

KÜTÜB-İ
SİTTE'DEN
SEÇME HADİSLER

CEMAL UŞŞAK

**kütüb-i sitte'den
seçme hadisler** CEMAL UŞŞAK

kütüb-i sitte'den seçme hadisler

CEMAL UŞŞAK

Yayın Yönetmeni: Ekrem Altıntepe
Editör: Abdurrahman Alp
Türkçe Metin Tashihi: Mehmet Nebioğlu, Osman Çalışkan
Arapça Metin Tashihi: Hasan Hafız, Ali Erdoğan
İç Tasarım: Said Demirtaş
Kapak Tasarımı: Gökhan Koç
ISBN: 978-975-269-942-7
Yayıncı Sertifika No: 12403
Matbaa Sertifika No: 12531
Baskı Tarihi: Eylül 2015
Baskı: İrmak Ofset Basım Yayın
Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Atatürk Caddesi Göl Sok. No: 1
Yenibosna/Bahçelievler-İstanbul
Tel: +90 (212) 656 49 97
Cilt: Sağlam Mücellit
Tel: (212) 963 19 66

NESİL

Sanayi Cad., Bilge Sk. No: 2 Yenibosna
34196 Bahçelievler / İstanbul
Tel: (0212) 551 32 25
Faks: (0212) 551 26 59

www.nesilyayinlari.com
nesil@nesilyayinlari.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak **Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.**'ye aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayımlanamaz.

**kütüb-i sitte'den
seçme hadisler** CEMAL UŞŞAK

CEMAL UŞŞAK

1953 yılında Bursa'da dünyaya geldi. 1977 yılında İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nden mezun oldu.

Yazılan, *Köprü*, *Zafer*, *Yağmur*, *Diyalog* Avrasya dergileri, *Yeni Asya*, *Yeni Nesil*, *Zaman* ve *Bugün* gazetelerinde yayınlandı.

Halen, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Başkan Yardımcısı olarak çalışıyor ve Moral FM radyosunda Safa Mürsel ve Haluk İmamoglu ile birlikte "Panorama" isimli haftalık sosyal, kültürel ve siyasal analiz programı yapıyor.

YAYINLANAN KİTAPLARI

- Peygamber Hasreti
- Fazilet Kervanı
- Başarının Yolları
- Yazılası Destanlar
- Aklın Yolu Birdir (Prof. Dr. A. Yüksel Özemre ile birlikte)
- Açıklamalı Kur'an-ı Kerim Mealî (Heyet)
- Sahabiler Ansiklopedisi (Heyet)

İçindekiler

Takdim	7
Giriş.....	9
<i>Bölüm 1: Güzel Ahlâk.....</i>	<i>21</i>
<i>Bölüm 2: Dünya Hayatının Fâniliği .....</i>	<i>89</i>
<i>Bölüm 3: Sünnete Bağlılık .....</i>	<i>129</i>
<i>Bölüm 4: Adâb-ı Muâşeret.....</i>	<i>139</i>
<i>Bölüm 5: Sağlık .....</i>	<i>191</i>
<i>Bölüm 6: İlim ve Faziletleri .....</i>	<i>209</i>
<i>Bölüm 7: Kur’ân-ı Kerîm ve Faziletleri .....</i>	<i>231</i>
<i>Bölüm 8: Peygamberimizin (a.s.m.) ve Sahabelerinin Faziletleri .....</i>	<i>255</i>
<i>Bölüm 9: İman-İslâm .....</i>	<i>317</i>
<i>Bölüm 10: Kader .....</i>	<i>331</i>
<i>Bölüm 11: Temizlik.....</i>	<i>341</i>
<i>Bölüm 12: Namaz.....</i>	<i>347</i>
<i>Bölüm 13: Oruç.....</i>	<i>381</i>
<i>Bölüm 14: Zekât-Sadaka .....</i>	<i>407</i>
<i>Bölüm 15: Yemin-Adak .....</i>	<i>437</i>
<i>Bölüm 16: Rüya .....</i>	<i>447</i>

6 ❖ KÜTÜB-İ SİTTE'DEN SEÇME HADİSLER

<i>Bölüm 17: Hac</i>	451
<i>Bölüm 18: Kurban-Av</i>	465
<i>Bölüm 19: Cihad</i>	471
<i>Bölüm 20: Ameller</i>	509
<i>Bölüm 21: Aile ve Kadın</i>	523
<i>Bölüm 22: Ticaret-Alışveriş</i>	551
<i>Bölüm 23: Hükümler</i>	577
<i>Bölüm 24: İdarecilik ve Meseleleri</i>	599
<i>Bölüm 25: Ölüm-Cenaze</i>	627
<i>Bölüm 26: Âhırzaman ve Kıyâmet Alâmetleri</i>	643
<i>Bölüm 27: Âhiret Âlemi</i>	673
<i>Bölüm 28: Zikir ve Dua</i>	727

TAKDİM

Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed Mustafa'nın (a.s.m.) hal, hareket ve mübarek sözleri; yaratılışımızın maksat ve hikmetini anlatan, hayatımızı mânâlandırıp nizama sokan, ona ruh ve canlılık katan gerçeklerdir. Ona layık bir ümmet olma arzusu içinde bulunan herbir Müslüman, kendini idrak edişinden vefatına kadar, Peygamberimizin (a.s.m.) hayatını, ahlâk ve sünnetini şaşmaz bir ölçü olarak örnek alma gayreti içinde olmalıdır. Müslümanın, karşılaştığı her meselede Rasûl-i Ekrem Efendimizin (a.s.m.) neler söylediğini, ne tavsiyelerde bulunduğunu merak etmesi gerekir.

İhtiyacını duyduğumuz hususları bu yolla karşılama arzusudur ki, bizleri hep hadis kitaplarına yöneltir.

Ancak şunu samimi olarak belirtelim ki, Arapça asılları bir tarafa, Türkçeye dahi kazandırılmış olan ve ciltleri bulan hadis kitaplarını okuma imkân ve zamanından mahrumuz. Bazılarının ihtisas ehline hitap ettiğini de düşünürsek, çoğumuz bir çırpıda okuyup istifade edecek, tabiri caizse pratik hadis kitabı bulmada zorlanırız. İşte yayınevimiz, bu umumî arzu ve talebe cevap vermek niyetiyle böyle bir çalışmayı yayın dünyasına kazandırmış bulunmaktadır.

"Kütüb-i Sitte'den Seçme Hadisler" ismiyle yayınladığımız bu kitabın, format itibarıyla benzerlerine göre daha faydalı olacağı inancındayız. Her şeyden önce, kitapta yer alan hadis-i şerifler, daha çok imânı kuvvetlendirici, ibadet ve takvâyâ sevk edici, günahlardan sakındırıcı, Peygamberimizin (a.s.m.) sünnet ve ahlâkına uymayı teşvik edici bir özelliğe sahip bulunmaktadır.

Hadislerin gerek seçiminde, gerekse tercümesinde, herkesin kolayca anlayıp faydalanması dikkate alınmıştır. Bunun için izaha, açıklamaya fazla ih-

tiyaç göstermeyen hadislere yer verilmiştir. İhtiyaç görülen yerlerde de, başta İmam Nevevî'nin Sahih-i Müslim Şerhi, İmam Aynî'nin Sahih-i Buhârî Şerhi, Ahvezi'nin Tirmizî Şerhi, Ahmed bin Hanbel'in Müsned'inin Fethü'r-Rabbânî Şerhi ve diğer hadis şerhlerinden istifade ederek yer yer açıklamalar yapıldı.

Hadislerin tercümesinde ise sade, açık, anlaşılır bir dil tercih edildi. Bunun için hadislerin tam kelime karşılığından ziyade, anlaşılan mânâ ve meâl nazara alındı.

Türkçe tercümelerinin de altında görüleceği gibi, hadisler daha çok Kütüb-ü Sitte olarak ifade edilen Buhârî, Müslim, Tirmizî, İbn Mâce, Ebû Dâvûd, Neseî gibi hadis kitaplarından, kısmen de Dârimî'nin Sünen'i, İmam Ahmed bin Hanbel'in Müsned'i ve İmam Mâlik'in Muvatta'ı gibi diğer eserlerden derlendi. Mevcut hadis kitaplarının bir kısmında hadisler, bablara veya hadislere göre numaralandırılmamış olduğundan dolayı hâlen en sistemli hadis fihristi olan *Concordance et Indices de la Tradition Musulmane*'ye göre numaralandırılmıştır.

1988'deki ilk baskısı 1500 Hadisle Peygamber Yolu olarak yayınlanan kitabın ismini *Kütüb-i Sitte'den Seçme Hadisler* olarak istifadenize sunmuş bulunuyoruz. Bu çalışmanın, Peygamberimizin sünnetinin anlaşılmasına yardımcı olması, bizim için bir bahtiyarlık vesilesi olacaktır. Cenâb-ı Hak rızasına nâil eylesin.

أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ
وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

GİRİŞ

Yaşlı dünyamız insanları misafir etmeye başladığından bu yana birçok inkılâplara, değişikliklere sahne oldu. Ruh dünyası kararan, nereden gelip nereye gittiğini unutan, fitratına yakışmayan bir yaşayış içine giren, karanlıklara gömülen insanlık kendini birçok kereler ızdırıp cenderesinde buldu. Ondan kurtulabilmek için dünyasında inkılâp yapacak, ellerinden tutup huzur ve saadete çıkaracak yol göstericileri arayıp durdu. İşte Allah tarafından gönderilen yüz bini aşkın peygamber, bu ihtiyaca bir cevaptan ibaretti.

Altıncı yüzyıl ise bu ihtiyacı bütünüyle duymaya başladı. Çünkü insanlık yoldan çıkmış, ruhsuzlaşmış, gayesizlik ve başıboşluk sersemliğiyle ne yapacağını bilemez hale gelmişti. Tüylar ürperten, vicdanlar sızlatan, kalblere kan ağlatan nice davranışlar normal hâdiseler sırasına girmişti. Manzara şairin, “Buhran içindeydi, bugünden de beterdi/Sırtlanları geçmişti beşer yıkıcılıkta;/Dişsiz mi bir insan, onu kardeşleri yerdı” dediği kadar korkunçtu. Kız çocukları diri diri toprağa gömölüyor, yok yere kabilelere baskınlar düzenlenip insanlar öldürölüyor, kafataslarında içki içmek zevk sayılıyor, esirler de köleleştirilölyordu. Kölenin ise hayat hakkı yoktu. Sahibi satabilir, öldürebilir, kimse de hesap sormazdı. Kumar, içki, faiz; her türlü ahlâksızlık alabildiğine yaygınlaşmış, normal, hatta övölün hâdiseler haline gelmişti. Daha kötüsü, insanlar yerleri, gökleri ve kendilerini yaratan Yüce Allah’ı unutmuş, cansız taş ve tahta parçalarından yaptıkları putlardan medet umacak kadar kendi-

lerini kaybetmişlerdi. Sapık inanç ve âdetlere körü körüne bağlanmışlardı. Böylesine bataklığa gömülmüş, düşüncesiz ve duygusuz hale gelmiş, akıl ve vicdandan yoksunlaşmış insanlık, iç ve dış dünyalarını aydınlatacak, doğru yolu gösterecek, inançsızlığın ve kötülüklerin verdiği bunalımlardan kurtaracak bir rehberi dört gözle bekliyordu.

Cenâb-ı Hak, insanları fazla bekletmedi. Rasûl-i Ekremi'ni (a.s.m.) gönderdi. O, türlü engellere rağmen, bütün gücüyle hakikatleri anlatacak, insanları çirkef hayattan kurtarmaya çalışacaktı. Onun işi zordu, şüphesiz. İnsanların sadece birkaç alışkanlık ve âdetini değil, tepeden tırnağa bütün huylarını değiştirecek, bütün duygu ve kabiliyetlerini geliştirip inkişaf ettirecekti. Hâlbuki tarihte en büyük dahiler bile ancak bir veya birkaç duyguyu, kabiliyeti veya seciyeyi—o da ancak birkaç kişi veya küçük bir grup insanda—geleştirebilmiş ve harekete geçirebilmiştir. Vazifesi, gerçekten ağırdı. Çünkü dünya, kurulduğundan bu yana böylesine bozulmamıştı. O bozuk ve vahşî insanları sadece o günün dünyasının değil, bütün çağların en medenî insanları haline getirecekti. İnsanları korku, tehdit ve hilelerle yanıltmak, yönlendirmek mümkündü. Ama tesiri uzun sürmez, geçici ve sathî olurdu. Bu hem onun yaratılışına, hem de vazife anlayışına zıttı.

O kalblerin derinliklerine nüfuz edecek, akıllara hitap edecek, en ince duyguları heyecana getirecek, kabiliyetleri filizlendirecek, kötü huyları söküp atacak, ruh ve nefislerini terbiye edecek, eğitecekti.

İşte Allah Rasûlü bu çetin görevle baş başaydı. Allah'a dayandı, güvendi, "Bismillah" dedi, yola çıktı. Sonunda, Rabbi onu muvaffak kıldı. Işık tuttu, yol gösterdi. Faydası, zararı olmayan putların ilâh olamayacağını, âlemlerin yaratıcısının bir olduğunu ilân etti. Kalblere ve akıllara tevhid inancını nakşetti. İnsanlığı yüzyıllardır merak ve dehşete düşüren "Necisin, nereden geliyorsun, nereye gidiyorsun?" sorularının cevabını en ikna edici bir şekilde verdi. Ruhlar âleminden geldiğimizi, ebedî âlemin yolcusu olduğumuzu, dünyada ise imtihan edildiğimizi anlattı. Onun getirdiği nur ile insan hiçlikten kurtuldu, gerçek değerini buldu, yaratıkların efendisi, yeryüzünün halifesi oldu. Her şey onun getirdiği hakikatle aydınlandı, mânâ kazandı. Lüzumsuz, cansız, ruhsuz ve ölü sanılan kâinat birdenbire canlandı. Birbirine düşman yaratıklar dost ve kardeş oldu. Ayrılık ve yokluğun sillesini yiyen canlılar rahat bir nefes aldı. Kâinat bir mâtemhâne olmaktan kurtuldu, zikirhâneye döndü. Herbir yaratık vazifeli birer memur oldu. Böylece Kâinatın çok mânâlı, sanatlı, ilâhî bir eser olduğu anlaşıldı.

Kâinat aradığını bulmuştu. İnsanlık sevgilisine kavuşmuştu. Onun için de, onu gönül tahtına oturttu.

O yüce Rasûl, engin şefkatiyle bu dünyada mesut bir hayatın nasıl yaşanacağını, bu kısacık dünya hayatında nasıl ebedî bir hayat kazanılacağını yollarını gösterdi. Her şeyden önce yaşayışıyla da bunu sergiledi. Her dakikasını, her saniyesini “Emrolunduğun gibi dosdoğru ol” (Hud Sûresi, 112) İlâhî emri gereğince istikametle geçirdi; bir an için olsun doğru yoldan ayrılmadı, ifrat ve tefrite düşmedi. Kur’ân ahlâkına büründü, emrettiklerini harfiyyen yaşadı, yasakladıklarından kaçındı. Hz. Âişe, “Onun ahlâkı Kur’ân’dır” buyururken bu gerçeği dile getirmişti. Bunun için de Kur’ân’ın, “Şüphesiz sen en güzel ahlâk üzerindesin” (Kalem Sûresi, 2) iltifatına mazhar olmuştu. Çünkü ona o güzel hasleti, Allah vermiş, onu insanlığa örnek ve model yapmış, o güzel hasletin başkalarında da görünmesini istemiş ve şöyle buyurmuştur: “And olsun ki, Rasûlullah’ta sizin için, Allah’a ve Âhiret Gününe kavuşmayı ümit edenler ve Allah’ı çokça ananlar için en güzel örnekler vardır.” (Ahzab Sûresi, 21.) Başka bir âyetinde de, “Peygamber size neyi getirdiyse alınız, neyi yasaklamışsa ondan sakınınız” (Haşr Sûresi, 7) ferman etmiştir.

Rabbimiz, Kur’ân’ın gösterdiği ahlâk esaslarını en güzel bir şekilde yaşayan, o ahlâk üzerine yaratılan, Allah’a olan imânı, ibadeti, bağlılığı, şükrü, ciddiyet ve kararlılığıyla dostlarının sevgisini, düşmanlarının takdirini kazanan o büyük insanı, meşhur ve mümtaz zâtı örnek edinmemizi emrediyor. “O kendiliğinden konuşmaz. Ancak vahyedileni söyler” (Necm Sûresi, 3, 4) buyurmak suretiyle de onu dinlemenin, emirlerine uymanın ne derece gerekli olduğuna dikkat çekiyor.

Biz de ona uymak ve yolundan gitmekle mükellefiz. İnsanın dünyaya gönderiliş gayelerinin en önemlilerinden birisinin Allahı sevmek olduğu düşünülürse yine ona uymak gerektiğini anlarız. Çünkü Allah’ı sevmenin yolu Rasûlullah’a tâbi olmaktan geçer. Allah’ı sevmek, O’nun razı olacağı işleri yapmak demektir. O’nun razı olduğu işleri ise en güzel bir şekilde Rasûlullah göstermiştir. O halde Allah adına seilmeye, tâbi olunmaya en layık olan da odur. Nitekim, Al-i İmrân Sûresi’nin 31. âyetinden şu gerçekleri anlamamız mümkündür:

“Eğer Allah’ı seviyorsanız, Rasûlullah’ı da seveceksiniz. Eğer Allah’ı seviyorsanız, elbette O’nun sevdiği tarzı yapacaksınız. O’nun sevdiği tarz ise; O’nun sevdiği zâta benzemektir. O’na benzemek, bütün söz ve davranışlarında ona uymak demektir. Ne zaman ki, ona uyarsınız, işte o zaman Allah

sizi sever. Eğer ona benzemez, uymaya çalışmazsanız, Allah'a gerçek sevginiz yok demektir.”

Görüldüğü gibi Allah sevgisi Rasûlullah'a (a.s.m.) uymaktan geçiyor. Cenâb-ı Hakka imân eden elbette O'na itaat edecektir. O'na itaat yollarının en makbul, en doğru ve en kısası Rasûlullah'ın (a.s.m.) yaşadığı, takip ettiği ve gösterdiği yoldur.

Rasûlullah'ın yoluna, yaşayışına sünnet diyoruz. Sünnet-i seniyye denilince onun sözleri, davranışları ve başkalarının yapıp da onun hoş karşıladığı şeyler hatıra gelir. Rasûlullah'ın (a.s.m.) sözlerine kavfî, davranışlarına fiilî, diğerlerine de takrifî sünnet denir. Sünnetin yazılı şekli de hadistir. Hemen hemen eş manâlı olarak kullanılırlar.

Sünnet ve hadis İslâm'ın ana kaynaklarından biridir. Kur'ân'dan sonra ilk sırayı alır, vahye dayanırlar. Rasûlullah'ın (a.s.m.) Vedâ Hutbesi'ndeki, “Size iki şey bırakıyorum. Onlara sınıksız sarıldıkça yolunuzu şaşırırmazsınız. Bunlardan biri Allah'ın kitabı Kur'ân-ı Kerîm, diğeri de sünnetimdir” ifadelerinde de bu gerçek anlatılmıştır.

O halde, sünneti Kur'ân'la birlikte ele almalı, ona Kur'ân kadar muhtaç olduğumuzu unutmamalıyız. Kur'ân bizim hem Rabbimize, hem de diğer insanlara karşı vazifelerimizi anlatmakta; inanç, ibadet, ahlâk, fert, aile, toplum ve millet hayatıyla ilgili her hususa yer vermektedir. Şu var ki, bunları bir bütün ve esaslar halinde vermiş, zaman zaman kısa ve derin ifadeler kullanmıştır. İşte sünnet, o kısaca belirtilen derin, gizli, mecaz ve istiareli olarak anlatılan mânâları açıklığa kavuşturmakta ve yorumlamaktadır. Onun içindir ki, Kur'ân'ı ilk açıklayan müfessir, Rasûlullah'tır (a.s.m.). Peygamberlik vazifelerinden biri de zaten budur. Kur'ân'da kısaca anlatılan beş vakit namaz, oruç ve zekât gibi ibadetlerdeki ayrıntıları bize Rasûlullah (a.s.m.) anlatmıştır. Sahabîler Kur'ân'da açık bir hüküm bulamadıklarında veya anlaşılması güç bir meseleyle karşılaştıklarında Peygamberimize gelir, sorup öğrenirlerdi. Meselâ bir gün, oruçlu bir Sahabî unutarak yiyip içmiş, orucunun bozulup bozulmadığını öğrenmek için Rasûlullah'a (a.s.m.) gelmişti. O da, “Bir kimse oruçluysen unutup da yer içerse, orucunu tutmaya devam etsin, tamamlasın. Çünkü ona Allah yedirmiş ve içirmiştir” buyurarak, orucunun bozulmadığını bildirmiştir. Bunun gibi namaz vakitlerinin ne zaman başlayacağı, nasıl kılınacakları, namazı bozan şeylerin neler olduğu gibi hususlara açıklık getiren, teferruatıyla gösteren, “Benden gördüğünüz gibi namaz kılın” buyuran ve bizzat gösteren Peygamberimiz (a.s.m.) olmuştur. Meselâ Kur'ân, bir âyetinde içkinin haram olduğunu bildirmiş, fakat teferruatına gir-

memiştir. Rasûlullah (a.s.m.) ise, “Çoğu sarhoş eden şeyin, azı da haramdır”, “Her sarhoş edici şey haramdır” gibi hadisleriyle bu meseleyi açık açık izah etmişlerdir. Bu ve bunlara benzer farz, helal, haram gibi birçok mesele vardır ki, Peygamberimiz (a.s.m.) tarafından belirlenmiş, açıklığa kavuşturulmuştur.

Aslında Kur’ân’ı tebliğle vazifeli olan Rasûl-i Ekrem (a.s.m.) bütün bu açıklamalarıyla, Kur’ân’ı en iyi anlayan, onun sır ve inceliklerini en iyi kavrayan ve kavradığını da yaşayan birisi olduğunu ortaya koymuş oluyordu. Bu da onun Allah’ın elçisi olduğunun açık delili idi.

O halde bir şeyi Rasûlullah söylüyor, emrediyor veya yasaklıyorsa, Müslümanlar için onun doğru, gerçek ve hak olduğu ve uyulması gerektiği hatırdan çıkarılmamalıdır. Çünkü o bütün bunları Allah’tan almakta, O’nun vahyiyle kavramakta, ona göre bildirmekte ve ona göre davranmaktadır.

Sünnetin bir kısmı vardır ki vâcibdir, terk edilmez. Onlara uyma mecburiyeti vardır. Şeâir olarak ifade edilen İslâm’ın işaret ve sembolü olmuş sünnetler ise amme hukuku gibi toplumla ilgili ibadetlerdir. Kişisel farzlardan daha üstündürler. Riya söz konusu olmaz. Mutlaka yapılmalıdır (Ezân-ı Muhammedi gibi). Bir kısım sünnetler de vardır ki, nafile cinsindendir. Bunlar, ibadet ve âdab olmak üzere iki kısma ayrılırlar. Bunların yapılmasında büyük sevap vardır. Adabla ilgili sünnetlere uymamak, onların nurundan ve sevabından uzak kalmak, hakikî edepten istifade edememek demektir. İnsan mademki yaşayabilmek için yiyip içecek, alışveriş yapacak, yürüyecek, gezecek, yatıp kalkacaktır; bu sıradan âdet ve hareketlerini Rasûlullah’ın (a.s.m.) âdab ve sünnetine uygun olarak yaptığı takdirde değer kazanır, sevaba dönüşür. Meselâ, yemekten önce ve sonra ellerini yıkayan kimse bu hareketini, sünnet olduğunu düşünerek yaparsa, ibadete dönüştürür. Diyebiliriz ki, “sünnet-i seniyyeye ittibâyı [uymayı] kendine âdet eden, âdâtını [âdetlerini] ibadete çevirir, bütün ömrünü semeredâr ve sevapdâr yapabilir.” (Lem’alar, s. 102.) Evet, sünnet-i seniyyeye uyan kimse fani ömür dakikalarını ebedileştirir, sonsuz saadeti kazanır. Sünnet, her türlü güzellik, iyilik ve mükemmelliğin kaynağıdır. O bir ışıktır, iksirdir. “O sünnet, nur isteyenlere kâfidir. Hariçte nur aramaya ihtiyaç yoktur.” (Lem’alar, s. 112.)

Sünnetin hiçbir meselesi yoktur ki, birçok hikmetleri ve faydaları bulunmasın. O; aklın, ruhun, kalbin, tüm sosyal yara ve hastalıkların ilâcıdır. Hakikat ışığıdır, hayat kaynağıdır.

“Sünnet-i seniyyenin meseleleri, hatta küçük âdabları, gemilerde hatt-ı hareketi gösteren kıblenâmeli bir pusula gibi hadsiz zararlı, zulûmatlı yollar

içinde birer düğme hükmünde” dir. (Lem’alar, s. 103.)

“Sünnet-i seniyye edeptir. Hiçbir meselesi yoktur ki, altında bir nur, bir edep bulunmasın.” (Lem’alar, s. 108.) Çünkü Rasûlullah’ı (a.s.m.) Allah terbiye etmiş, en güzel bir biçimde eğitmiş, edebin en güzelini ihsan etmiş, edeplendirmiş, edebin bütününü onda toplamıştır. Onun sünnetine uymayan kimse edebi terk etmiş olur. Edebi terk eden de Cenâb-ı Hakk’ın lütfünden mahrum kalır, büyük zarar eder.

Sünnet-i seniyyeye titizlikle uymak kuvvetli bir imânın ifadesidir. Bilhassa İslâm’a ters düşen âdet ve geleneklerin hâkim olduğu ve büyük kitlelerin “yoldan çıktığı” günümüzde sünnete uymak daha büyük bir önem taşır ve kuvvetli bir imânı gerektirir. İnsanı, Allah’ın sevdiği bir kul haline getirir.

Peygamberimiz böylelerini, “Kim ümmetimin bozulduğu bir zamanda sünnetime sarılırsa ona yüz şehit sevabı verilir” buyurarak müjdelemiştir. Elbette böyle bir zamanda sünnet-i seniyyenin küçük bir meselesini yerine getirme arzu ve iştiafında olmak, başarabilmek bu mükâfata sahip olmak demektir. Sünnet-i seniyyenin bütünü yapılamasa da, onları yapabilme şevki içerisine girme, en azından onlara taraftar olma lüzumuna ve faydalılığına inanmak imanın gereğidir. Neticesi ise büyük kâr, kazanç ve saadettir. Eğer sünnet-i seniyyeye uymayan kimse bunu tembelliğinden dolayı yapıyorsa büyük zarar içerisindedir. Küçümserse büyük bir cinayet işlemiş olur. Yalanlayıcı sözler söylemek, tutum ve davranışlar içerisine girmek, tenkide kalkmak ise büyük bir sapıklıktır. Hayatının her anında bizim dünya ve âhiret mutluluğumuz için çırpınan o Yüce Peygamber’in yolundan yüz çevirmekten daha basiretsizce ve vefasızca bir davranış olur mu?

Batılı düşünenlerden Shebol’un, varlığıyla iftihar ettiği, “Onun getirdiği hakikatlere iki bin sene sonra bile ulaşabilsek, en mutlu insanlar olacağız” dediği; Bernard Shaw’un da, “Hz. Muhammed insanlığın kurtarıcısıdır. Kurtarıcılık nâmı ona verilmelidir” diye haykırdığı günümüzde, onun sünnetine sırt çevirmek, Müslümanlar için ne kadar büyük bir kayıptır. Onun varlığı, kâinatın var olmasına sebep oldu. O dinlenildiği, örnek alındığı, yolundan gidildiği sürece de kâinat ayakta kalacak ve ebedî saadete erişilebilecektir. Onun dinlenilmemesi demek, kâinatın harap olması demektir ve harap da edilecektir.

Ne mutlu onun sünnet-i seniyyesine uyma azmi ve gayreti içinde olanlara!

Rasûlullah (a.s.m.) ve sünnet-i seniyye ile ilgili bu ön girişten sonra biraz da hadislerin bize gelişinden ve bir kısım teknik bilgilerden bahsedelim.

Hadisleri bizzat Peygamberimizden işiten Müslümanlara Sahabe diyoruz. Sahabeyi görenler Tâbiîn, onları görenler ise Tebe-i Tâbiîn adını alır.

Hadisleri Rasûlullah'tan nakleden kimselere ise râvi denir. Rivâyet ettikleri hadiste ise sened ve metin olmak üzere iki kısım bulunur. Sened, hadiste râvilere, yani "Falan falandan... o da Rasûlullah'tan (a.s.m.) rivâyet ederek bana dedi ki" diye nakledilen kısma verilen isimdir. Râvilerin zincirleme olarak Rasûlullah'a ait kısmı da metin adını alır.

Hadis âlimlerinin en çok dikkat ettikleri husus sened olmuştur. Çünkü metin o ölçüde kuvvet kazanmaktadır. Râvilerin güvenilir, sözüne inanılır, hiçbir konuda yalan söylemeyen kimselerden olması aranır ve sonra rivâyet ettikleri hadisler alınır. Sened ve isnad ilmi Müslümanlara muhsus ehemmiyetli bir özelliktir. Başka ümmetlerde bunu görmek mümkün değildir.

Eğer hadis Rasûlullah'a (a.s.m.) varıncaya kadar şüphe ve tereddütten uzak, doğru ve güvenilir kimseler tarafından rivâyet ediliyorsa, bu hadis "sahih hadis" adını alır. Doğruluk, adalet ve güvenilirlik açısından sağlam olduğu halde, râvilerden biri hafızaca zayıfsa bu hadise, "hasen hadis" denir. Bu özellikleri taşımayan hadisler ise, "zayıf hadis" lerdir. Zayıf hadis, yanlış hadis demek değildir. Sağlam ve doğru da olabilir. Hadis olmadığı halde "Rasûlullah böyle söyledi" diye ortaya atılan sözlere de mevzu hadis denir. Mevzu hadis her ne kadar Rasûlullah'a (a.s.m.) ait olmasa da mânâ itibarıyla doğru olabilir. Bu tip sözler bazen uydurma olduğu halde bazen de bir büyüğe ait hikmetli bir söz olabilmektedir.

Âlimler sahih ve hasen hadislerle amel ederler. Zayıf hadisler ise Hanefilere göre, bilhassa amellerin faziletleri yönüyle amel edilebilecek hadislerdir. Hatta başka bir hadis bulunmadığında ahkâma ait meselelerde bile onlarla amel edilebilir. "Bu hadis tevatüren veya mütevatir yolla gelmiştir" şeklindeki ifadelerin mânâsı ise, "yalan üzerine birleşmeleri mümkün olmayan bir cemaatin naklettikleri hadis" mânâsına gelmektedir. Sahabîler, Rasûlullah'tan (a.s.m.) gördüklerini, işittiklerini öğrenmiş, hareketlerini aynen uygulama yoluna gitmiş, Tâbiîn de onlardan aynen alıp sonrakilere taşımışlardır. Birçok haber ve hadis bize bu yolla gelmiştir.

Hadislerin bize kadar gelişinde ilk halkayı Sahabîler teşkil eder. İlk dönemde hadisler genellikle ezberlenmiş, az bir kısmı da yazılmıştır. Onları ezbere yönelten çok önemli bir sebep, Rasûlullah'ın (a.s.m.) Amr bin Âs (r.a.) gibi birkaç Sahabî dışında yazılmasına müsaade etmemesiydi. Kur'ân ile karıştırılabilir endişesiyle Rasûlullah (a.s.m.), genelde hadislerin yazılmasını yasaklamıştı. Bu ise Sahabîleri ezbere yöneltmişti. Harika bir zekâ ve hafıza-

ya sahip hadis rivâyet eden Sahabîlerin bütün meselesi Rasûlullah'ın hadislerini hafızalarına naksetmektir. Rasûlullah'ın (a.s.m.), harfleri dahi sayılacak derecede ağır ve tane tane konuşması, çoğu kere de anlaşılabilmesi için tekrarlama, onların işini kolaylaştırmıştı. Hayatını Rasûlullah'ın (a.s.m.) hadislerini öğrenmeye adanmış Sahabîler az değildi. Meselâ unutma nedir bilmeyen Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) hususî dualarına mazhar olmuştu ve onun etrafında pervane gibi dolaşırdı. 800'den fazla râvi, ondan 5354 hadis rivâyet etmişlerdir.

İlim öğrenme ve öğretmenin farz olduğunu bilen ve hadis öğrenmeyi Kur'ân ilminden sonra ilk sırada gören Sahabîler, Peygamberimizin (a.s.m.) sözlerini öğrenebilmek ve onları başkalarına öğretebilmek için gıpta ve takdire layık hareketler içerisine girmişlerdi. Meselâ Hz. Ömer Medine'de, Ensârdan komşusu Umeyye bin Zeyd'le nöbetleşe her gün Rasûlullah'ı (a.s.m.) dinlemeye gelir, hadislerini ezberlerdi. Bu, onlar için en büyük vazife, şeref ve zevkti. Rasûlullah'ın (a.s.m.) vefatından sonra bile bir hadisi güvenilir bir kimseden bizzat dinleyebilmek için kilometrelerce yolu katetmeyi göze alır, bunu en büyük mutluluk sayarlardı. Ebâ Eyyûbe'l-Ensârî (r.a.) bir hadisi Rasûlullah'tan dinlemiş olan Hz. Ukbe'den (r.a.) bizzat dinleyebilmek için Medine'den kalkıp Mısır'a kadar gitmişti. Câbir bin Abdullah'ın da böyle bir hadis öğrenebilmek için Şam'a kadar gittiği rivâyet edilir.

Bu imrenilesi davranış, Tabiîn ve Tebe-i Tâbiîn dönemlerinde de devam etti. Şâbi'ye, "Bunca ilmi nasıl elde ettin?" diye sorduklarında, "Diyar diyar dolaşmak, güvercin gibi sabretmek, karga gibi erken davranmak sayesinde" cevabını vermişti. Buhârî (H. 194-256) Buhara'dan, Rey, Basra, Şam, Mekte, Medine ve Mısır'a kadar uzanan 16 sene süren uzun yolculuğunda 300 binden fazla hadis ezberlemiş, Sahih-i Buhârî isimli eserini 600 bin hadis içerisinden derleyerek ortaya çıkarmıştı.

Gerek Sahabeyi ve gerekse sonrakileri hadis öğrenme ve öğretmeye sevk eden yine Rasûlullah'ın hadisleri olmuştur. Hakikatlerin yaygınlaşmasını hedef alan Peygamberimiz, "Burada bulunanlar bulunmayanlara duyduklarını anlatsınlar. Olabilir ki, burada bulunan, sözümü daha iyi anlayan birine nakletmiş olur", "Allah benim sözümü belledikten sonra başkalarına aynen nakledenin yüzünü ağartsın" hadisleriyle ümmetine yol göstermişti. Bunun içindir ki, Ebû Zer (r.a.), "Kılıcı boynuma dayayıp keseceklerini söyleseler, Rasûlullah'a (a.s.m.) ait bir şey biliyorsam, kılıç başımı kesinceye kadar onu söylemeye çalışırım" demiştir. O dönemlerde insanın değeri Rasûlullah'ın

(a.s.m.) hadislerini öğrendiği ve öğrettiği ölçüde artardı. Bu büyük bir mazhariyetti.

Sahabe ve onları takip edenlerin dikkat ettikleri çok önemli bir husus da, hadisleri rivâyet etmedeki titizlikleriydi. Rasûlullah (a.s.m.), “Kim bile bile benim söylemediğim bir şeyi söyledi derse. Cehennemdeki yerine hazırlansın” şeklindeki hadisleri kalbinde zerre kadar imânı olanı titretecek derecedeydi. Hele ki, imân bütün zerrelere kadar işlemiş olan, doğruluk için canlarını veren Sahabîler için bu ikaz daha çok titretici ve dikkat çekiciydi. Hz. Ali (r.a.), “*Rasûlullah’tan (a.s.m.) yalan yere bir hadis rivâyet etmektense, gökten yere düşüp paramparça olmayı tercih ederim*” demiştir. Yılandan, akrepten kaçır gibi yalandan, Rasûlullah’a (a.s.m.) yalan isnad etmekten kaçan Sahabe, duydukları hadisleri tahkik etmeyi de ihmal etmemişlerdi. Hz. Ömer, bir gün bir hadis rivâyet eden bir Sahabeye, “Bunu Rasûlullah’tan (a.s.m.) duyduğuna dair bir şahidin var mı?” diye sormuş, “Yoksa vay başına geleceğel!” diye de ikaz etmiştir.

Bir gün Ebû Mûsa el-Eş’ârî (r.a.), Hz. Ömer’in üç defa kapısını çalmış, selâm vermiş, cevap verilmeyince de ayrılıp gitmişti. Geciktiği için kızıp gittiğini zanneden Hz. Ömer, bir adam gönderip çağırtmış, sebebini sormuştu. O da, “Rasûlullah (a.s.m.), ‘Biriniz üç defa selâm verip izin isteyip de cevap alamazsa geri dönsün’ buyurduğunu işittim” diye cevap vermişti. Hz. Ömer gürlereyerek, “Ya bu söylediğini ispatlarsın, ya da sana ne yapacağımı ben bilirim” demişti. Rengi kaçan Ebû Mûsa (r.a.) ashabın topluca bulunduğu yere gidip, içlerinde bu hadisi Rasûlullah’tan işiten olup olmadığını sormuş, onlar da, “Evet, işittik” demişler ve içlerinden biriyle Ebû Mûsa’yı (r.a.) Hz. Ömer’in (r.a.) yanına göndermişlerdi. Durumu öğrenen Hz. Ömer (r.a.), “Ben seni yalan söylüyorsun diye itham etmek istemedim. Önüne gelen kimseler Rasûlullah’ın (a.s.m.) söylemediklerini söyleyebilirler diye korktum” demişti. Bu derece hassas olan Hz. Ömer’in (r.a.) diğer bir gün de Ebû Hüreyre’yi (r.a.) çağırıp, “Sen falanın evinde bizimle beraber miydin?” diye sormuş, o da, “Evet” diye cevap vermişti. “Çünkü o gün Rasûlullah (a.s.m.). ‘Kim bile bile bana yalan isnad ederse cehennemdeki yerine hazırlansın’ buyurmuştu.” Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a.), “Öyleyse” dedi. “Git, dilediğin kadar hadis rivâyet et” demişti.

Rasûlullah’a (a.s.m.) ait her şey önemlidir. Küçüğüne büyüğüne bakılmaz. Bunun şuurunda olan Sahabe, ona ait her şeyi hassasiyetle aktarmaya çalışmış, kendinden hiçbir şey katmamıştır. Zaten o günün atmosferinde her şey Allah ve Rasûlü’nün rızasını araştırma çerçevesinde dönerdi. Allah’ın ga-

zabını gerektirecek her türlü davranıştan şiddetle kaçılırdı. Abdullah bin Mes'ûd (r.a.) Rasûlullah'tan (a.s.m.) bir hadis rivâyet ettiğinde kendisini bir titreme alır, terlemeye başlar, damarları şişer, gözleri yaşla dolardı. Rivâyeti bitirdiğinde de, "Rasûlullah böyle, buna benzer, buna yakın söyledi" demeden duramazdı.

Sahabîler bu derece titiz davrandıklarına göre; acaba hadis rivâyet edenler bu hadisleri Rasûlullah'ın (a.s.m.) ağzından duydukları gibi aynen kelimeleri kelimesine mi rivâyet etmişlerdir? Her şeyden önce Sahabîler hadisleri mümkün olduğu kadar ezberlemişlerdi. Tabîi ki, herkes için harfi harfine ezberlemek mümkün değildi. Onun için bazı Sahabîler Rasûlullah'a (a.s.m.) gelmiş, hadisleri aynen rivâyet etmede güçlük çektiklerini belirtmişlerdi. Rasûlullah (a.s.m.) onları rahatlatmış ve, "Mânâyı bozmadığınız, haramı helal, helali haram saymadığınız müddetçe hadisi mânâ olarak rivâyet etmeniz de bir sakınca yoktur" buyurdu. Bunun içindir ki, hadisleri mânâyı bozmamak ve değiştirmemek şartıyla başka dillere çevirmek de caiz görülmüştür.

Böylesine hassas ve Rasûlullah'a (a.s.m.) bağlı Sahabe hakkında Allah, Kur'ân'ında övücü âyetlere yer vermiş, Rasûl-i Ekrem de (a.s.m.), "Ne mutlu beni görüp imân edene! Ne mutlu beni görüp imân edene!" buyurmuş, "Onlara dil uzatılmamasını, şanlarına gölge düşüren sözler söylenmemesini" emretmiş, "En hayırlı asrın kendi asrı olduğunu" bildirmiştir. Onları kötülemeyi yasaklayan, sevmeyi emreden birçok hadis vardır. Kur'ân ve hadisin övgüsüne mazhar olan Sahabîler hakkında Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaatin görüşü ittifakla, "Onlar doğrudurlar" şeklindedir. Hatîb-i Bağdâdî, "Sahabe doğrudur, âlidir" derken şu cümleleri de eklemeyi ihmal etmez: "Çünkü onların temizliğini, dürüstlüğünü Allah bildirmiştir. Rasûlullah'ın (a.s.m.) ashabından birisine kimin kem gözle baktığını görürsen, bil ki, o zındıktır. Çünkü Kur'ân ve Peygamber'in (a.s.m.) getirdikleri hakttır. Bunları bize tebliğ edenler ise Sahabîlerdir."

Sahabîlerin dürüstlüğü Tâbiîn ve Tebe-i Tâbiîn dönemlerinde de aranmış, hadis ilminin en vazgeçilmez meseleleri arasında yerini almıştır. Her hadis rivâyet edenden hadis almamış, güvenilirlik yanında daha başka özellikler de aramışlardır. Meselâ Tâbiînden olan İmam-ı Mâlik, hadis rivâyet eden yetmiş kişiyle görüştüğünü, fakat hiçbirinden hadis almadığını kaydederek.

"Güvensiz miydiler?"

"Hayır" der, İmam-ı Mâlik. "Hepsi de hazine dahi teslim edilebilecek güvenilirlikte insanlardı. Ama bunların hiçbirinden hadis almadım. Çünkü bu

işin ehli değillerdi. Ama İbn Şihâb-ı Zühri memlekete gelince ondan hadis öğrenebilmek için kapısına koşar, üst üste yığılırdık.”

Aynı titizlik, aynı hassasiyet, aynı duygu sonraki devirlerde de devam etti ve hadisler toplanarak kitaplar haline getirildi.

İlk hadisi toplayan kişi, Zühri (ölümü H. 124) oldu. İkinci Hicrî asırda birçok hadis toplayanlara rastlandı. Bunların içerisinde İmam-ı Mâlik, Muvatta isimli eseriyle ilk sırayı almıştı. Hicrî ikinci yüzyıldan sonra ise hadis toplama farklı yol ve metotlara girildi. Daha önceleri hadislerle Sahabî sözleri aynı kitaplarda bir arada bulundurulurken, bu dönemde birbirlerinden ayrıldı. Müsned adı verilen hadis kitapları derlendi. Müsnedlerde Sahabî rivâyetleri alfabetik veya daha başka bir tarzda ele alınıyordu. Meselâ, Ebû Hüreyre (r.a.) ve İbn Abbas (r.a.) gibi Sahabîlerin rivâyet ettikleri hadisler bir araya toplanmıştı. Bu dalda en derli toplu eseri Ahmed bin Hanbel verdi. Müsned’inde 40 bin hadise yer vermiş ve bunları 750 bin hadis içerisinde seçmiştir. Kendisinin bir milyon hadisi ezbere bildiği rivâyet edilir. Bu dönemde daha birçok ünlü hadis âlimleri yetişti. Birçok Sahih hadis kitabı kaleme alındı. Buhârî (H. 194-256) ve Müslim’in (H. 204-261) Sahihleri bu dönemde ortaya çıktı ve Sahihayn adıyla anıldı. Buhârî’de tekrarsız 4000, tekrarlı 7275, Müslim’in Sahihinde ise tekrarlar dışında 3033 hadis kaydedilmişti. Her iki hadis kitabında birlikte yer alan hadisler “müttefekun aleyh” adıyla zikredilirler. Bu iki sahih hadis kitabına, dönemin hadis âlimlerinden Ebû Dâvûd (H. 202-275), Tirmizî (H. 209-279), Neseî (H. 216-304) ve İbn Mâce’nin (H. 209-273) Sünen’leri de eklendi. Bunlar, Buhârî ve Müslim’in Sahih’lerinden sonra yer alır ve hepsi birden “Kütüb-ü Sitte” adıyla anılırlar.

Hicrî dördüncü asra kadar daha birçok ünlü hadis kitapları ortaya çıktı. Bu asırdan itibaren de ilk kaynak vasfındaki bütün eserlerden seçme, bölümlere ayrılmış eserler yazıldı.

Hadisle ilgili bu bilgilerden sonra, hadis ilminin tamamen bir ihtisas işi olduğunu, önüne gelen herkesin ileri geri konuşmaması, işi ehline bırakmakla yetinmesi gerektiğini belirtelim.

Bilvesile, hadislerin tespit, tercüme, tetkik ve tashihinde görev alan, çalışmanın mükemmel ve güzel hale gelmesini temin eden heyet mensubu me-sâî arkadaşlarım Mehmed Paksu, İhsan Atasoy, Zeki Santoprak ve Kenan Demirtaş’a teşekkür etmeyi bir borç biliyorum. Cenâb-ı Hak kendilerinden ebeden râzı olsun.

Eserin, okuyucuların istifâdesine ve İlâhî rızaya kavuşmamıza vesile olması en büyük dileğimizdir.

Bölüm 1

Güzel ahlâk

Güzel ahlâkı tamamlamak üzere gönderildiğini ifade buyuran Peygamber Efendimizin (a.s.m.) sünnet-i seniyye'sinin tamamı güzel ahlâkın esaslarını ortaya koyar. Bilindiği gibi, geçmiş dinlerin de hedefi buydu. Ancak önceki peygamberlerin tebliğleri, sınırlı insan gruplarına münhasır kaldığı ve aradan geçen uzun zaman içinde unutulmaya yüz tuttuğu için, Peygamberimiz (a.s.m.) hem unutulan bu hakikatları hatırlatmak, hem de insanlığın gelişme çizgisine uygun bir tebliğde bulunmak üzere gönderilmiştir.

Peygamberimiz (a.s.m.) tebliğ ettiği güzel ahlâk prensiplerini bizzat kendi şahsında da mükemmel olarak yaşamış, hem lisanıyla, hem de yaşayışıyla insanlığa örnek olmuştur.

Kur'ân-ı Kerîm'de mü'minlere hitaben, "Hiç şüphesiz ki, Allah Rasûlü'nde sizin için güzel ahlâk örnekleri vardır (Ahzâb Sûresi, 4)" buyrulur. Hz. Âişe'nin (r.a.) ifadesiyle de, "Onun ahlâkı, Kur'ân ahlâkı"dır.

Bu bakımdan, gerek bu bölümdeki hadislerde, gerekse bütün diğer hadislerde yer alan esaslar, en üstün ve ideal güzel ahlâk prensiplerini, İlâhî vahyin de teyidiyle ortaya koymaktadır.

İnsanlık, ancak güzel ahlâk sayesinde kemale ulaşır. Güzel ahlâk ise, en iyi şekilde peygamber ahlâkı ile ahlâklanmak suretiyle elde edilir. İşte bu bölümde geçen hadisler, güzel ahlâkın esaslarını Sevgili Peygamberimizin (a.s.m.) örnek şahsiyetinde ortaya koyan mükemmel birer ölçü hükmündedir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَحَادِيثُ نَبَوِيَّةٍ شَرِيفَةٍ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا وَخِيَارُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِهِمْ﴾

1

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Mü'minlerin en olgunu, ahlâkı en güzel olandır. Ahlâk bakımından en iyi olanınız da aile bireylerine en iyi davrananınızdır.

(Ebû Dâvûd, Sünnet: 14; Tirmizî, İman: 6.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَغْنِيهِ﴾

2

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kişinin lüzumsuz şeyleri terk etmesi, Müslümanlığının güzelliğindendir.”

(Tirmizî, Zühd: 9.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يُصِيبُ الْمُؤْمِنَ شَوْكَةٌ فَمَا فَوْقَهَا إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً وَحَطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ﴾

3

Hız. Âişe'den (r.anha) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Hiçbir mü'min yoktur ki, ayağına bir diken batmış olsun veya daha ağır bir musibetle karşılaşsın da, Allah buna karşılık onun makamını bir derece yükseltmemiş ve bir kusurunu bağışlamamış olsun.”

(Tirmizî, Cenâiz: 1.)

عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَمَرَنَا النَّبِيُّ ﷺ بِسَبْعٍ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ، أَمَرَنَا بِاتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ وَعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَإِجَابَةِ الدَّاعِي وَنَصْرِ الْمَظْلُومِ وَإِزَارِ الْقَسَمِ وَرَدِّ السَّلَامِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ، وَنَهَانَا عَنْ أُنْيَةِ الْفِضَّةِ وَخَاتَمِ الذَّهَبِ وَالْحَرِيرِ وَالِدِّيَّاجِ وَالْقَسِيِّ وَالْإِسْتَبْرَقِ وَعَنِ الْمَيَاثِرِ. 4

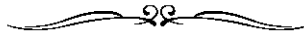
Berâ bin Âzib (r.a.) şöyle rivâyet eder:

“Peygamberimiz (a.s.m.) bize yedi şeyi emredip, yedi şeyi de yasakladı.

“Emrettikleri: (1) Cenazeye katılıp arkasından (kabre kadar) gitmek, (2) hasta ziyareti yapmak, (3) davete katılmak, (4) haksızlığa uğrayana yardım etmek, (5) yeminin gereğini yerine getirmek, (6) selâm verenin selâmını almak, (7) aksırdığında ‘Elhamdülillah’ diyen kimseye ‘Yerhamükallah’ (Allah sana merhamet etsin) diye dua etmek.

“Yasakladıkları da: (1) Gümüş kap kullanmak, (2) altın yüzük takmak, (3) ipek, (4) atlas, (5) ibrişimli elbise, (6) kalın ipek, (7) ipek yatak kullanmak.”

(Buhârî, Cenâiz: 2; Müslim, Libâs: 3; Tirmizî, Edeb: 45.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تُمَارِ أَخَاكَ وَلَا تُمَارِخَهُ وَلَا تَعِدُهُ مَوْعِدَةً فَتُخْلِفَهُ﴾ 5

İbn Abbas’ın (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Kardeşinle münakaşa etme, aşırı bir şekilde şakalaşma, yerine getiremeyeceğin vaadde bulunma.”

(Tirmizî, Birr: 58.)

عَنْ أُمِّ الْعَلَاءِ قَالَتْ: عَادَنِي النَّبِيُّ ﷺ وَأَنَا مَرِيضَةٌ فَقَالَ: ﴿أَبْشِرِي يَا

أُمُّ الْعَلَاءِ فَإِنَّ مَرَضَ الْمُسْلِمِ يَذْهَبُ اللَّهُ بِهِ خَطَايَاهُ كَمَا تَذْهَبُ النَّارُ
خَبَثَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ ﴿٦﴾

Ümmü'l-Alâ (r.a.) rivâyet ediyor: Peygamberimiz hastalığım sırasında beni ziyaret etti ve şöyle buyurdu: “Müjdeler olsun sana, ey Ümmü'l-Alâ! Şüphesiz, Müslümanın hastalığı, ateşin altın ile gümüşün kir ve pasını temizlediği gibi günahlarını giderir, yok eder.”

(Ebû Dâvûd, Cenâiz: 1.)

عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ الْمُسْلِمَ إِذَا عَادَ
أَخَاهُ الْمُسْلِمَ لَمْ يَزَلْ فِي خُرْفَةِ الْجَنَّةِ﴾ ﴿٧﴾

Sevbân'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Peygamberimiz (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir Müslüman hasta olan Müslüman kardeşini ziyaret ettiği zaman, oradan dönünceye kadar cennet bahçesinde bulunmuş olur.”

(Müslim, Birr: 40; Tirmizî, Cenâiz: 2.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿حَقُّ الْمُسْلِمِ
عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ: رَدُّ السَّلَامِ، وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ، وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ،
وَإِجَابَةُ الدَّعْوَةِ، وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ﴾ ﴿٨﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bir Müslümanın diğer Müslüman üzerinde beş hakkı vardır: (1) Verilen selâmı almak, (2) hastalığında ziyaret etmek, (3) cenazelerine katılmak, (4) yapılan davete katılmak, (5) aksırdığında ‘Yerhamükallah [Allah sana rahmet etsin, afiyet ihsan etsin]’ diye dua etmek.”

(Buhârî, Cenâiz: 3; Müslim, Selâm: 4; İbn Mâce, Cenâiz: 1.)

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ السَّلْمِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا

سَبَقَتْ لَهُ مِنَ اللَّهِ مَنَزَلَةً لَمْ يَتْلَعْهَا بِعَمَلِهِ ابْتِلَاءُ اللَّهِ فِي جَسَدِهِ، أَوْ فِي مَالِهِ، أَوْ فِي وَلَدِهِ، ثُمَّ صَبَرَهُ عَلَى ذَلِكَ ﴿

9

Muhammed bin Hâlid es-Selmî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz ki kul, hayırlı bir iş yaparak Allah katında bir dereceye ulaşmazsa, Allah onun malına veya çocuklarına bir musibet vererek onu imtihan eder. Onu öncesinde kavuşamadığı dereceye varıncaya kadar bu musibete sabrettirir.”

(Müsned, 5:262; Ebû Dâvûd, Cenâiz: 1.)

عَنْ عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَعُودُ مُسْلِمًا غُدْوَةً إِلَّا صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُمْسِيَ، وَإِنْ عَادَهُ عَشِيَّةً إِلَّا صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُضْبَحَ وَكَانَ لَهُ خَرِيفٌ فِي الْجَنَّةِ﴾ ﴿

10

Hiz. Ali (r.a.) Rasûlullah'tan (a.s.m.) şöyle işittiğini rivâyet eder:

“Bir Müslüman, sabahleyin hasta bir Müslümanı ziyaret ederse, akşam oluncaya kadar yetmiş bin melek onun bağışlanması için Allah'a yalvarır. Eğer akşam vakti ziyaret ederse, sabaha kadar yetmiş bin melek onun bağışlanması için dua eder. Ve onun için bir cennet bahçesi hazırlanır.”

(Tirmizî, Cenâiz: 2; İbn Mâce, Cenâiz: 2.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ. وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
فَلْيُكْرِمْ جَارَهُ. وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ﴾ ﴿

11

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah'a ve Âhiret Gününe iman eden, ya hayır söylesin, yahut sussun.

Allah'a ve Âhiret Gününe iman eden, komşusuna ikram etsin. Allah'a ve Âhiret Gününe iman eden, misafirine ikram etsin.

(Müslim, İman: 74.)

عَنْ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿عَلَى الْيَدِ مَا أَخَذْتُ حَتَّى تُؤَدِّي﴾

12

Semure bin Cündüb (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Bir kimse, kendisine emânet olarak verilen şeyi yerine teslim edinceye kadar korumakla sorumludur.”

(Ebû Dâvûd, Büyû': 88; Tirmizî, Büyû': 39; İbn Mâce, Sadakat: 5.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿تَهَادَوْا فَإِنَّ الْهَدِيَّةَ تُذْهِبُ وَحَرَ الصَّدْرِ وَلَا تَحْقِرَنَّ جَارَةً لِبَارَتِهَا وَلَوْ شِقَّ فَرَسِنِ شَاةٍ﴾

13

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Hediyeleşiniz. Çünkü hediye kalbdeki kini giderir. Hiçbir kadın, koyun paçası bile olsa, komşusu olan kadına vermiş olduğu hediyeyi, küçük görmesin.”

(Tirmizî, Velâ: 6.)

عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَوَى ضَالَّةً فَهُوَ ضَالٌّ مَا لَمْ يُعْرِفْهَا﴾

14

Zeyd bin Hâlid el-Cünehî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Kim kaybolmuş bir hayvanı elinde alıkor ve ilân edip duyurmazsa, yolunu sapıtmış olur.”

(Müslim, Lükata: 12; Müsned, 4:118.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ
الطُّبْحَةِ؟ قَالَ: ﴿أُمَّكَ ثُمَّ أُمَّكَ ثُمَّ أَبُوكَ ثُمَّ أَذْنَاكَ فَأَذْنَاكَ﴾ 15

Bir zât Rasûlullah'a (a.s.m.) gelerek, "Yâ Rasûlallah! İnsanlar arasında, kendisine en güzel muamelede bulunmam gereken kimdir?" diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), "Annen, sonra annen, sonra annendir. Sonra babandır. Daha sonra da derece derece yakın olan kimselerdir" buyurdu.

(Müslim, Birr: 2; Buhârî, Edeb: 2; İbn Mâce, Vesâyâ: 4.)

عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: أَتَى عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا أَلْعَبُ مَعَ الْعِلْمَانِ فَسَلَّمَ
عَلَيْنَا فَبَعَثَنِي إِلَى حَاجَةٍ فَأَبْطَأْتُ عَلَى أُمِّي فَلَمَّا جِئْتُ قَالَتْ: مَا
حَبَسَكَ؟ قُلْتُ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِحَاجَةٍ، قَالَتْ: مَا حَاجَتُهُ؟ قُلْتُ:
إِنَّهَا سِرٌّ، قَالَتْ: لَا تُحَدِّثَنَّ بِسِرِّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَحَدًا. 16

Enes bin Mâlik (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

"Ben, çocuklarla birlikte oyun oynarken Rasûlullah (a.s.m.) yanımıza geldi ve selâm verdi. Sonra, beni bir iş için, bir yere gönderdi. Bu yüzden annemin yanına dönmekte geciktim. Geldiğim zaman annem bana, 'Neden geciktin?' diye sordu.

"Ben, 'Rasûlullah (a.s.m.) beni iş için bir yere göndermişti' dedim.

"Annem, 'Rasûlullah'ın işi neydi?' diye sordu.

"Ben, 'Bu bir sırdır. Kimseye söyleyemem' dedim.

"Annem, 'Öyleyse Rasûlullah'ın sırrını sakın kimseye anlatma!' diye tembih etti."

(Müslim, Fezâil-i Sahabe: 145.)

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ: كَتَبَ أَبِي وَكَتَبْتُ لَهُ إِلَى عُبَيْدِ
اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ وَهُوَ قَاضِي سِجِسْتَانَ أَنْ لَا تَحْكُمَ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَأَنْتَ
غَضْبَانُ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿لَا يَحْكُمُ أَحَدٌ بَيْنَ اثْنَيْنِ
وَهُوَ غَضْبَانٌ﴾ 17

Abdurrahman bin Ebû Bekre (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Babam, Sicistan Kadısı Ubeydullah bin Ebû Bekre'ye hitâben şunu yazdırdı:

“Öfkeli iken iki kişi arasında hüküm verme. Çünkü ben Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işittim:

“Hiç kimse öfkeli iken iki kişi arasında hüküm vermesin.”

(Neseî, Kudât: 18.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَعْرَابِ لَقِيَهُ بِطَرِيقِ مَكَّةَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ ابْنُ عُمَرَ وَحَمَلَهُ عَلَى حِمَارٍ كَانَ يَرْكَبُهُ وَأَعْطَاهُ عِمَامَةً كَانَتْ عَلَى رَأْسِهِ فَقَالَ ابْنُ دِينَارٍ: أَصْلَحَكَ اللَّهُ، إِنَّهُمْ الْأَعْرَابُ وَهُمْ يَرْضَوْنَ بِالْيَسِيرِ، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: إِنَّ أَبَا هَذَا كَانَ وَدًّا لِعُمَرَ ابْنِ الْخَطَّابِ وَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿إِنَّ أَبْرَّ الْبِرِّ صَلََةُ الْوَلَدِ أَهْلٌ وَدٌّ أَبِيهِ﴾ 18

Abdullah bin Ömer (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Bedevîlerden birisi Mekke yolunda İbn Ömer'e rastladı. İbn Ömer kendisine selâm verdi ve adamı alıp kendi bineğine bindirdi. Sonra, başındaki sarığı da ona verdi.

Abdullah İbn Dinar, İbn Ömer'e, “Allah hayrını versin. Bunlar bedevîdir, az bir şeye de razı olurlar” dedi.

Bunun Üzerine Abdullah bin Ömer şöyle dedi:

“Bunun babası Ömer bin Hattab'ın yakın dostu idi. Ben Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işittim:

“En mükemmel iyilik, çocuğun, babasının dostlarına iyi davranmasıdır.”

(Müslim, Birr: 11.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: ﴿جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَصَبْتُ ذَنْبًا عَظِيمًا فَهَلْ لِي مِنْ تَوْبَةٍ؟ قَالَ: ﴿هَلْ لَكَ مِنْ أُمٍّ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: هَلْ لَكَ مِنْ خَالَةٍ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَبِرِّهَا﴾ 19

İbn Ömer (r.a.) şöyle rivâyet etmektedir:

Bir zât, Rasûlullah'a (a.s.m.) gelerek, "Yâ Rasûlallah, büyük bir günah işledim. Bunun bir tevbesi var mı?" diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), "Annen var mı?" buyurdu.

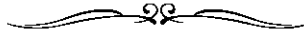
O zât, "Hayır" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Peki, teyzen var mı?" diye sordu.

O, "Evet" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Öyle ise, ona itaat et ve iyilik yap" buyurdu.

(Tirmizî, Birr: 6; Müsned, 2:14.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَبَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَعِنْدَهُ الْأَقْرَعُ بْنُ حَابِسٍ التَّيْمِيُّ جَالِسًا فَقَالَ: إِنَّ لِي عَشْرَةً مِنَ الْوَلَدِ مَا قَبَلْتُ مِنْهُمْ أَحَدًا. فَتَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ قَالَ: ﴿مَنْ لَا يَرْحَمَ لَا يُرْحَمَ﴾

20

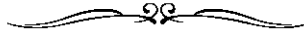
Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Rasûlullah (a.s.m.), Hz. Hasan'ı öptü. Akra bin Habis de oradaydı.

Akra, "Benim on tane evlâdım var, bunlardan hiçbirini öpmüş değilim" dedi.

Peygamberimiz (a.s.m.) kendisine bir baktı ve, "Kim şefkat ve merhamet göstermezse, Allah da ona merhametini ihsan etmez" buyurdu.

(Buhârî, Edeb: 18; Müslim, Fezâil: 65; Ebû Dâvûd, Edeb: 145; Tirmizî, Birr: 12.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ كَانَ لَهُ ثَلَاثُ بَنَاتٍ أَوْ ثَلَاثُ أَخَوَاتٍ أَوْ ابْنَتَانِ أَوْ أُخْتَانِ فَأَحْسَنَ صُحْبَتَهُنَّ وَاتَّقَى اللَّهَ فِيهِنَّ فَلَهُ الْجَنَّةُ﴾

21

Ebû Saîd Hudrî'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

"Her kimin üç kız çocuğu veya üç kız kardeşi, yahut iki kızı veya kız kardeşi bulunur; onlara iyi muamele eder ve onların haklarını yerine getirme hususunda Allah'tan korkarsa, o cennetlidir."

(Tirmizî, Birr: 13; Ebû Dâvûd, Edeb: 121.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ كَانَتْ لَهُ
أُنْثَى فَلَمْ يَبْذُرْهَا وَلَمْ يَهْنُهَا وَلَمْ يُؤْتِرْ وَلَدَهُ عَلَيْهَا أَذْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ﴾ 22

İbn Abbas'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kimin kız çocukları bulunur da bunları diri toprağa gömmez, onlara zulmetmez, erkek çocuklarını onlara üstün tutmazsa, Allah o kimseyi cennetine koyar.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 22.)

Hadiste üç noktaya dikkat çekiliyor: (1) Çocukları öldürmemek, (2) onlara zulmetmemek, (3) çocuklar arasında eşit davranmak.

İslâmiyet'in geldiği yıllarda Arabistan'da kız çocukları diri diri toprağa gömülürdü. Bu, dönemin Arapları arasında, kız çocuğuna sahip olmayı bir nevi ar sayan vahşî bir anlayışa dayanıyordu. Ve onları diri diri toprağa gömmek de bir nevi erkekliğin ve güçlülüğün ortaya konusu idi. İslâmiyet geldi, kadına yaratılıştan sahip olduğu hakları verdi. Peygamberimiz kız çocuklarını öldürmeyi yasaklıyor, bunun en büyük günah olduğunu belirtiyordu. Kadını, “Cennet anaların ayağı altındadır” buyurarak yükselten Peygamberimizdi. Çok kısa zamanda bu vahşîce âdeti ortadan kaldırmıştı. Bu, insanlık için büyük bir hizmetti. Nitekim bir Batılı da, “Hz. Muhammed hiçbir şey yapmamış olsaydı bile, şu vahşî âdeti kaldırması yeterdi” diyerek takdirlerini dile getirir.

Burada şu noktayı da belirtelim: Anne karnında canlanan (dördüncü aydan itibaren) çocuğu özürsüz olarak kürtaj yaptırmanın, diri diri toprağa gömmekten farkı yoktur. Günah itibarıyla benzer bir caniliktir. Daha başka tedbirler düşünülmeli ve bu yola asla başvurulmamalıdır.

Hadiste, ikinci olarak da, çocuklara zulmetmememiz emrediliyor. İnsan nasıl çocuklarına zulmeder?

Bu, maddeten olabileceği gibi mânen de olabilir. Çocukları yaralayacak derecede dövmek, altından kalkamayacakları işlere zorlamak, hak ve hukukunu çiğnemek ilk akla gelen hususlardır.

Bir anne ve babanın çocuğuna yedirmesi, içirmesi, hayata hazırlaması, onu İslâmî bir terbiye ile yetiştirmesi en önemli vazifelerindendir. Bunları yapmamak da onlara zulmetmek olur. Bilhassa, çocuğun ebedî hayatı ve ahlâki gelişimini ilgilendiren konulardaki ihmal, büyük bir zulümdür. Ona

Allah'ı ve Peygamber'i tanıtmamak; dinin esaslarını, ahlâk kaidelerini öğretmemek, ebedî hayatını mahvetmek demektir, zulümdür.

Hadiste üçüncü önemli nokta da, adaletli davranmaktır. Kız veya erkek çocuk ayrımı yapmadan, ikisine de eşit davranmaktır. Başka hadislerde, yine çocuklara eşit davranmayı emreden Peygamberimiz, "Eğer Allah farklı davranmaya müsaade etseydi, kız çocuklarını tercih ederdim" buyurmuştur. Bilhassa bu hadis, kız çocuklarının horlanmaması, erkeğe bir kısım imtiyazlar tanınmaması; sevgi, şefkat, ikram ve hediye vermede erkeğin kıza tercih edilmemesi gerektiğine dikkat çekmektedir.

Hadis bu üç hususa dikkat edenlere müjde vermekte ve onlar için cennet vadedildiğini bildirmektedir.

عَنْ سَاعِدِ بْنِ الْعَاصِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَلَدًا مِنْ نَحْلٍ أَفْضَلَ مِنْ آدَبٍ حَسَنٍ﴾

23

Saîd bin As'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

"Hiçbir baba, çocuğuna iyi terbiyeden daha üstün bir hediye veremez."

(Tirmizî, Birr: 23; Müsned, 3:412; 4: 77-78.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَأَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ﴾

24

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Kim rızkının bol ve ömrünün uzun olmasını arzu ederse, akrabalarına iyi davransın."

(Müslim, Birr: 20; Buhârî, Edeb: 12; Ebû Dâvûd, Zekât:45.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: نَازَعَتِ الرِّيحُ رَجُلًا رِدَاءَهُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ فَلَعَنَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا تَلْعَنُهَا فَإِنَّهَا مَأْمُورَةٌ وَإِنَّهُ مَنْ لَعَنَ شَيْئًا

25

لَيْسَ لَهُ بِأَهْلٍ رَجَعَتِ اللَّغْنَةُ عَلَيْهِ

İbn Abbas (r.a.)’dan şöyle rivâyet ediliyor:

Hız. Peygamber (a.s.m.) zamanında, bir gün rüzgâr öyle şiddetli esti ki, birinin elbisesini üzerinden uçurdu. O da rüzgâra lânet okudu. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.):

“Rüzgâra lânet okuma. Çünkü o, Allah’ın vazifeli bir memurudur. Kim la-yık olmadığı halde bir şeye lânet ederse, bu lânet kendisine döner” buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 45; Tirmizî, Birr: 48.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ الرَّحِمَ شَجْنَةٌ مِنَ الرَّحْمَنِ
فَقَالَ اللَّهُ مَنْ وَصَلَكِ وَصَلْتُهُ وَمَنْ قَطَعَكِ قَطَعْتُهُ﴾

26

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Rahim [Akrabalık] kelimesi, Allah’ın Rahmân isminden gelir. Allah da ‘Kim akraba haklarını yerine getirirse, Ben de o kimseye iyilik ve lutfuyla davranırım. Kim bunu yapmazsa, Ben de ona iyilik ve lütfuyla bulunmam’ buyurmuştur.”

(Buhârî, Edeb: 13; Tirmizî, Birr: 16.)

عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَدْخُلُ
الْجَنَّةَ قَاطِعٌ رَحِمٍ﴾

27

Cübeyr bin Mut’ım (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Akraba haklarını çiğneyen kimse cennete giremez.”

(Buhârî, Edeb: 11; Müslim, Birr: 19; Ebû Dâvûd, Zekât: 45; Tirmizî, Birr: 10.)

Hadis-i şeriften üç mânâ anlaşılmaktadır:

1. Akraba haklarını çiğnemeyi günah olarak kabul etmeyen kimse cennete giremez.

2. Akraba haklarını yerine getirmeyen kimse, bu günahın cezasını çek-medikçe cennete giremez.

3. Hadisteki bu ifade bir korkutma ve tehdit mânâsındadır.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ
الْكَبَائِرِ أَنْ يَلْعَنَ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ يَلْعَنُ الرَّجُلُ
وَالِدَيْهِ؟ قَالَ: يَسُبُّ الرَّجُلُ أَبَا الرَّجُلِ فَيَسُبُّ أَبَاهُ وَيَسُبُّ أُمَّهُ﴾
28

Abdullah bin Amr (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Büyük günahlardan birisi de, bir kimsenin anne ve babasına lânet etmesi, sövmesidir.”

Sahabîler, “Yâ Rasûlallah, bir adam kendi anne ve babasına nasıl lânet eder ki?” diye sordular.

Rasûlullah (a.s.m.):

“Bir kimse, başka birisinin babasına söver, o da ona karşılık verirse, kendi anne ve babasına sövmüş olur” buyurdu.

(Buhârî, Edeb: 4; Ebû Dâvûd, Edeb: 120; Tirmizî, Birr: 4.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿تَعَلَّمُوا مِنْ أَنْسَابِكُمْ مَا تَصِلُونَ
بِهِ أَزْحَامَكُمْ، فَإِنَّ صَلَةَ الرَّحِمِ مَحَبَّةٌ فِي الْأَهْلِ، مَثْرَاءٌ فِي الْمَالِ، مَنْسَاءٌ
فِي الْأَثَرِ﴾
29

Ebû Hüreyre (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Soyunuzu öğreniniz ki, akraba haklarını yerine getiresiniz. Çünkü akraba haklarını yerine getirmek, ailede sevgiye, dünya malında bolluk ve uzun ömre vesile olur.”

(Tirmizî, Birr: 49.)

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الْوَلِيدِ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَطْعِمُوهُمْ مِمَّا تَأْكُلُونَ
وَالْبَسُوهُمْ مِمَّا تَلْبَسُونَ﴾
30

Ubâde bin Velid'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

(Çalıştırdığınız kimselere [memur, işçi veya hizmetçilere]) yediğinizden yedirin, giydiğinizden giydirin.”

(Buhârî, İtk: 15; Müslim, Zühhd: 74; İbn Mâce, Edeb, 10.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ﴿جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ كَمْ تَغْفُو عَنِ الْخَادِمِ فَصَمَتَ فَأَعَادَ الْكَلَامَ فَصَمَتَ فَلَمَّا
كَانَ فِي الثَّالِثَةِ قَالَ: ﴿فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً﴾

31

Abdullah bin Ömer'den (r.a.) şöyle rivâyet edilir:

“Bir zât Peygamberimize (a.s.m.) gelerek, “Yâ Rasûlallah! Bir hizmetçi hata işlediğinde kaç defa affedersiniz?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.) ona hiç cevap vermedi. O zât aynı soruyu tekrarladı. Rasûlullah (a.s.m.) yine cevap vermedi. Sorusunu üçüncü defa tekrar edince Rasûlullah (a.s.m.), “Günde yetmiş defa affedeceksin” buyurdu.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 124; Tirmizî, Birr: 31.)

عَنْ رَافِعِ بْنِ مَكْيُوثٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿حُسْنُ الْمَلَكَةِ
يُمْنٌ وَسُوءُ الْخُلُقِ شُوْمٌ﴾

32

Râfi bin Mekûs'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Peygamberimiz (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kölelere (veya hizmetçi ve memurlara) iyi muamele etmek, hayır ve bereket; kötü muamele etmek de kötülük ve bereketsizlik getirir.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 124.)

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ
سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ كَفَّهُ وَأَدْخَلَهُ جَنَّتهُ: رِفْقٌ بِالضَّعِيفِ وَشَفَقَةٌ عَلَى الْوَالِدَيْنِ
وَإِحْسَانٌ إِلَى الْمَمْلُوكِ﴾

33

Hız. Câbir'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

“Üç sıfat vardır ki, bunlar kimde bulunursa, Allah o kimseyi himayesine alır ve onu cennete koyar. Bunlar: zayıflara yumuşak davranmak, anne ve babaya sevgi ve hürmet göstermek ve emri altındakilere iyilikle muamele etmektir.”

(Tirmizî, Kıyâme: 48.)

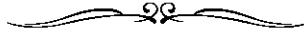

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿كَافِلُ الْيَتِيمِ لَهُ أَوْ لِغَيْرِهِ أَنَا وَهُوَ كَهَاتَيْنِ فِي الْجَنَّةِ﴾ وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ وَالْوُسْطَى.

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğu rivâyet etmiştir:

“Yetimin işleriyle ilgilenen kimse, ister yetimin yakınlarından olsun, ister yabancılarından olsun, (orta parmakla işaret parmağını göstererek) benimle cennette şu iki parmak gibi beraber bulunacaktır.”

(Müslim, Zühd: 42; Ebû Dâvûd, Edeb: 123; Tirmizî, Birr: 14.)

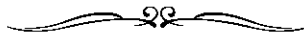

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِذَا ضَرَبَ أَحَدُكُمْ خَادِمَهُ فَذَكَرَ اللَّهَ فَارْفَعُوا أَيْدِيَكُمْ﴾

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Biriniz hizmetçisini döverken, hizmetçi Allah'ın adını anarsa, Allah adına hürmeten elinizi çekiniz.”

(Tirmizî, Birr: 32)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿نِعْمًا لِأَحَدِكُمْ أَنْ يُطِيعَ رَبَّهُ وَيُؤَدِّيَ حَقَّ سَيِّدِهِ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.), Peygamberimizin (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Onlardan (köle, hizmetçi veya işçilerden) Rabbine itaat eden ve efendisine karşı vazifelerini yerine getirenlere ne mutlu!”

(Mansûr Ali Nâsîf, Tâc: 5:44.)

عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ الْأَشْجَعِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَنَا وَامْرَأَةٌ سَفْعَاءُ الْخَدَّيْنِ كَهَاتَيْنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ - وَأَوْمًا بِالْوُسْطَى وَالسَّبَابَةِ - امْرَأَةٌ أَمْتُ مِنْ زَوْجِهَا ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ حَبَسَتْ نَفْسَهَا عَلَى يَتَامَاهَا حَتَّى بَانُوا أَوْ مَاتُوا﴾

Avf bin Mâlik el-Eşcâi'nin rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Ben ve geçim sıkıntısından dolayı yüzünün rengi değişmiş olan kadın, Kıyâmet Gününde şu iki parmak gibi birbirimize yakın oluruz.”

Ravi Yezid, şu ilâvede bulunur:

“Bu, kocasından dul kalan şerefli ve güzel bir kadındır. Yetimleri vardır ve onları vefat edinceye kadar evlenmeyip sabırla büyütüp yetiştirir.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 131.)

عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْأَسَاعِي عَلَى الْأَزْمَلَةِ وَالْمُسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ كَالَّذِي يَصُومُ النَّهَارَ وَيَقُومُ اللَّيْلَ﴾

Safvân bin Süleym'in (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Dul kadın ve yoksul kimselerin geçimlerini üzerine alan bir Müslüman, Allah yolunda cihad eden mücahid gibi yahut gündüzleri oruçlu, geceleri de ibadetle meşgul olan kimse gibidir.”

(Buhârî, Edeb: 25; Müslim, Zühd: 41; Tirmizî, Birr: 44; İbn Mâce, Ticârât: 1.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يُشِيرُ أَحَدُكُمْ إِلَى أَخِيهِ

بِالسَّلَاحِ فَإِنَّهُ لَا يَذْرِي أَحَدَكُمْ لَعْلَ الشَّيْطَانِ يَنْزِعُ فِي يَدِهِ فَيَقْعُ فِي
حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ ﴿٣٩﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Hiç kimse, silahla Müslüman kardeşine işarette bulunmasın! Çünkü elindeki silahı şeytanın çekmeyeceğini bilmez de, cehennem çukurlarından birine yuvarlanırır [Duygularına mağlûp olup da kaza çıkarabilir].”

(Buhârî, Fiten: 7; Müslim, Birr: 126.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ كَانَتْ لَهُ
مَظْلَمَةٌ لِأَحَدٍ مِنْ عِزِّهِ أَوْ شَيْءٍ فَلْيَتَحَلَّلْهُ مِنْهُ الْيَوْمَ قَبْلَ أَنْ يَكُونَ
دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا إِنْ كَانَ لَهُ عَمَلٌ صَالِحٌ أَخَذَ مِنْهُ بِقَدَرٍ مَظْلَمَتِهِ وَإِنْ لَمْ
تَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ أَخَذَ مِنْ سَيِّئَاتٍ صَاحِبِهِ فَحِمَلَ عَلَيْهِ﴾ 40

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyet ettiğine göre Peygamberimiz (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Kim birinin namusuna veya malına zulmetmişse, dinar ve dirhemin bulunmayacağı o günden [Kıyâmet Gününden] önce o kimse ile helalleşsin. Çünkü bu zulmü yapanın, eğer iyilik ve ibadeti varsa, zulüm yaptığı miktarda sevaplarından alınır. Eğer yoksa zulmettiği kimsenin günahlarından alınıp ona yükletilir.”

(Buhârî, Mezâlim: 10.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿الْمُسْلِمُ أَخُو
الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ، مَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي
حَاجَتِهِ وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ بِهَا كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ
الْقِيَامَةِ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ 41

İbn Ömer'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Ona haksızlık yapmaz. Tehlikeli bir durumda kalsa yalnız bırakmaz. Kim, bir Müslüman kardeşinin ihtiyacını karşılarsa, Allah da onun ihtiyacını giderir. Kim bir Müslümanın üzüntüsünü giderirse, Allah (c.c.) da Kıyâmet Günü onun üzüntüsünü giderir. Kim bir Müslümanın ayıbını örterse, Allah da Kıyâmet Günü onun ayıbını örter.”

(Buhârî, Mezâlim: 3; Müslim, Birr: 58; Ebû Dâvûd: 38; Tirmizî, Birr: 19.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَسَارَ إِلَى أَخِيهِ بِحَدِيدَةٍ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَلْعَنُهُ حَتَّى يَدْعَهُ وَإِنْ كَانَ أَخَاهُ لِأَبِيهِ وَأُمِّهِ﴾

42

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyet ettiğine göre, Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim (korkutmak maksadıyla) bir Müslüman kardeşine demir parçasını doğrultursa, bu kimse öz kardeşi dahi olsa, demir parçasını elinden bırakıncaya kadar melekler ona lânet eder.”

(Müslim, Birr: 125; Tirmizî, Birr: 4.)

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ ذَنْبٍ أَجْدَرَ أَنْ يُعْجَلَ اللَّهُ تَعَالَى لِصَاحِبِهِ الْعُقُوبَةُ فِي الدُّنْيَا مَعَ مَا يَدْخِرُ لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِثْلَ الْبَغْيِ وَقَطِيعَةِ الرَّحِمِ﴾

43

Ebû Bekre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Zulüm ve akraba haklarını yerine getirmemek kadar Allah'ın bu dünyada daha çabuk cezalandırdığı bir başka günah yoktur. Üstelik âhirette de ceza verecektir.”

(İbî Mâce Zühd: 23; Ebû Dâvûd, Edeb: 44; Tirmizî, Kıyâme: 57.)

عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تَكُونُوا إِمْعَةً تَقُولُونَ إِنَّ أَحْسَنَ النَّاسِ أَحْسَنًا وَإِنْ ظَلَمُوا ظَلَمْنَا وَلَكِنْ وَطِنُوا

44 أَنْفُسَكُمْ إِنْ أَحْسَنَ النَّاسُ أَنْ تُحْسِنُوا وَإِنْ أَسَاءُوا فَلَا تَظْلِمُوا ﴿﴾

Hız. Huzâfe'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İnsanlar bize iyilik yaparsa biz de iyilik yaparız. Eğer haksızlık yaparsa biz de haksızlık yaparız” diyen şahsiyetsiz insanlardan olmayın! Tam tersine, kendinizi, insanlar iyilik yaparsa iyilik yapmaya, kötülük yaparlarsa da haksızlık yapmamaya alıştırın.”

(Tirmizî, Birr: 62.)

عَنْ عَائِشَةَ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ لِي جَارَيْنِ فَإِلَى أَيِّهِمَا أُهْدِي؟
45 قَالَ: ﴿إِلَى أَقْرَبِهِمَا مِنْكَ بَابًا﴾

Hız. Âişe (r.anha) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah'a (a.s.m.), “Yâ Rasûlallah! İki komşum var. Bir hediye verecek olsam, önce hangisini tercih edeyim?” diye sordum.

Rasûlullah (a.s.m.), “Kapısı sana en yakın olanı” buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 123.)

عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿وَيْلٌ
46 لِلَّذِي يُحَدِّثُ فَيَكْذِبُ لِيُضْحِكَ بِهِ الْقَوْمَ وَيَلُ لَّهُ، وَيَلُ لَّهُ﴾

Muâviye bin Ceyd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Halkı güldürmek için yalan söyleyenlere yazıklar olsun! Yazıklar olsun!”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 80; Tirmizî, Zühed: 10.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا كَذَبَ الْعَبْدُ
47 تَبَاعَدَ عَنْهُ الْمَلَكُ مِيلًا مِنْ ثَنَنِ مَا جَاءَ بِهِ﴾

İbn Ömer'den (r.a.), Peygamberimizin (a.s.m.) şöyle buyurduğu rivâyet edilmektedir:

“Kul yalan söylediği zaman, meydana gelen kötü kokudan [manevî havadan] dolayı, melekler kendisinden bir mil uzaklaşır.”

(Tirmizî, Birr: 46.)

عَنْ سُفْيَانَ بْنِ أُسَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿كَبُرَتْ خِيَانَةٌ أَنْ تُحَدِّثَ أَخَاكَ حَدِيثًا هُوَ لَكَ بِهِ مُصَدِّقٌ وَأَنْتَ لَهُ بِهِ كَاذِبٌ﴾ 48

Süfyan bin Üseyd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Sana inanan bir kardeşine yalan söylemenden daha büyük bir hıyanet yoktur.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 79.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا حَدَّثَ الرَّجُلُ بِالْحَدِيثِ ثُمَّ التَفَتَ فَهِيَ أَمَانَةٌ﴾ 49

Câbir bin Abdullah (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmektedir:

“Birisi bir şey anlatıp, sonra da [bunu ancak sana anlatıyorum mânâsında] sağa sola bakarsa, artık o söz bir emanettir.”

(Tirmizî, Birr: 39.)

عَنْ جَابِرِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ إِلَّا ثَلَاثَةٌ مَجَالِسٌ: سَفْكُ دَمٍ حَرَامٍ، أَوْ فَرْجٍ حَرَامٍ، أَوْ اقْتِطَاعُ مَالٍ بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ 50

Câbir bin Abdullah'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

“Üç nevi toplantının dışındaki toplantılarda konuşulan şeyler emanettir [başkalarına anlatılmamalıdır]:

“Bu üç nevi toplantı (1) kan dökmeye, (2) zinâ ve namusa tecavüz, (3) haksız yere bir malı almak gibi şeylerin konuşulduğu toplantıdır.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 37.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿إِنَّ شَرَّ
الْأَنْسِ ذُو الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهِ وَهَؤُلَاءِ بِوَجْهِ﴾ رَوَاهُ
الْأَزْبَعَةُ.

51

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İnsanların en kötüsü, şunlara bir yüzle, bunlara da başka bir yüzle davranan ikiyezlü kimsedir.”

(Buhârî, Edeb: 52; Müslim, Birr: 98; Tirmizî, Birr: 78; Ebû Dâvûd, Edeb: 34.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِيَّاكُمْ وَسُوءَ ذَاتِ الْبَيْنِ فَإِنَّهَا
الْحَالِقَةُ﴾

52

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

“İnsanlar arasına bozgunculuk ve kötülük sokmaktan sakının! Çünkü böyle hareket dini yok eder.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 50; Tirmizî, Kıyâme: 56.)

عَنْ عَمَّارٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ كَانَ لَهُ وَجْهَانِ
فِي الدُّنْيَا كَانَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِسَانَانِ مِنْ نَارٍ﴾

53

Hız. Ammâr'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim dünyada ikiyezlülük yaparsa, Kıyâmet Gününde ateşten iki dili olur.”

(Ebû Dâvûd; Edeb: 34; Tirmizî, Birr: 78.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَتَذَرُونَ مَا
الْغِيَّةُ؟ قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ، قِيلَ:

أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ، قَالَ: إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ اغْتَبْتَهُ
وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ فَقَدْ بَهْتُهُ ﴿

54

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

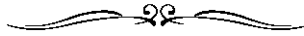
Rasûlullah (a.s.m.), “Gıybet nedir, bilir misiniz?” diye sordu. Sahabeler, “Allah ve Rasûlü bunu daha iyi bilir” dediler.

Rasûlullah (a.s.m.), “Gıybet, bir Müslüman kardeşini onun hoşlanmayacağı şekilde anmaktır” buyurdu.

“Eğer söylediğim şeyler kardeşimde varsa?” denildi.

Rasûlullah (a.s.m.), “Eğer söylediğin hususlar kardeşinde varsa onun gıybetini yapmış, şayet yoksa, iftira etmiş olursun” buyurdu.

(Müslim, Birr: 70; Tirmizî, Birr: 23.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قُلْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ: ﴿حَسْبُكَ مِنْ
صَفِيَّةٍ كَذَا وَكَذَا -تَعْنِي قَصِيرَةً-، فَقَالَ: ﴿لَقَدْ قُلْتَ كَلِمَةً لَوْ مُزِجْتُ
بِمَاءِ الْبَحْرِ لَمَزَجْتُهُ﴾، قَالَتْ: وَحَكَيْتُ لَهُ إِنْسَانًا، فَقَالَ: ﴿مَا أَحَبُّ أَنْبَى
حَكَيْتُ إِنْسَانًا وَأَنْ لِي كَذَا وَكَذَا﴾

55

Hiz. Âişe (r.anha) şöyle rivâyet etmektedir:

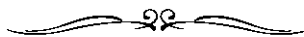
Rasûlullah’a (a.s.m.), “Safiyye’nin kısa boylu ve şöyle şöyle oluşu sana yeter” dedim.

Rasûlullah, “Ey Âişe, sen öyle bir söz söyledin ki, eğer bu deniz suyu ile karıştırılsa, onu kirletirdi” buyurdu.

Yine, bir defasında, Rasûlullah’ın (a.s.m.) huzurunda birisini kötiledim. Rasûlullah bunun üzerine;

“Bana dünyanın nimeti verilse dahi, birinin taklidinin yapılmasını ve kötülenmesini asla sevmem ve istemem” buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 35; Tirmizî, Kıyâme: 51.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَتَذَرُونَ مَا
الْمُفْلِسُ؟ قَالُوا: الْمُفْلِسُ فِينَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ فَقَالَ: إِنَّ

الْمُفْلِسُ مَنْ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ وَيَأْتِي قَدْ شَتَمَ هَذَا، وَقَذَفَ هَذَا، وَأَكَلَ مَالَ هَذَا، وَسَفَكَ دَمَ هَذَا، وَضَرَبَ هَذَا، فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ، فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْضَى مَا عَلَيْهِ أَخِذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ ﴿56﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) şöyle rivâyet edilir:

Rasûlullah (a.s.m.), “Müflis kimdir bilir misiniz?” diye sordu.

Sahabeler, “Bize göre müflis, parası ve malı olmayan kimsedir” dediler.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Ümmetimden asıl müflis şudur: Kıyâmet Gününde namaz, oruç ve zekâtıyla gelir; ama ona buna sövmüş, iftira etmiş, şunun bunun malını yemiş, onu bunu dövmüştür. Sonra onun iyiliklerinden bir kısmı şuna, bir kısmı diğerlerine verilir.

Eğer, kul haklarının tamamının ödenmeden, iyilikleri ile sevapları tükenirse, alacaklıların günahları alınıp onun üzerine yüklenilir. Sonra da cehennemde atılır.

(Müslim, Birr: 59; Tirmizî, Kıyâme: 2.)

عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَكَلَ بِرَجُلٍ مُسْلِمٍ أَكْلَةً فَإِنَّ اللَّهَ يُطْعِمُهُ مِثْلَهَا مِنْ جَهَنَّمَ، وَمَنْ كَسَى ثَوْبًا بِرَجُلٍ مُسْلِمٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَكْسُوهُ مِثْلَهُ مِنْ جَهَنَّمَ، وَمَنْ قَامَ بِرَجُلٍ مَقَامَ سُمْعَةٍ وَرِيَاءٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُومُ بِهِ مَقَامَ سُمْعَةٍ وَرِيَاءٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ 57

Müstevrid (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor: “Kim bir Müslümanı bir lokma karşılığında kötülerse, Allah, bu yemeğin bir mislini ona cehennemde yedirir.

“Kim, bir Müslümanı çekiştirir ve bunun karşılığında kendisine bir elbise giydirilirse, Allah da, ona cehennemde ateşten bir elbise giydirir.

“Kim, birisini bir menfaat umarak methederse, Kıyâmet Günü Allah onu yalancı ve iftiracı olarak teşhir eder.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 40.),

عَنْ عَائِشَةَ؛ أَنَّ رَجُلًا اسْتَأْذَنَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: ﴿اِئْذِنُوا لَهُ، فَلَيْسَ ابْنُ الْعَشِيرَةِ، أَوْ بِشَرِّ رَجُلٍ الْعَشِيرَةِ﴾ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ أَلَانَ لَهُ الْقَوْلَ، قَالَتْ عَائِشَةُ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! قُلْتَ لَهُ الَّذِي قُلْتَ. ثُمَّ أَلَنْتَ لَهُ الْقَوْلَ؟ قَالَ: ﴿يَا عَائِشَةُ! إِنَّ شَرَّ النَّاسِ مَنْزِلَةٌ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، مَنْ وَدَعَهُ، أَوْ تَرَكَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ فُحْشِهِ﴾

58

Hız. Âişe (r.anha) şöyle rivâyet ediyor:

Bir adam Hız. Peygamber'in (a.s.m.) huzuruna girmek için izin istedi. Peygamber (a.s.m.), "Ona müsaade edin gelsin. O aşiretinin en kötü adamıdır" dedi.

O kimse içeriye girdiğinde, Peygamberimiz (a.s.m.) onunla nazik bir şekilde konuşmaya başladı.

Ben, "Ey Allah'ın Rasûlü! Önce o adam hakkında diyeceğinizi dediniz. Sonra da nazik bir şekilde konuştunuz" dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), "Ey Âişe, Kıyâmet Gününde Allah katında insanların en kötüsü, kötülüğünden korunmak için, insanların onu yalnız başına bıraktığı kimsedir" buyurdu.

(Buhârî, Edeb: 38; Müslim, Birr: 73; Ebû Dâvûd, Edeb: 5.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿كُلُّ أُمَّتِي مُعَافَى إِلَّا الْمُجَاهِرِينَ، وَإِنَّ مِنَ الْمُجَاهِرَةِ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلًا ثُمَّ يُضْبِحُ وَقَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ فَيَقُولُ يَا فَلَانُ عَمِلْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا وَقَدْ بَاتَ يَسْتُرُهُ رَبُّهُ وَيُضْبِحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ﴾

59

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Herkesin gözü önünde günah işleyenler dışında, ümmetimin bütün fertlerinin günahları affedilir.

"Açıkça günah işleyenlerden birisi de şudur ki; geceleyin bir günah işler, sonra Rabbi o günahın üstüne perde çektiği halde sabahleyin, 'Ey filan! Bu

gece şöyle şöyle bir iş yaptım' diye söyler. Hâlbuki bu adam, Rabbi onun iş-
lemiş olduğu günahı örtmüştü olduğu halde gecelemişti. Daha sonra, yine
Rabbi onun günahını örttüğü halde, sabah olunca o bu perdeyi açar.

(Buhârî, Edeb: 60; Müslim, Zühd: 52.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿كَفَى بِالْمَرْءِ
إِنَّمَا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ﴾

60

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:
"Her duyduğunu söylemesi, kişiye günah olarak yeter."

(Ebû Dâvûd, Edeb: 80.)

Bu hadis Müslümanı araştırmacı olmaya sevk etmektedir. İnsan her duydu-
ğuna inanmamalı, doğruluğunu araştırıp ona göre hareket etmelidir. Duy-
duğu söz yalan, yanlış, iftira; birlik, beraberlik ve kardeşliği bozucu mahiyet-
te olabilir. İşte bu ve buna benzer zararlardan dolayıdır ki, Peygamberimiz
bizi dikkate davet etmektedir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ
الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ﴾

61

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyet ettiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle
buyuruyor:

"Hasetten, kıskançlıktan sakının. Çünkü, ateşin odunu yakıp bitirdiği gi-
bi, haset de iyilikleri yok eder."

(İbn Mâce, Zühd: 23; Ebû Dâvûd, Edeb: 44.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿خَيْرُ الْأَصْحَابِ عِنْدَ اللَّهِ
خَيْرُهُمْ لِصَاحِبِهِ وَخَيْرُ الْجِيرَانِ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُهُمْ لِجَارِهِ﴾

62

Abdullah bin Amr (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet
ediyor:

"Allah katında arkadaşların en hayırlısı, arkadaşlarına; komşuların en ha-
yırlısı da komşularına iyilik yapandır."

(Tirmizî, Birr: 28.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿جَعَلَ اللَّهُ الرَّحْمَةَ مِائَةَ جُزْءٍ فَأَمْسَكَ عَنْدَهُ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ جُزْءًا وَأَنْزَلَ فِي الْأَرْضِ جُزْءًا وَاحِدًا، فَمِنْ ذَلِكَ الْجُزْءِ يَتَرَاخَمُ الْخَلْقُ حَتَّى تَرْفَعَ الْفَرَسُ حَافِرَهَا عَنْ وَلَدِهَا خَشْيَةً أَنْ تُصِيبَهُ﴾

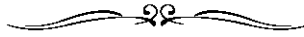
63

Bir rivâyette Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle der: Rasûlullah (a.s.m.)'ın şöyle buyurduğunu işittim:

“Yüce Allah rahmetini yüz parçaya ayırdı. Doksan dokuzunu yanında tutup, bir bölümünü de yeryüzüne indirdi. İşte, bu bir parça rahmetten dolayıdır ki, bütün yaratıklar birbirlerine şefkat ederler. Hatta yavrusu hayvan bile yavrusunu ezmek için ayağını çeker.”

(Müslim, Tevbe: 17.)

Koyun kuzusuna, kuş yavrusuna, anne evlâdına ne kadar şefkatle, merhametle eğilir, titizlikle onları korumaya çalışır. İnsan olsun, hayvan olsun bütün canlılardaki şefkat ve merhameti gözlerinizin önüne getiriniz. İşte bütün bunlar, Allah'ın sonsuz merhametinin yüzde birinin dünyadaki tecellîleridir. Bu tecellîlerle yaratıklar böylesine şefkatle davranırlar. Allah, rahmet ve merhametinin bütününü ise âhirette gösterecektir.

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَجِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ﴾

64

Ebû Eyyûb el-Ensârî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Bir Müslümanın diğer bir Müslüman kardeşine üç geceden fazla dargın kalması helal değildir. Onlar birbiri ile karşılaştıkları zaman, biri yüzünü bir tarafa, diğeri de öbür tarafa çevirir. Bunlardan en hayırlısı, ilk önce selâm verip barışandır.”

(Buhârî, Edeb: 57; Müslim, Birr: 25; Tirmizî, Birr: 21.)

عَنِ النَّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ. قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ، مَثَلُ الْجَسَدِ. إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ، تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَى﴾

65

Nu'mân bin Beşîr'in (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

“Mü'minler birbirlerini sevmek, birbirlerine şefkat göstermek ve iyilik yapmakta bir vücut gibidir. O vücudun bir organı hastalanırsa, diğer organlar da hastalığın acısına, uykusuzluk ve ateşle iştirak ederler.”

(Buhârî, Edeb: 37; Müslim, Birr: 6)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ؛ سَمِعْتُ أَبَا الْقَاسِمِ ﷺ يَقُولُ: ﴿وَلَا تُنَزَّغِ الرَّحْمَةَ إِلَّا مِنْ شَقِيٍّ﴾

66

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor: Ebu'l-Kasım'ın [Peygamberimiz (a.s.m.)] şöyle buyurduğunu işittim: “Merhamet duygusu ancak vicdansız ve zâlim kimselerin kalbinden çıkarılmıştır.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 58; Tirmizî, Birr: 16.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّهُ جَاءَ شَيْخٌ كَبِيرٌ يُرِيدُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَبْطَأَ الْقَوْمُ عَنْهُ أَنْ يُوسَّعُوا لَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيُوَقِّرْ كَبِيرَنَا﴾

67

Enes bin Mâlik (r.a.) şöyle rivâyet etmektedir:

Rasûlullah'ı (a.s.m.) görmek isteyen yaşlı biri gelmişti. Cemaat ona yer vermekte gecikti. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Küçüklerimize şefkat, büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir.”

(Tirmizî, Birr: 15.)

عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا أَكْرَمَ شَابٌّ

68

شَيْخًا لِسِنِّهِ إِلَّا قَيْضَ اللَّهِ لَهُ مَنْ يُكْرِمُهُ عِنْدَ سِنِّهِ ﴿٦٨﴾

Enes bin Mâlik (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğu rivâyet eder:
"Bir genç, yaşlı birisine hürmet ederse, yaşlandığında Allah da ona hürmet gösterecek insanları yaratır."

(Tirmizî, Birr: 75.)

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْمُؤْمِنُ
لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا، وَشَبَكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ﴾ 69

Ebû Mûsa'dan (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

"Mü'minin mü'mine bağlılığı, parçaları birbirine kuvvet ve destek veren binâlar gibidir."

Rasûlullah (a.s.m.) [bu sözünü te'yid etmek için] işaret parmaklarını birbirine geçirmişti.

(Buhârî, Salât: 88; Müslim, Birr: 65; Tirmizî, Birr: 18.)

عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿دَبَّ إِلَيْكُمْ دَاءُ
الْأُمَمِ قَبْلَكُمْ الْحَسَدُ وَالْبَغْضَاءُ هِيَ الْحَالِقَةُ، لَا أَقُولُ تَخْلُقُ الشَّعْرَ وَلَكِنْ
تَخْلُقُ الدِّينَ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تُؤْمِنُوا
حَتَّى تَحَابُّوا أَلَا أُتْبِئُكُمْ بِمَا يُثْبِتُ ذَاكُمْ لَكُمْ أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ﴾ 70

Zübeyir bin Avvâm'ın (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Geçmiş ümmetlerin iki hastalığı size de bulaştı: bir ustura olan hased ve kin. Bunlar saç tıraş eder demek istemiyorum; dini kazır demek istiyorum. "Hayatımı kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de gerçekten iman etmiş lamazsınız. Size bunu temin edecek olan şeyi haber vereyim mi? Aranızda selâmlaşmayı (barışı ve huzuru) yayınız."

(Tirmizî, Kıyâme: 56.)

عَنْ ثَابِتِ بْنِ الصَّحَّاحِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ خَلَفَ عَلَى مِلَّةٍ غَيْرِ الْإِسْلَامِ فَهُوَ كَمَا قَالَ وَلَيْسَ عَلَى ابْنِ آدَمَ نَذْرٌ فِيمَا لَا يَمْلِكُ وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ فِي الدُّنْيَا عُذِّبَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ لَعَنَ مُؤْمِنًا فَهُوَ كَقَتْلِهِ وَمَنْ قَذَفَ مُؤْمِنًا بِكُفْرٍ فَهُوَ كَقَتْلِهِ﴾ 71

Sâbit bin Dahhâk'ın rivâyetine göre (r.a.) Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim İslâm'ın dışında bir din üzerine yemin ederse, dediği gibidir. Sahip olmadığı bir şeyi adayanın bunu yerine getirmesi gerekmez.

“Kim kendisini bir âletle öldürürse, Kıyâmet Gününde aynı âletle azap görecektir.

“Kim bir mü'mine lânet ederse, onu öldürmüş gibi olur.

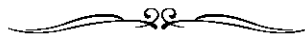
“Kim bir mü'mine kâfirlik iftirasında bulunursa, o da onu öldürmek gibidir.”

(Buhârî, Edeb: 44; Müslim, İman: 176; Tirmizî, Nüzûr: 16; Neseî, Eymân: 7.)

Hadis-i Şerif, Müslümanlara kendi inançlarına aykırı bir şekilde, başka bir dinin değerleri üzerine yemin etmeyi yasaklamaktadır.

Aynı şekilde kişinin, sahip olmadığı bir şeyi vaat etmesi; onu yerine getirmekle sorumlu olacağı anlamına gelmez, ancak bu böyle bir davranışın uygun olduğu anlamına gelmez. Bunu adet edinen bir kimse, yaşadığı toplumda bir mü'min olarak inandırıcılığını kaybetmesine sebebiyet verebilir.

Başka birisine lânet etmek ve küfür isnad etmek çok ciddî bir sorumluluk gerektiren bir iştir. Bunu yapan kimse, isnadının karşılık çıkması durumunda, o sıfatlarının kendisine dönebileceğini unutmamalıdır.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ حَسَنًا وَنَعْلُهُ حَسَنًا، قَالَ: إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، الْكِبَرُ بَطَرُ الْحَقِّ وَغَمَطُ النَّاسِ﴾ 72

Abdullah İbn Mes'ûd'un (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.), "Kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimse, cennete giremez" buyurdu.

Bunun üzerine bir zât, "Yâ Rasûlallah, insan elbisesinin ve ayakkabılarının güzel olmasını sever, arzu eder" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Şüphesiz ki, Allah güzeldir ve güzelliği sever. Kibir ise kendini yüksek görerek, hakkı inkâr etmek ve insanları hor görmektir" buyurdu.

(Müslim, İman: 147; Ebû Dâvûd, Libâs: 26; Tirmizî, Birr: 60.)

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ذَكَرَ رَجُلٌ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَأَثْنَى عَلَيْهِ رَجُلٌ خَيْرًا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿وَيَحَكَ قَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ، يَقُولُهُ مِرَارًا، إِنْ كَانَ أَحَدُكُمْ مَادِحًا لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ أَحْسِبُ كَذَا وَكَذَا إِنْ كَانَ يُرَى أَنَّهُ كَذَلِكَ وَحَسْبِيهِ اللَّهُ وَلَا يُرَكِّبُهُ عَلَى اللَّهِ أَحَدًا﴾

73

Ebû Bekre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

"Hz. Peygamber'in (a.s.m.) huzurunda, birisi başka birisini methetti. Bunun üzerine Peygamberimiz (a.s.m.) birkaç defa, "Yazıklar olsun sana! Arkadaşının boynunu vurdun. Eğer içinizden birisi, başka bir kimseyi methedecekse, 'Filan kimsenin şöyle şöyle olduğunu sanıyorum' desin. Bunu da gerçekten o kimsenin öyle olduğunu zannediyorsa söylesin. Çünkü onun gerçek mahiyetini Allah bilir. Hiç kimse, Allah'a karşı birini temize çıkarmaya çalışmasın!"

(Buhârî, Edeb: 54; Müslim, Zühd: 65; Ebû Dâvûd, Edeb: 9.)

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ رَجُلًا يُثْنِي عَلَى رَجُلٍ وَيُطْرِيه فِي الْمَدْحَةِ، فَقَالَ: ﴿أَهْلَكْتُمْ أَوْ قَطَعْتُمْ ظَهَرَ الرَّجُلِ﴾

74

Ebû Mûsa (r.a.) rivâyet ediyor:

Hz. Peygamber (a.s.m.) bir adamı başkasını aşırı derecede överken işitti. Bunun üzerine, "Onu mahvettiniz. Adamın belini kırdınız" buyurdu.

(Buhârî, Edeb: 54; Müslim, Zühd: 67.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا قَالَ الرَّجُلُ: هَلَكَ النَّاسُ فَهُوَ أَهْلَكُهُمْ﴾

75

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bir kimse, ‘İnsanlar mahvoldu, perişan oldu’ derse, asıl mahvolan kendisidir.”

(Mansûr Ali Nâsîf, Tâc: 5:137.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَنْبَغِي لِصَدِّيقٍ أَنْ يَكُونَ لَعَانًا﴾

76

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Sâdik bir mü'mine lânetçi olmak yakışmaz.”

(Müslim, Birr: 84.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَنَاجَشُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا يَبِغْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا. الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ. لَا يَظْلِمُهُ، وَلَا يَخْذُلُهُ، وَلَا يَحْقِرُهُ. الثَّقَوَى هَاهُنَا﴾ وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. بِحَسَبِ أَمْرٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ. كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ، دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِزُّهُ﴾

77

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Birbirinizi kıskanmayın. Almayacağınız bir malın fiyatını methedip başkası zarar görecektir şekilde yükseltmeyin. Birbirinize kin beslemeyin. Birbirinize sırt çevirmeyin. Birisi satış yaparken veya alırken bir başkası araya girmesin. Ey Allah'ın kulları! Kardeş olunuz. Müslüman Müslümanın kardeşi-

dir. Ona haksızlık yapmaz, onu yardımsız bırakmaz, ona hakaret etmez. [Rasûlullah (a.s.m.) sözünün burasında üç defa kalbine işaret ederek devam etti]. İşte takvâ buradadır. Din kardeşine hakaret etmek, kötülük olarak Müslümana yeter. Müslümana, başka bir Müslümanın kanını dökmesi, malına el uzatması ve namusunu çiğnemesi haramdır.”

(Buhârî, Edeb: 57; Müslim, Birr: 32; Ebû Dâvûd, Edeb: 47; Tirmizî, Birr: 24.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَحِلُّ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَهْجُرَ مُؤْمِنًا فَوْقَ ثَلَاثٍ فَإِنْ مَرَّتْ بِهِ ثَلَاثٌ فَلْيَلْقَهُ فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ فَإِنْ رَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ فَقَدْ اشْتَرَكَ فِي الْأَجْرِ وَإِنْ لَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ فَقَدْ بَاءَ بِالْإِثْمِ وَخَرَجَ الْمُسْلِمُ مِنَ الْهَجْرَةِ﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir mü'minin diğer mü'minle üç günden fazla küskün durması helal değildir. Üç günden sonra, dargın olduğu kimseye rastlarsa selâm versin. Eğer selâm verilen kimse, selâma karşılık verirse, sevaba ortak olur. Yoksa günaha o girmiş ve selâm veren dargınlıktan çıkmış olur.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 47.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَنَافَسُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Başkalarına suizan etmekten sakının. Çünkü suizan yalan sözdür. Birbirinizin eksikliğini görmeye ve işitmeye çalışmayınız. Birbirinizin hususî ve mahrem hayatını da araştırmayınız. Dünya menfaati için hırs göstererek yarışmayın. Birbirinizi çekiştirmeyin. Birbirinizden nefret etmeyin. Birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları, kardeş olunuz.”

(Buhârî, Edeb: 57; Ebû Dâvûd, Edeb: 37.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَمَّا عُرِجَ بِي مَرَرْتُ بِقَوْمٍ لَهُمْ أَظْفَارٌ مِنْ نُحَاسٍ يَخْمِشُونَ وُجُوهَهُمْ وَصُدُورَهُمْ فَقُلْتُ: مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جَبْرِيلُ؟ قَالَ: هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ لُحُومَ النَّاسِ وَيَقَعُونَ فِي أَغْرَاضِهِمْ﴾

Hiz. Enes'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Mi'râc'a çıkarıldığım zaman, bakırdan tırnaklarıyla yüzlerini ve göğüslerini tırnaklayan bir topluluğa rastladım.

“Ey Cibrîl, bunlar kimdir?” diye sordum.

“Cibril, ‘Bunlar, insanların etlerini yiyen [gıybet eden] ve namuslarına dil uzatan kimselerdir’ dedi.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 35.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مِنْ أَكْبَرِ الْكَبَائِرِ اسْتِطَالَةُ الْمَرْءِ فِي عَرَضٍ رَجُلٍ مُسْلِمٍ بِغَيْرِ حَقٍّ وَمِنْ أَكْبَرِ السَّبْتَانِ بِالسَّبَةِ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.), Hiz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Büyük günahlardan birisi de, bir Müslümanın şerefine haksız yere dil uzatmaktır. Bir sövmeye, bir kötü söze iki sövme ile karşılık vermek de büyük günahlardandır.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 35; Müslim, Birr: 36.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَلَّةٌ مِنْهُمْ كَانَتْ فِيهِ خَلَّةٌ مِنْ نِفَاقٍ حَتَّى يَدْعَهَا؛ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ﴾

Abdullah bin Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Şu dört şey kimde bulunursa tam bir münâfık olur. Bunlardan biri kendisinde bulunan kimse de, onu terk edinceye kadar bir münâfıklık vasfını taşır. Bu vasıflar şunlardır: Konuştuğu zaman yalan söyler, söz verdiği zaman sözünde durmaz, anlaşma yaptığı zaman vazgeçer, düşmanlık yaptığı zaman da sınırı aşar ve daha çok kötülükte bulunur.”

(Buhârî, İman: 24; Müslim, İman: 106; Ebû Dâvûd, Sünnet: 15.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَثَلُ الْمُنَافِقِ كَمَثَلِ الشَّاةِ الْعَائِرَةِ بَيْنَ الْغَنَمَيْنِ تَعِيرُ إِلَى هَذِهِ مَرَّةً وَإِلَى هَذِهِ مَرَّةً﴾ 83

Abdullah bin Ömer'den (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet edilir:

“Münâfık, iki sürü arasında gidip gelen şaşkın koyun gibidir. Hangi sürünün peşinden gideceğini bilemez; kâh birine, kâh diğerine koşar durur.”

(Müslim, Münâfıkîn: 16; Nesefî, İman: 31.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿تُفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ فَيُغْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا إِلَّا رَجُلًا كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاءُ فَيُقَالُ: أَنْظِرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَضْطَلِحَا أَنْظِرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَضْطَلِحَا﴾ 84

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Pazartesi ve perşembe günleri cennet kapıları açılır ve Allah, din kardeşleri ile arasında kin ve düşmanlık bulunan kimseler dışında, Allah'a ortak koşmayan herkesin günahını affeder. Aralarında kin ve düşmanlık bulunan iki kişi hakkında da, ‘Bu ikisi barışincaya kadar affedilmelerini geciktirin’ buyrulur.”

(Müslim, Birr: 36.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا وَمَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا﴾

85

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim bize karşı silah çekerse bizden değildir. Bizi aldatan da bizden değildir.”

(Buhârî, Fiten: 7; Müslim, İman: 164.)

عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لَيْسَ مِنَّا مَنْ دَعَا إِلَى عَصِيَّةٍ وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ قَاتَلَ عَلَى عَصِيَّةٍ وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ مَاتَ عَلَى عَصِيَّةٍ﴾

86

Cübeyr bin Mu't'im'in (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İrkçılığa çağıran bizden değildir. İrkçilik uğruna savaşanlar bizden değildir. İrkçilik üzerine ölenler de bizden değildir.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 113.)

عَنْ بِنْتِ وَائِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ أَنَّهَا سَمِعَتْ أَبَاهَا يَقُولُ: ﴿قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا الْعَصِيَّةُ؟ قَالَ: ﴿أَنْ تُعِينَ قَوْمَكَ عَلَى الظُّلْمِ﴾﴾

87

Vâsile bin Eskâ, babasının şöyle dediğini rivâyet ediyor: ‘Rasûlullah’a (a.s.m.), “İrkçilik nedir?” diye sordum. Rasûlullah (a.s.m.), “Zulüm ve haksızlıkta kavmine yardımcı olmandır” diye cevap verdi.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 113.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَفَخَّرَهَا بِالْأَبَاءِ مُؤْمِنٌ تَقِيٌّ وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ﴾

أَنْتُمْ بَنُو آدَمَ وَآدَمُ مِنْ تُرَابٍ لِيَدَعَنَّ رِجَالَ فَخْرِهِمْ بِأَقْوَامٍ إِنَّمَا هُمْ فَخْمٌ
مِنْ فَخْمِ جَهَنَّمَ أَوْ لِيَكُونَنَّ أَهْوَنَ عَلَى اللَّهِ مِنَ الْجِجْلَانِ الَّتِي تَذْفَعُ
بِأَنْفِهَا التُّنَّ ﴿٨٨﴾

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah sizlerden câhiliyet gururu ve atalarınızla övünmeyi kaldırmıştır. Mü'min olan takvâ sahibi, açıkça günah işleyen ise bedbaht kimsedir. Hepiniz Âdemoğlusunuz. Âdem ise topraktan yaratılmıştır. Birtakım kimseler, geçip gitmiş bazı milletlerle övünmekten vazgeçsinler. Çünkü onlar cehennem kömüründen bir kömürdür. Yahut onlar, Cenâb-ı Hakk'ın katında, burnu ile pislik yuvarlayan mayıs böceğinden daha aşağıdadırlar.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 111.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ﴿لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ
وَلَا اللَّعَّانِ وَلَا الْفَاحِشِ وَلَا الْبَذِيِّ﴾ ﴿٨٩﴾

Hz. Abdullah'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Mü'min, başkalarının kusurlarını başa kakan, lânet eden; kaba, çirkin söz ve davranışlarda bulunan ve edebe aykırı konuşan değildir.”

(Tirmizî, Birr: 48.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَيْسَ الشَّدِيدُ
بِالصُّرْعَةِ إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ ﴿٩٠﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kuvvetli kimse güreşte başkalarını yenen değil, öfke halinde nefsine hâkim olandır.”

(Buhârî, Edeb: 86; Müslim, Birr: 107.)

عَنْ سُرَاقَةَ بْنِ مَالِكٍ بْنِ جُعْشُمٍ الْمُدَلِّجِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ﴿حَطَبْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ﴿خَيْرُكُمْ الْمُدَافِعُ عَنْ عَشِيرَتِهِ مَا لَمْ يَأْتُمْ﴾ 91

Sürâka bin Mâlik bin Cu'sum el-Müdlîcî (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bize hitap ederek şöyle buyurdu: "Sizin en hayırlınız, günaha girmemek şartıyla milletini, aşiretini müdafaa edeninizdir."

(Ebû Dâvûd, Edeb: 113.)

عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْفِذَهُ دَعَا اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رُؤُوسِ الْخَلَائِقِ حَتَّى يُخَيِّرَهُ مِنْ أَيِّ الْحُورِ الْعِينِ شَاءَ﴾ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ 92 وَالتِّرْمِذِيُّ.

Sehl bin Muâz (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

"Kim, bir şeyi yapmaya gücü yettiği halde öfkesini yenerek bu kötü işi yapmaktan vazgeçerse, Allah Kıyâmet Gününde bütün insanların huzurunda onu çağırır ve hûrilerden dilediğini seçebileceğini söyler."

(Ebû Dâvûd, Edeb: 3; Tirmizî, Birr: 74; İbn Mâce, Zühd: 18.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: عَلِّمْنِي شَيْئًا وَلَا تُكْثِرْ عَلَيَّ لَعَلِّي أَعِيَهُ قَالَ: ﴿لَا تَغْضَبْ فَرَدَّدَ ذَلِكَ مِرَارًا كُلُّ ذَلِكَ يَقُولُ: لَا تَغْضَبُ﴾ 93

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet etmektedir:

Birisi Hz. Peygamber'e (a.s.m.) gelerek, "Bana bir şey öğret, ancak çok olmasın ki, aklımda tutabileyim" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Öfkelenme!" buyurdu.

Sonra adam aynı soruyu birkaç defa tekrarladı. Rasûlullah da (a.s.m.) her defasında "Öfkelenme!" buyurdu.

(Buhârî, Edeb: 76; Tirmizî, Birr: 73.)

عَنْ عَائِشَةَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا بَلَغَهُ عَنِ الرَّجُلِ شَيْءٌ لَمْ يَقُلْ مَا بَالَ
94 فُلَانٍ يَقُولُ كَذَا وَلَكِنْ يَقُولُ: مَا بَالَ أَقْوَامٍ يَقُولُونَ كَذَا وَكَذَا ﴿

Hız. Âişe'den (r.a.) rivâyet edilmektedir:

Hız. Peygamber'e (a.s.m.) bir kimsenin kötü bir hareket ve sözü ulaştığında, "Filana ne oluyor ki, şöyle şöyle söylüyor?" demez, "Bazılarına ne oluyor ki, şöyle şöyle konuşuyorlar!" derdi.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 6.)

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَا أَحَدٌ أَصْبَرَ عَلَى
أَذَى يَسْمَعُهُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى، إِنَّهُمْ يَجْعَلُونَ لَهُ نِدًّا وَيَجْعَلُونَ لَهُ وَلَدًا وَهُوَ
95 مَعَ ذَلِكَ يَرْزُقُهُمْ وَيَعَافِيهِمْ﴾

Ebû Mûsâ'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hız. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Hiçbir insan karşılaştığı ezâya karşı Azîz ve Celîl olan Allah'tan daha sabırlı değildir. Çünkü O'na ortak koşuyorlar, oğul ve kız isnad ediyorlar. Buna rağmen Allah onlara da rızık, sıhhat ve afiyet veriyor."

(Buhârî, Edeb: 71; Müslim, Münâfıkîn: 49.)

Şüphesiz, Cenab-ı Hak için beşerî mânâda bir ezâ ve sabır söz konusu değildir. Burada kastedilen mânâ, Cenab-ı Hak'ın günahlar karşısında kulların rızıklarını kesmemesi, cezalarını ebedî hayata, büyük mahkemeye bırakmasıdır.

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿مَا أُعْطِيَ أَحَدٌ عَطَاءً
96 خَيْرًا وَأَوْسَعَ مِنَ الصَّبْرِ﴾

Ebû Saîd'den (el-Hudrî) (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hız. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Hiçbir kimseye sabırdan daha hayırlı ve daha büyük bir nimet verilmemiştir."

(Buhârî, Zekât: 5; Müslim, Zekât: 124; Ebû Dâvûd, Zekât: 28; Neseî, Zekât: 85.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ إِلَيْهِ﴾

97

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Sadaka malı eksiltmez. Affeden kulun ise, Allah, şeref ve değerini artırır. Allah için alçakgönüllülük gösteren bir kul yoktur ki Allah onun derecesini yükseltmesin.”

(Müslim, Birr: 69; Tirmizî, Birr: 82.)

عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذٍ بْنِ أَسَدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ حَمَى مُؤْمِنًا مِنْ مُنَافِقٍ بَعَثَ اللَّهُ مَلَكًا يَحْمِي لَحْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ وَمَنْ رَمَى مُسْلِمًا بِشَيْءٍ يُرِيدُ شَيْنَهُ بِهِ حَبَسَهُ اللَّهُ عَلَى جَنْبِ جَهَنَّمَ حَتَّى يَخْرُجَ مِمَّا قَالَ

98

Sehl bin Muâz bin Esed el-Cühenî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Resulullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim bir mü'mini, bir münafığın şerrinden korursa, Kıyâmet Gününde Allah ona vücudunu cehennem ateşinden koruyacak bir melek gönderir. Kim bir Müslümanı kötölemek maksadıyla ona laf atarsa, söylediği sözü ispat edinceye kadar Allah onu cehennem köprüsü üzerinde tutar.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 39.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ أَمْرٍ يَخْذُلُ أَمْرًا مُسْلِمًا فِي مَوْضِعٍ تُتْهَكُّ فِيهِ حُرْمَتُهُ وَيُنْتَقَضُ فِيهِ مِنْ عِزِّهِ إِلَّا خَذَلَهُ اللَّهُ فِي مَوْضِعٍ يُحِبُّ فِيهِ نُصْرَتَهُ، وَمَا مِنْ أَمْرٍ يَنْصُرُ مُسْلِمًا فِي

مَوْضِعٍ يُنْقَضُ فِيهِ مِنْ عِزِّهِ وَيُنْتَهَكُ فِيهِ مِنْ حُرْمَتِهِ إِلَّا نَصَرَهُ اللَّهُ فِي
مَوْطِنٍ يُحِبُّ فِيهِ نَصْرَتَهُ ﴿٩٩﴾

Câbir'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Hürmetsizlik ve şerefine tecavüz edilen bir yerde, Müslümanı yardımsız bırakan kimseyi, Allah da yardıma muhtaç olduğu bir yerde öyle bırakır. Kendisine saygısızlık edilen ve şerefine tecavüz edilen bir yerde, Müslümana yardım eden kimseye de, Allah, yardıma muhtaç olduğu yerde yardımda bulunur.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 36; Müsned, 4:30.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَنَا: ﴿إِذَا
غَضِبَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ قَائِمٌ فَلْيَجْلِسْ فَإِنْ ذَهَبَ عَنْهُ الْغَضَبُ وَإِلَّا
فَلْيَضْطَجِعْ﴾

Ebû Zer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir: “Sizden biri öfkelendiğinde ayakta ise otursun. Öfkesi geçerse ne âlâ! Yoksa uzanıp yatsın.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 3.)

عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ صُرَدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: اسْتَبَّ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ
فَجَعَلَ أَحَدُهُمَا تَحْمُرُ عَيْنَاهُ وَتَتَفَحُّ أَوْدَاجُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
﴿إِنِّي لَا أَعْرِفُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ الَّذِي يَجِدُ. أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ
الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾

Süleyman bin Surad'dan (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir:

Hız. Peygamber'in (a.s.m.) huzurunda iki kişi birbirlerine sövüp saydı. Biri öylesine kızdı ki, gözleri kıp kırmızı olup, şah damarı şişmeye başladı. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), “Ben öyle bir söz biliyorum ki, eğer bu

adam onu söylerse, duyduğu öfke gider. O söz, 'Eûzü Billahi Mineşşeytâni'r-racîm'dir" buyurdu.

(Buhârî, Edeb: 76; Müslim, Birr: 109; Ebû Dâvûd, Edeb: 3.)

عَنْ عَطِيَّةِ السَّعْدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ
الْغَضَبَ مِنَ الشَّيْطَانِ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ خُلِقَ مِنَ النَّارِ وَإِنَّمَا تُطْفَأُ النَّارُ
بِالْمَاءِ فَإِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَتَوَضَّأْ﴾

102

Atıyye es-Sa'dî'den (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

"Öfke şeytandandır. Şeytan ise ateşten yaratılmıştır. Ateş de ancak su ile söndürülür. Öyle ise, içinizden biri hiddetlendiği zaman hemen abdest al-sın."

(Ebû Dâvûd, Edeb: 3; Müsned, 4:226.)

عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَتَاهُ طَالِبُ حَاجَةٍ، أَقْبَلَ
عَلَى جُلَسَائِهِ فَقَالَ: ﴿اشْفَعُوا فَلْتُوجَزُوا وَلِيَقْضِ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ مَا
أَحَبُّ﴾

103

Ebû Mûsâ (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'a (a.s.m.), bir ihtiyaç sahibi geldiğinde yanında oturanlara dö-ner ve şöyle buyururdu:

"Yardım edin, sevap kazanın. Allah, Peygamberinin dilinden dilediğine hükmetsin."

(Buhârî, Edeb: 36; Müslim, Birr: 145; Ebû Dâvûd, Edeb: 118; Tirmizî, İlim: 14.)

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ رَأَى عَوْرَةً
فَسَتَرَهَا كَانَ كَمَنْ أَحْيَا مَوءُودَةً﴾

104

Ukbe bin Âmir'in (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle bu-yurmuştur:

“Kim bir çiplağı giydirirse, avret yeri açılanın avretini örterse diri diri toprağa gömülmüş olan bir çocuğu hayata kavuşturmuş gibi olur.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 38: Mûsned, 4:147.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿وَلْيَنْصُرِ الرَّجُلُ أَخَاهُ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا، إِنْ كَانَ ظَالِمًا فَلْيَنْهَهُ وَإِنْ كَانَ مَظْلُومًا فَلْيَنْصُرْهُ﴾ 105

Hiz. Câbir'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Zâlim de olsa mazlum da olsa, kişi kardeşine yardım etsin. Eğer kardeşi zâlim ise, zulmüne mani olsun. Çünkü bu ona yardımdır. Şayet mazlum ise onu koruyarak yardım etsin.”

(Buhârî, Mezâlim: 4; Müslim, Birr: 62; Tirmizî, Fitn: 68.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْمُؤْمِنُ مِرَاةُ الْمُؤْمِنِ وَالْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ يَكْفُ عَلَيْهِ ضَيْعَتُهُ وَيَحُوطُهُ مِنْ وَرَائِهِ﴾ 106

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Mü'min, mü'minin aynasıdır. Mü'min, mü'minin kardeşidir. Onun malını, mülkünü korur ve ona ait her şeyi kollar.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 49.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ قِسْمَةً كَبَعُضِ مَا كَانَ يُقْسِمُ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ: وَاللَّهِ إِنَّهَا لَقِسْمَةٌ مَا أُرِيدُ بِهَا وَجْهَ اللَّهِ قُلْتُ: أَمَا لَأَقُولَنَّ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ فِي أَصْحَابِهِ فَسَارَزْتُهُ فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَيْهِ وَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ وَغَضِبَ حَتَّى وَدِدْتُ أَنِّي لَمْ أَكُنْ أَخْبَرْتُهُ ثُمَّ قَالَ: ﴿أَوْذِي مُوسَى بِأَكْثَرِ مِنْ ذَلِكَ﴾ 107

Abdullah İbn Mes'ûd'dan (r.a.) şöyle rivâyet edilmektedir:

H. Peygamber (a.s.m.) her zaman yaptığı gibi, bir malı Sahabeler arasında taksim etti. Ensârdan birisi, “Yemin ederim ki, bu, Allah’ın hoşnut olacağı bir taksim değildir” dedi.

Ben de, “Yemin ederim ki, bu sözü H. Peygamber’e söyleyeceğim” dedim ve gelip Peygamberimiz (a.s.m.) Sahabeleriyle birlikte iken kulağına fısıldadım. Bu söz Peygamberimize (a.s.m.) çok ağır geldi. Yüzünün rengi değişti. O kadar hiddetlendi ki, “Keşke bu sözü ona söylemeseydim” dedim.

Daha sonra Rasûlullah (a.s.m.), “Mûsa’ya bundan daha çok eziyet edilmişti de sabretmişti” buyurdu.

(Buhârî, Edeb: 71; Müslim, Zekât: 140.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ تُدَاعِبُنَا
فَقَالَ: ﴿إِنِّي لَا أَقُولُ إِلَّا حَقًّا﴾

Ebû Hüreyre’den (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah’a (a.s.m.), “Sen bizimle şakaşıyorsun” dediler. Rasûlullah (a.s.m.), “[Şaka yapsam dahi] Ben ancak gerçeği söylerim” buyurdu.

(Tirmizî, Birr: 57.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ
فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ
يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدْقًا وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبُ
فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَمَا يَزَالُ
الرَّجُلُ يَكْذِبُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا﴾

Abdullah İbn Mes’ûd (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Doğruluğa sarılınız. Şüphesiz ki doğruluk iyiliğe, iyilik de cennete götürür. İnsan doğruyu söyleye söyleye, neticede Allah katında ‘Siddîk’ (pek doğru sözlü) mertebesine yazılır.

“Yalan söylemekten de kaçının. Çünkü, yalan kişiyi günaha; günah da cehenneme götürür. Kişi yalan söyleye söyleye neticede Allah katında ‘Kez-zâb (çok yalancı) olarak yazılır.”

(Buhârî, Edeb: 69; Müslim, Birr: 105; Ebû Dâvûd, Edeb: 80; Tirmizî, Birr: 57.)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: مَنْ رَدَّ عَنْ عِزِّهِ أَخِيهِ رَدَّ اللَّهُ
عَنْ وَجْهِهِ النَّارَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿﴾

110

Ebû Derdâ’dan (r.a.), Hz. Peygamber’in (a.s.m.) şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

“Kim bir mü’min kardeşinin aleyhinde konuşulduğunda onun şeref ve namusunu savunursa, Allah da Kıyâmet Günü onu cehennem ateşinden korur.”

(Tirmizî, Birr: 20; Müsned, 6:449.)

عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا وَعَدَ
الرَّجُلُ أَخَاهُ وَمِنْ نَيْتِهِ أَنْ يَفِي فَلَمْ يَفِ وَلَمْ يَجِئْ لِلْمِيعَادِ فَلَا إِثْمَ
عَلَيْهِ﴾

111

Zeyd bin Erkâm’dan (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğu rivâyet edilir:

“Birisi, bir mü’min kardeşine söz verir, fakat (zarurî bir sebepten dolayı) yerine getiremezse, bunda bir sorumluluk yoktur.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 82.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ﴿يَا رَسُولَ
اللَّهِ اخْمِلْنِي فَقَالَ: إِنَّا حَامِلُوكَ عَلَى وَلَدٍ نَاقَةٍ قَالَ: ﴿وَمَا أَضْنَعُ بِوَلَدِ
النَّاقَةِ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿وَهَلْ تَلِدُ الْإِبِلَ إِلَّا النُّوقَ﴾

112

Enes bin Mâlik’den (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah'a (a.s.m.) birisi geldi ve "Yâ Rasûlallah, beni bir hayvana bindir" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Seni dişi bir deve yavrusuna bindiririz" diye cevap verdi. O zât, "Deve yavrusunu ben ne yapayım ki?" dedi.

Hız. Peygamber (a.s.m.), "Develeri dişi deveden başka bir şey mi doğurur?" buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 84; Tirmizî, Birr: 57.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْحَمَسَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَايَعْتُ النَّبِيَّ ﷺ بَيْعٍ قَبْلَ أَنْ يَبْعَثَ وَبَقِيَتْ لَهُ بَقِيَّةٌ فَوَعَدْتُهُ أَنْ آتِيَهُ بِهَا فِي مَكَانِهِ فَنَسِيتُ ثُمَّ ذَكَرْتُ بَعْدَ ثَلَاثٍ فَجِئْتُ فَإِذَا هُوَ فِي مَكَانِهِ فَقَالَ: يَا فَتَى لَقَدْ شَقَقْتَ عَلَيَّ أَنَا هَهُنَا مُنْذُ ثَلَاثٍ أَنْتَظِرُكَ ﴿

113

Abdullah bin Ebû Hamsa (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Hız. Peygamber'e (a.s.m.) henüz peygamberlik gelmeden önce, onunla bir alışveriş yapmıştım. Bende biraz alacağı kalmıştı. Alacağını kendisine götürmek üzere bir yerde buluşmak için sözleştik. Unutmuşum. Üç gün sonra hatırlayınca oraya gittim. Bir de ne göreyim! Rasûlullah (a.s.m.) orada beklemiyor mu? Beni görünce şöyle buyurdu:

"Ey delikanlı! Bana sıkıntı verdin. Üç gündür seni burada bekliyorum."

(Ebû Dâvûd, Edeb: 82.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرِّفْقَ وَيُعْطِي عَلَى الرِّفْقِ مَا لَا يُعْطِي عَلَى الْعُنْفِ وَمَا لَا يُعْطِي عَلَى سِوَاهُ﴾ ﴿

114

Hız. Âişe (r.anha) Hız. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Yâ Âişe, Allah Refîk'dir [Kullarına karşı lütuf kârdır ve yumuşaklıkla muamele eder]. Sert, kaba ve onun dışındaki davranışlar karşılığında vermediği lütuf ve iyiliği, yumuşak söz ve davranış için verir."

(Buhârî, Edeb: 35; Müslim, Birr: 77; Ebû Dâvûd, Edeb: 10;

Tirmizî, İsti'zân: 12; İbn Mâce, Edeb: 9.)

عَنْ عَائِشَةَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَدَوُّ إِلَى هَذِهِ التَّلَاعِ وَإِنَّهُ أَرَادَ الْبَدَاوَةَ
مَرَّةً فَأَرْسَلَ إِلَيَّ نَاقَةً مِنْ إِبِلِ الصَّدَقَةِ مُحَرَّمَةً ثُمَّ قَالَ لِي: يَا عَائِشَةُ
ارْزُقِي فَإِنَّ الرِّقْقَ لَمْ يَكُنْ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا زَانَهُ وَلَا تُنْرَعُ مِنْ شَيْءٍ قَطُّ
إِلَّا شَانَهُ ﴿رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَمُسْلِمٌ. 115

Hız. Âişe'den (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) şu tepelere çıkar, dolaşırdı. Bir defasında, yine oralara çıkmak istediği zaman, bana henüz üzerine binilmemiş develerden gönderdi ve "Ey Âişe, buna yumuşak davran. Şefkatle muamele et. Çünkü yumuşak muamele kimde bulunursa onu güzelleştirir. Ve bu rıfk, yumuşaklık kimden sökülüp alınırsa onu da çirkinleştirir."

(Ebû Dâvûd, Edeb: 10; Müslim, Birr: 78.)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أُعْطِيَ حَظَّهُ
مِنَ الرِّقْقِ فَقَدْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَنْ حُرِمَ حَظَّهُ مِنَ الرِّقْقِ فَقَدْ
حُرِمَ حَظَّهُ مِنَ الْخَيْرِ﴾ 116

Ebû Dardâ'nın (r.a.) rivâyetine göre Peygamberimiz (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Yumuşak huylu ve yumuşak sözlü olma nimetine mazhar olan kimse, büyük bir hayra mazhar olmuş; bundan mahrum olan da, büyük bir hayırdan mahrum kalmış demektir."

(Tirmizî, Birr: 67; Müsned, 6:159.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى رَجُلٍ وَهُوَ
يُعَاتِبُ فِي الْحَيَاءِ يَقُولُ: إِنَّكَ تَسْتَخْبِي حَتَّى كَأَنَّهُ يَقُولُ قَدْ أَضُرَّ بِكَ.
فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿دَعُهُ فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيمَانِ﴾ 117

İbn Ömer'den (r.a.) şöyle rivâyet edilir:

Peygamberimiz (a.s.m.) bir adama bir diğerini utangaçlığından dolayı ayıplarken rastladı. Adam anlatıyordu:

“Bu utangaçlığın sana çok zararı olur.”

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), “Bırak onu. Şüphesiz ki, hayâ iman-dandır” buyurdu.

(Müslim, İman: 59; Neseî, İman: 27.)

عَنْ مُضْعَبِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿التَّوَدُّةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ خَيْرٌ إِلَّا فِي عَمَلِ الْآخِرَةِ﴾

118

Mus'ab bin Sa'd'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Âhirete ait amellerin dışında, her türlü işte, telaşa kapılmadan ve düşü-nerek hareket etmek daha hayırlıdır.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 10.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: اسْتَخْيُوا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ... قَالَ: قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نَسْتَخْيِي وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، قَالَ: لَيْسَ ذَاكَ، وَلَكِنَّ الْاسْتِخْيَاءَ مِنَ اللَّهِ حَقُّ الْحَيَاءِ أَنْ تَحْفَظَ الرَّأْسَ وَمَا وَعَى، وَالْبَطْنَ وَمَا حَوَى وَلْتَذَكَّرِ الْمَوْتَ وَالْبَلَى، وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ تَرَكَ زِينَةَ الدُّنْيَا، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ اسْتَخْيَا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ

119

Abdullah İbn Mes'ûd'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah'tan hakkıyla hayâ edin.”

Bunun üzerine biz de, “Yâ Rasûlallah! Allah'a hamdolsun biz hayâ edi-yoruz” dedik.

Rasûlullah (a.s.m.), “O, sizin anladığınız mânâda değildir. Allah'tan hak-kiyla hayâ etmek, başı ve başın içindeki organları, karnı ve karnın içindeki organları haramdan korumak; ölümü, vücudun faniliğini ve musibetleri ha-tırdan çıkarmamaktır. Âhireti isteyen dünya zinetlerini terk eder. Kim bu şe-kilde hareket ederse, Allah'tan hakkıyla hayâ etmiş olur.”

(Tirmizî, Kıyâme: 24.)

عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: ﴿قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْأَنَاءَةُ مِنَ اللَّهِ وَالْعَجَلَةُ
مِنَ الشَّيْطَانِ﴾

120

Sehl bin es-Sa'd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Dikkat ve temkinle hareket etmek Allah’tan; acelecilik ise şeytandandır.”

(Tirmizî, Birr: 66.)

عَنْ عِيَّاضِ بْنِ حِمَارٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ
أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا حَتَّى لَا يَبْغِيَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ وَلَا يَفْخَرَ أَحَدٌ
عَلَى أَحَدٍ﴾

121

Iyâz bin Himâr'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah bana, kimsenin kimseye böbürlenmemek ve haksızlık yapmamak üzere tevâzu göstermesini vahyetti.”

(Müslim, Cennet: 64; Ebû Dâvûd, Edeb: 40; Tirmizî, Menâkıb: 68; İbn Mâce, Zühd: 16.)

عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿الْكَيْسُ مَنْ
دَانَ نَفْسُهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ، وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا وَتَمَنَّى
عَلَى اللَّهِ الْأَمَانِي﴾

122

Şeddâd bin Evs'in (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Dirayetli ve akıllı kimse, nefsine hâkim olan ve ölümden sonrası için çalışandır. Aciz kimse de, kendisini nefsinin arzularına terkedip, Allah’tan affını dileyendir.”

(Tirmizî, Sıfatü'l-Kıyâme: 25; İbn Mâce, Zühd: 31.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سِئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ أَكْثَرِ مَا

يَدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ فَقَالَ: ﴿تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ وَسُئِلَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يَدْخِلُ النَّارَ فَقَالَ: الْفَمُ وَالْفَرْجُ﴾

123

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah'a (a.s.m.) insanları en çok cennete götüren amellerin neler olduğu soruldu. Rasûlullah (a.s.m.) da, "Allah korkusu ve güzel ahlâk" buyurdu.

İnsanları en çok cehenneme ulaştıran amellerin nelerden ibaret olduğu soruldu. "Dili ve tenasül uzvu" buyurarak cevap verdi.

(Tirmizî, Birr: 62; İbn Mâce, Zühd: 29.)

عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النَّبِيِّ الْأُولَى إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ﴾

124

Ebû Mes'ûd'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Geçmiş peygamberlerden bize ulaşan bir söz de şudur:

"Utanmadıktan sonra, istediğini yap."

(Buhârî, Enbiyâ: 54; Ebû Dâvûd, Edeb: 6; İbn Mâce, Zühd: 17.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ وَأَمْرُكَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْيُكَ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ وَإِزْشَادُكَ الرَّجُلَ فِي أَرْضِ الضَّلَالِ لَكَ صَدَقَةٌ، وَبَصْرُكَ لِلرَّجُلِ الرَّدِيءِ الْبَصَرِ لَكَ صَدَقَةٌ وَإِمَاطَتُكَ الْحَجَرَ وَالشُّوكَةَ وَالْعَظْمَ عَنِ الطَّرِيقِ لَكَ صَدَقَةٌ وَإِفْرَاغُكَ مِنْ دَلُوكَ فِي دَلْوِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ﴾

125

Ebû Zer (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Kardeşine güler yüz göstermen sadakadır. İyiliği emredip, kötülükten sakındırman sadakadır. Yolunu kaybetmiş bir kimseye yol göstermen sadaka-

dır. İyi görmeyen birisine yardımcı olman sadakadır. Taş, diken ve kemik gibi insanlara zarar verecek bir şeyi yol üzerinden kaldırmak sadakadır. Kovandan, kardeşinin kovasına su boşaltmak sadakadır.”

(Tirmizî, Birr: 36.)

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿الْحَيَاءُ وَالْعِي شُعْبَتَانِ مِنَ
الإِيمَانِ، وَالْبَذَاءُ وَالْبَيَانُ شُعْبَتَانِ مِنَ التَّقَاقِ﴾

126

Ebû Ümâme (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Utanmak ve az konuşmak imanın iki şubesi; çirkin ve kaba konuşmak da münâfıklığın iki şubesidir.”

(Tirmizî, Birr: 78.)

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ فِي الْجَنَّةِ غُرَفًا
يُزَى ظُهُورُهَا مِنْ بُطُونِهَا وَبُطُونُهَا مِنْ ظُهُورِهَا فَقَامَ أَعْرَابِي فَقَالَ: لِمَنْ
هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: لِمَنْ أَطَابَ الْكَلَامَ وَأَطْعَمَ الطَّعَامَ وَأَدَامَ الصِّيَامَ
وَصَلَّى لِلَّهِ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسِ نِيَامَ﴾

127

Hz. Ali (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Cennette öyle odalar (köşkler) vardır ki, içinden dışarı, dışarıdan da içerisi görünür.”

Bunun üzerine bedevînin birisi, “Yâ Rasûlallah, bu odalar kime aittir?” diye sordu.

Rasûl-i Ekrem (a.s.m.), “Tatlı konuşan, yemek yediren, oruca devam eden ve insanlar uyurken geceleri namaz kılanlara aittir” buyurdu.

(Tirmizî, Birr: 53.)

عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبَكُمْ مِنِّي
مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحَاسِنُكُمْ أَخْلَاقًا وَإِنَّ أَبْغَضَكُمْ إِلَيَّ وَأَبْعَدَكُمْ مِنِّي

مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الثَّرَاوُونَ وَالْمُتَشَدِّقُونَ وَالْمُتَفَقِّهُونَ. قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلِمْنَا الثَّرَاوُونَ وَالْمُتَشَدِّقُونَ فَمَا الْمُتَفَقِّهُونَ؟ قَالَ: الْمُتَكَبِّرُونَ ﴿

128

Hız. Câbir (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kıyâmet Günü, meclisime en yakın ve benim için en sevgili olanlarınız ahlâkça en güzel olanlarınızdır. Benim meclisime en uzak olanlarınız da, saçma sapan konuşanlar boşboğazlar ve mütefeyhik olanlarınızdır.”

Sahabîler, “Diğerlerini biliyoruz; fakat bu mütefeyhikler de kimlerdir?” diye sordu.

Rasûl-i Ekrem (a.s.m.), “Kibirli olanlardır” buyurdu.

(Tirmizî, Birr: 71.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ وَأَتَّبِعِ السَّبِيلَ الْحَسَنَةَ تَمَحُّهَا وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ﴾ 129

Ebû Zer (r.a.) den: Rasûlullah (a.s.m.) bana şöyle buyurmuştur:

“Hangi halde bulunursan bulun, Allah’tan (O’na karşı gelmekten) kork. Yaptığın kötü bir işin arkasından bir iyilik yap ki, o onu yok etsin. İnsanlara güzel ahlâkla muamele et, iyilikle davran.”

(Tirmizî, Birr: 55.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ وَالْإِيمَانُ فِي الْجَنَّةِ، وَالْبَدَأُ مِنَ الْجَفَاءِ وَالْجَفَاءُ فِي النَّارِ﴾ 130

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Hayâ imandandır. İman da cennettir. Çirkin ve kaba söz kalb katılığındandır. Kalb katılığı da cehennemdedir.”

(Tirmizî, Birr: 65; İbn Mâce, Zühd: 17.)

عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ مَنَحَ مَنِيحَةَ لَبَنِ أَوْ وَرَقٍ أَوْ هَدَى زُقَاقًا كَانَ لَهُ مِثْلُ عِثْقِ رَقَبَةٍ﴾
131

Berâ bin Âzib (r.a.), Peygamberimizin (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Her kim birisine bir miktar süt veya sütünden faydalanmak üzere bir koyun verir veyahut bir kimseye aramış olduğu sokağı gösterirse, bir köleyi özgürlüğüne kavuşturmuş gibi sevap kazanır.”

(Tirmizî, Birr: 38; Müsned, 4:272.)

سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: مَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَصْنَعُ فِي أَهْلِهِ.
قَالَتْ: كَانَ فِي مِهْنَةٍ أَهْلِهِ فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ.
132

Hız. Âişe'ye (r.a.), “Peygamberimiz (a.s.m.) evinde ailesi ile birlikteyken ne yapardı?” diye soruldu.

Hız. Âişe (r.anha), “Ailesinin ve evinin işleri ile meşgul olurdu. Ancak, namaz vakti gelince kalkar, namaza giderdi” diye cevap verdi.

(Buhârî, Edeb: 40; Tirmizî, Kıyâme: 45.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ الْهَدْيَ الصَّالِحَ وَالسَّمْتَ الصَّالِحَ وَالْإِقْتِصَادَ جُزْءٌ مِنْ خَمْسَةِ وَعِشْرِينَ جُزْءًا مِنَ الثُّبُوتِ﴾
133

Abdullah İbn Abbas (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Doğru yol, güzel davranış ve iktisat peygamberliğin yirmi beş vasfından biridir.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 3.)

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أُعْطِيَ عَطَاءً

فَوَجَدَ فَلْيَجْزِ بِهِ، وَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيُثْنِ، فَإِنَّ مَنْ أَثْنَى فَقَدْ شَكَرَ وَمَنْ كَتَمَ
فَقَدْ كَفَرَ ﴿

134

Hız. Câbir (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kendisine bir şey verilen kimse, karşılığında vereceği bir şeyi varsa, versin. Yoksa veren zâta hayır dua etsin. Çünkü böyle yapan, bu şekilde teşekkür etmiş olur. Ve her kim de dua etmeksizin susarsa, yapılan iyiliğe nankörlük etmiş olur.”

(Tirmizî, Birr: 87.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿السَّخِيُّ قَرِيبٌ مِنَ
اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْجَنَّةِ قَرِيبٌ مِنَ النَّاسِ بَعِيدٌ مِنَ النَّارِ، وَالْبَخِيلُ بَعِيدٌ مِنَ
اللَّهِ بَعِيدٌ مِنَ الْجَنَّةِ بَعِيدٌ مِنَ النَّاسِ قَرِيبٌ مِنَ النَّارِ وَالْجَاهِلُ سَخِيٌّ
أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ عَابِدٍ بَخِيلٍ﴾

135

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hız. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Cömert kimse Allah'a yakın, cennete yakın, insanlara yakın ve cehennemden uzaktır. Cimri ise Allah'tan uzak, cennetten uzak, insanlardan uzak ve cehenneme yakındır. Cömert bir câhil, Allah katında ibadet eden bir cimriden daha değerlidir.”

(Tirmizî, Birr: 40.)

عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ ضَيَّعَ
إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ فَقَالَ لِفَاعِلِهِ جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا فَقَدْ أُبْلَغَ فِي الشَّأْنِ﴾

136

Üsâme bin Zeyd (r.a.), Peygamberimizin (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Her kime bir iyilik yapılır ve o da yapan kimseye ‘Allah seni hayırla mükâfatlandırsın’ derse, onun için en güzel duayı yapmış olur.”

(Tirmizî, Birr: 87.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ أَتَاهُ
الْمُهَاجِرُونَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا رَأَيْنَا قَوْمًا أَبْذَلَ مِنْ كَثِيرٍ وَلَا أَحْسَنَ
مُوَاسَاةً مِنْ قَلِيلٍ مِنْ قَوْمٍ نَزَلْنَا بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ لَقَدْ كَفَوْنَا الْمُؤُونَةَ
وَأَشْرَكُونَا فِي الْمَهْنَةِ حَتَّى خِفْنَا أَنْ يَذْهَبُوا بِالْأَجْرِ كُلِّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ
ﷺ: ﴿لَا مَا دَعَوْتُمْ اللَّهَ لَهُمْ وَأَنْتُمْ عَلَيْهِمْ﴾

137

Hız. Enes'den (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) Medine'ye teşrif ettikleri zaman Muhâcirler kendisine gelip, "Yâ Rasûlallah, pek varlıklı olmadıkları halde, bize yaptıkları iyilikler bakımından, kendilerine Muhâcir olarak geldiğimiz bir kavimden [Ensârdan] daha iyiliksever ve misafirperver bir kavim görmedik. Bütün ihtiyaçlarımızı karşıladılar. Hatta zevklerine ve neşelerine bile bizi ortak ettiler. Öylesine ki, bütün sevapları onların alıp götürmesinden korktuk" dediler.

Peygamberimiz (a.s.m.), "Hayır! Onlar için Allah'a dua ettiğiniz ve onlara teşekkür ettiğiniz müddetçe siz de bu sevaplardan nasibinizi alırsınız" diye cevap verdi.

(Tirmizî, Kıyâme: 44.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَشْكُرُ اللَّهَ
مَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ﴾

138

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"İnsanlara teşekkür etmeyen Allah'a şükretmez."

(Tirmizî, Birr: 35; Ebû Dâvûd, Edeb: 11.)

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَيَمْلِكُ
لِلظَّالِمِ حَتَّى إِذَا أَخَذَهُ لَمْ يَفْلِتْهُ﴾

139

Ebû Mûsa (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Allah zâlîme mühlet verir. Ceza vereceği zaman geldiğinde de ona göz açtırmaz, helâk eder.”

(Müslim, Birr: 61; Tirmizî, Tefsir-i Sûre: 11.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يُلْدَغُ
140 الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرِ وَاحِدٍ مَرَّتَيْنِ﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

“Mü'min aynı yılan deliğinden iki defa sokulmaz (iki defa aldatılmaz).”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 114; İbn Mâce, Edeb: 37.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿حُسْنُ الظَّنِّ مِنْ حُسْنِ
141 الْعِبَادَةِ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Mü'minin Rabbine karşı hüsn-ü zanda bulunması, kulluğunun güzelliğindendir.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 81; Tirmizî, Daavât: 115.)

İnsan Rabbinden ümit kesmemeli; bağışlayıcı, rızık verici ve her türlü musibet ve belâdan koruyucu olduğunu düşünmelidir. Rabbi hakkında daima iyi düşünceler taşımalı ki, Onun rahmetine kavuşabilsin. Yoksa Allah'ın gazabını üzerine çekebilir. Nitekim bir kudsî hadiste, “Kulum Beni nasıl bilirse, Ben ona öyle davranırım” buyrulmuştur.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْمُسْتَشَارُ
142 مُؤْتَمَنٌ﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

“Kendisi ile istişâre edilen kimse, kendisine güvenilen, itimat edilen kimsedir.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 114; İbn Mâce, Edeb: 37.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَفْتَى بِغَيْرِ عِلْمٍ كَانَ إِثْمُهُ عَلَى مَنْ أَفْتَاهُ. زَادَ فِي رِوَايَةٍ وَمَنْ أَشَارَ عَلَى أَخِيهِ بِأَمْرٍ يَغْلَمُ أَنَّ الرُّشْدَ فِي غَيْرِهِ فَقَدْ خَانَ﴾

143

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir: “Kim bilmediği halde bir fetvâ verirse günahı kendisine aittir.”

Bir başka rivâyette de şöyle denilmiştir:

“Kim bir meselede mü'min kardeşine doğru bildiği halde yanlış fikir verirse, ona ihanet etmiş olur.”

(Ebû Dâvûd, İlim: 8.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ مُسْلِمٍ كَسَا مُسْلِمًا ثَوْبًا إِلَّا كَانَ فِي حِفْظِ اللَّهِ مَا دَامَ مِنْهُ عَلَيْهِ خِرْقَةٌ﴾

144

İbn Abbas (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir.

“Kim bir muhtaç Müslümanı giydirirse, elbise adamın üstünde bulunduğu müddetçe Allah'ın himayesindedir.”

(Tirmizî, Kiyâme: 41.)

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ وَأَبْغَضَ لِلَّهِ وَأَعْطَى لِلَّهِ وَمَنَعَ لِلَّهِ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ﴾

145

Ebû Ümâme (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Her kim sevdiğini Allah için sever; buğzettiğine Allah için buğzeder; verdiği Allah için verir, vermediğini de Allah için vermezse imanını kemale erdirmiş olur.”

(Tirmizî, Kiyâme: 60; Ebû Dâvûd, Sünnet: 15.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ﴾

146

Ebû Zer'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Amellerin en üstünü, sevdiğini Allah için sevmek ve sevmediğini de Allah için sevmemektir.”

(Ebû Dâvûd, Sünnet: 2.)

عَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿وَأَهْلُ الْجَنَّةِ ثَلَاثَةٌ: ذُو سُلْطَانٍ مُفْسِطٌ مُتَصَدِّقٌ مُوَقَّقٌ، وَرَجُلٌ رَحِيمٌ رَقِيقُ الْقَلْبِ لِكُلِّ ذِي قُرْبَى وَمُسْلِمٍ، وَعَفِيفٌ مُتَعَفِّفٌ ذُو عِيَالٍ. قَالَ: وَأَهْلُ النَّارِ خَمْسَةٌ: الضَّعِيفُ الَّذِي لَا زَبَرَ لَهُ الَّذِينَ هُمْ فِيكُمْ تَبَعًا لَا يَتَتَعُونَ أَهْلًا وَلَا مَالًا، وَالْخَائِنُ الَّذِي لَا يَخْفَى لَهُ طَمَعٌ وَإِنْ دَقَّ إِلَّا خَانَهُ وَرَجُلٌ لَا يُصْبِحُ وَلَا يُمْسِي إِلَّا وَهُوَ يُخَادِعُكَ عَنْ أَهْلِكَ وَمَالِكَ، وَذَكَرَ الْبُخْلَ أَوْ الْكَذِبَ، وَالسِّنْطِيرُ الْفَحَّاشُ﴾

147

İyâz bin Himâr el-Mücâşî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Cennetlikler üç kısımdır: (1) Adil, cömert, başarılı ve güç, kuvvet sahibi kimse, (2) yakın akraba ve diğer Müslümanlara karşı şefkatli ve merhametli davranan kimse, (3) kimseye el açıp şikayette bulunmadan çoluk çocuğunun geçimi için çalışan fakir, iffetli ve gönlü tok olan kimse. Cehennemlikler de beş kısımdır: (1) Zayıf iradeli ve her hususta sizlere tâbi olan kimseler. Onlar ne aile sorumluluğu yüklenir ve ne de bir mala sahip olmak için çalışırlar. (2) Hırs göstermez gibi görüldüğü halde, imkân bulunca az bir şeye bile hainlik eden kimseler. (3) Ailen ve malın hakkında sabah akşam seni aldatan kimseler. (4) Cimri ve yalancı kimseler. (5) Sözü de fiili de çirkef olan kimseler.”

(Müslim, Cennet: 63; Müsned, 4:163.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَرَأَيْتَ الرَّجُلَ يَعْمَلُ الْعَمَلَ مِنَ الْخَيْرِ فَيَحْمَدُهُ النَّاسُ عَلَيْهِ؟ قَالَ: تِلْكَ عَاجِلُ بُشْرَى الْمُؤْمِنِ﴾

148

Ebû Zer'den (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah'a (a.s.m.), "Hayırlı bir iş yapıp da, insanların kendisini met-hettiği kimse hakkında ne buyurursunuz?" diye soruldu.

Rasûlullah (a.s.m.), "Bu, mü'minin dünyada iken peşin aldığı bir mükâ-fattır" buyurdu.

(Müslim, Birr: 166.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ: مَتَى السَّاعَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: ﴿مَا أَعَدَدْتُ لَهَا؟ قَالَ: مَا أَعَدَدْتُ لَهَا مِنْ كَثِيرِ صَلَاةٍ وَلَا صَوْمٍ وَلَا صَدَقَةٍ وَلَكِنِّي أَحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ: أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ﴾

149

Enes bin Mâlik (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Bir kişi Hz. Peygamber'e (a.s.m.) gelerek, "Yâ Rasûlallah, Kıyâmet ne za-man kopacak?" diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), "Onun için ne hazırlığın var?" buyurdu.

Bedevî, "Yâ Rasûlallah! Namaz, oruç ve sadaka olarak pek bir şeyim yok. Fakat, ben Allah ve Rasûlü'nü seviyorum" diye cevap verdi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Öyleyse sen sevdiklerinle berabersin" buyurdu.

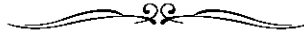
(Buhârî, Edeb: 95; Müslim, Birr: 164; Tirmizî, Zühd: 50.)

Rasûlullah (a.s.m.) bir başka hadislerinde, kişinin cennette sevdikleri ile nasıl beraber olacağını açıkça ifade buyurmuşlardır. Ancak, cennette herkes manevî makam ve hayırlı amellerine göre, çeşitli derecelerde nimetlere ka-vuşacaktır. Buna göre Rasûlullah'ı (a.s.m.) candan seven sıradan bir kimse bile, nasıl onunla beraber bulunacaktır?

Bu hususu Bediüzzaman Said Nursî, Sözlere isimli eserinde (28. Söz, s. 669) bir temsille şöyle izah etmektedir:

Zengin ve cömert bir zât, yiyecek ve içeceklerin her çeşidinin içinde bu-

lunduğu muhteşem bir bahçede, büyük bir ziyafet verir. İki kişi birlikte bu ziyafete giderler, sofraya otururlar. Aynı sofraya oturdukları halde, aldıkları lezzet ve zevk farklıdır. Çünkü birisinin tat alma duygusu, güzel sanatlara ve güzel şeylere olan âşinâlığı daha fazla olduğu için diğerinden daha çok istifade eder. Diğerinin ise gözleri az görmekte, tat alma duygusu zayıf, güzel şeylerden ve güzel sanatlardan pek anlamadığından, muhteşem ziyafetten fazla istifade edemez. İşte cennette kişinin sevdikleri ile beraber olması da böyledir. Sevdikleri ile beraber olmanın zevk ve şerefini tatmakla birlikte, cennet nimetlerinden farklı şekillerde istifade edeceklerdir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا، دَعَا جِبْرِيلَ فَقَالَ: إِنِّي أَحِبُّ فَلَانًا فَأَحِبَّهُ قَالَ فَيَحِبُّهُ جِبْرِيلُ. ثُمَّ يَتَنَادِي فِي السَّمَاءِ فَيَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فَلَانًا فَأَحِبُّوهُ. فَيَحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ. قَالَ ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي الْأَرْضِ. وَإِذَا أَبْغَضَ عَبْدًا دَعَا جِبْرِيلَ فَيَقُولُ: إِنِّي أَبْغَضُ فَلَانًا فَأَبْغِضْهُ. قَالَ فَيَبْغِضُهُ جِبْرِيلُ. ثُمَّ يَتَنَادِي فِي السَّمَاءِ: إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ فَلَانًا فَأَبْغِضُوهُ، قَالَ فَيَبْغِضُونَهُ. ثُمَّ تُوضَعُ لَهُ الْبَغْضَاءُ فِي الْأَرْضِ»

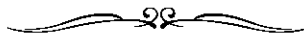
150

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah bir kulu sevdiği zaman Cebrail'i (a.s.) çağırır ve 'Ben filanı seviyorum' der. Sema ahalisi de onu severler. Sonra yeryüzündeki insanların kalblerine, o kimse hakkında [Allah tarafından] sevgi konulur.

“Allah bir kulu sevmediği zaman da Cebrail'i çağırır ve ona, 'Ben filanı sevmiyorum, sen de sevme' der. Cebrail de onu sevmez. Sonra Cebrail sema halkı arasında, 'Allah filan kimseyi sevmiyor, siz de onu sevmeyiniz' diye seslenir. Sema halkı da o kimseyi sevmez. Sonra yerdeki insanların gönlüne [Allah tarafından] o kimse hakkında bir kin ve nefret konulur.”

(Buhârî, Edeb: 41; Müslim, Birr: 157.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَقُولُ فِي رَجُلٍ أَحَبَّ قَوْمًا وَلَمْ يَلْحَقْ بِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ﴾

151

Abdullah'dan (İbn Mes'ûd) (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir: Hz. Peygamber'in (a.s.m.) huzuruna bir zât geldi ve "Yâ Rasûlallah, henüz aralarına katılmamış olduğu halde bir topluluğu seven kimse hakkında ne buyurursunuz?" diye sordu. Rasûlullah (a.s.m.), "Kişi sevdiğiyle beraberdir" buyurdu.

(Buhârî, Edeb: 96; Müslim, Birr: 165; Tirmizî, Zühd: 50.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿النَّاسُ مَعَادِنُ كَمَعَادِنِ الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقَّهُوا وَالْأَزْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اتَّخَلَفَ وَمَا تَنَافَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ﴾

152

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"İnsanlar altın ve gümüş gibi madenlere benzerler. Câhiliyet devrinde hayırlı olanlar, Müslüman olduktan sonra da, dini anlayıp yaşadıkları müddetçe hayırlıdırlar. Ruhlar grup gruptur. Birbirine benzeyenler kaynaşır; benzemeyenler de ayrı düşerler."

(Buhârî, Enbiyâ: 19; Müslim, Fezâil: 199.)

وَقَالَ أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ رَجُلٌ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَمَرَّ بِهِ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لِأَحِبُّ هَذَا، قَالَ: أَعْلَمْتُهُ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: أَعْلِمْتُهُ، فَلَحِقَهُ فَقَالَ لَهُ: إِنِّي أَحِبُّكَ فِي اللَّهِ فَقَالَ: أَحَبُّكَ الَّذِي أَحْبَبْتَنِي لَهُ ﴿رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ﴾

153

Enes bin Mâlik (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Peygamberimiz (a.s.m.) birisiyle birlikte idi. O sırada oraya başka birisi geldi ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben şu zâtı çok seviyorum” dedi. Rasûlullah (a.s.m.) “Kendisini sevdiğini ona bildirdin mi?” buyurdu. O zât, “Hayır!” dedi. Peygamberimiz (a.s.m.), “Öyleyse bildir” buyurdu.

Bunun üzerine yanındaki zât diğerine yaklaşıp, “Ben seni Allah için seviyorum” dedi. O da, “Beni kendisi için sevdiğin Allah da seni sevsin” diye karşılık verdi.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 113.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الرَّجُلُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ،
فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ ﴿١٥٤﴾

Ebû Hüreyre’den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İnsan arkadaşının yolu üzerinedir. Öyle ise sizden biri, kiminle arkadaşlık yapacağına dikkat etsin.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 16; Tirmizî, Zühd: 45.)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿حُبُّكَ الشَّيْءَ
يُغْمِي وَيُصِمُّ﴾ ﴿١٥٥﴾

Ebû Dardâ’dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir şeyi (aşırı) sevmen, seni kör ve sağır eder.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 112.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: زَارَ رَجُلٌ أَخًا لَهُ فِي
قَرْيَةٍ أُخْرَى فَأَرَصَدَ اللَّهُ لَهُ عَلَى مَدْرَجَتِهِ مَلَكًا فَلَمَّا أَتَى عَلَيْهِ قَالَ: أَيْنَ
تُرِيدُ قَالَ: أُرِيدُ أَخًا لِي فِي هَذِهِ الْقَرْيَةِ، قَالَ: هَلْ لَكَ عَلَيْهِ مِنْ نِعْمَةٍ

تَرُبُّهَا قَالَ: لَا، غَيْرَ أَنِّي أَحْبَبْتُهُ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. قَالَ: فَإِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكَ بِأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَبَّكَ كَمَا أَحْبَبْتُهُ فِيهِ ﴿

156

Ebû Hüreyre (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Bir adam, başka bir yerde bulunan bir arkadaşını ziyaret etmek istedi. Allah, bu adamın geçeceği yol üzerine bir melek gönderdi. Adam meleğin yanına geldiğinde, melek ona ‘Nereye gidiyorsun?’ diye sordu.

“O zât, ‘Şu köyde olan kardeşimi ziyaret etmek istiyorum’ dedi.

“Melek, ‘Senin ondan bir çıkarın var mı?’ diye sordu.

“Adam, ‘Hayır, yoktur. Ben onu ancak Allah için severim’ diye cevap verdi.

Melek, ‘Ben, Allah’ın sana gönderdiği bir elçisiyim. Arkadaşını sevdiğin gibi, Allah da seni seviyor’ dedi.”

(Müslim, Birr: 38.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَيْنَ الْمُتَحَابُّونَ بِجَلَالِي الْيَوْمَ أَظِلُّهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلِّي. وَلَفْظُهُ عِنْدَ التِّرْمِذِيِّ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: الْمُتَحَابُّونَ فِي جَلَالِي لَهُمْ مَنَابِرُ مِنْ نُورٍ يَغْطِيهِمُ النَّبِيُّونَ وَالشَّهَدَاءُ﴾

157

Ebû Hüreyre'den (r.a.), Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah Kıyâmet Gününde şöyle buyurur: ‘Yalnız Benim rızam ve büyüklüğüm için birbirlerini sevenler nerede? Arşımın gölgesinden başka bir gölgenin bulunmadığı bu günde, Ben onları kendi gölgem [himayem] altına alırım.’”

Tirmizî'nin rivâyeti ise şu şekildedir:

“Benim büyüklüğüm için birbirlerini sevenlere nurdan minberler verilir. Onlara peygamberler ve şehitler imrenirler.”

(Müslim, Birr: 37; Tirmizî, Zühd: 53.)

عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ لَأُنَاسًا مَا

هُم بِأَنْبِيَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ يَغِطُّهُمْ الْأَنْبِيَاءُ وَالشُّهَدَاءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِمَكَانِهِمْ
 مِنَ اللَّهِ تَعَالَى، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ تُخْبِرُنَا مَنْ هُمْ؟ قَالَ هُمْ قَوْمٌ تَحَابُّوا
 بِرُوحِ اللَّهِ عَلَى غَيْرِ أَرْحَامٍ بَيْنَهُمْ وَلَا أَمْوَالٍ يَتَعَاطَوْنَهَا فَوَاللَّهِ إِنَّ
 وَجُوهَهُمْ لَتُورَى وَإِنَّهُمْ لَعَلَى نُورٍ لَا يَخَافُونَ إِذَا خَافَ النَّاسُ وَلَا
 يَحْزَنُونَ إِذَا حَزَنَ النَّاسُ أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
 يَحْزَنُونَ ﴿١٥٨﴾

H. Ömer (r.a.), Peygamberimizin (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Allah’ın kulları arasında öyleleri vardır ki, ne peygamber ve ne de şehitdirler. Fakat peygamberler ve şehitler, Kıyâmet Gününde Allah katındaki makamlarından dolayı onlara gıpta ederler.”

Sahâbe-i Kirâm, “Bunlar kimlerdir, yâ Rasûlallah? Bize anlatır mısın?” dediler.

Peygamberimiz (a.s.m.), “Onlar, aralarında akrabalık bağı ve bir alışveriş münasebeti olmadığı halde, Allah için birbirlerini sevenlerdir. Allah’a yemin ederim ki, onların yüzleri nurludur ve nur üzerindedirler. Herkes korkarken onlar bir korku duymazlar; üzüldürken de üzülmazler. Çünkü, Allah dostları için, ne bir korku ne de bir hüznün vardır.”

(Ebû Dâvûd, Büyû: 40.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِذَا أَرَادَ اللَّهُ
 عَزَّ وَجَلَّ بِأَهْلِ بَيْتٍ خَيْرًا أَدْخَلَ عَلَيْهِمُ الرِّفْقَ﴾

159

Âişe (r.anha), Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Allah, ehl-i beytim için hayır dilediği zaman, onlara rıfk ve yumuşaklık verir.”

(Fethü’r-Rabbânî, c. 19, s. 84, h. no: 44.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَحِبَّ حَبِيبِكَ هَوْنًا مَا، عَسَى أَنْ

يَكُونُ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَا، وَأَبْغَضَ بَغِيضَكَ هَوْنًا مَا، عَسَى أَنْ يَكُونَ
حَبِيبَكَ يَوْمًا مَا ﴿١٦٠﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Sevdiğin kimseyi ölçülü sev. Bir gün gelir, düşmanın olabilir. Düşmanlık yaptığın kimseye de aşırı kin besleme. Bir gün gelir, o da dostun olabilir.”

(Tirmizî, Birr: 60.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَلَا أُتَبِّئُكُمْ بِخِيَارِكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: خِيَارُكُمْ أَطْوَلُكُمْ أَعْمَارًا، وَأَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا﴾ 161

Ebû Hüreyre'den (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.), “Size en hayırlılarınızı bildireyim mi?” diye sordu. Sahabîler, “Buyur, yâ Rasûlallah!” dediler. Şöyle buyurdu: “En hayırlılarınız, ömrü uzun ve ahlâkı güzel olanlarıdır.”

(Fethü'r-Rabbânî, c. 19, s. 74, h. no: 1.)

عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿اِثْنَانِ يَكْرَهُهُمَا ابْنُ آدَمَ: الْمَوْتُ، وَالْمَوْتُ خَيْرٌ لِلْمُؤْمِنِ مِنَ الْفِتْنَةِ، وَيَكْرَهُ قِلَّةَ الْمَالِ وَقِلَّةُ الْمَالِ أَقْلٌ لِلْحِسَابِ﴾ 162

Mahmud bin Lübeyd'in (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İki şey vardır ki, insanoğlu onlardan hoşlanmaz. Biri ölümdür. Hâlbuki mü'min için ölüm, fitneden daha hayırlıdır. Diğeri ise, dünya malının azlığıdır. Hâlbuki az malın hesabını vermek daha kolaydır.

(Fethü'r Rabbânî, c.19. s. 115, h. no: 6.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ أَكْثَرِ مَا يَلِجُ النَّاسُ بِهِ

النَّارَ؟ فَقَالَ: الْأَجْوَفَانِ: الْقَمُ وَالْفَرْجُ، وَسُئِلَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يَلِجُ بِهِ النَّاسُ
الْجَنَّةَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حُسْنُ الْخُلُقِ ﴿

163

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'a (a.s.m.), insanları cehenneme götürecek olan şeyin ne olduğu soruldu. "İki dudak veya tenasül organı" diye cevap verdi.

Sonra, insanları en çok cennete götürecek olan amelin ne olduğu soruldu.

Rasûlullah (a.s.m.), "güzel ahlâk" diye cevapladı.

(Fethü'r-Rabbânî, c. 19, s. 75, h. no: 3.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ
يَقُولُ: ﴿أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِأَحَبِّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبِكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟
فَسَكَتَ الْقَوْمُ فَأَعَادَهَا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا، قَالَ الْقَوْمُ: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ!
قَالَ: أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا﴾

164

Amr bin Şuayb (r.a.) babasından dedesinin şu rivâyeti işittiğini söylemiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Size, en çok sevdiğim ve Kıyâmet Günü de bana en yakın olanınızı bildireyim mi?"

Orada bulunanlar bu soruyu sükûtle karşıladılar. Rasûlullah bu سوالini iki veya üç defa tekrarladı. Daha sonra cemaat, "Evet, yâ Rasûlallah, haber ver" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Ahlâkı en güzel olandır" buyurdu.

(Fethü'r-Rabbânî, c.19, s. 75, h. no: 6.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: ﴿قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ الْمُتَحَابِّينَ
لَتُرَى عُرْفُهُمْ فِي الْجَنَّةِ كَالْكَوْكَبِ الطَّالِعِ الشَّرْقِيِّ وَالْعَرَبِيِّ فَيَقَالُ مَنْ
هَؤُلَاءِ؟ فَيَقَالُ: هَؤُلَاءِ الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ﴾

165

Ebû Saîd Hudrî (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Allah için birbirlerini sevenler, cennette odalarının doğudan ve batıdan doğan yıldızlar gibi parlak olduğunu göreceklerdir.

“Cennette, ‘Bunlar kimlerdir?’ diye sorulur. Şöyle cevap verilir:

“Bunlar Allah için birbirlerini sevenlerdir.”

(Fethü'r-Rabbânî, c. 19, s. 156, h. no: 28.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا يَزَالُ الْبَلَاءُ بِالْمُؤْمِنِ
وَالْمُؤْمِنَةِ فِي جَسَدِهِ وَفِي مَالِهِ وَفِي وَلَدِهِ حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ وَمَا عَلَيْهِ
خَطِيئَةٌ

166

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İnanan kadın ve erkeklerin bedenlerine, mallarına, anne ve babalarına gelen musibetler, onlar Allah'a kavuşuncaya [vefât edinceye] kadar, küçük günahları bulunduğu müddetçe asla eksik olmaz.”

(Fethü'r-Rabbânî, c. 19, s. 127, h. no: 2.)

Hadis-i şerif belâ ve musibetlerin mü'minler tarafından sabır ve tahammülle karşılanması halinde, küçük günahların affına vesile olduğunu ve Cenâb-ı Hakk'ın, inananlara bu musibetleri bir bakıma onların günahlarını affetmeye vesile kıldığını ifade etmektedir.

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ أَفْضَلَ شَيْءٍ فِي
الْمِيزَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْخُلُقُ الْحَسَنُ

167

Ebû Derdâ (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor.

“Kıyâmet Günü mîzanda (amellerin tartıldığı terazi) en üstün şey, en güzel ahlâktır.”

(Fethü'r-Rabbânî, c.19. s.127, h.no: 2.)

Bölüm 2

Dünya hayatının fâniliği

Âyet-i kerimelerde ve hadis-i şeriflerde dünya hayatının fâniliğine, geçiciliğine, değersizliğine bir hayli yer verilmiştir. Şayet hadisler topluca nazara alınarak değerlendirilirse asıl hedefin, dünyanın gerçek mahiyetinin anlaşılması, inananların zihinlerinde, yaşayışlarında dünya-âhiret dengesinin kurulması olduğu anlaşılır. Bu husus bir hadis-i şerifte gayet açık olarak şöyle dile getirilir: “Sizin en hayırlınız, âhiret için dünyasını, dünyası için de âhiretini terketmeyip, her ikisinden de nasibini alandır. Çünkü dünya, âhiret hayatı için bir vesiledir.” (Keşfü'l-Hafâ, 1:393.)

Dünya hayatının sevilmemesi gereken tarafı da âyet-i kerimde şöyle ifade edilir: “Onlar ki, dünya hayatını severler, dünyayı âhirete tercih ederler ve Allah yolundan yüz çevirirler.” (İbrahim Sûresi, 2.)

Görülüyor ki, dünya hayatının ve dünyanın kaçınılması ve sevilmemesi gereken tarafı, Allah'ın zikrine, Allah yolunda çalışmaya engel olan âhirete ait vazifeleri unutturan tarafıdır. Bununla beraber dünyanın bir yüzü de Cenâb-ı Hakk'ın isimlerinin aynası ve tecellî ettiği yerdir. Diğer bir yüzü de “âhiretin tarlası” oluşudur. Bediüzzaman Said Nursî, Sözler isimli eserinde, dünyanın üç yüzünden ve üç cephesinden bahseder.

Bunlardan birincisi, Cenâb-ı Hakk'ın isimlerinin tecellî yeridir. Onun sanatının nakışlarını, birliğini ve yüceliğini gösterir. Dünya, bu yönüyle nefret edilmeye değil, seilmeye layıktır. İnsanın asıl vazifesi de bu yüzünü görüp, Rabbinin büyüklüğünü idrak edip, tanımak ve ibadet etmektir.

İkincisine gelince, âhiret hayatına bakar. Oranın tarlasıdır. Dünya tarlasına ekilen tohumların meyveleri âhirette görülecek ve inananlar ancak dünya

hayatındaki gayret ve çalışmaları ile cennete layık olacaklardır. Dünyanın bu yüzü de kötülenmeye, nefret edilmeye değil, sevgiye layıktır.

Üçüncüsü ise insanın kötü olan arzu ve heveslerine bakar. Dünya hayatı, bu yönüyle dünyaperestler için bir oyun ve eğlenceden ibarettir. İşte bu yüz çirkindir, pistir ve nefret edilmeye müstehaktır. Âyet ve hadislerde kötülenmiş geçiciliği ve değersizliği ifade edilmiş olan dünya budur. Şu ikazları her zaman hatırlamakta fayda vardır: “Elbette en bahtiyar odur ki, dünya için âhiretini unutmasın, âhiretini dünyaya feda etmesin; hayat-ı ebediyesini hayat-ı dünyeviyesi için bozmasın; mâlâyânî [mânâsız, boş] şeylerle ömrünü telef etmesin; kendini misafir telakki edip, misafirhane sahibinin emirlerine göre hareket etsin; selâmetle kabir kapısını açıp saadet-i ebediyeye girsin.” (Mektûbat, s. 108.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمَنْكِبِي فَقَالَ: ﴿كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ وَعُدَّ نَفْسَكَ فِي أَهْلِ الْقُبُورِ﴾ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَقُولُ إِذَا أَمْسَيْتَ فَلَا تَتَنَظَّرِ الصُّبْحَ وَإِذَا أَصْبَحْتَ فَلَا تَتَنَظَّرِ الْمَسَاءَ وَخُذْ مِنْ صِحَّتِكَ لِمَرَضِكَ وَمِنْ حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ ﴿

168

İbn Ömer (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah omuzumdan tuttu ve “Dünyada kendini misafir ve yolcu gibi kabul et ve kendini kabirde bulunanlar arasında say” buyurdu.

İbn Ömer de (r.a.) şöyle der:

Akşam erişince, sabaha kavuşmaya mutlak gözüyle bakma. Sabaha kavuştuğunda da akşama ulaşmayı bekleme. Sağlıklı olduğun zaman hastalık vakti için; hayatta iken de ölüm için hazırlık yapmaya bak.

(Buhârî, Rekaik: 3; Tirmizî, Zühd: 25; İbn Mâce, Zühd: 3; Müsned, 2: 24.)

قَدِمَ أَبُو عُبَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِمَالٍ مِنَ الْبَحْرَيْنِ وَانْتَظَرَ بَعْضَ الصَّحَابَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَهُمْ: وَاللَّهِ مَا الْفَقْرُ أَخْشَى عَلَيْكُمْ وَلَكِنِّي أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُبْسَطَ الدُّنْيَا عَلَيْكُمْ كَمَا بُسِطَتْ عَلَى مَنْ قَبْلَكُمْ فَتَنَافَسُوهَا كَمَا تَنَافَسُوهَا وَتُهْلِكَكُمْ كَمَا أَهْلَكْتَهُمْ ﴿

169

Ebû Ubeyde (r.a.) Bahreyn’den bir hayli mal getirmişti. Sahabîlerden bazıları da bu malın etrafında toplanmışlardı. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Vallahi, ben artık sizin fakirliğe düşmenizden korkmuyorum. Ancak ben, sizden önceki milletlerin dünya nimetleri önlerine serildiği gibi, size de bol bol ikram edilerek, tıpkı onların bu nimetleri elde etmek hususunda birbirlerine düşerek yarış etmesi gibi, sizin de birbirinize düşmenizden ve sonunda onların helâk olması gibi, sizin de helâk olmanızdan korkuyorum.”

(Buhârî, Cizye: 1; Müslim, Zühd: 6; İbn Mâce, Fiten: 18; Tirmizî, Kıyâme: 28.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: ﴿الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ﴾

170

Ebû Hüreyre (r.a.), Peygamberimizin (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Dünya mü’minin zindanı, kâfirin de cennetidir.”

(Müslim, Zühd: 1; İbn Mâce, Zühd: 3; Tirmizî, Zühd: 16.)

Dünya hayatında kâfir ne kadar nimetlere sahip olursa olsun, inançsızlığından dolayı mü’minlere nisbeten huzursuz ve bedbaht; mü’minler ise ne kadar yoksulluk içinde olurlarsa olsunlar, imandan gelen bir huzurla, inançsızlardan daha fazla mesut ve bahtiyardırlar. Çünkü, iman bir cennet çekirdeğini, küfür ve inançsızlık ise bir cehennem tohumunu bünyesinde taşır.

Hadisteki benzetme ise âhîret hayatı noktasındandır. Yani, mü’min cennetin sonsuz nimetlerine ve saadetine mazhar olduğu için, dünya hayatında ne kadar konfor içinde olursa olsun, bir nevi dünya hayatında hapisshane; kâfir de cehenneme müstehak olduğu için, dünyada en aşağı derecede nimetlere bile mazhar olsa, bir nevi cennet hayatında olmuş olur.

عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ شَدَّادٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ﴿كُنْتُ مَعَ الرُّكْبِ الَّذِينَ وَقَفُوا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى السَّخْلَةِ الْمَيْتَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَتَرَوْنَ هَذِهِ هَانَتْ عَلَى أَهْلِهَا حِينَ أَلْقَوْهَا، قَالُوا: مِنْ هَوَانِهَا أَلْقَوْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: فَالدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ عَلَى أَهْلِهَا﴾

171

Müstevrid bin Şeddâd (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.), bir kafil ile birlikte bir koyun ölüsüne rastlamıştı. O kafil içinde ben de bulunuyordum. Rasûlullah (a.s.m.) koyun leşini görünce, “Sahiplerinin bunu ancak değersizliğinden ve kıymetsizliğinden dolayı buraya attığını biliyorsunuz değil mi?” diye sordu.

Orada bulunanlar, “Elbette, değersizliğinden, bir işe yaramayacağından dolayı atmışlardır yâ Rasûlallah” diye cevap verdiler.

Bunun üzerine Rasûlullah, “İşte, şu hayvan ölüsü, sahibi için ne kadar

değersiz ve pis ise, dünya da Allah katında o kadar pis ve değersizdir” buyurdu.

(İbn Mâce, Zühd: 3; Tirmizî, Zühd: 13; Müslim, Zühd: 2.)

عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَوْ كَانَتْ
الدُّنْيَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا سَقَى الْكَافِرَ مِنْهَا شَرْبَةً مَاءٍ ﴿١٧٢﴾

Sehl bin Sa'd (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor: “Eğer dünyanın Cenâb-ı Hakk'ın yanında bir sinek kanadı kadar değeri olsaydı, kâfire ondan bir yudum su bile içirmezdi.”

(Tirmizî, Zühd: 13; İbn Mâce, Zühd: 3.)

Bediüzzaman Said Nursi'nin yorumuna göre bu hadiste, “herkesin kısacık ömrüne yerleşen hususî dünyası” ile ebedî, sonsuz hayatın kıyaslaması yapılmıştır. Dünya hayatının değersizliği ve geçiciliği; âhiret hayatının ise ehemmiyeti ve sonsuzluğu dile getirilmiştir. Yoksa, hadiste geçen izahta da yer aldığı gibi, dünya iki yüzü (Allah'ın isimlerine tecellî yeri ve âhiretin tarlası) olması itibarıyla değerlidir ve kıymetlidir. (Daha fazla bilgi için bkz. Sözler, 24; s. 445.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿الزَّهَادَةُ فِي الدُّنْيَا لَيْسَتْ بِتَخْرِيمِ
الْحَلَائِلِ وَلَا إِضَاعَةِ الْمَالِ وَلَكِنَّ الزَّهَادَةَ فِي الدُّنْيَا أَلَّا تَكُونَ بِمَا فِي
يَدَيْكَ أَوْتَقَ مِمَّا فِي يَدَيِ اللَّهِ وَأَنْ تَكُونَ فِي ثَوَابِ الْمُصِيبَةِ إِذَا أَنْتَ
أُصِيبْتَ بِهَا أَرْغَبَ فِيهَا لَوْ أَنَّهَا أُبْقِيَتْ لَكَ﴾ 173

Ebû Zer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Dünyaya ehemmiyet vermemek, bir kimsenin kendisine helal olan şeyleri yasaklaması ve dünya malını lüzumsuz yere harcayıp atması değildir. Gerçek mânâda dünyadan yüz çevirmek, Allah'ın katında bulunan nimetlere kendi elinde bulunanlardan daha fazla güvenmektir. Musibete maruz kalınca da sevabını düşünerek, musibete uğramayı uğramamaya üstün tutarak adeta onu arzulamaktır.”

(İbn Mâce, Zühd: 1; Tirmizî, Zühd: 29.)

عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ شَدَّادٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَا الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مِثْلُ مَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ إِضْبَعَهُ فِي الْيَمِّ فَلْيَنْظُرْ بِمَاذَا يَزْجَعُ﴾

174

Hız, Müstevrid'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Âhiret hayatına nisbeten dünya hayatı, birinizin parmağını denize daldırması gibi bir şeydir. Parmağını denize daldıran baksın bakalım, ne kadar su vardır parmağında?”

(Tirmizî, Zühed: 15.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ مَلْعُونٌ مَا فِيهَا إِلَّا ذَكَرَ اللَّهُ وَمَا وَالَاهُ وَعَالِمٌ أَوْ مُتَعَلِّمٌ﴾

175

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Dikkat ediniz, Allah'ı zikre ve ibadete götüren, âlim ve ilim öğrenenlerin dışında, dünya ve dünyada bulunan her şey lânetlenmiştir. Allah katında makbul değildir.”

(Tirmizî, Zühed: 14; İbn Mâce, Zühed: 3; Dârimî, Mukaddime: 32.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ الْمَكْثِرِينَ هُمُ الْمُقِلُّونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا مَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ خَيْرًا فَتَفَخَّ فِيهِ يَمِينُهُ وَشِمَالُهُ وَبَيْنَ يَدَيْهِ وَوَرَاءَهُ وَعَمِلَ فِيهِ خَيْرًا﴾

176

Ebû Zer'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Hiç şüphesiz ki, dünyada malı çok olanlar, âhirette sevabı az olanlardır. Ancak, Allah'ın kendisine mal verip de, o malı sağına, soluna, önüne, arkasına saçan ve onu hayır ve hasenatta sarf edenler müstesnâdır.”

(Buhârî, Rikâk: 13; Müslim, Zekât: 33.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿تَعَسَى عَبْدُ الدِّينَارِ وَالذَّرْهَمِ وَالْقَطِيفَةِ وَالْخَمِصَةِ إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطَ لَمْ يَرْضَ﴾

177

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:
 “Kendisine ikram edildiğinde memnun olan, edilmediği zaman şikayet eden; altının, gümüşün, kadifenin ve pahalı elbiselerin kölesi olan kimse, helâk olmuştur.”

(Buhârî, Rikâk: 10; İbn Mâce, Zühd: 8.)

عَنْ كَعْبِ بْنِ عِيَاضٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ لِكُلِّ أُمَّةٍ فِتْنَةً وَفِتْنَةُ أُمَّتِي الْمَالُ﴾

178

Ka'b bin İyâd (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Her ümmetin bir fitnesi [bir imtihan sebebi] vardır. Benim ümmetimin fitnesi de dünya malıdır.”

(Tirmizî, Zühd: 26.)

عَنْ مُطَرِّفٍ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ انْتَهَى إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ يَقُولُ: ﴿أَلْهَاكُمُ الثَّكَاثُرُ﴾ قَالَ: يَقُولُ ابْنُ آدَمَ مَالِي مَالِي، وَهَلْ لَكَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ أَوْ أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ أَوْ لَبَسْتَ فَأَبْلَيْتَ

179

Muttarîf'ın (r.a.) babası, Peygamberimizin yanına vardığında, Rasûlullah (a.s.m.), “Birçok şeye—mala, evlâda—sahip olmakla böbürlenmek, kişiyi Allah'a itaatten alıkoyar” buyurdu.

Daha sonra da sözüne şöyle devam etti:

“İnsanoğlu ‘Malım, malım!’ der. Fakat, ey insanoğlu! Senin malının, yiyip tükettiğinden, giyip eskittiğinden veya sadaka olarak verdiğinden öte sana bir faydası var mı?”

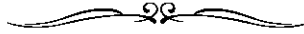
(Müslim, Zühd: 3; Tirmizî, Zühd: 31.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: قَلْبُ الشَّيْخِ شَابٌ عَلَى حُبِّ اثْنَيْنِ طُولُ الْحَيَاةِ وَكَثْرَةُ الْمَالِ ﴿١٨٠﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Yaşlı kimsenin kalbi iki şeyi arzu etmek hususunda gençtir: uzun ömür ve çok mal.”

(Tirmizî, Zühd: 28.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنْ أَكْثَرَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ مَا يُخْرِجُ اللَّهُ مِنْ بَرَكَاتِ الْأَرْضِ، قِيلَ: وَمَا بَرَكَاتُ الْأَرْضِ قَالَ: زَهْرَةُ الدُّنْيَا، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: هَلْ يَأْتِي الْخَيْرُ بِالشَّرِّ فَصَمَتَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ يُنْزَلُ عَلَيْهِ، ثُمَّ جَعَلَ يَمْسَحُ عَنْ جَبِينِهِ، فَقَالَ: أَيْنَ السَّائِلُ؟ قَالَ: أَنَا، قَالَ: لَا يَأْتِي الْخَيْرُ إِلَّا بِالْخَيْرِ، إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ وَإِنْ كُلَّ مَا أَنْبَتَ الرَّبِيعُ يَقْتُلُ حَبْطًا أَوْ يُلِمُّ إِلَّا أَكَلَةَ الْخَضِرَةِ أَكَلْتُ حَتَّى إِذَا امْتَدَّتْ خَاصِرَتَاهَا اسْتَقْبَلَتِ الشَّمْسُ فَاجْتَرَتْ وَثَلَطَتْ وَبَالَتْ ثُمَّ عَادَتْ فَأَكَلْتُ وَإِنْ هَذَا الْمَالَ حُلْوَةٌ مَنْ أَخَذَهُ بِحَقِّهِ وَوَضَعَهُ فِي حَقِّهِ فَنِعَمَ الْمَعُونَةُ هُوَ وَمَنْ أَخَذَهُ بِغَيْرِ حَقِّهِ كَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ﴾

181

Ebû Saîd'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Hiz. Peygamber (a.s.m.), “Sizin için en çok korktuğum şey, Allah’ın sizin için topraktan çıkarmış olduğu bereketlerdir” buyurdu.

Rasûlullah’a (a.s.m.), “Toprağın bereketleri nelerdir?” diye soruldu.

Rasûlullah (a.s.m.), “Dünyanın güzellikleridir” diye cevap verdi.

Bunun üzerine orada bulunan birisi, “Hiç hayır, şer getirir mi?” diye sordu.

Hız. Peygamber (a.s.m.) cevap vermeyip sustu. Hatta kendisine vahiy nazil olacak sandık. Bir müddet sonra alnını sildi ve “O soruyu soran nerede?” dedi. O zât, “Benim, işte buradayım” dedi.

Rasûl-i Ekrem (a.s.m.):

“Hayır, ancak hayır getirir. Şu dünya malı taze ve tatlıdır. Yağmurun yersertip bitirdiği her şey insana şişkinlik vererek ya öldürür veya ölüme yaklaştırır. Ancak bitki ile beslenen hayvanlar böyle değildir. Çünkü onlar yerler, yerler; karınları şişince güneşe çıkarlar ve karınlarındakini çıkarıp ikinci defa yerler. Dünya malı gerçekten tatlıdır. Kim onu helal bir şekilde elde eder ve onun zekâtını vererek hayırda harcarsa, sahibinin Allah rızasına nail olması için, ne güzel bir vesile olur! Ve her kim onu haramdan kazanırsa, yiyip de doymayan birisine benzer.”

(Buhârî, Rikâk: 7; Müslim, Zekât: 122.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿أَيُّكُمْ مَالٌ وَارِثُهُ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ؟ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا مِنَّا أَحَدٌ إِلَّا مَالُهُ أَحَبُّ إِلَيْهِ، قَالَ: فَإِنَّ مَالَهُ مَا قَدَّمَ وَمَالٌ وَارِثُهُ مَا أَخَّرَ﴾

182

Hız. Abdullah (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Hız. Peygamber (a.s.m.), “Hanginiz mirasçının malını kendi malından daha çok sever?” diye sordu.

Orada bulunanlar, “Aramızda kendi malını daha çok sevmeyen kimse yoktur” diye cevap verdiler.

Rasûlullah (a.s.m.), “İnsanın kendi malı, hayır hasenât için hazırladığı; mirasçının malı da geride bıraktığı malıdır” buyurdu.

(Buhârî, Rikâk: 12; Neseî, Cesâyâ: 1.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مَرَّ عَلَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ وَنَحْنُ نُعَالِجُ خُصًّا لَنَا قَدْ وَهِيَ فَقَالَ: ﴿مَا هَذَا؟ فَقُلْنَا: خُصٌّ لَنَا نُضْلِحُهُ، فَقَالَ: مَا أَرَى الْأَمْرَ إِلَّا أَعْجَلَ مِنْ ذَلِكَ﴾

183

İbn Ömer (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Kendimize ait bir kulübeyi tamir ederken Hz. Peygamber (a.s.m.) bize uğradı ve “Bu nedir?” diye sordu.

“Bizim kulübemiz. Onu tamir ediyoruz” dedik. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

“Ölüm için hazırlanmayı bu kulübeyi tamir etmekten daha öne almalısınız.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 57; Tirmizî, Zühd: 25; İbn Mâce, Zühd: 13.)

عَنْ أَنَسٍ؛ قَالَ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِقُبَّةٍ عَلَى بَابِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ. فَقَالَ: ﴿مَا هَذِهِ؟﴾ قَالُوا: قُبَّةٌ بَنَاهَا فُلَانٌ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿كُلُّ مَالٍ يَكُونُ هَكَذَا، فَهُوَ وَبَالٌ عَلَى صَاحِبِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. فَبَلَغَ الْأَنْصَارِيُّ ذَلِكَ. فَوَضَعَهَا. فَمَرَّ النَّبِيُّ ﷺ بِغَدُ. فَلَمْ يَرَهَا. فَسَأَلَ عَنْهَا. فَأَخْبَرَ أَنَّهُ وَضَعَهَا لِمَا بَلَغَهُ عَنْكَ. فَقَالَ: يَرْحَمُهُ اللَّهُ! يَرْحَمُهُ اللَّهُ!﴾

184

Enes (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Hız, Peygamber (a.s.m.), kapısının üzerine yüksekçe bir kubbe yapan Ensâr-dan birine (evine) uğradı ve “Bu nedir?” diye sordu. “Bu falana aittir” dediler.

Rasûlullah (a.s.m.), “Böyle gereksiz yere harcanan her mal, Kıyâmet Günü, sahibi aleyhine bir vebaldir” buyurdu.

Bu haber, kubbeyi yapan zâta ulaştığında, onu yıktı. Bir müddet sonra yine oradan geçen Peygamberimiz (a.s.m.) kubbeyi göremeyince, ona ne olduğunu sordu.

“Sahibi sizin sözünüzü duyunca yıktı” dediler. Peygamberimiz (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Allah o adama merhamet etsin, Allah o adama merhamet etsin.”

(İbn Mâce, Zühd: 13.)

عَنْ مِقْدَامِ بْنِ مَعْدٍ يَكْرِبُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مَلَأَ أَدَمِيَّ وَعَاءَ شَرًّا مِنْ بَطْنِهِ، بِحَسْبِ ابْنِ آدَمَ أَكْثَلَاتٍ يُقْمَنُ ضَلْبُهُ فَإِنْ كَانَ لَا مَحَالَةَ فُتِلَتْ لِطْعَامِهِ وَتُلْتُ لِشَرَابِهِ وَتُلْتُ لِنَفْسِهِ﴾

185

Mikdâm bin Ma'dikerb (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“İnsanoğlu, midesinden daha kötü bir kap doldurmamıştır. İnsana kendisini ayakta tutacak birkaç lokma yeter. Eğer nefesine hâkim olamayıp daha fazla yemek isterse, midesinin üçte birini yemeğe, üçte birini içeceğe ayırsın. Üçte birini de rahat nefes olmak için boş bıraksın.”

(Tirmizî, Zühd: 47; İbn Mâce, Et'ime: 50.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ يَأْخُذْ عَنِّي هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ فَيَعْمَلْ بِهِنَّ أَوْ يَعْلَمَ مَنْ يَعْمَلُ بِهِنَّ، قُلْتُ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَأَخَذَ بِيَدِي وَعَدَّ خَمْسًا وَقَالَ: اتَّقِ الْمَحَارِمَ تَكُنْ أَعْبَدَ النَّاسِ، وَارْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ تَكُنْ أَعْنَى النَّاسِ، وَأَحْسِنْ إِلَى جَارِكَ تَكُنْ مُؤْمِنًا، وَأَحِبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ تَكُنْ مُسْلِمًا، وَلَا تُكْثِرِ الضَّحِكَ فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحِكِ تُهْمِتُ الْقَلْبَ﴾

186

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), “Benden kim şu sözleri alır, öğrenir ve onları hayatında tatbik eder veyahut tatbik edecek birisine öğretir?” diye sordu. “Ben, yâ Rasûlallah!” diye cevap verdim. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) elimden tuttu ve şu beş şeyi saydı:

“Haramlardan sakın ki, insanlar arasında en çok ibadet eden biri olasın. Kismetine razı ol ki, insanların en zengini olasın. Komşularına iyi davran ki, tam bir mü'min olasın. Kendin için arzuladığını insanlar için de iste ki, tam bir Müslüman olasm. Çok gülme! Çünkü çok gülmek kalbi katılaştırır, karartır.”

(Tirmizî, Zühd: 2; İbn Mâce, Zühd: 19; Müsned, 6:310.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مِسْكِينًا وَأَمِتْنِي مِسْكِينًا وَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَةِ الْمَسَاكِينِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَقَالَتْ

عَائِشَةُ: لِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: إِنَّهُمْ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَائِهِمْ
بِأَرْبَعِينَ خَرِيفًا، يَا عَائِشَةُ لَا تَرُدِّي الْمَسْكِينَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ، يَا عَائِشَةُ
أَحْبِي الْمَسَاكِينَ وَقَرِّبِيهِمْ فَإِنَّ اللَّهَ يُقَرِّبُكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿

187

H. Enes'in (r.a.) rivâyetine göre H. Peygamber (a.s.m.) "Allahım, beni yoksul olarak yaşat, yoksul olarak canımı al ve Kıyâmette, beni yoksullarla birlikte haşret" diye dua etmişti. Bunun üzerine H. Âişe (r.anha), "Niçin, yâ Rasûlallah?" diye sordu. Rasûlullah (a.s.m.) cevaben şöyle buyurdu: "Çünkü onlar zenginlerden kırk yıl önce cennete gireceklerdir, ey Âişe! Yoksulları sev, onlara yakınlık göster. Eğer böyle yaparsan, Allah da Kıyâmet Günü sana yakın olur."

(Tirmizî, Zühd: 37; İbn Mâce, Zühd: 7.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿انْظُرُوا إِلَى مَنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا
تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ فَهُوَ أَجْدَرُ أَلَّا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ ﴿

188

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Sizler Cenâb-ı Hakk'ın insanlara ihsan ettiği dünya nimetleri bakımından, sizden daha aşağı durumdakilere bakınız. Çünkü böyle davranmanız, Allah'ın nimetlerini küçümsemek için daha uygundur."

(Müslim, Zühd: 9; Tirmizî, Libâs: 38; İbn Mâce, Zühd: 9.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لَيْسَ الْغِنَى عَنْ
كَثْرَةِ الْعَرَضِ وَلَكِنَّ الْغِنَى عَنِ النَّفْسِ﴾ ﴿

189

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah şöyle buyurmuştur:

"Zenginlik mal çokluğu değildir. Asıl zenginlik gönül zenginliğidir."

(Buhârî, Rikâk:15; Müslim, Zekât: 120; Tirmizî, Zühd:40; İbn Mâce, Zühd: 9.)

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿عَرَضَ عَلَيَّ رَبِّي

لِيَجْعَلَ لِي بَطْحَاءَ مَكَّةَ ذَهَبًا قُلْتُ: لَا يَا رَبِّ وَلَكِنْ أَشْبَعُ يَوْمًا وَأَجُوعُ
يَوْمًا أَوْ قَالَ: ثَلَاثًا أَوْ نَحْوَ هَذَا فَإِذَا جُعْتُ تَضَرَّعْتُ إِلَيْكَ وَذَكَرْتُكَ
وَإِذَا شَبِعْتُ شَكَرْتُكَ وَحَمِدْتُكَ ﴿﴾

190

Ebû Ümâme'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

Rabbim benim için Mekke dağlarından birini altına çevireceğini söyledi. Ben 'Hayır, istemiyorum, yâ Rabbi! Ben, bir gün aç, bir gün tok (yahut üç gün aç, üç gün tok) olmayı isterim ki, aç olduğum zaman Sana niyazda bulunup Seni zikredeyim. Tok olduğum zaman da Sana şükredip hamd edeyim' dedim."

(Tirmizî, Zühd: 35.)

عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿لَيْسَ لَابْنِ آدَمَ حَقٌّ فِي سِوَى
هَذِهِ الْخِصَالِ: بَيْتٌ يَسْكُنُهُ وَثَوْبٌ يُوَارِي عَوْرَتَهُ وَجِلْفٌ الْخُبْزِ
وَالْمَاءِ﴾

191

Hz. Osman bin Affan (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"İnsanoğlunun şu üç şeyden başkasına gerçek mânâda ihtiyacı yoktur: oturacağı evi, mahrem yerlerini örtecek elbisesi, ekme ve su."

(Tirmizî, Zühd: 30.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَطُّ النَّبِيِّ ﷺ خَطًّا
مُرَبَّعًا وَخَطًّا خَطًّا فِي الْوَسْطِ خَارِجًا مِنْهُ وَخَطُّ خُطًُّا صِغَارًا إِلَى هَذَا
الَّذِي فِي الْوَسْطِ مِنْ جَانِبِهِ الَّذِي فِي الْوَسْطِ وَقَالَ: ﴿هَذَا الْإِنْسَانُ وَهَذَا
أَجَلُهُ مُحِيطٌ بِهِ أَوْ قَدْ أَحَاطَ بِهِ وَهَذَا الَّذِي هُوَ خَارِجٌ أَمَلُهُ وَهَذِهِ
الْخُطُّ الصِّغَارُ: الْأَعْرَاضُ فَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا نَهَشَهُ هَذَا وَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا
نَهَشَهُ هَذَا﴾

192

Abdullah bin Mes'ûd'dan (r.a.) şöyle rivâyet edilir:

Hız. Peygamber (a.s.m.) bir dörtgen yaptı ve ortasından da dışa doğru çıkan bir çizgi çekti. Bu ortadaki çizgiye yan taraflardan birkaç kısa çizgi daha çektikten sonra şöyle buyurdu:

“Bu, [dörtgenin içindeki çizgi] insan. Bu da, [dörtgen] onu kuşatmış [yahut sarmış] olan eceldir. Dörtgenin dışında bulunan çizgi de onun arzularıdır. Şu küçük çizgiler ise insanın başına gelen hastalık, fakirlik ve musibet gibi hallerdir. Bu çizgilerden biri olmazsa diğeri mutlaka insanoğlunu yakalar.”

(Buhârî, Rikâk: 4; Tirmizî, Kıyâme: 22; İbn Mâce, Zühhd: 27.)

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ لِعُزْوَةَ: يَا ابْنَ أَخْتِي إِنَّا كُنَّا لَنَنْظُرُ إِلَى الْهِلَالِ ثَلَاثَةَ أَهْلَةٍ فِي شَهْرَيْنِ وَمَا أُوقِدَتْ فِي أَبْيَاتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَارٌ فَقُلْتُ: مَا كَانَ يُعِيشُكُمْ؟ قَالَتْ: الْأَسْوَدَانِ: التَّمْرُ وَالْمَاءُ إِلَّا أَنَّهُ قَدْ كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَيْرَانٌ مِنَ الْأَنْصَارِ كَانَ لَهُمْ مَنَائِحُ كَانُوا يَمْنَحُونَ مِنْهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَيَسْقِيْنَاهُ.

193

Hız. Âişe (r.anha) rivâyet etmiştir:

Hız. Âişe, Urve'ye, “Ey kız kardeşimin oğlu, iki ay zarfında üç hilâl görürdük de Rasûlullah'ın (a.s.m.) odalarında ateş yanmazdı” dedi.

Urve, “Öyle ise, teyze, nasıl geçiniyordunuz?”

Hız. Âişe, “İki siyah şeyle: hurma ve su. Ancak Rasûlullah'ın (a.s.m.) Ensârdan sağmal hayvanları olan komşuları vardı. Rasûlullah'a (a.s.m.) ikram ederlerdi. O da bize içirirdi” diye cevap verdi.

(Buhârî, Rikâk: 18; Müslim, Zühhd: 28; Tirmizî, Kıyâme: 34.)

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنْ أَعْطَى أَوْلِيَائِي عِنْدِي لِمُؤْمِنٍ خَفِيفُ الْحَازِ ذُو حَظٍّ مِنَ الصَّلَاةِ أَحْسَنَ عِبَادَةِ رَبِّهِ وَأَطَاعَهُ فِي السِّرِّ وَكَانَ غَامِضًا فِي النَّاسِ لَا يُشَارُ إِلَيْهِ بِالْأَصَابِعِ وَكَانَ رِزْقُهُ كَفَافًا

فَصَبَرَ عَلَى ذَلِكَ ثُمَّ نَفَضَ يَدَهُ فَقَالَ: عَجَلْتُ مَنِيَّتَهُ قُلْتُ بَوَاقِيهِ قُلْ
تُرَاثُهُ ﴿﴾

194

Ebû Ümâme'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Nazarımda, dostlarımin en çok gıpta edileni; çoluk çocuğu az, namazdan nasibini alan, Rabbine samimiyetle ibadet eden, yalnız olduğu zamanlarda dahi Rabbine itaatten ayrılmayan, insanlar arasında parmakla gösterilecek kadar şöhreti bulunmayan, geçimine yetecek kadar imkânı olup buna sabreden kimsedir.”

Rasûlullah (a.s.m.) daha sonra, elini kaldırarak şöyle buyurdu:

“Böyle birisinin ölümü çabuk, arkasından ağlayanları ve geride bıraktığı mirası da azdır.”

(Tirmizî, Zühd: 35.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: مَا شَبِعَ آلَ مُحَمَّدٍ ﷺ مِنْذُ قَدِمَ
الْمَدِينَةَ مِنْ طَعَامٍ بَرٍّ ثَلَاثَ لَيَالٍ تَبَاعًا حَتَّى قُبِضَ.

195

Hız. Âişe (r.anha) şöyle rivâyet etmiştir:

Muhammed'in (a.s.m.) aile efradı, kendisi Medine'ye teşrif edişinden vefâtına kadar, üst üste üç gece buğday ekmeğinden doya doya yememiştir.

(Buhârî, Rikâk: 17; Müslim, Zühd: 20; İbn Mâce, Et'ime: 48.)

عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ:
﴿اطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَاطَّلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ
أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ﴾

196

İmrân bin Husayn (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Cennet bana gösterildi. Bir de baktım ki, cennetliklerin çoğunu fakirler teşkil ediyordu. Daha sonra cehennem gösterildi. Bir de ne göreyim; cehennemliklerin çoğu kadındır.”

(Buhârî, Rikâk: 16; Tirmizî, Cehennem: 11.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ وَكَانَ رِزْقُهُ كَفَافًا وَقَتَّعَهُ اللَّهُ﴾

197

Abdullah bin Amr (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Ancak geçimine yetecek kadar rızkı olan ve Allah'ın kendisine kanaat nasip ettiği Müslüman kurtuluşa ermiştir.”

(Tirmizî, Zühd: 35; Müslim, Zekât: 25.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿يَا عَائِشَةُ إِنَّ أَرَدْتَ اللُّحُوقَ بِي فَلْيَكْفِكَ مِنَ الدُّنْيَا كَزَادِ الرَّابِ وَإِيَّاكَ وَمُجَالَسَةَ الْأَغْنِيَاءِ وَلَا تَسْتَخْلِقِي ثَوْبًا حَتَّى تَرْقِعِيهِ﴾

198

Hız. Âişe (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) kendisine şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Ey Âişe! Eğer bana kavuşmak istiyorsan, dünya nimetlerinden bir yolcunun taşıyabileceği kadar bir azıkla yetin. Zenginlerle birlikte olmaktan sakın ve bir elbiseyi yamayıp giymedikçe, eskidi diye çıkarıp atma.”

(Tirmizî, Libâs: 38.)

عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مُحْصِنٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَصْبَحَ مِنْكُمْ أَمِنًا فِي سِرْبِهِ مُعَافَى فِي جَسَدِهِ عِنْدَهُ قُوَّةٌ يَوْمِهِ فَكَأَنَّمَا حِيزَتْ لَهُ الدُّنْيَا﴾

199

Ubeydullah bin Muhsin el-Ensârî (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Hayatından emin, sağlığı yerinde ve günlük geçimini temin eden bir kişiye, bütün dünya verilmiş gibidir.”

(Tirmizî, Zühd: 34; İbn Mâce, Zühd: 9.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تُكْثِرُوا الْكَلَامَ

بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ فَإِنَّ كَثْرَةَ الْكَلَامِ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ قَسْوَةٌ لِلْقَلْبِ وَإِنْ أُبْعَدَ
النَّاسَ مِنَ اللَّهِ الْقَلْبُ الْقَاسِيُ ﴿٢٠٠﴾

İbn Ömer'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah’ı anmanın dışında fazla konuşmayın. Çünkü Allah’ı hatıra getir-
meden çok konuşmak kalbi katılaştırır. Allah’ın rahmetinden en uzak insan
ise kalbi katı insandır.”

(Tirmizî, Zühd: 61.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ
رِضْوَانِ اللَّهِ لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا يَرْفَعُهُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَاتٍ وَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ
بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا يَهْوِي بِهَا فِي النَّارِ﴾ ﴿٢٠١﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle
buyurmuştur:

“Şüphesiz bir kul, bazen fazla düşünmeden Cenâb-ı Hakk’ın hoşnut ola-
cağı öyle iyi bir söz söyler ki, Allah onunla derecesini yükseltir. Ve yine kul,
hiç düşünmeden Cenâb-ı Hakk’ın hoşlanmadığı öyle bir söz söyler ki, bu-
nunla cehennemi boylar.”

(Buhârî, Rikâk: 23; Tirmizî, Zühd: 12; İbn Mâce, Fiten: 12.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: نَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى حَصِيرٍ فَقَامَ
قَدْ أَثَّرَ فِي جَنْبِهِ، فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ اتَّخَذْنَا لَكَ (أَيَّ فِرَاشًا لَتِينَا)
فَقَالَ: ﴿مَالِي وَمَا لِلدُّنْيَا مَا أَنَا فِي الدُّنْيَا إِلَّا كَرَائِبٍ اسْتَظَلْتُ تَحْتَ
شَجَرَةٍ ثُمَّ رَاحَ وَتَرَكَهَا﴾ ﴿٢٠٢﴾

Hz. Abdullah'dan (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir:

Peygamberimiz (a.s.m.) bir hasır üzerinde uyumuştur. Kalktığında müba-
rek vücudunda hasır izleri vardı.

“Yâ Rasûlallah, sana yumuşak bir yatak alsaydık” dedik.

Rasûlullah (a.s.m.) cevaben, “Dünya benim neyime? Benim dünya ile alâkam, ağaç altında biraz gölgelenip, sonra da kalkıp giden bir yolcuya benzer” buyurdu.

(Tirmizî, Zühd: 44; İbn Mâce, Zühd: 3.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
إِنْ كُنْتُ لَأَعْتَمِدُ بِكَبِدِي عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْجُوعِ وَإِنْ كُنْتُ لَأَشُدُّ
الْحَجَرَ عَلَى بَطْنِي مِنَ الْجُوعِ وَلَقَدْ قَعَذْتُ يَوْمًا عَلَى طَرِيقِهِمُ الَّذِي
يَخْرُجُونَ مِنْهُ فَمَرَّ أَبُو بَكْرٍ فَسَأَلْتُهُ عَنْ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مَا سَأَلْتُهُ إِلَّا
لِيُشْبِعَنِي فَمَرَّ فَلَمْ يَفْعَلْ ثُمَّ مَرَّ بِي عُمَرُ فَسَأَلْتُهُ عَنْ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مَا
سَأَلْتُهُ إِلَّا لِيُشْبِعَنِي فَمَرَّ فَلَمْ يَفْعَلْ ثُمَّ مَرَّ بِي أَبُو الْقَاسِمِ ۖ فَتَبَسَّمَ حِينَ
رَأَانِي وَعَرَفَ مَا فِي نَفْسِي وَمَا فِي وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ: ﴿يَا أَبَا هِرٍّ، قُلْتُ:
لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: الْحَقُّ فَمَضَى فَتَبِعْتُهُ فَدَخَلَ فَاسْتَأْذَنَ فَأَذِنَ لِي
فَدَخَلْتُ فَوَجَدَ لَبَنًا فِي قَدَحٍ فَقَالَ: مِنْ أَيْنَ هَذَا اللَّبَنُ؟ قَالُوا: أَهْدَاهُ لَكَ
فُلَانٌ أَوْ فُلَانَةٌ، قَالَ: يَا أَبَا هِرٍّ، قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: الْحَقُّ
إِلَى أَهْلِ الصُّفَّةِ فَادْعُهُمْ لِي: قَالَ: وَأَهْلُ الصُّفَّةِ أَضْيَافُ الْإِسْلَامِ لَا
يَأْوُونَ إِلَى أَهْلِ وَلَا مَالٍ وَلَا عَلَى أَحَدٍ إِذَا أَتَتْهُ صَدَقَةٌ بَعَثَ بِهَا إِلَيْهِمْ
وَلَمْ يَتَنَاوَلْ مِنْهَا شَيْئًا وَإِذَا أَتَتْهُ هَدِيَّةٌ أَرْسَلَ إِلَيْهِمْ وَأَصَابَ مِنْهَا
وَأَشْرَكَهُمْ فِيهَا فَسَاءَنِي ذَلِكَ فَقُلْتُ وَمَا هَذَا اللَّبَنُ فِي أَهْلِ الصُّفَّةِ كُنْتُ
أَحَقُّ أَنَا أَنْ أُصِيبَ مِنْ هَذَا اللَّبَنِ شَرْبَةً أَتَقَوَّى بِهَا فَإِذَا جَاءُوا أَمَرَنِي
فَأَعْطَيْهِمْ وَمَا عَسَى أَنْ يَبْلُغَنِي مِنْ هَذَا اللَّبَنِ وَلَمْ يَكُنْ مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ
وَطَاعَةِ رَسُولِهِ ﷺ بُدٌّ فَأَتَيْتُهُمْ فَدَعَوْتُهُمْ فَأَقْبَلُوا فَاسْتَأْذَنُوا فَأَذِنَ لَهُمْ

وَأَخَذُوا مَجَالِسَهُمْ مِنَ الْبَيْتِ، قَالَ: يَا أَبَا هِرٍّ، قُلْتُ: لَبَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: خُذْ فَأَعْطِهِمْ فَأَخَذْتُ الْقَدَحَ فَجَعَلْتُ أُعْطِيهِ الرَّجُلَ فَيَشْرَبُ حَتَّى يَرَوْى ثُمَّ يَرُدُّ عَلَيَّ الْقَدَحَ فَأَعْطِيهِ الرَّجُلَ فَيَشْرَبُ حَتَّى يَرَوْى ثُمَّ يَرُدُّ عَلَيَّ الْقَدَحَ حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَقَدْ رَوَى الْقَوْمُ كُلُّهُمْ فَأَخَذَ الْقَدَحَ فَوَضَعَهُ عَلَى يَدِهِ فَنَظَرَ إِلَيَّ فَتَبَسَّمَ فَقَالَ: يَا أَبَا هِرٍّ، قُلْتُ: لَبَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: اقْعُدْ فَاشْرَبْ فَقَعَدْتُ فَشَرِبْتُ فَقَالَ: اشْرَبْ فَشَرِبْتُ فَمَا زَالَ يَقُولُ اشْرَبْ حَتَّى قُلْتُ: لَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَجِدُ لَهُ مَسْلَكًا، قَالَ: فَأَرِنِي فَأَعْطَيْتُهُ الْقَدَحَ فَحَمِدَ اللَّهُ وَسَمَى وَشَرِبَ الْفَضْلَةَ ﴿

203

Ebû Hüreyre'den (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir:

Kendisinden başka hiçbir ilâh olmayan Allah'a yemin ediyorum; öyle zamanlar olurdu ki, açlığın şiddetinden karnımı yere yapıştırırdım. Bazen de açlıktan karnıma taş bağlardım.

Yine böyle bir gün, Sahabîlerin geçtikleri yol üzerinde oturmuştum. Ebû Bekir (r.a.) uğradı. Ona, Allah'ın kitabından bir âyet sordum. Beni alıp evine götürür ve karnımı doyurur diye bekledim. Götürmedi. Sonra Ömer (r.a.) geçti. Ona da bir âyet hakkında fikrini sordum. Maksudım, karnımı doyurmasıydı. O da benim açlığımın farkına varamayıp geçip gitti. Daha sonra Ebu'l-Kâsım (a.s.m.) geldi. Beni görünce gülümsedi ve yüzümden durumu anladı.

"Ey Ebû Hüreyre!" dedi.

"Buyur, yâ Rasûlallah!" dedim.

"Peşimden gel" buyurdu.

Ben de kendisini takip ettim. Rasûlullah (a.s.m.) evine girdi. Ben de içeri girmek için müsaade istedim. Müsaade verdi, içeriye girdim. Rasûlullah (a.s.m.) bir bardak süt buldu. Ailesine, "Bu süt nereden geldi?" diye sordu.

"Fılan kimse hediye getirdi" dediler.

Daha sonra, "Ey Ebû Hüreyre!" dedi.

"Buyur, yâ Rasûlallah!" dedim.

“Suffe ashabına git ve onları davet et. Onlar Müslümanların misafirleridirler. Onların ne mal mülkleri, ne de aileleri vardır” buyurdu.

Hız. Peygamber’e (a.s.m.) bir sadaka geldiği zaman onlara gönderir, kendisine bırakmazdı. Hediye geldiği zaman da onlara haber gönderir, kendisi de bir miktar alır, gerisini onlara verirdi. Ehl-i Suffe’yi davet etmesi hoşuma gitmedi.

“Bu süt, Suffe Ehli’ne çok az gelir. Hâlbuki ben buna daha çok muhtacıım. Biraz içip derman bulsaydım. Şimdi onlar gelecek. Rasûlullah bana emredecek; ben de bu sütü onlara ikram edeceğim. Neticede de bana ya kalacak, ya kalmayacak” diye düşünüyordum. Ancak Allah ve Rasûlü’ne itaatsizlik edemezdim. Gidip onları davet ettim. Geldiler. İçeri girmek için izin istediler. Rasûlullah da (a.s.m.) onları içeri buyur etti. Eve girip yerlerini aldılar. Peygamberimiz (a.s.m.), “Ey Ebû Hüreyre!” dedi. “Emret, yâ Rasûlallah!” dedim. “Sütü al, onlara ikram et!” dedi.

Bardağı aldım ve sıra ile dağıtmaya başladım. Birine verince, kana kana içiyor, sonra bardağı bana veriyordu. Bu şekilde Peygamberimize (a.s.m.) kadar geldim. Orada bulunanların hepsi kana kana içmişti. Peygamberimiz (a.s.m.) bardağı aldı ve elinde tutarak bana baktı. Gülümseyerek, “Ey Ebû Hüreyre!” dedi. “Emret, yâ Rasûlallah!” dedim. “Sen ve ben kaldık” dedi. “Doğru, yâ Rasûlallah!” dedim. “Otur ve iç” diye emretti. Oturup içtim. “Yine iç” diye emretti. Oturup içtim.

“Yine iç” dedi. Tâ, “Hâyır, seni hak ile gönderen Zât’a yemin ederim ki, artık içecek halim kalmadı” deyinceye kadar “İç, iç” demeye devam etti. En sonunda, “Bana ver” dedi. Bardağı kendisine verdim. Allah’a hamd edip, besmele çekti ve kalan sütü de kendisi içti.

(Tirmizî, Kıyâme: 36; Müsned, 2:515.)

عَنْ سُفْيَانَ الثَّقَفِيِّ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَخَوْفُ مَا تَخَافُ

204

عَلَيَّ؟ فَأَخَذَ بِلِسَانِ نَفْسِهِ ثُمَّ قَالَ: ﴿هَذَا﴾

Süfyan bin Abdullah es-Sakaffî’den (r.a.) şöyle rivâyet edilir:

Rasûlullah’a (a.s.m.), “Yâ Rasûlallah, en çok neden korkmalı ve endişe etmeliyim?” diye sordum.

Rasûlullah (a.s.m.) dilini tuttu ve “İşte bu!” buyurdu.

(Tirmizî, Zühd: 60.)

عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿كُلُّ كَلَامِ ابْنِ آدَمَ عَلَيْهِ لَا لَهُ إِلَّا أَمْرٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ نَهْيٍ عَنْ مُنْكَرٍ أَوْ ذِكْرُ اللَّهِ تَعَالَى﴾ 205

Ümmü Habibe'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur: “İnsanoğlunun, iyiliği tavsiye, kötülükten sakındırma ve Allah'ı zikredenin dışındaki bütün konuşmaları aleyhinedir (bunlardan dolayı hesaba çekilecektir).”

(Tirmizî, Zühd: 62.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا أَصْبَحَ ابْنُ آدَمَ فَإِنَّ الْأَعْضَاءَ تُكْفِّرُ اللِّسَانَ فَيَقُولُ: اتَّقِ اللَّهَ فَيُنَامُ نَحْنُ بِكَ فَإِنْ اسْتَقَمَّتْ اسْتَقَمَّتْ وَإِنْ اغْوَجَّتْ اغْوَجَّتْ﴾ 206

Ebû Saîd (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“İnsanoğlu güne başlarken bütün azâsı, dile şöyle derler: ‘Bizim hakkımızda Allah’tan kork. Çünkü biz sana bağlıyız. Eğer sen doğru olursan, biz de doğru oluruz. Eğer sapıtırsan, biz de yoldan çıkarız.’”

(Tirmizî, Zühd: 61; Müsned, 3:96.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ الزَّرْعِ لَا تَزَالُ الرِّيحُ تُمِيلُهُ وَلَا يَزَالُ الْمُؤْمِنُ يُصِيبُهُ الْبَلَاءُ، وَمَثَلُ الْكَافِرِ كَمَثَلِ شَجَرَةِ الْأَرْزِ لَا تَهْتَرُ حَتَّى تَسْتَحْصِدُ﴾ 207

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Mü'min, ekine benzer. Ekinden rüzgâr eksik olmadığı gibi, mü'minden de musibetler eksik olmaz. Kâfir de çam ağacına benzer. Kökünden kesilip yıkılincaya kadar kıpırdamaz.”

(Buhârî, Tevhid: 31; Müslim, Münâfıkîn: 58; Tirmizî, Edeb: 78.)

عَنْ وَائِلَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ﴿لَا تُظْهِرِ السَّمَاتَةَ لِأَخِيكَ فَيَرْحَمَهُ اللَّهُ وَيَبْتَلِيكَ﴾
208

Vâsile bin Eska'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Müslüman kardeşinin başına gelene gülme. Sonra Allah ona acıyıp kurtarır da, belâyı senin başına verir.”

(Tirmizî, Sıfatü'l-Kıyâme: 54.)

عَنْ عَطِيَّةِ السَّعْدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ﴿لَا يَبْلُغُ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُتَّقِينَ حَتَّى يَدَعَ مَا لَا بَأْسَ بِهِ حَذَرًا مِمَّا بِهِ الْبَأْسُ﴾
209

Atıyye es-Sa'dî (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kul, zarara düşme korkusuyla zararsız şeyleri dahi terketmedikçe müttakilerden olamaz.”

(İbn Mâce, Zühd: 24.)

عَنْ عَائِشَةَ: مَا رَأَيْتُ رَجُلًا أَشَدَّ عَلَيْهِ الْوَجَعُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ. 210

Hz. Âişe (r.anha) şöyle demiştir:

“Musibet ve hastalıklardan dolayı Rasûlullah'tan (a.s.m.) daha çok acı çeken birisini görmedim.”

(Buhârî, Merdâ: 2; Müslim, Birr: 44; İbn Mâce, Cenâiz: 64.)

عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَوْ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَوَكَّلُونَ عَلَى اللَّهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ لَرُزِقْتُمْ كَمَا تُرْزَقُ الطَّيْرُ تَغْدُو خِمَاصًا وَتَزُوخُ بَطَانًا﴾
211

Ömer bin Hattab (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Eğer hakkıyla Allah’a tevekkül etseydiniz, sabahleyin kursakları boş olarak çıkıp, akşamleyin yuvalarına tok dönen kuşlar gibi rızınızı kolayca temin ederdiniz.”

(Tirmizî, Zühd: 33; İbn Mâce, Zühd: 14; Müsned, 1:30.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا يَزَالُ الْبَلَاءُ بِالْمُؤْمِنِ وَالْمُؤْمِنَةِ فِي نَفْسِهِ وَوَلَدِهِ وَمَالِهِ حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ وَمَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ﴾

212

Ebû Hüreyre'den (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

“Kadın, erkek bir mü'minin canına, malına ve çocuklarına belâlar gelir de sabrederse, günahlarından temizlenmiş olarak Allah'a kavuşur.”

(Tirmizî, Zühd: 56.)

عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُّ النَّاسِ أَشَدُّ بَلَاءً؟ قَالَ: ﴿الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَلَا أَمْثَلُ فَيَبْتَلَى الرَّجُلُ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ. فَإِنْ كَانَ دِينُهُ ضَلْبًا اشْتَدَّ بَلَاؤُهُ وَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ رِقَّةٌ ابْتُلِيَ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ. فَمَا يَبْرَحُ الْبَلَاءُ بِالْعَبْدِ حَتَّى يَتْرُكُهُ يَمْشِي عَلَى الْأَرْضِ مَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ﴾

213

Sa'd bin Ebû Vakkas'dan (r.a.) rivâyet edilmiştir:

“Yâ Rasûlallah, en çok belâya maruz kalanlar kimlerdir?” diye sordum. Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Peygamberlerdir. Sonra sırasıyla onlara yakın olanlardır. Kul, imanı derecesinde belâlara maruz kalır. Dinine bağlılığı ne derece kuvvetliyse, belâlar da o kadar şiddetli gelir. Dinî yaşayışı zayıfsa, belâlar da ona göre gelir. Kul, dünyada hatasız olarak yürüyünceye kadar belâ onun peşini bırakmaz.”

(İbn Mâce, Fiten: 23; Müsned, 1:185; Tirmizî, Zühd: 57.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ
وَأَسْمَعُ مَا لَا تَسْمَعُونَ أَطَّتِ السَّمَاءُ وَحُقَّ لَهَا أَنْ تَبْطُ، مَا فِيهَا مَوْضِعُ
أَزْبَعِ أَصَابِعٍ إِلَّا وَمَلَكَ وَاضِعُ جَنْبَهُتَهُ سَاجِدٌ لِلَّهِ، وَاللَّهُ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا
أَعْلَمَ لَصَحَحْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا وَمَا تَلَدُّذْتُمْ بِالنِّسَاءِ عَلَى الْفُرْشِ
وَلَخَرَجْتُمْ إِلَى الصُّعْدَاتِ تَجَارُونَ إِلَى اللَّهِ لَوَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ شَجَرَةً
تَغْضُدُ﴾

214

Ebû Zer (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Şüphesiz, ben sizin görmediklerinizi görür, işitmediklerinizi de işitirim. Gök adeta gıcırdar ve bu gıcırdaması da yerindedir. Çünkü gökyüzünde dört parmaklık bir yer yoktur ki, orada bir melek Allah’a secde etmek için alnını yere koymuş olmasın. Vallahi, benim bildiklerimi siz de bilseydiniz, az güler, çok ağlardınız. Ve yataklarınız üzerinde hanımlarınızdan zevk almaz; dışarıya fırlar, Allah’a yalvarıp yakarırdınız. İnanın, bu durum karşısında ben, sonunda kesilip yok olacak, sorumluluktan uzak bir ağaç olmayı arzu etmişimdir.”

(Tirmizî, Zühd: 9; İbn Mâce, Zühd: 19.)

عَنْ هَانِيٍّ قَالَ: كَانَ عُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا وَقَفَ عَلَى قَبْرِ بَكِي
حَتَّى يَبْلُ لِحَيْتَهُ فَقِيلَ لَهُ تَذْكُرُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ فَلَا تَبْكِي وَتَبْكِي مِنْ هَذَا؟
فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ الْقَبْرَ أَوَّلُ مَنَازِلِ الْآخِرَةِ فَإِنْ نَجَا مِنْهُ
فَمَا بَعْدَهُ أَيْسَرُ مِنْهُ وَإِنْ لَمْ يَنْجُ مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَشَدُّ مِنْهُ مَا رَأَيْتُ مَنْظَرًا
قَطُّ إِلَّا الْقَبْرَ أَفْطَعُ مِنْهُ﴾

215

Hız. Hâni'den (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir:

Osman, bir kabir başına vardığında gözyaşları sakalını ıslatıncaya kadar ağlardı. Bunun üzerine kendisine, “Sen cennet ve cehennemi hatırlayıp ağlamıyorsun, fakat şu kabrin başında ağlıyorsun” denildi.

Dedi ki:

“Rasûlullah (a.s.m.) buyurdu ki; ‘Kabir âhiretin ilk menzildir. Eğer insan bundan kurtulursa, gerisi kolaydır. Şayet buradan kurtulamazsa, sonrası daha da zordur. Ben mezardan daha korkunç bir manzara asla görmedim.’”

(Tirmizî, Zühd: 5; İbn Mâce, Zühd: 33; Müsned, 1:24.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مُؤْمِنًا حَسَنَةً يُعْطَى بِهَا فِي الدُّنْيَا وَيُجْزَى بِهَا فِي الْآخِرَةِ، وَأَمَّا الْكَافِرُ فَيُطْعَمُ بِحَسَنَاتٍ مَا عَمِلَ بِهَا لِلَّهِ فِي الدُّنْيَا حَتَّى إِذَا أَفْضَى إِلَى الْآخِرَةِ لَمْ يَكُنْ لَهُ حَسَنَةٌ يُجْزَى بِهَا﴾

216

Enes bin Mâlik (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Allah mü'minin güzel amellerinin mükâfatını karşılıksız bırakmaz. Dünyada bazı nimetler verdiği gibi, âhirette de mükâfatlandırır. Kâfirler ise, işlemiş olduğu iyi işlerin karşılığını dünyada görür. Âhirete gittiği zaman da, mükâfatını göreceği bir iyiliği kalmaz.”

(Müslim, Sıfatü'l-Münâfıkîn: 56; Müsned, 3:123.)

عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ﴿أَخْضُوا لِي كَمْ يَلْفِظُ الْإِسْلَامَ، فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَخَافُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ مَا بَيْنَ السَّبْتِمَائَةِ إِلَى السَّبْعِمِائَةِ، قَالَ: إِنَّكُمْ لَا تَذَرُونَ لَعَلَّكُمْ أَنْ تَبْتَلُوا، قَالَ: فَابْتُلِينَا حَتَّى جَعَلَ الرَّجُلُ مِنَّا لَا يُصَلِّي إِلَّا سِرًّا﴾

217

Huzeyfe'den (r.a.) şöyle rivâyet ediliyor:

Bir gün Rasûlullah (a.s.m.) ile beraberken şöyle buyurdu:

“Müslümanların sayısı kaçtır?”

Biz, “Yâ Rasûlallah, sayımız altı, yedi yüz civarındayken bizim hakkımızda bir endişe mi duyuyorsunuz?” dedik.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle cevap verdi:

“Şüphesiz, siz bazı belâ ve sıkıntılara uğrayacağınızı bilemezsiniz.”

Huzeyfe der ki; "Gerçekten, başımıza daha sonra öyle belâlar geldi ki, bazımız namazını gizlice kılmak durumunda kalıyordu."

(Müslim, İman: 235; İbn Mâce, Fiten: 23.)

عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿يَوَدُّ أَهْلُ الْعَافِيَةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِينَ يُغْطَى أَهْلُ الْبَلَاءِ الثَّوَابَ لَوْ أَنَّ جُلُودَهُمْ كَانَتْ قُرِضَتْ فِي الدُّنْيَا بِالْمَقَارِضِ﴾

218

Câbir'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Dünyada rahat ve konfor içinde yaşayanlar, Kıyâmette belâ ve musibetlere uğramış olanlara ne gibi sevaplar verildiğini gördüklerinde, dünyada vücutlarının makaslarla parça parça edilmiş olmasını temenni edeceklerdir."

(Tirmizî, Zühd: 59.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: مَا لِعَبْدِي الْمُؤْمِنِ عِنْدِي جَزَاءٌ إِذَا قَبِضْتُ صَفِيَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ثُمَّ اخْتَسَبَهُ إِلَّا الْجَنَّةَ﴾

219

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Allah buyuruyor ki, 'Mü'min, kulunun samimi dostlarından birinin ruhunu aldığım zaman, üzülür. Fakat mükâfatını Allah'tan beklerse, onun için ancak cennet vardır.'"

(Buhârî, Rikâk: 6.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ أَخَوَايَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ فَكَانَ أَحَدُهُمَا يَأْتِي النَّبِيَّ ﷺ وَالْآخَرُ يَخْتَرِفُ فَشَكَا الْمُخْتَرِفُ أَخَاهُ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: ﴿لَعَلَّكَ تُرْزَقُ بِهِ﴾

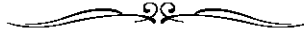
220

Enes bin Mâlik'ten (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Hız. Peygamber (a.s.m.) zamanında iki kardeş vardı. Biri devamlı olarak Hız. Peygamber'in (a.s.m.) sohbetine katılır, ilimle uğraşır. Diğer de çalışıp kazanırdı. Birgün, işle uğraşan kardeş Hız. Peygamber'e (a.s.m.) gelerek diğeri hakkında şikâyetle bulundu. Rasûlullah (a.s.m.) ona şöyle cevap verdi:

“Senin onu minnet altında bırakmaya hakkın yoktur. Belki sen, onun yüzü suyu hürmetine rızıklanıyorsun” buyurdu.

(Tirmizî, Zühd: 33.)

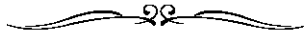
عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْقِلْهَا وَاتَّوَكَّلْ
221 أَوْ أَطْلِقْهَا وَاتَّوَكَّلْ؟ قَالَ: ﴿اعْقِلْهَا وَتَوَكَّلْ﴾

Enes bin Mâlik'ten (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Bir zât, “Yâ Rasûlallah, deveyi bağlayıp da mı tevekkül edeyim, yoksa saliverip de mi tevekkül edeyim?” diye sordu.

Hız. Peygamber (a.s.m.), “Bağla da öyle tevekkül et!” buyurdu.

(Tirmizî, Sıfatü'l-Kiyâme: 60.)

كَتَبَ مُعَاوِيَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنْ أَكْتُبِي لِي
كِتَابًا تُوصِينِي فِيهِ وَلَا تُكْثِرِي عَلَيَّ فَكَتَبَتْ إِلَيْهِ: سَلَامٌ عَلَيْكَ أَمَّا بَعْدُ
فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَنْ التَّمَسَّ رِضَا اللَّهِ بِسَخَطِ النَّاسِ
كَفَاهُ اللَّهُ مُؤْنَةَ النَّاسِ، وَمَنْ التَّمَسَّ رِضَاءَ النَّاسِ بِسَخَطِ اللَّهِ وَكَلَهُ اللَّهُ
222 إِلَى النَّاسِ﴾، وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ.

Hız. Mâviye (r.a.), Hız. Âişe'ye (r.a.) bir mektup yazarak, “Bazı şeyler yazarak bana tavsiyede bulun. Ancak beni fazlaca yük altında da bırakma” dedi.

Hız. Âişe Muâviye'ye şöyle yazdı:

“Allah'ın selâmı üzerine olsun! Ben Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işittim:

‘Kim insanların güvenmesi pahasına da olsa Allah'ın rızasını kazanmak düşüncesiyle iş yaparsa, Allah onu insanların kötülüğünden korur. Her kim,

Allah'ın rızasını nazara almadan insanların gönlünü kazanmak için iş yaparsa, Allah da onu insanların eline bırakır. Böylece felâkete sürüklenir.”

“Allah'ın selâmı üzerinize olsun.”

(Tirmizî, Zühd: 65.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ كَانَتْ الْآخِرَةُ هَمَّهُ جَعَلَ اللَّهُ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ وَجَمَعَ لَهُ شَمْلَهُ وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ، وَمَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا هَمَّهُ جَعَلَ اللَّهُ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَفَرَّقَ عَلَيْهِ شَمْلَهُ وَلَمْ يَأْتِهِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَا قُدِّرَ لَهُ﴾

223

Enes bin Mâlik'ten (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kimin düşüncesi âhiret olursa, Allah ona gönül zenginliği verir, işlerini kolaylaştırır. İstemediği halde dünya nimetleri de verilir. Kim âhireti unutup sadece dünyayı düşünürse, Allah da fakirliği onun gözleri önüne diker, işlerini darmadağın eder. Dünyada ise, ancak kendisine takdir edilen kadar verilir.”

(Tirmizî, Sıfatü'l-Kıyâme: 30.)

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَعِنْدَهُ مَيْمُونَةُ فَأَقْبَلَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ وَذَلِكَ بَعْدَ أَنْ أَمَرْنَا بِالْحِجَابِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿اِخْتَجِبَا مِنْهُ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَيْسَ أَعْمَى لَا يَبْصُرُنَا وَلَا يَعْرِفُنَا؟ فَقَالَ: أَفَعَمِيَاوَانِ أَنْتُمَا أَلَسْتُمَا تُبْصِرَانِهِ﴾

224

Ümmü Selem'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) yanında bulunuyordum. Meymûne de yanında idi. Abdullah İbn Ümmü Mektûm çıkageldi. Bu hâdisi örtünme emri geldikten sonra olmuştu. Rasûlullah (a.s.m.) bize, “Örtününüz!” diye emretti.

“Yâ Rasûlallah, bu âmâ değil mi? Bizi ne görür ne de tanır” dedik.

Peygamberimiz (a.s.m.), “Peki siz de mi körsünüz? Onu görmüyor musunuz?” buyurdu.

(Tirmizî, Edeb: 29; Ebû Dâvûd, Libâs: 34.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ نَزَلَتْ بِهِ فَاقَةٌ فَأَنْزَلَهَا بِالنَّاسِ لَمْ تُسَدِّ فَاقَتُهُ وَمَنْ نَزَلَتْ بِهِ فَاقَةٌ فَأَنْزَلَهَا بِاللَّهِ فَيُوشِكُ اللَّهُ لَهُ بِرِزْقٍ عَاجِلٍ أَوْ أَجَلٍ أَوْ أَجَلٍ عَاجِلٍ﴾

225

Abdullah İbn Mes'ûd (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Kim geçim sıkıntısından dolayı insanlara dert yanarsa, onun ihtiyacı giderilmez, açığı kapanmaz. Fakat kim geçim darlığını, Alah'a arz ederse, Alah onun sıkıntısını giderir, bolluğa çıkarır."

(Tirmizî, Zühd: 18.)

عَنْ سَعْدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ رِضَاهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ لَهُ، وَمِنْ شَقَاوَةِ ابْنِ آدَمَ تَرْكُهُ اسْتِحَارَةَ اللَّهِ، وَمِنْ شَقَاوَةِ ابْنِ آدَمَ سُخْطُهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ لَهُ﴾

226

Sa'd bin Ebû Vakkas'tan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur.

"Allah tarafından kendisine takdir olunana razı olmak, insanoğlunun mutluluğunu ifade eder. Allah'tan iyilik ve hayır dilemeyi terk etmesi, Allah'ın kendisi için takdir ettiğine razı olmaması ise, insanın bedbahtlığını gösterir.

(Tirmizî, Kader: 15.)

عَنْ أَنَسٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ عِظَمَ الْجَزَاءِ مَعَ عِظَمِ الْبَلَاءِ، وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا أَحَبَّ قَوْمًا ابْتَلَاهُمْ فَمَنْ رَضِيَ فَلَهُ الرِّضَا وَمَنْ سَخِطَ فَلَهُ السُّخْطُ﴾

227

Enes bin Mâlik (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Sevabın çokluğu, belânın büyüklüğüne göredir. Allah bir topluluğu sev-

diği zaman, onları muhtelif musibetlerle imtihan eder. Kim bu musibetleri sabırla karşırsa, Allah ondan hoşnut olur. Ve kim musibetleri sabır ve tevekkülle karşılamaz, isyan ederse, o da Allah'ın gazabına müstehak olur.”

(Tirmizî, Zühd: 57; İbn Mâce, Fiten: 23.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدِهِ الْخَيْرَ عَجَلَ لَهُ الْعُقُوبَةَ فِي الدُّنْيَا وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدِهِ الشَّرَّ أَمْسَكَ عَنْهُ بِذَنْبِهِ حَتَّى يُؤَافِيَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾

228

Enes bin Mâlik'den (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Allah bir kulunun iyiliğini istediği zaman, cezasını belâ ve musibetlere maruz bırakarak dünyada verir [Böylece günahlardan arındırır]. Onun kötülüğünü istediğinde de, günahlarının cezasını dünyada vermez, tehir eder. Tâ ki, Kıyâmet Gününde daha şiddetli çeksin.”

(Tirmizî, Zühd: 57; Müsned, 4:87.)

Allah'ın kulu için kötülük istemesi mecâzî anlamda olsa gerektir. Çünkü O hiçbir kulunun kötülüğünü istemez. Kul kötülüğe yönelip ısrar ederse, Allah da onun için kötülük ve şer yolunu kolaylaştırır ve sonuçta kul kendi akıbetini belirlemiş olur.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا ضَيِّعَتِ الْأَمَانَةُ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ، قَالَ: كَيْفَ إِضَاعَتُهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: إِذَا أَسْنَدَ الْأَمْرَ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ﴾

229

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Emanet kaybolduğu zaman Kıyâmeti bekleyiniz!”

Ebû Hüreyre, “Yâ Rasûlallah, emanet nasıl kaybolur?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), “İşler ehil ve layık olmayan kimselere bırakıldığı zaman Kıyâmeti bekleyiniz!” diye cevap verdi.

(Buhârî, Rikâk:35.)

عَنْ عَائِشَةَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿سَدِّدُوا وَقَارِبُوا. وَأَبْشِرُوا، فَإِنَّهُ لَنْ يُدْخَلَ الْجَنَّةَ أَحَدًا عَمَلُهُ، قَالُوا: وَلَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ بِرَحْمَةٍ، وَاعْلَمُوا أَنَّ أَحَبَّ الْعَمَلِ إِلَى اللَّهِ أَدْوَمُهُ وَإِنْ قَلَّ﴾

230

Hız. Âişe'nin (r.anha) rivâyetine göre Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Doğruluktan ayrılmayın. İyilik ve ibadetlerinizde aşırıya kaçmayın. Müjdelersun! Hiç kimse yaptıklarıyla cenneti kazanamaz.”

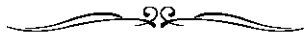
“Siz de mi, yâ Rasûlallah?” dediler.

“Evet, ben de. Ancak Allah'ın rahmet ve fazlıyla girebilirim. İyi bilin ki, Allah katında en makbul amel, az da olsa, devamlı olanıdır” buyurdu.

(Müslim, Sıfâtü'l-Munâfıkîn: 78.)

İnsan neden sevaplarıyla, ibadetleriyle cennete giremez? Neden cennete Allah'ın lütuf ve ihsanıyla girilebilir? Allah Rasûlü, “Ben dahi Allah'ın lütfu olmazsa cennete giremem” derse, biz ne yapabiliriz?

Her şeyden önce, ibadetlerimizi cennete girmek için yapmadığımızı, önceden bize verilen nimetlere karşılık olduğunu iyi bilmeliyiz. Geçmişte neler verildiğini kısaca hatırlayalım: Yokluk âleminde kalmadık, cansız kalmadık, bir bitki veya hayvan olarak yaratılmadık. İnsanlık verildi. En güzel organ ve duygularla donatıldık. Ruh, akıl, fikir ve çeşit çeşit kabiliyetlere kavuştuk. Yeryüzü bir köşk, bahar bir halı, ay takvim, güneş avize, bitki ve hayvanlar birer hizmetçi, biz de o köşke efendi yapıldık. İmanı bulduk, sıhate erdik. İşte bütün bunlar bizim peşin aldığımız ücretlerimiz. Ve biz bu ücrete karşılık ibadetle mükellefiz. Bütün ömrümüzü ibadetle bile geçirsek, bu nimetlerin şükürünün yüzde birini ödeyemeyiz. Aldığımız bunca nimetin şükürünü dahi ödeyemezken, nerede kaldı ki cenneti kazanmış olalım? İşte bunun içindir ki, cennet bir ikramdır, bir lütuftur ve bir ihsandır. Kazandığımız için değil, Allah'ın lütfü olarak gireriz cennete.

عَنْ أَبِي أَمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ

231

تَعَالَى مَنْ بَدَأَهُمُ بِالسَّلَامِ﴾

Ebû Ümâme'den (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“İnsanların Allah'a en yakın olanı, önce selâmı verendir (barışı ve huzuru yayandır).”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 133.)

عَنِ الْعُزَيْسِ الْكِنْدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا عَمِلْتَ الْخَطِيئَةَ فِي الْأَرْضِ كَانَ مَنْ شَهِدَهَا فَكْرِهَهَا كَمَنْ غَابَ عَنْهَا وَمَنْ غَابَ عَنْهَا فَرَضِيهَا كَانَ كَمَنْ شَهِدَهَا﴾

232

Urse'l-Kindî'den (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Bir yerde kötü bir şey yapıldığı zaman, onu görüp de ondan hoşlanmayan kimse, sorumluluk itibarıyla orada bulunmayan kimse gibidir. Orada bulunmadığı halde, yapılan kötülükten haz duyan, hoşlanan kimse de, onu görüp o kötülükten hoşlanan kimse gibidir, günahına ortak olur.”

(Ebû Dâvûd, Fiten-Melâhim: 17.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿ثَلَاثَةٌ يُحِبُّهُمْ اللَّهُ وَثَلَاثَةٌ يُبْغِضُهُمُ اللَّهُ، فَأَمَّا الَّذِينَ يُحِبُّهُمْ اللَّهُ فَرَجُلٌ أَتَى قَوْمًا فَسَأَلَهُمْ بِاللَّهِ وَلَمْ يَسْأَلَهُمْ لِقَرَابَةٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ فَمَنْعُوهُ فَتَخَلَّفَ رَجُلٌ بِأَعْقَابِهِمْ فَأَعْطَاهُ سِرًّا لَا يَعْلَمُ بِعَطِيَّتِهِ إِلَّا اللَّهُ تَعَالَى وَالَّذِي أَعْطَاهُ، وَقَوْمٌ سَارُوا لَيْلَتَهُمْ حَتَّى إِذَا كَانَ النَّوْمُ أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِمَّا يُغْدُلُ بِهِ فَوَضَعُوا رُءُوسَهُمْ فَقَامَ أَحَدُهُمْ يَتَمَلَّقُنِي وَيَتْلُو آيَاتِي، وَرَجُلٌ كَانَ فِي سَرِيَّةٍ فَلَقِيَ الْعَدُوَّ فَهَزِمُوا فَأَقْبَلَ بِصَدْرِهِ حَتَّى يُقْتَلَ أَوْ يُفْتَحَ لَهُ، وَالثَّلَاثَةُ الَّذِينَ يُبْغِضُهُمُ اللَّهُ: الشَّيْخُ الزَّانِي، وَالْفَقِيرُ الْمُخْتَالُ، وَالْغَنِيُّ الظَّلُومُ﴾

233

Ebû Zer'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur;

“Allah üç grup insanı sever ve üç grubu da sevmez. Sevdikleri şunlardır: (1) Bir adam, bir cemaate gelerek onlardan aralarındaki akrabalığa göre değil, Allah rızası için bazı isteklerde bulunur; ancak vermezler. Onların biri kal-kar, gizlice verir. Bunu ancak Allah ve kendisi bilir. (2) Geceleyin yol alan bir topluluk uykunun daha tatlı geldiği bir anda uykuya dalarlar. İçlerinden birisi kalkıp, Allah’ın âyetlerini okur. (3) Düşmanla karıştıklarında askerî bir-likleri yenilmiş, bozguna uğramış, ancak tek başına şehid veya muzaffer oluncaya kadar düşmana karşı hücumu devam eder.

Allah’ın sevmediği üç kişi de şunlardır: (1) yaşlı olmasına rağmen zinâ yapan ihtiyar, (2) büyüklük taslayan fakir, (3) zulmeden zengin.”

(Tirmizî, Cennet: 25; Neseî, Zekât: 75.)

عَنِ الْعِزْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: نَزَلْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِخَيْبَرَ وَكَانَ صَاحِبُ خَيْبَرَ مَارِدًا مُنْكَرًا فَجَاءَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ أَلَكُمُ أَنْ تَذْبَحُوا حُمْرَنَا وَتَأْكُلُوا ثَمَرَنَا وَتَضْرِبُوا نِسَاءَنَا، فَعَضِبَ النَّبِيُّ ﷺ وَقَالَ: يَا ابْنَ عَوْفٍ ازْكَبْ فَرْسَكَ ثُمَّ نَادِ إِلَّا إِنَّ الْجَنَّةَ لَا تَحِلُّ إِلَّا لِمُؤْمِنٍ وَأَنْ اجْتَمِعُوا لِلصَّلَاةِ فَاجْتَمِعُوا فَصَلُّوا بِهِمْ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ قَامَ فَقَالَ: أَيَحْسَبُ أَحَدُكُمْ مُتَّكِئًا عَلَى أَرِيكَتِهِ قَدْ يَظُنُّ أَنَّ اللَّهَ لَمْ يُحَرِّمْ شَيْئًا إِلَّا مَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ. إِلَّا وَإِنِّي وَاللَّهِ قَدْ وَعَظْتُ وَأَمَرْتُ وَنَهَيْتُ عَنْ أَشْيَاءٍ إِنَّهَا لَمِثْلُ الْقُرْآنِ أَوْ أَكْثَرُ وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يُحِلَّ لَكُمْ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتَ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا بِإِذْنٍ وَلَا ضَرْبَ نِسَائِهِمْ وَلَا أَكْلَ ثَمَارِهِمْ إِذَا أَعْطَوْكُمُ الَّذِي عَلَيْهِمْ ﴿ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ فِي الْجَزِيَةِ. 234

Irbâd bin Sâriye (r.a.) rivâyet ediyor:

Hız. Peygamber’le (a.s.m.) birlikte Hayber’e vardık. Hayber’in reisi zâlim ve cebbar biriydi. Hız. Peygamber’in (a.s.m.) yanına gelip şöyle dedi:

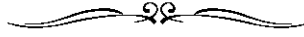
“Ey Muhammed, eşeklerimizi boğazlamaya, meyvelerimizi toplayıp ye-meye ve hanımlarımızı dövmeye hakkımız var mı? Bunları yapabilir miyiz?” diye sordu.

Hız. Peygamber (a.s.m.) bu sözlere çok kızdı ve “Ey Avf oğlu! Atna bin ve insanları şu sözlerle toplamaya çağır: ‘Heey! Cennete girecek olanlar, ancak mü’minlerdir. Haydi, namaz için bir araya gelin!’”

Bunun üzerine orada bulunanlar bir araya geldiler. Hız. Peygamber (a.s.m.) onlara namaz kıldırıldı ve sonra kalkıp şöyle buyurdu:

“İçinizde, süslü tahtına kurulmuş bir kimse, Allah’ın şu Kur’ân’dakilerin dışında, başka bir şeyi yasaklamadığını mı sanıyor? Şunu iyi bilin ki, ben de birçok konuda size tavsiyelerde bulundum, birçok şeyleri emrettim, birçok şeyleri de yasakladım. Bunlar Kur’ân âyetleri kadar, belki da ha da çoktur. Yine şunu iyi bilin ki, Allah Teâlâ Ehl-i Kitabın [Hristiyan ve Yahudilerin] ödemeleri gereken vergiyi size verdikleri takdirde, evlerine izinsiz girmenize, kadınlarını dövmenize ve meyvelerini yemenize müsaade etmemiş, bu gibi şeyleri yapmanızı helal kılmamıştır.”

(Ebû Dâvûd, İmâre:33.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ عِنْدِي لَيْلًا فَعِزْتُ عَلَيْهِ فَجَاءَ فَرَأَى مَا أَصْنَعُ فَقَالَ: مَا لَكَ يَا عَائِشَةُ أَغْرَبْتَ قُلْتُ وَمَا لِي لَا يَغَارُ مِنِّي عَلَى مِثْلِكَ، فَقَالَ: أَقَدْ جَاءَكَ شَيْطَانُكَ؟ قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْ مَعِيَ شَيْطَانٌ قَالَ: نَعَمْ، قُلْتُ وَمَعَ كُلِّ إِنْسَانٍ؟ قَالَ: نَعَمْ، قُلْتُ: وَمَعَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: نَعَمْ وَلَكِنَّ رَبِّي أَعَانَنِي عَلَيْهِ حَتَّى أَسْلَمَ ﴿

235

Hız. Âişe’den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) bir gece yanımdan ayrılıp gitti. Kıskaçlık duydum. Dönüp geldiğinde durumumu fark etti. Bana, “Neyin var, Âişe, yoksa kışkandın mı?” diye sordu.

Ben, “Benim durumumda birisi, senin gibi bir zâtı hiç kışkanmaz mı?” dedim.

“Şeytanın mı geldi yoksa?” dedi. “Yâ Rasûlallah, şeytan yanımda mı ki?” dedim. “Evet, yanında” buyurdu. “Her insanın şeytanı da yanında mıdır?” dedim. “Evet” dedi.

“Senin de mi, yâ Rasûlallah?” dedim.

“Evet, benim de var. Ancak, Rabbim bana yardım etti de benim şeytanım Müslüman oldu” buyurdu.

(Müslim, Sıfâtü'l-Münâfıkîn: 70.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ: يَا ابْنَ آدَمَ تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي أَمَلًا صَدْرَكَ غِنَى وَأَسَدٌ فَقْرَكَ وَإِلَّا تَفْعَلْ مَلَأْتُ يَدَيْكَ شُغْلًا وَلَمْ أَسُدِّ فَقْرَكَ﴾

236

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah şöyle buyurur: ‘Ey insanoğlu! Bana kulluk yapmak için dünya nimetlerinden vazgeç ki, sana gönül zenginliği ihsan edeyim, ihtiyaçlarını gidereyim. Şayet böyle yapmazsan, seni meşguliyetler içerisinde bunaltır, ihtiyaçlarını da gidermem.’”

(Tirmizî, Sıfâtü'l-Kiyâme: 30; İbn Mâce, Sıfâtü'l-Kiyâme: 2.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الطَّاعِمُ الشَّاكِرُ بِمَنْزِلَةِ الصَّائِمِ الصَّابِرِ﴾

237

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kendisine ihsan edilen nimetlerden istifade edip de şükreden kimse, oruçtan gelen sıkıntıya sabreden derecesine erer.”

(Buhârî, Et'ime: 56; Tirmizî, Sıfâtü'l-Kiyâme: 43; İbn Mâce, Sıyâm: 55.)

عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿انْفَجِي أَوْ انْضَحِي أَوْ أَنْفِقِي وَلَا تُخْصِي فَيُخْصِيَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَلَا تُوعِي فَيُوعِيَ اللَّهُ عَلَيْكَ﴾

238

Hiz. Esmâ'dan (r.a.) rivâyet edilir:

Rasûlullah (a.s.m.) bana, “Muhtaçlara ver ve verdiğini de sayma ki, Allah da sana sayısız ikramlarda bulunsun. Elinde bulunan malı biriktirip tutma ki, Allah da fazlından bol bol versin” buyurdu.

(Buhârî, Zekât: 21; Müslim, Zekât: 88; Ebû Dâvûd, Zekât: 46; Neseî, Zekât: 62.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كُنْتُ خَلْفَ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمًا فَقَالَ: يَا غُلَامُ إِنِّي أَعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ أَحْفَظُ اللَّهُ يَحْفَظُكَ أَحْفَظِ اللَّهُ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ، إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ. وَلَوْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ، رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ ﴿

239

İbn Abbas (r.a.) dan rivâyet edilmiştir:

Bir gün Rasûlullah'ın (a.s.m.) terkisinde bulunuyordum. Bana, “Ey delikanlı, sana bazı şeyler öğreteyim” dedi ve şöyle buyurdu:

“Sen Allah'ın emir ve yasaklarını koru ki, Allah da seni korusun. Allah'ın emir ve yasaklarına riayet et ki, O'nun yardım ve inayetini daima yanında bulasın. Bir şey isteyeceğin zaman Allah'tan iste. Bir yardım dileyeceğin zaman, Allah'tan yardım dile. Ve şunu da bil ki, bir konuda yardım etmek maksadıyla bütün millet bir araya gelse, Allah'ın senin için takdir etmiş olduğundan öte bir yardımda bulunamazlar. Sana zarar vermek maksadıyla hepsi bir araya gelseler, yine Allah'ın senin hakkında takdir ettiğinden öte bir zarar veremezler. Kalemler kaldırılmış, sahifeler kurumuştur [Meydana gelecek her şey, önceden tespit ve takdir olunmuştur].”

(Tirmizî, Sıfatü'l-Kiyâme: 59; Müsned, 1:293.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿وَإِذَا خَفِيتِ الْخَطِيئَةُ لَا تَضُرِّي إِلَّا صَاحِبَهَا وَإِذَا ظَهَرَتْ فَلَمْ تُغَيِّرْ ضَرَّتِ الْعَامَّةُ﴾ ﴿

240

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir kötülük gizli kaldığı zaman, yalnız yapana zarar verir. Ancak, açıkça yapıp da önlenmezse, zararı herkese olur.”

(Mansûr Ali Nâsîf, Tâc: 5: 686.)

عَنْ حَسَنِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿دَعْ مَا يُرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يُرِيْبُكَ،
فَإِنَّ الصِّدْقَ طُمَأْنِينَةٌ، وَإِنَّ الْكَذِبَ رِيْبَةٌ﴾
241

Hasan (r.a.) Rasûlullah'ın şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Seni şüpheye düşüren şeyleri bırak, düşürmeyenlere yönel. Çünkü doğruluk rahatlatır; yalan sıkıntıya atar.”

(Tirmizî, Sıfatü'l-Kıyâme: 60.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَكَلَ طَيِّبًا وَعَمِلَ فِي سُنَّةٍ
وَأَمِنَ النَّاسَ بَوَائِقَهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ هَذَا الْيَوْمَ
فِي النَّاسِ لَكَثِيرٌ، قَالَ: وَسَيَكُونُ فِي قُرُونٍ مِنْ بَعْدِي﴾
242

Ebû Saîd Hudrî (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kim helalinden yer, sünnete göre hareket eder, insanlara kötülük ve eziyet etmezse cennete girer.”

Bunun üzerine bir zât, “Ey Allah'ın Rasûlü, bugün insanlar arasında böylere çoktur” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), “Benden sonraki asırlarda da olacaktır” buyurdu.

(Tirmizî, Kıyâme: 60.)

عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿يُؤْتَى
بِالرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُلْقَى فِي النَّارِ فَتَنْدَلِقُ أَقْتَابُ بَطْنِهِ فَيَدُورُ بِهَا كَمَا
يَدُورُ الْحِمَارُ بِالرَّحَى فَيَجْتَمِعُ إِلَيْهِ أَهْلُ النَّارِ فَيَقُولُونَ: يَا فُلَانُ مَا لَكَ

أَلَمْ تَكُنْ تَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ فَيَقُولُ: بَلَى قَدْ كُنْتُ أَمُرُ
243 بِالْمَعْرُوفِ وَلَا آتِيهِ وَأَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَآتِيهِ ﴿

Üsâme bin Zeyd'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

"Kıyâmet Günü bazı kimseler getirilip cehenneme atılır. Orada bağırsakları çıkarılan adam, eşeğin değirmenin çevresinde döndüğü gibi bağırsağının etrafında döndürülür. Cehennemlikler onun etrafında toplanıp 'Ey filan, sana ne oldu böyle? Sen dünyada iken iyiliği tavsiye edip, kötülükten sakındırmaz mıydın?' derler.

"O da, 'Evet' der. 'Ben iyilikleri tavsiye ederdim, fakat kendim yapmazdım. Kötülüklerden sakındırırdım, fakat kendim uymazdım' diye cevap verir."

(Müslim, Zühd: 51; Müsned, 5:205.)

عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ إِبْلِيسَ يَضَعُ عَرْشَهُ عَلَى الْمَاءِ
ثُمَّ يَبْعَثُ سَرَايَاهُ فَأَذْنَاهُمْ مِنْهُ مَنَزِلَةٌ أَعْظَمُهُمْ فِتْنَةً يَجِيءُ أَحَدُهُمْ فَيَقُولُ
فَعَلْتُ كَذَا وَكَذَا فَيَقُولُ: مَا صَنَعْتَ شَيْئًا ثُمَّ يَجِيءُ أَحَدُهُمْ فَيَقُولُ: مَا
244 تَرَكْتُهُ حَتَّى فَرَّقْتُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ امْرَأَتِهِ قَالَ: فَيُذْنِبُهُ وَيَقُولُ: نِعَمَ أَنْتَ ﴿

Hız. Câbir' (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"İblis, tahtını denizde kurar. Sonra insanları aldatmak için askerlerini bölük bölük gönderir. İblisin askerlerinin mertebeye en aşağı olanı, fitnesi en fazla olanıdır. Onlardan birisi İblis'e gelir ve 'Şöyle şöyle yaptım' der. İblis ona, 'Sen hiçbir şey yapmış sayılmazsın' diye karşılık verir. Bir diğeri gelir, 'Filan kimsenin karısı ile arasını açıncaya kadar yakasını bırakmadım' der. İblis bu askerini kendisine yaklaştıtır ve 'Sen ne kadar iyisin' diyerek iltifatta bulunur."

(Müslim, S. Münâfıkîn: 67.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿هَلَكَ الْمُتَنَطِّعُونَ
245 قَالَهَا ثَلَاثًا ﴿

Abdullah İbn Mes'ûd (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Hız. Peygamber (a.s.m.), “Sözlerinde ve işlerinde haddi aşanlar helâk olmuştur” buyurdu ve bunu üç defa tekrarladi.

(Müslim, İlim: 7; Ebû Dâvûd, Sünnet: 5.)

عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ أَنَّهُ قَالَ: ﴿أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّكُمْ تَقْرَأُونَ هَذِهِ الْآيَةَ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسُكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ﴾ وَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا الظَّالِمَ فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَوْشَكَ أَنْ يَعْمَهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ مِنْهُ﴾

246

Hız. Ebû Bekir (r.a.) Allah’a hamd ü senâ ettikten sonra şöyle dedi:

“Ey insanlar! Siz şu âyeti okuyorsunuz da uygun olmayan yerde tatbik ediyorsunuz:

“‘Ey iman edenler, siz kendinizi düzeltmeye bakınız. Siz doğru yolda olduktan sonra, başkasının sapıklığı size zarar vermez (Mâide Sûresi, 105).’ Hâlbuki biz Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işittik: ‘Eğer insanlar bir zâlimi görüp de güçleri yettiği halde zulmüne mani olmazlarsa, Allah öyle bir belâ verir ki, hepsine birden isabet eder.’”

(İbn Mâce, Fiten: 20; Ebû Dâvûd, Fiten: 17; Tirmizî, Fiten: 8.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿خِيَارُكُمْ أَحَاسِنُكُمْ أَخْلَاقًا﴾

247

Abdullah bin Amr’dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Sizin en hayırlınız, ahlâkı en güzel olanınızdır.”

(Buhârî, Edeb: 38; Müslim, Fezâil: 68; Tirmizî, Birr: 48;

Ebû Dâvûd, Sünnet: 14; İbn Mâce, Zühhd: 31.)

Bölüm 3

Sünnete bağlılık

Bu bölümde yer alan hadislerde Peygamberimiz (a.s.m.) Müslümanlara, sünnete sahip çıkmalarını, bid'alardan kaçınmalarını emir ve tavsiye etmektedir. "Sünnet"ten kastedilen, farz ve vâciblerin dışında kalan mübah veya müstehab ameller değil, genel anlamıyla din ve dinin meseleleridir.

Bid'at ise, dinde olmayıp sonradan çıkan şeylerdir. Bu sonradan çıkan şeyler, eğer iman esaslarının dışında ve onlara aykırı ise bu mânâda bid'atçı, inançsız ve itikatsız kimse demek olur. İbâdetlerin yapılış şekli veya ahlâkla ilgili hususlar da, eğer Kur'ân'ın ve dinin umumî prensiplerine aykırı değilse buna bid'a-i hasene (güzel bid'at) tabir edilir ki, bunlar reddedilmez ve ortaya koyan da mesul olmaz. Nitekim bu bölümün sonunda yer alan hadiste, "Allah ve Rasûlü'nün (a.s.m.) razı olmadığı bid'a" tabiri ile "Allah ve Rasûlü'nün razı olacağı bid'a" mânâsı da hatırlatılmış olmaktadır.

Peygamberimiz (a.s.m.) zamanında olmayan birtakım meseleler ve vasıtalar vardır ki, dinin emirlerinin daha geniş kitlelere duyurulmasına ve yayılmasına vesile olarak önemli bir hizmet görmektedirler. Bunlar hadiste kötülenmiş olan bid'a mânâsında değil, mü'minin kayıp malı olan hikmet, faydalı iş ve hareket cümlesindendir.

Sünnet-i seniyyenin en mühim kısmı İslâm'ın alâmetleri ve işaretleri olan ibadetlerdir. Bunlara "şeâir" denilmektedir. Meselâ, ezan fikhî bir hüküm olarak sünnettir. Ama şeâirden İslâm'ın alâmetlerinden olduğu için şahsi farz ibadetlerden daha ehemmiyetlidir. Bunların terk edilmesi, ihmalı veya değiştirilmesi bütün Müslümanları ilgilendiren mühim bir musibet olur. Bunların sorumluluğunu bütün Müslümanlar paylaşır. Bu cinsten ibadetlere sahip çıkıp yaşatmak da o derecede manevî derecelere ve büyük sevaplara vesile olur.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَبَى اللَّهُ أَنْ يَقْبَلَ عَمَلَ

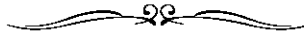
248

صَاحِبٍ بِذَعَةٍ حَتَّى يَدَعَ بِذَعَتَهُ﴾

Abdullah bin Abbas'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bid’atını terk edinceye kadar, bid’atçı kimsenin amel ve ibadetini Cenâb-ı Hak kabul etmez.”

(İbn Mâce, Mukaddime: 7.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ

249

الْإِسْلَامَ بَدَأَ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ غَرِيبًا كَمَا بَدَأَ، فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ﴾

Abdullah İbn Mes’ûd’un (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz ki, İslâm garib olarak başladı ve bir gün yine garib hale dönecektir. Ne mutlu o gariblere!”

(Tirmizî, İman: 13.)

Bu hadisi izah eden âlimler, günümüze de ışık tutan açıklamalar yapmaktadırlar. Merhum Elmalılı Hamdi Yazır (1877-10942), Neml Sûresi’nin 93. âyetinin tefsirinde, “İslâm’ın istikbali gece değil, gündüzdür; sönük değil, parlaktır. Ara sıra basan gece zulmetleri onu dinlendirip tekrar uyandırmak içindir” (Hak Dini Kur’ân Dili, 5. 3713) dedikten sonra yukarıdaki hadis-i şerifi zikretmekte ve şöyle izah etmektedir:

“Birçok kimseler bu hadisi hep mü’minleri korkutmak için söylemişler, onları ümitsizliğe ve bedbinliğe sokmuşlardır. Bu hadis, ‘İslâm garib olarak zuhur etti, ileride garib olarak zuhur edecek’ mânâsıdır. Hadiste geçen ‘Fetûbâ’ [Ne mutlu] kelimesi, korkutmak için değil, müjde içindir. Çünkü onlar ‘Sâbıkûnlar’ [İslâm’ı ilk yayan bahtiyar kimseler] gibidir.” (Hak Dini, Kur’ân Dili, 5,3713-14.)

Hadiste geçen gurbeti “ulvî gurbet” mânâsında tefsir eden Bediüzzaman Said Nursî de, gurbet mânâsına bir başka açıdan bakmakta, karanlıklı gurbetlerin iman nuruyla aydınlanacağına inanmakta ve Hikem-i Atâiye’nin “Cenâb-ı Hakk’ı bulan neyi kaybeder ve O’nu kaybeden neyi kazanır?” yani, “Onu bulan her şeyi bulur. Onu bulamayan hiçbir şey bulamaz; bulsa da başına belâ bulur” meâlindeki sözünü naklettikten sonra “Ne mutlu o garib

mü'minlere!' hadisinin sırrını anladım" demektedir. (Mektûbat, s. 51.)

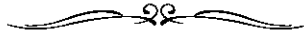
Şirkin, putperestliğin ve her türlü ahlâksızlığın hâkim olduğu Arap câhiliyesinde, İslâmiyet'in tevhid inancıyla ortaya çıkması haliyle pek yadırganmış ve o devir insanlarınca garip karşılanmıştı. Her türlü münasebetin ve alâkanın menfaate göre şekillendiği bir cemiyette Sahabe-i Kirâmın, Peygamberimizin etrafında sarsılmaz bir iman kardeşliği ve yardımlaşma ile kenetlenmesi, onlar tarafından bir türlü anlaşılamıyordu. Kısacası, onlara göre İslâmiyet de, Müslümanlık da garib idi.

Daha sonra, dinî vazifelerini rahatlıkla yerine getirebilmek için, bazı Sahabelerin Peygamberimizin izin ve müsaadesiyle, yaşadıkları beldeyi terk ederek Habeşistan'a hicret etmesi garibliklerini arttırmıştı. Bir müddet sonra da Medine'ye hicret hâdisesi meydana geldi.

Bütün bu hareket ve hicretler, şüphesiz ki, Allah rızası, iman ve İslâmiyet nurunun daha geniş kitlelere duyurulması içindi. Bu mesut insanları Yüce Rabbimiz bir Âyet-i kerime'de şöyle methediyor:

O peygambere inanıp, ona hürmet eden, yardım eden ve onunla birlikte gönderilen nura [Kur'ân'a] uyanlar var ya, işte kurtuluşa erenler onlardır." (A'râf Sûresi, 157.)

İşte Peygamberimiz de (a.s.m.) âyet-i kerime ile methedilen, gurbete ve garibliğe razı olan mü'minleri yukarıdaki hadisleriyle müjdelemektedir: "Ne mutlu o gariblere!"

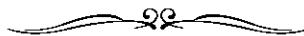
عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَتَبْعَنَّ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ شَبْرًا بِشَبْرٍ وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ حَتَّى لَوْ دَخَلُوا فِي جُحْرِ ضَبٍّ لَا تَبْغَتْهُمْ، قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى؟ قَالَ: فَمَنْ﴾

250 Ebû Saîd'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz ki, sizler, sizden önceki milletlerin kötü âdetlerine karışı karışına, arşını arşınına öylesine uyacaksınız ki, onlar bir kertenkele deliğine girse, siz de arkalarından gireceksiniz."

"Ey Allah'ın Rasûlü, sözünü ettiğiniz milletler Yahudiler ve Hristiyanlar mıdır?" dedik. "Onlardan başka kim olacak?" diye cevap verdi.

(Buhârî, Enbiyâ: 50; Müslim, İlim: 6; İbn Mâce, Fiten: 17.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ فَاجْتَنِبُوهُ وَمَا

أَمَرْتُكُمْ بِهِ فَاَفْعَلُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ؛ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَثْرَةُ
مَسَائِلِهِمْ وَاخْتِلَافُهُمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ ﴿

251

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Size yasaklamış olduğum şeylerden sakınınız. Emrettiğim şeyleri de gücünüz yettiği kadar yerine getirmeye çalışınız. Çünkü sizden önceki milletleri lüzumsuz yere çok soru sormaları ve peygamberlerine karşı çıkmalarından başka bir şey helâk etmemiştir.”

(Müslim, Hacc: 412; İbn Mâce, Mukaddime: 1; Neseî, Menâsik: 1.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا
هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ﴾

252

Hiz. Âişe (r.anha) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kim, dinimizde olmayan bir yenilik çıkarırsa, o reddolunmuştur.”

(Buhârî, Sulh: 5; Müslim, Akdiye: 17; İbn Mâce, Mukaddime: 6.)

Dinî terim olarak, dinde olmayan yeni şeylerin dine sokulmasına “bid’at” denilir. Hadiste de ifade edildiği gibi, dinin umumî esaslarına aykırı olan bu davranış ve hareketler ile bunları yapanlar reddolunmuştur.

İslâm âlimlerinden bir kısmı, dinin meseleleri içinde olmamakla birlikte, dinin umumî prensip ve esaslarına muhalif olmayan ve faydalı olan yeniliklerin kabul edilebileceğini ifade etmişlerdir. Bunları “bid’a-i hasene” [sonradan çıkan güzel âdet] olarak isimlendirmişlerdir (minare, mevlid okuma, v.b. âdetler gibi).

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ أَضْدَقَ الْحَدِيثِ
كِتَابُ اللَّهِ، وَأَحْسَنَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ، وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا، وَكُلُّ
مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ، وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ، وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ﴾

253

Câbir bin Abdullah'ın (r.a.) rivâyet ettiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Hiç şüphesiz ki, sözün en doğrusu Allah'ın kitabı; yolun en güzeli de Muhammed'in (a.s.m.) yoludur. Ve işlerin en kötüsü, dinde olmayıp da sonradan uydurulan şeylerdir. Her uydurma şey bid'a, her bid'a sapıklık, her sapıklığın yeri de cehennemdir."

(Buhârî, Edeb: 70; Müslim, Cumua: 43; İbn Mâce, Mukaddime: 7.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَثَلِي كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَوْقَدَ نَارًا، فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهَا جَعَلَ الْفَرَاشُ وَهَذِهِ الدَّوَابُّ الَّتِي فِي النَّارِ يَقَعْنَ فِيهَا وَجَعَلَ يَحْجُزُهُنَّ وَيَغْلِبْنَهُ فَيَتَّقَحْمَنَ فِيهَا. قَالَ فَذَلِكُمْ مَثَلِي وَمَثَلُكُمْ. أَنَا أَخِذْتُ بِحُجْرِكُمْ عَنِ النَّارِ هَلُمَّ عَنِ النَّارِ، هَلُمَّ عَنِ النَّارِ، فَتَغْلِبُونِي تَقَحْمُونَ فِيهَا﴾

254

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Benim halim şu misaldeki zâtın durumuna benzer. Ateşi yakmış ve ateş etrafı aydınlattığı zaman, irili ufaklı hayvanlar ateşin içine düşmeye başlamışlardır. O zât, bu hayvanların ateşe düşmesine mani olmaya çalışıyorsa da, hayvanlar baskın gelip sür'atle ateşe düşerler. İşte benimle sizin durumunuz da böyledir. Ben sizi ateşten korumak için eteğinizden tutuyorum, 'Ateşten uzak durun! Ateşten uzak durun!' diyorum. Sizler ise bana baskın gelip, ateşe atılıyorsunuz."

(Müslim, Fezâil: 18.)

عَنِ الْعِزْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ قَالَ: وَعَظَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا بَعْدَ صَلَاةِ الْغَدَاةِ مَوْعِظَةً بَلِيغَةً ذَرَفَتْ مِنْهَا الْعُيُونُ وَوَجِلَتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ، فَقَالَ رَجُلٌ: إِنَّ هَذِهِ مَوْعِظَةٌ مُودِّعٌ فَمَاذَا تَعْهَدُ إِلَيْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: ﴿أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَإِنْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ يَرِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا وَإِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّهَا ضَلَالَةٌ

فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَعَلَيْهِ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ
عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِدِ ﴿٢٥٥﴾

İrbâd bin Sâriye (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) bir gün sabah namazından sonra bize öyle belîğ ve tesirli bir nasihatte bulundu ki, kalbler titredi, gözler yaşardı. Bunun üzerine bir zât, “Bu sözler vedâ eden kimsenin nasihatleridir. O halde, yâ Rasûlallah, bize en önemli husus olarak neyi tavsiye edersiniz?” dedi. Rasûl-i Ekrem de (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Size, Allah’tan korkmanızı ve idareciniz Habeşli bir köle dahi olsa itaat etmenizi tavsiye ederim. Çünkü içinizden yaşayanlar birçok ihtilâfla karşılaşacaktır. Dinin esaslarına aykırı bid’atlardan sakınınız. Çünkü onlar sapıklıktır. İçinizden her kim bu hâdiselere yetişirse, benim sünnetime ve doğru yol üzerinde olan halifelerin—Hulefâ-i Râşidînin—yoluna sımsıkı sarılsın. Bu hususta dişlerinizi sıkınız.”

(Tirmizî, İlim: 16; Dârimî, Sünnet: 5; İbn Mâce, Mukaddime: 42.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا
مَنْ أَبَى قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَنْ يَأْبَى؟ قَالَ: مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ
وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبَى﴾ ﴿٢٥٦﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Ümmetimden, yüz çevirenler müstesna, hepsi cennete girer.”

“Ey Allah’ın Rasûlü, yüz çevirenler kimlerdir?” dediler.

“Bana itaat edenler cennete girer, karşı gelenler de yüz çevirmiş olurlar” buyurdu.

(Buhârî, İ’tisâm: 3.)

عَنْ أَبِي رَافِعٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا أَلْفَيْنَ أَحَدَكُمْ
مُتَّكِئًا عَلَى أَرِيكَتِهِ يَأْتِيهِ الْأَمْرُ مِنْ أَمْرِي مِمَّا أَمَرْتُ بِهِ أَوْ نَهَيْتُ عَنْهُ﴾

257 **فَيَقُولُ: لَا نَذْرِي مَا وَجَدْنَا فِي كِتَابِ اللَّهِ اتَّبَعْنَاهُ**

Ebû Râfi' (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Hiçbirinizi, koltuğuna gururla yayılmış olarak, emrettiğim ve yasakladığım şeylerden birisi kendisine söylendiğinde, 'Biz onu bilmeyiz. Biz yalnız Allah'ın kitabında bulunana tâbi oluruz' derken görmeyeyim."

(Ebû Dâvûd, Sünnet: 5; Tirmizî, İlim: 10; İbn Mâce, Mukaddime: 2.)

Peygamberimizin sünnetinde, Kur'ân-ı Kerîm'in hükümlerine aykırı bir şey olması asla söz konusu değildir. Çünkü âyet-i kerimede ifade buyrulduğu gibi, "O, ancak kendisine vahyedileni söyler (Necm Sûresi, 53:4)." Gerçek bu olduğu halde, sanki sünnette olan bazı hususlar Kur'ân'a aykırıymış gibi, Kur'ân'ı kabul ettiğini ifade edip, sünneti reddeden sapık kimseler zaman zaman ortaya çıkmaktadır. Peygamberimiz (a.s.m.) bu hadislerinde böylelerinin sözlerine aldırış etmemeyi ve onlara karşı uyanık olmayı telkin etmektedir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿افْتَرَقَتِ الْيَهُودُ عَلَى إِحْدَى أَوْ ثِنْتَيْنِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً وَتَفَرَّقَتِ النَّصَارَى عَلَى إِحْدَى أَوْ ثِنْتَيْنِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً وَتَفَرَّقَتْ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً. زَادَ فِي رِوَايَةٍ: ثِنْتَانِ وَسَبْعُونَ فِي النَّارِ وَوَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ وَهِيَ الْجَمَاعَةُ﴾

258

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyet ettiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Yahudiler yetmiş bir veya yetmiş iki fırkaya ayrıldı. Benim ümmetim ise yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Bunlardan yetmiş ikisi cehennemde, biri cennettedir. O da Kur'ân ve sünnet etrafında toplanan cemaattir."

(Ebû Dâvûd, Sünnet: 1; İbn Mâce, Fiten: 17; Tirmizî, İman: 18.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿تَرَكْتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا مَا تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا: كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ﴾

259

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Sizlere iki şey bırakıyorum. Bunlara sımsıkı yapıştığınız müddetçe hiçbir surette doğru yoldan sapmazsınız. Bunlar, Allah’ın Kitabı ve Rasûlullah’ın sünnetidir.”

(Muvatta’, Kader: 3.)

عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي أَحَدُهُمَا أَعْظَمُ مِنَ الْآخِرِ كِتَابُ اللَّهِ حَبْلٌ مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ وَعَثَرَتِي أَهْلُ بَيْتِي وَلَنْ يَتَفَرَّقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ فَاَنْظُرُوا كَيْفَ تَخْلُقُونِي فِيهِمَا﴾

260

Zeyd bin Erkâm’ın (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Size, biri diğerinden daha büyük iki şey bırakıyorum ki, onlara sarıldığınız müddetçe, benden sonra asla sapıklığa düşmezsiniz: gökten yeryüzüne uzanmış nurânî bir ip olan Allah’ın Kitabı ve neslim, ehl-i beytimdir. Bu ikisine yapışanlar, tâ Havuz’un (Kevser Havuzu’nun) başında bana gelinceye kadar asla doğru yoldan ayrılmayacaklardır. Sakın ha! Size bıraktığım bu iki şey hususunda, bana nasıl olur da sırt çevirirsiniz?”

(Tirmizî, Menâkıb: 32.)

Bediüzzaman Said Nursî, Peygamberimizin (a.s.m.) sünnetine hakkıyla yapışarak sahip çıkanların da “manevî Âl-i Beyt” mânâsında sayılabileceğini ve hadislerde müjde edilen fazilet ve sevaplara mazhar olacaklarını ifade eder.

عَنْ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَنَّهُ مَنْ أَخْبَا سُنَّةَ مَنْ سُنَّتِي قَدْ أُمِيتَتْ بَعْدِي، فَإِنَّ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلَ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجُورِهِمْ شَيْئًا، وَمَنْ ابْتَدَعَ بِدْعَةً ضَلَالَةٌ لَا تُرْضِي اللَّهَ وَرَسُولَهُ كَانَ مِثْلَ إِثَامٍ مَنْ عَمِلَ بِهَا لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أَوْزَارِ النَّاسِ شَيْئًا﴾

261

Amr bin Avf'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim benden sonra terk edilmiş bir sünneti yaşatırsa, onunla amel eden insanların sevaplarından hiçbir şey eksiltmeksizin, onların sevaplarından bir mislini alır. Kim de Allah ve Rasûlü'nün kabul etmediği, hoşlanmadığı bir bid'a çıkarırsa, aynı şekilde onunla amel eden insanların günahlarından hiçbir şey eksiltmeden bir mislini yüklenmiş olur.”

(İbn Mâce, Mukaddime: 15; Tirmizî, İlim: 16.)

عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿يَا بُنَيَّ إِنَّ قَدَرْتَ أَنْ تُصْبِحَ وَتُمْسِيَ لَيْسَ فِي قَلْبِكَ غِشٌّ لِأَحَدٍ فَاَفْعَلْ ثُمَّ قَالَ لِي: يَا بُنَيَّ وَذَلِكَ مِنْ سُنَّتِي وَمَنْ أَحْيَا سُنَّتِي فَقَدْ أَحْبَبَنِي وَمَنْ أَحْبَبَنِي كَانَ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ﴾ 262

Hiz. Enes (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) kendisine şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Evlâdım! Kalbinde hiç kimseye karşı kötülük yapmak düşüncesi olmadan yaşamaya gücün yeterse, yap.”

Sonra bana, “Evlâdım, bu benim sünnetimdir. Kim sünnetimi yaşatırsa, beni sevmiş olur. Ve beni seven kimse de, cennette benimle beraberdir” buyurdu.

(Tirmizî, Edeb: 63.)

عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِلرُّكْنِ: أَمَّا وَاللَّهِ إِنِّي لَا أَعْلَمُ أَنَّكَ حَجَرٌ لَا تَضُرُّ وَلَا تَنْفَعُ وَلَوْلَا أَنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ اسْتَلَمَكَ مَا اسْتَلَمْتُكَ فَاسْتَلَمْتُكَ 263

Zeyd bin Eslem (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Hiz. Ömer (r.a.) Hacerü'l-Esvedî öptükten sonra şöyle diyordu: “Hiç şüphesiz, ben senin bir taş parçası olduğunu biliyorum. Ne faydan dokunur, ne de zararın. Eğer Rasûlullah'ın (a.s.m.) seni öptüğünü görmemiş olsaydım, ben de öpmezdim.”

(Müslim, Hacc: 251; Buhârî, Hacc: 57.)

Bölüm 4

Adâb-ı muâşeret

Sünnet-i seniyye edebtir, nezâkettir. Çünkü Rasûl-i Ekrem'in (a.s.m.) ifadesiyle, Cenâb-ı Hak ona edebi en güzel bir surette ihsan etmiş, edeplendirmiştir. Sadece bu bölümdeki hadisler bile topluca değerlendirildiğinde, Sünnet-i seniyyenin edeb ve nezaket kaidelerini ne kadar mükemmel bir şekilde ortaya koyduğu açıkça görülür.

Bu bölümde yer alan hadisleri seçerken, insanın ferdî davranışlarından ailevî münasebetlerine; yeme içme, yatıp kalkma âdâbından komşuluk ve misafirliğe kadar geniş bir çerçeveyi nazara alarak, günümüz Müslümanının İslâmî âdâb-ı muâşeret ve görgü kurallarına göre yaşamasını hedef aldık.

Böylelikle bir Müslüman, işinden evine, aile münasebetlerinden komşuluk ve arkadaşalık müâsebetlerine varıncaya kadar her konuda, nasıl hareket edilmesi gerektiği hususunda tereddüde düşmeyecektir. Ayrıca bunlara uyduğu takdirde gününün tamamını ibadetle geçirmiş gibi olacak, onun sevabını kazanacaktır.

Peygamberimiz (a.s.m.), bir insanın günlük hayatta karşılaştığı her türlü tavır ve davranışla ilgili olarak edep ve nezaketin güzel düsturlarını, ümmetine sadece bildirmekle kalmamış, bunları bizzat yaşamıştır. Bunlara uyan bir kimse ise, hayatının bir mânâ ve değer kazandığını görüp, huzur içinde yaşar.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ؟ قَالَ: تُطْعِمُ الطَّعَامَ، وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ ﴿

264

Abdullah bin Amr (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Bir zât Rasûlullah'a (a.s.m.), "İslâm'da en hayırlı iş hangisidir?" diye sordu.

Rasûl-i Ekrem (a.s.m.), "Yemek yedirmen, tanıdığına ve tanımadığına selâm vermek" buyurdu.

(Müslim, İman: 63; Neseî, İman: 12.)

عَنْ شَقِيقِي، أَبِي وَائِلٍ، قَالَ: كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَذْكُرُنَا كُلَّ يَوْمٍ خَمِيسٍ. فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ! إِنَّا نَحِبُّ حَدِيثَكَ وَنَشْتَهِيهِ. وَلَوْ دَدْنَا أَنْتَ حَدَّثْتَنَا كُلَّ يَوْمٍ. فَقَالَ: مَا يَمْنَعُنِي أَنْ أُحَدِّثَكُمْ إِلَّا كَرَاهِيَةٌ أَنْ أَمْلِكُكُمْ. إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَتَحَوَّلُنَا بِالْمَوْعِظَةِ فِي الْأَيَّامِ. كَرَاهِيَةٌ السَّامَةِ عَلَيْنَا.

265

Şakîk Ebû Vâil'den (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir:

Abdullah İbn Mes'ûd her perşembe günü bizlere hakikatleri anlatır, ders verirdi. Birisi ona, "Ey Abdurrahman'ın babası, biz senin sohbetini seviyor ve hoşlanıyoruz ve her gün bizimle konuşmanı arzu ediyoruz" dedi.

Bunun üzerine Abdullah şöyle dedi:

"Size hitap etmekten beni alıkoyan, sizi bıktırma korkusundan başka bir şey değildir. Çünkü Rasûlullah (a.s.m.) nasihat verirken bıkkınlık gelmesin diye duruma bakar, uygun bir vakit kollardı."

(Müslim, Münâfıkîn: 83; Buhârî, İlim: 11.)

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لِيَعِزَّ الْمُسْلِمِينَ فِي مَصَائِبِهِمْ، الْمُصِيبَةُ بِي﴾

266

Abdurrahman bin Kâsım (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Müslümanlar başlarına musibetler geldiğinde, bana gelen musibetleri düşünüp teselli bulsunlar.”

(Muvatta', Cenâiz: 41.)

عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ؛ قَالَتْ: لَمَّا أُصِيبَ جَعْفَرُ رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى أَهْلِهِ فَقَالَ: ﴿إِنَّ آلَ جَعْفَرٍ قَدْ شُغِلُوا بِشَأْنٍ مَيِّتِهِمْ، فَاصْنَعُوا لَهُمْ طَعَامًا﴾

267

Esmâ binti Ümeys (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Cafer bin Ebû Tâlib şehit edildiği zaman Rasûlullah (a.s.m.) ev halkının yanına döndü ve “Cafer'in ailesi, cenaze ile meşguldür [üzüntülüdür]. Bunun için onlara yemek hazırlayınız” buyurdu.

(İbn Mâce, Cenâiz: 59; Tirmizî, Cenâiz: 21.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يُوعَكُ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ تُوعَكُ وَغَمًا شَدِيدًا قَالَ: ﴿أَجَلُ إِنِّي أُوَعَكُ كَمَا يُوعَكُ رَجُلَانِ مِنْكُمْ قُلْتُ: ذَلِكَ بِأَنَّ لَكَ أَجْرَيْنِ، قَالَ: أَجَلُ ذَلِكَ كَذَلِكَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذَى شَوْكَةٍ فَمَا فَوْقَهَا إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا عَنْ سَيِّئَاتِهِ كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا﴾

268

Abdullah İbn Mes'ûd (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) huzuruna girdim. Şiddetli acı çekiyordu. Elimle ona dokundum ve dedim ki: “Yâ Rasûlallah, harareten dolayı çok sıkıntı çekiyorsunuz.”

Rasûlullah (a.s.m.), “Evet! Ben içinizden iki kişinin çektiği kadar ızdırap hissediyorum” buyurdu.

Ben, “Bu, belki size iki kat sevap kazandırmak içindir” dedim. Rasûlullah (a.s.m.), “Evet!” buyurdu. Sonra sözüne şöyle devam etti: “Hastalığa veya

başka türlü bir sıkıntıya maruz kalan hiçbir Müslüman yoktur ki, Allah bu vesileyle, ağacın yapraklarını dökmesi gibi, onun günahlarını affetmesin.”

(Buhârî, Merdâ: 3; Müslim, Birr: 45.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يُعْطِيَ عَطِيَّةً أَوْ يَهَبَ هِبَةً فَيَرْجِعَ فِيهَا إِلَّا الْوَالِدُ فِيمَا يُعْطِي وَلَدَهُ، وَمَثَلُ الَّذِي يُعْطِي الْعَطِيَّةَ ثُمَّ يَرْجِعُ فِيهَا كَمَثَلِ الْكَلْبِ يَأْكُلُ فَإِذَا شَبِعَ قَاءَ ثُمَّ عَادَ فِي قَيْئِهِ﴾

269

İbn Abbas'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur: “Birisinin bir hediye verip veya bir ikramda bulunup, tekrar bundan dönmesi helal değildir. Ancak, baba çocuğuna yaptığı bağıştan dönebilir. Verdiği hediyeyi geri isteyen kimsenin durumu köpeğe benzer. Köpek yemek yer; karnı doyduktan sonra kusar, sonra da dönüp kendi kustuğunu yer.”

(Buhârî, Hibe: 30; Ebû Dâvûd, Büyû': 81; Müslim, Hitâb: 6;

İbn Mâce, Sadakât: 7; Neseî, Hibe: 3.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا دَخَلَ الرَّجُلُ بَيْتَهُ فَذَكَرَ اللَّهَ عِنْدَ دُخُولِهِ وَعِنْدَ طَعَامِهِ قَالَ الشَّيْطَانُ: لَا مَبِيتَ لَكُمْ وَلَا عَشَاءَ. وَإِذَا دَخَلَ فَلَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ دُخُولِهِ قَالَ الشَّيْطَانُ: أَذْرَكْتُمُ الْمَبِيتَ، وَإِذَا لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ طَعَامِهِ قَالَ: أَذْرَكْتُمُ الْعَشَاءَ﴾

270

Câbir bin Abdullah'ın (r.a.) rivâyet ettiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İnsan evine girdiği sırada ve yemek esnasında Allah'ı zikrederse, şeytan, yardımcılara ‘Size burada ne yatacak yer ve ne de akşam yemeği yoktur’ der. Evine girdiği zaman Allah'ı zikretmezse, şeytan, ‘İşte barınacak bir yere kavuştunuz;’ yemek esnasında Allah'ı zikretmezse, ‘İşte burada hem barınabilir, hem de akşam yemeği yiyebilirsiniz’ der.”

(Müslim, Eşribe: 103; Ebû Dâvûd, Et'ime: 15; İbn Mâce, Dua: 19.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى أُمِّ السَّائِبِ فَقَالَ: مَا لَكَ يَا أُمَّ السَّائِبِ تُرْفِزِينَ؟ قَالَتْ: الْحُمَّى لَا بَارَكَ اللَّهُ فِيهَا فَقَالَ: لَا تَسْبِي الْحُمَّى فَإِنَّهَا تُذْهِبُ خَطَايَا بَنِي آدَمَ كَمَا يُذْهِبُ الْكَبِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ ﴿

271

Câbir bin Abdullah (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) Ümmü Sâib'in yanına girdi ve "Ey Ümmü Sâib, ne diye böyle titriyorsun" diye sordu.

Ümmü Sâib, "Allah hayrını vermesin, sıtmadan" diye sövdü.

Rasûlullah (a.s.m.), "Sıtmaya sövme! Çünkü körük nasıl demirin pasını giderirse, o da insanoğlunun günahlarını götürür" buyurdu.

(Müslim, Birr: 53.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَعَنَ اللَّهُ زَايِرَاتِ الْقُبُورِ وَالْمُتَّخِذِينَ عَلَيْهَا الْمَسَاجِدَ وَالشُّرُجَ﴾

272

İbn Abbas (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Kabirleri ziyaret eden kadınlara, kabirler üstünde mescid yapanlara ve mum koyup yakanlara Allah lânet etsin."

(Ebû Dâvûd, Cenâiz: 78; Tirmizî, Salât: 121.)

Rasûlullah, ölümü hatırlatıp ibret ve ders almaya vesile olduğu için erkekleri kabirleri ziyaret etmeye teşvik etmişti. Kadınlara ise, bağırıp çağırdıkları, açılıp saçıldıkları, mum v.s. diktikleri için yasaklamıştı. Lânet böyle durumlarda söz konusudur. Ancak sabır ve metanet göstermek, bağırıp çağırp ortalığı velveleye vermemek, mum v.s. dikip bid'alara girmemek, sünnete uygun olmak şartıyla kadınların da kabirleri ziyaret etmeleri caizdir, ibret ve ders almaya vesiledir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ وَلَا هَمٍّ وَلَا حُزْنٍ وَلَا أَذًى وَلَا غَمٍّ إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا خَطَايَاهُ﴾

273

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Müslümana ağrı, yorgunluk, hastalık, üzüntü, hatta kendisini üzen bir iç sıkıntısı gelir de sabrederse, buna karşılık günahlarından bir kısmı affolunur.”

(Buhârî, Merdâ: 1; Müslim, Birr: 52.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقْبَلُ الْهَدِيَّةَ وَيُثِيبُ

274

عَلَيْهَا.

Hiz. Âişe (r.anha) şöyle rivâyet etmiştir:

Hiz. Peygamber (a.s.m.) hediye kabul eder, karşılığında da bir şey verirdi.

(Buhârî, Hibe: 11; Tirmizî, Birr: 34; Ebû Dâvûd, Büyu: 80.)

عَنْ عَطَاءٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَلَا أُرِيكَ امْرَأَةً مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ؟ قُلْتُ: بَلَى. قَالَ: هَذِهِ الْمَرْأَةُ السُّودَاءُ أَنْتِ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَتْ: إِنِّي أَضْرَعُ وَإِنِّي أَنْكَشِفُ فَادْعُ لِي. قَالَ: ﴿إِنْ شِئْتَ صَبَرْتَ وَلَكَ الْجَنَّةُ، وَإِنْ شِئْتَ دَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُعَافِيكَ﴾ فَقَالَتْ: أَضْبِرْ، قَالَتْ: إِنِّي أَنْكَشِفُ فَادْعُ اللَّهَ لِي أَلَّا أَنْكَشِفَ فَدَعَا لَهَا.

275

Atâ bin Ebû Rebah (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

İbn Abbas bana, “Sana cennetlik bir kadın göstereyim mi?” dedi. “Göster” dedim.

“İşte şu siyah kadındır. Bu kadın bir defasında Hiz. Peygamber’e (a.s.m.) geldi ve ‘Ben sar’aya tutuluyorum. Bu sırada da açılıyorum. Allah’a dua et de bundan kurtulayım’ dedi.

“Rasûlullah (a.s.m.), ‘İstersen bu hastalığa sabret. Bunun karşılığında sana cennet vardır. Yok, istersen, sana şifa vermesi için Allah’a dua edeyim’ buyurdu.

“Kadın, ‘Öyle ise sabrederim. Ancak, ben sar’alandığım zaman üstüm başım açılıyor. Açılmamam için Allah’a dua ediver’ dedi. Rasûlullah (a.s.m.) kadın için dua etti.”

(Buhârî, Merdâ: 6; Müslim, Birr: 54.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَذْكُرْ اسْمَ اللَّهِ وَإِنْ نَسِيَ أَنْ يَذْكُرَ اسْمَ اللَّهِ فِي أَوَّلِهِ فَلْيَقُلْ بِاسْمِ اللَّهِ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ ﴿٢٧٦﴾

Hız. Âişe (r.anha) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Biriniz yemeğe başladığı zaman besmele çeksin. Eğer başlarken besmeleyi unutursa, ‘Bismillahi fî evvelihî ve âhirihi’ [Başı ve sonu için Allah'ın adıyla] desin.”

(Ebû Dâvûd, Et'ime: 15; Tirmizî, Et'ime: 47; İbn Mâce, Et'ime: 7.)

كَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ: إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ طَعَامِ الْمُتَبَارِئِينَ أَنْ يُؤْكَلَ.

İbn Abbas (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Hız. Peygamber (a.s.m.) birbirleriyle yarışmak maksadıyla ziyafet veren ve bununla gururlanan kimselerin yemeklerinin yenmesini yasakladı.

(Ebû Dâvûd, Et'ime: 7.)

عَنْ عُمَرَ بْنِ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كُنْتُ غُلَامًا فِي حِجْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَتْ يَدِي تَطِيشُ فِي الصَّحْفَةِ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ: ﴿يَا غُلَامُ سَمِ اللَّهَ وَكُلْ بِيَمِينِكَ وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ، فَمَا زَالَتْ تِلْكَ طِعْمَتِي بَعْدُ.﴾

Ömer bin Ebû Seleme (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) hizmetinde bulunuyordum. Yemek yerken, elim yemek kabının her tarafında dolaşırdı. Bunun üzerine Rasûlullah bana, “Ey evlâdım, besmele çek, sağ elinle ve yemek kabının sana en yakın olan tarafından ye!” buyurdu. Ondan sonra hep öyle yemek yedim.

(Buhârî, Et'ime: 3; Müslim, Eşribe: 108; İbn Mâce, Et'ime: 8.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُصِبْ مِنْهُ﴾

279

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah, her kime hayır dilerse onu musibete maruz bırakır.”

(Buhârî, Merdâ: 2.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: عَادَ النَّبِيُّ ﷺ رَجُلًا مِنْ وَعَكٍ كَانَ بِهِ فَقَالَ: ﴿أَبَشِرْ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ هِيَ نَارِي أَسْلَطْتُهَا عَلَى عَبْدِي الْمَذْنِبِ لَتَكُونَ حَظُّهُ مِنَ النَّارِ﴾

280

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet etmiştir:

Hiz. Peygamber (a.s.m.) humma hastalığına tutulan birisinin ziyaretine gitti ve şöyle buyurdu:

“Seni müjdelerim. Çünkü Allah şöyle buyuruyor: ‘O benim ateşimdendir. Ben onu ateşten payını alması için, günahkâr kuluma musallat ederim.’”

(Tirmizî, Tıb: 35; Müsned, 2:440.)

عَنْ ثَوْبَانَ مَوْلَى النَّبِيِّ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ عَادَ مَرِيضًا لَمْ يَزَلْ فِي خُرْفَةِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَزْجَعَ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا خُرْفَةُ الْجَنَّةِ؟ قَالَ: جَنَاهَا﴾

281

Hiz. Peygamber'in (a.s.m.) azadlı kölesi Sevbân (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bir hastayı ziyaret eden kimse, ziyarette bulunduğu müddetçe, cennet hurfeleri içinde olur.”

“Yâ Rasûlallah, cennet hurfesi nedir?” diye soruldu Rasûlullah (a.s.m.), “Cennetin olgunlaşıp, toplanmış olan meyveleridir” buyurdu.

(Müslim, Birr: 42; Tirmizî, Cenâiz: 2.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: يَا ابْنَ آدَمَ مَرِضْتُ فَلَمْ تَعُدْنِي قَالَ: يَا رَبِّ كَيْفَ أَعُوذُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ؟ قَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ عَبْدِي فُلَانًا مَرِضَ فَلَمْ تَعُدَّهُ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ عُدْتَهُ لَوَجَدْتَنِي عِنْدَهُ، يَا ابْنَ آدَمَ اسْتَطَعَمْتُكَ فَلَمْ تُطْعِمْنِي قَالَ: يَا رَبِّ كَيْفَ أُطْعِمُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ؟ قَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهُ اسْتَطَعَمَكَ عَبْدِي فُلَانٌ فَلَمْ تُطْعِمْهُ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ أَطْعَمْتَهُ لَوَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي. يَا ابْنَ آدَمَ اسْتَسْقَيْتُكَ فَلَمْ تَسْقِنِي. قَالَ: يَا رَبِّ كَيْفَ أَشْقِيكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ؟ قَالَ: اسْتَسْقَاكَ عَبْدِي فُلَانٌ فَلَمْ تَسْقِهِ أَمَا إِنَّكَ إِنْ سَقَيْتَهُ وَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي﴾

282

Ebû Hüreyre (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Aziz ve Celil olan Allah Kıyâmet Gününde şöyle buyuracaktır: 'Ey insanoğlu, Ben hasta olmuştum. Sen Beni niye ziyaret etmedin?'

"Kul, 'Yâ Rabbi, Sen âlemlerin Rabbi olduğun halde, ben Seni nasıl ziyaret edebilirim?' der.

"Allah, 'Sen bilmiyor musun, Benim filanca kulum hasta olmuştu da sen onu ziyaret etmemiştin. Yine sen bilmiyor musun ki, eğer sen onu ziyaret etseydin Beni [Benim rızâmı, ecir ve mükâfatımı] o hastanın yanında bulacaktın' buyurur.

"Yine Allahü Teâlâ, 'Ey Âdemoğlu, Ben senden yiyecek istedim, fakat sen Bana yiyecek vermedin' buyurur.

"Kul, 'Yâ Rabbi, Sen Âlemlerin Rabbisin. Ben Sana nasıl yemek verebilirim?' der.

"Allah, 'Sen bilmez misin ki, filan kulum senden yiyecek istemişti de, sen ona yiyecek vermemiştin. Bilmiyor musun ki, onu doyursaydın, bunun karşılığını Benim yanımda bulacaktın.'

"Yine Allah, 'Ey insanoğlu, Ben senden su istedim, sen Bana su vermedin' buyurur.

“Kul, ‘Yâ Rabbi, Sen Âlemlerin Rabbisin. Ben Sana nasıl su verebilirim?’ der.

“Allah, ‘Filan kulum senden su istemişti de, sen ona su vermemiştin. Bilmiyor musun ki, eğer sen ona su vermiş olsaydın bunun karşılığını Benim yanımda bulacaktın?’”

(Müslim, Birr: 43.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: ﴿إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: إِذَا ابْتَلَيْتُ عَبْدِي بِحَبِيبَتِهِ فَصَبَرَ عَوَّضْتُهُ مِنْهُمَا الْجَنَّةَ﴾ رَوَاهُ الشُّيْخَانُ.

Enes'den (bin Mâlik) (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah buyurdu ki; ‘Kulum çok sevdiği gözlerini aldığı zaman buna sabrederse, karşılığında ona cenneti veririm.’”

(Buhârî, Merdâ: 7; Müsned, 3:144.)

عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَكَلَ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ بِشِمَالِهِ فَقَالَ: ﴿كُلْ يَمِينِكَ فَقَالَ: لَا أَسْتَطِيعُ، قَالَ: لَا اسْتَطَعْتَ، مَا مَنَعَهُ إِلَّا الْكِبَرُ قَالَ: فَمَا رَفَعَهَا إِلَى فِيهِ﴾

Seleme bin Ekvâ (r.a.) rivâyet etmiştir:

Birisi Hz. Peygamber'in (a.s.m.) huzurunda sol eli ile yemek yiyordu. Rasûlullah (a.s.m.), “Sağ elinle ye!” buyurdu. Adam, “Sağ elimle yiyemiyorum” dedi. Rasûlullah (a.s.m.), “Yiyemeyesin!” dedi. O gurur ve kibirinden dolayı sağ eliyle yemek yemek istemiyordu. İşte Rasûlullah (a.s.m.) bundan dolayı öyle söylemişti. Artık o elini kaldıramaz oldu.

(Müslim, Eşribe: 108.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ

فَلْيَأْكُلْ يَمِينَهُ وَإِذَا شَرِبَ فَلْيَشْرَبْ يَمِينَهُ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ
وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ ﴿

Abdullah İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Biriniz yemek yediği zaman sağ eli ile yesin. Bir şey içtiği zaman da sağ eliyle içsin. Çünkü ancak şeytan sol eliyle yer ve içser.”

(Tirmizî, Et'ime: 9; İbn Mâce, Et'ime: 8.)

قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، مَا عَابَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ طَعَامًا قَطُّ إِنْ
اشْتَهَاهُ أَكَلَهُ وَإِنْ كَرِهَهُ تَرَكَهُ.

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) hiçbir yemeği kusurlu bulduğunu görmedim. Yemeğe iştihası varsa yer, yoksa yemez, bir şey de demezdi.

(Buhârî, Et'ime: 21; Müslim, Eşribe: 187; Ebû Dâvûd, Et'ime: 13; Tirmizî, Birr: 84.)

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ يَحْضُرُ
أَحَدَكُمْ عِنْدَ كُلِّ شَيْءٍ مِنْ شَأْنِهِ حَتَّى يَحْضُرَهُ عِنْدَ طَعَامِهِ فَإِذَا سَقَطَتْ مِنْ
أَحَدِكُمْ اللَّقْمَةُ فَلْيِمِطْ مَا كَانَ بِهَا مِنْ أَدَى ثُمَّ لْيَأْكُلْهَا وَلَا يَدْعُهَا لِلشَّيْطَانِ
فَإِذَا فَرَّغَ فَلْيَلْعَقْ أَصَابِعَهُ فَإِنَّهُ لَا يَذَرِي فِي أَيِّ طَعَامِهِ الْبَرَكَةَ﴾

Hız. Câbir'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz ki şeytan, bütün işlerinizde, hatta yemek esnasında bile yanınızda bulunur. Öyle ise birinizin lokması yere düştüğü zaman, üzerindeki rahatsız edici şeyleri temizleyip yesin; sakın o lokmayı şeytana bırakmasın. Yemeği bitirince de parmaklarını yalasın. Çünkü bereketin yemeğin hangi parçasında olduğu bilinmez.”

(Müslim, Eşribe: 135.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ نَامَ وَفِي يَدِهِ غَمَزٌ وَلَمْ يَغْسِلْهُ فَأَصَابَهُ شَيْءٌ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ﴾
288

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kim elinde et kokusu bulunduğu halde, elini yıkamadan uyur ve sonra da başına bir şey gelirse, kendisinden başka hiç kimseyi suçlamasın.”

(Ebû Dâvûd, Et'ime: 53; Tirmizî, Et'ime: 48; İbn Mâce, Et'ime: 22.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: إِنَّ اللَّهَ لَيَرْضَى عَنِ الْعَبْدِ أَنْ يَأْكُلَ الْأَكْلَةَ فَيُحَمِّدَهُ عَلَيْهَا أَوْ يَشْرِبَ الشَّرْبَةَ فَيُحَمِّدَهُ عَلَيْهَا.
289

Enes bin Mâlik (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Şüphesiz ki, Allah, kul bir şey yerken ve içerken hamd etmesinden hoşnut olur.”

(Müslim, Zikir: 89; Tirmizî, Et'ime: 18.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَتَى بِلَبَنٍ قَدْ شِيبَ بِمَاءٍ وَعَنْ يَمِينِهِ أَغْرَابِيٌّ وَعَنْ شِمَالِهِ أَبُو بَكْرٍ فَشَرِبَ ثُمَّ أُعْطِيَ الْأَغْرَابِيُّ وَقَالَ: الْأَيْمَنُ الْأَيْمَنُ
290

Enes (bin Mâlik) (r.a.) rivâyet etmiştir:

Hız. Peygamber'e (a.s.m.) su ile karıştırılmış bir miktar süt getirildi. Sağ tarafında bir bedevî, sol tarafında ise Ebû Bekir (r.a.) bulunuyordu. Rasûlullah (a.s.m.) içtikten sonra bedevîye verdi ve “Sağdan, sırayla ver” buyurdu.

(Buhârî, Eşribe: 18; Müslim, Eşribe: 124; Ebû Dâvûd, Eşribe: 19; Tirmizî, Eşribe: 19.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿تَعَشَّوْا وَلَوْ بِكَفٍّ مِنْ حَشَفٍ، فَإِنَّ تَرَكَ الْعِشَاءَ مَهْرَمَةً﴾
291

Enes bin Mâlik (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Bir avuç bayat hurma ile dahi olsa, akşam yemeği yiyiniz. Çünkü akşam yemeğini terk etmek, insanı çabuk ihtiyarlatır ve zayıflatır.”

(Tirmizî Et'ime: 46.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَنَفَّسُ فِي الشَّرَابِ ثَلَاثًا وَيَقُولُ: ﴿إِنَّهُ أَزْوَى وَأَبْرَأُ وَأَمْرَأُ﴾ قَالَ أَنَسٌ: فَأَنَا أَتَنَفَّسُ فِي الشَّرَابِ ثَلَاثًا.

Hz. Enes (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) su içerken aralıklarla üç defa nefes alır içer ve “Şüphesiz ki, üç nefeste içmek susuzluğu daha iyi giderici, zararsız ve sağlığa daha uygundur” buyururdu.

Enes, “Ben de üç nefeste içerim” derdi.

(Buhârî, Eşribe: 26; Müslim, Eşribe: 123; İbn Mâce, Eşribe: 18.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْكُلُ الْبُطِيخَ بِالرُّطْبِ فَيَقُولُ: ﴿نَكْسِرُ حَرْ هَذَا يَبْرِدُ هَذَا وَبَرْدَ هَذَا بِحَرِّ هَذَا﴾

293 Âişe (r.anha) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) karpuzu yaş hurma ile yer ve şöyle buyururdu: “Hurmanın hararetini karpuzun serinliği ile karpuzun serinliğini de şu hurmanın harareti ile gideriyoruz.”

(Ebû Dâvûd, Efime: 44; Tirmizî, Et'ime: 36; İbn Mâce, Et'ime: 37.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ اخْتِنَاثِ الْأَسْقِيَةِ.

294

Ebû Saîd Hudrî (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

“Rasûlullah (a.s.m.) su tulumlarından ağza dayayarak su içilmesini yasakladı.”

(Buhârî, Eşribe: 23; Müslim, Eşribe: 111; Tirmizî, Eşribe: 17; İbn Mâce, Eşribe: 19.)

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿سَاقِي الْقَوْمِ أَخْرَهُمْ شُرْبًا﴾ 295

Ebû Katâde'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir cemaate su dağıtan, en son içer.”

(Müslim, Mesâcid: 311; Ebû Dâvûd, Eşribe: 19; İbn Mâce, Eşribe: 26; Tirmizî, Eşribe: 20.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿عَطُّوا الْإِنَاءَ وَأَوْكُوا السِّقَاءَ وَأَغْلِقُوا الْبَابَ وَأَطْفِئُوا السِّرَاجَ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَحُلُّ سِقَاءَ وَلَا يَفْتَحُ بَابًا وَلَا يَكْشِفُ إِنَاءً فَإِنْ لَمْ يَجِدْ أَحَدَكُمْ إِلَّا أَنْ يَغْرُضَ عَلَى إِنَائِهِ غُودًا وَيَذْكُرَ اسْمَ اللَّهِ فَلْيَفْعَلْ فَإِنَّ الْقَوَيْسِقَةَ تُضَرِّمُ عَلَى أَهْلِ الْبَيْتِ بَيْتَهُمْ﴾ 296

Câbir bin Abdullah'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kapların üzerini örtün, su tulumlarını da iyice bağlayın. Kapıları kapayın, lâmbaları da söndürün. Çünkü böyle yaptığınız takdirde şeytan su kaplarını göremez; kapıyı da kabı da açamaz. Herhangi biriniz hiçbir şey bulamasa bile, bir tahta parçası eline geçse, Allah'ın ismini de anarak onu kapat-sın. Lâmbayı söndürmediğinde de evini ateşe verebilir.”

(Buhârî, Eşribe: 22; Müslim, Eşribe: 99; Ebû Dâvûd, Edeb:161; Tirmizî, Et'ime: 15.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ وَرَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَهُوَ يُحَوِّلُ الْمَاءَ فِي حَائِطِهِ فَقَالَ: ﴿إِنْ كَانَ عِنْدَكَ مَاءٌ بَاتَ هَذِهِ اللَّيْلَةَ فِي شَنٍّ وَإِلَّا كَرَعْنَا﴾ قَالَ: بَلَى عِنْدِي مَاءٌ بَاتَ فِي شَنٍّ. 297

Câbir bin Abdullah (r.a.) rivâyet etmiştir.

Hız. Peygamber (a.s.m.) Sahabelerden biri ile bahçesini sulamakta olan Ensârdan birisinin yanına vardı.

Hız. Peygamber (a.s.m.), “Eğer yanında önceki geceden kalma dinlenmiş su varsa içelim, yoksa eğilip şu sudan içeriz” buyurdu.

Ensârdan olan zât, “Evet, geceden kabında dinlenmiş suyum var” dedi.

(Buhârî, Eşribe: 14; Ebû Dâvûd, Eşribe: 18.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا فَرَغَ مِنْ طَعَامِهِ قَالَ: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَجَعَلَنَا مُسْلِمِينَ﴾

298

Ebû Saîd Hudrî (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) yemekten sonra, “Bizi doyuran, bize içiren ve bizi Müslüman olarak yaratan Allah’a hamdolsun” derdi.

(Ebû Dâvûd, Et’ime: 52; Tirmizî, Daavât: 55.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا كَفَى أَحَدَكُمْ خَادِمُهُ طَعَامَهُ حَرَهُ وَدُخَانَهُ فَلْيَأْخُذْ بِيَدِهِ فَلْيَقْعِدْهُ مَعَهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيَأْخُذْ لُقْمَةً فَلْيُطْعِمَهَا إِيَّاهُ﴾

299

Ebû Hüreyre’nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Birinizin hizmetçisi, ateşine ve dumanına katlanarak bir yemek hazırladığı zaman, elinden tutarak kendisi ile beraber yemesi için yanına oturtsun. Şayet bunu yapmazsa, hiç değilse o yemekten bir lokma alıp ona tattırsın.”

(Tirmizî, Et’ime: 44; Müslim, Eymân: 42; Ebû Dâvûd, Et’ime: 50.)

عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تَشْرَبُوا فِي آتِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَلَا تَلْبَسُوا الْحَرِيرَ وَالذَّبْيَاجَ فَإِنَّهَا لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَكُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾

300

Hız. Huzeyfe (r.a.), Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Altın ve gümüş kaplardan bir şey içmeyin. İpek ve atlas kumaş da giymeyin. Çünkü bunlar, dünyada Müslüman olmayanlar, âhirette de sizin içindir.”

(Buhârî, Et’ime: 29; Ebû Dâvûd, Eşribe: 17; Tirmizî, Eşribe: 10.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ؛ قَالَ: لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَنْفُخُ فِي طَعَامٍ وَلَا شَرَابٍ وَلَا يَتَنَفَّسُ فِي الْإِنَاءِ.

301

İbn Abbas (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) yiyeceğe ve içeceğe üflemez; kabın içine de solumazdı.

(İbn Mâce, Et’ime: 18.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَنَعَ أَبُو الْهَيْثَمِ بْنُ التَّيْهَانِ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ طَعَامًا وَدَعَاهُ وَأَصْحَابَهُ فَلَمَّا فَرَّغُوا قَالَ: أَتَيْبُوا أَخَاكُمْ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا إِتَابُتُهُ؟ قَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا دَخَلَ بَيْتُهُ فَأَكَلَ طَعَامَهُ وَشَرِبَ شَرَابَهُ فَدَعَا لَهُ فَذَلِكَ إِتَابُتُهُ ﴿

302

Câbir bin Abdullah (r.a.) rivâyet etmiştir.

Ebû Haysem bin Teyhan, Rasûlullah (a.s.m.) için bir ziyafet hazırlamıştı.

Rasûlullah’ı (a.s.m.) ve Sahabelerini davet etti. Yemekten ayrılırken Rasûlullah (a.s.m.) ashabına, “Kardeşinizin yemeğine karşılık verin” buyurdu.

Sahabeler, “Bu yemeğin karşılığı nedir?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), “Bir kimsenin evine girilir, yemeği yenilir, içeceği içilir ve ayrılıp giderken o kişiye dua edilirse, işte bu dua yemeğin karşılığı olur” buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Et’ime: 45.)

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ أُمُّهُ عَمَدَتْ إِلَى مِدٍّ مِنْ شَعِيرٍ جَشَّتُهُ وَجَعَلَتْ مِنْهُ خَطِيفَةً وَعَصَرَتْ عُكَّةً عِنْدَهَا، ثُمَّ بَعَثَنِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَأَتَيْتُهُ

وَهُوَ فِي أَصْحَابِهِ فَدَعَوْتُهُ، قَالَ وَمَنْ مَعِي، فَجِئْتُ فَقَالَتْ إِنَّهُ يَقُولُ وَمَنْ مَعِي، فَخَرَجَ إِلَيْهِ أَبُو طَلْحَةَ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا هُوَ شَيْءٌ صَنَعْتَهُ أُمُّ سُلَيْمٍ، فَدَخَلَ فَجِئَ بِهِ وَقَالَ: أَدْخِلْ عَلَيَّ عَشْرَةً، فَدَخَلُوا فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا، ثُمَّ قَالَ أَدْخِلْ عَلَيَّ عَشْرَةً فَدَخَلُوا فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا، ثُمَّ قَالَ أَدْخِلْ عَلَيَّ عَشْرَةً حَتَّى عَدَّ أَرْبَعِينَ، ثُمَّ أَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ قَامَ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ هَلْ نَقَصَ مِنْهَا شَيْءٌ.

303

Enes bin Mâlik (r.a.) rivâyet etmiştir:

Enes'in annesi Ümmü Süleym (r.a.) bir iki avuç hurmayı yağ ile kavurarak bir yemek yaptı. Sonra da beni Peygamberimize (a.s.m.) gönderdi. Kal-kıp gittim. Rasûlullah (a.s.m.) Sahabeleriyle birlikte bulunuyordu. Rasûlullah'ı (a.s.m.) davet ettim.

Rasûlullah (a.s.m.), “Ne getirdin?” buyurdu. Ben ne getirdiğimi bildirdim.

Ebû Talha Rasûlullah'a (a.s.m.) dönerek, “Onu Ümmü Süleym yapmış-tır” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), “On kişi içeri buyursun” dedi. On kişi doyuncaya kadar yediler. Sonra “On kişi daha buyursun” dedi. Onlar da girip doydular. Sonra on kişiyi daha buyur etti. Nihayet bu kırka ulaştı. En sonunda Rasûlullah (a.s.m.) yedi. Peşinden de kalktı. Ben, tabakta bir şeyin eksilip eksilmediğine bakıyordum [Hiçbir şeyin eksilmediğini gördüm].

(Buhârî, Et'ime: 48.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَثْرَنَ الرَّجُلُ بَيْنَ الثَّمَرَتَيْنِ حَتَّى يَسْتَأْذِنَ أَصْحَابَهُ.

304

İbn Ömer (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Arkadaşlarının rızası olmadan hurmayı çift çift yemeyi Rasûlullah (a.s.m.) yasakladı.

(Buhârî, Eşribe: 4; Müslim, Eşribe: 151; Tirmizî, Et'ime: 16; İbn Mâce, Et'ime: 41.)

عَنْ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَكَلَ طَعَامًا فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ﴾

Muaz bin Enes (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Bir kimse yemek yedikten sonra, ‘Güç ve kuvvetim olmadığı halde bu yemeği bana yediren ve beni bununla rızıklandıran Allah’a hamdolsun’ derse, geçmiş günahları affolunur.”

(Ebû Dâvûd, Libâs: 1; Tirmizî, Daavât: 55; İbn Mâce, Et’ime: 16.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَشْرُبُ قَائِمًا وَقَاعِدًا.

Amr bin Şuayb (r.a.) dedesinin şöyle dediğini rivâyet etmiştir:

“Rasûlullah'ı (a.s.m.) hem ayakta, hem de oturarak su içerken gördüm.”

(Tirmizî, Eşribe: 12.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿أَفْشُوا السَّلَامَ وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ وَاضْرِبُوا الْهَامَ تَوَرَّثُوا الْجَنَانَ. وَفِي رِوَايَةٍ: اغْبُدُوا الرُّحْمَنَ وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ وَأَفْشُوا السَّلَامَ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Çok çok selâm verin, yemek yedin ve kâfirlerle mücadele edin ki, cennetin mirasçıları olasınız.”

Bir başka rivâyet ise şöyledir:

“Rahmân olan Allah'a ibadet edin, bol bol yemek yedin ve bol bol selâm verin ki, huzur içinde cennete giresiniz.”

(Tirmizî, Et’ime: 45.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿طَعَامُ الْإِثْنَيْنِ
كَافِي الثَّلَاثَةِ وَطَعَامُ الثَّلَاثَةِ كَافِي الْأَرْبَعَةِ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“İki kişilik yemek üç kişiye, üç kişilik yemek de dört kişiye yeter.”

(Buhârî, Et'ime: 11; Tirmizî, Et'ime: 21.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ مِنَ الشَّجَرِ شَجَرَةً لَا يَسْقُطُ
وَرَقُّهَا. وَإِنَّهَا مَثَلُ الْمُسْلِمِ. فَحَدِّثُونِي مَا هِيَ؟ فَوَقَعَ النَّاسُ فِي شَجَرِ
الْبَوَادِي. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: وَوَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا النَّخْلَةُ. فَاسْتَحْيَيْتُ. ثُمَّ
قَالُوا: حَدِّثْنَا مَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: هِيَ النَّخْلَةُ﴾

İbn Ömer'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah şöyle buyurmuştur:

“Öyle bir ağaç vardır ki, tıpkı mü'min gibi, yaprağını dökmez. Bana onun ne olduğunu söyler misiniz?”

Orada bulunanlar kırlarda bulunan ağaç çeşitlerini saymaya başladılar. İbn Ömer der ki, “İçimden onun hurma ağacı olduğunu düşündüm. Fakat söylemekten çekindim. Orada bulunanlar, “Ya Rasûlallah! Söyle bize o nedir?” dediler. Rasûlullah (a.s.m.), “O hurma ağacıdır” buyurdu.

(Buhârî, Edeb: 89; Müslim, Sıfâtü'l-Kıyâme: 64.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّلَامِ: أَخَذَ النَّبِيُّ ﷺ كِسْرَةً مِنْ خُبْزِ شَعِيرٍ فَوَضَعَ
عَلَيْهَا تَمْرَةً وَقَالَ: ﴿هَذِهِ إِدَامُ هَذِهِ﴾

Abdullah bin Abdüsselâm (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Hız. Peygamber (a.s.m.) arpa ekmeğinden bir parça aldı ve üzerine bir hurma koyup şöyle buyurdu:

“Bu hurma, şu ekmeğin katığıdır.”

(Ebû Dâvûd, Et'ime: 41.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ شَرِبَ مُسْكِرًا بُخِستَ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا فَإِنْ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَإِنْ عَادَ الرَّابِعَةَ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَسْقِيَهُ مِنْ طِينَةِ الْحَبَالِ قِيلَ: وَمَا طِينَةُ الْحَبَالِ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: صَدِيدُ أَهْلِ النَّارِ، وَمَنْ سَقَاهُ صَغِيرًا لَا يَعْرِفُ حَلَالَهُ مِنْ حَرَامِهِ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَسْقِيَهُ مِنْ طِينَةِ الْحَبَالِ﴾

311

Abdullah İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Sarhoşluk verici içki içen kimsenin, kırk gün namazı kabul olmaz. Ancak, tevbe edecek olursa, Allah tevbesini kabul eder. Dördüncü defa tevbesini bozarsa, artık Allah, tevbe dahi etse tevbesini kabul etmez ve Tînetü'l-Habâl'daki sudan içirir.”

Rasûlullah'a (a.s.m.), “Tînetü'l-Habâl nedir?” diye soruldu.

Rasûlullah (a.s.m.), “Cehennemliklerin irinidir. Kim helal ve haramı henüz bilmeyen küçük bir çocuğa içirirse, Allah ona da muhakkak Tînetü'l-Habâl'dan içirecektir” buyurdu.

(Tirmizî, Eşribe: 1; Nesefî, Eşribe: 45; Ebû Dâvûd, Eşribe: 5.)

وَقَالَ أَبُو أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَتَيْ بِطَعَامٍ أَكَلَ مِنْهُ وَبَعَثَ بِفَضْلِهِ إِلَيَّ وَإِنَّهُ بَعَثَ لِي يَوْمًا بِطَعَامٍ لَمْ يَأْكُلْ مِنْهُ لِثُومٍ فِيهِ فَسَأَلْتُهُ أَحْرَامٌ هُوَ؟ فَقَالَ: ﴿لَا، وَلَكِنِّي أَكْرَهُهُ مِنْ أَجْلِ رِيحِهِ﴾

312

Ebû Eyyûb (el-Ensârî) (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'a (a.s.m.) bir yemek getirildiği zaman, bundan yiyeceği kadar yer, kalan kısmını da bana gönderirdi. Bir gün yemeğin tadına bile bakmadan bana gönderdi. Çünkü bu yemekte sarımsak vardı. Ben kendisine “Sarımsak haram mıdır?” diye sordum. Rasûlullah (a.s.m.), “Hayır. Fakat ben onun kokusundan hoşlanmıyorum” buyurdu.

(Tirmizî, Et'ime: 14.)

عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿كُلُوا الزَّيْتَ وَادَّهِنُوا
بِهِ فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ﴾

313

Ömer (bin Hattab) (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Zeytinyağı yiyin ve vücudunuza ilâç olarak sürünün. Çünkü o mübarek bir ağaçtan alınmıştır.”

(Tirmizî, Et'ime: 43; İbn Mâce, Et'ime: 34.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَأَلَ أَهْلَهُ الْأَذْمَ فَقَالُوا: مَا
عِنْدَنَا إِلَّا خَلٌّ فَدَعَا بِهِ فَجَعَلَ يَأْكُلُ مِنْهُ وَيَقُولُ: ﴿نِعْمَ الْأَذْمُ الْخَلُّ نِعْمَ
الْأَذْمُ الْخَلُّ﴾

314

Câbir bin Abdullah (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) bir gün ailesine, “Katık olarak bir şey var mı?” diye sordu. Onlar da, “Sirleden başka bir şey yok” diye cevap verdiler. Onu istedi, yemeye başladı ve şöyle dedi:

“Sirke ne güzel katıktır. Sirke ne güzel katıktır.”

(Müslim, Eşribe: 166; İbn Mâce, Et'ime: 33.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَكَلَ ثُومًا أَوْ
بَصَلًا فَلْيَعْتَزِلْنَا أَوْ لِيَعْتَزِلْ مَسْجِدَنَا وَلْيَقْعُدْ فِي بَيْتِهِ﴾

315

Câbir (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Sarımsak ve soğan yiyen kimse bizden uzak dursun yahut mescitlerimizden uzaklaşsın, evinde otursun.”

(Buhârî, Et'ime: 49; Ebû Dâvûd, Et'ime: 40; Tirmizî, Et'ime: 13.)

عَنْ عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَهْدَى لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حُلَّةَ سِيرَاءَ
فَلَبِسْتُهَا فَعَرَفْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ فَقَالَ: إِنِّي لَمْ أَبْعَثْ بِهَا إِلَيْكَ

316

لِتَلْبَسَهَا إِنَّمَا بَعَثْتُ بِهَا إِلَيْكَ لِتَشُقَّهَا حُمْرًا بَيْنَ النِّسَاءِ ﴿﴾

Ali (bin Ebû Tâlib) (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

“Rasûlullah (a.s.m.) bana ipekten yapılmış bir elbise hediye etti. Ben de onu giydim. Ancak Rasûlullah’ın (a.s.m.) simasından kızdığını anladım. Şöyle buyurdular:

“Ben onu sana, giymen için değil, kesip de başörtüsü yaparak kadınlar arasında taksim edesin diye göndermişim.”

(Buhârî, Libâs: 12; Nesefî, Zîynet: 85; İbn Mâce, Libâs: 19; Tirmizî, Libâs: 1.)

317

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: إِنَّمَا نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الثَّوْبِ الْمُضْمَتِ مِنَ الْخَبْرِ فَأَمَّا الْعَلَمُ وَسَدَى الثَّوْبِ مِنَ الْخَبْرِ فَلَا بَأْسَ بِهِ ﴿﴾

İbn Abbas (r.a.) rivâyet etmiştir:

“Rasûlullah (a.s.m.) ancak saf ipekten yapılmış olan elbiseyi yasakladı. Üzerinde ipekli bir parça bulunan (veya dokuması başka bir madde olan) karışık kumaşları kullanmanın ise bir mahzuru olmayacağını söyledi.”

(Ebû Dâvûd, Libâs:9)

318

عَنْ أَبِي زِيَادٍ خِيَارِ بْنِ سَلَمَةَ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ أَكْلِ الْبَصْلِ فَقَالَتْ: أَخِزْ طَعَامَ أَكَلَهُ النَّبِيُّ ﷺ طَعَامٌ فِيهِ بَصْلٌ ﴿﴾

Ebû Ziyâd Hıyâr bin Seleme (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Hiz. Âişe’ye (r.a.) soğan konusunu sordum.

Hiz. Âişe (r.anha), “Rasûlullah’ın en son yemiş olduğu yemek, içinde soğan olan bir yemekti” dedi.

(Tirmizî, Et’ime: 14.)

319

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ وَمَا أَسْكَرَ مِنْهُ الْفَرْقُ فَمِلْءُ الْكَفِّ مِنْهُ حَرَامٌ﴾

Hız. Âişe (r.anha) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Sarhoşluk veren her şey haramdır. Bir kova dolusu içildiğinde sarhoşluk veren şeyin, bir avuç dolusu da haramdır.”

(Ebû Dâvûd, Eşribe: 5; Tirmizî, Eşribe: 3.)

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: إِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ أَخَذَ حَرِيرًا فَجَعَلَهُ فِي يَمِينِهِ
وَأَخَذَ ذَهَبًا فَجَعَلَهُ فِي شِمَالِهِ ثُمَّ قَالَ: ﴿إِنَّ هَذَيْنِ مُحَرَّمَيْنِ عَلَى ذُكُورِ
أُمَّتِي﴾

320

Ali (bin Ebû Tâlib) (r.a.) rivâyet etmiştir:

Hız. Peygamber (a.s.m.) bir miktar ipek alıp sağ tarafına, bir miktar da altın alıp sol tarafına koydu ve şöyle buyurdu:

“Şu iki şey ümmetimin erkeklerine haramdır.”

(Ebû Dâvûd, Libâs: 11; Neseî, Ziyet: 40; İbn Mâce, Libâs: 19.)

عَنْ مَالِكِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَيْشَرَبَنَّ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي
الْخَمْرَ يُسْمُونَهَا بِغَيْرِ اسْمِهَا﴾

321

Mâlik bin Ebi Meryem (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Ümmetimden bazı kimseler, başka isimler vererek mutlaka içki içeceklerdir.”

(Ebû Dâvûd, Eşribe: 6; İbn Mâce, Fiten: 22.)

عَنْ عَزْفَجَةَ بْنِ أَسْعَدَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَصِيبَ أَنْفِي يَوْمَ الْكَلَابِ
فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَأَتَّخَذْتُ أَنْفًا مِنْ وَرَقٍ فَأَتَتَنِي عَلَيَّ فَأَمَرَنِي النَّبِيُّ ﷺ أَنْ
أَتَّخِذَ أَنْفًا مِنْ ذَهَبٍ

322

Arfece bin Es'ad (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Câhiliye devrinde, Külâb hâdisesinde burnum kesilmişti. Yerine gümüşten bir burun taktırdım. Ancak bu, koku yapmaya başladı. Bunun üzerine Peygamber (a.s.m.), bana altından bir burun taktırmamı emretti.

(Neseî, Ziyet: 41; Ebû Dâvûd, Hâtem: 7; Tirmizî, Libâs: 31.)

عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ لَبَسَ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا لَمْ يَلْبَسْهُ فِي الْآخِرَةِ﴾

323

Ömer bin Hattab'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“[Erkeklerden] dünyada ipekli elbise giyen kimse, âhirette giyemeyecektir.”

(Buhârî, Libâs: 25; Müslim, Libâs: 11; Tirmizî, Edeb: 1; İbn Mâce, Libâs: 16.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ لَبَسَ ثَوْبَ شَهْرَةِ أَلْبَسَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَوْبًا مِثْلَهُ ثُمَّ تَلَهَّبُ فِيهِ النَّارُ﴾

324

İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kim şöret için bir elbise giyerse, Allah Kıyâmet Günü onun yerine, zillet elbisesi giydirir. Sonra da o elbiseyi ateşle alevlendirir.”

(İbn Mâce, Libâs: 24; Ebû Dâvûd, Libâs: 4.)

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ﴾

325

Hız. Câbir'in (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Çoğu sarhoşluk veren şeyin azı da haramdır.”

(Ebû Dâvûd, Eşribe: 5; Tirmizî, Eşribe: 3; Neseî, Eşribe: 25; İbn Mâce, Eşribe: 10.)

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ مُسْلِمٍ
يَبِثُ عَلَى ذِكْرِ طَاهِرٍ فَتَتَعَارُ مِنْ اللَّيْلِ فَيَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا مِنَ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ إِلَّا أَعْطَاهُ إِثَاءً﴾

326

Muaz bin Cebel'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Hiç bir Müslüman yoktur ki, temiz olarak Allah’ı zikrederek yatsın, sonra gece uyanıp Allah’tan dünya ve âhirette iyilik dilesin de, Allah ona bu iyiliği vermesin.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 97.)

عَنْ طَفْحَةَ بْنِ قَيْسٍ الْغِفَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَيْنَمَا أَنَا مُضْطَجِعٌ
فِي الْمَسْجِدِ مِنَ السَّحَرِ عَلَى بَطْنِي إِذَا رَجُلٌ يُحَرِّكُنِي بِرِجْلِهِ فَقَالَ: إِنَّ
هَذِهِ ضِجَّةٌ يُبْغِضُهَا اللَّهُ ﴿فَنَظَرْتُ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ﴾

327

Tafta bin Kays el-Gifârî (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Ben, bir ara mescidde, akciğer hastalığından rahatsız olarak, karnım üzerine yatmış bulunuyordum.

Birden bir zât beni ayağı ile dürtmeye başladı ve “Bu şekilde yatmak Allah’ın sevmediği bir yatış şeklidir” dedi. Bir de ne göreyim! Bu zât Rasûlullah imiş (a.s.m.).

(Ebû Dâvûd, Edeb: 95; Tirmizî, Edeb: 21.)

عَنْ حَفْصَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْقُدَ
وَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى تَحْتَ خَدِّهِ وَيَقُولُ: ﴿اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ
عِبَادَكَ﴾ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.

328

Hız. Hafsa (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) yatmak istediği zaman sağ elini yanağının altına koyar, sonra üç defa şöyle dua ederdi:

“Allahım, kullarını yeniden dirilttiğin gün beni azâbından koru.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 98.)

عَنْ عَلِيِّ بْنِ شَيْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ بَاتَ عَلَى
ظَهْرِ بَيْتٍ لَيْسَ عَلَيْهِ حِجَارٌ فَقَدْ بَرَّتْ مِنْهُ الذِّمَّةُ﴾

Ali bin Şeybân'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim korkuluğu bulunmayan bir evin damında yatarsa, artık ondan kimse sorumlu değildir.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 96.)

عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ وَهُوَ خَارِجٌ مِنَ
الْمَسْجِدِ فَاخْتَلَطَ الرِّجَالُ مَعَ النِّسَاءِ فِي الطَّرِيقِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ: ﴿اسْتَأْخِزْنَ فَإِنَّهُ لَيْسَ لَكُنَّ أَنْ تَحْقُقْنَ الطَّرِيقَ، عَلَيْكُنَّ بِحَافَاتِ
الطَّرِيقِ﴾ فَكَانَتِ الْمَرْأَةُ تَلْصُقُ بِالْجِدَارِ حَتَّى إِنَّ ثَوْبَهَا لَيَتَعَلَّقُ بِالْجِدَارِ
مِنْ لُصُوقِهَا بِهِ

Ebû Üseyd el-Ensârî (r.a.) nin rivâyetine göre, mescidin dışında erkeklerle kadınların beraber yürüdüğü bir sırada, Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işitmiştir:

“Geriye çekilin! Yolun ortasından yürümek size caiz değildir. Yolun kenarından gidin.”

Bu söz üzerine artık kadınlar neredeyse duvarlara sürünerek yürürler ve elbiseleri duvarlara takılırdı.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 168.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا فِي مَجْلِسٍ مِنْ
مَجَالِسِ الْأَنْصَارِ فَأَتَانَا أَبُو مُوسَى فَرِعَاءُ، قُلْنَا: مَا شَأْنُكَ؟ قَالَ: إِنَّ عُمَرَ

أَرْسَلَ إِلَيَّ أَنْ آتِيَهُ فَأَتَيْتُ بَابَهُ فَسَلَّمْتُ ثَلَاثًا فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيَّ أَحَدٌ فَرَجَعْتُ
ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَيَّ فَذَهَبْتُ فَقَالَ: مَا مَنَعَكَ أَنْ تَأْتِيَنَا؟ قُلْتُ: إِنِّي أَتَيْتُكَ
فَسَلَّمْتُ عَلَى بَابِكَ ثَلَاثًا فَلَمْ يَرُدُّوا عَلَيَّ فَرَجَعْتُ، وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ: ﴿إِذَا اسْتَأْذَنْ أَحَدُكُمْ ثَلَاثًا فَلَمْ يُؤْذَنْ لَهُ فَلْيُزِجْ﴾ فَقَالَ عُمَرُ: أَقِمْ
عَلَيْهِ النَّبِيَّةَ وَإِلَّا أَوْجَعْتُكَ، فَقَالَ أَبِي بْنُ كَعْبٍ لَا يَقُومُ مَعَهُ إِلَّا أَصْغَرُ
الْقَوْمِ، قَالَ أَبُو سَعِيدٍ قُلْتُ: أَنَا الْأَصْغَرُ، قَالَ: فَادْهَبْ بِهِ فَقُمْتُ فَأَتَيْتُ
عُمَرَ فَقُلْتُ: قَدْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ هَذَا. وَفِي رِوَايَةٍ: فَجَاءَهُ أَبِي
فَشَهِدَ بِذَلِكَ وَقَالَ: يَا ابْنَ الْخَطَّابِ لَا تَكُونَنَّ عَذَابًا عَلَى أَصْحَابِ
مُحَمَّدٍ ﷺ. قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ إِنَّمَا سَمِعْتُ شَيْئًا فَأَخْبَيْتُ أَنْ أَتَبَّتْ. 331

Ebû Saîd Hudrî (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Medine'de Ensâr meclislerinden birinde oturuyorduk. Ebû Mûsâ telaşla geldi.

“Neyin var?” diye sorduk. Şöyle cevap verdi: “Ömer beni çağırmış. Kapısına vardım ve üç defa selâm verdim. Kimse selâmımı almadı. Ben de geriye döndüm. Daha sonra Ömer bana, ‘Senin yanımıza gelmene mani olan nedir?’ diye sordu.

“Ben, ‘Senin kapına geldim, üç defa selâm verdim. İçeri girmek için izin istedim; ancak bana cevap vermediler. Bunun üzerine ben de geri döndüm. Çünkü Rasûlullah, ‘Herhangi biriniz, bir yere girmek istediğinde üç defa izin istesin, eğer izin verilmezse geri dönsün’ buyurmuştur’ dedim. Bunun üzerine Ömer, ‘Peygamber’in (a.s.m.) böyle buyurduğuna dair bir delil getir. Yoksa sana ceza veririm’ dedi.

Übeyy bin Ka’b, ‘Bu cemaatin en küçüğü ile Ebû Mûsa gidip bu şahitliği yerine getirebilir’ dedi. Orada bulunan Ebû Saîd, ‘Cemaatin en küçüğü benim’ dedi. Übeyy bin Ka’b, ‘Haydi öyle ise Ebû Mûsa ile birlikte git’ dedi. Gittim ve Hz. Rasûlullah’tan (a.s.m.) bu hadisi işittiğimi söyledim.”

Bir rivâyete göre bizzat Ubeyy, Hz. Ömer’in yanına gider ve hadisi işittiğini söyler. Sonra da “Ey Hattab’ın oğlu! Muhammed’in arkadaşlarını cezalandırma” der.

Hız. Ömer, "Sübhanelle! Bir şey yapmadım. Sadece tahkik etmek istedim" dedi.

(Buhârî, İsti'zân: 3; İbn Mâce, Edeb: 17; Müslim, Âdâb: 33; Ebû Dâvûd, Edeb: 127; Tirmizî, İsti'zân: 13.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿السَّلَامُ قَبْلَ الْكَلَامِ﴾

332

Hız. Câbir'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur: "Selâm kelâmdan [sözden] öncedir."

Bu hadisin hükmüne göre, biriyle karşılaşıldığında önce selâm verilir; ondan sonra söze başlanır.

(Tirmizî, İsti'zân: 11.)

عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ: اسْتَأْذَنَ رَجُلٌ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ فِي بَيْتٍ فَقَالَ: أَلَيْجُ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِيَخْدِمَهُ: ﴿اُخْرُجْ إِلَى هَذَا فَعَلِمَهُ الْإِسْتِذَانُ فَقُلْ لَهُ قُلِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَأَدْخُلُ؟ فَسَمِعَهُ الرَّجُلُ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَأَدْخُلُ فَأَذِنَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَدَخَلَ﴾

333

Ebû Bekir bin Ebû Şeybe (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Bir zât, Rasûlullah (a.s.m.) evinde iken, "Girebilir miyim?" diyerek izin istedi. Hız. Peygamber (a.s.m.) hizmetçisine, "Çık, şuna nasıl izin istenileceğini öğret ve 'Eselâmü aleyküm! Girebilir miyim?' demesini söyle" buyurdu.

Kapıda bulunan zât, Rasûlullah'ın (a.s.m.) bu sözlerini duydu ve "Esselâmü aleyküm, girebilir miyim?" dedi. Bunun üzerine Hız. Peygamber (a.s.m.) içeri girmesine izin verdi. O da girdi.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 137.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يُسَلِّمُ الرَّاَكِبُ عَلَى الْمَاشِي وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَاعِدُ عَلَى الْكَثِيرِ﴾

334

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Binekli olan, yürüyene; yürüyen oturana ve azlık çokluğa selâm verir.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 134; Tirmizî, İstîzân: 14.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يَعْقِدُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُمْ إِذَا هُوَ نَامَ ثَلَاثَ عُقَدٍ يَضْرِبُ كُلَّ عُقْدَةٍ مَكَانَهَا عَلَيْكَ لَيْلٌ طَوِيلٌ فَارْقُدْ فَإِنْ اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ اللَّهَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ فَإِنْ تَوَضَّأَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ فَإِنْ صَلَّى انْحَلَّتْ عُقْدُهُ كُلُّهَا فَأَصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ وَإِلَّا أَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كَسَلَانٌ﴾

335

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

“İnsan uyuduğu zaman, şeytan onun başının arka tarafına [ense köküne] üç düğüm bağlar, bunların herbirini yerine koyar. Sonra, ‘Uzun bir gecen vardır, uyan bakalım!’ der. O kimse, eğer uyanıp Allah’ı anarsa bir düğüm çözülür. Abdest alırsa ikinci düğüm çözülür. Kalkıp namaz da kıalarsa bütün düğümler çözülmüş olur. Artık o zât, gönlü hoş ve neşeli bir halde sabahlamış olur. Eğer bunları yapmazsa kalbi sıkıntılı ve tembel olarak sabaha çıkmış olur.”

(Buhârî, Bed’u'l-Halk: 11; Müslim, Müsâfirîn: 207;

Ebû Dâvûd, Tatavvu’: 18; İbn Mâce, İkâme: 174.)

عَنْ طَلْحَةَ: جَاءَ رَجُلٌ يَسْتَأْذِنُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَامَ عَلَى الْبَابِ مُسْتَقْبِلَ الْبَابِ فَخَرَجَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ: ﴿هَكَذَا عَنْكَ وَهَكَذَا، فَإِنَّمَا الْإِسْتِذَانُ مِنَ النَّظَرِ﴾

336

Hiz. Talha (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Bir zât Hiz. Peygamber’in (a.s.m.) huzuruna girmek için izin istedi. Kapıya doğru bakarak önünde duruyordu.

Peygamberimiz (a.s.m.), “Böyle mi bekliyorsun? İzin istemek, içeriye bakmamak içindir” buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 136.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿يَا بُنَيَّ إِذَا
دَخَلْتَ عَلَى أَهْلِكَ فَسَلِّمْ يَكُونُ بَرَكَتٌ عَلَيْكَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ﴾ 337

H. Enes (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) bana, “Evlâdım! Evine girdiğin zaman selâm ver. Senin ve ev halkın için berekete sebep olur” buyurdu.

(Tirmizî, İsti'zân: 10.)

قَالَ أَنَسٌ: انْتَهَى إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا غُلَامٌ فِي الْغُلَمَانِ، فَسَلِّمْ
عَلَيْنَا، ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي فَأَرْسَلَنِي بِرِسَالَةٍ وَقَعَدَ فِي ظِلِّ جِدَارٍ، أَوْ إِلَى
جِدَارٍ، حَتَّى رَجَعْتُ إِلَيْهِ. 338

H. Enes (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Ben çocuklar arasında (oynar) iken, Rasûlullah (a.s.m.) bize [yanımıza] geldi. Selâm verdikten sonra, elimden tuttu ve bir iş için, beni bir yere gönderdi. Kendisi de, ben dönüp gelinceye kadar duvarın gölgesinde (yahut yanında) oturdu.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 136.)

عَنِ الشَّعْبِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَلَّقَى جَعْفَرَ بْنَ
أَبِي طَالِبٍ فَالْتَزَمَهُ وَقَبَّلَ مَا بَيْنَ عَيْنَيْهِ. 339

H. Şa'bî (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.), Ca'fer bin Ebû Tâlib'i karşıladı, kucaklayıp iki gözünün arasından öptü.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 146.)

عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّهُ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: ﴿مَا اسْمُكَ؟ قَالَ: حَزْنٌ. قَالَ: أَنْتَ سَهْلٌ﴾ قَالَ: لَا أُغَيِّرُ اسْمًا سَمَّانِيهِ أَبِي. قَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ فَمَا زَالَتِ الْحَزُونَةُ فِينَا بَعْدَهُ. 340

Saîd bin Müseyyib (r.a.) babasından rivâyet etmiştir:

Dedesi Rasûlullah'ın (a.s.m.) huzuruna vardığında, Hz. Peygamber (a.s.m.) ona, "Adın nedir?" diye sordu.

O, "Hazn [zor, güç]" dedi.

Hız. Peygamber (a.s.m.), "Senin adın Sehl [kolay] olsun" buyurdu.

Dedesi, "Babamın koyduğu ismi değiştirmem" dedi.

İbn Müseyyib (r.a.) der ki: "Bundan sonra bizden zorluk hiç eksik olmadı."

(Buhârî, Edeb: 108; Ebû Dâvûd, Edeb: 62.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَفَرِّقَ بَيْنَ اثْنَيْنِ إِلَّا بِإِذْنِهِمَا﴾ 341

Abdullah bin Amr'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Bir kimsenin, müsaadelerini almaksızın iki kişinin arasına girip oturması doğru değildir."

(Ebû Dâvûd, Edeb: 21; Tirmizî, Edeb: 11.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَشْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَتَى بَابَ قَوْمٍ لَمْ يَسْتَقْبِلِ الْبَابَ مِنْ تِلْقَاءِ وَجْهِهِ وَلَكِنْ مِنْ رُكْنِهِ الْأَيْمَنِ أَوْ الْأَيْسَرِ. 342

Abdullah bin Bîşr (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) birisinin kapısına vardığı zaman, kapıya bakarak durmaz; kapının sağ veya sol tarafında beklerdi.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 128.)

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ أَسِيدُ بْنُ حُضَيْرٍ الْأَنْصَارِيُّ يُحَدِّثُ الْقَوْمَ وَيُضْحِكُهُمْ لِمَزَاحٍ كَانَ فِيهِ فَطَعَنَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خَاصِرَتِهِ بِغُودٍ فَقَالَ: ﴿أَضْبِرْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: اضْطَبِرْ قَالَ: إِنَّ عَلَيْكَ قَمِيصًا وَلَيْسَ عَلَيَّ قَمِيصٌ فَرَفَعَ النَّبِيُّ ﷺ عَنْ قَمِيصِهِ فَاحْتَضَنَهُ وَجَعَلَ يَقْبَلُ كَشْحَهُ وَقَالَ: إِنَّمَا أَرَدْتُ هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ.

343

Abdurrahman bin Ebû Leylâ (r.a.) rivâyet etmiştir:

Ensârdan Üseyd bin Hudayr halkla sohbet eder ve şakalarla onları güldürürdü. Bundan dolayı Rasûlullah (a.s.m.), onun göğsüne bir sopayla dürttü.

Üseyd, “Ey Allah’ın Rasûlü, dur da hakkımı alayım” dedi.

Hz. Peygamber (a.s.m.), “Pekâlâ, gel al” buyurdu.

Üseyd, “Ancak, senin üzerinde gömlek var. Benim ise yoktu” dedi.

Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.m.) gömleğini kaldırıncı, Üseyd, Peygamberimizin (a.s.m.) vücudunu öpmeye başladı ve “Zaten ben de bunu arzu ediyordum, yâ Rasûlallah!” dedi.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 149.)

قَالَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿لَقَدْ رَأَيْتُ أَنْ أَتَجَوَّزَ فِي الْقَوْلِ فَإِنَّ الْجَوَازَ هُوَ خَيْرٌ﴾

344

Amr bin Âs (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işittim:

“Lüzumsuz yere sözü uzatmamak ve kısa kesmekle emrolundum. Şüphesiz kısa ve öz konuşmak daha hayırlıdır.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 86.)

عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَجُلٍ قَالَ: كُنْتُ رَدِيفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَعَتَرْتُ دَابَّتَهُ فَقُلْتُ: تَعَسَ الشَّيْطَانُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿لَا تَقُلْ

تَعَسَ الشَّيْطَانُ فَإِنَّكَ إِذَا قُلْتَ ذَلِكَ تَعَاطَمَ حَتَّى يَكُونَ مِثْلَ الْبَيْتِ وَيَقُولُ بِقُوَّتِي وَلَكِنْ قُلْ بِسْمِ اللَّهِ فَإِنَّكَ إِذَا قُلْتَ ذَلِكَ تَصَاغَرَ حَتَّى يَكُونَ مِثْلَ الذَّبَابِ ﴿

345

Ebu'l-Melih'in (r.a.) rivâyetine göre bir zât şöyle dedi:

Rasûlullah'ın bineğinin terkinde idim. Hayvanın ayağı sürçtü. Ben de, "Kahrolası şeytan!" dedim.

Hız. Peygamber (a.s.m.), "Kahrolası şeytan, deme. Çünkü böyle söylediğin zaman, şeytan öylesine kabırır ki, büyük bir ev gibi olur ve 'Bunu gücümle yaptım' der. Bismillah de. Böyle söylersen, şeytan o kadar küçülür ki, sinek gibi olur" buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 77.)

عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: ﴿بَشْشَ مَطِيئَةَ الرَّجُلِ زَعْمُوا﴾

346

Ebû Mes'ûd'un (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur.

Bir kimsenin, bir meseleyi kesin olarak bilmeden "Zannettiler ki" diye söylemesi çok kötüdür."

(Ebû Dâvûd, Edeb: 72.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿الْبُسُوا مِنْ ثِيَابِكُمُ الْبَيَاضَ فَإِنَّهَا مِنْ خَيْرِ ثِيَابِكُمْ وَكَفُّنَا فِيهَا مَوْتَاكُمْ وَإِنْ خَيْرَ أَكْحَالِكُمْ الْإِثْمُدُ يَجْلُو الْبَصَرَ وَيُنْبِتُ الشَّعْرَ﴾

347

İbn Abbas (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Beyaz elbise giyiniz. Çünkü elbiselerinizin en iyisi beyaz olanıdır. Ölümlerinizi de beyaz kefene sarınız. Sürmelerinizin en iyisi de 'ismid'dir. İsmid gözü parlatır ve kirpikleri geliştirir."

(Ebû Dâvûd, Libâs: 13; Tirmizî, Edeb: 46; Neseî, Ziyet: 98; İbn Mâce, Libâs: 5.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى
الْمِنْبَرِ وَعَلَيْهِ عِمَامَةٌ سَوْدَاءُ قَدْ أَرَخَى طَرَفَهَا بَيْنَ كَتِفَيْهِ ﴿﴾
348

Amr bin Hureys (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah'ı (a.s.m.) minber üzerinde, başında bir ucu omuzları arasına sarkmış siyah bir sark bulunduğu halde gördüm.

(Müslim, Hac: 453; Ebû Dâvûd, Libâs: 6; Tirmizî, Libâs: 1; Neseî, Ziyet: 109.)

عَنْ بُرَيْدَةَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَعَلَيْهِ خَاتَمٌ مِنْ شَبِّهِ قَالَ لَهُ:
مَالِي أَجْدُ مِنْكَ رِيحَ الْأَضْنَامِ؟ فَطَرَحَهُ ثُمَّ جَاءَ وَعَلَيْهِ خَاتَمٌ مِنْ حَدِيدٍ
فَقَالَ: مَالِي أَرَى عَلَيْكَ حِلْيَةَ أَهْلِ النَّارِ؟ فَطَرَحَهُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ
أَيِّ شَيْءٍ أَتَّخِذُهُ؟ قَالَ: ﴿﴾ اتَّخِذْهُ مِنْ وَرِقٍ وَلَا تُتِمَّهُ مِثْقَالًا ﴿﴾
349

Hız. Bûreyde (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Hız. Peygamber'in (a.s.m.) huzuruna parmağına demir yüzük takmış bir adam geldi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Bu ne böyle? Senin üzerinde cehennemliklerin süsünü görüyorum" buyurdu. Bunun üzerine adam demir yüzüğü çıkardı ve tunçtan bir yüzük takıp geldi.

Rasûlullah (a.s.m.) bu defa da ona "Ne oluyor? Senden put kokusu geliyor" dedi.

Adam onu da çıkardı ve "Ya Rasûlallah, öyle ise yüzük olarak neyi takayım?" diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), "Gümüştten yaptır. Ağırlığı bir miskalden (yaklaşık 3,5 gram) az olsun" buyurmuştur.

(Tirmizî, Libâs: 43; Ebû Dâvûd, Hâtem: 4; Neseî, Ziyet: 46.)

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا اغْتَمَّ سَدَلَ عِمَامَتَهُ
بَيْنَ كَتِفَيْهِ.
350

İbn Ömer (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Hız. Peygamber (a.s.m.) sarık sardığı zaman, sarığın bir ucunu iki omuzu arasına sarkıtırdı.

(Tirmizî, Libâs: 12.)

وَقَالَ أَبُو الْأَخْوَصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي ثَوْبٍ دُونِ فَقَالَ: ﴿أَلَيْكَ مَالٌ؟ قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ: مِنْ أَيِّ الْمَالِ؟ قُلْتُ: مِنَ الْإِبِلِ وَالْغَنَمِ وَالْخَيْلِ وَالرَّقِيقِ، قَالَ: فَإِذَا أَتَاكَ اللَّهُ مَالًا فَلْيُرْ أَثَرُ نِعْمَةِ اللَّهِ عَلَيْكَ وَكَرَامَتِهِ﴾

351

Ebû Ahvas (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) huzuruna çok basit bir elbise ile gelmiştim. Bunun üzerine,

“Senin malın var mı?” diye sordu. “Evet” dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), “Hangi cins mallardan?” dedi.

“Allah bana deve, koyun, at ve un verdi” dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), “Mademki, Allah sana bu kadar mal vermiştir; öyle ise, Allah'ın nimetinin eseri, üzerinde görünsün” buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Libâs: 14; Tirmizî, Edeb: 45.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَتَانَا النَّبِيُّ ﷺ فَرَأَى رَجُلًا شَعْنًا قَدْ تَفَرَّقَ شَعْرُهُ فَقَالَ: ﴿أَمَّا كَانَ هَذَا يَجِدُ مَا يُسَكِّنُ بِهِ شَعْرَهُ. وَرَأَى رَجُلًا آخَرَ عَلَيْهِ ثِيَابٌ وَسِخَّةٌ فَقَالَ: أَمَّا كَانَ هَذَا يَجِدُ مَا يَغْسِلُ بِهِ ثَوْبَهُ﴾

352

Câbir bin Abdullah (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Hız. Peygamber (a.s.m.) bize gelmişti. Saçları birbirine karışmış birisini görünce, “Bu adam, saçını düzeltecek bir şey bulamadı mı?” buyurdu.

Üzerindeki elbiseleri kirli paslı başka birisini görünce de, “Bu da elbisesini yıkayacak bir şey bulamadı mı?” dedi.

(Ebû Dâvûd, Libâs: 13; Neseî, Ziynet: 60.)

عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ يُحِبُّ

الطَّيِّبُ نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ، كَرِيمٌ يُحِبُّ الْكَرَمَ جَوَادٌ يُحِبُّ الْجُودَ،
فَنَظِّفُوا أَفْيَيْتَكُمْ وَلَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ ﴿٣٥٣﴾

Saîd bin Müseyyeb (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah eksikliklerden uzaktır. Doğru kulunu sever. Temizdir, temizliği sever. İkrâm sahibidir, ikrâmı sever. Cömerttir, cömertliği sever, öyle ise evle-
rinizin etrafında temizliğe dikkat ediniz, Yahudilere benzemeyiniz.”

(Tirmizî, Edeb: 41.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ
خِيَلًا لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَحَدَ
شَقْمِي إِزَارِي يَسْتَرْخِي إِلَّا أَنْ أَتَعَاهَدَ ذَلِكَ مِنْهُ فَقَالَ ﷺ: لَسْتَ مِنْ
يَضَعُهُ خِيَلًا﴾ ﴿٣٥٤﴾

İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:
“Gururlanarak elbisesini uzatan ve yerlere sürüyen kimseye, Allah, Kı-
yâmet Gününde merhamet nazarıyla bakmaz, merhamet etmez.”

Bu sözü işiten Ebû Bekir (r.a.), “Ya Rasûlallah, benim de elbisemin bir
kenarı yere doğru sarkmaktadır. Ancak elimle tuttuğum zaman yere sürün-
müyor” dedi.

Rasûlullah, “Sen bunu gururlanmak maksadıyla yapanlardan değilsin”
buyurdu.

(Buhârî, Libâs: 5; Müslim, Libâs: 42; Ebû Dâvûd, Libâs: 25;

Tirmizî, Libâs: 8; İbn Mâce, Libâs: 6.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا وَالْبُسُوا
وَتَصَدَّقُوا فِي غَيْرِ إِسْرَافٍ وَلَا مَخِيلَةٍ﴾ ﴿٣٥٥﴾

Abdullah bin Amr bin Âs'ın rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle bu-
yurmuştur:

“İsraf ve gurur karışmadığı müddetçe yiyeceğiniz, içeceğiniz, bol bol sadaka veriniz ve giyiniz.”

(İbn Mâce, Libâs: 23.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا لَبِسْتُمْ وَإِذَا تَوَضَّأْتُمْ فَأَبْدَأُوا بِمَيِّمِنِكُمْ﴾

356

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Elbise giyme ve abdest almaya sağdan başlayın.”

(Ebû Dâvûd, Libâs: 41; İbn Mâce, Tahâre: 41.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ﴾

357

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah takma saç kullanana, kullanmak isteyen; dövme yapan ve yapmak isteyen lanet etmiştir.”

(Buhârî, Libâs: 83; Müslim, Libâs: 115; Ebû Dâvûd, Tereccül: 5;

Tirmizî, Libâs: 25; Neseî, Ziyânet: 24.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا اسْتَجَدَّ ثَوْبًا سَمَّاهُ بِاسْمِهِ إِمَّا قَمِيصًا أَوْ عِمَامَةً ثُمَّ يَقُولُ: ﴿اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ كَسَوْتَنِيهِ أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا صُنِعَ لَهُ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ﴾

358

Ebû Saîd Hudrî (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) yeni bir elbise giydiği zaman, ismini söyleyerek şöyle dua ederdi:

“Allahım, hamd ancak Sana mahsustur. Bunu bana Sen giydirdin. Bu elbisenin hayırlı olmasını ve ne için yapıldıysa onun da hayırlı olmasını Senden dilerim. Bu elbisenin şerrinden ve kötüye kullanılmasından Sana sığınırım.”

(Ebû Dâvûd, Libâs: 1.)

وَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَنْ لَبَسَ ثَوْبًا جَدِيدًا فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي مَا أُوَارِي بِهِ عَوْرَتِي وَأَتَجَمَّلُ بِهِ فِي حَيَاتِي ثُمَّ عَمَدَ إِلَى الثَّوْبِ أَخْلَقَ فَتَصَدَّقَ بِهِ كَانَ فِي كَنْفِ اللَّهِ وَفِي حِفْظِ اللَّهِ وَفِي سِتْرِ اللَّهِ حَيًّا وَمَيِّتًا﴾

359

Ömer (bin Hattab) (r.a.), Rasûlullah’tan (a.s.m.) şöyle işittiğini rivâyet ediyor:

“Kim yeni bir elbise giyer de, ‘Mahrem yerlerimi örtecek ve bana bir zinet olacak şu elbiseyi giydiren Allah’a hamdolsun der’; sonra da eskitmiş olduğu elbiseyi birisine sadaka olarak verirse, dünyada ve âhirette Allah’ın koruma ve himayesine mazhar olur.”

(İbn Mâce, Libâs: 2.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: يَرْحَمُ اللَّهُ نِسَاءَ الْمُهَاجِرَاتِ الْأُولَى، لَمَّا نَزَل: ﴿وَلْيُضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ﴾ شَقَقْنَ أَكْنَفَ مُرُوطِهِنَّ فَاخْتَمَرْنَ بِهَا.

360

Hız. Âişe (r.anha)’ın şöyle dediği rivâyet edilmiştir:

“Allah ilk Muhâcir kadınlarına rahmet etsin. ‘Kadınlar, başörtülerini yakalarının üzerinde iyice bağlasınlar!’ meâlindeki âyet inince, elbiselerinin eteklerini parçaladılar ve başörtüsü yaptılar.

(Ebû Dâvûd, Libâs: 30; Buhârî, Tefsir-i Sûre: 29.)

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَسْمَاءَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا دَخَلَتْ عَلَى

النَّبِيِّ ﷺ وَعَلَيْهَا ثِيَابٌ رِقَاقٌ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَقَالَ: يَا أَسْمَاءُ إِنَّ الْمَرْأَةَ إِذَا بَلَغَتِ الْمَحِيضَ لَمْ يَصْلُحْ لَهَا أَنْ يَرَى مِنْهَا إِلَّا هَذَا وَهَذَا وَأَشَارَ إِلَى وَجْهِهِ وَكَفِّهِ

361

Hız. Âişe (r.anha) şöyle rivâyet ediyor:

Ebû Bekir'in kızı Esmâ, üzerinde ince bir elbise bulunduğunda Hz. Peygamber'in (a.s.m.) huzuruna girdi. Hz. Peygamber (a.s.m.) yüzünü çevirip şöyle buyurdu:

"Ey Esmâ, kadın hayız görmeye başladığında (yüzüne ve ellerine işaret ederek) şu ve şunların dışında, vücudunun hiçbir tarafının görünmesi câiz değildir."

(Ebû Dâvûd, Libâs: 31.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: عَشْرٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: قَصُّ الشَّارِبِ، وَإِعْفَاءُ اللَّحْيَةِ، وَالسَّوَاكِ، وَاسْتِنْشَاقُ الْمَاءِ، وَقَصُّ الْأَظْفَارِ، وَغَسْلُ الْبَرَاجِمِ، وَنَتْفُ الْإِبْطِ، وَحَلْقُ الْعَانَةِ، وَانْتِقَاصُ الْمَاءِ ﴿قَالَ مُضْعَبٌ: وَنَبَيْتُ الْعَاشِرَةَ: إِلَّا أَنْ تَكُونَ الْمُضْمَضَةُ. 362

Hız. Âişe (r.anha) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"On şey fitrî sünnetlerdendir: (1) Bıyıkları kısaltmak, (2) sakal bırakmak, (3) burnu temizlemek, (4) tırnakları kesmek, (5) misvak kullanmak, (6) parmakların arasını yıkamak, (7) koltuk altındaki kılları kesmek, (8) avret mahallindeki kılları temizlemek, (9) suyla temizlenmek."

Hadisin râvisi, "Onuncusunu unuttum. Bu da, ağzı çalkalayıp temiz tutmak olabilir" dedi.

(Müslim, Tahâre: 56; Ebû Dâvûd, Tahâre: 29; Tirmizî, Edeb: 14; İbn Mâce, Tahâre: 8.)

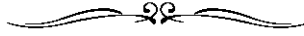
عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿خَالِفُوا الْمُشْرِكِينَ: وَفَرِّزُوا اللَّحْيَ وَأَخْفُوا الشَّوَارِبَ﴾

363

İbn Ömer (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Müşriklere muhalefet edin ve onlar gibi yapmayın. Sakalınızı bırakın, bıyıklarınızı kısaltın.”

(Buhârî, Libâs: 64; Müslim, Tahâre: 54.)

364 عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ﴾

İbn Ömer'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir millete benzemeye çalışan kimse, o millettendir.”

(Ebû Dâvûd, Libâs: 4.)

Bir millet kendi inanç, örf, âdet ve gelenekleriyle ayakta kalır. Geleceği de buna bağlıdır. Aksi halde benliğini kaybeder, başkalarının taklitçisi haline gelir. Bu Müslümanlar için daha da tehlikelidir. Çünkü İslâm, her şeyiyle farklı bir sistem ortaya koymuştur. Esaslarının hepsi de güzel, faydalı ve tazedir. Eskimeyen, yıpranmayan, pörsümeyen, daima diri ve canlı kalan hükümlere sahiptir. Başka sistem ve görüşlere hiç ihtiyacı yoktur.

Bir kimse, başka dinlere ve milletlere özenip, onları taklide kalkarsa büyük kayıp içerisinde. Eğer bu, inanç noktasındaysa, tamamen sapıtmak ve manevî hayatı öldürmek demektir. Ahlâkta, örf ve âdetlerde taklitçilik ise, büyük zararlara yol açar; insana şahsiyetini kaybettirir, aşağılık kompleksine sokar, maddeten ve mânîden ezilmişliğe iter; küçümsenir ve horlanır. Vatan, millete de gerçek mânâda faydalı olamaz.

Peygamberimiz (a.s.m.), “Kim bir topluluğa, millete benzerse onlardandır, onların yolundadır” buyurmak suretiyle bu türlü benzemeleri yasaklamıştır. Şüphesiz bu yasaklamalar, o milletin kötü yönlerine benzemede söz konusudur.

Yalnız, “Bir kâfirin her vasfının kâfirce olması gerekmez” sırrınca kâfirlerin iyi yanlarının olabileceği de nazara alınmalıdır. Bunlar ya İslâm'dan veya diğer semavî dinlerden alınmıştır veyahut da gerçeği araştırarak akılların ürünüdür. İslâm bunlara karşı çıkmaz. Bilâkis, Rasûlullah (a.s.m.) “Hikmet Müslümanın yitik malıdır. Onu nerede bulursa alır” buyurarak onları almaya teşvik eder. O halde yabancı milletlerde fen, san'at, ilim gibi faydalı olan hususlar alınabilir. Alınmalıdır da. Hadisteki benzeme konusuna bunlar dâhil değildir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿صِنْفَانِ مِنْ أَهْلِ
النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا: قَوْمٌ مَعَهُمْ سَيَاطٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ،
وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ عَارِيَّاتٌ مُمِيلَاتٌ مَائِلَاتٌ رُؤُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ
الْمَائِلَةِ لَا يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يَجِدْنَ رِيحَهَا، وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ
مَسِيرَةٍ كَذَا وَكَذَا﴾

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Cehennemliklerden iki gurup insan vardır ki, ben onları dünyada iken görmedim. Bunlardan bir gurubu, ellerinde sığır kuyrukları gibi kamçılarla insanları döverler. İkinci gurup da, açık saçık kadınlar olup, kendileri kötülüğe meylettikleri gibi başkalarını da meylettirirler. Başları da, Horasan'ın iki hörgüçlü develeri gibidir. Bu kadınlar cennete giremeyecekleri gibi onun kokusunu şu kadar uzun mesafeden bile asla duyamazlar.”

(Müslim, Cennet: 52.)

وَقَالَ أَنَسُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: وَقَدْ لَنَا فِي قِصِّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمِ
الْأَظْفَارِ وَتَنْفِ الْإِبْطِ وَحَلْقِ الْعَانَةِ أَلَّا نَتْرُكَ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً.

Enes bin Mâlik (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Bize bıyıkları kısaltmak, tırnakları kesmek, koltuk altlarını temizlemek ve eteği traş etmek hususunda kırk günü geçirmememiz öğretildi.”

(Müslim, Tahâre: 51; İbn Mâce, Tahâre: 8; Neseî, Tahâre: 130.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُحِبُّ التَّيْمَنَ مَا
اسْتَطَاعَ فِي شَأْنِهِ كُلِّهِ فِي طَهُورِهِ وَتَرَجُّلِهِ وَتَنْهَلِهِ وَسَوَاكِهِ.

Hz. Âişe'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) imkânı nisbetinde, her işinde; temizlenirken, saçlarını tararken, ayakkabılarını giyerken, misvâk kullanırken sağdan başlamayı se-verdi.

(Buhârî, Salât: 45; Müslim, Tahâre: 66; Ebû Dâvûd, Libâs: 41; Tirmizî, Cüm'a: 75; Neseî, Tahâre: 89.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: رَأَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَبِيًّا قَدْ حُلِقَ
بَعْضُ رَأْسِهِ وَتَرَكَ بَعْضَهُ فَتَهَاَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ: ﴿اِخْلِقُوهُ كُلَّهُ أَوْ ائْتِرْكُوهُ
كُلَّهُ﴾

368

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Peygamberimiz (a.s.m.) küçük bir çocuğun başının bir kısmının traş edil-miş, diğer kısmının da edilmemiş olduğunu görünce böyle yapmalarını ya-sakladı ve şöyle buyurdu:

“Başın ya tamamını traş edin veya hepsini bırakın.”

(Mansûr Ali Nâsîf, Tâc: 3:581.)

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الضَّرْبِ فِي
الْوَجْهِ وَعَنِ الْوَسْمِ فِيهِ.

369

Hız. Câbir (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Rasûlullah (a.s.m.) yüze vurmaya ve hayvan yüzünü dağlamaya yasakla-mıştır.

(Müslim, Libâs: 106.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿ثَلَاثٌ لَا تُرَدُّ: الْوَسَائِدُ، وَالطَّيِّبُ،
وَاللَّبَنُ﴾

370

İbn Ömer'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Üç şey vardır ki, bunlar [ikram olduğunda] reddolunmazlar: dayanacak yastık, güzel koku ve süt.”

(Tirmizî, Edeb:632.)

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا اسْتَعْطَرْتَ الْمَرْأَةُ فَمَرَّتْ عَلَى الْقَوْمِ لِيَجِدُوا رِيحَهَا فَهِيَ كَذَا وَكَذَا، قَالَ قَوْلًا شَدِيدًا﴾

371

“Ebû Mûsa'nın (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir kadın koku sürünür ve halkın arasına girip dolaşırsa o şöyle şöyledir.”

Râvi'ye göre Rasûlullah (a.s.m.) bu nevi kadınlar için çok kötü sözler söylemiştir.

(Ebû Dâvûd, Tereccül: 7; Tirmizî, Edeb: 35; Neseî, Zîynet: 35.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ. قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ مِنَ الشَّنَةِ أَنْ يَخْرُجَ الرَّجُلُ مَعَ ضَيْفِهِ إِلَى بَابِ الدَّارِ﴾

372

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir kimsenin, misafirini evin kapısına kadar çıkıp uğurlaması sünnettendir.”

(İbn Mâce, Et'ime: 55.)

عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا أَتَيْتَ مَضْجَعَكَ فَتَوَضَّأْ وَضُوءَكَ لِلصَّلَاةِ ثُمَّ اضْطَجِعْ عَلَى شِقِّكَ الْأَيْمَنِ وَقُلِ اللَّهُمَّ أَسَلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَهْبَةً وَرَغْبَةً إِلَيْكَ، لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنَاجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ أَمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ. فَإِنْ مِتُّ مِنْ لَيْلَتِكَ مِتُّ عَلَى الْفِطْرَةِ فَاجْعَلْهُنَّ آخِرَ مَا تَقُولُ﴾

373

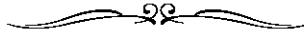
Berâ bin Âzib'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

“Yatacağın zaman önce namaz abdesti gibi abdest al, sonra sağ tarafına uzanıp yat. Daha sonra da şöyle dua et:

‘Allahım, Sana teslim oldum. Bütün işlerimi Sana havale ettim. Seni sevdiğim ve Sana karşı gelmekten korktuğum için Sana dayandım. Ancak Sana sığınırım. Kurtuluşum da Sendendir. İndirdiğin Kitaba ve gönderdiğin Peygamber’e iman ettim.’

Eğer bu şekilde hareket edip o gece ölürsen, Müslüman olarak ölmüş olursun. Öyle ise son sözlerin bunlar olsun.”

(Müslim, Zikir: 56.)

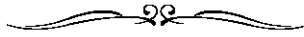
عَنْ أَبِي ذَرٍّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا عَمِلْتَ مَرَقَةً، فَأَكْثِرْ مَاءَهَا،
وَاغْتَرِفْ لِجِيرَانِكَ مِنْهَا﴾

374

Ebû Zer'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Çorba yaptığın zaman suyunu bolca koy ve ondan bir miktar da komşularına ver.”

(İbn Mâce, Et'ime: 58.)

عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ
مِنَ اللَّيْلِ وَضَعَ يَدَهُ تَحْتَ خَدِّهِ ثُمَّ يَقُولُ: ﴿اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَمُوتُ
وَأَحْيَا. وَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَمَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ
النُّشُورُ﴾

375

H. Huzeyfe (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) gece yattığında elini yanağının altına koyar ve sonra şöyle derdi:

“Ey Allahım, Senin adınla ölür ve Senin adınla dirilirim.”

Uykudan kalktığı zaman da, “Bizi öldürdükten sonra dirilten Allah’a hamdolsun. Gidilecek yer O’nun dergâhıdır ve O’nun huzurunda toplanılacaktır.”

(Müslim, Zikir: 59; Tirmizî, Daavât: 19; İbn Mâce, Dua: 15.)

قَالَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ يَزِيدَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: مَرَّ عَلَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ فِي
376 الْمَسْجِدِ وَعُضْبَةٌ مِنَ النِّسَاءِ قُعُودٌ فَأَلَوَى بِيَدِهِ بِالتَّسْلِيمِ.

Esmâ bin Yezîd (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Hız. Peygamber (a.s.m.) bir gün kadınlardan bir grup oturmakta iken, mescide geldi ve eliyle selâm işareti yaptı.

(Tirmizî, İsti'zân: 9.)

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿يُجْزَى عَنِ الْجَمَاعَةِ إِذَا
377 مَرُّوا أَنْ يُسَلِّمَ أَحَدُهُمْ وَيُجْزَى عَنِ الْجُلُوسِ أَنْ يَرُدَّ أَحَدُهُمْ﴾

Ali bin Ebû Tâlib'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hız. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir topluluk diğer bir topluluğa uğradığında, içlerinden birinin selâm vermesi kâfidir. Aynı şekilde, oturanlardan da birinin selâmı alması kâfidir.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 141.)

عَنْ أَنَسٍ: قَالَ بَعْضُ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَهْلَ
378 الْكِتَابِ يُسَلِّمُونَ عَلَيْنَا فَكَيْفَ نَرُدُّ عَلَيْهِمْ؟ قَالَ: ﴿قُولُوا وَعَلَيْكُمْ﴾

Hız. Enes (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Hız. Peygamber'in (a.s.m.) sahabîlerinden bazıları kendisine, “Ey Allah'ın Rasûlü, Ehl-i Kitaptan olan kimseler bize selâm veriyorlar. Biz onlara nasıl karşılık verelim?” diye sordular.

Hız. Peygamber (a.s.m.), “Ve aleyküm (size de) deyin” buyurdu.

(Müslim, Selâm: 7.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَ رَهْطٌ مِنَ الْيَهُودِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا: السَّامُ عَلَيْكَ. فَفَهِمْتُهَا فَقُلْتُ: عَلَيْكُمُ السَّامُ وَاللَّعْنَةُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَهْلًا يَا عَائِشَةُ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرِّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ. فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْ لَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا؟ قَالَ: فَقَدْ قُلْتُ وَعَلَيْكُمْ﴾ 379

Hız. Âişe (r.anha) şöyle rivâyet etmiştir:

Bir defasında Yahudilerden küçük bir grup Rasûlullah'ın (a.s.m.) yanına geldi ve "Es-sâmü aleyke [ölüm sana]" dediler.

Ben de ne dediklerini anladım ve "Aleykümü's-sâmü ve'l-lâ'netü [ölüm ve lânet size]" dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), "Öyle deme ey Âişe! Allah her işte yumuşaklıkla muamele edilmesini sever" buyurdu.

Ben, "Ey Allah'ın Rasûlü, ne dediklerini duymadın mı?" diye sordum.

Rasûlullah (a.s.m.), "Ben onlara 'Ve aleyküm [size de]' dedim" buyurdu.

(Müslim, Selâm: 10.)

قِيلَ لِأَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَافِحُكُمْ إِذَا لَقَيْتُمُوهُ قَالَ: مَا لَقَيْتُهُ قَطُّ إِلَّا صَافِحَنِي وَبَعَثَ إِلَيَّ ذَاتَ يَوْمٍ وَلَمْ أَكُنْ فِي أَهْلِي فَلَمَّا جِئْتُ أُخْبِرْتُ أَنَّهُ أَرْسَلَ إِلَيَّ فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ عَلَى سَرِيرِهِ فَالْتَزَمَنِي فَكَانَتْ تِلْكَ أَجْوَدَ وَأَجْوَدَ.

Ebû Zer'e (r.a.), "Rasûlullah'la (a.s.m.) karşılaştığınızda sizinle musafaha eder miydi?" diye soruldu.

O da, "Rasûlullah'ın (a.s.m.) karşılaşıp da, musafaha yapmadığı hiç birisi olmamıştır. Bir gün, beni çağırması için, birini göndermişti. Ben ise evde yoktum. Gelince Rasûlullah'ın (a.s.m.) çağırdığını söylediler. Hemen yanına gittim. Sedir üzerinde oturuyordu. Beni kucakladı. Bu kucaklama, çok güzel bir şeydi."

(Ebû Dâvûd, Edeb: 143; Müsned, 5:163.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ قَامَ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَيْهِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ﴾

381

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), “Her kim yerinden kalkar ve sonra aynı yere dönerse orada oturmaya en layık olan odur.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 28; Tirmizî, Edeb: 10.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا انْتَهَى أَحَدُكُمْ إِلَى الْمَجْلِسِ فَلْيَسْلَمْ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَقُومَ فَلْيَسْلَمْ فَلْيَسِتِ الْأُولَى بِأَحَقُّ مِنَ الْآخِرَةِ﴾

382

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İçinizden birisi bir topluluğa uğradığı zaman selâm versin. Kalkıp giderken de selâm versin. Hangisinin daha hayırlı olduğunu bilemezsiniz.”

(Tirmizî, İsti'zân: 15; Ebû Dâvûd, Edeb: 139.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا مَرَّ بِهَا سَائِلٌ فَأَعْطَتْهُ كِسْرَةً وَمَرَّ بِهَا رَجُلٌ عَلَيْهِ ثِيَابٌ وَهَيْئَةٌ فَأَقْعَدَتْهُ فَأَكَلَ فَقِيلَ لَهَا فِي ذَلِكَ فَقَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَنْزِلُوا النَّاسَ مَنَازِلَهُمْ﴾

383

Hz. Âişe'den (r.anha) rivâyet edilmiştir:

Kendisine bir dilenci uğramıştı. Hz. Âişe (r.anha) ona bir yiyecek (veya ekmek parçası) verdi. Daha sonra üzerinde temiz elbisesi olan, güzel görünümlü birisi uğradı. Hz. Âişe onu oturtup yemek ikram etti. Bunun üzerine kendisine niye böyle bir ayırım yaptığı söylendi. Hz. Âişe, Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu nakletti:

“İnsanlara derecelerine göre muamele ediniz.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 20.)

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ
إِكْرَامَ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ، وَحَامِلِ الْقُرْآنِ غَيْرِ الْغَالِي فِيهِ وَالْجَافِي عَنْهُ،
وإِكْرَامَ ذِي السُّلْطَانِ الْمُقْسِطِ﴾

384

Ebû Mûsa el-Eş'ârî'nin (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Müslümanların yaşlılarına; Kur’ân’ı okumayı ve onunla amel etmeyi terk etmeyip, ondaki sırları araştırmada haddini aşmayan Kur’ân ehline ve adaletle hareket eden idarecilere hürmet etmek, Cenâb-ı Hakk’a hürmet ve ta’zim sayılır.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 30.)

عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا التَّقَى الْمُسْلِمَانِ
فَتَصَافَحَا وَحَمِدَا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَاهُ غُفْرَ لَهُمَا﴾

385

Berâ bin Âzib'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah şöyle buyuruyor:

“İki Müslüman birbirleriyle karşılaştıklarında musafaha yaparlar, Allah’a hamd edip istiğfarda bulunurlarsa, Allah da onları affeder.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 142.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يُقِيمُ
الرَّجُلُ الرَّجُلَ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ يَجْلِسُ فِيهِ وَلَكِنْ تَفَسَّحُوا وَتَوَسَّعُوا﴾
وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا قَامَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ مَجْلِسِهِ لَمْ يَجْلِسْ.

386

İbn Ömer'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Herhangi biriniz, oturmak için bir başkasını asla yerinden kaldırmasın. Ancak, ona yer açınız. Sıklaştıkça yer veriniz.”

Bundan dolayıdır ki, İbn Ömer, birisi kendisine kalkıp yer verdiği zaman asla onun yerine oturmazdı.

(Buhârî, İsti'zân: 31; Müslim, Selâm: 29; Ebû Dâvûd, Edeb: 15; Tirmizî, Edeb: 9.)

رُوي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِذَا اسْتَقْبَلَهُ الرَّجُلُ فَصَافَحَهُ لَا يَنْزِعُ يَدَهُ مِنْ يَدِهِ حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ الَّذِي يَنْزِعُ، وَلَا يَضْرِبُ وَجْهَهُ عَنْ وَجْهِهِ حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِي يَضْرِبُهُ وَلَمْ يَرْ مُقَدِّمًا رُكْبَتَيْهِ بَيْنَ يَدَيْ جَلِيسٍ لَهُ. 387

Enes bin Mâlik (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Peygamberimiz (a.s.m.) birisiyle karşılaştığında onunla musafaha eder ve o zât elini çekmedikçe Peygamberimiz (a.s.m.) elini çekmezdi. Adam yüzünü çevirmeden de Rasûlullah (a.s.m.) yüzünü çevirmezdi. Rasûlullah'ın (a.s.m.), bir kimsenin yanında dizlerini dikerek oturduğu hiç görülmemiştir.

(Tirmizî, Kıyâme: 46; İbn Mâce, Edeb: 21.)

عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَسَّالٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ يَهُودِيٌّ لِصَاحِبِهِ إِذْ هَبَّ بِنَا إِلَى هَذَا النَّبِيِّ فَقَالَ صَاحِبُهُ لَا تَقُلْ نَبِيٌّ إِنَّهُ لَوْ سَمِعَكَ كَانَتْ لَهُ أَرْبَعَةُ أَغْنِيْنِ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلَاهُ عَنْ تِسْعِ آيَاتِ بَيِّنَاتٍ فَقَالَ: ﴿لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا تَسْرِقُوا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا تَمْشُوا بَیْرِي إِلَى ذِي سُلْطَانٍ لِيَقْتُلَهُ وَلَا تَسْخَرُوا وَلَا تَأْكُلُوا الرِّبَا وَلَا تَقْذِفُوا مُحْصَنَةً وَلَا تُوَلُّوا الْفِرَارَ يَوْمَ الرِّخْفِ وَعَلَيْكُمْ خَاصَّةً الْيَهُودُ أَلَّا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ﴾ قَالَ: فَقَبِّلُوا يَدَهُ وَرِجْلَهُ فَقَالَا: نَشْهَدُ أَنَّكَ نَبِيٌّ. 388

Safvân bin Assâl'dan (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Bir Yahudi, arkadaşına dedi ki, “Haydi birlikte şu Peygambere gidelim.”

Arkadaşı ona, “Peygamber demeye kalkma! Eğer o senin bu söylediğini işitse, sevinçten dört göz olur (çok sevinir)” dedi.

Rasûlullah'ın (a.s.m.) huzuruna geldiler ve dokuz açık emri sordular,

Hz. Peygamber (a.s.m.) onlara şöyle cevap verdi:

“(1) Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayın. (2) Hırsızlık yapmayın. (3) Zinâ etmeyin. (4) Allah'ın öldürmeyi yasakladığı hiçbir cana, haksız yere kıymayın. (5) Suçsuz bir insanı, öldürmesi için elinde güç bulunanlara götürmeyin.

(6) Sihir yapmayın. (7) Faiz yemeyin, (8) Namuslu bir kadına iftira etmeyin. (9) Savaştan kaçmayın ve bilhassa, siz Yahudiler, cumartesi günleri Allah'ın emirlerini çiğnemeyin."

Bunun üzerine o iki şahıs, Rasûlullah'ın elini ve ayağını öptüler ve "Senin, gerçekten bir peygamber olduğuna şahadet ederiz" dediler.

(Tirmizî, İsti'zan: 33.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿خَيْرُ الْمَجَالِسِ أَوْسَعُهَا﴾
389

Ebû Saîd Hudrî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Oturulacak yerlerin en iyisi, en geniş olanıdır."

(Ebû Dâvûd, Edeb: 12.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا عَطَسَ غَطَّى وَجْهَهُ بِيَدِهِ أَوْ بِثَوْبِهِ وَغَضَّ بِهَا صَوْتَهُ
390

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) aksırdığı zaman, eli ile yahut elbisesi ile yüzünü kapatır ve bu şekilde sesinin fazla çıkmasını önlerdi.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 90; Tirmizî, Edeb: 6.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ: ﴿إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ فِي الْفَنَاءِ فَقَلَّصْ عَنْهُ فَصَارَ بَعْضُهُ فِي الشَّمْسِ وَبَعْضُهُ فِي الظِّلِّ فَلْيَقُمْ﴾
391

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor

Ebu'l-Kâsım (a.s.m.) (Peygamberimiz) şöyle buyurdu:

"Biriniz gölgedeyken, gölge değişip [uzayıp veya kısalıp] vücudunun bir kısmı gölgede, diğer kısmı da güneşte kalırsa, oradan kalksın [Yani ya tamamıyla gölgeye geçsin veya tamamıyla güneşte kalsın]."

(Ebû Dâvûd, Edeb:13.)

عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَوْمُ الرَّجُلِ فِي سُلْطَانِهِ وَلَا يُجْلَسُ عَلَى تَكْرِمَتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾
392

Ebû Mes'ûd Ensârî'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Birisinin hâkimiyeti ve idaresi altında bulunulan bir yerde, bir başkası imam olmasın. Müsaadesi olmadan da birisine ait bir yere oturmasın.”

(Tirmizî, Mevâkitü's-Salât: 60; Müslim, Mesâcid: 290; Ebû Dâvûd, Salât: 60.)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّكُمْ تُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِأَسْمَائِكُمْ وَأَسْمَاءِ آبَائِكُمْ فَأَحْسِنُوا أَسْمَاءَكُمْ﴾
393

Ebû Derdâ'nın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Sizler Kıyâmet Gününde kendi isimleriniz ve babalarınızın isimleri ile çağrılacaksınız. Öyle ise, güzel isimler seçiniz.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 61.)

عَنْ رِفَاعَةَ الزُّرَقِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿تَشْمِيتُ الْعَاطِسِ ثَلَاثٌ فَإِنْ شِئْتَ أَنْ تُشِمَّتَهُ فَشِمِّتْهُ وَإِنْ شِئْتَ فَكُفِّ﴾
394

Rifâate'z-Zürakiy'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Üç defaya kadar aksıran kimseye dua edilir. Eğer daha fazla aksıracak olursa; ister dua edersin, ister etmezsin [çünkü artık o hastadır].”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 91; Tirmizî, Edeb: 5)

Bölüm 5

Sağlık

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا دَخَلْتُمْ عَلَى الْمَرِيضِ فَتَقَسُّوا لَهُ فِي أَجَلِهِ، فَإِنَّ ذَلِكَ لَا يَزِدُّ شَيْئًا وَيُطَيِّبُ بِنَفْسِهِ﴾ 395

Ebû Saîd Hudrî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir hasta ziyaretine gittiğiniz zaman, ömrü ve hastalığı konusunda güzel sözler söyleyip moral veriniz. Bu nevi sözler hiçbir şeyi geri çevirmeyip değiştirmese de, hastanın gönlünü hoşnut eder.”

(Tirmizî, Tıb: 35; İbn Mâce, Cenâiz: 1.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا أَنْزَلَ اللَّهُ دَاءً إِلَّا أَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً﴾ 396

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah, şifasını yaratmadığı hiçbir hastalık vermemiştir.”

(Buhârî, Tıb: 1; İbn Mâce, Tıb: 1; Tirmizî, Tıb: 2; Ebû Dâvûd, Tıb: 1.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا سَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرَهَا: ﴿أَنَّهُ

كَانَ عَذَابًا يَبْعَثُهُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ فَجَعَلَهُ اللَّهُ رَحْمَةً لِلْمُؤْمِنِينَ فَلَيْسَ
مِنْ عَبْدٍ يَقْعُ الطَّاعُونَ فَيَمْكُثُ فِي بَلَدِهِ صَابِرًا يَعْلَمُ أَنَّهُ لَنْ يُصِيبَهُ إِلَّا مَا
كَتَبَ اللَّهُ لَهُ إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ شَهِيدٍ ﴿٣٩٧﴾

Hız. Âişe (r.anha) Rasûlullah'a (a.s.m.) veba hakkında soru sordu. Rasûlullah da (a.s.m.) şöyle buyurdu:

"Veba, Allah'ın dilediğine gönderdiği bir azaptır. Ancak, onu mü'minler için rahmet vesilesi kılmıştır. Bir kul vebaya yakalanıp da bulunduğu yerde sabrederek bekler ve Allah'ın takdir ettiğinden başka, başına bir şey gelmeyeceğine inanırsa, onun için sevabı vardır."

(Buhârî, Tıb: 31.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَرَجَ إِلَى
الشَّامِ حَتَّى إِذَا كَانَ بِسُورِ لَقِيَهُ أَهْلُ الْأَجْنَادِ: أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ
وَأَصْحَابُهُ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّ الْوَبَاءَ قَدْ وَقَعَ بِالشَّامِ فَقَالَ عُمَرُ لِابْنِ عَبَّاسٍ:
ادْعُ لِي الْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ فَدَعَوْتُهُمْ فَاسْتَشَارَهُمْ فَاخْتَلَفُوا فَقَالَ
بَعْضُهُمْ: قَدْ خَرَجْتَ لِأَمْرٍ وَلَا نَرَى أَنْ تَرْجِعَ عَنْهُ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ:
مَعَكَ بَقِيَّةُ النَّاسِ وَأَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَا نَرَى أَنْ تُقَدِّمَهُمْ عَلَى
هَذَا الْوَبَاءِ. فَقَالَ: ارْتَفِعُوا عَنِّي. ثُمَّ قَالَ: ادْعُ لِي الْأَنْصَارَ فَدَعَوْتُهُمْ لَهُ
فَاسْتَشَارَهُمْ فَسَلَكُوا سَبِيلَ الْمُهَاجِرِينَ فِي الْإِخْتِلَافِ. فَقَالَ: ارْتَفِعُوا
عَنِّي. ثُمَّ قَالَ: ادْعُ لِي مَنْ كَانَ هُنَا مِنْ مَشِيخَةِ قُرَيْشٍ مِنْ مُهَاجِرَةِ
الْفَتْحِ فَدَعَوْتُهُمْ فَلَمْ يَخْتَلِفْ عَلَيْهِ رَجُلَانِ فَقَالُوا: نَرَى أَنْ تَرْجِعَ
بِالنَّاسِ وَلَا تُقَدِّمَهُمْ عَلَى هَذَا الْوَبَاءِ، فَنَادَى عُمَرُ فِي النَّاسِ: إِنِّي
مُصَبِّحٌ عَلَى ظَهْرٍ، فَقَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ: أَفِرَارًا مِنْ قَدَرِ اللَّهِ، فَقَالَ عُمَرُ: لَوْ

غَيْرُكَ قَالَهَا يَا أَبَا عُبَيْدَةَ، وَكَانَ عُمَرُ يَكْرَهُ خِلَافَهُ، نَعَمْ نَفِرُ مِنْ قَدْرِ اللَّهِ إِلَى قَدْرِ اللَّهِ، أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ إِبِلٌ فَهَبَطْتَ وَادِيًا لَهُ عُذْوَتَانِ إِحْدَاهُمَا خِضْبَةٌ وَالْأُخْرَى جَذْبَةٌ أَلَيْسَ إِنَّ رَعَيْتَ الْخِضْبَةَ رَعَيْتَهَا بِقَدْرِ اللَّهِ وَإِنْ رَعَيْتَ الْجَذْبَةَ رَعَيْتَهَا بِقَدْرِ اللَّهِ؟ قَالَ: فَجَاءَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ وَكَانَ مُتَغَيِّبًا فِي بَعْضِ حَاجَتِهِ فَقَالَ: إِنَّ عِنْدِي مِنْ هَذَا عِلْمًا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدُمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ﴾ قَالَ: فَحَمِدَ اللَّهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ثُمَّ انْصَرَفَ.

398

İbn Abbas (r.a.) rivâyet etmiştir:

Ömer bin Hattab Şam'a doğru yola çıkmıştı. (Yermuk yakınlarında bir köy olan) Sevg'e vardığı zaman, ordu kumandanı Ebû Ubeyde bin Cerrah ve arkadaşları kendisini karşıladılar. Ve Şam'da veba hastalığının bulunduğunu bildirdiler.

Hiz. Ömer, İbn Abbas'a, "Bana ilk Muhâcirleri çağır" dedi. Ben onları çağırdım. Onlarla istişare etti. Şam'da veba olduğundan bahsetti.

Onlar farklı görüşler beyan ettiler. Bir kısmı, "Sen mühim bir vazife için yola çıkmışsın. Geri dönmeyi uygun bulmuyoruz" dedi. Diğer bir kısmı da, "Yanında diğer insanlarla birlikte Rasûlullah'ın ashâbı da vardır. Onları veba tehlikesine atmanın doğru olmadığı görüşündeyiz" dediler. Bunun üzerine Hiz. Ömer onlara "Haydi gidin" dedi.

Sonra bana, "Ensârı çağır" dedi. Çağırdım. Onlarla da istişare etti. Onlar da Muhâcirler gibi farklı görüşler ileri sürdüler. Onlara, "Siz de gidin" dedi.

Sonra bana, "Fetih Muhâcirlerinden Kureyş'in büyüklerini çağır" dedi. Çağırdım. Onlardan iki kişi arasında bile farklı görüş çıkmadı. Hepsisi de ittifakla dediler ki:

"İnsanlarla birlikte geri dönmeni ve halkı vebaya götürmemen gerektiğini düşünüyoruz."

Bunun üzerine Hiz. Ömer insanlara, "Yarın sabah hayvanımın üzerinde Medine'ye dönüyorum" diye seslendi. Bunu işiten Ebû Ubeyde, "Allah'ın kaderinden mi kaçıyorsun?" diye sordu.

Hız. Ömer, Ebû Ubeyde'nin kendi düşüncesine muhalif olmasından hiç hoşlanmazdı. Sonra Ebû Ubeyde'ye "Evet, Allah'ın kaderinden, yine Allah'ın kaderine kaçıyoruz. Ne dersin? Eğer senin develerin olsa, onları iki yamacı olan bir vadiye indirsel, o yamaçlardan biri münbit, diğeri ise çorak olsa ve sen develerini münbit yerde gütsen Allah'ın kaderi ile gütmüş, otsuz çorak yerde gütsen, yine Allah'ın kaderi ile gütmüş olmaz mısın?" dedi.

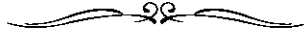
Bu arada bir ihtiyaç için ayrılan Abdurrahman bin Avf çıkageldi ve şöyle dedi:

"Bu hususta ben bir şey biliyorum. Onu Rasûlullah'tan (a.s.m.) işitmiştim. Şöyle buyurmuştu:

"Bir yerde veba hastalığının bulunduğunu işittiğiniz zaman oraya gitmeyiniz. Eğer hastalık bulunduğunuz yerde çıkarsa kaçmak için sakın oradan ayrılmayınız."

Bunun üzerine Hız. Ömer, Allah'a hamd etti ve sonra kalkıp gitti.

(Buhârî, Tıb: 30; Müslim, Selâm: 98.)

عَنْ أَبِي حِزَامَةَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ رُقَى نَسْتَرْقِيهَا وَدَوَاءً تَدَاوَى بِهِ وَتُقَاةً نَنْقِيهَا هَلْ تَرُدُّ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ شَيْئًا؟ قَالَ: ﴿هِيَ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ﴾

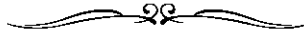
399

Ebû Hüzâme babasından rivâyet ediyor:

Rasûlullah'a (a.s.m.), "Yâ Rasûlallah! Hastalarımızı okuyarak tedavi etmemiz, ilâçlar kullanmamız ve ayrıca kendimizi korumak için bazı vasıtalarla teşebbüs etmemiz Allah'ın kaderini değiştirir mi?" diye soruldu

Rasûlullah (a.s.m.), "Onlar da Allah'ın kaderindendir" buyurdu.

(Tirmizî, Tıb: 20.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: أَخِي يَشْتَكِي بَطْنَهُ. وَفِي لَفْظٍ: اسْتَطَلَقَ بَطْنُهُ فَقَالَ: اسْقِهِ عَسَلًا، ثُمَّ أَتَاهُ الثَّانِيَةَ فَقَالَ: اسْقِهِ عَسَلًا، ثُمَّ أَتَاهُ الثَّالِثَةَ فَقَالَ: قَدْ فَعَلْتُ فَلَمْ يَزِدْهُ إِلَّا

اسْتِطْلَاقًا. فَقَالَ: صَدَقَ اللَّهُ وَكَذَبَ بَطْنُ أُخَيْكَ اسْقِهِ عَسَلًا ﴿فَسَقَاهُ فَبَرَأَ﴾.

400

Ebû Saîd'den (Hudrî) (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Birisi Peygamberimize (a.s.m.) gelerek, "Kardeşim karın ağrısından şikâyet ediyor [başka bir rivâyete göre, ishale tutulmuş] dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Ona bal şerbeti içir" buyurdu.

Adam gidip içirdi. Sonra geldi ve "İçirdim, fakat bu, onun ishalini daha da arttırdı" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.) ona üç defa, her defasında bal şerbeti içirmesini söyledi. Dördüncü defa geldiğinde Rasûlullah (a.s.m.) yine "Bal şerbeti içir" dedi.

Adam, "Yemin ederim ki içirdim. Fakat bu, onun ishalini arttırmaktan başka bir şeye yaramadı" dedi. Bu defa Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

"Allah elbette ki, doğru söylemiştir. Fakat senin kardeşinin karnı yalancıdır."

Sonra adam gidip tekrar bal şerbeti içirdi. Bu sefer kardeşi iyileşti.

(Buhârî, Tıb: 4; Müslim, Selâm: 91; Tirmizî, Tıb: 31.)

عَنْ طَارِقِ بْنِ سُوَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْخَمْرِ فَتَنَاهَا ثُمَّ سَأَلَهُ فَتَنَاهَا فَقَالَ لَهُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّهَا دَوَاءٌ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا وَلَكِنَّهَا دَاءٌ﴾

401

Târik bin Süveyd (r.a.), Rasûlullah'a (a.s.m.) içkiyi ilâç olarak kullanıp kullanamayacağını sordu. Rasûlullah (a.s.m.) buna izin vermedi. Bir müddet sonra tekrar sordu. Yine izin vermedi. Bunun üzerine Târik, "Ey Allah'ın Rasûlü, içki bir nevî ilâçtır" dedi. Rasûlullah (a.s.m.), "Hayır, o bir devâ değil, derttir" buyurdu.

(Müslim, Eşribe: 12; Ebû Dâvûd, Tıb: 11; Tirmizî, Tıb: 8.)

عَنْ أَبِي الدُّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ الدَّاءَ وَالِدَوَاءَ وَجَعَلَ لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءً فَتَدَاوَوْا وَلَا تَتَدَاوَوْا بِحَرَامٍ﴾

402

Ebû Derdâ (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Gerçekten hastalığı da ilâcı da Allah yaratmıştır. Her derdin devâsı vardır. Öyle ise tedavi olunuz. Ancak haram olan şeyleri ilâç olarak kullanmayınız.”

(Ebû Dâvûd, Tıb: 11.)

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ مِمَّا يَقُولُ لِلْمَرِيضِ بِبِرَاقِهِ بِإِضْبَاعِهِ:
403 ﴿بِسْمِ اللَّهِ تُرْبَةُ أَرْضِنَا بِرِيقَةٍ بَعْضِنَا لِيُشْفَى سَقِيمُنَا بِإِذْنِ رَبِّنَا﴾

Hiz. Âişe'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Bir insan hastalanır, yaralanır veya bir yarası bulunursa, Rasûlullah (a.s.m.) şehâdet parmağı ile ağzından biraz tükürük alır, toprakla karıştırdıktan sonra yaraya sürer ve şöyle derdi:

“Allah'ın adıyla. Bazımızın tükürüğü ile yurdumuzun toprağı, Rabbimizin izniyle hastamıza şifa olsun.”

(Buhârî, Tıb: 38; Müslim, Selâm: 54; Ebû Dâvûd, Tıb: 19; İbn Mâce, Tıb: 36.)

عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا نَزْقِي فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَقُلْنَا
يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ فِي ذَلِكَ فَقَالَ: ﴿اعْرِضُوا عَلَيَّ رِقَاكُمْ لَا بَأْسَ
404 بِالرَّقَى مَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ شِرْكٌ﴾

Avf bin Mâlik (r.a.) rivâyet etmiştir:

Câhiliye devrinde biz hastalara şifa duası okurduk. Daha sonra, “Yâ Rasûlallah, bu konuda ne buyurursunuz?” diye sorduk.

Rasûlullah (a.s.m.), “Okuduğunuz şeyleri bana getirin. İçinde şirk ifade eden sözler bulunmadığı müddetçe, okuyarak tedavi etmede bir mahzur yoktur” buyurdu.

(Müslim. Selâm: 64; Ebû Dâvûd, Tıb: 11.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ جِبْرِيلَ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ:

﴿اَسْتَكَيْتَ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: ﴿بِاسْمِ اللَّهِ اَرْزِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يُؤْذِيكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ نَفْسٍ اَوْ عَيْنٍ حَاسِدٍ اللَّهُ يَشْفِيكَ بِاسْمِ اللَّهِ اَرْزِيكَ﴾﴾

405

Ebû Saîd Hudrî'den (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir:

Cebrail (a.s.) Rasûlullah'a (a.s.m.) geldi ve "Rahatsız mısın?" diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), "Evet" dedi. Cebrail de şöyle dedi:

"Allah'ın adı ile sana okur, herkesin şerrinden, her haset edenin gözünden seni korurum. Allah sana şifa versin. Allah'ın adıyla seni her şeyden korurum."

(Buhârî, Tıb: 38; Müslim, Selâm: 40; Ebû Dâvûd, Tıb: 19; Tirmizî, Cenâiz: 4.)

قَالَ جَابِرٌ: كَانَ لِي خَالَ يَزُقِي مِنَ الْعَقْرَبِ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ نَهَيْتَ عَنِ الرُّقَى وَأَنَا أَرْزِي مِنَ الْعَقْرَبِ فَقَالَ: ﴿مَنْ اسْتَطَاعَ أَنْ يَنْفَعَ مِنْكُمْ أَخَاهُ فَلْيَفْعَلْ﴾

406

Câbir bin Abdullah (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Bir dayım vardı. Akrep sokmalarına karşı dua okurdu. Bir defasında Rasûlullah'a (a.s.m.) gelerek, "Ey Allah'ın Rasûlü, siz hasta okumayı yasaklamışsınız. Hâlbuki ben akrep sokan kimselere okurum. Ne buyurursunuz?" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Kim, kardeşine yardımcı olabilirse, bunu yapsın" buyurdu.

(Müslim, Selâm: 62.)

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَخَّصَ فِي الرُّقْيَةِ مِنَ الْعَيْنِ وَالْحُمَةِ وَالنَّمْلَةِ.

407

Enes bin Mâlik'den (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) göz değmesi, zehirli hayvan sokması ve yan tarafta çıkan (çıban türünden) yaralara karşı okumaya izin verdi.

(Buhârî, Tıb: 37; Müslim, Selâm: 57; Tirmizî, Tıb: 15; İbn Mâce, Tıb: 34.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعَوِّذُ بَعْضَ أَهْلِهِ يَمْسَحُ بِيَدِهِ الْيُمْنَى وَيَقُولُ: ﴿اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ أَذْهِبِ الْبَأْسَ وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا﴾ 408

Hız. Âişe (r.anha) şöyle rivâyet eder:

Rasûlullah (a.s.m.), aile ferdlerinden birisi hastalandığı zaman, sağ elini sürer ve şöyle dua ederdi:

“Ey insanların Rabbi olan Allahım! Şu hastalığın zorluğunu gider, şifa ih-sân et. Şifa veren ancak Sensin.

Senden başka şifa veren yoktur. Öyle bir şifa ver ki, hastalıktan hiçbir eser kalmasın.”

(Buhârî, Merdâ: 40; Müslim, Selâm: 46; İbn Mâce, Tıb: 19; Tirmizî, Daavât: 111.)

عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ شَكَاَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَجَعًا يَجِدُهُ فِي جَسَدِهِ مُنْذُ أَسْلَمَ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿رَضِعْ يَدَكَ عَلَى الَّذِي تَأْلَمُ مِنْ جَسَدِكَ وَقُلْ بِاسْمِ اللَّهِ ثَلَاثًا، وَقُلْ سَبْعَ مَرَّاتٍ أَعُوذُ بِاللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ﴾ 409

Osman bin Ebû Âs'dan (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Osman (r.a.) Müslüman olalıdan beri vücudunda bir ağrı vardı. Rasûlul-lah'a (a.s.m.) anlattı.

Rasûlullah (a.s.m.) ona, “Vücudunun ağrıyan yerine sağ elini koy ve üç defa ‘Bismillah’ de. Yedi defa da ‘Acısını çektiğim ve kurtulmak istediğim hastalığın şerrinden Allah'a ve O'nun yüce kudretine sığınıyorum’ de” bu-yurdu.

(Ebû Dâvûd, Tıb: 3; Müslim, Selâm: 67; Tirmizî, Tıb: 27; İbn Mâce, Tıb: 36.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعَوِّذُ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ: ﴿أَعِذْكُمْ بِاللَّهِ الثَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ

لَا مَةَ. ثُمَّ يَقُولُ: كَانَ أَبُوكُمْ يُعَوِّذُ بِهِمَا إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ عَلَيْهِمُ
السَّلَامُ ﴿﴾

410

İbn Abbas'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'e okur ve şöyle derdi:

"Her nevi şeytandan, her çeşit zehirli hayvan ve günahkâr gözden koruması için Allah'ın tam kelimeleri ile senin için dua ederim."

Sonra da şöyle derdi:

"(İbrahim) Babanız da Hz. İsmail ve Hz. İshak'a (a.s) bu duayı okurdu."

(Ebû Dâvûd, Sünnet: 20; Tirmizî, Tıb: 18.)

عَنْ أَبِي صَالِحٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: وَجَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ لِدَغْتُ اللَّيْلَةَ فَلَمْ أَنْمِ حَتَّى أَضَبَحْتُ قَالَ: ﴿مَآذَا؟﴾ قَالَ: عَقَرْتُ قَالَ: ﴿أَمَّا إِنَّكَ لَوْ قُلْتَ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ الثَّامَاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ لَمْ يَضُرَّكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ﴾

411

Ebû Sâlih (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Bir zât Rasûlullah'a gelerek, "Yâ Rasûlallah, bu gece zehirlendim ve sabaha kadar uyuyamadım" dedi. Hz. Peygamber (a.s.m.), "Hangi hayvanla?" diye sordu. O zât, "Akrep" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Eğer yattığın zaman, 'Bütün yaratıkların şerrinden Allah'a sığınırım' demiş olsaydın, Allah'ın izniyle akrep sana bir zarar veremezdi."

(Ebû Dâvûd, Tıb: 19.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا مَرِضَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِهِ نَفَثَ عَلَيْهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ، فَلَمَّا مَرِضَ مَرَضُهُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ جَعَلْتُ أَنْفِثُ عَلَيْهِ وَأَمْسَحُهُ بِيَدِ نَفْسِهِ لِأَنَّهَا كَانَتْ أَكْظَمَ بَرَكَهٍ مِنْ يَدِي.

412

Hz. Âişe (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) ailesinden birisi hastalandığı zaman, ona Muavvize-teyn [Nâs ve Felâk] Sûrelerini okur, üflerdi. Vefatını netice veren hastalığa tutulduğu zaman, ben kendisine Muavvizeteyn Sûrelerini okuyup, üfleme ve kendi eliyle vücudunu meshetmeye başladım. Şüphesiz ki, onun eli benimkinden çok daha mübarekti.

(Buhârî, Daavât: 12; Müslim, Selâm: 50; Ebû Dâvûd, Tıb: 19.)

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تُكْرِهُوا مَرْضَاكُمْ عَلَى الطَّعَامِ فَإِنَّ اللَّهَ يُطْعِمُهُمْ وَيَسْقِيهِمْ﴾
413

Ukbe bin Amir'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah şöyle buyurmuştur:

“Hastalarınızı yemeye ve içmeye zorlamayınız. Hiç şüphesiz ki, Allah onları yedirir ve içirir.”

(İbn-i Mâce, Tıb: 4.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَهْطًا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ انْطَلَقُوا فِي سَفَرَةٍ سَافَرُوهَا حَتَّى نَزَلُوا بِحَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ فَاسْتَضَافُوهُمْ فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمْ فَلَدِغَ سَيِّدُ ذَلِكَ الْحَيِّ، فَسَعَوْا لَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ لَا يَنْفَعُهُ فَقَالَ بَعْضُهُمْ: لَوْ أَتَيْتُمْ هَؤُلَاءِ الرَّهْطَ الَّذِينَ نَزَلُوا لَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ عِنْدَ بَعْضِهِمْ شَيْءٌ فَأَتَوْهُمْ فَقَالُوا: إِنَّ سَيِّدَنَا لَدِغَ فَسَعَيْنَا لَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ فَلَمْ يَنْفَعُهُ فَهَلْ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْكُمْ شَيْءٌ؟ فَقَالَ بَعْضُهُمْ: نَعَمْ إِنِّي وَاللَّهِ لَرَاقٍ وَلَكِنْ وَاللَّهِ لَقَدْ اسْتَضَفْنَاكُمْ فَلَمْ تُضَيِّفُونَا فَمَا أَنَا بِرَاقٍ لَكُمْ حَتَّى تَجْعَلُوا لَنَا جُعَلًا فَصَالَحُوهُمْ عَلَى قَطِيعٍ مِنَ الْغَنَمِ، فَانْطَلَقَ فَجَعَلَ يَتَفَلُّ عَلَيْهِ وَيَقْرَأُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ فَكَأَنَّمَا نُشِطُ مِنْ عِقَالٍ فَانْطَلَقَ يَمْشِي مَا بِهِ قَلْبَةٌ، قَالَ: فَأَوْفَوْهُمْ جُعْلَهُمُ الَّذِي صَالَحُوهُمْ عَلَيْهِ فَقَالَ

بَعْضُهُمْ: اَقْسِمُوا، فَقَالَ الَّذِي رَفِيَ: لَا تَفْعَلُوا حَتَّى نَأْتِيَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرُوا لَهُ الَّذِي كَانَ فَتَنْظَرُ مَا يَأْمُرُنَا فَقَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرُوا لَهُ فَقَالَ: ﴿وَمَا يُذْرِيكَ أَنَّهَا رُفِيَةٌ أَصَبْتُمْ اَقْسِمُوا وَاضْرِبُوا لِي مَعَكُمْ بِسَهْمٍ، وَفِي رِوَايَةٍ: فَكَّرَهُ بَعْضُهُمْ ذَلِكَ وَقَالُوا: أَخَذْتَ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ أَجْرًا حَتَّى قَدِمُوا الْمَدِينَةَ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخَذَ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ أَجْرًا. فَقَالَ: إِنَّ أَحَقَّ مَا أَخَذْتُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا كِتَابُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ﴾ 414

Ebû Saîd Hudrî (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) Sahabelerinden bir grup seferde idiler. Arap yurtlarından birine rastlayıp orada misafir olmak istediler. Ancak onlar bunu kabul etmek istemedi. O sırada kabilenin reisini bir akrep sokmuştu. Her ne yaptılarsa çaresini bulamadılar. İçlerinden bir kısmı, 'Şu gelen insanlara bir müracaat etseydiniz, belki onlarda bunun bir çaresi vardır' dedi.

Sahabelere gelip dediler ki, 'Reisimizi akrep soktu. Elimizden geleni yaptık fakat çare bulmadık. Siz bir şey yapabilir misiniz?'

Sahabelerden birisi, 'Vallahi ben hasta okumasını bilirim. Ancak bizi misafir etmenizi istedik, siz kabul etmediniz. Eğer bunun karşılığında bir şey vermezseniz hastanızı okumam.' dedi.

Bunun üzerine, bir sürü koyun üzerine anlaştılar. Sonra gidip hastaya Fatiha'yı okuyarak üflediler. Hasta, bağlandığı ipten kurtulmuş bir deve gibi sapasağlam oluverdi.

Ebû Saîd der ki: Sonra onlar sözlerini yerine getirip koyunlarını verdiler.

Sahabelerden birisi, 'Koyunları taksim edin' dedi. Hastaya okuyan Sahabî, 'Hayır! Önce Hz. Peygamber'in (a.s.m.) yanına varalım. Meseleyi anlatalım, bakalım ne buyuracak? Ondan sonra taksim ederiz' dedi.

Rasûlullah'ın yanına geldiler ve hâdiseyi anlattılar. Hz. Peygamber (a.s.m.) hastaya okuyana, 'Fatiha Sûresi'nin böyle bir dua olduğunu nereden biliyordun? Payınıza düşen koyunları aranızda bölüşün, bana da bir hisse ayırın' buyurdu.

Bir başka rivâyet de şöyledir:

Bu grup içinde bulunan Sahabelerden bazıları bunu hoş görmeyerek, hastaya okuyan arkadaşlarına, 'Allah'ın kitabını okuma karşılığında ücret al-dın' dediler. Medine'ye geldikleri zaman da Rasûlullah'a, 'Ey Allah'ın Rasû-

lû! Bu 'Allah'ın kitabı karşılığında ücret aldı' dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

'Allah'ın kitabı karşılığında alınan ücret, ücretlerin en helal olanıdır."

(Buhârî, Tıb: 33; Müslim, Selâm: 65; Ebû Dâvûd, Tıb: 19; Tirmizî, Tıb: 20)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَعَوَّذُ مِنَ الْجَانِّ وَعَيْنِ الْإِنْسَانِ حَتَّى نَزَلَتِ الْمُعَوِّذَتَانِ فَلَمَّا نَزَلَتَا أَخَذَ بِهِمَا وَتَرَكَ سِوَاهُمَا.

415

Ebû Saîd'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) Muavvizeteyn Sûreleri ininceye kadar, cin çarpması ve göz değmesine karşı başka dualarla Allah'a sığınır. Bunlar inince diğerleri yerine onları okumaya başladı.

(Tirmizî, Tıb: 16.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: هَجَرَ النَّبِيُّ ﷺ فَهَجَرْتُ فَصَلَّيْتُ ثُمَّ جَلَسْتُ فَالْتَفَتَ إِلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ: ﴿أَشْكَمْتَ دَرْدُ؟﴾ قُلْتُ: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: ﴿قُمْ فَصَلِّ، فَإِنَّ فِي الصَّلَاةِ شِفَاءً﴾

416

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet etmiştir:

Bir defasında, Hz. Peygamber (a.s.m.) namaza erken kalktı. Ben de ona tâbi olarak erkenden kalktım ve biraz namaz kıldıktan sonra oturdum. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) bana dönerek, "Midenden rahatsızlığın mı var?" buyurdu. Ben, "Evet, yâ Rasûlullah!" dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), "Kalk, namaz kıl. Şüphesiz, namazda şifa vardır" buyurdu.

(İbn Mâce, Tıb: 10.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: كَانَتْ تَأْمُرُ بِالثَّلَثِينَ لِلْمَرِيضِ وَلِلْمَحْزُونِ عَلَى الْهَالِكِ وَتَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿إِنَّ الثَّلَاثِينَ تُجِمُّ

417

فَوَادَ الْمَرِيضِ وَتَذَهَبُ بَعْضُ الْحُزَنِ

Hız. Âişe'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

O hastalık veya musibet sebebiyle üzüntülerinden dolayı muhallebi yapmalarını emreder ve Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu söyler:

“Muhallebi hastanın kalbini güçlendirir ve hastalığın üzüntüsünün bir kısmını giderir.”

(Buhârî, Tıb: 8.)

— ۲۲ —

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الشِّفَاءُ فِي ثَلَاثَةٍ: فِي شَرْطَةِ مَحْجَمٍ أَوْ شَرْبَةِ عَسَلٍ أَوْ كَيْتَةِ بَنَارٍ وَأَنْهَى أُمَّتِي عَنِ الْكَيْيِ﴾

418

İbn Abbas (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Üç şeyde şifa vardır: bal şerbeti içmek, kan aldırma ve ateşle dağlamak. Fakat ben, ümmetimi ateşle dağlamaktan men ederim.”

(Buhârî, Tıb: 3; İbn Mâce, Tıb: 23.)

— ۲۲ —

عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ فَإِذَا أُصِيبَ دَوَاءُ الدَّاءِ بَرَأَ بِإِذْنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ﴾

419

Câbir bin Abdullah'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah şöyle buyurmuştur:

“Her derdin bir devası vardır. Eğer o derdin ilâcı bulunursa, Allah'ın izniyle o hastalık iyileşir.”

(Müslim, Selâm: 69.)

— ۲۲ —

عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ سُئِلَ عَنْ جُرْحِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ أُحُدٍ؟ فَقَالَ: جُرْحَ وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَكُسِرَتْ رُبَاعِيَّتُهُ، وَهَشِمَتِ الْبَيْضَةُ عَلَى رَأْسِهِ. فَكَانَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ تَغْسِلُ الدَّمَ. وَكَانَ عَلِيُّ بْنُ

أَبِي طَالِبٍ يَسْكُبُ عَلَيْهَا بِالْمِجَنِّ. فَلَمَّا رَأَتْ فَاطِمَةُ أَنَّ الْمَاءَ لَا يَزِيدُ إِلَّا كَثْرَةً، أَخَذَتْ قِطْعَةً حَصِيرٍ فَأَحْرَقَتْهُ حَتَّى صَارَ رَمَادًا. ثُمَّ أَلْصَقَتْهُ بِالْجُرْحِ. فَاسْتَمْسَكَ الدَّمُ.

420

Sehl bin Sa'd'dan (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir:

Uhud Savaşı sırasında Rasûlullah'ın (a.s.m.) mübarek yüzü yaralandı. Ön dişleri ile azı dişleri arasındaki dişi kırıldı. Başındaki miğfer de yarılmıştı. Ali bin Ebû Tâlib, kalkanı ile su getiriyor, kızı Fâtıma da akan kanları yıkıyordu. Fâtıma yıkayınca kanın daha da çok aktığını gördü. Hemen bir hasır parçası alıp yaktı ve külünü yaraya bastırdı. Bu suretle kan kesildi.

(Müslim, Cihâd: 101; Buhârî, Tıb: 27.)

قَالَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ وَلَدَ جَعْفَرٍ تُسْرِعُ إِلَيْهِمُ الْعَيْنُ أَفَأَسْتَرْقِي لَهُمْ؟ قَالَ: ﴿نَعَمْ، فَإِنَّهُ لَوْ كَانَ شَيْءٌ سَابِقَ الْقَدَرِ لَسَبَقْتَهُ الْعَيْنُ﴾

421

Esma binti Umeys (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah'a (a.s.m.), "Yâ Rasûlallah, Cafer'in oğullarına nazar değişiyor. Şifa niyetiyle birisine okutayım mı?" diye sordum.

Rasûlullah (a.s.m.), "Evet, okut!" buyurdu. "Çünkü kaderin önüne geçen bir şey olsaydı, o da göz değmesi olurdu."

(Tirmizî, Tıb: 17; İbn Mâce, Tıb: 33.)

عَنْ سَلْمَى خَادِمِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَتْ: مَا كَانَ أَحَدٌ يَشْتَكِي إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَجَعًا فِي رَأْسِهِ إِلَّا قَالَ: ﴿اِخْتَجِمِ، وَلَا وَجَعًا فِي رِجْلِهِ إِلَّا قَالَ: اِخْضِبْهُمَا﴾

422

Rasûlullah'ın (a.s.m.) hizmetçisi Selmâ (r.a.) rivâyet etmiştir:

Hz. Peygamber'e (a.s.m.) baş ağrısından şikâyetle bulunan hiç kimse yoktur ki, kendisine "Kan aldır" diye tavsiyede bulunmasın. Ve ayaklarında ki ağrıdan şikâyet edene de, "Kına yak" demesin.

(Ebû Dâvûd, Tıb: 3; Müsned, 6:462.)

عَنْ أُمِّ قَيْسٍ بِنْتِ مُخَصِّنٍ: دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِابْنِ لِي قَدْ
أَغْلَقْتُ عَلَيْهِ مِنَ الْعُذْرَةِ فَقَالَ: ﴿عَلَامَ تَذْغُرْنَ أَوْلَادَكُنَّ بِهَذَا الْعِلَاقِ
عَلَيْكُنَّ بِهَذَا الْعُودِ الْهِنْدِيِّ فَإِنَّ فِيهِ سَبْعَةَ أَشْفِيَةٍ يُسَعِّطُ مِنَ الْعُذْرَةِ وَيُلْدُ
مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ﴾

423

Mihsan kızı Ümmü Kays (r.a.) rivâyet ediyor:

Henüz yemek yiyemeyen küçük oğlumla Rasûlullah'ın (a.s.m.) huzuruna girdim. Bademciği vardı. Boğazına parmak sokup tedaviye çalışıyordum.

Rasûlullah (a.s.m.), “Boğaz iltihabını gidermek için, niçin parmağınızı çocuklarınızın boğazına sokuyorsunuz? Üd-u Hindî [kara helile] kullanın. Çünkü onda yedi türlü şifa vardır. Boğaz hastalığı için burna çekilir. Zâtü'l-cenb hastalığında da içilir” buyurdu.

(Buhârî Tıb: 21; Müslim, Selâm: 86; Ebû Dâvûd, Tıb: 13; İbn Mâce, Tıb: 17.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿فِي الْحَبَّةِ
السَّوْدَاءِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِلَّا السَّامَ﴾

424

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur: “Çörek otunda, ölümden başka her derde deva vardır.”

(Buhârî, Tıb: 7; Müslim, Selâm: 88; İbn Mâce, Tıb: 6; Tirmizî, Tıb: 5.)

عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَنْعَثُ الزَّيْتِ
وَالْوَرَسَ مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ.

425

Zeyd bin Erkâm (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.), Zâtü'l-cenb [akciğer zarı iltihabı] hastalığında zeytin-yağı ile vers [Yemen zaferanı] adındaki bitkiyi karıştırır, sonra hastanın sırtına sürer, masaj yapardı.”

(Tirmizî, Tıb: 28.)

عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: الْكَمَاءُ مِنَ
الْمَنْ وَماؤها شفاءٌ لِلْعَيْنِ ﴿﴾

Saîd bin Zeyd (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.), “Mantar (Kem’e), Benî İsrâîl’e gönderilen Kudret Helvası nevinden bir rızıktır. Suyu da göz hastalığına şifadır” buyurdu.

(Buhârî, Tıb: 20; Müslim, Eşribe: 160; Tirmizî, Tıb: 22; İbn Mâce, Tıb: 8.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ﴿حَدَّثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ لَيْلَةٍ
أُسْرِيَ بِهِ أَنَّهُ لَمْ يَمُرَّ عَلَى مَلَأٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِلَّا أَمَرَهُ أَنْ مُرَّ أُمَّتَكَ
بِالْحِجَامَةِ﴾

H. Abdullah’dan (r.a.) rivâyet edilir:

Rasûlullah (a.s.m.) İsrâ [Mi’râc] Gecesi’ni anlattı. O gece meleklerden hangi topluluğa uğramışsa kendisine, “Ümmetine kan aldirmayı tavsiye et” dediklerini söyledi.

(Tirmizî, Tıb: 12; İbn Mâce, Tıb: 20.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: ﴿الْعَيْنُ حَقٌّ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Göz değmesi hakır.”

(Buhârî, Tıb: 36; Müslim, Selâm: 41; Tirmizî, Tıb: 19.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ خَيْرَ مَا تَدَاوَيْتُمْ بِهِ السَّعُوطُ
وَاللُّدُودُ وَالْحِجَامَةُ وَالْمَشْيُ﴾

İbn Abbas’ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Tedavi gördüğünüz ilaçların en iyileri ağızdan aldığınız [şurup], burun damlası, kan aldirmak ve müşhildir.

(Tirmizî, Tıb: 9.)

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا

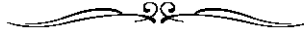
430

بِالْمَاءِ﴾

Hız. Âişe (r.anha), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Sıtma cehennemın şiddetli hararetindendir. Onu su ile serinletiniz.”

(Buhârî, Tıb: 28; Müslim, Selâm: 81; Tirmizî, Tıb: 25.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: إِنَّ خَيْرَ أَكْحَالِكُمْ الْإِثْمُ يُجْلُو

431

الْبَصَرَ وَيُنْبِتُ الشَّعْرَ﴾

İbn Abbas (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Sürmelerinizin en iyisi ismid denilen sürme taşıdır. Çünkü gözün görme gücünü artırır, kirpikleri geliştirir.”

(Ebû Dâvûd, Tıb: 14; Tirmizî, Tıb: 9; Neseî, Ziyet: 28.)

Bölüm 6

İlim ve faziletleri

İlim tahsil etmek Rasûlullah'ın (a.s.m.) hadis-i şeriflerinde, herhangi bir sınırlama getirilmeksizin emir, teşvik ve tavsiye edilmiştir. Çünkü her çeşit ilim, Cenâb-ı Hakk'ı tanımanın en güzel vesilesidir. Bilhassa, fen ilimleri, deneysel ilimler, Cenâb-ı Hakk'ın isimlerinin tecellisi olan kâinat kanunlarını konu edindiklerinden, bunları öğrenmek, elde etmek, aynı zamanda Allah'ın sanatını öğrenmek ve o sanatın sahibini tanımak demektir.

İki Cihan Serveri, ayrıca Kur'ân ve din ilmini öğrenmeye ve yaşamaya da teşvik etmiştir. Çünkü insan ancak bu sayede emirleri ve yasakları, doğruları ve yanlışları, güzelliği veya çirkinliği öğrenir, dünya ve âhirette mesut olur.

Peygamberimiz (a.s.m.) ilmin insanda Allah korkusunu arttırdığını ifade buyurmuşlardır. "Faydalı söz veya iş mü'minin koybolmuş malıdır. Nerede bulursa bulsun, onu almaya mü'min herkesten daha çok layıktır" buyuran Peygamberimiz (a.s.m.), ilmin nereden elde edildiğine değil, insanı hayır ve hakikate ulaştırmasına dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Rasûlullah (a.s.m.) birçok hadislerinde Allah rızası için elde edilmesi gereken ilmin, dünya menfaatlerine ve makamlarına alet edilmemesi gerektiğini ikaz etmiş ve Müslümanları bundan sakındırmıştır.

Hadislerde, ilim tahsil etmek kadar, bunu yaymak ve öğretmek de teşvik edilmiştir. Bir kimsenin ya öğrenen, ya öğreten, ya da bunlara yardımcı olanlardan en az birisi olması gerektiği; dördüncü grupta yer almanın, yani bunların dışında biri olmanın felaket getireceği hatırlatılmıştır.

عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ مِنْ الْهُدَى وَالْعِلْمِ كَمَثَلِ الْغَيْثِ الْكَثِيرِ أَصَابَ أَرْضًا فَكَانَ مِنْهَا نَقِيَّةٌ قَبِلَتْ الْمَاءَ فَأَنْبَتَتِ الْكَلَّا وَالْعُشْبَ الْكَثِيرَ وَكَانَتْ مِنْهَا أَجَادِبُ أَمْسَكَتِ الْمَاءَ فَتَنَعَ اللَّهُ بِهَا النَّاسَ فَشَرِبُوا وَسَقَوْا وَزَرَعُوا وَأَصَابَ مِنْهَا طَائِفَةٌ أُخْرَى إِنَّمَا هِيَ قِيعَانٌ لَا تُمْسِكُ مَاءً وَلَا تُنْبِتُ كَلًّا فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ فَقَهُ فِي دِينِ اللَّهِ وَنَفَعَهُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ فَعَلِمَ وَعَلَّمَ، وَمَثَلُ مَنْ لَمْ يَرْفَعْ بِذَلِكَ رَأْسًا وَلَمْ يَقْبَلْ هُدَى اللَّهِ الَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ﴾

432

Ebû Mûsa (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Aziz ve Celîl olan Allah'ın benimle gönderdiği hidayet ve ilim yağmura benzer. Bu yağmur bir toprağa düşer ki, onun bir kısmı güzeldir. Suyu kabul eder, ot ve birçok çeşit de çimen bitirir. Bir kısmı da çoraktır. Suyu muhafaza eder, üzerinde tutar. Allah onunla da insanlara fayda verir. Ondan hem kendileri içerler, hem de hayvanlarını sular ve otlatırlar. Yine o yağmur öyle bir yere düşer ki, bu toprak düz ve kaygandır; ne suyu tutar, ne de ot bitirir. Allah'ın dinini tam anlayıp da, benimle gönderdiği hidayet ve ilimden ilgi duymayan ve Allah'ın benimle gönderdiği hidayeti kabul etmeyen kimse işte böyledir.”

(Müslim, Fezâil: 15; Müsned, 4:399.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْكَلِمَةُ الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ فَحَيْثُ وَجَدَهَا فَهُوَ أَحَقُّ بِهَا﴾

433

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Hikmet [faydalı olan her şey] mü'minin kaybolmuş malıdır. Nerede bulursa onu almaya mü'min, herkesten daha çok layıktır.”

(Tirmizî, İlim: 19.)

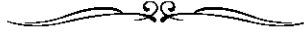
عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ﴾

434

İbn-i Abbas'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah iyilik dilediği kimselere dinî meselelerde derin bir anlayış verir.”

(Buhârî, İlim: 97; Müslim, İmâre: 175; Tirmizî, İlim: 41.)

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ قَالَ: ﴿ذَكَرَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَجُلَانِ أَحَدُهُمَا عَابِدٌ وَالْآخَرُ عَالِمٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَذْنَاكُمْ﴾ ثُمَّ قَالَ ﷺ: ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ حَتَّى الثَّمَلَةِ فِي جُحْرِهَا وَحَتَّى الْحُوتُ لَيَصَلُّونَ عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرِ﴾

435

Ebû Ümâme el-Bahilî (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Rasûlullah (a.s.m.) biri âbid, diğeri de âlim iki kişiden söz ettikleri zaman, şöyle buyurdu:

“Bir âlimin âbide olan üstünlüğü; benim, sizin en aşağı mertebede olanınıza üstünlüğüm gibidir.” Rasûlullah (a.s.m.) sözlerine devamla şöyle buyurdu:

“Hiç şüphesiz ki, Allah, melekler, yerde ve gökte bulunanlar, yuvasındaki karıncadan sudaki balığa varıncaya kadar her şey insanlara hayrı, iyiliği öğreten kimseye dua ve istiğfar ederler.”

(Tirmizî, İlim: 19.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿فَقِيهٌ أَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ﴾

436

İbn Abbas'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Şeytana, bir din âlimini kandırmak, bin âbidi [ilim sahibi olmadan daha ibadete yoğunlaşmış olan kimse] kandırmaktan daha zordur.”

(Tirmizî, İlim: 19.)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ. وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا رِضًا بِطَالِبِ الْعِلْمِ. وَإِنَّ طَالِبَ الْعِلْمِ يَسْتَغْفِرُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ حَتَّى الْحَيَاتَانِ فِي الْمَاءِ. وَأَنَّ فَضْلَ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ. إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ. إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُورَثُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا. إِنَّمَا وَرَثُوا الْعِلْمَ. فَمَنْ أَخَذَهُ، أَخَذَ بِحِطِّ وَافِرٍ ﴿

Ebû Derdâ'dan (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

“Kim ilim öğrenmek maksadıyla yola koyulursa, Allah o kimseye cennet yolunu kolaylaştırır. Melekler ilim öğrenen kimselerden memnuniyetlerinden dolayı kanatlarını yerlere sererek kuşatırlar. Yerde ve gökte bulunan her şey, hatta sudaki balıklar bile ilimle meşgul olan kimsenin affını isterler. Bir âlimin ibadetle meşgul olana üstünlüğü, ayın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir. Muhakkak ki, âlimler peygamberlerin mirasçılarıdır. Gerçekte peygamberler ne altın, ne de gümüş miras bırakmazlar. Onların mirası ancak ilimdir. Bu bakımdan, kim bu peygamber mirası olan ilimden ne kadar elde ederse, o derece merteye kazanmış olur.”

(İbn Mâce, Mukaddime: 17; Ebû Dâvûd, İlim: 1.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿خَصَلَتَانِ لَا تَجْتَمِعَانِ فِي مُنَافِقٍ: حُسْنُ سَمْتٍ وَلَا فِقْهٌ فِي الدِّينِ﴾ ﴿

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

“İki vasıf vardır ki, bunlar münâfıkta bir araya gelmez: güzel sima ve dinî konularda derin anlayış.”

(Tirmizî, İlim: 19)

Hadis-i şerif, Türkçede “yüz kalbin aynasıdır” şeklinde ifade edilen bu hakikate ışık tutmaktadır. Münâfık da kalbinde taşıdığı küfrü yüzüne aksettirmesi itibarıyla “güzel görünüşe” kavuşamaz.

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَنْ يَشْبَعَ الْمُؤْمِنُ مِنْ خَيْرٍ يَسْمَعُهُ حَتَّى يَكُونَ مُتْتَهَاهُ الْجَنَّةِ﴾

439

Ebû Saîd Hudrî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Mü'min, cennete kavuşuncaya kadar, kulağına gelen hayırlı söz ve hikmete doymaz.”

(Tirmizî, İlim: 19.)

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَيَبْلُغَ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَإِنَّ الشَّاهِدَ عَسَى أَنْ يَبْلُغَ مَنْ هُوَ أَوْعَى لَهُ مِنْهُ﴾

440

Ebû Bekre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Burada bulunanlar, duyduklarını bulunmayanlara ulaştırınsınlar. Çünkü burada bulunmadığı halde, sözlerimi daha ziyade muhafaza edip tatbik edenler çıkabilir.”

(Buhârî, İlim: 9; İbn Mâce, Mukaddime: 18.)

عَنْ عُثْمَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يَشْفَعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلَاثَةٌ: الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْعُلَمَاءُ ثُمَّ الشُّهَدَاءُ﴾

441

Osman bin Affan (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Kıyâmet günü üç grup insan şefaet eder: peygamberler, sonra âlimler, sonra da şehitler.”

(İbn Mâce, Zühd: 37.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ نَفَسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُزْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُزْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسِّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ. وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ. وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَغَشِيَتْهُمْ الرَّحْمَةُ وَحَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ، وَمَنْ بَطَأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ﴾

442 Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Kim bir Müslümanın dünya sıkıntılarından birini giderirse, Allah da onun Kıyâmet Günündeki sıkıntılarından birini giderir. Kim fakir bir borçlu-ya kolaylık gösterirse, Allah da ona dünya ve âhirette kolaylık gösterir. Kim bir Müslümanın ayıbını örter veya giderirse, Allah dünya ve âhirette onun kusurunu (veya vücudunu) örter. Kul, kardeşine yardımda bulunduğu müddetçe, Allah da ona yardım eder. İlim öğrenmek üzere yola çıkan kimseye, Allah, cennet yolunu kolaylaştırır. Allah'ın kitabını okumak ve ders yaparak onu mütalâa maksadıyla Allah'ın evlerinden birinde veya başka bir yerde bir araya gelen cemaate, muhakkak ki, Allah gönül huzuru verir. Onları rahmet ve lûtfuna boğar. Melekler onların etrafını sarar ve Allah onları yanında [Mele-i Âlâ'da] bulunanların huzurunda överek anar. Kötülükler yüzünden geride kalan bir kimseyi, soyunun sopunun şerefi ileriye götürmez.”

(İbn Mâce, Mukaddime: 17; Tirmizî, İlim: 2.)

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا حَسَدَ إِلَّا فِي

اِثْنَيْنِ، رَجُلٌ أَتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسَلَّطَهُ عَلَى هَلَكَيْتِهِ فِي الْحَقِّ وَرَجُلٌ أَتَاهُ اللَّهُ
443 الْحِكْمَةَ فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا ﴿﴾

(Abdullah) İbn Mes'ûd'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İki şeye daha ziyade gıpta edilir: (1) Bir kimse ki, Allah kendisine mal mülk ihsan etmiş, o da bunu Allah yolunda harcar, (2) diğer bir kimse ki Allah kendisine ilim ve hikmet vermiş, o da bununla amel ettiği gibi başkalarına da öğretir.”

(Buhârî, İlim: 15.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿نَضَرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ
444 مِنَّا شَيْئًا فَبَلَّغَهُ كَمَا سَمِعَ فَرُبُّ مُبْلَغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ﴾

Abdullah İbn Mes'ûd'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bizden bir söz işitip de bunu başkalarına ulaştıran kimsenin, Allah yüzünü aydınlatsın. Çünkü kendisine benim sözüm nakledilenlerden bazıları, bu söz işitip anlatanlardan daha ziyade onu kavrayabilir.”

(Tirmizî, İlim: 7; Ebû Dâvûd, İlim: 10.)

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تَعْلَمُوا الْعِلْمَ لِيَتَّبَهُوا بِهِ
445 الْعُلَمَاءُ، وَلَا لِيُتَمَارُوا بِهِ الشُّفَهَاءُ، وَلَا تَخَيَّرُوا بِهِ الْمَجَالِسَ، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ، فَالْثَّارُ النَّارُ﴾

Câbir bin Abdullah'ın (r.a.) rivâyetine göre, Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Ne âlimlere karşı övünmek, ne câhillerle münakaşa etmek ve ne de meclislerin seçkin köşelerinde yer almak için ilim tahsil etmeyiniz. Kim böyle yaparsa cehenneme müstehak olur. Cehenneme müstehak olur.”

(İbn Mâce, Mukaddime: 23.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ سُئِلَ عَنْ
عِلْمٍ ثُمَّ كَتَمَهُ أَلْجِمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ﴾

446 Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Her kime, bildiği bir mesele sorulur, o da bunu söylemeyip gizlerse, Kıyâmet Günü ona ateşten bir gern vurulur.”

(Tirmizî, İlim: 3; Ebû Dâvûd, İlim: 9.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ تَعَلَّمَ عِلْمًا لِيُغَيِّرَ اللَّهُ أَوْ أَرَادَ
بِهِ غَيْرَ اللَّهِ، فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ﴾

447 İbn Ömer'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah rızasından başka bir maksat için ilim öğrenen, yahut bu ilimle Allah rızası dışında bir şeyi elde etmek isteyen kimse, cehennemdeki yerine hazırlansın.”

(Buhârî, İlim: 38; Tirmizî, İlim: 6.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا عَالِمٌ لَمْ يَنْفَعَهُ
عِلْمُهُ﴾

448 Ebû Hüreyre'den (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

“Kıyâmet Günü insanlar arasında en şiddetli azaba uğrayacaklar, ilmi kendisine ve başkalarına fayda vermeyen âlimlerdir.”

(Keşfü'l-Hafâ, 1:376.)

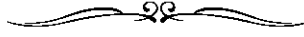
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً
وَحَدِّثُوا عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا
مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ﴾

449

Abdullah bin Amr (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Benden duyduğunuz, bir âyet dahi olsa, başkalarına anlatınız. İsrailoğullarından da rivâyet ediniz. Bunda bir mahzur yoktur. Ancak, kim kasıtlı olarak bana yalan bir söz isnad ederse cehennemdeki yerine hazırlansın.”

(Tirmizî, İlim: 13; Buhârî, Enbiyâ: 50; Müslim, Zühd: 73.)

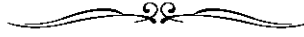

عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿وَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ
بِهَذَاكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ حُمْرِ النَّعَمِ﴾
450

Sehl bin Sa'd'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah'ın, senin vasıtanla bir kişiyi hidayete erdirmesi, senin için kırmızı develeri sadaka vermekten [o günün Arapları yanında en kıymetli şey kırmızı develerdi] daha hayırlıdır.”

(Buhârî, Cihad: 103.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ
عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ. وَوَاضِعُ الْعِلْمِ عِنْدَ غَيْرِ أَهْلِهِ كَمُقَلِّدِ الْخَنَازِيرِ الْجَوْهَرِ
وَاللُّؤْلُؤِ وَالذَّهَبِ﴾
451

Enes bin Mâlik (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

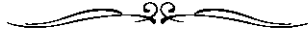
“İlim öğretmek her Müslüman üzerine farzdır. Layık olmayanlara ilim öğreten, domuzların boynuna cevher, inci ve altın gerdanlık takan kimseye benzer.”

(İbn Mâce, Mukaddime: 7.)

Hadis-i şerifte ifade edilen, “her Müslümana farz” olan ilim, din ve iman ilmidir.

Herbir Müslüman dinin esaslarını ve imanın şartlarını gerektiği şekilde öğrenmek ve yaşamak mecburiyetindedir. Bu farz-ı ayndır. Her Müslümana elde edilmesi farz olmamakla birlikte, insanlığa hayır ve faydası olan ilimler de, başka hadislerde teşvik edilmiştir. Bunlardan bir kısmını elde etmek

Müslümanlara farz-ı kifâyedir. Müslümanların, öğrenip de tatbik etmediklerinde zarar gördükleri ve kayıplarının söz konusu olduğu ilimler böyledir.

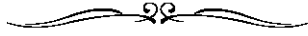

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَنْ جَاءَ مَسْجِدِي هَذَا، لَمْ يَأْتِهِ إِلَّا لِحَيْرٍ يَتَعَلَّمُهُ أَوْ يُعَلِّمُهُ فَهُوَ بِمَنْزِلَةِ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. وَمَنْ جَاءَ لِغَيْرِ ذَلِكَ فَهُوَ بِمَنْزِلَةِ الرَّجُلِ يَنْظُرُ إِلَى مَتَاعٍ غَيْرِهِ﴾

452 Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Sadece hayırlı bir şeyi öğrenmek ve öğretmek maksadıyla benim şu mescidime gelen kimse, Allah yolunda çalışan mücahidin mertebesinde. Bunun dışında bir maksatla mescide gelen kimse de, başkasının mallarına bakıp da bir fayda görmeyen kimse durumundadır.”

(İbn Mâce, Mukaddime: 17.)

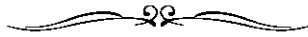

وَعَنْ أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ عُمْرِهِ فِيمَ أَفْنَاهُ، وَعَنْ عِلْمِهِ فِيمَ فَعَلَ فِيهِ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ، وَعَنْ جِسْمِهِ فِيمَ أَبْلَاهُ﴾

453 Ebû Berze el-Eslemî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İnsan ömrünü nerede tükettiği, ilmini ne maksatla kullandığı, malını nerede kazanıp nerede harcadığı ve bedenini nerede yıprattığı [Mahşer Gününde] sorulup, hesaba çekilmedikçe, ayakları [Allah'ın huzurundan] hiçbir yere kıpırdayamaz.”

(Tirmizî, Kıyâme: 1; Terğîb, 1:125.)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿يُوزَنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ وَدَمُ الشُّهَدَاءِ فَيَزَجَّحُ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ عَلَى دَمِ الشُّهَدَاءِ﴾

454

Ebû Derdâ'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kıyâmet günü âlimlerin mürekkebiyle, şehitlerin kanları tartılır. Âlimlerin mürekkebi, şehitlerin kanından üstün gelir.”

(Keşfü'l-Hafâ, 2:3281.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعًا يَتَّزِعُهُ مِنَ الْعِبَادِ وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ حَتَّى إِذَا لَمْ يَبْقَ عَالِمٌ اتَّخَذَ النَّاسُ رُؤُوسًا جُهَالًا فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا﴾

455

Abdullah bin Amr'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah ilmi insanların kafalarından ve kalblerinden çekip çıkarmak suretiyle değil, aralarından âlimleri almak suretiyle kaldırır. Neticede, hiçbir âlim kalmayınca da insanlar, câhilleri başa geçirerek, meselelerini onlara sorarlar. Onlar da bilmeden fetvâ verdikleri için, kendileri sapıttıkları gibi, başkalarını da sapıklığa düşürürler.”

(Buhârî, İlim: 34; Müslim, İlim: 13; Tirmizî, İlim: 5; İbn Mâce, Mukaddime: 8.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ خَرَجَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ كَانَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى يَرْجِعَ﴾

456

Enes bin Mâlik'in (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İlim tahsili için yola çıkan kimse, dönünceye kadar Allah yolunda demektir.”

(Tirmizî, İlim: 2.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ مَثَلَ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ كَمَثَلِ كَنْزٍ لَا يَنْفَقُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾

457

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Faydası olmayan ilim, Allah yolunda harcanmayan hazine gibidir.”

(Müsned, 2:499.)

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَلْعِلْمُ حَيَاةُ الْإِسْلَامِ، وَعِمَادُ الْإِيمَانِ، وَمَنْ عِلِمَ
عِلْمًا أَتَمَّ اللَّهُ أَجْرَهُ، وَمَنْ تَعَلَّمَ فَعَمِلَ، عَلَّمَهُ اللَّهُ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾
458

Rasûlullah (a.s.m.) buyurdular ki, “İlim İslâm'ın hayatıdır, imanın direğidir. İlim öğrenen kimsenin mükâfatını, Allah, tam tamamına verir. Bir kimse öğrenir ve öğrendikleri ile amel ederse, Allahü Teâlâ bilmediklerini de öğretir.”

(Muhtârü'l-Ehâdis, c. 1, s. 100-786.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿اللَّهُمَّ انْفَعْنِي بِمَا
عَلَّمْتَنِي، وَعَلِّمْنِي مَا يَنْفَعُنِي، وَزِدْنِي عِلْمًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ
حَالٍ﴾
459

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle dua ederdi:

“Allahım, öğrettiğin ilimden beni faydalandır. Faydalanacağım şeyleri bana öğret. İlmimi arttır. Bulunduğum her hâl için Allah'a hamdolsun.”

(İbn Mâce, Mukaddime: 23.)

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿الْعُلَمَاءُ أَمْنَاءُ الرُّسُلِ مَا لَمْ يُخَالِطُوا السُّلْطَانَ،
وَيُدَاخِلُوا الدُّنْيَا فِإِذَا خَالَطُوا السُّلْطَانَ، وَدَاخِلُوا الدُّنْيَا، فَقَدْ خَانُوا
الرُّسُلَ فَاحْذَرُوهُمْ﴾
460

Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur: “Devlet idarecilerine yaklaşmadıkları ve dünya işlerine dalmadıkları müddetçe, âlimler, peygamberlerin güvendiği kimselerdir (İslâm ümmetinin işleri onlara emanet verilmiştir).

Eğer devlet idârecilerine yaklaşırlar ve dünya işlerine dalarlarsa, ihanet etmiş olurlar. Onlardan sakının.

(Muhtârü'l-Ehâdis, c. 1, s. 100-785.)

عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْأَثْرِجَةِ. طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَرِيحُهَا طَيِّبٌ. وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الثَّمَرَةِ. طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَلَا رِيحَ لَهَا. وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الرَّيْحَانَةِ. رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ. وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ طَعْمُهَا مُرٌّ وَلَا رِيحَ لَهَا﴾

461

Ebû Mûsâ El-Eş'arî Rasûlullah'ın şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Kur’ân okumayı alışkanlık haline getiren (ve onunla amel eden) mü’min turunçgiller gibidir. Tadı da, kokusu da güzeldir. Devamlı Kur’ân okumayan (fakat onunla amel eden) mü’minin durumu ise hurmaya benzer. Tadı güzel, fakat kokusu yoktur. Kur’ân okuyan münâfığın durumu da fesleğen gibidir. Kokusu güzel, fakat tadı acıdır. Kur’ân okumayan münâfık ise Ebû Cehil karpuzuna benzer. Tadı acı olduğu gibi kokusu da yoktur.”

(İbn Mâce, Mukaddime:16.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ مِنْ دُعَاءِ النَّبِيِّ ﷺ: ﴿اللَّهُمَّ! إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ، وَمِنْ دُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ، وَمِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ، وَمِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ﴾

462

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

“Rasûlullah'ın dualarından birisi de şu idi: ‘Allah’ım! Fayda vermeyen ilimden, kabul olmayan duadan, korkmayan kalbten ve doymayan nefisten Sana sığınırım.”

(Müslim, Zikir: 73; Ebû Dâvûd, Vitr: 32; İbn Mâce, Mukaddime: 23;

Tirmizî, Davât:68; Neseî, İstiâze: 2)

عَنْ سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿نَوْمٌ عَلَى عِلْمٍ خَيْرٌ مِنْ صَلَاةٍ عَلَى جَهْلٍ﴾

463

Selmân (r.a.) Rasûlullah'ın şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:
“İlimle meşgul olurken uyumak, câhil olarak namaz kılmaktan daha hayırlıdır.”

(Keşfu'l-Hafâ, 2.286.)

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿سَتَكُونُ فِتْنٌ يُضْبِحُ الرَّجُلُ فِيهَا مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا إِلَّا مَنْ أَحْيَاهُ اللَّهُ بِالْعِلْمِ﴾

464

Ebû Ümâme'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Öyle bir zaman gelir ki, kişi sabah mü'min olarak kalkar, akşama kâfir olarak ulaşır. Ancak, Allah'ın iman ve tevhid ilmiyle kendilerini ihya ettiği kimseler, bu durumun dışındadır.”

(Dârimî, 1.97.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِذَا مَرَزْتُمْ بَرِيَاضَ الْجَنَّةِ فَارْتَعُوا قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ؟ قَالَ: مَجَالِسُ الْعِلْمِ﴾

465

İbn Abbas (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Cenne bahçesine uğradığınız zaman orada oturunuz.”

Sahabîler, “Yâ Rasûlallah, cennet bahçesi nedir?” diye sordular.

Rasûlullah (a.s.m.) şöyle cevap verdi: “İlim meclisleridir.”

(Terğîb, 1:112.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو. قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ مِنْ بَعْضِ حَجَرِهِ. فَدَخَلَ الْمَسْجِدَ. فَإِذَا هُوَ بِحَلَقَتَيْنِ. إِحْدَاهُمَا يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ

وَيَذْعُونَ. وَالْأُخْرَى يَتَعَلَّمُونَ وَيُعَلِّمُونَ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ﴿كُلُّ عَلَى خَيْرٍ. هَؤُلَاءِ يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ وَيَذْعُونَ اللَّهَ. فَإِنْ شَاءَ أَعْطَاهُمْ وَإِنْ شَاءَ مَنَعَهُمْ. وَهَؤُلَاءِ يَتَعَلَّمُونَ وَيُعَلِّمُونَ. وَإِنَّمَا بُعِثْتُ مُعَلِّمًا فَجَلَسَ مَعَهُمْ.

466

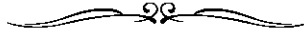
Abdullah bin Amr (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) bir gün odalarından birinden çıkıp mescide girdi. Orada halka şeklinde oturmuş iki grup Sahabe ile karşılaştı. Bunlardan bir grubu Kur'ân okuyor ve Allah'a dua ediyordu. Diğerleri de, ilim öğreniyorlar ve öğretiyorlardı. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Bunların hepsi hayır üzerinedirler. Şunlar Kur'ân okuyorlar ve Allah'a dua ediyorlar. Eğer Allah dilerse onların istediklerini verir, dilerse vermez. Bunlar da ilim öğreniyorlar. Ben de ancak bir muallim [öğretici, yol gösterici] olarak gönderildim.”

Rasûlullah (a.s.m.), bu sözlerinden sonra hemen onların yanına oturdu.

(İbn Mâce, Mukaddime: 17.)

عَنْ مَرْوَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ هَذَا الْعِلْمَ دِينٌ فَاَنْظُرُوا عَمَّنْ تَأْخُذُونَ دِينَكُمْ﴾

467

Mervân bin Muhammed'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bu din ilmi, dinin tâ kendisidir. Öyle ise onu kimden öğrendiğinize dikkat edin.”

(Dârimî, Mukaddime: 38; Keşfü'l-Hafâ, 1:796.)

Bir Müslüman, dinî konularda ilim tahsil etmek, bir konuda fetvâ sormak ve dinî bir meseleyi istişare etmek ihtiyacı hissettiğinde, müracaat ettiği kimsenin durumuna dikkat etmelidir. Müracaat edilen kimsenin dinî bilgisi yanında, inancının sağlam ve istikametli oluşu, takvâsı ve dinî meselelerdeki hassasiyeti çok önemlidir. Hadis-i şerifteki bu ikaza riâyet edilmediği takdirde, zayıf ve bozuk itikatlı ehl-i sünnet dairesinin dışındaki bazı mezheplere bilerek veya bilmeyerek düşmüş olan bazı kimseleri, Müslümanları aldatarak fitnelerin çıkmasına, birlik ve beraberliğin bozulmasına sebebiyet verebilir.

عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿عُلَمَاءُ الشُّوءِ جُسُورُ

468

جَهَنَّمَ﴾

İbn Ömer'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kötü âlimler cehennemin köprüleridir.”

(Keşfü'l-Hafâ, 2:1743.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ فَإِنَّ تَعْلِيمَهُ لِلَّهِ

469

خَشْيَةٌ وَطَلَبُهُ عِبَادَةٌ وَمُذَاكَرَتُهُ تَسْبِيحٌ وَالْبَحْثُ عَنْهُ جِهَادٌ﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İlim öğreniniz; çünkü Allah için ilim öğrenmek, Allah'a karşı gelmekten korkmayı netice verir. İlme çalışmak ibadettir. Tartışması tesbihtir. İlmî araştırma yapmak ise, cihaddır.”

(Kenzü'l-Ummâl, 4:35.)

عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ أَنْاسًا

مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَنْطَلِقُونَ إِلَى أَنْاسٍ مِنْ أَهْلِ النَّارِ، فَيَقُولُونَ بِمَ دَخَلْتُمْ

النَّارَ؟ فَوَاللَّهِ مَا دَخَلْنَا الْجَنَّةَ إِلَّا بِمَا تَعَلَّمْنَا مِنْكُمْ، فَيَقُولُونَ: إِنَّا كُنَّا نَقُولُ

470

وَلَا نَفْعُ لَ﴾

Velid (bin Ukbe'den) (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Cennetlik olan insanlardan bir grup, Cehennemliklerden bir grubun yanına gider ve şöyle derler:

‘Siz nasıl oldu da cehenneme girdiniz? Hâlbuki biz, sizin bize öğrettiklerinizi uygulamak suretiyle cennete girdik.’

“Cehennemlikler ise şöyle cevap verirler: ‘Biz söylüyorduk, fakat söylediklerimizi yaşamıyorduk.’”

(Terğîb, 1:125-127.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَشَدُّ النَّاسِ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ أَمَكَّهُ طَلَبُ الْعِلْمِ فِي الدُّنْيَا فَلَمْ يَطْلُبْهُ وَرَجُلٌ عَلِمَ عِلْمًا فَانْتَفَعَ بِهِ مَنْ سَمِعَهُ مِنْهُ دُونَهُ﴾

471

İbn Abbas'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kıyâmet Günü insanlar arasında en çok pişman olacaklardan biri, dünyada iken ilim öğrenme imkânın sahip olduğu halde öğrenmeyen kimsedir. Diğer de, ilim öğrenmiş, fakat kendisi dışında herkes bu ilimden faydalanmıştır.”

(Kenzü'l-Ummâl, 4:29.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ تَعَلَّمَ عِلْمًا مِمَّا يُبْتَغَى بِهِ وَجْهُ اللَّهِ لَا يَتَعَلَّمُهُ إِلَّا لِيُصِيبَ بِهِ غَرَضًا مِنَ الدُّنْيَا لَمْ يَجِدْ عُزْفَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾

472

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim, Allah rızası için öğrenilmesi gereken bir ilmi dünya menfaati için öğrenirse, Kıyâmet Günü cennet kokusunu duymaz.”

(İbn Mâce, Mukaddime: 23.)

Hadis-i şerifteki “Allah rızası için talep edilmesi gereken ilim” ifadesinde dinî ilimler kastedilmiştir. Buna göre, dinî olmayan bir ilimle dünya menfaati kazanmak isteyen bir kimse, hadis-i şerifin haber verdiği akibete müstehak değildir.

“Cennet kokusunu duymaz” mânâsı, mutlak değildir. Yâni, “Cennetin kokusunu ebediyen alamayacaktır” mânâsına değildir. Çünkü dinî ilimleri dünya menfaatlerine alet eden kimse, eğer imanla vefat etmişse, günahlarını çektikten sonra neticede cennete girecektir. Bu husus başka hadislerde müjdelenmiştir. Bu durumda, yukarıdaki hadisi “Günahının cezasını cehennemde çekmediği müddetçe, cennetin kokusunu alamaz” mânâsında anlamak gerekir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ يَتَعَلَّمَ الْمَرْءُ
473 الْمُسْلِمُ عِلْمًا، ثُمَّ يُعَلِّمَهُ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“En üstün sadaka, bir Müslümanın ilim öğrenmesi ve sonra da öğrendiği ilmi Müslüman kardeşine öğretmesidir.”

(İbn Mâce, Mukaddime: 3.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ وَتَعَلَّمُوا
474 لِلْعِلْمِ السَّكِينَةَ وَالْوَقَارَ وَتَوَاضَعُوا لِمَنْ تَعَلَّمُونَ مِنْهُ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“İlim öğreniniz ve ilmi de tevazu, ciddiyet, vakar ve istikamet için öğreniniz. İlminden istifade ettiğiniz kimselere de hürmet ediniz.”

(Tergîb, 1:114.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ
عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ، صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ
475 يَدْعُو لَهُ﴾

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İnsan [Müslüman] öldüğü zaman üç şeyin dışında bütün amellerinin sevabı kesilir: İnsanlığa faydası devam edip giden eser; insanların faydalandığı ilim ve kendisine hayır dua eden iyi bir evlât.”

(Müslim, Vasıyye: 14; Ebû Dâvûd, Vesâyâ: 14; Tirmizî, Ahkâm: 36; Neseî, Vesâyâ: 8.)

Hadis-i şerif, dinî ifadesiyle “sadaka-i câriyenin” esaslarını belirtmektedir. Sadaka-i câriye, tesiri ve hizmeti devam ettiği müddetçe sahibine devamlı olarak sevap kazandıran yardım demektir. Bu câmi, okul, yol, çeşme, mektep, medrese, kütüphane gibi maddî müesseseler olabileceği gibi; insanlığa

iyiliği ve faydası devamlı olan kitap telif etme, neşriyât hizmetleri, öğrenci yetiştirme gibi manevî hizmetler de olabilir. Hadisin üçüncü şikkında belirtil-
diği gibi, kız veya erkek, kendisine dua eden, insanlığın hayır ve saadetine
çalışan evlâtlar yetiştirmek de sadaka-i câriyenin önemli bir esasıdır.

عَنْ أَبِي ذَرٍّ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿اَلْعَالِمِ وَالْعِلْمِ وَالْعَمَلِ فِي الْجَنَّةِ
فَإِذَا لَمْ يَعْمَلِ الْعَالِمُ بِمَا يَعْلَمُ كَانَ الْعِلْمُ وَالْعَمَلُ فِي الْجَنَّةِ وَكَانَ
اَلْعَالِمُ فِي النَّارِ﴾

476

Ebû Zer'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyur-
muştur:

“Âlim, ilim ve amel cennettir. Eğer âlim bildikleriyle amel etmezse, ilim
ve amel cennette, âlim ise cehennemde olur.”

(Kenzü'l-Ummâl, 4:28.)

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَعَادَهَا ثَلَاثًا حَتَّى
تُفْهَمَ عَنْهُ وَإِذَا أَتَى عَلَى قَوْمٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ سَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثَلَاثًا.

477

H. Enes (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Rasûlullah (a.s.m.), bir şey söylediği zaman insanlar anlayıncaya kadar
üç defa tekrar ederdi. Bir topluluğa rastladığı zaman da [işitmedikleri takdir-
de] üç defa selâm verirdi.

(Buhârî, İlim: 6; Ebû Dâvûd, İlim: 6.)

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أُعْذُ عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا أَوْ مُسْتَمِعًا
أَوْ مُحِبًّا وَلَا تَكُنْ الْخَامِسَةَ فَتَهْلِكَ﴾

478

Ebû Bekre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Ya ilim öğretene, ya ilim öğrenene, ya dinleyen veya bunları seven ol. Sa-
kın beşincisi olma! Yoksa helâk olursun.”

(Keşfü'l-Hafâ, 1:437.)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿الْعَالِمُ وَالْمُتَعَلِّمُ فِي
الْأَجْرِ سَوَاءٌ﴾

479

Ebû Derdâ (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İlim öğreten ve öğrenen, aynı sevabı kazanırlar.”

(Keşfü'l-Hafâ, 2:1756.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَخْبَرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ طَلَبَ
الْعِلْمَ كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضَى﴾

480

Abdullah bin Sahbere'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Her kim ilim öğrenirse, geçmiş günahlarına keffâret olur.”

(Tirmizî, İlim: 2.)

Bölüm 7

Kur'ân-ı Kerîm ve faziletleri

Yüce kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'i asıl metninden okumayı öğrenmek, bazı sûre ve âyetlerini ezberlemek her Müslümanın önemli vazifelerinden birisidir. Ancak daha da önemli olan husus, onların mânâlarını düşünmek, tefekkür etmek, emir ve yasaklarına riayet etmektir. Bu hususta, Ebû İmam-ı Bahilî, "Kur'ân'ı okuyunuz. Şu duvarlarınızda asılı duran Mushaflar sizi aldatmasın. Çünkü Allah Kur'ân'la dolu bir kalbe asla azap etmez" demektedir. (Dârimî, Fezâil-i Kur'ân: 15.)

Peygamberimiz (a.s.m.) Müslümanları Kur'ân'ı okumaya, mânâsını ve sırlarını kavramaya teşvik etmiştir. Çünkü Kur'ân kalb ve ruhlara gıdadır. Nasıl maddî besinler vücudumuzu besler ve tekrar tekrar alınması insanı usandırmaz; tam tersine ihtiyaca cevap olduğundan lezzet verir ise, Kur'ân da kalb, ruh ve akılların gıdası olarak tekrar edildikçe lezzeti ve tatlılığı artar.

Bir insan, yakın ve sevgili bir dostuyla konuşup sohbet etmekten, elbette lezzet ve zevk alır. Kur'ân okumak da, onu okuyanın, kâinatın yaratıcısı olan Yüce Rabbimizle konuşması demektir. Onun ezeli sözlerine muhatap olmak, sorumlulukları hatırlamaktır. Bu yüzden, Peygamber Efendimiz (a.s.m.), Kur'ân okumanın fazileti üzerinde ehemmiyetle durmuş ve mü'minleri Kur'ân okumaya ve mânâsını kavramaya teşvik etmiştir.

Bir hadis-i şerifte Peygamberimiz (a.s.m.) şu müjdeyi verir:

"Her kim Kur'ân'ı okur, ezberine alır, helalini helal; haramını haram bilirse, Allah bundan dolayı onu cennete koyar ve kendisini, ailesinden cehennemlik olan on kişiye şefaataçi yapar." (Tirmizî, Fezâil-i Kur'ân: 13.)

Onun için herbir Müslüman, Kur'ân'ı ibadet şevki ve aşkı içinde okumaya, dünyasını ve âhiretini aydınlatacak bir nur olarak mütâlaa etmeye çalışmalıdır.

عَنِ الْحَارِثِ الْأَعْوَرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَرَرْتُ فِي الْمَسْجِدِ فَإِذَا النَّاسُ يَخُوضُونَ فِي الْأَحَادِيثِ فَدَخَلْتُ عَلَى عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَلَا تَرَى أَنَّ النَّاسَ قَدْ خَاضُوا فِي الْأَحَادِيثِ قَالَ: وَقَدْ فَعَلُوهَا؟ قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ: أَمَا إِنِّي قَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿أَلَا إِنَّهَا سَتَكُونُ فِتْنَةٌ فَقُلْتُ: مَا الْمَخْرَجُ مِنْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: كِتَابُ اللَّهِ فِيهِ نَبَأُ مَا كَانَ قَبْلَكُمْ وَخَبَرُ مَا بَعْدَكُمْ وَحُكْمُ مَا بَيْنَكُمْ هُوَ الْفَضْلُ لَيْسَ بِالْهَزْلِ مَنْ تَرَكَهُ مِنْ جَبَّارٍ قَصَمَهُ اللَّهُ وَمَنْ ابْتَغَى الْهُدَى فِي غَيْرِهِ أَضَلَّهُ اللَّهُ وَهُوَ حَبْلُ اللَّهِ الْمَتِينُ وَهُوَ الذِّكْرُ الْحَكِيمُ وَهُوَ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ هُوَ الَّذِي لَا تَزِيغُ بِهِ الْأَهْوَاءُ وَلَا تَلْتَبِسُ بِهِ الْأَلْسِنَةُ وَلَا يَشْبَعُ مِنْهُ الْعُلَمَاءُ وَلَا يَخْلُقُ عَلَى كَثْرَةِ الرَّدِّ وَلَا تَنْقُضِي عَجَائِبُهُ هُوَ الَّذِي لَمْ تَنْتَهُ الْجِنَّ إِذْ سَمِعْتُهُ حَتَّى قَالُوا: ﴿إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ﴾ مَنْ قَالَ بِهِ صَدَقَ وَمَنْ عَمِلَ بِهِ أُجِرَ وَمَنْ حَكَمَ بِهِ عَدَلَ وَمَنْ دَعَا إِلَيْهِ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ خُذْهَا إِلَيْكَ يَا أَعْوَرُ ﴿ 481

Hâris bin el-A'ver (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Mescide uğramıştım. Baktım ki, insanlar birtakım meselelere dalmış konuşuyorlar. Hemen Ali'nin yanına vardım ve "Ey mü'minlerin emiri, görmüyor musun? İnsanlar dedikoduya dalmışlar" dedim.

Ali (r.a.), "Gerçekten öyle mi?" dedi.

"Evet" dedim.

Ali (r.a.), "Ben Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işittim:

"Dikkat ediniz! Bir fitne meydana gelecektir."

"Ben, 'Yâ Rasûlallah! Bu fitneden kurtuluş yolu nedir?' dedim.

"Rasûlullah (a.s.m.), 'Allah'ın kitabına sarılmaktır. O kitapta sizden öncekilerle sonrakiler hakkında bilgiler vardır. Aranızdaki meselelerle ilgili hükümler vardır. O, hakla batılı, doğru ile yanlış ayıran bir hakemdir. Onda

boş söz yoktur. Kim, onun hükümlerine karşı gelerek terk ederse, Allah o kimsenin boynunu kırar, perişan eder. Kim ondan başka bir kurtuluş yolu ararsa, Allah onu saptırır. O, Allah'ın sağlam bir ipidir. O, hikmet dolu sözlerdir. Dosdoğru bir yoldur. O, hevâ ve heveslerin hakikatten saptıramadığı, dillerin onu karıştırmadığı, ilim adamlarının doymadığı fazla tekrarlanmakla usandırmayan ve insanı, hayrete düşüren yönleri bitip tükenmeyen bir kitaptır. O, öyle bir kitaptır ki, cinler onu dinledikleri zaman, "Biz doğruluğu gösteren, hayret verici mucizeler, hakikatlerle dolu bir kitabı dinledik ve iman ettik" derler.

"Kim ona dayanarak konuşursa doğruyu bulur. Kim onunla amel ederse mükâfatını, görür. Kim ona dayanarak hükmederse adaleti bulur Kim ona çağrılırsa doğru yol gösterilmiş olur."

Ali (r.a.) "Ey A'ver, bu sözleri al ve sahib ol" dedi.

(Tirmizî, Fezâil-i Kur'ân: 14.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْمَاهِرُ بِالْقُرْآنِ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَّةِ وَالَّذِي يقرأُ وَهُوَ يَشْتَدُّ عَلَيْهِ فَلَهُ أَجْرَانِ﴾
482

Hız. Âişe (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Kur'ân-ı Kerîm'i okuma ve anlamasını bilen mü'min, mânâ âlemindeki bazı meleklerle beraberdir. Okuma, öğrenme ve ezberlemede zorlukla karşılaşan kimseye de iki kat sevap vardır."

(Buhârî, Tevhid: 52; Müslim, Müsâfirîn: 244; İbn Mâce, Edeb: 52.)

عَنْ سَهْلِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَعَمِلَ بِمَا فِيهِ أَلِيسَ وَالِدُهُ تَاجًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ضَوْؤُهُ أَحْسَنُ مِنْ ضَوْءِ الشَّمْسِ فِي بُيُوتِ الدُّنْيَا لَوْ كَانَتْ فِيكُمْ فَمَا ظَنُّكُمْ بِالَّذِي عَمِلَ بِهَذَا﴾
483

Hız. Sehl (r.a.), şöyle Rasûlullah'ın (a.s.m.) buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Her kim Kur'ân'ı okur ve gereğine göre yaşarsa, o kimsenin babasına Kıyâmet Gününde, ışıgı dünyadaki bütün evleri aydınlatan güneş ışığından daha parlak bir tâç giydirilecektir. Bu kimsenin babasına böyle bir ikramda bulunulursa, artık kendisi nelere kavuşur siz düşünün!"

(Ebû Dâvûd, Vitir: 14; Müsned, 3:440.)

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَنَحْنُ فِي الصُّفَّةِ فَقَالَ: ﴿أَيُّكُمْ يُحِبُّ أَنْ يَغْدُو كُلَّ يَوْمٍ إِلَى بُطْحَانَ أَوْ الْعَقِيقِ فَيَأْتِي مِنْهُ بِنَاقَتَيْنِ كَوْمَاوَيْنِ فِي غَيْرِ إِثْمٍ بِاللَّهِ وَلَا قَطْعِ رَحِمٍ؟ فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ كُلُّنَا نُحِبُّ ذَلِكَ، قَالَ: فَلَاَنْ يَغْدُو أَحَدُكُمْ كُلَّ يَوْمٍ إِلَى الْمَسْجِدِ فَيَتَعَلَّمَ آيَتَيْنِ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ خَيْرٌ لَهُ مِنْ نَاقَتَيْنِ، وَثَلَاثَ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ثَلَاثٍ، وَأَرْبَعٌ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَرْبَعٍ وَمِنْ أَغْدَادِهِنَّ مِنَ الْإِبِلِ﴾

484

Ukbe bin Âmir (r.a.) rivâyet ediyor:

Biz Suffe'de iken Rasûlullah (a.s.m.) çıkageldi ve şöyle buyurdu:

“Sizden biriniz, her sabah günah işlemekten ve akrabalık bağlarını koparmadan Buthân'a, yahut Akik'e kadar gidip, oradan büyük hörgüçlü iki deve alıp dönmek istemez mi?”

Hepimiz, “İsteriz, yâ Rasûlallah!” dedik.

Rasûlullah (a.s.m.), “Öyle ise, birinizin her sabah mescide gelip, Yüce Allah'ın kitabından iki âyet öğrenmesi kendisi için iki deveden daha hayırlıdır. Üç âyet, onun için üç deveye sahip olmaktan daha hayırlıdır. Âyetler ne kadar arttırılırsa, o kadar deveye sahip olmaktan daha hayırlıdır” buyurdu.

(Müslim, S. Müsâfirîn: 251; Ebû Dâvûd, Vitr: 14.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يَجِيئُ الْقُرْآنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولُ: يَا رَبِّ حَلِّهِ فَيُلْبَسُ تَاجَ الْكَرَامَةِ، ثُمَّ يَقُولُ: يَا رَبِّ زِدْهُ فَيُلْبَسُ حُلَّةَ الْكَرَامَةِ ثُمَّ يَقُولُ: يَا رَبِّ ارْضَ عَنْهُ فَيَرْضَى عَنْهُ فَيَقَالُ لَهُ: اقْرَأْ وَارْقَ وَتُرَادُ بِكُلِّ آيَةٍ حَسَنَةٌ﴾

485

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kıyâmet Günü Kur'ân gelip der ki: Yâ Rabbi! Kur'ân ehli olan kimseyi nurunla süslendir.’

“Bunun üzerine ona bir kerâmet ve şeref tacı giydirilir. Kur’ân sonra, ‘Yâ Rabbi, onun süsünü arttır’ der. Sonra o şahsa bir şeref elbisesi giydirilir.

“Bundan sonra Kur’ân, ‘Yâ Rabbi, ondan râzı ol’ der. Kur’ân ehli olan şahıs Allah’ın rızasına nail olur; kendisine, ‘Oku ve yüksel!’ denilir. Kur’ân’ın herbir âyetine karşılık kendisine derece verilir.”

(Tirmizî, Fezâil-i Kur’ân: 18; Dârimî, Fezâil-i Kur’ân: 1.)

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الْأُتْرُجَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ. وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الثَّمَرَةِ لَا رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا حُلْوٌ. وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الزَّيْحَانَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ. وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الْحَنْظَلَةِ لَا رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا مُرٌّ﴾.

486

Ebû Mûsa (el-Eş’ârî) (r.a.), Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Kur’ân okuyan mü’min turunçgiller gibidir. Tadı da, kokusu da güzeldir. Kur’ân okumayan mü’min de hurmaya benzer. Tadı güzel, fakat kokusu yoktur. Kur’ân okuyan münâfık fesleğen çiçeği gibidir. Kokusu güzel, fakat tadı acıdır. Kur’ân okumayan münâfığın hali de Ebû Cehil karpuzu gibidir. Tadı acıdır, kokusu da yoktur.”

(İbn Mâce, Mukaddime: 16.)

عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ﴾

487

Osman bin Affan’dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Peygamberimiz (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“En hayırlılarınız Kur’ân’ı öğrenen ve öğretenlerinizdir.”

(Buhârî, Fezâil-i Kur’ân: 21; Ebû Dâvûd, Vitir: 14;

Tirmizî, Fezâil-i Kur’ân: 15; İbn Mâce, Mukaddime: 16.)

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْطَعُ قِرَاءَتَهُ يَقُولُ: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ثُمَّ يَقِفُ، الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، ثُمَّ يَقِفُ وَكَانَ يَفْرَأُهَا مَلِكٌ يَوْمَ الدِّينِ﴾

488

Ümmü Seleme (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) Kur'ân âyetlerinin arasını ayırarak okurdu. 'El-hamdülillahi Rabbi'l-Alemîn' der durur, 'Errahmânirrahim' der yine dururdu. Ve 'Mâliki Yevmiddîn' şeklinde okurdu.

(Tirmizî, Kırâat: 1.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا أَدِنَ اللَّهُ لَشَيْءٍ مَا أَدِنَ لِنَبِيِّ حَسَنَ الصَّوْتِ يَتَغَنَّى بِالْقُرْآنِ يَجْهَرُ بِهِ﴾

489

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Allah, güzel sesli bir peygamberin yüksek ses ve makamla Kur'ân okumasından hoşlandığı kadar hiç bir şeyden hoşlanmaz ve hiçbir şeye de o kadar mükâfât vermez."

(Buhârî, Fezâil-Kur'ân: 19; Müslim, Müsâfirîn: 223.)

عَنْ جُنْدُبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿اقْرَأُوا الْقُرْآنَ مَا اتَّخَفْتُمْ عَلَيْهِ قُلُوبُكُمْ فَإِذَا اخْتَلَفْتُمْ فَاقْرَأُوا عَنْهُ﴾

490

Cündüb bin Abdullah'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

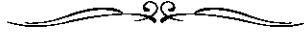
"Kalbleriniz mânâ ve hükümleri üzerinde birleştiği müddetçe Kur'ân okuyunuz. İhtilâfa düştüğünüz zaman da bırakıp kalkınız."

(Buhârî, Fezâil-i Kur'ân: 37; Müslim, İlim: 4; Dârimî, Fezâil-i Kur'an: 7.)

Hangi mesele olursa olsun, münakaşa ile öğrenilemez. Bunun ötesinde, münakaşa suretinde anlatılan bir meseleyi, başkalarına kabul ettirmek de mümkün değildir. Hele ki dinî ve imânî meselelerin münakaşa suretinde tartışılması, fayda yerine zarar getirir. Çünkü münakaşa edenlerin müsbet ha-

reket etmeleri mümkün değildir. Esasen bir meselenin mütalâasında münakaşa eden kişi, kendisinden ve düşüncelerinden emin değil demektir. Böyle birinin hem bildiğini tam olarak anlatması, hem de anlatılanı doğru olarak anlaması çok zordur.

Münakaşa esnasında her iki tarafın da duygu ve düşünceleriyle davranışlarına birtakım olumsuz duygular tesir eder: gurur kin, öfke ve heyecan gibi. Böyle bir ortamda, tarafların birbirlerini anlamalarının imkânsızlığı açıktır. İşte hadis-i şerifte, ihtilâfa düştüğünüzde Kur'ân okumayı bırakınız denilmesi bu yüzdendir. Böylece hem şahısların birbirlerini rencide etmelerine, hem Allah'ın kelâmının yanlış anlaşılmasına ve manevî sorumluluk altına girmelerine mani olunmaktadır.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فِي كَمْ أَقْرَأَ الْقُرْآنَ؟ قَالَ: اخْتِمَهُ فِي شَهْرٍ قُلْتُ: إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ: اخْتِمَهُ فِي عَشْرِينَ قُلْتُ: إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ: اخْتِمَهُ فِي خَمْسَ عَشْرَةَ قُلْتُ: إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ اخْتِمَهُ فِي عَشْرِ قُلْتُ: إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ، فَمَا رَخَّصَ لِي ﴿

491

Abdullah bin Amr (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

“Ya Rasûlallah, Kur'ân-ı Kerîm'i kaç günde ne kadar hatmedeyim?” diye sordum.

Rasûlullah (a.s.m.) “Ayda bir hatim yap” buyurdu.

“Daha az bir zaman içinde yapabilirim” dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), “Öyle ise yirmi günde bir yap” buyurdu.

Ben, “Daha az zamanda yapabilirim” dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), “Öyle ise on beş günde bir hatim indir” buyurdu.

“Daha da az bir zamanda yapabilirim” dedim.

“Öyle ise, on günde bir yap” buyurdu.

Ben yine, “Bundan da kısa bir zamanda yapabilirim” dedim.

“Öyle ise beş günde bir yap” buyurdu.

Ben, bundan daha da kısa bir zamanda yapabileceğimi söyledimse de, Rasûlullah buna müsaade buyurmadı.

عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ مَرَّ عَلَى قَاصٍّ يَقْرَأُ ثُمَّ سَأَلَ
فَاسْتَرْجَعَ ثُمَّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَلَيْسَ أَلِ
اللَّهِ بِهِ فَإِنَّهُ سَيَجِيئُ أَقْوَامٌ يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ يَسْأَلُونَ بِهِ النَّاسَ﴾
492

İmrân bin Husayn (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Kur'ân okuyarak dilenen birisine rastladı. Bunu bir musibet kabul ederek,
“Biz Allah’a aidiz ve O’na döneceğiz” meâlindeki âyeti okudu ve şöyle dedi:

“Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işittim:

“Kim Kur’ân okursa, onunla ancak, Allah’tan dilekte bulunsun. Çünkü
öyle kimseler gelecektir ki, Kur’ân okuyacak ve bunu âlet ederek dilencilik
yapacaklardır.”

(Tirmizî, Fezâil-i Kur’ân: 20.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿اقْرَأْ عَلَيَّ
قُلْتُ: أَقْرَأُ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ أَنْزَلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: إِنِّي أَشْتَهِي أَنْ
أَسْمَعَهُ مِنْ غَيْرِي قَالَ: فَقَرَأْتُ النِّسَاءَ حَتَّى إِذَا بَلَغْتُ: ﴿فَكَيْفَ إِذَا
جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ قَالَ: كُفْ أَوْ
أَمْسِكْ فَرَأَيْتُ عَيْنَيْهِ تَذَرِفَانِ.
493

Abdullah İbn Mes’ûd (r.a.) rivâyet etmiştir:

Bir defasında Rasûlullah (a.s.m.), “Bana biraz Kur’ân oku!” buyurdu.
Ben de, “Yâ Rasûlallah, Kur’ân size indirildiği halde ben size nasıl Kur’ân
okuyabilirim?” dedim.

Rasûlullah (a.s.m.) “Ben Kur’ân’ı başkasından dinlemekten hoşlanırım”
buyurdu.

Bunun üzerine ben de Nisâ Sûresi’ni okumaya başladım. Ve “Her üm-
metten birer şâhit ve seni de onların üzerine şâhit getirdiğimiz zaman onların
hâli ne olur?” meâlindeki âyete [41. âyet] gelince, “Kâfi gelir” buyurdu. Ba-
şımı kaldırıp baktığımda Rasûlullah’ın (a.s.m.) mübarek gözlerinden yaşlar
damlıyordu.

(Buhârî, Fezâil-i Kur’ân: 11; Müslim, Müsâfirîn: 240; Tirmizî, Fezâil-i Kur’ân: 6.)

عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: كَانَ رَجُلٌ يَقْرَأُ سُورَةَ الْكَهْفِ وَعِنْدَهُ فَرَسٌ مَرْبُوطٌ بِشَتَاطَيْنِ فَتَغَشَّاهُ سَحَابَةٌ فَجَعَلَتْ تَدُورُ وَتَدْنُو وَجَعَلَ فَرَسُهُ يَنْفِرُ مِنْهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: ﴿تِلْكَ السَّكِينَةُ تَنْزَلَتْ لِلْقُرْآنِ﴾

Hz. Berâ (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Bir zât Kehf Sûresi'ni okuyordu. Yanında iki iple bağlı bir atı vardı. Derken atın üzerinde bir bulut meydana geldi. Bulut dönerek yaklaşmaya başlayınca, atı da o zâttan kaçmaya başladı. Sabah olunca bu zât Peygamberimizin (a.s.m.) huzuruna geldi ve hâdiseyi anlattı.

Peygamberimiz (a.s.m.), “İşte bu, sekinedir [kalb huzurudur]. Kur’ân okununca iner” buyurdu.

(Buhârî, Fezâil-i Kur’ân: 11; Müslim, Mûsâfirîn: 240; Tirmizî, Fezâil-i Kur’ân: 6.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: الْحَالُ الْمُزْتَحِلُ، قَالَ: وَمَا الْحَالُ الْمُزْتَحِلُ؟ قَالَ: الَّذِي يَضْرِبُ مِنْ أَوَّلِ الْقُرْآنِ إِلَى آخِرِهِ كُلَّمَا حَلَّ أَزْتَحَلَ

İbn Abbas (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Bir zât, “Yâ Rasûlallah, Allah’ın en çok sevdiği şey nedir?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.) “Sona gelip, yeniden başa dönen” buyurdu.

O zât, “Sona gelip yeniden başa dönen kimdir?” dedi. Rasûlullah (a.s.m.), “Kur’ân-ı Kerîm’i baştan sonuna kadar bitirip, sonra da tekrar başa dönüp okumaya başlayan” buyurdu.

(Tirmizî, Kırâat: 13; Dârimî, Fezâil-i Kur’ân: 33.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعَثًا وَهُمْ ذُو عَدَدٍ فَاسْتَقْرَأَهُمْ فَقَرَأَ كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ مَا مَعَهُ مِنَ الْقُرْآنِ فَأَتَى عَلَى رَجُلٍ مِنْ أَحَدِهِمْ سِنًا فَقَالَ: مَا مَعَكَ يَا فَلَانُ؟ قَالَ: مَعِيَ كَذَا وَكَذَا

وَسُورَةُ الْبَقَرَةِ، قَالَ: أَمَعَكَ سُورَةُ الْبَقَرَةِ؟ قَالَ: نَعَمْ قَالَ: اذْهَبْ فَأَنْتَ
 أَمِيرُهُمْ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَشْرَافِهِمْ: وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا مَنَعَنِي أَنْ أَتَعَلَّمَ
 سُورَةَ الْبَقَرَةِ إِلَّا خَشْيَةَ أَلَّا أَقُومَ بِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ
 فَاقْرَأُوا وَأَقْرِئُوا، فَإِنَّ مَثَلَ الْقُرْآنِ لِمَنْ تَعَلَّمَهُ فَقَرَأَهُ وَقَامَ بِهِ كَمَثَلِ جِرَابٍ
 مَخْشُوفٍ مِسْكَاً يَفُوحُ بِرِيحِهِ كُلِّ مَكَانٍ، وَمَثَلُ مَنْ تَعَلَّمَهُ فَيَزِفُّهُ وَهُوَ فِي
 جَوْفِهِ كَمَثَلِ جِرَابٍ وَكَيْ عَلَى مِسْكِ﴾

496

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) belli sayıdaki bir heyeti bir yere göndermek istemişti. Onları göndermeden önce Kur'ân'dan ezbere bildikleri bir yeri okumalarını istedi. İçlerinde en genç olanına gelerek, "Ey filan! Sen Kur'ân-ı Kerîm'den nereyi ezbere biliyorsun?" diye sordu.

Genç, "Şu âyetleri ve Bakara Sûresi'ni" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.) "Bakara Sûresi'ni [gerçekten] biliyor musun?" buyurdu.

Genç "Evet" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Öyle ise sen bu heyetin başkanısın" buyurdu.

Heyetin ileri gelenlerinden birisi, "Vallahi, Bakara Sûresi'ni öğrenmeme engel olan şey, onun hakkını verememek korkusu idi" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

"Kur'ân-ı Kerîm'i öğreniniz ve devamlı okuyup, onunla amel ediniz. Çünkü Kur'ân'ı öğrenip, okuyup, onunla amel eden kimse, içi misk dolu bir dağarcığa benzer ki, miskin kokusu her tarafa yayılır. Kur'ân'ı öğrenip, kalbinde ve kafasında taşıdığı halde onun hükümlerinden ve mânâsından gafil olan kimsenin durumu, içinde misk bulunan, ancak ağzı sıkıca bağlanan dağarcık gibidir."

(Tirmizî, Fezâil-i Kur'ân: 2; İbn Mâce, Mukaddime:16.)

عَنْ أَبِي سَعِيدِ بْنِ الْمُعَلَّى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ أَصَلِّي فَدَعَانِي
 رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ أُجِبْهُ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كُنْتُ أَصَلِّي، قَالَ: أَلَمْ يَقُلْ

اللَّهُ ﴿اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ﴾ ثُمَّ قَالَ: أَلَا أَعْلَمُكُمْ أَعْظَمَ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ مِنَ الْمَسْجِدِ، فَأَخَذَ بِيَدِي فَلَمَّا أَرَدْنَا الْخُرُوجَ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ قُلْتَ لَأَعْلَمَنَّكَ أَعْظَمَ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ هِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ الَّذِي أُوتِيَتْهُ ﴿

497

Ebû Saîd bin Muallâ (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir defasında namaz kılıyordum. Rasûlullah (a.s.m.) beni çağırdı. Cevap veremedim ve “Yâ Rasûlallah (a.s.m.), namaz kılmakta idim, onun için size cevap veremedim” dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), “Allahü Teâlâ, ‘Allah ve Rasûlü davet ettiği zaman, ona uyun’ buyurmuyor mu?” dedi. Sonra da, “Mescidden çıkmadan önce sana Kur’ân’da en büyük sûrenin ne olduğunu öğreteyim mi?” diye sordu ve elimden tuttu.

Mescidden çıkarken, “Yâ Rasûlallah, bana Kur’ân’daki en büyük sûrenin ne olduğunu öğretecektiniz” dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), “Elhamdülillahi Rabbi'l-Âlemin'dir. O sûre yedi âyet ve bana verilen büyük Kur’ân’dır” buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Vitir: 15; İbn Mâce, Edeb: 52.)

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿اقْرَأُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ اقْرَأُوا الزُّهْرَاوَيْنِ وَسُورَةَ آلِ عِمْرَانَ، فَإِنَّهُمَا يَأْتِيَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ أَوْ كَأَنَّهُمَا غَيَابَتَانِ أَوْ كَأَنَّهُمَا فَرْقَانِ مِنْ طَيْرٍ صَوَافٍ تُحَاجَّانِ عَنْ أَصْحَابِهِمَا، اقْرَأُوا سُورَةَ الْبَقَرَةِ فَإِنَّ أَخْذَهَا بَرَكَةٌ وَتَرْكُهَا حَسْرَةٌ وَلَا تَسْتَطِيعُهَا الْبَطَلَةُ﴾

498

Ebû Ümâme el-Bahîlî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kur’ân okumaya devam ediniz. Çünkü o, Kıyâmet Gününde okuyup, gereğini yapanlara şefaatçi olacaktır. İki parlak sûreyi, Bakara ile Âl-i İmrân

Sûrelerini sık sık okuyun. Çünkü bu iki sure de Kıyâmet Gününde iki bulut, iki gölgelik veyahut kanatlarını açmış iki kuş tairesi gibi gelip, onları okuyup hükümleri ile amel edenleri cehennem ateşinden koruması için şefaet edeceklerdir. Bakara Sûresi'ni devamlı okuyunuz. Çünkü onu alıp öğrenmek büyük bir bereket; terketmek ise büyük bir kayıptır. Sihirbazların bile onu okuyanlara gücü yetmez.

(Müslim, Müsâfirîn: 252.)

عَنْ عَائِشَةَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَجُلًا عَلَى سِرِّيَّةٍ فَكَانَ يَقْرَأُ لِأَصْحَابِهِ فِي صَلَاتِهِمْ فَيَخْتِمُ بِقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، فَلَمَّا رَجَعُوا ذَكَرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: ﴿سَلُّوهُ لِأَيِّ شَيْءٍ يَصْنَعُ ذَلِكَ فَسَأَلُوهُ فَقَالَ: لِأَنَّهَا صِفَةُ الرَّحْمَنِ فَإِنَّا أُحِبُّ أَنْ أَقْرَأَ بِهَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَخْبِرُوهُ أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّهُ﴾

499

Hiz. Âişe (r.anha) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) küçük bir askerî birliğin başında birisini gazâyâ göndermişti. O zât arkadaşlarına namaz kıldırırken kırâatinin sonunu daima "Kul hüvallahü ehad" sûresi ile bitirirdi. Döndükleri zaman bunu Peygamber'e (a.s.m.) anlattılar.

Peygamber (a.s.m.), "Sorun bakalım, bunu niye böyle yapıyordu?" dedi.

Sordular. O zât, "Bu sûre Rahmân olan Allah'ın sıfatların, taşımaktadır. Bundan dolayı ben onu devamlı olarak okumayı seviyorum" dedi.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), "Ona söyleyin, hiç şüphesiz Allah da onu seviyor" buyurdu.

(Müslim, Müsâfirîn: 263)

عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿قُلْتُ الْقُرْآنُ يَسُ لَا يَقْرَأُهَا رَجُلٌ يُرِيدُ اللَّهُ وَالْدَّارَ الْآخِرَةَ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ، اقْرَأُوهَا عَلَى مَوْتَاكُمْ﴾

500

Ma'kıl bin Yesâr (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu haber veriyor:

“Kur’ân’ın kalbi ‘Yasin’dir. Kim onu, sevabını âhirette almak ümidiyle Allah rızası için okursa, onun günahları bağışlanır. Onu ölülerinize okuyunuz!”

(Müsned, 5:26-27; Ebû Dâvûd, Cenâiz: 20; İbn Mâce, Cenâiz: 4.)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَيَعْجَزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَقْرَأَ فِي لَيْلَةٍ ثُلُثَ الْقُرْآنِ، قَالُوا: وَكَيْفَ يَقْرَأُ فِي لَيْلَةٍ ثُلُثَ الْقُرْآنِ؟ قَالَ: قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ تَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ﴾

Ebû Derdâ (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kur’ân-ı Kerîm’in üçte birini bir gecede okumaktan aciz misiniz?” Sahabeler, “Bir gecede bir kimse Kur’ân-ı Kerîm’in üçte birini nasıl okuyabilir?” diye sordular.

Rasûlallah (a.s.m.), “Kul hüvallahü ehad, Kur’ân’ın üçte birine denktir” buyurdu.

(Buhârî, Fezâil-i Kur’ân: 13; Müslim, Mûsâfirîn: 259; Tirmizî, Fezâil-i Kur’ân: 11.)

عَنْ مُعَاذِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَصَابَنَا طَشٌّ وَظُلْمَةٌ فَانْتَظَرْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِيُصَلِّيَ بِنَا فَخَرَجَ فَقَالَ: ﴿قُلْ، قُلْتُ: مَا أَقُولُ؟ قَالَ: قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ وَالْمُعَوِّذَتَيْنِ حِينَ تُمَسِّي وَحِينَ تُصْبِحُ ثَلَاثًا يَكْفِيكَ كُلُّ شَيْءٍ﴾

Muâz bin Abdullah (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir akşam vakti şiddetli bir yağmur yağmış, karanlık basmıştı. Biz de Rasûlullah’ın (a.s.m.) çıkıp namaz kıldırmasını bekliyorduk.

Rasûlullah (a.s.m.) çıkıp geldi ve bana, “Oku” dedi. Ben, “Ne okuyayım?” dedim.

Rasûlullah (a.s.m.) “Her akşam ve sabah üçer defa, “Kul hüvallahü Ehad” ve “Muavvizeteyn” surelerini (Felak ve Nâs Sureleri) oku! Seni her türlü tehlikeye karşı korumak için bunlar yeter” buyurdu

(Neseî, İstiâze: 1.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نِصْفَيْنِ وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ، فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: حَمَدَنِي عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: أَلرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَثْنَى عَلَيَّ عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: مَالِكِ يَوْمَ الدِّينِ، قَالَ: مَجَّدَنِي عَبْدِي وَقَالَ مَرَّةً: فَوَضَّ إِلَيَّ عَبْدِي، فَإِذَا قَالَ: إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ، قَالَ: هَذَا بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ، فَإِذَا قَالَ: اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ، قَالَ: هَذَا لِعَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ﴾

503

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allahü Teâlâ şöyle buyurdu: Namaz sûresi olan Fâtiha'yı benimle kulum arasında ikiye böldüm. Kuluma dilediğini veririm. Kul namazda, 'El Hamdülillahi Rabbi'l-âlemîn' dediği zaman Allah da, 'Kulum Bana hamdetti' der. Kul, 'Errahmanirrahim' dediği zaman Allahü Teâlâ, 'Kulum Beni övdü' der. Kul, 'Mâlikî yevmiddîn' dediği zaman, 'Kulum Beni şeref ve yücelik ifade eden kelimelerle andı' buyurur. Kul, 'İyyâke na'büdü ve iyyâke nestâin' dediği zaman, Allahü Teâlâ 'Bunu söylemenin karşılığı Benimle kulum arasındadır. Kuluma dilediğini veririm.' Kul, 'Bizi doğru yola ilet. Nimet verdiğin kimselerin yoluna; gazabına uğramışlarla, sapıtmuşların yoluna değil' dediği vakit, Allahü Teâlâ, 'İşte bunun karşılığı kuluma aittir. Kuluma dilediğini veririm' buyurur.”

(Müslim, Salât: 38; Ebû Dâvûd, Salât: 32; Tirmizî, Tefsir-i Sûre: 1;

Neseî, İftitah: 23; İbn Mâce, Edeb: 52.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ قَرَأَ إِذَا زُلْزِلَتْ عَدَلَتْ لَهُ بِنِصْفِ الْقُرْآنِ، وَمَنْ قَرَأَ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ عَدَلَتْ لَهُ بِرُبْعِ

504 الْقُرْآنِ، وَمَنْ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ عَدَلَتْ لَهُ بِثُلُثِ الْقُرْآنِ ﴿

Enes bin Mâlik (r.a.) Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

"Her kim 'îzâ zülzileti' sûresini okursa, bu onun için Kur'ân'ın yarısının sevâbına denk gelir. Kim 'Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn' sûresini okursa, bu onun için Kur'ân'ın dörtte bir sevabına denk olur. Her kim 'Kul hüvallahü ehad' sûresini okursa bu da onun için Kur'ân-ı Kerîm'in üçte bir sevabına denk gelir."

(Tirmizî, Fezâil-i Kur'ân: 10.)

عَنْ عَائِشَةَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ كُلَّ لَيْلَةٍ جَمَعَ كَفِّهِ ثُمَّ نَفَثَ فِيهِمَا فَقَرَأَ فِيهِمَا قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا مَا اسْتَطَاعَ مِنْ جَسَدِهِ يَبْدَأُ بِهِمَا عَلَى رَأْسِهِ وَوَجْهِهِ وَمَا أَقْبَلَ مِنْ جَسَدِهِ يَفْعَلُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. 505

Hz. Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

Peygamber (a.s.m.) yatağına girdiği zaman, avuçlarını yan yana getirir, 'Kul Hüvallahü Ehad, Kul Eûzü bi Rabbi'l-Felâk ve Kul Eûzü bi Rabbinnâs'leri okur, avuçlarına üfler, yetişebildiği yere kadar başından başlamak üzere, yüzüne ve vücudunun ön kısmına sürerdi. Ve bunu üç defa tekrarladı.

(Buhârî, Fezâil-i Kuran: 14.)

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْجَاهِرُ بِالْقُرْآنِ كَالْمُهَاجِرِ بِالْصَّدَقَةِ، وَالْمُسِرُّ بِالْقُرْآنِ كَالْمُسِرِّ بِالْصَّدَقَةِ﴾ 506

Ukbe bin Âmir'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Kur'ân-ı Kerîm'i açıktan okuyan, açıktan sadaka veren gibidir. Gizli okuyan da gizlice sadaka veren kimse gibidir."

(Tirmizî, Fezâil-i Kur'ân: 20.)

عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ قَالَ
حِينَ يُضْبِحُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
وَقَرَأَ ثَلَاثَ آيَاتٍ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْحَشْرِ وَكَلَّ اللَّهُ بِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ
يُصَلُّونَ عَلَيْهِ حَتَّى يُمْسِيَ وَإِنْ مَاتَ فِي ذَلِكَ الْيَوْمَ مَاتَ شَهِيدًا وَمَنْ
قَالَهَا حِينَ يُمْسِي كَانَ بِتِلْكَ الْمَنْزِلَةِ﴾

507

Ma'kıl bin Yesâr (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Her kim sabahleyin üç defa Eûzü billâhi's-semîi'l-Alîmi mineşşeytâ-nirracim [Rahmet-i ilâhiden kovulmuş olan şeytandan, her şeyi işiten ve bilen Allah'a sığınırım] der ve sonra da Haşir Sûresi'nin sonundaki üç âyeti okursa, Allah o kimseye akşama kadar dua ve istiğfar etmesi için yetmiş bin melek vazifelendirir. O gün ölürse şehîd olarak ölür. Kim geceye girerken bunları okursa, o da aynı dereceye ulaşır.”

(Tirmizî, Fezâil-i Kur'ân: 22; Dârimî, Fezâil-i Kur'ân: 22.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ الَّذِي
لَيْسَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ كَالْبَيْتِ الْخَرِبِ﴾

508

İbn-i Abbas (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kalbinde Kur'ân-ı Kerîm'den hiçbir şey bulunmayan adam harabe bir eve benzer.”

(Tirmizî, Fezâil-i Kur'ân: 18.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿بِسْمَا لِأَحَدِهِمْ
أَنْ يَقُولَ نَبِيْتُ آيَةٍ كَيْتَ كَيْتَ بَلْ هُوَ نُسَيِّ اسْتَذَكِّرُوا الْقُرْآنَ فَلَهُوَ أَشَدُّ
تَفَضُّيًا مِنْ صُدُورِ الرِّجَالِ مِنَ النَّعَمِ بِعُقُلِهَا﴾

509

Abdullah İbn Mes'ûd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"İçinizden birisinin 'Şu veya bu âyeti unuttum' demesi kadar kötü bir şey yoktur. Çünkü o unutmamış, unutturulmuştur. Kur'ân-ı Kerîm'i tekrar okumak suretiyle hafızanızda tutunuz. Çünkü Kur'ân, ezberleyenlerin hafızalarından, develerin bağlarından boşanıp kaçtığından daha hızlı kaçar."

(Buhârî, Fezâil-i Kur'ân: 23; Müslim, Müsâfirîn: 228; Neseî, İftitah: 37)

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ
وَاسْتَظْهَرَهُ فَأَحْلَلَ حَلَالَهُ وَحَرَّمَ حَرَامَهُ أَدْخَلَهُ اللَّهُ بِهِ الْجَنَّةَ وَشَفَّعَهُ فِي
عَشْرَةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ كُلُّهُمْ وَجَبَتْ لَهُ النَّارُ﴾

510

Ali bin Ebû Tâlib (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Her kim Kur'ân'ı okur, ezberler, helalini helal, haramını haram bilirse, Allah onu cennete koyar ve ailesinden cehennemlik on kişiye şefaati yapar."

(Tirmizî, Fezâil-i Kur'ân: 13; Müsned, 1:148.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ لِلَّهِ أَهْلِينَ مِنَ النَّاسِ،
قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَنْ هُمْ؟ قَالَ: هُمْ أَهْلُ الْقُرْآنِ، أَهْلُ اللَّهِ
وَخَاصَّتُهُ﴾

511

Enes bin Mâlik'ten (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"İnsanlardan Allah'a yakın olanlar vardır." Sahabîler, "Yâ Rasûlallah, onlar kimlerdir?" diye sordular. Rasûlullah (a.s.m.), "Onlar Kur'ân ehli, Allah ehli ve Allah'ın has kullarıdır" buyurdu.

(İbn Mâce, Mukaddime: 16.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يَقُولُ اللَّهُ

تَعَالَى: مَنْ شَغَلَهُ الْقُرْآنُ وَذَكَرَنِي عَنْ مَسْأَلَتِي أُعْطِيَتْهُ أَفْضَلَ مَا أُعْطِيَ
السَّائِلِينَ وَفَضْلُ كَلَامِ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى سَائِرِ الْكَلَامِ كَفَضْلِ اللَّهِ عَلَى
خَلْقِهِ ﴿

512

Ebû Saîd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allahü Teâlâ şöyle buyurur: ‘Kim Kur’ân okur, Beni zikreder de Benden bir dilekte bulunmaya fırsat bulamazsa, Ben ona, Benden dilekte bulunanlara verdiğimin en üstününü veririm’. Allah kelâmının diğer bütün sözlerden üstünlüğü, Allah’ın, yarattıklarına olan üstünlüğü gibidir.”

(Tirmizî, Fezâil-i Kur’ân: 25; Dârimî, Fezâil-i Kur’ân: 6.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ
كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا لَا أَقُولُ: الْم حَرْفٌ
وَلَكِنْ أَلِفٌ حَرْفٌ وَلَا مٌ حَرْفٌ وَمِمْ حَرْفٌ﴾

513

Abdullah İbn Mes’ûd (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Her kim Allah’ın kitabından bir harf okursa, bu harfe karşılık bir sevap verilir. Herbir harfe [yerine göre] on kat sevap verilir. Ben, Elif Lâm Mim’i bir harf saymıyorum. Belki, elif ayrı bir harf, lâm ayrı bir harftir.”

(Tirmizî, Fezâil-i Kur’ân: 16.)

عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْأَيَّانِ مِنْ
آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ مَنْ قَرَأَهُمَا فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ﴾

514

Ebû Mes’ûd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bakara Sûresi’nin sonunda iki âyet vardır. Her kim bunları bir gece okursa, Cenâb-ı Hakk’ın koruma ve himayesi için ona yeter.”

(Buhârî, Fezâil-i Kur’ân: 10; Müslim, Salâtü’l Müsâfirîn: 255; Tirmizî, Fezâil-i Kur’ân: 4.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لِكُلِّ شَيْءٍ سَنَامٌ وَإِنَّ سَنَامَ الْقُرْآنِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ وَفِيهَا آيَةٌ هِيَ سَيِّدَةُ أَيِّ الْقُرْآنِ؛ هِيَ آيَةُ الْكُرْسِيِّ﴾

515

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Her şeyin bir zirvesi vardır. Kur’ân-ı Kerîm’in zirvesi de Bakara Sûresi’dir. Çünkü bu sûrede öyle bir âyet vardır ki o, Kur’ân âyetlerinin efendisidir. Bu, Âyete’l-Kürsî’dir.”

(Tirmizî, Fezâil-i Kur’ân: 2; Dârimî, Fezâil-i Kur’ân: 13.)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ حَفِظَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الْكَهْفِ عُصِمَ مِنَ الدَّجَالِ﴾

516

Ebû Derdâ’dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim Kehf Sûresi’nin baş tarafından on âyet ezberlerse Deccâl fitnesinden korunur.”

(Müslim, Müsâfirîn: 257; Ebû Dâvûd, Fiten: 14; Tirmizî, Fezâil-i Kur’ân: 6.)

عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا مَرَّ بِآيَةِ رَحْمَةٍ سَأَلَ وَإِذَا مَرَّ بِآيَةِ عَذَابٍ تَعَوَّذَ وَإِذَا مَرَّ بِآيَةِ تَنْزِيهِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَبَّحَ

517

Huzeyfe bin Yemân (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) Kur’ân okurken bir rahmet âyetine rastladığı zaman Cenâb-ı Hakk’ın rahmetini ve Cenetini ister; bir azâp âyetine rastladığı zaman cehennemden Allah’a sığınır; Cenâb-ı Hakkı tenzih edip yücelten bir âyete rastladığı zaman da Rabbini tesbih eder yüceltirdi.

(Fethü’r-Rabbânî, c. 18, s. 4.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الصَّيَامُ وَالْقُرْآنُ

يُشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يَقُولُ الصَّيَّامُ أَيْ رَبِّ مَنْعْتُهُ الطَّعَامَ
وَالشَّهَوَاتِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ، وَيَقُولُ الْقُرْآنُ مَنْعْتُهُ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ،
قَالَ: فَيُشْفَعَانِ ﴿

518

Abdullah bin Amr (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Oruç ve Kur'ân Kıyâmet Günü kula şefaât ederler.

“Oruç der: 'Yâ Rabbi! Ben onun yemesine ve zevklerine engel oldum. Beni ona şefaâtçi yap!

“Kur'ân der: 'Ben onun gece uykusuna engel oldum. Beni ona şefaâtçi yap!

Cenâb-ı Hak tarafından 'Şefaatiniz kabul olunmuştur' buyrulur.”

(Fethü'r-Rabbânî, c. 18, s. 4.)

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: بَيْنَا أَنَا أَهْبِيرُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بَيْنَ الْجُحْفَةِ
وَالْأَبْوَاءِ إِذْ غَشِيَتْنَا رِيحٌ وَظُلُمَةٌ شَدِيدَةٌ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَعَوَّذُ
بِالْمُعَوَّذَتَيْنِ وَيَقُولُ: ﴿يَا عُقْبَةُ تَعَوَّذْ بِهِمَا﴾ فَمَا تَعَوَّذَ مُتَعَوِّذٌ بِمِثْلِهِمَا،
قَالَ: وَسَمِعْتُهُ يُؤْمِنَا بِهِمَا فِي الصَّلَاةِ.

519

Ukbe bin Âmir (r.a.) rivâyet ediyor:

Ben, Rasûlullah'la (a.s.m.) birlikte Cuhfe ile Ebvâ arasında giderken, birden rûzgâra ve koyu bir karanlığa tutulduk. Rasûlullah (a.s.m.) Muavvize-teyn Sûrelerini okuyarak Allah'a sığınmaya başladı. Bana da, “Ey Ukbe, sen de bu iki sûreyi okuyarak Allah'a sığın! Zira hiçbir kimse bunlara benzer bir başka sûre ile Allah'a sığınmamıştır.”

(Ebû Dâvûd, Vitir: 19; Neseî, İstiâze: 1.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ قَالَ
فِي الْقُرْآنِ بَغَيْرِ عِلْمٍ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ﴾

520

İbn Abbas (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kim, Kur’ân (hükümleri ve mânâsı) hakkında bilgisiz olarak konuşursa, cehennemdeki yerine hazırlansın.”

(Tirmizî, Tefsir-i Kur’ân: 1.)

عَنْ صُهِيبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَا أَمَنَ بِالْقُرْآنِ مَنْ اسْتَحَلَ
مَحَارِمَهُ﴾

521

Hız. Suheyb (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kur’ân’ın yasaklamış olduğı şeyleri helal sayan kimse, Kur’ân’a iman etmiş olmaz.”

(Tirmizî, Fezâil-i Kur’ân: 20.)

عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ نَزَلَ
بِحُزْنٍ، فَإِذَا قَرَأْتُمُوهُ فَابْكُوا، فَإِنْ لَمْ تَبْكُوا فَتَبَاكَوْا وَتَغْنَوْا بِهِ، فَمَنْ لَمْ
يَتَغَنَّ بِهِ فَلَيْسَ مِنَّا﴾

522

Sa’d bin Ebû Vakkas’ın rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Şüphesiz, bu Kur’ân hüznle (üzüntünün söz konusu olduğı olaylar üzerine) nâzil olmuştur. Öyle ise onu okuduğunuz zaman ağlayınız. Ağlamasınız da, ağlamaklı okuyunuz. Kur’ân okurken makamla okumaya çalışınız. Kim Kur’ân’ı makamla ve güzel sesle okumaya çalışmazsa bizden değildir.”

(İbn Mâce, İkâme: 176.)

عَنْ جَابِرٍ؛ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ صَوْتًا
بِالْقُرْآنِ، الَّذِي إِذَا سَمِعْتُمُوهُ يَقْرَأُ حَسِبْتُمُوهُ يَخْشَى اللَّهَ﴾

523

Hız. Câbir’den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir kişi Kur’ân okuduğu zaman, sesini işittiğinizde, kendisinin Allah’tan korktuğu kanaatine vardığınız kimse, şüphesiz ki, Kur’ân’ı en güzel sesle (şekilde) okuyanlardandır.”

(İbn Mâce, İkâme: 176.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ قَرَأَ حَمَّ الْمُؤْمِنِ إِلَى إِلَهِهِ
الْمَصِيرُ، وَآيَةَ الْكُرْسِيِّ حِينَ يُصْبِحُ حَفِظَ بِهِمَا حَتَّى يُمْسِيَ وَمَنْ
قَرَأَهُمَا حِينَ يُمْسِي حَفِظَ بِهِمَا حَتَّى يُصْبِحَ﴾

524 Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Her kim sabahleyin ‘İleyhil-Masîr’e kadar Mü’min Sûresi’ni ve Âyete’l-Kürsî’yi okursa, akşama kadar Allah’ın himayesinde bulunur. Ve her kim bu âyetleri akşamleyin okursa, sabaha kadar Allah’ın koruması ve himayesi altında bulunur.”

(Tirmizî, Fezâil-i Kur’ân: 2.)

Bölüm 8

Peygamberimizin (a.s.m.) ve Sahabelerinin faziletleri

Âlemlere rahmet olarak gönderilmiş olan Peygamberimiz Hz. Muhammed (a.s.m.) dost ve düşmanın ittifakıyla güzel ahlâkı ve bütün faziletleri en yüksek derecede şahsında toplamıştır. O, son peygamber olmakla beraber, bütün peygamberlerin ve insanlığın da efendisidir. Onu sevmek ve ona tâbi olmak, Allah'ı sevmek, emir ve yasaklarına tabi olmak demektir.

O son derecede şefkatli olmakla birlikte, aynı zamanda büyük bir kahramandır. En çok tevazu gösteren ve aynı zamanda peygamberliğin ve İslâm'ın izzetini en üstün derecede koruyandır.

Onun üstün sıfat ve meziyetleri ciltler dolusu kitaplarla dahi mükemmel anlatılamamıştır. Buraya aldığımız hadislerde, onun mânâ ve âhiret âlemindeki makamı, peygamberler ve insanlık içindeki yeri kendi mübarek dilinden ifade edilmektedir.

Onun mümtaz Sahabeleri, yakın arkadaşları kutsî İslâm binasının ilk temel taşlarıdır. Onlar, bütün dünyanın İslâm'a karşı ve düşman olduğu bir devrede, ona can ü gönülden sahip çıkmışlar ve cansiperâne müdafaa etmişlerdir. Onlar, Peygamberimizin de ifadesiyle, yıldızlar gibidir. Herkese yol gösterirler. Onlardan birine tabi olan ve kendisine kılavuz seçen doğru yolu bulmuş, dünyada ve âhirette kurtuluşa ermiştir.

Onlar, Rasûl-i Ekrem'i (a.s.m.) görüp, öylesine iman etmişler ki, bütün düşman çevresi, imanlarını değil sarsmak, tereddüde bile düşürememiştir.

Peygamberimiz (a.s.m.) muhtelif hadislerinde, Sahabelerini bazen genel çerçevede bazen de isimlerini zikrederek medh ü senâ etmişlerdir. Bu bölümde bunlardan bir kısmını bulacaksınız.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿فُضِّلْتُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ بِسِتٍّ: أُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ، وَنُصِرْتُ بِالرُّغْبِ، وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ، وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا، وَأُرْسِلْتُ إِلَى الْخَلْقِ كَافَّةً، وَخْتِمَ بِيَ النَّبِيُّونَ﴾

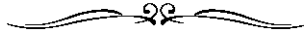
525

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah, bana ihsan ettiği altı şeyle beni diğer peygamberlere üstün kıldı:

1. Bana ‘Cevâmîü’l-kelâm’ az sözle çok mânâ ifade etme kabiliyeti verdi.
2. Düşmanların kalbine korku verilmek suretiyle Allah'ın yardımına mazhar oldum.
3. Ganimetler bana helal kılındı.
4. Yeryüzü bana temiz ve her tarafı mescid kılındı.
5. Ben bütün insanlığa peygamber olarak gönderildim.
6. Peygamberlerin sonuncusu oldum.”

(Müslim, Mesâcid: 5; Tirmizî, Siyer: 5.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ مَثَلِي وَمَثَلَ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِي كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى بَيْتًا فَأَحْسَنَهُ وَأَجْمَلَهُ إِلَّا مَوْضِعَ لَبْنَةٍ مِنْ زَاوِيَةٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَطُوفُونَ بِهِ وَيَعْجَبُونَ لَهُ وَيَقُولُونَ: هَلَّا وُضِعَتْ هَذِهِ اللَّبْنَةُ قَالَ: فَأَنَا اللَّبْنَةُ وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ﴾

526

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Benimle benden önceki peygamberlerin durumu tıpkı şu misaldeki adama benzer: O bir saray yapmıştır. Ancak sarayın her tarafını fevkalade güzel bir şekilde yaptığı halde bir köşesinde bir tuğlalık yer boş bırakmıştır. İnsanlar o sarayı ziyaret ederler, güzelliğine hayran olurlar ve şöyle derler:

“Keşke şu tuğla da yerinde olsaydı!”

Peygamberimiz (a.s.m.) sözüne devamla şöyle buyurdu:

“İşte o tuğla benim ve ben de peygamberlerin sonuncusuyum.”

(Buhârî, Menâkub: 18; Müslim, Fezâil: 23; Tirmizî, Edeb: 87.)

وَقَالَ جَابِرُ بْنُ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ الْأُولَى ثُمَّ خَرَجَ إِلَى أَهْلِهِ فَخَرَجْتُ مَعَهُ فَاسْتَقْبَلَهُ وَلَدَانُ فَجَعَلَ يَمْسَحُ خَدَّيْ أَحَدَهُمْ وَاحِدًا وَاحِدًا وَأَمَّا أَنَا فَمَسَحَ خَدَّيْ، قَالَ: فَوَجَدْتُ لِيَدِهِ بَرْدًا وَرِيحًا كَأَنَّمَا أَخْرَجَهَا مِنْ جُؤْنَةِ عَطَّارٍ.

527

Câbir bin Semüre (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'la (a.s.m.) birlikte öğle namazını kıldım. Sonra Rasûlullah (a.s.m.) ailesinin yanına çıktı, ben de onunla birlikte çıktım. Çocuklardan bazıları onu karşıladılar. Rasûlullah (a.s.m.) teker teker bu çocukların hepsinin yanaklarını okşadı. Benim de yanağımı okşadı. Mübarek elinden öylesine bir serinlik ve güzel koku hissettim ki, sanki elini misk kokusu bulunan bir kutuya sokup çıkarmıştı.

(Müslim, Fezâil: 80.)

وَكَانَ عَلَيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا وَصَفَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَمْ يَكُنْ بِالطَّوِيلِ الْمُمَعَّطِ وَلَا بِالْقَصِيرِ الْمُتَرَدِّدِ. وَكَانَ رِبْعَةً مِنَ الْقَوْمِ وَلَمْ يَكُنْ بِالْجَعْدِ الْقَطِطِ وَلَا بِالْسَّبِطِ، وَلَمْ يَكُنْ بِالْمُطَهَّمِ وَلَا بِالْمُكَلَّمِ، وَكَانَ فِي الْوَجْهِ تَذْوِيرٌ. أَبْيَضَ مُشْرَبًا. إِذَا مَشَى تَقَلَّعَ كَأَنَّمَا يَمْشِي فِي صَبَبٍ. وَإِذَا التَفَتَ التَفَتَ مَعًا، بَيْنَ كَتِفَيْهِ خَاتَمُ النَّبُوَّةِ وَهُوَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ. أَجْوَدَ النَّاسِ كَفًّا وَأَشْرَحَهُمْ صَدْرًا. وَأَصْدَقَ النَّاسِ لَهْجَةً. وَأَلْيَنَهُمْ عَرِيكَةً. وَأَكْرَمَهُمْ عِشْرَةً مَنْ رَأَاهُ بِدِيهَةٍ هَابَةٍ. وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ. يَقُولُ نَاعَتُهُ: لَمْ أَرْ قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ مِثْلَهُ.

528

Ali bin Ebû Tâlib (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) vasıflarından söz ettiği zaman şöyle derdi:

O ne göze batacak derecede uzun, ne de kısa boylu idi. Halkın orta boy-lusu idi. Saçları ne tamamıyla kıvrıcık, ne de dümdüzdü. Tıknaз değildi. Yü-zü yusuvarlak da değildi. Ancak yüzü hafif yuvarlakçaydı. Rengi, hafif kır-

mızıya çalardı. Yürüdüğü zaman yokuş aşağı yürüyormuşçasına âhenkli yürürdü. Bir tarafa döneceği zaman bütün vücuduyla dönerdi. İki omuzu arasında peygamberlik mührü vardı. İnsanların en cömerdi, en hoş gönüllüsü, en doğru konuşanı, en geçimlisi ve en iyi arkadaşlık yapanı idi. Onu ilk gören heybetine tutulup korkar, ancak onunla görüşüp tanışınca sevgiyle bağlanırdı. Onun vasıflarından söz edecek olan birisi en sonunda şunu demek mecburiyetinde kalırdı: “Ne ondan önce ve ne de ondan sonra onun bir benzerini görmedim.”

(Tirmizî, Menâkıb: 8.)

عَنْ عَبَّاسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْخَلْقَ فَجَعَلَنِي مِنْ خَيْرِهِمْ مِنْ خَيْرِ فِرْقِهِمْ وَخَيْرِ الْفَرِيقَيْنِ ثُمَّ تَخَيَّرَ الْقَبَائِلَ فَجَعَلَنِي مِنْ خَيْرِ قَبِيلَةٍ ثُمَّ تَخَيَّرَ الْبُيُوتَ فَجَعَلَنِي مِنْ خَيْرِ بُيُوتِهِمْ فَأَنَا خَيْرُهُمْ نَفْسًا وَخَيْرُهُمْ بَيْتًا﴾

529

Abbas (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Allahü Teâlâ insanları yarattı ve beni de onlar arasında en iyi bir fırkadan yarattı. Sonra kabileleri yarattı ve beni de en hayırlı kabileden [Kureys'ten] kıldı. Sonra aileleri yarattı ve beni de en hayırlı aileden [Benî Hâşim'den] kıldı. Ben hem fert olarak, hem de aile olarak insanların en hayırlısıyım.”

(Mansûr Ali Nâsîf, Tâc: 3.229.)

عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحْسَنَ النَّاسِ وَجْهًا وَأَحْسَنَهُمْ خُلُقًا لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ وَلَا بِالْقَصِيرِ.

530

Berâ (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) insanlar arasında siması da, ahlâkı da en güzel olanı idi. Boyu ne uzun, ne de kısa idi.

(Buhârî, Libâs: 68; Müslim, Fezâil: 93; Tirmizî, Libâs: 21.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا فَخْرَ، وَبِيَدِي لِيَوَاءُ الْحَمْدِ وَلَا فَخْرَ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ يَوْمئِذٍ آدَمَ فَمَنْ سِوَاهُ إِلَّا تَحْتَ لِيَوَائِي وَأَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ وَلَا فَخْرَ﴾

531

Ebû Saîd (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Övünmek için değil, bir gerçek olduğu için söylüyorum. Ben Kıyâmet Gününde insanoğlunun efendisiyim. Hamd Sancağı benim elimdedir. Bunu da övünmek için değil, gerçek olduğu için söylüyorum. O gün, Âdem de (a.s.) dâhil, bütün peygamberler benim sancağım altında olacaktır. Yer yarılınca kabrinden ilk olarak çıkacak olan da benim. Bunu da iftihar olarak değil, hakikat olarak söylüyorum.”

(Tirmizî, Menâkıb: 1; İbn Mâce, Zühd: 37; Ebû Dâvûd, Sünnet: 13; Müsned, 1:281.)

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُحَدِّثُ حَدِيثًا لَوْ عَدَّهُ الْعَادُّ لَأَخْصَاهُ.

532

Hız. Âişe'nin (r.a.) şöyle dediği rivâyet edilir:

Peygamberimiz (a.s.m.) öylesine açık ve net konuşurdu ki, isteyen kelimelerini sayabilirdi.

(Müslim, Zühd: 71; Ebû Dâvûd, İlim: 7.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ فَزْعٌ بِالْمَدِينَةِ فَاسْتَعَارَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَرَسًا مِنْ أَبِي طَلْحَةَ يُقَالُ لَهُ الْمُنْدُوبُ فَرَكِبَهُ فَلَمَّا رَجَعَ قَالَ: ﴿مَا رَأَيْنَا مِنْ شَيْءٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا﴾

533

Enes (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir defasında, Medine'yi, düşman geliyor diye bir korku ve telâş sarmıştı. Rasûlullah (a.s.m.), Ebû Talha'nın Mendûb adındaki pek sür'atli koşamayan atını emanet olarak alıp gitti. Dönüp geldiğinde şöyle buyurdu:

“Her ne kadar atını çok sür'atli bulduk ise de düşman olarak bir şey görmedik.”

(Müsned, 3:291.)

Ebû Talha'nın zor yürüyen, hızlı koşmayan atı Peygamberimizin (a.s.m.) kendisine binmesiyle, bir mu'cize eseri olarak, çok hızlı koşmaya başlamış, ondan sonra da hiçbir at onu geçememişti. (Mektûbât, s. 223.)

عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ أَصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَكَانَتْ صَلَاتُهُ قِصْدًا وَخُطْبَتُهُ قِصْدًا ﴿

534

Câbir bin Semüre (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'la (a.s.m.) birlikte namaz kılardım. Onun namazı da, hutbesi de ne uzun, ne de kısa olurdu.

(Müslim, Cum'a: 41; Ebû Dâvûd, Salât: 22; Tirmizî, Cum'a: 12;

Neseî, Cum'a: 35; İbn Mâce, İkâme: 85.)

عَنْ وَائِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ اضْطَفَى كِنَانَةَ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَاضْطَفَى قُرَيْشًا مِنْ كِنَانَةَ وَاضْطَفَى مِنْ قُرَيْشِ بْنِ هَاشِمٍ وَاضْطَفَانِي مِنْ بَنِي هَاشِمٍ﴾

535

Vâsile bin Eskâ (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah, İsmâiloğullarından Kinâne'yi, Kinâne'den Kureys'i, Kureys'den Benî Hâşim'i ve Benî Hâşim'den de benim soyumu tertemiz yaptı.”

(Tirmizî, Menâkıb: 1.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ الْمَسْجِدُ مَسْقُوفًا عَلَى جُدُوعٍ مِنْ نَخْلٍ فَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا خَطَبَ يَقُومُ إِلَى جِدْعٍ مِنْهَا فَلَمَّا صُنِعَ الْمُبْتَرُ فَكَانَ عَلَيْهِ سَمْعًا لِذَلِكَ الْجِدْعِ صَوْتًا كَصَوْتِ الْعِشَارِ حَتَّى جَاءَ النَّبِيُّ ﷺ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهَا فَسَكَتَتْ ﴿

536

Câbir (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Mescid-i Nebvî'nin direkleri hurma ağacındandı. Hz. Peygamber (a.s.m.) hutbe okuyacağı zaman ayağa kalkar ve bu hurma direklerinden birine dayanarak konuşurdu. Minber yapıldıktan sonra da artık minberden okumaya başladı. Bunun üzerine kendisine dayanarak hutbe okuduğu hurma direğinin, on aylık hamile deve gibi acı acı feryad ettiğini işittik. Ancak Hz. Peygamber (a.s.m.) gelip elini üzerine koyunca sakinleşti.

(Buhârî, Menâkıb: 25; Tirmîzî, Cümü'a: 17; İbn Mâce, İkâme: 199.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَاتَ وَأَبُو بَكْرٍ بِالشَّوْحِ فَقَامَ عُمَرُ فَقَالَ: وَاللَّهِ مَا مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ: وَاللَّهِ مَا كَانَ يَقْعُ فِي نَفْسِي إِلَّا ذَاكَ وَلَيَبْعَثُهُ اللَّهُ فَلَيَقْطَعَنَّ أَيْدِي رِجَالٍ وَأَرْجُلُهُمْ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَكَشَفَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَبَلَهُ وَقَالَ: يَا أَبَيَّ أَنْتَ وَأُمِّي طِبْتَ حَيًّا وَمَيِّتًا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُذِيقُكَ اللَّهُ الْمَوْتَيْنِ أَبَدًا ثُمَّ خَرَجَ فَقَالَ: أَيُّهَا الْخَالِفُ عَلَى رِسَالِكَ فَجَلَسَ عُمَرُ فَتَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَقَالَ: أَلَا مَنْ كَانَ يَغْبُدُ مُحَمَّدًا فَإِنَّ مُحَمَّدًا قَدْ مَاتَ وَمَنْ كَانَ يَغْبُدُ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ﴾. وَقَالَ: ﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ﴾. قَالَ: فَتَشَجَّ النَّاسُ يَبْكُونَ. 537

Hz. Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), Ebû Bekir'in Sunh köyünde bulunduğu bir sırada vefat etmişti. Ömer (r.a.) kalktı ve "Vallahi, Allah'ın Rasûlü ölmemiştir. Vallahi, ben bunun dışında bir şeyi kabul edemem. Hiç şüphesiz ki, Allah onu diriltecek ve o da öldüğünü söyleyenlerin el ve ayaklarını kesecektir" dedi. Tam bu sırada Ebû Bekir geldi ve Rasûlullah'ın (a.s.m.) yüzünü açıp gözlerinin arasından öptü. Sonra da şöyle dedi:

“Anam, babam sana fedâ olsun! Sağlığında da güzeldin, vefatında da güzelsin. Ruhumu kudret elinde tutan Allah’a yemin ederim ki, Allah sana ebediyen iki ölümü birden tattırmayacaktır.”

Sonra dışarı çıktı ve Ömer’e hitâben, “Ey yemin eden kişi! Sakin ol!” dedi. Ömer oturdu. Ebû Bekir hamd ü senâ ettikten sonra konuşmaya başladı.

“Dikkat edin! Kim Muhammed’e tapıyorsa, bilsin ki, Muhammed (a.s.m.) ölmüştür. Kim Allah’a kulluk ve ibadet ediyorsa, Allah Hayy’dır, diridir, ölümsüzdür. Allah, Rasûlullah’a hitâben, ‘Sen de öleceksin. Onlar da ölecekler’ buyurmuştur. Yine Allahü Teâlâ, ‘Muhammed bir peygamberden başka bir şey değildir. Ondan önce bazı peygamberler gelip geçmiştir. Eğer o ölse veya şehit edilse, gerisingeri eski dininize mi döneceksiniz? Kim geri dönerse, Allah’a asla bir zarar vermiş olamaz. Ve Allah şükredenlerin mükâfatını pek yakında verecektir.’ buyurmuştur.”

(Buhârî, Menâkıbü'l-Ensâr: 45; Fezâl-i Ashâb: 5.)

عَنْ خَبَابِ بْنِ الْأَرْتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: شَكُونَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُزْدَةً لَهُ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ. قُلْنَا لَهُ: أَلَا تَسْتَنْصِرُ لَنَا أَلَا تَدْعُوا اللَّهَ لَنَا، قَالَ: ﴿كَانَ الرَّجُلُ فِيمَنْ قَبْلَكُمْ يُخْفَرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ فَيُجْعَلُ فِيهِ فَيْجَاءٌ بِالْمِنْشَارِ فَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ فَيُشَقُّ بِاثْنَيْنِ وَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَيُمَسَّطُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ لَحْمِهِ مِنْ عَظْمٍ أَوْ عَصَبٍ وَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ، وَاللَّهُ لَيَتِمَّنَّ اللَّهُ هَذَا الْأَمْرَ حَتَّى يَسِيرَ الرَّاكِبُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ لَا يَخَافُ إِلَّا اللَّهَ أَوِ الدِّثْبَ عَلَى غَنَمِهِ وَلَكِنَّكُمْ تَسْتَعْجِلُونَ﴾

538

Habbâb bin Eret (r.a.) rivâyet ediyor:

Hz. Peygamber (a.s.m.), Kâbe gölgesinde, katladığı hırkasına yaslanmış olduğu bir sırada müşriklerin zulmünden şikâyetle bulunduk ve “Bizim için yardım dilemez misiniz? Bize dua etmez misiniz?” dedik.

Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Sizden önceki milletlerden öyleleri vardı ki, testere ile başı iki parçaya bölündüğü halde, bu zulüm ve işkence onları dininden geri döndüremezdi.

Vücudu demir taraklarla lime lime edilir, hatta tarağın dişleri et altındaki kemik veya damarlara kadar ulaştığı halde yine bu zulüm onları dininden çeviremezdi. Allah'a yemin ederim ki, Cenâb-ı Hak bu dini öylesine tamamlayıp zafere ulaştırarak ki, bir kimse bineğine atlayıp San'a'dan yola çıkacak, Allah'tan yahut kurdun koyunlarına saldırmasından başka hiçbir şeyden korkmadan emin bir şekilde Hadramut'a kadar gelebilecektir. Fakat siz acele ediyorsunuz.”

(Buhârî, Menâkıb: 25; Ebû Dâvûd, Cihad: 97.)

عَنْ عَمَّارٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَمَا مَعَهُ إِلَّا خَمْسَةٌ أَغْبَدُوا وَامْرَأَتَانِ وَأَبُو بَكْرٍ.

539

Ammâr (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

“Rasûlullah'ı (a.s.m.) yanında [Müslüman olarak] ancak beş köle, iki kadın ve Ebû Bekir olduğu bir zamanda gördüm.”

(Buhârî, Fezâil-i Ashâb: 5.)

Hadiste sözü edilenler İslâm'la ilk şereflenen kimselerdir. Hz. Ebû Bekir de bunlar arasında ilk Müslüman olan erkekti. Parmakla gösterilecek kadar az olan insan içerisinde Hz. Ebû Bekir'in de yer alışı, onun derecesinin büyüklüğünü gösterir.

عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿خَيْرُ أُمَّتِي قَرْبِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ﴾ قَالَ عِمْرَانُ: فَلَا أَذْرِي أَذْكَرَ بَعْدَ قَرْبِهِ قَرْنَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ إِنَّ بَعْدَكُمْ قَوْمًا يَشْهَدُونَ وَلَا يُسْتَشْهَدُونَ وَيَخُونُونَ وَلَا يُؤْتَمَنُونَ وَيَنْذُرُونَ وَلَا يَقُونَ وَيَظْهَرُ فِيهِمُ السِّمْنُ.

540

İmran bin Husayn (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Ümmetimin en hayırlıları benim sahabelerimdir; sonra onları takip edenler, daha sonra da onları takip edenlerdir.”

İmran der ki, Rasûlullah (a.s.m.) kendi asrından sonra asırların hayırlısı olarak iki asır mı, yoksa üç asır mı dediğini kesin olarak bilmiyorum.

“Ondan sonra öyle insanlar gelecek ki, istenmeden şâhitliğe koşacaklar, hıyanet edecek, güvenilmeyecekler, adakta bulunacaklar, fakat adadıklarını yerine getirmeyecekler ve aralarında, haram yiyerek, şişmanlayanlar çıkacaktır.”

(Buhârî Fezâilü's-Sahâbe: 1; Müslim, Fezâilü's-Sahâbe: 214;

Ebû Dâvûd. Sünnet: 9; Tirmizî, Fiten: 45.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ عَبْدًا بَيْنَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ ذَلِكَ الْعَبْدُ مَا عِنْدَ اللَّهِ قَالَ: فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ فَعَجَبْنَا لِبَكَائِهِ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ الْمُخَيَّرُ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ أَعْلَمَنَا بِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ مِنْ أَمَنِ النَّاسِ عَلَيَّ فِي صُحْبَتِهِ وَمَالِهِ أَبَا بَكْرٍ وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا غَيْرَ رَبِّي لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ وَلَكِنْ أَخُوهُ الْإِسْلَامَ وَمَوَدَّتُهُ لَا يَتَّقِينُ فِي الْمَسْجِدِ بَابَ إِلَّا سُدَّ إِلَّا بَابَ أَبِي بَكْرٍ. وَفِي رِوَايَةٍ: لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنْ أُمَّتِي خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ وَلَكِنَّهُ أَخِي وَصَاحِبِي وَقَدْ اتَّخَذَ اللَّهُ صَاحِبَكُمْ خَلِيلًا﴾

541

Ebû Saîd Hudrî (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) bir hutbesinde insanlara şöyle hitap ettiğini rivâyet eder:

“Allah, bir kulunu, dünya ile katındaki nimetleri tercih etme hususunda serbest bıraktı. Bu kul da Allah katında olanı tercih etti.”

Bu söz üzerine Ebû Bekir ağlamaya başladı. Biz onun ağlamasına şaşır-mıştık. Gerçekte, dünya ile Allah katındaki nimetler arasında tercih yapmak durumunda olan Rasûlullah'ın (a.s.m.) ta kendisi idi. Bunu bize Ebû Bekir (r.a.) bildirmişti. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Ebû Bekir, arkadaşlığı ve malı ile kendisine en çok güvenip, minnettar olduğum birisidir. Eğer Allah'tan başka dost edinecek olsaydım, Ebû Bekir'i

dost edinirdim. Fakat İslâm kardeşliği ve sevgisi şahsî dostlukların üzerindedir. Mescidde Ebû Bekir'in kapısı dışındaki bütün kapılar kapansın.”

Bir başka rivâyet de şöyledir:

“Eğer ümmetimden bir dost edinseydim, Ebû Bekir'i dost edinirdim. Fakat o benim kardeşim ve arkadaşımdır. Sizin arkadaşlarınızı (Rasûlullah'ı) ise Allah kendisine dost olarak seçmiştir.”

(Buhârî, Fezâilü's-Sahâbe: 3; Müslim, Fezâilü's-Sahâbe: 2-3; Tirmizî, Menâkıb: 5.)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ أَخِذَا بِطَرْفِ ثَوْبِهِ حَتَّى أَبْذَى عَنْ رُكْبَتَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَمَّا صَاحِبُكُمْ فَقَدْ غَامَرَ فَسَلَّمَ وَقَالَ: إِنَّهُ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ ابْنِ الْخَطَّابِ شَيْءٌ فَأَسْرَعْتُ إِلَيْهِ ثُمَّ نَدِمْتُ فَسَأَلْتُهُ أَنْ يَغْفِرَ لِي فَأَبَى عَلَيَّ فَأَقْبَلْتُ إِلَيْكَ فَقَالَ: يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ ثَلَاثًا. ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ نَدِمَ فَأَتَى مَنْزِلَ أَبِي بَكْرٍ فَسَأَلَ أَتَمَّ أَبُو بَكْرٍ فَقَالُوا: لَا، فَأَتَى إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَسَلَّمَ فَجَعَلَ وَجْهَ النَّبِيِّ ﷺ يَتَمَعَّرُ حَتَّى أَشْفَقَ أَبُو بَكْرٍ فَجَاءَنَا عَلَى رُكْبَتَيْهِ فَقَالَ: وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا كُنْتُ أَظْلَمَ مَرَّتَيْنِ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي إِلَيْكُمْ فَقُلْتُمْ كَذَبْتَ وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ صَدَقَ وَوَأَسَانِي بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ، فَهَلْ أَنْتُمْ تَارِكُوا لِي صَاحِبِي مَرَّتَيْنِ؛ فَمَا أُوذِيَ بَعْدَهَا﴾

542

Ebû Derdâ (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Peygamberimizin (a.s.m.) yanında oturuyordum. Eliyle elbisesinin bir ucunu yukarı kaldırmış ve diz kapağı da görünür bir halde iken Ebû Bekir çıkageldi. Rasûlullah (a.s.m.) bu durum karşısında, “Arkadaşımızın muhakkak bir derdi var” buyurdu.

Ebû Bekir, selâm verdi ve “Hattab oğlu Ömer’le (r.a.) aramızda bir hâdisse geçti. Kendisine ağır konuştum. Sonra pişman oldum. Affını istediğim halde, o yanaşmadı. Bunun için sana geldim, yâ Rasûlallah!” dedi.

Hz. Peygamber (a.s.m.) üç defa, “Allah seni affeder, yâ Ebû Bekir!” buyurdu.

Daha sonra Hz. Ömer de (r.a.) bu olaydan pişmanlık duydu ve Hz. Ebû Bekir'in (r.a.) evine gitti. Onu sordu. "Hayır, evde yok" denilince Hz. Ömer de (r.a.) Peygamberimizin (a.s.m.) yanına geldi ve selâm verdi. Bu sırada Hz. Peygamber'in (a.s.m.) öfkesinden yüzünün rengi değişmeye başlamıştı. Derken, Ebû Bekir (r.a.), Ömer'e acıdığından Hz. Peygamber'in onu affetmesini dilemek için diz çöktü ve "Allah'a yemin ederim ki, yâ Rasûlallah, ben suçluyum" diye iki defa tekrarladı. Bunun üzerine Peygamberimiz (a.s.m.), "Allah beni size peygamber olarak gönderdi. Ben size gerçeği söyledim. Ancak siz beni yalanladınız. Ebû Bekir ise beni tasdik etti, malı ile ve canı ile bana yardım etti. Öyle ise siz benim arkadaşımı nasıl terk edersiniz?" dedi. Rasûlullah bunu iki defa tekrarladı. Bundan sonra artık kimse Ebû Bekir'i (r.a.) üzmedi.

(Buhârî, Fezâil-i Ashâb: 5.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَضْبَحَ مِنْكُمْ الْيَوْمَ صَائِمًا؟ قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَنَا، قَالَ: فَمَنْ تَبَعَ مِنْكُمْ الْيَوْمَ جَنَازَةً؟ قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَنَا، قَالَ: فَمَنْ أَطْعَمَ مِنْكُمْ مِسْكِينًا؟ قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَنَا، قَالَ: فَمَنْ عَادَ مِنْكُمْ الْيَوْمَ مَرِيضًا؟ قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَنَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَا اجْتَمَعَنَ فِي امْرِئٍ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ﴾

543

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), "Bugün içinizde oruçlu olan kim var?" diye sordu. Ebû Bekir (r.a.) "Ben varım" dedi. Rasûlullah (a.s.m.), "Bugün hanginiz bir cenazeye katılıp, arkasından yürüdü?" dedi.

Ebû Bekir (r.a.) "Ben" diye cevap verdi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Sizden bugün kim bir fakiri doyurdu?" dedi.

Ebû Bekir (r.a.), yine "Ben" diye cevap verdi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Kim bugün bir hasta ziyareti yaptı?" diye sordu.

Yine Ebû Bekir (r.a.), "Ben" dedi.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), "Bütün bunlar bir kimsede bir araya geldi mi, muhakkak ki, o kişi cennete girer" buyurdu.

(Müslim, Zekât: 87.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُعَقِّلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿اللَّهُ اللَّهُ فِي أَصْحَابِي اللَّهُ اللَّهُ فِي أَصْحَابِي لَا تَتَّخِذُوهُمْ غَرَضًا بَعْدِي فَمَنْ أَحَبَّهُمْ فَبِحَبِّي أَحَبَّهُمْ وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ فَبِإِبْغَضِي أَبْغَضَهُمْ وَمَنْ أَدَاهُمْ فَقَدْ أَذَانِي وَمَنْ أَذَانِي فَقَدْ أَذَى اللَّهِ وَمَنْ أَذَى اللَّهِ فَيُوشِكُ أَنْ يَأْخُذَهُ﴾ 544

Abdullah bin Muğaffel (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Ashâbım hakkında Allah'a karşı gelmekten korkun. Ashâbım hakkında Allah'a karşı gelmekten korkun. Sakın benden sonra onlara düşman olup, sövmeyin. Onları seven, bana olan sevgisinden dolayı sevmiş olur. Onlara kızıp kin duyan da, bana olan kini ve düşmanlığından dolayı böyle yapmış olur. Onlara sıkıntı veren, bana sıkıntı vermiş; bana sıkıntı veren de Allah'a eza etmiş olur. Allah'a eza eden de büyük bir felâketle yüz yüze gelmiş olur.”

(Tirmizî, Menâkıb: 58; Müsned, 4:87.)

عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: اسْتَأْذَنَ عُمَرُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَعِنْدَهُ نِسْوَةٌ مِنْ قُرَيْشٍ يُكَلِّمْنَهُ وَيَسْتَكْثِرْنَ عَالِيَةً أَصْوَاتَهُنَّ عَلَى صَوْتِهِ فَلَمَّا اسْتَأْذَنَ قُمْنَ فَبَادَرْنَ الْحِجَابَ فَأَذِنَ لَهُ فَدَخَلَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَضْحَكُ فَقَالَ عُمَرُ: أَضْحَكَ اللَّهُ سِتَّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿عَجِبْتُ مِنْ هَؤُلَاءِ اللَّاتِي كُنَّ عِنْدِي فَلَمَّا سَمِعْنَ صَوْتَكَ ابْتَدَرْنَ الْحِجَابَ قَالَ عُمَرُ: فَأَنْتَ أَحَقُّ أَنْ يَهْبَنَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، ثُمَّ قَالَ لَهُنَّ عُمَرُ: يَا عَدَوَاتِ أَنْفُسِهِنَّ أَنْتِهْنَنِي وَلَا تَهْنَنَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْنَ: نَعَمْ، أَنْتَ أَفْظُ وَأَغْلَظُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِيهَا يَا ابْنَ الْخَطَابِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا لَقِيكَ الشَّيْطَانُ سَالِكًا فَجًّا قَطُّ إِلَّا سَلَكَ فَجًّا غَيْرَ فَجِّكَ﴾ 545

Sa'd bin Ebî Vakkas (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Ömer, Rasûlullah'ın (a.s.m.) huzuruna girmek için izin istemişti. Ancak o sırada onun yanında Kureyş kabilesinden bazı kadınlar vardı. Rasûlullah'la konuşuyor ve sesleri Rasûlullah'tan (a.s.m.) daha yüksek çıkıyordu. Ömer'in içeri girmek istediğini duyunca hemen kalktılar ve kapıya doğru yöneldiler. Rasûlullah (a.s.m.) Ömer'in içeri girmesine müsaade etti. Ömer Rasûlullah'ın (a.s.m.) huzuruna girdiği sırada o gülümsüyordu.

Ömer, "Yâ Rasûlallah! Allah seni daima güler yüzlü kılsın" dedi.

Rasûlullah da (a.s.m.) cevaben, "Yanımda bulunan kadınların haline şaştım. Senin sesini işitince hemen kapıya yöneldiler" buyurdu.

Ömer, Peygamberimize (a.s.m.), "Yâ Rasûlallah, asıl sakınılacak ve hürmet edilecek olan sizsiniz" dedi. Sonra da kadınlara dönerek, "Ey nefisleri kendilerine düşman olan kadınlar! Rasûlullah'tan (a.s.m.) değil de, benden mi korkuyorsunuz?" dedi.

Kadınlar, "Evet, senden çekiniyoruz. Çünkü sen Rasûlullah'tan (a.s.m.) daha sert sözlüsün" dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

"Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, ey Hattab oğlu, şeytan seninle asla karşı karşıya gelmez. Sen bir yola girsen o bir başka yoldan gider."

(Buhârî, Bedü'l-Halk: 101; Müslim, Fezâil-i Sahabe: 22.)

وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: جَاءَ عُثْمَانُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِأَلْفِ دِينَارٍ فِي كُمِهِ حِينَ جَهَزَ جَيْشَ الْعُسْرَةِ فَيَشْرُهَا فِي حَجْرِهِ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقْلِبُهَا فِي حَجْرِهِ وَيَقُولُ: ﴿مَا ضَرَّ عُثْمَانَ مَا عَمَلَ بَعْدَ الْيَوْمِ﴾ مَرَّتَيْنِ.

546

Abdurrahman bin Semüre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Osman (r.a.) Usre ordusunu donattığı zaman, elbisesinin kolu içinde bin dinarla Peygamber'e (a.s.m.) geldi ve altınları Peygamber'in (a.s.m.) odasına yaydı. Peygamber'i (a.s.m.) alıp çevirirken gördüm. İki defa şöyle buyurdu:

"Bugünden sonra Osman ne yaparsa yapsın, kendisine zarar vermez, affedilir."

(Tirmizî, Menâkıb: 19.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿اللَّهُمَّ أَعِزَّ الْإِسْلَامَ بِأَحَبِّ هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ إِلَيْكَ بِأَبِي جَهْلٍ أَوْ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: فَكَانَ أَحَبَّهُمَا إِلَيْهِ عُمَرُ فَأَضْبَحَ فَعَدَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَسْلَمَ﴾
547

İbn Ömer'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle dua etmiştir:

“Allahım, şu iki adamdan (Ebû Cehil ile Ömer bin Hattâb’dan), Sana en sevgili olanı ile İslâm’ı aziz kıl.” Daha sonra Rasûlullah (a.s.m.) “Bu iki kişiden Allah’ın en çok sevdiği Ömer oldu” buyurdu.

Ve Ömer bir gün kalkıp Rasûlullah’ın yanına gitti ve Müslüman oldu.

(Tirmizî, Menâkıb: 17; İbn Mâce, Mukaddime: 11.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا أَدْرَكَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ﴾
548

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Sakın benim Sahabelerime sövmeyiniz. Sakın benim Sahabelerime sövmeyiniz. Nefsim kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki, Uhud Dağı kadar altını sadaka olarak verseniz dahi, Sahabelerimden birinin iki avuç hurma sadakasına, hatta bunun yarısına bile yetişemezsiniz.”

(Müslim, Fezâilü’s-Sahâbe: 221.)

عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ أَصْحَابِي يَمُوتُ بِأَرْضٍ إِلَّا بُعِثَ قَائِدًا وَنُورًا لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾
549

Büreyde (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Sahabîlerimden hiçbirisi yoktur ki, bir memlekette ölsün de, Kıyâmet Gününde o memleket insanlarının reisi ve nuru olarak diriltilmesin.”

(Tirmizî, Menâkıb: 58.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا أَسْلَمَ عُمَرُ نَزَلَ جِبْرِيلُ فَقَالَ: ﴿يَا مُحَمَّدُ! لَقَدْ اسْتَبَشَرَ أَهْلُ السَّمَاءِ بِإِسْلَامِ عُمَرَ﴾

550

İbn Abbas (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Ömer Müslüman olduğu zaman Cebrail (a.s.m.) gelerek şöyle dedi: Ya Muhammed! Gök ehli (melekler), Ömer'in Müslüman oluşu dolayısıyla, birbirine müjde verirler.

(İbn Mâce, Mukaddime: 11.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿بَيْنَمَا رَجُلٌ يَسُوقُ بَقْرَةً لَهُ قَدْ حَمَلَ عَلَيْهَا التَّفَتُّ الْبَقْرَةَ إِلَيْهِ فَقَالَتْ: إِنِّي لَمْ أُخْلَقْ لِهَذَا وَلَكِنِّي إِنَّمَا خُلِقْتُ لِلْحَرْثِ فَقَالَ النَّاسُ: سُبْحَانَ اللَّهِ، تَعَجُّبًا وَفَزَعًا، أَبَقْرَةً تَتَكَلَّمُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿فَإِنِّي أَوْمِنُ بِهِ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ. وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: بَيْنَا رَاعٍ فِي غَنَمِهِ عَدَا عَلَيْهِ الذِّئْبُ فَأَخَذَ مِنْهَا شَاةً فَطَلَبَهُ الرَّاعِي حَتَّى اسْتَنَقَذَهَا مِنْهُ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ الذِّئْبُ فَقَالَ: مَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبْعِ يَوْمَ لَيْسَ لَهَا رَاعٍ غَيْرِي فَقَالَ النَّاسُ: سُبْحَانَ اللَّهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فَإِنِّي أَوْمِنُ بِذَلِكَ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَمَا هُمَا فِي الْقَوْمِ يَوْمَئِذٍ﴾

551

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyet ettiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

Birisi eşyalarını da yükleyip bir ineğe binmiş giderken, inek kendisine dönüp şöyle dedi: "Ben bunun için değil, toprağı sürmek için yaratıldım."

Rasûlullah'ın (a.s.m.) bu sözünü işitenler şaşkınlık ve hayret içinde, "Süb-hânallah, hiç inek konuşur mu?" dediler.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), "Ben, Ebû Bekir ve Ömer buna inanırız" buyurdu.

Başka bir zaman da Rasûlullah (a.s.m.) şöyle dedi:

"Bir çoban, sürüsünü otlatırken, birden bir kurt çıktı ve koyunu kapıp kaçtı. Çoban kurdun peşinden gidip kurtardı. Bunun üzerine kurt çobana

dönüp, "Vahşî hayvanların sürüyü tehdit ettiği bir günde, benden başka bir çobanın olmadığı o koyunu kim kurtaracak?" dedi."

Bunu işitenler, "Sübhaneallah, böyle şey olur mu? Hiç kurt konuşur mu?" dediler.

Rasûlullah (a.s.m.), "Ben buna inanırım, Ebû Bekir ve Ömer de inanır" buyurdu.

Bu esnada Ebubekir de, Hz. Ömer de orada bulunuyorlardı.

(Buhârî, Fezâil-i Sahabe: 5; Müslim, Fezâil-i Sahabe: 13; Tirmizî, Menâkıb: 16.)

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي حَائِطٍ مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ فَجَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَفْتَحَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿اِفْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَفَتَحْتُ لَهُ فَإِذَا أَبُو بَكْرٍ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَحَمِدَ اللَّهُ، ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَفْتَحَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: اِفْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَفَتَحْتُ لَهُ فَإِذَا هُوَ عُمَرُ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَحَمِدَ اللَّهُ، ثُمَّ اسْتَفْتَحَ رَجُلٌ فَقَالَ لِيَ النَّبِيُّ ﷺ اِفْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى تُصِيبُهُ، فَفَتَحْتُ فَإِذَا عُثْمَانُ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَحَمِدَ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ: اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ﴾

552

Ebû Mûsa (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah'la (a.s.m.) birlikte Medine bahçelerinden birinde bulunuyorduk. Birisi geldi ve içeri girmek için izin istedi.

Peygamberimiz (a.s.m.), "Kapıyı aç ve kendisini cennetle müjdele!" buyurdu. Açtım, baktım ki gelen Ebû Bekir'dir. Buyurduğu gibi kendisini cennetle müjdeledim. Allah'a hamd etti. Sonra bir başkası daha geldi ve kapıyı çaldı.

Hız. Peygamber (a.s.m.), "Ona da kapıyı aç ve cennetle müjdele!" buyurdu. Kapıyı açtım. Bir de göreyim? Ömer değil mi? Hız. Peygamber'in (a.s.m.) verdiği müjdeyi ona da söyledim. O da Allah'a hamd etti. Yine birisi içeri girmek için kapıyı çaldı. Peygamberimiz (a.s.m.) onun için, "Kapıyı aç ve kendisini, başına gelecek musibetlere karşılık cennetle müjdele!" buyurdu. Kapıyı açtım. Baktım ki gelen Osman'dır. Rasûlullah'ın (a.s.m.) söy-

lediğini kendisine ilettim. O da Allah'a hamd etti ve "Yegâne yardımcımız Allah'tır" dedi.

(Müslim, Fezâilü's-Sahâbe: 28.)

عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَلَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ تُخَلِّفُنِي فِي النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ؟ فَقَالَ: ﴿أَمَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى غَيْرَ أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي﴾

553

Sa'd bin Ebû Vakkas (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), Tebük Savaşı'na gittiği sırada Ali'yi Medine'de yerine vekil bırakmıştı.

Ali, "Yâ Rasûlallah, siz beni çocuklar ve kadınlar arasında mı bırakıyorsunuz?" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Harun'un Mûsâ'ya vekâlet ettiği gibi sen de bana yardımcı olmayı arzu etmez misin? Şu var ki, benden sonra peygamber gelmeyecektir" buyurdu.

(Buhârî, Cihad: 103; Müslim, Fezâilü's-Sahâbe: 31.)

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿لَا يُحِبُّ عَلِيًّا مُنَافِقٌ وَلَا يُبَغِّضُهُ مُؤْمِنٌ﴾

554

Ümmü Seleme'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

"Münâfık olan, Ali'yi sevmez; mü'min olan da ona kin duymaz."

(Tirmizî, Menâkıb: 21; Neseî, İman: 19; İbn Mâce, Mukaddime: 11.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ عَلَى جَبَلٍ حِرَاءٍ فَتَحَرَّكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أُسْكُنْ حِرَاءً، فَمَا عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ أَوْ

صِدِّيقٌ أَوْ شَهِيدٌ. وَعَلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ وَعَلِيٌّ
555 وَطَلْحَةُ وَالزُّبَيْرُ وَسَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ ﴿

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.), Hirâ Dağı üzerindeydi. Bir ara dağ şiddetle sarsıldı. Rasûlullah (a.s.m.), "Sakin ol, senin üzerinde bir peygamber, bir siddîk ve bir de şehit vardır" buyurdu.

O sırada dağda Hz. Peygamber (a.s.m.), Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Talha, Zübeyir ve Sa'd bin Ebû Vakkas bulunuyordu.

(Tirmizî, Menâkıb: 27; İbn Mâce, Mukaddime: 11; Ebû Dâvûd, Sünnet: 8.)

عَنْ حُمَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ فِي
نَفَرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿عَشْرَةٌ فِي الْجَنَّةِ: أَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ، وَعُمَرُ
فِي الْجَنَّةِ، وَعُثْمَانُ، وَعَلِيٌّ، وَالزُّبَيْرُ، وَطَلْحَةُ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ، وَأَبُو
عُبَيْدَةَ، وَسَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ وَسَكَتَ عَنِ الْعَاشِرِ، فَقَالَ الْقَوْمُ نَشُدُّكَ
اللَّهُ يَا أَبَا الْأَعْوَرِ مِنَ الْعَاشِرِ؟ قَالَ: نَشُدُّمُونِي بِاللَّهِ، أَبُو الْأَعْوَرِ فِي
556 الْجَنَّةِ.﴾

Humeyd (r.a.), Saîd bin Zeyd'den (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) topluluk içinde şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

On kişi cennetliktir: Ebû Bekir cennetliktir, Ömer cennetliktir, Osman, Ali, Zübeyir, Talha, Abdurrahman, Ebû Ubeyde, Sa'd bin Ebû Vakkas cennetliktir."

Saîd bin Zeyd dokuza kadar saymış, ancak onuncusunu söylememişti. Bunun üzerine orada bulunan cemaat, "Onuncusu kimdir, ey Ebu'l-A'ver, Allah aşkına söyle" diye sorunca Saîd, "Siz Allah'a yemin ettiğiniz için söyleyeyim. Ebu'l-A'ver de [kendisi] cennetliktir" dedi.

(Tirmizî, Menâkıb: 26.)

عَنْ سَعْدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿اللَّهُمَّ اسْتَجِبْ
557 لِسَعْدٍ إِذَا دَعَاكَ﴾

Sa'd (bin Ebî Vakkas) (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle dua ettiğini rivâyet ediyor:

"Allahım, Sa'd Sana dua ettiği zaman duasını kabul et."

(Tirmizî, Menâkıb: 27.)

عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ طَوِيلَ الصَّمْتِ قَلِيلَ الضَّحِكِ ﴿558﴾

Câbir (r.a.) rivâyet eder:

Rasûlullah (a.s.m.) çoğu zaman sükût eder ve az gülerdi.

(Ahmed İbn Hanbel, Müsned: 5.88.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَشَدَّ حَيَاءً مِنَ الْعَذْرَاءِ فِي خَدْرِهَا وَكَانَ إِذَا كَرِهَ شَيْئًا عَرَفْنَاهُ فِي وَجْهِهِ. ﴿559﴾

Ebû Saîd (r. a.) rivâyet ediyor:

Peygamberimiz (a.s.m.) örtüsü altında, iffetiyle oturan bakire kızıdan daha çok hayâlıydı. O bir şeyden hoşlanmadığı zaman yüzünden anlardık.

(Buhârî, Menâkıb: 23; Müslim, Fezâil: 17; İbn Mâce, Zühd: 17.)

عَنْ عَطَاءٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو: أَخْبِرْنِي عَنْ صِفَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الثَّوَرَةِ. قَالَ: أَجَلٌ وَاللَّهِ إِنَّهُ لَمَوْصُوفٌ فِي الثَّوَرَةِ بِبَعْضِ صِفَتِهِ فِي الْقُرْآنِ: يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا وَحِزْرًا لِلْأُمِّيِّينَ أَنْتَ عَبْدِي وَرَسُولِي سَمِيتُكَ الْمُتَوَكَّلَ لَيْسَ بِفَظٍّ وَلَا غَلِيظٍ وَلَا سَحَابٍ فِي الْأَسْوَاقِ وَلَا يَدْفَعُ بِالسَّيِّئَةِ السَّيِّئَةَ وَلَكِنْ يَغْفُو وَيَغْفِرُ وَلَنْ يَقْبِضَهُ اللَّهُ حَتَّى يُقِيمَ بِهِ الْمِلَّةَ الْعَوْجَاءَ بِأَنْ يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيَفْتَحَ بِهَا أَعْيُنًا عُمِيًّا وَأَذَانًا صُمًّا وَقُلُوبًا غُلْفًا. ﴿560﴾

Atâ (r.a.) rivâyet etmiştir:

Abdullah İbn Ömer'e (r.a.). "Rasûlallah'ın (a.s.m.) Tevrat'daki özelliklerinden biraz bana söz eder misin?" dedim. Şöyle anlattı:

"Evet. Allah'a yemin ederim ki, Onun Kur'ân'da zikredilen bazı vasıfları Tevrat'da da zikredilmiştir. Meselâ bir tanesi şöyledir:

"Ey Peygamber! Biz seni ümmetinin işlerine şâhit, cennetle müjdeleyici ve cehennem ile korkutucu ve okuma yazma bilmeyen bir topluluğun koruyucusu olarak gönderdik. Sen Benim kulum ve peygamberimsin. Sana "Mütevekkil [tevekkül eden]" adını verdim.

"O, kötü huylu ve katı kalbli değildir. Kötülüğe kötülükle karşılık vermez, affeder ve bağışlar. Allah, bir süre peygamber gönderilmediği fetret devrinde Hak dinden sapmış olan milletleri "Allah'tan başka ilâh yoktur" diyerek doğru yola yöneltinceye, onun vasıtasıyla kör gözleri, sağır kulakları ve mühürlenmiş olan kalbleri açıncaya kadar onun ruhunu almaz."

(Buhârî, Büvû': 50; Müsned, 2:174.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: مَا عَابَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ طَعَامًا قَطُّ إِلَّا اشْتَهَاهُ أَكَلَهُ
وَالَا تَرَكَهُ.

561

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) hiçbir zaman yemeğin kusurunu bulmaz; iştahı varsa yer, yoksa yemezdi.

(Buhârî, Menâkub: 23; Tirmizî, Birr: 84.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ فَتَعَجَّلْ كُلُّ نَبِيٍّ دَعْوَتَهُ وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِّأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَهِيَ نَائِلَةٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا﴾

562

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Her peygamberin kabul edilecek bir duası vardır. Hepsi de acele edip bu duasını dünyada yapmıştır. Ben ise duamı, Kıyâmet Gününde ümmeti-

me şefa'at etmek üzere tehir ettim. Ümmetimden, Allah'a şirk koşmadan ve-
fât eden herkes inşaallah bu şefa'ate nail olacaktır.”

(Buhârî, Tevhid: 31; İbn Mâce, Zühd: 37; Müslim, İman: 338.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَا سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَيْئًا فَقَالَ لَا. 563.

Câbir (bin Abdullah) (r.a.) rivâyet ediyor: Rasûlullah'tan (a.s.m.) bir şey istenip de ona "Hayır!" dediği asla görülmemiştir.

(Müslim, Fezâil: 56.)

عَنْ أَنَسٍ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ أَخَذَ أَبُو طَلْحَةَ بِيَدِي
فَانْطَلَقَ بِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَنْسًا غُلَامٌ كَيْسٌ
فَلْيَخُذْكَ، قَالَ: فَخَذْتُهُ فِي السَّفَرِ وَالْحَضَرِ عَشْرَ سِنِينَ وَاللَّهِ مَا قَالَ
لِي لَشَيْءٍ صَنَعْتُهُ لِمَ صَنَعْتَ هَذَا هَكَذَا وَلَا لَشَيْءٍ لَمْ أَصْنَعْهُ لِمَ لَمْ
تَصْنَعْ هَذَا هَكَذَا. 564

Enes (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) Medine'ye teşrif ettikleri zaman üvey babam Ebû
Talha elimden tutup beni Rasûlullah'a götürdü. Ona, "Yâ Rasûlallah, Enes
akıllı bir çocuktur. Size hizmet etsin" dedi.

Artık ben ondan sonra gerek barış ve gerekse savaş zamanlarında on se-
ne boyunca Rasûlullah'ın (a.s.m.) hizmetinde bulundum. Allah'a yemin
ederim ki, bir defacık olsun, yaptığım herhangi bir iş için bana, "Bunu niye
böyle yaptın?" yapmadığım bir iş için de, "Bunu niye böyle yapmadın?" de-
medi.

(Buhârî, Vesâyâ: 25; Müslim, Fezâil: 52.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: مَا ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَيْئًا قَطُّ
بِيَدِهِ وَلَا امْرَأَةً وَلَا خَادِمًا إِلَّا أَنْ يُجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا نِيلَ مِنْهُ شَيْءٌ

قَطُّ فَيَنْتَقِمُ مِنْ صَاحِبِهِ إِلَّا أَنْ يُنْتَهَكَ شَيْءٌ مِنْ مَحَارِمِ اللَّهِ فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.

565

H.z. Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) Allah yolunda yaptığı cihad dışında, hiç kimseye ne bir kadına, ne de bir hizmetçiye asla eliyle vurmamıştır. Kendisine kötü bir şey yapıldığı zaman, bu Allah'ın yasaklarından birini ihlâl mânâsını taşımadığı müddetçe, yapandan intikam almamıştır. Öyle durumlarda da Allah adına intikam almış, öfkelenmiştir.

(Buhârî, Edeb: 80; Müslim, Fezâil: 79; Ebû Dâvûd, Edeb: 4.)

عَنْ أَنَسٍ قَالَ: لَقَدْ رَأَيْتُ إِبْرَاهِيمَ وَهُوَ يَكِيدُ بِنَفْسِهِ بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَدَمَعَتْ عَيْنَاهُ فَقَالَ: ﴿تَدْمَعُ الْعَيْنُ وَيَحْزَنُ الْقَلْبُ وَلَا نَقُولُ إِلَّا مَا يَرْضَى رَبُّنَا وَاللَّهُ يَا إِبْرَاهِيمُ إِنَّا بِكَ لَمَخْزُونُونَ﴾

566

Enes (r.a.) şöyle der:

İbrahim'i Rasûlullah'ın (a.s.m.) kucağında can çekerken gördüm. Rasûlullah'ın (a.s.m.) iki gözünden de yaş damlıyordu. Şöyle buyurdu: "Göz yaşarır ve kalb üzülür. Fakat biz Rabbimizin hoşnut olmayacağı bir söz söylemeyiz. Allah'a yemin ederim ki, ey İbrahim; biz senin ayrılığından dolayı pek üzgünüz!"

(Buhârî, Cenâiz: 43; Müslim, Fezâil: 62; İbn Mâce, Cenâiz: 53.)

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: عَطَشَ النَّاسُ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ وَالنَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ يَدَيْهِ رِكْوَةٌ فَتَوَضَّأَ فَجَهَشَ النَّاسُ نَحْوَهُ فَقَالَ: ﴿مَا لَكُمْ؟﴾ قَالُوا: لَيْسَ عِنْدَنَا مَاءٌ نَتَوَضَّأُ وَلَا نَشْرَبُ إِلَّا مَا بَيْنَ يَدَيْكَ، فَوَضَعَ يَدَهُ فِي الرِّكْوَةِ فَجَعَلَ الْمَاءُ يَفُورُ بَيْنَ أَصَابِعِهِ كَأَمْثَالِ الْعُيُونِ فَشَرِبْنَا وَتَوَضَّأْنَا، قِيلَ: كَمْ كُنْتُمْ؟ قَالَ: لَوْ كُنَّا مِائَةَ أَلْفٍ لَكَفَانَا كُنَّا خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً.

567

H.z. Câbir (r.a.) rivâyet ediyor:

İnsanlar Hudeybiye Antlaşması'nın yapıldığı gün susamışlardı. Hz. Peygamber'in (a.s.m.) önünde ise ancak küçük bir su tulumu vardı. Rasûlullah (a.s.m.), bu sudan abdest aldı. Bunu gören Müslümanlar su almak üzere çevresinde toplandılar.

Rasûlullah (a.s.m.), "Size ne oluyor böyle?" dedi.

"Önünüzde bulunan sudan başka içmeye ve abdest almaya bir damla suyumuz yok" dediler.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), mübarek elini önündeki su tulumuna koydu ve hemen parmakları arasından, tıpkı çeşmelerde olduğu gibi, sular fışkırmaya başladı. Ondan içtik ve abdest aldık.

Câbir'e (r.a.) "Kaç kişi idiniz?" diye sorulduğunda, "115 kişi idik. Eğer yüz bin kişi de olsaydı, bu su bize yine kâfi gelirdi" dedi.

(Ahmed İbn Hanbel, Müsned: 3:329.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا نَأْكُلُ الطَّعَامَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
وَنَحْنُ نَسْمَعُ تَسْبِيحَ الطَّعَامِ.

568

Hz. Abdullah (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) yemek yediği sırada, biz yemeğin tesbih ettiğini işitirdik.

(Buhârî, Menâkıb: 25; Dârimî, Mukaddime: 5; Müsned, 1:460.)

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: تُوفِّيَ أَبِي وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ
فَقُلْتُ: إِنَّ أَبِي تَرَكَ عَلَيَّ دَيْنًا وَلَيْسَ عِنْدِي إِلَّا مَا يُخْرِجُ نَحْلَهُ وَلَا يَبْلُغُ
مَا يُخْرِجُ سِنِينَ مَا عَلَيْهِ فَاَنْطَلَقْتُ مَعِيَ لِكُنِّي لَا يُفْحَشُ عَلَيَّ الْغُرْمَاءُ
فَمَشَى حَوْلَ بَيْدَرٍ مِنْ بِيَادِرِ الثَّمَرِ فَدَعَا اللَّهَ، ثُمَّ آخَرَ ثُمَّ جَلَسَ عَلَيْهِ
فَقَالَ: انْزِعُوهُ. فَأَوْفَاهُمُ الَّذِي لَهُمْ وَبَقِيَ مِثْلُ مَا أَعْطَاهُمْ.

569

Câbir (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Babam borçlu olarak ölmüştü. Hz. Peygamber'e geldim ve "Ey Allah'ın Nebîsi, babam borçlu olarak vefat etti. Yanımda ise babamın hurmalığından toplanan bir miktar hurma dışında bir şey yok. Bu hurmalığın birkaç senelik

ürünü bile borçları karşılamaya yetmez. Lütfen benimle birlikte gelin de borçlular bana kötü söz söylemesinler” dedim.

Bunun üzerine Hz. Peygamber, hurma harmanlarından birisinin çevresinde dolaşıp Allah’a dua etti. Daha sonra oturdu ve ‘Hurmaları harmandan çıkarın ve borçlulara vermek üzere tartın’ dedi.

Tartıp verdiler. Borçlar tamamıyla ödendiği gibi, bir o kadar da geri kaldı.”

(Buhârî, Menâkıb: 25.)

عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَيْنَا أَنَا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذْ أَتَاهُ رَجُلٌ فَشَكَا إِلَيْهِ الْفَاقَةَ ثُمَّ أَتَاهُ آخَرُ فَشَكَا قَطْعَ السَّبِيلِ، فَقَالَ: يَا عَدِيُّ هَلْ رَأَيْتَ الْحَيِرَةَ؟ قُلْتُ: لَمْ أَرَهَا وَقَدْ أُتْبِثْتُ عَنْهَا، قَالَ: فَإِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتَرَيَنَّ الظُّعَيْنَةَ تَزْتَحِلُ مِنَ الْحَيِرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا تَخَافُ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ، قُلْتُ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَ نَفْسِي: فَأَيْنَ دُعَاؤُ طَيِّءِ الَّذِينَ قَدْ سَعَرُوا الْبِلَادَ، وَلَيْسَ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتُفْتَحَنَّ كُنُوزُ كِسْرَى، قُلْتُ: كِسْرَى ابْنِ هُرْمُزٍ؟ قَالَ: نَعَمْ، وَلَيْسَ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتَرَيَنَّ الرَّجُلَ يُخْرِجُ مِلءَ كَفِّهِ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ فَلَا يَجِدُ مَنْ يَقْبَلُهُ. وَلَيَلْقَيْنَنَّ اللَّهُ أَحَدَكُمْ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تَرْجُمَانٌ يَتَرَجِّمُ لَهُ فَيَقُولَنَّ لَهُ: أَلَمْ أَبْعَثْ إِلَيْكَ رَسُولًا فَيُبَيِّنْكَ فَيَقُولُ: بَلَى، فَيَقُولُ: أَلَمْ أُعْطِكَ مَالًا وَوَلَدًا وَأَفْضَلَ عَلَيْكَ فَيَقُولُ: بَلَى، فَيَنْظُرُ عَنْ يَمِينِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا جَهَنَّمَ وَيَنْظُرُ عَنْ يَسَارِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا جَهَنَّمَ، فَاتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ. قَالَ عَدِيُّ: فَرَأَيْتَ الظُّعَيْنَةَ تَزْتَحِلُ مِنَ الْحَيِرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا تَخَافُ إِلَّا اللَّهَ وَكُنْتُ فِيمَنْ افْتَتَحَ كُنُوزَ كِسْرَى، وَلَيْسَ طَالَتْ بِكُمْ حَيَاةٌ لَتَرَوْنَّ مَا قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ.

Adiyy bin Hâtım (r.a.) şöyle rivâyet eder:

“Rasûlullah’ın (a.s.m.) yanında bulunduğum bir sırada, bir adam çıkıp geldi ve ona fakirlikten şikâyet etti. Sonra bir başkası geldi. O da yol kesicilikten şikâyet etti. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.m.) bana hitâben şöyle buyurdu:

“Ey Adiyy! Sen hiç Hîre’yi gördün mü?”

Ben, “Hayır, görmedim, fakat biliyorum” dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), “Eğer ömrün yeterse, deve üstündeki ve mahfeli içindeki kimsenin Allah’tan başka hiç kimseden korkmayarak, güven içinde tâ Hîre’den kalkıp Kâbe’yi tavaf etmeye gideceğini göreceksin” dedi.

Ben kendi kendime, “Ya şu Tayy kabilesinin memleketi bozguna uğratan eşkiyasına ne demeli?” diye düşünürken Hz. Peygamber (a.s.m.) sözüne şöyle devam etti:

“Eğer o zamana kadar yaşarsan Kısra’nın hazinelerinin ele geçirileceğini göreceksin.”

Ben, “Hürmüz’ün oğlu Kısra’nın mı?” diye sordum.

“Evet” buyurdu. Yine sözüne devamla şöyle buyurdu:

“Eğer ömrün vefa ederse, bir adamın avucunun altın veya gümüşle dolup taşıdığını göreceksin. Öyle ki, bu adam, parayı verebileceği fakir birisini bulamayacaktır.

“İçinizden birisi Allah’ın huzuruna, arada herhangi bir tercüman bulunmaksızın varacak ve Allahü Teâlâ kendisine, ‘Ben sana hakikati bildiren bir Peygamber göndermedim mi?’ diye soracak.

“O, ‘Evet, gönderdin’ diyecek.

“Allahü Teâlâ, ‘Sana mal ve evlât vermedim mi? Sana her türlü iyiliği yapmadım mı?’ diye soracak.

“O da, ‘Evet, verdin’ diye cevap verecek. Sağına bakacak yalnız cehennemini görecektir. Soluna bakacak, yine cehennemini görecektir. Öyle ise, bir hurma parçası kadar dahi olsa iyilikle cehennemden kendinizi korumaya bakın. Kim iyilik yapmak üzere bunu da bulamazsa, Allah’ın rızası için, bir iyiliğe götüren veya zayıf birisine yardımı ifade eden bir çift güzel söz söyleyin.”

Adiyy der ki, bir kadının, deve üstündeki mahfelde, tâ Hîre’den kalkıp, Kâbe’ye kadar Allah’tan başka kimseden korkmayarak geldiğini gözlerimle gördüm. Kısra’nın hazinelerini ele geçirenler arasında bizzat bulundum. Eğer ömrünüz yeterse, Ebu’l-Kâsım’ın [Peygamberimizin (a.s.m.)] haber verdiklerinin hepsinin de gerçekleşeceğini göreceksiniz.”

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا حُفِرَ الْحَنْدَقُ رَأَيْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ خَمَصًا شَدِيدًا فَأَنْكَفَأْتُ إِلَى امْرَأَتِي فَقُلْتُ: هَلْ عِنْدَكَ شَيْءٌ فَإِنِّي رَأَيْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ خَمَصًا شَدِيدًا فَأَخْرَجْتَ إِلَيَّ جِرَابًا فِيهِ صَاعٌ مِنْ شَعِيرٍ وَلَنَا بُهَيْمَةٌ دَاجِنٌ فَذَبَحْتُهَا وَطَحَنْتِ الشَّعِيرَ ففَرَعْتُ إِلَى فِرَاقِي وَقَطَعْتُهَا فِي بُزْمَتِهَا ثُمَّ وَلَّيْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: لَا تَفْضُخْنِي بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَبِمَنْ مَعَهُ فَجِئْتُهُ فَسَاوَرْتُهُ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَبَحْنَا بُهَيْمَةً لَنَا وَطَحْنَا صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ كَانَ عِنْدَنَا فَتَعَالَ أَنْتَ وَنَفَرْنَا مَعَكَ فَصَاحَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ: يَا أَهْلَ الْحَنْدَقِ إِنَّ جَابِرًا قَدْ صَنَعَ سُورًا فَحَيِّ هَلَّا بِكُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تُنْزِلُنَّ بُزْمَتَكُمْ وَلَا تَخْبِزُنَّ عَجِينَكُمْ حَتَّى أَجِيئَ فَجِئْتُ وَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْدُمُ النَّاسَ حَتَّى جِئْتُ امْرَأَتِي فَقَالَتْ: بِكَ وَبِكَ فَقُلْتُ: قَدْ قُلْتُ الَّذِي قُلْتُ فَأَخْرَجْتَ لَهُ عَجِينًا فَبَصَقَ فِيهِ وَبَارَكَ ثُمَّ عَمَدَ إِلَى بُزْمَتِنَا فَبَصَقَ فِيهَا وَبَارَكَ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ادْعِي خَازِنَةَ فَلْتَخْبِزْ مَعَكَ وَاقْدَحِي مِنْ بُزْمَتِكُمْ وَلَا تُنْزِلُوهَا وَهُمْ أَلْفٌ فَأَقْسِمُ بِاللَّهِ لَقَدْ أَكَلُوا حَتَّى تَرَكَوهُ وَانْحَرَفُوا وَإِنْ بُزْمَتُنَا لَتَغِطُّ كَمَا هِيَ وَإِنْ عَجِينُنَا لَيُخْبِزُ كَمَا هُوَ.

571

Câbir (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Hendek kazıldığı zaman Rasûlullah'ın (a.s.m.) çok şiddetli açlık çektiğini görmüştüm. Hemen evime, ailemin yanına döndüm.

“Yanında yiyecek bir şeyler var mı? Rasûlullah'ı çok aç bir vaziyette gördüm” dedim.

Eşim, içinde bir sa' [2,917 kg] arpa bulunan bir dağarcık çıkardı. Küçük de bir oğlağımız vardı. Ben oğlağı kesip kazana koydum, hanım da arpayı el değirmeninde öğüttü. İkimiz de işimizi aynı anda bitirdik. Sonra Rasûlullah'ı (a.s.m.) davet etmek üzere kapıya yöneldim.

Eşim, “Sakın beni Rasûlullah’a ve sahabîlerine karşı utandırma” dedi. Rasûlullah’ın (a.s.m.) yanına varıp, kendisine sessizce, “Yâ Rasûlallah, küçük oğlağımızı kestim. Eşim de evde bulunan bir sa’ arpayı öğüttü. Yanınızdaki cemaatle birlikte buyurun, gelin, yiyelim” dedim.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) yüksek sesle, “Ey hendekte bulunanlar! Câbir size bir ziyafet hazırlamış. Haydi, gidip yiyelim!” dedi.

Bana da dönüp, “Ben evinize gelinceye kadar kazanı ocaktan indirmeyin. Hamuru da pişirmeyin” diye tembih etti.

Eve geldim. Rasûlullah da (a.s.m.) peşimden, herkesten önce geldi. Yanına varınca eşim bana, gelen kalabalığı ağırlayamama korkusuyla, “Allah seni şöyle şöyle yapsın” diye söylendi. Ben de, “Senin söylediklerini ben de Rasûlullah’a söyledim” dedim. Daha sonra eşim mayalanmış olan hamuru Rasûlullah’ın huzuruna çıkardı. Rasûlullah (a.s.m.) mübarek tükürüğünü sürerek hamuru bereketlendirdi. Sonra et kazanının yanına varıp ona da tükürüğünü sürüp bereketlendirdi. Sonra eşime hitaben, “Haydi ekmekçi bir kadın çağır da seninle birlikte ekmek yapsın!” dedi. “Kazanı ocaktan indirmeyin. Yemeği kepçe kepçe alıp, verin” diye de tembihledi. Allah’a yemin ederim ki, gelenler bin kişi olduğu halde, hepsi de yiyip gitti. Onlar gittiği zaman da kazanımız önceden olduğu gibi kaynamaktaydı. Hamurumuzdan da ekmek yapılıyordu.

(Buhârî, Cihad: 188; Müslim, Eşribe: 141.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُضْطَجِعًا فِي بَيْتِي كَاشِفًا عَنْ فَخْذَيْهِ أَوْ سَاقَيْهِ فَاسْتَأْذَنَ أَبُو بَكْرٍ فَأُذِنَ لَهُ وَهُوَ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ فَتَحَدَّثَ ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ فَأُذِنَ لَهُ وَهُوَ كَذَلِكَ فَتَحَدَّثَ ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عُثْمَانُ فَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَسَوَّى ثِيَابَهُ، فَدَخَلَ فَتَحَدَّثَ فَلَمَّا خَرَجَ قَالَتْ عَائِشَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ دَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَلَمْ تَهْتَشْ لَهُ وَلَمْ تُبَالِهْ ثُمَّ دَخَلَ عُمَرُ فَلَمْ تَهْتَشْ لَهُ وَلَمْ تُبَالِهْ ثُمَّ دَخَلَ عُثْمَانُ فَجَلَسْتَ فَسَوَّيْتُ ثِيَابَكَ فَقَالَ: ﴿أَلَا أَسْتَحْيِي مِنْ رَجُلٍ تَسْتَحْيِي مِنْهُ الْمَلَائِكَةُ﴾

572

H.z. Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) odamda yatıyordu. Bacakları [baldırları] açıktı. O haldeyken Ebû Bekir içeriye girmek için izin istedi. Peygamber (a.s.m.) bulunduğu durumu değiştirmeksizin Ebû Bekir'in içeri girmesine izin verdi ve onunla bir müddet konuştu. Sonra Ömer içeri girmek için izin istedi. Ona da, aynı durumda müsaade etti ve onunla da bir miktar konuştu. Daha sonra Osman içeri girmek için izin istedi. Bu defa Peygamber (a.s.m.) kalkıp oturdu. Elbisesini düzeltti ve ondan sonra da Osman'ın içeri girmesine müsaade etti. Osman da içeri girip kendisiyle bir müddet konuştu. Daha sonra Osman dışarı çıkınca Âişe, "Yâ Rasûlallah! Ebû Bekir geldi, durumunuzu değiştirmediniz. Ömer girdi, ona da aynı şekilde davrandınız. Fakat Osman içeri girince, kalkıp oturdunuz ve elbisenizi düzelttiniz" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurdu:

"Ey Âişe! Meleklerin bile kendisinden hayâ ettiği bir kimseden ben nasıl hayâ etmem?"

(Müslim, Fezâilü's-Sahâbe: 26.)

وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ يَخْفِرُ بِثَرِ رُومَةَ فَلَهُ الْجَنَّةُ. فَحَفَرَهَا عُثْمَانُ، وَمَنْ جَهَّزَ جَيْشَ الْعُسْرَةِ فَلَهُ الْجَنَّةُ فَجَهَّزَهُ عُثْمَانُ﴾

573

Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

"Kim Rûme Kuyusu'nu açarsa cennetliktir."

Hiz. Osman, hemen onu açtırdı.

Rasûlullah (a.s.m.), "Kim Usre Ordusu'nu [Tebûk Gazvesi'ne giden ordu] donatırsa o cennetliktir" buyurdu. Bunun üzerine Hiz. Osman bu orduyu teçhiz etti [1000 dinar, 50 at ve 100 deve verdi].

(Buhârî, Fezâilü's-Sahâbe: 7; Tirmizî, Menâkıb: 19.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: مَا خَيْرَ رَسُولٍ لِلَّهِ ﷺ بَيْنَ أَمْرَيْنِ أَحَدُهُمَا أَيْسَرُ مِنَ الْآخَرِ إِلَّا اخْتَارَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا فَإِنْ كَانَ إِثْمًا كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ وَمَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِنَفْسِهِ إِلَّا أَنْ تُنْتَهَكَ حُرْمَةُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

574

Hz. Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) iki şeyden birini tercih etmek durumunda olduğu zaman günah olmadığı müddetçe, daima kolay olanını tercih ederdi. Eğer günah söz konusu olursa, insanlar arasında ondan en çok uzak duran da yine o olurdu. Rasûlullah (a.s.m.) Allah'ın haram kıldığı şeylerden birinin işlenmesi dışında, kendi şahsı ile ilgili bir meseleden dolayı asla kin tutup öç almamıştır.”

(Buhârî, Hudûd: 10; Müslim, Fezâil: 77; Tirmizî, Menâkıb: 34.)

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَفْصَةِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي: أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ؟ قَالَ: أَبُو بَكْرٍ، قُلْتُ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: عُمَرُ، وَخَشِيتُ أَنْ يَقُولَ: عُثْمَانُ، فَقُلْتُ: ثُمَّ أَنْتَ، قَالَ: مَا أَنَا إِلَّا رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ. 575

Muhammed bin Hanefî (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Babam Hz. Ali'ye, “Peygamberden (a.s.m.) sonra en hayırlı insan kimdir?” diye sordum.

“Ebû Bekir'dir” diye cevap verdi.

“Sonra kimdir?” dedim.

“Ömer” diye cevap verdi.

Osman demesinden korktuğum için, “Herhalde Ömer'den sonra da sen” dedim. Bunun üzerine babam, “Ben ancak Müslümanlardan birisiyim” diye cevap verdi.

(Mansûr Ali Nâsîf, Tâc: 3.315.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا امْرَأَةٌ تَتَوَضَّأُ إِلَى جَانِبِ قَصْرِ فَقُلْتُ: لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ؟ قَالُوا: لِعُمَرَ، فَذَكَرْتُ غَيْرَتَهُ فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا فَبَكَى عُمَرُ وَقَالَ: أَعَلَيْكَ أَغَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ﴾ 576

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bir defasında rüyamda kendimi cennette görmüştüm. Bir de baktım ki, bir kadın, bir köşkün yanında abdest alıyor.

‘Bu köşk kime aittir?’ diye sordum. ‘Ömer’indir’ dediler. Ömer’in kiskançlığını hatırlayıp hemen yönümü başka tarafa çevirdim.”

Ömer, Rasûlullah’ın (a.s.m.) bu lâtifeli müjdesini işitince ağladı ve, “Ey Allah’ın Rasûlü, sizi de mi kıskanacağım?” dedi.

(Buhârî, Bedü’l-Halk: 100; Müslim, Fezâil-i Sahabe: 20.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَلَهُ وَزِيرَانِ مِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ وَوَزِيرَانِ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ فَأَمَّا وَزِيرَايَ مِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ فَجِبْرِيلُ وَمِيكَائِيلُ وَأَمَّا وَزِيرَايَ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ فَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ﴾

577

Ebû Saîd (el-Hudrî) (r.a.) Hz. Peygamber’in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Hiçbir peygamber yoktur ki, gök ehlinde de [meleklerden], dünyada-kilerden de ikişer yardımcısı olmasın. Benim gök ehlinde vezirlerim Cebrail ve Mikâil’dir. Dünya ehlinde iki yardımcım da, Ebû Bekir ve Ömer’dir.”

(Tirmizî, Menâkıb: 16.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَهَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَقْدَمَهُ الْمَدِينَةَ لَيْلَةً فَقَالَ: ﴿لَيْتَ رَجُلًا صَالِحًا مِنْ أَصْحَابِي يَحْرُسُنِي اللَّيْلَةَ قَالَ: فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ سَمِعْنَا خَشْخَشَةَ سِلَاحٍ فَقَالَ: مَنْ هَذَا؟ قَالَ: سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَا جَاءَ بِكَ؟ فَقَالَ: وَقَعَ فِي نَفْسِي خَوْفٌ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَجِئْتُ أَخْرُسُهُ فَدَعَا لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ نَامَ﴾

578

Hz. Âişe (r.anha) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah’ın (a.s.m.) Medine’ye teşrif ettiği ilk gecelerden birisinde uykusu kaçmıştı.

“Keşke, Sahabelerimden sâlih birisi bulunsaydı da beni bu gece korusaydı” dedi.

Biz böyle konuşurken silah şakırtıları duyduk.

Hız. Peygamber (a.s.m.), “Kimdir o?” dedi.

Dışardan, “Ben, Sa’d bin Ebû Vakkas’ım” diye cevap geldi.

Rasûlullah (a.s.m.) ona, “Ne diye geldin?” diye sordu.

Sa’d, “Peygamber’e (a.s.m.) bir zarar gelir korkusu içime düştü ve kalkıp korumaya geldim” dedi.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) ona dua etti ve uyudu.

(Tirmizî, Menâkıb: 27.)

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَوْ كَانَ
بِعَدِي نَبِيٌّ لَكَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ﴾

579

Ukbe bin Amir (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Eğer benden sonra Peygamber gelecek olsaydı, Ömer bin Hattâb olurdu.”

(Tirmizî, Menâkıb: 18.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ
عُمَرَ وَقَلْبِهِ﴾

580

İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah, Ömer’in diline ve kalbine hakkı yerleştirdi.”

(Tirmizî, Menâkıb: 18.)

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَخَى النَّبِيِّ ﷺ بَيْنَ أَصْحَابِهِ فَجَاءَ
عَلَيَّ تَذَمُّعُ عَيْنَاهُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخَيْتَ بَيْنَ أَصْحَابِكَ وَلَمْ تُؤَاخِ بَيْنِي
وَبَيْنَ أَحَدٍ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَنْتَ أَخِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾

581

İbn Ömer (r.a.) rivâyet ediyor:

Peygamberimiz (a.s.m.), hicretten sonra, Sahabeleri birbirleriyle kardeş yapmıştı. Ali gözü yaşlı bir halde geldi ve “Yâ Rasûlallah, Sahabelerin hepsini birbirleriyle kardeş yaptınız. Fakat beni hiçbirisi ile kardeş yapmadınız” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.) bu sözler üzerine şöyle cevap verdi:
“Sen de benim dünya ve âhiret kardeşimsin.”

(Tirmizî, Menâkıb: 21.)

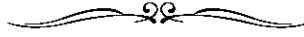
عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ أُذُنِي مِنْ فِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
582 وَهُوَ يَقُولُ: ﴿طَلْحَةُ وَالزُّبَيْرُ جَارَايَ فِي الْجَنَّةِ﴾

Ali (bin Ebû Tâlib) (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) mübarek ağzından bizzat işittim. Şöyle buyuruyordu:

“Talha ve Zübeyir cennette benim komşularımdır.”

(Tirmizî, Menâkıb: 22.)

عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿وَمَنْ كُنْتُ
583 مَوْلَاهُ فَعَلَيَّْ مَوْلَاهُ﴾

Zeyd bin Erkâm (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Ben kimin dostu ve efendisi isem, Ali de onun dostu ve efendisidir.”

(Tirmizî, Menâkıb: 20; İbn Mâce, Mukaddime: 11; Müsned, 1:84.)

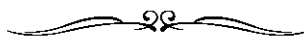

584 عَنْ عَلِيٍّ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَنَا دَارُ الْحِكْمَةِ وَعَلَيٌّْ بَابُهَا﴾

Hiz. Ali'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Ben hikmetin sarayıyım. Ali de onun kapısıdır.”

(Tirmizî, Menâkıb: 21.)

عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ عَلِيٌّ قَدْ تَخَلَّفَ عَنِ

النَّبِيِّ ﷺ فِي خَيْبَرَ وَكَانَ رَمِدًا فَقَالَ: أَنَا أَتَخَلَّفُ! فَخَرَجَ فَلَحِقَ بِالنَّبِيِّ ﷺ، فَلَمَّا كَانَ مَسَاءَ اللَّيْلَةِ الَّتِي فَتَحَهَا اللَّهُ فِي صَبَاحِهَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا أُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ أَوْ لِيَأْخُذَنَّ بِالرَّايَةِ غَدًا رَجُلٌ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَوْ قَالَ يُحِبُّ اللَّهُ وَرَسُولَهُ يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَإِذَا نَحْنُ بِعَلِيِّ وَمَا نَزَّجُوهُ، قَالُوا هَذَا عَلِيٌّ فَأَعْطَاهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الرَّايَةَ فَفَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾

585

Seleme bin Ekvâ (r.a.) rivâyet etmiştir:

Ali (r.a.) Hayber Seferi'ne Hz. Peygamber'le (a.s.m.) birlikte çıkmamıştı. Çünkü gözlerinden rahatsızdı. Sonra, "Ben bu seferden geri mi kalacağım?" deyip hemen yola çıktı ve Hz. Peygamber'e (a.s.m.) kavuştu. Hayber'in fethedileceği günün gecesinde Rasûlullah (a.s.m.), "Bu sancak, yarın Allah ve Rasûlü'nün kendisini sevdiği [veyahut Allah ve Rasûlü'nü çok seven] birisine verilecek. Allah da onu muzaffer edecektir" dedi.

Bir de baktık ki, Ali bize yetmişmiş. Hâlbuki biz onun geleceğini ümit etmiyorduk.

"İşte Ali!" dediler. Rasûlullah (a.s.m.) sancağı Ali'ye verdi ve Allah, Ali'nin sancağı altında Hayber'in fethini müyesser kıldı.

(Buhârî, Bed'ü'l-Halk: 104; Müslim, Fezâilü's-Sahâbe: 35; Tirmizî, Menâkıb: 20.)

عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُنَا إِذْ جَاءَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَعَلَيْهِمَا قَمِيصَانِ أَحْمَرَانِ يَمْشِيَانِ وَيَعْثُرَانِ فَتَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْمُنْبَرِ فَحَمَلَهُمَا وَوَضَعَهُمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ثُمَّ قَالَ: صَدَقَ اللَّهُ: ﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ﴾ نَظَرْتُ إِلَى هَذَيْنِ الصَّبِيَّيْنِ يَمْشِيَانِ وَيَعْثُرَانِ فَلَمْ أَضْبِرْ حَتَّى قَطَعْتُ حَدِيثِي وَرَفَعْتُهُمَا

Hz. Büreyde (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Hz. Peygamber (a.s.m.) bize bir konuşma yapıyordu. Hasan ile Hüseyin çıkageldi. Üzerlerinde de kırmızı birer gömlek vardı. Düşe kalka yürüyorlardı. Rasûlullah (a.s.m.) minberden indi ve onları kucağına alıp önüne koydu. Sonra da şöyle buyurdu:

“Allahü Teâlâ, ‘Mallarınız ve evlâtlarınız fitnedir, birer imtihan vesilesidir’ diye ne doğru buyurmuştur. Bu iki çocuğa baktım; düşe kalka yürüyorlar. Sabredemedim, konuşmamı kestim, kaldırıp buraya getirdim.”

(Tirmizî, Menâkıb: 31.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ غَدَاةً وَعَلَيْهِ مِرْطٌ مَرْحَلٌ مِنْ شَعِيرٍ أَسْوَدَ فَجَاءَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ فَأَدْخَلَهُ ثُمَّ جَاءَ الْحُسَيْنُ فَأَدْخَلَهُ مَعَهُ ثُمَّ جَاءَتْ فَاطِمَةُ فَأَدْخَلَهَا ثُمَّ جَاءَ عَلِيٌّ فَأَدْخَلَهُ ثُمَّ قَالَ: ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾

587

Hiz. Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

Hiz. Peygamber (a.s.m.) bir sabah, üzerinde siyah kıldan yapılmış ve üzeri nakışlı bir elbise olduğu halde dışarı çıktı. O esnada Ali'nin oğlu Hasan geldi. Hiz. Peygamber (a.s.m.), onu elbisenin içine aldı. Sonra Hüseyin geldi. Onu da elbisenin içine aldı. Sonra Fâtıma geldi. Onu da elbisenin içine aldı. Sonra Ali geldi. Onu da elbisenin içine alıp sardı. Daha sonra da şu âyeti okudu:

“Allah, siz ehl-i beytten kiri gidermek ve sizi tertemiz yapmak ister.” (Ahzâb Sûresi, 33.)

(Müslim, Fezâil-i Sahabe: 61; Tirmizî, Edeb: 49.)

عَنْ مَسْرُوقٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ذَكَرُوا ابْنَ مَسْعُودٍ عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَقَالَ: ذَاكَ رَجُلٌ لَا أَرَأَى أُحِبُّهُ بَعْدَ مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿اسْتَقْرِئُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ: مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ فَبَدَأَ بِهِ وَسَلِّمَ وَأَبَى بْنُ كَعْبٍ وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ﴾ رَوَاهُ الشَّيْخَانُ.

588

Hiz. Mesrûk (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Abdullah İbn Amr'ın yanında İbn Mes'ûd'dan söz açtılar. Bunun üzerine Abdullah şöyle dedi:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) onun hakkındaki sözlerini işittikten sonra onu sevmekten vazgeçemem. Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştu:

“Kur'ân-ı Kerîm'i şu dört kişiden öğreniniz: Abdullah İbn Mes'ûd'dan (ilk önce onu saymıştır), Sâlim'den, Übeyy bin Ka'b'dan ve Muaz bin Cebel'den.”

(Buhârî, Menâkıbü'l-Ensar: 14; Müslim, Fezâil-i Sahabe: 118.)

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِعُمَرَ وَكَانَ قَدْ تَكَلَّمَ
فِي صَدَقَةِ الْعَبَّاسِ: ﴿إِنَّ عَمَّ الرَّجُلِ صِنُو أَبِيهِ﴾

589

H. Ali'nin (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) Ömer, Abbas'ın zekât meselesi hakkında konuştuğunda ona şöyle dedi:

“Amca baba yerindedir.”

(Tirmizî, Menâkıb: 28.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا يَقُولُونَ: أَكْثَرُ أَبِي
هُرَيْرَةَ وَإِنِّي كُنْتُ أَلْزَمُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِشَبَعِ بَطْنِي حَتَّى لَا أَكُلُ الْخَمِيرَ
وَلَا أَلْبَسُ الْحَرِيرَ وَلَا يَخْدُمَنِي فَلَانٌ وَلَا فَلَانَةٌ وَكُنْتُ أُلْصِقُ بَطْنِي
بِالْحَصْبَاءِ مِنَ الْجُوعِ وَإِنْ كُنْتُ لَأَسْتَقْرِئُ الرَّجُلَ الْآيَةَ هِيَ مَعِيَ كَيْ
يَنْقَلِبَ بِي فَيُطْعِمَنِي، وَكَانَ خَيْرَ النَّاسِ لِلْمَسَاكِينِ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي
طَالِبٍ، كَانَ يَنْقَلِبُ بِنَا فَيُطْعِمُنَا مَا كَانَ فِي بَيْتِهِ حَتَّى كَانَ يُخْرِجُ إِلَيْنَا
الْعُكَّةَ الَّتِي لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ فَتَشْقُهَا فَتَلْعَقُ مَا فِيهَا.

590

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

İnsanlar, “Ebû Hüreyre çok hadis rivâyet ediyor” diyorlardı. Hâlbuki ben karın tokluğuna devamlı olarak Rasûlullah'ın (a.s.m.) peşinde dolaşıyor, etmek yemiyor, ipekli elbise giymiyordum. Ne erkek ve ne de kadın hizmetçim vardı. Zaman zaman açlıktan karnımı yere yapııştırıyor, açlık acısını dindirmeye çalışıyordum. Kendim bildiğim halde, insanların bana bir âyeti okuyup öğretmesini isterdim. Tâ ki, onlar bu vesileyle beni alıp evlerine götür-

sünler. Hem âyeti öğretip, hem de bana bir şeyler yedirsınler. Cafer bin Ebû Tâlib fakirlere çok iyi davrananlardandı. Bizi alır, evine götürür, ne varsa yedirirdi. Evde bir şey bulunmadığı zaman da yağ kabını çıkarır, biz de kabın ağzını açarak dibinde kalanları sıyırdık.”

(Buhârî, Fezâil-i Sahabe: 10.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿رَأَيْتُ جَعْفَرًا يَطِيرُ فِي الْجَنَّةِ مَعَ الْمَلَائِكَةِ﴾

591

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Cafer’i cennette meleklerle birlikte uçarken gördüm.”

(Tirmizî, Menâkıb: 30.)

عَنْ خُبَابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: هَاجَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَبْتَغِي وَجْهَ اللَّهِ، فَوَقَعَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ فَمِنَّا مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَأْكُلْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا، وَمِنَّا مَنْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِيهَا وَإِنْ مُضِعَبَ بَنِ عُمَيْرٍ مَاتَ وَلَمْ يَثْرُكْ إِلَّا ثَوْبًا كَانُوا إِذَا غَطُّوا بِهِ رَأْسَهُ خَرَجَتْ رِجْلَاهُ وَإِذَا غَطِّيَ بِهَا رِجْلَاهُ خَرَجَ رَأْسُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿غَطُّوا رَأْسَهُ وَاجْعَلُوا عَلَى رِجْلَيْهِ الْإِذْخِرَ﴾

592

H. Habbâb’dan (r.a.) rivâyet ediliyor:

Rasûlullah’la (a.s.m.) birlikte sadece Allah rızası için hicret etmiştik. Mükâfatımızı da Allah’tan bekliyorduk. Ancak kimimiz Allah’ın dünyadaki nimetlerinden istifade edemeden vefât etti. Kimimiz de hicretten sonra dünya nimetlerine kavuştu.

Mus’ab bin Umeyr de vefat ettiği zaman, geride bir tek elbisesinden başka bir şey bırakmamıştı. Bununla baş tarafını örttükleri zaman ayakları açıkta kalıyor ayaklarını örttükleri zaman da baş kısmı açıkta kalıyordu. Rasûlullah (a.s.m.), “Bu elbise ile baş kısmını örtün. Ayaklarının üstüne de ızdır denilen ottan koyun” buyurdu.

(Buhârî, Menâkıbü’l-Ensâr: 45; Müslim, Cenâiz: 44; Tirmizî, Menâkıb: 53.)

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: اجْتَمَعَ نِسَاءُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كُلُّهُنَّ عِنْدَهُ فِي مَرَضِهِ فَجَاءَتْ فَاطِمَةُ تَمْشِي كَأَنَّ مِشْيَتَهَا مِشْيَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ﴿مَرْحَبًا بِابْنَتِي فَأَجْلَسَهَا عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ شِمَالِهِ ثُمَّ أَسْرَأَ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَبَكَتْ فَاطِمَةُ ثُمَّ إِنَّهُ سَارَاهَا فَضَحِكَتْ أَيْضًا، فَقُلْتُ لَهَا: مَا يُبْكِيكِ؟ فَقَالَتْ: مَا كُنْتُ لِأَقْبِشِي سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ: مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ فَرَحًا أَقْرَبَ مِنْ حُزْنٍ فَلَمَّا قُبِضَ النَّبِيُّ ﷺ سَأَلْتُهَا فَقَالَتْ: كَانَ حَدَّثَنِي أَنَّ جَبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُهُ بِالْقُرْآنِ كُلِّ عَامٍ مَرَّةً وَإِنَّهُ عَارَضُهُ بِهِ فِي الْعَامِ مَرَّتَيْنِ وَلَا أَرَانِي إِلَّا قَدْ حَضَرَ أَجَلِي وَإِنَّكَ أَوَّلُ أَهْلِي لِحُوقًا بِي وَنَعَمَ السَّلَفُ أَنَا لَكَ فَبَكَيتُ لَذَلِكَ ثُمَّ إِنَّهُ سَارَنِي فَقَالَ: أَلَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ أَوْ سَيِّدَةَ نِسَاءِ هَذِهِ الْأُمَّةِ فَضَحِكَتُ لَذَلِكَ.

593

Hız. Âişe (r.anha) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) vefat hastalığı sırasında bütün hanımları bir araya toplanmışlardı. Biraz sonra Fâtıma da yürüyerek geldi. Onun yürüyüşü tıpkı Rasûlullah'ın yürüyüşü gibiydi.

Rasûlullah (a.s.m.) kendisine, "Hoş geldin kızım" dedi ve sağına (veya soluna) oturttu. Sonra kendisine gizlice bir şeyler söyledi. Bunun üzerine Fâtıma ağladı. Tekrar ona bir şeyler söyledi. Ancak bu defa güldü. Ben de bunun üzerine Fâtıma'ya, "Niye ağlıyorsun?" diye sordum.

Fâtıma, "Rasûlullah'ın (a.s.m.) sırrını açığa vuramam" diye cevap verdi. Kendi kendime şöyle diyordum: "Bugünkü kadar, sevincin üzüntüye bu derece yaklaştığını görmedim."

Rasûlullah (a.s.m.) âhirete teşrif edince bu hâdiseyi tekrar Fâtıma'ya sordum. Şöyle dedi:

"Rasûlullah (a.s.m.) her sene Kur'ân-ı Kerîm'i baştan sona bir defa Ceb-rail'le karşılıklı okuduklarını [mukabele], bu sene ise iki kere mukabele ettiğini söyledi. Ve 'Ecelimin yaklaştığını hissediyorum. Ailemden bana ilk kavuşacak olan sensin. Ben senin için ne iyi selefim [senden önce gidici]' buyurdu.

“Bunun için ağlamıştım. Daha sonra ise bana, ‘Mü’min kadınların veya bu ümmetin kadınlarının efendisi olmaya razı değil misin?’ diye sordu. Bunu işitince de gülmüştüm.”

(Buhârî, Menâkıb: 25; Müslim, Fezâilü’s-Sahâbe: 99; İbn Mâce, Cenâiz: 64.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ﴾

594

Ebû Saîd Hudrî (r.a.), Hz. Peygamber’den (a.s.m.) şöyle rivâyet ediyor: “Hasan ve Hüseyin, cennet gençlerinin efendileridir.”

(Tirmizî, Menâkıb:31.)

عَنْ خَيْثَمَةَ بْنِ أَبِي سَبْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَقُلْتُ: اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي جَلِيسًا صَالِحًا فَيَسِّرْ لِي أَبَا هُرَيْرَةَ فَجَلَسْتُ إِلَيْهِ فَقُلْتُ: إِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ يُيَسِّرَ لِي جَلِيسًا صَالِحًا فَوَفَّقْتَ لِي فَقَالَ لِي: مِمَّنْ أَنْتَ؟ قُلْتُ: مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ جِئْتُ أَلْتَمِسُ الْخَيْرَ وَأَطْلُبُهُ قَالَ: أَلَيْسَ فَيْكُمْ سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ مُجَابُ الدَّعْوَةِ، وَابْنُ مَسْعُودٍ صَاحِبُ طَهْوَرِ النَّبِيِّ ﷺ وَنَعْلَيْهِ، وَحَذِيفَةُ صَاحِبِ سِرِّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَعَمَّارُ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ مِنَ الشَّيْطَانِ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ، وَسَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ صَاحِبُ الْكِتَابَيْنِ.

595

Hayseme bin Ebû Sebre (r.a.) rivâyet etmiştir:

Medine’ye geldim ve “Yâ Rabbi, kendisi ile konuşup sohbet edeceğim, iyi bir kimseyi karşıma çıkar” diye dua ettim. Allah da karşıma Ebû Hüreyre’yi çıkardı. Kendisi ile bir yere oturup konuştum ve “Allah’tan, kendisi ile oturup sohbet edecek iyi bir zâtlı beni karşılaştırmasını istedim. Allah da seni nasip etti” dedim.

Bu söz üzerine Ebû Hüreyre, “Sen kimlerdensin?” diye sordu.

“Kûfeliyim ve hayrı arayıp bulmak üzere buraya geldim” dedim.

Ebû Hüreyre “Duası daima Allah tarafından kabul edilen Sa’d bin Mâlik,

Hız. Peygamber'in abdest suyunu ve takunyalarını hazırlayacak kadar kendisine yakın olan İbn Mes'ûd, Rasûlullah'ın (a.s.m.) sırdaşı Huzeyfe, Hız. Peygamber'in ifadesiyle Allah'ın kendisini şeytanın kötülüğünden koruduğu Ammâr ve Kur'ân'ı da, İncil'i de iyi bilen Selmân-ı Fârisî aranızda değil mi? Daha burada ne arıyorsun?" dedi.

(Buhârî, Fezâil-i Sahabe: 20; Tirmizî, Menâkıb: 38.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَامِلَ الْحُسَيْنِ عَلَى عَاتِقِهِ فَقَالَ رَجُلٌ: نِعَمَ الْمَرْكَبُ رَكِبْتَ يَا غُلَامُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿وَنِعَمَ الرَّايِبُ هُوَ﴾

596

İbn Abbas (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) Hüseyin'i omuzunda taşıyordu. Bunu gören birisi, "Ne güzel bir bineğin üzerindesin, ey çocuk!" dedi.

Rasûlullah da (a.s.m.), "O da ne güzel bir binicidir" diye cevap verdi.

(Tirmizî, Menâkıb: 31.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَعَى زَيْدًا وَجَعْفَرًا وَابْنَ رَوَاحَةَ لِلنَّاسِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَهُمْ خَبَرُهُمْ فَقَالَ: ﴿أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا جَعْفَرٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ رَوَاحَةَ فَأُصِيبَ وَعَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ حَتَّى أَخَذَهَا سَيْفٌ مِنْ سِوْفِ اللَّهِ حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ﴾

597

Hız. Enes (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), Mûte Harbi sırasında, Zeyd, Cafer ve İbn Revaha'nın ölüm haberleri gelmeden önce şehit olduklarını haber verdi. Rasûlullah (a.s.m.) şöyle diyordu:

"Sancağı Zeyd aldı ve vurularak (şehid) düştü, sonra Cafer aldı, o da vurularak şehit düştü. Sonra İbn Revaha aldı, o da şehit oldu. Nihayet Allah'ın kılıçlarından bir kılıç sancağı aldı ve Allah onun kumandası altında zaferi nasip etti."

Rasûlullah bunları söylerken gözleri yaşarmıştı.

(Buhârî, Megâzî: 44; Tirmizî, Menâkıb: 25.)

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عُمَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ
النَّبِيِّ ﷺ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ لِمُعَاوِيَةَ: ﴿اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًا
وَاهْدِ بِهِ﴾

598

Hız. Peygamber'in (a.s.m.) Sahabelerinden Abdurrahman bin Ebû Umeyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) Muâviye (r.a.) hakkında şöyle dua ettiğini rivâyet eder:

“Yâ Rabbi, onu doğru yolda dâim eyle ve başkalarını da onun vasıtasıyla doğru yola eriştir.”

(Tirmizî, Menâkıb: 48.)

عَنْ أَنَسٍ: قَالَ أَبُو بَكْرٍ لِعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بَعْدَ وَفَاةِ النَّبِيِّ ﷺ:
انْطَلِقْ بِنَا إِلَى أُمِّ أَيْمَنَ نَزُورُهَا كَمَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَزُورُهَا فَلَمَّا انْتَهَيْنَا
إِلَيْهَا بَكَتْ فَقَالَا لَهَا: مَا يَبْكُكِ؟ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ:
مَا أَبْكِي لَجَهْلِي بِذَلِكَ وَلَكِنْ لِأَنَّ الْوَحْيَ قَدْ انْقَطَعَ مِنَ السَّمَاءِ.
فَهَيَّجَتْهُمَا عَلَى الْبُكَاءِ فَجَعَلَا يَبْكِيَانِ مَعَهَا.

599

Enes (bin Mâlik) (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Hız. Peygamber'in (a.s.m.) vefatından sonra Ebû Bekir, Ömer'e, “Haydi, Hız. Peygamber'in (a.s.m.), Ümmü Eymen'i ziyaret ettiği gibi biz de gidip ziyaret edelim” dedi. Kalkıp gittiler. Ümmü Eymen'in yanına vardıklarında ağlamaya başladı. Ebû Bekir ve Ömer, ona, “Ne diye ağlıyorsun? Rasûlullah'ın (a.s.m.) Allah katındaki makamı elbette daha hayırlıdır” dediler. Ümmü Eymen, “Ben bunu bilmediğimden ağlamıyorum ki. Ben artık semadan vahyin gelişi kesilmiştir diye ağlıyorum” dedi.

Bu söz onlara öylesine dokundu ki, beraberce ağlamaya başladılar.

(Müslim, Fezâilü's-Sahabe: 103.)

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿يَا عَائِشُ هَذَا جِبْرِيلُ يُقْرِئُكَ

السَّلَامَ فَقُلْتُ: وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ تَرَى يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَا أَرَى ﴿

600

Hız. Âişe (r.anha) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bir defasında, “Ey Âişe, işte Cebrail! Sana selâm ediyor” buyurdu. Ben de, “Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi onun da üzerine olsun” dedim. Rasûlullah (a.s.m.), benim görmediğimi de görürdü.

(Tirmizî, Menâkıb: 63; Müslim, Fezâilü’s-Sahabe: 91.)

عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَتْ الْأَنْصَارُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ تَقُولُ:

نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدًا عَلَى الْجِهَادِ مَا حِينَا أَبَدًا فَأَجَابَهُمْ:

اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ فَأَكْرِمِ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ 601

Enes (bin Mâlik) (r.a.) Ensârın, Hendek Gavzesi sırasında şu şiiri okuduğunu anlatıyor:

“Biz o kimseleriz ki, biat etmişiz Muhammed’e (a.s.m.).

“Yaşadığımız müddetçe ebediyyen cihad etmeye.”

Rasûlullah (a.s.m.) onların bu şiirine şöyle cevap vermişti:

“Allahım gerçek hayat ancak âhiret hayatıdır. Ensâr ve Muhâcirîne ikrâm et.”

(Buhârî, Menâkıbü’l-Ensâr: 9; Müslim, Cihad: 126; Tirmizî, Menâkıb: 55.)

عَنْ ابْنِ شَمَاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: حَضَرْنَا عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ وَهُوَ فِي سِيَاقَةِ الْمَوْتِ يَبْكِي طَوِيلًا وَحَوْلَ وَجْهِهِ إِلَى الْجِدَارِ فَجَعَلَ ابْنُهُ يَقُولُ: يَا أَبَتَاهُ أَمَا بَشَّرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِكَذَا، قَالَ: فَأَقْبَلَ بِوَجْهِهِ فَقَالَ: إِنَّ أَفْضَلَ مَا نَعِدُ شَهَادَةَ أَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ إِنْ قَدْ

كُنْتُ عَلَى أَطْبَاقٍ ثَلَاثٍ لَقَدْ رَأَيْتَنِي وَمَا أَحَدٌ أَشَدَّ بُغْضًا لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنِّي فَلَوْ مِثُّ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ لَكُنْتُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلَمَّا جَعَلَ اللَّهُ الْإِسْلَامَ فِي قَلْبِي أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقُلْتُ: ابْسُطْ يَمِينَكَ فَلَأُبَايِعَنَّكَ فَبَسَطَ يَمِينَهُ فَقَبَضْتُ يَدِي فَقَالَ: مَا لَكَ يَا عَمْرُو؟ فَقُلْتُ: أَرَدْتُ أَنْ أَشْتَرِطَ قَالَ: تَشْتَرِطُ بِمَاذَا؟ قُلْتُ: أَنْ يُغْفَرَ لِي، قَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْإِسْلَامَ يَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهُ وَأَنَّ الْهِجْرَةَ تَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهَا وَأَنَّ الْحَجَّ يَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهُ وَمَا كَانَ أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَا أَجَلَ فِي عَيْنِي مِنْهُ وَمَا كُنْتُ أَطِيقُ أَنْ أَمْلَأَ عَيْنِي مِنْهُ إِجْلَالًا لَهُ وَلَوْ سُئِلْتُ أَنْ أَصِفَهُ مَا أَطَقْتُ لِأَنِّي لَمْ أَكُنْ أَمْلَأُ عَيْنِي مِنْهُ وَلَوْ مِثُّ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ لَرَجَوْتُ أَنْ أَكُونَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، ثُمَّ وَلِينَا أَشْيَاءَ لَا أَذْرِي مَا حَالِي فِيهَا، فَإِذَا أَنَا مِثُّ فَلَا تَصْحَبُنِي نَائِحَةٌ وَلَا نَارٌ فَإِذَا دَفَنْتُمُونِي فَشُتُّوا التُّرَابَ عَلَيَّ شِنًا ثُمَّ أَقِيمُوا حَوْلَ قَبْرِي قَدَرًا مَا تُنَحَرُ جَزُورٌ يُقَسَّمُ لَحْمُهَا حَتَّى أَسْتَأْنِسَ بِكُمْ وَأَنْظُرَ مَاذَا أَرَا جُعُ بِهِ رُسُلُ رَبِّي.

602

İbn Şemâs (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Amr bin Âs'ın ziyaretine gitmiştik. Ölüm hastalığında idi ve durmadan ağlıyordu. Yüzünü de duvardan tarafa çevirmişti. Oğlu, "Babacığım, niye bu kadar üzülüyorsun? Rasûlullah (a.s.m.) seni şöyle şöyle müjdelemedi mi? Rasûlullah (a.s.m.) seni şununla müjdelemedi mi?" demeye başladı. Bunun üzerine yüzünü bizden tarafa çevirdi ve şunları söyledi: "Âhiret için hazırladığım en değerli şey 'Lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammedden Rasûlullah'dır [Allah'tan başka ilâh olmadığına, Muhammed'in (a.s.m.) Allah'ın Rasûlü olduğuna şehadet ederim]. Hayatımın üç devresi vardır:

"Önceleri Rasûlullah'a (a.s.m.) benden çok kin tutan birisi yoktu. Eğer bu hal üzerine ölseydim şüphesiz ki cehennemlik olacaktım. Allah kalbimi İslâm'a yöneltince Rasûlullah'a (a.s.m.) geldim ve 'Sağ elini uzat, sana biat edeyim' dedim. O sağ elini uzatınca ben elimi geri çektim. Rasûlullah (a.s.m.),

‘Ne oluyor sana Amr?’ dedi. ‘Önce bir şart koşmak istiyorum’ dedim. Rasûlullah (a.s.m.), ‘Ne şartı koşacaksın bakalım?’ dedi. ‘Günahlarımın affedilmesini’ dedim. Rasûlullah (a.s.m.) ‘Bilmiyorsun ki, İslâm, önceki günahları siler, hicret önceki günahları siler, hac da önceki günahları siler’ buyurdu. Artık bundan sonra, benim için Rasûlullah’tan (a.s.m.) daha sevimli birisi olamazdı. Ona karşı duyduğum saygıdan dolayı, gözlerim doya doya ona bakamazdım. Eğer onun vasıflarını dile getirmem istense bunu yapamazdım. Çünkü hayranlıkla kendisine bakarken, yüzünün şeklini göremezdim. İşte bu halde iken ölseydim, cennetliklerden biri olacağımı kuvvetle ümit ederdim.

“Daha sonra bazı vazifelerin başına getirildim. Bu sıradaki halimin nasıl olduğunu bilemiyorum.

“Öldüğüm zaman, hiçbir kadın arkamdan ağıt yakmasın! Buhur da yakılmasın. Beni defnettığınız zaman üzerime toprak serpiniz. Sonra da bir deve kesip, etini dağıtıncaya kadar, kabrimin çevresinde bulunun ki, yerime alısayım ve Rabbimin elçileri olan sorgu meleklerine vereceğim cevabı düşüneyim.”

(Müslim, İman: 192.)

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَسَمِعْتُ خَشْفَةً فَقُلْتُ: مَنْ هَذَا؟ قَالُوا: هَذِهِ الْغُمَيْصَاءُ بِنْتُ مِلْحَانَ أُمُّ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ﴾ 603

Enes (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Cennete girdim. Birden bir ayak sesi işittim. ‘Kimdir o?’ diye sordum.

“‘Bu, Enes bin Mâlik’in annesi Milhan kızı Gumeysâ’dır’ dediler.”

(Müslim, Fezâil-i Sahabe: 105.)

وَقِيلَ لِأَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَرَأَيْتَ اسْمَ الْأَنْصَارِ أَكُنْتُمْ تُسَمُّونَ بِهِ أَمْ سَمَّاكُمُ اللَّهُ؟ قَالَ: بَلْ سَمَّانا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ. 604

Enes’e (r.a.) denildi ki, “Sen şu Ensâr isminin verilişi hakkında ne dersin? Size önceden Ensâr denilir miydi, yoksa Allah mı size bu ismi verdi?”

Enes, “Evet, bize bu ismi Allah verdi” dedi.

(Buhârî, Menâkıbü’l-Ensâr: 1.)

عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿اللَّهُمَّ اغْفِرْ
605 لِلْأَنْصَارِ وَلِأَبْنَاءِ الْأَنْصَارِ وَلِأَبْنَاءِ أَبْنَاءِ الْأَنْصَارِ﴾

Zeyd bin Erkâm'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allahım, Ensârın, Ensârın çocuklarını ve Ensârın torunlarını mağfîret eyle, başışla.”

(Müslim, Fezâil-i Sahabe: 172; Tirmizî, Menâkıb: 65.)

عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَثَلُ أُمَّتِي مَثَلُ الْمَطَرِ
606 لَا يَذْرَى أَوَّلُهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ﴾

Enes'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Ümmetimin hâli yağmura benzer. Başlangıcının mı, yoksa sonunun mu hayırlı olduğu belli değildir.”

(Tirmizî, Edeb: 81.)

عَنْ عَائِشَةَ -رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا- رَوَى أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿اهْجُرُوا
قُرَيْشًا فَإِنَّهُ أَشَدُّ عَلَيْهَا مِنْ رَشْقٍ بِالنَّبْلِ فَأَرْسَلَ إِلَى ابْنِ رَوَاحَةَ فَقَالَ:
اهْجُرْهُمْ فَهَجَّاهُمْ فَلَمْ يُرْضَ، فَأَرْسَلَ إِلَى كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ، ثُمَّ أَرْسَلَ
إِلَى حَسَّانَ بْنِ ثَابِتٍ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ قَالَ حَسَّانُ: قَدْ أَنْ لَكُمْ أَنْ تُرْسِلُوا
إِلَى هَذَا الْأَسَدِ الضَّارِبِ بِذَنْبِهِ ثُمَّ أَذْلَعَ لِسَانَهُ فَجَعَلَ يُحَرِّكُهُ فَقَالَ:
وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا أَفْرِيئُهُمْ بِلِسَانِي فَرَى الْأَدِيمُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
لَا تَعْجَلْ فَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ أَعْلَمُ قُرَيْشٍ بِأَنْسَابِهَا وَإِنْ لِي فِيهِمْ نَسَبًا حَتَّى
يُلْخِصَ لَكَ نَسَبِي، فَأَتَاهُ حَسَّانُ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ لَحِصَ
لِي نَسَبُكَ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا أَسْأَلُكَ مِنْهُمْ كَمَا تُسَلُّ الشَّعْرَةَ مِنْ

الْعَجِينَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ رُوحَ الْقُدُسِ لَا يَزَالُ يُؤَيِّدُكَ مَا
نَافَحْتَ عَنِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ﴿﴾ قَالَ حَسَّانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ:

هَجَوْتُ مُحَمَّدًا فَأَجَبْتُ عَنْهُ وَعِنْدَ اللَّهِ فِي ذَلِكَ الْجَزَاءُ

هَجَوْتُ مُحَمَّدًا بَرًّا حَنِيفًا رَسُولَ اللَّهِ شَيْمَتُهُ الْوَفَاءُ

فَإِنَّ أَبِي وَوَالِدَهُ وَعِزَّضِي لِعِزِّضِ مُحَمَّدٍ مِنْكُمْ وَفَاءُ

ثَكَلْتُ بُيَّتِي إِنْ لَمْ تَرَوْهَا تُبَارِينَ الْأَعْنَةَ مُضْعِدَاتِ

عَلَى أَكْتَاغِهَا الْأَسْلَ الظَّمَاءُ تَطْلُمُهُنَّ بِالْخُمْرِ النِّسَاءُ

فَإِنْ أَعْرَضْتُمُو عَنَّا اعْتَمَرْنَا وَإِلَّا فَاصْبِرُوا لِضِرَابِ يَوْمٍ

وَقَالَ اللَّهُ قَدْ أَرْسَلْتُ عَبْدًا وَكَانَ الْفَتْحُ وَانْكَشَفَ الْغِطَاءُ

يُعِزُّ اللَّهُ فِيهِ مَنْ يَشَاءُ يَقُولُ الْحَقُّ لَيْسَ بِهِ خَفَاءُ

وَقَالَ اللَّهُ قَدْ يَسَّرْتُ جُنْدًا هُمْ الْأَنْصَارُ عُرْضَتُهَا اللَّقَاءُ

يُلَاقِي كُلَّ يَوْمٍ مِنْ مَعَدٍّ سَبَابٌ أَوْ قِتَالٌ أَوْ هِجَاءُ

فَمَنْ يَهْجُو رَسُولَ اللَّهِ مِنْكُمْ وَيَمْدَحُهُ وَيَنْصُرُهُ سَوَاءُ

وَجِبْرِيلُ رَسُولُ اللَّهِ فِينَا وَرُوحُ الْقُدُسِ لَيْسَ لَهُ كِفَاءُ

قَالَتْ عَائِشَةُ: فَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿هَجَاهُمْ حَسَّانُ فَشَفَى

وَاشْتَفَى﴾

Hz. Âişe'den (r.anha) rivâyet ediliyor:

Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kureyş müşriklerini hicvediniz. Çünkü bu hiciv, onlara ok atmaktan daha ağır gelir.”

Daha sonra Abdullah İbn Revaha'ya haber gönderip, “Onları hicvet” buyurdu. İbn Revaha, Kureyş'i hicvetti. Fakat bu onlar üzerinde fazla bir tesir meydana getirmedii. Daha sonra aynı maksatla Ka'b bin Mâlik'e haber gönderdi. Daha sonra da Hassan bin Sâbit'i çağırttı.

Hassan gelince, “Nihayet kuyruğu ile saldıran bu arslanı çağırma zamanı geldi” buyurdu. Hassan dilini ağzından çıkarıp oynattı ve “Seni gerçekten Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, deriyi parçalarcasına dilimle onları perişan edeceğim” dedi.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), “Acele etme, Ebû Bekir'e git. Çünkü Kureyş'in soyunu sopunu en iyi bilen Ebû Bekir'dir. Ben de onların soyundanım. Ebû Bekir'e git de benim soyumu kısaca sana anlatsın” dedi.

Hassan, Ebû Bekir'e gidip, gerekli bilgiyi aldıktan sonra döndü ve “Yâ Rasûlallah, Ebû Bekir bana senin soyunu kısaca anlattı. Seni gerçekten Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, hamurdan kıl çeker gibi ben seni onların arasından ayıracağımı” dedi.

Rasûlullah da (a.s.m.) cevaben, “Şunu iyi bil ki, sen Allah ve Rasûlü'nü müdafaa ettiğin müddetçe Cebrail sana kuvvet verecektir” buyurdu.

Hassan şu beyitleri söylemişti:

Muhammed'i (a.s.m.) hicvettiniz. İşte cevabı,

Bu konuda benim mükâfatımı, senin de cezanı Allah verecektir.

Tertemiz olan Muhammed'i (a.s.m.) hicvettiniz,

Ahlâkı ancak vefakârlık olan Allah Rasûlü'nü.

Şunu iyi bilin ki, babam, dedem ve bütün şerefim,

Muhammed'in (a.s.m.) şerefini sizden korumaya hazırdır.

Eğer toz duman içinde onları size

Saldırırken görmezsem, bir tek çocuğum olsun istemem.

Omuzlarında kanınıza susamış oklar bulunduğu halde,

Atlarımız kan ter içinde kalırlar ve nihayet kadınlarımız

Başörtüleri ile terlerini silerler.

Eğer bırakırsanız umremizi yaparız.

Anlaşma olur ve sıkıntı da sona erer.

Yoksa bir savaş gününe kadar sabredin ki,

O gün Allah dilediğini muzaffer edecektir.

Allah şöyle buyurur: “Bir kulumu gönderdim ki,
O ancak, apaçık bir gerçekten söz eder.
Onun sözlerinde hiçbir gizlilik yoktur.”

Yine Allah şöyle buyurur: “Bir ordu hazırladım ki, şîârı düşmanla karşılaşmak olan Ensârdır. Bizler için Kureys’ten her gün ya sövmek, ya savaş veyahut hiciv vardır.

İçinizden birinin Allah Rasûlü’nü hicvetmesiyle, övmesi arasında hiçbir fark yoktur. Çünkü Allah’ın elçisi Cebail bizimledir.

Rûhü’l-Kudüs’e kimse karşı koyamaz.

Âişe şöyle der: “Bu hiciv üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştu:

“Hassan onları hicvettiği zaman, hem kendi gönlü rahat etti, hem de mü’minlerin gönlünü ferahlandırdı.”

(Müslim, Fezâilü’s-Sahâbe: 157.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ هَزِمَ الْمُشْرِكُونَ
هَزِيمَةً بَيِّنَةً فَصَاحَ إِبْلِيسُ أَيُّ عِبَادَ اللَّهِ أَخْرَاكُمْ، فَرَجَعَتْ أَوْلَاهُمْ عَلَى
أَخْرَاهُمْ فَاجْتَلَدَتْ مَعَ أَخْرَاهُمْ فَنَظَرَ حُذَيْفَةُ فَإِذَا هُوَ بِأَبِيهِ فَقَالَ: أَيُّ
عِبَادَ اللَّهِ أَبِي أَبِي فَوَاللَّهِ مَا اخْتَجَزُوا حَتَّى قَتَلُوهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ: غَفَرَ اللَّهُ
لَكُمْ قَالَ غُرُورٌ: فَوَاللَّهِ مَا زَالَتْ فِي حُذَيْفَةَ مِنْهَا بَقِيَّةٌ خَيْرٌ حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ
عَزَّ وَجَلَّ.

608

Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

Uhud Savaşı’nda müşrikler büyük bir bozguna uğramışlardı. İblis bir ara, “Ey Allah’ın kulları, arkanıza dikkat edin” diye bağırdı. Bunun üzerine öndekiler geri döndü ve savaş meydanı birdenbire karıştırdı. Huzeyfe bir de baktı ki, yanlışlıkla babasına vuruyorlar.

“Ey Allah’ın kulları, o babamdır. Dikkat edin” diye bağırdı. Fakat arkadaşları farkına varmadan babasını şehit ettiler. Bunun üzerine Huzeyfe, “Allah sizi affetsin” dedi.

Urve der ki: “Allah’a yemin ederim ki, Huzeyfe vefat edip Rabbine kavuşuncaya kadar, babasını yanlışlıkla öldüren arkadaşlarına karşı hiçbir kızgınlık duymadı.”

(Buhârî, Menâkıbü’l-Ensâr: 22; Meğâzî: 18.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَا أَقَلَّتِ الْغَبْرَاءُ وَلَا أَظَلَّتِ الْخَضْرَاءُ مِنْ رَجُلٍ أَصْدَقَ لَهْجَةً مِنْ أَبِي ذَرٍّ﴾
609

Abdullah bin Amr bin Âs (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Ebû Zer'den daha doğru sözlü bir adamı yeryüzü taşımamış ve gökyüzü gölgelememiştir.”

(İbn Mâce, Mukaddime: 11.)

عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿إِنَّ خَيْرَ التَّابِعِينَ رَجُلٌ يَقَالُ لَهُ أُوَيْسُ وَلَهُ وَالِدَةٌ وَكَانَ بِهِ بَيَاضٌ فَمُرُوهُ فَلْيَسْتَغْفِرْ لَكُمْ﴾
610

Ömer bin Hattâb (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Tâbiînin en hayırlısı Uveys'dir. Onun bir de annesi vardır. Vücudunda beyazlıklar vardır, ona uğrarsanız söyleyin, sizin için dua etsin.”

(Müslim, Fezâil-i Sahabe: 224.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَمِينًا، وَإِنَّ أَمِينَنَا أَيْتُهَا الْأُمَّةُ أَبُو عُبَيْدَةَ الْجَرَّاحِ﴾
611

Enes bin Mâlik'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Her ümmetin bir emîni, itimat edip güvendiği bir adamı vardır. Ey ümmet! Bizim de eminimiz, Ebû Ubeyde bin Cerrah'tır.”

(Buhârî, Fezâil-i Sahâbe: 53; Tirmizî, Menâkıb: 33; İbn Mâce, Mukaddime: 11.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَبْشِرْ عَمَّارُ تَقْتُلُكَ الْمِئَةُ الْبَاقِيَةُ﴾
612

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Sana müjde veriyorum, ey Ammâr! Zâlim bir topluluk tarafından şehit edileceksin.”

(Müslim, Fiten: 72; Tirmizî, Menâkıb: 35.)

عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ: فَرَضَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِأَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ فِي ثَلَاثَةِ آلَافٍ وَخَمْسِمِائَةٍ وَفَرَضَ لِابْنِهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ فِي ثَلَاثَةِ آلَافٍ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ لِأَبِيهِ: لِمَ فَضَّلْتَ أَسَامَةَ عَلَيَّ فَوَاللَّهِ مَا سَبَقَنِي إِلَى مَشْهَدٍ، فَقَالَ: لِأَنَّ زَيْدًا كَانَ أَحَبَّ إِلَيَّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ أَبِيكَ، وَكَانَ أَسَامَةُ أَحَبَّ إِلَيَّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْكَ فَأَنْزَلْتُ حَبَّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى حُبِّي.

613

Zeyd bin Eslem babasından rivâyet ediyor:

Ömer (r.a.) ganimet taksiminde Üsâme bin Zeyd'e üç bin beş yüz, kendi oğlu Abdullah'a ise üç bin dirhem vermişti. Bunun üzerine Abdullah, babası Ömer'e, "Üsâme'ye ne diye fazla verdin? O benden daha çok cihada katılmamıştır ki" dedi.

Ömer de (r.a.), "Çünkü Rasûlullah Zeyd'i senin babandan; Zeyd'in oğlu Üsâme'yi de senden daha çok severdi. İşte bunun için Üsâme'yi benim sevgili oğluma tercih ettim" diye cevap verdi.

(Tirmizî, Menâkıb: 40.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا اخْتَارَ عَمَّارٌ بَيْنَ أَمْرَيْنِ إِلَّا اخْتَارَ أَسَدَهُمَا﴾

614

Âişe (r.anha) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Ammâr, her ne zaman iki işten birisini seçmek durumunda kalsa, bunlardan doğruya en yakın ve sağlam olanını seçerdi."

(Tirmizî, Menâkıb: 35.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعْثًا وَأَمَرَ عَلَيْهِمْ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ فَطَعَنَ بَعْضُ النَّاسِ فِي إِمَارَتِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿إِنْ تَطَعْنُوا فِي إِمَارَتِهِ فَقَدْ كُنْتُمْ تَطَعُونُ فِي إِمَارَةِ أَبِيهِ مِنْ قَبْلُ، وَأَيْمُ اللَّهِ إِنْ كَانَ لَخَلِيقًا لِلْإِمَارَةِ وَإِنْ كَانَ لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَإِنْ هَذَا لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ بَعْدَهُ﴾

615

İbn Ömer (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bir ordu hazırlamış ve başına da Üsâme bin Zeyd'i kumandan tayin etmişti. Ancak bazıları onun kumandanlığını tenkid ettiler. Bunun üzerine Rasûlullah şöyle buyurdu:

“Siz şimdi Üsâme'nin kumandanlığını tenkid ediyorsunuz. Daha önce de babasının kumandanlığını tenkid etmiştiniz. Allah hakkı için, babası kumandanlığa gerçekten layık ve insanlar arasında da benim en çok sevdiğimimden birisi idi. Oğlu Üsâme de, babasından sonra insanlar arasında en çok sevdiğim biridir.”

(Buhârî, Fezâil-i Ashâbü'n-Nebî: 17; Müslim, Fezâil: 63; Tirmizî, Menâkıb: 40.)

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَا أَشْكَلَ عَلَيْنَا أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَدِيثَ قَطُّ فَسَأَلْنَا عَائِشَةَ إِلَّا وَجَدْنَا عِنْدَهَا مِنْهُ عِلْمًا.

616

Ebû Mûsâ (r.a.) şöyle der:

Biz Rasûlullah'ın (a.s.m.) Sahabeleri olarak, mânâsını anlama hususunda sıkıntıya düştüğümüz hiçbir hadis yoktur ki, Âişe'ye soralım da bize o konuda bir bilgi vermesin.”

(Tirmizî, Menâkıb: 63.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ضَمَّنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَيَّ صَدْرِهِ وَقَالَ: ﴿اللَّهُمَّ عَلِّمَهُ الْحِكْمَةَ﴾

617

İbn Abbas (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Rasûlullah (a.s.m.) beni kucakladı ve şöyle dua etti:
 “Allahım ona hikmeti öğret.”

(Tirmizî, Menâkub: 43.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّاسُ يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ يَوْمَ عَائِشَةَ فَاجْتَمَعَ صَوَاحِبِي إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَقُلْنَ: يَا أُمُّ سَلَمَةَ وَاللَّهِ إِنَّ النَّاسَ يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ يَوْمَ عَائِشَةَ وَإِنَّا نُرِيدُ الْخَيْرَ كَمَا تُرِيدُهُ عَائِشَةُ فَمُرِّي النَّبِيَّ ﷺ أَنْ يَأْمُرَ النَّاسَ أَنْ يَهْدُوا إِلَيْهِ حَيْثُمَا كَانَ، قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَأَعْرَضَ عَنِّي فَلَمَّا عَادَ فِي الثَّانِيَةِ ذَكَرْتُ لَهُ ذَلِكَ فَأَعْرَضَ عَنِّي فَلَمَّا كَانَ فِي الثَّالِثَةِ ذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ: ﴿يَا أُمُّ سَلَمَةَ لَا تُؤْذِينِي فِي عَائِشَةَ فَإِنَّهُ وَاللَّهِ مَا نَزَلَ عَلَيَّ الْوَحْيُ وَأَنَا فِي لِحَافِ امْرَأَةٍ مِنْكُمْ غَيْرَهَا﴾

618

Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

İnsanlar Rasûlullah'a (a.s.m.) hediye vermek için, onun Âişe'nin yanında geçirdiği günleri araştırırlardı. Bunun üzerine Hz. Peygamber'in (a.s.m.) diğer hanımları toplanıp Ümmü Seleme'nin yanına gittiler ve “Ey Ümmü Seleme! Vallahi insanlar hediyelerini takdim etmek için Rasûlullah'ın, Âişe'nin yanında kaldığı günü seçiyor ve o gün vermeye çalışıyorlar. Âişe güzel şeyler istediği gibi, biz de isteriz. Peygamber'e söyle ki, insanlara söylesin de böyle ayırım yapmaktan vazgeçsinler ve Peygamber (a.s.m.) hangi hanımının yanında bulunursa bulunsun, hediyelerini o gün versinler” dediler.

Ümmü Seleme (r.a.) der ki, “Hz. Peygamber'in (a.s.m.) nöbeti gelince ben bu durumu kendilerine söyledim. Cevap vermeksizin benden yüzünü çevirdi. İkinci defa söyledim, yine benden yüzünü çevirdi. Üçüncü defa söyledim zaman, bana şöyle dedi:

“Ey Ümmü Seleme! Âişe konusunda beni üzme. Vallahi, kendisi ile bir arada bulunduğum hanımlarım arasında, Âişe'nin dışında birisinin yanında bana vahiy inmedi.”

(Buhârî, Fezâil-i Sahabe: 30; Tirmizî, Menâkub: 63; Müslim, Fezâil-i Sahabe: 82.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ وَخَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَفَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَأَسِيَّةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ﴾

619

Enes'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Dünya kadınlarının en hayırlısı olarak İmrân'ın kızı Meryem, Hüveylid'in kızı Hatice, Muhammed'in kızı Fâtıma ve Firavun'un hanımı Âsiye size yeter.”

(Tirmizî, Menâkıb: 62.)

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَرَأْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِضْعًا وَسَبْعِينَ سُورَةً وَلَقَدْ عَلِمَ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ ﷺ أَنِّي أَعْلَمُهُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ وَلَوْ أَعْلَمَ أَنَّ أَحَدًا أَعْلَمَ مِنِّي لَرَحَلْتُ إِلَيْهِ، قَالَ شَقِيقٌ: فَجَلَسْتُ فِي حَلْقِ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ ﷺ فَمَا سَمِعْتُ أَحَدًا يَرُدُّ ذَلِكَ عَلَيْهِ وَلَا يَعْيبُهُ.

620

Abdullah İbn Mes'ûd (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) huzurunda yetmiş kadar sûre okumuşumdur. Muhammed'in (a.s.m.) Sahabeleri, benim, aralarında Allah'ın kitabını en iyi bilen birisi olduğumu bilirdi. Eğer, Allah'ın kitabını benden daha iyi bilen birisi bulunduğunu bilseydim, şüphesiz, ona gider ders alırdım.”

Râvi Şakîk şöyle der: “İbn Mes'ûd bunları söylediği sırada ben de Rasûlullah'ın Sahabelerinin arasında bulunuyordum. Hiçbir kimsenin onun konuşmasına itiraz ettiğini ve onu bu sözlerinden dolayı tenkid ettiklerini işitmedim.”

(Müslim, Fezâil-i Sahabe: 114.)

عَنْ عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَخَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ﴾

621

H.z. Ali (r.a.) Rasûlullah'tan (a.s.m.) şöyle işittiğini rivâyet ediyor:

“Kendi zamanında dünyanın en hayırlı kadını İmrân’ın kızı Meryem; ümmetin kadınları içinde en hayırlı olanı da Hüveylid’in kızı Hatice’dir.”

(Müslim, Fezâil-i Sahabe: 69; Tirmizî, Menâkıb: 62.)

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَزَحَمُ أُمَّتِي بِأُمَّتِي أَبُو بَكْرٍ وَأَشَدُّهُمْ فِي أَمْرِ اللَّهِ عَمْرٌ وَأَصْدَقُهُمْ حَيَاءٌ عُثْمَانُ وَأَفْرَأُهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ أَبِي بَنُ كَعْبٍ وَأَفْرَضُهُمْ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَأَعْلَمُهُمْ بِالْحَلَالِ وَالْحَرَامِ مُعَاذُ بَنُ جَبَلٍ﴾ وَفِي رِوَايَةٍ: ﴿وَأَفْضَاهُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ﴾ 622

Enes bin Mâlik’in (r.a.) rivâyetine göre Peygamberimiz (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

Ümmetime karşı en merhametlisi Ebû Bekir; Allah’ın emirlerine sıkı sıkıya bağlı olanı Ömer; hayâyâ en çok riayet edeni Osman; Allah’ın kitabını en iyi okuyanı Übeyy bin Ka’b; miras ilmini en iyi bilen Zeyd bin Sâbit; helal ve haramı en iyi bilen de Muaz bin Cebel’dir.” Bir rivâyette de, “Hüküm ve fetvâyı en iyi bilen de Hz. Ali’dir” ilavesi vardır.

(Tirmizî, Menâkıb: 33.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَسْرَعُكُمْ لِحَاقًا بِي أَطُولُكُمْ يَدًا﴾ قَالَتْ: فَكُنْ يَتَطَاوَلْنَ أَيُّهِنَّ أَطُولُ يَدًا، فَكَانَتْ أَطُولُنَا يَدًا زَيْنَبُ لِأَنَّهَا كَانَتْ تَعْمَلُ بِيَدِهَا وَتَتَصَدَّقُ. 623

Âişe (r.anha) Rasûlullah’ın (a.s.m.) hanımlarına hitaben şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Aranızdan, vefat ederek, bana en önce kavuşacak olanınız, eli en uzun olanınızdır.”

Bunun üzerine onlar, hangisinin eli daha uzundur diye ölçmeye başladılar. Aranızda eli uzun olan Zeynep’ti. Çünkü o el işi yapar ve kazancından da çok sadaka verirdi.

(Müslim, Fezâil-i Sahabe: 101.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَرَّ أَبُو بَكْرٍ وَالْعَبَّاسُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِمَجْلِسٍ مِنْ مَجَالِسِ الْأَنْصَارِ وَهُمْ يَبْكُونَ فَسَأَلَهُمْ فَقَالُوا: ذَكَرْنَا مَجْلِسَ النَّبِيِّ ﷺ مَنَا. فَدَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَخْبَرَهُ فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ وَقَدْ عَصَبَ عَلَى رَأْسِهِ حَاشِيَةً بُزِدَهُ فَصَعِدَ الْمِثْبَرُ وَلَمْ يَضَعْدُهُ بَعْدَ ذَلِكَ الْيَوْمَ فَحَمِدَ اللَّهُ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: ﴿أَوْصِيكُمْ بِالْأَنْصَارِ فَإِنَّهُمْ كَرِّشِي وَعَيْنِي وَقَدْ قَضُوا الَّذِي عَلَيْهِمْ وَبَقِيَ الَّذِي لَهُمْ فَاقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ﴾

624

Enes (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Ebû Bekir ile Abbas, Ensârdan bir topluluğa uğramışlardı. Ağlıyorlardı. Onlara niçin ağladıklarını sordular.

“Peygamber’in (a.s.m.) bizlerle oturup sohbet ettiğini hatırladık ve onu kaybedeceğimizden korktuğumuz için ağlıyoruz” dediler.

Bunun üzerine Ebû Bekir (yahut Abbas), Peygamber’in (a.s.m.) yanına girip Ensârın ağlayışını haber verdi.

Hız. Peygamber (a.s.m.), bunun üzerine, hırkasının bir kenarı ile başını sarmış olduğu halde odasından mescide geldi ve minbere çıktı. Bu minbere son çıkışı olmuştu. Allah’a hamd ü senâ ettikten sonra şöyle buyurdu:

“Size Ensâra sahip çıkmanızı, onlara ehemmiyet vermenizi tavsiye ederim. Çünkü onlar benim sırdaşlarım ve güvenilen cemaatımdır. Onlar üzerlerine düşeni layıkıyla yerine getirdiler. Bunun karşılığında cennete nâil olmaları kalmıştır. İyiliklerini güzel karşılayın ve kusurlarını da bağışlayın.”

(Buhârî, Menâkıbü'l-Ensâr: 11.)

وَقَالَ أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: لَمَّا حُمِلَتْ جَنَازَةُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ قَالَ الْمُنَافِقُونَ: مَا أَخَفَّ هَذِهِ، وَذَلِكَ لِحُكْمِهِ فِي بَنِي قُرَيْظَةَ فَبَلَغَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ: ﴿إِنَّ الْمَلَائِكَةَ كَانَتْ تَحْمِلُهُ﴾

625

Enes bin Mâlik (r.a.) rivâyet ediyor:

Sa'd bin Muaz'ın cenazesini götürürken, münâfıklar, "Ne de hafif bir cenaze" diyerek alaya almışlardı. Münâfıkların bu sözü söylemesinin sebebi, Saîd'in Benî Kureyza hakkında vermiş olduğu hükmü idi. Bu sözler Hz. Peygamber'e ulaştığında şöyle buyurmuştu:

"Şüphesiz ki onun cenazesini melekler taşıyordu."

(Tirmizî, Menâkıb: 51.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَصِيبَ أَبِي يَوْمَ أُحُدٍ وَجِئْتُ بِهِ مُجَدَّعًا
بَيْنَ يَدَيِ النَّبِيِّ ﷺ فَجَعَلْتُ أَكْشِفُ الثُّوبَ عَنْ وَجْهِهِ وَأَبْكِي وَهُمْ
يَنْهَوْنَنِي وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَنْهَانِي وَجَاءَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ عَمْرِو عَمَّةُ
جَابِرٍ تَبْكِيهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿تَبْكِيهِ أَوْ لَا تَبْكِيهِ مَا زَالَتِ الْمَلَائِكَةُ تُظِلُّهُ
بِأَجْنِحَتِهَا حَتَّى رَفَعْتُمُوهُ﴾

626

Câbir (r.a.) rivâyet ediyor:

Uhud Savaşında, babam öldürülmüş ve düşman tarafından burnu ve kulakları kesilmiş bir durumda Hz. Peygamber'in (a.s.m.) önüne getirilmişti. Ben babamın yüzünden örtüyü kaldırıp ağlamaya başladım. Sahabeler ise benim ağlamama mani olmaya çalışıyorlardı. Fakat Hz. Peygamber (a.s.m.) engel olmuyordu. Amr'ın kızı Fâtıma, yâni Câbir'in halası gelmişti. O da ağlıyordu. Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

"Sen ağlasan da, ağlamasan da onun cenazesini kaldıracaya kadar melekler kanatlarıyla ona gölge yapacaklardır."

(Buhârî, Meğâzi: 26; Müslim, Fezâilü's-Sahâbe: 129.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ﴿يَقُولُونَ إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَدْ أَكْثَرَ
وَاللَّهُ الْمَوْعِدُ. وَيَقُولُونَ: مَا بَالُ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ لَا يَتَحَدَّثُونَ مِثْلَ
أَحَادِيثِهِ وَسَأَخْبِرُكُمْ عَنْ ذَلِكَ، إِنَّ إِخْوَانِي مِنَ الْأَنْصَارِ كَانَ يَشْغَلُهُمْ
عَمَلُ أَرْضِيهِمْ وَإِنَّ إِخْوَانِي مِنَ الْمُهَاجِرِينَ كَانَ يَشْغَلُهُمُ الصَّفْقُ

بِالْأَسْوَاقِ وَكُنْتُ أَلْزَمُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى مِلءِ بَطْنِي فَأَشْهَدُ إِذَا غَابُوا
وَأَحْفَظُ إِذَا نَسُوا وَلَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا: ﴿أَيُّكُمْ يَبْسُطُ ثَوْبَهُ
فَيَأْخُذُ مِنْ حَدِيثِي هَذَا ثُمَّ يَجْمَعُهُ إِلَى صَدْرِهِ فَإِنَّهُ لَمْ يَنْسَ شَيْئًا سَمِعَهُ
فَبَسَطْتُ بُزْدَةً عَلَيَّ حَتَّى فَرَغَ مِنْ حَدِيثِهِ ثُمَّ جَمَعْتُهَا إِلَى صَدْرِي فَمَا
نَسِيتُ بَعْدَ ذَلِكَ الْيَوْمَ شَيْئًا حَدَّثَنِي بِهِ وَلَوْلَا آيَتَانِ أَنْزَلَهُمَا اللَّهُ فِي كِتَابِهِ
مَا حَدَّثْتُ شَيْئًا أَبَدًا: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ
وَالْهُدَى﴾ إِلَى آخِرِ الْآيَتَيْنِ.

627

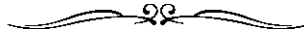
Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Diyorlar ki, "Ebû Hüreyre çok hadis rivâyet ediyor." Ben bu hususta ancak Allah'a karşı mes'ulüm. Yine diyorlar ki, "Ne diye Muhâcirler ve Ensâr onun gibi hadis rivâyet etmiyor?" Bu durumun sebebini size anlatayım:

Ensâr kardeşlerim arazi ile Muhâcir kardeşlerim de çarşıda ticaretle meşguldüler. Ben ise karın tokluğuna razı olup Rasûlullah'ın (a.s.m.) meclisinden ayrılmıyordum. Onların bulunmadığı zamanlarda ben Rasûlullah'ın yanında bulunuyor, onların unuttuklarını ben hâfızamda tutuyordum. Bir gün Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştu:

"Kim elbisesini yayıp, benim sözlerimi dinler ve sonra elbisesini göğsüne toplarsa artık o benden işittiği hiçbir şeyi unutmayacaktır." Ben de üstümdeki elbiseyi yere yaydım. Hz. Peygamber (a.s.m.) sözünü bitirince toplayıp göğsüme kaldırdım. O günden sonra Peygamber'in (a.s.m.) bana söylediği hiçbir şeyi unutmadım. Eğer Allah'ın kitabında inzâl buyurduğu şu iki âyet [Bakara Sûresi, 159-160, 173] olmasaydı ben asla hadis rivâyet etmezdim.

(Müslim, Fezâil-i Sahabe: 160.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ انْهَزَمَ النَّاسُ عَنِ
النَّبِيِّ ﷺ وَأَبُو طَلْحَةَ بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ ﷺ مُجَوِّبٌ عَلَيْهِ بِحَجَفَةٍ لَهُ وَكَانَ
أَبُو طَلْحَةَ رَجُلًا رَامِيًا شَدِيدَ الْقَدِّ يَكْسِرُ يَوْمَئِذٍ قَوْسَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةً وَكَانَ

الرَّجُلُ يَمُرُّ مَعَهُ الْجَعْبَةُ مِنَ التَّنْبَلِ فَيَقُولُ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿أَنْشُرْهَا لِأَبِي طَلْحَةَ﴾ فَأَشْرَفَ النَّبِيُّ ﷺ يَنْظُرُ إِلَى الْقَوْمِ فَيَقُولُ أَبُو طَلْحَةَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي لَا تُشْرِفْ يُصْنَبُكَ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ الْقَوْمِ نَحْرِي دُونَ نَحْرِكَ وَلَقَدْ وَقَعَ السَّيْفُ مِنْ يَدَيَّ أَبِي طَلْحَةَ إِمَّا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا. 628

Enes bin Mâlik (r.a.) rivâyet etmiştir:

Uhud Savaşı'nda, insanlar bozguna uğrayıp Hz. Peygamber'in (a.s.m.) çevresinden dağıldıkları zaman Ebû Talha Hz. Peygamber'in (a.s.m.) önünde kalkanıydı ve onu korumaktaydı. Sert ve hızlı ok atmada çok ustaydı. O gün elinde iki veya üç yay kırıldı. Yanında ok torbası ile geçen herkese Hz. Peygamber (a.s.m.), "Torbandaki okları boşalt da Ebû Talha atsın" derdi. Peygamber (a.s.m.) düşmana baktığında Ebû Talha hemen, "Anam babam sana fedâ olsun, ey Allah'ın Rasûlü! Siz yerinizde durun. Düşman oklarından biri isabet etmesin. İşte göğsüm size siperdir" derdi. Bu sırada Ebû Talha'nın kılıcı iki üç defa elinden düşmüştü.

(Buhârî, Menâkıbü'l-Ensâr: 18; Müslim, Cihad: 136.)

عَنْ جَابِرٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَنْ يَدْخُلَ النَّارَ رَجُلٌ شَهِدَ بَدْرًا وَالْحَدِيثَةَ﴾ 629

Câbir (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Bedir ve Hudeybiye'de bulunanlar, asla cehenneme girmezler."

(Fethü'r-Rabbânî: 22. s. 193. h. no: 74.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: كُنْتُ أَدْعُو أُمِّي إِلَى الْإِسْلَامِ وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فَدَعَوْتُهَا يَوْمًا فَأَسْمَعْتَنِي فِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا أَكْرَهُ فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا أَبْكِي قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كُنْتُ أَدْعُو أُمِّي إِلَى الْإِسْلَامِ فَتَأْتِي عَلَيَّ فَدَعَوْتُهَا الْيَوْمَ فَأَسْمَعْتَنِي فِيكَ مَا أَكْرَهُ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يَهْدِيَهَا فَقَالَ: ﴿اللَّهُمَّ

أَهْدِ أُمَّ أَبِي هُرَيْرَةَ ﴿ فَخَرَجْتُ مُسْتَبْشِرًا بِدَعْوَةِ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمَّا جِئْتُ
الْبَابَ فَسَمِعْتُ أُمَّيْ خَشَفَ قَدَمِي فَقَالَتْ: مَكَانَكَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ
وَسَمِعْتُ خَضْخَضَةَ الْمَاءِ، قَالَ: فَأَغْتَسَلْتُ وَلَبِستُ دِرْعَهَا وَعَجِلْتُ
عَنْ خِمَارِهَا فَفَتَحَتِ الْبَابَ ثُمَّ قَالَتْ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ
أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

630

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Annem müşrik iken onu sık sık İslâm'a girmeye davet ederdim. Bir defasında yine kendisini İslâm'a davet etmiştim. Rasûlullah (a.s.m.) hakkında hoşlanmadığım kötü şeyler söyledi. Hemen kalkıp ağlayarak Rasûlullah'ın huzuruna geldim.

Dedim ki, "Ya Rasûlallah! Annemi devamlı olarak Müslüman olmaya davet ederdim. O da diretirdi. Bu gün onu tekrar İslâm'a davet ettim. Fakat sizin hakkınızda hoşlanmadığım şeyler söyledi. Ne olur, onun hidayete erişmesi için dua ediverin."

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), "Yâ Rabbi, Ebû Hüreyre'nin annesine hidayet nasip et" diye dua etti. Rasûlullah'ın (a.s.m.) bu duasına sevinezek hemen dışarı çıktım. Evimizin kapısına gelince, ayak seslerimi işiten annem, "Ey Ebû Hüreyre, olduğun yerde kal, bekle" dedi. Bu sırada evden su sesi işitmiştim.

Annem benim geldiğimi anlayınca hemen gusûl abdesti almış, uzun elbisesini giymiş ve acele ile başörtüsünü unutmuştu. Kapıyı o şekilde açtı.

Sonra da "Allah'tan başka ilâh olmadığına Muhammed'in Allah'ın kulu ve Rasûlü olduğuna şehâdet ederim" diyerek şehâdet getirdi. Hemen Peygamber'in (a.s.m.) yanına koştum. Sevincimden ağlıyordum. "Yâ Rasûlallah, müjde, Allah duanızı kabul etti ve Ebû Hüreyre'nin annesini hidayete erıştirdi" dedim.

Rasûlullah da (a.s.m.) Allah'a hamd ü senâ etti ve "İnşaaallah hayırdır" dedi.

Ben de, "Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a dua et ki, beni ve annemi mü'min kullarına sevdirsın" dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), "Ey Allahım, şu kulcağızı ve annesini mü'min kullarına sevdire. Mü'minleri de onlara sevdire" diye dua etti. Bundan sonra beni işitiş, görüp de sevmeyen bir mü'min olmadı.

(Müslim, Fezâil-i Sahabe: 158; Müsned, 2:320.)

عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَلَا أُتَيْتُمْ بِخِيَارِكُمْ؟﴾ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: ﴿خِيَارُكُمُ الَّذِينَ إِذَا رُؤُوا، ذُكِرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ﴾

631

Esmâ binti Yezîd (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), “Size en hayırlılarınızı söyleyeyim mi? buyurmuştu.

“Buyur, söyle yâ Rasûlallah!” dediler.

Rasûlullah (a.s m.), “Sizin en hayırlılarınız, görüldüğünde Allah’ı hatırlatan kimselerdir” buyurdu.

(İbn Mâce, Zühd: 4.)

عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لِحَسَّانَ بْنِ ثَابِتٍ: ﴿اهْجُهِمْ أَوْ هَاجِهِمْ وَجِبْرِيلُ مَعَكَ﴾

632

Berâ (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah’ın (a.s.m.) Hassan bin Sâbit’e şöyle dediğini işittim:

“Sen müşrikleri (şiiirinle) hicvet (yahut) onların hicivlerine karşılık ver. Cebrail seninle beraberdir.”

(Müslim, Fezâil-i Sahâbe: 153.)

عَنْ أَنَسٍ قَالَ: جَاءَتْ بِي أُمِّي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَقَدْ أَرَّرْتَنِي بِنُصْفِ خِمَارِهَا وَرَدَّتْنِي بِنُصْفِهِ، فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا أَنَيْسُ ابْنِي أَتَيْتُ بِهِ يَخْدُمُكَ فَادْعُ اللَّهَ لَهُ. فَقَالَ: اللَّهُمَّ اكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ ﴿قَالَ أَنَسٌ: فَوَاللَّهِ إِنَّ مَالِي لَكَثِيرٌ وَإِنَّ وَلَدِي وَوَلَدَ وَلَدِي لَيَتَعَادُونَ عَلَى نَحْوِ الْمِائَةِ الْيَوْمَ﴾

633

Enes bin Mâlik (r.a.) rivâyet ediyor:

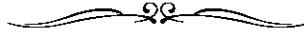
Annem beni başörtüsünün yarısıyla vücudumun üst tarafını, yarısıyla da alt tarafını sarmış olarak Rasûlullah’a (a.s.m.) götürmüştü.

“Ey Allah’ın Rasûlü, benim oğlum Enesciğimdir. Onu sana hizmet etmesi için getirdim. Onun için dua eder misin?” dedi. Rasûlullah da (a.s.m.), “Allahım, onun malını ve evlâdını çoğalt” diye dua etti.

Enes (r.a.) der ki: “Allah’a yemin ederim ki, bugün malım çoktur, çocuk ve torunlarımın sayısı da yüzü geçmektedir.”

(Müslim, Fezâilü’s-Sahâbe: 143; Tirmizî, Menâkıb: 46.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ
لِهَذِهِ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مِائَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا﴾

Ebû Hüreyre’nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz ki, Allah, bu ümmete her yüz senede, dinini yeniden ihyâ edip canlandıran (zamanın şartlarına göre takdim eden) birisini gönderir.”

(Ebû Dâvûd, Melahim: 10.)

Bölüm 9

İman-İslâm

Kâinatta en yüce hakikat imandır. İman kısaca bütün mahlûkatın Yaratıcısı olan Allah'ı tanımak, inanmak, emir ve yasaklarını kabullenip, boyun eğdiğini ifade etmek olarak tarif edilebilir.

İman, inanma niyeti, arzusu ve isteğinden sonra Allah'ın, insanın kalbine yerleştirdiği bir nur ve bir ışıktır. Bu nurla Cenâb-ı Hakk'ın mahlûkatına bakan bir kimse, aynı Yaratıcıya ait olmaktan gelen bir duygu ile onlarla kaynaşır ve bir güven duygusu içinde olur. İman, kâinatta sürmekte olan bin bir musibet, zorluk ve sıkıntılara karşı en büyük dayanma gücüdür. Çünkü mü'min, her şeye sahip, her şeyin dizgini elinde ve her şeye hükmeden bir Yaratıcıya inanmış, O'na dayanmıştır.

İman, Cenab-ı Hakk'ın varlığı ve birliğini kabul etmekle beraber, imanî esasları da kabullenmek, tasdik etmek ve doğrulamaktır. Çünkü herbir iman esası diğeri ile bağlıdır, birbirinden ayrılmaz. İslâm ise, Cenâb-ı Hakk'ın emir ve yasaklarına teslim olma, taraftar olma ve itaat etmedir. Kâinatın Rabbine ve O'nun peygamberilerine inanan bir kimse, onlar vasıtasıyla gelen emirleri kabullenmek ve onlara teslim olmak mecburiyetindedir. Binâenaleyh, İslâmiyet'in emir ve yasaklarını kabul etmeyen bir kimse kurtuluşa eremeyeceği gibi, iman esaslarını kabul etmediği halde, İslâm'ın meselelerine taraftar olan veya tatbik eden bir kimse de ebedî saadete eremeyecek, bunun karşılığında bir şey göremeyecektir.

İman, bir bakıma insanın vazifelerini ve sorumlulukların belirleyen İslâm'dan önce gelir. Yani insan önce inanacak, sonra da inancının gereği olan amellerde bulunacaktır. Bu hususu teyit eden bir hadis, Cündüb b. Abdullah'tan (r.a.) şöyle rivâyet edilir:

“Biz ergenlik çağına ermek üzere olan birer genç iken Hz. Peygamber’le (a.s.m.) beraberdik. Biz Kur’ân-ı Kerîm’i öğrenmeden önce, imanı öğrendik. Daha sonra Kur’ân’ı öğrendik. Kur’ân sayesinde de imanımız arttı ve kuvvetlendi (İbn-i Mâce, Mukaddime: 61).

İlâhî kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’e inanmak da imanın bir şartıdır. Ancak Peygamberimiz (a.s.m.) bu gençlere, Kur’ân-ı Kerîm’in meselelerini telkin etmiş ve öğretmiştir. Bundan sonra, onlar Kur’ân’ı okuduklarında imanları daha da artmış, meselelerine daha kuvvetli ve şuurlu bir şekilde sahip çıkmışlardır.

İmanın esasları ve İslâm’ın şartları âyet-i kerimelerde ve hadis-i şeriflerde açıkça belirtilmiştir. Bazı hadislerde bu şartların farklı sayı ve sırayla zikredilmesi ondan ibaret olduğu mânâsına gelmez. Peygamberimiz (a.s.m.) muhatabın durumuna ve şartlarına göre, onun için daha ziyade ehemmiyetli olan esasları öncelikle zikretmiştir.

Bu bölümdeki bazı hadislerde, Şunu şunu yapan bizden değildir” veya “Kişi şunları yapmadıkça iman etmiş olmaz” gibi ifadeler yer alır. Bunlarla imanın bizzat kendisi değil, mükemmel ve olgun bir iman mertebesi kastedilmiştir. Çünkü imanın zerreden güneşe, en alt seviyeden en yükseğe kadar dereceleri vardır. Enes bin Mâlik’in (r.a.) rivâyet ettiği bir hadiste Peygamberimiz (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Hiçbiriniz, kendisi için arzu ettiğini, kardeşi için de arzu edip istemedikçe iman etmiş olmaz.” Bir kimsenin kendisi için arzu ettiğini kardeşi için de istemesi elbette büyük bir fazilet ve fedakârlıktır. Ancak iman esaslarının belirtilmiş olduğu âyet ve hadislerde böyle bir şart ve esas yoktur. Öyle ise burada kastedilmiş olan mükemmel ve tam bir imandır. Bu çeşit fiil ve davranışlar insanın imanının mükemmelliğini ve kuvvetini ortaya koyar.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿بُنيَ
الإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةٍ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ
وإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَالْحَجُّ وَصَوْمُ رَمَضَانَ﴾

İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:
"İslâm beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilâh olmadığına ve
Muhammed'inde Allah'ın elçisi olduğuna şehadet etmek, namaz kılmak, ze-
kât vermek, Ramazan orucu tutmak ve hacca gitmektir."

(Tirmizî, İman: 3; Buhârî, İman: 1; Müslim, İman: 21.)

عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ
الْإِيمَانِ: أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ
لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ تَعَالَى وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقَذَّفَ
فِي النَّارِ﴾

Enes (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:
"Kimde üç haslet bulunursa, o kimse imanının lezzetini almış olur: (1)
Sevdiğini ancak Allah için sevmek, (2) Allah ve Rasûlü'nü her şeyden daha
çok sevmek, (3) Allah kendisini küfürden kurtardıktan sonra, tekrar küfre
dönmekten ateşe atılacakmışçasına nefret etmek.

(Buhârî, İman: 16; Nesefî, İman: 2; Müslim, İman: 68.)

عَنْ أَنَسٍ -رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ- عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ
قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَفِي قَلْبِهِ وَزُنْ بُرَّةٌ مِنْ إِيْمَانٍ، وَيَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ
قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَفِي قَلْبِهِ وَزُنْ ذَرَّةٌ مِنْ إِيْمَانٍ﴾

Enes'in (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:
"Lâilâhe illallah deyip, kalbinde bir arpa ağırlığınca imanı olan kimse
[günahları karşılığında ceza gördükten sonra] cehennemden çıkar. Lâilâhe
illallah deyip de, kalbinde bir buğday ağırlığınca imanı olan kimse, cehen-

nemden çıkar. Ve Lâilahe illallah deyip de kalbinde zerre kadar iman bulunan kimse, cehennemden çıkar.”

(Buhârî, İman: 41.)

عَنْ عُمَرَ، قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَجَاءَ رَجُلٌ شَدِيدُ بَيَاضِ
الْيَبَابِ شَدِيدُ سَوَادِ شَعْرِ الرَّأْسِ، لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ سَفَرٍ، وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَّا
أَحَدٌ. قَالَ: فَجَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَسْنَدَ رُكْبَتَهُ إِلَى رُكْبَتِهِ، وَوَضَعَ يَدَيْهِ
عَلَى فَخْذَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ! مَا الْإِسْلَامُ؟ قَالَ: ﴿شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ، وَأَنَّي رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامُ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ، وَصَوْمُ رَمَضَانَ،
وَحَجُّ الْبَيْتِ﴾ قَالَ: صَدَقْتَ. فَعَجِبْنَا مِنْهُ يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ. ثُمَّ قَالَ: يَا
مُحَمَّدُ! مَا الْإِيمَانُ؟ قَالَ: ﴿أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَكِتَابِهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَالْقَدَرِ، خَيْرِهِ وَشَرِّهِ﴾، قَالَ: صَدَقْتَ. فَعَجِبْنَا مِنْهُ، يَسْأَلُهُ
وَيُصَدِّقُهُ. ثُمَّ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ! مَا الْإِحْسَانُ؟ قَالَ: ﴿أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ
تَرَاهُ، فَإِنَّكَ إِنْ لَا تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ﴾ قَالَ: فَمَتَى السَّاعَةُ؟ قَالَ: ﴿مَا
الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ﴾ قَالَ: فَمَا أَمَارَتُهَا؟ قَالَ: ﴿أَنْ تَلِدَ
الْأَمَةُ رَبَّتَهَا (قَالَ وَكَيْفَ: يَعْنِي تَلِدُ الْعَجَمُ الْعَرَبَ) وَأَنْ تَرَى الْحُفَاةَ
الْعُرَاةَ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبَنَاءِ﴾ قَالَ: ثُمَّ قَالَ: فَلَقِينِي النَّبِيَّ ﷺ بَعْدَ ثَلَاثِ
فَقَالَ: ﴿أَتَذِيرِي مِنَ الرَّجُلِ؟﴾ قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: ﴿ذَاكَ
جَبْرِيلُ، أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ مَعَالِمَ دِينِكُمْ﴾

Ömer (İbn Hattâb) (r.a.) rivâyet etmiştir:

Hız. Peygamber'in (a.s.m.) yanında oturuyorduk. Elbisesi beyaz ve saçları simsiyah olan bir zât aniden yanımıza geliverdi. Üzerinde yolculuk eseri görünmüyor; bizden de hiç kimse onu tanıımıyordu. Bu zât, hemen Hız. Pey-

gamber'in (a.s.m.) yanına oturdu ve dizlerini onun dizlerine dayadı. Ellerini de uylukları üzerine koydu. Sonra dedi ki:

"Yâ Muhammed, İslâm nedir?"

Rasûlullah (a.s.m.), "İslâm, Allah'tan başka ilâh olmadığını ve benim Allah'ın elçisi olduğumu kabul etmek, namazı dosdoğru kılmak, zekât vermek, Ramazan orucunu tutmak ve haccetmektir" buyurdu.

Bu zât, "Doğru söyledin" dedi.

Ömer der ki, "Biz buna hayret ettik. Çünkü hem kendisi soruyor, hem de tasdik ediyordu."

Sonra bu zât, "Yâ Muhammed, iman nedir?" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "İman Allah'a, meleklerine, peygamberlerine, kitaplarına, Âhiret Gününe ve kadere—hayrına ve şerrine—inanmandır" buyurdu.

Bu zât, "Doğru söyledin" dedi.

Ömer der ki, "Biz buna da şaşıktık. Çünkü hem soruyor, hem de tasdik ediyordu."

Bu zât daha sonra, "Yâ Muhammed, ihsan nedir?" diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), "Allah'a, O'nu görüyormuşsun gibi ibadet etmendir. Çünkü gerçekten sen O'nu göremiyorsan da, O seni muhakkak görür" buyurdu.

Soru soran zât bu defa, "Kıyâmet ne zaman kopacaktır?" diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), "Bu hususta soru sorulan, sorandan daha fazla bilgi sahibi değildir" buyurdu.

O zât, "O halde alâmetleri nelerdir?" dedi.

Hız. Peygamber (a.s.m.), "Câriyenin efendisini doğurmasını ve yalın ayak, çıplak, yoksul hayvan çobanlarının yüksek binalar yapmakta birbirleriyle yarışıklarını görmendir" buyurdu.

Ömer bin Hattâb der ki, "Üç gün sonra Rasûlullah (a.s.m.) bana rastladı ve "O zât kimdir, biliyor musun?" dedi. "Allah ve Rasûlü en iyisini bilir" dedim. "O Cibril'dir. Size dininizin esaslarını öğretmeye geldi" buyurdu.

(Buhârî, İman: 39; Tirmizî, İman: 4; İbn Mâce, Mukaddime 63; Neseî, İman: 5.)

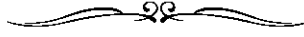

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ فَارَقَ الدُّنْيَا عَلَى
الإِخْلَاصِ لِلَّهِ وَحْدَهُ، وَعِبَادَتِهِ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ
الزَّكَاةِ، مَاتَ وَاللَّهُ عَنْهُ رَاضٍ»

Enes bin Mâlik'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Her kim, hiçbir şeyi Allah’a ortak koşmadan, tam bir ihlâs ile O’nun birliğine inanarak, O’na ibadet ederek, namazı dosdoğru kıldığı ve zekâtı verdiği halde dünyadan ayrılırsa, Allah kendisinden razı olarak ölmüş olur.”

(İbn Mâce, Mukaddime: 9.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾

Enes'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Hiçbir kul, ben kendisine ailesinden, malından ve bütün insanlardan daha sevgili olmadıkça tam mânâsıyla iman etmiş olamaz.”

(Müslim, İman: 69; Buhârî, İman: 14.)

عَنْ تَمِيمِ الدَّارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿الَّذِينَ النَّصِيحَةُ. فَقُلْنَا: لِمَنْ؟ قَالَ: لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأُئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ﴾

Temim Dârî'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Hız. Peygamber (a.s.m.), “Din nasihattan ibarettir” buyurdu.

Biz, “Kim için?” diye sorduk. “Allah için, kitabı için, peygamberi için, Müslümanların imamları ve bütün Müslümanlar için” diye cevap verdi.

(Müslim, İman: 95.)

Nasihat, dini ayakta tutmaya vesile olacak bütün faaliyetleri içine alan kapsamlı bir sözdür.

Hadis-i şerifte geçen “Allah için nasihat”, O’na iman etmek, emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak ve insanları da buna davet etmektir.

“Kitap için nasihat”, Kur’ân-ı Kerîm’i öğrenmek, hükümleri ile amel etmek ve insanları bu yola yöneltmektir.

“Peygamberi için nasihat”, Peygamberimize (a.s.m.) ve her hususta sünnetine uymaktır.

“Müslümanların imamları için nasihat”, Allah ve Rasûlü’ne itaat eden idarecilere uyup, itaat edip isyan etmemektir.

“Bütün Müslümanlar için nasihat” ise, Müslümanları dünya ve âhiret saadetine yöneltmektir.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ
الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ﴾

Abdullah bin Amr bin Âs'tan (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Birisi Hz. Peygamber'e (a.s.m.), “Müslümanların hangisi daha hayırlıdır diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), “Elinden ve dilinden, diğer Müslümanların selâmette ve emniyette olduğu kimsedir” buyurdu.

(Müslim, İman: 64; Buhârî, İman: 11; Neseî, İman: 11.)

عَنْ مُعَاذِ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ
وَأَبْغَضَ لِلَّهِ وَأَعْطَى لِلَّهِ وَمَنْعَ لِلَّهِ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ﴾

Muaz el-Cühenî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Verdiğini Allah için veren, vermediğini Allah için vermeyen; sevdiğini Allah için seven, sevmediğini de Allah için sevmeyen kimse, imanını kemâle erdirmiş olur.”

(Tirmizî, Kıyâme: 60; Ebû Dâvûd, Sünnet: 15.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿الْإِيمَانُ بِضْعٌ
وَسَبْعُونَ أَوْ بِضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً، فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَدْنَاهَا
إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İmanın altmış yahut yetmiş küsur şubesi vardır. Bunların en üstünü ‘Lâ ilâhe illallah’ sözüdür. En aşağısı ise, yoldan eziyet verecek şeyleri gidermektir. Hayâ da imanın bir şubesidir.”

(Buhârî, İman: 9; Neseî, İman: 16; Müslim, İman: 58.)

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي مَجْلِسٍ فَقَالَ: ﴿تُبَايِعُونِي عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا، وَلَا تَزْنُوا، وَلَا تَسْرِقُوا، وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ. فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ، وَمَنْ أَصَابَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ فَعُوقِبَ بِهِ، فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ، وَمَنْ أَصَابَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ فَسَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ، فَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ. إِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ وَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ﴾

645

Ubâde bin Sâmit (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), etrafında Ashâbından bir cemaat bulunduğu bir sırada şöyle buyurdu:

“Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, çocuklarınızı öldürmemek, kendiliğinizden uyduracağınız bir yalanla kimseye iftirâ etmek ve hiçbir iyi işe karşı gelmek üzere bana biat edip söz veriniz. Sözünde duranlarınızın mükâfatını Allah verecektir. Bu söylediklerimden birini yapıp da, bundan dolayı dünyada bir sıkıntıya maruz kalan olursa, bu onun günahlarna keffâret olur. Bu yasakladıklarımın birini yapıp da, yaptığını Allah örterse, işi Allah’a kalır: onu dilerse affeder, dilerse cezalandırır.”

Biz de bu şartlar üzerine ona biat ettik.

(Müslim, Hudûd: 41; Buhârî, Menâkübü'l-Ensâr: 43.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَقَدْ ظَنَنْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَلَّا يَسْأَلَنِي عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَحَدٌ أَوَّلُ مِنْكَ لِمَا رَأَيْتُ مِنْ حِرْصِكَ عَلَى الْحَدِيثِ،

أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ
قَلْبِهِ أَوْ نَفْسِهِ ﴿٦٤٦﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'a (a.s.m.), "Kıyâmet Gününde senin şefaattinden en çok nasibi olan kimdir?" diye sordum.

Peygamberimiz (a.s.m.), "Ey Ebû Hüreyre, senin hadis konusundak aşırı merakını bildiğim için bir başkasının bunu senden önce sormayacağını gerçekten tahmin etmiştim. Kıyâmet Günü şefaetimden en çok nasib olan, kalbinden 'Lâilâhe illallah' diyen kimsedir" buyurdu.

(Buhârî, Rikâk: 51.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ وَضَعَ عَنْ أُمَّتِي الْخَطَأَ
وَالنِّسْيَانَ وَمَا اسْتَكْرَهُوا عَلَيْهِ﴾ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ. ﴿٦٤٧﴾

İbn Abbas'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Şurası muhakkaktır ki, Allah, ümmetimden yanlışlık, unutkanlık ve zorlama neticesi meydana gelen günahı kaldırmış, onları günah saymamıştır."

(İbn Mâce, Talâk: 16.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿يَأْتِي الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمْ فَيَقُولُ: مَنْ خَلَقَ كَذَا مِنْ خَلْقٍ كَذَا حَتَّى يَقُولَ: مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ. فَإِذَا بَلَغَ ذَلِكَ فَلَيْسَتْ عِندَ اللَّهِ وَلِيَّتُهُ﴾ رَوَاهُ الثَّلَاثَةُ. ﴿٦٤٨﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"İçinizden birine, şeytan vesvesesiyle gelir ve 'Şunu kim yarattı, bunu kim yarattı?' diye sorar. Hatta, 'Rabbini kim yarattı?' diyene kadar soru sormaya devam eder. İş bu noktaya vardığında, o kimse Allah'a sığınmış ve orada durup kalsın."

(Müslim, İman: 214; Buhârî, Bedü'l-Halk: 11.)

Allah vardır, birdir, zamandan ve mekândan münezzehtir. Her şey Ona muhtaçtır, O hiçbir şeye muhtaç değildir. Bütün kemâl sıfatlarına sahip, bütün noksanlıklardan münezzehtir. Her şey O'nun "Ol" demesiyle olmuştur. Yaratılanların hiçbirine benzemez. Yaratılmak, adı üstünde; yaratılanlara mahsus bir sıfattır. Hâlbuki Allah yaratıcıdır. "Sâni-i kâinat, [kâinatın sanat-kârı], kâinat cinsinden değildir" sözünden anlaşılacağı gibi, kâinattaki varlıklara ait sıfatları yaratıcıya izafe etmek, "yaratıcı" ve "yaratılan" mânâlarını anlamamak demektir. Keza, yaratılanın yaratıcı olamayacağı gerçeğinden habersiz oluşun da bir ifadesidir.

Aslında, "Allah'ı kim yarattı?" şeklindeki bir sorunun kaynağı, Allah'ı ve yaratıcı kavramını tanımamaktır. Hâlbuki Allah bütün varlık âlemini dolduran eserleriyle kendisini tanıtmaktadır. Çiçeklerden yıldızlara, atomlardan galaksilere kadar bütün kâinat, O'nun isimlerinin tecellileriyle nakış nakış işlenmiştir. Bize düşen bu tecellileri görüp, eserden müessire intikal ederek, Rabbimize kul ve muhatap olmaktır. Nitekim Hz. Peygamberimiz (a.s.m.), bir başka hadislerinde, bizi Allah'ın eserleri üzerinde düşünmeye teşvik ederken, zâtını düşünmekten kaçınmaya çağırır.

Esasen, Allah'ın azametini kalblere yerleştirdikten sonra, bu çeşit vesveselere de yer kalmaz. Onun içindir ki, "Allahü Ekber" sözünü her vesileyle tekrarlamamız istenmiş ve ibadetlerimizde sıklıkla yer verilmiştir.

"Allahü Ekber" sözü, bizi maddî âlemin kayıtlı ve sınırlarından kurtarıp, Allah'a kul ve muhatap olma seviyesine çıkarabilecek bir anahtardır.

Sözü, Rabbimizin ezeli hitâbı olan Kur'ân'a bırakalım. Rabbimiz İhlâs Sûresi'nde şöyle buyuruyor:

"De ki: O, Allah'tır, birdir. Allah Samed'dir [Her şey Ona muhtaçtır. O hiçbir şeye muhtaç değildir]. O doğurmamış ve doğurulmamıştır [Çünkü doğan ve doğuran ilâh olamaz]. Hiçbir şey O'na eş veya denk değildir."

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سِئَلُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْوَسْوَسةِ،

649

قَالَ: ﴿تِلْكَ مَخْضُ الْإِيمَانِ﴾

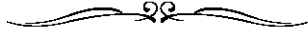
Abdullah (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah'a (a.s.m.) vesvese hakkında sual sordular. "O halis imandır" buyurdu.

(Müslim, İman: 211.)

Hadiste sözü edilen vesvese, kişiyi iman ve İslâm hakikatleri konusunda ciddiyete ve uyanıklığa sevk eden, lakaytlığı ve uyuşukluğu atmaya vesile olan vesvesedir.

Bu nevi vesveseler, bir imtihan yeri olan bu dünyada, kişinin imanını tahkike yükseltmesi için bir teşvik mânâsını da alabilirler. Bunların ikazıyla insan, iman hakikatleri konusunda araştırmaya ve tefekküre koyulur. İmanını daha hâlis, daha sâfi duruma getirebilir.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ نَبِيٍّ بَعَثَهُ اللَّهُ فِي أُمَّةٍ قَبْلِي، إِلَّا كَانَ لَهُ فِي أُمَّتِهِ حَوَارِيُونَ وَأَصْحَابٌ يَأْخُذُونَ بِسُنَّتِهِ وَيَقْتَدُونَ بِأَمْرِهِ، ثُمَّ إِنَّهَا تَخْلُفُ مِنْ بَعْدِهِمْ خُلُوفٌ، يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ، وَيَفْعَلُونَ مَا لَا يُؤْمَرُونَ، فَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِيَدِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِلِسَانِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِقَلْبِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَلَيْسَ وَرَاءَ ذَلِكَ مِنَ الْإِيمَانِ حَبَّةٌ خَرْدَلٍ﴾

650

Abdullah İbn Mes'ûd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Allah’ın benden önceki ümmetlere gönderdiği hiçbir peygamber yoktur ki, o peygamberin ümmetinden havarileri ve sünnetine tabi olan, emirlerine uyan yakın arkadaşları olmasın. Sonra, onların ardından, yapmadıklarını söyleyen ve yapılması istenmeyen şeyleri yapan birtakım kötü nesiller meydana çıkar. İşte bunlara karşı kim eliyle mücadele ederse, o mü’minidir. Kim onlara karşı diliyle mücadele ederse, o da mü’minidir. Kim onlara karşı kalbiyle mücadele ederse, o da mü’minidir. Ama bunun ötesinde, imandan bir hardal tanesi bile yoktur.”

(Müslim, İman: 80.)

Daha önce geçen, “Din nasihatten ibarettir” hadisinden ve yukarıdaki hadisten de anlaşılacağı üzere bir mü’min gerek çevresinde, gerekse cemiyet içinde kötülük veya dince yasak olan bir hareketi gördüğü zaman; eğer gücü yetiyorsa ve def etme imkânına sahipse, ona eli ile mani olması gerekir. Meselâ, zulme ve haksızlığa maruz kalan bir mazlumu kurtarmak için eliyle yardımcı olması gibi. Ancak bu şekilde davrandığı zaman gerek kendisine, ge-

rekse bir başkasına daha büyük bir zarar gelecek veya daha tehlikeli bir fitneye sebep olacaksa, bu takdirde kötülüğe dili ile engel olmaya gayret eder. Meselâ, içki içen, kumar oynayan veya ibadetini hakkıyla yerine getirmeyen bir kimseye içki ve kumarın kötülüklerini, ibadetin de mânâ ve mâhiyetini anlatmak gibi. Fakat bu yapılırken, kişinin psikolojik durumu göz önüne alınmalı ve ona göre münasip bir metodla ikaz edilmelidir.

Buna da gücü yetmiyorsa veya konuşmayla, ikazla daha fena bir duruma sebebiyet verecekse, o zaman kalbiyle buğz eder. O kötü harekete taraftar olmadığını, hoş karşılamadığını gösterir. Ayrıca o günaha müptelâ olmuş veya o fiili yapmış olan kimsenin kurtulması için dua eder. Çünkü ancak buna gücü yetmektedir.

Her gün cemiyet içinde pek çok kötülük ve çirkinlik görürüz. Çoğu zaman bunları elimizle veya dilimizle değiştirme imkânımız olmaz. Sadece, söz ve hareketle onlara taraftar olmadığımızı göstermekle yetinmek zorunda kalırız. İmanın en yüksek derecesine yetişmek için elimizle mani olmaya çalışacak olursak, çoğu zaman bir neticeye varmamız mümkün olmadığı gibi, söylenen şeylerin tesir etmeyip, tersine netice verdiği bile görülür. Nitekim Bediüzzaman Said Nursî bu hakikati şöyle dile getirir:

“Senin üzerine haktır ki, her söylediğin hak olsun. Fakat her hakkı söylemeye senin hakkın yoktur. Her dediğin doğru olmalı, fakat her doğruyu demek doğru değildir. Zira senin gibi niyeti halis olmayan adam, nasihati bazen damara dokundurur, aksülamel yapar.” (Mektûbât, s. 376-377.) Onun için Müslümana düşen, şartlara ve zamana göre hareket etmek, nefesine de dâvâsına da zararlı bir duruma düşmemektir.

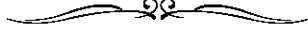
عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَتَعَاهَدُ الْمَسْجِدَ فَاشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: ﴿إِنَّمَا يَغْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ﴾ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

Ebû Saîd (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bir kimsenin camilere bağlılığını görürseniz, onun mü'min olduğuna şehâdet ediniz. Çünkü Allah şöyle buyurmaktadır:

“Allah’ın mescidlerini, ancak Allah’a ve Âhiret Gününe iman edip namaz kılan, zekât veren kimseler imar ederler [Tevbe Sûresi, 18].”

(Tirmizî, İman: 8.)

عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا

652

يُحِبُّ لِنَفْسِهِ﴾

Enes bin Mâlik (r.a.) Hz. Peygamber’in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Hiçbiriniz, kendisi için arzu ettiğini, din kardeşi için de arzu etmedikçe tam iman etmiş olmaz.”

(Buhârî, İman: 13; Neseî, İman: 33; Müslim, İman: 71.)

Bölüm 10

Kader

عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا يَزِيدُ الْقَضَاءُ إِلَّا الدُّعَاءَ، وَلَا

653

يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلَّا الْبُرُءُ﴾

Süleyman (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“İyilikten başka bir şey ömrü arttırmaz ve duadan başka bir şey de kazayı önlemez.”

(Tirmizî, Kader: 6; İbn Mâce, Mukaddime: 90.)

Biri ecel-i fitrî, diğeri de, ecel-i muallâk olmak üzere iki türlü ecel vardır. Birinci, kaderle tayin edilmiş olan ömür ve eceldir. Diğeri ise, hayırlarla, iyiliklerle—şüphesiz yine Cenâb-ı Hakk'ın emir ve kaderiyle—uzayıp kılalacak olan eceldir. İnsan ömrü, kişinin hayır, iyilik ve dualarıyla uzayabilir.

Bir kimse için İlâhî kaderde tayin ve tespit edilen, bir musibet ve belânın dua ve hayırlar neticesi kaldırılması veya ömrün uzamasına atâ tabir edilir ki, Cenâb-ı Hakk'ın kuluna ihsânı ve ikrâmı demek olur. Bir nevi, “atâ” kaza ve kader kanununu iptal etmekte, yerine gelmekten alıkoymaktadır. Bu hususla ilgili olarak Mesnevî-i Nuriye'de şöyle denilir:

“Cenâb-ı Hakk'ın atâ, kaza ve kader nâmında üç kanunu vardır. Atâ, kazâ kanununu, kazâ da kaderi bozar. Meselâ: Bir şey hakkında verilen karar, kader demektir. O kararın infazı, kazâ demektir. O kararın iptaliyle hükmü kazadan affetmek, atâ demektir. Evet, yumuşak bir otun damarları katı taş deldiği gibi, atâ da kazâ kanununun katıyetini deler. Kazâ da ok gibi kader kararlarını deler. Demek, atânın kazâyâ nisbeti, kazânın kadere nisbeti gibi-

dir. Atâ, kazâ kanununun şümûlünden ihraçtır. Kazâ da kader kanununun külliyyetinden ihrâcıdır.”

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَالِسًا ذَاتَ يَوْمٍ
وَفِي يَدِهِ عُودٌ يَنْكُثُ بِهِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: ﴿مَا مِنْكُمْ مِنْ نَفْسٍ إِلَّا وَقَدْ
عَلِمَ مَنْزِلُهَا مِنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلِمَ نَعْمَلُ أَفْلا نَتَكَلَّمُ؟
قَالَ: اغْمَلُوا فَكُلُّ مُيسَّرٍ لِمَا خُلِقَ لَهُ، ثُمَّ قَرَأَ: ﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى
وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَى﴾.

654

Hız. Ali (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) bir gün oturmuş ve elindeki değnekle yeri çiziyordu. Bir ara başını kaldırdı ve “Sizden hiçbirisi yoktur ki, cennet ve cehennemdeki yeri bilinmesin” buyurdu.

Bunun üzerine orada bulunanlar, “Yâ Rasûlallah! Öyle ise niye çalışıyoruz ki? Her şeyi bir kenara bırakıp tevekkül etmeyelim mi?” dediler.

Peygamberimiz (a.s.m.), “Hayır! Çalışınız, kendinizi bırakmayınız. Çünkü herkes ne için yaratılmışsa, o iş kendisine kolay hale getirilir” buyurdu. Sonra da şu meâldeki âyet-i kerimeyi okudu:

“Muhtaç olanların hakkını veren, Allah’tan korkup, emir ve yasaklarına riayet eden ve o en güzel sözü [Kelime-i Tevhid] tasdik eden kimseye gelince... Biz onu cennete hazırlarız. Allah’ın hakkını yoksullara vermeyen, sevabına karşı ilgisiz görünen ve o en güzel sözü [Kelime-i Tevhidi] yalanlayanı da en güç olana [cehenneme] hazırlarız.” (Leyl Sûresi, 5-10.)

(Buhârî, Kader: 4; Müslim, Kader: 7; İbn Mâce, Mukaddime: 10.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْجَنَّةُ أَقْرَبُ إِلَيَّ
أَحَدِكُمْ مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَالنَّارُ مِثْلُ ذَلِكَ﴾

655

Abdullah’ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur: “Cennet, herhangi birinize ayakkabısının bağından daha yakındır. Cehennem de böyledir.”

(Buhârî, Rikâk: 29; Müsned. 1:387.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ

إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ، وَفِي كُلِّ خَيْرٍ، اخْرِضْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ،
وَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَلَا تَعْجِزْ، فَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ: لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا
وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ: قَدَّرَ اللَّهُ، وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنْ (لَوْ) تَفْتَحُ عَمَلَ
الشَّيْطَانِ ﴿

656

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kuvvetli mü'min zayıf mü'minden daha hayırlı ve Allah'a daha sevimlidir. Her ikisinde de hayır vardır. Sana faydası olan şeyleri yapmaya bak. Allah'tan yardım dile ve istemekte acizlik gösterme. Eğer başına kötü birşey gelirse, 'Ben şunu isteseydim, bunu yapsaydım' deme. Ancak, 'Allah böyle takdir buyurdu ve O dilediğini yapar' de. Çünkü 'keşke' sözü şeytanın işe karışmasına kapı açar.”

(İbn Mâce, Mukaddime: 10.)

Kuvvetli mü'minin zayıf mü'minden daha hayırlı oluşu, şüphesiz âhiretle alâkalı hayırlı işler hususundadır. Bu hususlarda gayretli olan kimse, elbette mü'min olmakla birlikte gevşeklik gösteren ve zayıf olan kimseden daha hayırlıdır. “Her ikisinde de hayır vardır” ibaresinden kastedilen, zayıf mü'minle kuvvetli mü'minin iman cihetiyle müşterek olmalarıdır. Her ikisi de imanlı oldukları için büyük bir hayra kavuşmuşlar demektir.

Faydalı şeylerin üzerine düşmek, hem dünya, hem de âhirete ait işlerde söz konusudur. Her ikisinde de muvaffakiyet o işlere düşkün olmakla mümkün olur. Peygamberimiz (a.s.m.) bu sözleriyle, gevşeklikle ve acizlikle, ne dünya işlerinde, ne de âhiret işlerinde muvaffak olmanın mümkün olmadığını hatırlatmaktadır.

İslâm inanç sisteminde, kader inancının en çok kullanılması gereken yer, “mâziyat ve mesâib” noktasındadır. Yani geçmişte kulun başına gelen işler ve musibetler cihetiyledir. Bu bakımdan kul, “Keşke ben bunu yapsaydım şu musibet başıma gelmezdi” şeklinde değil, “Kaderimde bu olduğu için başıma geldi” şeklinde düşünmelidir. Çünkü kaderin tecellisine mani olmak mümkün değildir.

Ancak, “Eğer şöyle hareket etmiş olsaydım, belki İlâhî kader hakkımda başka türlü tecellî ederdi” diye düşünerek ileriye dönük çalışmalarda, geçmişin bir muhasebesini yapma düşüncesi ön plânda ise, bunun bir mahzuru

yoktur. Mü'mine yakışan kadere tamamıyla teslim olmak, ancak tedbir ve gayreti de elden bırakmamaktır.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ سَبْعًا هَلْ تَنْتَظِرُونَ إِلَّا فَقْرًا مُنْسِيًا، أَوْ غِنًى مُطْعِيًا، أَوْ مَرَضًا مُفْسِدًا، أَوْ هَرَمًا مُفْنِدًا، أَوْ مَوْتًا مُجْهِزًا، أَوْ الدَّجَالَ فَشَرٌّ غَائِبٌ يُنْتَظَرُ، أَوْ السَّاعَةُ فَالسَّاعَةُ أَذْهَى وَأَمْرٌ﴾

657

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Yedi şey gelmeden önce iyi işlere sıkı sıkıya bağlanın! Şunlardan biri mutlaka sizi bekliyor:

(1) Aniden gelen fakirlik, (2) aşırılıklara götüren zenginlik, (3) vücudunuzun dengesini bozan hastalık, (4) bunaklığa sürükleyen yaşlılık, (5) ansızın gelen ölüm, (6) Deccâl—ki bu beklenen en büyük şerdir—ve (7) Kıyâmettir. Kıyâmet ise her şeyden daha acı ve daha zordur.”

(Tirmizî, Zühd: 3.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا اسْتَغْمَلَهُ، فَقِيلَ كَيْفَ يَسْتَغْمَلُهُ؟ قَالَ: يُوقِّعُهُ لِعَمَلٍ صَالِحٍ قَبْلَ الْمَوْتِ﴾

658

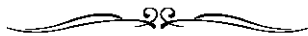
Hız. Enes (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.), “Allah bir kul için iyilik murad ettiği zaman, onu çalıştırır” buyurdu.

“Yâ Rasûlallah, nasıl çalıştırır?” denildi.

Rasûlullah (a.s.m.), “Ölümden önce iyi işler yapmaya muvaffak kılar” diye cevap verdi.

(Tirmizî, Kader: 8.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ وَيُنَصِّرَانِهِ وَيُمَجِّسَانِهِ، كَمَا تُنْتَجُ الْبَهِيمَةُ بِهَيْمَةٍ جَمْعَاءَ. هَلْ تُحِشُونَ فِيهَا مِنْ جَذَعَاءٍ؟﴾

659

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Her doğan çocuk, İslâm fıtratı üzerine doğar. Sonra anne ve babası, onu Yahudi, Hristiyan veya Mecûsi yapar. Tıpkı Allah'ın hayvan yavrusunu bütün organları tamam olarak dünyaya getirmesi gibi. Siz o yavruda bir eksiklik görüyor musunuz?”

(Buhârî, Kader: 3; Müslim, Kader: 22; Tirmizî, Kader: 5; Ebû Dâvûd, Sünnet: 17.)

عَنْ مَطَرِ بْنِ عُكَامِ بْنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا قَضَى اللَّهُ لِعَبْدٍ أَنْ يَمُوتَ بِأَرْضٍ جَعَلَ لَهُ إِلَيْهَا حَاجَةً﴾

660

Matar bin Ukâmis (r.a.) Rasûlullah'ın şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah bir kulun bir yerde ölmesini takdir etmişse, onun oraya gitmesine sebep olacak bir ihtiyaç yaratır.”

(Tirmizî, Kader: 11.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَنَحْنُ نَتَنَازَعُ فِي الْقَدْرِ فَعَضِبَ حَتَّى احْمَرَّتْ وَجْهُهُ حَتَّى كَأَنَّمَا فُقِيَ فِي وَجْتِنِيهِ الرُّمَانُ فَقَالَ: ﴿أَبْهَذَا أُمِرْتُمْ أَمْ بِهَذَا أُرْسِلْتُ إِلَيْكُمْ، إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ حِينَ تَنَازَعُوا فِي هَذَا الْأَمْرِ، عَزَمْتُ عَلَيْكُمْ عَزَمْتُ عَلَيْكُمْ أَلَا تَنَازَعُوا فِيهِ؟﴾

661

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Kader mevzuunda münakaşa ettiğimiz bir esnada Rasûlullah (a.s.m.) çıkageldi. Bizim münakaşamıza öylesine kızdı ki, yüzü kızardı; sanki yanaklarına nar suyu sıkılmıştı. Sonra şöyle buyurdu: “Size kader üzerinde münakaşa

etmek mi emredildi? Ben size bunun için mi gönderildim? Sizden önceki milletler, ancak bu konuda münakaşa ettikleri için helâk oldular. Bu konuda münakaşa etmemeniz hususunda yemin vermenizi istiyorum.”

(Tirmizî, Kader: 1.)

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى يُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ، حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ، وَأَنَّ مَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ﴾

662

Câbir bin Abdullah’a (r.a.) göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir kul hayrı ve şerri ile kadere iman etmedikçe, tam iman etmiş olmaz. Yine başına gelecek olan bir şeyin mutlaka geleceğine; gelmeyecek olanın da kat’î surette gelmeyeceğine inanmadıkça, tam iman etmiş olmaz.”

(Tirmizî, Kader: 10.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ رَضِيٍّ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَكْثُرُ أَنْ يَقُولَ: ﴿يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ، فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمَّا بِكَ وَبِمَا جِئْتَ بِهِ فَهَلْ تَخَافُ عَلَيْنَا؟ قَالَ: نَعَمْ إِنَّ الْقُلُوبَ بَيْنَ إِضْبَعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ اللَّهِ يُقَلِّبُهَا كَيْفَ يَشَاءُ﴾

663

Enes (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) sık sık, “Ey kalbleri çeviren Allahım! Kalbimi dinin üzerinde sabit kıl” diye dua ederdi.

Biz de kendisine, “Yâ Rasûlallah, biz sana ve senin getirdiklerine iman ettik. Bu durumda bizim için hâlâ endişe ediyor musunuz?” dedik.

Rasûlullah (a.s.m.), “Evet. Çünkü kalbler, Allah’ın iki parmağı arasında, kudreti ve tasarrufu altındadır. Onları dilediği gibi çevirir” buyurdu.

(Tirmizî, Kader: 7.)

عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ

رِضَاهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ لَهُ، وَمِنْ شَقَاوَةِ ابْنِ آدَمَ تَزَكُّهُ اسْتِحَارَةَ اللَّهِ، وَمِنْ
664 شَقَاوَةِ ابْنِ آدَمَ سَخَطُهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ لَهُ ﴿

Sa'd bin Ebî Vakkas'dan (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğu rivâyet edilir:

“Allah tarafından kendisine takdir edilene razı olması, insanoğlunun mutluluğundan ve Allah'tan hayır dilemeyi terk etmesi de bedbahtlığındandır. Yine, Allah tarafından kendisine takdir edilene karşı şikâyetçi olması, insanoğlunun bedbahtlığındandır.”

(Tirmizî, Kader: 15.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿سِتَّةٌ لَعَنَتْهُمْ
وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَكُلُّ نَبِيٍّ كَانَ: الزَّائِدُ فِي كِتَابِ اللَّهِ، وَالْمُكَذِّبُ بِقَدْرِ اللَّهِ،
وَالْمُتَسَلِّطُ بِالْجَبْرُوتِ، لِيُعْزَّ بِذَلِكَ مَنْ أَذَلَّ اللَّهُ وَيُذِلَّ مَنْ أَعَزَّ اللَّهُ،
وَالْمُسْتَحِلُّ لِحَرَمِ اللَّهِ، وَالْمُسْتَحِلُّ مِنْ عِثْرَتِي مَا حَرَّمَ اللَّهُ، وَالتَّارِكُ
665 لِسُنَّتِي﴾

Hız. Âişe (r.anha) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Lânet ettiğim altı çeşit kimse vardır ki, onlara Allah ve gelmiş geçmiş bütün peygamberler lânet etmiştir. Bunlar: (1) Allah'ın kitabına ilave yapan, (2) kaderi tasdik etmeyen, (3) Allah'ın alçaltıklarını yükseltmek ve yücelttiklerini de alçaltmak için zulüm ve diktatörlükle insanların başına musallat olan, (4) Mekke haremî dâhilinde yasak olan şeyleri yapan, (5) Ehl-i Beytime zulmeden ve (6) benim sünnetimi terk edenlerdir.”

(Tirmizî, Kader: 17.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشَّخِيرِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَثَلُ ابْنِ آدَمَ
وَالِإِلَى جَنْبِهِ تَسْعٌ وَتَسْعُونَ مِائَةً إِنْ أَخْطَأَتْهُ الْمَنَآيَا وَقَعَ فِي الْهَرَمِ حَتَّى
666 يَمُوتَ﴾

Abdullah bin Şihhîr'in babasından rivâyet ettiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İnsanoğlu yanı başında doksan dokuz ölüm tehlikesi bulunduğu halde yaratılmıştır. Şayet bu ölüm tehlikelerini atlattırsa, ihtiyarlığa düşer ve neticede ölür.”

(Tirmizî, Kader: 14.)

عَنْ أَبِي خُزَّامَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: ﴿يَا رَسُولَ اللَّهِ
أَرَأَيْتَ رُقَى نَسْتَرْقِيهَا وَدَوَاءً نَتَدَاوَى بِهِ ثِقَاءَ نَتَّقِيهَا هَلْ تَرُدُّ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ
شَيْئًا؟ فَقَالَ: ﴿هِيَ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ﴾

667

Ebû Huzâme babasından şöyle rivâyet ediyor:

Bir kişi Hz. Peygamber'e (a.s.m.) gelerek, “Yaptırdığımız rukyelerin (muskaların), tedavide kullandığımız ilâçların ve yaptığımız perhizlerin Allah'ın kaderinden gelecek herhangi bir şeyi geri çevireceği görüşünde misiniz?” diye sordu.

Rasûl-i Ekrem (a.s.m.), “Onlar da Allah'ın kaderindendir” buyurdu.

(Tirmizî, Kader: 12.)

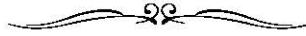

عَنْ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ يَتَوَضَّأُ فَيُحْسِنُ
الْوُضُوءَ ثُمَّ يَقُولُ حِينَ يَفْرُغُ مِنْ وُضُوئِهِ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ
لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا فُتِّحَتْ لَهُ أَبْوَابُ
الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ﴾

668

Hız. Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:
"İçinizden birisi, bütün şartlarına riayet ederek abdesti tam ve mükemmel
bir şekilde alır ve bitirince de 'Eşhedü en lâilâhe illallahu vahdehû lâ şerîke
lehû ve eşhedü enne Muhammeden abduhû ve rasûlühû illâ fütîhat lehû
ebvâbu'l-cenneti's-semaniyeti yedhulu min eyyihâ şâe [Allah'tan başka ilâh
olmadığına, O'nun tek ve benzersiz olduğuna ve Muhammed'in (a.s.m.)
O'nun kulu ve Rasûlü olduğuna şehadet ederim]' derse, muhakkak ki cen-
netin sekiz kapısı açılır ve o da dilediği kapıdan içeriye girer.

(Müslim, Tahare: 17.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ أُمَّتِي يُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُرًّا
مُحَجَّلِينَ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ، فَمَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يُطِيلَ غُرَّتَهُ
فَلْيَفْعَلْ﴾

669

Ebû Hüreyre (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Şüphesiz ki, ümmetimin fertleri Kıyâmet Günü, abdeste devam etmelerinden dolayı, abdest azaları nurlu ve parlak olarak davet edileceklerdir. Kimin bu nuru ve parlaklığı daha da çoğaltmaya gücü yeterse, yapsın.”

(Buhârî, Vudu': 3; Müslim, Tahare: 34; Tirmizî, Cum'a: 74; İbn Mâce, Tahare: 6.)

قَالَ عُمَانُ بْنُ عَمَّانٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ أَتَمَّ الْوُضُوءَ كَمَا أَمَرَهُ
اللَّهُ تَعَالَى، فَالْصَّلَوَاتُ الْمَكْتُوبَاتُ كَفَّارَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ﴾
670

Osman bin Affan'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Her kim, Allah'ın emrettiği gibi abdesti tam olarak alırsa, kılmış olduğu farz namazları, aralarında işlenen günahlar için keffâret olurlar.”

(Müslim, Tahare: 11.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى مَا يَمْحُو اللَّهُ بِهِ
الْخَطَايَا وَيَرْفَعُ بِهِ الدَّرَجَاتِ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: إِسْبَاغُ
الْوُضُوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ، وَكَثْرَةُ الْخُطَا إِلَى الْمَسَاجِدِ وَانْتِظَارُ الصَّلَاةِ بَعْدَ
الصَّلَاةِ فَذَلِكُمْ الرِّبَاطُ﴾
671

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyet ettiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Hatalarınızı ortadan kaldıran ve sizi yüksek derecelere ulaştıran şeyi size söyleyeyim mi?”

Sahabîler, “Evet, söyle yâ Rasûlallah” dediler.

Rasûlullah (a.s.m.), “Güçlülere ve zorluklara rağmen, abdesti tam olarak almak, mescitlere daha çok devam etmek, bir namazı kıldıktan sonra diğerini vaktinde kılmayı arzu ederek beklemek. İşte, nefsi birtakım lezzetlerden alıkoyarak, hak yoluna sevk etmeye değer şeyler bunlardır” buyurdu.

(Buhârî, Vudu': 6; Müslim, Tahare: 41; Tirmizî, Tahare: 39; İbn Mâce, Tahare: 5.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿رَكَعَتَانِ بِالسَّوَاكِ أَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ رَكَعَةً بِغَيْرِ سَوَاكِ﴾

672

Câbir (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Misvak kullandıktan sonra kılınan iki rekât namaz, misvak kullanmaksızın kılınan yetmiş rekât namazdan daha üstündür.”

(Ahmed İbn Hanbel, Müsned: 6: 272.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا تَوَضَّأَ الْعَبْدُ الْمُسْلِمُ أَوْ الْمُؤْمِنُ فَغَسَلَ وَجْهَهُ خَرَجَ مِنْ وَجْهِهِ كُلُّ خَطِيئَةٍ نَظَرَ إِلَيْهَا بِعَيْنِهِ مَعَ الْمَاءِ أَوْ مَعَ آخِرِ قَطْرِ الْمَاءِ، فَإِذَا غَسَلَ يَدَيْهِ خَرَجَ مِنْ يَدَيْهِ كُلُّ خَطِيئَةٍ كَانَ بَطَشْتُهَا يَدَاهُ مَعَ الْمَاءِ أَوْ مَعَ آخِرِ قَطْرِ الْمَاءِ، فَإِذَا غَسَلَ رِجْلَيْهِ خَرَجَتْ كُلُّ خَطِيئَةٍ مَشَتْهَا رِجْلَاهُ مَعَ الْمَاءِ أَوْ مَعَ آخِرِ قَطْرِ الْمَاءِ حَتَّى يَخْرُجَ نَقِيًّا مِنَ الذُّنُوبِ﴾

673

Ebû Hüreyre (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Bir Müslüman, abdest alırken yüzünü yıkadığı zaman, iki gözü ile yaptığı günahları su ile (yahut suyun son damlası ile) akıp gider. Ellerini yıkadığı zaman, elleri ile yaptığı günahlar su ile (yahut suyun son damlası ile) akıp gider. İki ayağını yıkadığında da ayakları ile yapmış olduğu herbir günah, su ile (yahut suyun son damlası ile) akıp gider. Böylece o kul, küçük günahlarından ve hatalarından temizlenmiş olarak ortaya çıkar.”

(Müslim, Tahare: 32; Tirmizî, Tahare: 2.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مِفْتَاحُ الصَّلَاةِ الطَّهُّورُ﴾

674

Ebû Saîd Hudrî'nin rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Namazın anahtarı temizliktir.”

(İbn Mâce, Tahare: 3; Ebû Dâvûd, Tahare: 31; Tirmizî, Tahare: 3.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنَ اللَّيْلِ فَلَا يَدْخُلْ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ حَتَّى يُفْرِغَ عَلَيْهَا مَوْتِنِ أَوْ ثَلَاثًا: فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَا يَذَرِي فِيهَا بَاطِلَ يَدِهِ﴾

675

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) buyurmuştur:

“Uykudan uyandığınız zaman, elinizi iki veya üç defa yıkamadan bir kaba sokmayın. Çünkü elinizin nereye değdiğini bilemezsiniz.”

(İbn Mâce, Tahare: 40.)

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿تَسَوَّكُوا فَإِنَّ السَّوَاكَ مَطَهْرَةٌ لِلْفَمِ، مَرْضَاةٌ لِلزَّوِّجِ، مَا جَاءَنِي جِبْرِيلُ إِلَّا أَوْصَانِي بِالسَّوَاكِ، حَتَّى لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ يُفَرِّضَ عَلَيَّ وَعَلَى أُمَّتِي، وَلَوْلَا أَنِّي أَخَافُ أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي لَفَرَضْتُهُ لَهُمْ، وَإِنِّي لَأَسْتَاكُ حَتَّى لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ أَخْفِيَ مَقَادِمَ فَمِي﴾

676

Ebû Ümâme (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Misvak kullanın. Çünkü o, ağzın temiz olmasını temin eder, Rabbin hoşnut olmasına vesile olur. Cebrail (a.s.) bana her gelişinde misvağı tavsiye ederdi. Öyle ki, bana ve ümmetime farz olacağından endişe ettim. Ümmetime zor geleceği endişesi olmasaydı, misvağı onlara farz kılardım. Ben misvağı o kadar kullanırım ki, ön dişlerimin etlerini köklerinden oynatacağımdan korkardım.”

(İbn Mâce, Tahare: 7.)

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا يُمَسِّكَنَّ أَحَدُكُمْ ذَكَرَهُ
بِيَمِينِهِ وَهُوَ يَبُولُ، وَلَا يَتَمَسَّحُ مِنَ الْخَلَاءِ بِيَمِينِهِ، وَلَا يَتَنَفَّسُ فِي
الْإِنَاءِ﴾

677

Ebû Katâde'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Hiçbiriniz su dökerken, cinsel organını sağ eliyle tutmasın. Tuvalette sağ eliyle silinmesin. Yiyecek ve içecek kaplarına da üflemesin.”

(Müslim, Tahare: 63.)

عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْأَشْعَرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الطُّهُورُ شَطْرُ
الْإِيمَانِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُ الْمِيزَانَ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأَانِ أَوْ
تَمْلَأُ مَا بَيْنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَالصَّلَاةُ نُورٌ، وَالصَّدَقَةُ بُرْهَانٌ،
وَالصَّبْرُ ضِيَاءٌ، وَالْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ، كُلُّ النَّاسِ يَغْدُو فَبَائِعٌ
نَفْسَهُ فَمُعْتِقُهَا أَوْ مُوْبِقُهَا﴾

678

Ebû Mâlik el-Eş'arî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Maddî ve manevî temizlik, imanın yarısıdır. ‘Elhamdülillah’ın sevabı ise yer ve gökler mîzanını doldurur. Namaz bir nurdur. Sadaka âhirette, verenin kurtuluşu için açık bir delildir.

Her insan güne, nefsinin Allah yolunda kullanarak başlar ve onu cehennemden kurtarır. Veya şeytanı ve arzuları yolunda kullanarak onu helâkete götürür.”

(Müslim, Tahare: 1; Dârimî, Vudu': 3.)

عَنْ سَلْمَانَ قَالَ: قَالَ لَنَا الْمُشْرِكُونَ: إِنِّي أَرَى صَاحِبَكُمْ يَعْلَمُكُمْ،
حَتَّى يَعْلَمَكُمْ الْخِرَاءَةَ، فَقَالَ: أَجَلٌ، إِنَّهُ نَهَانَا أَنْ يَسْتَنْجِيَ أَحَدُنَا بِيَمِينِهِ،

أَوْ يَسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةَ، وَنَهَى عَنِ الرُّوْثِ وَالْعِظَامِ، وَقَالَ: ﴿لَا يَسْتَنْجِي
أَحَدُكُمْ بِدُونِ ثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ﴾

679

Selmân (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Müşrikler Selmân'a, "Peygamberiniz sizlere her şeyi, hatta helâda oturma tarzını dahi öğretmiştir değil mi?" dedi.

Selmân, "Evet! Rasûlullah (a.s.m.) büyük abdest bozmak yahut su dökmek için kıbleye dönmeyi, sağ el ile taharet almayı, [su olmadığı zaman] üç taştan azı ile ve hayvan tezeği yahut kemik ile temizlik yapmayı bize yasakladı" diye cevap verdi.

(Müslim, Tahare: 57.)

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿عَشْرٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: قَصُّ
الشَّارِبِ، وَإِعْفَاءُ اللَّحْيَةِ، وَالسَّوَاكُ، وَاسْتِنْسَاقُ الْمَاءِ، وَقَصُّ الْأَظْفَارِ،
وَعَسْلُ الْبَرَاجِمِ، وَنَتْفُ الْإِبْطِ، وَحَلْقُ الْعَانَةِ، وَانْتِقَاضُ الْمَاءِ﴾

680

Âişe (r.anha) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"On şey fıtrattandır [Peygamberlerin riayet ettiği ve mü'minlerin de etmesi gereken sünnetlerdendir]: bıyıkları kısaltmak, sakalı düzeltmek, misvak kullanmak, burna su çekmek suretiyle iç kısmını temizlemek, tırnakları kesmek, parmak aralarını güzelce yıkamak, koltuk altı ve avret yerlerindeki kılları gidermek, su ile temizlenmek."

(Müslim, Tahare: 56; Ebû Dâvûd, Tahare: 29; Tirmizî, Edeb: 14; İbn Mâce, Tahare: 8.)

Bölüm 12

Namaz

Kâinatta imandan sonra en büyük hakikat namazdır. Namazı bu derece ehemmiyetli kılan en mühim husus ise, onun, bütün ibadet şekillerinin adeta bir fihristesi hükmünde olmasıdır. Rabbimizin yüce ve ebedî kelâmı olan Kur'ân-ı Kerîm'in yüz yerinde açıkça, bin yerinde de kapalı bir şekilde emredilmiş olması, namazın ehemmiyetini gösteren yeterli bir delildir.

Namazını kılan bir insan, hem Yaratıcısına karşı en mühim kulluk vazifesini yerine getirmiş, hem de insanlık icabı işlemiş olduğu günahların manevî kirlerinden kendini temizlemiş, huzur ve rahata kavuşmuş olur. Namaz kılan bir insan, kâinat Sahibinin, her şeye gücü yeten bir Kudretin önünde el bağlayarak, gücü yetmediği ihtiyaç ve arzularının giderilmesini ister; O'ndan yardım diler, Ona gönlünü bağlar. Sonsuz feza boşluğunda, minicik bir gezegen üzerinde Allah'ına el açan, boyun bükten zayıf insan, bütün acizliğine, fakirliğine, çaresizliğine ve hiçliğine rağmen öylesine yükselir ki, Allah'ın yer-yüzünde halifesi ve muhatabı olma makamına erişir. Peygamberimiz (a.s.m.) bir hadis-i şeriflerinde, "Herhangi biriniz namaz kıldığında Cenab-ı Hakka münacat halindedir" buyurarak bu gerçeğe işaret etmişlerdir.

Muhakkak ki, Rabbimizin bizim ibadetimize asla ihtiyacı yoktur. Bilakis, ibadet ve namaza bizim ruhumuzun ve kalbimizin şiddetli ihtiyacı vardır. İnsan kalbi Allah'ı sevmek için yaratılmıştır. Kalbin ve ruhun Allah'a yönelmesi de namaz vasıtasıyla olur. Bedenimizin devamı için, nasıl her gün ekmeğe ve suya ihtiyaç duyuyorsak, ruh ve kalbimizin hayatıyeti için de namaz kılmaya muhtacız. Bu hakikat, Bediüzzaman Said Nursî'nin Sözler adlı eserinde şöyle izah edilir:

“Nihayetsiz teessürât ve elemelere [üzüntülere ve sıkıntılara] maruz ve müptelâ ve nihayetsiz telezzûzâtâ ve emellere meftun ve pür sevda bir kalbin kut ve kuvveti, her şeye kâdir bir Rahîm-i Kerîm’in kapısını niyaz ile çalmakla elde edilebilir. Evet, şu fânî dünyada kemâl-i sür’atle vâveylâ-yı firakı koparan giden, ekser mevcudatla alâkadar bir ruhun âb-ı hayatı ise, her şeye bedel bir Mâbud-u Bâkî’nin bir mahbub-u Sermedînin çeşme-i rahmetine namaz ile teveccüh etmekle içilebilir.”

Namaz, insana asıl vazifesini ve bu dünyada bulunuş maksadını her gün beş defa hatırlatan bir ibadettir. Böylelikle insan, uzun müddet Rabbini unutup O’ndan gafil olma duruma düşmez. Namaz vakitleri arasındaki kısa aralıklarda, insanlık icabı olarak gaflete ve hatalara düşse de, müezzinin sedası onun gafletini giderir. Namazda ruhunu ve kalbini günahların, hataların manevî kirlerinden temizleme fırsatı bulur. Böylece namaz vasıtasıyla devamlı olarak kendisini kontrolden geçirmekte, fiillerini, yaşayışını hesaba çekmekte ve iç dünyasını temizlemektedir.

Rasûlullah’ın (a.s.m.) gözünün nuru olarak vasıflandırdığı namazın bu bakımdan taşıdığı önem bir başka hadiste şöyle dile getirilir:

“Cenâb-ı Hak, günde beş vakit namazı farz kılmıştır. Kim güzelce usulüne uygun olarak kılsa, Allah o kimseyi affetmeye söz vermiştir. Bunları yapmayan kimseye Cenâb-ı Hakk’ın bir ahdi yoktur. Dilerse onu affeder, dilerse cezalandırır.”

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿الْصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى
681 الْجُمُعَةِ كَفَّارَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ مَا لَمْ تَغْشَ الْكَبَائِرُ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Büyük günahlar dışında, beş vakit namaz ve iki cuma namazı, aralarında işlenen günahlara keffâret olur.”

(Müslim, Tahare: 14; İbn Mâce, İkame: 79.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ: ﴿أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟
قَالَ: الصَّلَاةُ فِي وَقْتِهَا، قَالَ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: بِرُّ الْوَالِدَيْنِ، قَالَ: ثُمَّ أَيُّ؟
682 قَالَ: الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

Abdullah (İbn Mes'ûd) (r.a.) rivâyet etmiştir:

Hz. Peygamber'e (a.s.m.), “Allah'ın en çok sevdiği amel hangisidir?” diye sordum.

“Vaktinde kılınan namaz” cevabını verdi.

“Sonra hangisidir?” diye sordum.

“Anneye babaya iyi davranmak” buyurdu.

“Daha sonra hangisidir” sorusuna da, “Allah yolunda cihad” karşılığını verdi.

(Müslim, İman: 139; Neseî, Mevakit: 51.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْوَقْتُ الْأَوَّلُ
683 مِنَ الصَّلَاةِ رِضْوَانُ اللَّهِ وَالْوَقْتُ الْآخِرُ عَفْوُ اللَّهِ﴾

İbn Ömer'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Vaktin başında kılınan namazda Allah'ın rızası, sonunda kılınanda da Allah'ın affı vardır.”

(Tirmizî, Salât: 13.)

عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَوَلَدِهِ وَجَارِهِ تَكْفِيرُهَا الصَّلَاةُ وَالصَّوْمُ وَالصَّدَقَةُ وَالْأَمْرُ وَالنَّهْيُ﴾

684

Hız. Huzeyfe'nin (r.a.) rivâyetine göre Hız. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

“İnsanın ailesi, malı, çocukları ve komşusu ile ilgili kusurlarına namaz, oruç, sadaka, iyiliği tavsiye etmek ve kötülükten sakındırmak gibi güzel amelleri keffaret olur.”

(Buhârî, Mevâkıt: 4.)

عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ لِلَّهِ، فَإِنَّكَ لَا تَسْجُدُ لِلَّهِ سَجْدَةً إِلَّا رَفَعَكَ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً وَحَطَّ عَنْكَ بِهَا خَطِيئَةٌ﴾

685

Sevban (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah için çok çok secde etmeye bakın. Çünkü Allah için yaptığınız herbir secdeye karşılık, Allah, sizi bir derece yükseltir ve hatalarınızdan birini başışlar.”

(Müslim, Salât: 225; Neseî, Tatbik: 80; Tirmizî, Salât: 169.)

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَهُ: ﴿يَا عَلِيُّ ثَلَاثٌ لَا تُؤْخِرُهَا: الصَّلَاةُ إِذَا أَتَتْ، وَالْجَنَازَةُ إِذَا حَضَرْتُ، وَالْأَيْمُ إِذَا وَجَدْتَ لَهَا كُفُوءًا﴾

686

Âli bin Ebû Tâlib (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) kendisine şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Ey Âli! Üç şeyi geciktirme: vakti giren namazı, hazır olan cenazeyi ve dengini bulan kızı veya dul kadını evlendirmeyi.”

(Tirmizî, Salât: 13.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ﴾

687

Câbir bin Abdullah'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kişi ile şirk ve küfür arasında, ancak namazın terki vardır.”

(Müslim, İman: 134; İbn Mâce, İkame: 77.)

Namaz, İslâm'ın en mühim esaslarından biridir. Âyet-i kerime de ifade buyrulduğu gibi, “Namaz insanı çirkin fiillerden ve haramlardan alıkoyar” (Ankebût Sûresi, 45). Bundan dolayıdır ki, Kur'ân-ı Kerîm'de yüzlerce defa, namazın ehemmiyeti dile getirilmiştir.

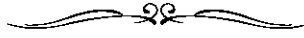
Günahlara ve kötülüklere karşı mühim bir engel olan ve Rabbine karşı en mühim bir ibadet olan namazın farz oluşunu inkâr ederek terk eden, bu terki normal sayan ve bundan dolayı rahatsızlık duymayan bir kimsenin günahlara karşı hassasiyetini büsbütün kaybederek inançsızlığın eşiğine gelmesi muhtemeldir. Bu durumdaki bir kimsenin Cenâb-ı Hakk'ın varlığına ve birliğine, cennet ve cehennemin mevcudiyetine dair rastladığı basit bir vehimle şirke ve küfre düşmesi ihtimalden uzak değildir. İşte Rasûl-i Ekrem (a.s.m.) yukarıdaki sözleriyle, bu tehlikeye dikkat çekmekte, Müslümanları namaz ibadetine karşı dikkatli ve hassas olmaya davet etmektedir. Hiç şüphesiz namazın farz oluşunu inkâr eden bir kimse, doğrudan doğruya küfre ve inançsızlığa düşer. Lafızları itibarıyla yukarıdaki hadise yakın olan bir başka hadis de şöyledir:

Süreyde (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder: “Onlarla bizim aramızdaki ahid namazdır. Kim bu namazı terk ederse küfre düşmüş olur.” (Tirmizî, İman: 9.)

Sahabe-i Kirâm zaman zaman ihanetleri ve huzur bozucu davranışları sabit olan münâfıklar hakkında Rasûlullah'a (a.s.m.) şikâyetle bulunuyor ve bunlara hayat hakkı tanınmamasını istiyordu. Rasûlullah da (a.s.m.), “Namaz kılanları öldürmekten men edilmiş bulunuyorum” buyurarak, münâfıkların namaz kıldıkları müddetçe öldürülmeyeceklerini ifade etmişlerdir.

Yukarıdaki hadisleriyle de, namazın münâfıklar için bir ahid mânâsı taşıdığına dikkat çekmişlerdir. Çünkü İslâm'ın en mühim bir esası ve en açık bir alâmeti olan namazı yerine getiren kimseler, küfürlerini ve inançsızlıklarını açıkça ilân etmedikleri müddetçe, Müslüman sayılıyor ve ona göre muamele görüyordu. Hiç şüphesiz ki, Cenâb-ı Hak, onların hakîkî mahiyetlerini bildiği

için, âhirette ona göre muamele edecek ve inançsızlıklarının cezasını çekeceklerdir.

عَنْ سَبْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مُرُوا الصَّبِيَّ بِالصَّلَاةِ إِذَا بَلَغَ سَبْعَ سِنِينَ وَإِذَا بَلَغَ عَشَرَ سِنِينَ فَاضْرِبُوهُ عَلَيْهَا﴾ زَادَ فِي رِوَايَةٍ: وَفَرَّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ.

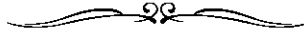
688

Sebre (r.a.) Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Çocuklar yedi yaşına ulaştıkları zaman, namazı telkin ediniz. On yaşına ulaştıklarında ise [kılmadıkları takdirde] hafifçe vurunuz.”

Bir başka rivâyette de, “Ayrı ayrı yatırınız” ilâvesi vardır.

(Müsned, 3:180; Ebû Dâvûd, Salât: 26.)

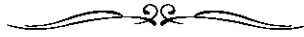
عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿رَكَعَتَانِ خَيْرٌ مِنْ سَبْعِينَ رَكَعَةً بِلَا عِمَامَةٍ﴾ رَوَاهُ الدَّيْلَمِيُّ.

689

Câbir (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Sarıklı kılınan iki rekât namaz, sarıksız kılınan yetmiş rekât namazdan daha hayırlıdır.”

(Mansûr Ali Nâsîf, Tâc: 1.433.)

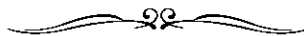
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ﴾

690

Ebû Hüreyre'den (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kulun Rabbine en yakın olduğu hal, secdedeki halidir. Öyle ise secdede duayı çokça yapınız.”

(Müslim, Salât: 215; Neseî, Mevâkit: 35; Tirmizî, Daavât: 118.)

عَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْمُؤَدِّتُونَ أَطْوَلُ
النَّاسِ أَغْنَاءًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾

691

Muâviye (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Kıyâmet Gününde, müezzinler insanların en uzun boyluları olacaklardır.”

(Müslim, Salât: 14.)

Hadis-i şerif, Kıyâmet Gününde müezzinlerin fazilet ve sevaplarının çok olacağını ifade eder. Çünkü müezzinler, Cenâb-ı Hakk'ın büyüklüğünü ve yüceliğini haykırarak, en mühim bir ibâdete davet etme gibi bir vazifeyi yerine getirmektedirler.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْإِمَامُ ضَامِنٌ
وَالْمُؤَدِّنُ مُؤْتَمَنٌ، اللَّهُمَّ أَرْشِدِ الْأَئِمَّةَ وَاعْفِرْ لِلْمُؤَدِّينَ﴾

692

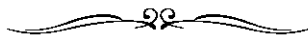
Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmektedir:

“İmam cemaatin kefil, müezzin de mutemedidir. Ey Allahım! İmamları doğru yola yönelt, müezzinleri de bağışla!”

(Tirmizî, Mevakit: 39; İbn Mâce, İkâme: 47; Ebû Dâvûd: Salât: 39.)

İmamın cemaate kefil olması, namaz kıldırma sorumluluğunu yüklenmesinden dolayıdır. Çünkü imam, namazı bozan birtakım davranış ve hareketler içinde bulunabilir ve cemaat de bundan habersiz olabilir. Cemaat de bundan sorumlu olmaz. Bu itibarla, imamlar cemaatin kefilidir ve namazın sorumluluğunu üzerlerinde taşırlar.

Diğer taraftan, müezzinler de namaz, iftar ve sahur vakitlerini bildirmek noktasında cemaatin itimat etmiş olduğu kimselerdir. Onların sorumluluğu da bu noktadandır.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْمُؤَدِّنُ يُغْفَرُ
لَهُ مَدَى صَوْتِهِ وَيَشْهَدُ لَهُ كُلُّ رَطْبٍ وَيَابِسٍ﴾

693

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Müezzinler, seslerinin yüksekliği nisbetinde affa mazhar olurlar. Yaş ve kuru her şey onlar için şehadet ederler.”

(Ebû Dâvûd, Salât: 31; İbn Mâce, Ezan: 5.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ، أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: ﴿إِذَا سَمِعْتُمُ الْمُؤَذِّنَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ: ثُمَّ صَلُّوا عَلَيَّ. فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا، ثُمَّ سَلُوا اللَّهَ لِي الْوَسِيلَةَ، فَإِنَّهَا مَنْزِلَةٌ فِي الْجَنَّةِ لَا تَنْبَغِي إِلَّا لِعَبْدٍ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ. وَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَنَا هُوَ. فَمَنْ سَأَلَ لِي الْوَسِيلَةَ حَلَّتْ لَهُ الشَّفَاعَةُ﴾

694

Abdullah bin Amr bin Âs (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Müezzinin ezanını işittiğiniz zaman, siz de onun dediğini tekrarlayın, Sonra bana salavât getirin. Çünkü her kim benim üzerime bir defa salavât getirirse Allah o kimseye, o salavât sebebiyle, on misli merhamet eder ve sevap verir. Sonra Allah'tan benim için 'vesile'yi isteyiniz. Çünkü 'vesile' cennette bir derecedir ki, o, Allah'ın kullarından yalnız bir tanesine layıktır. Ümid ederim ki, o bir kişi de ben olayım. Her kim benim için Allah'tan vesileyi isterse, o şefaata hak kazanır.”

(Buhârî Ezan: 7; Müslim, Salât: 11; Ebû Dâvûd, Salât: 36;

Tirmizî, Mevâkit: 40; İbn Mâce, Ezan: 4.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ أَدَّنَ مُحْتَسِبًا سَبْعَ سِنِينَ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بَرَاءَةً مِنَ النَّارِ﴾

695

İbn Abbas (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Sevabını düşünerek yedi sene müezzinlik yapan bir kimseye Allah (c.c.) cehennemden kurtuluş için bir berat yazar.”

(İbn Mâce, Ezan: 5.)

* Bu hadiste kastedilen “Vesile” 698 no’lu hadiste yer alan duadır.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَفَلَا أَعْلِمُكُمْ شَيْئًا تُذَكِّرُونَ بِهِ مَنْ سَبَقَكُمْ وَتَسْبِقُونَ بِهِ مَنْ بَعْدَكُمْ وَلَا يَكُونُ أَحَدٌ أَفْضَلَ مِنْكُمْ إِلَّا مَنْ صَنَعَ مِثْلَ مَا صَنَعْتُمْ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: تُسَبِّحُونَ وَتُكَبِّرُونَ وَتَحْمَدُونَ ذُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ مَرَّةً. قَالَ أَبُو صَالِحٍ: فَرَجَعَ فَقَرَأَ الْمُهَاجِرِينَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا: سَمِعَ إِخْوَانُنَا أَهْلَ الْأَمْوَالِ بِمَا فَعَلْنَا فَفَعَلُوا مِثْلَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ﴾

696

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), “Size bir şey öğreteyim mi? Onu yapmakla siz geçmiş olanlara yetişesiniz, sizden sonraya kalanları geçesiniz ve sizin yaptığınız gibi yapanların dışında hiçbir kimse de sizden daha üstün olamasın” buyurdu.

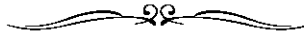
Muhâcirler, “Öğret, yâ Rasûlallah” dediler.

Peygamberimiz (a.s.m.), “Her namazın sonunda otuz üç defa Sûbhânallah, otuz üç defa Elhamdülillah, otuz üç defa Allahü Ekber deyinir” buyurdu.

Ebû Sâlih der ki: “Daha sonra Muhâcirlerin fakirleri Rasûlullah’a dönerek, ‘Yâ Rasûlallah, çok mal sahibi kardeşlerimiz de bizim yaptığımız şeyleri işittiler ve onlar da aynısını yaptılar’ dediler.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) “Bu Allah’ın bir fazlı ve iyiliğidir ki, dilediğine verir (Hadid Sûresi, 21)” meâlindeki âyet-i kerimeyi okudu.

(Müslim, Mesacid: 142.)

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِذَا قَالَ الْمُؤَدِّنُ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ فَقَالَ أَحَدُكُمْ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ. ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، قَالَ: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، قَالَ:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، قَالَ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ قَلْبِهِ، دَخَلَ الْجَنَّةَ ﴿

697

Ömer bin Hattab'ın (r.a.) rivâyetine göre, ezan okunurken müezzinin söylediklerinin nasıl tekrarlanacağını Rasûlullah (a.s.m.) şöyle ifade etmişlerdir:

“Müezzin ‘Allahü Ekber, Allahü Ekber’ dediği zaman, herhangi biriniz de ‘Allahü Ekber, Allahü Ekber’ der. Müezzin ‘Eşhedü en lâilahe illallah’ dediğinde, o da ‘Eşhedü en lâilahe illallah’ der. Sonra, müezzin ‘Eşhedü enne Muhammeden Rasûlullah’ dediğinde, o da ‘Eşhedü enne Muhammeden Rasûlullah’ der. Müezzin ‘Hayye ale’s-salât’ dediğinde, o, ‘Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh’ der. Sonra, müezzin ‘Allahü Ekber, Allahü Ekber’ dediğinde, o da ‘Allahü Ekber’ der. Sonra ‘Lâilahe illallah’ dediğinde, kendisi de, kalbinden inanarak ‘Lâilahe illallah’ der. Böyle diyen de cennete girer.”

(Müslim, Salât: 12.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ الْإِدَاءَ: اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ الثَّامَّةُ وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ أَتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ، حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾

698

Câbir bin Abdullah'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Her kim ezanı işittikten sonra, ‘Ey şu tam davetin [ezanın] ve kılınmak üzere bulunan namazın Rabbi olan Allahım! Muhammed’e (a.s.m.) vesileyi, fazileyi ihsân et. Bir de onu kendisine va’dettiğin Makam-ı Mahmûd’a ulaştır’ meâlindeki duayı okursa, Kıyâmet Gününde şefaata layık olur.”

(Buhârî, Ezan: 8; Ebû Dâvûd, Salât: 36; Tirmizî, Salât: 157.)

Hadiste geçen ‘vesile’ cennette en yüksek makam; ‘fazile’ en üstün mer-tebe; ‘Makam-ı Mahmud’ ise Rasûlullah’ın âhiretteki en büyük şefaati olarak ifade edilir.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصَلِّيَ عَلَيَّ إِلَّا صَلَّتْ عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ مَا صَلَّى عَلَيَّ، فَلْيَقُلْ الْعَبْدُ مِنْ ذَلِكَ أَوْ لِيَكْثُر﴾

699

Abdullah bin Rebîa (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bana salâvat getiren hiçbir Müslüman yoktur ki, salavat getirdiği müddetçe, melekler de ona dua ve istiğfar etmesin. Artık, kul ister az salâvat getsin, ister çok.”

(İbn Mâce, İkâmeti's-Salât: 25.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَحَمِدَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَكَبَّرَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَتِلْكَ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ وَقَالَ تَمَامَ الْمِائَةِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ غُفِرَتْ خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ﴾

700

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Her namazın peşinden kim otuz üç kere Sübhanallah, otuz kere Elhamdülillah, otuz üç kere Allahü Ekber der—ki bu, doksan dokuz eder—ve daha sonra “Lâilâhe illallahü vahdehü lâ şerike lehü lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr [Allah'tan başka ilâh yoktur, tektir, benzeri yoktur. Mülk O'nundur, Hamd de O'na mahsustur. O her şeye kadir] diyerek yüze tamamlarsa, bütün kusurları deniz köpüğü kadar dahi olsa, affedilir.”

(Müslim, Mesacid: 146.)

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَخَذَ بِيَدِهِ

وَقَالَ: ﴿يَا مُعَاذُ إِنِّي وَاللَّهِ لِأَحِبُّكَ، أَوْصِيكَ يَا مُعَاذُ لَا تَدْعُنِي فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ تَقُولُ: اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ﴾ 701

Muaz bin Cebel'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) onun elini tutmuş ve şöyle buyurmuştur:

“Ey Muaz, vallahi ben seni çok severim. Sana şunu tavsiye ederim: Yâ Muaz! Herbir namazın arkasından, ‘Allahümme einnî alâ zikrike ve şükrike ve hüsnü ibâdetike [Yâ Rabbi, Seni zikretmek, Sana şükretmek ve güzelce ibâdet edebilmek için bana yardım et]’ demeyi terketme.”

(Ebû Dâvûd, Vitr: 36.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ زَمَنَ الشَّتَاءِ وَالْوَرَقُ يَتَهَافُثُ فَأَخَذَ بَعْضَتَيْنِ مِنْ شَجَرَةٍ، قَالَ: فَجَعَلَ ذَلِكَ الْوَرَقُ يَتَهَافُثُ، قَالَ: فَقَالَ: يَا أَبَا ذَرٍّ، قُلْتُ لَبَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: إِنَّ الْعَبْدَ الْمُسْلِمَ لِيَصْلِيَ الصَّلَاةَ يُرِيدُ بِهَا وَجْهَ اللَّهِ تَعَالَى فَتَهَافُثُ عَنْهُ ذُنُوبُهُ كَمَا يَتَهَافُثُ هَذَا الْوَرَقُ عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ 702

Ebû Zer (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Bir kış mevsimi Rasûlullah (a.s.m.) dışarı çıkmıştı. Ağaçlar yapraklarını döküyordu. Rasûlullah (a.s.m.) ağacın iki dalını tuttu. Yaprakları dökülüyordu.

“Ey Ebû Zer” dedi.

Ben, “Emret, yâ Rasûlallah!” dedim.

Buyurdu ki:

“Bir Müslüman kul, yalnız Allah rızasını isteyerek, namazını layığıyla kılsa, yaprakların bu ağaçtan dökülmesi gibi, günahları dökülür.”

(Müsned, 5:179; Fethü'r-Rabbânî, 2:200, h. no: 10.)

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْجُدُ لِلَّهِ سَجْدَةً إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهَا حَسَنَةً، وَمَحَا عَنْهُ بِهَا سَيِّئَةً، وَرَفَعَ

703

لَهُ بِهَا دَرَجَةٌ، فَاسْتَكْبَرُوا مِنَ السُّجُودِ ﴿٧٠٣﴾

Ubâde bin Sâmî'ten (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işitmiştir:

“Allah’a secde eden hiçbir kul yoktur ki, Allah onun her secdesine karşılık bir sevap yazmasın, onun bir günahını silmesin ve onu secde ile bir derece yükseltmesin. Öyle ise çok secde ediniz.”

(İbn Mâce, İkâme: 201.)

704

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿حُبِّبَ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا النِّسَاءُ وَالطِّيبُ، وَجُعِلَ قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ﴾ ﴿٧٠٤﴾

Enes bin Mâlik'ten (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Dünya nimetlerinden kadınlar, güzel koku ve gözümün nuru namaz bana sevdirdi.”

(Neseî, İşareti'n-Nisâ: 1.)

705

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى مَا يَرْفَعُ اللَّهُ بِهِ الدَّرَجَاتِ وَيُكَفِّرُ بِهِ الْخَطَايَا، إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ فِي الْمَكَارِهِ وَكَثْرَةُ الْخُطَا إِلَى الْمَسَاجِدِ، وَانْتِظَارُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصَّلَاةِ﴾ ﴿٧٠٥﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Sizi yüksek derecelere yükseltecek ve günahları örtecek bir şeyi göstereyim mi? Sıkıntı ve meşakkat zamanında abdest almak, camilere sık devam etmek ve bir namaz vaktinden sonra diğerini arzu ile beklemek.”

(Fethü'r-Rabbânî, 2:210, h. no: 35.)

706

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿اجْعَلُوا فِي بُيُوتِكُمْ مِنْ صَلَاتِكُمْ وَلَا تَتَّخِذُوهَا قُبُورًا﴾ ﴿٧٠٦﴾

İbn Ömer'in (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Namazının bir kısmını (nafile namazları) evlerinizde kılınız. Evlerinizi Allah'ın zikrinden mahrum etmek suretiyle kabirlere çevirmeyiniz.”

(Buhârî, Salât: 280; Müslim, Salâtü'l-Müsâfirîn: 208.)

عَنْ زِيَادِ بْنِ أَبِي زِيَادٍ مَوْلَى بَنِي مَخْزُومٍ عَنْ خَادِمٍ لِلنَّبِيِّ ﷺ رَجُلٍ أَوْ امْرَأَةٍ قَالَ: ﴿كَانَ النَّبِيُّ ﷺ مِمَّا يَقُولُ لِلْخَادِمِ: أَلَيْكَ حَاجَةٌ؟ قَالَ: حَتَّى كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ حَاجَتِي قَالَ: وَمَا حَاجَتُكَ؟ قَالَ: حَاجَتِي أَنْ تَشْفَعَ لِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، قَالَ: وَمَنْ ذَلِكَ عَلَى هَذَا؟ قَالَ: رَبِّي، قَالَ: إِمَّا لَا فَأَعِنِّي بِكَثْرَةِ السُّجُودِ﴾

707

Ziyâd bin Ebû Ziyâd'dan (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Hizmetçi, “İhtiyacınız var mı?” diye sorardı. Bir gün hizmetçilerinden biri “Evet var” diye cevap verdi. Hz. Peygamber (a.s.m.), ihtiyacının ne olduğunu sordu.

Hizmetçi, “İhtiyacım, Kıyâmet Gününde bana şefaât etmendir” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), “Bunu sana kim öğretti?” diye sordu.

Hizmetçi, “Allah” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), “Gerçekten şefaâtimi istiyorsan, çok secde edip, ibadet ederek şefaât etmeme yardımcı ol” buyurdu.

(Müslim, Salât: 226; Fethü'r-Rabbânî, 2:219, h. no: 55.)

عَنْ أَبِي بَنْ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ صَلَاةَ الرَّجُلِ مَعَ الرَّجُلِ أَزْكَى مِنْ صَلَاتِهِ وَخَدَهُ، وَصَلَاتُهُ مَعَ الرَّجُلَيْنِ أَزْكَى مِنْ صَلَاتِهِ مَعَ الرَّجُلِ، وَمَا كَثُرَ فَهُوَ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ﴾

708

Übeyy İbn Ka'b'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir kimsenin başkasıyla birlikte kıldığı namaz, tek başına kıldığı namazdan daha parlak ve daha sevaplıdır. İki kişi ile birlikte kıldığı namaz da bir

kişi ile birlikte kıldığı namazdan daha faziletlidir. Birlikte namaz kılanlar ne kadar çok olursa, o nisbette Allah'ın rıza ve sevgisine yakın olurlar.”

(Neseî, İmâme: 45.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ أَوَّلَ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَلَاتُهُ فَإِنْ وَجِدَتْ نَامَةً كُتِبَتْ نَامَةً وَإِنْ كَانَ انْتَقَصَ مِنْهَا شَيْءٌ قَالَ: انْظُرُوا هَلْ تَجِدُونَ لَهُ مِنْ تَطَوُّعٍ يُكْمِلُ لَهُ مَا ضَيَّعَ مِنْ فَرِيضَةٍ مِنْ تَطَوُّعِهِ ثُمَّ سَائِرُ الْأَعْمَالِ تَجْرِي عَلَى حَسَبِ ذَلِكَ﴾

709

Ebû Hüreyre (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kıyâmet Günü insanların ilk önce hesaba çekileceği şey kişinin namazıdır. Şayet kişi namazlarını mükemmel olarak yerine getirmişse, tamam olarak yazılır. Eğer namazında eksiklik varsa Allah, ‘Bakın, nafile kılmış mı?’ buyurur. Kılmadığı farz namazlar, nafile namazlardan tamamlanır. Sonra diğer amellerinden de bu şekilde hesaba çekilir.”

(Dârimî, Salât: 145; Neseî, Salât: 9.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا ثُوبٌ لِلصَّلَاةِ فَلَا تَأْثُوهَا وَأَنْتُمْ تَسْعَوْنَ، وَأَثُوهَا وَعَلَيْكُمْ السَّكِينَةُ، فَمَا أَذْرَكْتُمْ فَصَلُّوا وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا، فَإِنْ أَحَدَكُمْ إِذَا كَانَ يَعْمِدُ إِلَى الصَّلَاةِ فَهُوَ فِي صَلَاةٍ﴾

710

Ebû Hüreyre'den (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Namaza gelirken, konuşmayınız. Vakur bir şekilde yürüyünüz. Yetişebildiğiniz kadarını cemaatle kılın, yetişemediğinizi de kendiniz tamamlayın. Çünkü herhangi biriniz namaz kılmak niyetiyle yola çıkarsa namazda gibidir.”

(Müslim, Mesâcid: 152; Neseî, İmâme: 57.)

عَنْ أُمِّ أَيْمَنَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تَتْرُكْ صَلَاةَ
مَكْتُوبَةً مُتَعَمِّدًا، فَمَنْ تَرَكَهَا مُتَعَمِّدًا، فَقَدْ بَرِئْتَ مِنْهُ الذِّمَّةُ﴾
711

Ümmü Eymen'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Hiçbir farz namazı kasden terk etmeyin. Kim namazı kasden terk ederse, ilâhî koruma ve teminattan mahrum kalır.”

(İbn Mâce, Fiten: 23; Müsned, 5:238.)

عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ
فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا قَامَ نِصْفَ اللَّيْلِ وَمَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِي جَمَاعَةٍ
فَكَأَنَّمَا صَلَّى اللَّيْلَ كُلَّهُ﴾
712

Osman bin Afvan'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Yatsı namazını cemaatle kılan kimsei o gecenin yarısını ibadetle geçirmiş gibi olur. Ve yatsı ile birlikte sabah namazını da cemaatle kılmış olan kimse o geceyi tamamen ibadetle geçirmiş gibi olur.”

(Ebû Dâvûd, Salât: 48.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ
أَنَّهُ ذَكَرَ الصَّلَاةَ يَوْمًا فَقَالَ لَهُ: مَنْ حَافَظَ عَلَيْهَا كَانَتْ لَهُ نُورًا وَبُرْهَانًا
وَنَجَاةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ
713

Abdullah İbn Amr bin Âs'tan (r.a.) rivâyet edilmiştir:

H.z. Peygamber (a.s.m.) bir gün namazdan söz etti ve şöyle buyurdu: “Kim layıkıyla namaza devam ederse, onun için Kıyâmet Gününde nur, delil ve kurtuluş olur.”

(Fethü'r-Rabbânî, 2:232, h. no: 81.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿صَلَاةُ
الْجَمَاعَةِ تَفْضُلُ صَلَاةَ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً﴾

714

İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:
"Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan 27 derece daha
üstündür."

(Tirmizî, Salât: 161.)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَا مِنْ ثَلَاثَةٍ فِي
قَرْيَةٍ وَلَا بَدْوٍ تَقَامُ فِيهِمُ الصَّلَاةُ إِلَّا قَدْ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَعَلَيْكُمْ
بِالْجَمَاعَةِ فَإِنَّمَا يَأْكُلُ الذِّئْبُ الْقَاصِيَةَ﴾

715

Ebû Derdâ'nın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuş-
tur:

"Köyde veya çölde oturanlardan üç kişi bir araya gelip de cemaatle na-
maz kılmazlarsa, şeytan onlara galebe çalar. Cemaate devam ediniz. Çünkü
sürüden ayrılanı kurt kapar."

(Ebû Dâvûd, Salât: 47; Neseî, İmâme: 48.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ أَثْقَلَ الصَّلَاةِ عَلَى
الْمُنَافِقِينَ صَلَاةُ الْعِشَاءِ وَصَلَاةُ الْفَجْرِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا
وَلَوْ حَبْوًا﴾

716

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet
eder:

"Şüphesiz ki münâfıklara en ağır gelen namazlar bu [yatsı ve sabah] na-
mazlarıdır. Eğer bu iki namazdaki sevabı bilmiş olsaydınız, dizleriniz üzerin-
de emekleyerek de olsa, bu namazlara devam ederdiniz."

(Ebû Dâvûd, Salât:48; İbn Mâce, Mesâcid: 18.)

عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿بَشِّرِ الْمَسَّائِينَ فِي الظُّلَمِ إِلَى الْمَسَاجِدِ بِالنُّورِ الثَّامِّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾
717

Hız. Büreyde (r.a.) Hız. Peygamber'in (a.s.m.) Şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Karanlıklarda mescidlere devam edenleri, Kıyâmet Gününde tam bir aydınlık ile müjdeleyin.”

(Eb   Dâvûd, Salât: 50.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَذَكَرَ أَحَادِيثَ مِنْهَا. وَقَالَ: ﴿أَقِيمُوا الصُّفَّ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّ إِقَامَةَ الصُّفِّ مِنْ حُسْنِ الصَّلَاةِ﴾
718

Eb   Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'in (a.s.m.) Şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Namazda safları düzgün tutunuz. Çünkü safları düzgün tutmak, namazın güzelliğindendir.”

(Müslim, Salât: 126; İbn Mâce, İ    me: 50.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿فَمَنْ أَمَّ قَوْمًا فَلْيُخَفِّفْ، فَإِنَّ فِيهِمُ الْكَبِيرَ، وَإِنَّ فِيهِمُ الْمَرِيضَ، وَإِنَّ فِيهِمُ الضَّعِيفَ، وَإِنَّ فِيهِمُ ذَا الْحَاجَةِ، وَإِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ وَخَدَهُ فَلْيُصَلِّ كَيْفَ شَاءَ﴾
719

Eb   Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) Şöyle buyurmuŐ tur:

“Biriniz namaz kıldırırsa kısa tutsun. Çünkü cemaatin içinde yaŐ lı; zayıf, hasta ve ihtiyaç sahibi olanları vardır. Ancak herhangi biriniz tek baŐ ına namaz kıldığında dilediği kadar uzatsın.”

(Müslim, Salât: 186; Nese  i, İm    me: 35.)

عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى

وَمَلَأَتْكَتُهُ يَصْلُونَ عَلَى الَّذِينَ يَصْلُونَ الصُّفُوفَ الْأُولَى، وَمَا مِنْ خَطْوَةٍ
720 أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ خَطْوَةٍ يَمْشِيهَا الْعَبْدُ يَصِلُ بِهَا صَفًّا ﴿

Berâ bin Âzib'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah birinci safı dolduranlara rahmet eder; melekler de onlar için dua ederler. Safları doldurmak için atılan bir adımdan Allah rızasına daha yakın başka bir adım yoktur.”

(Ebû Dâvûd, Salât: 45.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿أَقِيمُوا الصُّفُوفَ،
وَحَازُوا بَيْنَ الْمَنَاقِبِ، وَشَدُّوا الْخُلَلَ، وَلِينُوا بِأَيْدِي إِخْوَانِكُمْ، وَلَا
تَذَرُوا فُرْجَاتٍ لِلشَّيْطَانِ، وَمَنْ وَصَلَ صَفًّا وَصَلَهُ اللَّهُ، وَمَنْ قَطَعَ صَفًّا
721 قَطَعَهُ اللَّهُ ﴿

İbn Ömer (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Safları düzgün tutunuz. Omuzları aynı hizaya getiriniz. Aralardaki boşlukları doldurunuz. Kardeşlerinize karşı yumuşak davranınız. Ve şeytanların sokulacağı boşluk bırakmayınız. Safları birleştiren, saf boşluklarını dolduran kimseye Allah, rahmetini ulaştırır. Safları birleştirmeyip boşluk bırakandan rahmetini keser.”

(Ebû Dâvûd, Salât: 93.)

عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَنْ
بَنَى مَسْجِدًا يَتَّبِعِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ، بَنَى اللَّهُ لَهُ مِثْلَهُ فِي الْجَنَّةِ. وَفِي رِوَايَةٍ:
722 بَيْنَا فِي الْجَنَّةِ ﴿

Osman bin Afvan (r.a.) rivâyet ediyor:

Ben, Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işittim:

“Kim Allah rızasını gözeterek bir cami ve mescid yaparsa, Allah da ona cennette bir benzerini ihsan eder.”

(Tirmizî, Salât: 120; İbn Mâce, İkâme: 1.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿فُضِّلْتُ عَلَى
الْأَنْبِيَاءِ بِسِتٍّ: أُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ، وَنُصِرْتُ بِالرُّغْبِ، وَأُحِلَّتْ لِي
الْغَنَائِمُ، وَجُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ طَهُورًا وَمَسْجِدًا، وَأُرْسِلْتُ إِلَى الْخَلْقِ
كَافَّةً، وَخُتِمَ بِيَ النَّبِيُّونَ﴾

723

Ebû Hüreyre (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Allah, bana ihsan ettiği altı şeyle, beni diğer peygamberlere üstün kıldı:

1. Bana cevâmiü'l-kelim, (az sözle çok mânâ ifade etme) hasleti verildi.
2. Düşmanların kalbine korku vermek suretiyle, Allah bana yardım etti.
3. Harbden sonra ele geçen ganimetler bana helal kılındı.
4. Bana ibadet için yeryüzünün her tarafı temiz ve mescid kılındı.
5. Ben bütün insanlara peygamber olarak gönderildim.
6. Peygamberlerin sonuncusu oldum.”

(Buhârî, Ta'bir: 11; Müslim, Mesâcid: 5; Tirmizî, Siyer:5.)

عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ الصَّلَاةَ فِي
مَسْجِدِهِ، فَلْيَجْعَلْ لِنَبِيِّهِ نَصِيبًا مِنْ صَلَاتِهِ، فَإِنَّ اللَّهَ جَاعِلٌ فِي بَيْتِهِ مِنْ
صَلَاتِهِ خَيْرًا﴾

724

H. Câbir (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Herhangi biriniz, farz namazını devam ettiği camide kılacak olursa, kendi evinde de [sünnet veya nafil] namazdan bir nasib bıraksın. Çünkü Allah bu namazından dolayı evine bereket ve hayır ihsan eder.

(Müslim, Salâtü'l-Müsâfirîn: 210.)

عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ﴿مَا لِي أَرَاكُمْ رَافِعِي أَيْدِيكُمْ كَأَنَّهَا أَذْنَابُ خَيْلٍ شُمُسٍ؟ اسْكُنُوا فِي الصَّلَاةِ﴾ قَالَ: ثُمَّ خَرَجَ عَلَيْنَا فَرَأَانَا حِلَقًا، فَقَالَ: ﴿مَا لِي أَرَاكُمْ عَزِينَ؟﴾ قَالَ: ثُمَّ خَرَجَ عَلَيْنَا فَقَالَ: أَلَا تَصُفُّونَ كَمَا تَصُفُّ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟ فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَكَيْفَ تَصُفُّ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟ قَالَ: ﴿يَتِمُّونَ الصُّفُوفَ الْأُولَى، وَيَتَرَاصُّونَ فِي الصَّفِّ﴾

725

Câbir İbn Semüre (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) yanımıza geldi ve “Acaba sizleri neden güneşte kalmış hırçın atların kuyrukları gibi, ellerinizi kaldırmış olarak görüyorum? Namazda sükûnet içinde olunuz” buyurdu.

Daha sonra yine yanımıza geldi ve bizi gruplar halinde görünce şöyle buyurdu:

“Acaba, sizi niye dağınık gruplar halinde görüyorum?”

Başka bir defasında yine yanımıza geldiğinde, “Siz, meleklerin Rableri katında saf saf durdukları gibi, saf bağlayıp dursanıza” buyurdu.

Biz, “Yâ Rasûlallah, melekler Rableri katında nasıl saf saf olurlar?” dedik.

Rasûlullah (a.s.m.), “İlk safları tamamen doldururlar ve safda birbirlerine yapışırçasına sık dururlar” buyurdu.

(Müslim, Salât: 119.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَحَبُّ الْبِلَادِ إِلَى اللَّهِ مَسَاجِدُهَا، وَأَبْعَضُ الْبِلَادِ إِلَى اللَّهِ أَسْوَاقُهَا﴾

726

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bir memlekette Allah’ın en çok sevdiği yerler, oranın mescidleridir. En çok buğzettiği yerler de oranın çarşı-pazarlarıdır.”

(Müslim, Mesâcid: 288.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ عَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ أَوْ رَاحَ
727 أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ فِي الْجَنَّةِ نَزْلاً كُلَّمَا عَدَا أَوْ رَاحَ﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Cân ü gönülden, isteyerek mescide devam eden kimseye Allah, cennette bir konak hazırlar.”

(Buhârî, Ezan: 37; Müsned, 2:509.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ تَوَضَّأَ فَأَخْسَنَ وَضُوءَهُ ثُمَّ
728 رَاحَ فَوَجَدَ النَّاسَ قَدْ صَلَّوْا أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِثْلَ أَجْرِ مَنْ صَلَّاهَا
وَحَضَرَهَا لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أَجْرِهِمْ شَيْئاً﴾

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Her kim şartlarına uyarak güzelce abdest alıp sonra camiye gider ve cemaati namazı kılmış vaziyette bulursa, Allah, orada bulunanların sevaplarından hiçbir şey eksiltmeksizin, o kimseye de aynı miktar sevabı verir.”

(Ebû Dâvûd, Salât: 52.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَتْ دِيَارُنَا نَائِيَةً عَنِ الْمَسْجِدِ فَأَرَدْنَا
729 أَنْ نَبِيعَ بُيُوتَنَا فَنَقْتَرِبَ مِنَ الْمَسْجِدِ فَنَهَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ﴿إِنَّ لَكُمْ
بِكُلِّ خُطْوَةٍ دَرَجَةً﴾

Câbir bin Abdullah (r.a.) rivâyet etmiştir:

Evlerimiz mescide uzaktı. Bir ara, bunları satıp mescide daha yakın yerlere gelmeye niyetlenmiştik. Rasûlullah (a.s.m.) buna mani olup şöyle buyurdu:

“Oturduğunuz yerde kalınız. Çünkü mescide gelip gittikçe, attığınız her adıma karşılık sevap vardır.”

(Buhârî, Ezan: 30; Müslim, Mesâcid: 280.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ: الْإِمَامُ الْعَادِلُ، وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ رَبِّهِ، وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ فِي الْمَسَاجِدِ، وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ اجْتَمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ، وَرَجُلٌ طَلَبَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ: إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ، وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ فَأَخْفَى حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ، وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ خَالِيًا ففَاضَتْ عَيْنَاهُ﴾

730

Ebû Hüreyre (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Allah yedi grup insanı, arşın gölgesinden başka gölge olmayan Kıyâmet Gününde rahmet ve himayesi altında barındıracaktır: (1) Adaletten ayrılmayan idâreci, (2) Rabbine ibadet ederek yetişen genç, (3) kalbi mescidlere bağlı olan kimse, (4) Allah için birbirlerini sevip bir araya gelen ve Allah için ayrılan iki kimse, (5) mevki ve güzellik sahibi bir kadın tarafından zinâya davet edildiğinde ‘Ben Allah’tan korkarım’ diyen kimse, (6) sağ elinin verdiğini sol eli bilmeyecek derecede gizlice sadaka veren kimse, (7) yalnız başına iken Allah’ı zikredip, gözleri yaşaran kimse.”

(Buhârî, Ezan: 36; Müslim, Zekât: 91; Tirmizî, Zühd: 53.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِیَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعُوا. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا رِیَاضُ الْجَنَّةِ؟ قَالَ: الْمَسَاجِدُ، قُلْتُ: وَمَا الرَّتْعُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ﴾

731

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) “Cennet bahçelerine uğradığınız zaman nimetlerinden istifade ediniz” buyurdu.

Ben, “Ey Allah’ın Rasûlü, cennet bahçeleri nelerdir?” diye sordum.

“Mescitler” buyurdu. Ben, “Ey Allah’ın Rasûlü, o bahçelerdeki nimetler nelerdir?” dedim. “Sübhanallah, Elhamdülillah, Lailahe illallah ve Allahü Ekber’dir” buyurdu.

(Tirmizî, Daavât: 82.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تُشَدُّ الرِّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ: مَسْجِدِي هَذَا وَمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾ 732

Ebû Hüreyre’den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Peygamberimiz (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Yol meşakkatlerine katlanıp ziyaret edilmeye layık olan üç mescid vardır: (1) Şu, benim mescidim [Mescid-i Nebevi], (2) Mescid-i Harâm, (3) Mescid-i Aksâ.”

(Buhârî, Salât fî Mescid-i Mekke: 1-6; Müslim, Hac: 415; Tirmizî, Salât: 136; Neseî, Mesâcid: 10; İbn Mâce, İkâme: 196.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمِثْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَمِثْبَرِي عَلَى حَوْضِي﴾ 733

Ebû Hüreyre’den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Evimle minberim arasındaki yer, cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim de, Kıyâmet Gününde bana bahşedilecek olan Kevser Havuzu’nun üzerinde bulunmaktadır.”

(Buhârî, Salât fî Mescid-i Mekke: 5; Müslim, Hac: 502.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ امْرَأَةً سَوْدَاءَ كَانَتْ تَقُمُّ الْمَسْجِدَ (أَوْ شَابًّا) فَفَقَدَهَا النَّبِيُّ ﷺ، فَسَأَلَ عَنْهَا (أَوْ عَنْهُ) فَقَالُوا: مَاتَ. قَالَ: ﴿أَفَلَا كُنْتُمْ أَذُنْتُمُونِي﴾ قَالَ: فَكَأَنَّهُمْ صَعَّرُوا أَمْرَهَا (أَوْ أَمْرَهُ). فَقَالَ: ﴿دُلُّونِي عَلَى

قَبْرِهِ ﴿فَدَلُّوهُ. فَصَلَّى عَلَيْهَا، ثُمَّ قَالَ: ﴿إِنَّ هَذِهِ الْقُبُورَ مَمْلُوءَةٌ ظُلْمَةً عَلَى أَهْلِهَا، وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُنَوِّرُهَا لَهُمْ بِصَلَاتِي عَلَيْهِمْ﴾ 734

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet etmiştir:

Bir zenci kadın mescidin temizlik işlerini yapardı. Bir gün Hz. Peygamber (a.s.m.) onu göremedi ve “Ne oldu?” diye sordu.

Sahabîler, “Vefât etti” diye cevap verdiler.

Rasûlullah (a.s.m.), “Bana haber verseydiniz ya” buyurdu. Sonra, “Haydi onun kabrini bana gösteriniz” dedi. Sonra da kabrine gidip, cenaze namazı kıldı, dua etti. Daha sonra ise şöyle buyurdu: “Şu kabirlerin içi, orada yaşayanlar için karanlıklarla doludur. Allah, onlar için kılacağım namaz [yapacağım dua] ile orasını onlara aydınlık yapar.”

(Müslim, Cenâiz: 71; Buhârî, Salât: 73; İbn Mâce, Cenâiz: 31.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تَمْنَعُوا نِسَاءَكُمْ الْمَسَاجِدَ، وَيُوتَهُنَّ خَيْرٌ لَّهُنَّ﴾ 735

İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Kadınlarınıza camilere gitmeyi yasak etmeyiniz. Şu da var ki, onların evleri kendileri için daha hayırlıdır.”

(Ebû Dâvûd, Salât: 52; Müslim, Salât: 135.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ فِيهِ الشَّمْسُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ: فِيهِ خُلِقَ آدَمُ، وَفِيهِ أُهْبِطَ، وَفِيهِ تَبَّ عَلَيْهِ، وَفِيهِ مَاتَ، وَفِيهِ تَقُومُ السَّاعَةُ، وَمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهِيَ مُسَبِّحَةٌ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِنْ حِينَ تَضْبِحُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ شَفَقًا مِنَ السَّاعَةِ، إِلَّا الْجِنَّ وَالْإِنْسَ، وَفِيهِ سَاعَةٌ لَا يُصَادِفُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ وَهُوَ يُصَلِّي يَسْأَلُ اللَّهَ حَاجَةً إِلَّا أَعْطَاهُ إِثَابَهَا﴾ 736

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Üzerine güneş doğan günlerin hayırlısı cuma günüdür. Çünkü Âdem (a.s.) cuma günü yaratıldı. cennetten cuma günü dünyaya indirildi. Tevbesi cuma günü kabul olundu. Cuma günü vefât etti. Kıyâmet cuma günü kopacaktır. Cinler ve insanlar hariç bütün canlılar Kıyâmet Günü'nün dehşetinden dolayı cuma günü şafağın sökmesinden, güneş doğana kadar kulak kesilirler. Cuma gününde öyle bir vakit vardır ki, o vakitte bir Müslüman namazda olur ve Cenâb-ı Hak'tan bir istekte bulunursa, hiç şüphesiz ki, isteği yerine getirilir.”

(Ebû Dâvûd, Salât: 207.)

عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيَسْلِمْ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ لِيَقُلْ: اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، فَإِذَا خَرَجَ فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ﴾

737

Ebû Üseyd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Sizden biri mescide girdiğinde, Peygamber'e selâm versin ve sonra da şöyle dua etsin: Allahümmeftah lî ebvâbe rahmetike [Yâ Rabbi, rahmet kapılarını bana aç]. Çıktığı zaman da, Allahümme innî es'elûke min fazlike [Yâ Rabbi, Senin fazlını (bana iyilikler vermeni) niyaz ediyorum] desin.”

(Müslim, Salâtü'l-Müsâfirîn: 68; Tirmizî, Salât: 117.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لِلَّهِ تَعَالَى عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ حَقٌّ أَنْ يَغْتَسِلَ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمًا يَغْسِلُ فِيهِ رَأْسَهُ وَجَسَدَهُ﴾ رَوَاهُ الشَّيْخَانِ وَالنَّسَائِيُّ وَلَفْظُهُ: ﴿عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ غُسْلٌ يَوْمٌ وَهُوَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ﴾

738

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah için her yedi günde bir defa—ki bu, Cuma günüdür—başını ve bütün vücudunu yıkamak suretiyle gusül almak, herbir Müslüman üzerine borçtur.”

(Müslim, Cumua: 9)

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا دَخَلَ
أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيَرْكَعْ رَكَعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ﴾

739

Ebû Katade'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Sizden birisi, mescide girdiği zaman, oturmadan önce iki rekât namaz kılsın.”

(Müslim, Salâtü'l-Müsâfirîn: 69.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ أَخْرَجَ أَدَى
مِنَ الْمَسْجِدِ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ﴾

740

Ebû Saîd Hudrî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Her kim, mescidde rahatsızlık veren bir şeyi alıp çıkarırsa, Allah onun için cennette bir ev yapar.”

(İbn Mâce, Mesâcid: 9.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَأَحْسَنَ
غُسْلَهُ، وَتَطَهَّرَ فَأَحْسَنَ طَهُورَهُ، وَلَبَسَ مِنْ أَحْسَنِ ثِيَابِهِ، وَمَسَّ مَا كَتَبَ
اللَّهُ لَهُ مِنْ طَيِّبٍ أَهْلِهِ، ثُمَّ أَتَى الْجُمُعَةَ وَلَمْ يَلْغُ وَلَمْ يَفَرِّقْ بَيْنَ اثْنَيْنِ،
غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى﴾

741

Ebû Zer (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Her kim cuma günü güzelce gusül yapıp temizlenir, en güzel elbiselerinden birisini giyer, evinde bulunan güzel kokudan sürünür, sonra da cuma namazına gider, kimseyi rahatsız etmeden hutbeyi dinler, daha sonra da cuma namazını kılar; kılınmış olduğu bu cuma namazı ile önceki cuma namazı arasındaki bütün küçük günahları bağışlanır.”

(İbn Mâce, İkâmetü's-Salât: 83.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَدْ أَنَاَسَا فِي بَعْضِ الصَّلَوَاتِ فَقَالَ: ﴿لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أُمَرَ رَجُلًا يُصَلِّي بِالنَّاسِ، ثُمَّ أَخَالَفَ إِلَى رِجَالٍ يَتَخَلَّفُونَ عَنْهَا، فَأَمَرَ بِهِمْ فَيَحْرِقُوا عَلَيْهِمْ بِحِزْمِ الْحَطَبِ بَيُوتَهُمْ، وَلَوْ عَلِمَ أَحَدُهُمْ أَنَّهُ يَجِدُ عَظْمًا سَمِينًا لَشَهِدَهَا﴾ يَغْنِي صَلَاةَ الْعِشَاءِ. 742

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Rasûlullah (a.s.m.) bir namaz vaktinde mescidde bazılarını görememiş ve şöyle buyurmuştu:

“Allah’a yemin ederim, içimden öyle geldi ki, birisine cemaate namaz kıldırmasını emredeyim ve sonra da cemaate gelmeyen bu kimselere gideyim de, birisine odun yığınları ile evlerini cayır cayır yakmasını emredeyim. Bu kimselerden birisi yağlı bir kemik bulacağını bilse ona (yatsı namazına) mutlaka gelirdi.”

(Müslim, Mesâcid: 251.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ، كَانَ عَلَى كُلِّ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ مَلَائِكَةٌ يَكْتُتُونَ النَّاسَ عَلَى قَدَرِ مَنَازِلِهِمْ، الْأَوَّلَ فَلِأَوَّلٍ، فَإِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ طَوَّأُوا الصُّحُفَ، وَاسْتَمَعُوا الْخُطْبَةَ. فَاْلْمُهَجِّرُ إِلَى الصَّلَاةِ كَالْمُهْدِي بَدَنَةً، ثُمَّ الَّذِي يَلِيهِ كَالْمُهْدِي بَقَرَةً، ثُمَّ الَّذِي يَلِيهِ كَالْمُهْدِي كَبِشًا. (حَتَّى إِذَا ذَكَرَ الدَّجَاجَةَ وَالْبَيْضَةَ.

زَادَ سَهْلٌ فِي حَدِيثِهِ) فَمَنْ جَاءَ بَعْدَ ذَلِكَ فَإِنَّمَا يَجِيءُ بِحَقِّ إِلَى
743 الصَّلَاةِ ﴿

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Cuma günü, mescidin kapılarının herbirinde melekler bulunur. Bunlar geliş sırasına göre insanları kaydederler. İmam minbere çıkacağı sırada defterleri kapayıp hutbeyi dinlerler. Böyle olunca, artık namaza en erken gelen kimse deve, ondan sonra gelen bir sığır, daha sonra gelen bir koç sadaka vermiş gibi sevap alır. Ondaki sonraki tavuk sadaka veren gibi, ondan sonra gelen de yumurta sadaka veren gibidir. İmam minbere çıktıktan sonra gelen, artık yalnız namazın sevâbını almak için gelmiş olur.”

(İbn Mâce, İkâmetü's-Salât: 82.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِذَا رَقَدَ أَحَدُكُمْ عَنِ
الصَّلَاةِ أَوْ غَفَلَ عَنْهَا، فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا، فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ: أَقِمِ الصَّلَاةَ
744 لِذِكْرِي﴾

Enes bin Mâlik (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Biriniz uyuya kalıp namazını kılamaz, yahut unutursa, onu hatırladığında hemen kılsın. Zira Allah, ‘Onun için bana ibadet et ve beni anmak için namaz kıl (Tâ Hâ: 14)’ buyuruyor.”

(Müslim, Mesâcid: 316.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَفْضَلُ
الصَّيَامِ بَعْدَ رَمَضَانَ، شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمُ، وَأَفْضَلُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ،
745 صَلَاةُ اللَّيْلِ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Ramazan ayı dışında en faziletli oruç ayı, Allah ayı olan Muharrem'dir. Farz olan namazlardan sonra en faziletli namaz ise geceleyin kılınan namazdır.”

(Müslim, Mesâcid: 251.)

عَنْ أَبِي الْجَعْدِ الصَّمِرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ تَرَكَ ثَلَاثَ جُمُعٍ تَهَاوَنًا بِهَا طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ﴾ رَوَاهُ أَصْحَابُ الشُّنَنِ وَالْحَاكِمُ.

Ebû Ca'd el-Zamrî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Üç cuma namazını, önemsemeden mazeretsiz olarak terk eden kişinin kalbini Allah mühürler.”

(Ebû Dâvûd, Salât: 210.)

عَنْ ابْنِ عَبْدِ الْمُنْذِرِ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿إِنَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَيِّدُ الْأَيَّامِ، وَأَعْظَمُهَا عِنْدَ اللَّهِ، وَهُوَ أَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ يَوْمِ الْأَضْحَى وَيَوْمِ الْفِطْرِ﴾ 747

İbn Abdi Münzir (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Şüphesiz ki, cuma günü Allah katında günlerin efendisi ve büyüğüdür. Allah katında Kurban Bayramı ve Ramazan Bayramı günlerinden daha üstündür.”

(İbn Mâce, İkâmetü's-Salât: 79.)

عَنْ أَبِي بُرْزَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ: أَسَمِعْتَ أَبَاكَ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي شَأْنِ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ؟ قَالَ قُلْتُ: نَعَمْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿هِيَ مَا بَيْنَ أَنْ يَجْلِسَ الْإِمَامُ إِلَى أَنْ تُقْضَى الصَّلَاةُ﴾ 748

Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin oğlu Ebû Bürde'den rivâyet edilmiştir:

Abdullah İbn Ömer bana, "Cuma gününün icabet saati ile ilgili olarak, baban, Rasûlullah'tan (a.s.m.) bir rivâyette bulundu mu?" diye sordu. Ben, "Evet, işittim. Şöyle diyordu" dedim:

"O vakit, imamın iki hutbe arasında oturmasından itibaren, namaz sona erinceye kadar olan vakittir."

(Müslim, Cum'a:16; Ebû Dâvûd, Salât:208.)

Önceki hadiste de ifade edildiği gibi cuma gününün en mühim hususiyetlerinden birisi içinde bir "icâbet saati"nin (duaların kabul olunduğu vakit) bulunmasıdır.

Kadir Gecesinde bütün Ramazan ayı içinde bulunması muhtemel olduğu gibi, bu vakit de cuma gününün tamamında aranmalıdır. Ancak Rasûlullah (a.s.m.) bazı rivâyetlerde, Kadir Gecesi'nin Ramazan'ın 26. gününü 27. güne bağlayan gecede aranmasını emir buyurduğu gibi, önceki hadiste de "icabet saati"nin imamın iki hutbe arasında oturmasından namazın sonuna kadar olan vakitte olduğuna işaret buyurmuşlardır.

Bu, "icabet saati" tabirinden, bunun bir saatlik bir müddet olduğu mânâsı anlaşılmamalıdır. Bu bir zaman dilimidir ki, yukarıdaki hadiste müddetinin ne olduğu belirtilmiştir.

Bazı rivâyetlerde "icabet saati"nin ikindiden sonraki son saatte bulunduğu belirtilmiştir (Ebû Dâvûd, Salât: 208.).

En uygun olanı, bu zamanı, cuma gününün tamamında aramak ve o günü mümkün mertebe ibadet ve dua ile geçirmeye gayret etmektir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿نَحْنُ الْآخِرُونَ وَنَحْنُ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، بَيِّدَ أَنْ كُلَّ أُمَّةٍ أُوتِيَتْ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا وَأُوتِيْنَاهُ مِنْ بَعْدِهِمْ، ثُمَّ هَذَا الْيَوْمَ الَّذِي كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْنَا، هَذَا اللَّهُ لَهُ، فَالْأَنْسَ لَنَا فِيهِ تَبَعٌ، الْيَهُودُ غَدَاً، وَالنَّصَارَى بَعْدَ غَدٍ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Bizler [Ehl-i Kitaba göre] sonra gelmişken, Kıyâmet Günü fazilet bakımından en başa geçenlerden olacağız. Bu şundan dolayıdır ki, bizden önce

onlara kitap verildi ve Allah, cuma gününü hürmet edilmesi gereken gün olarak emrettiği halde, onlar ihtilâf çıkarıp başka günleri üstün saydılar. Bu meselede Allah bize hidayet buyurdu. Artık bu hususta insanlar bize tabi olacaktır. Yahudilerin ibadet günü yarın [cumartesi], Hristiyanlarınki ise, öbür gündür [pazar günü].”

(Buhârî, Cümua: 1; Müslim, Cumua: 19.)

عَنْ أَبِي مُوسَى، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَثَلُ الْبَيْتِ الَّذِي يُذَكِّرُ اللَّهَ فِيهِ،
وَالْبَيْتِ الَّذِي لَا يُذَكِّرُ اللَّهَ فِيهِ كَمَثَلِ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ﴾

750

Ebû Mûsâ'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İçinde Allah'ın anıldığı ev ile Allah'ın zikredilmediği ev, diri ve ölüye benzer.”

(Müslim, Mûsâfirîn: 211.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَا مِنْ حَافِظَيْنِ رَفَعَا
إِلَى اللَّهِ مَا حَفِظَا مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ، فَيَجِدُ اللَّهُ فِي أَوَّلِ الصَّحِيفَةِ وَفِي
آخِرِ الصَّحِيفَةِ خَيْرًا، إِلَّا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لِعَبْدِي
مَا بَيْنَ طَرَفَيْ الصَّحِيفَةِ﴾

751

Enes bin Mâlik'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kulun amellerini kaydeden iki melek, gece ve gündüz kaydettiklerini Allah'a arz eder ve Allah da sahifenin başında ve sonunda hayır; yani namaz bulunduğunu görünce, ‘Şahit olun ki, Ben sahifede baştan sona yer alan bütün günahlarını affettim’ buyurur.”

(Tirmizî, Cenâiz: 9.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿خَمْسُ

صَلَوَاتٍ افْتَرَضَهُنَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، مَنْ أَحْسَنَ وَضُوءَهُنَّ وَصَلَّاهُنَّ لَوْفَتِهِنَّ
وَأَتَمَّ رُكُوعَهُنَّ وَخُشُوعَهُنَّ كَانَ لَهُ عَلَى اللَّهِ عَهْدٌ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ، وَمَنْ لَمْ
يَفْعَلْ فَلَيْسَ لَهُ عَلَى اللَّهِ عَهْدٌ، إِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُ وَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ ﴿

752 Übâde Sâmit (r.a.) rivâyet ediyor: Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurdu-
ğunu işittim:

“Her kim Allah'ın farz kıldığı beş vakit namazı, abdestlerini tam alarak, salâvatlarına, rükûlarına tam tamına riayet ederek, vaktinde güzelce ve huşû içinde kılsa; Allah'ın o kimseyi bağışlayacağına dair ahdi vardır. Eğer böyle yapmazsa, dilerse onu bağışlar, dilerse azap verir.”

(Ebû Dâvûd, Salât: 9.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهْرًا
بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ مِنْهُ كُلُّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ هَلْ يَبْقَى مِنْ دَرَنِهِ
شَيْءٌ؟ قَالُوا: لَا يَبْقَى مِنْ دَرَنِهِ شَيْءٌ، قَالَ: فَذَلِكَ مَثَلُ الصَّلَوَاتِ
الْخَمْسِ يَمْحُو اللَّهُ بِهِنَ الْخَطَايَا﴾

753 Ebû Hüreyre (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Ne dersiniz, birinizin kapısının önünde bir nehir bulunsa ve günde beş defa orada yıkansa, kendisinde kirden eser kalır mı?” Sahabeler, “Hayır, kirden hiçbir eser kalmaz” diye cevap verdiler. Rasûlullah (a.s.m.), “İşte beş vakit namaz da böyledir. Allah bu beş vakit namazla günahları yok eder” buyurdu.

(Buhârî, Mevâkit: 6; Müslim, Mesâcid: 283.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يَتَعَاقَبُونَ فِيكُمْ
مَلَائِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَمَلَائِكَةٌ بِالنَّهَارِ وَيَجْتَمِعُونَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ وَصَلَاةِ
الْعَصْرِ ثُمَّ يَعرُجُ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ، كَيْفَ

تَرَكْتُمْ عِبَادِي؟ فَيَقُولُونَ: تَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ وَأَتَيْنَاهُمْ وَهُمْ
يُصَلُّونَ ﴿٧٥٤﴾

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

“Geceleyin bir grup, gündüzleyin de diğer bir grup melek birbiri ardınca sizin aranızda gelir. Bunlar, sabah namazı ile ikindi namazında bir araya gelirler. Sonra geceleyin sizin aranızda kalmış olanlar semaya çıkar. Rableri, kullarının durumunu pekâlâ bildiği halde onlara ‘Kullarımı ne durumda bıraktınız?’ diye sorar. Melekler, ‘Onları namaz kılarken terk ettik. Yanlarına vardığımızda da namaz kılıyorlardı’ diye cevap verirler.”

(Buhârî, Mevâkit: 16; Müslim, Mesâcid: 210.)

Bölüm 13

Oruç

“Oruç, Hıristiyanlık ve Yahudilikte olduğu gibi, İslâmiyet’te de önemli bir ibadettir ve İslâm’ın beş temel esasından birisidir. Orucun ibadetler arasında ayrı bir yeri vardır. Allahü Teâlâ, “Oruç, sırf Benim rızam için tutulur. Onun mükâfatını da ancak Ben veririm” buyuruyor.

Allah’ın, orucu yalnız kendisi için yapılan bir ibadet olarak vasıflandırması, ona riya ve gösteriş gibi şeylerin karışmamasından dolayıdır. Birisi gösteriş olsun diye zekât verebilir. Bir diğeri riya olsun diye namaz kılabilir. Ancak insan, Allah’a kuvvetli bir iman sahibi olduğu takdirde oruç tutar, nefsinin arzu ve isteklerinden Allah için vazgeçip, kendisini bazı mahrumiyetlere atabilir. Hâlbuki hiç kimse, bir başkasının hatırı için aç ve susuz kalmaz ve sıkıntılara girmez. Oruç da, kendisi için aç kalınacak ve zevklerden vazgeçilecek olan bütün âlemlerin Yaratıcısıdır.

Orucun birçok hikmet ve faydası vardır. Dünyadaki nimetlerin gerçek sahibi en mükemmel şekilde ancak oruç vasıtasıyla anlaşılabilir. Başka zamanlarda, insan gafletten dolayı nimetlerin kıymetini bilemeyebilir ve hakîkî sahibini hatırlamayabilir. Ancak oruç böylelerine bu mânâları en kuvvetli bir şekilde hatırlatır. Nimetler, yiyecekler önünde durmaktadır, ama yiyemez. Çünkü nimetlerin hakîkî sahibinin izni yoktur.

İnsan, oruç sayesinde manevî perhize alışır. Allah’ın emirlerini dinlemeye başlar. Kalb, ruh, akıl, fikir gibi duyguları rahat nefes alır, vazifelerinde güzelce çalışırlar. Gerçi mide geçici bir açlık yüzünden biraz rahatsız olur. Ama ruh bayram eder, kalb sevinir, akıl aydınlanır, insanın iç dünyasında bir huzur olur.

Bu sayede nefis, kendisinin gerçek mal sahibi olmadığını, aciz ve çaresiz bir kul olduğunu idrak eder. Yaratıcısının izni olmadan bir parça ekmeğe, bir lokma yemeğe ve bir bardak suya elini uzatamaz. Hakîkî vazifesinin şükür olduğunu anlar.

Oruç bir yönüyle sosyal barışın ve ahengin de temin edilmesine hizmet eder. Başka zamanlarda, her istediğini yiyebilen ve açlık sıkıntısını bilemeyen insan, yeterli gıdayı temin etmekten mahrum olan insanların halini düşünür, imkânları nisbetinde daha ziyade onların yardımına koşar ve tabakalar arası kaynaşmaya vesile olur.

Oruç ibadetine layıkıyla riayet eden bir kimsenin mükâfatı cennettir. Peygamberimiz (a.s.m.) bu hususu şöyle müjdeliyor:

“Cennetin Reyyân denilen bir kapısı vardır. Bu kapıdan Kıyâmet Gününde ‘Oruçlular nerede?’ diye çağrılır. Oruçlular da kalkıp o kapıdan cennete girerler. Oruca layıkıyla riayet edenlerin sonuncusu içeri girdiği zaman, kapı kapatılır ve artık hiç kimse o kapıdan cennete giremez.”

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَتَاكُمْ رَمَضَانُ شَهْرٌ مُبَارَكٌ فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْكُمْ صِيَامَهُ تَفْتَحُ فِيهِ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَتُغْلَقُ فِيهِ أَبْوَابُ الْجَحِيمِ وَتُغْلَى فِيهِ مَرَدَةُ الشَّيَاطِينِ، لِلَّهِ فِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ مَنْ حُرِمَ خَيْرَهَا فَقَدْ حُرِمَ﴾

755

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Mübarek Ramazan ayı geldi. Allah bu ayda size oruç tutmayı farz kılmıştır. Bu ayda gökyüzünün kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır ve Allah'a karşı gelen azgın şeytanlar bağlanır. Bu ayda Allah'ın öyle bir gecesi vardır ki, bin aydan daha hayırlıdır. Bu gecenin hayır ve faziletinden mahrum kalan büyük bir kayba uğramış demektir.”

(Neseî, Sıyâm: 5; Müsned, 2:230.)

عَنِ النَّضْرِ بْنِ شَيْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَرَضَ صِيَامَ رَمَضَانَ عَلَيْكُمْ، وَسَنَنْتُ لَكُمْ قِيَامَهُ، فَمَنْ صَامَهُ وَقَامَهُ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ﴾

756

Nadr bin Şeybân'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah Tebâreke ve Teâlâ, Ramazan ayı orucunu size farz kılmıştır. Ben de o aydaki teravih namazını size sünnet kılıyorum. Her kim, Allah'a inanarak ve mükâfatını yalnız O'ndan bekleyerek Ramazan orucunu tutar ve teravih namazını kılsa, anasından doğduğu gün gibi günahlarından arınmış olur.”

(Müsned, 1:195; Neseî, Sıyâm: 40.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

757

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim inanarak ve sevabını ancak Allah'tan bekleyerek Ramazan orucunu tutarsa, geçmiş günahları bağışlanır.”

(İbn Mâce, Sıyâm: 2.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصِّيَامَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ، وَالصِّيَامُ جُنَّةٌ وَإِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمِ أَحَدِكُمْ فَلَا يَزِفُّ وَلَا يَصْخَبُ، فَإِنْ سَابَّهُ أَحَدٌ أَوْ قَاتَلَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي أَمْرٌ صَائِمٌ، وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَخُلُوفٌ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمَسْكِ، لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ يَفْرَحُهُمَا إِذَا أَفْطَرَ فَرِحَ وَإِذَا لَقِيَ رَبَّهُ فَرِحَ بِصَوْمِهِ﴾

758

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğini göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Aziz ve Celîl olan Allah, ‘İnsanoğlunun yapmış olduğu her hayır ve iyilikte, kendisi için bir fayda düşüncesi vardır. Ancak, oruçta böyle değildir. Çünkü oruç yalnız Benim rızam içindir ve onun mükâfatını verecek olan da Benim’ buyurmaktadır.

“Oruç bir kalkandır. İçinizden birisi oruç tuttuğu zaman, o gün kötü söz söylemesin, bağırıp çağırmasın. Şayet birisi kendisine söver veyahut kavgaya çıkarırsa, ‘Ben oruçluyum’ desin.

“Muhammed’in hayatı kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki, oruçlu kimsenin ağzının kokusu, Allah yanında misk kokusundan daha güzeldir. Oruçlunun iki sevinci vardır: İftar ettiği zaman, iftar etmesiyle sevinir; Rabbi-ne kavuştuğu zaman da, orucunun mükâfatını görerek sevinir.”

(İbn Mâce, Sıyâm: 1; Müslim, Sıyâm: 163.)

عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَجَارِهِ تُكْفِرُهَا الصَّلَاةُ وَالصِّيَامُ وَالصَّدَقَةُ﴾

759

Huzeyfe'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İnsanların ailesi, malı, kendi nefsi, çocukları ve komşusu yüzünden maruz kaldığı fitneye karşı oruç, namaz, sadaka ve iyiliği emredip kötülükten sakındırmak kefâret olur.”

(Buhârî, Savm: 3; Müslim, Fiten: 26; Tirmizî, Fiten: 71.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا جَاءَ رَمَضَانُ
فَتُفْتُحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ وَغُلِقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ وَصُفِّدَتِ الشَّيَاطِينُ﴾ 760

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Ramazan ayı geldiğinde cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır ve şeytanlar da bağlanır.”

(Müslim, Sıyâm: 1.)

Hadis-i şerif, sadece Ramazan ayında cennet kapılarının açılıp cehennem kapılarının kapandığı mânâsında anlaşılmalıdır. Bunun mânâsı, Ramazan ayında ibadet ve taatin Müslümanlar için kolaylaştırılması ile bu mübarek ayda, şeytanlara aldatma ve saptırma imkânı tanınmamasıdır. Mü'minler oruç tutmak, ibadetlere yönelmek, nefislerinin ve arzularının isteklerine uymamak suretiyle kendileri için cennetin kapılarını açmış, cehennemin kapılarını kapatmış ve şeytanları bağlamış olurlar.

عَنْ سَهْلِ بْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ فِي الْجَنَّةِ بَابًا
يُقَالُ لَهُ الرِّيَّانُ، يَدْخُلُ مِنْهُ الصَّائِمُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يَدْخُلُ مَعَهُمْ
غَيْرُهُمْ، يُقَالُ أَيْنَ الصَّائِمُونَ فَيَدْخُلُونَ مِنْهُ، فَإِذَا دَخَلَ أَحَرُّهُمْ أَغْلِقَ
فَلَمْ يَدْخُلْ مِنْهُ أَحَدٌ﴾ 761

Sehl İbn Sa'd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Cennette Reyân denilen bir kapı vardır ki, Kıyâmet Gününde bu kapıdan yalnız oruçlular girerler. Onların dışında kimse bu kapıdan giremez. O gün, ‘Oruçlular nerede?’ diye çağılır ve onlar da o kapıdan girerler. Oruç-

luların en sonuncusu da girdiği zaman kapı kapatılır ve artık başka kimse oradan giremez.”

(Müslim, Sıyâm: 166; Fethû'r-Rabbânî: 9, s. 214, h. no: 8.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السُّحُورِ بَرَكَةً﴾

762

Enes'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:
“Sahur yemeği yiyiniz. Çünkü sahur yemeğinde bereket vardır.”

(Müslim, Sıyâm: 45.)

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ فَأَصْبَحْتُ يَوْمًا قَرِيبًا مِنْهُ وَنَحْنُ نَهْسِيرُ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ وَيُبَاعِدُنِي عَنِ النَّارِ قَالَ: لَقَدْ سَأَلْتَنِي عَنْ عَظِيمٍ وَإِنَّهُ لَيْسِيرٌ عَلَى مَنْ يَسْرُهُ اللَّهُ عَلَيْهِ: تَعْبُدُ اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ وَتَصُومُ رَمَضَانَ وَتَحُجُّ الْبَيْتَ، ثُمَّ قَالَ: أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى أَبْوَابِ الْخَيْرِ؟ الصَّوْمُ جُنَّةٌ وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ وَصَلَاةُ الرَّجُلِ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ شِعَارُ الصَّالِحِينَ

763

Muaz bin Cebel (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir seferde Rasûlullah'la (a.s.m.) beraberdim. Yürüyüş sırasında yanına yaklaşıp sordum:

“Yâ Rasûlallah, bana cenneti kazandıracak ve cehennemden uzaklaştıracak bir iş söyle.”

Şöyle cevap verdi:

“Bana çok büyük ve mühim bir meseleyi sordun. Ancak, Allah bir kimseye kolaylık ihsan ederse, onu yerine getirmek kolaydır. Allah'a ibadet eder, O'na hiçbir şeyi ortak koşmazsın. Namazı layıkıyla kılar, zekâtı verir, Ramazan orucunu tutar ve haccı da yaparsın.”

Sonra şunu ilâve etti:

“Sana hayır kapılarını göstereyim mi? Oruç kalkandır. Sadaka, suyun ateşi söndürmesi gibi, hataları söndürür. Gece yarısı kılınan namaz sâlih (iyi) kulların âlâmetidir.”

(Tirmizî, İman: 8.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿فَضْلُ مَا بَيْنَ صِيَامِنَا وَصِيَامِ أَهْلِ الْكِتَابِ أَكْلَةُ السَّحَرِ﴾

764

Amr İbn Âs'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bizim orucumuzu kitap ehli olanların (Hristiyanların ve Yahudilerin) orucundan ayıran şey sahur yemeğidir.”

(Müslim, Sıyâm: 46.)

عَنْ أَبِي عَطِيَّةٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَمَسْرُوقٌ عَلَى عَائِشَةَ فَقُلْنَا: يَا أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ رَجُلَانِ مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ ﷺ كِلَاهُمَا لَا يَأْلُو عَنِ الْخَيْرِ أَحَدُهُمَا يُعَجِّلُ الْإِفْطَارَ وَالصَّلَاةَ وَالْآخَرُ يُؤَخِّرُ الْإِفْطَارَ وَالصَّلَاةَ، قَالَتْ: أَيُّهُمَا الَّذِي يُعَجِّلُ الْإِفْطَارَ وَالصَّلَاةَ؟ قُلْنَا: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ، قَالَتْ: كَذَلِكَ كَانَ يَصْنَعُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ.

765

Ebû Atıyye, (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Mesrûk ile birlikte Hz. Âişe'nin (r.a.) huzuruna varıp dedik:

“Ey mü'minlerin anası! Hz. Muhammed'in (a.s.m.) Sahabelerinden iki kişi vardır ki, ikisi de hayır işlerine uzak durmazlar. Bunlardan birisi akşam namazını kılıp orucunu açmayı önceye alır. Diğeri de hem akşam namazını kılmayı, hem de oruç tutmayı geç bırakır.”

H. Âişe, “Hangisi oruç açmayı ve namazı öne alıyor?” diye sordu.

Mesrûk, “Abdullah” diye cevap verdi. Bunun üzerine Hz. Âişe, Rasûlullah da (a.s.m.) böyle yapardı” dedi.

(Müslim, Sıyâm: 50; Ebû Dâvûd, Savm: 20.)

عَنْ سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا أَفْطَرَ أَحَدُكُمْ فَلْيَنْفِطِرْ عَلَى تَمْرٍ فَإِنَّهُ بَرَكَةٌ، فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيَنْفِطِرْ عَلَى مَاءٍ فَإِنَّهُ طَهُورٌ﴾

766

Selmân bin Âmir'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Biriniz orucunu açacağı zaman hurma ile açsın. Eğer onu bulamazsa suyla açsın. Çünkü su temizleyicidir.”

(İbn Mâce, Sıyâm: 25; Ebû Dâvûd, Savm: 21.)

عَنْ مُعَاذِ بْنِ زُهْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَفْطَرَ قَالَ: ﴿اَللّٰهُمَّ لَكَ صُمْتُ وَعَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ﴾

767

Muaz bin Zehre (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Hz. Peygamber (a.s.m.) orucunu açtığı zaman, “Allahım, Senin için oruç tuttum. Senin ikrâm ettiğin rızıkla iftar ettim” derdi.

(Ebû Dâvûd, Savm: 22.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلِ بِهِ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ﴾

768

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Yalan, gıybet ve iftira gibi kötü söz ve işleri terketmeyen kimsenin, yemesini içmesini terketmesine Allah kıymet vermez.”

(İbn Mâce, Sıyâm: 21.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمٍ أَحَدِكُمْ فَلَا يَزِفْتُ وَلَا يَجْهَلُ وَإِنْ جَهِلَ عَلَيْهِ أَحَدٌ فَلْيَقُلْ: إِنِّي أَمْرٌ صَائِمٌ﴾

769

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Biriniz oruçlu olduğu gün, sakın çirkin sözler söylemesin. Câhilce hareketlerde bulunmasın. Eğer bir kimse ona karşı böyle hareketlerde bulunursa, ‘Ben oruçluyum’ desin.”

(İbn Mâce, Sıyâm: 21.)

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مِنْ خَيْرِ خِصَالِ الصَّائِمِ
السَّوَاكُ﴾

770

Hiz. Âişe'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Oruçlunun hayırlı hasletlerinden birisi de misvak kullanmasıdır.”

(İbn Mâce, Sıyâm: 17.)

عَنْ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَسْتَاكُ وَهُوَ
صَائِمٌ مَا لَا أَعْدُّ وَلَا أُحْصِي﴾

771

Amir bin Rabia da (r.a.) şöyle der:

“Hz. Peygamber'i (a.s.m.) birçok defalar, oruçlu olduğu halde misvak kullanırken gördüm.”

(İbn Mâce, Sıyâm: 17.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الصَّوْمِ أَفْضَلُ؟ قَالَ:
﴿شَعْبَانَ تَعْظِيمًا لِرَمَضَانَ﴾

772

Hiz. Enes bin Mâlik (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'a (a.s.m.), “Hangi oruç daha faziletlidir?” diye soruldu.

Rasûlullah (a.s.m.), “Ramazan ayına hürmeten tutulan Şâbân ayı orucudur” buyurdu.

(Beyhâkî, 4:305; Bülûğu'l-Merâm, 2:457.)

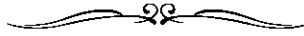
عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَجْوَدَ النَّاسِ بِالْخَيْرِ وَكَانَ أَجْوَدَ مَا يَكُونُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ، إِنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ سَنَةٍ فِي رَمَضَانَ حَتَّى يَنْسَلِخَ، فَيَعْرِضُ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْقُرْآنَ، فَإِذَا لَقِيَهُ جِبْرِيلُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَجْوَدَ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ. 773

İbn Abbas'dan (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) hayır yapma hususunda insanların en cömerdi idi. En cömert olduğu ay da Ramazan ayı idi. Cebrail (a.s.) her sene Ramazan ayında Rasûlullah'la buluşur, tâ ayın sonuna kadar Rasûlullah (a.s.m.) ona Kur'ân'ı arz eder, dinletirdi. Cebrail'le buluştuğu zaman, Rasûlullah hayır yapmada, esen rüzgârdan daha cömert olurdu.

(Buhârî, Bedü'l-Vahy: 6; Müslim, Fezâil: 50.)

Cebrail'in (a.s.) Kur'ân'ı Rasûlullah'a (a.s.m.) okuması, daha sonra tekrar Rasûlullah'ın (a.s.m.) Cebrail'e Kur'ân'ı arz edip dinlettirmesi, Müslümanlar arasında "Kur'ân Mukabelesi" şeklinde yerleşip yaygınlaşmış ve asırlardan beri bilhassa Ramazan aylarında kökleşerek güzel bir âdet halini almıştır.

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَصُومُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ إِلَّا شَعْبَانَ وَرَمَضَانَ. 774

Ümmü Seleme'den (r.a.) rivâyet etmiştir:

Hız. Peygamber'in, Şâbân ve Ramazan ayları dışında, iki ay peş peşe oruç tuttuğunu görmedim.

(Tirmizî, Savm: 36.)

عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ فَطَرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ غَيْرَ أَنَّهُ لَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْئًا﴾. 775

Zeyd bin Hâlid el-Cühenî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hız. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Bir oruçluya iftar yemeği yediren kimseye, oruç tutan kimsenin sevâbından hiçbir şey eksilmeksizin bir misli sevap verilir.”

(Tirmizî, Savm: 82; İbn Mâce, Sıyâm: 45.)

عَنْ أُمِّ عِمَارَةَ الْأَنْصَارِيَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَيْهَا فَقَدَّمَتْ إِلَيْهِ طَعَامًا فَقَالَ: ﴿كُلِي﴾، فَقَالَتْ إِنِّي صَائِمَةٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ الصَّائِمَ تَصَلِّيَ عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ إِذَا أَكَلَ عِنْدَهُ حَتَّى يَفْرُغُوا، وَرُبَّمَا قَالَ حَتَّى يَشْبَعُوا. وَفِي رِوَايَةٍ: الصَّائِمُ إِذَا أَكَلَ عِنْدَهُ الْمَقَاطِيرُ صَلَّتْ عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ﴾

776

Ümmü İmâretü'l-Ensârî'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Bir defasında Hz. Peygamber (a.s.m.) kendisini ziyaret etmişti. O da kendisine yemek ikram etmişti. Hz. Peygamber de (a.s.m.) kendisine, “Sen de buyur!” demişti. Ümmü İmâre, “Oruçluyum” deyince Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştu:

“Oruçlu birisinin yanında yemek yenildiği zaman, yiyecekler dağılıp gidinceye kadar, melekler oruçluya dua ve istiğfar ederler.”

(Tirmizî, Savm: 66; İbn Mâce, Sıyâm: 46.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْلَةً مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ فَصَلَّى فِي الْمَسْجِدِ وَصَلَّى رِجَالٌ بِصَلَاتِهِ فَأَضْبَحَ النَّاسُ فَتَحَدَّثُوا فَاجْتَمَعَ أَكْثَرُ مِنْهُمْ فَصَلُّوا مَعَهُ فَأَضْبَحَ النَّاسُ فَتَحَدَّثُوا فَكَثُرَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ مِنَ اللَّيْلَةِ الثَّالِثَةِ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَصَلَّى فَصَلُّوا بِصَلَاتِهِ فَلَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الرَّابِعَةُ عَجَزَ الْمَسْجِدُ عَنْ أَهْلِهِ حَتَّى خَرَجَ لِصَلَاةِ الصُّبْحِ فَلَمَّا قَضَى الْفَجْرَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَتَشَهَّدَ ثُمَّ قَالَ: أَمَّا

بَعْدَ فَإِنَّهُ لَمْ يَخَفْ عَلَيَّ مَكَانُكُمْ وَلَكِنِّي خَشِيتُ أَنْ تُفْتَرَضَ عَلَيْكُمْ
777 فَتَعَجَّزُوا عَنْهَا، فَتَوَفَّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ.

Hız. Âişe (r.anha) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) bir Ramazan gecesi mescide çıktı ve orada bulunan cemaate namaz kıldırdı. Ertesi günü insanlar bu namazdan, kendi aralarında söz edince ikinci gece daha kalabalık bir cemaat toplandı. Rasûlullah (a.s.m.) onlara da namaz kıldırdı. Daha ertesi gün de insanlar arasında bu namazdan söz edilmesi üzerine mescidin cemaati daha da fazlalaştı. Rasûlullah (a.s.m.) onlara da namaz kıldırdı. Dördüncü akşam bu namazı kılmaya gelen cemaat öylesine artmıştı ki, artık mescide sığmıyordu. Ancak Hz. Peygamber (a.s.m.) sabah namazına kadar mescide çıkmadı. Sabah namazı vakti girdiğinde mescide çıkıp, sabah namazını kıldırdı ve sonra cemaate dönerek şöyle buyurdu:

“Size şunu söyleyeyim ki, durumunuzu bilmez değilim. Ancak, bu namazın [teravih namazının] size farz kılınmasından korktum. Sonra siz de bunu yapamazdınız.”

Rasûlullah'ın (a.s.m.) vefatına kadar bu durum böylece devam etti.

(Buhârî, Teravih: 1.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ وَسَّعَ عَلَى
778 عِيَالِهِ فِي يَوْمِ عَاشُورَاءَ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي سَنَتِهِ كُلِّهَا﴾

Ebû Saîd (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Aşûre Günü'nde çoluk çocuğuna bol bol ikramlarda bulunan kimseye Allah bütün yıl boyunca bolluk ihsan eder.”

(Mansûr Ali Nâsîf, Tâc: 2.243.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ نَسِيَ وَهُوَ
779 صَائِمٌ فَأَكَلَ أَوْ شَرِبَ فَلَيْتَمَ صَوْمُهُ فَإِنَّمَا أَطْعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Her kim oruçlu iken, unutarak yiyip içerse, orucuna devam etsin. Çünkü Allah ona yedirmiş ve içirmiştir.”

(Müslim, Sıyâm: 171; Dârimî, Savm: 23; Tirmizî, Savm: 26.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا نُسَافِرُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي رَمَضَانَ فَمَا يُعَابُ عَلَى الصَّائِمِ صَوْمُهُ وَلَا عَلَى الْمُفْطِرِ إِفْطَارُهُ ﴿780﴾

Ebû Saîd (Hudrî) (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Biz Rasûlullah'la (a.s.m.) birlikte Ramazan ayında yolculuğa çıkardık da oruç tutan tutmayan, tutmayan da tutanı ayıplamazdı.

(Müslim, Sıyâm: 95; Neseî, Sıyâm: 59.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَمَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ﴾ ﴿781﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Her kim inanarak ve karşılığını da ancak Allah'tan bekleyerek Ramazan orucunu tutar ve geceleri de ibadetle geçirirse, geçmiş günahları affedilir. Ve her kim inanarak ve karşılığını da ancak Allah'tan bekleyerek Kadir Gece-si'ni ibadetle geçirirse geçmiş günahları bağışlanır.”

(Buhârî, İman: 35; Müslim, Mûsâfirîn: 175; Ebû Dâvûd, Ramazan: 1; Tirmizî, Savm: 1.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي السَّفَرِ، فَمِنَّا الصَّائِمُ وَمِنَّا الْمُفْطِرُ. قَالَ: فَتَزَلْنَا مَنْزِلًا فِي يَوْمٍ حَارٍّ أَكْثَرْنَا ظِلًّا صَاحِبُ الْكِسَاءِ، وَمِنَّا مَنْ يَتَّقِي الشَّمْسَ بِيَدِهِ. قَالَ: فَسَقَطَ الصَّوَامُ،

وَقَامَ الْمُفْطِرُونَ فَضَرَبُوا الْأُتَيْنَةَ وَسَقَوْا الرِّكَابَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿ذَهَبَ الْمُفْطِرُونَ الْيَوْمَ بِالْأَجْرِ﴾

782

Enes'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Hız. Peygamber'le (a.s.m.) birlikte bir seferde idik. Kimimiz oruç tutmuş, kimimiz de tutmamıştı. Çok sıcak bir günde bir konaklama yerine ulaştık. Birçoğumuz gölgeye çekilmişti. Oruç tutanlar sıcaklığın şiddetinden düşüp kalmışlardı. Buna karşılık oruç tutmayanlar, kalkıp çadırları kurmuşlar ve develeri sulamışlardı. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Bugün oruç tutmayanlar, sevap kazanma hususunda oruç tutanları geçmiştir.”

(Müslim, Sıyâm: 100; Neseî, Sıyâm: 52.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ فَرَأَى الْيَهُودَ تَصُومُ يَوْمَ عَاشُورَاءَ فَقَالَ: ﴿مَا هَذَا؟ قَالُوا: هَذَا يَوْمٌ صَالِحٌ، هَذَا يَوْمٌ نَجَّى اللَّهُ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ عَدُوِّهِمْ فَصَامَهُ مُوسَى، قَالَ: فَأَنَا أَحَقُّ بِمُوسَى مِنْكُمْ، فَصَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ﴾

783

İbn Abbas'dan (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) Medine'ye teşrif ettikleri sırada Yahudilerin Aşûre Günü oruç tuttıklarını gördü ve “Bu ne hal?” diye sordu. Onlar, “Bu gün çok önemli bir gündür. Allah Mûsa'yı ve kavmini düşmanlarından bu günde kurtarmıştır; Firavun ve kavmini denizde boğmuştur. Mûsa da şükür olarak oruç tutmuştur. Biz de bunun için bugün oruç tutuyoruz” dediler.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), “Biz Mûsa'ya (a.s.) sizden daha yakınız” buyurdu. O gün kendisi oruç tuttuğu gibi, tutulmasını da tavsiye etti.

(Müslim, Sıyâm: 128; Ebû Dâvûd, Savm: 64.)

رُوِيَ عَنْ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ أَرَى أَعْمَارَ النَّاسِ قَبْلَهُ أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ فَكَأَنَّهُ تَقَاصَرُ أَعْمَارُ أُمَّتِهِ إِلَّا يَتَلُغُوا مِنْ

الْعَمَلِ مَا بَلَغَ غَيْرُهُمْ فِي طُولِ الْعُمُرِ فَأَعْطَاهُ اللَّهُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ
أَلْفِ شَهْرٍ.

784

İmâm-ı Mâlik'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Hız. Peygamber'e (a.s.m.) kendisinden önceki insanların ömürleri veya bu ömürlerden Allah'ın dilediği miktarı gösterildi. Peygamberimiz (a.s.m.) bunları görünce, kendi ümmetinin ömürlerini kısa buldu. Uzun ömre mazhar diğer ümmetlerin işledikleri iyi amelleri yapamazlar diye düşündü. Bunun üzerine Cenâb-ı Hak, ona bin aydan daha hayırlı olan Kadir Gecesi'ni ihsan buyurdu.

(Muvatta', İ'tikâf: 15.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ
فِي الْوَتْرِ مِنَ الْعَشْرِ الْأَوَّخِرِ مِنْ رَمَضَانَ﴾

785

Hız. Âişe'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:
"Kadir Gecesi'ni Ramazan ayının son on gününün, tek sayılı günlerinde arayınız."

(Buhârî, Savm: 72; Müslim, Sıyâm: 210; Tirmizî, Savm: 71.)

Bu konudaki başka rivâyetler de nazara alınırsa, Rasûlullah'ın (a.s.m.) bu sözlerinin bir kesinlik ifade etmediği, ancak Kadir Gecesi'nin daha ziyade bu günlere rastlamasının muhtemel olduğu anlaşılır. Kadir Gecesi'nin hangi gün olduğunun gizli bırakılışının hikmeti, Müslümanları, herbir gecenin Kadir Gecesi olabileceği ihtimaline binaen, daha ziyade ibadete teşvik ve günahlardan sakındırmaktır.

عَنْ زَيْدِ بْنِ حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ أَبِي بَنَ كَعْبٍ فَقُلْتُ:
إِنَّ أَحَاكَ ابْنَ مَسْعُودٍ يَقُولُ: مَنْ يَقُمْ الْحَوْلَ يُصِيبُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ، فَقَالَ:
رَحِمَهُ اللَّهُ! أَرَادَ أَلَّا يَتَّكِلَ النَّاسُ، أَمَّا إِنَّهُ قَدْ عَلِمَ أَنَّهَا فِي رَمَضَانَ وَأَنَّهَا
فِي الْعَشْرِ الْأَوَّخِرِ وَأَنَّهَا لَيْلَةُ سَبْعٍ وَعِشْرِينَ، ثُمَّ حَلَفَ لَا يَسْتَشْنِي أَنَّهَا

لَيْلَةُ سَبْعٍ وَعِشْرِينَ فَقُلْتُ: بِأَيِّ شَيْءٍ تَقُولُ ذَلِكَ يَا أَبَا الْمُنْذِرِ؟ قَالَ:
بِالْعَلَامَةِ أَوْ بِالْآيَةِ الَّتِي أَخْبَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَّهَا تَطْلُعُ يَوْمَئِذٍ لَا شُعَاعَ
لَهَا. رَوَاهُ الْحَمْسَةُ إِلَّا الْبُخَارِيُّ. وَلَفْظُ أَبِي دَاوُدَ: قُلْتُ: مَا الْآيَةُ؟ قَالَ:
تُضْبِحُ الشَّمْسُ صَبِيحَةً تِلْكَ اللَّيْلَةِ مِثْلَ الطُّسْتِ لَيْسَ لَهَا شُعَاعٌ حَتَّى
تَرْتَفِعَ.

786

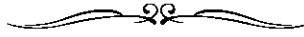
Zirrubnu Hubeyş'den rivâyet edilmiştir:

Übeyy bin Ka'b'a (r.a.) sordum ve dedim ki, "Kardeşin İbn Mes'ûd, 'Kim bütün seneyi ibadetle geçirirse, Kadir Gecesi'ne rastlar' diyor." Übeyy bin Ka'b (r.a.), "Allah ona rahmetini ihsan etsin. O insanların, Kadir Gecesi şu gecedir diyerek, diğer günlerde ibadeti terketmelerinden endişe ederek öyle söylemiştir. Şüphesiz ki o, Kadir Gecesi'nin Ramazan ayında ve Ramazanın da yirmi yedinci gecesi olduğunu bilir" diye cevap verdi. Sonra Übeyy (r.a.), "İnşallah" diyerek Kadir Gecesi'nin yirmi yedinci gece olduğunu söyledi.

Bunun üzerine ben ona, "Ey Ebâ Münzir! Sen bunu neye dayanarak söylüyorsun?" dedim.

Übeyy, "Ben bunu Rasûlullah'ın (a.s.m.) bize söylemiş olduğu alâmete dayanarak söylüyorum" dedi ve "O alâmet de, o gün güneşin şuâlarını yaymadan doğmasıdır" diye ilâve etti.

(Müslim, Sıyâm: 220; Ebû Dâvûd, Ramazan: 2; Tirmizî, Tefsir-i Sûre: 97.)

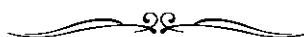
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَفْضَلُ الصِّيَامِ
بَعْدَ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمُ وَأَفْضَلُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ صَلَاةُ
الَّيْلِ﴾

787

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Ramazandan sonra en faziletli oruç, Allah'ın Muharrem ayında tutulan oruçtur. Farz namazlardan sonra en faziletli namaz, gece kılınan namazdır."

(Müslim, Sıyâm: 202; Tirmizî, Savm: 40.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: صَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ يَوْمٌ تُعْظَمُهُ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى قَالَ: فَإِذَا كَانَ الْعَامُ الْمُقْبِلُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ صُمْنَا الْيَوْمَ التَّاسِعَ فَلَمْ يَأْتِ الْعَامُ الْمُقْبِلُ حَتَّى تُوفِّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ. 788

İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), Aşûre Günü oruç tuttu ve o günde oruç tutmayı emir ve tavsiye etti. Bunun üzerine Sahabîler, “Yâ Rasûlallah, bu, Yahudilerle Hristiyanların hürmet ettikleri bir gündür” dediler.

Rasûlullah (a.s.m.), “Gelecek sene inşaallah biz dokuzuncu gün de oruç tutarız” buyurdu. Ancak Rasûlullah (a.s.m.) gelen senenin Muharem ayına yetişemeden vefât etti.

(Müslim, Sıyâm: 133; Ebû Dâvûd, Savm: 24.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اسْتَكْمَلَ صِيَامَ شَهْرٍ إِلَّا رَمَضَانَ وَمَا رَأَيْتُهُ أَكْثَرَ صِيَامًا مِنْهُ فِي شَعْبَانَ كَانَ يَصُومُهُ إِلَّا قَلِيلًا بَلْ كَانَ يَصُومُهُ كُلَّهُ. 789

Hız. Âişe (r.anha) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah’ın (a.s.m.) Ramazan ayından başka hiçbir ayı tamamıyla oruçlu olarak geçirdiğini görmedim. Hiçbir ayda da Şâbân ayındaki kadar oruç tuttuğunu görmedim. Şâbân ayının pek azı dışında, geri kalan kısmını oruçlu geçirirdi. Bazen de tamamında oruç tutardı.

(Tirmizî, Savm: 36.)

عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ، فَقُومُوا لَيْلَهَا وَصُومُوا نَهَارَهَا. فَإِنَّ اللَّهَ يَنْزِلُ فِيهَا لَغُرُوبِ الشَّمْسِ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا فَيَقُولُ: أَلَا مِنْ مُسْتَغْفِرٍ لِي فَأَغْفِرَ لَهُ!﴾

أَلَا مُسْتَرْزِقٍ فَارْزُقْهُ! أَلَا مُبْتَلًى فَأَعَافِيْهِ! أَلَا كَذَا أَلَا كَذَا! حَتَّى يَطْلُعَ
الْفَجْرُ ﴿٧٩٠﴾

Ali bin Ebû Tâlib'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Şâbân ayının yarısı olduğu zaman, o geceyi [Berat Gecesi] ibadetle geçirin. Ve o gecenin gündüzünde de oruç tutun. Çünkü Allah o akşam güneş batınca dünya semasına tecellî eder ve şöyle buyurur:

“Benden af dileyen yok mu? Onu affedeyim. Benden rızık isteyen yok mu? Ona rızık vereyim. Musibete uğramış birisi yok mu? Onu belâdan ve musibetten kurtarayım. Yok mu? Yok mu?”

“Bu durum sabaha kadar devam eder.”

(İbn Mâce, İkâmetü's-Salât: 191.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الصَّيَّامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يَقُولُ الصَّيَّامُ: أَيْ رَبِّ مَنْعْتُهُ الطَّعَامَ وَالشَّهَوَاتِ بِالنَّهَارِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ، وَيَقُولُ الْقُرْآنُ: مَنْعْتُهُ التَّوَمَ بِاللَّيْلِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ، قَالَ: فَيُشَفَّعَانِ﴾ ﴿٧٩١﴾

Abdullah bin Amr bin Âs'tan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) söyle buyurmuştur:

“Oruç ve Kur’ân Kıyâmet Günü kul için şefaatt ederler.

Oruç der: ‘Yâ Rabbi, ben onun gündüzleri yemesine mani oldum. Sen de beni bu hususta şefaattçi yap.’

Her ikisinin de şefaati kabul olunur.”

(Fethü'r Rabbânî: 9, s. 216, hadis no: 11.)

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ، فَكَأَنَّمَا صَامَ الدَّهْرَ﴾ ﴿٧٩٢﴾

Ebû Eyyûb el-Ensârî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim Ramazan ayı orucunu tutar ve arkasından Şevvâl ayından altı gün daha [ikinci günden itibaren] buna ilâve ederse, bütün sene oruç tutmuş gibi olur.”

(Ebû Dâvûd, Savm: 58.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَغْتَكِفُ الْعَشْرَ
الْأَوَّلَ مِنْ رَمَضَانَ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ، ثُمَّ اغْتَكَفَ أَزْوَاجُهُ مِنْ بَعْدِهِ. 793

Hiz. Âişe (r.anha) rivâyet etmiştir:

Hiz. Peygamber (a.s.m.) Ramazanın son on gününde itikâfa girerdi. Bu, Aziz ve Celîl olan Allah, kendisini ebedî âleme alıncaya kadar devam etti. Kendisinden sonra hanımları da itikâfa girdiler.

(Müslim, İ'tikâf: 5.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: فَقَدْتُ النَّبِيَّ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ
فَخَرَجْتُ أَطْلُبُهُ، فَإِذَا هُوَ بِالْبَقِيعِ رَافِعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ: يَا عَائِشَةُ
أَكُنْتِ تَخَافِينَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَرَسُولُهُ قُلْتُ: ظَنَنْتُ أَنَّكَ أَتَيْتَ
بَعْضَ نِسَاءِكَ، فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَنْزِلُ لَيْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ إِلَى
سَّمَاءِ الدُّنْيَا فَيَغْفِرُ لَأَكْثَرِ مِنْ عَدَدِ شَعْرِ غَنَمٍ كُلِّ 794

Hiz. Âişe'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Bir gece Hiz. Peygamber (a.s.m.) yanımdan ayrılıp gitmişti. Hemen onu aramaya koyuldum. Bir de ne göreyim, başını semaya kaldırmış olduğu bir halde Bâki'dedir [mezarlık].

Bana, “Ey Âişe, Allah ve Rasûlü'nün seni terketmelerinden mi korktun?” buyurdu.

“Hayır!” dedim. “Diğer hanımlarından birinin yanına gittiğini zannetmiştim.”

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Şüphesiz ki, Allah, Şâbân ayının yarısındaki gece dünya semasına tecellî eder. Ve Kelb kabilesinin koyunlarının kılları sayısından daha çok kimseyi bağışlar.”

(İbn Mâce, İkâmetü's-Salât: 191; Tirmizî, Savm: 38.)

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ: مُزْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ، قَالَ: ﴿عَلَيْكَ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَا عِدَلَ لَهُ، ثُمَّ أَتَيْتُهُ الثَّانِيَةَ، فَقَالَ: عَلَيْكَ بِالصَّيَامِ﴾

795

Ebû Ümâme (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'a (a.s.m.) geldim ve “Bana öyle bir şey söyle ki, onu yaptırımda cennete gireyim” dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), “Oruç tutmaya bak. Çünkü üstünlük bakımından ona denk bir ibadet yoktur” buyurdu. Sonra ikinci defa geldim. Yine, “Oruç tutmaya bak!” buyurdu.

(Fethü'r-Rabbânî: 9, s. 215, Hadis no: 10.)

عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿الصَّيَامُ جُنَّةٌ مِنَ النَّارِ، كَجُنَّةٍ أَحَدِكُمْ مِنَ الْقِتَالِ﴾

796

Hiz. Osman (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işittim:

“Oruç, savaşta sizi koruyan kalkan gibi, cehennem ateşinden koruyan bir kalkandır.”

(İbn Mâce, Sıyâm: 1; Müslim, Savm: 162.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ أَحْيَا اللَّيْلَ وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ وَشَدَّ الْمِئْزَرَ.

797

Hiz. Âişe (r.anha) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) Ramazanın son on günü girince geceleri ibâdetle değerlendirir, ailesini ibadet için uyandırır, diğer zamanlardan daha çok ibadet için gayret gösterirdi.

(Müslim, İtikâf: 7.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشَّخِيرِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿صَوْمُ شَهْرِ الصَّبْرِ
وثلثة أيام من كل شهر يذهبن وحر الصدر﴾

798

Abdullah ibni Şihhîr (r.a.) Rasûlullah'tan (a.s.m.) şöyle rivayet ediyor:
"Sabır ayı olan Ramazan'ın ve her ayın üç gününün orucu kalpte bulunan bütün kötülükleri giderir."

(Ahmed İbn Hanbel, Müsned, 5:363)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿رَغِمَ أَنْفُ
رَجُلٍ دَخَلَ شَهْرَ رَمَضَانَ فَانْسَلَخَ قَبْلَ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ﴾

799

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Ramazan ayına kavuşup da affolunmadan çıkıp giden adama yazıklar olsun!"

(Fethû'r-Rabbânî: 9, s. 230:27.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لِكُلِّ شَيْءٍ
زَكَاةٌ وَزَكَاةُ الْجَسَدِ الصَّوْمُ﴾

800

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

"Her şeyin bir zekâtı vardır. Bedenin zekâtı da oruçtur."

(İbn Mâce, Sıyâm: 44.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿ثَلَاثَةٌ لَا تُرَدُّ

801 دَعَوْتُهُمْ: الْإِمَامُ الْعَادِلُ، وَالصَّائِمُ حَتَّى يُفْطِرَ، وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ ﴿﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Üç grup insan vardır ki, duaları Allah katında reddolunmaz: adaletle iş gören devlet başkanı, iftar edinceye kadar oruçlu ve mazlumin duası.”

(İbn Mâce, Sıyâm: 48.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ لِلصَّائِمِ عِنْدَ فِطْرِهِ لَدَعْوَةَ مَا تُرَدُّ﴾

802 Abdullah bin Amr bin Âs'tan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz ki, oruçlunun iftar vaktinde yaptığı dua geri çevrilmez.”

(İbn Mâce, Sıyâm: 48.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَصُومُ حَتَّى نَقُولَ لَا يُفْطِرُ، وَيُفْطِرُ حَتَّى نَقُولَ لَا يَصُومُ.

803 İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) Recep ayında bazen o kadar oruç tutardı ki, “Artık hiç orucunu bozmaz” derdik. Bazen de “her halde artık oruç tutmayacak” deyinceye kadar orucu terk ederdi.

(Müslim, Sıyâm: 179; Ebû Dâvûd, Savm: 55.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، زَخَرَاحَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا﴾

804 Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim Allah rızası için bir gün oruç tutarsa, Allah o bir güne karşılık onu cehennemden yetmiş yıl uzaklaştırır.”

(Neseî, Sıyâm: 44; İbn Mâce, Sıyâm: 34.)

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ يَوْمًا وَحَضَرَ رَمَضَانَ: ﴿أَتَاكُمْ رَمَضَانُ شَهْرُ بَرَكَاتٍ يَغْشَاكُمْ اللَّهُ فِيهِ فَيَنْزِلُ الرِّحْمَةَ، وَيَحُطُّ الْخَطَايَا، وَيَسْتَجِيبُ فِيهِ الدُّعَاءَ، يَنْظُرُ اللَّهُ تَعَالَى إِلَى تَنَافُسِكُمْ فِيهِ، وَيُبَاهِي بِكُمْ مَلَائِكَتَهُ فَأَرَوْا اللَّهَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ خَيْرًا، فَإِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ حُرِمَ فِيهِ رَحْمَةُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ﴾

805

Ubâde bin Sâmit (r.a.) rivâyet etmiştir:

Ramazan ayının başladığı bir gün Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Sizi rahmetiyle kaplayacak olan bereket ayı Ramazan, size geldi. Ki o ayda rahmetler iner, günahlar affolunur, dualar kabul olunur, Allah sizin hayırdan yararlanırsa bakıp meleklerine karşı sizinle iftihar eder. İyiliklerinizle kendinizi Allah’a sevdiniz. Allah’ın emirlerine karşı gelen şâki ise, Allah’ın rahmetinden mahrum olan kimsedir.”

(Terğib ve't-Terhîb, 2:99.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِامْرَأَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ: ﴿إِذَا كَانَ رَمَضَانُ فَأَعْتَمِرِي فِيهِ، فَإِنَّ عُمْرَةً فِيهِ تَعْدِلُ حَجَّةً﴾

806

İbn Abbas (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.), Ensârdan bir kadına şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Ramazan ayı geldiğinde umre yap. Çünkü bu ayda yapılan umrenin sevâbı hacca denktir.”

(Nesef, Sıyâm: 6.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿صُومُوا تَصِحُّوا﴾

807

Ebû Hüreyre’nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Oruç tutunuz ki, sıhhat bulasınız.”

(Kenzü'l-Ummâl, 3:328; Terğib ve't-Terhîb, 2:83.)

عَنْ أَبِي مَلِيكَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «ثَلَاثَةٌ لَيْسَ عَلَيْهِمْ حِسَابٌ طَعَمُوا
808 إِذَا كَانَ حَلَالًا: الصَّائِمُ وَالْمُتَسَحِّرُ وَالْمُرَابِطُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ»

Ebû Müleyke'nin (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Üç grup insan vardır ki, helalinden yedikleri şeylerden dolayı onlar için hesap yoktur. Bunlar, oruç tutan, sahura kalkan ve Allah yolunda cihad edenlerdir.”

(Kenzü'l-Ummâl 3.328.)

عَنْ مَوْلَى أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ انْطَلَقَ مَعَ أُسَامَةَ إِلَى وَادِي الْقُرَى فِي
طَلَبِ مَالٍ لَهُ، فَكَانَ يَصُومُ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ، فَقَالَ لَهُ مَوْلَاهُ:
لِمَ تَصُومُ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ وَأَنْتَ شَيْخٌ كَبِيرٌ؟ فَقَالَ: إِنَّ نَبِيَّ
اللَّهِ ﷺ كَانَ يَصُومُ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ. قَالَ أَبُو دَاوُدَ: كَذَا قَالَ
809 هِشَامُ الدَّسْتَوَائِيُّ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي الْحَكَمِ.

Üsâme bin Zeyd'in azatlı kölesinden rivâyet edilmiştir:

Bir malını almak üzere Üsâme ile birlikte Vadi'l-Kur'a'ya geldik. Üsâme pazartesi ve perşembe günleri oruç tutuyordu. Azatlısı ona, “Sen yaşlı bir kimsesin. Neden pazartesi ve perşembe günleri oruçlu oluyorsun?” dedi. Üsâme şöyle cevap verdi: “Gerçekten Rasûlullah (a.s.m.) pazartesi ve perşembe günlerini oruçlu geçirirdi. Bu günleri niçin oruçlu geçirdiği kendisine sorulduğunda, Rasûlullah (a.s.m.) şöyle cevap vermişti: “İnsanların amelleri pazartesi ve perşembe günleri Cenâb-ı Hakk'a arz olunur.”

(Ebû Dâvûd, Savm: 60; Neseî, Savm: 70; Tirmizî, Savm: 43.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «السُّحُورُ كُلُّهُ بَرَكَةٌ فَلَا تَدَعُوهُ
وَلَوْ تَجَرَّعَ أَحَدُكُمْ جُرْعَةً مِنْ مَاءٍ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى
810 الْمُتَسَحِّرِينَ»

İbn Abbas (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Sahurda bereket vardır. Bir yudum su dahi içecek olsanız, sahura kalkmayı terk etmeyin. Çünkü Allah, kalkanlara rahmet, melekler de dua eder.”

(Kenzü'l-Ummâl, 3:438.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لِكُلِّ عَبْدٍ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ عِنْدَ إِفْطَارِهِ أُعْطِيَهَا فِي الدُّنْيَا أَوْ أُدْخِرَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ﴾

811 Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Her oruç tutan kulun iftar vaktinde kabul olunacak bir duası vardır. Bu duanın karşılığı, ya bu dünyada verilir veyahut kendisine âhirette verilmek üzere bekletilir.”

(Kenzü'l-Ummâl, 3:328.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَزْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿نَوْمُ الصَّائِمِ عِبَادَةٌ، وَصُحْبَتُهُ تَسْبِيحٌ، وَعَمَلُهُ مُضَاعَفٌ، وَدُعَاؤُهُ مُسْتَجَابٌ، وَذَنْبُهُ مَغْفُورٌ﴾

812 Abdullah İbn Hars (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Oruçlunun uykusu ibadet ve susması tesbihtir. Ameline kat kat sevap verilir, duası kabul olunur ve günahları affolunur.”

(Kenzü'l-Ummâl: 3.327.)

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ الْغِفَارِيِّ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَوْ يَعْلَمُ الْعِبَادُ مَا فِي رَمَضَانَ لَتَمَنَّتْ أُمَّتِي أَنْ تَكُونَ السَّنَةُ كُلُّهَا رَمَضَانَ﴾

813 İbn Mes'ûd el-Gifârî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“İnsanlar eğer Ramazan ayının kıymet ve ehemmiyetini hakkıyla bilselerdi, ümmetim bütün senenin Ramazan olmasını temenni ederdi.”

(Terğîb ve't-Terhîb, 2:102.)

Bölüm 14

Zekât-Sadaka

İnsan toplulukları içinde zenginler de vardır, fakirler de. Toplumun huzur ve ahengi, bu katmanlar arasındaki münasebetlerin sağlam ve dengeli esaslara bağlı olması ile temin edilir. Tabakalar arasında mesafe ne kadar açılır, boşluk ne kadar artarsa huzursuzluklar, hasetler, intikam ve düşmanlık duyguları da o nisbette çoğalır. Fakirlerden zenginlere muhabbet ve hürmet yerine kin ve intikam duyguları, haset bağırtıları yükselir. Zenginlerden de fakirlere merhametsizlik ve zulüm ateşleri yağar. Bunların daha da yükselmesi halinde, sosyal çalkantılar ve ihtilaller kaçınılmaz olur.

İşte, İslâm'ın bütün yardımlaşma prensipleriyle beraber, zekât emri, bu nevi hâdiseleri daha başından keser. Sosyal hastalıkları ve yaraları, kangren halini almadan önler. Zekât ve sadaka gibi malî ve ekonomik yardımlaşma prensipleri, faizciliğin ve menfaat düşkünlüğünün tam tersine, insan kalbinde başkasını kendine tercih etme, diğergâmlık duygularını, cömertlik ve himmeti harekete geçirmektedir. Bu güzel duygularla bezenen insanlar da birbirlerine karşı iyilikten, yardımdan ve derdine ortak olmaktan başka bir şey düşünmezler. Çünkü zekâtta bir malı veya bir parayı muhtaç olana verirken gaye sadece Allah rızasıdır. Bir karşılık beklenmediği için, fakir kendini minnet altında hissetmez, manevî bir eziklik duymaz.

Zekâtın insan toplumlarındaki öneminden dolayıdır ki, Peygamberimiz (a.s.m.), “Zekât İslâm'ın köprüsüdür” buyurmuşlardır. İslâm binasının beş ana temellerinden biri olan zekât, dinin direği sayılan namazdan hemen sonra gelir. Kur'ân-ı Kerîm'de bu iki ana esas 27 âyetle birlikte zikredilmiştir.

Zekât, görünüşte malı eksiltiyor gibi zannedilse de, durum bunun tam tersidir. Kur'ân-ı Kerîm'de, “Allah, faizle gelen malı yok eder, zekât ve sada-

kası verilen malı ise çoğaltır” (Bakara Sûresi, 276) buyrularak, bu husustaki endişenin yersizliğine dikkat çekilmektedir. Yaşadığımız toplumda, bu âyetin ifade ettiği gerçeğin pek çok örneklerine rastlamaktayız. Faize ümit bağlayanların akıbetleri ise ortadadır. Malının zekâtını, hakkı olan fakire verip de musibetten korunan ve böylece daha kazançlı çıkan insanların huzuru, zekât ve sadakaların malın emniyeti olduğu gerçeğinin birer ifadesidir. Nitekim Peygamber Efendimiz bu bölümde yer alan bir hadiste, “Sadaka maldan bir şey eksiltmez” buyurarak aynı gerçeği teyit etmişlerdir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ يَوْمٍ يُضْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلَّا مَلَكَانِ يَنْزِلَانِ، فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُتَّقًا خَلْقًا، وَيَقُولُ الْآخَرُ: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلْفًا﴾

814

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Her sabah yeryüzüne iki melek iner ve birisi şöyle der: ‘Yâ Rabbi, malını Senin yolunda harcayana karşılığını ver.’ “Diğeri de şöyle der: ‘Ya Rabbi, cimrilik yapıp vermeyenin de malını helâk et.’”

(Buhârî, Zekât: 27; Müslim, Zekât: 57.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا أَدَّيْتَ زَكَاةَ مَالِكَ فَقَدْ قَضَيْتَ مَا عَلَيْكَ﴾

815

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Üzerinizdeki mal borcunu, zekâtını verdiğin zaman ödemiş olursunuz.”

(İbn Mâce, Zekât: 3.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَلَمْ يُؤَدِّ زَكَاتَهُ مِثْلَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شُجَاعًا أَفْرَعُ لَهُ رَيْبَتَانِ يُطَوِّقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، ثُمَّ يَأْخُذُ بِلَهْزَمِيهِ، ثُمَّ يَقُولُ: أَنَا مَالِكَ أَنَا كَنْزُكَ، ثُمَّ تَلَا: ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَنَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾

816

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah'ın kendisine vermiş olduğu malın zekâtını vermeyen kimsenin malı, Kıyâmet Gününde, iki gözünde iki siyah nokta bulunan, dehşetli, zehirli bir yılan şeklinde sokulur ve bu yılan o gün mal sahibinin boynuna sarılır.

Sonra ağzı ile mal sahibinin çenesinin iki tarafından yakalar ve 'Ben senin dünyada çok sevdiğin malınım, ben senin hazinenim' der." Peygamberimiz (a.s.m.) daha sonra şu meâldeki âyeti okudu: "Sakin ola ki, Allah'ın kendilerine ihsan etmiş olduğu malları gerekli yerlere sarf etme hususunda cimrilik edenler, bunun kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar! Tam tersine, bu onlar için bir şerdir, kötülüktür. Cimrilik yaptıkları mal, Kıyâmet Günü boyunlarına dolanacaktır." (Âl-i İmrân Sûresi, 180.)

(Buhârî, Zekât: 3; Neseî, Zekât: 3; İbn Mâce, Zekât: 3; Muvatta', Zekât: 33.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ رَجُلٍ تَكُونُ لَهُ إِبِلٌ أَوْ بَقَرٌ أَوْ غَنَمٌ لَا يُؤَدِّي حَقَّهَا إِلَّا أَتَيْ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَغْظَمَ مَا تَكُونُ وَأَسْمَنَهُ تَطَوُّهُ بِأَخْفَافِهَا وَتَنْطَحُهُ بِقُرُونِهَا كُلَّمَا جَاَزَتْ أُخْرَاهَا رُدَّتْ عَلَيْهِ أُولَاهَا حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ﴾

817

Ebû Zer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Zekâtı ödenmeyen hiçbir deve, sığır ve koyun sahibi yoktur ki, bunlar Kıyâmet Gününde şaşılacak kadar semiz ve büyük olarak gelip sahiplerini boynuzlarıyla boğazlamasın ve tırnaklarıyla tepelemesinler. Bu işkence, hayvanların sonuncusu işini bitirip tekrar birincisi başlamak suretiyle, bütün insanların hesapları görülünceye kadar devam eder."

(İbn Mâce, Zekât: 2; Neseî, Zekât: 11.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ وَرَزَقَ كَفَافًا وَقَتَّعَهُ اللَّهُ بِمَا آتَاهُ﴾

818

Abdullah İbn Amr bin Âs (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Müslüman olan geçimine yetecek ölçüde rızık verilen ve Allah'ın verdiklerine de kanaat etmiş olan kimse gerçekten kurtuluşa ermiştir."

(Müslim, Zekât: 125; İbn Mâce, Zühhd: 9.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْغَاصِرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿ثَلَاثٌ مَنْ فَعَلَهُنَّ فَقَدْ طَعِمَ طَعْمَ الْإِيمَانِ: مَنْ عَبْدَ اللَّهِ وَخَدَهُ، وَأَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَعْطَى زَكَاةَ مَالِهِ طَيِّبَةً بِهَا نَفْسُهُ رَافِدَةً عَلَيْهِ كُلَّ عَامٍ، وَلَا يُعْطِي الْهَرَمَةَ، وَلَا الدَّرَنَةَ، وَلَا الْمَرِيضَةَ، وَلَا الشَّرْطَ اللَّثِيمَةَ، وَلَكِنْ مِنْ وَسْطِ أَمْوَالِكُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يَسْأَلْكُمْ خَيْرَهُ وَلَمْ يَأْمُرْكُمْ بِشَرِّهِ﴾

819

Abdullah bin Muâviye el-Ğâdirî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Üç şey vardır ki, bunları yapan, imanın lezzetini tatmış olur: (1) Bir Allah'a iman edip, O'ndan başka ilâh olmadığına inanan, (2) malının zekâtını tam bir samimiyetle her sene, vaktinde veren, (3) dişleri dökülmüş, yaşlı, hasta ve cılız hayvanı vermeyen. Bu zât mallarının orta vasıfta olanlarından verir. Çünkü Allah, en iyisini istemediği gibi, en kötüsünü vermenizi de emretmemiştir.”

(Mansûr Ali Nâsîf, Tâc; 2:24.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ امْرَأَةً أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهَا بِنْتُ لَهَا وَفِي يَدِ بِنْتِهَا مَسَكَّتَانِ غَلِيظَتَانِ مِنْ ذَهَبٍ، فَقَالَ لَهَا: ﴿أَتُعْطِينَ زَكَاةَ هَذَا؟﴾ قَالَتْ: لَا، قَالَ: ﴿أَيُسْرُكَ أَنْ يُسَوِّرَكَ اللَّهُ بِهِمَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ سُوَارَيْنِ مِنْ نَارٍ﴾ قَالَ: فَحَلَعَتْهُمَا فَأَلَقَتْهُمَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَقَالَتْ: هُمَا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ﴾

820

Amr bin Şuayb (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir kadın yanında kızı ile birlikte Rasûlullah'a (a.s.m.) geldi. Kızın kolunda iki altın bilezik vardı. Rasûlullah (a.s.m.) kadına, “Bu bileziklerin zekâtını veriyor musun?” buyurdu.

Kadın, “Hayır, vermiyorum” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), “Peki, Kıyâmette bu iki bilezik yerine Allah’ın sana ateşten iki bilezik taktırması hoşuna gider mi?” diye sordu.

Kadın, iki bileziği hemen çıkarıp Peygamberimize (a.s.m.) uzattı ve “Bunlar, artık Allah ve Rasûlü’ne aittir” dedi.

(Ebû Dâvûd, Zekât: 3; Tirmizî, Zekât: 12.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي تَرُدُّهُ الثَّمَرَةُ وَالْثَمَرَتَانِ وَاللُّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ، إِنَّ الْمِسْكِينَ الْمُتَعَفِّفَ أَقْرَأُوا إِنْ شِئْتُمْ﴾ ﴿تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا﴾ 821

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Gerçek fakir, birkaç lokma ve birkaç hurma için kapı kapı dolaşan kimse değildir. Gerçek yoksul, ihtiyacı olduğu halde utanıp sıkıldığı için yoksulluğunu gizleyen ve insanlardan bir şey isteyemeyendir. İsterseniz bu konudaki âyeti okuyunuz: ‘Sen onları yüzlerinden tanırsın. Onlar insanlardan yüz­süz­lük ederek, ısrarla bir şeyler istemezler. (Bakara Sûresi, 273.)’”

(Buhârî, Zekât: 53; Neseî, Zekât: 76; Muvatta’, Siyreti’n-Nebî: 7; Müsned, 1:384.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ حَبْلَهُ فَيَخْتَطِبَ عَلَى ظَهْرِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَأْتِيَ رَجُلًا فَيَسْأَلَهُ أَعْطَاهُ أَوْ مَنَعَهُ﴾ 822

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Hayatım kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki, sizden birisinin ipini alıp arkasında odun taşımak suretiyle geçimini temin etmesi, birisine gelip de yardım istemesinden—ki o da ya verir ya vermez—mutlaka daha hayırlıdır.”

(Buhârî, Zekât: 50; Tirmizî, Zekât: 38.)

عَنْ سَهْلِ بْنِ الْحَنْظَلِيَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ سَأَلَ وَلَهُ مَا يُغْنِيهِ فَإِنَّمَا يَسْتَكْثِرُ مِنَ النَّارِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَا يُغْنِيهِ؟ قَالَ: قَدَرُ مَا يُغَدِّيهِ وَيُعَشِّيهِ. وَفِي رِوَايَةٍ: أَنْ يَكُونَ لَهُ شَيْعُ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ﴾

Sehl bin Hanzaliyye (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Geçimine kâfi gelecek miktarda varlığı olup da dilenen, başkalarından istekte bulunan bir kimse, ancak cehennem ateşini çoğaltmış olur.”

“Yâ Rasûlallah, insanların yaşamasına yetecek miktar nedir?” diye soruldu.

Rasûlullah, “Onu bir gün ve bir gecede doyuracak olan miktardır” buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Zekât: 24; İbn Mâce, Zekât: 26; Neseî, Zekât: 87.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ، وَلَكِنَّ الْغِنَى عَنِ النَّفْسِ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Zenginlik mal çokluğundan değildir. Asıl zenginlik gönül zenginliğidir.”

(Buhârî, Rikâk: 15; Müslim, Zekât: 120; Tirmizî, Zühd: 40; İbn Mâce, Zühd: 9.)

عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تَحِلُّ الصَّدَقَةُ لِغَنِيِّي إِلَّا لِخَمْسَةٍ: لِعَازٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، أَوْ لِعَامِلٍ عَلَيْهَا، أَوْ لِعَارِمٍ، أَوْ لِرَجُلٍ اشْتَرَاهَا بِمَالِهِ، أَوْ لِرَجُلٍ كَانَ لَهُ جَارٌ مَسْكِينٌ فَتُصَدَّقَ عَلَى الْمَسْكِينِ فَأَهْدَاهَا لِلْغَنِيِّ﴾

Atâ bin Yesâr (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Zenginlerden ancak beş kişiye sadaka almak helal olur: (1) Allah yolunda cihad eden, (2) zekât toplanmasında vazifeli olan, (3) zengin iken borçlanan, (4) zekât malını, fakirden bedelini ödeyerek satın almış olan, (5) fakir komşunun zekât malından verdiği hediye alan.”

(Tirmizî, Zekât: 215; İbn Mâce, Zekât: 26; Müsned, 3:377.)

عَنْ قَبِيصَةَ بْنِ مُخَارِقٍ الْهَلَالِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: تَحَمَّلْتُ حِمَالَةً فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَسْأَلُهُ فِيهَا فَقَالَ: ﴿أَقِمْ حَتَّى تَأْتِيَنَا الصَّدَقَةُ فَتَأْمُرَ لَكَ بِهَا ثُمَّ قَالَ: يَا قَبِيصَةُ إِنَّ الْمَسْأَلَةَ لَا تَحِلُّ إِلَّا لِأَحَدٍ ثَلَاثَةً: رَجُلٌ تَحْمِلُ حِمَالَةً، فَحَلَّتْ لَهُ الْمَسْأَلَةُ حَتَّى يُصَيِّبَهَا ثُمَّ يُمْسِكَ، وَرَجُلٌ أَصَابَتْهُ جَائِحَةٌ اجْتَاخَتْ مَالَهُ فَحَلَّتْ لَهُ الْمَسْأَلَةُ حَتَّى يُصَيِّبَ قَوْمًا مِنْ عَيْشٍ أَوْ سِدَادًا مِنْ عَيْشٍ، وَرَجُلٌ أَصَابَتْهُ فَاقَةٌ حَتَّى يَقُولَ ثَلَاثَةً مِنْ ذَوِي الْحِجَابِ مِنْ قَوْمِهِ لَقَدْ أَصَابَتْ فُلَانًا فَاقَةٌ، فَحَلَّتْ لَهُ الْمَسْأَلَةُ حَتَّى يُصَيِّبَ قَوْمًا أَوْ سِدَادًا مِنْ عَيْشٍ، فَمَا سِوَاهُنَّ مِنَ الْمَسْأَلَةِ يَا قَبِيصَةُ سُخْتًا يَأْكُلُهَا صَاحِبُهَا سُخْتًا﴾

826

Kabîse bin Muhârik el-Hilâlî (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir defasında, bir kefalet meselesinden dolayı ağır bir borç altına girmiştim. Bundan dolayı Rasûlullah'a (a.s.m.) bir şeyler istemeye geldim. Rasûlullah (a.s.m.), “Biraz bekle, sabret! Zekât malı gelince sana ondan verilmesini emrederim” dedi. Daha sonra Rasûlullah (a.s.m.) sözüne devamla şöyle buyurdu:

“Ey Kabîse! İstemek ancak üç kimseye helaldir:

“1. Kefil olan kimsedir ki, bu vazifeyi yerine getirinceye kadar isteyebilir. Ancak, almış olduğu sadaka ile yüklenmiş olduğu borcu ödedikten sonra isteyemez.

“2. Başına bir âfet ve felâket gelerek, malını kaybeden kimsedir. Bu da geçim için zarurî olan ihtiyaçlarını temin edinceye kadar başkalarından isteyebilir.

“3. Zengin iken yoksul düşen kimsedir. Mensup olduğu topluluktan üç

aklı başında kimse, bu zâtın fakir düştüğüne dair şahitlikte bulunursa, o da maişeti için gerekli miktarı elde edinceye kadar, başkalarından isteyebilir.

“Ey Kabîse! Bu üç grup kimselerin dışındaki kimselerin dilenmesi, başkalarından istemesi haramdır.”

(Müslim, Zekât: 109; Ebû Dâvûd, Zekât: 26; Nesefî, Zekât: 80.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَتَى بِطَعَامٍ سَأَلَ عَنْهُ، فَإِنْ قِيلَ هَدِيَّةٌ أَكَلَ مِنْهَا، وَإِنْ قِيلَ صَدَقَةٌ لَمْ يَأْكُلْ مِنْهَا ﴿٨٢٧﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

“Rasûlullah’a (a.s.m.) yiyecek bir şey getirildiğinde, “Bu hediye midir, yoksa sadaka mıdır?” diye hemen onun mahiyetini sorar; “Hediyedir” denilirse yer, “Sadakadır” denilirse yemezdi.

(Müslim, Zekât: 175.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَاسًا مِنَ الْأَنْصَارِ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَعْطَاهُمْ، ثُمَّ سَأَلُوهُ فَأَعْطَاهُمْ حَتَّى نَفِدَ مَا عِنْدَهُ. فَقَالَ: مَا يَكُونُ عِنْدِي مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ أَدْخِرَهُ عَنْكُمْ، وَمَنْ يَسْتَغْفِرْ يُعْفَ اللَّهُ، وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ، وَمَنْ يَتَصَبَّرْ يُصَبِّرْهُ اللَّهُ، وَمَا أُعْطِيَ أَحَدٌ عَطَاءً خَيْرًا وَأَوْسَعَ مِنَ الصَّبْرِ ﴿٨٢٨﴾

Ebû Saîd Hudri (r.a.) rivâyet ediyor:

Ensâr’dan bazıları Rasûlullah’a (a.s.m.) gelerek bir şeyler istemişler, o da vermişti. Tekrar istediler, o yine verdi. Bu isteme ve verme Rasûlullah’ın yanında bir şey kalmayıncaya kadar devam etti. Sonra Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Yanımda size verecek bir şey bulunursa, onu asla saklayıp da sizi mahrum bırakmam. Her kim başkasından istemekten çekinirse Allah o kimseyi iffetli kılar. Kim elindeki ile yetinirse onu zengin kılar. Kim sabretmeye çalışırsa Allah ona sabır ihsan eder. Hiçbir kimseye, sabırdan daha hayırlı ve ondan daha geniş bir iyilik verilmemiştir.”

(Buhârî, Zekât: 18; Müslim, Zekât: 124; Ebû Dâvûd, Zekât: 28.)

عَنْ مَالِكِ بْنِ نَضْلَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْأَيْدِي ثَلَاثَةٌ، فَيَدُ اللَّهِ الْعُلْيَا وَيَدُ الْمُعْطِي الَّتِي تَلِيهَا، وَيَدُ السَّائِلِ السُّفْلَى، فَأَعْطِ الْفَضْلَ وَلَا تَعْجِزْ عَنْ نَفْسِكَ﴾

829

Mâlik bin Nadle (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Üç türlü el vardır: (1) Allah'ın en üstün kudret eli, (2) bunun peşinden gelen veren el, (3) dilencinin daima altta bulunan eli. Öyle ise ihtiyacından fazlasını muhtaçlara ver. Bu hususta mücadele etmekten de geri durma.”

(Müsned, 3:473.)

عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعْطِينِي الْعَطَاءَ فَأَقُولُ: أَعْطِهِ مَنْ هُوَ أَفْقَرُ إِلَيْهِ مِنِّي، فَقَالَ: ﴿خُذْهُ إِذَا جَاءَكَ مِنْ هَذَا الْمَالِ شَيْءٌ وَأَنْتَ غَيْرُ مُشْرِفٍ وَلَا سَائِلٍ فَخُذْهُ، وَمَا لَا فَلَا تُتْبِعْهُ نَفْسَكَ﴾

830

Ömer bin Hattab (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) ara sıra bana bir şeyler verir ve ben de, “Bunu benden daha ziyade muhtaç olana veriniz” derdim. Yine bir defasında bana bir mal vermiş ve ben de, “Bunu benden daha çok muhtaç olanlara veriniz” demiştim. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştu:

“Sen hırsla istemediğin halde sana gelen bu malı al. Eğer bir şeyi elde etmek hususunda aşırı bir istek ve hırs duyarsan bu konuda da nefsine uyma.”

(Buhârî, Zekât: 51; Müslim, Zekât: 110; Neseî, Zekât: 94.)

عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَعْطَانِي، ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي، ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي، ثُمَّ قَالَ: ﴿يَا حَكِيمُ إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَصِرَةٌ حُلُوءَةٌ، فَمَنْ أَخَذَهُ بِسَخَاوَةِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ،

وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِشْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارِكْ لَهُ فِيهِ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ،
وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى، قَالَ حَكِيمٌ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ
وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا أَرْزَأُ أَحَدًا بَعْدَكَ شَيْئًا حَتَّى أَفَارِقَ الدُّنْيَا،
فَأَعْطَاهُ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَقَّهُ مِنَ الْفَيءِ فَأَبَى، ثُمَّ
تَوَفَّيَ ﴿

831

Hâkim bin Hizam (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'tan bir şey istedim. Verdi. Sonra yine istedim, yine verdi. Daha sonra yine istedim, yine verdi. Ondan sonra da şöyle buyurdu: “Bu dünya malı göz alıcı ve iştah çekicidir. Kim bu malı, kanaat ederek, hırs göstermeksizin alırsa bereketlenir, bollaşır; azımsayarak ve hırs göstererek alana ise bereket ve hayır yoktur. Böyleleri yiyip de doymayanlar gibidir. Veren el, alan elden üstündür.”

Ben de bunun üzerine şöyle dedim: “Seni hak ile gönderen Allah’a yemin ederim ki, bundan sonra ölünceye kadar kimseye el açıp bir şey istemeyeceğim.”

Daha sonraları, gerek Ebû Bekir, gerekse Ömer ganimetten düşen hissesini kendisine verdikleri halde almadı ve ölünceye kadar kimseden bir şey almadan yaşadı.

(Buhârî, Zekât: 47; Müslim, Zekât: 96; Tirmizî, Kıyâme: 29; Neseî, Zekât: 50.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ
فَقَالَ: ﴿يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الصَّدَقَةِ أَعْظَمُ أَجْرًا؟﴾ قَالَ: ﴿أَنْ تَصَّدَّقَ وَأَنْتَ
صَحِيحٌ شَجِيحٌ تَخْشَى الْفَقْرَ وَتَأْمُلُ الْغِنَى وَلَا تُمَهِّلُ حَتَّى إِذَا بَلَغَتْ
الْحُلُقُومَ قُلْتَ لِفُلَانٍ كَذَا وَلِفُلَانٍ كَذَا وَقَدْ كَانَ لِفُلَانٍ﴾

832

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Bir zât Hz. Peygamber’e (a.s.m.) gelerek, “Yâ Rasûlallah, hangi sadakanın sevabı daha üstündür?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.) cevaben şöyle buyurdu:

“Senin sıhhatli, son derece mala düşkün, fakirlikten korkar, zenginlikten hoşlanıyor olduğun halde verdiğin sadakadır. Bu işi, can gırtlığa gelip de, ‘Filana şu kadar, falana bu kadar’ diyeceğin ana kadar geciktirme.”

(Müslim, Zekât: 92; Neseî, Zekât: 60; İbn Mâce, Vesâyâ: 4.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَا يَزَالُ
الرَّجُلُ يَسْأَلُ النَّاسَ حَتَّى يَأْتِيَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَيْسَ فِي وَجْهِهِ مُزْعَةٌ لَحْمٍ﴾ 833

Abdullah İbn Ömer (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İçinizden bazıları dilenmekten asla vazgeçmez. En sonunda, Kıyâmet Gününde bu yüz­süz adamlar yüzlerindeki etler parça parça dökülerek gelirler.”

(Buhârî, Zekât: 52; Müslim, Zekât: 103; Neseî, Zekât: 83.)

عَنْ عَائِدِ بْنِ عَمْرِو أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَسَأَلَهُ فَأَعْطَاهُ فَلَمَّا وَضَعَ
رِجْلَهُ عَلَى أَسْكُفَّةِ الْبَابِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَوْ تَعْلَمُونَ مَا فِي
الْمَسْأَلَةِ مَا مَشَى أَحَدٌ إِلَى أَحَدٍ يَسْأَلُهُ شَيْئًا﴾ 834

Âiz bin Amr (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir zât Hz. Peygamber'e (a.s.m.) gelip bir şeyler istedi, o da verdi. Adam, adımını eşikten dışarı atar atmaz Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Dilenmenin ne kadar kötü bir şey olduğunu bilseydiniz, hiçbiriniz bir şeyler istemek için bir adım bile atmazdı.”

(Neseî, Zekât: 83.)

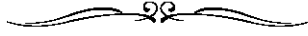
عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ يَتَكْفُلُ لِي أَلَا
يَسْأَلُ النَّاسَ شَيْئًا وَاتَّكْفُلَ لَهُ بِالْجَنَّةِ؟ فَقَالَ ثَوْبَانُ: أَنَا. فَكَانَ لَا يَسْأَلُ
أَحَدًا شَيْئًا﴾ 835

Sevbân (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İnsanlardan bir şey istemeyeceğine dair kim bana teminat ve söz verirse, ben de ona cenneti [şefaati ederek] söz verir, garanti ederim.”

Bunun üzerine Sevbân, “Ben teminat veririm” dedi ve ömrü boyunca kimseden bir şey istemedi.

(Ebû Dâvûd, Zekât: 27.)

وَقَالَ الْفِرَاسِيُّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَسْأَلُ؟ قَالَ: لَا وَإِنْ كُنْتَ لَا بُدَّ سَائِلًا

836

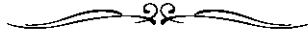
فَسَلِ الصَّالِحِينَ ﴿٨﴾

İbnü'l-Firâsî (r.a.) rivâyet ediyor:

Firâsî, Rasûlullah'a (a.s.m.), “Yâ Rasûlallah, dileneyim mi?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), “Hayır” diye cevap verdi ve şöyle buyurdu: “Eğer dilenmek mecburiyetinde kalırsan iyi ve sâlih kimselerden iste.”

(Neseî, Zekât: 8)

عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَفْضَلُ دِينَارٍ يُنْفِقُهُ الرَّجُلُ، دِينَارٍ يُنْفِقُهُ عَلَى عِيَالِهِ، وَدِينَارٍ يُنْفِقُهُ الرَّجُلُ عَلَى دَابَّتِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَدِينَارٍ يُنْفِقُهُ عَلَى أَصْحَابِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رُوِيَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: ﴿دِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَدِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ فِي رَقَبَةٍ، وَدِينَارٌ تَصَدَّقْتَ بِهِ عَلَى مِسْكِينٍ، وَدِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ عَلَى أَهْلِكَ أَغْظَمَهَا أَجْرًا الَّذِي أَنْفَقْتَهُ عَلَى أَهْلِكَ﴾

Sevbân (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bir kimsenin sarf edeceği paranın en değerlisi, önce ailesine ve aile fertlerine, sonra Allah yolunda kullanmak üzere beslediği binek hayvanına, sonra da Allah yolundaki cihad arkadaşlarına sarf edeceği paradır.”

(Müslim, Zekât: 38.)

Bu hususta Ebû Hüreyre de (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

“Allah yolunda, bir kölenin azad edilmesi için, yoksula sadaka olarak verdiğin ve bir de ailen için harcadığın paranın hepsi hayırlıdır. Fakat bunlar

içinde, ailen için harcamış olduğun paranın sevabı hepsinden daha büyüktür.”

(Müsned, 2:473.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ؟
قَالَ: جُهْدُ الْمُقِلِّ وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ ﴿٨٣٨﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah'a (a.s.m.), "Sadakaların en üstünü hangisidir?" diye sordum.

Hz. Peygamber (a.s.m.), "Azdan verilen sadakadır. İşe, geçimlerini temin etmekle mükellef olduklarından başla" buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Zekât: 40; Neseî, Zekât: 49.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿سَبَقَ دِرْهَمَ مِائَةِ أَلْفٍ دِرْهَمٍ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ؟ قَالَ: رَجُلٌ لَهُ دِرْهَمَانِ فَأَخَذَ أَحَدَهُمَا فَتَصَدَّقَ بِهِ وَرَجُلٌ لَهُ مَالٌ كَثِيرٌ فَأَخَذَ مِنْ عُرْضِ مَالِهِ مِائَةَ أَلْفٍ فَتَصَدَّقَ بِهَا﴾ ﴿٨٣٩﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Bazen bir dirhem, yüz bin dirhemden daha üstün olur." Bunun üzerine orada bulunanlar, "Nasıl olur?" dediler.

Rasûlullah (a.s.m.) cevaben, "İki dirhemi olan bir kimse bunlardan bir dirhemini çok malı olan bir kimse de yüz bin dirhemini sadaka olarak verirse, birinci adamın bir dirhemi, diğer adamın yüz bin dirheminden daha üstün sayılır. Çünkü çok zengin olan bir adamın yüz bin dirhemi, yarı malı olmayabilir" buyurdu.

(Neseî, Zekât: 49.)

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ صَدَقَةٌ فَقَالُوا: يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ؟ قَالَ: يَعْمَلُ بِيَدِهِ فَيَنْفَعُ

نَفْسُهُ وَيَتَصَدَّقُ، قَالُوا: فَإِنْ لَمْ يَجِدْ؟ قَالَ: يُعِينُ ذَا الْحَاجَةِ الْمَلْهُوفِ
قَالُوا: فَإِنْ لَمْ يَجِدْ؟ قَالَ: فَلْيَعْمَلْ بِالْمَعْرُوفِ وَلْيُمْسِكْ عَنِ الشَّرِّ، فَإِنَّهَا
لَهُ صَدَقَةٌ ﴿٨٤٠﴾

Ebû Mûsa (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:
"Her Müslüman üzerine sadaka vermek borçtur." Orada bulunanlar, "Ya sadaka olarak verecek bir şey bulamazsa?" dediler. Rasûlullah (a.s.m.), "Çalışır, elinin emeği ile kazandığını hem kendisi harcar, hem de sadaka verir" buyurdu. Orada bulunanlar yine, "Çalışacak bir iş de bulamazsa?" dediler. Rasûlullah (a.s.m.), "İhtiyacı olan bir kimseye yardım eder" buyurdu. Yine dinleyenler, "Ya bunu da bulamazsa" deyince Rasûlullah (a.s.m.), "İyi işler yapar, kötülükten de kendini alıkoyar. Bu da onun için bir sadakadır" buyurdu.

(Buhârî, Zekât: 30; Müslim, Zekât: 55; Neseî, Zekât: 56.)

عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ حَدَّثَهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ
مَا كَانَ عَنْ ظَهْرِ غِنَى وَالْيَدِ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى وَابْدَأْ بِمَنْ
تَعُولُ﴾

Hakîm bin Hizâm (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Sadakaların ve yardımların en hayırlısı, verilen kimsenin ihtiyacını giderendir. Veren el, alan elden daha hayırlıdır. Sadaka vermeye, bakmaktan sorumlu olduklarından başla."

(Neseî, Zekât: 60.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿قَالَ اللَّهُ تَعَالَى:
يَا ابْنَ آدَمَ أَنْفَقْ أَنْفَقْ عَلَيْكَ، وَقَالَ: يَمِينُ اللَّهِ مَلَأَى سَحَاءً لَا يَغِيضُهَا
شَيْءٌ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْفَقَ مُذْ خَلَقَ السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ فَإِنَّهُ لَمْ

يَغْضُ مَا فِي يَمِينِهِ قَالَ: وَعَزُّهُ عَلَى الْمَاءِ وَيَدِيهِ الْأُخْرَى الْقَبْضُ يَرْفَعُ وَيَخْفِضُ ﴿٨٤٢﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Allahü Teâlâ buyurdu ki, ‘Ey insanoğlu, elinde olandan sen ver ki, Ben de sana vereyim.’

“Allah'ın hazineleri o kadar geniş, bol ve çoktur ki, gece ve gündüz verilenlerden hiçbir şey onları noksanlaştıramaz. Yeryüzünü yarattığı zamandan beri yapmış olduğu ihsanları görmediniz mi? Bunlar O'nun hazinesinin hiçbir şey eksiltmedi.

“Onun arşı su üzerindedir. Ve diğer elinde de mîzan, (yahut feyiz ve bereket) vardır. O mîzanı (yahut feyiz ve bereketi) yükseltir ve alçaltır.”

(Buhârî, Tevhid: 19; Müslim, Zekât: 36.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا أَنْفَقَتِ الْمَرْأَةُ مِنْ طَعَامٍ بَيْنَهَا غَيْرَ مُفْسِدَةٍ كَانَ لَهَا أَجْرُهَا بِمَا أَنْفَقَتْ، وَلِزَوْجِهَا أَجْرُهُ بِمَا كَسَبَ، وَلِلْخَازِنِ مِثْلُ ذَلِكَ، لَا يَنْقُصُ بَعْضُهُمْ أَجْرَ بَعْضٍ شَيْئًا﴾ 843

Hiz. Âişe (r.anha) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kadın, israf edip ev bütçesini sarsmadan evde bulunan yiyeceklerden sadaka olarak verdiği takdirde, bundan dolayı kocası gibi kendisi de sevap kazanır. Kadın verdiğinden dolayı, kocası da kazandığından dolayı. Sadaka olarak verilen malın başında bulunup muhafaza eden, vekâlet eden de aynı sevabı kazanır. Bu üç grup kimseden hiçbirinin sevabı diğerininkini eksiltmez.”

(Buhârî, Zekât: 17; Müslim, Zekât: 81; Ebû Dâvûd, Zekât: 44; Tirmizî, Zekât: 34.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ اسْتَعَاذَ بِاللَّهِ فَأَعِيذُوهُ، وَمَنْ سَأَلَ بِاللَّهِ فَأَعْطُوهُ، وَمَنْ دَعَاكُمْ فَأَجِيبُوهُ، وَمَنْ صَنَعَ

إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافِتُوهُ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تُكَافِتُونَ بِهِ فَادْعُوا لَهُ حَتَّى تَرَوْا أَنَّكُمْ قَدْ كَافَأْتُمُوهُ ﴿٨٤٤﴾

Abdullah İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kim bir musibete uğrayıp da Allah’a sığınarak size iltica ederse, onu koruyun. Kim Allah aşkına sizden bir şey isterse, ona verin. Kim sizi davet ederse, davetine katılın. Size bir iyilik yapana siz de karşılık verin. Eğer karşılık olarak verecek bir şey bulamazsanız, karşılığını verdiğinizine kanaat getirinceye kadar dua edin.”

(Ebû Dâvûd, Zekât: 38; Nesefî, Zekât: 72.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنَّ الصَّدَقَةَ لَتُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ، وَتَذْفَعُ مِيتَةَ السَّوْءِ ﴿٨٤٥﴾

Enes bin Mâlik (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Şüphesiz, sadaka, Allah'ın gazabını söndürür ve sahibini kötü ölümden korur.”

(Tirmizî, Zekât: 28.)

“Kötü ölüm”, enkaz altında kalma, yüksek yerden düşme, yanma, boğulma ve vahşî hayvan saldırısına maruz kalma neticesi gelen ölümdür. Kişi bazen öylesine felâket ve musibetle karşılaşır ki, ölümü mutlak gibidir. Ancak Cenab-ı Hakk'ın lütuf ve yardımı ile kurtulur. İşte yukarıdaki hadis-i şerife göre böylesi bir kimse bol sadaka vermiş demektir.

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَيُّمَا مُسْلِمٍ كَسَا مُسْلِمًا ثَوْبًا عَلَى عَزِيٍّ كَسَاهُ اللَّهُ مِنْ خُضِرِ الْجَنَّةِ، وَأَيُّمَا مُسْلِمٍ أَطْعَمَ مُسْلِمًا عَلَى جُوعٍ أَطْعَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ، وَأَيُّمَا مُسْلِمٍ سَقَى مُسْلِمًا عَلَى ظَمًا سَقَاهُ اللَّهُ عَزًّا وَجَلًّا مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ﴾

Ebû Saîd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bir Müslüman elbiseye muhtaç bir din kardeşini giydirirse, Allah da ona cennetin yeşil elbiselerinden giydirir. Aç bir din kardeşini doyuran Müslümanı da Allah, cennet meyveleri ile doyurur. Susuz kalmış bir kardeşinin susuzluğunu gideren bir Müslümana Allah, ‘Rahîk-ı Mahtûm’ denilen cennet şarabı içirir.”

(Ebû Dâvûd, Zekât: 41; Tirmizî, Kıyâme: 18.)

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا أَنْ نَتَصَدَّقَ، فَوَافَقَ ذَلِكَ مَالًا عِنْدِي فَقُلْتُ: الْيَوْمَ أَسْبِقُ أَبَا بَكْرٍ، إِنْ سَبَقْتُهُ يَوْمًا، فَجِئْتُ بِنِصْفِ مَالِي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَا أَبْقَيْتَ لِأَهْلِكَ؟﴾ قُلْتُ: مِثْلَهُ، قَالَ: وَأَنْتَى أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِكُلِّ مَا عِنْدَهُ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَا أَبْقَيْتَ لِأَهْلِكَ؟﴾ قَالَ: أَبْقَيْتُ لَهُمْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، قُلْتُ: لَا أَسَابِقُكَ إِلَى شَيْءٍ أَبَدًا

847

Ömer bin Hattab (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bir gün bize sadaka vermemizi emretti. Bu da benim elimde bol mal bulunduğu bir zamana rast gelmişti. Ve ben, “Eğer bir gün sadaka hususunda Ebû Bekir’i geçeceksem, o da bugün olmalı” diye düşünüp malımın yarısını getirdim. Rasûlullah (a.s.m.), “Aile halkına ne bıraktın?” diye sordu. Ben de, “Malımın yarısını onlara bıraktım” dedim.

Ebû Bekir ise malının hepsini getirmişti. Rasûlullah (a.s.m.) ona da, “Çocuk çocuğuna ne bıraktın?” diye sordu. Ebû Bekir, “Allah ve Rasûlü’nü” diye cevap verdi. Ben de bunun üzerine Ebû Bekir’e hitâben, “Ben seni hiç bir meselede asla geçemeyeceğim” dedim.

(Ebû Dâvûd, Zekât: 40; Dârimî, Zekât: 36.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿ثَلَاثَةٌ لَا يَكْلِمُهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: الْمَنَانُ بِمَا أُعْطِيَ، وَالْمُسْبِلُ إِزَارَهُ، وَالْمُنْفِقُ سِلْعَتَهُ بِالْحَلِفِ الْكَذِبِ﴾

848

Ebû Zer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Üç grup insanla Allah, Kıyâmet Günü konuşmayacak, yüzlerine bakmayacak, temize de çıkarmayacaktır. Hem onlar için pek acıtıcı bir azap da vardır. Bunlar; verdiğini başa kakan, elbisesini sırf gurur ve gösteriş kastyıla giyen ve yalan yere yemin ederek malına müşteri çekenlerdir.”

(Müslim, İman: 171; Neseî, Zinet: 104; Tirmizî, Büyû': 5; İbn Mâce, Ticâret: :30.)

عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْأَشْعَرِيِّ حَدَّثَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِسْبَاغُ
الْوُضُوءِ شَطْرُ الْإِيمَانِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُ الْمِيزَانَ، وَالتَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ
يَمْلَأُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَالصَّلَاةُ نُورٌ وَالزَّكَاةُ بُرْهَانٌ وَالصَّبْرُ ضِيَاءٌ،
وَالْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ﴾

Ebû Mâlik el-Eş'arî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Şartlarına riayet ederek güzelce abdest almak, imanın yarısıdır. Allah'a hamd etmek mîzanı doldurur. Tesbih ve tekbir semaları ve yeryüzünü doldurur. Namaz nurdur, zekât delildir, sabır ziyadır. Kur'ân ise lehinde veya aleyhinde bir delildir.”

(Neseî, Zekât: 1.)

Hadis-i şerifte ifade edilen zekâtın delil oluşu ile ilgili olarak iki görüş ileri sürülmüştür:

1. Kıyâmet günü bir kimseye, malını nereye harcadığı sorulduğu zaman, zekâtları onun kurtuluşu için bir delil olur.

2. Zekât, verenin imanlı olduğunun bir delilidir. Çünkü münâfıklar, İslâm'ın mühim bir şartı olan zekâta inanmadıkları için vermezler.

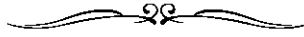
عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَكَرَ النَّارَ فَتَعَوَّذَ مِنْهَا، وَأَسَاحَ
بِوَجْهِهِ ثَلَاثَ مَرَارٍ. ثُمَّ قَالَ: ﴿اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا
فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ﴾

Adiyy İbn Hâtim (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Bir defasında Rasûlullah (a.s.m.) cehennem ateşinden söz etti ve hemen ciddî bir tavır takındı. Daha sonra da Allah'a sığındı. Bu durumu üç defa tekrarladı. Sonra şöyle buyurdu;

“Yarım bir hurmayı sadaka vermek suretiyle dahi olsa, cehennem ateşinden korununuz. Onu da bulamazsanız güzel bir söz söyleyiniz.”

(Müslim, Zekât: 68; Neseî, Zekât: 63.)

عَنْ بُرَيْدَةَ الْأَسْلَمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
تَعَالَى عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ: ﴿مَا يُخْرِجُ رَجُلٌ شَيْئًا مِنْ
851 الصَّدَقَةِ حَتَّى يَفُكَّ عَنْهَا لَحْيَ سَبْعِينَ شَيْطَانًا﴾

Büreydetü'l-Eslemî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Herhangi bir şeyi sadaka olarak veren kimse bununla yetmiş şeytanın çenesini kırmış gibi olur.”

(Fethü'r-Rabbânî, 9:155, h. no: 194.)

Hadisteki “yetmiş şeytan” ifadesiyle çokluk kastedilmiştir. İnsanı hayırdan ve iyiliklerden alıkoyan engeller, şeytanlar vardır. Şeytan ise Kur'ân-ı Kerîm'deki ifadesiyle “insan düşmanı”dır. Sadaka ise hayırlı işlerin başında gelip, kişiyi Rabbine yaklaştırır. Haliyle, sadaka ve yardımda bulunan bir kimseden en başta rahatsız olacak olan ise şeytanlardır. Herbir yardım ve sadaka şeytanlardan birçoğunun çenesinin kırılmasını, yani onların konuşmamasını ve yardım yapan kimseyi sözleriyle engellememesini ifade eder.

عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِذَا أَتَاكُمُ الْمُصَدِّقُ
852 فَلْيُضِدِّرْ عَنْكُمُ وَهُوَ عَنْكُمُ رَاضٍ﴾

Ceâîr bin Abdullah (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Zekât ve yardım toplamakla görevli birisi size geldiği zaman, sizden memnun olarak ayrılın.”

(Müslim, Zekât: 177; Ebû Dâvûd, Zekât: 6; Tirmizî, Zekât: 33.)

عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ الطَّائِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا سَيُكَلِّمُهُ رَبُّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تَرْجَمَانٌ فَيَنْظُرُ عَمَّنْ أَيْمَنَ مِنْهُ فَلَا يَرَى إِلَّا شَيْئًا قَدَّمَهُ، وَيَنْظُرُ عَمَّنْ أَشْأَمَ مِنْهُ فَلَا يَرَى إِلَّا شَيْئًا قَدَّمَهُ، وَيَنْظُرُ أَمَامَهُ فَتَسْتَقْبِلُهُ النَّارُ، فَمَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَّقِيَ النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَلْيَفْعَلْ﴾

853

Adiyy bin Hâtem-i Tâî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Sizden hiçbirisi yoktur ki, Allah, onunla arada bir tercüman bulunmadan konuşmasın, ona hitap etmesin. Öyle ki, o günde, sağ tarafına baktığında, ancak dünyada iken yapmış olduğu amellerini; sol tarafına baktığında, yine amellerini görür. Ön tarafına baktığında ise, cehennemin kendisine karşı durduğunu görür. Öyle ise, içinizden kimin gücü yetiyorsa, yarım hurma sadaka vermek suretiyle de olsa, kendisini cehennem ateşinden korumaya baksın.”

(Fethü'r-Rabbânî, 9:155, h. no: 1950)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: أَتَى رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ﴿يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي ذُو مَالٍ كَثِيرٍ وَذُو أَهْلٍ وَوَلَدٍ وَحَاضِرَةٍ، فَأَخْبِرْنِي كَيْفَ أَنْفِقُ وَكَيْفَ أَضْنَعُ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿تُخْرِجُ الزَّكَاةَ مِنْ مَالِكَ فَإِنَّهَا طَهْرَةٌ تُطَهِّرُكَ، وَتَصِلُ أَقْرَبَاءَكَ، وَتَعْرِفُ حَقَّ السَّائِلِ وَالْجَارِ وَالْمَسْكِينِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقْلِلْ لِي، قَالَ: فَإِنَّ ذَا الْقُرْبَى حَقُّهُ وَالْمَسْكِينِ وَابْنُ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا، قَالَ: حَسْبِي يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا أَدَيْتَ الزَّكَاةَ إِلَى رَسُولِكَ فَقَدْ بَرِئْتُ مِنْهَا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿نَعَمْ إِذَا أَدَيْتَهَا إِلَى رَسُولِي فَقَدْ بَرِئْتُ مِنْهَا، فَلَكَ أَجْرُهَا وَإِثْمُهَا عَلَى مَنْ بَدَّلَهَا﴾

854

Enes bin Mâlik (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Benî Temim kabilesinden bir zât, Rasûlullah'a (a.s.m.) gelerek, "Yâ Rasûlallah, benim malım çoktur. Kalabalık bir ailem ve bazı ziraat aletlerim vardır. Ne yapayım ve malımı nasıl harcayayım, bana söyler misiniz?" diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.) cevâben şöyle buyurdu:

"Önce malından zekâtı ayırırısın. Çünkü zekât malı da, seni de temizler. Akrabaları koruyup gözetir, yoksulun, fakirin ve komşunun hakkına riayet edersin."

Bu zât, "Bana daha kısa ve öz söyler misiniz?" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Akrabaya, yoksula ve yolda kalmışa hakkını ver. Bununla beraber büsbütün de saçıp savurma!" buyurdu.

Adam tekrar, "Ya Rasûlallah, eğer ben senin gönderdiğin temsilciye zekâtı veririm Allah ve Rasûlü'ne karşı sorumluluğumu yerine getirmiş olur muyum? Bu kadarı yeter mi?" diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), "Evet. Eğer söz konusu zekâtı benim gönderdiğim kimseye verirsen, onun sorumluluğundan kurtulmuş olur, ayrıca sevabını da görürsün. Onun günahı ise zekât malını yerli yerinde kullanmayana aittir."

(Fethü'r-Rabbânî (8) s. 187; h. no: 8.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي نَخْلٍ بَعْضُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ، فَقَالَ: ﴿يَا أَبَا هُرَيْرَةَ هَلْكَ الْمُكْثِرُونَ إِلَّا مَنْ قَالَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ حَتَّى يَكْفِيَ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ يَسَارِهِ وَبَيْنَ يَدَيْهِ، وَقَلِيلٌ مَا هُمْ﴾

855

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Bir defasında Rasûlullah (a.s.m.) ile birlikte, Medine civarında bir hurmalıkta yürüyorduk. Buyurdu ki, "Ey Ebû Hüreyre, malları çok olanlar mahvolmuştur! Ancak, [eliyle üç tarafa da işaret ederek] yardım ve iyilikleriyle sağını, solunu ve önünü gözetenler hariçtir. Bunlar da pek azdır."

(Fethü'r-Rabbânî, 9:160, h. n: 204.)

عَنْ صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ قَالَ: أَعْطَانِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ حُتَيْنَ، وَإِنَّهُ

لَا بُعْضَ الْخَلْقِ إِلَيَّ. فَمَا زَالَ يُعْطِينِي حَتَّى إِنَّهُ لَأَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَيَّ. 856

Safvân bin Ümeyye (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) insanlar içinde en çok kızgınlık duyduğum birisi iken, Huneyn Gazâsı sırasında bana bir şeyler verdi ve vermeye devam etti ve nihayet benim için insanlar içinde en sevgili oldu.

(Tirmizî, Zekât: 30.)

Safvân bin Ümeyye (r.a.) önceleri müşriklerin ileri gelenlerinden ve Rasûlullah'ın (a.s.m.) düşmanlarından birisi iken Huneyn Savaşı sırasında Müslüman olmuştu. Yukarıda da ifade edildiği gibi, Rasûlullah (a.s.m.) kendisine yardımlarda bulunmuş ve kalbinin İslâm'a yaklaşmasını ve ısınmasını temin etmiştir. Böylelerine Kur'ân-ı Kerîm'deki ifadesiyle "Müellefe-i Kulûb" yani kalbleri İslâm'a ısındırılmak istenenler denilir. Bunlar Müslüman olmaları beklenen kimselerdir. Zekât bu gibi kimselere de verilir. Âlimlerin bir kısmına göre, bunlar Peygamberimiz (a.s.m.) zamanında küçük bir zümreden ibarettir. Diğerlerine göre ise, her zaman ve her devirde, bu neviden kimseler bulunabilir ve böylelerine zekât ve yardım verilebilir.

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ الْعَبَّاسَ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي تَعْجِيلِ صَدَقَتِهِ قَبْلَ أَنْ تَحِلَّ فَرَحَّصَ لَهُ فِي ذَلِكَ. 857

Hiz. Ali (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Abbas, vakti dolmadan önce zekât vermenin hükmünü Rasûlullah'a (a.s.m.) sordu. Rasûlullah da (a.s.m.) verebileceğini söyledi.

(Tirmizî, Zekât: 37.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَصَابَ عُمَرُ أَرْضًا بِخَيْرٍ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَسْتَأْمِرُهُ فِيهَا فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَصَبْتُ أَرْضًا بِخَيْرٍ لَمْ أَصِبْ مَالًا قَطُّ هُوَ أَنْفَسُ عِنْدِي مِنْهُ، فَمَا تَأْمُرُنِي بِهِ؟ قَالَ: ﴿إِنْ شِئْتَ حَبَسْتَ أَضْلَهَا وَتَصَدَّقْتَ بِهَا، فَتَصَدَّقَ بِهَا عُمَرُ فِي الْفُقَرَاءِ وَفِي

الْقُرْبَىٰ وَفِي الرِّقَابِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَالصَّيْفِ لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهَا أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا بِالْمَعْرُوفِ أَوْ يُطْعِمَ صَدِيقًا غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ فِيهِ ﴿رَوَاهُ الْحَمْسَةُ.﴾

858

İbn Ömer (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Ömer'in Hayber'de hissesine bir miktar arazi düşmüştü. Bir gün bu arazi konusunda görüşünü almak üzere Rasûlullah'a geldi.

"Yâ Rasûlallah, Hayber'de hisseme bir miktar arazi düştü. Şimdiye kadar ondan daha kıymetli bir mal elime geçmemiştir. Bunu nasıl değerlendireyim, ne tavsiye ve emir buyurursunuz?" dedi. Rasûlullah (a.s.m.), "Eğer istersen, mülkü sende kalsın, gelirini sadaka olarak verirsin" buyurdu.

Ömer bu arazisini satılmamak, satın alınmamak, miras kalmamak ve hibe edilmemek üzere, yalnız mahsulünün sadaka olarak dağıtılması şartı ile vakfetti.

İbn Ömer der ki: "Ömer bu araziyi fakirlere, yakınlarına, efendisine borçlu olan kölelere, Allah yolunda çalışanlara ve yolcularla misafirlere sadaka olarak verdi. Bu arazinin himayesine ve idaresine bakan kimsenin, kendine mülk edinmemek şartı ile, onun mahsulünden gerektiği kadar yemesinde veya bir arkadaşına yedirmesinde bir mahzur yoktur."

(Buhârî, Şürût: 19; Müslim, Vasiyye: 15.)

عَنْ عَائِدِ بْنِ عَمْرِو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ عُرِضَ لَهُ شَيْءٌ مِنْ هَذَا الرِّزْقِ مِنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ وَلَا إِشْرَافٍ فَلْيُوسِّعْ بِهِ فِي رِزْقِهِ ، فَإِنْ كَانَ عَنْهُ غَنِيًّا فَلْيُوجِّهْهُ إِلَى مَنْ هُوَ أَحْوَجُ إِلَيْهِ مِنْهُ﴾

859

Âiz bin Amr (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"İstemediği ve hırs göstermediği halde, kendisine bir şey verilen kimse onu kabul etsin. Eğer buna ihtiyacı yoksa kendisinden daha muhtaç olan birisine versin."

(Fethü'r-Rabbânî, 15:162, h. no: 4.)

عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا إِلَّا كَانَ مَا أَكَلَ مِنْهُ لَهُ صَدَقَةٌ، وَمَا سُْرِقَ مِنْهُ لَهُ صَدَقَةٌ، وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ مِنْهُ هُوَ لَهُ صَدَقَةٌ، وَمَا أَكَلَتِ الطَّيْرُ فَهُوَ لَهُ صَدَقَةٌ، وَلَا يَزُرُّهُ أَحَدٌ إِلَّا كَانَ لَهُ صَدَقَةٌ﴾

860

Hiz. Câbir (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Müslüman, bir ağaç dikerse, o ağaçtan yenilen, mutlaka onun için sadakadır. O ağaçtan çalınan, onun için sadaka, yabancı hayvanların yediği sadaka, hatta kuşların yediği dahi onun için sadakadır. Hâsılı, kim o ağacın meyvesinden yerse, mal sahibi için mutlaka sadaka olur.”

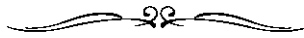
(Müslim, Müsâkât: 7.)

Hadis-i şerifteki mânâ, Sözlere isimli eserde şu şekilde dile getirilmektedir:

“Bütün bağındaki yetiştirdiğin—çiçekli olsun, meyveli olsun—her nebâtın, her ağacın tesbihâtından, güzel bir niyetle bir hisse alıyorsun.

“... Hem bu bağdan çıkan mahsulâtın kim yese—hayvan olsun, insan olsun; inek olsun, sinek olsun; müşteri olsun, hırsız olsun—sana bir sadaka hükmüne geçer. Fakat o şart ile ki, sen, Rezzâk-ı Hakîm namına ve izni dairesinde tasarruf etsen ve O'nun malını, O'nun mahlûkatına veren bir tevziat memuru nazariyle kendine baksan...”

(Sözlere, s. 366.)

عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿الْعَامِلُ فِي الصَّدَقَةِ بِالْحَقِّ لَوَجَّهِ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، كَالْعَازِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى يَزْجَعَ إِلَى أَهْلِهِ﴾

861

Râfi' bin Hadîc (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah rızası için hakkına riayet ederek zekât tahsil eden, evine dönünceye kadar Allah yolunda cihad eden kimse gibidir [onun gibi sevaba nail olur].”

(Fethü'r-Rabbânî, 15: 8, h. no: 17.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿كَافِلُ الْيَتِيمِ لَهُ أَوْ لِغَيْرِهِ، أَنَا

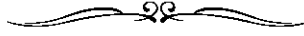
862

وَهُوَ كَهَاتَيْنِ فِي الْجَنَّةِ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Akılabası olsun olmasın yetimi himaye edip yetiştiren, malını koruyup geliştiren kimse ile ben Cennetle şu iki parmak gibi beraber olacağız.”

(Müslim, Zühd: 42.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ أَنْصَارِيٍّ بِالْمَدِينَةِ مَالًا وَكَانَ أَحَبَّ أَمْوَالِهِ إِلَيْهِ بَيْرَ حَا وَكَانَتْ مُسْتَقْبِلَةَ الْمَسْجِدِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طَيِّبٍ فَلَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ: ﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾ قَامَ أَبُو طَلْحَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ فِي كِتَابِهِ: ﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾ وَإِنَّ أَحَبَّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرَ حَا وَإِنَّهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ أَرْجُو بَرَّهَا وَدُخْرَهَا عِنْدَ اللَّهِ، فَضَعَهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ حَيْثُ شِئْتَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿بَخْ ذَلِكَ مَالٌ رَابِحٌ ذَلِكَ مَالٌ رَابِحٌ، قَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ فِيهَا وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ، فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَبَنِي

863

عَمِّهِ﴾

Enes (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Ebû Talha Medine’de Ensâr’ın en zenginlerinden birisi idi. En sevdiği mülkü de Mescid-i Nebevî’nin karşısında bulunan Beyrahâ adındaki hurma bahçesi idi. Rasûlullah (a.s.m.) zaman zaman buraya gider ve güzel suyun-
dan içerdi.

“Sevdiğiniz şeyleri Allah yolunda harcamadıkça, siz birre (iyiliğe) asla nâ-
il olamazsınız...” (Âl-i İmrân Sûresi, 96) meâlindeki âyet-i kerime nâzil olun-
ca Ebû Talha kalkıp Rasûlullah’ın (a.s.m.) huzuruna geldi ve, “Yâ Rasûlul-
lah, Cenâb-ı Hak kitabında, ‘Sevdiğiniz şeyleri Allah yolunda harcamadıkça

siz iyiliğe asla nâil olamazsınız' buyuruyor. Benim ise en sevdiğim şey Bey-rahâ hurma bahçesidir. Onu Allah için sadaka olarak veriyorum. Allah ka-tında onun benim için iyilik ve fayda getirmesini ümit ederim. Bu hurma bahçesi hususunda dilediğiniz gibi tasarruf edebilirsiniz" dedi.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), "Bu çok mühim bir iştir. Bu, sahibine çok kâr getiren kıymetli bir maldır. Bu hususta söylediklerini duydum. Ben, senin bunu akrabalarına vermeni uygun buluyorum" buyurdu. Bunun üze-rine Ebû Talha onu akrabaları ve amcaoğulları ve arasında taksim etti.

(Buhârî, Zekât: 44; Müslim, Zekât: 42.)

كَتَبَ مُعَيْقِبٌ وَشَهِدَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْأَرْقَمِ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ،
هَذَا مَا أَوْضَى بِهِ عَبْدُ اللَّهِ عَمْرُؤُا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ إِنْ حَدَّثَ بِهِ حَدَّثَ إِنْ
ثَمْنَا وَصِرْمَةً بَنَ الْأَكْوَعِ وَالْعَبْدُ الَّذِي فِيهِ وَالْمِائَةُ سَهْمِ الْتِي بِخَبِيرِ
وَرَقِيقُهُ الَّذِي فِيهِ وَالْمِائَةُ الْتِي أَطْعَمَهُ مُحَمَّدٌ ﷺ بِالْوَادِي تَلِيهِ حَفْصَةُ مَا
عَاشَتْ ثُمَّ يَلِيهِ ذُو الرُّأْيِ مِنْ أَهْلِهَا إِلَّا يَبَاعَ وَلَا يُشْتَرَى يُنْفَقُهُ حَيْثُ
رَأَى مِنَ السَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ وَذِي الْقُرْبَى وَلَا حَرَجَ عَلَى مَنْ وَلِيَهُ إِنْ
864 أَكَلَ أَوْ وَكَلَ أَوْ اشْتَرَى رَقِيقًا مِنْهُ.

İbn Ömer (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Aşağıdaki vakıfnameyi Hz. Ömer'in halifeliği zamanındaki kâtibi Muay-kıb yazmış ve Abdullah bin Erkâm da şâhit olmuştur:

"Bismillâhirrahmânirrahîm; Bu, mü'minlerin emiri, Allah'ın kulu Ömer'in vefat etmesi halinde, yerine getirilmesi gereken vasiyetidir. Seng, Sırma b. Ekvâ ve oradaki köle ve Rasûlullah'ın (a.s.m.) vadide [Vâdi'l-Kurâ'da] mah-sulünü yemek üzere Ömer'e verdiği yüz hisseye, satılmamak veya satın alın-mamak şartıyla, yaşadığı müddetçe Hafsa yöneticilik yapacaktır. O vefat et-tikten sonra aileden en dirayetli olanı aynı vazifeyi devam ettirecektir. Müte-veli [bu vakıf mallarının yöneticisi] el açan fakirlere, ihtiyaç sahiplerine ve akrabalara dilediği şekilde bu arazilerin mahsullerinden ve gelirlerinden yar-dımda bulunur. Mütevellinin bu mahsullerden yemesi ve başka birine yedir-mesinde veyahut gerektiği zaman köle satın almasında bir mahzur yoktur."

(Ebû Dâvûd, Vesâyâ: 13.)

عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ: أَمَرْنَا بِالصَّدَقَةِ، قَالَ: كُنَّا نُحَامِلُ، قَالَ: فَتَصَدَّقْ أَبُو عَقِيلٍ بِنِصْفِ صَاعٍ، قَالَ: وَجَاءَ إِنْسَانٌ بِشَيْءٍ أَكْثَرَ مِنْهُ فَقَالَ الْمُنَافِقُونَ: إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنْ صَدَقَةِ هَذَا. وَمَا فَعَلَ هَذَا الْآخَرُ إِلَّا رِيَاءً. فَنَزَلَتْ: ﴿الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ﴾ وَلَمْ يَلْفِظْ بِشَرِّ الْمُطَّوِّعِينَ. 865

Ebû Mes'ûd (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

“Onların mallarından sadaka al...” (Tevbe Sûresi, 103) âyeti nâzil olunca, bizler sadaka vermekle emrolunduk. Bundan sonra, çarşıda sırtlarımızla yük taşır, kazandıklarımızdan sadaka verirdik. Ebû Akıl, yarım sa' (520 dirhem) sadaka vermişti. Bir diğ erinin getirdiği bundan fazla idi. Bunun üzerine münâfıklar, “Gerçek şu ki, Allah bu kimsenin sadakasına muhtaç değildir. Şu adam da onu gösteriş olsun diye getirdi” dediler. Bu sözler üzerine şu meâldeki âyet-i kerîme nâzil oldu:

“Sadakalarda farz olan zekâtтан fazla olarak kendi gönülleri ile başışlarda bulunanlara bir türlü ve güçlerinin yettiğinden başkasını bulamayanlara diğ er türlü lâf atıp alay edenler yok mu? Asıl, Allah onları maskaraya çevirip alay edecektir. Üstelik onlar için pek can yakıcı bir azap vardır.” (Tevbe Sûresi, 79.)

(Müslim, Zekât: 72.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَثَلُ الْبَخِيلِ وَالْمُتَصَدِّقِ مَثَلُ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُثَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ، إِذَا هَمَّ الْمُتَصَدِّقُ بِصَدَقَةٍ اتَّسَعَتْ عَلَيْهِ حَتَّى تُعْفِيَ أَثَرَهُ، وَإِذَا هَمَّ الْبَخِيلُ بِصَدَقَةٍ تَقَلَّصَتْ عَلَيْهِ وَانْضَمَّتْ يَدَاهُ إِلَى تَرَاقِيهِ وَانْقَبَضَتْ كُلُّ حَلَقَةٍ إِلَى صَاحِبَتِهَا. قَالَ: فَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿فَيَجْهَدُ أَنْ يُوسَّعَهَا فَلَا يَسْتَطِيعُ﴾ 866

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Cimri ile cömert, üzerlerinde demirden zırh bulunan iki adama benzer. Cömert bir sadaka vermek istediği zaman, üstündeki zırhı yürüyüşündeki ayak izlerini silecek kadar genişleyip uzar. Cimri olan sadaka vermek istediği zaman ise, üstündeki zırhı büzülüp kasılır ve elleri köprücük kemiklerine sım-sıkı yapışır. Ve zırh da bulunan herbir halka diğerini sıkıştırır.”

Yine Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) sözleri, ne şöyle devam etti:

“O cimri adam, zırhı genişletmeye çalışır, fakat gücü yetmez.”

(Müslim, Zekât: 77.)

Hadis-i şerifte cimri ile cömerdin ruh halleri çok vecîz bir benzetme ile ifade edilmiştir. Cömert, yoksullara yardıma koşarken, benliğinde öylesine bir sevinç ve huzur hisseder ki, adeta tepeden tırnağa bütün vücudunda bu huzuru duyar. Cimri ise, yoksullara karşı ilgisiz davranmakla birlikte, gönlünde onlara karşı doğal bir acıma duygusunu da hisseder. Ancak cimriliği bu güzel duyguya galip gelmekte ve onların yardımına koşmamaktadır. İşte bu iki zıt duygunun çatışmasından dolayı cimri ızdırap ve sıkıntı içindedir. Ve bu sıkıntıyı bütün benliğiyle hisseder.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿السَّاعِي عَلَى الْأَزْمَلَةِ وَالْمُسْكِينِ،
867 كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Peygamberimizin (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Dul kadınların ve yoksulların nafakalarını temin için çalışan Müslüman, Allah yolunda cihad eden kimse gibidir.”

(Müslim, Zühd: 41.)

868 عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿الزَّكَاةُ قَنْطَرَةُ الْإِسْلَامِ﴾

Ebû Derdâ (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Zekât İslâm'ın köprüsüdür.”

(Keşfü'l-Hafâ, 1:1416.)

Bediüzzaman Said Nursî, bu hadisi şöyle izah eder: “Müslümanların birbirlerine yardımları, ancak zekât köprüsü üzerinden geçmekle yapılır. Zira yardım vasıtası, zekâttır. İnsanların hey’et-i içtimâiyesinde (toplum yaşayışında) intizam ve asayişini temin eden köprü, zekâttır. Âlem-i beşerde hayat-ı içtimâiyenin hayatı muavenetten [yardımlaşmadan] doğar. İnsanların terakkiyatlarına engel olan isyanlardan, ihtilâllerden, ihtilâflardan meydana gelen felâketlerin tiryâkı, ilâcı muavenettir.” (İşârâtü’l İ’câz, s. 73.)

Bölüm 15

Yemin-Adak

Bütün dinlerde ve toplumlarda yemin, insanların en çok değer verdiği kavramlar üzerine yapılır: Yaratıcı, din, dinî duygular, namus, v.b... Bu büyük değerler, verilen sözlerin yerine getirileceğine ve anlatılan meselelerin doğruluğuna muhatabı ikna etmek için bir itici güç olarak kullanılır.

Bir Müslümanın ise, şüphesiz ki, en üstün değeri Yaratıcısı olan Rabbidir. Öyle ise Müslüman, ancak Allah adına yemin eder ve yemininin de gereğini yerine getirir. Eğer insanlık gereği, birtakım mazeretlerden dolayı sözlerine şart koştuğu hususu yerine getiremeyecek olursa, fıkıh kitaplarımızda ve ilmi hallerde belirtilen kefareti verir. Bununla birlikte, şuurulu bir Müslüman, sık sık yemin etmeyi ve hele hele yemininden dönmeyi alışkanlık haline getirmemelidir. Aksi takdirde bir Müslümanda en başta olması gereken sıfatlardan itimat ve güveni kaybetmiş olur.

Yapılan adaklar için de durum böyledir. Adak, ancak namaz, oruç, kurban ve sadaka gibi ibadet nevinden işlerden olmalı ve adanan şey de mutlaka yerine getirilmelidir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ حَلَفَ مِنْكُمْ فَقَالَ فِي حَلْفِهِ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى فَلْيُثَلِّ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ: تَعَالَ أَقَامِرُكَ فَلْيَتَصَدَّقْ﴾

869

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İçinizden birisi Lât ve Uzza'ya yemin ederse derhal ‘Lâilahe illallah’ desin. Kim bir arkadaşına, ‘Gel seninle kumar oynayalım’ derse, [keffaret olmak üzere] hemen sadaka versin.”

(Buhârî, Eymân: 5; Müslim, Eymân: 5; Ebû Dâvûd, Eymân: 3;

Tirmizî, Nüzûr: 18; Neseî, Eymân: 11.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبَةٍ لِيَقْتَطَعَ بِهَا مَالَ رَجُلٍ مُسْلِمٍ أَوْ قَالَ أَخِيهِ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصَدِيقَهُ: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾﴾ الْآيَةِ.

870

Abdullah İbn Mes'ûd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kim bir Müslümanın veya kardeşinin malını almak için yalan yere yemin ederse, Allah'ın gazabına uğramış olarak huzuruna varacaktır.”

Rasûlullah'ın (a.s.m.) bu sözünü Allah, şu meâldeki âyeti indirerek tasdik etti:

“Onlar ki sözlerini ve yeminlerini az bir ücret karşılığında satarlar. Onlara âhirette kurtuluş yoktur.” (Âl-i İmrân Sûresi, 77.)

(Buhârî, Eymân: 11; Müslim, Eymân: 220; Ebû Dâvûd, Eymân: 1;

Tirmizî, Büyû': 42; İbn Mâce, Ahkâm: 8.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللَّهَ فَلْيُطِعهُ، وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَهُ فَلَا يَعْصِيهِ﴾

871

Hız. Âişe (r.anha) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor.

“Kim Allah'a itaat etmeyi adarsa, yerine getirsin. Ancak her kim Allah'a isyan etmeyi adarsa, bunu yerine getirmesin.”

(Buhârî, Eymân: 28; İbn Mâce, Keffâret: 16.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ النَّذْرَ لَا يُقَرِّبُ مِنْ ابْنِ آدَمَ شَيْئًا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ قَدَرَهُ لَهُ وَلَكِنَّ النَّذْرَ يُوَافِقُ الْقَدَرَ فَيُخْرِجُ بِذَلِكَ مِنَ الْبَخِيلِ مَا لَمْ يَكُنِ الْبَخِيلُ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَ﴾
872

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Şüphesiz ki adak, Allah'ın insanoğlu için takdir ettiği hiçbir şeyi ona yaklaştırmaz. Ancak, bu adak Allah'ın takdirine uygun düşerse, cimrinin elinden çıkarmak istemediği mal, bu vesileyle kendisinden alınmış olur.”

(Müslim, Nezr: 7.)

Adak, hangi maksatla yapılmış olursa olsun, neticeye tesir etmez. Ancak bazen, yapılan adakla Allah'ın takdiri birbirine uygun düşer ve arzu edilen şey yerine gelmiş olur. Yoksa adak sebebiyle o iş meydana gelmiş değildir.

Adak, hayır hasenat ve ibadet nevinden olması itibarıyla, başka vesileyle malını hayırda harcamamış olan, bu şekilde başkalarının iyiliğine ve hayırına sarf etmiş olur ve hadiste ifade edildiği gibi, “kendisinden mal alınmış olur.”

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا نَذْرَ وَلَا يَمِينَ فِيمَا لَا تَمْلِكُ وَلَا فِي مَعْصِيَةٍ وَلَا قَطِيعَةٍ رَحِمَ﴾
873

Amr bin Şuayb babasından, o da dedesinden Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Sahip olmadığın bir şey için ne adak olur, ne de yemin. Günah olan bir şeyi işlemeye ve akrabalık bağlarını koparmaya da yemin edilmez.”

(Neseî, Eymân: 17.)

عَنْ جَابِرٍ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْفَتْحِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ

اللَّهُ إِنِّي نَذَرْتُ لِلَّهِ إِنْ فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكَ مَكَّةَ أَنْ أَصْلِيَ فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ
رَكَعَتَيْنِ. قَالَ: صَلِّ هَاهُنَا. ثُمَّ أَعَادَ عَلَيْهِ فَقَالَ: صَلِّ هَاهُنَا. ثُمَّ أَعَادَ
عَلَيْهِ فَقَالَ: شَأْنُكَ إِذَا؟

874

Câbir bin Abdullah (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Mekke fethedildiği gün birisi Rasûlullah'a (a.s.m.) gelerek, "Yâ Rasûlallah! Ben, Allah sana Mekke'nin fethini müyesser kılsa, Mescid-i Aksâ'da Allah için iki rekât namaz kılmayı adamıştım" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Burada kıl" buyurdu. Sonra bu zât, önceki sözlerini tekrarladi. Rasûlullah (a.s.m.), yine "Burada kıl" buyurdu.

O zât, tekrar önceki sözleri söyleyince, Rasûlullah (a.s.m.), "Öyleyse sen bilirsin" buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Eymân: 20.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَعْتَمَ رَجُلٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ
فَوَجَدَ الصَّبِيَّةَ قَدْ نَامُوا فَأَتَاهُ أَهْلُهُ بِالطَّعَامِ فَحَلَفَ لَا يَأْكُلُ مِنْ أَجْلِ
صَبِيَّتِهِ ثُمَّ بَدَأَ لَهُ فَأَكَلَ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: ﴿مَنْ
حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَلْيَأْتِهَا وَلْيُكْفِرْ عَنْ يَمِينِهِ﴾ 875

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir zât, Rasûlullah'ın (a.s.m.) yanında geç vakte kadar kaldı. Evine gecti. Çoluk çocuğunun yanına döndüğünde uyumuşlardı. Ailesi yemek getirince çocuklar olmadığından yemeyeceğine dair yemin etti. Fakat sonra niyetini değiştirip yedi.

Rasûlullah'a (a.s.m.) gelerek meseleyi anlattı.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), "Kim bir şeye yemin eder, sonra da onun tersini yapmayı daha hayırlı görürse, hemen yapsın ve yemininin de keffâretini versin" buyurdu.

(Müslim, Eymân: 11.)

عَنْ أَنَسٍ قَالَ: نَذَرَتْ امْرَأَةٌ أَنْ تَمْشِيَ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ فَسُئِلَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ

876

فَقَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنْ مَشْيِهَا، مُرُوهَا فَلْتَرْكَبْ﴾

Enes (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir kadın Beytullah'a yürüyerek gitmeyi adadı. Daha sonra bu Hz. Peygamber'e (a.s.m.) sorulduğunda şöyle buyurdu:

"Allah, bu kadının Beytullah'a yürüyerek gitmesine muhtaç değildir, kendisine söyleyin bir hayvana binerek gitsin."

(Tirmizî, Nüzûr: 10)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ﴿إِنَّ أُخْتِي نَذَرَتْ أَنْ تَحُجَّ وَقَدْ مَاتَتْ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿لَوْ كَانَ عَلَيْهَا دَيْنٌ أَكُنْتُ قَاضِيَهُ. قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَاقْضِ اللَّهَ فَهُوَ أَحَقُّ بِالْقَضَاءِ﴾

877

İbn Abbas (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Bir zât Rasûlullah'a (a.s.m.) gelip şöyle dedi:

"Kız kardeşim hac yapmayı adamıştı. Fakat adağını yerine getiremeden vefat etti."

Rasûlullah (a.s.m.), "Kız kardeşinin bir borcu olsaydı, sen onu öder miydin?" diye sordu. O zât "Evet" dedi. Rasûlullah (a.s.m.), "Öyle ise Allah'a karşı olan borcunu da öde. Zira Allah'a ait borçlar diğer borçlardan daha önce ödenmelidir."

(Buhârî, Eymân: 30; Neseî, Menâsik: 7.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ امْرَأَةً رَكِبَتِ الْبَحْرَ فَنَذَرَتْ أَنْ نَجَّاهَا اللَّهُ أَنْ تَصُومَ شَهْرًا، فَنَجَّاهَا اللَّهُ فَلَمْ تَصُمْ حَتَّى مَاتَتْ، فَجَاءَتْ بِنَتْنِهَا أَوْ أُخْتُهَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَمَرَهَا أَنْ تَصُومَ عَنْهَا.

878

İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor: Gemiye binen bir kadın, Allah kendisini sağ sâlim karaya çıkarırsa bir oruç tutacağını adadı. Allah, o kadını salimen karaya çıkardı. Ancak kadın bu adağını yerine getiremeden vefat etti. Daha sonra kadının kızı (veya kız kardeşi) Rasûlullah'a (a.s.m.) gelip meseleyi arz edince Hz. Peygamber (a.s.m.) onun yerine oruç tutmasını emretti."

(Neseî, Eymân: 34.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَخْطُبُ إِذَا هُوَ بِرَجُلٍ قَائِمٍ فِي الشَّمْسِ فَسَأَلَ عَنْهُ فَقَالُوا: أَبُو إِسْرَائِيلَ نَذَرَ أَنْ يَقُومَ وَلَا يَقْعُدَ وَلَا يَسْتَظِلَّ وَلَا يَتَكَلَّمَ وَيَصُومَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿مُرُوهُ فَلْيَتَكَلَّمْ وَلْيَسْتَظِلَّ وَلْيَقْعُدْ وَلْيَتِمَّ صَوْمُهُ﴾

879

İbn Abbas (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bir gün hitap ederken, birisinin güneş altında ayakta durduğunu fark etti. Onun kim olduğunu sordu.

“Bu Ebû İsmail’dir. Ayakta durmayı, oturmamayı, gölgelenmemeyi, konuşmamayı ve oruç tutmayı adanmış” diye cevap verdiler.

Hız. Peygamber (a.s.m.), “Söyleyin ona, konuşsun, gölge altına girsin, otursun ve orucuna da devam etsin” buyurdu.

(Buhârî, Eymân: 31; Ebû Dâvûd, Eymân: 19; İbn Mâce, Keffârât: 21.)

عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ: ﴿النَّذْرُ نَذْرَانِ فَمَا كَانَ مِنْ نَذْرٍ فِي طَاعَةِ اللَّهِ فَذَلِكَ لِلَّهِ وَفِيهِ الْوَفَاءُ، وَمَا كَانَ مِنْ نَذْرٍ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ فَذَلِكَ لِلشَّيْطَانِ وَلَا وَفَاءَ فِيهِ وَيُكْفَرُهُ مَا يُكْفَرُ الْيَمِينَ﴾

880

İmrân bin Husayn’ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor.

“Adak iki kısımdır. Allah’a itaati ifade eden bir adak yapılmışsa, bu şüphesiz ki Allah içindir ve yerine getirilmesi gerekir.

“Eğer adak Allah’a isyan gerektiren bir konuda yapılmışsa, bu da şeytan içindir ve yerine getirilmez. Ancak yemin keffâretini vermek gerekir.”

(Neseî, Eymân: 41.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَدْرَكَ شَيْخًا يَمْشِي بَيْنَ ابْنَيْهِ يَتَوَكَّأُ عَلَيْهِمَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿مَا شَأْنُ هَذَا؟ قَالَ ابْنَاهُ: يَا

رَسُولُ اللَّهِ كَانَ عَلَيْهِ نَذْرُ الْمَشْيِ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ، فَقَالَ: اِزْكَبْ أَيُّهَا الشَّيْخُ
فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكَ وَعَنْ نَذْرِكَ ﴿

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) iki oğlu arasında, onlara dayanarak yürüyen bir yaşlı zâta rastladı ve “Bu adamın nesi var?” diye sordu. O zâtın oğulları da, “Yâ Rasûlallah, Kâbe’ye kadar yürüyerek gitmeyi adamıştı” dediler.

Hz. Peygamber (a.s.m.), “Ey ihtiyar, hayvana bin. Allah’ın sana ve [nefsini sıkıntıya sokarak] yaptığın adağa ihtiyacı yoktur” buyurdu.

(Müslim, Nezr: 10.)

عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَخَوَيْنِ كَانَ بَيْنَهُمَا مِيرَاثٌ
فَسَأَلَ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ الْقِسْمَةَ فَقَالَ: ﴿إِنْ عُذْتُ سَأَلْتَنِي عَنِ الْقِسْمَةِ
فَكُلُّ مَالِي فِي رِتَاجِ الْكُعْبَةِ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: إِنَّ الْكُعْبَةَ
غَنِيَّةٌ عَنْ مَالِكَ، كَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ وَكَلِّمْ أَخَاكَ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
يَقُولُ: ﴿لَا يَمِينَ عَلَيْكَ وَلَا نَذْرَ فِي مَعْصِيَةِ الرَّبِّ، وَلَا فِي قَطِيعَةِ
الرَّحِمِ، وَلَا فِيمَا لَا تَمْلِكُ﴾

Saîd bin Müseyyeb (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Ensârdan iki kardeş arasında miras anlaşmazlığı vardı. Bunlardan birisi diğerinden mirasın taksimini istedi. O da kızdı ve “Eğer bir daha bana mirastan söz edersen, malımın tamamı Kâbe’nin olsun” dedi.

Hz. Ömer (r.a.) kendisine, “Kâbe’nin senin malına ihtiyacı yoktur. Yemininin keffâretini ver ve kardeşinle konuş. Çünkü Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işittim:

“Cenâb-ı Hakk’a isyân ve akrabalık bağlarını koparma hususunda yapılan yemin yerine getirilmez. Sahip olmadığın bir şeyi adamak da geçersizdir.”

(Ebû Dâvûd, Eymân: 12; Neseî, Eymân: 18.)

عَنْ رِفَاعَةَ الْجُهَنِيِّ قَالَ: ﴿كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا حَلَفَ قَالَ: ﴿وَالَّذِي

883

نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ﴾

Rifâa el-Cühenî (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) yemin ederken, “Muhammed’in nefsi kudret elinde olan Allah’a yemin ederim” buyururdu.

(İbn Mâce, Keffârât: 1.)

عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: ﴿أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِسَبْعٍ أَمَرَنَا بِاتِّبَاعِ
الْجَنَائِزِ وَعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَإِجَابَةِ الدَّاعِي وَنَصْرِ
الْمَظْلُومِ وَإِزْوَارِ الْقَسَمِ وَرَدِّ السَّلَامِ.

884

Berâ bin Âzib (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Rasûlullah (a.s.m.) bize yedi şeyi emretti: (1) Cenazeleri kaldırmak, (2) hasta ziyareti yapmak, (3) aksıran birisine ‘Yerhamükallah’ (Allah sana merhameti ile muamele etsin) demek, (4) davetlere uymak, (5) zulme uğrayana yardım etmek, (6) yemini bozmamak ve (7) verilen selâmı almak.

(Neseî, Eymân: 13.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَذْرَكَ عُمَرَ وَهُوَ فِي رَكْبٍ وَهُوَ
يُحْلِفُ بِأَبِيهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُم أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ
لِيُحْلِفَ خَالِفٌ بِاللَّهِ أَوْ لَيْسَ كُتُ﴾

885

İbn Ömer (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Ömer, bir kafilde babasına yemin ettiği bir sırada Rasûlullah (a.s.m.) onun yanına vardı ve şöyle buyurdu:

“Allah atalarınıza yemin etmekten sizleri şiddetle yasak ediyor. Öyle ise yemin edecek olan ya Allah adına yemin etsin veya sussun.”

(Tirmizî, Eymân: 8.)

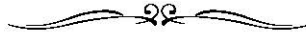

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ رُؤْيَا يُحِبُّهَا فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ اللَّهِ، فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ وَلْيَتَحَدَّثْ بِهَا. وَإِذَا رَأَى غَيْرَ ذَلِكَ مِمَّا يَكْرَهُ فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ الشَّيْطَانِ فَلْيَسْتَعِذْ مِنْ شَرِّهَا وَلَا يَذْكُرْهَا لِأَحَدٍ فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ﴾

886

Ebû Saîd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir: "İçinizden birisi, hoşlandığı bir rüya görürse, bilsin ki o Allah'tandır. Bundan dolayı Allah'a hamd etsin ve başkalarına anlatsın. Eğer hoşlanmadığı bir rüya görürse, bu da şeytandandır. Bunun şerrinden hemen Allah'a sığınsın ve bu rüyayı da kimseye anlatmasın. Çünkü bu rüya kendisine zarar veremez."

(Buhârî, Ta'bir (Hiyel): 3.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ مِنْ أَفْرِى الْفَرَى أَنْ يُرَى عَيْنِيهِ مَا لَمْ تَرَهُ﴾

887

İbn Ömer'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

"En büyük yalan, rüyasında görmediği şeyi, gördüm diye söylemektir."

(Buhârî, Ta'bir: 45.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ الرِّسَالَةَ وَالنُّبُوَّةَ قَدْ انْقَطَعَتْ فَلَا رَسُولَ بَعْدِي وَلَا نَبِيٍّ، قَالَ: فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ: لَكِنَّ الْمُبَشِّرَاتِ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْمُبَشِّرَاتُ؟ قَالَ: ﴿رُؤْيَا الْمُسْلِمِ وَهِيَ جُزْءٌ مِنْ أَجْزَاءِ النُّبُوَّةِ﴾

888

Enes bin Mâlik (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bir defasında, “Benden sonra risâlet de peygamberlik de kalmamıştır. Benimle son bulur” buyurmuştu.

Bu söz Müslümanları üzmüştü. Rasûl-i Ekrem (a.s.m.), “Ancak sevindirici şeyler vardır” buyurmuştu.

“Peki, bunlar nelerdir, yâ Rasûlallah?” diye sordular. Rasûlullah (a.s.m.), “Müslümanların rüyasıdır ve bu rüya peygamberliğin bir alâmetidir” buyurdu.

(Tirmizî, Tüyâ: 2; Buhârî, Ta'bîr: 5; Müslim, Salât: 207.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا اقْتَرَبَ الزَّمَانُ لَمْ تَكَدْ رُؤْيَا الْمُسْلِمِ تَكْذِيبٌ وَأَصْدَقُكُمْ رُؤْيَا أَصْدَقُكُمْ حَدِيثًا. وَرُؤْيَا الْمُسْلِمِ جُزْءٌ مِنْ خَمْسَةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ النُّبُوَّةِ وَالرُّؤْيَا ثَلَاثَةٌ: فَرُؤْيَا الصَّالِحَةِ بُشْرَى مِنَ اللَّهِ، وَرُؤْيَا تَحْزِينٍ مِنَ الشَّيْطَانِ، وَرُؤْيَا مِمَّا يُحَدِّثُ الْمَرْءَ نَفْسَهُ، فَإِنْ رَأَى أَحَدُكُمْ مَا يَكْرَهُ فَلْيَقُمْ فَلْيَصَلِّ وَلَا يُحَدِّثْ بِهَا النَّاسَ﴾

889

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kıyâmet zamanı yaklaşınca Müslümanın rüyası yalan çıkmaz. Rüyası en çok doğru çıkacak olanlarınız, sözü en doğru olanlarınızdır. Müslümanın rüyası Peygamberliğin kırk beş alâmetinden birisidir. Rüya üç kısımdır: Birincisi, Allah'ın müjdelediği iyi rüyadır. İkincisi, şeytandan olan üzücü rüyadır. Üçüncüsü de, kişinin meşgul olduğu şeylerle ilgili gördüğü rüyadır.

Biriniz hoşlanmadığı bir rüya gördüğü zaman, kalkıp namaz kılın ve rüyayı da kimseye anlatmasın.”

(Müslim, Rüya: 6; Ebû Dâvûd, Edeb: 88; Tirmizî, Rüya: 10; İbn Mâce, Rüya: 9.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ رَأَى فِي الْمَنَامِ فَقَدْ رَأَى فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَتِمُّلُ بِي﴾

890 Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

“Rüyasında beni gören, gerçekten görmüş olur. Çünkü şeytan benim suretime giremez.”

(Buhârî, Ta'bîr: 10; Müslim, Rüya: 10; Tirmizî, Rüya: 4.)

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ أَرَى الرُّؤْيَا فَتَمْرُضُنِي حَتَّى سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ مِنَ اللَّهِ فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مَا يُحِبُّ فَلَا يُحَدِّثْ بِهَا أَحَدًا إِلَّا مَنْ يُحِبُّ، وَإِنْ رَأَى مَا يَكْرَهُ فَلْيَتَّقِ عَنْ يَسَارِهِ ثَلَاثًا وَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّهَا وَلَا يُحَدِّثْ بِهَا أَحَدًا فَإِنَّهَا تَضُرُّهُ﴾

891 Ebû Katâde (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Ben öyle rüyalar görüyordum ki, Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işitinceye kadar beni hasta ediyordu:

“İyi rüya Allah'tandır. Biriniz hoşuna giden bir rüya görürse bu rüyasını ancak sevdiği bir kimseye anlatsın. Hoşuna gitmeyen bir şey görürse, üç defa sol tarafına tükürsün, şeytanın ve rüyasının şerrinden Allah'a sığınsın. Rüyasını da hiç kimseye anlatmasın. Artık o rüya ona asla zarar vermez.”

(Buhârî, Ta'bîr: 4; Müslim, Rüya: 4; Ebû Dâvûd, Edeb: 88; Tirmizî, Rüya: 3.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿اِغْتَبِرُوهَا بِأَسْمَائِهَا وَكُنُوهَا بِكُنَاهَا وَالرُّؤْيَا لِأَوَّلِ عَابِرٍ﴾

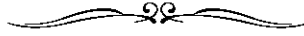
892

Enes bin Mâlik'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Rüyada gördüğünüz şeylerin isimlerini, o rüyanın tabirinde dikkate alınız. Aynı şekilde, rüyada gördüğünüz şeylerin künyelerine veya kinaî mânâlarına da dikkat ediniz. Rüya, ilk yorumcuya göre gerçekleşir.”

(İbn Mâce, Ta'bîr-ü Rüya: 7.)

Birden fazla yoruma müsait olan rüyalar, rüya tabirini bilen birisinin yapmış olduğu ilk tabire göre anlaşılmalıdır.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ رَأَى فِي الْمَنَامِ فَسِيرَانِي فِي

893

الْيَقَظَةِ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'tan (a.s.m.) şöyle işittiğini rivâyet ediyor:

“Rüyasında beni gören, uyanıkken de görecektir.”

(Müslim, Rüya: 11.)

Bazı hadis âlimleri bunun dünyada gerçekleşeceğini ifade etmekle birlikte, bir kısmı da bunun âhirette gerçekleşeceğini ve bu bakımdan hadis-i şerifin, Müslümanlardan Rasûl-i Ekremi rüyasında görenleri cennetle müjdelemek mânâsına geldiğini belirtirler.

Bölüm 17

Hac

Hac, İbrahim Peygamberden (a.s.) itibaren inananlara farz kılınmış olan bir ibadettir. Adını bu mühim ibadetten alan Hac Sûresi'nde, Allah Teâlâ Hz. İbrahim'e (a.s.) şöyle hitap eder: "İnsanlara hacı yapmalarını ilân et! Gerek yaya, gerekse uzak yollardan gelecek yorgun develerin üstünde sana gelsinler. Tâ ki, kendilerini bekleyen faydaları görsünler." (Hac Sûresi, 27-28.)

Tefsirlerde ifade edildiğine göre, âyette söz konusu olan faydalar, hem dünya hayatı, hem de âhiret hayatı ile alâkalıdır. Hac ibadetini yerine getirenler, hem affa ve bağışlanmaya mazhar olup Allah'ın hoşnutluğunu kazanırlar, hem de birbirleriyle tanışıp, sosyal, ekonomik ve siyasî münasebetlerini geliştirirler.

Herbir ibadet gibi, hac ibadeti de esasen Allah'ı anmayı, O'na kulluk etmeyi ve itaati ifade eder. Nitekim Peygamberimiz (a.s.m.) bu bölümde yer alan bir hadiste bu gerçeğe şöyle işaret buyurur:

"Kâbe'nin tavaf edilmesi, Safâ ile Merve arasında Sa'y ve cemrelerin atılması, ancak Allah'ı anmak için emredilmiştir."

Hac, Müslümanlar arasında birliği ve kaynaşmayı gerçekleştirmeye mühim bir vesiledir. Bediüzzaman Said Nursî'nin de ifade ettiği gibi, hac vasıtasıyla Müslümanlar birbirleriyle tanışıp kaynaşarak fikir ve ideal birliğini temin edecekler; ortak ticarî anlaşmalar ve yatırımlar yaparak da İslâm birliğini maddî-manevî sahada gerçekleştireceklerdir.

Buna göre, halk arasındaki yanlış anlaşılmanın aksine, hacı ticarî münasebetlere vesile kılmak gayet yerinde bir davranıştır. Nitekim Bakara Sûresi'-

nin 198. âyetinde “Mü'minlerin hac mevsiminde ticaretle Rablerinden rızık istemelerinde bir günah olmadığı” açıkça beyan buyrulmuştur.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ﴾ 894

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

“Bir umre, diğer umreye kadar geçen zaman içerisindeki günahlara keffârettir. Makbul olan hacın mükâfatı da ancak cennettir.”

(Buhârî, Umre: 1; Müslim, Hac: 437; Tirmizî, Hac: 88; Neseî, Menâsik: 3; İbn Mâce, Menâsik: 3.)

وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ نَرَى الْجِهَادَ أَفْضَلَ الْعَمَلِ، أَفَلَا نُجَاهِدُ؟ قَالَ: ﴿لَا لَكِنَّ أَفْضَلَ الْجِهَادِ حَجٌّ مَبْرُورٌ﴾ 895

Hiz. Âişe (r.anha) şöyle rivâyet ediyor:

“Yâ Rasûlallah, cihadın en faziletli amel olduğunu görüyoruz. Peki, biz kadınlar cihada katılmayacak mıyız?” dedik.

Hiz. Peygamber (a.s.m.) cevaben, “Hayır! Ancak, sizin için en üstün cihad makbul olan hacdır” buyurdu.

(Buhârî, Hac: 4.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الْأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ الْحَجُّ فِي كُلِّ سَنَةٍ أَوْ مَرَّةً وَاحِدَةً؟ قَالَ: بَلْ مَرَّةً وَاحِدَةً فَمَنْ زَادَ فَهُوَ تَطَوُّعٌ 896

İbn Abbas (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Akra bin Hâbis (r.a.) Rasûlullah'a (a.s.m.), “Yâ Rasûlallah, hac her sene mi, yoksa ömür boyunca sadece bir defa mı farzdır?” diye sordu.

Hiz. Peygamber (a.s.m.), “Yalnız bir defa farzdır. Fakat kim fazla yaparsa nafile olur” buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Menâsik: 1.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿تَابِعُوا بَيْنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ وَالذُّنُوبَ كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ وَالذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَلَيْسَ لِلْحَجَّةِ الْمَبْرُورَةِ ثَوَابٌ إِلَّا الْجَنَّةُ﴾

897

Abdullah İbn Mes'ûd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Hac ve umreyi birlikte yapın. Çünkü körük; demir, altın ve gümüşün pasını nasıl giderirse, hac ve umre de fakirliği giderir [berekete sebep olur] ve günahları da siler. Makbul olan haccın mükâfatı ise cennettir.”

(Tirmizî, Hac: 2; Nesef, Hac: 6.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لِيَحْجَنَّ النَّبِيُّ وَلِيَعْتَمَرَ بَعْدَ خُرُوجِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ﴾

898

Ebû Saîd Hudrî (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Ye'cüc ve Me'cüc çıktıktan sonra dahi Kâbe haccedilecek ve umre yapılacaktır.”

(Buhârî, Hac: 47.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿نَزَلَ الْحَجَرُ الْأَسْوَدُ مِنَ الْجَنَّةِ وَهُوَ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ فَسَوَّدَتْهُ خَطَايَا بَنِي آدَمَ﴾

899

İbn Abbas'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Hacerü'l-Esved, sütten beyaz bir halde cennetten indi. Ancak daha sonra insanoğlunun günahları onu kararttı.”

(Tirmizî, Hac: 49.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: رَفَعَتْ امْرَأَةٌ صَبِيًّا لَهَا فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَهَذَا حَجٌّ؟ قَالَ: ﴿نَعَمْ وَلَكَ أَجْرٌ﴾

900

İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir kadın küçük çocuğunu tutup kaldırarak, “Yâ Rasûlallah, bu çocuk hac yapabilir mi?” dedi. Hz. Peygamber (a.s.m.) “Evet, sevabı da senin olur” buyurdu.

(Müslim, Hac: 409; Ebû Dâvûd, Menâsik: 8; Neseî, Hac: 15; Tirmizî, Hac: 83.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: غَدَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ مَنَى إِلَى
عَرَفَاتٍ مِمَّا الْمَلَبِّي وَمِمَّا الْمُكَبِّرُ.

901

Abdullah İbn Ömer (r.a.) rivâyet ediyor:

Arefe günü sabahı Rasûlullah’la (a.s.m.) birlikte Minâ’dan Arafat’a çıkmıştık. Kimimiz telbiye getirirken, kimimiz de tekbir alıyordu.

(Müslim, Hac: 272; Ebû Dâvûd, Menâsik: 27; Neseî, Menâsik: 191.)

Başka rivâyetlerden de anlaşıldığına göre, bir grup önce tekbir alıyor, daha sonra diğer grup telbiye getiriyordu. Sonra sırası ile biri telbiye getiriyor, diğeri de tekbir alıyordu.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ﴿أَيُّهَا
النَّاسُ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الْحَجَّ فَحُجُّوا. فَقَالَ رَجُلٌ: أَكُلَّ عَامٍ يَا
رَسُولَ اللَّهِ؟ فَسَكَتَ حَتَّى قَالَهَا ثَلَاثًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَوْ قُلْتُ:
نَعَمْ، لَوَجَبَتْ وَلَمَّا اسْتَطَعْتُمْ. ثُمَّ قَالَ: ذَرُونِي مَا تَرَكْتُكُمْ فَإِنَّمَا هَلَكَ
مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِكَثْرَةِ سُؤَالِهِمْ وَاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ، فَإِذَا أَمَرْتُكُمْ
بِشَيْءٍ فَأَتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَدَعُوهُ﴾

902

Ebû Hürayre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bir gün bize hitap ederek, “Ey insanlar, Allah size hacca farz kılmıştır. Öyle ise haccediniz” buyurdu.

Orada bulunanlardan birisi, “Her sene mi, yâ Rasûlallah?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), o zât sorusunu üç defa tekrarlayıncaya kadar sustu. Sonra da şöyle buyurdu:

“Evet deseydim hacetmek her sene farz olurdu. Siz de bunu yapamaz-

dınız. Size söylediklerim kadarını dinleyin yeter. Çünkü sizden öncekiler, peygamberlerine çok soru sormaları ve onlara karşı gelmeleri yüzünden helâk oldular. O halde, ben size neyi emrediyorsam, gücünüz yettiğince onu yapın; yasakladığım şeyleri de terk edin.”

(Müslim, Hac: 412; Neseî, Menâsik: 1.)

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ مَلَكَ زَادًا وَرَاحِلَةً تُبَلِّغُهُ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ وَلَمْ يَحُجَّ فَلَا عَلَيْهِ أَنْ يَمُوتَ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا وَذَلِكَ لِقَوْلِ اللَّهِ فِي كِتَابِهِ: ﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾. 903

Hz. Ali (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Kâbe'ye ulaştırarak yol azığı ve binek hayvanına sahip olduğu halde [önemsemediği için] gitmeyen kimsenin, Yahudi veya Hristiyan olarak ölmesi için başka bir sebebe ihtiyaç yoktur. Bunun delili, Allah'ın kitabındaki şu âyet-i kerimedir:

“Gücü yeten kimsenin Beytullah'ı hacetmesi, Allah'ın insanlar üzerindeki hakkıdır.” (Âl-i İmrân Sûresi, 37.)

(Tirmizî, Hac: 3.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: جَاءَتْ امْرَأَةٌ مِنْ خَثْعَمَ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ فِي الْحَجِّ أَذْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَثْبُتُ عَلَى الرَّاحِلَةِ، أَفَأَحُجُّ عَنْهُ؟ قَالَ: ﴿نَعَمْ﴾ وَذَلِكَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ. 904

İbn Abbas (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Has'am kabilesinden bir kadın Rasûlullah'a (a.s.m.) gelip, “Yâ Rasûlallah, Allah'ın kullarına farz kıldığı hac, yaşlandığında da babama farz oldu. Ancak o, bu hac yolculuğuna dayanamaz. Ben onun yerine hacca gidebilir miyim?” dedi.

Peygamberimiz (a.s.m.) “Evet” buyurdu. Bu hâdise Vedâ Haccı sırasında olmuştu.

(Neseî, Hac: 9; Buhârî, Hac: 1; Müslim, Hac: 407; Ebû Dâvûd, Menâsik: 25.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ امْرَأَةً مِنْ جُهَيْنَةَ جَاءَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ أُمِّي نَذَرَتْ أَنْ تَحُجَّ فَلَمْ تَحُجَّ حَتَّى مَاتَتْ، أَفَأَحُجُّ عَنْهَا؟ قَالَ: ﴿نَعَمْ حُجِّي عَنْهَا، أَرَأَيْتِ لَوْ كَانَ عَلَيْهَا دَيْنٌ أَكُنْتَ قَاضِيَتَهُ، أَقْضُوا اللَّهَ فَاللَّهُ أَحَقُّ بِالْوَفَاءِ﴾

905

İbn Abbas (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Cüheyne kabilesinden bir kadın Rasûlullah'a (a.s.m.) gelerek şöyle sordu:

"Yâ Rasûlallah, annem hacetmeyi adanmıştı. Ancak bunu yerine getiremeden vefat etti. Onun yerine hacca gidebilir miyim?"

Hız. Peygamber (a.s.m.), "Evet. Onun yerine hacca git. Ne dersin, annenin borcu olsa öder miydin? Öyle ise Allah'a olan borçlarını da ödeyin. Çünkü borcu ödenmeye en layık olan O'dur" buyurdu.

(Neseî, Hac: 7.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿صَلَاةُ مَسْجِدِي هَذَا أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ مِنَ الْمَسْجِدِ إِلَّا الْكَعْبَةَ﴾

906

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Benim mescidimde bir rekât namaz kılmak, Kâbe'nin dışındaki diğer mescidlerde kılınan bin rekât namazdan daha üstündür."

(Neseî, Hac: 124.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: ﴿إِنَّ أَبِي مَاتَ وَعَلَيْهِ حَجَّةُ الْإِسْلَامِ، أَفَأَحُجُّ عَنْهُ؟ قَالَ: ﴿أَرَأَيْتِ لَوْ أَنَّ أَبَاكَ تَرَكَ دَيْنًا عَلَيْهِ، أَتَقْضِيهِ عَنْهُ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَاحْجُجْ عَنْ أَبِيكَ﴾

907

İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir zât Hz. Peygamber'e (a.s.m.) gelerek, "Babam kendisine hac farz olduğu halde vefat etti. Onun adına hacca gidebilir miyim?" dedi.

H. Peygamber (a.s.m.), "Ne dersin; babanın bir borcu olsa öder miydin?" dedi.

O zât, "Evet" diye cevap verdi.

H. Peygamber (a.s.m.), "Öyle ise babanın yerine haccet" buyurdu.

(Neseî, Menâsik: 11.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَاءُ زَمْزَمَ لِمَا شَرِبَ

908

لَهُ﴾

Câbir'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

"Zemzem suyu hangi niyetle içilirse, ona göre faydalı olur."

(Fethü'r-Rabbânî, 23:247.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْغَازِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْحَاجُّ

909

وَالْمُعْتَمِرُ، وَقَدْ دَعَاهُمْ فَأَجَابُوهُ، وَسَلَّوْهُ فَأَعْطَاهُمْ﴾

Abdullah İbn Ömer'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

"Allah yolunda savaşanlar, hacca ve umreye gidenler Allah'ın elçileridir. Allah onları davet etti; onlar da bu davete uyup geldiler. Onlar Allah'tan dilekte bulundular; Allah da onlara lutfetti."

(İbn Mâce, Menâsik: 5.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: إِنَّ النَّاسَ فِي أَوَّلِ الْحَجِّ كَانُوا

910

يَتَّبَاعُونَ بِمَنْى وَعَرْفَةَ وَسُوقِ ذِي الْمَجَازِ وَمَوَاسِمِ الْحَجِّ، فَخَافُوا الْبَيْعَ

Abdullah İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor:

İnsanlar haccın farz kılındığı ilk zamanlarda, Minâ'da, Arafat'ta, Zülme-câz'da ve hacıların toplandıkları yerlerde alışveriş yaparlardı. Ancak daha sonra, ihramlı iken alışveriş yapmaktan endişe etmeye başladılar. Bunun üzerine Allah şu meâldeki âyet-i kerimeyi indirdi:

“Hacıların bir araya gelmiş olduğu yerlerde Rabbinizin ihsanını, iyiliğini istemenizde [alışveriş yapmanızda] bir mahzur yoktur.”

(Buhârî, Hac: 150; Ebû Dâvûd, Menâsik: 16.)

عَنْ حَفْصَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿خَمْسٌ مِنَ الدَّوَابِّ لَا حَرَجَ عَلَى مَنْ قَتَلَهُنَّ: الْغُرَابُ وَالْحِدَاةُ وَالْفَأْرَةُ وَالْعَقْرَبُ وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ﴾

911

Hız. Hafsa'nın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Beş nevi hayvan vardır ki, onları gerek ihramlı iken ve gerekse ihramın dışında öldürmekte bir mesuliyet yoktur. Bunlar: fare, karga, akrep, çaylak ve kuduz köpektir.”

(Buhârî, Sayd: 77; Müslim, Hac: 72; Ebû Dâvûd, Menâsik: 39;

Tirmizî, Hac: 31; Neseî, Menâsik: 84.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ فِي الْحَجَرِ: ﴿وَاللَّهُ لَيَبْعَثَنَّ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَهُ عَيْنَانِ يُبْصِرُ بِهِمَا وَلِسَانٌ يَنْطِقُ بِهِ يَشْهَدُ عَلَى مَنْ اسْتَلَمَهُ بِحَقِّ﴾

912

İbn Abbas (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) Hacerü'l-Esved hakkında şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah'a yemin ederim ki, Kıyâmet Gününde Cenâb-ı Hak onu, gören gözleri ve konuşan dili olduğu halde, kendisine selâm verenlere şahitlik yapmak üzere diriltecektir.”

(Tirmizî, Hac: 113; Dârimî, Menâsik: 26.)

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: لَمْ أَرِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَسْتَلِمُ مِنَ الْبَيْتِ إِلَّا الرُّكْنَيْنِ الْيَمَانَيْنِ. وَفِي رِوَايَةٍ: طَافَ النَّبِيُّ ﷺ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ عَلَى بَعِيرٍ يَسْتَلِمُ الرُّكْنَ بِمَخَجِنٍ. وَفِي رِوَايَةٍ: كُلَّمَا أَتَى عَلَى الرُّكْنِ أَشَارَ إِلَيْهِ بِشَيْءٍ فِي يَدِهِ وَكَبَّرَ ﴿

913

İbn Ömer (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) Kâbe'nin, iki rûkn-ü yemânisinden [Hacerü'l-Esved'in bulunduğu ve Yemen istikametindeki köşeler] başka bir tarafına el sürüp öptüğünü görmedim.

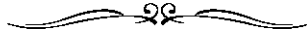
Bir başka rivâyet de şöyledir:

Hz. Peygamberimiz (a.s.m.) Vedâ Haccı'nda bir sopayı rûkne sürmüş (veya ona işaret etmiş) ve (hastalığı sebebiyle) Kâbe'yi deve üzerinde tavaf etmiştir.

Bir başka rivâyet de şöyledir:

Hacerü'l-Esved'in bulunduğu rûkne geldiği zaman, elindeki ile ona işaret etmiş ve tekbir getirmiştir.

(Buhârî, Hac: 58; Müslim, Hac: 253; Ebû Dâvûd, Menâsik: 48; Neseî, Hac: 159-160.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ دَفَعَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ عَرَفَةَ فَسَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ زَجْرًا شَدِيدًا وَضَرْبًا وَصَوْتًا لِلْإِبِلِ فَأَشَارَ بِسَوْطِهِ إِلَيْهِمْ وَقَالَ: ﴿أَيُّهَا النَّاسُ عَلَيْكُمْ بِالشَّكِينَةِ فَإِنَّ الْبُرَّ لَيْسَ بِالْإِيضَاعِ﴾

914

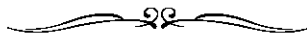
İbn Abbas (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Arefe günü Rasûlullah'la (a.s.m.) birlikte gidiyorduk. Hz. Peygamber (a.s.m.) yolda giderken develerin şiddetle dövüldüğünü ve bağınıp çağırıldığını işitti.

Bunun üzerine kamçısını cemaate uzattı ve şöyle buyurdu:

“Ey insanlar! Sakin olun! Vakarla gidin. Develeri hızlı sürüp koşturmak iyilik değildir.”

(Buhârî, Hac: 94; Neseî, Menâsik: 203; Ebû Dâvûd, Meâsik: 63.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّمَا جُعِلَ
الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَرَمِي الْجِمَارِ لِإِقَامَةِ ذِكْرِ اللَّهِ
تَعَالَى﴾

915

Hız. Âişe (r.anha) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kâbe'nin tavaf edilmesi, Safâ ile Merve arasında sa'y [koşma] ve cemrelerin atılması, ancak Allah'ı anmak için emredilmiştir.”

(Tirmizî, Hac: 64.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِمَكَّةَ: ﴿مَا
أَطْيَبَكَ مِنْ بَلَدٍ وَأَحَبَّكَ إِلَيَّ، وَلَوْلَا أَنَّ قَوْمِي أَخْرَجُونِي مِنْكَ مَا
سَكَنْتُ غَيْرَكَ﴾

916

İbn Abbas (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) Mekke için şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Senin kadar bana hoş ve sevimli olan bir şehir yoktur. Eğer kavmim beni senden çıkarmasaydı, senin dışında bir yere yerleşmezdim.”

(Tirmizî, Menâsik: 68.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَقَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مِنْ زَمْزَمَ
فَشَرِبَ وَهُوَ قَائِمٌ.

917

İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'a (a.s.m.) zemzem suyundan verdim. Ayakta içti.

(Buhârî, Hac: 76; Neseî, Menâsik: 166.)

Buna göre zemzem suyunu ayakta içmek sünnettir, fakat oturarak içmek de caizdir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مِمَّا مِنْ أَحَدٍ
يُسَلِّمُ عَلَيَّ إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَلَيَّ رُوحِي حَتَّى أَرُدُّ عَلَيْهِ السَّلَامَ﴾
918

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:
"Bana selâm veren hiçbir kimse yoktur ki, Allah ruhumu haberdar etmesin."

(Ebû Dâvûd, Menâsik: 96.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ زَارَ قَبْرِي
وَجَبَتْ لَهُ شَفَاعَتِي﴾
919

İbn Ömer'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Kabrimi ziyaret eden herkese şefaati vâcib olur."

(Kâdî İyaz, c. 2, s. 195.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ خَمْسِينَ
مَرَّةً، خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ﴾
920

İbn Abbas'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

"Kim elli defa Beytullah'ı tavaf ederse, anasından yeni doğmuş gibi, günahlarından kurtularak tertemiz olur."

(Tirmizî, Hac: 41.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ زَارَنِي بَعْدَ مَوْتِي فَكَأَنَّمَا
زَارَنِي فِي حَيَاتِي﴾
921

İbn Ömer'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Ölümünden sonra beni ziyaret eden, hayatımda iken ziyaret etmiş gibidir."

(Kâdî İyâz, eş-Şifâ: c. 2, s. 195.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ زَارَنِي فِي الْمَدِينَةِ مُحْتَسِبًا، كَانَ فِي جَوَارِي وَكُنْتُ لَهُ شَفِيعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ 922

Hız. Enes (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:
"Sevabını Allah'tan bekleyerek Medine'de beni ziyaret eden kimse, cennette yanımda olur. Kıyâmet Gününde de ben onun şefaâtçisi olurum."

(Kâdî İyâz, eş-Şifâ: c. 2, s. 195.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: ﴿الْحُجَّاجُ وَالْعُمْارُ وَقَدْ اللَّهُ إِنْ دَعَوْهُ أَجَابَهُمْ، وَإِنْ اسْتَغْفَرُوهُ غَفَرَ لَهُمْ﴾ 923

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Hacca ve umreye gidenler Allah'ın elçileridir. Allah'a dua ederlerse kabul eder; günahlarının bağışlanmasını isterlerse, bağışlar."

(İbn Mâce, Menâsik: 5.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ أَتَى هَذَا الْبَيْتَ فَلَمْ يَزُفْ وَلَمْ يَفْسُقْ، رَجَعَ كَمَا وَلَدَتْهُ أُمُّهُ﴾ 924

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Her kim şu Beyt'e (Kâbe'ye) gelir, kötü söz söylemez ve günah işlemese, anasından doğduğu günkü gibi tertemiz olarak döner."

(Müslim, Hac:438.)

عَنْ خَلَادِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَتَانِي جِبْرِيلُ فَأَمَرَنِي أَنْ أُمِرَ أَصْحَابِي أَنْ يَزْفَعُوا أَصْوَاتَهُمْ بِالْإِهْلَالِ لِلتَّلْبِيَةِ﴾ 925

Hallad İbn Sâib babasından, Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Cebrail (a.s.) bana geldi ve Âşhabıma, telbiyede seslerini yükseltmelerini emretmedi.”

(Tirmizî, Hac: 15.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الطَّوَافُ حَوْلَ الْبَيْتِ مِثْلُ
الضَّلَاةِ إِلَّا أَنْكُمْ تَتَكَلَّمُونَ فِيهِ، فَمَنْ تَكَلَّمَ فِيهِ فَلَا يَتَكَلَّمَنَّ إِلَّا بِخَيْرٍ﴾ 926

İbn Abbas'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Beytullah'ın çevresinde tavaf etmek, namaz kılmak gibidir. Şu var ki, siz tavafta konuşabilirsiniz. Ancak tavaf sırasında her kim konuşursa, hayırlı söz söylesin.”

(Tirmizî, Hac: 112.)

Bölüm 18

Kurban-Av

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أُحِلَّتْ لَكُمْ
مَيْتَتَانِ وَدَمَانِ، فَأَمَّا الْمَيْتَتَانِ فَالْحُوتُ وَالْجَرَادُ، وَأَمَّا الدَّمَانِ فَالْكَبِدُ
وَالطَّحَالُ﴾

927

(Abdullah) İbn Ömer'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Siz mü'minlere iki ölü hayvan ile iki kan helal kılındı. İki ölü hayvan balık ve çekirge; iki kan da, ciğer ve dalaktır.”

(İbn Mâce, Et'ime: 31.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ كُلِّ ذِي
نَابٍ مِنَ السَّبَاعِ وَعَنْ كُلِّ ذِي مِخْلَبٍ مِنَ الطُّيُورِ

928

İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) yırtıcı hayvanlardan azı dişli olanlarının tamamının, kuşlardan da tırnaklı ve pençeli olanların etlerinin yenmesini yasakladı.

(Müslim, Sayd: 16; Ebû Dâvûd, Et'ime: 32; Tirmizî, Sayd: 9; İbn Mâce, Sayd: 13.)

عَنْ عَدِيِّ بْنِ خَاتَمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُرْسِلُ

الْكِلَابِ الْمُعَلِّمَةِ فَيَمْسِكُنْ عَلَيَّ وَأَذْكُرْ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ، فَقَالَ: ﴿إِذَا
أَرْسَلْتَ كَلْبَكَ الْمُعَلِّمَ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلْ وَإِنْ قَتَلَنْ مَا لَمْ
يَشْرِكْهَا كَلْبٌ لَيْسَ مَعَهَا، قُلْتُ: فَإِنِّي أَزْهِي بِالْمِغْرَاضِ الصَّيْدَ فَأُصِيبُ،
فَقَالَ: إِذَا رَمَيْتَ بِالْمِغْرَاضِ فَخَذَقْ فَكُلْهُ وَإِنْ أَصَابَهُ بِعَرَضِهِ فَلَا﴾ 929

Adiyy bin Hâtem (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Dedim ki, "Yâ Rasûlallah, ben Allah'ın adını zikrederek, eğitilmiş köpek-
leri av peşine salıveririm. Onlar da tutup bana getirirler.

Rasûlullah (a.s.m.), "Sen köpeğini Besmele çekerek salıverdiğin zaman,
avladığı hayvanı ye" diye cevap verdi.

"Eğer köpekler avı öldürürlerse" dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), "Senin köpeğinle birlikte, av köpeği olmayan başka
köpekler öldürmeye katılmamışsa ye" buyurdu.

"Ben uçları sivri veya demirden bir çubuk atar, avı vururum" dedim. Ra-
sûlullah (a.s.m.), "Sivri uçlu bir şeyle avı yaraladığın zaman ye. Eğer ava
okun veya çubuğun enli tarafı isabet etmişse yeme" buyurdu.

(Buhârî, Zebâih: 2; Müslim, Sayd: 1; Ebû Dâvûd, Edahi: 22; Tirmizî, Sayd: 6.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ اتَّخَذَ كَلْبًا إِلَّا
كَلْبَ مَاشِيَةٍ أَوْ صَيْدٍ أَوْ زَرْعٍ انْتَقَصَ مِنْ أَجْرِهِ كُلُّ يَوْمٍ قِيرَاطٌ﴾ 930

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle bu-
yurur:

"Kim av, sürü veya ekin bekçiliği dışında bir maksatla köpek edinirse, her
gün sevabından bir kırat eksilir."

(Müslim, Mûsâkât: 46; Tirmizî, Sayd: 17; İbn Mâce, Sayd: 2.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ سَكَنَ الْبَادِيَةَ جَفَا وَمَنْ اتَّبَعَ
الصَّيْدَ غَفَلَ وَمَنْ أَتَى السُّلْطَانَ افْتَنَ﴾ 931

İbn Abbas'tan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Çölde oturan sert tabiatlı olur. Avcılıkla meşgul olan kimse de gafil olur. Bir sebep ve ihtiyaç olmaksızın idarecilere yaklaşan da fitneye uğrar.”

(Tirmizî, Fiten: 69; Neseî, Sayd: 24.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنِ النَّبِيِّ
 ﷺ قَالَ: ﴿خَيْرُ الدُّعَاءِ دُعَاءُ يَوْمِ عَرَفَةَ﴾

932

Amr bin Şuayb, babasından, o da dedesinden Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Duaların en hayırlısı, Arefe gününde yapılandır.”

(Mansûr Ali Nâsîf, Tâc: 2:138.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ قَوْمًا حَدِيثُوا
 عَهْدَ بَجَاهِلِيَّةٍ يَأْتُونَنَا بِلُحْمَانٍ لَا نَذَرِي أَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا أَمْ لَا،
 أَنَا كُلُّ مِنْهَا؟ فَقَالَ: ﴿سَمُّوا اللَّهَ وَكُلُّوا﴾

933

Hız. Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

Sahabîlerden bir kısmı, “Yâ Rasûlallah; Câhiliyeden yeni kurtulan (yeni Müslüman olan) kimselerden bazıları bize et getiriyorlar. Fakat biz onların bu eti besmele ile kesip kesmediklerini bilmiyoruz. Getirdikleri bu eti yiyelim mi?” dediler.

Rasûlullah (a.s.m.) şöyle cevap verdi:

“Siz Besmele çekin ve yiyin.”

(Buhârî, Tevhid: 13; Ebû Dâvûd, Edâhî (Dahâya): 18.)

عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ثِنْتَانِ حَفِظْتُهُمَا عَنْ رَسُولِ
 اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَخْسِنُوا

الْقِتْلَةَ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَ، وَلِيُحَدِّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ فَلْيُرِخْ ذَبِيحَتَهُ ﴿٩٣٤﴾

Şeddat bin Evs (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

İki şey var ki, onları Rasûlullah'tan (a.s.m.) işitip ezberime aldım. Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştu:

“Yüce Allah her şey için iyilik ve güzelliği gerekli ve farz kılmıştır. Öyle ise savaşta, öldürdüğünüz zaman dahi bunu güzel bir şekilde yapın. Bir hayvanı keserken de güzel kesin. Kim hayvan kesecekse bıçağını iyice bilesin ve hayvanı da dinlendirsin.”

(Müslim, Sayd: 57; Ebû Dâvûd, Edahi: 11; İbn Mâce, Zebaih: 3; Neseî, Dahâyâ: 22.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا عَمِلَ أَدَمِيٌّ مِنْ عَمَلٍ يَوْمَ النَّحْرِ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ إِهْرَاقِ الدَّمِ، إِنَّهَا لَتَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِقُرُونِهَا وَأَشْعَارِهَا وَأَظْلَافِهَا، وَإِنَّ الدَّمَ لَيَقَعُ مِنَ اللَّهِ بِمَكَانٍ قَبْلَ أَنْ يَقَعَ مِنَ الْأَرْضِ، فَطَبِّبُوا بِهِ نَفْسًا﴾

Hız. Âişe (r.anha) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İnsanoğlu Allah'a karşı kurban gününde kurban kesmekten daha sevimli bir iş yapmamıştır. Hiç şüphesiz ki, o kurban, Kıyâmet Gününde boy-nuzlu, postlu ve tınaklı olarak gelir. Kurbanın kanı daha yere düşmeden Allah onu kabul eder. Öyle ise, artık gönlünüzü ferah tutun.”

(Tirmizî, Edahi: 1; İbn Mâce, Edahi: 3.)

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرَ مِنْ أَنْ يُعْتَقَ اللَّهُ فِيهِ عَبْدًا مِنَ النَّارِ مِنْ يَوْمِ عَرَفَةَ، وَإِنَّهُ لَيَدْنُو ثُمَّ يُبَاهِي بِهِمُ الْمَلَائِكَةُ فَيَقُولُ: مَا أَرَادَ هَؤُلَاءِ؟﴾

Hız. Âişe (r.anha) Rasûlullah'ın şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah, hiçbir günde Arefe günündeki kadar kullarını ateşten (cehennem ateşinden) kurtarmaz. Ve o gün Allah, rahmetiyle kullarına tecellî eder. Onlarla meleklerle karşı iftihar eder ve ‘Onlar ne isterler?’ diye sorar.”

(İbn Mâce, Menâsik: 56.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَمِزْتُ يَوْمَ الْأَضْحَى عَيْدًا جَعَلَهُ اللَّهُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ، قَالَ رَجُلٌ: أَرَأَيْتَ إِنْ لَمْ أَجِدْ إِلَّا مَنِحَةً أَنْتَى، أَفَأُضْحِي بِهَا؟ قَالَ: لَا، وَلَكِنْ تَأْخُذُ مِنْ شَعْرِكَ وَأَظْفَارِكَ وَتَقْصُ شَارِبَكَ وَتَخْلُقُ عَانَتَكَ فِتْلَكَ تَمَامُ أَضْحِيَّتِكَ عِنْدَ اللَّهِ﴾

Abdullah bin Amr bin Âs (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kurbanın kesildiği günü, bu ümmete Allah'ın ihsan ettiği bir bayram olarak kutlamakla emrolundum.”

Bu sözü dinleyen birisi, “Yâ Rasûlallah; sütünden faydalanmam için bana verilen bir koyundan başka bir şeyim yok. Onu kurban etmem gerekir mi?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), “Hayır. Ancak sen saçlarını ve tırnaklarını keser, bıyıklarını kısaltır, belirli yerlerini temizlersin. İşte bunlar da Allah katında senin için tam bir kurban olur” buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Edahi: 1; Neseî, Dahâyâ: 2.)

Bölüm 19

Cihad

Cihad, İslâm dininde önemli bir farz-ı kifâyedir. Yani Müslümanlardan bir kısmı, bunu yerine getirmek mecburiyetindedir. İslâm âlimlerinin çoğunluğunun görüşüne göre dinin, inançların, vatanın, milletin maddî ve manevî hayatı tehlikelere maruz kaldığı dönemlerde cihad, herbir Müslümanın yapması gereken farz-ı ayn ibadet olur.

Cihad nedir? Cihad, “İlâ-yı Kelimetullah”tır. “Allah kelimesi”ni yaymak ve yüceltmektir. Allah’ın kelimesi ise, Lâilahe illallah Muhammedu’r-Rasûlullah’tır. Yâni Allah’ın varlığı ve birliği, Hz. Muhammed’in (a.s.m.) Onun peygamberi olduğunu ve bunlara bağlı hakikatleri yaymak, ilân etmek, bilmeyenlere bildirmektir.

Cihad hem maddî, hem de manevî yönde olur. Maddî cihad düşmanın hücum ve taarruzlarına karşı Müslümanların dinlerini, namuslarını, mallarını ve vatanlarını silahla; manevî cihad ise, onların iman ve inançlarını sözle, yazı ile ve her türlü kitle haberleşme vasıtası ile korumaktır. Maddî cihadda silah gücü asıl olmasına karşılık, manevî cihadda fikir gücü ve bilgi asıldır. Yani Müslüman, imanı ve İslâm’ı bildiği, inandığı, kavradığı ve bunları güçlü kitle iletişim araçlarıyla yayabildiği nisbette muvaffak olur.

Maddî cihad, dış düşmanların tecavüzlerine karşı yapılır. Manevî cihad ise, Müslümanların kendi aralarında ve barış içinde olduğu milletler arasında yapılır. Müslümanlar için bu zamanda en ziyade söz konusu olan manevî cihaddır.

“Asıl mesele bu zamanın cihâd-ı manevîsidir. Manevî tahribata karşı sed çekmektir... Haricî tecavüze karşı, kuvvetle mukabele edilir. Çünkü düşmanın malı, çoluk çocuğu ganimet hükmüne geçer. Dahilde ise öyle değildir.

Dahildeki hareket, müsbet bir şekilde manevî tahribata karşı manevî, ihlâs sırrı ile hareket etmektir. Hariçteki cihad başka, dahildeki cihad başkadır... Dahildeki cihad-ı manevî, manevî tahribata karşı çalışmaktır ki, maddî değil, manevî hizmetler lazımdır" (Hizmet Rehberi, s. 206) ifadelerinde bu hakikat dile getirilir.

Tabiatçılık ve materyalizm gibi çeşitli inançsızlık akımlarının hakim kılınmaya gayret edildiği, şuurlu bir imandan mahrum gençliğin maddî ve manevî anarşi girdabına düştüğü zamanımızda manevî cihadın önemi ortadadır.

Manevî cihad yerine getirilirken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, "medenîlere galebe çalmanın iknâ ile" mümkün olduğudur. Bir kimsenin iknâ kabiliyeti ise, güzel konuşma ve maksadını güzelce ifade edebilme yanında, bilgi ve kültür gerektirir. Onun için, manevî cihadda yer almak durumunda olan kimselerin, iman hakikatlerini, inanç esaslarını dile getiren eserleri inceden inceye tetkik etmeleri, okuyup anlamaları gereklidir.

Bir kimsenin imanının kurtarılmasına vesile olmak, ona ebedî saadeti kazandırmak demek olduğundan Peygamberimizin ifadesiyle bu kimseye "dünya ve dünyadakilerden daha hayırlı bir nimet" bahşedilmiş olur. Maddeciliğin ve tabiatçılığın kısılcasında ruhî ızdıraba ve fikrî sapıklığa düşmüş bir gence, iman hakikatlerini ulaştırmak, onu dünya ve âhiret cehenneminden kurtaracağından, hiçbir hizmet ve vazife ile kıyaslanamayacak kadar ehemmiyetlidir.

عَنْ سَهْلِ بْنِ صَادٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا
وَاحِدًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ﴾

938

Sehl bin Sa'd'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah’ın senin vesilenle bir kimseyi hidayete kavuşturması, senin için kırmızı develerden [en kıymetli şeylerden] daha hayırlıdır.”

(Buhârî, Cihad: 103; Müslim, Fezâil-i Sahabe: 34.)

عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ
فَقَالَ: ﴿إِنِّي أَبِيعُ بِي فَاحْمِلْنِي، فَقَالَ: ﴿مَا عِنْدِي﴾ فَقَالَ رَجُلٌ: يَا
رَسُولَ اللَّهِ! أَنَا أَذْلُهُ عَلَى مَنْ يَحْمِلُهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ ذَلَّ عَلَى
خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ﴾

939

Ebû Mes’ûd el-Ensârî (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir zât Rasûlullah’a (a.s.m.) gelerek, “Benim binek devem öldü. Bana başka bir deve temin eder misin?” dedi. Rasûlullah (a.s.m.), “Benim yanımda deve yoktur” diye cevap verdi.

Bunun üzerine orada bulunan bir kimse, “Yâ Rasûlallah, ben onu kendisine binek hayvanı temin edecek olan birine götürüyüm” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.) bu söz üzerine, “Kim bir hayra vesile olursa, o hayrı yapanın sevabı kadar sevaba kavuşur” buyurdu.

(Müslim, İmâre: 133; Ebû Dâvûd, Edeb: 115.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: وَسُئِلَ النَّبِيُّ ﷺ أَيُّ النَّاسِ
أَفْضَلُ؟ فَقَالَ: ﴿مُؤْمِنٌ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ﴾

940

Ebû Saîd Hudrî (r.a.) rivâyet ediyor:

Hz. Peygamber’e (a.s.m.) “İnsanların en faziletlisi kimdir?” diye soruldu. O da şöyle buyurdu:

“Canı ve malı ile Allah yolunda cihad eden kimsedir.”

(Buhârî, Cihad: 3; Müslim, İmâre: 132; Ebû Dâvûd, Cihad: 5; Tirmizî, Fezâil-i Cihad. 24.)

عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا بَعَثَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِهِ فِي بَعْضِ أَمْرِهِ قَالَ: ﴿يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا وَبَشِّرُوا وَلَا تُنْفِرُوا﴾ 941

Ebû Mûsa (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) Sahabîlerinden herhangi birisini bir iş için bir yere gönderdiği zaman daima, “Müjdeleyiniz, sevdiriniz. Nefret ettirip bıktırmayınız. Kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz” buyururdu.

(Buhârî, Cihad: 164; Müslim, Cihad: 6.)

عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَهُ وَمُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ: ﴿يَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا وَبَشِّرَا وَلَا تُنْفِرَا وَتَطَاوَعَا وَلَا تَحْتَلِفَا﴾ 942

Ebû Bürde, dedesi Ebû Mûsa'dan (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), Ebû Mûsa ile Muaz'ı Yemen'e gönderdiği zaman şöyle buyurmuştur:

“Kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz. Müjdeleyiniz, sevindiriniz; nefret ettirip bıktırmayınız. Anlaşın, uyumlu olun, ihtilâf çıkarmayın.”

(Müslim, Cihad: 7.)

عَنْ أُمِّ حَرَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْمَائِدُ فِي الْبَحْرِ الَّذِي يُصِيبُهُ الْقَيْءُ لَهُ أَجْرُ شَهِيدٍ وَالْعَرِيقُ لَهُ أَجْرُ شَهِيدَيْنِ﴾ 943

Ümmü Harâm'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Deniz seferinde bulantı geçirip kusana bir şehit sevabı, boğularak vefat edene de iki şehit sevabı vardır.”

(Ebû Dâvûd, Cihad: 10.)

عَنْ بُرَيْدَةَ بْنِ أَبِي مَرْزِيمٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا اغْبَرَّتْ قَدَمَا عَبْدٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَمَسَّهُ النَّارُ﴾ 944

Büreyde bin Ebû Meryem (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kimin ayakları Allah yolunda tozlanırsa, bu ayaklar cehennem ateşine dokunmaz.”

(Buhârî, Cihad: 16; Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 7; Neseî, Cihad: 9.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لِمَنْ خَرَجَ فِي سَبِيلِهِ، لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا جِهَادَ فِي سَبِيلِي، وَإِيمَانًا بِي، وَتَصَدِيقَ بِرَسُولِي، فَهُوَ عَلَيَّ ضَامِنٌ أَنْ أَدْخِلَهُ الْجَنَّةَ، وَأَرْجِعَهُ إِلَى مَسْكَنِهِ الَّذِي خَرَجَ مِنْهُ، نَائِلًا مَا نَالَ مِنْ أَجْرِ أَوْ غَنِيمَةٍ﴾ ثُمَّ قَالَ: ﴿وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ لَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى الْمُسْلِمِينَ، مَا قَعَدْتُ خِلَافَ سَرِيَّةٍ تَخْرُجُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَبَدًا، لَكِنْ لَا أَجِدُ سَعَةً فَأَحْمِلُهُمْ، وَلَا يَجِدُونَ سَعَةً فَيَتَّبِعُونِي، وَلَا تَطِيبُ أَنْفُسُهُمْ يَتَخَلَّفُونَ بَعْدِي، وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوَدِدْتُ أَنْ أَغْرَوْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَقْتَلَ، ثُمَّ أَغْرَوْ فَأَقْتَلَ، ثُمَّ أَغْرَوْ فَأَقْتَلَ﴾

945

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah, kendi yolunda cihada çıkan kimse için, ‘O ancak Benim yolumda cihad etmek için Bana imanla ve peygamberlerimi tasdik etmiş olarak evinden çıktı’ diye büyük ikramlar ve çok sevaplar hazırlamıştır. Allah, ‘O kimseyi cennete koymayı veya sevap ve ganimetlere nail olmuş olarak evine döndürmeyi taahhüt eder. Muhammed’in (a.s.m.) nefsi kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki, Müslümanlara güçlük çıkarma endişesi olmasaydı, Allah yolunda cihada çıkan hiçbir savaş müfrezesinden geri kalmazdım. Lâkin ben bir imkân bulamıyorum ki, onları hayvanlarına bindirip cihada göndereyim. Onlar da bir imkân bulamıyorlar ki, beni arkamdan takip etsinler. Eğer ben savaşa katılmış olsam, geride kalmaya da onların gönlü razı olmaz.

“Muhammed’in (a.s.m.) nefsi kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki, Allah yolunda savaşıp öldürülmeyi, sonra dirilerek savaşıp tekrar öldürülmeyi, daha sonra [tekrar dirilerek] savaşarak öldürülüp şehit olmayı ne kadar arzu ederdim.”

(Buhârî, İman: 36; Müslim, İmâre: 103; İbn Mâce, Cihad: 1.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ النَّاسِ؟ رَجُلٌ مُمَسِّكٌ بِعِنَانٍ فَرَسَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِالَّذِي يَتْلُوهُ؟ رَجُلٌ مُعْتَزِلٌ فِي غَنِيمَةٍ لَهُ يُؤَدِّي حَقَّ اللَّهِ فِيهَا، أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَرِّ النَّاسِ؟ رَجُلٌ يُسْأَلُ بِاللَّهِ وَلَا يُعْطَى بِهِ﴾

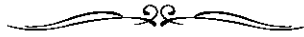
946

İbn Abbas (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İnsanların en hayırlısının kim olduğunu size haber vereyim mi? Devamlı surette Allah yolunda atının dizginlerine yapışıp cihadda ve hizmette olan- dır. Ondan sonra kim olduğunu söyleyeyim mi? O kimse ki, küçük sürüsü ile bir vadiye çekilmiş, koyunlarını otlatıp üzerine farz olan vazifeleri yerine getirmektir.

“İnsanların en kötüsünün kim olduğunu size söyleyeyim mi? O, meşru bir ihtiyaç için Allah adına kendisinden bir şey istendiğinde verebilecek du- rumda olduğu halde vermeyendir.”

(Müslim, İmâre: 125; Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 18; İbn Mâce, Fiten: 13.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ، وَجَدَ غُصْنَ شَوْكٍ عَلَى الطَّرِيقِ فَأَخْرَهُ، فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ. وَقَالَ: ﴿الشُّهَدَاءُ خَمْسَةٌ: الْمَطْعُونُ، وَالْمَنْبُتُونُ، وَالْغَرِقُ، وَصَاحِبُ الْهَدْمِ، وَالشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى﴾

947

Ebû Hüreyre (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Vaktiyle bir adam yolda yürürken bir dikenli dal buldu ve onu yoldan dışarıya attı. Allah da onun bu amelini kabul edip günahlarını bağışladı.” Daha sonra Rasûlullah (a.s.m.) sözüne devamla şöyle buyurdu: “Beş kısım şehit vardır: (1) Veba gibi bulaşıcı hastalıklardan ölen, (2) iç hastalıklarından ölen, (3) suda boğulan, (4) yıkık altında kalıp ölen ve (5) Allah yolunda öldürülüp şehit olan.”

(Buhârî, Ezan: 32; Müslim, İmâre: 164; Tirmizî, Birr: 38.)

عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي بِحَضْرَةِ الْعَدُوِّ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ أَبْوَابَ الْجَنَّةِ تَحْتَ ظِلَالِ الشُّيُوفِ﴾ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ رَثُّ الْهَيْئَةِ: أَأَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَذْكُرُ؟ قَالَ: نَعَمْ. فَزَجَعَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ: أَقْرَأُ عَلَيْكُمُ السَّلَامَ وَكَسَرَ جَفَنَ سَيْفِهِ فَضَرَبَ بِهِ حَتَّى قُتِلَ.

948

Ebû Mûsa el-Eş'ârî'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Babamın düşmanla yüz yüze iken şöyle dediğini işittim:

"Rasûlullah (a.s.m.), 'Hiç şüphesiz ki, cennetin kapıları, kılıçların gölgesi altındadır [Cennet cihad edenlere layıktır]' buyurdu." Bunun üzerine kalabalık içinden hırpanî kılıklı bir adam, "Bunu bizzat Rasûlullah'tan sen işittin mi?" diye sordu. Ebû Mûsa el-Eş'ârî, "Evet" cevabını verdi.

Adam hemen arkadaşlarının yanına döndü ve arkadaşlarına, 'Haydi Al-laha ısmarladık!' dedi ve kılıcının kınını kırdı. Sonra şehit edilinceye kadar savaştı.

(Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 23.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ وَلَمْ يُحَدِّثْ بِهِ نَفْسَهُ مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنْ نِفَاقٍ﴾

949

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Allah yolunda cihad etmeden ve cihad yapmayı arzu etmeden ölen kimse, bir nevi münâfıklık üzerine ölmüş olur."

(Müslim, İmâre: 158; Neseî, Cihad: 2.)

İslâm âlimlerinin çoğunluğu, hadisteki hükmün, cihadın mutlak zaruret haline geldiği zamanlarla ilgili olduğu kanaatindedirler. Böyle zamanlarda cihad arzusu içinde olmadan ölen kimseler, bir nevî münâfıklık içinde olmuş olurlar.

عَنْ كَعْبِ بْنِ مُرَّةٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ شَابَ شَيْئَةً فِي سَبِيلِ

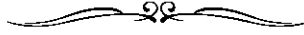
950

اللَّهُ كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿﴾

Ka'b bin Mürre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Her kim Allah yolunda çalışarak, ihtiyarlayıp saçlarını ağartırsa, bu kendisi için Kıyâmet Gününde bir nur olur.”

(Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 9; Neseî, Cihad: 26.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهُ: ﴿يَا أَبَا سَعِيدٍ مَنْ رَضِيَ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ، فَعَجِبَ لَهَا أَبُو سَعِيدٍ فَقَالَ: أَعِذْهَا عَلَيَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَفَعَلَ، ثُمَّ قَالَ: وَأُخْرَى يُزْفَعُ بِهَا الْعَبْدُ مِائَةَ دَرَجَةٍ فِي الْجَنَّةِ مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، قَالَ: وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﴿﴾

951

Ebû Saîd Hudrî (r.a.) rivâyet etmiştir:

Hz. Peygamber (a.s.m.) kendisine, “Ey Ebû Saîd, Rab olarak Allah'ı, din olarak İslâm'ı, peygamber olarak da Muhammedi (a.s.m.) kabul ve tasdik eden kimse cenneti hak etmiş olur” buyurdu.

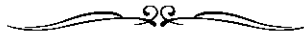
Bu söz üzerine Ebû Saîd şaşırmış ve “Yâ Rasûlallah, bu sözleri benim için tekrar eder misiniz?” demişti.

Rasûlullah (a.s.m.) önceki sözlerini tekrar etti. Sonra da “Bir şey daha var ki, kulun, sayesinde cennetteki makamı yüz derece daha yükseltilir. Her iki derecenin arası ile yerle gök arası gibidir” buyurdu.

Ebû Saîd, “Nedir o, ey Allah'ın Rasûlü?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), “Allah yolunda cihad etmektir. Allah yolunca cihad etmektir” buyurdu.

(Müslim, İmâre: 116.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أُمِّ حَرَامٍ، وَهِيَ خَالَةُ أَنَسٍ. قَالَتْ: أَتَانَا النَّبِيُّ

ﷺ فَقَالَ عِنْدَنَا، فَاسْتَيْقِظَ وَهُوَ يَضْحَكُ، فَقُلْتُ: مَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي! قَالَ: ﴿أَرَيْتُ قَوْمًا مِنْ أُمَّتِي يَرْكَبُونَ ظَهَرَ الْبَحْرِ كَالْمُلُوكِ عَلَى الْأَسْرَةِ﴾ فَقُلْتُ: ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ، قَالَ: ﴿فَإِنَّكَ مِنْهُمْ﴾ قَالَتْ: ثُمَّ نَامَ فَاسْتَيْقِظَ أَيْضًا وَهُوَ يَضْحَكُ، فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ مِثْلَ مَقَالَتِهِ، فَقُلْتُ: ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ. قَالَ: ﴿أَنْتِ مِنَ الْأَوَّلِينَ﴾ قَالَ: فَتَزَوَّجَهَا عِبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ بَعْدُ، فَعَزَا فِي الْبَحْرِ فَحَمَلَهَا مَعَهُ، فَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ قُرْبَتْ لَهَا بَعْلَةٌ فَرَكِبَتْهَا، فَصَرَعَتْهَا فَاَنْدَقَتْ عَنْقَهَا. 952

Enes bin Mâlik (r.a.) teyzesi Ümmü Haram'dan rivâyet ediyor:

Ümmü Harâm (r.a.) şöyle dedi.

"Bir gün Hz. Peygamber (a.s.m.) bize geldi ve kuşluk uykusuna yattı. Sonra gülümseyerek uyandı.

"Ben 'Anam babam sana feda olsun yâ Rasûlullah! Sizi güldüren hâdise nedir?" diye sordum.

"Rasûlullah (a.s.m.), 'Ümmetimden bir cemaatin, kralların tahtta kurulması gibi, deniz üstündeki gemilere binip cihad yoluna çıktıklarını gördüm' dedi.

"Ben, 'Allah'a dua et, beni de onlardan kılın' dedim.

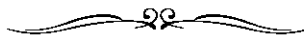
"Rasûlullah (a.s.m.), 'Sen onlardan birisin' buyurdu.

"Daha sonra tekrar yattı ve yine gülümseyerek uyandı. Ben yine niçin gülümsediğini sordum. Önceki gibi cevap verdi. Ben yine, 'Beni de onlardan kılması için Allah'a dua eder misin?' dedim.

"Rasûlullah (a.s.m.), 'Sen önceki cemaattensin' buyurdu."

Enes bin Mâlik (r.a.) der ki: "Ümmü Harâm, daha sonra Ubâde bin Sâmî ile evlendi. Bir müddet sonra Ubâde [Kıbrıs'ın fethi için tertip edilen] deniz gazasına katıldı ve Ümmü Harâm'ı yanında götürdü. O da kocasıyla birlikte savaşa katıldı. [Kıbrıs seferi dönüşünde] Ümmü Harâm'a binmesi için bir katır getirildi. Bindi, fakat silkeleyerek Ümmü Harâm'ı düşürdü ve boynu kırılarak orada şehit düştü."

(Buhârî, Cihad: 8; Müslim, İmâre: 160; Neseî, Cihad: 40; İbn Mâce, Cihad: 10.)

عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿الشُّهَدَاءُ أَرْبَعَةٌ: رَجُلٌ مُؤْمِنٌ جَيِّدٌ الْإِيمَانِ لَقِيَ الْعَدُوَّ فَصَدَّقَ اللَّهَ حَتَّى قُتِلَ، فَذَلِكَ الَّذِي يَرْفَعُ النَّاسُ أَعْيُنَهُمْ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ هَكَذَا، وَرَفَعَ رَأْسَهُ حَتَّى وَقَعَتْ قَلَنْسُوتُهُ، وَرَجُلٌ مُؤْمِنٌ جَيِّدٌ الْإِيمَانِ لَقِيَ الْعَدُوَّ فَكَأَنَّمَا ضُرِبَ جِلْدُهُ بِشَوْكٍ طَلَحَ مِنَ الْجُبْنِ أَتَاهُ سَهْمٌ غَزِبَ فَقَتَلَهُ فَهُوَ فِي الدَّرَجَةِ الثَّانِيَةِ، وَرَجُلٌ مُؤْمِنٌ خَلَطَ عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا لَقِيَ الْعَدُوَّ فَصَدَّقَ اللَّهَ حَتَّى قُتِلَ فَذَلِكَ فِي الدَّرَجَةِ الثَّالِثَةِ، وَرَجُلٌ مُؤْمِنٌ أَسْرَفَ عَلَى نَفْسِهِ لَقِيَ الْعَدُوَّ فَصَدَّقَ اللَّهَ حَتَّى قُتِلَ فَذَلِكَ فِي الدَّرَجَةِ الرَّابِعَةِ﴾

953

Ömer'in (bin Hattab'ın) (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Şehitler dört kısımdır: Birincisi, imanı kuvvetli mü'min ki; düşmanla karşı karşıya gelmiş ve öldürülünceye kadar Allah'a vermiş olduğu söze sadık kalmıştır. İşte Kıyâmet Gününde insanların gözlerini kaldırıp imrenerek bakacağı kimse budur.”

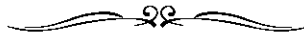
Bu sözü söylerken başını öyle kaldırdı ki, başındaki örtüsü düştü.

“İkincisi, yine imanı kuvvetli mü'mindir ki; düşmanın karşısına çıkmış, fakat derisine muz ağacının dikenini saplanmış gibi bir korku hissettiği sırada, nereden geldiği bilinemeyen bir okla öldürülmüştür. Bu ikinci derece şehittir.

“Üçüncüsü, iyi amellerine kötüsünü karıştırmış olan mü'mindir ki; düşmanın karşısına çıkmış ve öldürülünceye kadar Allah'a verdiği söze sadık kalmıştır. Bu da üçüncü derece bir şehittir.

“Dördüncüsü de, günahkâr olan mü'mindir ki, düşmanla karşı karşıya gelmiş ve öldürülünceye kadar Allah'a verdiği söze sadık kalmıştır. İşte bu da dördüncü derecede bir şehittir.”

(Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 14.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: مَرَّ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِشُعْبٍ فِيهِ عَيْنَةٌ مِنْ مَاءٍ عَذْبَةٍ فَأَعْجَبَتْهُ لَطِيبُهَا فَقَالَ: لَوْ اعْتَزَلْتُ النَّاسَ فَأَقَمْتُ فِي

هَذَا الشَّعْبِ، وَلَنْ أَفْعَلَ حَتَّى أَسْتَأْذِنَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَذَكَرَ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ﴿لَا تَفْعَلْ فَإِنَّ مَقَامَ أَحَدِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهِ فِي بَيْتِهِ سَبْعِينَ عَامًا، أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ الْجَنَّةَ، اغْزُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، مَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فُوقَ نَاقَةٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ﴾

954

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) Sahabelerinden biri, tatlı su kaynağı bulunan bir vadiye rastladı. Burasının güzelliği hoşuna gitti ve "Keşke insanların arasından ayrılıp şu vadide yaşasam. Ama Rasûlullah'tan (a.s.m.) müsaade almadan bunu yapmamalıyım" diyerek durumu Rasûlullah'a anlattı. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

"Bunu yapma! Zira birinizin Allah yolunda cihad ederek kazanacağı makam, evinde kılacağı yetmiş yıllık namazından daha üstündür. Allah'ın sizi affedip cennete koymasını istemez misiniz? Öyle ise Allah yolunda savaşın. Her kim, Allah yolunda bir deve sağılacak kadar müddetle savaşırsa, cennet ona vâcib olur."

(Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 17.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا تَعُدُّونَ الشَّهِيدَ فِيكُمْ؟ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، قَالَ: إِنَّ شُهَدَاءَ أُمَّتِي إِذَا لَقِيلَ، قَالُوا: فَمَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: مَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ مَاتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ مَاتَ فِي الطَّاعُونَ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ مَاتَ فِي الْبُطْنِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَالْغَرِيقُ شَهِيدٌ﴾

955

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), "Siz kimleri şehit sayıyorsunuz?" diye sordu.

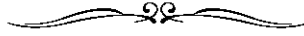
Sahabîler, "Yâ Rasûlallah, Allah yolunda öldürülen kimseyi" dediler.

Rasûlullah (a.s.m.), "Öyle olunca ümmetimin şehitleri çok az olur" buyurdu.

Sahabîler, “Yâ Rasûlallah, öyle ise kimler şehittir?” dediler.

Rasûlullah (a.s.m.), “Allah yolunda öldürülen şehittir. Allah yolunda ölen şehittir. Veba hastalığından ölen şehittir. Suda boğularak ölen şehittir. İç hastalıklarından ölen şehittir” buyurdu.

(Müslim, İmâre: 165.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ أَحَدٍ يَدْخُلُ
الْجَنَّةَ، يُحِبُّ أَنْ يَرْجَعَ إِلَى الدُّنْيَا، وَأَنْ لَهُ مَا عَلَى الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ
غَيْرِ الشَّهِيدِ، فَإِنَّهُ يَتَمَنَّى أَنْ يَرْجَعَ فَيَقْتُلَ عَشْرَ مَرَّاتٍ، لِمَا يَرَى مِنَ
الْكَرَامَةِ﴾

956

Enes bin Mâlik'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Cennete girenlerden hiçbirisi, yeryüzünde bulunan şeylere sahip olmak için dahi olsa, tekrar dünyaya dönmeyi arzu etmez. Ancak şehit müstesnadır. Çünkü şehit, gördüğü mükâfat ve ikramdan dolayı, dünyaya dönmeyi ve Allah yolunda on defa öldürülmeyi temenni eder.”

(Müslim, İmâre: 109; Neseî, Cihad: 29.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَامَ فِيهِمْ
فَذَكَرَ لَهُمْ أَنَّ الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْإِيمَانَ بِاللَّهِ أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ، فَقَامَ
رَجُلٌ وَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتُكْفَرُ عَنِّي
خَطَايَايَ؟ فَقَالَ: ﴿نَعَمْ وَأَنْتَ صَابِرٌ مُحْتَسِبٌ مُقْبِلٌ غَيْرُ مُدْبِرٍ إِلَّا الدِّينَ
فَإِنَّ جَنبَرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لِي ذَلِكَ﴾

957

Abdullah bin Ebû Katâde (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.), insanlara, Allah yolunda cihad ve Allah'a iman etmenin, amellerin en hayırlısı olduğunu söyleyince, aralarından birisi kalkıp, “Ey Allah'ın Rasûlü, Allah yolunda savaşırken ölsem, Allah günahlarımı bağışlar mı?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), “Evet! Eğer sabreder, mükâfatını sadece Allah’tan bekler, önde gidip geri kalmayarak savaşırsan affeder. Ancak, kul hakları müstesnadır. Bunun böyle olduğunu Cebrail (a.s.) bana söyledi.”

(Neseî, Cihad: 34.)

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: ﴿الْغَزَاُ غَزَاُانِ فَأَمَّا مَنْ ابْتَغَى
وَجْهَ اللَّهِ وَأَطَاعَ الْإِمَامَ وَأَنْفَقَ الْكَرِيمَةَ وَيَأْسَرَ الشَّرِيكَ وَاجْتَنَبَ الْفَسَادَ
فَإِنَّ نَوْمَهُ وَنَبِيَّهُ أَجْرٌ كُلُّهُ، وَأَمَّا مَنْ غَزَاَ فَخْرًا وَرِيَاءً وَسُمْعَةً وَعَصَى
الْإِمَامَ وَأَفْسَدَ فِي الْأَرْضِ فَإِنَّهُ لَمْ يَزِجْ بِالْكَفَافِ﴾

Muaz bin Cebel (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Savaş iki maksatla yapılır. Bir kimse Allah’ın rızasını kazanmak maksadıyla kumandana itaat eder, en değerli malını bu yolda harcar, cihad arkadaşına yardımcı olur, kötülükten kaçınırsa, onun uykusuna da, uyanıklığına da mükâfat vardır. Diğer bir kimse böbürlenme, şöhret ve gösteriş için savaşır, kumandana karşı gelir, yeryüzünde bozgunculuk çıkarırsa bu da ancak günah kazanmış olarak döner.”

(Ebû Dâvûd, Cihad: 25; Neseî, Cihad.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿عُرِضَ عَلَيَّ أَوَّلُ ثَلَاثَةٍ
يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ: شَهِيدٌ وَعَفِيفٌ مُتَعَفِّفٌ وَعَبْدٌ أَحْسَنَ عِبَادَةَ اللَّهِ وَنَصَحَ
لِمَوَالِيهِ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“İlk olarak cennete girecek üç grup insan bana gösterildi. Bunlar; şehit, haramdan kaçınmış ve kaçınmakta olan iffetli kimse ve Allah’a karşı ibadetini güzelce yerine getirip, efendilerine de nasihatte bulunan köledir.”

(Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 13.)

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ قَطْرَتَيْنِ وَأَثَرَيْنِ: قَطْرَةٌ مِنْ دُمُوعٍ فِي خَشْيَةِ اللَّهِ وَقَطْرَةٌ دَمٍ تُهْرَاقُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. وَأَمَّا الْأَثَرَانِ فَأَثَرٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَثَرٌ فِي فَرِيضَةٍ مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ﴾

960

Ebû Ümâme'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Hiçbir şey Allah’a iki damla ve iki adımdan daha sevgili değildir. Bunlardan biri, Allah korkusundan dolayı akan gözyaşı; diğeri de, Allah yolunda akıtılan kan damlasıdır. İki adımdan biri, Allah yolunda atılan adım, diğeri de Allah’ın emirlerinden birini yerine getirmek için atılan adımdır.”

(Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 26.)

عَنْ جَابِرٍ قَالَ رَجُلٌ يَوْمَ أُحُدٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيْنَ أَنَا إِنْ قُتِلْتُ؟ قَالَ: ﴿فِي الْجَنَّةِ، فَأَلْفَى تَمَرَاتٍ كُنَّ فِي يَدِهِ ثُمَّ قَاتَلَ حَتَّى قُتِلَ﴾

961

Câbir (r.a.) rivâyet ediyor:

Uhud Savaşı esnasında, birisi Rasûlullah’a (a.s.m.), “Allah yolunda savaşırken ölürsem ben nereye giderim?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.) “cennete” buyurdu. Bunun üzerine o adam elinde bulunan hurmaları attı ve şehit oluncaya kadar savaştı.

(Neseî, Cihad: 31.)

عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي النَّبِيتِ فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّكَ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، ثُمَّ تَقَدَّمَ فَقَاتَلَ حَتَّى قُتِلَ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿عَمِلَ هَذَا يَسِيرًا وَأَجَرَ كَثِيرًا﴾

962

Berâ (r.a.) rivâyet ediyor:

Nebîtoğullarından bir adam Rasûlullah’a (a.s.m.) gelerek, “Allah’tan başka ilâh olmadığına, senin de Allah’ın kulu ve Rasûlü olduğuna şehâdet ede-

rim” dedi. Sonra gidip şehit düşünceye kadar savaştı. Bunun üzerine Peygamberimiz (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Bu adam az amel yaptı, fakat çok mükâfata erişti.”

(Buhârî, Cihad: 13; Müslim, İmâre: 144.)

عَنْ سَلْمَانَ الْخَيْرِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ رَابَطَ يَوْمًا وَلَيْلَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَانَ لَهُ كَأَجْرِ صِيَامِ شَهْرٍ وَقِيَامِهِ وَمَنْ مَاتَ مُرَابِطًا أُجِرِيَ لَهُ مِثْلُ ذَلِكَ مِنَ الْأَجْرِ وَأُجِرِيَ عَلَيْهِ الرِّزْقُ وَأَمِنَ مِنَ الْفُتَانِ﴾ 963

Selmânü'l-Hayr (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kim Allah yolunda bir gün ve gece nöbet tutarsa, bir ay nafil oruç tutup, ibadet etmiş gibi sevap alır. Ve her kim nöbet tutarken ölürse aynı mükâfata nail olur. Amel defteri kapanmaz. Kabir azabından da korunmuş olur.”

(Neseî, Cihad: 39; Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 2; İbn Mâce, Cihad: 7.)

عَنْ حَسَنَاءَ بِنْتِ مُعَاوِيَةَ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ فِي الْجَنَّةِ؟ قَالَ: ﴿النَّبِيُّ فِي الْجَنَّةِ، وَالشَّهِيدُ فِي الْجَنَّةِ، وَالْمَوْلُودُ فِي الْجَنَّةِ، وَالْوَيْدُ فِي الْجَنَّةِ﴾ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ. 964

Hesnâ binti Muâviye (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'a (a.s.m.), “Kimler cennetlidir?” diye soruldu. O şöyle cevap verdi:

“Peygamber cennetlidir, şehit cennetlidir, erginlik çağına varmadan ölen çocuk cennetlidir. Bir de câhiliye devrinde olduğu gibi, diri diri toprağa gömülen çocuk cennetlidir.”

(Ebû Dâvûd, Cihad: 25.)

عَنِ الْمُقْدَامِ بْنِ مَعْدٍ يَكْرِبُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: ﴿لِلشَّهِيدِ عِنْدَ اللَّهِ

سِتُّ خِصَالٍ، يُغْفَرُ لَهُ فِي أَوَّلِ دَفْعَةٍ، وَيَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ، وَيُجَارُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَيَأْمَنُ مِنَ الْفَرْعِ الْأَكْبَرِ، وَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ تَاجٌ مِنَ الْوَقَارِ، الْيَاقُوتَةُ مِنْهَا خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا، وَيُرَوِّجُ اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ مِنَ الْحُورِ، وَيُشَفِّعُ فِي سَبْعِينَ مِنْ أَقَارِبِهِ ﴿

Mikdâm bin Ma'dikerib'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Şehitin Allah yanında altı üstünlüğü vardır:

“1. Kanının ilk dökülüşü sırasında affedilir ve cennetteki makamını görür.

“2. Kabir azabından korunur.

“3. En büyük korkudan (Kıyâmetin dehşetinden) emin olur.

“4. Başına vakar tacı giydirilir ki, o tacın yakutu dünya ve içindeki her şeyden daha değerlidir.

“5. Yetmiş cennet hurisi, ikisi de dünya hanımlarından olmak üzere yetmiş iki hanımla evlendirilir.

“6. Akrabasından yetmiş kişiye şefaate etme izni verilir.”

(Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 25; İbn Mâce, Cihad: 16.)

عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿يُشَفِّعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلَاثَةٌ: الْأَنْبِيَاءُ، ثُمَّ الْعُلَمَاءُ، ثُمَّ الشُّهَدَاءُ﴾

Osman bin Affan (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kıyâmet Günü üç sınıf insan şefaatte bulunur: Peygamberler, âlimler ve şehitler.”

(İbn Mâce, Zühd: 37.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿عَيْنَانِ لَا تَمْسُهُمَا النَّارُ: عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾

İbn Abbas (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Cehennem ateşi iki göze dokunmaz: Allah korkusundan ağlayan göz ve Allah yolunda gece nöbet bekleyen göz.”

(Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 12.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ نُودِيَ فِي الْجَنَّةِ يَا عَبْدَ اللَّهِ هَذَا خَيْرٌ فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّلَاةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّلَاةِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجِهَادِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجِهَادِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّدَقَةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصِّيَامِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الرِّيَّانِ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، مَا عَلَى الَّذِي يُدْعَى مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ كُلِّهَا مِنْ ضَرُورَةٍ هَلْ يُدْعَى أَحَدٌ مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ كُلِّهَا قَالَ: ﴿نَعَمْ وَأَزْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ﴾

968 Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.), şöyle buyurmuştur:

“Kim Allah rızası için çift sadaka verirse [bir görüşe göre bir çift savaş hayvanı] cennette, ‘Ey Allah’ın sevgili kulu! Buraya gel, bu kapıda büyük hayır ve bereket vardır’ diye herbir kapının görevlisi onu davet eder. Çok namaz kılanlar cennetin namaz kapısından, mücahidler cihad kapısından, çok sadaka verenler sadaka kapısından, oruçlular Reyân kapısından davet edilirler.”

Bunun üzerine Ebû Bekr (r.a.), “Bir kişi bu kapıların hepsinden birden davet edilebilir mi?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), “Evet, hepsinden davet olunur. Senin bunlardan birisi olacağını ümid ederim.” dedi.

(Müslim, Zekât: 86; Neseî, Cihad: 20.)

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ: جَاءَ رَجُلٌ بِنَاقَةٍ مَخْطُومَةٍ فَقَالَ: هَذِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَكَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَبْعُمِائَةِ نَاقَةٍ كُلُّهَا مَخْطُومَةٌ﴾

Ebû Mes'ûd el-Ensârî'den rivâyet edilmiştir:

Bir zât, yuları boynunda bir deve getirdi ve “Bu deveyi Allah yolunda sadaka olarak veriyorum” dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), “Bu bir deveye karşılık sana Kıyâmet Gününde hepsi de yularlı olmak üzere yedi yüz deve verilecektir” buyurdu.

(Müslim, İmâre: 132; Neseî, Cihad: 46.)

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿سَتُفْتَحُ عَلَيْكُمُ الْأُمُصَارُ وَسَتَكُونُ جُنُودَ مُجَنَّدَةٍ يُقَطَّعُ عَلَيْكُمُ فِيهَا بُعُوثٌ فَيَكْرَهُ الرَّجُلُ مِنْكُمُ الْبُعْثَ فِيهَا فَيَتَخَلَّصُ مِنْ قَوْمِهِ ثُمَّ يَتَصَفَّحُ الْقَبَائِلَ يَغْرِضُ نَفْسَهُ عَلَيْهِمْ يَقُولُ: ﴿مَنْ أَكْفَهَ بَعْثَ كَذَا، مَنْ أَكْفَهَ بَعْثَ كَذَا، أَلَا وَذَلِكَ الْأَجِيرُ إِلَى آخِرِ قَطْرَةٍ مِنْ دَمِهِ﴾

970

Ebû Eyyûb (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Sizler şehirler fethedeceksiniz. Büyük bir ordunuz olacak. Her beldeye, nüfusuna göre asker vermek durumunda kalacaksınız. Böyle olunca birisi çıkıp askere gitmek istemeyecek, kavminden kaçıp başka kabileler arasına gidecek ve durumunu onlara söyleyerek, “Kim bana şu kadar ücret verirse, onun yerine askerlik yaparım” diyecek. Dikkat ediniz, bu adam, kanının son damlasına kadar para için savaşmış olur. Allah yolunda savaşmış olmaz.”

(Ebû Dâvûd, Cihad: 28.)

عَنْ حُرَيْمِ بْنِ فَاتِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ أَنْفَقَ نَفَقَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَتَبْتُ لَهُ بِسَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ﴾

971

Hüreyim bin Fâtik'ten (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim Allah yolunda bir şey harcarsa, ona yedi yüz misli sevap verilir.”

(Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 4; Neseî, Cihad: 45.)

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَغْنَمِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلذَّكْرِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُرَى مَكَانَهُ فَمَنْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ قَالَ: ﴿مَنْ قَاتَلَ لِيَتَكُونَ كَلِمَةً لِلَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾

972

Ebû Mûsa el-Eş'ârî (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Bir kimse Rasûlullah'a (a.s.m.) gelip, "Bir adam var; ganimet için çarpışıyor, diğer bir adam şöhret için savaşıyor, bir başka adam da yiğitliğini göstermek için savaşıyor. Şu halde Allah yolunda cihad eden kimdir?" diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), "Kim Allah'ın dinini her şeyin üstünde tutup yaymak için cihad ederse, o, Allah yolunda savaşmış olur" buyurdu.

(Müslim, İmâre: 149; İbn Mâce, Cihad: 13.)

عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿حُزْمَةُ نِسَاءِ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ كَحُزْمَةِ أُمَّهَاتِهِمْ، وَمَا مِنْ رَجُلٍ مِنَ الْقَاعِدِينَ يَخْلُفَ رَجُلًا مِنَ الْمُجَاهِدِينَ فِي أَهْلِهِ فَيُحُونُهُ فِيهِمْ إِلَّا وَقَفَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَأْخُذُ مِنْ عَمَلِهِ مَا شَاءَ فَمَا ظَنُّكُمْ﴾

973

Büreyde'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Mücâhid hanımlarının cihada katılmayanlara haram oluşu, tıpkı annelerinin kendilerine haram oluşu gibidir. Her kim mücahidlerden birinin ailesinin işleri konusunda bir vazife alır da, ona riayet etmeyip, hainlik ederse, Kıyâmet Günü bu adam mücahidin karşısında durdurulur ve o onun sevabından istediği kadar alır. Bu emanete ihanet etmiş olan adamın sevabından geride bir şey kalacağını mı sanıyorsunuz?"

(Müslim, İmâre: 139; Ebû Dâvûd, Cihad: 11; Neseî, Cihad: 47.)

عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

974 فَقَدْ غَزَا وَمَنْ خَلَفَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا ﴿

Zeyd bin Hâlid (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kim Allah yolunda cihada çıkan bir kimsenin ihtiyaçlarını karşılarsa, biz-zat kendisi cihad etmiş gibi olur. Kim evine dönünceye kadar cihada gitmiş olan kimsenin işlerini çekip çevirirse, o da savaşa iştirak etmiş gibi olur.”

(Buhârî, Cihad: 38; Ebû Dâvûd, Cihad: 20; Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 6.)

عَنْ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلَغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَإِنْ مَاتَ فِي فِرَاشِهِ﴾

975 Sehl bin Huneyf (r a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu ri-vâyet ediyor:

“Kim ihlâsla samimi olarak şehit olmayı Allah’tan dilerse, yatağında bile ölse, Allah onu şehitler makamına ulaştırır.”

(Müslim, İmâre: 157; Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 19; İbn Mâce, Cihad: 15.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْجِهَادُ وَاجِبٌ عَلَيْكُمْ مَعَ كُلِّ أَمِيرٍ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ، وَالصَّلَاةُ وَاجِبَةٌ عَلَيْكُمْ خَلْفَ كُلِّ مُسْلِمٍ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ وَإِنْ عَمِلَ الْكَبَائِرَ، وَالصَّلَاةُ وَاجِبَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ، وَإِنْ عَمِلَ الْكَبَائِرَ﴾

976 Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İyi olsun kötü olsun, her kumandanla birlikte cihad etmeniz gerekir. İyi olsun kötü olsun, her Müslümanın arkasında namaz kılmak da lâzımdır. Bü-yük günah işlese de, iyi olsun kötü olsun, her Müslümanın cenaze namazını kılmanız gerekir; her ne kadar büyük günah işlese de.”

(Ebû Dâvûd, Cihad: 31.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ: ﴿لَوْ كَانَ أَحَدٌ

عِنْدِي ذَهَبًا لَسَرْنِي أَنْ أَنْفَقَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَنْ لَا يَأْتِيَ عَلَيْهِ ثَلَاثَةٌ
وَعِنْدِي مِنْهُ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ إِلَّا شَيْءٌ أَرْضُدُهُ فِي دَيْنٍ يَكُونُ عَلَيَّ ﴿٩٧٧﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Ebu'l-Kâsım'ın [Rasûlullah'ın] (a.s.m.) şöyle buyurdu-
ğunu rivâyet eder:

“Keşke, Uhud Dağı kadar altınım olsaydı da, borç için bir kenarda muha-
faza ettiğim birkaç dinar ve dirhem dışında, üç gün geçmeden hepsini Allah
yoluna harcasaydım.”

(Fethü'r-Rabbânî, 14:24, h. no: 77.)

عَنْ صَخْرِ الْغَامِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿اللَّهُمَّ
بَارِكْ لِأُمَّتِي فِي بُكُورِهَا، وَكَانَ إِذَا بَعَثَ سَرِيَّةً أَوْ جَيْشًا بَعَثَهُمْ مِنْ أَوَّلِ
النَّهَارِ وَكَانَ صَخْرٌ رَجُلًا تَاجِرًا وَكَانَ يَبْعَثُ تِجَارَتَهُ مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ
فَأَثَرِي وَكَثُرَ مَالُهُ﴾ ﴿٩٧٨﴾

Sahr el-Gâmidî (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), “Yâ Rabbi, ümmetimin sabahın erken saatlerinde
yaptıkları işleri bereketli kıl!” diye dua ederdi. Hz. Peygamber (a.s.m.) bir
müfreze veya ordu göndereceği zaman, günün ilk vakitlerinde gönderirdi.

Ravi Sahr da ticaretle uğraşır. Mallarını sabahın erken saatlerinde paza-
ra çıkarırdı. Bundan dolayı malı bereketlendi. Büyük servet sahibi oldu.

(İbn Mâce, Ticâre: 34; Tirmizî, Büyû': 66; Ebû Dâvûd, Büyû': 7. Neseî, Büyû': 45.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي
يُقَاتِلُونَ عَلَى الْحَقِّ ظَاهِرِينَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَزَادَ:
حَتَّى يُقَاتِلَ أَخْرَهُمُ الْمَسِيحُ الدَّجَالُ. وَفِي رِوَايَةِ مُسْلِمٍ: لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ
مِنْ أُمَّتِي يُقَاتِلُونَ عَلَى الْحَقِّ ظَاهِرِينَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ ﴿٩٧٩﴾

Câbir'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle bu-
yurmuştur:

“Ümmetimden bir cemaat, Kıyâmete kadar hak uğrunda cihad yapmaya devam edecek. Onlara muhalefet edip düşmanlık yapanlar, onlara bir zarar veremeyecektir.”

(Buhârî, İ'tisâm: 10; Müslim, İman: 247; İbn Mâce, Mukaddime: 1; Tirmizî, Fiten: 51.)

Ebû Dâvûd'da şu ilâve vardır: “Hatta bu cemaatin en son grubu, Mesih Deccâl'la savaşıacaktır” (Cihad: 4).

Müslim'in farklı rivâyeti de şöyledir: “Kıyâmet Gününe kadar, Müslümanlardan bir cemaat, hak için savaşa, muzaffer olarak devam edecektir” (İman: 247).

Peygamberimizin (a.s.m.) kastetmiş olduğu cemaatin, maddî cihaddan ziyade manevî cihadı devam ettirmesi ve bu sahada muvaffak olması daha kuvvetle muhtemeldir. Çünkü eskiden olduğu gibi, artık inananlarla inananmayanlar arasındaki çarpışma ve mücadele, bazı küçük istisnalar dışında fikir, düşünce ve inanç cephesinde devam etmektedir. Bu cihadın vasıtası, artık eskiden olduğu gibi, kılıç, top, tüfek değil; kitleleri tesiri altına alarak yönlendiren gazete, kitap, dergi, televizyon kanalları, internet ağları ve her türlü kitle haberleşme vasıtasıdır. İnananlar açısından cihadda ve mücadelede de insanlar katledilemeyecek, öldürülemeyecek; insanların kafasındaki inançsızlık düşüncesi, küfür öldürülecek ve şahıslar İslâm'a kazandırılacaktır.

Peygamberimiz (a.s.m.) dikkati cemaate çekmesi de çok anlamlıdır. Zamanımızda fertler ne kadar dâhi olurlarsa olsunlar, gayret ve çalışmaları gayet yetersiz kalmakta; birlik içinde hücum eden inançsızlar cephesine karşı mağlup olmaktadır. Şimdi, zaman cemaat zamanıdır. Çünkü küfür ve inançsızlık cemaatler, gruplar, birlikler ve organizasyonlar halinde faaliyet göstermektedir.

عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: أَمَلَى عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَجَاءَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ وَهُوَ يُمِلُّهَا عَلَيَّ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَسْتَطِيعُ الْجِهَادَ لَجَاهَدْتُ وَكَانَ رَجُلًا أَعْمَى فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ وَفَخِذُّهُ عَلَى فَخِذِي فَتَقُلْتُ عَلَيَّ حَتَّى خِفْتُ أَنْ تُرَضَّ فَخِذِي ثُمَّ سَرَى عَنْهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ﴾

Rasûlullah (a.s.m.) bana, “Mü’minlerden özürsüz olarak savaşa katılmayıp, yerlerinde oturup kalanlarla; mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda cihad edenler elbette bir değildir (Nisâ Sûresi, 95)” meâlindeki âyeti yazdırmakta iken (Abdullah) İbn Ümmü Mektûm (r.a.) çıkageldi.

“Yâ Rasûlallah, eğer cihad etmeye gücüm yetseydi, ben de cihad yapardım” dedi. İbn Ümmü Mektûm âmâ birisi idi.

Bunun üzerine Allah Peygamberine vahiy gönderdi. Bu sırada Rasûlullah’ın (a.s.m.) dizi dizimin üzerinde idi. Üzerimde o kadar ağırlık hissettim ki, dizim kırılacak sandım. Sonra Rasûlullah’tan (a.s.m.) vahiy hali geçti.

Allah yukarıdaki âyete ilâveten, “Ancak özür sahibi olanlar hariç” kısmını inzal buyurmuştu.

(Tirmizî, Tefsir-i Kur’ân: 4.)

وَقَالَتْ أُمُّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سَبْعَ غَزَوَاتٍ أَخْلَفُهُمْ فِي رِحَالِهِمْ فَأَصْنَعُ لَهُمُ الطَّعَامَ وَأُدَاوِي الْجَرْحَى وَأَقُومُ عَلَى الْمَرْضَى ﴿

981

Ümmü Atıyye (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) ile birlikte yedi savaşa bulundum. Ben [onlar savaşa iken] onların eşyalarını gözetir, onlara yemek pişirir, yaralıları tedavi eder ve hastalarına bakardım.

(Müslim, Cihad: 142.)

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿سَتُفْتَحُ عَلَيْكُمْ أَرْضُونَ وَيَكْفِيكُمْ اللَّهُ فَلَا يَنْجِزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يُلْهُو بِأَسْهُمِهِ﴾

982

Ukbe bin Âmir’den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İleride ülkeler fethetmiş olacaksınız. Cenâb-ı Hakk’ın yardımı size kâfi gelecektir. Öyle ise, hiçbiriniz ok atışı yapmaktan geri durmasın.”

(Müslim, İmâre: 168; Müsned, 4:56.)

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ عَلِمَ الرَّمِي ثُمَّ تَرَكَهُ فَلَيْسَ مِنِّي﴾
983

Ukbe bin Âmir'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim ok atmasını öğrenip, sonra da sünnet olduğunu bile bile terk ederse bizden değildir.”

(Müslim, İmâre: 169.)

عَنْ عُرْوَةَ الْبَارِقِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ الْأَجْرُ وَالْمَغْنَمُ﴾
984

Urve el-Bârikî (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Atların alınlarına dökülen yelelerinde, Kıyâmete kadar mükâfat ve ganimet düğümlenmiştir.”

(Müslim, İmâre: 98; Tirmizî, Cihad: 19.)

Hadislerde ve âyet-i kerimelerde at besleme ve ok atma teşvik edilmiş ve iyiliklerinden söz edilmiştir. Şüphesiz ki bu, atların ve ok atmanın o devrin şartları içinde cihâd için en önemli vasıta oluşlarından dolayıdır. Zamanımızda ise maddî cihad söz konusu olduğunda okun, atın yerini top, tüfek ve tank gibi savaş malzemeleri; manevî cihadda da kitap, gazete, dergi ve her türlü mesaj yayma vasıtasının aldığı değerlendirilmelidir.

عَنْ أَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي سَرِيَّةٍ فَصَبَّحْنَا الْحُرَفَاتِ مِنْ جُهَيْنَةَ، فَأَذْرَكْتُ رَجُلًا فَقَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، فَطَعْنَتْهُ فَوَقَعَ فِي نَفْسِي مِنْ ذَلِكَ، فَذَكَرْتُهُ لِلنَّبِيِّ ﷺ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَقَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَقَتَلْتَهُ؟﴾ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّمَا قَالَهَا خَوْفًا مِنَ السِّلَاحِ.

قَالَ: ﴿أَفَلَا شَقَقْتَ عَنْ قَلْبِهِ حَتَّى تَعْلَمَ أَقَالَهَا أَمْ لَا﴾ فَمَا زَالَ يُكْرِرُهَا
عَلَيَّ حَتَّى تَمَثَّيْتُ أَبِي أَسْلَمْتُ يَوْمَئِذٍ ﴿

985

Üsâme bin Zeyd (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bizi bir müfreze ile cihada göndermişti. Cüheyne kabillesinden Hurukât'a bir sabah baskını yapmıştık. Baskın esnasında ben bir adamla karşılaştım. Hemen "Lâilahe illallah" dedi. Ben de kargımı ona sapladım. Bunun üzerine kalbime bir şüphe düştü. Sonra bunu Hz. Peygamber'e (a.s.m.) durumu anlattım.

Rasûlullah (a.s.m.), "Lâilahe illallah dediği halde mi onu öldürdün?" dedi.

Ben, "Yâ Rasûlallah, o sözü ancak silah korkusundan dolayı söyledi" dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), "Bâri kalbini yarsaydın da, o sözü söyleyip söylemediğini öğrenseydin ya!" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.) bu sözü o kadar çok tekrarlardı ki, "Keşke, o gün yeni Müslüman olmuş olsaydım" dedim.

(Müslim, İman: 158.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ اخْتَبَسَ
فَرَسًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِيْمَانًا بِاللَّهِ وَتَضَدِّيقًا بِوَعْدِهِ فَإِنَّ شِبَعَهُ وَرِيَّةَ وَرَوْتَهُ
وَبَوْلَهُ فِي مِيزَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾

986

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Kim Allah'a inanıp va'dini tasdik ederek Allah yolunda bir at beslerse, o atın yiyip içtiği, idrarı ve pisiği, Kıyâmet Gününde sahibinin terazisinde hasenat olarak yer alır."

(Buhârî, Cihad: 45; Neseî, Hayl: 11.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿انْطَلِقُوا بِاسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ
وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا تَقْتُلُوا شَيْخًا فَاتِيًا وَلَا طِفْلًا صَغِيرًا وَلَا امْرَأَةً

وَلَا تَغْلُوا وَضُمُوا غَنَائِمَكُمْ وَأَصْلِحُوا وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٨٧﴾ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

Enes bin Mâlik (r.a.) Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Allah'ın adıyla, Allah'ın yardımını dileyerek ve Rasûlullah'ın dini uğruna savaşa gidin. Yaşlıları, küçük çocukları ve kadınları öldürmeyin. Hıyanet etmeyin. Ganimetlerinizi toplayın, her şeyi düzgün yapın. Allah her şeyi iyi ve güzel yapanları sever."

(Ebû Dâvûd, Cihad: 82.)

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَيَدْخُلُ بِالسَّهْمِ الْوَاحِدِ ثَلَاثَةَ الْجَنَّةِ: صَانِعُهُ يَخْتَسِبُ فِي صَنْعَتِهِ الْخَيْرَ، وَالرَّامِي بِهِ، وَالْمُمِدُّ بِهِ. وَقَالَ: ازْمُوا وَارْكَبُوا وَلَآنَ تَزْمُوا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ تَرْكَبُوا. وَلَيْسَ اللَّهُو إِلَّا فِي ثَلَاثَةٍ: تَأْدِيبِ الرَّجُلِ فَرَسَهُ، وَمُلَاعَبَتِهِ امْرَأَتَهُ، وَرَمِيهِ بِقَوْسِهِ وَتَبْلِهِ، وَمَنْ تَرَكَ الرُّمِيَّ بَعْدَ مَا عَمِلَهُ رَغْبَةً عَنْهُ فَإِنَّهَا نِعْمَةٌ كَفَرَهَا أَوْ قَالَ كَفَرَهَا بِهَا﴾

Ukbe bin Âmir (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Allah, tek bir ok sebebiyle üç kişiyi cennete koyar: oku hayırlı bir işte kullanmak maksadıyla yapan ustayı, oku atanı ve yardımcı olanı."

"Ok atın ve atlara binin. Ok atmanız bence atlara binmenizden daha iyidir."

"Üç şeyle meşgul olmak, boş şeylerden değildir: Kişinin atını terbiye etmesi, hanımıyla oynaşması, ok ve yay kullanması."

"Ok atmasını bilmek bir nimettir. Kim ok atmasını öğrendikten sonra ondan vazgeçerse, ona karşı küfrân-ı nimette bulunmuş olur."

(Neseî, Hayl: 8.)

عَنْ فُضَالَةَ بْنِ عُيَيْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿الْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ
نَفْسَهُ لِلَّهِ أَوْ قَالَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ﴾

989

Fedâle bin Ubeyd (r.a.) Rasûlullah'tan (a.s.m.) şöyle işittiğini rivâyet ediyor:

“Gerçek mücâhid, Allah için nefsiyle cihad eden kimsedir.”

(Fethü'r-Rabbânî, 4:10, h. no: 29.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: وَجَدْتُ امْرَأَةً مَقْتُولَةً فِي بَعْضِ
مَغَارِي النَّبِيِّ ﷺ، فَتَهَى عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ

990

(Abdullah) İbn Ömer (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Peygamberimiz (a.s.m.) [Mekke Fethi esnasında] yolda öldürülmüş bir kadın cesedi buldu. Bunun üzerine kadınları ve çocukları öldürmeyi yasak etti.

(İbn Mâce, Cihad: 30; Tirmizî, Siyer: 19.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْضِ
أَيَّامِهِ الَّتِي لَقِيَ فِيهَا الْعَدُوَّ انْتَهَرَ حَتَّى مَالَتِ الشَّمْسُ ثُمَّ قَامَ فِي النَّاسِ
فَقَالَ: ﴿أَيُّهَا النَّاسُ لَا تَتَمَتُّوا لِقَاءَ الْعَدُوِّ، وَسَلُّوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ، فَإِذَا
لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ، ثُمَّ قَالَ:
اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ وَمُجْرِيَ السَّحَابِ وَهَازِمَ الْأَحْزَابِ اهْزِمْهُمْ
وَانْصُرْنَا عَلَيْهِمْ﴾

991

Abdullah bin Ebû Evfâ (r.a.) rivâyet ediyor:

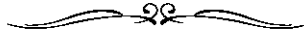
Rasûlullah (a.s.m.) düşmanla karşı karşıya geldiği bazı günlerde, güneş batmaya yüz tutuncaya kadar bekler ve sonra askere hitaben şöyle konuşurdu:

“Ey insanlar! Düşmanla karşı karşıya gelmeyi temenni etmeyiniz. Allah'tan afiyet dileyiniz. Fakat karşılaştığınız zaman da harbin şiddet ve deh-

şetine karşı sabrediniz. Ve şunu da iyi biliniz ki, cennet kılıçların gölgesi altındadır.”

Daha sonra şöyle dua ederdi: “Ey kitabı indiren, bulutları yürüten ve düşman saflarını bozguna uğratan Allahım! Onları perişan et ve bizi onlara karşı muzaffer kıl.”

(Buhârî, Cihad: 112; Müslim, Cihad: 19; Ebû Dâvûd, Cihad: 89.)

عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يُذِلَّ نَفْسَهُ﴾ قَالُوا: وَكَيْفَ يُذِلُّ نَفْسَهُ؟ قَالَ: يَتَعَرَّضُ مِنَ الْبَلَاءِ لِمَا لَا يُطِيقُهُ

992

Huzeyfe'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuyor:

“Kendisini küçük düşürmesi mü'mine yakışmaz!” Sahabîler, “Mü'min kendisini nasıl küçük düşürür?” diye sordular. Rasûl-i Ekrem (a.s.m.), “Üstesinden gelemeyeceği bir işi omuzlamakla” buyurdu.

(İbn Mâce, Fiten: 21.)

Müslüman, imkânlarını, gücünü ve enerjisini gayet dikkatli ve hesaplı kullanmak mecburiyetindedir. Bunun için, ancak kuvvetli bir ihtimalle kazanmayı ve başarmayı umduğu meselelere yönelmeli ve o konularda gayret göstermelidir. Mağlûbiyetin peşinen gözüktüğü ve netice alınmasının sebepleri noktasında imkânsız görüldüğü işlerin peşine düşmemelidir. Öyle yaptığı takdirde, belâ ve musibete peşinen davetiye çıkarır ve hadiste ifade edildiği gibi, “kendisini küçük düşürmüş” olur. Bunun zararı ise sadece kendisine değil, başkalarına da dokunur.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ﴾

993

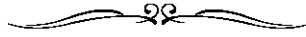
Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Hiç şüphe yok ki, Allah, bu dini fâcir, günahkar bir kimse ile dahi kuvvetlendirir.”

(Buhârî, Cihad: 182; Müslim, İman: 178.)

İslâm'a ve İslâmî değerlere karşı, tavır ve düşünceleri önceden bilinen bazı kimselerin, İslâm'ın lehinde birtakım faaliyetlerde bulunmaları Müslümanlar arasında zaman zaman bazı yanlış anlamalara sebebiyet verebilmektedir. Hadis-i şerif işte böyle zamanlar için Müslümanlara ışık tutmakta ve yol göstermektedir. Müslümana düşen, bu hadisin ışığında düşünerek, o neviden fâcir ve fâsık kimseleri, Cenab-ı Hakk'ın dini için istihdam ettiğini, kullandığını nazara alarak, onların değişmiş olacaklarını düşünmemektir. Kâfir, zâlim ve günahkâr olan o tip kimselere sahip ve taraftar çıkıp, müdafaa etmemek, onların günah ve hatalarına destek olmamaktır.

Şüphesiz ki, bu nevi kimseler İslâm'ın lehine ve faydasına gibi görünen hareketleri başka maksatla yapmaktadırlar. Ve o maksatlarına göre de muamele göreceklerdir. O tavır ve hareketin dünyada faydası Müslümanlara olacak, ancak o şahısların ondan, âhirette istifadeleri söz konusu olmayacaktır.

عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَمَرَ أَمِيرًا عَلَى جَيْشٍ أَوْ سَرِيَّةٍ أَوْصَاهُ فِي خَاصَّتِهِ بِتَقْوَى اللَّهِ وَمَنْ مَعَهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ خَيْرًا ثُمَّ قَالَ: اغْزُوا بِاسْمِ اللَّهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، قَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ، اغْزُوا وَلَا تَغْلُوا وَلَا تَغْدِرُوا وَلَا تَمْثُلُوا وَلَا تَقْتُلُوا وَلِيدًا، وَإِذَا لَقِيتَ عَدُوَّكَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَادْعُهُمْ إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ، فَأَيُّتَهُنَّ مَا أَجَابُوكَ فَاقْبَلْ مِنْهُمْ وَكُفَّ عَنْهُمْ، اذْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ، فَإِنْ أَجَابُوكَ فَاقْبَلْ مِنْهُمْ وَكُفَّ عَنْهُمْ، ثُمَّ اذْعُهُمْ إِلَى التَّحْوِيلِ مِنْ دَارِهِمْ إِلَى دَارِ الْمُهَاجِرِينَ، وَعَلَيْهِمْ مَا عَلَى الْمُهَاجِرِينَ، فَإِنْ أَبَوْا أَنْ يَتَحَوَّلُوا فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّهُمْ يَكُونُونَ كَأَغْرَابِ الْمُسْلِمِينَ يَجْرِي عَلَيْهِمْ حُكْمُ اللَّهِ الَّذِي يَجْرِي عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَكُونُ لَهُمْ فِي الْغَنِيمَةِ وَالْفَيْءِ شَيْءٌ إِلَّا أَنْ يُجَاهِدُوا مَعَ الْمُسْلِمِينَ

فَإِنْ أَبَوْا فَسَلُّهُمْ الْجَزِيَّةَ فَإِنْ هُمْ أَجَابُوكَ فَأَقْبِلْ وَكُفْ عَنْهُمْ، فَإِنْ هُمْ أَبَوْا فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَقَاتِلْهُمْ، وَإِذَا حَاصَرْتَ أَهْلَ حِصْنٍ فَأَرَادُوكَ أَنْ تَجْعَلَ لَهُمْ ذِمَّةَ اللَّهِ وَذِمَّةَ نَبِيِّهِ فَلَا تَجْعَلْ لَهُمْ ذَلِكَ، وَلَكِنْ اجْعَلْ لَهُمْ ذِمَّتَكَ وَذِمَّةَ أَصْحَابِكَ، فَإِنَّكُمْ أَنْ تُخَفِّرُوا ذِمَّتَكُمْ وَذِمَّةَ أَصْحَابِكُمْ أَهْوَنُ مِنْ أَنْ تُخَفِّرُوا ذِمَّةَ اللَّهِ وَذِمَّةَ رَسُولِهِ، وَإِذَا حَاصَرْتَ أَهْلَ حِصْنٍ فَأَرَادُوكَ أَنْ تُنْزِلَهُمْ عَلَى حُكْمِ اللَّهِ فَلَا تَقْبَلْ مِنْهُمْ، وَلَكِنْ أَنْزِلْهُمْ عَلَى حُكْمِكَ فَإِنَّكَ لَا تَذَرِي أَتُصِيبُ حُكْمَ اللَّهِ فِيهِمْ أَمْ لَا ﴿

994

Büreyde (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) bir kimseyi askerın başına kumandan tayin ettiği zaman, ona Allah'tan korkmayı ve emri altındakilere güzel bir şekilde muamele etmesini tavsiye eder, daha sonra da şöyle buyururdu:

“Allah adına, Allah yolunda cihad edin. Allah'ı inkâr edenlerle savaşın. Ganimet malına hıyanet etmeyin. Anlaşmalarınızı bozmayın. Kulak, burun gibi uzuvları kesmek suretiyle vahşice öldürmeyin. Çocukları da öldürmeyin. Müşrik düşmanlarınızla karşılaştığınız zaman onlara üç şeyi teklif eden. Bunlardan hangisini kabul ederlerse, siz de kabul edin ve savaştan vazgeçin. [O üç şey şudur]:

“Önce İslâm'a davet edin. Eğer kabul ederlerse savaş kesin.

“Sonra onları kendi yurtlarından, Muhâcirlerin yurduna [Medine-i Münevvere'ye] göç etmeye davet edin ve Muhâcirlerin sahip olduğu bütün haklara sahip olacaklarını bildirin. Şayet göç etmek istemezlerse, çölde yaşayan Müslümanlar gibi olacaklarını, çöl halkı Müslümanlarına Allah'ın hükmü ne ise, kendilerine de aynı hükmün tatbik edileceğini; Müslümanlarla birlikte savaşa iştirak etmedikçe ganimetten ve fey'den bir pay verilmeyeceğini bildirin.

“İslâm'ı kabul etmek istemezlerse cizye (vergi) vermelerini teklif edin. Bunu kabul ederlerse, onlarla savaşmayın. Eğer bunu da kabul etmezlerse, o zaman Allah'tan yardım dileyin ve onlara karşı savaş yapın.

“Eğer bir kaleyi kuşatır da, kalede bulunanlar sizden Allah'ın ve Peygamber'in 'güven'ini isterlerse, bunu vermeyin. Kendiniz ve arkadaşınız adına teminat verin. Çünkü kendiniz ve arkadaşlarınız namına verdiğiniz söz ve

teminatı bozmanız, Allah ve Rasûlü adına verdiğiniz sözü ve ‘güveni’ bozmaktan daha hafiftir.

“Yine bir kaleyi kuşattığınız zaman, Allah’ın hükmü üzerine kaleden inmelerine izin vermenizi isterlerse, kabul etmeyin. Ancak sizin hükmünüze razı olmak şartıyla inmelerine izin verin. Çünkü sizin onlar hakkında verdiğiniz hükmün, Allah’ın hükmüne uygun düşüp düşmediğinden emin olamazsınız.”

(Tirmizî, Siyer: 48; İbn Mâce, 38.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَفْضَلُ الْجِهَادِ، كَلِمَةُ
عَدَلٍ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ﴾

995

Ebû Saîd Hudrî’den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“En üstün cihad, zâlim bir devlet başkanına karşı hak bir söz söylemektir.”

(İbn Mâce, Fiten: 20.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿شَرُّ مَا فِي
الرَّجُلِ شَحٌّ هَالِعٌ وَجُبْنٌ خَالِعٌ﴾

996

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah’tan (a.s.m.) şöyle işittiğini rivâyet eder:

“Erkeklerde en kötü vasıf, aşırı cimrilik ve aşırı korkaklıktır.”

(Ebû Dâvûd, Cihad: 21.)

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا أَرَادَ
غَزْوَةً وَرَى غَيْرَهَا وَكَانَ يَقُولُ: ﴿الْحَزْبُ خُدْعَةٌ﴾

997

Abdurrahman bin Ka’b bin Mâlik (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bir savaşa çıkmak istediği zaman, başka bir şey yapacakmış gibi görünürdü. Ve “Harp, hileden ibarettir” buyururdu.

(Buhârî, Cihad: 103; Ebû Dâvûd, Cihad: 92.)

عَنِ الْمُهَلَّبِ بْنِ أَبِي صُفْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَخْبَرَنِي مَنْ سَمِعَ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿إِنْ بَيْتُكُمْ فَلْيَكُنْ شِعَارُكُمْ حِمٌّ لَا يُنْصَرُونَ﴾ 998

Mühelleb bin Ebû Sufre'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Birisi bana Rasûlullah'tan (a.s.m.) şunu duyduğunu söyledi:

"Düşmanla geceleyin karşı karşıya gelerseniz, parolanız, 'Hâ mîm. Onlar galip gelemeyeceklerdir' olsun."

(Ebû Dâvûd, Cihad: 71; Müsned, 4:65.)

عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ قُتِلَ
دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ أَهْلِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ
دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دَمِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ﴾ 999

Saîd bin Zeyd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Kim malını korurken öldürülürse, şehittir. Her kim ailesini korurken öldürülürse şehittir. Kim dinini muhafaza ederken öldürülürse şehittir. Kim hayatını korurken öldürülürse şehittir."

(Fethû'r-Rabbânî, 14:34, h. no: 113.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: حَضَرْتُ حَرْبًا، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ:

يَا نَفْسِ!

أَرَاكَ تَكْرِهِينَ الْجَنَّةَ   أَخْلِفْ بِاللَّهِ لَتَرِثَنَّهُ

1000

طَائِعَةً أَوْ لَتُكْرِهَنَّهُ

Enes bin Mâlik (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Benim de bulunduğum bir savaşta Abdullah bin Revaha (r.a.) kâfirlerle çarpışırken şöyle diyordu:

“Ey nefsim, sana bakıyorum da, savaşıarak cennete girmek istemiyorsun. Allah’a yemin ederim ki, ya bunu kabullenerek yaparsın, yoksa zorla yaptırırım.”

(İbn Mâce, Cihad: 15.)

عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: كَانَ بَيْنَ مُعَاوِيَةَ وَبَيْنَ أَهْلِ
الرُّومِ عَهْدٌ، وَكَانَ يَسِيرُ فِي بِلَادِهِمْ، فَلَمَّا انْقَضَى الْعَهْدُ أَغَارَ عَلَيْهِمْ،
فَإِذَا رَجُلٌ عَلَى فَرَسٍ وَهُوَ يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ... وَقَاءَ لَا غَدْرَ وَإِذَا هُوَ
عَمْرُو بْنُ عَبْسَةَ، فَسَأَلَهُ مُعَاوِيَةُ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَنْ
كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ قَوْمٍ عَهْدٌ فَلَا يَحُلُّنَ عَهْدًا وَلَا يَشُدُّنَهُ حَتَّى يَمْضِيَ أَمْدُهُ
أَوْ يَنْبَذَ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ، قَالَ: فَرَجَعَ مُعَاوِيَةُ بِالنَّاسِ﴾

1001

Süleyman bin Âmir’den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Muâviye ile Rumlar arasında bir anlaşma yapılmıştı. Anlaşmanın müddeti dolmasına yakın Muâviye Rum topraklarında dolaşıyordu. Anlaşmanın sona ermesi üzerine onların üzerine yürüdü. Derken, “Allahü Ekber! Verilen sözü yerine getirmek gerekir, hıyanet edilmez!” diyen birisi atının (veya hayvanının) üzerinde görünüyordu. Meğer ki, bu zât Amr bin Abese (r.a.) imiş. Muâviye kendisine ne demek istediğini sordu. Amr, Rasûlullah’tan (a.s.m.) işittiği şu hadisi nakletti:

“Her kimin bir milletle bir anlaşması varsa, müddeti sona erinceye kadar, anlaşmayı ne kuvvetlendirsın, ne de bozsun. Ancak karşılıklı yeni bir anlaşma ile önceki anlaşma hükümleri ortadan kaldırılabilir.”

Bunun üzerine Muâviye hücum etmekten vazgeçti ve geri döndü.

(Ebû Dâvûd, Cihad: 152; Tirmizî, Siyer: 27; Müsned, 4:111.)

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَتِيكَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ: ﴿مَنْ
الْغَيْرَةُ مَا يُحِبُّ اللَّهُ وَمِنْهَا مَا يُبْغِضُ اللَّهُ، فَأَمَّا الَّتِي يُحِبُّهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
فَالْغَيْرَةُ فِي الرَّبِيَّةِ، وَأَمَّا الَّتِي يُبْغِضُهَا اللَّهُ فَالْغَيْرَةُ فِي غَيْرِ الرَّبِيَّةِ. وَإِنَّ مِنْ

الْخِيَلَاءُ مَا يُبَغِضُ اللَّهُ وَمِنْهَا مَا يُحِبُّ اللَّهُ، فَأَمَّا الْخِيَلَاءُ الَّتِي يُحِبُّ اللَّهُ
فَاخْتِيَالُ الرَّجُلِ عِنْدَ اللِّقَاءِ وَاخْتِيَالُهُ عِنْدَ الصَّدَقَةِ، وَأَمَّا الَّتِي يُبَغِضُ اللَّهُ
عَزَّ وَجَلَّ فَاخْتِيَالُهُ فِي الْبَغْيِ وَالْفَخْرِ ﴿

1002

Câbir bin Atîk (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

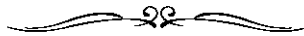
"Kıskançlığın bir çeşidi vardır ki, Allah onu sever. Diğer bir çeşidi vardır ki, onu sevmez. Allah'ın sevdiği kıskançlık, şüphe ve kötülük alâmetleri bulunan hususlardaki kıskançlıktır. Allah'ın sevmediği kıskançlık da şüphe ve kötülük alâmetleri olmayan yerdeki kıskançlıktır.

"Büyükleme arasında da Allah'ın sevdiği ve nefret ettikleri vardır. Allah'ın sevdiği büyükleme, bir adamın düşmanla karşılaştığı ve sadaka verdiği zaman hissettiği büyükleme ve gururdur. Allah'ın sevmediği büyükleme ve kibir ise, zulmederken ve fakirlere karşı gösterilendir."

(Ebû Dâvûd, Cihad: 104.)

Müslümanın, iffet ve namusunu korumaya yönelik kıskançlığı elbette ki, güzel bir duygudur. Ancak bu, hadis-i şerifte ifade edildiği gibi, kötü bir emare ve delile dayanmalıdır. Yoksa sebepsiz ve gereksiz yere gösterilen kıskançlık duygusu bir çeşit sû-i zan olup, karı koca arasında geçimsizliğin ve uyumsuzluğun önemli bir sebebidir.

Diğer taraftan, burada hatırlanması gereken mühim bir husus da mal, servet, makam, mevki ve bazı kabiliyetler konusunda bir Müslümanın diğer Müslüman kardeşini kıskanması da İslâmî bir davranış değildir. Müslümana yakışan, olumlu anlamda gıptadır ki, o da "Ne güzel, filan kardeşim şöyle hizmet ediyor, böyle hayır hasenat yapıyor" şeklindeki takdirkarâne duyguları netice verir. Yoksa "Niye bende değil de onda?" veya "Niye benim de o kadar malım mülküm yok?" şeklindeki bir duygu, kıskançlık mikrobunun oynaması sonucu olup, bir nevi kadere itiraz ve isyandır.

عَنْ أَسْلَمَ أَبِي عِمْرَانَ التَّجِيبِي قَالَ: ﴿كُنَّا بِمَدِينَةِ الرُّومِ فَأَخْرَجُوا إِلَيْنَا صَفًّا عَظِيمًا مِنَ الرُّومِ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ مِنَ الْمُسْلِمِينَ مِثْلُهُمْ أَوْ أَكْثَرُ، وَعَلَى أَهْلِ مِصْرَ عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ وَعَلَى الْجَمَاعَةِ فَضَالَةُ بْنُ عُبَيْدٍ فَحَمَلَ

رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ عَلَى صَفِّ الرُّومِ حَتَّى دَخَلَ عَلَيْهِمْ فَصَاحَ النَّاسُ وَقَالُوا سُبْحَانَ اللَّهِ يُلْقِي بِيَدِهِ إِلَى التَّهْلُكَةِ، فَقَامَ أَبُو أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ لَتُؤَوَّلُونَ هَذِهِ الْآيَةَ هَذَا التَّأْوِيلُ، وَإِنَّمَا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِينَا مَغْشَرِ الْأَنْصَارِ لَمَّا أَعَزَّ اللَّهُ الْإِسْلَامَ وَكَثُرَ نَاصِرُوهُ. فَقَالَ بَعْضُنَا لِبَعْضٍ سِرًّا دُونَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ أَمْوَالَنَا قَدْ ضَاعَتْ وَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَعَزَّ الْإِسْلَامَ وَكَثُرَ نَاصِرُوهُ فَلَوْ أَقَمْنَا فِي أَمْوَالِنَا فَأَصْلَحْنَا مَا ضَاعَ مِنْهَا، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَى نَبِيِّهِ ﷺ يَرُدُّ عَلَيْنَا مَا قُلْنَا ﴿وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾ فَكَانَتِ التَّهْلُكَةُ الْإِقَامَةُ عَلَى الْأَمْوَالِ وَإِصْلَاحُهَا وَتَرْكُنَا الْغَزْوَ، فَمَا زَالَ أَبُو أَيُّوبَ شَاخِصًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى دُفِنَ بِأَرْضِ الرُّومِ ﴿

1003

Eslem bin Ebû İmran Tecîbî'den rivâyet edilmiştir:

Biz Rum şehrinde (İstanbul'da) idik. Rumlar karşımıza büyük bir birlik çıkardılar. Onlara karşı, onlar kadar (veya biraz fazla) da Müslümanlardan bir grup çıktı. Mısırlıların başında Ukbe bin Âmir bulunuyordu. Bizim grubun kumandanı ise Fedâle bin Ubeyd idi. Müslümanlardan bir asker, Rumların safına hücum ederek, aralarına girdi. Askerler bağırarak, "Sübhanallah, kendi eliyle kendini tehlikeye atıyor" dediler. Bunun üzerine Ebû Eyyûb el-Ensârî, (r.a.) ayağa kalktı ve şöyle dedi:

"Ey insanlar! Siz bu âyeti böyle mi anlıyorsunuz? Bu âyet, biz Ensâr topluluğu hakkında nâzil olmuştur. Allah İslâm'ı kuvvetlendirip, yardımcılarını çoğaltınca, biz Rasûlullah'tan (a.s.m.) habersiz olarak aramızda, 'Mallarımız hebâ oldu! Cenâb-ı Hak, İslâm'ı kuvvetlendirip, yardımcılarını da çoğaltmıştır. Artık biz mallarımızla alâkadar olup, kaybolan kısmını telâfi edelim' diye konuşmuştuk. Bunun üzerine Aziz ve Celîl olan Allah, söylediğimiz sözü geri çevirerek Peygamberine (a.s.m.) şu âyeti indirdi:

"Allah yolunda harcayın ve kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın!" (Bakara Sûresi, 195.)

"Asıl tehlike malların üzerine oturup, onları çoğaltmak ve cihadı terk etmektir."

Ebû Eyyûb (r.a.) Allah yolunda gayret göstermeye devam ederek, şehit oldu ve Rum toprağına defnedildi.

(Tirmizî, Tefsir-i Kur'ân: 3.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَا مِنْ مَجْرُوحٍ يُجْرَحُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَاللَّهُ يَعْلَمُ بِمَنْ يُجْرَحُ فِي سَبِيلِهِ، إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَجُرْحُهُ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ جُرْحٍ، اللَّوْنُ لَوْنُ دَمٍ، وَالرَّيْحُ رِيحُ مِسْكِ﴾

1004

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah şöyle buyuruyor:

“Allah yolunda yaralanan her yaralı kimse—şüphesiz ki, Allah, kendi rızası yolunda yaralanan kimseleri herkesten daha iyi bilir—yaralanmış olduğu günkü durumuyla Kıyâmet Günü [haşir meydanına] gelir. Yarası kan rengindedir, kokusu ise misk kokusudur.”

(İbn Mâce, Cihad: 15.)

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ جَاءَ يَعْبُدُ اللَّهَ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَيُقِيمُ الصَّلَاةَ وَيُؤْتِي الزَّكَاةَ وَيَصُومُ رَمَضَانَ وَيَجْتَنِبُ الْكِبَائِرَ فَإِنَّ لَهُ الْجَنَّةَ، وَسَأَلُوهُ مَا الْكِبَائِرُ؟ قَالَ: الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَقَتْلُ النَّفْسِ الْمُسْلِمَةِ وَفِرَارُ يَوْمِ الرِّحْفِ﴾

1005

Ebû Eyyûb'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Her kim Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayarak ibadet etmiş, namazı dosdoğru kılmış, zekâtı vermiş, Ramazan orucunu tutmuş ve kebâirden (büyük günahlardan) kaçınmış olarak [haşir meydanına] gelirse, cennetlidir.”

Rasûlullah'a (a.s.m.), “Kebâir nedir?” diye soruldu. Rasûlullah (a.s.m.), “Allah'a ortak koşmak, haksız yere Müslüman birisini öldürmek ve savaş meydanından kaçmaktır” diye cevap verdi.

(Fethû'r-Rabbânî, 14:68. h. no: 221.)

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ: لَمَّا قُتِلَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو بْنِ حَرَامٍ يَوْمَ أُحُدٍ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿يَا جَابِرُ! أَلَا أُخْبِرُكَ مَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِأَبِيكَ؟﴾ قُلْتُ: بَلَى، قَالَ: ﴿مَا كَلَّمَ اللَّهُ أَحَدًا إِلَّا مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ، وَكَلَّمَ أَبَاكَ كِفَاحًا. فَقَالَ: يَا عَبْدِي! تَمَنَّ عَلَيَّ أُعْطِكَ. قَالَ: يَا رَبِّ! تُحْسِنِي فَأُقْتَلَ فِيكَ ثَانِيَةً، قَالَ: إِنَّهُ سَبَقَ مِنِّي﴾ ﴿أَنَّهُمْ إِلَيْهَا لَا يُرْجَعُونَ﴾ قَالَ: يَا رَبِّ! فَأَبْلِغْ مِنْ وَرَائِي، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ هَذِهِ الْآيَةَ ﴿وَلَا تُحْسَبُ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا﴾.

1006

Câbir bin Abdullah (r.a.) rivâyet etmiştir:

Abdullah bin Amr bin Harâm (r.a.) Uhud Savaşı'nda şehit edilince Rasûlullah (a.s.m.) bana, "Ey Câbir, Allah'ın babana ne dediğini bildireyim mi?" diye sordu.

Ben, "Buyur!" dedim.

Rasûl-i Ekrem (a.s.m.), şöyle buyurdu:

"Allah, arada bir perde olmaksızın hiçbir kimse ile konuşmamıştır. Ancak babanla perdesiz ve doğrudan doğruya konuşmuş ve ona, 'Ey kulum! Benden iste ki, sana vereyim' buyurdu.

"Baban da, 'Ey Rabbim, beni diriltirsin, ben de ikinci defa Senin yolunda şehit edilirim' dedi.

"Allah da, 'İnsanların dünyaya asla dönmeyecekleri hükmü şüphesiz önceden tarafımdan verilmiştir' buyurdu.

Baban, 'Ya Rabbi! Öyle ise bizim durumumuzu geride kalanlara bildir' dedi.

"Bunun üzerine Allah, 'Allah yolunda şehit edilenleri ölü saymayın' (Âl-İmrân Sûresi, 169) meâlindeki âyeti indirmiştir."

(İbn Mâce, Cihad: 16.)

عَنْ أَبِي كَبْشَةَ الْأَنْمَارِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿ثَلَاثَةٌ أُفْسِمُ عَلَيْهِنَّ: مَا نَقَصَ مَالُ عَبْدٍ مِنْ صَدَقَةٍ، وَلَا ظَلِمَ عَبْدٌ مَظْلَمَةً فَصَبَرَ عَلَيْهَا إِلَّا زَادَهُ اللَّهُ عِزًّا، وَلَا فَتَحَ عَبْدٌ بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ أَوْ كَلِمَةً نَحَوَهَا وَأَحَدْتُكُمْ حَدِيثًا فَاخْفَظُوهُ، قَالَ: إِنَّمَا الدُّنْيَا لِأَرْبَعَةٍ نَفَرٍ: عَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ مَالًا وَعِلْمًا فَهُوَ يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ وَيَصِلُ فِيهِ رَحِمَهُ وَيَعْلَمُ اللَّهُ فِيهِ حَقًّا فَهَذَا بِأَفْضَلِ الْمَنَازِلِ وَعَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ عِلْمًا وَلَمْ يَزُرْهُ مَالًا فَهُوَ صَادِقُ النَّيَّةِ يَقُولُ لَوْ أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ بِعَمَلِ فَلَانٍ فَهُوَ بَيْنَتِهِ فَأَجْرُهُمَا سَوَاءٌ وَعَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ مَالًا وَلَمْ يَزُرْهُ عِلْمًا فَهُوَ يَخْبِطُ فِيهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ لَا يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ وَلَا يَصِلُ فِيهِ رَحِمَهُ وَلَا يَعْلَمُ اللَّهُ فِيهِ حَقًّا فَهَذَا بِأَخْبَثِ الْمَنَازِلِ وَعَبْدٌ لَمْ يَزُرْهُ اللَّهُ مَالًا وَلَا عِلْمًا فَهُوَ يَقُولُ: لَوْ أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ فِيهِ بِعَمَلِ فَلَانٍ فَهُوَ بَيْنَتِهِ فَوَزَرُهُمَا سَوَاءٌ﴾

Ebû Kebşet el-Enmârî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Size üç husus söyleyeceğim ki, onların öyle olduğuna yemin ederim. Bu sözlerimi muhafaza edip, riayet ediniz:

“1. Sadaka hiç kimsenin malını eksiltmez.

“2. Kendisine sabreden kulun, Allah şerefini arttırır.

“3. Kazanmaya gücü yettiği halde dilenene Allah fakirlik kapısını açar.

“Size bir söz daha söyleyeceğim, onu da aklınızda tutunuz. Dünya nimetleri dört grup insan arasında taksim edilmiştir:

“1. Allah'ın kendisine ilim ve mal verdiği kimse. O, Allah'tan korkar, akrabalık haklarına riayet eder, yakınlarına iyilik yapar ve elde ettiği ilim ve malda Allah'ın hakkı olduğunu bilir. Bu kimse Allah katında en yüksek dereceye ulaşır.

“2. Allah'ın, kendisine ilim verip, mal vermediği kul. O, ‘Malım olsaydı, filanın yaptığı hayırlı işleri ben de yapardım’ der. Bu niyetine göre de Allah'ın mükâfatına kavuşur. Bu her iki kulun derecesi de Allah nezdinde aynıdır.

“3. Allah'ın, kendisine mal verip ilim vermediği kimsedir. Bu kimse, câhilliğinden dolayı elindeki mala güvenerek, Allah'tan korkmaz, yakınlarına yardım etmez ve elinde bulunan malda Allah'ın hakkı olduğunu bilmez. Bu da Allah yanında en aşağı bir derecededir.

“4. Allah'ın, kendisine mal ve ilim vermediği kimsedir. Bu adam, ‘Malım olsaydı ben de malını hayırlı işlere harcamayan adam gibi yapardım’ der ve bu kötü niyetine göre ceza görür. Bu adam da günah bakımından üçüncüsü ile aynı durumdadır.”

(Tirmizî, Zühd: 17.)

عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ﴾

1008

Ömer İbn Hattab (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Ameller ancak niyetlere göredir. Kişi neye niyet etmişse, eline geçecek olan da odur. Şu halde, her kim Allah ve Rasûlü için hicret etmişse, o kimsenin hicreti gerçekten Allah ve Rasûlü'nedir. Ve her kim dünya nimetleri

veya evleneceği bir kadına kavuşmak için hicret etmişse, onun hicreti de, onlardan birinedir.”

(Buhârî, İman: 41; Müslim, İmâre: 155; İbn Mâce: Zühd: 26.)

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي غَزَاةٍ فَقَالَ: ﴿إِنَّ بِالْمَدِينَةِ لَرِجَالًا مَا سِرْتُمْ مَسِيرًا وَلَا قَطَعْتُمْ وَادِيًا إِلَّا كَانُوا مَعَكُمْ، حَبَسَهُمُ الْمَرَضُ. وَفِي رِوَايَةٍ: إِلَّا شَرَكُوكُمْ فِي الْأَجْرِ﴾

1009

Câbir bin Abdullah (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Bir savaşta Hz. Peygamber’le (a.s.m.) birlikte iken şöyle buyurdu:

“Hastalıklarından dolayı Medine’de kalan öyle erler vardır ki, her yürüyüşünüzde ve herhangi bir vadiyi geçtiğinizde [niyetleri sebebiyle] sizinle beraberdirler.”

Başka bir rivâyette de şöyle buyrulmuştur:

“Onlar mükâfatta size ortaklırlar.”

(Buhârî, Megâzî: 81; Müslim, İmâre: 159; İbn Mâce, 6.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿يَعْزُو جَيْشُ الْكَعْبَةِ، فَإِذَا كَانُوا بَيْنَاءَ مِنَ الْأَرْضِ يُخَسَفُ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ، قَالَتْ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يُخَسَفُ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ وَفِيهِمْ أَسْوَاقُهُمْ وَمَنْ لَيْسَ مِنْهُمْ، قَالَ: يُخَسَفُ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ ثُمَّ يُيَعْتُونَ عَلَى نِيَابَتِهِمْ﴾

1010

Hız. Âişe (r.anha) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Bir ordu, savaşmak maksadıyla Kâbe’ye doğru yürür. Çıplak bir yere geldiklerinde kumandanlarından son neferlerine kadar yerin dibine geçirilirler.”

H. Âişe (r.anha) der ki: "Ben, 'Yâ Rasûlallah, neden hepsi yerin dibine geçiyor? Bunların içinde, ticaret maksadıyla katılanlar olabileceği gibi, onlarla aynı maksadı gütmedikleri halde, yolda katılanlar da bulunabilir' dedim."

Buyurdu ki, "Bunların hepsi yerin dibine geçirilir. Ancak Kıyâmet Günü niyetlerine göre diriltip, muamele görürler."

(Buhârî, Hac: 49; Tecrid, 6:983; Müslim, Fiten: 8; İbn Mâce, Fiten: 30.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى أَعْمَالِكُمْ وَقُلُوبِكُمْ﴾

1011

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Şüphesiz Allah, sizin suretlerinize ve mallarınıza bakmaz. Ancak amellerinize ve kalblerinize bakar."

(Müslim, Birr: 34; İbn Mâce, Zühd: 9.)

عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَتَطَيَّرُ مِنْ شَيْءٍ، وَكَانَ إِذَا بَعَثَ عَامِلًا سَأَلَ عَنْ اسْمِهِ، فَإِذَا أَعْجَبَهُ فَرِحَ بِهِ وَرُؤْيَى بَشَرٍ ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ، وَإِنْ كَرِهَ اسْمَهُ رُؤْيَى ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ، وَإِذَا دَخَلَ قَرْيَةً سَأَلَ عَنْ اسْمِهَا، فَإِنْ أَعْجَبَهُ فَرِحَ بِهَا وَرُؤْيَى بَشَرٍ ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ، وَإِنْ كَرِهَ اسْمَهَا رُؤْيَى ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ ﴿رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ﴾

1012

Büreyde (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) hiçbir şeyde uğursuzluk görmezdi. Bir yere bir görevli göndereceği zaman, adını sorar; adı hoşuna giderse sevinir ve bu sevinci de yüzünde belirirdi. Bir yere vardığı zaman oranın adını sorar; eğer ismi hoşuna giderse sevinir ve bu sevinci de yüzünde görünürdü. Hoşuna gitmediği zaman da yine yüzünden belli olurdu.

(Ebû Dâvûd, Tıb: 24.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ الرَّجُلُ يَعْمَلُ الْعَمَلَ
فَيَسِرُّهُ، فَإِذَا أُطْلِعَ عَلَيْهِ أَعْجَبَهُ ذَلِكَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَهُ أَجْرَانِ:
أَجْرُ السِّرِّ وَأَجْرُ الْعَلَانِيَةِ﴾

1013

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir kimse gelip, “Ey Allah’ın Rasûlü, birisi iyi bir iş yapar ve insanlar tarafından bilinmesini istemediği için yaptığını gizler. Ancak, insanlar bunu öğrenince şaşkınlık içinde kalır ve hoşuna giderse, durumu nedir?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), “Bu zât için iki sevap vardır. Amelini gizleme sevabı ve başkaları bu ameli öğrenerek, onlara örnek olacağı için aleniyet sevabı” buyurdu.

(Tirmizî, Zühd: 49; İbn Mâce, Zühd: 25.)

عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كُنْتُ أَصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ
الْصَّلَوَاتِ فَكَانَتْ صَلَاتُهُ قَضَاءً وَخُطْبَتُهُ قَضَاءً

1014

Câbir bin Semüre (r.a.) rivâyet ediyor:

Bütün namazları Hz. Peygamber’le (a.s.m.) beraber kılardım. Onun namazı da hutbesi de normal uzunlukta idi.

(Müslim, Cumua: 41; Tirmizî, Cumua: 12; Neseî, Cumua: 35.)

عَنْ حَنْظَلَةَ الْأَسَدِيِّ الْكَاتِبِ أَحَدِ كُتَّابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَقِيتُنِي
أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ: كَيْفَ أَنْتَ يَا حَنْظَلَةُ؟ قُلْتُ: نَافِقٌ حَنْظَلَةُ!
قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ مَا تَقُولُ! فَقُلْتُ: نَكُونُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُذَكِّرُنَا
بِالْجَنَّةِ وَالنَّارِ كَأَنَّا رَأَيْ عَيْنٍ، فَإِذَا خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَافَسْنَا
الْأَزْوَاجَ وَالْأَوْلَادَ وَالضَّيْعَاتِ نَسِينَا كَثِيرًا. قَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ:
فَوَاللَّهِ إِنَّا لَنَلْقَى مِثْلَ هَذَا، فَاَنْطَلَقْتُ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى رَسُولِ

اللَّهُ ﷺ فَقُلْتُ: نَافَقَ حَنْظَلَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿وَمَا ذَاكَ؟﴾ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ نَكُونُ عِنْدَكَ تُذَكِّرُنَا بِالنَّارِ وَالْجَنَّةِ كَأَنَّا رَأَى الْعَيْنِ، فَإِذَا خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِكَ عَافَسْنَا الْأَزْوَاجَ وَالْأَوْلَادَ وَالضَّيْعَاتِ نَسِينَا كَثِيرًا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ أَنْ لَوْ تَدُومُونَ عَلَى مَا تَكُونُونَ عِنْدِي وَفِي الذِّكْرِ لَصَافَحْتَكُمْ الْمَلَائِكَةُ عَلَى فُرْشِكُمْ وَفِي طُرُقِكُمْ، وَلَكِنْ يَا حَنْظَلَةُ سَاعَةً وَسَاعَةً﴾ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. 1015

Rasûlullah'ın kâtiplerinden Hanzale el-Üseyyidî (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir gün Ebû Bekir bana rastladı ve “Ey Hanzale, nasılsın?” dedi.

“Hanzale münâfık oldu” dedim.

“Sübhânallah, sen ne söylüyorsun?” dedi.

Ben de, “Huzurlarındayken Hz. Peygamber bize cennet ve cehennemi hatırlatıyor, öylesine nasihatlerde bulunuyor ki, bizler onları gözlerimizle görür gibi oluyoruz. Peygamber'in (a.s.m.) huzurundan çıkıp da, çoluk çocuğumuzun ve işlerimizin başına gidince bunların çoğunu unutuyoruz” dedim.

Ebû Bekir, “Allah'a yemin ederim ki, bizler de aynı durumdayız” dedi. Bunun üzerine Ebû Bekir'le beraber yürüdük ve Rasûlullah'ın huzuruna geldik.

Ben, “Yâ Rasûlallah, Hanzale münâfık oldu” dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), “O nasıl söz?” dedi.

Ben, “Yâ Rasûlallah, biz senin huzurunda bulunduğumuz sırada bize cennet ve cehennemi hatırlatıyorsunuz. Gözümüzle görür gibi oluyoruz. Sizin yanınızdan çıkıp çoluk çocuğumuzla ve geçim meşguliyetlerimizle uğraşmaya başlayınca çoğunu unutuyoruz” dedim.

Bunun üzerine Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, sizler benim yanımda bulunduğunuz hal üzere, Rabbinizi zikretmeye devam edebilseydiniz, muhakkak ki döşekleriniz üstünde ve yollarda bile melekler sizlerle el ele tutuşurdu. Fakat ey Hanzale, bazen öyle, bazen böyle (bir müddet ibadet, bir müddet de dünya işleriyle uğraşırsın)” dedi ve bunu da üç defa tekrarladı.

(Müslim, Tevbe: 12.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الطَّيْرَةُ شِرْكٌ

1016 الطَّيْرَةُ شِرْكٌ ثَلَاثًا، وَمَا مِنَّا إِلَّا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُذْهِبُهُ بِالتَّوَكُّلِ ﴿﴾

Abdullah (bin Mes'ûd) (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) üç defa “Uğursuzluğa inanmak bir nevi şirktir” buyurmuş ve sonra sözüne şöyle devam etmiştir: “Uğursuzluk konusunda hatırımıza herhangi bir şey gelebilir. Ancak bu, Allah’a tevekkül ile giderilir.”

(İbn Mâce, Tıb: 758.)

عَنْ قَبِيصَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿الْعِيَافَةُ وَالطَّيْرَةُ وَالطَّرْقُ مِنَ الْجِبْتِ﴾

1017

Kubaysa (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kuşları uçurarak veya çakıl taşları ile fala bakmak ve herhangi bir şeyin, uğursuzluğuna inanmak haramdır.”

(Ebû Dâvûd; Tıb. 23.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ الدِّينَ يُنْسَرُ، وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلَّا غَلَبَهُ، فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَيْءٍ مِنَ الدَّلْجَةِ﴾

1018

Ebû Hüreyre’nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Din kolaylıktır. Fazla amel yapayım diye dine galip gelmek isteyen ancak mağlûp olur, amel yapma gücünü kaybeder. Şu halde doğru yolu takip edin ve dengeyi koruyun. En mükemmeline yapmaya gücünüz yetmezse, ona en yakın olanını yapın. Müjdeleyin, kolaylaştırın. İbadet ve çalışmalarınıza sabahları, öğleden sonra ve seher vakitleri devam etmek suretiyle faydalanmaya çalışın.”

(Buhârî, İman: 30; Neseî, İman: 28.)

قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: سَأَلَ أَنَسُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْكُفَّانِ

فَقَالَ: ﴿لَيْسُوا بِشَيْءٍ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنَّهُمْ يُحَدِّثُونَ أَحْيَانًا بِالشَّيْءِ
يَكُونُ حَقًّا، قَالَ: تِلْكَ الْكَلِمَةُ مِنَ الْحَقِّ يَخْطِفُهَا الْجَبِّي فَيَقْرُهَا فِي أُذُنِ
وَلِيِّهِ قَرَّ الدَّجَاجَةِ فَيَخْلِطُونَ فِيهَا أَكْثَرَ مِنْ مِائَةِ كَذِبَةٍ﴾
1019

Hız. Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

“İnsanlar Rasûlullah’a (a.s.m.) kâhinlerin mahiyetini sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), “Onlar hiçbir şey değillerdir” buyurdu.

“Yâ Rasûlallah! Ancak, söyledikleri bazen doğru çıkıyor dediler.

Rasûlullah (a.s.m.). “Onların doğru çıkan sözleri, kâhinin dostu olan cinin, melekten alıp kâhinin kulağına tavuk gıdıklaması şeklinde söylemesinden ibarettir. Onlar da daha sonra bu sözlere yüzlerce yalan karıştırırlar.”

(Buhârî, Tevhid: 57; Müslim, Selâm: 123.)

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَمَرَهُمْ مِنَ الْأَعْمَالِ بِمَا
يُطِيقُونَ قَالُوا: إِنَّا لَسْنَا كَهَيْئَتِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ لَكَ مَا
تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ، فَيَغْضَبُ حَتَّى يُعْرِفَ الْغَضَبُ فِي وَجْهِهِ ثُمَّ
يَقُولُ: ﴿إِنَّ أَنْفَاكُمْ وَأَعْلَمَكُمْ بِاللَّهِ أَنَا﴾
1020

Hız. Âişe (r.anha) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), ashabına bir şey emredeceği zaman güçlerinin yettiği işleri emrederdi. Onlar; “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz senin gibi değiliz. Çünkü Allah senin geçmiş ve gelecek bütün günahlarını affetmiştir” derler. Rasûlullah da, yüzünde kızgınlık alâmeti görülecek kadar öfkelenir ve “Allah’ı en iyi bileniniz ve ona karşı en çok takvâ üzerinde bulunanınız benim” derdi.

(Buhârî, Teheccüd: 13.)

عَنْ عُرْوَةَ بْنِ عَامِرٍ الْقُرَيْشِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: وَذُكِرَتِ الطَّيْرَةُ عِنْدَ
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ﴿أَحْسَنُهَا الْفَالُ وَلَا تَرُدُّ مُسْلِمًا، فَإِذَا رَأَى أَحَدَكُمْ

مَا يَكْرَهُ فَلْيَقُلِ اللَّهُمَّ لَا يَأْتِي بِالْحَسَنَاتِ إِلَّا أَنْتَ وَلَا يَذْفَعُ السَّيِّئَاتِ إِلَّا أَنْتَ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ ﴿

1021

Urve İbn Âmir el-Kureşî (r.a.) anlatıyor: Resûlullah'ın (a.s.m.) huzurunda uğursuzluktan söz edilmişti. Buyurdular ki:

“Bunun en iyisi fe'l'dir (tefeül), yani hayra yormaktır. (Uğursuzluk inancı) bir Müslümanı yolundan alıkoymasın. Biriniz, hoşlanmadığı bir şey görecekt olursa şu duayı okusun:

“Ey Rabbim! Hayrı ancak Sen verebilirsin, kötülüğü de ancak Sen defedebilirsin. Her türlü (İbadet, çalışma, korunma vs. için muhtaç olduğumuz) güç ve kuvvet de ancak Sendendir.”

(Ebû Dâvûd, Tıb: 21.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا أَحْسَنَ أَحَدُكُمْ إِسْلَامَهُ فَكُلْ حَسَنَةً يَعْمَلُهَا تُكْتَبَ لَهُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ، وَكُلْ سَيِّئَةً يَعْمَلُهَا تُكْتَبَ لَهُ بِمِثْلِهَا. وَفِي رِوَايَةٍ: إِلَّا أَنْ يَتَجَاوَزَ اللَّهُ عَنْهَا﴾ 1022

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim ihlâsla kulluk yaparsa, yapacağı her iyilik için on katından yedi yüz katna kadar sevap yazılır. İşlediği her kötü iş karşılığında ise, bir kat yazılır.”

Bir başka rivâyette, “Allah ondan vazgeçerse (onu affederse) onu dahi yazmaz” buyrulur.

(Buhârî, İman: 31; Müslim, İman: 205.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ لِأُمَّتِي مَا حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا مَا لَمْ يَتَكَلَّمُوا أَوْ يَعْمَلُوا بِهِ﴾ 1023

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Hiç şüphesiz ki Allah, ümmetimin kalblerindeki kötü arzu ve meyilleri, söz ve fiil haline çıkarmadıkları müddetçe affeder.”

(Buhârî, İman: 15; Müslim, İman: 201.)

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سُئِلَ: أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟
قَالَ: ﴿أَدْوَمُهُ وَإِنْ قَلَّ﴾

1024

Hz. Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

Biri Rasûlullah'a (a.s.m.), "Allah'a hangi amel daha makbuldür?" diye sordu.

O "Az da olsa, devamlı olanı" buyurdu.

(Buhârî, İman: 32; Müslim, Müsâfirîn: 216; İbn Mâce, Zühd: 38.)

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَيْهَا وَعِنْدَهَا امْرَأَةٌ فَقَالَ: ﴿مَنْ هَذِهِ؟
قَالَتْ: فُلَانَةٌ تَذْكُرُ مِنْ صَلَاتِهَا، قَالَ: مَهْ، عَلَيْكُمْ بِمَا تُطِيقُونَ، فَوَاللَّهِ لَا
يَمَلُّ اللَّهُ حَتَّى تَمَلُّوا، وَكَانَ أَحَبُّ الدِّينِ إِلَى اللَّهِ مَا دَاوَمَ عَلَيْهِ صَاحِبُهُ﴾

1025

Hz. Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

Yanımda bir kadın bulunduğu bir sırada, Hz. Peygamber (a.s.m.) odama girdi ve "Bu kadın kimdir?" diye sordu.

Ben de, "Filancadır" dedim ve geceleri devamlı olarak kıldığı namazları anlatmaya başladım. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.m.), "Tamam, yeter! Gücünüzün yettiği kadar ibadet edin. Allah'a yemin ederim ki, siz ibâdetten usanmadıkça Allah da karşılığında sevap vermekten vazgeçmez. Ve Allahü Teâlâ, kişinin devamlı yaptığı ibadeti daha çok sever" buyurdu.

(Buhârî, İman: 33; İbn Mâce, Zühd: 28.)

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَمَّا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَخْشَاكُمُ لِلَّهِ وَأَتَقَاكُمُ
لَهُ، وَلَكِنِّي أَصُومُ وَأُفْطِرُ وَأُصَلِّي وَأَرْقُدُ وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ فَمَنْ رَغِبَ عَنِ
سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي﴾

1026

Enes'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Şunu iyi biliniz ki, ben Allah'tan en çok korkanınız ve en çok takvâ sahibi olanınızım. Buna rağmen bazen oruç tutar, bazen da tutmam. Gecenin

bir kısmında namaz kılar, bir kısmında da uyurum. Kadınlarla da evlenirim. Benim sünnetimden kim yüz çevirirse benden değildir.”

(Buhârî, Nikâh: 1; Müslim, Sıyâm: 74.)

سُئِلَتْ عَائِشَةُ: هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَخْصُ شَيْئًا مِنَ الْأَيَّامِ؟ قَالَتْ:
لَا، كَانَ عَمَلُهُ دِيمَةً وَأَيْكُمُ يَسْتَطِيعُ مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسْتَطِيعُ ﴿1027﴾

Hiz. Âişe'ye (r.a.) “Rasûlullah bazı günleri belli işlere tahsis eder miydi?” diye soruldu. Hiz. Âişe “Hayır, onun ameli, gece gündüz devamlı ve düzenli idi. Hanginiz Peygamber’in yaptığına güç yetirebilir ki?” diye cevap verdi

(Buhârî, Rikâk: 18; Müslim, Mûsâfirîn: 218.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَلَمْ أُخْبِرْ أَنَّكَ تَقُومُ اللَّيْلَ وَتَصُومُ النَّهَارَ، قُلْتُ: إِنِّي أَفْعَلُ ذَلِكَ. قَالَ: فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ هَجَمْتَ عَيْنَكَ وَنَفِهْتَ نَفْسَكَ وَإِنَّ لِنَفْسِكَ حَقًّا وَلِأَهْلِكَ حَقًّا، فَصُمْ وَأَفْطِرْ وَقُمْ وَنَمْ﴾ 1028

Abdullah bin Amr (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), bana şöyle buyurdu:

“Haber aldım ki, sen bütün gece namaz kılıyor, gündüzleri de oruç tutuyormuşsun.”

“Evet, böyle yapıyorum” dedim.

Hiz. Peygamber (a.s.m.), “Eğer bunu böyle yapmaya devam edersen gözlerin zayıflar ve vücudun çöker. Nefsinin hakkı olduğu gibi, ailenin ve çocuklarının da hakkı vardır. Öyle ise, bazı günlerinde oruç tut, bazılarında tutma ve gecenin bir kısmında namaz kıl, diğer kısmında da uyul!” buyurdu.

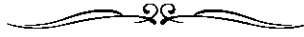
(Buhârî, Teheccüd: 20; Müslim, Sıyâm: 188.)

عَنْ جُنْدُبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ سَمِعَ سَمِعَ
اللَّهُ بِهِ وَمَنْ يُرَائِي يُرَائِي اللَّهُ بِهِ﴾ 1029

Cündüb (bin Abdullah) (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Her kim duyulsun diye bir iş yaparsa, Allah onun kıymetsizliğini duyurur. Her kim de gösteriş olsun diye bir iş yaparsa, Allah da onun riyakârlılığını, ikiyüzlülüğünü ve kıymetsizliğini teşhir eder.”

(Buhârî, Rikâk: 36; Müslim, Zühd: 48; İbn Mâce, Zühd: 21.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَخْبَرَنِي رَجُلٌ أَنْصَارِيٌّ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُمْ بَيْنَمَا هُمْ جُلُوسٌ لَيْلَةً مَعَ النَّبِيِّ ﷺ رُمِيَ بِنَجْمٍ فَاسْتَنَارَ، فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَاذَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ إِذَا رُمِيَ بِمِثْلِ هَذَا؟ قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، كُنَّا نَقُولُ وَلَدَ اللَّيْلَةِ رَجُلٌ عَظِيمٌ وَمَاتَ رَجُلٌ عَظِيمٌ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فَإِنَّهَا لَا يُزْمَى بِهَا لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ وَلَكِنْ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى اسْمُهُ إِذَا قَضَى أَمْرًا سَبَّحَ حَمَلَةُ الْعَرْشِ ثُمَّ سَبَّحَ أَهْلُ السَّمَاءِ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ حَتَّى يَبْلُغَ السَّنْبِيحُ أَهْلَ هَذِهِ السَّمَاءِ الدُّنْيَا ثُمَّ قَالَ الَّذِينَ يَلُونَ حَمَلَةَ الْعَرْشِ لِحَمَلَةِ الْعَرْشِ: مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ؟ فَيُخْبِرُونَهُمْ مَاذَا قَالَ، فَيَسْتَخْبِرُ بَعْضُ أَهْلِ السَّمَوَاتِ بَعْضًا حَتَّى يَبْلُغَ الْخَبَرُ هَذِهِ السَّمَاءَ الدُّنْيَا فَتَخْطَفُ الْجِنُّ السَّمْعَ فَيَقْذِفُونَ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ وَيُزْمُونَ بِهِ فَمَا جَاءُوا بِهِ عَلَى وَجْهِهِ فَهُوَ حَقٌّ وَلَكِنَّهُمْ يَقْرِفُونَ فِيهِ وَيَزِيدُونَ﴾

1030

(Abdullah) İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor:

Hız. Peygamber'in Sahabelerinden birisinin verdiği habere göre, bir gece Hız. Peygamber'le (a.s.m.) birlikte iken bir yıldız düşmüş ve yeryüzünü aydınlatmıştı. Bunun üzerine Hız. Peygamber (a.s.m.), “Câhiliye devrinde böyle bir yıldız düştüğü zaman ne derdiniz?” diye sordu. Orada bulunanlar, “Allah ve Rasûlü, şüphesiz ki daha iyi bilir. Ancak biz, ‘Bu gece büyük bir kimse doğdu ve büyük bir kimse öldü’ derdik” dediler.

Rasûlullah (a.s.m.) onların bu sözleri üzerine şöyle buyurdu: “Şüphesiz ki, bu yıldız hiçbir kimsenin ölümü ve doğumu için atılmaz. Ancak Yüce Rabbimiz, kullarla ilgili bir şeye hükmettiği zaman, önce Arşı taşıyan melekler Allah’ı tesbih ederler. Sonra onların ardından sema ehli tesbih eder ve sırası ile bu dünyâ semasına gelinceye kadar Allah’ı tesbih ederler. Sonra Arşa yakın olanlar, Arşı taşıyan meleklerle, ‘Rabbimiz ne buyurdu?’ diye sorarlar. Onlar da Allah’ın hükmünü bunlara haber verirler. Sonra bütün semâvât ehli bu haberi birbirlerine sorarlar. Bu suretle haber, dünyamıza kadar ulaşır. Cinler buna kulak misafiri olurlar ve bunu kendi dostlarına [kâhinlere] ulaştırırlar. İşte cinler bu haberi duymak istedikleri sırada kovulurlar. Bu şekilde olduğu gibi hiçbir tasarruf yapmaksınız getirdikleri haber doğrudur. Fakat onlar bu işittiklerine ilâvelerde bulunurlar ve birçok yalan karıştırırlar.”

(Müslim, Selâm: 124; Tirmizî, Tefsir-i Sûre: 34.)

Bölüm 21

Aile ve kadın

Aile, toplum hayatının temeli, bir başka ifadesiyle, toplum saadetinin temelidir. Toplum hayatındaki bozukluklar, aile hayatındaki bozuklukların ve dengesizliklerin bir uzantısıdır. Bu itibarla nesillerin ilk terbiye ocağı olan aile yuvalarının sağlam esaslara bağlı olarak kurulması her şeyden önde gelir.

Dünya ve âhirette insanlığın mutluluğunu esas alan dinimiz, aile hayatına, karı, koca ve çocuklar arasındaki münasebetlere pek büyük ehemmiyet verir. Bu münasebetlerin vahiy ışığında, Peygamberimizin sünneti çerçevesinde kurulmasını emreder. İlâhî kaderin aile çatısı altında bir araya getirdiği fertler, ancak bu husustaki prensipleri tatbik ederek, münasebetlerini ona göre tanzim eder, ahenk ve huzur içinde yaşama imkânına kavuşabilirler.

İslâm'ın, aile fertleri arasında kurduğu münasebet, kısa ve geçici dünya hayatı ile sınırlı değildir. Bu beraberlik dünya hayatından öteye, ebedî bir hayata uzanmaktadır. Bunun için Peygamber Efendimiz (a.s.m.), çocuk yetiştirmeyi arkası kesilmeyecek bir iyilik ve sevap kaynağı olarak ifade eder.

Aile yuvalarını saadet merkezleri yapmanın yolu, oralarda dinî ve manevî hayatı hâkim kılmaktan geçer. Yuvalarımızı, bir nur ve irfan mektebi yapmak elimizdedir. Böylelikle Kur'ân nuru ve Peygamber sünneti ile yetişmiş olan nesiller, hem dünyada insanlığa huzur getirmiş, hem de âhirette anne ve babalarına sevap ve nur kazandırmış olurlar.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ فَإِنَّهُ أَغْضُ لِلْبَصْرِ وَأَخْصَنُ لِلْفَرْجِ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وَجَاءٌ﴾ 1031

Abdullah (İbn Mes'ûd) (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Ey gençler topluluğu! Sizden evlenmeye gücü yeten hemen evlensin. Çünkü evlilik gözü haramdan daha çok korur. Namus ve iffeti en iyi şekilde muhafaza eder. Evlenmeye gücü yetmeyen de oruç tutsun. Çünkü oruç şehveti kırmaya vesiledir.”

(Müslim, Nikâh: 3; İbn Mâce, Nikâh: 1; Ebû Dâvûd, Nikâh: 1.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿الْنِكَاحُ مِنْ سُنَّتِي، فَمَنْ لَمْ يَعْمَلْ بِسُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي، وَتَزَوَّجُوا فَإِنِّي مُكَاثِّرُ بِكُمْ الْأُمَمَ، وَمَنْ كَانَ ذَا طَوْلٍ فَلْيَنْكِحْ وَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَعَلَيْهِ بِالصِّيَامِ، فَإِنَّ الصَّوْمَ لَهُ وَجَاءٌ﴾ 1032

Hiz. Âişe (r.anha) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Evlenmek benim sünnetimdir. Kim benim bu sünnetimle amel etmezse, benim yolumda olmamış olur. Evleniniz. Çünkü ben diğer ümmetlere karşı sizin çokluğunuzla iftihar ederim. Kimin evlenme hazırlığı varsa evlensin. Eğer değilse oruç tutsun. Çünkü oruç şehveti kırar.”

(İbn Mâce, Nikâh: 1.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿ثَلَاثَةٌ حَقُّ عَلَى اللَّهِ عَوْنُهُمْ: الْمُكَاتَبُ الَّذِي يُرِيدُ الْأَدَاءَ، وَالنَّاسِكُ الَّذِي يُرِيدُ الْعَفَا، وَالْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ 1033

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Üç grup insan vardır ki, Allah onlara muhakkak surette yardım eder: Hürriyetine kavuşmak için sahibiyle anlaşma yaparak borcunu ödemeye çalışan köleler, namus ve iffetini muhafaza etmek düşüncesiyle evlenmek isteyenler ve Allah yolunda cihad edenler.”

(Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 20; Neseî, Nikâh: 5; İbn Mâce, Itk: 3.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، كُنْتُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَتَاهُ رَجُلٌ فَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ تَزَوَّجَ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَنْظَرْتَ إِلَيْهَا؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَادْهَبْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا فَإِنْ فِي أَغْيُنِ الْأَنْصَارِ شَيْئًا﴾ 1034

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) yanında bulunuyordum. Birisi gelerek, Ensâr'dan bir kadınla evlenme isteğini Hz. Peygamber'e iletti. Rasûlullah (a.s.m.) ona, “O kadını gördün mü?” diye sordu. O zât, “Hayır görmedim” diye cevap verdi.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), “Öyle ise git, onu yakından gör. Çünkü Ensâr'ın gözlerinde biraz kusur olabilir.”

(Müslim, Nikâh: 74.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿تَنْكَحُ الْمَرْأَةُ لِأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا، وَلِحَسْبِهَا، وَلِجَمَالِهَا، وَلِدِينِهَا، فَاظْفَرْ بِذَاتِ الدِّينِ تَرِبَتْ يَدَاكَ﴾ 1035

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bir kadınla dört sebepten dolayı evlenilir: malı, soyu sopu, güzelliği ve dindarlığı. Fakat siz, dindar olanıyla evlenmeye bakınız ki, bereket bulup mesut olasınız.”

(Ebû Dâvûd, Nikâh: 2; Tirmizî, Nikâh: 4.)

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿أَرْبَعٌ مِنْ سُنَنِ

1036

الْمُرْسَلِينَ: الْحَيَاءُ وَالتَّعَطُّرُ وَالسَّوَاكُ وَالنِّكَاحُ ﴿

Ebû Eyyûb'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Dört şey peygamberlerin sünnetlerindendir: hayâ, güzel koku sürünmek, misvak kullanmak ve evlenmek.”

(Tirmizî, Nikâh: 1.)

عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَصَبْتُ امْرَأَةً ذَاتَ جَمَالٍ وَحَسَبٍ وَإِنَّهَا لَا تَلِدُ أَفَاتَزَوَّجُهَا؟ قَالَ: لَا، ثُمَّ أَتَاهُ الثَّانِيَةَ فَنَهَا، ثُمَّ أَتَاهُ الثَّالِثَةَ فَقَالَ: ﴿تَزَوَّجُوا الْوُدُودَ الْوُلُودَ، فَإِنِّي مُكَاثِّرٌ بِكُمْ الْأُمَمَ﴾

1037

Ma'kıl bin Yesâr (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir zât Rasûlullah'a (a.s.m.) gelerek şöyle dedi: “Ey Allah'ın Rasûlü, ben güzel, soylu, fakat çocuk doğurmayan bir kadınla evlenmek durumundayım. Evleneyim mi?”

Hız. Peygamber (a.s.m.), “Hayır, evlenme” buyurdu.

Aynı zât ikinci defa geldi. Rasûlullah yine o kadınla evlenmesine izin vermedi. Sonra üçüncü defa yine geldi. Bu defa Hız. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Kocasına sevgi ile bağlı olan ve çocuk yapabilen kadınlarla evlenin. Çünkü ben diğer ümmetlere karşı sizin çokluğunuzu isterim. Onunla iftihar ederim.”

(Ebû Dâvûd, Nikâh: 3; Neseî, Nikâh: 11.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ النِّسَاءِ خَيْرٌ؟ قَالَ: ﴿الَّتِي تَسْرُهُ إِذَا نَظَرَ، وَتُطِيعُهُ إِذَا أَمَرَ، وَلَا تُخَالِفُهُ فِي نَفْسِهَا وَلَا مَالِهَا بِمَا يَكْرَهُ﴾

1038

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'a (a.s.m.), "Hangi kadın daha hayırlıdır?" diye soruldu.

Rasûlullah (a.s.m.), "Kendisine baktığın zaman temizliği, güzelliği ve gü-leryüzlülüğüyle kocasını neşelendiren, bir şeyi istediğinde yerine getiren, nefsi ve malı ile ilgili hususlarda kocasının hoşlanmadığı tutum ve davranış-lardan kaçınan kadındır" buyurdu.

(Müsned, 2:251.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ الدُّنْيَا
كُلُّهَا مَتَاعٌ، وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ﴾

1039

Amr bin Âs'tan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle bu-yurmuştur:

"Hiç şüphesiz ki, dünyada her şey geçici bir metâdır (kendisinden fay-dalanılan şeydir). Dünya metânın en hayırlısı ise, iyi huylu dindar kadın-dır."

(Müslim, Radâ: 64; İbn Mâce, Nikâh: 5.)

عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَا تَرَكَتْ بَعْدِي فِتْنَةٌ أَضُرُّ
عَلَى الرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ﴾

1040

Üsâme bin Zeyd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Benden sonra erkeklere kadınlardan daha zararlı bir fitne (imtihan se-bebi) bırakmadım."

(Buhârî, Nikâh: 17; Tirmizî, Edeb: 31; İbn Mâce, Fiten: 19.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِذَا جَاءَكُمْ مَنْ
تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَخُلُقَهُ فَأَنْكِحُوهُ، إِلَّا تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ
وَفَسَادٌ﴾

1041

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet edi-yor:

“Dindarlığını ve ahlâkını beğendiğiniz bir kimse, ailenizden bir kadını isterse onları evlendirin. Şayet bunu yapmazsanız yeryüzünde fitne ve fesat çıkar.

(Tirmizî, Nikâh: 3.)

رُوي عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: ﴿خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الْإِبِلَ صَالِحُ نِسَاءٍ قُرَيْشٍ، أَخْنَاهُ عَلَى وَلَدٍ فِي صِغَرِهِ وَأَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ﴾

1042

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Deveye binen kadınların [Arap kadınlarının] en hayırlısı, Kureyş'in iyi amel sahibi kadınlarıdır. Bunlar çocuklarına karşı en şefkatli ve kocalarının malını muhafaza hususunda da en dikkatlileridir.”

(Buhârî, Nikâh: 13.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ أَشْرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْزِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ الرَّجُلُ يُفْضِي إِلَى امْرَأَتِهِ وَتُفْضِي إِلَيْهِ ثُمَّ يَنْشُرُ سِرَّهَا﴾

1043

Ebû Saîd'den (El-Hudrî) (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kıyâmet Günü Allah katında derecesi en kötü olan kimse, hanımı ile cinsî münasebette bulunduktan sonra, bunu dışarıda yayandır.”

(Müslim, Nikâh: 123.)

عَنْ قَيْسِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَتَيْتُ الْحَيْرَةَ فَرَأَيْتُهُمْ يَسْجُدُونَ لِمَرْزُبَانَ فَقُلْتُ لَهُمْ: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحَقُّ بِذَلِكَ، فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقُلْتُ لَهُ ذَلِكَ فَقَالَ: ﴿أَرَأَيْتَ لَوْ مَرَزْتَ بِقَبْرِ أَكُنْتَ تَسْجُدُ لَهُ؟ قُلْتُ:

لَا، قَالَ: فَلَا تَفْعَلُوا لَوْ كُنْتُ أَمْرًا أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ لَأَمَرْتُ النِّسَاءَ أَنْ يَسْجُدْنَ لِأَزْوَاجِهِنَّ لِمَا جَعَلَ اللَّهُ لَهُمْ عَلَيْهِنَّ مِنَ الْحَقِّ. لَوْ كُنْتُ أَمْرًا أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا ﴿١٠٤٤﴾

Kays bin Saîd (r.a.) rivâyet ediyor:

Hire'ye geldiğimde, halkın ileri gelenlerden birine secde ettiklerini gördüm. Kendi kendime, "Rasûlullah secde edilmeye herkesten daha ziyade layıktır" diye düşündüm. Sonra Hz. Peygamber'e (a.s.m.) gelip, bu durumu kendisine anlatınca şöyle buyurdu:

"Ne diyorsun? Bir mezara uğrasan, ona secde eder miydin?"

Ben, "Hayır, etmezdim" dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), "Öyle ise bunu asla yapmayın. Eğer bir insanın başka bir insana secde etmesini emredecek olsaydım, Allah'ın kadınlarla ilgili olarak kocalarına verdiği haklardan dolayı, kadınların kocalarına secde etmesini emrederdim" buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Nikâh: 40.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ أَنْ تَجِيءَ لَعَنَتْهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تَضُحَّ﴾ ﴿١٠٤٥﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Bir kimse eşini yatağına çağırır da, kadın (bir mazereti olmadığı halde) gelmekte direnir ve kocasını öfkeliendirirse, sabaha kadar melekler o kadına lânet ederler."

(Buhârî, Bed'u'l-Halk: 7; Ebû Dâvûd, Nikâh: 40; Tirmizî, Rada': 10.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ الْأَخْوَصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَلَا إِنَّ لَكُمْ عَلَى نِسَائِكُمْ حَقًّا وَلِنِسَائِكُمْ حَقًّا، فَأَمَّا حَقُّكُمْ عَلَى نِسَائِكُمْ فَلَا يُوطِئَنَّ فَرْشَكُمْ مَنْ تَكْرَهُونَ وَلَا يَأْذَنُ فِي بَيْتِكُمْ مَنْ

تَكْرَهُونَ أَلَا وَحَقُّهُنَّ عَلَيْكُمُ أَنْ تُحْسِنُوا إِلَيْهِنَّ فِي كُسُوتِهِنَّ
وَطَعَامِهِنَّ ﴿۱۰۴۶﴾

Amr bin Ahves'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Dikkat ediniz, kadınlarınız üzerinde haklarınız vardır. Kadınların da sizin üzerinizde hakları vardır.

“Sizin kadınlar üzerindeki hakkınız, sevmediğiniz kimseleri yatağınıza oturtmamaları, arzu etmediğiniz kimselerin de evlerinize girmesine müsaade etmemeleri.

“Yine dikkat ediniz, kadınlarınızın sizin üzerinizdeki hakkı, yeme içmelerini ve giyimlerini layıkıyla yerine getirmenizdir.”

(Tirmizî, Rada': 11; İbn Mâce, Nikâh: 3.)

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَيُّمَا امْرَأَةٍ مَاتَتْ
وَزَوْجُهَا عَنْهَا رَاضٍ دَخَلَتْ الْجَنَّةَ﴾

Ümmü Seleme'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kocası kendisinden memnun olarak ölen her mü'min kadın, cennete girecektir.”

(Tirmizî, Rada': 10; İbn Mâce, Nikâh: 4.)

عَنْ مُعَاوِيَةَ الْقُشَيْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا حَقُّ
زَوْجَةِ أَحَدِنَا عَلَيْهِ؟ قَالَ: ﴿تُطْعِمُهَا إِذَا طَعِمْتَ وَتَكْسُوهَا إِذَا اكْتَسَيْتَ
وَلَا تَضْرِبَ الْوَجْهَ وَلَا تُقَبِّحَ وَلَا تَهْجُرَ إِلَّا فِي الْبَيْتِ﴾

Muâviye el-Kuşeyrî (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'a (a.s.m.), “Kadınlarımızla ilgili vazifelerimiz hususunda ne buyurursun?” diye sordum.

Şöyle buyurdular:

“Yediğinizden yedinin, giydiklerinizden de giydirin. Kusurlarını yüzlerine vurarak ayıplamayın. Onları dövmeyin, cezalandırmak düşüncesi ile evde yalnız bırakmayın.”

(Ebû Dâvûd, Nikâh: 42.)

عَنْ طَلْقِ بْنِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا الرَّجُلُ
دَعَا زَوْجَتَهُ لِحَاجَتِهِ فَلْتَأْتِهِ وَإِنْ كَانَتْ عَلَى الثُّنُورِ﴾
1049

Talk bin Ali'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Koca, bir ihtiyaç dolayısıyla eşini çağırdığı zaman, ocak başında dahi olsa [bırakıp] kocasının isteğini yerine getirsin.”

(Tirmizî, Rada': 10.)

Hadiste, kadının her hâlûkârda kocasına itaat etmesi ifade edilmektedir. “Ocak başı” ile kastedilen de, kadının ev işlerinin en önemlisi ile meşgul olmasıdır. Bu durumdaki bir kadın hemen işini bırakıp kocasının isteğini yerine getirmelidir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلْعٍ
لَنْ تَسْتَقِيمَ لَكَ عَلَى طَرِيقَةٍ، فَإِنْ اسْتَمْتَعْتَ بِهَا اسْتَمْتَعْتَ بِهَا وَبِهَا
عَوَجٌ، وَإِنْ ذَهَبَتْ تُقِيمُهَا كَسَرْتَهَا وَكَسَرُهَا طَلَاقُهَا﴾
1050

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kadın kaburga kemiğinden yaratılmıştır. Memnun olacağın bir tarzda dosdoğru devam edemez. Eğer ondan faydalanmak istiyorsan, bu eğri haliyle birlikte faydalanırsın. Tam arzuna göre düzeltmeye kalkarsan, onu kırarsın. Onun kırılması da boşanmasıdır.”

(Müslim, Rada': 59.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ

الْآخِرِ، فَإِذَا شَهِدَ أَمْرًا فَلْيَتَكَلَّمْ بِخَيْرٍ أَوْ لِيَسْكُتْ، وَاسْتَوْضُوا بِالنِّسَاءِ، فَإِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلْعٍ، وَإِنَّ أَعْوَجَ شَيْءٍ فِي الضِّلْعِ أَغْلَاهُ، إِنْ ذَهَبَتْ تُقِيمُهُ كَسْرَتُهُ، وَإِنْ تَرَكَتُهُ لَمْ يَزَلْ أَعْوَجَ، اسْتَوْضُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا ﴿

1051

Ebû Hüreyre (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Allah'a ve âhirete iman eden, bir şey gördüğü zaman, ya hayır söylesin veya sussun.

"Sizler, kadınlar hakkında birbirinize iyilik ve hayır tavsiye ediniz. Çünkü onlar kaburga kemiğinden yaratılmışlardır. Bunun ise en eğri kısmı üst taraftır. Eğer eğri kemiği doğrultmaya çalışırsanız, onu kırarsınız. Kendi haline bırakırsanız, daima eğri kalmaya devam eder. Öyle ise, birbirinize, kadınlarınıza iyi davranmayı tavsiye ediniz."

(Müslim, Rada': 60.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَفْرُكُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ﴾

1052

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Mü'min bir koca, mü'min hanımına buğz etmesin, ondan nefret etmesin. Onun bir huyunu beğenmese de, başka bir huyundan hoşlanabilir."

(Müslim, Nikâh: 61.)

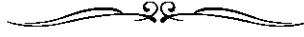
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ نَوْمَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ، فَإِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ نَهْمَتَهُ فَلْيَعَجِّلْ إِلَى أَهْلِهِ﴾

1053

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Yolculuk bir nevi işkencedir. O sizin uykunuzun, yemenizin ve içmenizin dengesini bozar. Öyle ise sizden biriniz, yolculuğa çıktığı zaman işini bitirir bitirmez, ailesinin yanına dönmeye baksın.”

(Buhârî, Umre: 19; Müslim, İmâre: 179; İbn Mâce, Menâsik: 1.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: خَرَجْتُ سَوْدَةَ بِنْتُ زَمْعَةَ لَيْلًا فَرَأَاهَا عُمَرُ فَعَرَفَهَا فَقَالَ: إِنَّكَ وَاللَّهِ يَا سَوْدَةُ مَا تَخْفَيْنَ عَلَيْنَا، فَرَجَعْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ فِي حُجْرَتِي يَتَعَشَّى فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ وَإِنَّ فِي يَدِهِ لَعِزًّا فَأَنْزَلَ عَلَيْهِ فَرَفَعَ عَنْهُ وَهُوَ يَقُولُ: ﴿قَدْ أُذِنَ لَكُنَّ أَنْ تَخْرُجْنَ لِحَوَائِجِكُنَّ﴾

1054

Hiz. Âişe'den (r.a.) rivâyet ediliyor:

Sevde binti Zem'a geceleyin sokağa çıkmış ve Hiz. Ömer de (r.a.) onu görüp tanımıştı. Ona şöyle dedi:

“Ey Sevde, vallahi seni tanıdık. Sen bizden gizlenmiyorsun [kaçmıyorsun].”

Bu sözlerden öfkelenen Sevde, doğruca Hiz. Peygamber'in yanına geldi. Hiz. Peygamber o sırada benim odamda yemek yiyordu. Sevde meseleyi kendisine anlattı. Hiz. Peygamber'in elinde etli bir kemik parçası vardı. O anda vahiy nazil oldu ve Hiz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“İhtiyaçlarınızı temin etmek için evden dışarıya çıkmanıza izin verilmiştir.”

(Buhârî, Nikâh: 115.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿أَيُّمَا امْرَأَةٍ أَدْخَلْتُ عَلَى قَوْمٍ مِنْ لَيْسَ مِنْهُمْ فَلَيْسَتْ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ وَلَنْ يُدْخِلَهَا جَنَّتَهُ،

وَأَيُّمَا رَجُلٍ جَحَدَ وَلَدَهُ وَهُوَ يَنْظُرُ إِلَيْهِ اخْتَجَبَ اللَّهُ تَعَالَى مِنْهُ وَفَضَحَهُ
عَلَى رُؤُوسِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿

1055

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Herhangi bir kadın, gayrimeşrû olarak dünyaya getirdiği bir çocuğunu, ait olmadığı birisine (veya bir topluluğa) ‘filanın çocuğudur’ diyerek nisbet ederse, o kadın Allah’ın rahmetinden mahrum kalır. Allah onu cennetine koymaz. Herhangi bir erkek de, kendisine ait olan bir çocuğu göz göre göre [bile bile] inkâr ederse, Allah onu da rahmetinden mahrum eder ve Kıyâmet Günü kendisini herkesin gözü önünde rezil rüsvây eder.”

(Ebû Dâvûd, Talâk: 29; Neseî, Talâk: 47.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَمْهَلُوا حَتَّى تَدْخُلُوا
لَيْلًا لِكَنِّي تَمْتَشِطُ الشَّعِثَةَ وَتَسْتَحِدُّ الْمُغْيِبَةَ﴾

1056

Câbir bin Abdullah'tan (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Acele etmeyiniz! Şehre geceleyin yatsı vaktinde giriniz ki, kadınlar saçlarını başlarını tarayıp dağınıklıklarını gidersinler. Kocalarından uzun süre ayrı kalmış olan kadınlar, vücutlarını temizleyip süslensinler.” (*)

(Müslim, Nikâh: 57.)

(*) Kayıtlara göre Rasûlullah (a.s.m.) bu sözleri bir sefer dönüşü Medine'ye yaklaşırken söylemiştir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ مَوْلُودٍ
إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ فَأَبَوَاهُ يَهُودَانِهِ أَوْ يُنَصْرَانِهِ أَوْ يُمَجْسَانِهِ كَمَا تُنْتَجِ
الْبَهِيمَةُ بِهَيْمَةٍ جَمْعَاءَ هَلْ تُحْسِنُونَ فِيهَا مِنْ جَدْعَاءَ. ثُمَّ يَقُولُ أَبُو
هُرَيْرَةَ: وَاقْرَأُوا إِن شِئْتُمْ: ﴿فَطَرَتِ اللَّهُ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ
لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ﴾.

1057

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Her doğan çocuk muhakkak ki, fıtratı üzerine doğar. Sonra anası ve babası onu Yahudi, Mecûsî veya Hıristiyan yaparlar. Hayvan yavrusu doğarken, organları tam olarak dünyaya gelir. Siz onlarda eksiklik görür müsünüz?"

Sonra Ebû Hüreyre (r.a.), "Dilerseniz şu meâldeki âyeti okuyunuz" dedi:

"Ey Muhammed, sen, hakka yönelerek, kendini Allah'ın yaratılıştan verdiği dine ver. Çünkü Allah'ın yarattığı bu seciyeyi değiştirmek yakışık almaz. Bu İslâm ve tevhid dini, en doğru bir dindir (Rûm Sûresi, 30)."

(Tirmizî, Kader: 5; Müslim, Kader: 22; Buhârî, Cenâiz: 80.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَبْغَضُ
الْحَلَائِلِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: الطَّلَاقُ﴾
1058

(Abdullah) İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Allah'ın helal kıldığı şeyler içinde, O'nun için en sevimsiz olanı boşanmadır."

(Ebû Dâvûd, Talâk: 3; İbn Mâce, Talâk: 1.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَيْسَ مِنَّا مَنْ
خَبَبَ امْرَأَةً عَلَى زَوْجِهَا أَوْ عَبْدًا عَلَى سَيِّدِهِ﴾
1059

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Kadını kocası aleyhine veya köleyi efendisi aleyhine kışkırtan kimse bizden değildir."

(Ebû Dâvûd, Talâk: 1.)

عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلْتَ
زَوْجَهَا طَلَاقًا مِنْ غَيْرِ بَأْسٍ فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ﴾
1060

Sevbân'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Haklı bir sebebe dayanmaksızın, kocasından boşanma isteğinde bulunan bir kadın cennetin kokusundan mahrum olur.”

(Ebû Dâvûd, Talâk: 18; İbn Mâce, Talâk: 21.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ تَصَدَّقْنَ وَأَكْثِرْنَ الْإِسْتِغْفَارَ فَإِنِّي رَأَيْتُكُمْ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ، فَقَالَتِ امْرَأَةٌ مِنْهُنَّ جَزَلَةٌ: وَمَا لَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ؟ قَالَ: تُكْثِرُونَ اللَّعْنَ، وَتَكْفُرُونَ الْعَشِيرَ، وَمَا رَأَيْتُ مِنْ نَاقِصَاتِ عَقْلِ وَدِينٍ أَغْلَبَ لِيذِي لُبٍّ مِنْكُمْ. قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا نُقْصَانُ الْعَقْلِ وَالْدِّينِ؟ قَالَ: أَمَّا نُقْصَانُ الْعَقْلِ فَشَهَادَةُ امْرَأَتَيْنِ تَعْدُلُ شَهَادَةَ رَجُلٍ، فَهَذَا نُقْصَانُ الْعَقْلِ، وَتَمَكُّثُ اللَّيَالِي مَا تُصَلِّي وَتُفْطِرُ فِي رَمَضَانَ فَهَذَا نُقْصَانُ الدِّينِ. وَعِبَارَةُ الْبُخَارِيِّ: أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ؟ قُلْنَ بَلَى. قَالَ: فَذَلِكَ مِنْ نُقْصَانِ دِينِهَا﴾

1061

(Abdullah) İbn Ömer'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Ey kadınlar topluluğu, bol bol sadaka verin, çok çok istiğfar edin. Çünkü ben cehennemliklerin çoğunun sizlerden olduğunu gördüm.”

Bunun üzerine onların arasından iyi konuşan bir kadın, “Yâ Rasûlallah, bizim neyimiz var ki, cehennemliklerin çoğu bizden olmuş?” diye sordu.

Buyurdu ki: “Çünkü siz fazla lânet eder ve kocalarınıza karşı nankörlük edersiniz. Ve akıl ve din bakımından eksik bir varlık bilmiyorum ki, akıllı olan bir erkeğe sizden daha fazla üstün gelebilirsiniz.”

Kadın, “Yâ Rasûlallah, din ve akıl bakımından eksiklik nedir?” deyince, Hz. Peygamber (a.s.m.), “Akıl eksikliği bir erkeğin şahitliğine karşılık iki kadının şahit olmasıdır. Bu akıl eksikliğidir. Kadın [hayız v.b. sebepler yüzünden] günlerce namaz kılmaz ve Ramazan ayında oruç tutmaz. Bu da din eksikliğidir” buyurdu.

(Müslim, İman: 132.)

عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ قَالَ: جَاءَتْ فَتَاةٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ: إِنَّ أَبِي زَوَّجَنِي ابْنَ أَخِيهِ لِيُزَفَعَ بِي خَيْسَتُهُ قَالَ فَجَعَلَ الْأَمْرَ إِلَيْهَا، فَقَالَتْ: قَدْ أَجَزْتُ مَا صَنَعَ أَبِي، وَلَكِنْ أَرَدْتُ أَنْ تَعْلَمَ النِّسَاءُ أَنَّ لَيْسَ إِلَيَّ الْأَبَاءُ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ.

1062

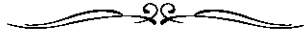
İbn Büreyde (r.a.) rivâyet ediyor:

Genç bir kız Peygamberimize (a.s.m.) gelerek, “Babam alt tabakadan oluşunu, benimle giderip şeref kazanmak için, beni erkek kardeşinin oğlu ile evlendirdi” diye şikâyetle bulundu.

Hız. Peygamber (a.s.m.) evlenme meselesinin kabulü veya reddedilmesi hususunu kıza bıraktı.

Bunun üzerine kız, “Ben babamın yaptığı işi kabul ettim. Ancak babaların böyle davranmaya hakları olmadığını da bilinmesini istedim” dedi.

(İbn Mâce, Nikâh: 12.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَخْطُبُ الرَّجُلُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ حَتَّى يَتْرُكَ الْخَاطِبُ قَبْلَهُ أَوْ يَأْذَنَ لَهُ، وَلَا يَسُومُ عَلَى سَوْمِ أَخِيهِ وَلَا تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا وَلَا عَلَى خَالَتِهَا، وَلَا تَسْأَلُ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا لِتُكْتَفِيَ صَخْفَتَهَا وَلِتُنْكِحَ. فَإِنَّمَا لَهَا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهَا﴾

1063

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kimse din kardeşinin evlenmeye talip olduğu bir kadınla, o vazgeçmedikçe yahut izin vermedikçe evlenmeye kalkışmasın. Bir kimse din kardeşinin kesinleştirdiği pazarlığı üzerine, yeni bir pazarlığa girişmesin. Bir kadın kendi halası ve teyzesi üzerine nikâh edilemez. Bir kadın diğer bir hanım kardeşinin tabağını ters çevirmek, yani onda bulunan nimeti kendisine aktarmak için kocasından karısını boşamasını istemesin. Kadın, ancak kendisi-

nin istediği erkeklerle evlensin. Onun nasibi ancak Allah'ın kendisi için takdir ettiğiidir.”

(Buhârî, Nikâh: 45; Müslim, Nikâh: 38; Ebû Dâvûd, Nikâh: 17; Tirmizî, Nikâh: 38.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَعْلِنُوا هَذَا النِّكَاحَ
وَأَجْعَلُوهُ فِي الْمَسَاجِدِ وَاضْرِبُوا عَلَيْهِ بِالْدُّفُوفِ﴾

1064

Hiz. Âişe (r.anha) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Nikâhı ilân edin ve açıkça yapın. Onu mescitlerde kıyın. Nikâhda def de çalın.”

(Tirmizî, Nikâh: 6; İbn Mâce, Nikâh: 20; Neseî, Nikâh: 72.)

Hadis-i şerifte, nikâhın mescitlerde kıyılmasının emredilmesi, mescidlerin haramlardan uzak olması ve aile temellerini kudsî bir çatı altında gerçekleştirilmek suretiyle, sağlam olarak atılması içindir. Bir de Hiz. Peygamber zamanını nazara aldığımızda insanların çoğunlukla bir araya geldiği yer olmasından dolayıdır. Hadiste ayrıca def çalarak şenlik yapılması da emredilmektedir. Bu da nikâhı ilân etmenin bir vesilesidir. Şüphesiz ki, bunun da mescitte yapılması gerektiği anlaşılmamalıdır. Def çalma veya benzeri şenlikler, mescitte nikâh akdi yapıldıktan sonra, müsait olan yerlerde yapılmalıdır.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا رَفَا
الْإِنْسَانَ إِذَا تَزَوَّجَ قَالَ: ﴿بَارَكَ اللَّهُ لَكَ وَبَارَكَ عَلَيْكَ وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي
خَيْرٍ﴾

1065

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), evlenen bir kimseyi tebrik edeceği zaman şöyle derdi:

“Bârekallahü leküm ve bâreke aleyküm ve cemmea beynekümâ fî hayrın [Allah mübarek etsin ve bereket ihsan etsin. Her ikinizi de iyilikler içinde bir arada tutsun].”

(Ebû Dâvûd, Nikâh: 36; Tirmizî, Nikâh: 7; İbn Mâce, Nikâh: 23.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ لَوْ أَرَادَ أَنْ يَأْتِيَ أَهْلَهُ قَالَ: بِاسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا، فَإِنَّهُ إِنْ يُقَدَّرُ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ فِي ذَلِكَ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْطَانٌ أَبَدًا﴾ رَوَاهُ الْخُمْسَةُ.

1066

İbn Abbas'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Herhangi biriniz, hanımını arzuladığı zaman, ‘Bismillâh, Allahümme cennibna’s-şeytâne ve cennibi’s-şeytâne mâ razaknâ [Bismillâh. Yâ Rabbi, bizi şeytandan, şeytanı da bize ihsan edeceğin çocuktan uzak tut] dese, bu beraberlikten bir çocuk dünyaya geldiği takdirde, şeytan buna zarar veremez.”

(Ebû Dâvûd, Nikâh: 45; Buhârî, Nikâh: 66; Müslim, Nikâh: 116;

Tirmizî, Nikâh: 8; İbn Mâce, Nikâh: 27.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: تَأَيَّمْتُ حَفْصَةَ مِنْ خُتَيْسِ بْنِ حُذَافَةَ السَّهْمِيِّ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ تُوفِّي بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ عُمَرُ: عَرَضْتُ حَفْصَةَ عَلَى عُثْمَانَ فَقَالَ: سَأَنْظُرُ فِي أَمْرِي فَلَبِثْتُ لِيَالِي ثُمَّ لَقِيَنِي فَقَالَ: قَدْ بَدَأَ لِي أَلَا أَتَزَوَّجَ يَوْمِي هَذَا، فَلَقِيتُ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ فَقُلْتُ: إِنْ شِئْتَ زَوَّجْتُكَ حَفْصَةَ فَصَمَتَ أَبُو بَكْرٍ وَكُنْتُ أَوْجَدَ عَلَيْهِ مَنِّي عَلَى عُثْمَانَ فَلَبِثْتُ لِيَالِي ثُمَّ خَطَبَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَنْكَحْتُهَا إِثَاءً. فَلَقِينِي أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ: لَعَلَّكَ وَجَدْتَ عَلِيَّ حِينَ عَرَضْتَ عَلَيَّ حَفْصَةَ فَلَمْ أَرْجِعْ إِلَيْكَ شَيْئًا؟ قَالَ عُمَرُ: قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ أَبُو بَكْرٍ: إِنَّهُ لَمْ يَمْنَعْنِي أَنْ أَرْجِعَ إِلَيْكَ فِيمَا عَرَضْتَ عَلَيَّ إِلَّا أَنِّي كُنْتُ عَلِمْتُ أَنَّ

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَدْ ذَكَرَهَا فَلَمْ أَكُنْ لِأَفْشِي سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَوْ تَرَكَهَا
قَبْلُهَا ۖ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1067

İbn Ömer (r.a.) rivâyet ediyor:

Hafsa, Huzâfetü's-Sehmî'nin oğlu Huneys'den dul kalmıştı. Huneys Hz. Peygamber'in (a.s.m.) Sahabelerinden birisi olup, Medine'de vefat etmişti. Bunun üzerine Ömer (r.a.) şöyle dedi:

"Hafsa'yı Osman'la (r.a.) evlendirmek için teklif ettim. Osman, 'Düşünüyüm' dedi. Birkaç gün bekledim. Sonra Osman'la karşılaşıncı, 'Şu anda evlenmek niyetinde değilim' dedi.

"Daha sonra Ebû Bekir's-Sıddîk'a (r.a.) rastladım ve 'İstersen Hafsa'yı sana vereyim' dedim. Ebû Bekir (r.a.) sustu ve bir cevap vermedi. Ben de Ebû Bekir'e Osman'dan daha çok güvenmiştim. Birkaç gün geçtikten sonra, Rasûlullah (a.s.m.), Hafsa ile evlenme arzusunda bulundu. Onu Rasûlullah'la evlendirdim. Sonra Ebû Bekir ile karşılaştığım zaman, 'Hafsa'yı benimle evlendirmek için teklif ettiğin zaman belki güvenmiştin. Çünkü sana cevap vermemiştim' dedi. "Evet, güvenmiştim" dedim. Bunun üzerine Ebû Bekir şöyle dedi: 'Senin teklifini kabul etmeme mani bir durum yoktu, ancak, Rasûlullah'ın (a.s.m.) Hafsa'dan söz ettiğini biliyordum. Fakat onun bu sırrını açığa vurmamak istemedim. Eğer Rasûlullah (a.s.m.) onu almasa idi, onu elbette ben alırdım."

(Buhârî, Nikâh: 33.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿شَرُّ الطَّعَامِ
طَعَامُ الْوَلِيمَةِ، يُمْنَعُهَا مَنْ يَأْتِيهَا وَيُدْعَى إِلَيْهَا مِنْ يَأْبَاهَا، وَمَنْ لَمْ يُجِبِ
الدَّعْوَةَ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾

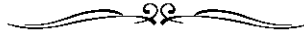
1068

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Ziyafetlerin en kötüsü, fakirlerin çağrılmayıp, sadece zenginlerin davet edildiği ziyafettir. Kim [düğün davetine] icabet etmezse, Allah ve Rasûlü'ne asi olmuş olur."

(Buhârî, Nikâh: 73; İbn Mâce, Nikâh: 25; Muvatta', Nikâh: 50.)

İslâm âlimlerine göre, düğün davetine icabet etmek, vâcib derecesine yakın bir “sünnet-i müekkede”dir. Yukarıdaki hadiste de söz konusu olan düğün ziyafetleridir. Düğün vesilesiyle verilen ziyafetlerde, zengin fakir ayrımı yapılmaksızın, herkesin davet edilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde Peygamberimizin (a.s.m.) emirlerine, sünnetine ve dolayısıyla Cenâb-ı Hakk’a isyan edilmiş olur.

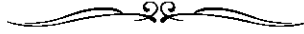
عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ جَارِيَةَ بَكْرًا أَتَتْ النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرَتْ لَهُ أَنَّ أَبَاهَا زَوَّجَهَا وَهِيَ كَارِهَةٌ، فَخَيَّرَهَا النَّبِيُّ ﷺ.

1069

İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor:

Bakire genç bir kız Hz. Peygamber’e (a.s.m.) gelerek, kendisi istemediği halde, babasının onu birisine nikâhladığını anlattı. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.m.) genç kızı, yapılan nikâhı kabul edip etmeme hususunda serbest bıraktı.

(İbn Mâce, Nikâh: 12.)

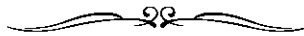
عَنِ الْمُغِيرَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ خَطَبَ امْرَأَةً فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿انْظُرْ إِلَيْهَا فَإِنَّهُ آخَرَى أَنْ يُؤَدَمَ بَيْنَكُمَا﴾

1070

Mugîre bin Şûbe’den (r.a.) rivâyet ediyor:

Mugîre, bir kadınla evlenmek için müracaat etti. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), “Git ve o kadını gör. Çünkü birbirinizi görerek, beğenerek evlenmeniz, hayatınızdaki sevginin devamını temin eder” buyurdu.

(Tirmizî, Nikâh: 5; İbn Mâce, Nikâh: 9.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ أَنْ تَصُومَ وَزَوْجُهَا شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ وَلَا تَأْذَنَ فِي بَيْتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾.

1071

Ebû Hüreyre’den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) Şöyle buyurmuştur:

“Kocası yanında iken bir kadının, onun iznini almaksızın nafile oruç tutması caiz değildir. Yine kocasının izni olmadan başka bir erkeğin içeri girmesine müsaade etmesi de doğru değildir.”

(Buhârî, Nikâh: 84; Müslim, Zekât: 84; Ebû Dâvûd, Savm: 73.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿وَلَكَ فِي جَمَاعِ زَوْجَتِكَ أَجْرٌ، فَقَالَ أَبُو ذَرٍّ: وَكَيْفَ يَكُونُ لِي أَجْرٌ فِي شَهْوَتِي؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ وَلَدٌ فَأَذْرَكَ وَرَجَوْتَ خَيْرَهُ فَمَاتَ أَكُنْتَ تَحْتَسِبُ بِهِ؟ قُلْتَ: نَعَمْ، قَالَ: فَأَنْتَ خَلَقْتَهُ؟ قَالَ: بَلِ اللَّهُ خَلَقَهُ، قَالَ: فَأَنْتَ هَدَيْتَهُ؟ قَالَ: بَلِ اللَّهُ هَدَاهُ، قَالَ: فَأَنْتَ تَرْزُقُهُ؟ قَالَ: بَلِ اللَّهُ كَانَ يَرْزُقُهُ، قَالَ: كَذَلِكَ فَضَعُهُ فِي حَلَالِهِ وَجَبَّتْهُ حَرَامُهُ، فَإِنْ شَاءَ أَحْيَاهُ وَإِنْ شَاءَ أَمَاتَهُ وَلَكَ أَجْرٌ﴾

1072

Ebû Zer'den (r.a.) şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.), “Hanımınla cinsî münasebette bulunmanda senin için mükâfat vardır” buyurdu.

Ebû Zer, “Şehvetimi tatmin etmede benim için nasıl mükâfat olur?” diye sordu. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Eğer bir çocuğun olsa, büyüyüp yetişse; ondan hayır görsen, vefat ettiği zaman onu nazara alırsın?”

“Evet” dedim.

“Onu sen mi yarattın?” buyurdu. Ebû Zer, “Hayır, onu Allah yarattı” diye cevap verdi. Rasûlullah (a.s.m.), “Sen mi ona rızık veriyorsun?” diye sordu. Ebû Zer, “Hayır, Allah ona rızık veriyor” dedi.

H. Peygamber (a.s.m.), “O halde, şehvetini helal yoldan gider, haramdan sakın. Allah isterse, ona hayat verir, isterse vermez. Sen ise mükâfatını alırsın” buyurdu.

(Müsned, 5:169; Fethü'r-Rabbânî, 16:233, h. no: 267.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا تَزَوَّجُوا النِّسَاءَ

لِحُسْنِهِنَّ، فَعَسَى حُسْنُهُنَّ أَنْ يُرْدِيَهُنَّ، وَلَا تَزَوَّجُوهُنَّ لِأَمْوَالِهِنَّ، فَعَسَى
أَمْوَالُهُنَّ أَنْ تُطْغِيَهُنَّ، وَلَكِنْ تَزَوَّجُوهُنَّ عَلَى الدِّينِ، وَلَأَمَّةٌ خَزْمَاءُ
سَوْدَاءَ ذَاتُ دِينٍ أَفْضَلُ ﴿

1073

Abdullah bin Amr bin Âs (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kadınlarla sadece güzellikleri için evlenmeyiniz. Çünkü onların güzelliğinin kendilerini tehlikeye atması muhtemeldir. Onlarla malları için de evlenmeyiniz. Çünkü malların da onları azdırıp yoldan çıkarması beklenir. Ancak, dindarlıklarından dolayı evleniniz. Şüphesiz ki, burnunun bir kısmı kesik, kulağı delik ve teni siyah dindar bir cariyeye dindar olmayan hür bir kadından daha üstündür.”

(İbn Mâce, Nikâh: 6.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَتْ الْيَهُودُ تَقُولُ: إِذَا أَتَى الرَّجُلُ
أَمْرَأَتَهُ مِنْ دُبْرِهَا فِي قُبْلِهَا كَانَ الْوَلَدُ أَخَوَلُ، فَتَزَلَّتْ: ﴿نَسَاؤُكُمْ حَزْثُ
لَكُمْ فَأَتُوا حَزْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ﴾.

1074

Câbir bin Abdullah'tan (r.a.) rivâyet ediyor:

Yahudiler, “Erkek kadına arka taraftan yaklaşırsa, doğan çocuk şaşır olur” derlerdi. Bunun üzerine şu meâldeki âyet-i kerime nâzil oldu: “Kadınlarınız sizin için bir ekin tarlasıdır. O halde tarlanıza [kadının tenasül uzvuna olmak üzere] istediğiniz şekilde yaklaşın.” (Bakara Sûresi, 223.)

(İbn Mâce, Nikâh: 23.)

Âyet-i kerimede kadınlar, bir ekin tarlasına benzetilmiş ve bu ekin ekmenin, yani cinsî münasebetin şekli ve usûlü serbest bırakılmıştır. İbn Abbas'ın (r.a.) rivâyet ettiği bir başka hadise göre, cinsî münasebetin şeklini soran birisine Peygamberimiz (a.s.m.) şöyle cevap vermiştir: “Tenâsül uzvuna olmak şartıyla ne şekilde olursa olsun, yaklaş.”

Ayrıca, Rasûlullah (a.s.m.), “Karısı ile dübüründen [arkasından] cinsî temasta bulunan kimseye, Allah rahmet nazarıyla bakmayacaktır” (İbn Mâce, Nikâh: 29) meâlindeki hadisiyle de bunu yasaklamıştır.

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ مِنْ أَكْمَلِ الْمُؤْمِنِينَ إِيْمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا وَالْأَطْفَهُمْ بِأَهْلِهِ﴾

1075

Hız. Âişe (r.anha), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Mü'minlerin iman bakımından en üstünü, ahlâkı en güzel olanı ve ailesine en lütüfkârı olup, en iyi davranandır.”

(Müsned, 6:48, 99; Tirmizî, İmân: 6; İbn Mâce, Nikâh: 50.)

عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يَا عَلِيُّ لَا تُتَّبِعِ النَّظْرَةَ النَّظْرَةَ فَإِنَّ لَكَ الْأُولَى وَلَيْسَتْ لَكَ الْآخِرَةُ﴾

1076

İbn Büreyde (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) Hız. Ali'ye hitaben şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Yâ Ali, bir kadına şehvetle baktığın zaman ilk bakışa ikincisini katma! Çünkü iraden dışı olduğu için birinci bakıştan dolayı senin bir sorumluluğun yoktur. Ancak, ikincisi bilerek ve isteyerek baktığın için haramdır.”

(Ebû Dâvûd, Nikâh: 43; Tirmizî, Edeb: 28.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِيَّاكُمْ وَالِدُخُولَ عَلَى النِّسَاءِ، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَرَأَيْتَ الْحَمُو؟ قَالَ: الْحَمُو: الْمَوْتُ﴾

1077

Ukbe bin Âmir'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

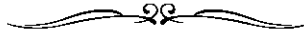
“Size yabancı olan kadınların yanına girmekten sakının.”

Bu söz üzerine orada bulunan Ensâr'dan bir zât, “Yâ Rasûlallah, kadının, erkek tarafından akrabalarına ne buyurursunuz?” diye sordu. Rasûlullah (a.s.m.), “Evet, yakın akraba, bu bakımdan ölüm gibi tehlikelidir” buyurdu.

(Buhârî, Nikâh: 111.)

Hadis-i şerifte kast edilen, “kadının erkek tarafından akrabaları” kocasının kardeşi, kardeşinin çocukları, amcası, amcaoğlu ve bunlara benzer mahrem olmayan kimselerdir. Kadının bu kimselerle baş başa kalması ve birlikte seyahat etmesi dinen caiz değildir. Âdet ve ananelerin de müsamahasıyla bu neviden akrabalar, kendileri için mahrem olmayan kadınların yanına daha sık girebilirler. Hele hele kayınların daha ziyade eve girip çıkmaları muhtemel olduğundan, aile arasında arzu edilmeyen bir durum meydana gelirse, aile içinde huzursuzluklar ve önü alınamayacak tehlikelere yol açılmış olur. Neticede akrabalar arasında zanlar ve şüpheler had safhaya ulaşır; akrabalık münasebetleri kopmaya yüz tutar.

İşte, Peygamberimiz (a.s.m.), meydana gelmesi hiç de ihtimalden uzak olmayan bu tehlikeyi ölüme benzetmiş, durumun ehemmiyetini ifade için ürkütücü bir tabir kullanmış ve Müslümanları bu hususta sakınmaya sevk etmiştir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي فِزَارَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: إِنَّ امْرَأَتِي وَلَدَتْ غُلَامًا أَسْوَدَ فَقَالَ: هَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَمَا أَلْوَانُهَا؟ قَالَ: حُمْرٌ، قَالَ: هَلْ فِيهَا مِنْ أَوْرَقٍ؟ قَالَ: إِنَّ فِيهَا أَوْرَقًا، قَالَ: فَأَتَانِي أَتَاهَا ذَلِكَ؟ قَالَ: عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدْ نَزَعَهُ عِزْقٌ، قَالَ: وَهَذَا عَسَى أَنْ يَكُونَ نَزَعَهُ عِزْقٌ ﴿ رَوَاهُ الْخَمْسَةُ. 1078

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Fezâre kabilesinden birisi Rasûlullah'a gelerek, “Yâ Rasûlallah, eşim siyah bir erkek çocuk doğurdu” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.) ona, “Senin develerin var mıdır?” diye sordu.

“Evet, vardır” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), “Renkleri nasıldır?” diye sordu.

O zât, “Kırmızıdır” diye cevap verdi.

Rasûlullah (a.s.m.), “Bunlar içinde, beyazı siyaha çalan boz deve var mıdır?” diye sordu.

“Evet, vardır” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), “Bu renk ona nereden geldi?” diye sordu.

Adam, “Belki kendi soyunda bulunan birinden bu rengi almıştır” dedi.

Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.m.), “Oğlun da rengini senin soyundan birisinden [kalıtım yoluyla] almış olabilir” diye cevap verdi.

(Müslim, Liân: 20; Ebû Dâvûd, Talâk: 28; Neseî, Talâk: 46; İbn Mâce, Nikâh: 58.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تَلْجُوا عَلَى
الْمَغِيَّاتِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ أَحَدِكُمْ مَجْرَى الدَّمِّ. قُلْنَا: وَمِنْكَ؟
قَالَ: وَمَنِّي وَلَكِنَّ اللَّهَ أَعَانَنِي عَلَيْهِ فَأَسْلَمَ﴾

1079

Câbir'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kocaları yanında bulunmayan kadınların yanına girmeyiniz. Çünkü şeytan sizin kan damarlarınızda dolaşmaktadır.” Biz, “Sizin de mi?” diye sorduk. Buyurdu ki, “Benim de! Fakat Allah, şeytana karşı bana yardım etti ve o da teslim oldu.”

(Tirmizî, Rada': 16.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ
امْرَأَةً فَلْيَأْتِ أَهْلَهُ فَإِنَّ ذَلِكَ يَرُدُّ مَا فِي نَفْسِهِ﴾

1080

Câbir'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Biriniz bir kadın gördüğünde, ondan hoşlanır ve kalbinde ona karşı bir arzu hissederse, hanımına dönsün ve onunla birlikte olsun. Böyle yapması nefsindeki arzuyu giderir.”

(Müslim, Nikâh: 10; Tirmizî, Rada': 9.)

عَنْ عُوَيْمِ بْنِ سَاعِدَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿عَلَيْكُمْ بِالْأَبْكَارِ،
فَإِنَّهُمْ أَغْدَبُ أَفْوَاهًا، وَأَنْتَقُ أَرْحَامًا، وَأَرْضَى بِالْيَسِيرِ﴾

1081

Üveym bin Saîd'e (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

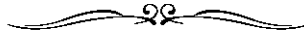

“Bakire kızlarla evlenmeye bakınız. Çünkü onların ağızları daha tatlı, daha çok çocuk yapmaya müsait ve kendileri de daha az kanaatkâr ve uyumludurlar.”

(İbn Mâce, Nikâh: 7.)

Dul kadının, daha önceki kocasıyla veya kocalarıyla aralarında geçenleri hatırlayarak, yeni kocasından daha fazla ve farklı şeyler beklemesi; bulamadığı zaman da işi tartışmaya dökerek aile saadetini mahvetme ihtimali bir hayli fazladır. Peygamberimiz (a.s.m.), bakire kızların ağızlarının daha tatlı olduğunu ifade etmesi bir bakımdan böyle olsa gerektir. Çünkü her meselede olduğu gibi, aile saadetinin de başı ağız tatlılığıdır.

Hadis-i şerif bakire kızların çocuk yapmaya daha müsait olduğunu hatırlatmak suretiyle, evlenmedeki mühim hikmetin neslin çoğalması olduğunu ifade etmektedir.

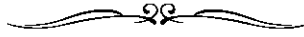
عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا يَخْلُونَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا كَانَ ثَالِثَهُمُ الشَّيْطَانُ﴾

1082

İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Yabancı bir erkekle bir kadın asla baş başa kalmasınlar. Aksi takdirde üçüncüsü şeytan olur.”

(Tirmizî, Fiten: 7.)

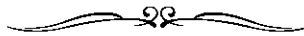
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تُبَاشِرِ الْمَرْأَةَ الْمَرْأَةَ فَتَنَعَهَا لِرُؤُوسِهَا كَأَنَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا﴾

1083

İbn Mes'ûd'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Peygamberimiz (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kadın kadına, giyinmemiş iken dokunmasın ve bakmasın. Sonra kocasına diğer kadının vasıflarından söz eder [de bir kötülüğe sebep olabilir].”

(Buhârî, Nikâh: 118; Ebû Dâvûd, Nikâh: 43; Tirmizî, Edeb: 38.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْمَرْأَةُ عَوْرَةٌ، فَإِذَا خَرَجَتْ اسْتَشْرَفَهَا الشَّيْطَانُ﴾

1084

Abdullah'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kadın namustur. Bunun için dışarıya çıktığı zaman, şeytan ondan asla ayrılmaz.”

(Tirmizî, Rada': 18; İbn Mâce, Nikâh: 62.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ كَانَتْ لَهُ امْرَأَتَانِ فَمَالَ إِلَى إِحْدَاهُمَا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَشِقَّةٌ مَائِلٌ﴾

1085

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İki hanımı olup da, birisine daha çok meylederek diğerini ihmal eden Kıyâmet Günü vücudunun bir tarafı eğri olarak gelir.”

(İbn Mâce, Nikâh: 47.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿ثَلَاثٌ جِدُّهُنَّ جِدٌّ وَهَزْلُهُنَّ جِدٌّ: النِّكَاحُ وَالطَّلَاقُ وَالرَّجْعَةُ﴾

1086

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Üç şey vardır ki ciddîsi de ciddî, şakası da ciddidir: evlenme, boşanma ve boşanmış olan kadına tekrar dönme.

(Tirmizî, Talâk: 9.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا تَسْأَلِ الْمَرْأَةَ طَلَاقَ أُخْتِهَا لِيَسْتَفْرِغَ صَخْفَتُهَا، وَلِتَنْكِحَ، فَإِنَّمَا لَهَا مَا قُدِّرَ لَهَا﴾

1087

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir kadın, kendisi evlenmek için bir hanım kardeşinin boşanmasını istemesin. Çünkü kendisi için kaderde ne tespit olunmuşsa, o başına gelir.”

(Ebû Dâvûd, Talâk: 2; Muvatta', Kader: 7.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿تَجَاوَزَ اللَّهُ لِأُمَّتِي مَا حَدَّثَتْ بِهِ
1088 أَنْفُسَهَا، مَا لَمْ تَتَكَلَّمْ بِهِ، أَوْ تَعْمَلْ بِهِ﴾

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Konuşmadıkça veya yapmadıkça, ümmetimin içinden geçirdiği düşüncelerden dolayı Allah hesap sormaz.

(Tirmizî, Talâk: 8.)

Bu hadisin konu ile ilgisi şöyle olsa gerektir: Bir kimse hanımını boşamayı içinden geçirirse, bunu söylemediği ve yapmadığı takdirde bir şey lâzım gelmez. Bu hadisin hükmü, diğer hususlar için de geçerlidir.

Bölüm 22

Ticaret-Alışveriş

İman hakikatlerini kabullenmiş, İslâm'ın şaşmaz ölçülerini benimsemiş bir Müslüman, bunu kişisel ve ailevî hayatında tatbik etmeli, iş hayatında ve ticarî hayatında da uygulamalıdır.

Ferdî hayatında ibadetlerin müstehap olanlarına varıncaya kadar riayet eden bir kimse, eğer ticarî hayatında dikkatsiz davranıyor ve dürüstlüğe riayet etmiyorsa, gerçek kurtuluşa eremez.

İslâm'ın şaşmaz ölçülerine hayatlarının her safhasında olduğu gibi, ticarî hayatlarında da uyan kimseler ise, büyük mükâfatlara ve makamlara nail olurlar. Peygamberimiz (a.s.m.) bu kimseleri şöyle müjdelemektedir:

“Doğru sözlü ve kendisine güvenilir tüccar, âhirette peygamberler, sıddıklar ve şehitlerle beraber bulunacaktır.”

Bu bölümdeki hadislerde görüleceği gibi Rasûlullah (a.s.m.) mü'minleri kendi emekleriyle çalışmaya ve kazanmaya teşvik etmektedir. Bu bakımdan dürüst ticaret, en güzel helal kazanç yollarından birisidir. Aynı zamanda insanların genel faydasına sunulan bir hizmettir. Çünkü tüccarlar sayesinde insanlar, muhtelif ihtiyaçlarını karşılamak için çok uzak yerlere gidip, büyük meşakkatlere katlanmaktan kurtulurlar. Şüphesiz ki, tüccarların bu işi yaparken hizmet şuuru içinde olmaları, dürüstlükten ayrılmamaları, “Cenâb-ı Hak beni de insanların şu nevi ihtiyacını gidermek üzere çalıştırmaktadır” anlayışı içinde olmaları gerekir.

Rasûlullah'ın (a.s.m.) en yakın Sahabeleri de bu şuurla ticaretle meşgul oluyordu. Peygamberimizin has dostu Ebû Bekir (r.a.) halife seçilinceye kadar geçimini ticaretten temin ederdi.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يُبَالِي الْمَرْءُ بِمَا أَخَذَ الْمَالَ أَمِنْ حَلَالٍ أَمْ مِنْ حَرَامٍ﴾ 1089

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Öyle bir zaman gelecek ki, kişi eline geçen malın helalden mi, haramdan mı olduğuna aldırış etmeyecektir.”

(Neseî, Büyû': 3.)

عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي غَزْزَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نُسَمِّي السَّمَايَةَ فَمَرَّ بِنَا النَّبِيُّ ﷺ فَسَمَّانَا بِاسْمٍ هُوَ أَحْسَنُ مِنْهُ فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ إِنَّ الشَّيْطَانَ وَالْإِنَّم يَحْضُرَانِ الْبَيْعَ فَشُوبُوا بَيْعَكُمْ بِالصَّدَقَةِ 1090

Kays bin Ebû Garze (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) zamanında bize simsarlar deniliyordu. Bir gün Rasûlullah (a.s.m.) bize uğradı ve bize ondan daha güzel bir isim vererek şöyle buyurdu:

“Ey tüccar topluluğu, şeytan ve günah satışta beraber bulunurlar. Öyle ise siz de alışverişe sadaka ve zekât karıştırarak onlardan korunmaya çalışınız.”

(Ebû Dâvûd, Büyû': 4; Tirmizî, Büyû': 4; Neseî, Büyû': 7; İbn Mâce, Ticârât: 3.)

عَنْ رِفَاعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى الْمُصَلَّى فَرَأَى النَّاسَ يَتَّبِعُونَ فَقَالَ: ﴿يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ! فَرَفَعُوا أَعْنَاقَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ إِلَيْهِ إِجَابَةً لَهُ فَقَالَ: إِنَّ التُّجَّارَ يُبْعَثُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فُجَّارًا إِلَّا مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَبَرَّ وَصَدَّقَ﴾ 1091

Rifâa (r.a.) rivâyet ediyor:

Rifâa, Peygamberimizle (a.s.m.) birlikte namazgâha çıkmıştı. Rasûlullah (a.s.m.) insanların alışveriş yaptıklarını görünce, “Ey tüccar topluluğu!” diye

seslendi. Tüccarlar dinlemek üzere yüzlerini kendisine doğru çevirdiler. Rasûlullah (a.s.m.) sözüne şöyle devam etti:

“Tüccarlar Kıyâmet Gününde günahkârlar olarak diriltileceklerdir. Ancak Allah’tan korkan, iyi ve doğru olanlar müstesnadır.”

(Tirmizî, Büyû’: 4.)

عَنْ أَبِي سَاعِدٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الْأَمِينُ مَعَ النَّبِيِّنَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشَّهَدَاءِ﴾

1092

Ebû Saîd (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Dürüst ve güvenilir tüccar, âhirette peygamberler, siddîkler ve şehitlerle beraber olacaktır.”

(Tirmizî, Büyû’: 4; İbn Mâce, Ticâret: 1.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَأَنْ يَخْتِطِبَ أَحَدُكُمْ حُرْمَةً عَلَى ظَهْرِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ أَحَدًا فَيُعْطِيَهُ أَوْ يَمْنَعَهُ﴾

1093

Ebû Hüreyre’nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Birisinin sırtında odun taşıyarak geçimini temin etmesi, birisine el açıp dilenmesinden daha hayırlıdır. Ki, istediği kimse ya verir, ya vermez.”

(Buhârî, Büyû’: 15; İbn Mâce, Zekât: 25; Neseî, Zekât: 75; Tirmizî, Zekât: 38.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا رَعَى الْغَنَمَ، فَقَالَ أَصْحَابُهُ: وَأَنْتَ؟ قَالَ: نَعَمْ كُنْتُ أَرْعَاهَا عَلَى قَرَارِيطٍ لِأَهْلِ مَكَّةَ﴾

1094

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Cenâb-ı Hak hiçbir peygamber göndermemiştir ki, çobanlık yapmamış olsun.”

Sahabîler, “Siz de mi, yâ Rasûlallah?” diye sordular.

Hız. Peygamber (a.s.m.), “Evet, ücret karşılığında Mekkelilerin koyunlarını güttüm” buyurdu.

(Buhârî, İcâre: 3.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ كَانَ لِرَجُلٍ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَقٌّ فَأَغْلَظَ لَهُ فَهَمَّ بِهِ الْأَصْحَابُ فَقَالَ ﷺ: «دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا، اشْتَرَوْا لَهُ سِنًا فَأَعْطُوهُ إِيَّاهُ فَقَالُوا: لَا نَجِدُ إِلَّا سِنًا هُوَ خَيْرٌ مِنْ سِنْتِهِ. قَالَ: فَاشْتَرَوْهُ فَأَعْطُوهُ إِيَّاهُ، فَإِنَّ مِنْ خَيْرِكُمْ أَوْ خَيْرِكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً» 1095

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) bir adama borcu vardı. O gelip alacağını sert ve kaba bir şekilde kendisinden istedi. Bunun üzerine Sahabîler ona haddini bildirmek istediler. Hız. Peygamber (a.s.m.) ise, “Bırakın onu, hak sahibinin konuşmaya hakkı vardır” buyurdu. Ve Sahabîlere, “Ona devesi yaşında bir genç deve satın alıp verin” dedi.

Sahabîler, “Biz onun devesinin yaşında deve bulamayız. Ancak ondan iyisini bulabiliriz” dediler.

Hız. Peygamber (a.s.m.), “Öyle ise onu satın alıp verin. Çünkü sizin en hayırlınız borç öderken de hayırlı olanınızdır” buyurdu.

(Müslim, Mûsâkât: 120.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الْخَمْرِ عَشْرَةَ: عَاصِرَهَا وَمُعْتَصِرَهَا وَشَارِبَهَا وَحَامِلَهَا وَالْمَحْمُولَةَ إِلَيْهِ وَسَاقِيَهَا وَبَائِعَهَا وَآكِلَ ثَمَنِهَا وَالْمُشْتَرِيَ لَهَا وَالْمُشْتَرَى لَهُ» 1096

Enes (bin Mâlik) (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), şarap konusunda on kişiye lânet etti: “Şarap yapmak için üzüm sıkana, sıkıtrana, içene, taşıyana, kendisine getirilene, dağıtana, satana, parasını yiyene, satın alana, kendisi için şarap satın alınana.”

(Tirmizî, Büyû': 59; İbn Mâce, Eşribe: 6.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿وَلَدُ الرَّجُلِ مِنْ كَنْبِهِ، مِنْ أَطْيَبِ كَنْبِهِ فَكُلُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ إِذَا اخْتَجْتُمْ﴾
1097

Hiz. Âişe (r.anha) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bir kimsenin çocuğu kendi varlığıdır. Hem de en güzel varlığıdır. Öyle ise ihtiyacınız olduğu zaman çocuklarınızın malından alıp yiyiniz.”

(Ebû Dâvûd, Büyû': 77, İbn Mâce, Ticâret: 1.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِأَصْحَابِ الْمَكِّيَّالِ وَالْمِيزَانِ: ﴿إِنَّكُمْ قَدْ وَلِيتُمْ أَمْرَيْنِ هَلَكَتَ فِيهِمَا الْأُمَمُ السَّابِقَةُ قَبْلَكُمْ﴾
1098

İbn Abbas'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) ölçü ve tartı ile meşgul olanlara şöyle buyurdu:

“Siz öyle iki önemli işle meşgul oluyorsunuz ki, sizden önce gelen milletler bunlara riayet etmemek yüzünden helâk olmuşlardır.”

(Tirmizî, Büyû': 9.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا ذَكَرَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ يُخْدَعُ فِي الْبَيْعِ فَقَالَ: ﴿إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ: لَا خِلَابَةَ﴾
1099

(Abdullah) İbn Ömer (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir zât Rasûlullah'a (a.s.m.) alışverişlerde daima aldatıldığını söyledi. Rasûlullah (a.s.m.) da cevaben, “Sen de alışveriş sırasında ‘Dinde aldatma yoktur’ de” buyurdu.

(Buhârî, Büyû': 48; Müslim, Büyû': 48; Ebû Dâvûd, Büyû': 66; Tirmizî, Büyû': 28.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّاسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ غَلَا السَّعْرُ فَسَعَّرَ لَنَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمُسَعِّرُ الْقَابِضُ الْبَاسِطُ﴾

الرَّازِقُ وَإِنِّي لَأَرْجُو أَنْ أَلْقَى اللَّهَ وَلَيْسَ أَحَدٌ مِنْكُمْ يُطَالِيَنِي بِمَظْلَمَةٍ فِي
دَمٍ وَلَا مَالٍ ﴿١١٠٠﴾

Enes (bin Mâlik) (r.a.) rivâyet ediyor:

İnsanlar, “Ey Allah’ın Rasûlü, fiyatlar yükseldi. Şu halde sen fiyatları donduruver” dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle cevap verdi:

“Fiyatları tespit eden, darlık ve bolluk veren, rızıklandıran yalnız Allah’tır. Ve ben, içinizden hiçbir kimsenin ne mal, ne de kan bakımından benim tarafımdan bir haksızlığa uğramamış olarak Rabbime kavuşmayı arzu ederim.”

(Tirmizî, Büyû: 73; Ebû Dâvûd, Büyû: 51.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَنَا ثَالِثُ الشَّرِيكَيْنِ مَا لَمْ يَخُنْ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ فَإِذَا خَانَهُ خَرَجْتُ مِنْ بَيْنَهُمَا﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Peygamberimizin (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Allah şöyle buyurdu: ‘İki ortaktan biri diğerine ihanet etmediği müddetçe, onlardan üçüncüsü Benim [rahmetimle aralarında bulunurum]. Ancak biri diğerine ihanet ettiği zaman, aralarından çıkarım.’”

(Ebû Dâvûd, Büyû: 26.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: ﴿لَكَ فِي بَيْتِكَ شَيْءٌ؟﴾ قَالَ: بَلَى. جَلَسَ نَلْبَسُ بَعْضُهُ وَتَبَسُّطُ بَعْضُهُ، وَقَدَحَ نَشَرَبُ فِيهِ الْمَاءَ، قَالَ: ﴿اِئْتِنِي بِهِمَا﴾ قَالَ: فَأَتَاهُ بِهِمَا، فَأَخَذَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ: ﴿مَنْ يَشْتَرِي هَذَيْنِ؟﴾ فَقَالَ رَجُلٌ: أَنَا أَخَذَهُمَا بِدِرْهَمٍ. قَالَ: ﴿مَنْ يَزِيدُ عَلَى دِرْهَمٍ؟﴾ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا. قَالَ

رَجُلٌ: أَنَا أَخَذُهُمَا بِدِرْهَمَيْنِ، فَأَعْطَاهُمَا الْأَنْصَارِيَّ وَقَالَ: اشْتَرِ بِأَحَدِهِمَا طَعَامًا فَأَنْبِذْهُ إِلَى أَهْلِكَ، وَاشْتَرِ بِالْآخَرِ قَدُومًا فَأَنْبِئْ بِهِ ﴿فَفَعَلَ، فَأَخَذَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَشَدَّ فِيهِ عَوْدًا بِيَدِهِ وَقَالَ: ﴿إِذْهَبْ فَاخْتِطُبْ وَلَا أَرَاكَ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا﴾ فَجَعَلَ يَخْتِطُبُ وَيَبِيعُ، فَجَادَ وَقَدْ أَصَابَ عَشْرَةَ دَرَاهِمٍ، فَقَالَ: ﴿اشْتَرِ بِبَعْضِهَا طَعَامًا وَبِبَعْضِهَا ثَوْبًا﴾، ثُمَّ قَالَ: ﴿هَذَا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ تَجِيئَ وَالْمَسْأَلَةُ نُكْتَةً فِي وَجْهِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، إِنَّ الْمَسْأَلَةَ لَا تَصْلُحُ إِلَّا لِلَّذِي فَقِرَ مُدَقِّعٍ، أَوْ لِذَا غُزِمَ مُفْطِيعٍ، أَوْ دِمَ مُوجِعٍ﴾

1102

Enes bin Mâlik (r.a.) rivâyet ediyor:

Ensârdan bir zât Hz. Peygamber'e (a.s.m.) gelerek bir şey istedi. Hz. Peygamber (a.s.m.) ona, "Evinde bir şey var mı?" diye sordu.

Adam, "Hayır, yalnız bir parça yaygı var. Bir kısmını üstümüze alıyor, diğer kısmını da altımıza seriyoruz. Bir de su içtiğimiz bir tas vardır" dedi.

Hız. Peygamber (a.s.m.), "O yaygı parçası ile tası bana getir" buyurdu.

Ensârî de gidip getirdi. Rasûlullah (a.s.m.) bunları eline alıp, "Kim bunları satın almak ister?" buyurdu. Birisi, "İkisini bir dirheme satın alırım" dedi.

Hız. Peygamber (a.s.m.) daha sonra, "Bir dirhem üzerine arttıran var mı?" diye iki veya üç defa tekrarladı. Bir başkası, "Bunları iki dirheme satın alırım" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) iki dirhemi aldı.

Mal sahibine vererek şöyle buyurdu: "Bunun bir dirhemi ile yiyecek bir şey satın al, çoluk çocuğuna yetiştir. Diğer ile de bir keser satın al, çoluk çocuğuna yetiştir.

Bu zât Rasûlullah'ın (a.s.m.) söylediği gibi yaptı. Rasûlullah (a.s.m.) keseri alıp kendi elleriyle bir sap taktı. Sonra ona, "Şimdi git bununla odun topla. On beş güne kadar seni görmeyeceğim" buyurdu. O sahabe, odun toplayıp satmaya başladı. Daha sonra on dirhem biriktirmiş olarak Rasûlullah'a (a.s.m.) geldi.

Rasûlullah (a.s.m.) ona, "Paranın bir kısmı ile yiyecek, diğer kısmı ile de giyecek al" buyurdu ve sözlerine şöyle devam etti: "Bu şekilde çalışarak geçimini temin etmen, Kıyâmet Gününde, yüzünde dilencilik izi ile dirilmen-

den elbette daha hayırlıdır. Şüphesiz ki, dilencilik ancak şu üç kişi için caizdir: şiddetli fakirlik çeken, ağır borç altında bulunan ve can yakıcı kan bedelini ödemek durumunda olan kimseler.”

(İbn Mâce, Ticârât: 25.)

1103 عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ النَّجْشِ ﴿

İbn Ömer (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) alıcı olmadığı halde fiyat teklif edip piyasa kızıştırmayı yasakladı.

(Tirmizî, Büyû': 65.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا لَيْسَ بِكَلْبِ صَيْدٍ وَلَا مَاشِيَةٍ وَلَا أَرْضٍ فَإِنَّهُ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِهِ قِيرَاطَانِ كُلِّ يَوْمٍ﴾

1104 Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Her kim avlanma, sürüyü ve araziyi bekleme dışında bir maksatla köpek beslerse, her gün sevabından iki kırat eksilir.”

(Buhârî, Hars: 3; Müslim, Mûsâkât: 57; Tirmizî, Sayd: 17; İbn Mâce, Sayd: 2.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: رَجُلٌ مَنَعَ ابْنَ السَّبِيلِ فَضْلَ مَاءٍ عِنْدَهُ، وَرَجُلٌ حَلَفَ عَلَى سَلْعَةٍ بَعْدَ الْعَصْرِ يَغْنِي كَاذِبًا، وَرَجُلٌ بَايَعَ إِمَامًا فَإِنْ أَعْطَاهُ وَفَى لَهُ وَإِنْ لَمْ يُعْطِهِ لَمْ يَفِ لَهُ﴾

1105 Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Üç grup insan vardır ki, Kıyâmet Gününde Allah onlarla konuşmayacak, onlara [rahmet nazarıyla] bakmayacak ve onları temize çıkarmayacaktır. Onlar için çok acıtıcı bir azap da vardır.

“Bunlardan biri, ihtiyacından fazla suyu bulunduğu halde, muhtaç yolcudan bunu esirgeyendir. İkincisi, ikinci sonrası birisine bir mal satar ve bu malı şu veya bu fiyata aldığına dair yalan yere yemin eder. Üçüncüsü, devlet başkanına sırf dünya menfaati için tabi olur. Ona dünyalık verirse bağlılığını devam ettirir, itaat eder; vermezse isyan eder, aleyhine geçer.”

(Buhârî, Müsâkât: 5; İbn Mâce, Ticârât: 30.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَحْلُبَنَّ أَحَدٌ مَاشِيَةً أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِهِ، أَيُحِبُّ أَحَدٌ أَنْ تُؤْتَى مَشْرَبَتُهُ فَتُكْسَرَ فَيُنْتَقَلَ طَعَامُهُ، إِنَّمَا تَحْزُنُ لَهُمْ ضُرُوعُ مَوَاشِيهِمْ أَطْعِمَتَهُمْ فَلَا يَحْلُبَنَّ أَحَدٌ مَاشِيَةً أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾

1106

İbn Ömer'in (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kimse başka birisinin hayvanını izinsiz sağmasın. İçinizden biri, yemek kabı kendisine getirilirken kırılıp içindeki yemeğin yerlere dağılmasını hiç ister mi? Hayvanların memeleri de sahiplerinin yiyeceklerini taşırlar. Bunun için hiç kimse, başka birisinin hayvanını sahibinin izni olmadan sağmasın.”

(Buhârî, Lûkâta: 8; Müslim, Lûkâta: 13; İbn Mâce, Ticârât: 68.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لِيَقْتَطَعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ﴾

1107

Abdullah İbn Mes'ûd (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kim bir Müslümanın malını ele geçirmek maksadıyla, bilerek yalan yere yemin ederse, Allah'ın gazabına uğramış olarak O'nun huzuruna varır.”

(Buhârî, Ahkâm: 30; Müslim, Eymân: 220; Ebû Dâvûd, Eymân: 1;

Tirmizî, Büyû': 42; İbn Mâce, Ahkâm: 8.)

عَنْ عُرْوَةَ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ الْبَارِقِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ مَعَهُ بِدِينَارٍ يَشْتَرِي لَهُ أَضْحِيَّةً، وَقَالَ مَرَّةً: أَوْ شَاةً فَأَشْتَرَى لَهُ اثْنَتَيْنِ فَبَاعَ وَاحِدَةً بِدِينَارٍ وَأَتَاهُ بِالْأُخْرَى فَدَعَا لَهُ بِالْبُرْكََةِ فِي بَيْعِهِ فَكَانَ لَوْ اشْتَرَى الثَّرَابَ لَرَبِحَ فِيهِ ﴿

1108

Urve bin Ebu'l-Ca'd el-Bârikî (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), kendisine bir dinar verip bir kurban satın alması için gönderdi ve bir tane koyun al" buyurdu. Urve, o bir dinarla iki tane koyun satın alıp, birisini tekrar bir dinara satıp, kalan bir dinar ile koyunu Rasûlullah'a verdi. Rasûlullah (a.s.m.) kendisine alışverişinde berekete mazhar olması için dua etti. Urve, bu dua bereketiyle toprak satın alsa, kâr ederdi.

(Fethü'r-Rabbânî, 15:113, h. no: 363.)

عَنْ يَغْلَى بْنِ مَرْةٍ الثَّقَفِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَنْ أَخَذَ أَرْضًا بِغَيْرِ حَقِّهَا كُلِّفَ أَنْ يَحْمِلَ ثُرَابَهَا إِلَى الْمَحْشَرِ﴾

1109

Ya'la bin Merve es-Sakafî (r.a.), Rasûlullah'tan (a.s.m.) şöyle işittiğini rivâyet ediyor:

"Kim haksız olarak bir araziye el koyarsa, Mahşer meydanına bu el koyduğu araziyi sırtında taşıyarak gelmeye zorlanır."

(Fethü'r-Rabbânî, 15:144, h. no: 12.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَبِيعُ أَوْ يَبْتَاعُ فِي الْمَسْجِدِ فَقُولُوا: لَا أَرْبَحَ اللَّهُ تِجَارَتَكَ. وَإِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَنْشُدُ فِيهِ ضَالَّةً فَقُولُوا: لَا رَدَّ اللَّهُ عَلَيْكَ﴾

1110

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

"Mescidde bir şey satan veya satın alan birisini gördüğünüz zaman, 'Allah ticaretine hayır getirmesin' deyin ve kaybettiğini mescid içinde soruşturup arayan kimse gördüğünüz vakit, 'Allah onu sana buldurmasın!' deyin."

(Tirmizî, Büyû': 76.)

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَيُّهَا النَّاسُ! اتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ، فَإِنَّ نَفْسًا لَنْ تَمُوتَ حَتَّى تَسْتَوْفِيَ رِزْقَهَا، وَإِنْ أَبْطَأَ عَنْهَا، فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ، خُذُوا مَا حَلَّ وَدَعُوا مَا حَرَّمَ﴾
 1111

Câbir bin Abdullah (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Ey insanlar, Allah’tan korkunuz ve güzel bir yolla hırsa kapılmadan güzel şeyler isteyiniz. Çünkü gecikse dahi hiç kimse kendisi için takdir edilen rızkın tamamını almadıkça ölmez. Öyle ise, Allah’tan korkunuz ve güzel bir yolla, hırsa kapılmadan güzel şeyler isteyiniz. Helal olanı alınız ve haramı terk ediniz.”

(İbn Mâce, Ticârât: 2.)

عَنْ نَافِعٍ قَالَ: كُنْتُ أَجْهَزُ إِلَى الشَّامِ وَإِلَى مِصْرَ، فَجَهَّزْتُ إِلَى الْعِرَاقِ، فَاتَيْتُ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ فَقُلْتُ لَهَا: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ! كُنْتُ أَجْهَزُ إِلَى الشَّامِ، فَجَهَّزْتُ إِلَى الْعِرَاقِ، فَقَالَتْ: لَا تَفْعَلْ، مَا لَكَ وَلِمَتَجَرِّكَ؟ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿إِذَا سَبَبَ اللَّهُ لِأَحَدِكُمْ رِزْقًا مِنْ وَجْهِ، فَلَا يَدْعُهُ حَتَّى يَتَغَيَّرَ لَهُ، أَوْ يَتَنَكَّرَ لَهُ﴾
 1112

Nafi' (r.a.) rivâyet ediyor:

Ben Şam ve Mısır’la ticaret yapıyordum. Daha sonra bir defa Irak’a mal gönderdim. Ve mü’minlerin annesi Âişe’nin (r.a.) yanına varıp, “Ey mü’minlerin annesi! Ben Şam’la ticaret yapıyordum. Bu defa Irak’a gönderdim” dedim.

Hız. Âişe (r.anha) şöyle dedi: “Böyle yapma. Sana ve eski ticaret yerine ne oldu ki? Çünkü ben Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işittim: “Allah birinize bir cihetten rızık gönderiyorsa, o yolla geçimini temin etmekte zorlanmadıkça orasını terk etmesin.”

(İbn Mâce, Ticârât: 4.)

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ: قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿الْجَالِبُ مَرْزُوقٌ
وَالْمُخْتَكِرُ مَلْعُونٌ﴾

1113

Ömer bin Hattab (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Malını satışa sunan bol rızka mazhar olur; halkın zarurî ihtiyaç maddelerinde ihtikâr, stokçuluk yapan da Allah'ın rahmetinden uzak kalır.”

(İbn Mâce, Ticârât: 6.)

عَنْ وَائِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَنْ بَاعَ
عَيْبًا لَمْ يُبَيِّنْهُ، لَمْ يَزَلْ فِي مَقْتِ اللَّهِ، وَلَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ تَلْعَنُهُ﴾

1114

Vâsile bin Eskâ (r.a.), Rasûlullah'tan (a.s.m.) şöyle işittiğini rivâyet ediyor:

“Kusurunu söylemeden bir malı satan kimse, daima Allah'ın gazabı altındadır ve melekler o adamın, Allah'ın rahmetinden uzak kalmasını dilerler.”

(İbn Mâce, Ticârât: 45.)

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ، دَعَا
النَّاسَ يَزُرُّهُ اللَّهُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ﴾

1115

Câbir bin Abdullah (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Hiçbir şehirli, köylü hesabına malını satmasın. İnsanları alışverişte kendi hallerine bırakınız. Allah onların bir kısmını diğer bir kısmı vasıtasıyla rızıklandırır.”

(İbn Mâce, Ticârât: 15.)

Hadis-i şerif, sun'î ve zorlama yollarla fiyatları arttırmayı yasaklamaktadır.

عَنْ مَعْمَرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُضْلَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا يَخْتَكِرُ إِلَّا خَاطِئٌ﴾
1116

Ma'mer bin Abdullah bin Nadla (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Günahkâr ve isyankâr kimseden başkası stokçuluk yapmaz.”

(İbn Mâce, Ticârât: 6.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ اسْتِجَارِ الْأَجِيرِ حَتَّى يُبَيَّنَ أَجْرُهُ، وَعَنِ التَّجِيشِ وَاللَّمْسِ
1117

Ebû Saîd el-Hudrî (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) ücretini belirtmeden işçi tutup çalıştırmayı yasakladı.”

(Fethû'r-Rabbânî, 15.52, h. no: 178.)

عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ الْحَلَالَ بَيِّنٌ وَإِنَّ الْحَرَامَ بَيِّنٌ وَبَيْنَهُمَا شُبُهَاتٌ لَا يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ، فَمَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِزِّهِ وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ كَالرَّاعِي يَزْغَى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يَزْغَ فِيهِ، أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى، أَلَا وَإِنَّ حِمَى اللَّهِ مَحَارِمُهُ، أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ﴾
1118

Numan bin Beşir'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz helal de bellidir haram da. Ancak bunların arasında birtakım şüpheli meseleler vardır ki, insanların çoğu bunların helal mi, haram mı olduğunu bilmezler. Her kim, şüpheli şeylerden sakınırsa, dini ve namusu temiz olur. Şüpheli şeylere kendini kaptıran harama düşer. Nitekim bir koru

etrafında sürülerini otlatan çobanın koyunlarını oraya kaçırmamasının muhtemel olduğu gibi. Dikkat ediniz! Her hükümdarın bir koruluğu vardır. Allah'ın koruluğu da haram kıldığı şeylerdir.

“Dikkat ediniz! İnsan bedeninde bir et parçası vardır. O iyi olduğu zaman bütün vücut iyi olur. Bozulunca da bütün vücut fesada uğrar. Dikkat edin o kalbdır.”

(Buhârî, Büyû': 13; Müslim, Müsakât: 108; Ebû Dâvûd, Büyû': 3; Tirmizî, Büyû': 1.)

عَنِ الْمُقْدَامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلٍ يَدِهِ، وَإِنْ نَبِيَ اللَّهُ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلٍ يَدِهِ﴾

1119

Mikdâm (r.a.), Rasûlullah'ın şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bir kimse elinin emeğinden daha hayırlı bir yemeği asla yememiştir. Dâvûd da (a.s.) kendi kazancından verdi.”

(Buhârî, Büyû': 15.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَقَامَ سِلْعَةً وَهُوَ فِي السُّوقِ فَحَلَفَ بِاللَّهِ لَقَدْ أُعْطِيَ بِهَا مَا لَمْ يُعْطَ لِيُوقَعَ فِيهَا رَجُلًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَتَرَلْتُ: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾

1120

Abdullah bin Ebû Evfâ (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir zât pazarda bir malı satışa çıkarmış ve Müslümanlardan birini bu malı almaya teşvik için, satış fiyatı üzerinde satın aldığına dair yemin etmişti. Bunun üzerine şu meâldeki âyet-i kerime nazil oldu:

“Allah'ın ahdini ve yeminlerini az bir para karşılığında satanlar var ya! İşte onların âhirette hiçbir nasibi yoktur...” (Âl-i İmrân Sûresi, 77.)

(Buhârî, Tefsîr-i Kur'ân: 8.)

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا سَمَحًا إِذَا بَاعَ وَإِذَا اشْتَرَى وَإِذَا اقْتَضَى﴾

1121

Câbir bin Abdullah (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bir şey sattığında, satın aldığında ve alacağını istediğinde, kolaylık gösteren kula Allah merhamet etsin.”

(Buhârî, Büyû': 16; İbn Mâce, Ticârât: 28.)

عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿تَلَقَّتِ الْمَلَائِكَةُ رُوحَ رَجُلٍ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَقَالُوا: أَعْمَلْتَ مِنَ الْخَيْرِ شَيْئًا؟ قَالَ: لَا، قَالُوا: تَذَكَّرْ، قَالَ: كُنْتُ أَدَايُنُ النَّاسِ فَأَمُرُ فِتْيَانِي أَنْ يُنْظِرُوا الْمُعْسِرَ وَيَتَجَوَّزُوا عَنِ الْمُوسِرِ. قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: تَجَوَّزُوا عَنْ عَبْدِي﴾ 1122

Hız. Huzeyfe (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Melekler, sizden önceki ümmetlerden birisinin ruhunu karşıladılar ve kendisine ‘İyilik olarak bir şey yaptın mı?’ diye sordular.

“O zât, ‘Hayır’ dedi.

“Melekler, ‘Hatırlamaya çalış’ dediler.

“O zât, ‘Ben insanlara borç verir, sonra bu borçları toplayan adamlarıma sıkıntıda olanların borçlarını tehir etmelerini, hali vakti iyi olanlara da kolaylık göstermelerini emrederdim’ dedi.

“Aziz ve Celil olan Allah, ‘O kulumu affediniz’ buyurdu.”

(Buhârî, Büyû': 17; Müslim, Mûsâkât: 26.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِرَجُلٍ يَبِيعُ طَعَامًا فَسَأَلَهُ: ﴿كَيْفَ تَبِيعُ؟﴾ فَأَخْبَرَهُ فَأَوْحَى إِلَيْهِ أَنْ أَدْخِلْ يَدَكَ فِيهِ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فَإِذَا هُوَ مَبْلُولٌ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿مَا هَذَا يَا صَاحِبَ الطَّعَامِ؟﴾ قَالَ: أَصَابَتْهُ السَّمَاءُ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: أَفَلَا جَعَلْتَهُ فَوْقَ الطَّعَامِ كَيْ يَرَاهُ النَّاسُ، ثُمَّ قَالَ: مَنْ غَشَّ فَلَيْسَ مِنِّي﴾ 1123

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) gıda maddeleri satan birisinin yanına uğramış ve alış-verişinin nasıl gittiğini sormuştu. Hemen o sırada Rasûlullah'a (a.s.m.) elini orada gıda maddesinin içine daldırması vahyedildi. Rasûlullah (a.s.m.) elini daldırdı ve ıslaklık buldu. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), "Ey bu yiyecek maddesinin sahibi! Bu nedir böyle?" diye sordu.

O, "Ona yağmur dokundu da öyle oldu, yâ Rasûlallah" diye cevap verdi.

Rasûlullah (a.s.m.), "İnsanların görebilmesi için ıslak kısmı üste getirseydin ya" buyurdu ve sözüne şöyle devam etti: "Aldatan benden değildir."

(Müslim, İman: 164; Ebû Dâvûd, Büyû': 72; İbn Mâce, Ticâret: 36.)

عَنِ الْمَقْدَامِ بْنِ مَعْدٍ يَكْرِبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
قَالَ: ﴿كَيْلُوا طَعَامَكُمْ يُبَارِكْ لَكُمْ فِيهِ﴾

1124

Mikdâm bin Ma'dikerb (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Yiyeceklerinizi alıp satarken ölçünüz ki, sizin için bereketli olsun."

(Buhârî, Buyû': 53; İbn Mâce, Ticârat: 39.)

عَنْ صَخْرِ الْغَامِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿اللَّهُمَّ
بَارِكْ لِأُمَّتِي فِي بُكُورِهَا. قَالَ: وَكَانَ إِذَا بَعَثَ سَرِيَّةً أَوْ جَيْشًا بَعَثَهُمْ
أَوَّلَ النَّهَارِ، وَكَانَ صَخْرٌ رَجُلًا تَاجِرًا وَكَانَ إِذَا بَعَثَ تِجَارَةً بَعَثَ أَوَّلَ
النَّهَارِ فَأَثَرَى وَكَثُرَ مَالُهُ﴾

1125

Sahr el-Gâmidî (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), "Yâ Rabbi, ümmetimin sabah erken saatlerde yaptıkları işleri mübarek ve bereketli kıl" diye dua ederdi.

Hız. Peygamber (a.s.m.) müfreze olsun, ordu olsun, bir yere asker sevk edeceği zaman sabahın erken saatlerinde gönderirdi.

Sahr ticaretle meşguldü. Bir yere ticaret malı göndereceği zaman, günün erken saatlerinde gönderirdi. Bu yüzden malı çoğaldı ve çok zengin oldu.

(Ebû Dâvûd, Cihâd: 78; Tirmizî, Büyû': 6; İbn Mâce, Ticârat: 41.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ
وَضَعَ لَهُ أَظْلَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ﴾ 1126

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Her kim darda kalan borçluya mühlet verir veya alacağından vazgeçerse Allah Kıyâmet Gününde o kimseyi Arşının gölgesinden başka gölgenin olmadığı o günde gölgelendirecektir.”

(Tirmizî, Büyû': 65; Buhârî, Büyû': 18; İbn Mâce, Sadakât: 14.)

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ
لِي مَالًا وَوَلَدًا وَإِنَّ وَالِدِي يَحْتَاجُ مَالِي فَقَالَ: ﴿أَنْتَ وَمَالُكَ لِوَالِدِكَ﴾ 1127

Câbir bin Abdullah (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir zât Hz. Peygamber'e (a.s.m.) gelerek, “Yâ Rasûlallah, benim hem malım, hem de çocuklarım var. Babamın da benim malıma ihtiyacı var. Ne yapayım?” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), şöyle buyurdu: “Sen de malın da babana aittir.”

(İbn Mâce, Ticâret: 64.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَقَالَ مُسْلِمًا أَقَالَ اللَّهُ
عَثْرَتَهُ﴾ 1128

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kim sattığı malı, geri getiren müşterisinden kabul ederse, Allah da Kıyâmet Gününde onun günahlarını affeder.”

(Ebû Dâvûd, Büyû': 52; İbn Mâce, Ticârat: 26.)

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِيَّاكُمْ وَكَثْرَةَ الْحَلِيفِ
فِي الْبَيْعِ فَإِنَّهُ يُنْفَقُ ثُمَّ يَمْحَقُ﴾ 1129

Ebû Katâde el-Ensârî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Alışverişte çok yemin etmekten sakının. Çünkü yemin malı sattırırsa da, sonra bereketini yok eder.”

(Müslim, Mûsâkât: 132.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يَزْهُو، وَعَنِ السُّبُلِ حَتَّى يَبْيَضَّ وَيَأْمَنَ الْعَاهَةُ، نَهَى الْبَائِعَ وَالْمُشْتَرِيَ ﴿1130﴾

İbn Ömer (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), meyvesi olgunlaşincaya kadar hurmayı, afetten emin oluncaya ve sararıp olgunlaşincaya kadar başağı satmayı yasakladı. Hz. Peygamber (a.s.m.), alıcıya da, satıcıya da bundan uzak durmayı tavsiye etti.

(Müslim, Büyû': 50; Ebû Dâvûd, Büyû': 23.)

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ وَالْمِلْحُ بِالْمِلْحِ مِثْلًا بِمِثْلِ سَوَاءٍ بِسَوَاءٍ يَدًا بِيَدٍ فَإِذَا اخْتَلَفَتْ هَذِهِ الْأَصْنَافُ فَبِعُوا كَيْفَ شِئْتُمْ إِذَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ﴾ ﴿1131﴾

Übâde bin Sâmit'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Altının altınla, gümüşün gümüşle, buğdayın buğdayla, arpanın arpayla, kuru hurmanın kuru hurmayla, tuzun tuzla satışı, aynı ölçü ve kalitede, peşin olarak yapılır. Eğer bu çeşitlerden biri ile diğerini almak söz konusu ise, peşin olmak şartıyla istediğiniz gibi satınız.”

(Buhârî, Büyû': 78; Müslim, Mûsâkât: 81; Ebû Dâvûd, Büyû': 13.)

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فِي الْخُطْبَةِ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ: ﴿الْعَارِيَةُ مُؤَدَّاءٌ وَالرَّعِيمُ غَارِمٌ وَالذَّيْنُ مَقْضِيٌّ﴾ ﴿1132﴾

Ebû Ümâme'nin (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) Veda Haccı hutbesinde şöyle buyurmuştur:

“Emanet olarak alınan şeyler iade edilmeli, asıl borçlu ödeyemediği halde kefil borcu ödemeli ve borç da ödenmelidir.”

(Tirmizî, Buyu': 39; Ebû Dâvûd, Büyû': 88; İbn Mâce, Sadakat: 9.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَصِيبَ رَجُلٌ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي ثِمَارٍ ابْتِاعَهَا فَكَثُرَ دَيْنُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿تَصَدَّقُوا عَلَيْهِ﴾ فَتَصَدَّقَ النَّاسُ عَلَيْهِ فَلَمْ يَبْلُغْ ذَلِكَ وَفَاءَ دَيْنِهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَعَنَ مَاؤُهُ﴾ ﴿خُذُوا مَا وَجَدْتُمْ وَلَيْسَ لَكُمْ إِلَّا ذَلِكَ﴾

1133

Ebû Saîd (el-Hudrî) (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) zamanında, bir zât üreticiden meyve satın almış, ancak henüz parasını veremeden meyveler afete uğradığı için zarara uğramıştı. Bu yüzden borç içinde kaldı.

Rasûlullah (a.s.m.), “Bu zâta sadaka veriniz” buyurdu.

Ancak verilen sadaka borçlarına yetecek miktara ulaşmadı. Bunun üzerine Rasûlullah adamın alacaklılarına, “Bulduklarınızı alınız. Sizlere bundan başka bir şey yoktur [geri kalanını bağışlayınız]” buyurdu.

(Müslim, Müsakât: 18; Ebû Dâvûd, Büyû': 58; Tirmizî, Zekât: 24; İbn Mâce, Ahkâm: 25.)

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿الْخَازِنُ الْأَمِينُ الَّذِي يُؤَدِّي مَا أَمَرَ بِهِ طَيِّبَةً نَفْسُهُ أَحَدُ الْمُتَصَدِّقِينَ﴾

1134

Ebû Mûsa'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Mal sahibinin talimatı üzerine gönül hoşluğu ile vazifesini yapan kasa görevlisi kendi malından sadaka veren kimse gibidir.”

(Buhârî, İcâre: 1; Müslim, Zekât: 79.)

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَكِلَ الرِّبَا وَمُوكِلَهُ

1135

وَكَاتِبُهُ وَشَاهِدِيهِ وَقَالَ: ﴿هُم سَوَاءٌ﴾

Câbir (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) faiz yiyene, yedirene, faiz muamelesini yazı ile tespit edene ve şahitlik yapanlara lânet etti ve “Bunlar gûnahta eşittir” buyurdu.

(Müslim, Müsâkât: 105; Ebû Dâvûd, Büyû': 4; Tirmizî, Büyû': 2.)

1136

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْبَرَ الْيَهُودَ أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا.

İbn Ömer (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) Hayber arazisini, yarısı kendilerine ait olmak şartıyla, işlemek ve ekmek üzere Hayber Yahudilerine verdi.)

(Buhârî, İcâre: 22; Müslim, Müsâkât: 1; İbn Mâce, Rühûn: 14.)

1137

عَنْ قَبْلَةَ أُمِّ بَنِي أَنْمَارٍ قَالَتْ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْضِ عَمَرِهِ عِنْدَ الْمَزْوَةِ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي امْرَأَةٌ أَبِيعُ وَأَشْتَرِي، فَإِذَا أَرَدْتُ أَنْ أَتْبَاعَ الشَّيْءِ سُمْتُ بِهِ أَقَلِّ مِمَّا أُرِيدُ، ثُمَّ زِدْتُ حَتَّى أَبْلُغَ الَّذِي أُرِيدُ، وَإِذَا أَرَدْتُ أَنْ أَبِيعَ الشَّيْءِ سُمْتُ بِهِ أَكْثَرَ مِنَ الَّذِي أُرِيدُ، ثُمَّ وَضَعْتُ حَتَّى أَبْلُغَ الَّذِي أُرِيدُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا تَفْعَلِي يَا قَبْلَةُ! إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَبْتَاعِي شَيْئًا فَاسْتَامِي بِهِ الَّذِي تُرِيدِينَ، أُعْطِيتِ أَوْ مُنِعْتَ﴾ فَقَالَ: ﴿إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَبِيعِي شَيْئًا فَاسْتَامِي بِهِ الَّذِي تُرِيدِينَ، أُعْطِيتِ أَوْ مُنِعْتَ﴾

Enmâroğullarının anası Kayle (r.a.) şöyle rivâyet etmektedir:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) umrelerinden birisinde, Merve'de huzuruna çıktım ve şöyle dedim:

“Yâ Rasûlallah, ben alışverişle meşgul olan bir kadını. Bir şey satın almak istediğim zaman, arzu ettiğim fiyattan daha düşük bir fiyat teklif ede-

rim. Sonra arzu ettiğim fiyata varıncaya kadar azar azar arttırırım. Bir malı satmak istediğim zaman da, arzu ettiğim fiyattan fazla bir fiyat teklif eder, sonra arzu ettiğim fiyata varıncaya kadar fiyatını yavaş yavaş indiririm.”

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), “Öyle yapma ey Kayle! Sen bir şey satın almak istediğin zaman, doğrudan arzuladığın fiyatı teklif et. Sana ister verilsin, ister verilmesin.” Sonra sözüne devamla şöyle buyurdu:

“Bir malı satmak istediğin zaman da, müşterinin teklif ettiği fiyata satsan da, satmasan da arzu ettiğin fiyatı söyle.”

(İbn Mâce, Ticârât: 29.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَمْنَحُ الرَّجُلُ أَخَاهُ أَرْضَهُ خَيْرَ لَهُ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ عَلَيْهَا خَرْجًا مَعْلُومًا﴾

1138

İbn Abbas (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Yemin ederim ki, bir kimsenin arazisini ekip biçmek üzere kardeşine emaneten vermesi, o arazi karşılığında belirli bir ücret almasından daha hayırlıdır.”

(Müslim, Büyû': 120.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَرَادَ أَنْ تُسْتَجَابَ دَعْوَتُهُ وَأَنْ تُكْشَفَ كُزْبَتُهُ فَلْيَفْرِجْ عَنْ مُعْسِرٍ﴾

1139

İbn Ömer'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim dualarının kabul edilmesini ve sıkıntılarının giderilmesini isterse zor durumda olan birisini sevindirsin.”

(Fethû'r-Rabbânî, 15:84, h. no: 277.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَا مِنْ قَوْمٍ يَظْهَرُ فِيهِمُ الرِّبَا إِلَّا أُخِذُوا بِالسَّنَةِ، وَمَا مِنْ قَوْمٍ يَظْهَرُ فِيهِمُ الْوَشَا إِلَّا أُخِذُوا بِالرُّغْبِ﴾

1140

Amr bin Âs (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Hiçbir topluluk yoktur ki, aralarında faiz yaygınlaşsın da fakirliğe maruz kalmasınlar. Ve yine hiçbir topluluk yoktur ki, aralarında rüşvet yaygınlaşsın da korkuya maruz kalmasınlar.”

(Fethü'r-Rabbânî, 15:70, h. no: 232.)

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ: كُنَّا فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَأْخُذُ الْأَرْضَ
بِالثُّلُثِ أَوْ الرُّبْعِ بِالْمَازِيَانَتِ. فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي ذَلِكَ فَقَالَ: ﴿مَنْ
كَانَتْ لَهُ أَرْضٌ فَلْيَزْرِعْهَا، فَإِنْ لَمْ يَزْرِعْهَا فَلْيَمْنَحْهَا أَخَاهُ، فَإِنْ لَمْ
يَمْنَحْهَا أَخَاهُ فَلْيُمْسِكْهَا﴾

1141

Câbir bin Abdullah (r.a.) rivâyet ediyor:

Biz Rasûlullah zamanında, araziye mahsulün üçte biri veya dörtte biri karşılığında ve su kanallarının iki yanında biten mahsuller karşılığında alıp kiralardık. Bir gün Rasûlullah (a.s.m.) ayağa kalktı ve bu hususta şöyle buyurdu:

“Kimin tarlası ve toprağı varsa, orada kendisi ekip biçsin. Şayet kendisi ekmeyecekse, kardeşine ekip biçmesi için emaneten versin. Şayet bunu da yapmazsa boş tutsun bakalım!”

(Müslim, Büyü: 96.)

Hadis âlimleri, hadisin son cümlesinin bir azarlama ve yasak ifadesi olduğunu söylerler. Yani, “Boş tutsun bakalım, eline ne geçecek?” demektir.

عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: ﴿مَنْ اخْتَكَرَ طَعَامًا أَرْبَعِينَ لَيْلَةً فَقَدْ بَرِيَ
مَنْ اللَّهِ تَعَالَى وَبَرِيَ اللَّهُ تَعَالَى مِنْهُ﴾

1142

İbn Ömer'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur:

“Kim kırk gün gıda maddesi stoğu yaparsa, Allahü Teâlâ [rahmetiyle] ondan, o da Allah'tan uzak olur.”

(Fethü'r-Rabbânî, 15:62, h. no: 213.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَلَيْسَ بِالْذَّيْنَارِ وَلَا بِالْذَّرْهِمِ وَلَكِنَّهَا الْحَسَنَاتُ وَالسَّيِّئَاتُ﴾ 1143

İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah'tan (a.s.m.) şöyle işittiğini rivâyet ediyor:

“Borçlu olarak vefat eden kimsenin âhirette bunu dinar veya dirhem olarak ödemesi mümkün değildir. Ancak kendi sevaplarını borçluya vermekle, o da yoksa alacaklının günahlarını yüklenmekle öder.”

(Fethü'r-Rabbânî, 15:87, h. no: 287.)

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ لِي عَلَى النَّبِيِّ ﷺ دَيْنٌ فَقَضَانِي فَرَادَنِي. 1144

Câbir bin Abdullah (r.a.) rivâyet ediyor:

H. Peygamber'in (a.s.m.) bana borcu vardı. Vakti gelince ödedi. Bir miktar da fazla verdi.”

(Fethü'r-Rabbânî, 15:85, h. no: 282.)

وَقَالَ سُوَيْدُ بْنُ قَيْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: جَلَبْتُ أَنَا وَمَخْرَفَةُ الْعَبْدِيِّ بَرًّا مِنْ هَجَرَ فَأَتَيْنَا بِهِ مَكَّةَ فَجَاءَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَمْشِي فَسَاوَمَنَا سَرَاوِيلَ فَبِعْنَاهُ وَثَمَ رَجُلٌ يَزِنُ بِالْأَجْرِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿زِنْ وَأَرْجِحْ﴾ 1145

Süveyd bin Kays (r.a.) rivâyet ediyor:

Ben ve Mahrefe el-Abdi, Hecer kasabasından elbise alıp Mekke'ye getirdik. H. Peygamber (a.s.m.) bize gelerek birkaç tane şalvar satın almak istedi. Biz de sattık. Yanımızda paraları tartan birisi vardır. Rasûlullah (a.s.m.) paraları ona verdi ve “Paraları tart ve biraz da fazlaca koyuver” buyurdu.

(İbn Mâce, Ticâre: 34; Tirmizî, Büyû': 66; Ebû Dâvûd, Büyû': 7; Neseî, Büyû': 45.)

Peygamberimiz (a.s.m.) zamanında henüz basılı para sistemi yaygın olmadığı için altın ve gümüşle alışveriş yapılıyor ve haliyle onun da tartılması gerekiyordu. Hadiste bahsedilen tartı bu neviden bir alışverişte olmuştur.

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ أَعْظَمَ

الدُّنُوبِ عِنْدَ اللَّهِ أَنْ يَلْقَاهُ بِهَا عَبْدٌ بَعْدَ الْكَبَائِرِ الَّتِي نَهَى اللَّهُ عَنْهَا أَنْ
يَمُوتَ رَجُلٌ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ لَا يَدْعُ لَهُ قَضَاءً ﴿

1146

Ebû Mûsa (el-Eş'arî) (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Allah'ın yasak ettiği büyük günahlardan sonra Allah nezdinde en büyük günah, bir kimsenin ödeyecek ölçüde mal bırakmadan borç olarak Allah'ın huzuruna varmasıdır."

(Ebû Dâvûd, Büyû': 9.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ الْمُزَنِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْصُّلْحُ جَائِزٌ
بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا صُلْحًا حَرَمَ حَلَالًا أَوْ أَحَلَ حَرَامًا، وَالْمُسْلِمُونَ
عَلَى شُرُوطِهِمْ إِلَّا شَرْطًا حَرَمَ حَلَالًا أَوْ أَحَلَ حَرَامًا﴾

1147

Amr bin Avf el-Müzeni'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Müslümanlar arasında her çeşit anlaşma meşruttur. Ancak helali haram, haramı helal kılan bir anlaşma yapılamaz. Müslümanlar da anlaşmalarda koymuş oldukları şartlara bağlı kalmalıdır. Fakat helali haram veya haramı helal kılan şartlar geçersizdir."

(Tirmizî, Ahkâm: 17; Buhârî, İcâre: 14; Ebû Dâvûd, Akdiye: 13.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ﴾

1148

Ebû Hüreyre (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Varlıklı birisinin, borcunu ödemeyip uzatması zulümdür."

(Buhârî, İstikrâz: 12; Müslim, Mûsâkât: 33; Ebû Dâvûd, Büyû': 10; Tirmizî, Büyû': 68.)

عَنِ الْمُغِيرَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ
عُقُوقَ الْأُمِّهَاتِ وَوَادَ الْبَنَاتِ وَمَنْعًا وَهَاتٍ وَكَرِهَ لَكُمْ قَيْلَ وَقَالَ وَكَثْرَةَ
السُّؤَالِ وَإِضَاعَةَ الْأَمْوَالِ﴾ رَوَاهُ الشَّيْخَانِ

1149

Muğîra (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Şüphesiz ki Allah, ana babaya karşı gelmeyi, eziyet etmeyi, kızları diri diri toprağa gömmeyi, yerine getirmesi gereken hakları yerine getirmekten kaçınmayı, helal olmayan bir şeyi almayı haram kılmıştır. Dedikoduyu, fazla soru sormayı, malı telef etmeyi ve helal olmayan yerlerde harcamayı hoş görmemiştir.”

(Buhârî, İstikrâz: 19; Müslim, Akdiye: 14.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ثَلَاثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: رَجُلٌ أَعْطَى بِي ثُمَّ عَدَرَ، وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ، وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَاسْتَوْفَى مِنْهُ وَلَمْ يُعْطِهِ أَجْرَهُ﴾ 1150

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah buyuruyor ki, ‘Ben Kıyâmet Günü üç grup insanın düşmanıyım. Ve Ben kimin düşmanı isem Kıyâmet Günü onu perişan ederim. Bunlardan birincisi, Benim adıma söz verip de sözünden dönendir. İkincisi, hür bir kimseyi köle diye satıp parasını yiyen; üçüncüsü de, bir kimseyi ücretle çalıştırıp ondan faydalanan, fakat ücretini vermeyen.”

(Buhârî, Büyû': 106; İbn Mâce, Rûhun: 4.)

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَحْشٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ رَجُلًا قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ أُحْيِيَ ثُمَّ قُتِلَ ثُمَّ أُحْيِيَ ثُمَّ قُتِلَ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ مَا دَخَلَ الْجَنَّةَ حَتَّى يُقْضَى دَيْنُهُ﴾ 1151

Muhammed bin Cahş (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, borçlu birisi Allah yolunda şehit olsa, sonra diriltilip tekrar şehit olsa, daha sonra diriltilip yine şehit olsa, borcu ödenmedikçe cennete giremez.”

(Neseî, Büyû': 98; Müsned, 5:290.)

Bölüm 23

Hükümler

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تُقْتَلُ نَفْسٌ ظُلْمًا إِلَّا كَانَ عَلَى ابْنِ آدَمَ الْأَوَّلِ كِفْلٌ مِنْ دِمِهَا لِأَنَّهُ كَانَ أَوَّلَ مَنْ سَنَّ الْقَتْلَ﴾

1152

Abdullah (İbn Mes'ûd) (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Haksız yere öldürülen hiçbir kimse yoktur ki, akıtılan kanında Âdem'in (a.s.) ilk oğlunun payı bulunmasın. Çünkü insan öldürme çığırını ilk olarak açan odur.”

(Buhârî, Diyât: 2; Müslim, Kasâme: 27; Tirmizî, İlim: 14; İbn Mâce, Diyât: 1; Nesefî, Tahrim: 1.)

Bilindiği gibi yeryüzünde ilk kan döken insan, Hz. Âdem'in (a.s.) oğlu Kâbil'dir. Haksız yere kardeşi Hâbil'i öldürmüştü. Kendisinden sonraki bütün haksız öldürmelerde onun payının olması, “Sebeup olmak, o işi işlemek gibidir” hadisinin sırrına göredir. Çünkü yukarıdaki hadiste de belirtildiği gibi bu çığır ilk açan odur. Kötü örnek olmuştur. O tip kötülükleri işleyecek olanlara kapı açmıştır. Nitekim Peygamberimiz başka bir hadislerinde iyi çığır açanın da, kötü çığır açanın da o yolda ilerleyenlerin, o iyilik ve kötülüklerini yükleneceklerini bildirmiştir. Üstelik sonradan o işi yapanların sevap ve günahlarından da hiçbir şey eksilmeyecektir.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَزَوَالُ الدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ قَتْلِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ﴾

1153

Abdullah bin Amr'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah katında dünyanın harab olması, bir Müslümanın haksız yere öldürülmesinden daha önemsizdir.”

(Neseî, Tahrim: 2; İbn Mâce, Diyet: 1.)

عَنْ جُنْدُبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿حَدُّ السَّاحِرِ ضَرْبُهُ بِالسَّيْفِ﴾

1154

Cündüb'ün (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Sihir yapanın cezası, kılıçla öldürülmeştir.”

(Tirmizî, Hudûd: 27.)

İmâm-ı Şafîî, bu cezanın, sihirbazın ancak bu işi küfrü gerektirecek şekilde yapması halinde tatbik edilebileceği görüşündedir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ تَرَدَّى مِنْ جَبَلٍ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَهُوَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ يَتَرَدَّى فِيهَا خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا، وَمَنْ تَحَسَّى سُمًّا فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَسُمُّهُ فِي يَدِهِ يَتَحَسَّاهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا، وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِحَدِيدَةٍ فَحَدِيدَتُهُ فِي يَدِهِ يَجَأُ بِهَا فِي بَطْنِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا﴾

1155

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Bir dağdan (veya yüksek bir yerden) atlamak suretiyle intihar eden kimse, kendisi devamlı olarak aynı şekilde intihar etmek suretiyle cehennemde kalacaktır. Kendisini zehirlemek suretiyle öldüren kimse de devamlı olarak zehiri içmekte olduğu halde cehennemde kalacaktır. Kendisini bir demir parçasıyla yahut demirden yapılmış bir âletle öldüren kimse de, o demiri karnına saplar vaziyette cehennemde kalacaktır.”

(Müslim, İman: 175; Tirmizî, Tıb: 7; Neseî, Cenâiz: 68.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ،
قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ؟ قَالَ: الشِّرْكُ بِاللَّهِ، وَالسِّحْرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ
الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَالتَّوَلَّى يَوْمَ
الزَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْعَافِيَّاتِ الْمُؤْمِنَاتِ﴾

1156

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) “Kişiyi mahveden yedi büyük günahdan kaçınız” buyurdu.

“Yâ Rasûlallah, bunlar nedir?” denildi.

Rasûlullah (a s m.), “Allah’a ortak koşmak, sihir yapmak, Allah’ın öldürülmesini yasak ettiği birisini haksız yere öldürmek, faiz yemek, yetim malı yemek, harp meydanından kaçmak, namuslu mü’min kadınlara zinâ iftirası atmaktr” buyurdu.

(Buhârî, Hudûd: 44; Müslim, İman: 145; Ebû Dâvûd, Vesâyâ: 10; Neseî, Vesâyât: 12.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى
اللَّهِ ثَلَاثَةٌ: مُلْحِدٌ فِي الْحَرَمِ، وَمُتَبَعٌ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ، وَمُطْلَبٌ
دَمِ امْرِئٍ بِغَيْرِ حَقٍّ لِيُهِرِقَ دَمَهُ﴾

1157

İbn Abbas’ın (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah insanlar arasında en çok üç kişiye buğz eder: Mescid-i Harâm dahilinde günah işleyen, Müslüman olduğu halde câhiliye âdetlerini devam et-

tiren ve bir kimsenin haksız yere kanını akıtmak için peşinden koşup yakalamak isteyen kimsedir.”

(Buhârî, Diyât: 9.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿يَجِيئُ الْمَقْتُولُ مُتَعَلِّقًا بِالْقَاتِلِ تَشْحَبُ أَوْدَاجُهُ دَمًا فَيَقُولُ: أَيُّ رَبِّ سَلْ هَذَا فِيمَا قَتَلَنِي﴾

1158

İbn Abbas'ın (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Öldürülen kimse [Kıyâmet Günü] kan revân içinde kâtilin boynuna asılmış olarak gelir ve ‘Yâ Rabbi, şuna sor, beni niye öldürdü?’ der.”

(Neseî, Tahrîm: 2; Tirmizî, Tefsir-i Sûre: 4; Müsned, 1:240.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ قَتَلَ نَفْسًا مُعَاهِدًا لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ، وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا﴾

1159

Abdullah bin Amr (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kim Müslümanlarla anlaşma yapmış olan birisini öldürürse, kırk yıllık mesafeden duyulduğu halde, o katil cennetin kokusunu duymaz.”

(İbn Mâce, Diyât: 32; Müsned, 5:36.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ يَهُودِيًّا رَضَّ رَأْسَ جَارِيَةٍ بَيْنَ حَجْرَيْنِ فَقِيلَ لَهَا: مَنْ فَعَلَ هَذَا بِكَ أَفْلَانٌ؟ أَفْلَانٌ؟ حَتَّى سُمِّيَ الْيَهُودِيُّ فَأَوْمَأَتْ بِرَأْسِهَا فَجِيءَ بِالْيَهُودِيِّ فَاعْتَرَفَ فَأَمَرَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ فَرُضَّ رَأْسُهُ بِحَجْرَيْنِ

1160

Enes (bin Mâlik) (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Bir Yahudi [ziynet eşyalarını almak maksadıyla] genç bir kızın başını iki taş arasına sıkıştırıp yarmıştı. Kız henüz ölmeden Rasûl-i Ekrem (a.s.m.) ona, “Seni filan mı vurdu?” diye sordu. Genç kadın, “Hayır” diye başıyla işaret etti. Rasûlullah (a.s.m.) [başka birisinin adını söyleyerek] tekrar sordu. Genç kız yine “Hayır” işareti yaptı. Nihayet Yahudinin adını söyleyince, genç kız başıyla, “Evet” diye işaret etti. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), Yahudinin başının iki taşla ezilmesini emretti.

(Buhârî, Diyât: 4; Müslim, Kasâme: 17; Ebû Dâvûd, Diyât: 10; İbn Mâce, Diyât: 24.)

Cinayetlere karşılık olarak verilen cezalara kısas diyoruz. Kasten adam öldürme, yaralama gibi durumlarda uygulanır. Suçlu benzer cezayla cezalandırılır.

Kur’ân, kısasta hayat bulunduğunu bildirir.

Bazıları bu ince sırrı kavramakta güçlük çekerler; “Öldüreni öldürmekte nasıl hayat olabilir?” derler. Hâlbuki onlara sorulsa, “Birisi sizin babanızı haksız yere öldürse ne yapardınız?” Hemen, “Ben de onu öldürürüm” diye cevap verirler. İşte Kur’ân bu gerçeği ifade eder. Senin yapmak istediğini, teskin olabileceğin fiili kanuna bağlar. Yani Kur’ân demek ister ki, “Bu adam senin babanı öldürmüştür, sen de katili öldürmek istiyorsun. Eğer bu işi sen yapmaya kalkarsan riskler, çeşitli tehlikeler doğar. Önü alınamayan kavgalar, kan davaları başlar. Sen aradan çekil, bu işi kanun yapsın!

İşte Kur’ân, ortaya çıkabilecek daha kötü, daha korkunç durumlara meydan vermemek için kısası koyar. Böylece kan davalarının önü alınır, kin ve düşmanlıklar söndürülür, intikam duyguları öldürülür; barış, sulh ve sükûn sağlanır.

Kisas olmazsa katil ruhlu kimseler cinayet işlemekte tereddüt etmezler, verilecek cezaları hafif bulup cinayete yönelebilirler. Cinayet işlendiğinde de öldürülenin yakınları intikam duygusuna kapılıp aynı fiile teşebbüs edebilirler. Bu da korku, telâş, huzursuzluk bir yana; daha acı sonuçlara sebep olabilir.

Aslında Kur’ân, kısasla daha başlangıçtayken cinayetlere set çeker. O duyguyu öldürür, teşebbüsü yok eder. Kasten adam öldürmeye yeltenen insan, ancak kefenini boynuna takıp, cinayete öyle teşebbüs edebilir. “Ben bu adamı öldürürsem, kanundan kurtulamam; ben de öldürülürüm” düşüncesi onu daima dizginler. Ancak hayatından vazgeçmiş birisi böyle bir cinayete yanaşabilir. Zaten İslâm, kalblere Allah ve âhiret inancını yerleştirmek, hak hukuk anlayışını kökleştirmek suretiyle insanları öylesine şefkat ve merha-

mete yöneltir ki insan, karıncayı dahi incitmekten çekinir hale gelir. Böyle bir duyguya sahip olan bir kimsenin de suç işlemesi söz konusu olmaz. İşte kısastaki hayat!

Bütün bunlara rağmen kisası gerektirebilecek herhangi bir cinayetin kisasla karşılık bulması da artık yadırganmaz. Aksine sosyal hayatın sigortası haline gelir; güveni, can emniyetini sağlar, korkusuz, kuşkusuz bir hayat gerçekleşmiş olur.

Sonra İslâm, bilhassa kazaen işlenen cinayetlerde diyeti getirmekle toplum huzurunu hedef aldığını da ortaya koymuştur. Diyet, cezanın paraya dönüştürülmesidir. Öldürülen kimsenin varisleri razı oldukları takdirde kisas uygulanmaz, katil tarafından diyet verilir. Bu da asıl maksadın öldürme değil, yaşatma olduğunu gösterir. Gerek Kur'ân ve gerekse hadisler böyle anlarda bile affetmeyi öğütler, teşvik eder. Bir anlık hiddetine kapılıp suç işleyen, sonra da pişmanlığa bürünen suçluların ömür boyu ızdırap çekmelerine de son verilmiş olur.

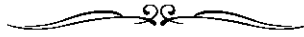
عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رُفِعَ إِلَيْهِ شَيْءٌ فِيهِ قِصَاصٌ إِلَّا أَمَرَ بِالْعَفْوِ فِيهِ

1161

Enes bin Mâlik (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) kendisine arz edilen kisasla ilgili bütün davalarda, davacılara bağışlamayı tavsiye ve teşvik ederdi."

(Ebû Dâvûd, Diyât: 3; Neseî, Kasâme: 28, İbn Mace, Diyât: 35.)

عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ثِنْتَانِ حَفِظْتُهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَ وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ فَلْيُرِخْ ذُبِيحَتَهُ﴾

1162

Şeddâd bin Evs (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'tan işittiğim iki şey var ki, asla unutamam:

“Allah her şeyi en iyi ve güzel bir şekilde yapmayı farz kılmıştır. Şu halde harpte veya kısısta öldürseniz dahi güzel bir şekilde yapın. Hayvanı kesecek olan kimse de bıçağını iyice keskinleştirsın ve hayvana eziyet vermesin.”

(Müslim, Sayd: 57; Ebû Dâvûd, Edahi: 11; İbn Mâce, Zebâih: 3;

Tirmizî, Diyât: 14; Neseî, Dahayâ: 22.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِلرَّجُلِ: يَا مُحَنِّثُ! فَاجْلِدُوهُ عَشْرِينَ. وَإِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِلرَّجُلِ: يَا لُوطِي! فَاجْلِدُوهُ عَشْرِينَ﴾

1163

Abdullah İbn Abbas (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Bir erkek diğerine, ‘Ey kadın kılıklı’ dediği zaman, diyeni yirmi kırbaç cezasıyla cezalandırınız. Birisi diğerine, ‘Ey livatacı’ dediği takdirde, söyleyeni yirmi kırbaç cezasıyla cezalandırınız.”

(İbn Mâce, Hudûd: 15.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمُحَنِّثِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالْمُتَرَجِّلَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَقَالَ: ﴿أَخْرِجُوهُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ وَأَخْرِجْ فُلَانًا وَأَخْرِجْ عُمَرُ فُلَانًا﴾

1164

İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), kadın gibi davranan erkeklere ve erkek gibi davranan kadınlara lânet etti ve “Onları evlerinizden kovunuz!” buyurdu. Hatta bizzat kendisi filanı Hz. Ömer de filanı kovmuştur.

(Buhârî, Libâs: 62; Tirmizî, Edeb: 34.)

Hz. Peygamber (a.s.m.) genel ahlâkı muhafaza için, bu tip kimselerin toplumdan tecrid edilmesini ve kovulmasını emretmişler ve bizzat kendileri de bunu tatbik etmişlerdir. Bu davranışıyla bu türden kimselerin gençlere kötü örnek olmasına mani olmayı hedef almışlardır.

عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ قُرَيْشًا أَهَمَّهُمْ شَأْنُ الْمَرْأَةِ الْمَخْزُومِيَّةِ الَّتِي سَرَقَتْ، فَقَالُوا: مَنْ يَكْلِمُ فِيهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا: وَمَنْ يَجْتَرِئُ عَلَيْهِ إِلَّا أُسَامَةُ، حِبُّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَكَلَّمَهُ أُسَامَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَتَشْفَعُ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ؟﴾. ثُمَّ قَامَ فَاخْتَطَبَ فَقَالَ: ﴿أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ، وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ، وَإِنَّمَا اللَّهُ! لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا﴾. وَفِي حَدِيثِ ابْنِ رُمَحٍ: ﴿إِنَّمَا هَلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾

1165

Hz. Âişe (r.anha) rivâyet etmiştir:

Mahzûm kabilesinden bir kadın hırsızlık yapmıştı. Bu kadının durumu Kureyş kabilesini çok üzmüş ve sıkıntıya sokmuştu. “Kadının affedilmesi hususunda Rasûlullah’la (a.s.m.) kim konuşabilir? Herhalde Rasûlullah’ın (a.s.m.) çok sevdiği Üsâme’den başka birisi bu hususu ona arz etmeye cesaret edemez” diye konuşup karara vardılar. Neticede Üsâme (r.a.) kadının affedilmesi veya cezasının fidyeye çevrilmesi hususunda Rasûlullah’la (a.s.m.) konuştu.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), “Allah’ın tayin ettiği cezalardan birisinin kaldırılması hususunda aracı mı oluyorsun” diye çıkıştı ve sonra şöyle buyurdu: “Ey insanlar! Sizden önceki milletleri helâk eden nokta ancak şudur: Aralarında şerefli ve kuvvetli birisi hırsızlık yaptığı zaman bırakırlar, zayıf birisi hırsızlık yaptığı zaman cezalandırırlardı. Allah’a yemin ederim ki, eğer Muhammed’in kızı Fâtıma dahi hırsızlık yapmış olsaydı, elini keserdim.”

(Müslim, Hudûd: 8; İbn Mâce, Hudûri: 6.)

عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ جُهَيْنَةَ أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهِيَ حُبْلَى مِنَ الزَّيْنِ فَقَالَتْ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَصَبْتُ حَدًّا فَأَقِمَّهُ عَلَيَّ

فَدَعَا نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ وَلَيْهَا فَقَالَ: ﴿أَحْسِنُ إِلَيْهَا فَإِذَا وَضَعْتَ فَأَتِنِي بِهَا فَقَعَلْ
فَأَمَرَ بِهَا نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ فَشَكَّتْ عَلَيْهَا ثِيَابُهَا ثُمَّ أَمَرَ بِهَا فَرُجِمَتْ ثُمَّ صَلَّى
عَلَيْهَا، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ: تُصَلِّي عَلَيْهَا يَا نَبِيَّ اللَّهِ وَقَدْ زَنْتَ، فَقَالَ: لَقَدْ تَابَتْ
تَوْبَةً لَوْ قُسِمَتْ بَيْنَ سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ لَوَسِعَتْهُمْ، وَهَلْ وَجَدْتَ
تَوْبَةً أَفْضَلَ مِنْ أَنْ جَادَتْ بِنَفْسِهَا لِلَّهِ تَعَالَى﴾
1166

İmrân bin Husayn (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Cüheyne kabilesinden bir kadın zinâdan hamile kalmış olarak Rasûlul-
lah'a (a.s.m.) geldi ve "Ey Allah'ın Peygamberi, ben cezayı gerektiren bir
suç işledim. Bana bu cezayı tatbik et" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber
(a.s.m.), kadının velisini çağırıp ona, "Bu kadına iyi muamele yap. Doğum
yaptıktan sonra onu bana getir" dedi.

Velisi de Rasûlullah'ın (a.s.m.) emrettiği şekilde hareket etti ve kadını
Peygamber'e (a.s.m.) getirdi.

Rasûlullah (a.s.m.) kadınla ilgili emrini verdi, açılmaması için kadının el-
biseleri vücuduna bağlandı ve kadın recmedildi. Daha sonra Hz. Peygamber
(a.s.m.) kadının cenaze namazını kıldırdı.

Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a.), "Ey Allah'ın Peygamberi, zinâ yapan bu
kadının namazını sen nasıl kıldırırsın?" dedi.

Hz. Peygamber (a.s.m.), "Allah'a yemin ederim, bu kadın öyle bir tevbe
etti ki, tevbesi Medine halkından yetmiş kişiye taksim edilse yeter de artar
bile! Sen, kendi canını Allah rızası için feda eden bir kadının tevbesinden
daha değerlisini bulabilir misin?" diye cevap verdi.

(Müslim, Hudûd: 24.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: ﴿يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ
إِنْ جَاءَ رَجُلٌ يُرِيدُ أَخْذَ مَالِي قَالَ: فَلَا تُعْطِهِ. قَالَ: أَرَأَيْتَ إِنْ قَاتَلَنِي،
قَالَ: قَاتِلْهُ، قَالَ: أَرَأَيْتَ إِنْ قَتَلَنِي؟ قَالَ: فَأَنْتَ شَهِيدٌ. قَالَ: أَرَأَيْتَ إِنْ
قَتَلْتُهُ؟ قَالَ: هُوَ فِي النَّارِ﴾
1167

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Bir zât Hz. Peygamber'e (a.s.m.) gelerek, "Yâ Rasûlallah, birisi gelip, zorla malımı almak istese ne yapayım?" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Malını ona verme" buyurdu.

O zât, "Eğer benimle dövüşürse ne buyurursunuz?" dedi. Rasûlullah (a.s.m.), "Sen de onunla dövüş" buyurdu.

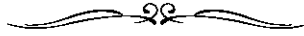
O zât, "Eğer beni öldürürse!" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "O takdirde sen şehîd olursun" buyurdu.

O zât, "Eğer ben onu öldürürsem?" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "O cehennemlik olur" buyurdu.

(Müslim, İman: 225.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَهُوَ عَلَى مَنبَرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ مُحَمَّدًا ﷺ بِالْحَقِّ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ فَكَانَ مِمَّا أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَةُ الرِّجْمِ قَرَأْنَاهَا وَوَعَيْنَاهَا وَعَقَلْنَاهَا فَرَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَرَجَمْنَا بَعْدَهُ فَأَخْشَى أَنْ طَالَ بِالنَّاسِ زَمَانٌ أَنْ يَقُولَ قَائِلٌ مَا نَجِدُ الرِّجْمَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَيَضْلُوا بِتَرْكِ فَرِيضَةٍ أَنْزَلَهَا اللَّهُ، وَإِنَّ الرِّجْمَ فِي كِتَابِ اللَّهِ حَقٌّ عَلَى مَنْ زَنَى إِذَا أَحْصَنَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ إِذَا قَامَتِ الْبَيِّنَةُ أَوْ كَانَ الْحَبْلُ أَوْ كَانَ الْإِغْتِرَافُ.

1168

İbn Abbas'dan (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) minberi üzerine çıkıp şöyle konuştu: "Hiç şüphesiz ki, Allah, Muhammed'i (a.s.m.) hak peygamber olarak gönderdi ve ona Kitabı indirdi. Ona nâzil olan âyetler arasında recm âyeti de vardır. Biz bu âyeti okuduk, ezberledik ve mânâsını da iyice kavradık Rasûlullah (a.s.m.), bu recm [taşlama] cezâsını tatbik etti. Daha sonra biz de bunu tatbik ettik. Ancak, zaman ilerledikçe, bir gün birisinin kalkıp "Biz Allah'ın Kitabında recm cezasını göremiyoruz" demesinden ve insanların, Allah'ın indirmiş olduğu bir farzı terk etmesinden korkarım. Hiç şüphesiz ki, Allah'ın Kitabında, kadın ve erkeklerden zinâ yapana ve bu zinâsı bir delille, itirafı veya hamilelikle ortaya çıkana recm cezasını tatbik etmek bir haktır."

(Buhârî, Menâkıbü'l-Ensâr: 37; Müslim, Hudûd: 15;

Ebû Dâvûd, Hudûd: 23; Tirmizî, Hudûd: 7.)

وَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمُخَنَّثٍ قَدْ خَضَبَ يَدَيْهِ وَرِجْلَيْهِ بِالْحِنَّاءِ فَقَالَ
النَّبِيُّ ﷺ: ﴿مَا بَالُ هَذَا؟ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ يَتَشَبَّهُ بِالنِّسَاءِ فَأَمَرَ بِهِ فَتُفِي
إِلَى النَّبِيعِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نَقْتُلُهُ، قَالَ: إِنِّي نَهَيْتُ عَنْ قَتْلِ
الْمُصَلِّينَ﴾

1169

Hız. Peygamber'e (a.s.m.) el ve ayak parmaklarına kına yakmış olan bir
erkeği getirdiler.

Hız. Peygamber (a.s.m.), "Nedir bunun hali?" dedi.

"Yâ Rasûlallah, bu adam kadınlara benzemeye çalışıyor" dediler.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), bu adamın Nekkî'e sürgün edilmesini
emretti. Sahabîlerden bazıları, "Yâ Rasûlallah, Bunu öldürsek olmaz mı?"
dediler.

Hız. Peygamberimiz (a.s.m.), "Namaz kılanları öldürmek bana yasak edil-
di" buyurdu.

(Mansûr Ali Nâsîf, Tâc: 3:93.)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَا مِنْ رَجُلٍ يُصَابُ بِشَيْءٍ
فِي جَسَدِهِ فَيَتَصَدَّقُ بِهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ بِهِ دَرَجَةً وَحَطَّ عَنْهُ بِهِ خَطِيئَةٌ﴾ 1170

Ebû Derdâ (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiş-
tir:

"Vücuduna zarar veren birini affeden bir Müslümanın, Allah, muhakkak
derecesini yükseltir ve onun bir günahını affeder."

(Tirmizî, Diyât: 5; İbn Mâce, Diyât: 35.)

عَنْ بُرَيْدَةَ قَالَ: جَاءَ مَاعِزُ بْنُ مَالِكٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ
اللَّهِ! طَهِّرْنِي، فَقَالَ: ﴿وَيْحَاكَ! ازْجِعْ فَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَتُبْ إِلَيْهِ﴾ قَالَ:
فَرَجَعَ غَيْرَ بَعِيدٍ، ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! طَهِّرْنِي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ: ﴿وَيْحَاكَ ازْجِعْ فَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَتُبْ إِلَيْهِ﴾ قَالَ: فَرَجَعَ غَيْرَ بَعِيدٍ، ثُمَّ

جَاءَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! طَهِّرْنِي، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مِثْلَ ذَلِكَ، حَتَّى إِذَا كَانَتِ الرَّابِعَةُ قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿فِيمَ أَطَهَّرُكَ؟﴾ فَقَالَ: مِنَ الزَّنَا، فَسَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَبِهَ جُنُونٌ؟﴾ فَأُخْبِرَ أَنَّهُ لَيْسَ بِمَجْنُونٍ، فَقَالَ: ﴿أَشْرَبَ خَمْرًا؟﴾ فَقَامَ رَجُلٌ فَاسْتَنَكَّهَ فَلَمْ يَجِدْ مِنْهُ رِيحَ خَمَرٍ، قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَزْنَيْتَ؟﴾ فَقَالَ: نَعَمْ، فَأَمَرَ بِهِ فُرْجِمَ، فَكَانَ النَّاسُ فِيهِ فِرْقَتَيْنِ: قَائِلٌ يَقُولُ: لَقَدْ هَلَكَ، لَقَدْ أَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ. وَقَائِلٌ يَقُولُ: مَا تَوْبَةٌ أَفْضَلُ مِنْ تَوْبَةِ مَا عَزِرَ: أَنَّهُ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَوَضَعَ يَدَهُ فِي يَدِهِ ثُمَّ قَالَ اقْتُلْنِي بِالْحِجَارَةِ، قَالَ: فَلَبِثُوا بِذَلِكَ يَوْمَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةً. ثُمَّ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُمْ جُلُوسٌ فَسَلَّمَ ثُمَّ جَلَسَ، فَقَالَ: ﴿اسْتَغْفِرُوا لِمَا عَزَرَ ابْنِ مَالِكٍ﴾ قَالَ: فَقَالُوا: غَفَرَ اللَّهُ لِمَا عَزَرَ ابْنَ مَالِكٍ، قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَقَدْ تَابَ تَوْبَةً لَوْ قُسِمَتْ بَيْنَ أُمَّةٍ لَوْ سَعَتْهُمْ﴾

1171

Hız. Büreyde (r.a.) rivâyet etmiştir:

Mâiz bin Mâlik, bir gün Hız. Peygamber'e (a.s.m.) gelerek, "Beni temizle, yâ Rasûlallah" dedi.

Hız. Peygamber (a.s.m.), "Yazık sana! Evine dön, Allah'a tevbe ve istiğ-farda bulun" buyurdu.

Fazla bir zaman geçmeden o yine dönüp geldi ve tekrar, "Yâ Rasûlallah, beni temizle" dedi.

Hız. Peygamber (a.s.m.) ona yine aynı şeyi söyledi. Nihayet dördüncü defada Rasûlullah (a.s.m.), "Seni hangi hususta temizleyeyim?" diye sordu Mâiz, "Zinâdan" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) onun kabile ve komşularına, "Mâiz'de bir delilik var mı?" diye sordu. Rasûlullah'a (a.s.m.) onda öyle bir durum olmadığı söylendi.

Bu defa Rasûlullah (a.s.m.), "Acaba Mâiz şarap mı içmiş?" diye sordu. Bunun üzerine birisi kalkıp Maiz'in ağzını kokladı. Fakat ağzında şarap kokusuna dair bir şey bulamadı. Rasûlullah (a.s.m.), "Sen zinâ mı yaptın?" di-

ye sordu. Mâiz, “Evet” diye cevap verdi. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) Mâiz’in recmedilmesini emir buyurdu ve recmedildi.

Halk Mâiz’in durumu hakkında iki görüşe sahipti. Bir kısmı, “Gerçekten Mâiz günaha gömüldü ve bu yüzden mahvoldu” diye düşünüyordu. Diğer bir kısmı da, “Mâiz’in tevbesinden daha üstün bir tevbe olamaz. Çünkü o, Peygamber’e (a.s.m.) geldi, elini onun eline koydu ve ‘Beni recmedin’ diyerek itirafta bulundu.”

Bu şekildeki konuşmalarla iki üç gün geçti. Rasûlullah (a.s.m.), Sahabîler bir arada oturmuş iken yanlarına geldi ve selâm verip, onların yanına oturdu.

“Mâiz bin Mâlik’in affedilmesi için dua edin” buyurdu. Onlar da, “Allah Mâiz bin Mâlik’i affetsin” dediler. Rasûlullah (a.s.m.), bunun üzerine şöyle buyurdu: “Mâiz öyle bir tevbe etti ki, eğer bu tevbe bir topluluğa taksim edilseydi, hepsine yeterdi.”

(Müslim, Hudûd: 22.)

عَنْ جَابِرٍ: مَرَّ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ بِحِمَارٍ قَدْ وُسمَ فِي وَجْهِهِ، فَقَالَ: ﴿أَمَّا بَلَّغْكُمْ أَنِّي لَعَنْتُ مَنْ وُسمَ الْبَهِيمَةَ فِي وَجْهِهَا أَوْ ضَرْبَهَا فِي وَجْهِهَا﴾ 1172

Câbir (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) yüzü dağlanmış bir eşeğe rastladı ve şöyle buyurdu:

“Hayvanların yüzlerini dağlayanları ve yüzlerine vuranları lânetlediğimi duymadınız mı?”

(Ebû Dâvûd, Cihad: 52; Tirmizî, Cihâd: 30.)

عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْخَزَاعِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَصِيبَ بِقَتْلِ أَوْ خَبَلٍ فَإِنَّهُ يَخْتَارُ إِحْدَى ثَلَاثٍ: إِمَّا أَنْ يَفْتَضَّ وَإِمَّا أَنْ يَغْفُوَ وَإِمَّا أَنْ يَأْخُذَ الدِّيَّةَ، فَإِنْ أَرَادَ الرَّابِعَةَ فَخُذُوا عَلَى يَدَيْهِ وَمَنْ اغْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ 1173

Ebû Şüreyh el-Huzâi (r.a.), Hz. Peygamber’in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kim kölesini öldürürse, biz de onu öldürürüz. Ve her kim kölesinin burnunu keserse, biz de onun burnunu keseriz.”

(Ebû Dâvûd, Diyât: 7; Tirmizî, Diyât: 17; İbn Mâce, Diyât: 23; Neseî, Kasâme: 11.)

عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ قَتَلَ عَبْدَهُ قَتَلَنَا وَمَنْ جَدَعَ عَبْدَهُ جَدَعَنَا﴾

1174

Semüre bin Cündüb (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Bir kimsenin yakını öldürülür veya bir uzvuna zarar verilirse üç şeyden birini seçebilir: Ya kısas ister, ya affeder veyahut da diyet alır. Eğer bunların dışında dördüncü bir şey isterse mani olunuz. Kim bunlardan birini yaptıktan sonra, başka bir istekte bulunursa, ona acı bir azap vardır.”

(Ebû Dâvûd, Diyât: 3; İbn Mâce, Diyât: 3.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِقَامَةُ حَدِّ بَارِضٍ خَيْرٌ لِأَهْلِهَا مِنْ مَطَرٍ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾

1175

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bir yerde, İlâhî bir cezanın uygulanması, orada bulunanlar için kırk gün yağmur yağmasından daha hayırlıdır.”

(İbn Mâce, Hudûd: 3; Neseî, Kat'ü's-Sânk: 7.)

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي مَجْلِسٍ فَقَالَ: ﴿تُبَايَعُونِي عَلَى أَلَّا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تَسْرِقُوا وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ، فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ، وَمَنْ أَصَابَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ فَسَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ وَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ﴾

1176

Übâde bin Sâmit (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) meclisinde bulunuyordum. Şöyle buyurdu: "Allah'a şirk koşmayacağınıza, zinâ etmeyeceğinize, hırsızlık yapmayacağınıza, Allah'ın öldürülmesini yasak ettiği hiçbir kimsenin haksız yere canına kas-tetmeyeceğinize dair bana söz verip biat ediniz. Kim bu sözünde sadık olursa, mükâfatını Allah verecektir. Kim bu günahlardan herhangi birini işler de cezasını dünyada görürse, bu ceza onun günahına kefarettir. Bu suç-lardan birini işler de Allah bunu örterse [suçunu ortaya çıkarmazsa], hesabı Allah'a kalmıştır. Dilerse onu affeder, dilerse cezalandırır."

(Buhârî, Ahkâm: 49; Müslim, Hudûd: 41; Tirmizî, Hudûd: 12; İbn Mâce, Hudûd: 33.)

عَنْ سَهْلِ بْنِ الْحَنْظَلِيَّةِ، مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى بَعِيرٍ قَدْ لَحِقَ ظَهْرُهُ بِبَطْنِهِ،
قَالَ: ﴿اتَّقُوا اللَّهَ فِي هَذِهِ الْبَهَائِمِ الْمُعْجَمَةِ فَارْكَبُوهَا وَكُلُّوها صَالِحَةً﴾ 1177

Sehl bin Hanzaliye (r.a.) rivâyet ediyor:

Hız. Peygamber (a.s.m.) ağıltan sırtı karnına yapışmış bir deveye rastladı ve şöyle buyurdu:

"Şu dilsiz hayvanlar hususunda Allah'a karşı gelmekten sakının! Onlara sağlam ve kuvvetli oldukları zaman binin. Etlerini de semiz ve sıhhatli iken yiyin."

(Ebû Dâvûd, Cihad: 44.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَائِطًا لِرَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ
فَإِذَا جَمَلٌ، فَلَمَّا رَأَى النَّبِيَّ ﷺ حَنَّ وَذَرَفَتْ عَيْنَاهُ فَأَتَاهُ النَّبِيُّ ﷺ فَمَسَحَ
ذِفْرَاهُ فَسَكَتَ فَقَالَ: مَنْ رَبُّ هَذَا الْجَمَلِ، لِمَنْ هَذَا الْجَمَلُ؟ فَجَاءَ فَتَى
مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ: لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: أَفَلَا تَتَّقِي اللَّهَ فِي هَذِهِ الْبَهِيمَةِ
الَّتِي مَلَكَكَ اللَّهُ إِيَّاهَا فَإِنَّهُ شَكََا إِلَيَّ أَنَّكَ تُجِيعُهُ وَتُذَيِّبُهُ 1178

Abdullah İbn Ca'fer (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), Ensârdan birisine ait bir bahçeye girmişti. Orada bir deveye rastladı. Deve, Hız. Peygamber'i görünce ağlamaya ve iki gözünden

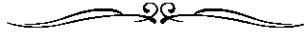
yaşlar akmaya başladı. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.m.) yanına gelip boynunu okşadı, deve sustu.

H. Peygamber (a.s.m.), “Devenin sahibi kim? Bu deve kimin?” diye sordu.

Ensâr gençlerinden biri, “Benim, yâ Rasûlallah” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), “Allah’ın sana mülk olarak verdiği bu hayvan hakkında Allah’a karşı gelmekten korkmuyor musun? Bu hayvan bana, senin onu aç bıraktığını ve çok yorduğunu söyleyip, şikâyet etti” dedi.

(Ebû Dâvûd, Cihad: 44.)

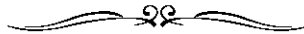

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَقِيمُوا حُدُودَ اللَّهِ فِي الْقَرِيبِ وَالْبَعِيدِ، وَلَا تَأْخُذْكُمْ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَّائِمٌ﴾
1179

Übâde bin Sâmit (r.a.), Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah’ın koymuş olduğu cezaları, en yakınınız da, uzağınızda birisi de söz konusu olsa yerine getirip tatbik ediniz. Sakın ola ki, başkalarının kınamaları sizi bu cezaları uygulamaktan alıkoymasın.”

(İbn Mâce, Hudûd: 3.)

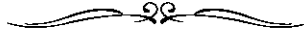

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ التَّحْرِيشِ بَيْنَ الْبَهَائِمِ.
1180

İbn Abbas (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.), hayvanları dövüştürmeyi yasakladı.

(Tirmizî, Cihad: 30.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ وَالْفَرَائِضَ وَعَلِّمُوا النَّاسَ فَإِنِّي مَقْبُوضٌ﴾
1181

Ebû Hüreyre’nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kur’ân’ı ve ferâiz ilmini öğrenin. İnsanlara da öğretin. Çünkü ben artık âhirete gidiyorum.”

(Tirmizî, Ferâiz: 2; İbn Mâce, Ferâiz: 1.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَيُّمَا رَجُلٍ عَاهَرَ
بِامْرَأَةٍ حُرَّةٍ أَوْ أَمَةٍ فَالْوَلَدُ وَلَدُ زِنَا لَا يَرِثُ وَلَا يُورَثُ﴾
1182

Amr bin Şuayb (r.a.), Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Herhangi birisi hür veya köle bir kadınla zinâ ettiği takdirde doğan çocuk, zinâ çocuğudur. Bu çocuk anne ve babasına mirasçı olamayacağı gibi, anne babası da çocuğa mirasçı olamaz.”

(Tirmizî, Ferâiz: 21.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ أَوَّلَ مَا دَخَلَ
النُّقْصَ عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَ الرَّجُلُ يَلْقَى الرَّجُلَ فَيَقُولُ: يَا هَذَا اتَّقِ
اللَّهَ وَدَعْ مَا تَصْنَعُ فَإِنَّهُ لَا يَحِلُّ لَكَ ثُمَّ يَلْقَاهُ مِنَ الْغَدِ فَلَا يَمْنَعُهُ ذَلِكَ أَنْ
يَكُونَ أَكِيلَهُ وَشَرِيبَهُ وَقَعِيدَهُ فَلَمَّا فَعَلُوا ذَلِكَ ضَرَبَ اللَّهُ قُلُوبَ بَعْضِهِمْ
بِبَغْضِ ثُمَّ قَالَ: ﴿لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ
وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ
مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ ثُمَّ قَالَ: كَلَّا وَاللَّهِ لَتَأْمُرُنَّ
بِالْمَغْرُوفِ وَلَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَلَتَأْخُذَنَّ عَلَى يَدَيِ الظَّالِمِ وَلَتَأْطِرُنَّهُ
عَلَى الْحَقِّ أَطْرًا وَلَتَقْضُرُنَّهُ عَلَى الْحَقِّ قَصْرًا أَوْ لَيُضْرِبَنَّ اللَّهُ بِقُلُوبِ
بَعْضِكُمْ عَلَى بَعْضٍ ثُمَّ لَيَلْعَنَنَّكُمْ كَمَا لَعَنَهُمْ﴾
1183

Abdullah (İbn Mes’ûd) (r.a.), Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“İsrâiloğullarında ilk noksanlık ve zaaf şöyle başladı: Onlardan birisi, kötülük yapan bir adama rastlar ve ‘Ne oluyor sana? Allah’tan kork, bu yaptığın işten vazgeç. Bunu yapman doğru değildir’ derdi. Ertesi gün aynı adamla karşılaşıncı, bir gün önce görmüş olduğu kötülük, onunla oturup yiyip içmesine mani olmazdı. Onlar günahkârlarla birlikte oldukları ve onların yaptıklarını hoş karşılayıp sustukları için kalblerini kararttı.

“İsrâiloğullarından, isyan ederek Allah’ın çizdiği sınırları aşarak küfre düşenler Dâvûd’un (a.s.) ve Meryem oğlu İsmâ’nın (a.s.) dili ile lânetlendiler. Onlar, birbirlerini yaptıkları kötülüklerden alıkoymazlardı. Gerçekten ne kötü işler yaparlardı.” (Mâide Sûresi, 78-79.)

Rasûlullah (a.s.m.) sonra şöyle buyurdu:

“Dikkat ediniz! Allah’a yemin ederim ki, ya iyiyi tavsiye eder, kötülüklerden sakındırırınız, zâlimin zulmünü önlemeye çalışır, onu hakka yöneltir, bağlarsınız; ya da Allah kalblerinizi karartır ve İsrâiloğullarını rahmetinden uzak kaldığı gibi, sizi de rahmetinden uzaklaştırır.”

(Ebû Dâvûd, Melâhim: 17; İbn Mâce, Fiten: 20; Tirmizî, Tefsir-i Sûre: 5.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا اسْتَقْبَلَ مِنْ سَفَرٍ اسْتَقْبَلَ بِنَا فَأَيْنَا اسْتَقْبَلَ أَوْ لَا جَعَلَهُ أَمَامَهُ فَاسْتَقْبَلَ بِي فَجَعَلَنِي أَمَامَهُ ثُمَّ اسْتَقْبَلَ بِحَسَنِ أَوْ حُسَيْنٍ فَجَعَلَهُ خَلْفَهُ فَدَخَلْنَا الْمَدِينَةَ وَإِنَّا لَكَذَلِكُ.

1184

Abdullah İbn Ca’fer (r.a.) rivâyet etmiştir:

Hız. Peygamber (a.s.m.) bir seferden döndüğü zaman biz karşıladık. Hangimiz önce kendisine ulaşsa, onu hayvanının önüne alır, bindirirdi. Bir defasında, kendisini önce ben karşıladım. Beni önüne aldı. Sonra Hasan (yahut Hüseyin) karşıladı, onu da arkasına aldı ve Medine’ye bu durumda girdik.

(Ebû Dâvûd, Cihad: 54.)

عَنْ جَرِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَا مِنْ رَجُلٍ يَكُونُ فِي قَوْمٍ يَعْمَلُ فِيهِمْ بِالْمَعَاصِي يَقْدِرُونَ أَنْ يُغَيِّرُوا عَلَيْهِ فَلَا يُغَيِّرُوا إِلَّا أَصَابَهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَمُوتُوا﴾

1185

Cerir'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir kimse, insanlar arasına girip kötülük yapar ve halk da buna mani olabilecekken olmayıp geri durursa, ölmenden önce Allah onları ağır bir ceza-ya çarptırır.”

(Ebû Dâvûd, Melâhim: 17.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿اقْسِمُوا الْمَالَ
بَيْنَ أَهْلِ الْفَرَائِضِ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى﴾
1186

İbn Abbas'ın (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Miras malını, hisse sahipleri arasında Allah'ın Kitabına göre taksim ediniz.”

(Müslim, Ferâiz: 4; Ebû Dâvûd, Ferâiz: 7; İbn Mâce, Ferâiz: 10.)

عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا،
وَإِنَّ مِنَ الْعِلْمِ جَهْلًا، وَإِنَّ مِنَ الشَّعْرِ حِكْمًا، وَإِنَّ مِنَ الْقَوْلِ عِيَالًا. قَالَ
صَغَصَعَةً: أَمَّا قَوْلُهُ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا: فَالرَّجُلُ يَكُونُ عَلَيْهِ الْحَقُّ وَهُوَ
أَبِينُ مَنْ صَاحِبِ الْحَقِّ فَيَسْحَرُ الْقَوْمَ بَيَانِهِ فَيَذْهَبُ بِالْحَقِّ، وَأَمَّا قَوْلُهُ:
إِنَّ مِنَ الْعِلْمِ جَهْلًا، فَالْعَالِمُ يَتَكَلَّفُ إِلَى عِلْمِهِ مَا لَا يَعْلَمُ فَيَجْهَلُهُ
ذَلِكَ، وَأَمَّا قَوْلُهُ: إِنَّ مِنَ الشَّعْرِ حِكْمًا: فَهِيَ الْمَوْعِظَةُ وَالْأَمْثَالُ الَّتِي
يُعْطَى بِهَا النَّاسُ. وَأَمَّا قَوْلُهُ: إِنَّ مِنَ الْقَوْلِ عِيَالًا: فَعَرْضُكَ حَدِيثَكَ
عَلَى مَنْ لَيْسَ مِنْ شَأْنِهِ أَوْ لَا يُرِيدُهُ﴾
1187

Büreyde'nin (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bazı ifadeler büyüleyici, bazı bilgiler cehalet, bazı şiirler hikmet olduğu gibi, sözlerin bir kısmı da kaybolup gidicidir.”

Sa'saa der ki, "Rasûlullah'ın, 'Bazı ifadeler büyüleyicidir' sözüyle kastettiği şudur:

"Birisinin üzerinde bir başkasının hakkı vardır. Fakat bu adam, hak sahibinden daha düzgün konuşur. İfadesi ile insanları büyüler ve hakkın ortadan kalkmasına sebep olur.

"Bazı bilgiler cehalettir' sözünden kastedilen de şudur: Âlim, lüzumsuz bazı şeyleri öğrenmek için kendini zorlar. O zaman dinî hayatında muhtaç olacağı bilgileri öğrenememiştir olur.

"Bazı şiirlerde hikmet vardır' ifadesinde de faydalı tavsiyeler ve insanlara ibret olan misaller kastedilmiştir.

"Sözlerin bir kısmı kaybolup gidicidir' buyurması da, sözü layık olmaya-na ve dinlemek istemeyen kimseye söylemektir.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 86.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْقَاتِلُ لَا يَرِثُ﴾

1188

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Katil, öldürdüğü kimsenin malına mirasçı olamaz."

(Tirmizî, Ferâiz: 7; İbn Mâce, Ferâiz: 8.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يُؤْذِنِي ابْنُ آدَمَ يَقُولُ يَا خَيِّتَ الدَّهْرِ، فَلَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ يَا خَيِّتَ الدَّهْرِ فَإِنِّي أَنَا الدَّهْرُ أَقْلِبُ لَيْلَهُ وَنَهَارَهُ فَإِذَا شِئْتُ فَبَضْتُهُمَا﴾

1189

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Aziz ve Celîl olan Allah buyuruyor ki: 'İnsanoğlu, 'Ey kahrolası zaman [kahpe felek]!' diyerek Bana isyan eder. Öyle ise hiçbiriniz, "Ey kahrolası zaman" demesin. Çünkü zamanın sahibi onu yaratan Benim. Gecesini ve gündüzünü de Ben değiştiririm. Dilediğim vakit de, her ikisini yok ederim."

(Buhârî, Edeb: 101; Müslim, Elfâz: 3; Müsned, 3:250.)

عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَرِثُ
1190 الْمُسْلِمُ الْكَافِرَ وَلَا يَرِثُ الْكَافِرُ الْمُسْلِمَ﴾

Üsâme bin Zeyd (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Müslüman kâfire, kâfir de Müslümana mirasçı olamaz.”

(Buhârî, Ferâiz: 26; Müslim, Ferâiz: 1; Ebû Dâvûd, Ferâiz: 10; Tirmizî, Ferâiz: 15.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِقَوْمٍ
1191 عَذَابًا أَصَابَ الْعَذَابُ مَنْ كَانَ فِيهِمْ ثُمَّ بُعِثُوا عَلَىٰ أَعْمَالِهِمْ﴾

Abdullah İbn Ömer (r.a.) Hz. Peygamberden (a.s.m.) şöyle işittiğini rivâyet ediyor:

“Allah bir topluluğa musibet göndereceği zaman, o musibet, topluluğun tamamını içine alır. Sonra onlar, Kıyâmet Gününde, dünyada yaptıklarına göre diriltirler.”

(Buhârî, Fiten: 19; Müslim, Cennet: 84.)

Bölüm 24

İdarecilik ve meseleleri

Müslümanlardan küçük veya büyük bir grubun idarecisi olmak, şerefli ve sevaplı olduğu kadar sorumluluğu da gerektiren bir görevdir. İdareciden beklenen vazifelerin yerine getirilmesi birtakım kabiliyet ve vasıfları gerektirir. Peygamberimiz (a.s.m.) bu bölümde yer alan bazı hadislerde buyurduğu gibi, bunların en başında liyakat ve dirayet gelir. İdareci olan kimse, meşguliyet sahası ile ilgili konularda bilgi, maharet sahibi ve iradesi güçlü olacaktır. Binaenaleyh, yaratılıştan irade gücü zayıf, duygularının fazlaca tesiri altında kalan kimselerin idareciliği söz konusu olamaz. Böyleleri idareci olduğu takdirde hem kendilerine, hem de başkalarına zarar vermiş olurlar.

Nitekim Peygamberimiz (a.s.m.) layık olmayan kimselerin idareciliğe getirilmeleri halinde, “Kıyâmetin beklenebileceğini” ifade etmekle, bu işin ehemmiyetini belirtmişlerdir.

İdarecide ikinci önemli husus hırslı olmamasıdır. Çünkü makam ve mevki hırslı olan kimselerin isabetli hareket etmeleri, idaresi altındaki kimseleri doğru ve güzel istikametlere götürmeleri ve onların işlerini adaletle görmeleri mümkün değildir. Ancak Allah rızasını ön plânda tutan ve idareciliği Müslümanların işlerini görme, onlara hizmet etme fırsatı bilen kimseler, faydalı olabilirler ve adaletten ayrılmazlar.

İdarecilerde beklenen üçüncü önemli husus, onların emirleri altındaki kimselere şefkatli ve merhametli davranmalarıdır. Hâkimiyetleri altındaki kimseleri hor ve hakir gören, onlara kötü davrananlar, ancak hırslarını tatmin için o makamlarda bulunan kimselerdir. Peygamberimiz (a.s.m.), “Çobanların en kötüler, gütmekte oldukları hayvanları birbiri üstüne sürerek döven ve zulmedenlerdir” buyurarak, insanların idarecilerinin de böyle yap-

mamalarına işaret buyurmuşlardır. Bir diğer hadislerinde Peygamberimiz (a.s.m.) şöyle buyururlar:

“Ey Allahım! Her kim ümmetime ait bir işin başına geçer ve onlara güçlük çıkarırsa Sen de ona güçlük çıkar. Her kim de ümmetime ait bir işin başına geçer ve onlara karşı yumuşaklık gösterir ve merhametle muamele ederse, Sen de ona lütuf ve merhametle muamele et.”

Peygamberimiz (a.s.m.) bir başka hadislerinde iyi idarecileri, Müslümanları hayata bağlayan bir unsur olarak görmektedir:

“İçinizdeki iyi kimseler idarecileriniz, cömert kimseler de zenginleriniz olduğu ve işleriniz istişare ile yürütüldüğü takdirde toprağın üstü sizin için, altından daha hayırlıdır. Kötüleriniz idareci ve cimrileriniz de zengin olduğu ve işleriniz de kadınlarınıza kaldığı zaman toprağın altı, sizin için üstünden daha hayırlıdır.”

Adaletli, şefkatli davranan idarecileri ise âhirette büyük mükâfatlar beklemektedir. Peygamberimizin ifadesiyle onlar, nurlu minberler üzerinde olacaklardır.

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ: ﴿يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ لَا تَسْأَلِ الْإِمَارَةَ، فَإِنَّكَ إِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وَكَلْتَ إِلَيْهَا وَإِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا﴾

1192

Abdurrahman bin Semüre (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) kendisine hitaben şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Ey Abdurrahman! İdarecilik isteme. Eğer senin istemenle, sana idarecilik verilirse, yalnız kalırsın. Eğer istemediğin halde bu vazife sana verilirse, Allah'ın yardımına mazhar olursun.”

(Müslim, İmâre: 13; Ebû Dâvûd, İmâre: 93.)

وَقَالَ أَبُو ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَسْتَعْمِلُنِي فَضَرَبَ بِيَدِهِ عَلَى مَنْكِبِي ثُمَّ قَالَ: ﴿يَا أَبَا ذَرٍّ إِنَّكَ ضَعِيفٌ وَإِنَّهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ خِزْيٌ وَنَدَامَةٌ إِلَّا مَنْ أَخَذَهَا بِحَقِّهَا وَأَدَّى الَّذِي عَلَيْهِ فِيهَا﴾

1193

Ebû Zer (r.a.) şöyle der:

Ben, “Yâ Rasûlallah, beni bir yere idareci olarak tayin etmez misiniz?” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.m.) eliyle omzuma vurdu ve şöyle buyurdu:

“Ey Ebû Zer, sen zayıf bir adamsın. İdarecilik ise bir emanettir. Şüphesiz hakkı verilmediğinde bu emanet Kıyâmet Gününde hüsrân ve pişmanlık getirir. Ancak bu vazifeyi üzerine alıp da hakkıyla yerine getirenler müstesnadır.”

(Müslim, İmâre: 16; Müsned, 5:173.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ عَلَى الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ فِيمَا أَحَبَّ أَوْ كَرِهَ مَا لَمْ يُؤْمَرْ بِمَعْصِيَةٍ فَإِذَا أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلَا سَمْعَ وَلَا طَاعَةَ﴾

1194

İbn Ömer (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Müslüman bir kimse, hoşuna gitsin gitmesin, bütün işlerde günah olmadıkça, idarecinin emirlerini dinlemek ve itaat etmek mecburiyetindedir. Eğer idareci günah olan bir hususu emrederse, o zaman onu dinlemek ve itaat etmek gerekmez."

(Buhârî, Ahkâm: 4; Müslim, İmâre: 38; Tirmizî, Cihad: 39.)

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَايَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فِي الْعُسْرِ وَالْيُسْرِ وَالْمَنْشَطِ وَالْمَكْرَهِ وَعَلَى أَثَرَةٍ عَلَيْنَا وَعَلَى أَلَا تَنْزَاعَ أَهْلَهُ وَعَلَى أَنْ نَقُولَ بِالْحَقِّ أَيُّمَّا كُنَّا لَا نَخَافُ فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَائِمَةً. وَفِي رِوَايَةٍ: وَعَلَى أَلَا تَنْزَاعَ الْأَمْرَ أَهْلَهُ، قَالَ: إِلَّا أَنْ تَرَوْا كُفْرًا بَوَاحًا عِنْدَكُمْ مِنَ اللَّهِ فِيهِ بُرْهَانٌ ﴿

1195

Übâde bin Sâmit'ten (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Biz Rasûlullah'a (a.s.m.), zorlukta ve kolaylıkta, sevinçli ve üzüntülü zamanlarımızda, başkasını bize üstün tutsa dahi, sözlerini dinleyeceğimize, itaat edeceğimize, bize idarecilik yapan kimselerle çekişmeyeceğimize ve bazıların bizi kınamasından korkmaksızın nerede bulunursak bulunalım doğruyu söyleyeceğimize söz verdik.

Rasûlullah buyurdu ki:

"İdarecide açık bir inkâr görür ve bunu da Allah'ın Kitabından bir delile dayandırırsanız, o zaman itaat etmek söz konusu olmaz."

(Buhârî, Fiten: 3; Müslim, İmâre: 42; Müsned, 5:314.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: بَايَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فَقَالَ: ﴿فِيمَا اسْتَطَعْتُمْ﴾

1196

Enes bin Mâlik (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Biz Rasûlullah'a (a.s.m.), emirlerini dinlemek ve itaat etmek üzere biat etmiştik. Hz. Peygamber (a.s.m.), "Gücünüz yettiği kadar" buyurdu.

(İbn Mâce, Cihad: 41.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لِكُلِّ غَادِرٍ لَوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُزْفَعُ لَهُ بِقَدْرِ غَدْرِهِ، أَلَا وَلَا غَادِرَ أَغْظَمَ غَدْرًا مِنْ أَمِيرٍ عَامَّةٍ﴾ 1197

Ebû Saîd Hudrî'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:..

“Kıyâmet Gününde verdiği sözde durmayan herkes için bir bayrak bulunur. Vefasızlığı ve dönekliliği ölçüsünde yükseltilir. Haberinizi olsun! Milletin başına geçen kimselerin döneklilik ve vefasızlığından daha büyük döneklilik ve vefasızlık yoktur.”

(Müslim, Cihad: 16.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ يَعْصِنِي فَقَدْ عَصَى اللَّهَ﴾ 1198

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim bana itaat ederse Allah'a itaat etmiş ve kim de bana isyan ederse Allah'a isyan etmiş olur.”

(Müslim, İmâre: 32.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ خَرَجَ مِنَ الطَّاعَةِ وَفَارَقَ الْجَمَاعَةَ ثُمَّ مَاتَ، فَقَدْ مَاتَ مِيتَةَ الْجَاهِلِيَّةِ، وَمَنْ قُتِلَ تَحْتَ رَايَةٍ عُمِّيَّةٍ يَغْضَبُ لِلْعَصْبِيَّةِ وَيُقَاتِلُ لِلْعَصْبِيَّةِ فَلَيْسَ مِنْ أُمَّتِي وَمَنْ خَرَجَ مِنْ أُمَّتِي عَلَى أُمَّتِي يَضْرِبُ بَرْهَاً وَفَاجِرَهَا لَا يَتَحَاشَى مِنْ مُؤْمِنِهَا وَلَا يَفِي بِذِي عَهْدِهَا فَلَيْسَ مِنِّي﴾ 1199

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim Allah ve Rasûlü'ne itaatten vazgeçer, cemaatten ayrılır ve bu halde iken ölürse, câhiliye ölümü ile ölmüş olur. Ve kim, sonucunun hayır mı, şer

mi olduğu bilinmeyen bir dava uğrunda açılan bir bayrak altında çarpışır, sırf soyu sopu için öfkelenir, ırkçılığa çağırır veyahut buna yardımcı olur ve bu yolda öldürülürse, o da câhiliyet üzerine ölmüş olur.

“Kim ümmetimden ona buna vurur, onlara karşı çıkar, mü'minlere karşı işlenen haksızlıklara aldırılmaz, verilen sözlerini yerine getirmezse, işte o bizden değildir, ben de ondan değilim.”

(Buhârî, Fiten: 2; Müslim, İmâre: 53.)

عَنْ يَحْيَى بْنِ حَصِينٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿وَلَوْ اسْتَعْمَلَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ يَقُودُكُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ، فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا﴾
1200

Yahya bin Husayn' ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

“Başınızda Habeşli bir köle de bulunsa Allah'ın Kitabına göre idare ettiği müddetçe, onu dinleyip itaat ediniz.”

(Müslim, İmâre: 37; Buhârî, Ezan: 54; İbn Mâce, Mukaddime: 42.)

عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ الْأَشَجَعِيِّ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿خِيَارُكُمْ أَيْمَتُكُمْ الَّذِينَ تُحِبُّونَهُمْ وَيُحِبُّونَكُمْ، وَتُصَلُّونَ عَلَيْهِمْ وَيُصَلُّونَ عَلَيْكُمْ. وَشِرَارُكُمْ أَيْمَتُكُمْ الَّذِينَ تُبْغِضُونَهُمْ وَيُبْغِضُونَكُمْ، وَتَلْعَنُونَهُمْ وَيَلْعَنُونَكُمْ﴾ قَالُوا: قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَفَلَا نُنَابِذُهُمْ عِنْدَ ذَلِكَ؟ قَالَ: ﴿لَا، مَا أَقَامُوا فِيكُمْ الصَّلَاةَ. لَا، مَا أَقَامُوا فِيكُمْ الصَّلَاةَ. أَلَا مَنْ وَلِيَ عَلَيْهِ وَالٍ فَرَأَهُ يَأْتِي شَيْئًا مِنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ فَلْيَكْرَهُ مَا يَأْتِي مِنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ، وَلَا يَنْزِعَنَّ يَدًا مِنْ طَاعَةٍ﴾
1201

Avf bin Mâlik el-Eşcaî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İdarecilerinizin en hayırlıları sizi seven, sizin de kendilerine dua ettiğiniz kimselerdir. Bunların en kötülere de, sizin onları, onların da sizi sevmediği; sizin onlara, onların da size lânet ettiği idarecilerdir.”

Biz, “Yâ Rasûlallah, iş bu noktaya vardığında onlara karşı harekete geçmeyelim mi?” diye sorduk.

Rasûlullah (a.s.m.), “Aranızda namazlarını kıldıkları müddetçe hayır! Aranızda namazlarını kıldıkları müddetçe hayır! Şuna dikkat edin! İdarecilerinizde hoşlanmadığınız bir husus gördüğünüz vakit, o meseleyi tasvip etmediğinizi gösterin. Ama hiçbir surette de, itaatten vazgeçmeyin!”

(Müslim, İmâre: 66. Tirmizî, Fiten: 63.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿اللَّهُ مَعَ الْقَاضِي مَا لَمْ يَجُزْ، فَإِذَا جَارَ تَحَلَّى عَنْهُ وَلَزِمَهُ الشَّيْطَانُ﴾

1202

Abdullah İbn Ebî Evfâ (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Haksızlık yapmadığı müddetçe, Allah hâkimle beraberdir. Eğer haksızlık yapmaya başlarsa, Allah onu terk eder ve şeytan yakasına yapışır.”

(Tirmizî, Ahkâm: 4; İbn Mâce, Ahkâm: 2.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الرَّاشِيَّ وَالْمُرْتَشِيَّ فِي الْحُكْمِ.

1203

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) hüküm esnasında rüşvet verene de, alana da lânet etmiştir.

(Tirmizî, Ahkâm: 9; Ebû Dâvûd, Akdiye: 4.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿أَلَا كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَالْإِمَامُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ

رَعِيَّتِهِ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَّةٌ عَلَى أَهْلِ بَيْتِ زَوْجِهَا وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ،
وَعَبْدُ الرَّجُلِ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ، أَلَا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ
وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ﴿

1204

İbn Ömer'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Dikkat ediniz! Hepiniz çobansınız ve hepiniz idare ettiklerinizden sorumlusunuz. İdareci çobandır ve emri altındakilerden sorumludur. Erkek, ev halkının çobanıdır ve onlardan sorumludur. Kadın, kocasının evinin ve çocuklarının çobanıdır ve onlardan sorumludur. Köle, efendisinin malının çobanıdır, o da ondan sorumludur. Dikkat ediniz! Hepiniz çobansınız ve hepiniz emriniz altındakilerden sorumlusunuz.”

(Buhârî, Ahkâm: 1; Müslim, İmâre: 20; Tirmizî, Fezâil-i Cihad: 27.)

عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ حَضْرَمَوْتَ
وَرَجُلٌ مِنْ كِنْدَةَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ الْحَضْرَمِيُّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ هَذَا
عَلَيْنِي عَلَى أَرْضٍ كَانَتْ لِأَبِي، فَقَالَ الْكِنْدِيُّ: هِيَ أَرْضِي فِي يَدَي
أَزْرَعُهَا لَيْسَ لَهُ فِيهَا حَقٌّ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِلْحَضْرَمِيِّ: ﴿أَلَاكَ بَيْتَةٌ؟ قَالَ:
لَا، قَالَ: فَلَاكَ يَمِينُهُ، قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ فَاجِرٌ لَا يُبَالِي بِمَا حَلَفَ
لَيْسَ يَتَوَرَّعُ مِنْ شَيْءٍ، فَقَالَ: لَيْسَ لَكَ مِنْهُ إِلَّا ذَلِكَ، فَانْطَلَقَ الرَّجُلُ
لِيُخْلِفَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَئِنْ حَلَفَ عَلَى مَالِكَ لِيَأْكُلَهُ ظُلْمًا لَيَلْقَيْنَنَّ
اللَّهُ وَهُوَ عَنْهُ مُعْرِضٌ ﴿

1205

Vâil bin Hucr (r.a.) rivâyet ediyor:

Biri Hadramut'tan diğeri de Kinde'den iki kişi Hz. Peygamber'in (a.s.m.) huzuruna geldiler. Hadramutlu şöyle dedi:

“Ey Allah'ın Rasûlü, bu adam, babamdan bana intikal eden bir araziyi zorla aldı.”

Kindeli ise, “Hayır” dedi. “O arazi benimdir. Benim tasarrufum altındadır. Ben onu ekip biçiyorum. Onun orada hiçbir hakkı yoktur.”

Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.m.) Hadramutluya, “Delilin var mı?” diye sordu. O da, “Hayır, delilim yoktur” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.) Kindeliye, “O halde sana yemin etmek düşer” dedi.

Hadramutlu, “Ey Allah’ın Rasûlü, bu adam yalancıdır. Bu neye yemin ettiğine asla aldınış etmez. O hiçbir şeyden çekinmez” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), “Ona karşı, senin yapacağın başka bir şey yoktur” buyurdu. Kindeli yemin etmeye hazırlandı. Rasûlullah şöyle buyurdu:

“Haksız olarak senin malını yemek için yemin ederse, o maldan mahrum kalarak Allah’ın huzuruna varacaktır.”

(Ebû Dâvûd, Akdiye: 26; Tirmizî, Ahkâm: 12.)

عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَا مِنْ أَمِيرٍ يَلِي أَمْرَ
الْمُسْلِمِينَ، ثُمَّ لَا يَجْهَدُ لَهُمْ وَيَنْصَحُ إِلَّا لَمْ يَدْخُلْ مَعَهُمُ الْجَنَّةَ﴾ 1206

Ma’kıl bin Yesâr’ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Müslümanların idareciliğini üzerine alıp da, onlar için çalışmayan ve onların iyiliğini istemeyen bir idareci, onlarla birlikte asla cennete giremez.”

(Müslim, İman: 229.)

عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا بَعَثَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِهِ
فِي بَعْضِ أَمْرِهِ قَالَ: ﴿بَشِّرُوا وَلَا تُتَفَرَّوْا، وَيَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا﴾ 1207

Ebû Mûsa (r.a.) şöyle rivâyet ediyor.

Rasûlullah (a.s.m.) Sahabîlerinden birisini herhangi bir iş için bir yere gönderdiği zaman daima, “Müjdeleyin, nefret ettirmeyin; kolaylık gösterin, güçleştirmeyin” buyururdu.

(Müslim, Cihad: 6.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ لِمُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

﴿يَقُولُ: «مَا مِنْ إِمَامٍ يُغْلِقُ بَابَهُ دُونَ ذَوِي الْحَاجَةِ وَالْحَلَّةِ وَالْمَسْكِنَةِ إِلَّا أَغْلَقَ اللَّهُ أَبْوَابَ السَّمَاءِ دُونَ خَلَّتِهِ وَحَاجَتِهِ وَمَسْكِنَتِهِ»﴾
1208

Amr bin Mürre (r.a.), Rasûlullah'tan (a.s.m.) şöyle işittiğini rivâyet ediyor:

“Hangi idareci yoksul ve düşkünlere kapısını kaparsa, Allah da onun fakirlik, ihtiyaç ve düşkünlüğüne karşı rahmet kapılarını kapar.”

(Tirmizî, Ahkâm: 6; Müsned, 4:231.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِالْأَمِيرِ خَيْرًا جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ صَدِّقٍ إِنْ نَسِيَ ذِكْرَهُ وَإِنْ ذَكَرَ أَعَانَهُ، وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهِ غَيْرَ ذَلِكَ جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ سُوءٍ، إِنْ نَسِيَ لَمْ يَذْكُرْهُ وَإِنْ ذَكَرَ لَمْ يُعْنَهُ»
1209

Hız. Âişe (r.anha) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah bir idarecinin iyiliğini irade ettiği zaman, ona dürüst bir yardımcı verir. O, onun unuttuğu şeyleri hatırlatır ve hatırlattığı işlerde de yardım eder. Allah, bir idareci için iyilikten başka bir şeyi murad ettiği zaman da, ona unuttuğunda hatırlatmayan, hatırladığı hususlarda da yardımcı olmayan bir vezir verir.”

(Ebû Dâvûd, İmâre: 4.)

عَنْ عَدِيِّ بْنِ عَمِيرَةَ الْكِنْدِيِّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ لَنَا عَلَى عَمَلٍ فَكْتَمْنَا مِنْهُ مَخِيطًا فَمَا فَوْقَهُ فَهُوَ غُلٌّ يَأْتِي بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»
1210

Adiyy bin Amîrete'l-Kindî'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Ey insanlar, sizden her kim bir vazifeye tayin ederim de, bir iğne veya ondan daha kıymetli bir şeyi bizden saklarsa, bu Kıyâmet Günü bir hıyanet ve hırsızlık malı olarak birlikte gelir.”

(Müslim, İmâre: 30; Ebû Dâvûd, Akdiye: 5.)

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: عَصَمَنِي اللَّهُ بِشَيْءٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَمَّا هَلَكَ كِسْرَى قَالَ: ﴿مَنْ اسْتَخْلَفُوا؟﴾ قَالُوا: بَنْتُهُ، قَالَ: لَنْ يَفْلِحَ قَوْمٌ وَلَوْ أَمَرَهُمْ امْرَأَةٌ ﴿

1211

Ebû Bekre (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'tan (a.s.m.) bir şey işitmiştim ki, Allah beni onu unutmaktan korudu. İran şâhı Kistrâ öldüğü zaman Rasûlullah (a.s.m.), "Yerine kimi geçirdiler?" diye sordu. Sahabîler, "Kızını" dediler.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), "İşlerinin başına kadını geçiren bir millet iflah olmaz" buyurdu.

(Neseî, Kudât: 9.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِرَجُلٍ خَلْفَهُ: ﴿اخْلِفْ بِاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ مَا لَهُ عِنْدَكَ شَيْءٌ﴾

1212

İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), yemin ettirdiği bir zâta şöyle dedi:

"Davacının sende bir hakkı olmadığına dair, kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemin et."

(Ebû Dâvûd, Akdiye: 24.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: حَضَرْتُ أَبِي حِينَ أُصِيبَ، فَأَثْنُوا عَلَيْهِ وَقَالُوا: جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا. فَقَالَ: رَاغِبٌ وَرَاهِبٌ. قَالُوا: اسْتَخْلِفْ، فَقَالَ: أَتَحْمِلُ أَمْرَكُمْ حَيًّا وَمَيِّتًا؟ لَوِدِدْتُ أَنَّ حَظِّي مِنْهَا الْكَفَافُ، لَا عَلَيَّ وَلَا لِي، فَإِنْ اسْتَخْلِفْتُ فَقَدْ اسْتَخْلَفْتُ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي (يَعْنِي أَبَا بَكْرٍ) وَإِنْ أَتْرَكُكُمْ فَقَدْ تَرَكُكُمْ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي، رَسُولُ اللَّهِ ﷺ.

1213

İbn Ömer (r.a.) rivâyet ediyor:

Babam yaralandığı zaman yanına gittim. Etrafında toplananlar kendisini methederek, "Allah seni hayırla mükâfatlandırsın" dediler.

Ömer, “Ben hem ümitli, hem de endişeliyim” dedi.

Yanında bulunanlar, “Birisini kendine halife tayin et” dediler.

Ömer, “Bunu yapmakla, hayatımda olduğu gibi, ölümümünden sonra da mı işlerinizin sorumluluğunu yükleneyim? Eğer yerime birini bıraksam, benden daha hayırlı olan Ebû Bekir bunu yaptı. Eğer halife seçme işini size bıraksam benden daha hayırlı olan Rasûlullah (a.s.m.) böyle yaptı.”

(Müslim, İmâre: 11.)

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَعَثَنِي النَّبِيُّ ﷺ إِلَى الْيَمَنِ، فَلَمَّا سِرْتُ أَرْسَلَ فِي أَثَرِي فَرَدَدْتُ فَقَالَ: ﴿أَتَدْرِي لِمَ بَعَثْتُ إِلَيْكَ؟ لَا تُصِيبَنَّ شَيْئًا بِغَيْرِ إِذْنِي فَإِنَّهُ غُلُولٌ، وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غُلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، لِهَذَا دَعَوْتُكَ فَاْمُضْ لِعَمَلِكَ﴾

1214

Muaz bin Cebel (r.a.) rivâyet ediyor:

Hiz. Peygamber (a.s.m.) beni Yemen’e vali olarak göndermişti. Tam yola çıkacağım sırada peşimden birisini göndererek beni çağırttı. Yanına vardığımda şöyle buyurdu:

“Seni niçin çağırttığımı biliyor musun? Benden izinsiz [dinde ve Kur’ân’da belirtilenin dışında] bir şey almayacaksın. Çünkü izinsiz aldığın her şey hırsızlık malıdır. Ve her kim hırsızlık yapmışsa, Kıyâmet Gününde çaldığı şeyle huzura gelir. İşte bunun için seni çağırdım. Haydi, şimdi vazifenin başına geçmek üzere yola devam et.”

(Tirmizî, Ahkâm: 8.)

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَتَبَ إِلَيَّ أَبِي وَأَنَا بِسَجِسْتَانَ بِأَلَّا تَقْضِي بَيْنَ اثْنَيْنِ وَأَنْتَ غَضْبَانُ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿لَا يَقْضِيَنَّ حَكَمَ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَهُوَ غَضْبَانُ﴾

1215

Abdurrahman İbn Ebû Bekre (r.a.) rivâyet etmiştir:

Babam, ben Sicistan’da hâkim olarak vazife yapmakta iken bana hitaben şöyle bir mektup yazdırmıştı:

“Sakin, öfkeli iken iki kişi arasında hüküm verme. Çünkü ben Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işittim:

“Hiçbir kimse, öfkeli iken iki kişi arasında hüküm vermesin.”

(Müslim, Akdiye: 16; Tirmizî, Ahkâm: 7.)

Öfkeli bir kimse, hislerinin tesirinde kalıp hakikatleri göremeyebilir. Onun için bu gibi durumlarda hüküm verme ve istişare etme doğru değildir. Aşırı açlık, aşırı tokluk, ağırlı ve sızılı hastalıklar, fazla korku, aşırı sevinç, uyku ağırlığı, aşırı sıcak ve aşırı soğuk gibi hallerden birisine veya birkaçına maruz kalan bir kimse, hüküm ve kararını başka bir zamana bırakmalıdır.

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى الْيَمَنِ قَاضِيًا فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ تُرْسِلُنِي وَأَنَا حَدِيثُ السِّنِّ وَلَا عِلْمَ لِي بِالْقَضَاءِ، فَقَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ سَيَهْدِي قَلْبَكَ وَيُثَبِّتُ لِسَانَكَ، فَإِذَا جَلَسَ بَيْنَ يَدَيْكَ الْخِضْمَانِ فَلَا تَقْضِيَنَّ حَتَّى تَسْمَعَ مِنَ الْآخِرِ كَمَا سَمِعْتَ مِنَ الْأَوَّلِ فَإِنَّهُ أُخْرَى أَنْ يَتَبَيَّنَ لَكَ الْقَضَاءُ﴾ قَالَ: فَمَا زِلْتُ قَاضِيًا أَوْ مَا شَكَكْتُ فِي قَضَاءٍ بَعْدُ.

1216

Hız. Ali (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) beni Yemen’e kadı olarak göndermişti. Ben, “Ey Allah’ın Rasûlü, beni gönderiyorsun, ama benim yaşıım küçük ve kadılık konusunda da bilgim yok” dedim.

Buyurdu ki: “Şüphesiz Allah, senin kalbini doğruya yöneltir ve diline de sebat verir. İki hasım huzuruna çıktığı zaman, bir tarafı dinleyip de, diğer tarafı dinlemeden asla hüküm verme! Bu şekilde hareketin, gerçeğin ortaya çıkması için en uygun yoldur”.

Ali (r.a.) der ki: “Bundan sonra kadılığa devam ettim. Ve hüküm vermede de hiç şüpheyeye düşmedim.”

(Ebû Dâvûd, Akdiye: 6.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿الْبَيِّنَةُ عَلَى الْمُدَّعِيِ وَالْيَمِينُ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ﴾
1217

Abdullah bin Amr (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İspat etmek davacıya, yemin etmek davalıya düşer.”

(Tirmizî, Ahkâm: 12.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: ﴿عَلَى الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ فِيمَا أَحَبَّ وَكَرِهَ، إِلَّا أَنْ يُؤْمَرَ بِمَعْصِيَةٍ، فَإِنْ أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلَا سَمْعَ وَلَا طَاعَةَ﴾
1218

İbn Ömer'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir Müslüman, hoşlansın hoşlanmasın, idarecilerini dinlemeli ve itaat etmelidir. Ancak, dinen günah olan bir hususu yerine getirmesi istenirse, durum böyle olmaz. O zaman dinleyip itaat etmez.”

(Müslim, İmâre: 38.)

عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّمَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الْأَئِمَّةَ الْمُضِلِّينَ. قَالَ: وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي عَلَى الْحَقِّ ظَاهِرِينَ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ يَخْذُلُهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ﴾
1219

Sevbân'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Ümmetim için yegâne korkum, doğru yoldan sapan devlet adamlarıdır.”

Sevbân'ın bir başka rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Ümmetimden bir cemaat, Allah'ın emri gelinceye [Kıyâmet kopuncaya] kadar, batıla galip gelerek hakkı ayakta tutmaya ve korumaya devam edecek ve onlara muhalefet edenler, onlara zarar veremeyeceklerdir.”

(Tirmizî, Fiten: 51.)

عَنْ حُرَيْمِ بْنِ فَاتِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الصُّبْحَ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَامَ قَائِمًا فَقَالَ: ﴿عَدَلْتُ شَهَادَةَ الزُّورِ بِالْإِشْرَاكِ بِاللَّهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ قَرَأَ: ﴿فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِغَيْرِ مُشْرِكِينَ بِهِ﴾﴾

1220

Hureym bin Fâtik (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bir gün sabah namazını kılıp dönünce, ayağa kalktı ve üç defa şöyle buyurdu: “Yalan yere şahitlik Allah’a şirk koşmaya denk tutulmuştur.” Daha sonra da, “Pisliğin ta kendisi olan putlardan sakınınız. Yalan sözden de kaçınınız” (Hac Sûresi, 30-31) meâlindeki âyeti okudu.

(Ebû Dâvûd, Akdiye: 15: İbn Mâce, Ahkâm: 32.)

عَنْ ابْنِ وَهْبٍ قَالَ لِي مَالِكٌ: إِعْلَمْ أَنَّهُ لَيْسَ يَسْلَمُ رَجُلٌ حَدَّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ، وَلَا يَكُونُ إِمَامًا أَبَدًا، وَهُوَ يُحَدِّثُ بِكُلِّ مَا سَمِعَ.

1221

İbn Vehb (r.a.) rivâyet ediyor:

Mâlik bana şunu söylemişti: “Şunu bil ki, her işittiğini anlatan kimse huzuru bulamaz ve bunu yaptığı müddetçe de önder olamaz.” Abdurrahman bin Mehdî de şöyle der: “İşittiklerinin bir kısmını söylemekten nefsinin alıkoymayan kişi, peşinden gidilen bir önder olamaz.”

(Müslim, Mukaddime: 5.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿اشْتَرَى رَجُلٌ مِنْ رَجُلٍ عَقَارًا فَوَجَدَ الْمُشْتَرِيَ فِيهِ جَوْءَ فِيهَا ذَهَبٌ فَقَالَ لِلْبَائِعِ: خُذْ ذَهَبَكَ مِنِّي إِنَّمَا اشْتَرَيْتُ مِنْكَ الْأَرْضَ وَلَمْ أَبْتَغِ مِنْكَ الذَّهَبَ، فَقَالَ الَّذِي شَرَى الْأَرْضَ: إِنَّمَا بَعْتُكَ الْأَرْضَ وَمَا فِيهَا. قَالَ: فَتَحَاكَمَا إِلَى رَجُلٍ فَقَالَ الَّذِي تَحَاكَمَا إِلَيْهِ: أَلَكُمَا وَلَدٌ؟ فَقَالَ أَحَدُهُمَا: لِي غُلَامٌ،

وَقَالَ الْآخَرُ: لِي جَارِيَّةٌ. قَالَ: أَنْكِحُوا الْعُلَامَ الْجَارِيَّةَ وَأَنْفِقُوا عَلَى
1222 أَنْفُسِكُمْ مِنْهُ وَتَصَدَّقُوا ﴿﴾

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

“Bir adam, birisinden gelir getiren bir arazi satın almıştı. Daha sonra bu arazide içi altın dolu bir küp buldu. Araziyi satın alan, önceki sahibine, ‘Şu altını al. Ben senden araziyi satın aldım, altınları değil’ dedi.

“Arazinin eski sahibi de yeni müşteriye, ‘Ben bu yeri sana içindikilerle birlikte sattım’ dedi.

“Sonra bu alıcı ile satıcı, hakem olması için birisine müracaat ettiler. Hakem kendilerine sordu: ‘Çocuğunuz var mı?’

“Birisi, ‘Benim bir oğlum var,’ diğeri, ‘Benim de bir kızım var’ dedi.

“Hakem, ‘Oğlanla kızı evlendirin ve bu altınların gereken miktarını onlar için harcayın, artanını da sadaka olarak dağıtın’ dedi.”

(Buhârî, Enbiyâ: 45; Müslim, Akdiye: 21; İbn Mâce, Lükâta: 4.)

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿ادْرَأُوا الْحُدُودَ عَنِ
الْمُسْلِمِينَ مَا اسْتَطَعْتُمْ، فَإِنْ كَانَ لَهُ مَخْرَجٌ فَخَلُّوا سَبِيلَهُ، فَإِنَّ الْإِمَامَ أَنْ
يُخْطِئَ فِي الْعَفْوِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يُخْطِئَ فِي الْعُقُوبَةِ﴾
1223

Hz. Âişe'nin (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Müslümanlara verilecek cezaları gücünüz yettiğince önlemeye çalışın. Şayet bir çıkış yolu varsa affediniz. Çünkü idarecinin affa yanılması, cezada yanılmasından daha hayırlıdır.”

(Tirmizî, Hudûd: 2.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿الْمُؤْمِنُ الَّذِي يُخَالِطُ النَّاسَ
وَيَضِرُّ عَلَى آذَانِهِمْ، أَعْظَمُ أَجْرًا مِنَ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يُخَالِطُ النَّاسَ وَلَا
يَضِرُّ عَلَى آذَانِهِمْ﴾
1224

İbn Ömer'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Halkın arasına girip, sıkıntılarına sabreden mü'minin sevabı, onların arasına girmeyen ve sıkıntılarına sabretmeyen mü'minin sevabından daha fazladır."

(İbn Mâce, Fiten: 23.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا
حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ فَأَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ، وَإِذَا حَكَمَ فَاجْتَهَدَ فَأَخْطَأَ
فَلَهُ أَجْرٌ﴾

1225

Amr bin Âs (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Bir hâkim, hakkı arayıp bulmak için gayret eder ve doğru hüküm verirse, iki sevap; yanılırsa bir sevap vardır."

(Müslim, Akdiye: 15; Tirmizî, Ahkâm: 2.)

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَكْبَرِ
الْكِبَايِرِ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ
وَشَهَادَةُ الزُّورِ أَوْ قَوْلُ الزُّورِ، قَالَ: فَمَا زَالَ يَقُولُهَا حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ
سَكَتَ﴾

1226

Ebû Bekre'nin (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle dedi:

"Büyük günahların, en büyüklerini size söyleyeyim mi?" Sahabîler, "Evet, söyle yâ Rasûlallah!" dediler. Rasûlullah (a.s.m.): "Allah'a ortak koşmak, ana babaya itaatsizlik etmek, yalan yere şahitlik yapmak." dedi. Rasûlullah (a.s.m.) bu son sözünü o kadar tekrar etti ki, nerede ise, "Keşke sözünü bitirseydi" diyeceğimiz geldi.

(Buhârî, Şehadât: 10; Tirmizî, Birr: 4; Müslim, İman: 143.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿أَبْغَضُ الرِّجَالِ إِلَيَّ
اللَّهُ الْأَلَدُ الْخَصِيمُ﴾
1227

Hız. Âişe (r.anha), Hız. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İnsanlar arasında Allah'ın en çok sevmediği kimse, barışa yanaşmayan inatçı hasımdır.”

(Buhârî, Ahkâm: 34; Müslim, İlim: 5; Tirmizî, Tefsir-i Sûre: 3.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَنْ تَزُولَ قَدَمُ
شَاهِدِ الزُّورِ حَتَّى يُوجِبَ اللَّهُ لَهُ النَّارَ﴾
1228

Abdullah bin Ömer (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah, yalan yere şahitlik yapanın cehennemlik olduğu hükmünü vermedikçe, onun ayakları yerden kalkmaz.”

(İbn Mâce, Ahkâm: 32.)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَلَا أُخْبِرُكُمْ
بِأَفْضَلِ مَنْ دَرَجَةِ الصِّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ،
قَالَ: إِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ، وَفَسَادُ ذَاتِ الْبَيْنِ الْحَالِقَةُ﴾
1229

Ebû Derdâ'dan (r.â.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Size oruç, namaz ve sadakadan daha faziletli olan bir ibadetten haber vereyim mi?”

Sahabîler, “Buyur, yâ Rasûlallah!” dediler.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), “Dargın olan iki kişinin arasını bulmaktır. İki kişinin arasını bozmak da kişinin dinine zarar verir” buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 58.)

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَمِعَ جَلْبَةَ خَضَمٍ بِنَابِ حُجْرَتِهِ، فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ: ﴿إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، وَأَنْتُمْ يَا بَنِي الْخَضَمِ، فَلَعَلَّ بَعْضَهُمْ أَنْ يَكُونَ أَبْلَغَ مِنْ بَعْضٍ، فَأَخْسِبُ أَنْتُمْ صَادِقٌ، فَأَقْضِي لَهُ، فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ مُسْلِمٍ، فَإِنَّمَا هِيَ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ، فَلْيَحْمِلْهَا أَوْ يَذَرْهَا﴾

1230

Rasûlullah'ın zevcesi, Ümmü Seleme (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir gün Rasûlullah (a.s.m.) kapısının önünde bir kavga sesi işitti. Yanlarına çıkıp şöyle buyurdu:

“Şüphesiz ki, ben de sizin gibi bir insanım. Zaman olur, aralarında davaları olanlardan biri bana gelir ve davasını diğerine göre daha düzgün anlatıp ispat edebilir. Ben de onun bu ifadesine bakarak lehine hükmedebilirim. Öyle ise, bir Müslümanın hakkını kime vermişsem bilsin ki, almış olduğu şey onun için ateşten bir parça hükmündedir. Artık, onu ister alsın, isterse terk etsin.”

(Müslim, Akdiye: 5; Neseî, Kudât: 13.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ حَالَتْ شَفَاعَتُهُ دُونَ حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ فَقَدْ ضَادَّ اللَّهَ، وَمَنْ خَاصَمَ فِي بَاطِلٍ وَهُوَ يَعْلَمُهُ لَمْ يَزَلْ فِي سُخْطِ اللَّهِ حَتَّى يَنْزِعَ عَنْهُ، وَمَنْ قَالَ فِي مُؤْمِنٍ مَا لَيْسَ فِيهِ أَشْكَنَهُ اللَّهُ رَدَّغَةَ الْخَبَالِ حَتَّى يَخْرُجَ مِمَّا قَالَ﴾

1231

(Abdullah) İbn Ömer (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kim Allah'ın emri olan cezalardan birinin yerine getirilmesine mani olursa, Allah'a isyan etmiş olur. Kim haksız olduğunu bile bile bir meselede iddialaşırsa, bu davadan vazgeçinceye kadar Allah'ın gazabına uğramış olur. Kim bir mü'minde bulunmayan bir sıfatı ona yakıştırır ve onda bulunduğunu iddia ederse, bu sözünden ve iddiasından vazgeçinceye kadar, Allah onu cehennemliklerin irininden meydana gelen bir çamura atar.”

(Ebû Dâvûd, Akdiye: 14; Müsned, 3:70.)

عَنْ أُمِّ كُثُومٍ بِنْتِ عُقْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لَيْسَ
بِالْكَاذِبِ مَنْ أَصْلَحَ بَيْنَ النَّاسِ فَقَالَ خَيْرًا أَوْ نَمَى خَيْرًا﴾

1232

Ümmü Gülsüm'ün (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İnsanların arasını düzeltmek için, aslı olmasa bile hayır konuşan, güzel söz söyleyen ve bu sözleri birinden diğerine taşıyan kimse yalan söylemiş olmaz.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 58.)

عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
وَنَحْنُ تِسْعَةٌ فَقَالَ: ﴿إِنَّهُ سَتَكُونُ بَعْدِي أَمْرَاءُ مِنْ صَدَقْتَهُمْ بِكَذِبِهِمْ
وَأَعَانَهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَلَيْسَ مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُ وَلَيْسَ بِوَارِدٍ عَلَيَّ
الْحَوْضَ، وَمَنْ لَمْ يُصَدِّقْهُمْ بِكَذِبِهِمْ وَلَمْ يُعَنْهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَهُوَ مِنِّي
وَأَنَا مِنْهُ وَهُوَ وَارِدٌ عَلَيَّ الْحَوْضَ﴾

1233

Kâ'b bin Ucre'nin (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah bizim yanımıza gelerek şöyle buyurdu:

“Benden sonra birtakım idareciler gelecektir. Kim onların yanına varır, yalanlarını doğrular ve haksız işlerinde onlara yardımcı olursa benden değildir, ben de onlardan değilim. O kimse [Kıyâmet Günü] benim havuzumun etrafına yaklaşamayacaktır. Kim onların yanına varmaz, haksızlıklarında onlara yardımcı olmaz ve yalanlarını tasdik etmezse, o bendendir, ben de ondanım ve o havuz başında bana kavuşacaktır.”

(Tirmizî, Fiten: 72; Müsned, 4:243.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿ثَلَاثَةٌ لَا يَكْلِمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: شَيْخٌ زَانٍ،
وَمَلِكٌ كَذَّابٌ، وَعَائِلٌ مُسْتَكْبِرٌ﴾

1234

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Üç grup insan vardır ki, Allah, Kıyâmet Günü onlarla konuşmaz, onları temize çıkarmaz [Ebû Muâviye'nin rivâyetinde “onlara bakmaz” şeklindedir]. Ve onlar için pek acıtıcı bir azap vardır. Bunlar: zinâ eden yaşlı, yalanı alışkanlık edinmiş devlet başkanı ve kibirlenen fakirdir.”

(Müslim, İman: 172.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةُ حَقٍّ

1235

عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ

Ebû Saîd Hudrî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“En üstün cihad, zâlim bir devlet başkanına karşı hakkı söylemektir.”

(İbn Mâce, Fiten: 20; Müsned, 5:251.)

عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ شَدَّادٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ كَانَ لَنَا عَامِلًا فَلْيُكْتَسَبْ زَوْجَةً، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ خَادِمٌ فَلْيُكْتَسَبْ خَادِمًا، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَسْكَنٌ فَلْيُكْتَسَبْ مَسْكَنًا﴾ قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أُخْبِرْتُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ اتَّخَذَ غَيْرَ ذَلِكَ فَهُوَ غَالٌ أَوْ سَارِقٌ﴾

1236

Müstevrid bin Şeddâd'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim bizim idari işlerimizi görürse evlensin; hizmetçisi yoksa hizmetçi, evi yoksa ev edinsin.”

Ebû Bekir'in (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şunu da ilâve etmiştir:

“Kim bundan fazlasını alırsa, ya haindir veya hırsızdır.”

(Ebû Dâvûd, İmâre: 10.)

Hadisten anlaşıldığına göre, valinin veya başka bir idarecinin, ücreti tayin edilmediği zaman, söz konusu ihtiyaçlarını makul çerçevede tasarrufundaki devlet malından karşılayabilir. Eğer ücreti tayin edilmişse, ücretin dışında bir şey alamaz.

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ فِي بَيْتِي هَذَا: ﴿اللَّهُمَّ مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ أُمَّتِي شَيْئًا فَشَقَّ عَلَيْهِمْ فَاشَقُّ عَلَيْهِ، وَمَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ أُمَّتِي شَيْئًا فَرَفَقَ بِهِمْ فَارْفُقْ بِهِ﴾

1237

Hız. Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

Hız. Peygamber (a.s.m.), içinde bulunduğuşu evde şöyle buyurdu:

“Ey Allahım, her kim ümmetime ait bir işin başına geçer ve onlara güçlük çıkarırsa, Sen de ona güçlük çıkar! Her kim de ümmetime ait bir işin başına geçer ve onlara karşı yumuşaklık gösterir ve merhametle muamele ederse, Sen de ona lütuf ve merhametle muamele et.”

(Müslim, İmâre: 19.)

دَخَلَ عَائِذُ بْنُ عَمْرِو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زِيَادٍ فَقَالَ: أَيُّ بُنْيَ إِتْنِي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿إِنَّ شَرَّ الرِّعَاءِ الْخُطْمَةُ فَإِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ﴾، فَقَالَ لَهُ: اجْلِسْ فَإِنَّمَا أَنْتَ مِنْ نُحَالَةٍ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ ﷺ فَقَالَ: وَهَلْ كَانَتْ لَهُمْ نُحَالَةٌ؟ إِنَّمَا النُّحَالَةُ بَعْدَهُمْ وَفِي غَيْرِهِمْ.

1238

Âiz bin Amr (r.a.) Ubeydullah İbn Ziyâd'ın yanına girerek şunları söyledi:

“Evlâdım, ben Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işittim:

“Bir işin başında bulunanların en kötüsü, idaresi altındakilere zulmeden-
dir. Sakın ola ki, sen de onlardan olmayasın.”

(Müslim, İmâre: 23.)

عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ اسْتَعْمَلَنَاهُ عَلَى عَمَلٍ فَرَزَقْنَاهُ رِزْقًا فَمَا أَخَذَ بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ غُلُولٌ﴾

1239

Büreyde (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Biz kimi bir vazifeye tayin eder ve ona geçimi için belli bir maaş bağlar-
sak, bunun dışında almış olduğı şey, ganimet malını çalmak gibidir.”

(Ebû Dâvûd, İmâre: 107.)

عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرْعِيهِ
اللَّهُ رَعِيَّةً، يَمُوتُ يَوْمَ يَمُوتُ وَهُوَ غَاشٌّ لِرَعِيَّتِهِ، إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
الْجَنَّةَ﴾

1240

Ma'kıl bin Yesâr (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah bir kula, halkı idare etme vazifesini verir de, o da onlara zulmetmiş olarak ölürse, Allah ona cennetini haram kılar.”

(Buhârî, Ahkâm: 8; Müslim, İmâre: 21.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ شَرَّ النَّاسِ دُو
الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَوْلَاءِ بِوَجْهِ وَهُولَاءِ بِوَجْهِ﴾

1241

Ebû Hüreyre (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İnsanların en kötüsü, bazılarına bir türlü, bazılarına da başka bir türlü davranan ikiyüzlü kimsedir.”

(Buhârî, Edeb: 52; Müslim, Birr: 98-99; Ebû Dâvûd, Edeb: 34; Tirmizî, Birr: 78.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَامَ فِينَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ
فَذَكَرَ الْغُلُولَ فَعَظَّمَهُ وَعَظَّمَ أَمْرَهُ ثُمَّ قَالَ: ﴿لَا أَلْفَيْنِ أَحَدَكُمْ يَجِيءُ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ عَلَى رَقَبَتِهِ بَعِيرٌ لَهُ رُغَاءٌ يَقُولُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغْنِنِي فَأَقُولُ: لَا
أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ. لَا أَلْفَيْنِ أَحَدَكُمْ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَعَلَى
رَقَبَتِهِ فَرَسٌ لَهُ حَمْحَمَةٌ يَقُولُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغْنِنِي فَأَقُولُ: لَا أَمْلِكُ
لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ. لَا أَلْفَيْنِ أَحَدَكُمْ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رَقَبَتِهِ
شَاةٌ لَهَا ثُغَاءٌ يَقُولُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغْنِنِي فَأَقُولُ: لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ
أَبْلَغْتُكَ. لَا أَلْفَيْنِ أَحَدَكُمْ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَعَلَى رَقَبَتِهِ نَفْسٌ لَهَا

صِبَاخٌ فَيَقُولُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ اغْنِنِي فَأَقُولُ: لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ
 أَبْلَغْتُكَ. لَا أَلْفِينَ أَحَدَكُمْ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رَقَبَتِهِ رِقَاعٌ تَخْفِقُ
 فَيَقُولُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ اغْنِنِي فَأَقُولُ: لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ. لَا
 أَلْفِينَ أَحَدَكُمْ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رَقَبَتِهِ صَامِتٌ فَيَقُولُ: يَا رَسُولَ
 اللَّهِ اغْنِنِي فَأَقُولُ: لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ ﴿

1242

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bir gün aramızda iken ayağa kalkıp, devlet ve millet malına hıyanetten söz etti. Bu işi yapanı ve bunun varacağı akıbetin dehşetini çok büyüttü. Daha sonra şöyle buyurdu:

“Sakın ola ki, içinizden birini Kıyâmet Gününde omzunda bağırmakta olan bir deve ile gelirken görmeyeyim. Bu kimse o gün bana, ‘Yâ Rasûlallah bana yardım et’ der. Ben de ona, ‘Hayır! Senin için hiçbir şey yapamam. Çünkü ben dünyada iken sana başına geleceğini bildirmiştim’ derim.

“Sakın ola ki, sizden birisini Kıyâmet Gününde omzunda kişneyip bağırarak bir at ile gelirken görmeyeyim. Bu at hırsız olan kimse bana, ‘Yâ Rasûlallah, bana yardım et’ der. Ben de ona, ‘Sana asla yardım edemem. Ben sana bunu daha önce bildirmiştim’ derim.

“Sakin ola ki, sizden birisini Kıyâmet Gününde omzunda meleyip durmakta olan bir koyunla gelirken görmeyeyim. Bu koyun hırsız bana, ‘Yâ Rasûlallah, ne olur, yardım et’ der. Ben de ona, ‘Ben sana asla yardımcı olamam. Sana bu durumu daha önce bildirmiştim’ derim.

“Sakın ola ki, sizden birisini Kıyâmet Gününde omzunda feryat eden bir insanla geldiğini görmeyeyim. Bu adam, ‘Yâ Rasûlallah, ne olur, bana yardım et’ der Ben de ona, ‘Ben sana asla yardımcı olamam. Böyle olacağını sana önceden bildirmiştim’ derim.

“Sakın ola ki, sizden birisini Kıyâmet Gününde omzunda sallanan elbise ve kumaşlarla görmeyeyim. Bu da bana, ‘Yâ Rasûlallah, bana yardım et’ der. Ben de ona, ‘Sana hiçbir surette yardım edemem. Ben sana durumun böyle olacağını önceden bildirmiştim’ derim.

“Sakın ola ki, içinizden birisini Kıyâmet Gününde boynunda altın, gümüş gibi eşyalarla gelirken görmeyeyim. Böyle birisi bana, ‘Yâ Rasûlallah, ne olur bana yardım et’ der. Ben de ona, ‘Sana asla yardım edemem. Durumun böyle olacağını sana daha önce bildirmiştim’ diye cevap veririm.”

(Müslim, İmâre: 24.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِذَا كَانَ أَمْرًاؤُكُمْ خِيَارُكُمْ، وَأَغْنِيَاؤُكُمْ سُمَحَاؤُكُمْ، وَأُمُورُكُمْ شُورَى بَيْنَكُمْ فَظَهَرُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ بَطْنِهَا، وَإِذَا كَانَ أَمْرًاؤُكُمْ شِرَارُكُمْ وَأَغْنِيَاؤُكُمْ بُخَلَاءُكُمْ، وَأُمُورُكُمْ إِلَى نِسَائِكُمْ فَبَطْنُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ ظَهْرِهَا﴾ 1243

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İçinizdeki iyi kimseler idarecileriniz, cömert kimseler de zenginleriniz olduğu ve işleriniz istişare ile yürütüldüğü takdirde toprağın üstü sizin için, altından daha hayırlıdır. Kötüleriniz idareci ve cimrilерiniz de zengin olduğu ve işleriniz de kadınlarınıza kaldığı zaman toprağın altı, sizin için, üstünden daha hayırlıdır.

(Tirmizî, Fiten: 63)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَذْنَاهُمْ مِنْهُ مَجْلِسًا إِمَامٌ عَادِلٌ. وَأَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ وَأَبْعَدُهُمْ مِنْهُ مَجْلِسًا إِمَامٌ جَائِرٌ﴾ 1244

Ebû Saîd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kıyâmet Günü insanlar arasında Allah'ın en çok sevdiği ve O'na en yakın olan kimse adaletle iş gören idareci, en çok nefret ettiği ve O'na en uzak olan kimse de zâlim idarecidir.”

(Tirmizî, Ahkâm: 4.)

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَنْ أَهَانَ سُلْطَانَ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ أَهَانَهُ اللَّهُ﴾ 1245

Ebû Bekre (r.a.) Rasûlullah'dan (a.s.m.) şöyle işittiğini rivâyet ediyor:

“Kim yeryüzünde Allah'ın dinini ve davasını temsil eden Müslüman bir idareciyi küçük düşürürse, Allah da o kimseyi küçük düşürür.”

(Tirmizî, Fiten: 48.)

قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ: نَزَلَ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا
الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ فِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خُذَافَةَ بْنِ قَيْسِ بْنِ عَدِيٍّ
السَّهْمِيِّ.

1246

İbn Cüreyc (r.a.) rivâyet ediyor:

“Ey iman edenler! Allah’a itaat edin. Peygamber’e ve sizden olan idare-
cilere de itaat edin. Eğer bir meselede ihtilâfa düşerseniz, onun hallini Al-
lah’a ve Rasûlü’ne (emir ve yasaklarına) bırakın. Eğer Allah’a ve Âhiret Gü-
nüne inanıyorsanız. Bu, hem hayırlı, hem de netice itibarıyla daha güzeldir
(Nisâ Sûresi 59)” âyeti Abdullah bin Huzâfe bin Kays bin Adiyy es-Sehmî
hakkında nazil olmuştur.

(Müslim, İmâre: 31.)

عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: اسْتَعْمَلَ النَّبِيُّ ﷺ رَجُلًا مِنَ
الْأَسَدِ يُقَالُ لَهُ ابْنُ اللَّثْبِيَّةِ عَلَى الصَّدَقَةِ فَلَمَّا قَدِمَ قَالَ: هَذَا لَكُمْ وَهَذَا
أَهْدِي لِي، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى الْمُنْتَبِرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ
وَقَالَ: ﴿مَا بَالُ عَامِلٍ أَبْعَثُهُ فَيَقُولُ هَذَا لَكُمْ وَهَذَا أَهْدِي لِي، أَفَلَا قَعَدَ
فِي بَيْتِ أَبِيهِ أَوْ بَيْتِ أُمِّهِ حَتَّى يَنْظُرَ أَيُّهُدَى إِلَيْهِ أَمْ لَا؟ وَالَّذِي نَفْسُ
مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَنَالُ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنْهَا شَيْئًا إِلَّا جَاءَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَحْمِلُهُ
عَلَى عُنُقِهِ بَعِيرٌ لَهُ رُغَاءٌ أَوْ بَقَرَةٌ لَهَا خَوَازٍ أَوْ شَاةٌ تَيْعَرُ، ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ
حَتَّى رَأَيْنَا عُفْرَتِي إِبْطِيهِ ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ هَلْ بَلَغْتُ، مَرَّتَيْنِ﴾

1247

Ebû Humeyd es-Saîdî (r.a.) rivâyet ediyor:

Hiz. Peygamber (a.s.m.) Esed kabilesinden İbn Lûtbiye isimli birisini zekât
memuru olarak tayin etmişti. Bu zât vazifesini tamamlayıp, Medine’ye dön-
düğü zaman getirdiklerini göstererek, “Bu sizin, bu da benim; bana hediye
edildi” dedi.

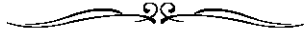
Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) minber üzerinde ayağa kalkarak, Allah'a hamd ü senâ ettikten sonra şunları söyledi:

"Kendisini zekât toplamaya gönderdiğim şu memura ne oluyor ki; gelmiş, "Şu sizin zekât malınız, bu da bana hediye edilmiştir" diyor. Bu adam babasının yahut anasının evinde otursaydı, kendisine bir hediye verilir miydi, verilmez miydi, görseydi ya!

"Muhammed'in (a.s.m.) nefsi kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, sizden birisi hıyanet edip o maldan bir şey alırsa, hiç şüphesiz ki, Kıyâmet Gününde o insan, aldığı malı boynuna yükleyerek getirir. Aldığı hayvan deve ise, boynunda inleye inleye; sığır ise avaz avaz bağıarak; koyun ise şiddetle meleyerek gelir."

Bu konuşmadan sonra Rasûlullah (a.s.m.) iki elini koltuk altı beyazlığı görünene kadar kaldırdı ve iki defa, "Allahım, emirlerini tebliğ ettim mi?" dedi.

(Müslim, İmâre: 26; Buhârî, Zekât: 3; Neseî, Zekât: 6.)

عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَرِيَّةً وَاسْتَعْمَلَ عَلَيْهِمْ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ، وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَسْمَعُوا لَهُ وَيُطِيعُوا، فَأَغْضَبُوهُ فِي شَيْءٍ، فَقَالَ: اجْمَعُوا لِي حَطَبًا، فَجَمَعُوا لَهُ، ثُمَّ قَالَ: أَوْقِدُوا نَارًا، فَأَوْقَدُوا، ثُمَّ قَالَ: أَلَمْ يَأْمُرْكُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ تَسْمَعُوا وَتُطِيعُوا؟ قَالُوا: بَلَى، قَالَ: فَادْخُلُوهَا. قَالَ: فَنَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ، فَقَالُوا: إِنَّا فَرَزْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنَ النَّارِ، فَكَانُوا كَذَلِكَ، وَسَكَنَ غَضَبُهُ وَطَفِئَتِ النَّارُ، فَلَمَّا رَجَعُوا ذَكَرُوا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: ﴿لَوْ دَخَلُوهَا مَا خَرَجُوا مِنْهَا، إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ﴾

1248

Hz. Ali (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), onu (Abdullah bin Huzâfe'yi) bir askerî birliğe kumandan tayin etmiş ve askerlere de ona itaat etmelerini emir buyurmuştu. Abdullah, bir defasında askerlerine kızarak, odun toplamalarını emretmiş, sonra da toplanan odunlarla bir ateş yaktırıp askerlere "Haydi ateşe girin bakalım!" demiş. Bazıları Rasûl-i Ekrem'den (a.s.m.) itaat emri aldıkları için

hemen ateşe girmek istemişler. Fakat diğerleri arkadaşlarına mani olarak, “Biz Peygamber’e (a.s.m.), ancak ateşten kaçtığımız için inandık” demişler. Sonra da ateş sönünceye kadar beklemişler. Bu arada Abdullah’ın öfkesi yatışmış. Bu hâdise Hz. Peygamber’e (a.s.m.) bildirildiği zaman şöyle buyurmuştur:

“Eğer o ateşe girselerdi, Kıyâmet Gününe kadar çıkamazlardı. İtaat, ancak meşru olan bir şey hakkında geçerlidir.”

(Müslim, İmâre: 40.)

Bölüm 25

Ölüm-Cenaze

Ölüm ve ötesi herbir insanın en önemli meselesidir. Ne var ki, pek çok insan ölümden kaçır, korkar ve bu dehşetli gerçeği unutmaya çalışır. Bir bakıma hayatın mânâ ve gerçeğini anlamayışın neticesi olan bu ölüm korkusu, tek başına hayatı acılaştırmaya, lezzetini yok etmeye yetecek kuvvettedir. Onun için Allah'a ve Âhiret Gününe inanmayanlar veya imanları gayet zayıf olanlar, çareyi ölümlü düşünmemekte bulurlar. Fakat bu dehşetli gerçekten gafil olmak, unutmak onun gelişine mani olmaz veya tehirini gerektirmez. Gün gelir, ölüm gerçeği bütün dehşetiyle herbir insanın başında patlar.

Ölümün korkunç ve dehşetli yüzü inançsızlar ve günahkârlar içindir. İnananlar için ölüm, sonsuz hayata bir geçiş kapısı, dostlara ve sevdiklere kavuşma yoludur. Bediüzzaman Said Nursi'nin ifadesiyle ölüm, "vazife-i hayattan bir terhistir, bir paydostur, bir tebdil-i mekândır [yer değiştirme], bir tahvil-i vücuttur (vücudun yenilenmesi, hayat-ı bakiyeye [ebedî hayata] bir davettir, bir mebde'dir [başlangıç], bir hayat-ı bakiyenin mukaddimesidir [başlangıcı]. (Mektûbât, s. 28.)

Ölüm, dünyanın geçiciliğini ve ebedî hayat yanında değersizliğini anlatan mühim bir ikazdır. Onun için Peygamber Efendimiz (a.s.m.), "Ölümlü çok çok zikrediniz" buyurmuşlardır.

İnananlar için en mühim hakikat, ölüm anı gelip çatmadan hemen önce, son sözün Lâilâhe illallah olmasıdır. Bundan dolayıdır ki Peygamberimiz (a.s.m.), ölüm anı yaklaşan kimselere Lâilâhe illallah cümlesini telkin etmeyi tavsiye ve emir buyurmuşlardır. Bir kimsenin son sözünün Lâilâhe illallah olması için, hayatı müddetince bu hakikatle haşır neşir olması, onun idraki ve şuuru içinde bulunması gerekir. Çünkü insanlar nasıl yaşarlarsa öylece

ölürler ve nasıl ölürlerse ona göre muamelelere maruz kalırlar. Bu itibarla, ölüm için en mühim hazırlık imanın ve İslâm'ın gerçeklerine inanmak, sarılmak ve onlara göre yaşamaktır.

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ لَضَرِّ نَزَلَ بِهِ، فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ مُتَمَنِّيًا لِلْمَوْتِ فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ أَخِينِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي، وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي﴾
1249

Enes bin Mâlik (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Hiçbiriniz, başına gelen bir belâ ve musibet yüzünden ölümü temenni etmesin. Eğer, mutlaka ölümü istemek zorunda kalırsa, ‘Allahım, yaşamak benim hakkımda hayırlı olduğu müddetçe beni yaşat; ölüm benim hakkımda hayırlı olduğu zaman da canımı al!’ desin.”

(Buhârî, Daavât: 30; Tirmizî, Cenâiz: 3; Ebû Dâvûd, Cenâiz: 9;

İbn Mâce, Zühhd: 31; Nesefî, Cenâiz: 1.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿لَا يَمُوتُ أَحَدُكُمْ إِلَّا وَهُوَ يُحْسِنُ الظَّنَّ بِاللَّهِ تَعَالَى﴾
1250

Câbir (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işittim:

“Hiçbiriniz Cenâb-ı Hakk'ın rahmet ve lütfunu beklemenin dışında bir hal ile vefat etmesin. Daima bu hal üzere bulunsun.”

(Müslim, Cennet: 81.)

عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَرْبَعٌ فِي أُمَّتِي مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ لَا يَتْرُكُونَهَا: الْفَخْرُ فِي الْأَحْسَابِ، وَالطُّغْنُ فِي الْأَنْسَابِ، وَالْإِسْتِسْقَاءُ بِالنُّجُومِ، وَالْيَتِيَاةُ، وَقَالَ: النَّائِحَةُ إِذَا لَمْ تَتَّبَقْ قَبْلَ مَوْتِهَا تُقَامُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَعَلَيْهَا سِرْبَالٌ مِنْ قَطْرَانٍ وَدِرْعٌ مِنْ جَرَبٍ﴾
1251

Ebû Mâlik el-Eş'ârî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Ümmetimde, câhiliyet âdetlerinden kalma dört husus vardır ki, bunları kolay kolay terk edemezler. Bunlar: (1) Babalarının yaptıkları işlerle övünmek, (2) insanları babalarından dolayı kötülemek, (3) yıldızları vesile ederek yağmur talebinde bulunmak, (4) iyiliklerini sayarak ölümlerin ardından feryad ü figan ederek ağlamak.”

Hz. Peygamber (a.s.m.) sözüne devamlı şöyle buyurdu:

“Ölünün ardından feryad ü figanla ağlayan kadın, ölmeden önce tevbe etmezse, Kıyâmet Gününde katranlı bir elbise ve uyuzlu bir gömlek giymiş olarak kaldırılır.”

(Müslim, Cenâiz: 9.)

عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْمُؤْمِنُ يَمُوتُ

1252

بِعَرَقِ الْجَبِينِ﴾

Büreyde'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur: “Mü'min, alın teri ile vefat eder.”

(Neseî, Cenâiz: 5; Tirmizî, Cenâiz: 9.)

Mü'minin o sırada, Rabbinin rahmet müjdesini haber aldığı ve ölümün kendine mahsus sıkıntısına maruz kaldığı için alınının terlediği yorumu yapılmıştır.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ شَهِدَ الْجَنَازَةَ حَتَّى يُصَلِّيَ عَلَيْهَا فَلَهُ قِيرَاطٌ، وَمَنْ شَهِدَ حَتَّى تُدْفَنَ كَانَ لَهُ قِيرَاطَانِ، قِيلَ: وَمَا الْقِيرَاطَانِ؟ قَالَ: مِثْلُ الْجَبَلَيْنِ الْعَظِيمَيْنِ﴾

1253

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.'m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Cenaze namazı kılınıncaya kadar cenazede hazır bulunan kimseye bir kırat; gömülünceye kadar bulunana da iki kırat sevap vardır.”

“İki kırat nedir?” diye sorulunca Hz. Peygamber (a.s.m.), “İki büyük dağ gibi” diye cevap verdi.

(Buhârî, Cenâiz: 58; Müslim, Cenâiz: 52; Neseî, Cenâiz: 54; İbn Mâce, Cenâiz: 34.)

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ، وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ أَوْ بَعْضُ أَزْوَاجِهِ: إِنَّا لَنَكْرَهُ الْمَوْتَ، قَالَ: لَيْسَ ذَاكَ، وَلَكِنَّ الْمُؤْمِنُ إِذَا حَضَرَهُ الْمَوْتُ بُشِّرَ بِرِضْوَانِ اللَّهِ وَكَرَامَتِهِ، فَلَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا أَمَامَهُ، فَأَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ وَأَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ، وَإِنَّ الْكَافِرَ إِذَا حَضَرَهُ الْمَوْتُ بُشِّرَ بِعَذَابِ اللَّهِ وَعُقُوبَتِهِ، فَلَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَهُ إِلَيْهِ مِمَّا أَمَامَهُ، فَكَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ وَكَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ﴾

1254

Ubâde bin Sâmit (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Her kim Allah'a kavuşmayı arzu ederse, Allah da ona kavuşmayı arzu eder. Ve her kim Allah'a kavuşmayı arzu etmezse, Allah da ona kavuşmaktan hoşlanmaz."

Ben, "Yâ Rasûlallah, hiçbirimiz ölümü arzu etmeyiz" dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), "Bu, o mânâda değildir. Mü'min, Allah'ın rahmeti, hoşnutluğu ve cenneti ile müjdelendiği zaman Allah'a kavuşmayı arzu eder, Allah da ona kavuşmayı arzu eder. Kâfir ise Allah'ın azabı ve gazabı ile müjdelendiği (!) zaman, O'na kavuşmayı istemez. Allah da ona kavuşmaktan hoşlanmaz."

(Buhârî, Rikâk: 41; Müslim, Zikir: 15; Tirmizî, Cenâiz: 67; İbn Mâce, Zühd: 31.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ عَلَى شَابٍ وَهُوَ فِي الْمَوْتِ فَقَالَ: ﴿كَيْفَ تَجِدُكَ؟﴾ فَقَالَ: أَرْجُو اللَّهَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَإِنِّي أَخَافُ ذُنُوبِي، فَقَالَ ﷺ: ﴿لَا يَجْتَمِعَانِ فِي قَلْبِ عَبْدٍ وَمِثْلُ هَذَا الْمَوْطِنِ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ مَا يَرْجُو وَأَمَّنَّهُ مِمَّا يَخَافُ﴾

1255

Enes (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) son dakikalarını yaşamakta olan bir gencin yanına varıp, "Kendini nasıl hissediyorsun?" diye sordu.

Genç, “Yâ Rasûlallah, Allah’a kavuşmayı arzu ediyorum. Ancak günahlarımdan korkuyorum” dedi.

Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), “Böyle bir durumdaki kimsenin kalbinde iki şey (ümit ve korku) bir araya gelmez. Allah, onu arzu ettiğine kavuşturur ve korktuğu şeyden emin kılar” buyurdu.

(Tirmizî, Cenâiz: 11; İbn Mâce, Zühd: 31.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَكْثَرُوا مِنْ ذِكْرِ هَازِمِ
اللَّدَاتِ﴾

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Lezzetleri acılaştırıp yok eden ölümü çok anınız.”

(Tirmizî, Zühd: 4; Neseî, Cenâiz: 3; İbn Mâce, Zühd: 31.)

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِذَا حَضَرْتُمُ
الْمَرِيضَ أَوْ الْمَيِّتَ فَقُولُوا خَيْرًا، فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ يُؤَمِّنُونَ عَلَى مَا تَقُولُونَ،
قَالَتْ: فَلَمَّا مَاتَ أَبُو سَلَمَةَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا
سَلَمَةَ قَدْ مَاتَ قَالَ: قُولِي: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلَهُ وَأَعْقِبْنِي مِنْهُ عَقْبِي
حَسَنَةً، قَالَتْ: فَقُلْتُ فَأَعْقَبَنِي اللَّهُ مَنْ هُوَ خَيْرٌ لِي مِنْهُ مُحَمَّدًا ﷺ﴾

Ümmü Seleme'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir hastanın veya can çekişen birisinin yanına vardığınız zaman, hayır duada bulununuz. Çünkü melekler sizin söylediklerinize âmin derler.”

Ümmü Seleme daha sonra şöyle dedi: “Ebû Seleme ölünce, Rasûlullah’a (a.s.m.) gelip, ‘Ey Allah’ın Rasûlü, Ebû Seleme öldü’ dedim. “Rasûlullah (a.s.m.), ‘Ey Allahım, beni ve onu bağışla. Bana onun arkasından daha hayırlısını nasip et’ de, buyurdu. Ben de söyledim. Allah, bana Ebû Seleme’den (r.a.) daha hayırlısını, Muhammed’i (a.s.m.) ihsan etti.

(Müslim, Cenâiz: 6; Ebû Dâvûd, Cenâiz: 15; İbn Mâce, Cenâiz: 4.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَقِنُوا مَوْتَكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾

1258

Ebû Saîd Hudrî (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Ölmek üzere olanlarınıza ‘Lâilahe illallah’ ı telkin ediniz, hatırlatınız.”

(Tirmizî, Cenâiz: 7; İbn Mâce, Cenâiz: 3.)

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ كَانَ آخِرُ كَلَامِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ﴾

1259

Muaz bin Cebel (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Ölmeden önce son sözü ‘Lâilahe illallah’ olan kimse, cennete girer.”

(Tirmizî, Cenâiz: 7; Ebû Dâvûd, Cenâiz: 19.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ نَفْسَ الْمُؤْمِنِ تَخْرُجُ رَشْحًا وَلَا أَحَبُّ مَوْتًا كَمَوْتِ الْحِمَارِ. قِيلَ: وَمَا مَوْتُ الْحِمَارِ؟ قَالَ: مَوْتُ الْفُجَاءَةِ﴾

1260

Abdullah (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Mü'minin ruhu ter damlaları ile çıkar. Ben eşek ölümüne benzeyen ölümü sevmem.”

Rasûlullah'a (a.s.m.), “Eşek ölümü nasıldır?” diye soruldu.

Hız. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Ansızın gelen ölüm, ruhun gazapla alınmasıdır.”

(Ebû Dâvûd, Cenâiz: 10.)

Ansızın gelen ölüm kâfirler hakkında söz konusudur. Mü'minlerin ruhları ise hadiste ifade edildiği gibi, alın teri ile alınır.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَمُوتُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَوْ لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ إِلَّا وَقَاهُ اللَّهُ فِتْنَةَ الْقَبْرِ﴾

1261

Abdullah bin Amr'dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Cuma günü veya gecesi ölen bir mü'min yoktur ki, Cenâb-ı Hak onu kabir fitnesinden korumasın.”

(Tirmizî, Cenâiz: 72.)

Şüphesiz, bu herkes için kesin teminât mânâsı ifade etmez. Hadis-i şerif, Cuma gününün faziletinden dolayı “Böyle olması rahmet-i İlahiden ümit edilir” mânâsına gelir.

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنَ النَّاسِ مِنْ مُسْلِمٍ يَتَوَفَّى لَهُ ثَلَاثٌ لَمْ يَتَلُغُوا الْحِنْتَ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِفَضْلِ رَحْمَتِهِ إِيَّاهُمْ﴾

1262

Enes bin Mâlik'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Günah işleme çağına gelmeden önce üç evlâdı ölen hiçbir Müslüman anne baba yoktur ki, Allah, rahmet ve fazlıyla cennete koymasın.”

(İbn Mâce, Cenâiz: 6; Müslim, Birr: 153; Tirmizî, Cenâiz: 64.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِامْرَأَةٍ تَبْكِي فَقَالَ: ﴿اتَّقِي وَاصْبِرِي فَقَالَتْ: إِلَيْكَ عَنِّي، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَبِّ بِمُصِيبَتِي وَلَمْ تَعْرِفْهُ. فَقِيلَ لَهَا: إِنَّهُ النَّبِيُّ ﷺ، فَأَتَتْ بَابَهُ فَلَمْ تَجِدْ عِنْدَهُ بَوَائِينَ فَقَالَتْ: لَمْ أَعْرِفْكَ، فَقَالَ: إِنَّمَا الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى﴾

1263

Enes (bin Mâlik) (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), çocuğunun ölümüne ağlayan bir kadına rastladı ve “Allah’tan kork ve sabret” buyurdu. Kadın, “Tabii, benim başıma gelen musibet senin başına gelmedi ki” diye karşılık verdi. Peygamberimizi (a.s.m.) tanımamıştı. Ona Allah’ın Rasûlü olduğu söylendi. Bu defa, neredeyse kadını ölüm acısı kadar bir endişe sardı. Hz. Peygamber’in (a.s.m.) kapısına geldi ve “Yâ Rasûlallah, ben sizi tanıyamamıştım” dedi. Rasûlullah (a.s.m.), “Gerçek sabır musibetin gelip çarptığı ilk anda gösterilen sabırdır” buyurdu.

(Buhârî, Cenâiz: 32; Müslim, Cenâiz: 15; Ebû Dâvûd, Cenâiz: 23; Tirmizî, Cenâiz: 13.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ يَمُوتُ فَيَقُومُ عَلَى جَنَازَتِهِ أَرْبَعُونَ رَجُلًا لَا يُشْرِكُونَ بِاللَّهِ شَيْئًا إِلَّا شَفَعَهُمُ اللَّهُ فِيهِ﴾

1264

İbn Abbas’dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Hiçbir Müslüman yoktur ki, ölsün ve Allah’a şirk koşmayan kırk kişi cenazesinde bulunup, namazını kılsın da, Allah bunların ölü hakkındaki dualarını kabul etmesin.”

(Müslim, Cenâiz: 59.)

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَرَّ عَلَيْهِ بِجَنَازَةٍ فَقَالَ: ﴿مُسْتَرِيحٌ وَمُسْتَرَاخٌ مِنْهُ﴾، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْمُسْتَرِيحُ وَمَا الْمُسْتَرَاخُ مِنْهُ؟ فَقَالَ: الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ يَسْتَرِيحُ مِنْ نَصَبِ الدُّنْيَا، وَالْعَبْدُ الْفَاجِرُ يَسْتَرِيحُ مِنْهُ الْعِبَادُ وَالْبِلَادُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ

1265

Ebû Katâde’den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah’ın (a.s.m.) yanından bir cenaze geçmişti. Rasûlullah (a.s.m.), “Bu ölü ya kendisi rahatlık içindedir veyahut başkaları bundan rahata kavuşmuştur” buyurdu.

Bu söz üzerine, “Rahatlayan ve kendisinin ölmesiyle başkalarının rahatlaması ne demektir?” diye sordular. Rasûlullah (a.s.m.) şöyle cevap verdi:

“Mü’min kul vefat edince, dünya sıkıntılarından kurtulup, rahata kavu-

şur. Günahkâr kul da ölmek suretiyle insanlar, memleketler, ağaçlar ve hayvanlar onun kötülüğünden kurtulup rahat ederler.”

(Buhârî, Rikâk: 42; Müslim, Cenâiz: 61; Neseî, Cenâiz: 48.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَرُّ بِجَنَازَةٍ فَأُثْنِي عَلَيْهَا خَيْرًا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿وَجَبَتْ وَجَبَتْ وَجَبَتْ﴾ وَمَرُّ بِجَنَازَةٍ فَأُثْنِي عَلَيْهَا شَرًّا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿وَجَبَتْ وَجَبَتْ وَجَبَتْ﴾ فَقَالَ عُمَرُ: فِدَى لَكَ أَبِي وَأُمِّي مَا وَجَبَتْ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ أَثْنَيْتُمْ عَلَيْهِ خَيْرًا وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ، وَمَنْ أَثْنَيْتُمْ عَلَيْهِ شَرًّا وَجَبَتْ لَهُ النَّارُ، أَنْتُمْ شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ، أَنْتُمْ شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ، أَنْتُمْ شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي السَّمَاءِ، وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ ﴿﴾

Enes (bin Mâlik) (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir cenazeye rastladılar ve onun iyiliklerinden söz edildi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.m.), “Vâcib oldu, vâcib oldu, vâcib oldu” buyurdu.

Bir başka cenazeye rastladılar ve halk onun kötülüğünden söz etti. Hz. Peygamber (a.s.m.) yine “Vâcib oldu, vâcib oldu, vâcib oldu” buyurdu. Bunun üzerine Ömer, “Anam babam sana feda olsun. Bir cenazeye rastlandı, iyiliklerinden söz edildi. Bunun üzerine ‘Vâcib oldu, vâcib oldu, vâcib oldu’ buyurdunuz. Bir cenazeye daha rastlandı, kötülüğünden söz edildi. Buna da ‘Vâcib oldu, vâcib oldu, vâcib oldu’ buyurdunuz. Vâcib olan nedir?” diye sordu. Rasûlullah (a.s.m.) şöyle cevap verdi:

“İyiliklerinden söz ettiğiniz kimseye cennet, kötülüğünden söz ettiğiniz kimseye de cehennem vâcib oldu. Çünkü sizler yeryüzünde Allah’ın şahitlerisiniz.”

(Buhârî, Cenâiz: 85; Müslim, Cenâiz: 60; Neseî, Cenâiz: 50; İbn Mâce Cenâiz: 20.)

عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ قَالَتْ: لَمَّا تُوفِّيَ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِبْرَاهِيمَ،

بَكَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ لَهُ الْمُعْزِي: (إِنَّمَا أَبُو بَكْرٍ وَإِنَّمَا عُمَرُ) أَنْتَ أَحَقُّ مَنْ عَظَّمَ اللَّهَ حَقَّهُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿تَدْمَعُ الْعَيْنُ وَيَخْزَنُ الْقَلْبُ، وَلَا نَقُولُ مَا يَسْخِطُ الرَّبَّ، لَوْلَا أَنَّهُ وَغَدُ صَادِقٌ وَمَوْعُودٌ جَامِعٌ، وَأَنْ الْآخِرَ تَابِعٌ لِلْأَوَّلِ لَوَجَدْنَا عَلَيْكَ يَا إِبْرَاهِيمُ أَفْضَلَ مِمَّا وَجَدْنَا، وَإِنَّا بِكَ لَمَخْزُونُونَ﴾

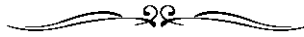
1267

Esmâ binti Yezid (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), oğlu İbrahim vefat edince ağladı. Onu teselli etmekte olan Ebû Bekir veya Ömer de ona, “Sen iki cihanda Allah’ın hakkına ve yüceliğine en çok riayet edensin” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), “Göz yaşarır, kalb ise mahzun olur. Biz Rabbimizin razı olmayacağı bir sözü söylemeyiz. Eğer ölüm başa gelmesi katî bir hakikat ve o da herkesin karşılaşıacağı bir şey olmasaydı ve geride kalanlar da öncekilerin peşinden gitmeseydi ey İbrahim, şimdikinden daha fazla üzülecektik. Ve biz senin ölümünden dolayı çok üzgünüz” buyurdu.

(İbn Mâce, Cenâiz: 53.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ قَدَّمَ ثَلَاثَةَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ كَانُوا لَهُ حِصْنًا حَصِينًا مِنَ النَّارِ. قَالَ أَبُو ذَرٍّ: قَدَّمْتُ اثْنَتَيْنِ قَالَ: وَاثْنَتَيْنِ. فَقَالَ أَبِي بْنُ كَعْبٍ سَيِّدُ الْقُرَاءِ، قَدَّمْتُ وَاحِدًا، قَالَ: وَوَاحِدًا وَلَكِنْ إِنَّمَا ذَاكَ عِنْدَ الصُّدْمَةِ الْأُولَى﴾

1268

Abdullah İbn Mes’ûd’dan (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kendisi hayatta iken buluş çağına ermeyen üç çocuğu ölen kimse için bu çocuklar kendisini cehennem ateşinden koruyan, sağlam bir kale olur.”

Bunun üzerine Ebû Zer (r. a.) “Ben iki evlat yolladım” dedi.

Hız. Peygamber (a.s.m.) buna karşılık olarak, “İki evlat gönderen de” buyurdu.

Kur'ân okuyanların efendisi Ubeyy bin Ka'b (r.a.), "Ben bir çocuk gönderdim" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Bir de olur. Fakat bu anne babanın ölüm acısını tattıkları ilk sırada gösterdikleri sabır ve metanet karşılığındadır" buyurdu.

(Tirmizî, Cenâiz: 64; İbn Mâce, Cenâiz: 57.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿ادْكُرُوا مَحَاسِنَ مَوْتَاكُمْ وَكُفُّوا عَنْ مَسَاوِيهِمْ﴾ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ.

1269

İbn Ömer (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor: "Öülerinizin iyiliklerini anınız ve kötülüklerini anmaktan kaçınınız."

(Ebû Dâvûd, Edeb: 42; Tirmizî, Cenâiz: 34.)

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا مَاتَ وَلَدُ الْعَبْدِ قَالَ اللَّهُ لِمَلَائِكَتِهِ قَبَضْتُمْ وَلَدَ عَبْدِي؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، فَيَقُولُ: قَبَضْتُمْ ثَمَرَةَ فَوَادِهِ؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، فَيَقُولُ: مَاذَا قَالَ عَبْدِي؟ فَيَقُولُونَ: حَمْدَكَ وَاسْتَرْجَعَ، فَيَقُولُ اللَّهُ: ابْنُو لِعَبْدِي بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَسَمُّوهُ بَيْتَ الْحَمْدِ﴾

1270

Ebû Mûsa (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Bir Müslümanın çocuğu öldüğü zaman, Allah, meleklerine 'Kulumun çocuğunun ruhunu aldınız mı?' der. Melekler 'Evet' derler. Allah, 'Kulumun ciğerpâsesini aldınız' buyurur. Melekler, 'Evet' derler. Allah, 'Kulum ne dedi?' buyurur. Melekler, 'Sana hamdetti. Biz Allah'a aitiz ve yine Ona döneceğiz' dedi derler. Allah, 'Kuluma cennette bir saray yapın ve ona Hamd Sarayı ismini verin' buyurur."

(Tirmizî, Cenâiz: 36.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَسْرِعُوا بِالْجَنَازَةِ، فَإِنْ تَكُنْ

صَالِحَةً فَخَيْرٌ تُقَدِّمُونَهَا إِلَيْهِ، وَإِنْ تَكُنْ غَيْرَ ذَلِكَ فَشَرٌّ تَضَعُونَهَا عَنْ رِقَابِكُمْ﴾

1271

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Cenazeyi sür’atle yerine naklediniz. Eğer o iyi birisi ise, bir an önce götürülmesinde hayır vardır, onu hayra kavuşturmuş olursunuz. Yok, eğer kötü birisi ise bu bir şerdir ve siz de onu bir an önce omuzlarınızdan indirmiş olursunuz.”

(İbn Mâce, Cenâiz: 15.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا وُضِعَتِ الْجَنَازَةُ وَاحْتَمَلَهَا الرِّجَالُ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ، فَإِنْ كَانَتْ صَالِحَةً قَالَتْ: قَدِّمُونِي، وَإِنْ كَانَتْ غَيْرَ صَالِحَةٍ قَالَتْ: يَا وَيْلَهَا أَيْنَ يَذْهَبُونَ بِهَا؟ يَسْمَعُ صَوْتَهَا كُلُّ شَيْءٍ إِلَّا الْإِنْسَانَ، وَلَوْ سَمِعَهُ لَصَعِقَ﴾

1272

Ebû Saîd'den (Hudrî) (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Cenaze tabuta konulup da insanlar onu omuzladıkları zaman, eğer iyi bir kimse ise, ‘Beni çabuk götürün! Beni çabuk götürün!’ der. Eğer kötü bir kimse ise, ‘Eyvah! Beni nereye götürüyorsunuz?’ der. İnsanın dışında her şey bu sesi işitir. Eğer insan bu sesi işitseydi, düşüp bayılırdı.”

(Buhârî, Cenâiz: 51; Neseî, Cenâiz: 44.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُهُ عَلَيْهِ وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ

وَيَدُهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا وَرِجْلُهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا وَإِنْ سَأَلَنِي لَأُعْطِيَهُ وَلَئِنْ
اسْتَعَاذَنِي لَأُعِيذَنَّهُ وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدُّدِي عَنْ نَفْسِ
الْمُؤْمِنِ يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَنَا أَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ ﴿

1273

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allahü Teâlâ buyuruyor ki, ‘Kim Benim bir dostuma düşmanlık ederse, Ben ona savaş açarım, rahmetimden uzaklaştırırım. Kulum Bana, kendisine farz kıldığım şeylerden daha güzel başka bir şeyle yaklaşmış olmaz. Kulum Bana, Ben kendisini sevinceye kadar nafil ibadetlerle yaklaştırmaya devam eder. Kendisini sevince de artık Ben onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyen ayağı olurum [Yani böyle bir kul Allah için işitir, Allah'ın görülmesine müsaade ettiği şeylere bakar, O'nun için tutar ve O'nun rızası yolunda hareket eder]. Bu durumdaki bir kulum Benden birşey isterse, hiç şüphesiz ki, Ben mutlaka ona veririm. Bana sınırsa, Ben onu himaye ederim. İcraat ve tasarrufumda, mü'minin ruhunu alırken tereddüt ettiğim kadar hiçbir işte tereddüt etmem. O ölümden hoşlanmaz, Ben de onun ölüm acısına maruz kalmasından hoşlanmam.”

(Buhârî, Rikâk: 38.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا
رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمِّي افْتُلِتَتْ نَفْسُهَا وَلَمْ تُوصِ وَأَظُنُّهَا لَوْ تَكَلَّمَتْ
تَصَدَّقَتْ أَفَلَهَا أَجْرٌ إِنْ تَصَدَّقْتُ عَنْهَا؟ قَالَ: نَعَمْ ﴿

1274

Hiz. Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

Bir zât Rasûlullah'a (a.s.m.) gelerek, “Ey Allah'ın Rasûlü, annem aniden vefat etti ve bir vasiyette bulunamadı. Öyle sanıyorum ki, eğer konuşsaydı, sadaka verilmesini isterdi. Şimdi ben onun namına sadaka versem bir sevabı olur mu?” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), “Evet, olur” diye cevap verdi.

(Müslim, Vasiyye: 13; İbn Mâce, Vesâya: 8.)

عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ، فَقَدْ أُذِنَ لِمُحَمَّدٍ فِي زِيَارَةِ قَبْرِ أُمِّهِ فزُورُوهَا فَإِنَّهَا تُذَكِّرُ الْآخِرَةَ﴾

1275

Süleyman İbn Büreyde (r.a.), babasından Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Size kabir ziyaretini yasaklamıştım. Ancak Muhammed’e (a.s.m.) anasının kabrini ziyaret etmesine izin verildi. Öyle ise siz de kabirleri ziyaret ediniz. Çünkü ziyaret size âhireti hatırlatır.”

(Müslim, Cenâiz: 106; Ebû Dâvûd, Cenâiz: 77; Tirmizî, Cenâiz: 60;

Neseî, Cenâiz: 100; İbn Mâce, Cenâiz: 47.)

عَنْ أَبِي مَرْثَدٍ الْغَنَوِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تَجْلِسُوا عَلَى الْقُبُورِ وَلَا تُصَلُّوا إِلَيْهَا﴾

1276

Ebû Mersed el-Ganevî'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kabirlerin üstünde oturmayın ve kabirlere karşı namaz kılmayın.”

(Tirmizî, Cenâiz: 57.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِقُبُورِ الْمَدِينَةِ فَأَقْبَلَ عَلَيْهِمْ بِوَجْهِهِ فَقَالَ: ﴿السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْقُبُورِ يَغْفِرُ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ أَنْتُمْ سَلَفُنَا وَنَحْنُ بِالْآخِرِ﴾

1277

İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) Medine'nin mezarlarına uğradı ve yüzünü onlardan tarafa çevirerek, “Esselâmü aleyküm yâ ehle'l-kubûr, yağfirullahü lenâ ve leküm ve entüm selefünâ ve nahnü bil'eseri [Ey bu kabirlerde olanlar! Allah'ın selâmı üzerinize olsun. Allah sizi de bizi de affetsin. Siz, bizden önce buraya geldiniz, biz de sizin izinizdeyiz]” derdi.

(Tirmizî, Cenâiz: 59.)

Bölüm 26

Âhîrzaman ve Kıyâmet alâmetleri

Herbir ferdin, bu fânî hayattan ayrılışı demek olan ölüm, herkes için neyi ifade ediyorsa, insanlığın ve kâinatın bir başka âleme ve hayata değişmek üzere ölmesi demek olan Kıyâmet de bütün insanlık için aynı şeyi ifade eder.

Âhîrzaman ise, bu dehşetli âna yakın olan zaman dilimidir. Peygamberimiz Hz. Muhammed (a.s.m.) Âhîrzaman peygamberidir. Yani insanlık 1400 küsur seneden beri Âhîrzamanı yaşamakta ve günbegün Kıyâmete yaklaşmaktadır. Peygamberimiz (a.s.m.). Kıyâmete pek yakın olan zamanın özelliklerini hadislerinde belirtmiş ve o zamanda mü'minlerin nasıl hareket etmeleri gerektiğini ikaz etmişlerdir. Binaenaleyh, bu zaman gelmiş midir, gelmemiş midir diye gereksiz tartışmalar ve tereddütler yerine yapılacak iş, Hz. Peygamber'in (a.s.m.) bu husustaki beyanlarını, tefsirlerini ve izahlarını anlamaya çalışmak ve olup bitenleri ona göre yorumlamaktır.

Kıyâmete ve Âhîrzamana dair hadislerin ortak özelliği, teşbihler, yani benzetmeler ve metaforik ifadelere yer verilmesidir. Bunun da hikmeti, dinin imtihan oluşu, bu nevi ikazlarla akla kapı açılıp, ihtiyarın, insanların anlama ve seçme kabiliyetlerinin ellerinden alınmamasıdır. Bu itibarla bu hadisleri anlamaya çalışırken, doğrudan mânâlarını değil, kinâye yoluyla kastedilmiş olan ikinci mânâlarını düşünmek ve hâdiselere uygulamaktır.

Bu devrin en önemli özelliği insanlar arasında fitnenin, bozgunculuğun, adam öldürmelerin ve anarşinin baş göstermesidir. Fitneler ve anarşi sadece inançsızlar arasında olmayıp, Müslümanlar arasında da yaygınlaşacaktır. Bunun da sebebi iman, saygı, merhamet gibi semavî dinlerin irşadıyla kök-

leşmiş olan duyguların ya tamamıyla körelmesi veya iyice zayıflamasıdır. Bunun neticesi olarak insanlar arasında maddî menfaatler ve ölçüler hükmedecek, insanlar daha ziyade birbirlerine cephe alacak ve anarşi yaygınlaşacaktır.

عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ أَنَّهُ قَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّكُمْ تَقْرَأُونَ هَذِهِ الْآيَةَ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ﴾ وَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا الظَّالِمَ فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَوْشَكَ أَنْ يَعْمَهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ مِنْهُ﴾

1278

Ebû Bekir (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

“Ey insanlar! Siz, ‘Ey iman edenler! Siz kendinizi kötülüklerden korumaya bakınız. Siz doğru yolda olduktan sonra, sapıklığa düşenler size zarar veremezler’ (Mâide Sûresi, 105) meâlindeki âyeti okuyorsunuz ve başka bir mânâda anlıyorsunuz. Hâlbuki ben Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu işittim:

“İnsanlar zâlimi görüp, zulmüne engel olmazlarsa, Allah’ın hepsine birden ceza vermesi beklenmelidir.”

(Tirmizî, Fiten: 7.)

عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ يَسَّ أَنْ يَغْبُدَهُ الْمُصَلُّونَ وَلَكِنْ فِي التَّخْرِيشِ بَيْنَهُمْ﴾

1279

Câbir (r.a.), Hz. Peygamber’in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Şeytan namaz kılanların kendisine ibadet etmelerinden ümidini kesti. Ancak, aralarında fitne çıkarmak suretiyle, birbirlerine karşı kıskırtmaktan da geri durmayacaktır.”

(Müslim, Münâfikîn: 65; Tirmizî, Birr: 25.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ بَعْضِي مِنْ أُمَّتِي أَوْ سَيَكُونُ بَعْضِي مِنْ أُمَّتِي قَوْمٌ يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ حَلَاقِيمَهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَخْرُجُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ ثُمَّ لَا يَعُودُونَ فِيهِ هُمْ شُرُءُ الْخَلْقِ وَالْخَلِيقَةِ﴾

1280

Ebû Zer (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Benden sonra, ümmetimin arasında öyle bir taaife çıkacaktır ki, bunlar Kur’ân okuyacaklar, ancak Kur’ân’ın mânâsı ve feyzi boğazlarından aşağı geçmeyecektir. Onlar, okun avı delip geçmesi gibi dinden çıkacaklar ve artık tekrar dine dönmeyeceklerdir. Bunlar insanların ve hayvanların en kötüsüdürler.”

(Müslim, Zekât: 147; Ebû Dâvûd, Sünnet: 28; Tirmizî, Fiten: 24.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿يَخْرُجُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ رِجَالٌ يَخْتَلُونَ الدُّنْيَا بِالْدِّينِ يَلْبَسُونَ لِلنَّاسِ جُلُودَ الضَّأْنِ مِنَ اللَّيْنِ وَالسِّنْتَهُمْ أَخْلَى مِنَ الشُّكْرِ وَقُلُوبُهُمْ قُلُوبُ الذِّئَابِ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَبِي يَغْتَرُونَ أَمْ عَلَيَّ يَجْتَرُونَ فَبِي حَلَفْتُ لَا أَبْعَثَنَّ عَلَى أَوْلِيكَ مِنْهُمْ فِتْنَةً تَدْعُ الْحَلِيمَ مِنْهُمْ حَيَوَانًا﴾

1281

Ebû Hüreyre (r.a.), Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Âhir zamanda öyle adamlar çıkacak ki, dinlerini dünya menfaatleri karşılığında satacaklardır. Bunlar yumuşak görünmek için koyun postuna bürünecekler, dilleri şekerden tatlı, fakat kalbleri kurt kalbi gibi katı olacaktır. Allahü Teâlâ bunlar hakkında şöyle buyurur:

“Bunlar Benim rahmet ve şefkatime bakıp aldanıyorlar mı, yoksa Bana karşı çıkma cüretinde mi bulunuyorlar? Kendi adıma yemin ederim ki, onlara kendi içlerinden öyle bir belâ ve fitne musallat edeceğim ki, en yumuşak huylu olanı bile şaşkınlığa düşürecektir.”

(Tirmizî, Zühd: 60.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يَتَقَارَبُ الزَّمَانُ وَيَنْقُصُ الْعَمَلُ وَيَلْقَى الشُّحُّ وَتَظْهَرُ الْفِتَنُ وَيَكْثُرُ الْهَرْجُ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّمَ هُوَ؟ قَالَ: الْقَتْلُ الْقَتْلُ﴾

1282

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Zaman kısılır, Kıyâmet yaklaşır, hayırlı işler azalır, cimrilik artar, fitneler çıkar ve Herc çoğalır.”

Sahabîler, “Herc nedir, yâ Rasûlallah?” diye sordular.

Rasûlullah (a.s.m.), “Öldürmek, “Öldürmek!” buyurdu.

(Buhârî Fiten: 25; Müslim, İlim: 11; Tirmizî, Zühd: 24; İbn Mâce, Fiten: 26; Müsned, 2:233.)

عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّاسُ يَسْأَلُونَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْخَيْرِ وَكُنْتُ أَسْأَلُهُ عَنِ الشَّرِّ مَخَافَةً أَنْ يُذَرِّكَنِي فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا فِي جَاهِلِيَّةٍ وَشَرٌّ فَجَاءَنَا اللَّهُ بِهَذَا الْخَيْرِ فَهَلْ بَعْدَ هَذَا الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ؟ قَالَ: نَعَمْ، قُلْتُ: وَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الشَّرِّ مِنْ خَيْرٍ؟ قَالَ: نَعَمْ وَفِيهِ دَخَنٌ، قُلْتُ: وَمَا دَخْنُهُ؟ قَالَ: قَوْمٌ يَهْدُونَ بِغَيْرِ هَدًى تَعْرِفُ مِنْهُمْ وَتُنَكِّرُ، قُلْتُ: هَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ؟ قَالَ: نَعَمْ دُعَاءٌ عَلَى أَبْوَابِ جَهَنَّمَ مَنْ أَجَابَهُمْ إِلَيْهَا قَذَفُوهُ فِيهَا، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صِفْهُمْ لَنَا قَالَ: هُمْ مِنْ جِلْدَتِنَا وَيَتَكَلَّمُونَ بِأَلْسِنَتِنَا قُلْتُ: فَمَا تَأْمُرُنِي إِنْ أَدْرَكَنِي ذَلِكَ؟ قَالَ: تَلْزُمُ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَإِمَامَهُمْ، قُلْتُ: فَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُمْ جَمَاعَةً وَلَا إِمَامًا قَالَ: فَاعْتَزِلْ تِلْكَ الْفِرْقَ كُلَّهَا وَلَوْ أَنْ تَعَصَّ بِأُضِلْ شَجَرَةً حَتَّى يُذَرِّكَ الْمَوْتُ وَأَنْتَ عَلَى ذَلِكَ ﴿

1283

Huzeyfe (bin Yemân) (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

İnsanlar Rasûlullah'a (a.s.m.) iyi şeylerden sorarlardı. Ben ise kendime bulaşması korkusuyla kötülüklerden sorardım. Bir defasında şöyle sormuştum:

“Ey Allah'ın Rasûlü; biz vaktiyle koyu bir cehalet ve kötülük içinde idik. Sonra Allah bize bu muazzam hayır [İslâm'ı] ihsan etti. Artık bu hayır ve iyilikten sonra bir kötülük gelecek mi?”

“Evet” dedi.

“Peki bu kötülükten sonra tekrar hayır ve saadet gelecek mi?” diye sordum.

“Evet, gelecek. Ancak bu iyilik içinde biraz karışıklık ve bulanıklık olacak. O zamanda, doğrudan başka bâtil yolları gösterip, insanları oraya sevk eden bir zümre bulunacak. Sen onların iyiliklerine uyacak, kötülüklerini kabul etmeyeceksin” buyurdu.

“Peki, bu hayır ve saadetten sonra tekrar kötülükler gelecek mi?” dedim.

“Evet, gelecek. O zamanda, birtakım propagandacılar insanları cehennem kapılarına çağıracaklar. Kim onların davetine uyarsa, onu cehenneme atarlar” buyurdu.

“Ey Allah’ın Rasûlü, onların vasıflarını anlatır mısınız?” diye sordum.

“Onlar bizim aramızdan çıkacaklar ve bizim dilimizi konuşacaklardır.” Buyurdu.

“Peki, ya Rasûlallah! O zamana yetişirsem ben nasıl hareket edeyim?” dedim.

“İslâm cemaatiyle beraber olursun, idarecilerine de itaat edersin” buyurdu.

“Peki, ya Müslümanlar birlik halinde değil ve idarecileri de yoksa?” diye sordum.

“O zaman bütün sapık gruplardan uzak durur, ağaç kökü ile geçinmek ve yaşamak durumunda kalsan bile, ölüm sana erişinceye kadar, öyle yaşamaya devam edersin” buyurdu.

(Buhârî, Fiten: 11; Müslim, İmâre: 51; İbn Mâce, Fiten: 13.)

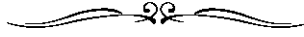
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَنْ خَرَجَ مِنَ الطَّاعَةِ
وَفَارَقَ الْجَمَاعَةَ فَمَاتَ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً وَمَنْ خَرَجَ عَلَى أُمَّتِي يَضْرِبُ
بَرْهَاً وَفَاجِرَهَا لَا يَتَحَاشَى مِنْ مُؤْمِنِهَا وَلَا يَفِي لِذِي عَهْدِهَا فَلَيْسَ مِنِّي
وَمَنْ قَاتَلَ تَحْتَ رَايَةٍ عُمِّيَّةٍ يَدْعُو إِلَى عَصَبِيَّةٍ أَوْ يَغْضِبُ لِعَصَبِيَّةٍ فَقَتِلَ
فَقِتْلَةً جَاهِلِيَّةً﴾

1284

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kim İslâm cemaatinden ayrılır, devlet başkanına itaat etmez ve o şekilde öldürülürse, câhiliye ölümüyle [ya kâfir veya günahkâr olarak] ölmüş olur. Kim ümmetime karşı ayaklanır, iyi kötü ayırt etmeksizin mü'minlere karşı silah çeker ve ahbine riayet etmezse benden değildir. Kim taraf tutar, tuttuğu taraf için kızar, isyan eder, çatışır ve öldürülürse câhiliye ölümüyle ölmüş olur.”

(Neseî, Tahrîmü'd-Dem: 27.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ انْطَلَقَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي رَهْطٍ قَبْلَ ابْنِ صَيَّادٍ حَتَّى وَجَدَهُ يَلْعَبُ مَعَ الصَّبْيَانِ عِنْدَ أَطْمِ بْنِ مَغَالَةَ وَقَدْ قَارَبَ يَوْمَئِذٍ الْحُلُمَ فَلَمْ يَشْعُرْ حَتَّى ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ظَهْرَهُ بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ: أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ؟ فَنَظَرَ إِلَيْهِ ابْنُ صَيَّادٍ فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ الْأَمِّيِّينَ ثُمَّ قَالَ ابْنُ صَيَّادٍ: أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَرَفَضَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ: أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ ثُمَّ قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَاذَا تَرَى؟ قَالَ: يَأْتِينِي صَادِقٌ وَكَاذِبٌ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: خَلِطَ عَلَيْكَ الْأَمْرُ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنِّي قَدْ خَبَأْتُ لَكَ خَبِيئًا فَقَالَ: هُوَ الدُّخُّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: اخْسَأْ فَلَنْ تَعْدُوَ قَدْرَكَ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: ذَرْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَضْرِبُ عَنْقَهُ فَقَالَ لَهُ: إِنْ يَكُنْهُ فَلَنْ تُسَلِّطَ عَلَيْهِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْهُ فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي قَتْلِهِ ﴿

1285

Abdullah İbn Ömer (r.a.) rivâyet ediyor:

Ömer bin Hattab ve Rasûlullah (a.s.m.), bir grup insanla beraber İbn Sayyâd'ın [bu bir kâhin idi] yanına gittiler ve onu Benî Meğale kabilesinin taş kalesinde çocuklarla oynarken buldular. İbn Sayyâd o sıralarda bülüğ çağına yaklaşmıştı. Rasûlullah'ı tanıyamadı. Rasûlullah (a.s.m.) eliyle sırtına vurdu ve ona, “Benim Allah'ın Rasûlü olduğuma şehâdet eder misin?” diye sordu.

İbn Sayyâd Rasûlullah'a baktı ve "Senin, okuma yazma bilmeyenlerin peygamberi olduğuna şehâdet ederim" dedi.

Daha sonra İbn Sayyâd, "Sen benim Allah'ın Rasûlü olduğuma şehâdet eder misin?" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), onun sorusuna cevap vermedi. Sadece, "Ben, Allah'a ve peygamberlerine iman ettim" dedi.

Daha sonra Rasûlullah (a.s.m.) ona, "Gaybî haberlerden neler biliyorsun?" diye sordu.

İbn Sayyâd, "Bana gerçek haberler de gelir, yalanları da" diye cevap verdi.

Bunun üzerine Rasûlullah, "Öyle ise senin işlerin karmakarışıktır" dedi. Daha sonra Rasûlullah, İbn Sayyâd'a, "Senin için içimden bir şey tuttum. Bil bakalım!" dedi.

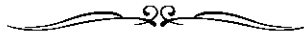
İbn Sayyâd, "O düşündüğün şey dumandır" diye cevap verdi. Peygamber (a.s.m.), gerçekten dumandan söz eden âyeti hatırlından geçirmişti.

Hız. Peygamber (a.s.m.), "Sus! Haddini aşma!" buyurdu. Bunun üzerine Ömer bin Hattâb (r.a.), "Yâ Rasûlallah, müsaade et de şunun boynunu vurayım!" dedi.

Hız. Peygamber (a.s.m.), "Eğer gerçekten o bir Deccâl ise, sen ona bir şey yapamazsın. Eğer değilse, onu öldürmenin sana bir faydası yoktur" buyurdu.

(Buhârî, Edeb: 98; Müslim, Fiten: 95; Ebû Dâvûd, Fiten: 15; Tirmizî, Fiten: 63.)

Hadiste bahsedilen İbn Sayyâd, (başka rivâyetlerde İbn Saîd) çocuk denemek yaşta kâhinlik yapmaya başlayan ve kendisinin peygamber olduğunu iddia eden birisidir. Bir rivâyete göre bir Yahudi ailesindendir. Sahabe-i kirâmdan bazıları, Peygamberimizin (a.s.m.) Deccâl hakkındaki beyanlarından bu şahsın Deccâl olduğunu zannetmişler ve kendisine ona göre muamele etmeye başlamışlardır. Bazı rivâyetlere göre bu adam, daha sonra kâhinliği terk etmiş, peygamberlik iddiasından vazgeçmiş, Müslüman olmuş ve Medine'de vefat etmiştir.

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى

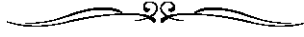
لَا يُقَالَ فِي الْأَرْضِ اللَّهُ اللَّهُ﴾

“Yeryüzünde Allah Allah denildiği müddetçe Kıyâmet kopmayacaktır.”

(Müslim, İman: 234.)

“Bunun bir te’vili şu olmak gerektir ki, “Allah, Allah deyip zikreden tekeler, zikirhâneler, medreseler kapanacak ve ezan ve kâmet gibi şeâirde İsmullah [Allah ismi] yerine başka isim konulacak” demektir. Yoksa umum insanlar küfr-ü mutlaka düşecekler demek değildir. Çünkü, Allah’ı inkâr etmek, kâinatı inkâr etmek kadar akıldan uzaktır. Umum değil, belki ekser insanlarda dahi vukuunu akıl kabul etmez. Kâfirler, Allah’ı inkâr etmiyorlar, yalnız sıfatında hata ediyorlar.

“Diğer bir te’vili şudur ki; Kıyâmet kopmasının dehşetini görmemek için, mü’minlerin ruhları bir parça evvel kabzedilir. Kıyâmet kâfirlerin başlarında patlar.” (Şuâlar, s. 716.)

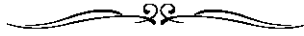
عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَزْدَادُ الْأَمْرُ إِلَّا شِدَّةً وَلَا الدُّنْيَا إِلَّا إِذْبَارًا وَالنَّاسُ إِلَّا شُحًّا، وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ إِلَّا عَلَى شِرَارِ النَّاسِ، وَلَا الْمَهْدِيُّ إِلَّا عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ﴾

1287

Enes bin Mâlik (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İslâm’ı yaşamak gittikçe zorlaşacak, dünya Müslümanlara sırt çevirecek, insanlarda cimrilik ve hırs artacak ve Kıyâmet ancak kötü, şerli insanların başına kopacaktır. Mehdi de ancak Meryem oğlu İsa’dır (a.s.).”

(Müslim, İmâre: 176; İbn Mâce, Fiten: 24.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّكُمْ فِي زَمَانٍ مَنْ تَرَكَ مِنْكُمْ عَشْرَ مَا أَمَرَ بِهِ هَلَكَ ثُمَّ يَأْتِي زَمَانٌ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ بِعَشْرِ مَا أَمَرَ بِهِ نَجَا﴾

1288

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Sizler öyle bir zamanda yaşıyorsunuz ki, içinizden biri kendisine emredilenin onda birini terk etse helâk olur. Fakat sonra öyle bir zaman gelecek-

tir ki, Müslümanlardan, kendisine emredilen şeylerin onda birini yapan kimse kurtulmuş olacaktır.”

(Tirmizî, Fiten: 79.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُقَاتِلَ الْمُسْلِمُونَ الْيَهُودَ فَيَقْتُلُهُمُ الْمُسْلِمُونَ حَتَّى يَخْتَبِئَ الْيَهُودِيُّ مِنْ وَرَاءِ الْحَجَرِ وَالشَّجَرِ فَيَقُولُ الْحَجَرُ أَوْ الشَّجَرُ يَا مُسْلِمُ يَا عَبْدَ اللَّهِ هَذَا يَهُودِيٌّ خَلْفِي تَعَالَ فَاقْتُلْهُ إِلَّا الْغَرْقَدَ فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرِ الْيَهُودِ﴾ 1289

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Müslümanlarla Yahudiler arasında büyük bir savaş çıkmadıkça Kıyâmet kopmayacaktır. Bu savaşta Müslümanlar Yahudileri öylesine perişan edecek ki, bir Yahudi taş veya ağaç arkasına saklanacak ve o taş veya ağaç, ‘Ey Müslüman, Ey Allah’ın kulu, Yahudi arkamda saklanıyor, gel onu öldür’ diyecektir. Ancak Garkad ağacı böyle bir şey yapmayacak Çünkü o, Yahudi ağacıdır.”

(Buhârî, Cihad: 94; Müslim, Fiten: 82; Tirmizî, Fiten: 56.)

عَنْ زَيْنَبِ بِنْتِ جَحْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهُ قِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَنْهَلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ؟ قَالَ: نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخَبْثُ﴾ 1290

Zeyneb binti Cahş (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'a (a.s.m.), “İçimizde iyi insanlar varken biz helâk olur muyuz?” diye soruldu.

“Evet, ahlâksızlık ve günah çoğaldığı zaman helâk olursunuz” buyurdu.

(Buhârî, Fiten: 4; Müslim, Fiten: 1; Tirmizî, Fiten: 23; İbn Mâce, Fiten: 9.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿سَتَكُونُ فِتْنٌ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْقَائِمِ وَالْقَائِمُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْمَاشِي وَالْمَاشِي فِيهَا خَيْرٌ مِنَ السَّاعِي مَنْ تَشَرَّفَ لَهَا تَشَتَّرَفَهُ فَمَنْ وَجَدَ فِيهَا مَلْجَأً أَوْ مَعَاذًا فَلْيُعِذْ بِهِ﴾ 1291

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Öyle fitneler meydana gelecek ki, o zamanda, oturan ayakta durandan; ayakta duran fitneye doğru yürüyenden; yürüyen, koşarak gidenden daha hayırlıdır. Kim bu fitneye karışrsa, fitne onu yere çarpar. İçine düşerse; fitnenin kahrına uğrayıp, yere düşer. Kim ondan kurtuluş ve sığınabilecek bir yer bulursa, oraya sığınsın.”

(Buhârî: 9; Müslim, Fiten: 10; Ebû Dâvûd, Fiten: 2; Tirmizî, Fiten: 29.)

عَنِ الْمُقَدَّادِ بْنِ الْأَسْوَدِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ جُنِبَ الْفِتْنِ إِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ جُنِبَ الْفِتْنِ إِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ جُنِبَ الْفِتْنِ وَلَمَنْ ابْتَلِيَ فَصَبَرَ فَوَاهَا﴾

1292

Mikdâd bin Esved (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Mesut ve bahtiyar olan, fitnelerden uzak kalandır. Mesut ve bahtiyar olan fitnelerden uzak kalandır. Mesut ve bahtiyar olan fitnelerden uzak kalan ve belâları sabırla karşılayandır. Fitnelere sebep olan ve bulaşanların vay haline!”

(Ebû Dâvûd, Fiten: 2.)

عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَقْتُلُوا إِمَامَكُمْ وَتَجْتَلِدُوا بِأَسْيَافِكُمْ وَيَرِثُ دُنْيَاكُمْ شِرَارُكُمْ

1293

Huzeyfe (bin Yemân) (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Hayatımı kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, idarecinizi öldürmedikçe, birbirinize karşı kılıç çekip çarpışmadıkça ve dünya mallarınıza bir takım kötü kimseler zorla el koyup mirasçı olmadıkça Kiyâmet kopmayacaktır.”

(Tirmizî, Fiten: 9; İbn Mâce, Fiten: 25.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ قَتِدَ شَبِيرٌ فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَةَ الْإِسْلَامِ مِنْ عُنُقِهِ﴾
1294

Ebû Zer (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kim İslâm cemaatinden bir karış ayrılırsa, İslâm halkasını boynundan çıkarmış olur.”

(Ebû Dâvûd, Sünnet: 27.)

عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَلْحَقَ قَبَائِلُ مِنْ أُمَّتِي بِالْمُشْرِكِينَ وَحَتَّى يَغْبُدُوا الْأَوْثَانَ، وَإِنَّهُ سَيَكُونُ فِي أُمَّتِي ثَلَاثُونَ كَذَّابُونَ كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ لَا نَبِيَّ بَعْدِي﴾
1295

Sevbân'ın (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

“Ümmetimden bazı kabile ve aşiretler müşriklere katılıp putlara tapıncaya kadar Kıyâmet kopmayacaktır. Ve yine ümmetimin arasından kendisinin peygamber olduğunu iddia eden otuz kişi çıkacaktır. Hâlbuki ben peygamberlerin sonuncusuyum ve benden sonra peygamber gelmeyecektir.”

(Tirmizî, Fiten: 1; Ebû Dâvûd, Fiten: 1.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: خَطَبَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِالْجَابِيَةِ فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي قُتِلْتُ فِيكُمْ كَمَقَامِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِينَا فَقَالَ: ﴿أَوْصِيَكُمْ بِأَصْحَابِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَفْشُو الْكَذِبُ حَتَّى يَخْلِفَ الرَّجُلُ وَلَا يُسْتَحْلَفُ وَيَشْهَدَ الشَّاهِدُ وَلَا يُسْتَشْهَدُ، أَلَا لَا يَخْلَوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا كَانَ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ، عَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْفُرْقَةَ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ مَعَ الْوَاحِدِ وَهُوَ مِنَ الْإِثْنَيْنِ أَبْعَدُ، مَنْ أَرَادَ

بُخْبُوحَةِ الْجَنَّةِ فَلْيَلْزِمِ الْجَمَاعَةَ، مَنْ سَرَتْهُ حَسَنَتُهُ وَسَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ فَذَلِكُمْ
المؤمن ﴿1296﴾

İbn Ömer (r.a.) rivâyet ediyor:

Ömer (bin Hattab), Câbiye kasabasında bize bir konuşma yaparak şöyle dedi: “Ey insanlar, Rasûlullah’ın (a.s.m.) bize yapmış olduğu bir konuşmanın benzerini yapmak üzere huzurunuzda çıkmış bulunuyorum. Rasûl-i Ekrem (a.s.m.) şöyle buyurmuştu:

“Size, Sahabîlerime, sonra onları takip edenlere uymanızı tavsiye ederim. Ondan sonra yalan yaygınlaşır. O kadar ki, bir kimse yemin ettiği halde, yemini kabul edilmez. Şahitlik eder de şahitliği kabul edilmez. Sakın ola ki, bir erkekle bir kadın baş başa kalsın. Aksi halde üçüncüleri şeytan olur. Cemaatle beraber olun. Tefrikadan ve bölünmeden şiddetle kaçın. Çünkü şeytan bir araya gelmiş olan iki kişiden uzak olduğu halde tek başına kalanla beraberdir. Kim cennetin en güzel yerini istiyorsa, cemaatle beraber olsun. Kimi, yapmış olduğu iyilikleri sevindiriyor ve kötülükleri de üzüyorsa, işte olgun mü’min odur.”

(Tirmizî, Fiten: 9.)

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا تَوَاجَعَ الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا كُلُّ
وَاحِدٍ مِنْهُمَا يُرِيدُ قَتْلَ صَاحِبِهِ فَهُمَا فِي النَّارِ قِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا
الْقَاتِلُ فَمَا بَالُ الْمَقْتُولِ؟ قَالَ: إِنَّهُ كَانَ حَرِيصًا عَلَى قَتْلِ صَاحِبِهِ﴾ 1297

Ebû Bekre (r.a.) rivâyet ediyor:

Hız. Peygamber (a.s.m.), “İki Müslüman kılıçları ile karşı karşıya gelir ve biri diğerini öldürürse, ikisi de cehennemlidir” buyurdu.

Yanında bulunanlar, “Yâ Rasûlallah, öldüreni anladık. Peki, öldürülenin suçu nedir ki?” diye sordular.

Rasûlullah (a.s.m.), “O da arkadaşını öldürmek istiyordu” buyurdu.

(Neseî, Tahrimü'd-Dem: 28.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَحَدَيْتُكُمْ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ

ﷺ لَا يُحَدِّثُكُمْ بِهِ أَحَدٌ بَعْدِي قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يُزْفَعَ الْعِلْمُ وَيَظْهَرَ الْجَهْلُ وَيَفْشُو الزِّنَا وَتُشْرَبَ الْخَمْرُ وَيَكْثُرَ النِّسَاءُ وَيَقِلَّ الرِّجَالُ حَتَّى يَكُونَ لِحَمْسِينَ امْرَأَةً قِيمٌ وَاحِدٌ﴾ 1298

Enes [bin Mâlik] (r.a.) rivâyet ediyor:

Size Rasûlullah'tan (a.s.m.) işitmiş olduğum öyle bir söz söyleyeceğim ki, onu benden başka kimse söylemeyecektir. Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“İlmin kaldırılıp cehaletin ortaya çıkması, zinânın yaygınlaşması, içkinin içilmesi ve elli kadına bir erkek düşecek kadar kadınların çoğalıp erkeklerin azalması, Kıyâmet âlâmetlerindendir.”

(Müslim, İlim: 9; Tirmizî, Fiten: 34)

Bediüzzaman Said Nursî, Peygamberimizin (a.s.m.) Âhırzaman ve Kıyâmetin kopmasına yakın meydana gelecek hâdiselerle ilgili hadislerinin, “Kur’ân-ı Kerîm’deki ‘müteşabihât-ı Kur’âniye’ [Kur’ân-ı Kerîm’e has benzetmeler] nevinden olduğunu ifade ile, bunların tefsir ve izahlarından ziyade te’villerinin, yorumlarının yapılması gerektiğini belirtir. Bu kabilden bazı hadisleri “Beşinci Şua” isimli eserinde te’vil eden Bediüzzaman Said Nursî, yukarıdaki hadisi şöyle izah eder;

“Bunun iki te’vili var:

“Birisi: O zamanda meşrû nikâh azalır veya Rusya’daki gibi kalkar. Bir tek kadına bağlanmaktan kaçıp, başıboş kalan kırk bedbaht kadınlara çoban olur.

İkinci te’vili: O fitne zamanında, harplerde erkeklerin çoğu telef olmasından, hem bir hikmete binaen ekser tevellüdât [doğumlar] kızlar bulunmasından kinayedir. Belki hürriyet-i nisvân ve tam serbestiyetleri [aşırı kadın hürriyeti/feminizm] kadınlık şehvetini şiddetle ateşlendirdiğinden fitratça erkeğine galebe eder; veledi [çocuğu] kendi suretine çekmeye sebebiyet verdiğinden, emr-i İlâhî ile kızlar pek çok olur.” (Şuâlar, s. 719.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ الدِّينَ لَيَأْرِزُ إِلَى الْحِجَازِ كَمَا تَأْرِزُ الْحَيَّةُ إِلَى جُحْرِهَا وَلَيَغْفِلَنَّ الدِّينُ مِنَ الْحِجَازِ مَغْفِلَ

الْأَزَوِيَّةِ مِنْ رَأْسِ الْجَبَلِ إِنَّ الدِّينَ بَدَأَ غَرِيْبًا وَيَزْجُعُ غَرِيْبًا فَطُوْبِي
لِلْغُرَبَاءِ الَّذِينَ يُضْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ النَّاسُ مِنْ بَعْدِي مِنْ سُتْبِي ﴿ 1299

Amr bin Avf (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Yılan yuvasına çekilip toplandığı gibi, din de Hicâz'a çekilecektir. Dağ keçileri dağların zirvelerinde kaldıkları gibi, din de Hicâz'da kalacaktır. Din garib olarak başladı, ileride de tekrar garîb olacaktır. Ne mutlu, benden sonra insanların bozup tahrip ettiği bir sünnetimi ihya eden gariplere! Müjdeler olsun!”

(Tirmizî, İman: 13; Müslim, İman: 232; İbn Mâce, Menâsik: 104.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجْنَا حُجَّاجًا أَوْ عُمَرَاءَ وَمَعَنَا ابْنُ صَائِدٍ فَتَرَلْنَا مَنْزِلًا فَتَفَرَّقَ النَّاسُ وَبَقِيتُ أَنَا وَهُوَ فَاسْتَوْحَشْتُ مِنْهُ وَخَشَةَ شَدِيدَةً مِمَّا يُقَالُ عَلَيْهِ قَالَ: وَجَاءَ بِمَتَاعِهِ فَوَضَعَهُ مَعَ مَتَاعِي فَقُلْتُ: إِنَّ الْحَرَّ شَدِيدٌ فَلَوْ وَضَعْتَهُ تَحْتَ تِلْكَ الشَّجَرَةِ فَفَعَلَ، قَالَ: فَرَفَعْتُ لَنَا غَنَمٌ فَانْطَلَقَ فَجَاءَ بِغَنَمٍ فَقَالَ: أَشْرَبَ أَبَا سَعِيدٍ فَقُلْتُ: إِنَّ الْحَرَّ شَدِيدٌ وَاللَّبَنُ حَارٌّ، مَا بِي إِلَّا أَنِّي أَكْرَهُ أَنْ أَشْرَبَ عَنْ يَدِهِ أَوْ أَخُذَ عَنْ يَدِهِ، فَقَالَ: يَا أَبَا سَعِيدٍ، لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَخُذَ حَبْلًا فَأَعْلِقَهُ بِشَجَرَةٍ ثُمَّ أَخْتَنِقُ مِمَّا يَقُولُ لِي النَّاسُ، يَا أَبَا سَعِيدٍ مَنْ خَفِيَ عَلَيْهِ حَدِيثُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا خَفِيَ عَلَيْكُمْ مَعَشَرَ الْأَنْصَارِ أَلَسْتُ مِنْ أَعْلَمِ النَّاسِ بِحَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، أَلَيْسَ قَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الدُّجَالِ هُوَ كَافِرٌ وَأَنَا مُسْلِمٌ، أَوَلَيْسَ قَدْ قَالَ هُوَ عَقِيمٌ لَا يُوَلِّدُ لَهُ وَقَدْ تَرَكْتُ وَلَدِي بِالْمَدِينَةِ، أَوَلَيْسَ قَدْ قَالَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا يَدْخُلُ الْمَدِينَةَ وَلَا مَكَّةَ، وَقَدْ أَقْبَلْتُ مِنَ الْمَدِينَةِ وَأَنَا أُرِيدُ مَكَّةَ، قَالَ أَبُو سَعِيدٍ: حَتَّى

كَذْتُ أَنْ أَعْذِرَهُ ثُمَّ قَالَ: أَمَّا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْرِفُهُ وَأَعْرِفُ مَوْلَدَهُ وَأَيْنَ هُوَ
الآن، قَالَ: قُلْتُ لَهُ: تَبَا لَكَ سَائِرِ الْيَوْمِ ﴿

1300

Ebû Saîd Hudrî (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Hac ve umre yapmak maksadıyla yola çıkmıştık. İbn Saîd de bizimle birlikteydi. Bir yerde konaklamıştık. Herkes bir tarafa dağılmıştı. Ben ve İbn Saîd birlikte kalmıştık. Ben, onun hakkındaki söylentilerden dolayı gerçekten korktum. Kendisi eşyalarını getirip benimkilerin üzerine koydu. Ben, “Sıcak çok şiddetli, keşke eşyalarını şu ağacın altına koysaydın” dedim.

Hemen dediğimi yaptı. Bu sırada bir koyun sürüsü gelmişti. Kalkıp gitti ve bir kâse süt getirdi.

“Ey Ebû Saîd, iç” dedi.

Ben, “Gerçekten hava çok sıcak. Süt de öyle. İçmeyeyim” dedim.

Gerçekte ise, öyle düşünmüyordum. Kendi elinden bir şey içmek istemediğim için öyle söylemiştim. Bunun üzerine bana şöyle dedi:

“Ey Ebû Saîd, Bir ip alıp şu ağaca takıp insanların hakkımdaki söylentileri yüzünden intihar etmeye karar verdim. Ey Ebû Saîd, Rasûlullah'ın (a.s.m.) hadislerini en iyi siz Ensâr bilir, anlarsınız. Başkalarının bilmediğini siz bilirsiniz. Rasûlullah (a.s.m.) Deccâl hakkında, ‘O kâfirdir’ demedi mi? Hâlbuki ben bir Müslümanım. Rasûlullah (a.s.m.), ‘O kırsırdır, çocuğu yoktur’ demedi mi? Hâlbuki ben çocuğumu Medine’de bıraktım. Rasûlullah (a.s.m.), ‘O Mekke’ye, Medine’ye giremez’ demedi mi? Hâlbuki ben Medine’den geliyor, Mekke’ye gitmek istiyorum.”

Ebû Saîd der ki, “Bu sözlerinden sonra neredeyse onu mazur sayacaktım.”

Sonra Ebû Saîd şöyle dedi: “Vallahi ben o Deccâl’ı tanırım. Doğduğu yeri de, şimdi nerede olduğunu da bilirim.”

Bunun üzerine ben de ona, “Allah seni kahretsin” dedim.

(Müslim, Fiten: 91.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَقَفَ عَلَى أَنَاثٍ
جُلُوسٍ فَقَالَ: ﴿أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِكُمْ مِنْ شَرِّكُمْ﴾، قَالَ: فَسَكَتُوا، فَقَالَ
ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَقَالَ رَجُلٌ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَخْبَرْنَا بِخَيْرِنَا مِنْ

شَرِّنَا، قَالَ: خَيْرُكُمْ مَنْ يُرْجَى خَيْرُهُ وَيُؤْمَنُ شَرُّهُ، وَشَرُّكُمْ مَنْ لَا يُرْجَى خَيْرُهُ وَلَا يُؤْمَنُ شَرُّهُ ﴿

1301

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

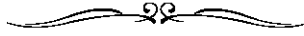
Rasûlullah (a.s.m.) oturmakta olan bazı kimselerin yanında durup şöyle buyurdu:

“Bakin, sizin hanginizin hayırlı, hanginizin kötü olduğunu bildireyim mi?”

Oradakiler herhangi bir cevap vermeyip sustular. Rasûlullah (a.s.m.), sözünü üç defa tekrarladi. Sonra birisi, “Peki, yâ Rasûlallah, hangimizin iyi, hangimizin kötü olduğunu bize söyle” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), “Sizin en iyiniz, kendisinden iyilik beklenen ve kötülüğünden emin olunandır. En kötünüz de, iyilik ümid edilmeyen ve kötülüğünden emin olunmayandır” buyurdu.

(Tirmizî, Fiten: 76.)

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا فَعَلْتَ أَمْرِي خَمْسَ عَشْرَةَ خُصْلَةً حَلَّ بِهَا الْبَلَاءُ، فَقِيلَ: وَمَا هُنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: إِذَا كَانَ الْمَغْنَمُ دُولًا وَالْأَمَانَةُ مَغْنَمًا وَالزَّكَاةُ مَغْرَمًا وَأَطَاعَ الرَّجُلُ زَوْجَتَهُ وَعَقَّى أُمَّهُ وَبَرَّ صَدِيقَهُ وَجَفَا أَبَاهُ وَارْتَفَعَتِ الْأَصْوَاتُ فِي الْمَسَاجِدِ وَكَانَ زَعِيمُ الْقَوْمِ أَرْدَلَهُمْ وَأَكْرَمَ الرَّجُلُ مَخَافَةَ شَرِّهِ وَشَرِبَتْ الْخُمُورُ وَلَبَسَ الْحَرِيرُ وَاتَّخَذَتِ الْقَيْنَاتُ وَالْمَعَارِفُ وَلَعَنَ آخِرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَوَّلَهَا فَلْيَرْتَقِبُوا عِنْدَ ذَلِكَ رِيحًا حَمْرَاءَ أَوْ خَسْفًا أَوْ مَسْخًا﴾

1302

Hız. Ali (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), “Ümmetim on beş şeyi yaptığı zaman birtakım belâlara müstehak olur” buyurdu. Rasûlullah’a (a.s.m.), “Bunlar nedir, yâ Rasûlallah” diye soruldu.

Rasûlullah (a.s.m.) şöyle cevap verdi: (1) Devlet malının yalnız belirli kimselere verilip, diğerlerinin mahrum bırakılması, (2) emanetin ganimet sayılması, (3) zekâtın yerine getirilmesi kaçınılmaz bir zarar olarak düşünülme-

si, (4) kocanın her hususta karısının emri altına girmesi, (5) kişinin annesine isyan etmesi, (6) arkadaşına (iyi kötü her hususta) itaat etmesi, (7) babasına sıkıntı vermesi, (8) mescitlerde yüksek sesle konuşulması, (9) aşağılık kimselerin milletin başına geçmesi, (10) bir kimseye kötülüğünden korkulduğu için ikramda bulunulması, (12) içkinin çok çok içilmesi, (13) ipek elbiselerin giyilmesi, (14) çalgı aletlerinin yaygınlaşması, (15) bu ümmetin sonunda gelenlerin önce gelenlere lânet etmesi.

“İşte o zaman bir kızıl rüzgârı, yere batmayı ve suret değişmesi belâlarını beklesinler.”

(Tirmizî, Fiten: 38.)

عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يُوشِكُ الْأُمَمُ أَنْ تَدَاعَى عَلَيْكُمْ كَمَا تَدَاعَى الْأَكَلَةُ إِلَى قَصْعَتِهَا، فَقَالَ قَائِلٌ: وَمِنْ قِلَّةٍ نَحْنُ يَوْمَئِذٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: بَلْ أَنْتُمْ يَوْمَئِذٍ كَثِيرٌ وَلَكِنَّكُمْ كَعْتَاءِ السَّيْلِ وَلَيَنْزِعَنَّ اللَّهُ مِنْ صُدُورِ عَدُوِّكُمْ الْمَهَابَةَ مِنْكُمْ وَلَيَقْذِفَنَّ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمُ الْوَهْنَ، فَقَالَ قَائِلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْوَهْنُ؟ قَالَ: حُبُّ الدُّنْيَا وَكَرَاهِيَةُ الْمَوْتِ﴾

1303

Sevbân (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Obur kimselerin yemek çanağına üşüşükleri gibi milletlerin birleşip ellerinizdekini almaları uzak değildir.”

Rasûlullah'ın (a.s.m.) bu sözleri üzerine orada bulunanlardan birisi, “Biz o günlerde azınlıkta mı olacağız, yâ Rasûlallah?” dedi.

Hız. Peygamber (a.s.m.), “Hayır, çoğunlukta bulunacaksınız. Ancak sel üstünde köpük gibi olacaksınız. Allah düşmanlarınızın kalbinden size karşı duydukları korkuyu kaldıracak, sizin kalbinize de gevşeklik verecektir” buyurdu.

Orada bulunanlardan birisi, “Yâ Rasûlallah, gevşeklik nedir?” diye sordu.

Hız. Peygamberimiz (a.s.m.), “Dünya sevgisi ve ölümden hoşlanmamaktır” buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Melâhim: 5.)

عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا مَعَ الدَّجَالِ مِنْهُ، مَعَهُ نَهْرَانِ يَجْرِيَانِ أَحَدُهُمَا رَأْيِي الْعَيْنِ مَاءٌ أَبْيَضُ، وَالْآخَرُ رَأْيِي الْعَيْنِ نَارٌ تَأْجِجُ، فَإِذَا أَدْرَكْتُ أَحَدَ فَلَيَاتِ النَّهْرُ الَّذِي يَرَاهُ نَارًا وَلَيَغْمِضُ ثُمَّ لَيَطْأُطِئُ رَأْسَهُ فَيَشْرَبُ مِنْهُ فَإِنَّهُ مَاءٌ بَارِدٌ، وَإِنَّ الدَّجَالَ مَمْسُوحُ الْعَيْنِ عَلَيْهَا ظَفْرَةٌ غَلِيظَةٌ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ كَافِرٌ يَقْرَأُهُ كُلُّ مُؤْمِنٍ كَاتِبٍ وَغَيْرِ كَاتِبٍ﴾

1304

Huzeyfe (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Deccâl'in yanında neler olduğunu ben kendisinden daha iyi bilirim, onun yanında akan iki nehir vardır. Biri dış görünüşte beyaz bir sudur. Diğeri de parlak bir ateş halinde görünmektedir. Kim ona yetişirse, ateş olarak görünen nehrin yanına varsın ve başını eğip ondan içsin. Zira bu parlak görünen nehir, soğuk sudan ibarettir. Deccâl'in bir gözü kördür; gözünde kalın bir perde vardır. İki gözü arasında kâfir yazılıdır. Okuyup yazma bilen, bilmeyen her mü'min bu kâfir yazısını okur.”

(Buhârî, Fiten: 26; Müslim, Fiten: 105.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَقَدْ أُنْذِرَ أُمَّتُهُ الْأَعْوَرَ الْكَذَّابَ إِلَّا إِنَّهُ أَعْوَرُ وَإِنْ رَبَّكُمْ لَيْسَ بِأَعْوَرَ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ك ف ر أَيْ: كَافِرٌ يَقْرَأُهُ كُلُّ مُسْلِمٍ﴾

1305

Enes (bin Mâlik) (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Ümmetini şaşı gözlü ve yalancidan [Deccâl] sakındırmayan hiçbir Peygamber yoktur. Dikkat edin, onun bir gözü kördür. Rabbiniz ise asla öyle değildir. Onun iki gözü arasında 'K.F.R.', yâni kâfir yazılıdır. Her Müslüman bunu görüp okuyabilir.”

(Buhârî, Fiten: 26; Müslim, Fiten: 101; Ebû Dâvûd, Melâhim: 14; Tirmizî, Fiten: 62.)

“Büyük Deccâl'in, ispiirtizma nev'inden teshir edici [büyüleyici] hassaları

[hususiyetleri] bulunur. İslâm Deccâlî'nın dahi, bir gözünde teshir edici manyetizma bulunur. Hatta rivâyetlerde, 'Deccâl'in bir gözü kördür' diye nazar-ı dikkati gözüne çevirerek Büyük Deccâl'in bir gözü kör ve ötekinin bir gözü, öteki göze nisbeten kör hükmünde olduğunu hadiste kaydetmekle, onlar kâfir-i mutlak bulunduğundan yalnız münhasıran bu dünyayı görececek bir tek gözü var ve âkıbeti ve âhireti görebilecek gözleri olmamasına işâret eder." (Şuâlar, s. 730-731.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ
الضَّابِرُ فِيهِمْ عَلَى دِينِهِ كَالْقَابِضِ عَلَى الْجَمْرِ﴾

Enes bin Mâlik (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"İnsanlar öyle bir zamana ulaşacak ki, o zamanda, dinini yaşamakta gösterdiği sabır, avucunun içinde ateş parçası tutmak gibi olacaktır."

(Tirmizî, Fiten: 73.)

عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ
سَمِعَ بِالذِّجَالِ فَلَيْنًا عَنْهُ فَوَاللَّهِ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَأْتِيهِ وَهُوَ يَحْسَبُ أَنَّهُ مُؤْمِنٌ
فَيَتَّبِعُهُ مِمَّا يُبْعَثُ بِهِ مِنَ الشُّبُهَاتِ أَوْ لِمَا يُبْعَثُ بِهِ مِنَ الشُّبُهَاتِ﴾

İmrân bin Husayn (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Kim Deccâl'ı işitirse ondan uzak dursun. Allah'a yemin ederim ki, birisi Deccâl'in yanına gelir ve onda bulunan bazı aldatıcı, şüpheli şeyler sebebiyle onu mü'min zanneder ve ona tâbi olur."

(Ebû Dâvûd, Melâhim: 14.)

عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿فِي
هَذِهِ الْأُمَّةِ خَسْفٌ وَمَسْخٌ وَقَذْفٌ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ

وَمَتَى ذَٰلِكَ؟ قَالَ: إِذَا ظَهَرَتِ الْقَيْنَاتُ وَالْمَعَارِزُ وَشَرِبَتِ الْحُمُورُ ﴿1308﴾

İmrân bin Husayn (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), “Bu ümmette, bazı kara parçaları yere batacak, mesh [hayvan suretine çevrilme] ve taşlanma cezaları meydana gelecektir” buyurmuştu. Müslümanlardan birisi, “Ey Allah’ın Rasûlü, bu ne zaman meydana gelecektir?” diye sordu.

“Şarkıcı kadınlarla, çalgı aletlerinin yaygınlaştığı ve içkinin çokça içildiği zaman” buyurdu.

(Tirmizî, Fiten: 38.)

عَنِ النَّوَاسِ بْنِ سَمْعَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الدَّجَالَ ذَاتَ غَدَاةٍ فَحَقَّقَ فِيهِ وَرَفَعَ حَتَّى ظَنَّنَاهُ فِي طَائِفَةِ النَّخْلِ، فَلَمَّا رُحْنَا إِلَيْهِ عَرَفَ ذَلِكَ فِينَا فَقَالَ: مَا شَأْنُكُمْ؟ قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَكَرْتَ الدَّجَالَ غَدَاةً فَحَقَّقْتَ فِيهِ وَرَفَعْتَ حَتَّى ظَنَّنَاهُ فِي طَائِفَةِ النَّخْلِ فَقَالَ: ﴿غَيْرِ الدَّجَالِ أَخَوْفُنِي عَلَيْكُمْ إِنْ يَخْرُجَ وَأَنَا فِيكُمْ فَأَنَا حَاجِبُهُ دُونَكُمْ وَإِنْ يَخْرُجَ وَلَسْتُ فِيكُمْ فَأَمْرُو حَاجِبِ نَفْسِهِ وَاللَّهُ خَلِيفَتِي عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ، إِنَّهُ شَابَّ قَطَطٌ عَيْنُهُ طَائِفَةٌ كَأَنِّي أَشَبَّهُهُ بِعَبْدِ الْعَزَّى بْنِ قَطَنِ فَمَنْ أَدْرَكَهُ مِنْكُمْ فَلْيَقْرَأْ فَوَاتِحَ سُورَةِ أَصْحَابِ الْكَهْفِ، قَالَ: يَخْرُجُ مَا بَيْنَ الشَّامِ وَالْعِرَاقِ فَعَاثَ يَمِينًا وَشِمَالًا، يَا عِبَادَ اللَّهِ اثْبُتُوا، قَالَ: قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا لُبُّهُ فِي الْأَرْضِ؟ قَالَ: أَرْبَعِينَ يَوْمًا، يَوْمٌ كَسَنَةٍ، وَيَوْمٌ كَشَهْرٍ، وَيَوْمٌ كَجُمُعَةٍ وَسَائِرُ أَيَّامِهِ كَأَيَّامِكُمْ، قَالَ: قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ الْيَوْمَ الَّذِي كَالسَّنَةِ أَتَكْفِينَا فِيهِ صَلَاةُ يَوْمٍ؟ قَالَ: وَلَكِنْ اقْدُرُوا لَهُ ﴿1309﴾

Nevvâs bin Sem’ân (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir sabah Rasûlullah (a.s.m.) Deccâl'dan bahsetti. Onun hakkında hem alçaltıcı, hem de mühimsenecek şeyler söyledi. Hatta biz onu hurmalık bahçelerinde zannettik. Sonra huzuruna vardığımızda bizdeki üzüntüyü fark etti ve şöyle buyurdu:

“Sizin neyiniz var?”

“Yâ Rasûlallah, Deccâl'dan bahsettiniz. Hakkında hem alçaltıcı, hem de mühimsenecek şeyler söylediniz. Öyle ki, biz onu hurmalık bahçesinde zannettik.” Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şu izahta bulundu:

“Deccâl'dan başkası sizin namınıza beni çok korkutur. Çünkü ben aranızda iken Deccâl çıkarsa, tek başıma ona galebe çalar, iddiasını iptal ederim. Ben aranızda yokken çıkarsa, herkesin bizzat kendisi mücadele etmek zorundadır. Ve her Müslüman için Allah benim vekilliğimi yapar.

“Deccâl, genç ve çokça kıvrırcık saçlıdır. Bir gözü kördür. Onu Katan'ın oğlu Abdüluzza'ya benzetiyorum. Sizden kim Deccâl'a yetişirse, ona karşı Kehf Sûresi'nin ilk on âyetini okusun. O Şam ile Irak arasında bir yerden çıkacak ve her tarafı fesada boğacaktır. Ey Allah'ın kulları! Onun fitnesine karşı hakta sebat ediniz.”

“Ey Allah'ın Rasûlü, Deccâl yeryüzünde ne kadar kalacaktır?” diye sorduk.

Rasûlullah (a.s.m.), “Kırk gün kalacaktır. Ancak onun bir günü bir sene; bir günü bir ay; bir günü de Cuma [hafta] ve öteki günleri de sizin normal günleriniz gibidir” buyurdu.

“Ey Allah'ın Rasûlü, bir sene gibi uzun bir günde, bir günlük beş vakit namaz bize kâfi gelir mi?” diye sorduk.

Rasûlullah (a.s.m.), “Hayır, siz o uzun günü normal günlere ayırmak suretiyle beş vakit namazı hesap edip kılın” buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Melâhim: 14; Tirmizî, Fiten: 59; İbn Mâce, Fiten: 33.)

Bediüzzaman Said Nursî, hadis-i şeriflerde, Deccâl'ın Şam ve Irak taraflarında bir yerden çıkacağına ifade edilmesini, bizatihi o yerlerden çıkacağı mânâsına gelmediğini, bundan onun İslâm Hilâfetinin merkezine yakın bir yerden çıkacağı mânâsının anlaşılabilirliğini ifade etmekte ve “Deccâl'ın bir günü bir sene; bir günü bir ay ...” ibâresini de şöyle yorumlamaktadır.

“Büyük Deccâl'ın kutb-u şimâlî [Kuzey Kutbu] dâiresinde ve şimâl tarafında zuhur edeceğine kinâye ve işaretir. Çünkü kutb-u şimâlinin mevkiinde bütün sene, bir gece bir gündüzdür. Bir gün şimendifer ile bu tarafa gelse, yaz mevsiminde bir ay mütemadiyen güneş gurub etmez. Daha bir gün otomobil ile gelse, bir haftada daima güneş görünür. Ben Rusya'daki esâre-

timde bu mevkiye yakın bulunuyordum. Demek büyük Deccâl, şimâlden bu tarafa tecavüz edeceğini mu'cizâne bir ihbardır.” (Şualar, s. 720.)

عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿الْعِبَادَةُ فِي
الْهَزَجِ كَهَجْرَةِ إِلَيَّ﴾

1310

Ma'kıl bin Yesâr (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Fitne ve kargaşa zamanlarında ibadete sarılmak, benim yanıma hicret etmek gibi faziletlidir.”

(Müslim, Fiten: 130; Tirmizî, Fiten: 31; İbn Mâce, Fiten: 14.)

عَنْ عَائِشَةَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لَا يَذْهَبُ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ حَتَّى تُعْبَدَ
الَّلَاتُ وَالْعُزَّى، فَقَالَتْ عَائِشَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كُنْتُ أَظُنُّ حِينَ أَنْزَلَ اللَّهُ:
﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ
وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ أَنَّ ذَلِكَ تَأْمًا، قَالَ: إِنَّهُ سَيَكُونُ مِنْ ذَلِكَ مَا شَاءَ
اللَّهُ ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ رِيحًا طَيِّبَةً فَتَوُفِّي كُلُّ مَنْ فِي قَلْبِهِ مِنْقَالُ حَبَّةٍ خَرَدَلٍ
مِنْ إِيْمَانٍ فَيَبْقَى مَنْ لَا خَيْرَ فِيهِ فَيَرْجِعُونَ إِلَى دِينِ آبَائِهِمْ﴾

1311

Hz. Âişe (r.anha), Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Lât ve Uzza putlarına tekrar tapılmadıkça Kiyâmet kopmaz.”

Bunun üzerine ben de, “Şurası muhakkak ki, Allah, ‘O, Peygamberini, hidayet ve hak din ile gönderdi ki, bütün dinlere galip gelsin. Müşriklerin hoşuna gitmese de (Tevbe Sûresi, 33)’ meâlindeki âyeti indirdiği zaman ben artık bunun tamam olduğunu zannediyordum” dedim.

Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Bu, Allah'ın dilediği zamana kadar böyle devam edecek. Sonra hoş bir rüzgâr gönderecek ve kalbinde hardal tanesi kadar iman olanların hepsinin

ruhunu alacak. Geride, kendilerinde zerre kadar hayır ve iyilik bulunmayan kimseler kalacak. İşte o zaman, onlar da babalarının dinine döneceklerdir.”

(Buhârî, Fiten: 13; Müslim, Fiten: 52; Tirmizî, Fiten: 17; İbn Mâce, Zühd: 16.)

عَنْ هِشَامِ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا بَيْنَ خَلْقِ آدَمَ إِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ أَمْرٌ أَكْبَرُ مِنَ الدَّجَالِ﴾

1312

Hişâm bin Âmir'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Âdem'in yaratılışından itibaren kıyamete kadar geçen süre içerisinde Deccâl'dan daha büyük bir hâdise yoktur.”

(Müslim, Fiten: 126.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَقْتَلَ فِتْنَانِ عَظِيمَتَانِ تَكُونُ بَيْنَهُمَا مَقْتَلَةٌ عَظِيمَةٌ دَعَوْتُهُمَا وَاحِدَةٌ وَحَتَّى يَبْعَثَ دَجَالُونَ كَذَّابُونَ قَرِيبٌ مِنْ ثَلَاثِينَ كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُمْ رَسُولُ اللَّهِ وَحَتَّى يُقْبَضَ الْعِلْمُ وَتَكْثُرَ الزَّلَازِلُ وَيَتَقَارَبَ الزَّمَانُ وَتَظْهَرَ الْفِتْنُ وَيَكْثُرَ الْهَرْجُ وَهُوَ الْقَتْلُ وَحَتَّى يَكْثُرَ فِيكُمْ الْمَالُ فَيَفِيضَ حَتَّى يُوْهِمَ رَبَّ الْمَالِ مَنْ يَقْبَلُ صَدَقَتَهُ وَحَتَّى يَغْرِضَهُ فَيَقُولَ الَّذِي يَغْرِضُهُ عَلَيْهِ لَا أَرَبَ لِي بِهِ وَحَتَّى يَتَطَاوَلَ النَّاسُ فِي الْبُنْيَانِ وَحَتَّى يَمُرَّ الرَّجُلُ بِقَبْرِ الرَّجُلِ فَيَقُولَ يَا لَيْتَنِي مَكَانَهُ، وَحَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا فَإِذَا طَلَعَتْ وَرَأَاهَا النَّاسُ أَمْنُوا أَجْمَعُونَ فَذَلِكَ حِينَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ أَمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا، وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ نَشَرَ الرَّجُلَانِ ثَوْبَهُمَا بَيْنَهُمَا فَلَا يَتْبَايَعَانِهِ وَلَا يَطْوِيَانِهِ، وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ انْصَرَفَ الرَّجُلُ بِلَبَنِ لِقَحْتِهِ فَلَا يَطْعَمُهُ، وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ

وَهُوَ يُلِيطُ حَوْضَهُ فَلَا يَسْقِي فِيهِ، وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ رَفَعَ أَكْلَتَهُ إِلَى
فِيهِ فَلَا يَطْعُمُهَا ﴿١٣١٣﴾

1313 Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Şu hâdiseler meydana gelmedikçe Kıyâmet kopmayacaktır:

Davaları aynı olan iki büyük taife savaşıyor; kendilerinin peygamber olduğunu iddia eden otuza yakın yalancı Deccâl gelecek; ilim ortadan kaldırılabilecek; zelzeleler çoğalacak; zaman kısılacak ve ulaşım araçlarıyla mesafeler kısılacak; fitneler çoğalıp ölümler ve katliamlar yaygın hale gelecek; aranızda dünya malı bollaşacak ve mal sahibinin zekâtını verecek fakir bulması problem olacak; yüksek binalar yapmada insanlar birbiriyle yarışacak; bir kimse bir kabrin yanından geçerken ‘Keşke şu yatanın yerinde ben olsaydım’ temennisinde bulunacak; güneş battığı yerden doğacak ve bunu gören insanların hepsi iman edecektir.

İşte o zaman, insana ancak önceden yapmış olduğu imanı fayda getirecek ve bu hâdiseden sonra ise imanın bir faydası olmayacaktır İki kişi alışveriş yapmak üzere kumaşlarını ortaya dönecek, ancak alışverişi bitirip toparlamadan Kıyâmet kopacaktır. Bir adam devesinin sütünü sağacak, ancak onu içmeden Kıyâmet kopuverecektir. Başka birisi hayvanlarını sulamadan su yalağını hazırlayacak, ancak hayvanlarını sulayamadan Kıyâmet kopacaktır. Bir başkası lokmasını ağzına doğru kaldıracak, fakat onu daha yiyemediği için Kıyâmet kopuverecektir.”

(Buhârî, Fiten: 25; Müsned, 2:313.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْمَهْدِيُّ مِنْي
أَجَلَى الْجَنَّةِ أَقْنَى الْأَنْفِ يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مِلْتُمْ ظُلْمًا
وَجَوْرًا وَيَمْلِكُ سَبْعَ سِنِينَ﴾

1314

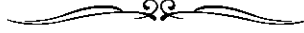
Ebû Saîd Hudrî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Mehdî bendendir [Âl-i Beytimdendir]. Başının ön kısmı saçsız ve kartal burunludur. Yeryüzünün ondan önce zulümle doldurulduğu gibi, o adaletle dolduracak ve yedi yıl hükmedecektir.”

(Ebû Dâvûd, Mehdî: 1.)

Bir başka rivâyette “Allahü Teâlâ Mehdî'ye üç yüz meleklerle yardımda bulunur” buyrulmuştur ve Mehdî'nin Hz. Hasan (r.a.) neslinden geleceği ifade edilmiştir. Bu husustaki rivâyetler umumî olarak nazara alındığında, Mehdî'nin Peygamber'e (a.s.m.), şekil ve suret olarak benzemekten çok , ahlâk ve davranışlar hususunda benzeyeceği anlaşılmaktadır. Buna göre Mehdî'nin en önemli vazifesi, sarsılan imanları takviye etmek, kuvvetlendirmek ve Peygamber'in (a.s.m.) ihmale uğrayan sünnetini ihya etmektir.

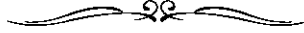

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿يُبْعَثُ كُلُّ عَبْدٍ عَلَى مَا مَاتَ عَلَيْهِ﴾

1315

Câbir (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:
“Her kul, öldüğü hal üzerine diriltilecektir.”

(Müslim, Cennet: 83.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿تَعْلَمُونَ أَنَّهُ لَنْ يَرَى أَحَدٌ مِنْكُمْ رَبَّهُ حَتَّى يَمُوتَ وَإِنَّ الدَّجَالَ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ كَافِرٌ يَقْرَأُهُ مَنْ كَرِهَ عَمَلَهُ﴾

1316

İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:
“Bilirsiniz ki, hiçbiriniz ölmeden önce Rabbini göremeyecektir. Şurası da muhakkaktır ki, Deccâl'in iki gözü arasında kâfir yazılıdır ve onun icraatını ve yaptıkları işleri beğenmeyen herkes bu yazıyı okuyacaktır.”

(Tirmizî, Fiten: 56; Müslim, Fiten: 95.)

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ الْمَسِيحَ الدَّجَالَ رَجُلٌ قَصِيرٌ أَفْحَجُ جَعْدٌ أَغَوْرٌ مَطْمُوسٌ الْعَيْنِ لَيْسَ بِنَاتِيَةٍ وَلَا جَحْرَاءَ فَإِنَّ التَّبَسَّ عَلَيْنَكُمْ فاعْلَمُوا أَنَّ رَبَّكُمْ لَيْسَ بِأَغَوْرٍ﴾

1317

Ubâde bin Sâmî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Mesih Deccâl, kısa boylu, yürüdüğü zaman iki ayağının arası fazlaca açık ve bir gözü kördür. Bu kör gözü ne fazla dışarı çıkık ve ne de fazla çukurcadır. Eğer onun durumu size karışık gelirse, şunu da iyi bilin ki, Rabbiniz asla kör değildir.”

(Ebû Dâvûd, Melâhim: 14.)

عَنْ حُذَيْفَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْدَّجَالُ أَغْوَرُ الْعَيْنِ الْيُسْرَى جُفَالُ الشَّعْرِ مَعَهُ جَنَّةٌ وَنَارٌ فَنَارُهُ جَنَّةٌ وَجَنَّتُهُ نَارٌ﴾
1318

Huzeyfe (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Deccâl, sol gözü sakat, gür saçlı birisidir. Onun, kendisine mahsus cennet ve cehennemi vardır. Ancak hakikatte onun cehennemi bir cennet, cenneti de bir cehennemdir.”

(Müslim, Fiten: 104; İbn Mâce, Fiten: 33.)

Bu hadis-i şerifte ifade edilmek istenen şu olsa gerektir:

Deccâl dostlarını ve yakınlarını refah ve saadet içinde yaşatır. Düşmanları ve muhaliflerini ise sıkıntı ve yokluğa, işkence ve kıtlığa mahkûm eder. Bu durum âhirette Deccâl'ın yakınlarının ve destekçilerinin cehenneme müstahak olmalarını onun gerçek mahiyetini bilip, fitnesinden korunabilen muhaliflerinin ise, dünya hayatındaki sıkıntılarına mükâfaten cennete girmelerini netice verir.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يُتَفَخُّ فِي الصُّورِ فَلَا يَسْمَعُهُ أَحَدٌ إِلَّا أَصْغَى لَيْتًا وَرَفَعَ لَيْتًا وَأَوَّلُ مَنْ يَسْمَعُهُ رَجُلٌ يَلُوطُ حَوْضَ إِبِلِهِ فَيَضَعُ وَيَضَعُ النَّاسُ ثُمَّ يُرْسَلُ أَوْ قَالَ: يُنْزَلُ اللَّهُ مَطَرًا كَأَنَّهُ الطَّلُّ أَوْ الظَّلُّ فَتَنْبُثُ مِنْهُ أَجْسَادُ النَّاسِ ثُمَّ يُتَفَخُّ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ثُمَّ يُقَالُ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ هَلُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ وَقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ ثُمَّ يُقَالُ: أَخْرِجُوا بَعَثَ النَّارِ فَيَقَالُ: مِنْ كَمْ

فَيَقَالُ: مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعِمَائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ، قَالَ: فَذَاكَ يَوْمَ يَجْعَلُ
الْوَلَدَانِ شَيْبًا وَذَلِكَ يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ ﴿

1319

Abdullah bin Amr (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Sûra üflenir ve bu Sûrun sesini işiten, istisnâsız herkes sarsıntı geçirip ölür. Onun sesini ilk olarak duyan kimse, develerin su yalağını düzeltmekte olan bir adamdır ki, sesi duyar duymaz ölür. Aynı şekilde bu sesi duyan diğer insanlar da ölürler. Sonra Allah, gölge gibi hafif bir yağmur yağdıracaktır. Bu yağmur bütün cesetleri, tıpkı bir bitki gibi ortaya çıkarır. Daha sonra ikinci bir defa Sûra üflenir ve bütün insanlar birden ayağa kalkıp beklerler. Sonra, ‘Ey insanlar, Rabbinize geliniz! Onları durdurun, çünkü onlar hesaba çekilecekler’ denilir. Sonra, ‘Cehennemlikleri çıkarın!’ denilir. ‘Ne kadarını?’ diye sorulur. ‘Her bin kişiden dokuz yüz doksan dokuzu’ denilir. İşte bu, çocukları, ak saçlı ihtiyarlara döndürecek olan gündür. İşte bu, ‘Baldırların açılacağı gündür... (Kalem Sûresi, 42.)”

(Müslim, Fiten: 116.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿كُلُّ ابْنِ آدَمَ يَأْكُلُهُ الثَّرَابُ إِلَّا
عَجَبَ الذَّنَبِ مِنْهُ خُلِقَ وَفِيهِ يُرْكَبُ﴾

1320

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İnsanoğlunun acbü’z-zeneb [kuyruk sokumu] dışında her tarafını toprak yiyip bitirecektir. Çünkü insan ondan yaratıldı, yine insan bedeni onun üzerine bina edilecektir.”

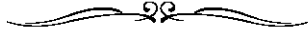
(Müslim, Fiten: 142.)

Hadiste geçen “acbü’z-zeneb”i Bediüzzaman Said Nursî “zerrât-ı esâsiye” [asıl zerreler] olarak ifade etmekte ve “Bir bedende birbiriyle imtizac ve ünsiyet ve münasebet peydâ eden zerrât-ı esâsiye, Hazret-i İsrâfil’in (a.s.) Sûru ile Hâlik-ı Zülcelâl’in emrine ‘Lebbeyk’ demeleri ve toplanmaları; aklen birinci icattan daha kolay, daha mümkündür. Hem bütün zerrelerin toplanmaları belki lâzım değil. Nüveler ve tohumlar hükmünde olan ve hadiste ‘acbü’z-zeneb’ tâbir edilen eczâ-yı esâsiye ve zerrât-ı asliye, ikinci neş’e [di-

rilme, yaratılma] için kâfi bir esastır, temeldir. Sâni-i Hakîm, beden-i insânîyi onların üstünde binâ eder.” (Sözler, s. 708-709.)

Meseleye müsbet ilimler açısından yaklaşan bazı ilim adamları da bunun, insanların vasıflarını ve karakterlerini teşkil eden kromozomlar ve genler olabileceğini ifade ederler.

Her hâlükârda, insanı yoktan ve hiçten var eden, yaratan Cenâb-ı Hakk’ın, herhangi bir vesileyle insanı tekrar diriltip haşır meydanında toplaması elbette, O’nun kudreti için kolaydır ve öyle olacaktır.

عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْدِّجَالُ يَخْرُجُ
مِنْ أَرْضٍ بِالشَّرْقِ يُقَالُ لَهَا خُرَّاسَانٌ يَتَّبِعُهُ أَقْوَامٌ كَأَنَّ وُجُوهَهُمْ
الْمَجَانُ الْمَطْرَقَةُ﴾

1321

Ebû Bekir (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:
“Deccâl, doğuda Horasan denilen yerden çıkacak, yüzleri deri ile kaplı kalkana benzeyen kimseler ona uyacaktır.”

(Tirmizî, Fiten: 57.)

Bu hususta da “Beşinci Şuâ” da yer alan yorum şöyledir:

“Bunun bir te’vili şudur ki; Şarkın en cesur ve kuvvetli ve kesretli kavmi ve İslâmiyet’in en kahraman ordusu olan Türk milleti, o rivâyet zamanında Horasan taraflarında bulunup, daha Anadolu’yu vatan yapmadığından, o zamanki meskenini zikretmekle Süfyânî Deccâl onların içinde zuhur edeceğine işaret eder.

Gariptir hem çok gariptir. Yedi yüz sene müddetinde İslâmiyet’in ve Kur’ân’ın elinde, seref-şîâr, bârikâ-âsâ bir elmas kılıç olan Türk milletini ve Türkçülüğü, muvakkaten İslâmiyet’in bir kısım şeaîrine karşı istimal etmeye çalışır. Fakat muvaffak olmaz, geri çekilir.” (Şuâlar, s. 732.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يَتَّبِعُ
الْدِّجَالُ مِنْ يَهُودٍ أَضْبَهَانَ سَبْعُونَ أَلْفًا عَلَيْهِمُ الطِّيَالِسَةُ﴾

1322

Enes bin Mâlik (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İsfahan Yahudilerinden taylesan [bir çeşit elbise] giymiş yetmiş bin kişi Deccâl'a tabi olacaktır.”

(Müslim, Fiten: 124.)

Bu hususla ilgili olarak “Beşinci Şuâ”da şöyle bir izah vardır:

“Rivâyette var ki: ‘Deccâl’in mühim bir kuvveti Yahudidir. Yahudiler se-
verek tâbi olurlar.’

“Allahü a’lem, diyebiliriz ki, bu rivâyetin bir parça te’vili Rusya’da çıkmış. Çünkü, her hükümetin zulmünü gören Yahudiler, Almanya memleketinde kesretle toplanıp intikamlarını almak için Komünist komitesinin te’sisinde mühim bir rol ile Yahudi milletinden olan Troçki nâmında dehşetli bir adamı, Rusya’nın başkumandanlığına ve terbiyegerdeleri olan meşhur Lenin’den sonra Rus hükümetinin başına geçirerek Rusya’nın başını patlatıp bin senelik mahsûlâtını yaktırdılar. Büyük Deccâl’in komitesini ve bir kısım ic-râatını gösterdiler. Ve sâir hükümetlerde dahi ehemmiyetli sarsıntılar verip karıştırdılar.” (Şuâlar, s. 721.)

Bölüm 27

Âhiret âlemi

Bu bölümde yer alan hadisleri “âhiret âlemi” adı altında bir araya getirdik. Esasen, ölümle birlikte başlayan devreye kabir ve berzah âlemi; Kıyâmet ve haşirle birlikte başlayıp, sonsuza kadar devam eden âleme de âhiret âlemi denilir. Burada her ikisini de ilgilendiren hadisleri bir araya getirdik.

Genel olarak, kabir ve âhiret hayatı ile ilgili hâdiseleri, bu dünyadaki sınırlı aklımızla tamamıyla idrak etmemiz mümkün değildir. Bunlar, ancak Cenâb-ı Hakk’ın gücünün ve kudretinin sonsuzluğuna inanmakla ve bu inanç ışığında hâdiseleri değerlendirmekle anlaşılabilir.

Âhiret hayatında, daha ziyade Cenâb-ı Hakk’ın Kadîr [her şeye sonsuz derecede gücü yeten] ismi tamamıyla ve perdesiz olarak tecellî edeceğinden, her şey birden ve aniden meydana gelebilecek veya yok olacaktır. Çünkü Cenâb-ı Hakk’ın kudretine hiçbir şey zor ve ondan uzak değildir.

İmanın bir şartı da bilindiği gibi, âhirete imandır. Ve mademki, Cenâb-ı Hakk’ın kudreti sonsuzdur. Mademki, doğruluğu ve emîn oluşu değil dostlarının, düşmanlarının dahi itirafıyla sabit olan Hz. Muhammed (a.s.m.) bu hâdiseleri haber vermektedir. Elbette doğrudur. Ve aynen meydana gelecektir.

İnananlar ve güzel işler yapanlar mükâfatlarını; inançsızlar ve kötü işler yapanlar da cezalarını göreceklerdir.

عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي جَنَازَةِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَانْتَبَهْنَا إِلَى الْقَبْرِ وَلَمَّا يُلْحَدُ، فَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَجَلَسْنَا حَوْلَهُ كَأَنَّمَا عَلَى رُؤُوسِنَا الطُّيْرُ وَفِي يَدِهِ عُوْدٌ يَنْكُثُ بِهِ فِي الْأَرْضِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: ﴿اسْتَعِيدُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ وَتَوَلَّى عَنْهُ أَصْحَابُهُ وَهُوَ يَسْمَعُ خَفَقَ نَعَالِهِمْ يَأْتِيهِ مَلَكَانِ فَيَجْلِسَانِهِ فَيَقُولَانِ لَهُ: مَنْ رَبُّكَ؟ فَيَقُولُ: رَبِّي اللَّهُ. فَيَقُولَانِ لَهُ: مَا دِينُكَ؟ فَيَقُولُ: دِينِي الْإِسْلَامُ. فَيَقُولَانِ لَهُ: مَنْ هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي بُعِثَ فِيكُمْ؟ فَيَقُولُ: هُوَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ. فَيَقُولَانِ: وَمَا يُذِيرُكَ. فَيَقُولُ: قَرَأْتُ كِتَابَ اللَّهِ فَأَمَنْتُ بِهِ وَصَدَّقْتُ، فَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى: ﴿يَتَّبِعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ فَيَنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَنْ قَدْ صَدَّقَ عَبْدِي فَأَفْرِشُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَالْبُسُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَافْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى الْجَنَّةِ. قَالَ: فَيَأْتِيهِ مِنْ رُوحِهَا وَطَيْبِهَا وَيُفْتَحُ لَهُ فِي مَدِّ بَصَرِهِ. وَإِنَّ الْكَافِرَ أَوْ الْمُنَافِقَ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ وَعَادَتْ رُوحُهُ فِي جَسَدِهِ يَأْتِيهِ مَلَكَانِ فَيَجْلِسَانِهِ فَيَقُولَانِ لَهُ: مَنْ رَبُّكَ؟ فَيَقُولُ: هَاهُ هَاهُ لَا أَدْرِي، فَيَقُولَانِ: مَا دِينُكَ؟ فَيَقُولُ: هَاهُ هَاهُ لَا أَدْرِي، فَيَقُولَانِ: مَا هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي بُعِثَ فِيكُمْ؟ فَيَقُولُ: هَاهُ هَاهُ لَا أَدْرِي، قَالَ: فَيَنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَنْ كَذَبَ فَأَفْرِشُوهُ مِنَ النَّارِ وَالْبُسُوهُ مِنَ النَّارِ وَافْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى النَّارِ، قَالَ: فَيَأْتِيهِ مِنْ حَرِّهَا وَسُمُومِهَا وَيُضَيِّقُ عَلَيْهِ قَبْرُهُ حَتَّى تَخْتَلِفَ فِيهِ أَضْلَاعُهُ ثُمَّ يَقْيِضُ لَهُ أَعْمَى أَبْكُمْ مَعَهُ مِرْزَبَةٌ مِنْ حَدِيدٍ لَوْ ضُرِبَ بِهَا جَبَلٌ

لَصَارَ تُرَابًا فَيَضْرِبُهُ بِهَا ضَرْبَةً يَسْمَعُهَا مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِلَّا
الْثَّقَلَيْنِ فَيَصِيرُ تُرَابًا ثُمَّ تَعَادُ فِيهِ الرُّوحُ ﴿

1323

Berâ (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'la (a.s.m.) birlikte Ensârdan birisinin cenazesine katılmıştık. Cenaze defnedileceği sırada kabristana vardık. Rasûlullah (a.s.m.) oturdu. Biz de, sanki başımızda bir kuş varmışçasına sessiz ve sakin bir şekilde oturduk. Hz. Peygamber (a.s.m.) elindeki bir sopa ile yeri çiziyordu. Başını kaldırdı. İki veya üç defa "Kabir azabından Allah'a sığın" dedikten sonra şöyle buyurdu:

"Mü'min kabre konulduğunda, dostları dönüp gittiği ve onların ayak sesleri henüz işitildiği sırada iki melek gelir. Onu oturturlar ve aralarında şu konuşma geçer:

"Rabbin kimdir?"

"Rabbim Allah'tır."

"Dinin nedir?"

"Dinim İslâm'dır"

"Sizi doğru yola çağırmak üzere Allah tarafından gönderilmiş olan zât kimdir?"

"O zât, Allah'ın Rasûlü'dür."

"Bunu nereden öğrendin?"

"Allah'ın kitabını okuyup, ona iman ettim ve onun doğruluğunu kabul ettim."

"İşte, Allah'ın, 'Allah iman edenleri dünya hayatında da, âhiret hayatında da sâbit söz Kelime-i Tevhid üzere sabit kılar (İbrahim Sûresi, 27)' âyetinin mânâsı budur.

"Sonra gökten bir ses gelir: 'Kulum doğru söyledi. Onu cennete layık bir şekilde yerleştirin. Ona cennet elbiseleri giydirin. Ona cennete bakan bir kapı açın!'

"Ve ona cennetin rahatlığı ve güzelliği bahşedilir. Kabri gözünün gördüğü mesafeye kadar genişletilir.

"Eğer ölen kâfir veya münâfık ise, kabre konulduğu zaman ruhu bedeni-ne iâde edilir. İki melek gelir, onu oturturlar ve aralarında şu konuşma geçer:

"Rabbin kimdir?"

"Hı, hı? Bilmiyorum."

“Dinin nedir?”

“Hi? Bilmiyorum.”

“Size doğru yolu göstermek üzere Allah tarafından gönderilmiş olan kimdir?”

“Hi? Bilmiyorum.”

“Sonra gökten bir ses gelir: ‘Bu yalan söyledi. Ona cehenneme yaraşır bir yer hazırlayın. Ona cehennem elbiseleri giydirin. Ve ona cehenneme bakan bir kapı açın!’

“Sonra cehennem ateşinin sıcaklığı ve kavurucu rüzgârı gelir. Kabri, kaburga kemikleri birbirine geçinceye kadar daraltılır. Daha sonra onun başına kör ve dilsiz bir zebânî musallat edilir. Onun demirden bir tokmağı vardır ki, dağa vurulsa, dağı toz toprak haline çevirir. Bu zebânî ona bu tokmakla öyle bir darbe indirir ki, insan ve cinlerin dışında; doğuda, batıda, dünyanın her tarafında bulunan bütün varlıklar bu dehşetli darbeyi işitir. Ve o şahıs toprak haline döner. Sonra ruhu tekrar iade edilir [bu şekilde işkence devam edip gider].”

(Müslim, Cennet: 71; Ebû Dâvûd, Sünnet: 24; Buhârî, Cenâiz: 67.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا مَاتَ عُرِضَ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ، إِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَمِنْ أَهْلِ النَّارِ، فَيَقَالُ: هَذَا مَقْعَدُكَ حَتَّى يَبْعَثَكَ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾

1324

İbn-i Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Biriniz öldüğü zaman, ebediyen kalacağı yer, sabah akşam gösterilir.

Eğer o kimse, cennetlik ise yeri cennet; cehennemlik ise, yeri cehennemdir. Kendisine, ‘Kıyâmet Günü Allah seni yeniden diriltinceye kadar kalacağın yer burasıdır’ denilir.”

(Buhârî, Rikâk: 2; Müslim, Cennet: 65; İbn Mâce, Zühd: 32.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَمِعَ صَوْتًا مِنْ قَبْرِ فَقَالَ:

مَتَى مَاتَ هَذَا ؟ فَقَالُوا: مَاتَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، فَسُرَّ بِذَلِكَ، وَقَالَ: لَوْلَا أَلَّا
تَدَافَتُوا لَدَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُسَمِعَكُمْ عَذَابَ الْقَبْرِ ﴿

1325

Enes (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bir defasında bir kabirden ses duydu ve “Bu kimse ne zaman öldü?” diye sordu.

“Câhiliye devrinde öldü” dediler.

Rasûlullah (a.s.m.) bunu duyunca sevindi ve şöyle buyurdu:

“Eğer ölülerinizi görmeyeceğinizden korkmasaydım, Allah’tan kabir azâbını size işittirmesini dilerdim.”

(Müslim, Cennet: 67; Neseî, Cenâiz: 114.)

عَنْ هَانِئِ مَوْلَى عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ عُثْمَانُ إِذَا وَقَفَ عَلَى
قَبْرِ بَكِي حَتَّى يَبْلُغَ لِحْيَتَهُ فَقِيلَ لَهُ: تَذْكُرُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ فَلَا تَبْكِي وَتَبْكِي
مِنْ هَذَا! فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ الْقَبْرَ أَوَّلُ مَنَازِلِ الْآخِرَةِ، فَإِنْ
نَجَا مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَيْسَرُ مِنْهُ، وَإِنْ لَمْ يَنْجُ مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَشَدُّ مِنْهُ، قَالَ:
وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَا رَأَيْتُ مَنْظَرًا قَطُّ إِلَّا الْقَبْرَ أَفْطَعُ مِنْهُ﴾

1326

Hız. Osman’ın (r.a.) azatlı kölesi Hânî (r.a.) rivâyet ediyor:

Hız. Osman bir kabrin başında durduğu zaman, sakalını ıslatıncaya kadar ağlardı. Bir defasında kendisine, “Cennet ve cehennemden söz edilince ağlamıyorsun da, bu kabirden mi ağlıyorsun?” denildiği zaman Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu söyledi:

“Kabir, âhîret konaklarının ilkidir. Eğer bir kimse oradan kurtulursa, sonraki konaklardan kurtulması kolaydır. Eğer kabirde azaptan kurtulamazsa, daha sonrası onun için daha şiddetli ve daha zor olur.” Rasûlullah (a.s.m.) bir defasında şöyle buyurmuştu: “Hiçbir zaman kabirden daha dehşetli bir manzara görmedim.”

(Tirmizî, Zühed: 5.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَكْثَرُوا ذِكْرَ هَادِمِ اللَّذَاتِ﴾

1327

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Lezzetleri acılaştırın ölümü çok hatırlayınız.”

(Tirmizî, Zühd: 4; İbn Mâce, Zühd: 31; Neseî, Cenâiz: 3.)

عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا فَرَّغَ مِنْ دَفْنِ الْمَيِّتِ وَقَفَ عَلَيْهِ فَقَالَ: ﴿اسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ وَاسْأَلُوا لَهُ بِالشَّيْءِ فَإِنَّهُ الْآنَ يُسْأَلُ﴾

1328

Osman bin Afvân (r.a.) rivâyet ediyor: Cenazeyi gömme işi bittiği zaman Hz. Peygamber (a.s.m.) kabrin yanında durur ve şöyle buyururdu:

“Kardeşinizin başışlanması için Allah’a dua edin. Onun Münker Nekir meleklerinin suallerine doğru cevap verebilmesini dileyin. Çünkü şimdi ona sual sorulmaktadır.”

(Ebû Dâvûd, Cenâiz: 69.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَامَ فِينَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَطِيبًا بِمَوْعِظَةٍ فَقَالَ: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ تُحْشَرُونَ إِلَى اللَّهِ حُفَاةَ عُرَاةٍ غُرُلًا كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ أَلَا وَإِنَّ أَوَّلَ الْخَلَائِقِ يُكْسَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَلَا وَإِنَّهُ سَيَجَاءُ بِرَجَالٍ مِنْ أُمَّتِي فَيُؤْخَذُ بِهِمْ ذَاتَ الشِّمَالِ فَأَقُولُ: يَا رَبِّ أَصْحَابِي، فَيَقَالُ: إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا أَخَذْتُوا بِعَدِّكَ، فَأَقُولُ كَمَا قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ: ﴿وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ إِنَّ تُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرَ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ قَالَ: فَيَقَالُ لِي: إِنَّهُمْ لَمْ يَزَالُوا مُزْتَدِّينَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ مِنْذُ فَارَقْتَهُمْ﴾

1329

İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bize nasihatte bulunmak üzere ayağa kalkıp şöyle buyurdu:

“Ey insanlar! Hiç şüphesiz ki, sizler Allah’ın huzurunda baş açık, yalın ayak ve sünnetsiz olarak bir araya getirileceksiniz. Sizi ilk önce nasıl yaratmışsak, tekrar öyle dirilteceğiz. Bu bizim bir sözümüzdür ve Biz sözümüzü muhakkak yerine getireceğiz (Enbiyâ Sûresi, 104).”

“Bakın, size şunu söyleyeyim ki, Kıyâmet Gününde ilk önce elbise giydirilecek olan İbrahim’dir (a.s.). Şunu da aklınızda iyi tutun ki, ümmetimden bazıları oraya getirilecek ve onların, gözlerimin önünde cehenneme atılması emredilecek. Ben de, ‘Yâ Rabbi, onlar benim dostlarımdır’ diyeceğim. (Yüce Mevlâ tarafından) ‘Sen, onların senin vefatından sonra neler yaptıklarını bilmiyorsun’ denilecek.

“Ben de sâlih kulun [İsâ’nın (a.s.)] dediği gibi şöyle diyeceğim: ‘Ben aralarında bulunduğum müddetçe onların kontrolcüsü ve gözcüsü idim. Fakat Sen beni ebedî âleme alınca, onların kontrolcüsü Sen oldun. Sen her şeyi hakkıyla görüp bilersin. Eğer onlara azap verirsen, hiç şüphe yok ki, onlar Senin kulundur. Dilediğini yaparsın. Eğer onları affedersen, hiç şüphesiz ki, tek gâlib, hüküm ve hikmet sahibi ancak Sensin.’

“Bunun üzerine bana, ‘Sen onları terk ettikten sonra, onların bir kısmı tekrar gerisingeriye eski âdet ve inançlarına döndüler’ denilecek.”

(Buhârî, Enbiyâ: 8; Müslim, Cennet: 56; Tirmizî, Kıyâme: 3.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿يَطْوِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ السَّمَوَاتِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ يَأْخُذُهُنَّ بِيَدِهِ الْيُمْنَى ثُمَّ يَقُولُ: أَنَا الْمَلِكُ أَيْنَ الْجَبَّارُونَ أَيْنَ الْمُتَكَبِّرُونَ. ثُمَّ يَطْوِي الْأَرْضِينَ بِشِمَالِهِ ثُمَّ يَقُولُ: أَنَا الْمَلِكُ أَيْنَ الْجَبَّارُونَ أَيْنَ الْمُتَكَبِّرُونَ﴾

1330

Abdullah İbn Ömer’in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah, Kıyâmet Gününde gökleri sarıp sarmalayıp toplar, sağ eline [Kudret eli] alır ve şöyle nidâ eder: ‘Yegâne hükümdar, güç kuvvet sahibi Benim! Nerede o cebbar zâlimler, nerede o kibirli?’ Sonra da yerleri sarıp sarmalayıp toplar, sol eline alır [Kudretine] ve şöyle buyurur: ‘Yegâne hü-

kümdar, güç kuvvet sahibi Benim! Nerede o cebbar zâlimler nerede o kibir-liler?”

(Müslim, Münâfikîn: 64; Ebû Dâvûd, Sünnet: 19.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُصَلَّاهُ فَرَأَى نَاسًا كَانَهُمْ يَكْتَشِرُونَ فَقَالَ: ﴿أَمَّا إِنَّكُمْ لَوْ أَكْثَرْتُمْ ذِكْرَ هَازِمِ اللَّذَاتِ لَشَغَلَكُمْ عَمَّا أَرَى فَأَكْثِرُوا ذِكْرَ هَازِمِ اللَّذَاتِ الْمَوْتِ فَإِنَّهُ لَمْ يَأْتِ عَلَى الْقَبْرِ يَوْمٌ إِلَّا تَكَلَّمَ فِيهِ فَيَقُولُ: أَنَا بَيْتُ الْغُرْبَةِ وَأَنَا بَيْتُ الْوَحْدَةِ، وَأَنَا بَيْتُ الثَّرَابِ وَأَنَا بَيْتُ الدُّودِ، فَإِذَا دُفِنَ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ قَالَ لَهُ الْقَبْرُ: مَرْحَبًا وَأَهْلًا أَمَا إِنْ كُنْتُ لَأَحِبُّ مَنْ يَمْشِي عَلَى ظَهْرِي إِلَيَّ فَإِذَا وَلَيْتَكَ الْيَوْمَ وَصِرْتَ إِلَيَّ فَسَتَرَى صَنِيعِي بِكَ، فَيَتَسَّعُ لَهُ مَدُّ بَصَرِهِ وَيُفْتَحُ لَهُ بَابٌ إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِذَا دُفِنَ الْعَبْدُ الْفَاجِرُ أَوِ الْكَافِرُ فَقَالَ لَهُ الْقَبْرُ: لَا مَرْحَبًا وَلَا أَهْلًا أَمَا إِنْ كُنْتُ لَأَبْغُضُ مَنْ يَمْشِي عَلَى ظَهْرِي، إِلَيَّ فَإِذَا وَلَيْتَكَ الْيَوْمَ وَصِرْتَ إِلَيَّ فَسَتَرَى صَنِيعِي بِكَ، قَالَ: فَيَلْتَمِسُ عَلَيْهِ حَتَّى يَلْتَقِيَ عَلَيْهِ وَتَخْتَلِفَ أَضْلَاعُهُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِأَصَابِعِهِ فَأَدْخَلَ بَعْضَهَا فِي جَوْفِ بَعْضٍ قَالَ: وَيُقَيِّضُ اللَّهُ لَهُ سَبْعِينَ تَبِينًا (تُعْبَانًا) لَوْ أَنَّ وَاحِدًا مِنْهَا نَفَخَ فِي الْأَرْضِ مَا أَتَبَتْ شَيْئًا مَا بَقِيَتْ الدُّنْيَا فَيَنْهَشْنَهُ وَيَخْدِشْنَهُ حَتَّى يُفْضَى بِهِ إِلَى الْحِسَابِ. قَالَ: وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّمَا الْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفَرِ النَّارِ ﴿

Ebû Saîd (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) namaz kılınan yere vardı ve bazı insanların çok güldüklerini gördü. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

“Eğer dünya lezzetlerini acılaştırın ölümü çok hatırlasaydınız, bu, gördüğüm halde olmanıza mani olurdu. Öyle ise, dünya lezzetlerini kesip atan ölümü çok hatırlayınız. Çünkü kabrin üzerinden hiçbir gün geçmez ki, şöyle demesin: ‘Ben gurbet yeriyim. Ben yalnızlık yeriyim. Ben toprak eviyim. Ben kurtlar yuvasıyım.’”

“Mü'min kabre konulduğu zaman, kabir ona, ‘Hoş geldin; safalar getir-din! Sen, üstümde dolaşan insanlar arasında en çok hoşlandığın birisin. Bu-gün senin işini üzerime alıp, sen bana gelince, artık senin için ne yapacağımı biraz sonra göreceksin’ der. (Hz. Peygamberimiz (a.s.m.) sözüne devamla şöyle buyurdu): “Günahkâr veya inançsız birisi gömüldüğü zaman da, kabir ona, ‘Senin gelişine hiç de hoşlanmadım! Sen üzerimde yürüyenler arasında en nefret ettiğim birisin. Madem senin işini ben üzerime aldım ve sen de ba-na geldin. Artık sana ne yapacağımı göreceksin’ der.

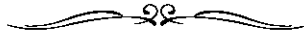
“Ondan sonra kabrin duvarları birbiri üstüne kapanır ve o kimsenin ka-burga kemikleri birbirine geçinceye kadar sıkar (Rasûlullah (a.s.m.) kabrin inançsız veya günahkâr kimsenin kaburga kemiklerinin nasıl birbirine geç-ceğini parmaklarını kenetlemek suretiyle gösterdi).

“Allah bu inançsız ve günahkâra, yetmiş kadar yılan hazırlamıştır ki, bun-lardan biri yeryüzüne üflemiş olsa, dünya durduğu müddetçe bir tek ot bit-mez. Bu yılanlar, inançsız ve günahkârın kabrinden kalkıp Kıyâmet Günü hesap vermeye gönderilinceye kadar onu sokup, işkence ederler.”

Ravi der ki, ‘Rasûlullah (a.s.m.) sözüne devamla şöyle buyurdu:

“Kabir, ya cennet bahçelerinden bir bahçe veya cehennem çukurların-dan bir çukurdur.”

(Tirmizî, Zühd: 4; Neseî, Cenâiz: 3; İbn Mâce, Zühd: 31.)

عَنِ الْمُقَدَّادِ بْنِ الْأَسْوَدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿تُدْنَى الشَّمْسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْخَلْقِ حَتَّى تَكُونَ مِنْهُمْ كَمِقْدَارِ مِيلٍ فَيَكُونُ النَّاسُ عَلَى قَدَرِ أَعْمَالِهِمْ فِي الْعَرَقِ فَمِنْهُمْ مَنْ يَكُونُ إِلَى كَعْبِيهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَكُونُ إِلَى رُكْبَتَيْهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَكُونُ إِلَى حَقْوَيْهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يُلْجِمُهُ الْعَرَقُ إِنْجَامًا وَأَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى فِيهِ﴾

Mikdâd bin Esved (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kıyâmet Günü güneş öylesine alçalacaktır ki, insanlara bir mil kadar yaklaşacaktır. İnsanlar da amellerine göre ter içinde kalacaklardır. Kimi to-puklarına kadar, kimi dizlerine kadar, kimi göğsüne kadar. Kimi de öylesine ter içinde olacak ki...” deyip eli ile ağzına işaret buyurdu.”

(Müslim, Cennet: 33; Tirmizî, Kıyâme: 6.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يُخْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ خُفَاءَ عُرَاةٍ غُرُلًا، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ النِّسَاءَ وَالرِّجَالَ جَمِيعًا يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ؟ قَالَ: يَا عَائِشَةُ الْأَمْرُ أَشَدُّ مِنْ أَنْ يَنْظُرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ﴾

1333

Hız. Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), “İnsanlar Kıyâmet Gününde baş açık, yalın ayak ve sünnetsiz olarak bir arada toplanacaklardır” buyurmuştu. Ben de, “Ey Allah'ın Rasûlü, kadınlar ve erkekler bir arada ve birbirlerine bakarak mı?” diye sordum. Şöyle cevap verdi:

“Ey Âişe! O gün, herkesin birbirine bakmaktan daha dehşetli ve önemli işleri vardır.”

(İbn Mâce, Zühd: 33.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يَقُولُ اللَّهُ: يَا أَدَمُ، فَيَقُولُ: لَيْتَنِيكَ وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ، يَقُولُ: أَخْرِجْ بَعَثَ النَّارِ، قَالَ: وَمَا بَعَثَ النَّارِ؟ قَالَ: مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعِمِائَةٍ وَتِسْعَةٍ وَتِسْعِينَ فَذَلِكَ حِينَ يَشِيبُ الصَّغِيرُ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمَلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ، فَاسْتَدَّ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَئِنَّا ذَلِكَ الرَّجُلُ، قَالَ: أَبْشِرُوا فَإِنَّ مِنْ يَأْجُوجَ

وَمَا جُوجَ أَلْفَ وَمِنْكُمْ رَجُلٌ، ثُمَّ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَطْمَعُ أَنْ
تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ، قَالَ: فَحَمِدْنَا اللَّهَ وَكَبَّرْنَا ثُمَّ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي
بِيَدِهِ إِنِّي لَأَطْمَعُ أَنْ تَكُونُوا شَطْرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِنَّ مَثَلَكُمْ فِي الْأُمَمِ كَمَثَلِ
الشَّعْرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ أَوْ الرُّقْمَةِ فِي ذِرَاعِ الْحِمَارِ ﴿1334﴾

Ebû Saîd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Kıyâmet Günü Allahü Teâlâ, 'Ey Âdem!' diye hitap eder. Âdem (a.s.m.) 'Buyur, emret, bütûn hayır Senin yüce katındadır' der. Sonra şöyle bir konuşma geçer:

"İnsanlar arasından cehennemlikleri çıkarıp gönder."

"Cehennemlikler ne kadardır, yâ Rabbi?"

"Her bin kişiden, dokuz yüz doksan dokuzu."

"İşte Allahü Teâlâ'nın Âdem'e (a.s.) hitap ettiği bu an, korku ve dehşetten gençlerin ihtiyarlayacağı, gebe kadınların çocuklarını düşüreceği ve sarhoş olmadıkları halde, Allah'ın dehşetli azabı yüzünden sarhoş gibi oldukları zamandır."

Müslümanlar Rasûlullah'ın (a.s.m.) bu sözlerini duyunca dehşete kapılıp üzüldüler ve "Ey Allah'ın Rasûlü, bu bir kişi içimizden hangimizdir?" diye sordular. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), "Size müjdelersiniz! Ye'cûc ve Me'cûc taifesinden bin, sizden ise bir kişidir" buyurdu ve sözüne şöyle devam etti:

"Hayatımı kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, sizin cennetliklerin üçte birini meydana getireceğinizi ümit ediyorum."

Bunun üzerine hepimiz Allah'a hamd ettik ve tekbir getirdik. Daha sonra Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

"Hayatımı kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, ben sizin cennetliklerin yarısı olmanızı arzu ediyorum. Diğer milletler arasında sizin durumunuz, siyah öküzdeki bir tek kıl, yahut eşeğin ön ayağındaki küçük kabarıklık halka gibidir."

(Buhârî, Rikâk: 46; Müslim, İman: 379.)

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يُجَاءُ بِابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ

بَدَجَ فَيُوقَفُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ فَيَقُولُ لَهُ: أَعْطَيْتَكَ وَخَوَّلْتُكَ وَأَنْعَمْتُ عَلَيْكَ
فَمَاذَا صَنَعْتَ فَيَقُولُ: يَا رَبِّ جَمَعْتُهُ وَتَمَرَّتُهُ وَفَرَّقْتَهُ أَكْثَرَ مَا كَانَ
فَأَرْجِعْنِي أَتَيْتُكَ بِهِ فَإِذَا عَبْدٌ لَا يَقْدَمُ خَيْرًا فَيَمْضِي بِهِ إِلَى النَّارِ ﴿ 1335

Hız. Enes (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kıyâmet Gününde, insanoğlu, âdetâ kuzu yavrusu gibi getirilip, Allah'ın huzurunda durdurulur. Allah ona, ‘Sana ikramlarda bulundum. Sana nimetler verdim. Bunlara karşılık sen ne yaptın?’ diye sorar. İnsanoğlu, ‘Dünya malı topladım, ürettim ve elde ettiğimden daha fazla bir şekilde bıraktım. Ne olur, beni tekrar dünyaya döndür de onları Senin rızan yolunda kullanıp, Sana takdim edeyim’ der.

“Allahü Teâlâ, ‘Ne yaptığını, ne hazırladığını göster bakalım!’ der. İnsanoğlu tekrar, ‘Yâ Rabbi, ben dünya malı topladım, ürettim ve elime geçenden daha fazla bir şekilde bıraktım. Ne olur, beni tekrar dünyaya döndür de onları Senin rızan yolunda kullanıp, Sana takdim edeyim’ der.

“Bir de bakılır ki, o kul, iyilik nâmına bir şey yapmamış. Bunun üzerine hemen cehenneme atılması emrolunur.

(Tirmizî, Kıyâme: 6.)

وَقِيلَ لِابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: كَيْفَ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ
فِي النَّجْوَى، قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: ﴿يَذْنُو أَحَدُكُمْ مِنْ رَبِّهِ حَتَّى يَضَعَ
كَفَّهُ عَلَيْهِ فَيَقُولُ: أَعْلِمْتُ كَذًا وَكَذَا؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ وَيَقُولُ: أَعْلِمْتُ كَذًا
وَكَذَا، فَيَقُولُ: نَعَمْ فَيَقَرُّهُ ثُمَّ يَقُولُ: إِنِّي سَتَرْتُ عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا وَأَنَا
أَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ ثُمَّ يُعْطَى صَحِيفَةً حَسَنَاتِهِ وَأَمَّا الْكُفَّارُ فَيُنَادَى عَلَى
رُؤُوسِ الْأَشْهَادِ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى
الظَّالِمِينَ ﴿ 1336

İbn Ömer'e (r.a.), “Rasûlullah'ın (a.s.m.), Allah'ın kullanı ile âhirette ne konuşacağı hakkındaki sözlerini işittin mi?” diye soruldu.

İbn Ömer (r.a.), “Evet, işittim. Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur” dedi.

“Siz Rabbinize o kadar yaklaşırsınız ki, o lütfuyla sizi sarar ve “Sen şu şu işleri yaptın mı?” diye sorar. Kul, “Evet, yâ Rabbi!” diye cevap verir. Allah, “Sen şu şu kötülükleri yaptın mı?” diye sorar. Kul, “Evet” der ve günahlarını itiraf edip sayar. Sonra Allah, “Ben senin o günahlarını dünyada örtmüştüm. Bugün de onları affediyorum” buyurur. Daha sonra kula iyiliklerinin yazılı olduğu bir defter verilir.

“Kâfirlere gelince, onlara bütün insanların huzurunda, “Bunlar Rablerine karşı yalan söylemiş, O’nu inkâr etmişlerdir. Biliniz ki, Allah’ın lâneti zâlimler üzerinedir” diye nidâ edilir.”

(Buhârî, Edeb: 60; Müslim, Tevbe: 52.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ: ﴿يُجَاءُ بِالْكَافِرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقَالُ لَهُ: أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا أَكُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ، فَيَقَالُ لَهُ: قَدْ كُنْتَ سئِلْتَ مَا هُوَ أَيْسَرُ مِنْ ذَلِكَ﴾

1337

Enes (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kıyâmet Günü kâfir, Allah’ın huzuruna getirilir ve kendisine, ‘Dünya dolusu altının olsaydı, kendini kurtarmanın karşılığı olarak verir miydin?’ denilir. Kâfir, ‘Evet, verirdim’ der. Bunun üzerine kendisine, ‘Hâlbuki senden, bundan çok daha kolay bir şey istenmişti’ denilir.”

(Buhârî, Rikâk: 49; Müslim, Münâfikîn: 52.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يَأْخُذُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ سَمَوَاتِهِ بِيَدَيْهِ فَيَقُولُ: أَنَا اللَّهُ وَيَقْبِضُ أَصَابِعَهُ وَيَسْطُهَا أَنَا الْمَلِكُ﴾ حَتَّى نَظَرْتُ إِلَى الْمِنْبَرِ يَتَحَرَّكُ مِنْ أَسْفَلِهِ حَتَّى خِفْتُ سُقُوطَهُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

1338

İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allahü Teâlâ gökleri iki eline alır ve ‘Allah benim’ der.” Peygamberimiz (a.s.m.) bu sözü söylerken parmaklarını sıkıp açıyordu. “Yegâne hükümdar; güç, kuvvet sahibi Benim” der.

Hız. Peygamber (a.s.m.) bunu söylerken minbere baktım, alt kısmı öylesine sallanıyordu ki Rasûlullah’ın (a.s.m.) düşmesinden korktum.

(Müslim, Münâfıkîn: 23.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُمْ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ نَرَى رَبَّنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ: هَلْ تُضَارُونَ فِي رُؤْيَةِ الشَّمْسِ فِي الظُّهَيْرَةِ لَيْسَتْ فِي سَحَابَةٍ، قَالُوا: لَا، قَالَ: فَهَلْ تُضَارُونَ فِي رُؤْيَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ لَيْسَ فِي سَحَابَةٍ، قَالُوا: لَا، قَالَ: فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تُضَارُونَ فِي رُؤْيَةِ رَبِّكُمْ إِلَّا كَمَا تُضَارُونَ فِي رُؤْيَةِ أَحَدِهِمَا قَالَ: فَيَلْقَى اللَّهُ الْعَبْدَ فَيَقُولُ: أَنِّي فُلٌ أَلَمْ أُكْرِمَكَ وَأَسْوَدَكَ وَأَزَوَّجَكَ وَأَسَخَّرَ لَكَ الْخَيْلَ وَالْإِبِلَ وَأَذَرَكَ تَرَاسُ وَتَرْبَعُ فَيَقُولُ: بَلَى، قَالَ: فَيَقُولُ: أَفَطَنْتَ أَنَّكَ مُلَاقِي فَيَقُولُ: لَا، فَيَقُولُ: فَإِنِّي أَنْسَاكَ كَمَا نَسِيتَنِي، ثُمَّ يَلْقَى الثَّانِي فَيَقُولُ: أَنِّي فُلٌ أَلَمْ أُكْرِمَكَ وَأَسْوَدَكَ وَأَزَوَّجَكَ وَأَسَخَّرَ لَكَ الْخَيْلَ وَالْإِبِلَ وَأَذَرَكَ تَرَاسُ وَتَرْبَعُ، فَيَقُولُ: بَلَى أَنِّي رَبِّ فَيَقُولُ: أَفَطَنْتَ أَنَّكَ مُلَاقِي، فَيَقُولُ: لَا، فَيَقُولُ: فَإِنِّي أَنْسَاكَ كَمَا نَسِيتَنِي، ثُمَّ يَلْقَى الثَّالِثَ فَيَقُولُ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ. فَيَقُولُ: يَا رَبِّ أَمَنْتُ بِكَ وَبِكِتَابِكَ وَبِرِسَالِكَ وَصَلَّيْتُ وَصُمْتُ وَتَصَدَّقْتُ وَيُسْنِي بِخَيْرٍ مَا اسْتَطَاعَ فَيَقُولُ: هَاهُنَا إِذَا، ثُمَّ يُقَالُ لَهُ: الْآنَ نَبْعَثُ شَاهِدَنَا عَلَيْكَ وَيَتَفَكَّرُ فِي نَفْسِهِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْهَدُ عَلَيَّ فَيُخْتَمُ عَلَى فِيهِ وَيُقَالُ لِفَخِذِهِ وَلَحْمِهِ وَعِظَامِهِ: انْطِقِي فَتَنْطِقُ فَخَذَهُ

وَلَحْمُهُ وَعِظَامُهُ بِعَمَلِهِ وَذَلِكَ لِیُعْذِرَ مِنْ نَفْسِهِ، وَذَلِكَ الْمُنَافِقُ الَّذِي
یَسْخَطُ اللَّهُ عَلَیْهِ ﴿۱۳۳۹﴾

Ebu Hüreyre (r.a.) anlatıyor:

(Ashab, Resûlullah'a) "Ey Allah'ın Resûlü! Kıyamet günü Rabbimizi görecek miyiz?" diye sordular. Rasûlullah (a.s.m.): "Bulutsuz bir günde, öğle vaktinde güneşi görme hususunda bir ihtilafa düşer misiniz?" diye sordu.

Ashab "Hayır!" deyince:

"Bulutsuz (dolunaylı) gecede ayı görmekte şüpheniz olur mu?" diye tekrar sordu. Ashab yine "Hayır!" deyince:

"Nefsim yed-i kudretinde olan Zât-ı Zülcelâl'e yemin olsun, Rabbinizi görme hususunda da hiçbir zorluk çekmeyeceksiniz. Tıpkı güneş ve ayı görmeye zorlanmadığınız gibi. Böylece kul, Rabbiyle karşı karşıya gelecek" buyurdu. Daha sonra şöyle devam etti:

"Allahü Teâlâ: 'Ey filân! Ben sana ikram etmedim mi? Seni efendi yapmadım mı? Sana zevce vermedim mi? Atı, deveyi sana musahhar (hizmetçi) kılmadım mı? Reislik yapmana, ganimet malından dörtte bir almana müsaade etmedim mi?' diye soracak. Kul:

"Evet ey Rabbim!" diyecek. Allahü Teâlâ:

"Benimle karşılaşacağını hiç düşünmedin mi?" diyecek. Kul bu soruya: 'Hayır!' karşılığını verecek. Allahü Teâlâ da:

"Öyleyse şimdi de Ben seni unuttuyorum. Tıpkı (dünyada) senin Beni unuttuğun gibi!" diyecek. Sonra ikinci kul, Allah'ın karşısına çıkar. Allahü Teâlâ ona da aynı şeyleri söyler. Sonra üçüncüye de birinciye söylediklerinin aynısını söyler. Kul, 'Evet! Ey Rabbim!' der. Allahü Teâlâ da:

"Benimle karşılaşacağını hiç aklından geçirdin mi?" diye sorar. Kul:

"Ey Rabbim, Sana, kitaplarına ve peygamberlerine inandım. Namaz kıldım, oruç tuttum, sadaka verdim!" der ve elinden geldiğince (Hak Teâlâ hakkında) hayır senâda bulunur. Allahü Teâlâ:

"Bu hususta lehine şehâdet edecek biri var mı?" diye soracak. Kul:

"Hayır, yok!" diyecek. Allahü Teâlâ:

"Şimdi senin aleyhine bir şahit gönderilecek!" der. Kul kendi kendine: 'Benim aleyhime şahitlik yapacak da kim?' diye içinden düşünür. Kulun ağız mühürlenir. Uyluğuna, 'Haydi konuş!' denir. Uyluğu, eti, kemiği konuşup, onun amelini haber verirler. Bu, onun kendisi için bir özür aramaması içindir. Bu kimse, Allah'ın gadabına uğrayan münâfıktır."

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْكَوْتَرُ نَهْرٌ فِي الْجَنَّةِ حَافَتَاهُ مِنْ ذَهَبٍ وَمَجْرَاهُ عَلَى الدَّرِّ وَالْيَاقُوتِ، تَرْبُّهُ أَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ، وَمَاؤُهُ أَخْلَى مِنَ الْعَسَلِ وَأَنْيَضُ مِنَ الثَّلْجِ﴾

1340

İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kevser, cennette bir nehirdir. Kıyıları altından, aktığı yer gümüş ve kuttur. Toprağı miskten daha hoş kokulu, suyu baldan tatlı ve kardan beyazdır.”

(Tirmizî, Tefsir-i Sûre: 108; İbn Mâce, Zühed: 39.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَيْسَ أَحَدٌ يُحَاسِبُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا هَلَكَ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَيْسَ قَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَسَوْفَ يُحَاسِبُ حِسَابًا يَسِيرًا﴾ فَقَالَ: إِنَّمَا ذَلِكَ الْعَرَضُ وَلَيْسَ أَحَدٌ يُنَاقِشُ الْحِسَابَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا عَذِبَ﴾

1341

Hız. Âişe (r.anha) Peygamberimizin (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kıyâmet Gününde hesaba çekilip de perişan olmayan kimse yoktur.”

Ben, “Ey Allah'ın Rasûlü, Allahü Teâlâ, ‘Amel defterleri sağ tarafından verilmiş olanlar, kolayca hesaba çekileceklerdir (İnşikâk Sûresi, 9)’ buyurmuyor mu?” diye sordum.

Hız. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Âyette sözü edilen yalnız, kulun amellerinin gözleri önüne serilmesidir. Yoksa sıkı bir şekilde hesaba çekilip de, azap görmeyecek olan kimse yoktur.”

(Buhârî, Rikâk: 49; Müslim, Cennet: 79; Tirmizî, Kıyâme: 5.)

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿بَيْنَا أَنَا أَسِيرُ فِي الْجَنَّةِ إِذَا أَنَا بِنَهْرٍ

حَافَتَاهُ قِيَابُ الدَّرِّ الْمُجَوِّفِ قُلْتُ: مَا هَذَا يَا جَبْرِيلُ؟ قَالَ: هَذَا الْكَوْثَرُ
الَّذِي أَعْطَاكَ رَبُّكَ فَإِذَا طَيِّبُهُ أَوْ طَيِّبُهُ مِسْكٌ أَذْفَرُ ﴿

1342

Enes'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

“Ben cennette yürürken bir nehir ile karşılaştım. Kıyıları, delikli incilerden yapılmış kubbelerle doluydu. ‘Bu nedir böyle, ey Cebrail’ dedim. “‘Bu Rabbinin sana ihsan etmiş olduğu Kevser’dir’ dedi. Bir de baktım ki, çamuru (yahut kokusu) en güzel misktendi.”

(Buhârî, Rikâk: 53; Tirmizî, Tefsir-i Sûre: 108.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يَخْلُصُ
الْمُؤْمِنُونَ مِنَ النَّارِ فَيُخَبِّسُونَ عَلَى قَنْطَرَةٍ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَيَقْتَضِصُ
لِبَعْضِهِمْ مِنْ بَعْضٍ مَظَالِمَ كَانَتْ بَيْنَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَتَّى إِذَا هُذِبُوا وَنُقُوا
أُذِنَ لَهُمْ فِي دُخُولِ الْجَنَّةِ، فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَأَحَدُهُمْ أَهْدَى
بِمَنْزِلِهِ فِي الْجَنَّةِ مِنْهُ بِمَنْزِلِهِ كَانَ فِي الدُّنْيَا﴾

1343

Ebû Saîd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Mü'minler cehennemden kurtulurlar. Daha sonra cennet ile cehennem arasındaki bir köprü üzerinde bekletilirler. Dünyada iken birbirlerine geçmiş olan hakları, birinden alınıp diğerine verilir. Artık kimsenin kimsede hakkı kalmayıp, tertemiz olduktan sonra cennete girmelerine izin verilir. Muhammed'in hayatı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, sizden biriniz cennetteki yerlerini, dünyadaki evlerinden daha iyi bilir, tanır.”

(Buhârî, Rekâik: 48.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَنَا أَوَّلُ النَّاسِ يَشْفَعُ
فِي الْجَنَّةِ وَأَنَا أَكْثَرُ الْأَنْبِيَاءِ تَبَعًا﴾

1344

Enes bin Mâlik (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Günahkârların cennete girmesi hususunda, ilk önce şefaât edecek olan benim. Kıyâmet Günü, ümmeti en çok olan Peygamber de ben olacağım.”

(Müslim, İman: 330.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ
آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا فَخْرَ وَيَبْدِي لَوَاءُ الْحَمْدِ وَلَا فَخْرَ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ
يَوْمَئِذٍ آدَمُ فَمَنْ سِوَاهُ إِلَّا تَحْتَ لَوَائِي وَأَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنْشُقُ عَنْهُ الْأَرْضُ
وَلَا فَخْرَ، قَالَ: فَيَفْزَعُ النَّاسُ ثَلَاثَ فَرَاعَاتٍ فَيَأْتُونَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فَيَقُولُونَ: أَنْتَ أَبُونَا فَاشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، فَيَقُولُ: إِنِّي أَذْنَبْتُ ذَنْبًا
أُهْبِطْتُ مِنْهُ إِلَى الْأَرْضِ وَلَكِنْ اتُّوا نُوحًا، فَيَأْتُونَ نُوحًا عَلَيْهِ السَّلَامُ
فَيَقُولُ: إِنِّي دَعَوْتُ عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ دَعْوَةً فَأَهْلِكُوا، وَلَكِنْ اذْهَبُوا
إِلَى إِبْرَاهِيمَ، فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَقُولُ: إِنِّي كَذَبْتُ ثَلَاثَ
كَذَبَاتٍ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَا مِنْهَا كَذِبَةٌ إِلَّا مَا حِلَّ بِهَا عَنْ دِينِ اللَّهِ
تَعَالَى وَلَكِنْ اتُّوا مُوسَى فَيَأْتُونَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَقُولُ: إِنِّي قَتَلْتُ
نَفْسًا وَلَكِنْ اتُّوا عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَأْتُونَ عِيسَى فَيَقُولُ: إِنِّي عُيِدْتُ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ اتُّوا مُحَمَّدًا ﷺ فَيَأْتُونِي فَأَنْطَلِقُ مَعَهُمْ، قَالَ أَنَسُ:
فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: فَأَخَذُ بِحَلَقَةِ بَابِ الْجَنَّةِ فَأَقْعَقِعُهَا
فَيَقَالُ: مَنْ هَذَا فَيَقَالُ: مُحَمَّدٌ، فَيَفْتَحُونَ لِي وَيُرْجَبُونَ فَيَقُولُونَ: مَرْحَبًا،
فَأَخِرُ سَاجِدًا فَيُلْهِمُنِي اللَّهُ مِنَ الثَّنَاءِ وَالْحَمْدِ فَيَقَالُ لِي: اِرْفَعْ رَأْسَكَ
سَلْ تُعْطَ وَاشْفَعْ تُشَفَّعَ وَقُلْ يُسْمَعَ لِقَوْلِكَ وَهُوَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ الَّذِي
قَالَ اللَّهُ عَزَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ﴿

Kıyâmet Gününde insanoğlunun efendisi benim. Fakat bununla gurura kapılmam. Hamd sancağı benim elimde olacaktır. Bununla da gururlanmam. Âdem (a.s.) dâhil, hiçbir peygamber yoktur ki, o gün benim sancağım altında olmasın. Yer yarıldığında, ilk olarak çıkıp dirilen ben olacağım. Yine gururlanmam.

“İnsanlar üç dehşetli korku geçirirler. Âdem’e (a.s.) gelip, ‘Sen bizim babamızsın. Allah katında bize şefaati ol!’ derler. Âdem de (a.s.), ‘Ben öyle bir hata işledim ki, bu yüzden yeryüzüne indirildim. Fakat siz Nuh’a (a.s.) gidin’ der. “Nuh’a (a.s.) gittiklerinde o şöyle der: ‘Ben yeryüzündekilere öyle bir beddua ettim ki, hepsi helâk oldu. Siz en iyisi İbrahim’e (a.s.) gidin.’

“İbrahim’e (a.s.) gelirler. O da şöyle der: ‘Ben üç defa yalan söyledim. Siz onun için Mûsa’ya (a.s.) gidin.’”

Rasûlullah (a.s.m.) bu arada “Onun her yalanı Allah’ın dinini müdafa mahiyetinde idi” buyurdu.

“Mûsâ’ya (a.s.) gelirler. O da şöyle der: ‘Ben bir insan öldürdüm. Siz bunun için İsâ’ya (a.s.) gidin.’

“İsâ (a.s.), ‘İnsanlar Allah’tan başka bir ilâh olarak bana taptılar. Onun için siz Muhammed’e (a.s.m.) gidin’ der. İnsanlar bana gelecekler.”

Ravi Enes diyor ki: “Ben o anda Rasûlullah’a bakıyordum.”

“Ben de cennet kapısının halkasını tutup, kapıyı açacağım. ‘Kimdir o’ diye seslenecekler. ‘Muhammed’dir’ denilecek. Kapıyı açıp, ‘Hoş geldin!’ diyecekler. Ben, secdeye kapanacağım. Allah bana kendi zâtı için söyleyeceğim medih ve övgü kelimelerini ilham edecek. ‘Başını kaldır! Dilediğini iste! Sana verilecektir. Şefaati et. Şefaatin kabul edilecektir. Konuş, sözün dinlenecektir’ denilecek. Allah’ın [Kur’ân-ı Kerîm’de] “Rabbinin seni övülmüş bir makama getirmesi beklenir” buyurduğu Makâm-ı Mahmud [övülmüş makam] işte budur.”

(Tirmizî, Tefsir-i Sûre: 17.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَيْنَةُ الْحَوْضِ؟ قَالَ:
وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا أَيْنَتُهُ أَكْثَرُ مِنْ عَدَدِ نُجُومِ السَّمَاءِ وَكَوَاكِبِهَا،
أَلَا فِي اللَّيْلَةِ الْمُظْلِمَةِ الْمُضْحِيَةِ أَيْنَةُ الْجَنَّةِ مَنْ شَرِبَ مِنْهَا لَمْ يَظْمَأْ
أَخْرَ مَا عَلَيْهِ يَشْحُبُ فِيهِ مِيزَابَانِ مِنَ الْجَنَّةِ عَرْضُهُ مِثْلُ طُولِهِ مَا بَيْنَ

1346 عَمَّانَ إِلَى أَيْلَةٍ، مَاؤُهُ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ وَأَخْلَى مِنَ الْعَسَلِ ﴿﴾

Ebû Zer (r.a.) şöyle rivâyet eder:

Ben, “Yâ Rasûlallah, Havz’ın kapları ne kadardır?” diye sordum.

Rasûlullah (a.s.m.) şöyle cevap verdi:

“Muhammed’in hayatı kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki, Havz’ın kapları, gökteki sâbit ve seyyar yıldızların sayısından daha çoktur. Dikkat edin, karanlık bir gecede o yıldızlar cennet kapları, bardaklarıdır. O havz’ın suyundan içen, sonsuza kadar asla susuzluk hissetmez. cennetten iki musluk daima ona akar ve doldurur. Genişliği ile uzunluğu aynıdır. Mesafesi ise Eyle ile Amman arasındaki mesafe kadardır. Suyu sütten ak ve baldan tatlıdır.”

(Müslim, Fezâil: 36; Tirmizî, Kıyâme: 15.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَضَحِكَ فَقَالَ: ﴿هَلْ تَذَرُونَ مِمَّ أَضْحَكُ؟ قُلْنَا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: مِنْ مُحَاطَبَةِ الْعَبْدِ رَبَّهُ يَقُولُ: يَا رَبِّ أَلَمْ تُجِرْنِي مِنَ الظُّلْمِ؟ قَالَ يَقُولُ: بَلَى، قَالَ فَيَقُولُ: فَإِنِّي لَا أَجِزُ عَلَى نَفْسِي إِلَّا شَاهِدًا مِنِّي، قَالَ فَيَقُولُ: كَفَى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ شَهِيدًا وَبِالْكَرَامِ الْكَاتِبِينَ عَلَيْكَ شُهُودًا، قَالَ: فَيُخْتَمُ عَلَى فِيهِ فَيَقَالُ لِأَرْكَانِهِ انْطِقِي، قَالَ: فَتَنْطِقُ بِأَعْمَالِهِ، قَالَ: ثُمَّ يُخْلَى بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْكَلَامِ، فَيَقُولُ: بُعْدًا لَكُنَّ وَسُخْرًا فَعَنْكُنَّ كُنْتُ أَنَا ضِلُّ ﴿﴾

1347

Enes (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah’ın (a.s.m.) yanında bulunuyorduk. Bir ara güldü ve “Niçin güldüğümü biliyor musunuz?” diye sordu. “Allah ve Rasûlü daha iyi bilir” dedik.

Rasûlullah (a.s.m.), “Kulun Rabbine karşı konuşmasına güldüm” dedi ve bir kul ile Rabbi arasında geçen şu konuşmayı nakletti.

“Kul, ‘Ey Rabbim, Sen beni zulümden korumaz mısın?’

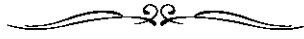
“Allahü Teâlâ, ‘Elbette öyle yaparım.’”

“Kul, “Çünkü ben, yaptıklarına kendimden başkasının şahitlik yapmasına arzu etmiyorum.’

“Allahü Teâlâ, ‘Bugün kendi aleyhine şahit olarak, sen sana yetersin. Ayrıca, senin amellerini yazan melekler de sana şahit olarak yeter.’

“Sonra bu kimsenin ağzına mühür vurulur. Organlarına ‘Konuşun!’ denilir. Organları da onun yaptığı bütün işleri anlatırlar. Daha sonra o kulun konuşmasına izin verilir. O organlarına dönerek, ‘Defolun, gidin! Ben bu işleri sadece sizin faydanız ve tat almanız için yapıyordum’ der.”

(Müslim, Zühd: 17.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ سَيُخْلِصُ رَجُلًا مِنْ أُمَّتِي عَلَى رُؤُوسِ الْخَلَائِقِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَنْشُرُ عَلَيْهِ تِسْعَةَ وَتِسْعِينَ سِجْلًا كُلُّ سِجْلٍ مِثْلُ مَدِّ الْبَصَرِ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ: أَتَنْكِرُ مِنْ هَذَا شَيْئًا؟ أَظَلَمْتُكَ كِتَابِي الْحَافِظُونَ؟ فَيَقُولُ: لَا يَا رَبِّ، فَيَقُولُ: أَفَلَاكَ عُذْرٌ، فَيَقُولُ: لَا يَا رَبِّ، فَيَقُولُ: بَلَى إِنَّ لَكَ عِنْدَنَا حَسَنَةً فَإِنَّهُ لَا ظُلْمَ عَلَيْكَ الْيَوْمَ فَتُخْرَجُ بِطَاقَةٍ فِيهَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، فَيَقُولُ: اخْضُرْ وَزَنَّاكَ، فَيَقُولُ: يَا رَبِّ مَا هَذِهِ الْبِطَاقَةُ مَعَ هَذِهِ السِّجَلَاتِ؟ فَقَالَ: إِنَّكَ لَا تُظْلَمُ، قَالَ: فَتُوضَعُ السِّجَلَاتُ فِي كِفَّةٍ وَالْبِطَاقَةُ فِي كِفَّةٍ فَطَاشَتْ السِّجَلَاتُ وَثَقَلَتِ الْبِطَاقَةُ فَلَا يَثْقُلُ مَعَ اسْمِ اللَّهِ شَيْءٌ﴾

1348

Abdullah bin Amr (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah ümmetinden birisini, Kıyâmet Gününde, herkesin gözü önünde cehennemlikler arasından ayırıp kurtaracaktır. Onun önüne, doksan dokuz adedi bulan amel dosyasını açacak ki, herbir dosyanın uzunluğu gözün gördüğü yer kadar olacak. Ve soracak; ‘Bunlardan herhangi birini reddediyor

musun? Amelleri kaydeden kâtiplerim bir haksızlık, bir yanlışlık yapmışlar mı?”

“Adam, ‘Hayır. Bir haksızlık yapmamışlar’ diyecek.

“Allahü Teâlâ, ‘Peki bir özrün, bir mazeretin var mı?’ diye sorar.

“O, ‘Hayır, yâ Rabbi, yok’ diye cevap verir.

“Allahü Teâlâ, ‘Evet, bütün bu amel dosyalarında yazılanların hepsi doğru. Bugün de sana asla haksızlık yapılmayacaktır. Ancak, senin Bizim yanımızda iyi bir amelin vardır’ buyurur. Sonra içinde, ‘Allah’tan başka ilâh olmadığına, Muhammed’in, Allah’ın kulu ve Rasûlü olduğuna şehâdet ederim’ yazılı bir belge çıkarılır ve Allahü Teâlâ kendisine, ‘Amellerinin tartılmasına hazırlan’ der.

“Adam, ‘Ey Rabbim, bu kadar günah dosyaları yanında bu belge ne kıymet ifade eder ki?’ der.

“Allahü Teâlâ, ‘Sana asla haksızlık yapılmayacaktır’ buyurur. Sonra o belge terazinin bir kefesine, diğer ameller de diğer kefesine konulur. Diğer amellerin hafif çekmesine karşılık, o tek belge ağır basar. Çünkü Mîzan’da hiçbir şey Allah’ın adından ağır gelemez.”

(Tirmizî, İman: 17; İbn Mâce, 35.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا ذَكَرَتْ النَّارَ فَبَكَتْ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿مَا يُبْكِيكِ؟ فَقَالَتْ: ذَكَرْتُ النَّارَ فَبَكَيتُ، فَهَلْ تَذْكُرُونَ أَهْلِيكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ: أَمَّا فِي ثَلَاثَةِ مَوَاطِنَ فَلَا يَذْكُرُ أَحَدٌ أَحَدًا: عِنْدَ الْمِيزَانِ حَتَّى يَعْلَمَ أَيْخَفَ مِيزَانَهُ أَوْ يَنْثُلُ، وَعِنْدَ الْكِتَابِ حِينَ يُقَالُ هَاؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيهِ حَتَّى يَعْلَمَ أَيْنَ يَقَعُ كِتَابُهُ أَفِي يَمِينِهِ أَمْ فِي شِمَالِهِ أَمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِهِ، وَعِنْدَ الصِّرَاطِ إِذَا وُضِعَ بَيْنَ ظَهْرِي جَهَنَّمَ﴾ 1349

Hiz. Âişe’den (r.anha) rivâyet ediliyor:

Bir defasında o, cehennemi hatırlayıp ağlamaya başlamıştı. Rasûlullah (a.s.m.), “Niye ağlıyorsun?” diye sordu, Hiz. Âişe (r.anha), “Cehennemi hatırladım da, onun için ağladım, ey Allah’ın Rasûlü! Kıyâmet Günü, aile ferdlerinizi, hanımlarınızı hatırlayacak mısınız?” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.) cevaben şöyle buyurdu:

“Üç şey vardır ki, buralarda kimse kimseyi hatırlayacak durumda değildir: (1) Mîzanda; iyi amellerinin ağır mı, hafif mi geldiğini öğreninceye kadar, (2) amel defteri verilirken; ‘Geliniz, kitabınızı okuyunuz!’ denildiğinde, amel defterinin sağından mı, solundan mı, yahut arkasından mı verileceğini bilinceye kadar, (3) Sırat Köprüsü cehennemin üzerinde kurulduğu zaman.”

(Ebû Dâvûd, Sünnet: 25.)

عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَتَانِي أُتٌ مِنْ عِنْدِ رَبِّي فَخَيَّرَنِي بَيْنَ أَنْ يَدْخُلَ نِصْفُ أُمَّتِي الْجَنَّةَ وَيَبْنَ الشَّفَاعَةُ، فَاخْتَرْتُ الشَّفَاعَةَ وَهِيَ لِمَنْ مَاتَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا﴾
1350

Avf bin Mâlik'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Rabbim tarafından bir melek [Cebrail] bana geldi ve beni ümmetimin yarısının cennete girmesi ile onlara şefa'at etmem hususunda serbest bıraktı. Ben de şefaati seçtim. Şefa'atim Allah'a şirk koşmadan ölen herkese şâmil olacaktır.”

(Tirmizî, Kıyâme: 13.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَشْفَعَ لِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَ: ﴿أَنَا فَاعِلٌ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَيْنَ أَطْلُبُكَ؟ قَالَ: أَطْلُبُنِي أَوَّلَ مَا تَطْلُبُنِي عَلَى الصِّرَاطِ، قُلْتُ: فَإِنْ لَمْ أَلْقَكَ عَلَى الصِّرَاطِ؟ قَالَ: فَاطْلُبُنِي عِنْدَ الْمِيزَانِ، قُلْتُ: فَإِنْ لَمْ أَلْقَكَ عِنْدَ الْمِيزَانِ؟ قَالَ: فَاطْلُبُنِي عِنْدَ الْحَوْضِ، فَإِنِّي لَا أَخْطِئُ هَذِهِ الثَّلَاثَ الْمَوَاطِنَ﴾
1351

Enes bin Mâlik (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'tan (a.s.m.), Kıyâmet Günü bana şefa'at etmesini istedim.

“Evet, ederim” buyurdu.

“Yâ Rasûlallah, Kıyâmet Günü seni nerede arayayım?”

“Beni ilk arayacağın yer Sırat Köprüsüdür.”

“Şayet seni Sırat üzerinde bulamazsam?”

“O zaman, Mîzanda ara.”

“Ya orada da karşılaşamazsam?”

“O zaman Kevser Havuzunda ara. Çünkü beni mutlaka bu üç yerden birinde bulabilirsin.”

(Tirmizî, Kıyâme: 9.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَدْخُلُ أَحَدٌ الْجَنَّةَ إِلَّا أُرِيَ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ لَوْ أَسَاءَ لِيَزْدَادَ شُكْرًا، وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ أَحَدٌ إِلَّا أُرِيَ مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ لَوْ أَحْسَنَ لِيَكُونَ عَلَيْهِ حَسْرَةٌ﴾ 1352

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah cennete giren herkese, daha çok şükretmesi için, günah işleseydi cehennemde nasıl bir yere gireceğini gösterir. Cehenneme giren herkese de, hasretini arttırması için dünyada iyilik yapsaydı, cennette nasıl bir yere gireceğini gösterir.”

(Buhârî, Rikâk: 51.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿اِشْتَكَّتِ النَّارُ إِلَى رَبِّهَا فَقَالَتْ: رَبِّ أَكَلْتُ بَعْضِي بَعْضًا، فَأَذِنَ لَهَا بِنَفْسَيْنِ، نَفْسٍ فِي الشِّتَاءِ وَنَفْسٍ فِي الصَّيْفِ، فَهُوَ أَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الْحَرِّ وَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الزَّمْهِرِ﴾ 1353

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Cehennem ateşi, ‘Benim bir kısmım diğer kısmımı yiyip bitiriyor’ diyerek Rabbine şikayette bulundu. Bunun üzerine Allaü Teâlâ, ateşe nefes alması, dinlenmesi için iki fırsat verdi: bir nefes kışın, bir nefes de yazın. Bunun için cehennem sizin bildiğiniz hem sıcakın, hem de soğğun en şiddetli-sidir.”

(Buhârî, Bedül-Halk: 10; Tirmizî, Cehennem: 9; İbn Mâce, Zühd: 38.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَاسًا قَالُوا لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ نَرَى رَبَّنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: هَلْ تُضَارُونَ فِي رُؤْيَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ؟ قَالُوا: لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: هَلْ تُضَارُونَ فِي الشَّمْسِ لَيْسَ دُونَهَا سَحَابٌ، قَالُوا: لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: فَإِنَّكُمْ تَرَوْنَهُ كَذَلِكَ، يَجْمَعُ اللَّهُ النَّاسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولُ: مَنْ كَانَ يَعْبُدُ شَيْئًا فَلْيَسْبِغْهُ، فَيَسْبِغْ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ الشَّمْسَ الشَّمْسَ، وَيَسْبِغْ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ الْقَمَرَ الْقَمَرَ، وَيَسْبِغْ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ الطَّوَاغِيتَ الطَّوَاغِيتَ، وَتَبْقَى هَذِهِ الْأُمَّةُ فِيهَا مُنَافِقُوهَا، فَيَأْتِيهِمُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي صُورَةٍ غَيْرِ صُورَتِهِ الَّتِي يَعْرِفُونَ، فَيَقُولُ أَنَا رَبُّكُمْ، فَيَقُولُونَ: نَعُودُ بِاللَّهِ مِنْكَ، هَذَا مَكَانُنَا حَتَّى يَأْتِينَا رَبُّنَا، فَإِذَا جَاءَ رَبُّنَا عَرَفْنَاهُ، فَيَأْتِيهِمُ اللَّهُ فِي صُورَتِهِ الَّتِي يَعْرِفُونَ فَيَقُولُ: أَنَا رَبُّكُمْ، فَيَقُولُونَ: أَنْتَ رَبُّنَا، فَيَسْبِغُونَهُ وَيُضْرَبُ الصِّرَاطُ بَيْنَ ظَهْرِي جَهَنَّمَ، فَأَكُونُ أَنَا وَأُمَّتِي أَوَّلَ مَنْ يُحْجِزُ، وَلَا يَتَكَلَّمُ يَوْمَئِذٍ إِلَّا الرُّسُلُ وَدَعَايَ الرُّسُلِ يَوْمَئِذٍ اللَّهُمَّ سَلِّمْ سَلِّمْ، وَفِي جَهَنَّمَ كَلَالِيبُ مِثْلُ شَوْكِ السَّعْدَانِ، هَلْ رَأَيْتُمُ السَّعْدَانِ؟ قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: فَإِنَّهَا مِثْلُ شَوْكِ السَّعْدَانِ، غَيْرَ أَنَّهُ لَا يَعْلَمُ مَا قَدَرُ عَظَمِهَا إِلَّا اللَّهُ، تَخْطِفُ النَّاسَ بِأَعْمَالِهِمْ، فَمِنْهُمْ الْمُؤَبَّقُ بِعَمَلِهِ وَمِنْهُمْ الْمُجَارَى حَتَّى يُنْجَى، حَتَّى إِذَا فَرَّغَ اللَّهُ مِنَ الْقَضَاءِ بَيْنَ الْعِبَادِ وَأَرَادَ أَنْ يُخْرِجَ بِرَحْمَتِهِ مَنْ أَرَادَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ، أَمَرَ الْمَلَائِكَةَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ مَنْ كَانَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا مِمَّنْ أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يَرْحَمَهُ مِمَّنْ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَيَعْرِفُونَهُمْ فِي النَّارِ بِأَثَرِ السُّجُودِ تَأْكُلُ النَّارُ مِنْ ابْنِ آدَمَ إِلَّا أَثَرَ

السُّجُودِ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَى النَّارِ أَنْ تَأْكُلَ أَثَرَ السُّجُودِ، فَيُخْرِجُونَ مِنَ النَّارِ قَدْ اِمْتَحَشُوا، فَيَصْبُ عَلَيْهِمْ مَاءُ الْحَيَاةِ فَيَنْبُثُونَ مِنْهُ كَمَا تَنْبُثُ الْحَبَّةُ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ، ثُمَّ يَفْرُغُ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ الْقَضَاءِ بَيْنَ الْعِبَادِ وَيَبْقَى رَجُلٌ مُقْبِلٌ بِوَجْهِهِ عَلَى النَّارِ وَهُوَ آخِرُ أَهْلِ الْجَنَّةِ دُخُولًا الْجَنَّةِ، فَيَقُولُ: أَيُّ رَبِّ اضْرِفْ وَجْهِي عَنِ النَّارِ فَإِنَّهُ قَدْ قَسَبَنِي رِيحُهَا وَأَحْرَقَنِي ذُكَاؤُهَا فَيَدْعُو اللَّهَ مَا شَاءَ أَنْ يَدْعُوهُ، ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: هَلْ عَسَيْتَ إِنْ فَعَلْتَ ذَلِكَ بِكَ أَنْ تَسْأَلَ غَيْرَهُ، فَيَقُولُ: لَا أَسْأَلُكَ غَيْرَهُ، وَيُعْطِي رَبُّهُ مِنْ عُهُودٍ وَمَوَاقِيقَ مَا شَاءَ اللَّهُ فَيَضْرِفُ اللَّهُ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ، فَإِذَا أَقْبَلَ عَلَى الْجَنَّةِ وَرَأَاهَا سَكَتَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَسْكُتَ، ثُمَّ يَقُولُ: أَيُّ رَبِّ قَدَّمَنِي إِلَى بَابِ الْجَنَّةِ، فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ: أَلَيْسَ قَدْ أَعْطَيْتَ عُهُودَكَ وَمَوَاقِيقَكَ لَا تَسْأَلُنِي غَيْرَ الَّذِي أَعْطَيْتُكَ، وَيَلْكَ يَا ابْنَ آدَمَ مَا أَغْدَرَكَ، فَيَقُولُ: أَيُّ رَبِّ يَدْعُو اللَّهَ حَتَّى يَقُولَ لَهُ: فَهَلْ عَسَيْتَ إِنْ أَعْطَيْتُكَ ذَلِكَ أَنْ تَسْأَلَ غَيْرَهُ، فَيَقُولُ: لَا وَعِزَّتِكَ، فَيُعْطِي رَبُّهُ مَا شَاءَ مِنْ عُهُودٍ وَمَوَاقِيقَ، فَيَقْدِمُهُ إِلَى بَابِ الْجَنَّةِ، فَإِذَا قَامَ عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ انْفَقَهَتْ لَهُ الْجَنَّةُ فَرَأَى مَا فِيهَا مِنَ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ، فَيَسْكُتُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَسْكُتَ ثُمَّ يَقُولُ: أَيُّ رَبِّ أَدْخَلَنِي الْجَنَّةَ، فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَهُ: أَلَيْسَ قَدْ أَعْطَيْتَ عُهُودَكَ وَمَوَاقِيقَكَ أَنْ لَا تَسْأَلَ غَيْرَ مَا أَعْطَيْتَ، وَيَلْكَ يَا ابْنَ آدَمَ مَا أَغْدَرَكَ، فَيَقُولُ: أَيُّ رَبِّ لَا أَكُونُ أَشْفَى خَلْقِكَ، فَلَا يَزَالُ يَدْعُو اللَّهَ حَتَّى يَضْحَكُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مِنْهُ، فَإِذَا ضَحِكَ اللَّهُ مِنْهُ قَالَ: ادْخُلِ الْجَنَّةَ، فَإِذَا دَخَلَهَا قَالَ اللَّهُ لَهُ: تَمَنَّنْ، فَيَسْأَلُ رَبُّهُ وَيَتَمَنَّى حَتَّى إِنْ

اللَّهُ لِيَذْكُرَهُ مِنْ كَذَا وَكَذَا، حَتَّى إِذَا انْقَطَعَتْ بِهِ الْأَمَانِي، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ذَلِكَ لَكَ وَمِثْلُهُ مَعَهُ. وَكَانَ أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ جَالِسًا حِينَ حَدَّثَ أَبُو هُرَيْرَةَ بِهَذَا فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنِّي حَفِظْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَوْلَهُ: ذَلِكَ لَكَ وَعَشْرَةٌ أَمْثَالِهِ، فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: مَا حَفِظْتُ إِلَّا قَوْلَهُ: ذَلِكَ لَكَ وَمِثْلُهُ مَعَهُ ﴿

1354

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Bazı insanlar Rasûlullah'a (a.s.m.) gelerek, "Kıyâmet Günü Rabbimizi görecek miyiz?" diye sordular. Rasûlullah (a.s.m.), "Ayın dolunay olduğu gecede, onu görmekte güçlük çeker misiniz?" dedi.

"Hayır, yâ Rasûlallah!" dediler.

"Peki, bulutun arkasında olmadığı zaman güneşi görmekte zorluk çeker misiniz?" dedi.

"Hayır, yâ Rasûlallah! Güçlük çekmeyiz" dediler.

Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu: "İşte Rabbinizi de böyle göreceksiniz. Kıyâmet Gününde Allah insanları toplayacak ve 'Kim neye ibadet etmişse ona uysun bakalım' buyuracak. Güneşe tapmış olanlar güneşe, aya tapmış olanlar aya ve Allah'tan başka diğer şeylere tapmış olanlar taptıkları şeylere uyacaklar. Ve Muhammed (a.s.m.) ümmeti de, aralarında münâfıklar da bulunduğu halde duracaklar. Allahü Teâlâ, bir başka surette tecellî edip görünecek ve 'Ben Rabbinizim' buyuracak. Onlar, 'Senden Allah'a sığınırız. Biz Rabbimiz gelinceye kadar burada duracağız. O tecellî edip geldiği zaman biz Onu tanırız' diyecekler. Derken Allahü Teâlâ, bildikleri şekilde tecellî edecek ve 'Ben Rabbinizim' diyecek. Onlar da, 'Evet, Sen bizim Rabbimizsin' deyip, uyacaklar.

"Cehennem üzerinde Sırat Köprüsü kurulacak. Ben ve ümmetim, ilk olarak Sırat Köprüsünden geçeceğiz. O gün Peygamberlerden başka kimse konuşmayacak. Onların sözü de, 'Ey Allahım! Kurtar, kurtar, kurtar!' duasından ibaret olacak.

"Cehennemde Sa'dan dikenleri gibi kancalar vardır. Siz hiç Sa'dan diken gördünüz mü?"

Sahabîler, "Evet, yâ Rasûlallah, gördük" diye cevap verdiler. Rasûlullah (a.s.m.), sözüne devam ederek şöyle buyurdu:

“Evet, o kancalar Sa’dan dikenî gibidir. Ancak ne kadar büyük olduklarını Allah’tan başka kimse bilemez. Kötü amelleri yüzünden insanları, hemen kapıp alırlar. Sırat Köprüsü üzerinde, kimi kötü amelleri yüzünden bu kancalara yakalandığı gibi, kimi de zorlukla geçmek suretiyle cezalandırılır. Sonra Allah kurtarıp, cennetine alır.

“Allah bu kulların işlerini bitirdikten sonra cehennemlikler arasından dilediklerini rahmeti ile kurtarmayı murâd ettiğinde, onlar arasından, ‘Allah’tan başka ilâh yoktur’ diyerek bir Allah’a inanmış olanları cehennemden çıkarmalarını meleklerine emreder. Bunlar, cehennemde alınlarındaki secde izleri ile tanınırlar. Cehennem ateşi, insanoğlunun sadece secde izlerinin bulunduğu uzuvlarına dokunmaz. Allah cehennem ateşine, secde izlerinin bulunduğu uzuvları yakmasını yasaklamıştır.

“Allah’ın, cehennemden çıkarılmasını emretmiş olduğu kimseler, kömür haline gelmiş bir vaziyette oradan çıkarılırlar. Üzerlerine hayat suyu dökülür. Tıpkı, rutubetli topraktan bitki yeşermesi gibi onlar dirilip kalkarlar.

“En sonunda, ateş üzerinde kapanmış bir vaziyette birisi kalır ki, işte bu, cennete en son girecek olan kimsedir. ‘Ey Rabbim! Ne olur, beni cehennemden kurtar! Onun pis kokusu beni perişan etti’ diye, Allah’ın kendisi için murad ettiğini diler.

“Sonra Yüce Allah ‘Dileğini yerine getirirsem, Benden başka bir şey isteyecek misin?’ diye sorar.

“O ‘Hayır, yâ Rabbi! Başka bir şey istemeyeceğim’ der ve bu konuda birtakım taahhüdlerde bulunur. Allah da onun yüzünü cehennemden çevirip kurtarır. Cennete doğru yöneldiği zaman, Allah’ın takdir ettiği kadar susar. Sonra, ‘Ey Rabbim! Ne olur beni cennet kapısına götür’ der. Allahü Teâlâ kendisine, ‘Hani sen Bana bu kadar söz vermiştin! Hani verdiğimden başka bir şey istemeyecektin? Yazıklar olsun sana! Sen ne sözünde durmaz birisin ey insanoğlu’ der.

“İnsan, ‘Ey Rabbim’ diyerek Allah’a niyaz etmeye başlar. Allah ‘İsteddiğini verdikten sonra, başka bir şey istemeyeceksin değil mi?’ diye sorar. İnsan, ‘İzzetin hakkı için, istemeyeceğim’ der. Ve Rabbinin dilediği nisbette taahhüdlerde bulunur, bir şey istemeyeceğine söz verir. Bunun üzerine Allahü Teâlâ, kendisini cennet kapısına getirir. Adam, cennetin kapısı önünde durunca, cennetin bütün güzellikleri gözünün önüne serilir. Orada nimetleri ve sevinçleri görünce, şaşkın şaşkın Allah’ın dilediği kadar susar. Sonra, ‘Ey Rabbim, beni cennete koy’ der. Allahü Teâlâ, ‘Bana bu kadar söz vermiştin. Verdiğimden başka bir şey istemeyecektin. Yazıklar olsun sana! Sen ne sö-

zünde durmaz birisin insanoğlu!’ der. O da, ‘Yâ Rabbi, ben yaratıkların en bahtsız olmak istemiyorum’ der. Allahü Teâlâ kendisinden hoşnut olup, lüt-funa mazhar oluncaya kadar duaya devam eder. Allahü Teâlâ, ondan tam razı olunca, ‘Haydi, gir cennete’ der. Cennete girince, Allahü Teâlâ kendisi-ne, ‘Ne dilersen dile bakalım!’ der. O istemeye başlar. Dileklerini bir bir sıra-lar. Hatta bilmediği nimetleri Allah kendisine hatırlatır. Bütün arzularını dile getirip, hepsine kavuşunca Allah ona şöyle buyurur: ‘Bunlar senindir. Bu-nun yanında bir o kadarı daha senindir.’”

Ebû Hüreyre (r.a.) bu hadisi rivâyet ettiği sırada Ebû Saîd Hudrî (r.a.) orada oturmakta idi. Dedi ki; “Rasûlullah’tan (a.s.m.), ‘Bu ve bunun on misli daha senindir’ sözünü duyduğuma şehâdet ederim.” Bunun üzerine Ebû Hüreyre (r.a.), “Ben yalnız ‘Bu ve bunun bir o kadarı daha’ sözünü du-yup ezberledim” dedi.

(Buhârî, Rikâk: 52; Müslim, İman: 299.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿شَفَاعَتِي لِأَهْلِ
الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي﴾

1355

Câbir’den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuru-yor:

“Şefaati, ümmetimden büyük günah işleyenler içindir.”

(Tirmizî, Kıyâme: 11; İbn Mâce. Zühd: 37; Ebû Dâvûd, Sünnet: 21.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَوْمًا يُحَدِّثُ
وَعِنْدَهُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَسْتَأْذِنُ رَبَّهُ فِي
الزَّرْعِ فَقَالَ اللَّهُ لَهُ: أَوْلَسْتَ فِيمَا شِئْتَ، قَالَ: بَلَى، وَلَكِنْ أَحِبُّ أَنْ أَزْرَعَ،
فَاسْرِعْ وَبَدَّرْ فَبَادَرَ الطَّرْفَ نَبَاتُهُ وَاسْتَوَاؤُهُ وَاسْتِخْصَادُهُ وَتَكْوِيرُهُ أَمْثَالَ
الْجِبَالِ، فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: دُونَكَ يَا ابْنَ آدَمَ، فَإِنَّهُ لَا يُشْبِعُكَ شَيْءٌ، فَقَالَ
الْأَعْرَابِيُّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَا تَجِدْ هَذَا إِلَّا قُرَشِيًّا أَوْ أَنْصَارِيًّا، فَإِنَّهُمْ
أَصْحَابُ زَرْعٍ، فَأَمَّا نَحْنُ فَلَسْنَا أَصْحَابَ زَرْعٍ، فَضَحِكَ النَّبِيُّ ﷺ.

1356

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bir gün yanında bir bedevî bulunduğu bir sırada, cennetliklerden birisinin zirâatle meşgul olmak için Rabbinden izin istediğinden söz etti:

“Allahü Teâlâ bu zâtâ, ‘Her istediğini yapabilecek durumda değil misin?’ diye sordu. O zât, ‘Evet. Fakat ben zirâatle meşgul olmak istiyorum’ dedi. Allahü Teâlâ, kendisine izin verdi. O, tohumu atar atmaz, göz açıp kapayıncaya kadar her şey tamamlanmıştı. Ekin bitmiş, büyümüş, olgunlaşmış, hasadı yapılmış, tepeler halinde öbek öbek bir araya gelmişti.

“Allahü Teâlâ, ‘Bırak onu ey insanoğlu! Seni hiçbir şey doyurmaz’ buyurdu.”

Rasûlullah’ın bu sözlerini dinleyen bedevî, “Bu zât, ya Kureyş’ten veya Ensârdandır. Çünkü onlar çiftçidirler. Bizim aramızdan böyle istekte bulunacak birisi çıkmaz. Çünkü biz çiftçi değiliz” dedi.

Bedevînin bu sözlerine Hz. Peygamber (a.s.m.) tebessüm etti.

(Buhârî, Tevhid: 37; Hars: 20.)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يُشْفَعُ الشَّهِيدُ فِي سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ﴾

1357

Ebû Derdâ’nın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Şehit, kendi ailesinden yetmiş kişiye şefaathane olacaktır.”

(Ebû Dâvûd, Cihad: 26.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ لَوْ أَنَّ الْعَالَمِينَ اجْتَمَعُوا فِي إِحْدَاهُنَّ لَوَسِعَتْهُمْ﴾

1358

Ebû Saîd (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Cennette yüz derece vardır. Bunların herbirisinde bütün âlemler toplansa, hepsini içine alır.”

(Tirmizî, Sıfatü’l-Cennet: 4.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَمَّا أَهْلُ النَّارِ الَّذِينَ هُمْ أَهْلُهَا فَإِنَّهُمْ لَا يَمُوتُونَ فِيهَا وَلَا يَحْيَوْنَ وَلَكِنْ نَاسٌ أَصَابَتْهُمْ النَّارُ بِذُنُوبِهِمْ أَوْ قَالَ بِخَطَايَاهُمْ فَأَمَاتَتْهُمْ إِمَاتَةً حَتَّى إِذَا كَانُوا فَحْمًا أُذِنَ بِالشَّفَاعَةِ فَجِيءَ بِهِمْ ضَبَائِرُ ضَبَائِرَ فَبُثُّوا عَلَى أَنْهَارِ الْجَنَّةِ ثُمَّ قِيلَ: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ أَفِيضُوا عَلَيْنِهِمْ فَيَنْبُثُونَ نَبَاتَ الْحَبَّةِ تَكُونُ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ﴾ فَقَالَ بَعْضُ الْحَاضِرِينَ: كَأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ كَانَ بِالْبَادِيَةِ. 1359

Ebû Saîd Hudrî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Gerçekten cehennemlik olanlara gelince, onlar orada ne ölürler, ne de diri kalırlar. Fakat bazıları vardır ki, bunlar birtakım günahları yüzünden cehenneme girmişlerdir. Allah, bunları bir çeşit ölümle öldürmüştür. Onlar kömür haline geldikleri zaman, grup grup şefaet edilmeye izin verilir. Sonra cennet ırmaklarına atılırlar. Daha sonra, ‘Ey cennet ehli! Onların üzerine hayat suyu atın’ denilir. Hayat suyu atıldığı zaman, tıpkı ıslak topraktan biten bitki taneleri gibi yeşerip çıkarlar.”

Rasûlullah'ın bu sözlerini dinleyenlerden bazıları, “Sanki Rasûlullah (a.s.m.), bir vahada yaşamış” dediler.

(Müslim, İman: 306; İbn Mâce, Zühd: 37.)

عَنْ عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَعُرْفًا يُرَى ظُهُورُهَا مِنْ بُطُونِهَا وَبُطُونُهَا مِنْ ظُهُورِهَا، فَقَامَ إِلَيْهِ أَعْرَابِي فَقَالَ: لِمَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ هِيَ لِمَنْ أَطَابَ الْكَلَامَ وَأَطْعَمَ الطَّعَامَ وَأَدَامَ الصِّيَامَ وَصَلَّى لِلَّهِ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ﴾ 1360

Hız. Ali (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Cennette birtakım daireler vardır; içlerinden dışı, dışlarından içerisi görünür.”

Bir bedevî, “Bunlar kime aittir, ey Allah'ın Rasûlü?” diye sordu.

Hız. Peygamber (a.s.m.), “Güzel ve tatlı konuşan, başkalarına çok ikram eden, çok oruç tutan ve insanlar uyurken geceleri namaz kılan kimselere aittir” diye cevap verdi.

(Tirmizî, Birr: 53.)

عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ لَقِيَ أَبَا هُرَيْرَةَ، فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَجْمَعَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ فِي سُوقِ الْجَنَّةِ، فَقَالَ سَعِيدٌ: أَفِيهَا سُوقٌ؟ قَالَ: نَعَمْ، أَخْبَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ إِذَا دَخَلُوهَا نَزَلُوا فِيهَا بِفَضْلِ أَعْمَالِهِمْ، ثُمَّ يُؤْذَنُ فِي مِقْدَارِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ مِنْ أَيَّامِ الدُّنْيَا فَيُزَوِّزُونَ رَبَّهُمْ وَيُتَرِّزُ لَهُمْ عَرْشُهُ، وَيَتَّبِدَى لَهُمْ فِي رَوْضَةٍ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ فَتُوضَعُ لَهُمْ مَنَابِرُ مِنْ نُورٍ وَمَنَابِرُ مِنْ لُؤْلُؤٍ وَمَنَابِرُ مِنْ يَاقُوتٍ وَمَنَابِرُ مِنْ زَبَرْجَدٍ وَمَنَابِرُ مِنْ ذَهَبٍ وَمَنَابِرُ مِنْ فِضَّةٍ وَيَجْلِسُ أَذْنَاهُمْ وَمَا فِيهِمْ مِنْ دَنِيٍّ عَلَى كُتُبَانِ الْمِسْكِ وَالْكَافُورِ وَمَا يَرَوْنَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَرَاسِيِّ بِأَفْضَلٍ مِنْهُمْ مَجْلِسًا. قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَهَلْ نَرَى رَبَّنَا؟ قَالَ: نَعَمْ، هَلْ تَتَمَارَوْنَ فِي رُؤْيَةِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ؟ قُلْنَا: لَا، قَالَ: كَذَلِكَ لَا تُتَمَارَوْنَ فِي رُؤْيَةِ رَبِّكُمْ وَلَا يَبْقَى فِي ذَلِكَ الْمَجْلِسِ رَجُلٌ إِلَّا حَاصِرَهُ اللَّهُ مُحَاصِرَةً حَتَّى يَقُولَ لِلرَّجُلِ مِنْهُمْ: يَا فُلَانُ ابْنُ فُلَانٍ، أَتَذْكُرُ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا، فَيَذْكُرُهُ بَعْضُ غَدَارَتِهِ فِي الدُّنْيَا فَيَقُولُ: يَا رَبِّ أَفَلَمْ تَغْفِرْ لِي فَيَقُولُ: بَلَى فَبَسْعَةِ مَغْفِرَتِي بَلَغْتَ مَثَرَتَكَ هَذِهِ، فَيَنْتَمَا هُم عَلَى ذَلِكَ غَشِيَتُهُمْ سَحَابَةٌ مِنْ فَوْقِهِمْ فَأَمْطَرَتْ عَلَيْهِمْ طَبِيبًا لَمْ يَجِدُوا مِثْلَ رِيحِهِ شَيْئًا قَطُّ، وَيَقُولُ رَبَّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى: قُومُوا إِلَى مَا أَعْدَدْتُ لَكُمْ مِنَ الْكَرَامَةِ

فَحُذُوا مَا اشْتَهَيْتُمْ فَتَأْتِي سُوقًا قَدْ حَقَّتْ بِهِ الْمَلَائِكَةُ لَمْ تَنْظُرِ الْعُيُونُ
إِلَى مِثْلِهِ وَلَمْ تَسْمَعْ الْأَذَانُ وَلَمْ يَخْطُرْ عَلَى الْقُلُوبِ، فَيَحْمِلُ لَنَا مَا
اشْتَهَيْنَا لَيْسَ يُبَاعُ فِيهِ وَلَا يُشْتَرَى وَفِي ذَلِكَ يَلْقَى أَهْلُ الْجَنَّةِ بَعْضُهُمْ
بَعْضًا، قَالَ: فَيَقْبَلُ الرَّجُلُ ذُو الْمَنْزِلَةِ الْمُزْتَفِعَةَ فَيَلْقَى مَنْ هُوَ دُونَهُ وَمَا
فِيهِمْ مِنْ دَنِيءٍ فَيَرْوِعُهُ مَا يَرَى عَلَيْهِ مِنَ اللَّبَاسِ، فَمَا يَنْقَضِي آخِرُ
حَدِيثِهِ حَتَّى يَخْتَلِلَ إِلَيْهِ مَا هُوَ أَحْسَنُ مِنْهُ وَذَلِكَ أَنَّهُ لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ
يَحْزَنَ فِيهَا ثُمَّ نَتَصَرَّفَ إِلَى مَنَازِلِنَا فَيَلْقَانَا أَزْوَاجُنَا فَيَقْلُنَ مَرْحَبًا وَأَهْلًا
لَقَدْ جِئْتُ وَإِنَّ بِكَ مِنَ الْجَمَالِ أَفْضَلَ مِمَّا فَارَقْتَنَا عَلَيْهِ، فَيَقُولُ: إِنَّا
جَالَسْنَا الْيَوْمَ رَبَّنَا الْجَبَّارَ وَبَحَقْنَا أَنْ نَنْقَلِبَ بِمِثْلِ مَا انْقَلَبْنَا ﴿ 1361

Saîd bin Müseyyib (r.a.) rivâyet ediyor: Saîd, Ebû Hüreyre ile karşılaş-
mıştı.

Ebû Hüreyre, “Dilerim ki, Allah her ikimizi de cennet çarşısında buluştur-
sun” dedi.

Saîd, “Ne dersin, cennette çarşı var mıdır?” diye sordu.

Ebû Hüreyre, “Evet, Rasûlullah’ın (a.s.m.) bana söylediğine göre, cen-
netlikler oraya girdikleri zaman amellerinin üstünlüğüne göre makam elde
ederler. Sonra dünya günlerinden Cuma günü kadar kendilerine izin verilir.
Rablerini ziyaret ederler. Cenâb-ı Hak, Arşını onlara gösterir. Cennet bah-
çelerinden birinde onlara görünür. Onlar için nurdan, inciden, yakuttan, ze-
bercetten, altından ve gümüşten koltuklar kurulur. Cennetliklerin en aşağı
derecede olanları misk ve kâfûr tepeleri üzerinde otururlar ve kendilerinden
daha üstün makamları görmezler.”

Ebû Hüreyre (r.a.) der ki, “Rasûlullah’a, ‘Ey Allah’ın Rasûlü, biz orada
Rabbimizi de görecek miyiz?’ diye sordum.

“Rasûlullah (a.s.m.), ‘Güneşi ve ayın on dördüncü gecesinde dolunayı
görmekte güçlük çeker misiniz?’ diye bir soru ile karşılık verdi. ‘Hayır’ dedik.
Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“İşte siz de cennette Rabbinizi görmekte zorluk çekmeyeceksiniz. Şu
mecliste bulunanlardan hiçbirisi yoktur ki, Allah Teâlâ ona hitap etmesin ve

dünyadaki halleri hakkında konuşmasın! Hatta, onlardan birine, “Ey ilân oğlu filan, şu günü hatırlıyor musun?” diye hitap edecek ve dünyada yaptığı vefasızlıkları hatırlatacak. O da, ‘Ey Rabbim, Sen beni affetmemiş miydin?’ diyecek. Allahü Teâlâ, ‘Evet, affetmiştim ve sen bu makama benim bağışla-mamla ulaştın’ buyuracak. Onlar bu durumda iken, üzerlerini bir bulut kap-layacak ve onlara önceden asla duymamış oldukları hoş kokulu bir yağmur yağdıracak.” Ve Yüce Rabbimiz şöyle buyuracak: ‘İşte sizin için hazırladı-ğım nimetler! İstediğinizi alın!’

“Biz de akla hayale gelmeyen, kulakların duymadığı, gözlerin görmediği, meleklerle çevrili bu çarşıya geleceğiz. Orada her istediğimizi alırsınız. Orada alışveriş yoktur. Herkes istediğini alabilir. Cennetlikler bu çarşıda birbirleri ile buluşurlar. Daha yüksek makamda olan birisi, daha aşağı derecelerde olan birisi ile karşılaştığında, üzerindeki elbiseye imrenir. Ancak konuşup görüş-meleri bittiği zaman, kendi elbisesinin daha güzel olduğunu görür. Kimsenin en küçük bir üzüntü duymaması için bu böyle takdir edilmiştir.

“Daha sonra hepimiz kendi konaklarımıza döneriz. Hanımlarımız bizi karşılayıp, ‘Hoş geldiniz. Vallahi, bizden ayrıldıktan sonra güzelliğiniz ne ka-dar da artmış’ derler. Bu söze muhatap olan herkes şöyle cevap verir: ‘Biz bugün, kullarına her şeyi ikram eden Rabbimizle birlikte idik. Böylesine bir değişiklikle dönmek de hakkımızdır.’”

(Tirmizî, Sıfâtü'l-Cennet: 15.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
أَعَدَدْتُ لِعِبَادِي الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ
عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ ذُخْرًا بَلَّهَ مَا أَطَّلَعَكُمْ اللَّهُ عَلَيْهِ ثُمَّ قَرَأَ: ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ
مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾. 1362

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle bu-yuruyor:

“Aziz ve Celîl olan Allah şöyle buyuruyor ki, ‘Ben sâlih kullarıma hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insanın kalbine gelme-yen nimetler hazırladım. Ey kulum, Allah'ın dünyada sana ihsan ettiği ni-metleri sen bir kenara bırak! Onlar cennet nimetleri yanında bir şey ifade et-mez.’”

Daha sonra Hz. Peygamber (a.s.m.) şu âyeti okudu: “Onların yaptıkları iyiliklere karşılık olması için saklanan müjdeyi hiç kimse bilemez (Secde Sûresi, 17).”

(Buhârî, Tefsir-i Sûre: 32; Müslim, Cennet: 4.)

عَنِ الْحَسَنِ الْبَصْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يُشْفَعُ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي مِثْلِ رُبْعَةٍ وَمُضَرٍّ﴾
1363

Hasan-ı Basrî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Osman bin Afvân, Kıyâmet Günü Rabia ve Mudar kabileleri kadar büyük bir kalabalığa şefaati olacaktır.”

(Tirmizî, Sıfatü'l-Kıyâmet: 16.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَسُوقًا يَأْتُونَهَا كُلُّ جُمُعَةٍ فَتَهُبُّ رِيحُ الشَّمَالِ فَتَحْثُو فِي وُجُوهِهِمْ وَثِيَابِهِمْ فَيَزْدَادُونَ حُسْنًا وَجَمَالًا فَيَزْجَعُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ وَقَدْ اِزْدَادُوا حُسْنًا وَجَمَالًا فَيَقُولُ لَهُمْ أَهْلُوهُمْ: وَاللَّهِ لَقَدْ اِزْدَدْتُمْ بَعْدَنَا حُسْنًا وَجَمَالًا فَيَقُولُونَ: وَأَنْتُمْ وَاللَّهِ لَقَدْ اِزْدَدْتُمْ حُسْنًا وَجَمَالًا﴾
1364

Enes (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Cennette bir çarşı vardır. Cennetlikler her cuma oraya gelirler. Oraya geldiklerinde bir kuzey rüzgârı eser. Yüzlerine, elbiselerine güzel kokular yayar. Böylece cennetliklerin güzelliği bir kat daha artmış olur. Hanımlarının yanına döndükleri zaman, hanımlar, ‘Vallahi, bizim yanımızdan ayrıldıktan sonra güzelliğiniz ne kadar da artmış’ derler. Onlar da hanımlarına, ‘Vallahi, bizden sonra sizin de güzellik ve sevimliliğiniz ne kadar da artmış’ derler.”

(Müslim, Cennet: 13.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ

قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَكَانَ فِي قَلْبِهِ مِنَ الْخَيْرِ مَا يَزِنُ شَعِيرَةً، ثُمَّ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَكَانَ فِي قَلْبِهِ مِنَ الْخَيْرِ مَا يَزِنُ بُرَّةً، ثُمَّ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَكَانَ فِي قَلْبِهِ مِنَ الْخَيْرِ مَا يَزِنُ ذَرَّةً ﴿١٣٦٥﴾

Enes (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kim ‘Lâilâhe illallah’ der ve kalbinde de arpa kadar iyilik taşırsa cehennemden çıkar. Kim ‘Lâilâhe illallah’ der, kalbinde de buğday kadar iyilik bulunursa cehennemden çıkar. Sonra, ‘Lâilâhe illallah’ deyip, kalbinde zerre kadar hayır bulunan kimse cehennemden çıkar.”

(Müslim, İman: 316; Tirmizî, Cehennem: 9.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مِمَّ خُلِقَ الْخَلْقُ؟ قَالَ: مِنَ الْمَاءِ، قُلْنَا: الْجَنَّةُ مَا بِنَاؤُهَا؟ قَالَ: لَبَنَةٌ مِنْ فِضَّةٍ وَلَبَنَةٌ مِنْ ذَهَبٍ وَمِلَاطُهَا الْمِسْكُ الْأَذْفَرُ وَحَضْبَاؤُهَا اللُّؤْلُؤُ وَالْيَاقُوتُ وَتُزْبِتُهَا الرُّغْفَرَانُ، مَنْ دَخَلَهَا يَنْعَمُ وَلَا يَبْئُوسُ وَيُخَلَّدُ وَلَا يَمُوتُ لَا تَبْلَى ثِيَابُهُمْ وَلَا يَفْنَى شَبَابُهُمْ ثُمَّ قَالَ: ثَلَاثَةٌ لَا تُرَدُّ دَعْوَتُهُمْ: الْإِمَامُ الْعَادِلُ، وَالضَّائِمُ حَتَّى يَفْطَرَ، وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ يَرْفَعُهَا فَوْقَ الْغَمَامِ وَتُفْتَحُ لَهَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ، وَيَقُولُ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ: وَعِزَّتِي لَا نُنْصِرُكَ وَلَوْ بَعْدَ حِينٍ ﴿١٣٦٦﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'a (a.s.m.), “Yâ Rasûlallah, mahlûkat neden yaratılmıştır?” diye sordum. “Sudan” buyurdu.

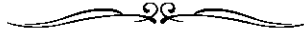
“Peki, cennetin yapısı nedir, nasıldır?” dedim. Şöyle cevap verdi: “Bir tuğlası altından, bir tuğlası gümüşten, harcı bol kokulu miskten, çakılları inci ve yakuttan, toprağı ise zağferândandır. Oraya giren, her türlü nimete maz-

har olur. Asla sıkıntı ve üzüntüye uğramaz. Ebediyen orada kalır. Ölümsüzlüğe erişir. Elbiseleri asla eskimez. Gençliği de kaybolmaz.”

Daha sonra sözüne şöyle devam etti:

“Üç grup kimse vardır ki, bunların duası asla reddolunmaz: Biri adaletle hükmeden idareci, ikincisi iftar edinceye kadar oruçlu, üçüncüsü de zulme uğramış olan mazlumdur ki, onun duası bulutların üstüne çıkar ve bu duaya gök kapıları hemen açılır. Ve Allah, ‘İzzetim hakkı için, bir müddet sonra da olsa Ben sana yardım edeceğim’ buyurur.”

(Tirmizî, S. Cennet: 2.)

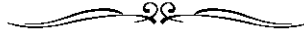

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿فِي الْجَنَّةِ خِيَمَةٌ مِنْ لَوْلُؤَةٍ مُجَوَّفَةٍ عَرْضُهَا سِتُّونَ مِيلًا فِي كُلِّ زَاوِيَةٍ مِنْهَا أَهْلٌ مَا يَرَوْنَ الْآخَرِينَ يَطُوفُ عَلَيْهِمُ الْمُؤْمِنُونَ﴾
1367

Abdullah bin Kays'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Cennette delikli incilerden yapılmış bir çadır vardır ki, genişliği altmış mildir. Her köşesinde biri diğerini görmeyen hanımlar vardır. Mü'minler o hanımları ziyaret edip, onlarla birlikte olurlar.”

(Buhârî, Bedü'l-Halk: 8; Tirmizî, Cennet: 3; Müslim, Cennet: 24.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿سَيِّحَانٌ وَجَيْحَانٌ وَالْفُرَاتُ وَالنَّيْلُ كُلٌّ مِنْ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ﴾
1368

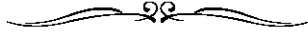
Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Seyhan, Ceyhan, Fırat ve Nil; bunların herbiri cennet ırmaklarındandır.”

(Ahmed İbn Hanbel, Müsned: 2:289.)

Hadis-i şerif, bu nehirlerin sularının bereketine ve bolluğuna işaret etmektedir. Bu dört nehir, yağışı pek de fazla olmayan kurak bölgede akıp gittikleri halde, suları gayet bol ve bereketlidir. Sebepler noktasından bakıldığında bunun izahını yapmak zordur. Bunlar içerisinde, en çok dikkat çekeni ise Nil nehridir. Bu nehir, güney taraflarda, Kamer Dağı denilen küçük bir

dağdan çıkmakta ve mütemadiyen âdetâ küçük bir deniz gibi bol suyu ile binlerce yıldan beri akıp gitmektedir. Bediüzzaman'ın ifadesine göre, altı ayda akıttığı su bir araya getirilse, çıktığı dağdan kat kat fazla olurdu. Bir taraftan kumlu toprağı, diğer taraftan kızgın güneş devamlı olarak suyunu yutmakta ve buharlaştırmakta olduğu halde, debisi ve akış dengesi bozulmamakta ve çevresini âdetâ bir cennete çevirmektedir. Hadis-i şerif, bu ve bunun gibi daha birçok mânâlara işaret etmektedir.

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَتَرَاءَوْنَ أَهْلَ الْعُرْفِ مِنْ فَوْقِهِمْ كَمَا تَتَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ الدَّرِّيَّ الْغَابِرَ فِي الْأُفُقِ مِنَ الْمَشْرِقِ أَوِ الْمَغْرِبِ لِتَفَاضُلِ مَا بَيْنَهُمْ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ تِلْكَ مَنَازِلُ الْأَنْبِيَاءِ لَا يَبْلُغُهَا غَيْرُهُمْ، قَالَ: بَلَى وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ رَجَالٌ آمَنُوا بِاللَّهِ وَصَدَّقُوا الْمُرْسَلِينَ﴾

1369

Ebû Saîd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Cennetliklerden bazıları kendilerinden üstünlükleri sebebiyle yüksek dairelerde oturanları, tıpkı ufuk çizgisinde doğudan batıya seyreden parlak yıldızları gördükleri gibi göreceklerdir.”

Sahabîler, “Ey Allah'ın Rasûlü, bu yüksek dâireler, kendilerinden başka kimsenin ulaşamayacağı peygamber makamları mıdır?” diye sordular.

Rasûlullah (a.s.m.), şöyle cevap verdi:

“Hayır! Başkaları da oraya ulaşabilir. Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, bunlar, Allah'a ve peygambere hakkıyla iman eden kimselerdir.”

(Buhârî, Rikâk: 51; Müslim, Cennet: 11.)

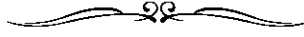
عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿يُعْطَى الْمُؤْمِنُ فِي الْجَنَّةِ قُوَّةَ كَذَا وَكَذَا مِنَ الْجَمَاعِ، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْ يُطِيقُ ذَلِكَ، قَالَ يُعْطَى قُوَّةَ مِائَةٍ.﴾

1370

Enes (r.a.) rivâyet ediyor:

Hz. Peygamber (a.s.m.), “Mü'minlere cennette şu kadar cinsî münasebet gücü verilecektir” buyurmuştu. Bunun üzerine, “Yâ Rasûlallah, bir kimsenin buna gücü yeter mi?” denildi. Rasûlullah (a.s.m.), “Herbir mü'mine yüz kişinin kuvveti verilecektir” buyurdu.

(Tirmizî, S. Cennet: 6.)

عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ فِي الْجَنَّةِ مِنْ خَيْلٍ، قَالَ: إِنْ اللَّهُ أَدْخَلَكَ الْجَنَّةَ فَلَا تَشَاءُ أَنْ تُحْمَلَ فِيهَا عَلَى فَرَسٍ مِنْ يَاقُوتَةٍ حَمْرَاءَ لَهُ جَنَاحَانِ يَطِيرُ بِكَ فِي الْجَنَّةِ حَيْثُ شِئْتَ. قَالَ: وَسَأَلَهُ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ فِي الْجَنَّةِ مِنْ إِبِلٍ، قَالَ: فَلَمْ يَقُلْ لَهُ مِثْلَ مَا قَالَ لِصَاحِبِهِ، قَالَ: إِنْ يُدْخِلَكَ اللَّهُ الْجَنَّةَ يَكُنْ لَكَ فِيهَا مَا اشْتَهَتْ نَفْسُكَ وَلَذَّتْ عَيْنُكَ ﴿

1371

Büreyde (r.a.) rivâyet ediyor:

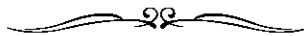
Bir zât Peygamber'e (a.s.m.), “Cennette atlar var mıdır?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), “Eğer Allah seni cennete sokarsa, orada kırmızı yakuttan iki kanatlı bir ata bindirilirsin. Cennette nereye gitmek istersen dilediğin hemen yerine getirilir” diye cevap verdi.

Başka birisi de, “Ey Allah'ın Rasûlü, cennette deve var mıdır?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.) bu zâta, önceki gibi cevap vermedi. Sadece, “Eğer, Allah seni cennete sokarsa, orada arzu ettiğin ve göz zevkini okşayan her şey şana ihsan edilecektir” buyurdu.

(Müsned, 5:352; Tirmizî, S. Cennet: 11.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا رَأَيْتُ مِثْلَ النَّارِ نَامَ هَارِبُهَا وَلَا مِثْلَ الْجَنَّةِ نَامَ طَالِبُهَا﴾ ﴿

1372

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Cehennem gibi korkunç bir yeri bilip de ondan kaçınmak gerekirken gaflete dalmak kadar dehşet verici bir şey görmedim. Cennet gibi güzellikleri bulunan bir yeri bilip de ona girmek için can atmamak kadar da büyük bir gaflet görmedim.”

(Tirmizî, Cehennem: 10.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ أَوَّلَ زُمْرَةٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَذْرِ وَالَّذِينَ يَلُونَهُمْ عَلَى أَشَدِّ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ إِضَاءَةً لَا يَبُولُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ وَلَا يَمْتَخِطُونَ وَلَا يَنْفُلُونَ، أَمْشَاطُهُمُ الذَّهَبُ وَرَشْحُهُمُ الْمِسْكُ وَمَجَامِرُهُمُ الْأَلْوَةُ وَأَزْوَاجُهُمُ الْحُورُ الْعَيْنُ أَخْلَقَهُمْ عَلَى خُلُقٍ رَجُلٍ وَاحِدٍ عَلَى صُورَةِ أَبِيهِمْ آدَمَ سِتُونَ ذِرَاعًا فِي السَّمَاءِ﴾

1373

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Cennete girecek ilk zümre, on dördündeki ay gibi parlak ve berrâk olacak. Onların peşinden girenler, gökyüzündeki en parlak yıldız gibi olacak. Cennetlikler, küçük ve büyük abdestlerini yapmazlar. Sümükleri akmaz, burunlarını silmezler. Tükürmezler. Tarakları altındandır. Hanımları ise iri siyah gözlü hûrilerdir. Hepsinin huyu bir kişinin huyu gibidir. Endamları, babaları Âdem (a.s.) şeklindedirler.”

(Buhârî, Bedü'l-Halk: 8; Müslim, Cennet: 17; Tirmizî, Cennet: 7.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْصُّعُودُ جَبَلٌ مِنْ نَارٍ يَتَّصَعَّدُ فِيهِ الْكَافِرُ سَبْعِينَ خَرِيفًا ثُمَّ يَهْوِي كَذَلِكَ فِيهِ أَبَدًا﴾

1374

Ebû Saîd'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur: “Saûd, cehennemde ateşten bir dağdır. Kâfir yetmiş yılda o dağa tırmanır. Yetmiş yılda da tepesinden aşağı yuvarlanır. Bu ebediyen devam edip gider.”

(Tirmizî, Cehennem: 3; Müsned, 3:75.)

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يَأْكُلُونَ فِيهَا وَيَشْرَبُونَ وَلَا يَتَفَلُّونَ وَلَا يَبُولُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ وَلَا يَمْتَخِطُونَ، قَالُوا: فَمَا بَالُ الطَّعَامِ؟ قَالَ: جُشَاءٌ وَرَشْحٌ كَرَشِحِ الْمَسْكِ يُلْهَمُونَ التَّنْبِيحَ وَالتَّحْمِيدَ كَمَا تُلْهَمُونَ التَّنَفَسَ﴾

1375

Câbir (r.a.), Rasûlullah'tan (a.s.m.) şöyle işittiğini rivâyet ediyor:

“Cennetlikler, cennette yer içer, fakat tükürmezler. Küçük ve büyük abdestlerini yapmazlar. Sümükleri akmaz.”

Rasûlullah'a (a.s.m.), “Peki onların yedikleri ne olur?” diye soruldu. Hz. Peygamber (a.s.m.), “Misk gibi kokan ter ve geçirme ile çıkar. Nefes almaları ilhamla olduğu gibi, Allah'ı hamd ve tesbihleri de ilham iledir.”

(Müslim, Cennet: 18.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ، فَيَقُولُونَ: لَبَّيْكَ رَبَّنَا وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ، فَيَقُولُ: هَلْ رَضِيتُمْ، فَيَقُولُونَ: وَمَا لَنَا لَا نَرْضَى يَا رَبِّ وَقَدْ أُعْطِينَا مَا لَمْ تُعْطِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، فَيَقُولُ: أَلَا أُعْطِيكُمْ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ، فَيَقُولُونَ: يَا رَبِّ وَآيُ شَيْءٍ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ، فَيَقُولُ: أَحِلُّ عَلَيْكُمْ رِضْوَانِي فَلَا أَسْحَطُ عَلَيْكُمْ بَعْدَهُ أَبَدًا﴾

1376

Ebû Saîd'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allahü Teâlâ cennetliklere hitap edecek ve aralarında şöyle bir konuşma geçecek:

“Ey cennetlikler!”

“Buyur, ey Rabbimiz, emrine âmâdeyiz. Her türlü iyilik Senin elindedir.”

“Razı mısınız?”

“Ey Rabbimiz, nasıl razı olmayız ki? Sen bize yarattıkların içinde hiçbirisine vermediğini ihsan ettin.”

“Size bundan daha üstününü de ihsan edeyim mi?”

“Ey Rabbimiz, hangi şey bundan üstün olabilir ki?”

“Size rıdvânımı, hoşnutluğumu veriyorum. Bundan sonra asla size öfkelenmeyeceğim.”

(Buhârî, Rikâk: 51; Müslim, Cennet: 9; Tirmizî, Cennet: 18.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿صِرَ ضَرْسُ الْكَافِرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِثْلُ أَحَدٍ وَفَخِذُهُ مِثْلُ الْبَيْضَاءِ وَمَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ مَسِيرَةُ ثَلَاثِ مِثْلِ الرُّبْدَةِ﴾

1377

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Kıyâmet Gününde kâfirin azı dişi Uhud Dağı kadar; uyluğu Beydâ Dağı gibi, cehennemdeki yeri de Rebeze gibi üç günlük mesafe kadardır.”

(Tirmizî, Sıfatü'l-Cehennem: 3.)

عَنْ سَعْدِ بْنِ وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿لَوْ أَنَّ مَا يُقَلُّ ظَفَرٌ مِّمَّا فِي الْجَنَّةِ بَدَأَ لَتَزَخَّرَتْ لَهُ مَا بَيْنَ خَوَافِقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَوْ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَطْلَعَ فَبَدَأَ أَساوِرُهُ لَطَمَسَ ضَوْءُ الشَّمْسِ كَمَا تَطْمِسُ الشَّمْسُ ضَوْءَ النُّجُومِ﴾

1378

Sa'd bin Ebî Vakkas (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Cennetten, tırnak kadar bir şey dünyada görünmüş olsa, yer ve gökle arası koku ve ışıkla dolardı. Cennetliklerden birisi, dünyada olsa ve bilezikleri görünse, güneş yıldızların ışığını söndürdüğü gibi, o da güneşin ışığını söndürürdü.”

(Tirmizî, Sıfatü'l-Cennet: 7.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ الْمَرْأَةَ مِنْ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ لَيُرَى بَيَاضُ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ سَبْعِينَ حُلَّةً حَتَّى يُرَى

مُحْضًا وَذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ فَأَمَّا الْيَاقُوتُ فَإِنَّهُ
حَجَرٌ لَوْ أَدْخَلْتَ فِيهِ سِلْكَاً ثُمَّ اسْتَصَفَيْتَهُ لَرَأَيْتَهُ مِنْ وَرَائِهِ ﴿1379﴾

Abdullah (İbn Mes'ûd) (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Cennetlik kadınların bacaklarının beyazlığı, yetmiş kat elbise arkasından dahi görünür. Hatta bacaklarının iliği bile görünür. Bunu şunun için söylüyorum. Allah Teâlâ, ‘Onlar sanki yakut ve mercandır (Rahmân Sûresi, 58.)’ buyuruyor. Yakut öyle bir taştır ki, içine bir iplik veya tel koyup temizlesen, dışarıdan içi görünür.”

(Tirmizî, S. Cennet: 5.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يُنَادِي مُنَادٍ فِي أَهْلِ الْجَنَّةِ: إِنَّ لَكُمْ أَنْ تَصِحُّوا فَلَا تَسْقُمُوا أَبَدًا وَإِنَّ لَكُمْ أَنْ تَحْيُوا فَلَا تَمُوتُوا أَبَدًا وَإِنَّ لَكُمْ أَنْ تَشَبُّوا فَلَا تَهْرَمُوا أَبَدًا وَإِنَّ لَكُمْ أَنْ تَنَعَّمُوا فَلَا تَبْتَسِسُوا أَبَدًا فَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿وَنُودُوا أَنْ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾. ﴿1380﴾

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Birisi, cennetlikler arasında şöyle seslenir: ‘Daima sıhhat ve afiyet içinde olacaksınız. Asla hastalanmayacaksınız. Ebediyen yaşayacak, asla ölmeyeceksiniz. Daima genç kalacak ve yaşlanmayacaksınız. Daima nimetler içinde kalacaksınız. Asla üzülmeceksiniz.’

“Allahü Teâlâ'nın [onlara, ‘İşte güzel ameller karşılığında kavuştuğunuz budur’ diye nidâ edilecektir (A'râf Sûresi, 43)] meâlindeki âyetin ifade ettiği mânâ budur.”

(Müslim, Cennet: 32.)

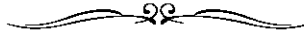
عَنْ عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ فِي الْجَنَّةِ

لَمُجْتَمَعًا لِلْحُورِ الْعِينِ يُزْفَعْنَ بِأَصْوَاتٍ لَمْ يَسْمَعْ الْخَلَائِقُ مِثْلَهَا يَقْلُنَ:
نَحْنُ الْخَالِدَاتُ فَلَا نَبِيدُ وَنَحْنُ الثَّاعِمَاتُ فَلَا نَبُؤُسُ وَنَحْنُ الرَّاغِبَاتُ
فَلَا نَسْحَطُ طُوبَى لِمَنْ كَانَ لَنَا وَكُنَّا لَهُ ﴿١٣٨١﴾

Hız. Ali'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:
“Cennette, güzel gözlü hûrilerin bulunduğu bir yer vardır. Orada benzeri
işitilmemiş bir sesle şöyle konuşurlar:

“Biz ebedîyiz. Asla yok olmayız. Güzeliz, asla çirkinleşmeyiz. Biz daima
neşeliyiz, asla üzülmeyiz. Bizim sahip olduğumuz ve kendilerine ait olduğumuz
kimselelere ne mutlu!”

(Tirmizî, Cennet:24)

عَنْ صُحَيْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ: ﴿لِلَّذِينَ
أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾ ثُمَّ قَالَ: ﴿إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ يَقُولُ
اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: تُرِيدُونَ شَيْئًا أَزِيدُكُمْ فَيَقُولُونَ: أَلَمْ تُبَيِّضْ وُجُوهَنَا
أَلَمْ تُدْخِلْنَا الْجَنَّةَ وَتُنْجِنَا مِنَ النَّارِ، قَالَ: فَيَكْشِفُ الْحِجَابَ فَمَا أُعْطُوا
شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنَ النَّظَرِ إِلَى رَبِّهِمْ عَزَّ وَجَلَّ﴾ ﴿١٣٨٢﴾

Süheyb (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), “Amelini güzel bir şekilde yapanlara daha güzel mü-
kâfatlar vardır (Yunus Sûresi, 26)” meâlindeki âyet-i kerimeyi okudu ve şö-
yle buyurdu:

“Cennetlikler cennete girdikleri zaman Allah Teâlâ onlara, ‘Size ihsan et-
tiğim nimetleri daha da arttırmamı ister misiniz?’ diye sorar. Onlar, ‘Yüzü-
müzü ak etmedin mi? Bizi cennete sokup cehennemden kurtarmadın mı?’
derler.”

Hız. Peygamber (a.s.m.) sözüne devamla şöyle buyurdu:

“Bunun üzerine Allah Teâlâ perdeyi kaldıracak, onlara görünecek ve Yü-
ce Rablerini temaşa etmekten daha güzel ve sevgili bir nimet verilmiş ol-
duğu anlaşılacaktır.”

(Tirmizî, Cennet: 16; Müslim, İman: 297.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿تُلْفَحُ
وُجُوهُهُمْ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالْحُونِ﴾ قَالَ: تَشْوِيهِ النَّارُ فَتَقْلُصُ شَفْتُهُ
الْعُلْيَا حَتَّى تَبْلُغَ وَسَطَ رَأْسِهِ وَتَسْتَزْجِي شَفْتُهُ السُّفْلَى حَتَّى تَضْرِبَ
سُرَّتَهُ ﴿

1383

Ebû Saîd'in (Hudrî) (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyur-
muştur:

“Ateş yüzlerine vurup yakacak ve onlar cehennemde dişleri sırtıp kala-
caklardır (Mü'minûn Sûresi, 104)” âyetinin mânâsı, cehennem onu pişire-
cek ve üst dudağı gerilip, tepesine kadar ulaşacak. Alt dudağı da göbeğine
vuruncaya kadar sarkacak, demektir.”

(Tirmizî, Cehennem: 5.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الْجَنَّةَ
ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَتِ الْجَنَّةُ: اللَّهُمَّ ادْخِلْهُ الْجَنَّةَ، وَمَنْ اسْتَجَارَ مِنَ النَّارِ
ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَتِ النَّارُ: اللَّهُمَّ اجْزُهُ مِنَ النَّارِ﴾

1384

Enes'den (bin Mâlik) (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöy-
le buyurmuştur:

“Kim Allah'tan üç defa cenneti isterse, cennet, 'Ey Allahım, bu zâtı cen-
nete kavuştur' diye dua eder. Kim üç defa Allah'tan cehennemden kurtul-
mayı dilerse, cehennem, 'Ey Allahım, bu zâtı cehennemden kurtar' diye dua
eder.”

(Tirmizî, Cennet: 27; İbn Mâce, Zühd: 39.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿نَارُكُمْ هَذِهِ
الَّتِي يُوقِدُ ابْنُ آدَمَ جُزْءًا مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ حَرِّ جَهَنَّمَ، قَالُوا: وَاللَّهِ إِنْ
كَانَتْ لَكَافِيَةً يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: فَإِنَّهَا فَضِلْتُ عَلَيْهَا بِتِسْعَةِ وَسِتِّينَ
جُزْءًا كُلُّهَا مِثْلُ حَرِّهَا﴾

1385

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.), “İnsanoğlunun dünyada yaktığı ateşi, cehennem ateşinin ancak yetmişte biri kadardır” buyurdu.

Sahabîler, “Yâ Rasûlallah, vallahi dünya ateşi bile azap olarak yeterdi” dediler.

Rasûlullah (a.s.m.), şöyle karşılık verdi:

“Cehennem ateşinin sıcaklığı dünya ateşinden altmış dokuz kat daha fazladır. Herbir katın derecesi de dünya ateşinin sıcaklığı kadardır.”

(Buhârî, Bedü'l-Halk: 10; Müslim, Cennet: 30; Tirmizî, Cennet: 7.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَذْنِي أَهْلِ الْجَنَّةِ الَّذِي لَهُ ثَمَانُونَ أَلْفَ خَادِمٍ وَاثْنَتَانِ وَسَبْعُونَ زَوْجَةً وَتَنْصُبُ لَهُ قُبَّةً مِنْ لَوْلُؤٍ وَزَبَرْجَدٍ وَيَأْقُوتٍ كَمَا بَيْنَ الْجَابِيَةِ إِلَى صَنْعَاءَ. إِنَّ عَلَيْهِمُ التَّيْجَانَ إِنَّ أَذْنِي لَوْلُؤَةٍ مِنْهَا لَتُضِيءُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾ 1386

Ebû Saîd (Hudrî) (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Cennetlikler içinde en aşağı mertebede olanı, seksen bin hizmetçisi ve yetmiş iki hanımı olan kimsedir. Onun inci, zebercet ve yakuttan inşa edilmiş, büyüklüğü Câbiye ile San'a arası kadar olan bir sarayı vardır. Bu sarayın üstünde iki taç vardır. Bu sarayın en küçük bir incisi, doğu ile batı arasını aydınlığa boğar.”

(Tirmizî, Cennet: 23.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنِّي لَأَعْلَمُ آخِرَ أَهْلِ النَّارِ خُرُوجًا مِنْهَا وَآخِرَ أَهْلِ النَّارِ دُخُولًا الْجَنَّةَ. رَجُلٌ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ حَبْنًا فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَهُ: اذْهَبْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ فَيَأْتِيهَا فَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهَا مَلَأَى فَيَزْجَعُ فَيَقُولُ: يَا رَبِّ وَجَدْتُهَا مَلَأَى، فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: اذْهَبْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ، فَيَأْتِيهَا فَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهَا مَلَأَى

فَيَرْجِعُ فَيَقُولُ: يَا رَبِّ وَجَدْتُهَا مَلَأَى، فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ: اذْهَبْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ فَإِنَّ لَكَ مِثْلَ الدُّنْيَا وَعَشْرَةَ أَمْثَالِهَا أَوْ إِنَّ لَكَ عَشْرَةَ أَمْثَالِ الدُّنْيَا فَيَقُولُ: أَتَسْحَرُ بِي أَوْ أَتُضْحِكُ بِي وَأَنْتَ الْمَلِكُ، قَالَ: لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ضَحِكَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ قَالَ: فَكَانَ يُقَالُ ذَاكَ أَذْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنَزَلَةً ﴿

1387

Abdullah (İbn Mes'ûd) (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Ben cehennemden çıkan son cehennemlik ile, cennete girecek olan son cennetlik kimseyi çok iyi bilirim. Bu öyle birisidir ki, elleri ve dizleri üzerinde yürüyerek cehennemden çıkar. Allah, ona ‘Git, cennete gir’ buyurur. O cennete gelir, fakat cennet ona dopdolu görünür. Bunun üzerine döner ve ‘Yâ Rabbi, cenneti dolu olarak gördüm’ der. Allah yine, ‘Git cennete gir’ buyurur. O tekrar cennete gelir, cennet yine dolu görünür. Döner, ‘Yâ Rabbi, cennet dolu’ der. Allah tekrar, ‘Git cennete gir. Çünkü sana dünya kadar (veya dünyanın on katı) büyüklüğünde bir cennet vardır’ buyurur. O zât, ‘Sen her şeyin yegâne sahibi Melîk olduğun halde benimle alay mı ediyorsun? Yahut bana gülüyor musun?’ der.”

Abdullah (r.a.) der ki, “Bunu söylediği sırada, Rasûlullah'ın (a.s.m.), dişleri görününceye kadar güldüğünü gördüm.”

Denilir ki, “Bu cennetin en aşağı derecede olanıdır.”

(Buhârî, Rikâk: 51; Müslim, İman: 308.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ أَرْسَلَ جِبْرِيلَ إِلَى الْجَنَّةِ فَقَالَ: انْظُرْ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعَدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا، قَالَ: فَجَاءَهَا وَنَظَرَ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعَدَّ اللَّهُ لِأَهْلِهَا فِيهَا، قَالَ: فَرَجَعَ إِلَيْهِ قَالَ: فَوَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا، فَأَمَرَ بِهَا فَحُقَّتْ بِالْمَكَارِهِ فَقَالَ: ارْجِعْ إِلَيْهَا فَانْظُرْ إِلَى مَا أَعَدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا، قَالَ: فَرَجَعَ إِلَيْهَا

فَإِذَا هِيَ قَدْ حُمْتُ بِالْمَكَارِهِ فَرَجَعَ إِلَيْهِ فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خِفْتُ أَلَّا يَدْخُلَهَا أَحَدٌ، قَالَ: اذْهَبْ إِلَى النَّارِ فَانْظُرْ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعَدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا، فَذَهَبَ فَإِذَا هِيَ يَزْكَبُ بَعْضُهَا بَعْضًا فَرَجَعَ إِلَيْهِ فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ فَيَدْخُلُهَا، فَأَمَرَ بِهَا فَحُمْتُ بِالشَّهَوَاتِ فَقَالَ: ازْجِعْ إِلَيْهَا، فَرَجَعَ إِلَيْهَا فَنَظَرَهَا فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ أَلَّا يَنْجُو مِنْهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا ﴿

1388

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Allah, cennet ve cehennemi yarattığında, Cebrail'i cennete göndererek şöyle buyurdu: “‘Orada cennetlikler için hazırlamış olduğum şeyleri gör.’

“Cebrail cennete vardı. Cenneti ve cennetliklere Allah'ın hazırlamış olduğu nimetleri, güzellikleri gördü. Rabbine dönüp, “Kuvvet ve yüceliğine yemin ederim ki, cenneti ve nimetleri duyan herkes oraya girmek ister’ dedi. Bunun üzerine Allah, emretti ve cennete giden yolar, insanların hoşuna gitmeyen ve nefse ağır gelen—namaz, oruç, zekât, cihad, günahlardan kaçınma gibi—amellerle kuşatıldı.

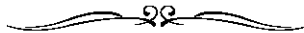
“Allah, tekrar Cebrail'e ‘Şimdi git, cennete ve insanlar için hazırladığım şeyleri gör’ buyurdu. Cebrail cennete gidip, insanların hoşlanmadığı şeylerle kuşatıldığını görünce, ‘Yâ Rabbi, izzetin hakkı için kimsenin oraya girmek istemeyeceğinden endişe ederim’ dedi.

“Allah, Cebrail'e ‘Şimdi cehenneme git, orasını ve cehennemlikler için hazırlamış olduğum şeyleri gör’ buyurdu.

“Cebrail cehenneme gitti, gördü ki, tabaka tabaka dehşetli alevler içinde yanıp tutuşuyor. Rabbine döndü ve ‘Yüceliğine yemin ederim ki, cehennemi duyanlar, asla oraya girmek istemez’ dedi.

“Bunun üzerine Allah, cehennemin nefsin hoşuna giden şeylerle kuşatılmasını emretti. Sonra Cebrail'e, ‘Şimdi git, bak’ buyurdu. Cebrail dönüp cehenneme baktı ve ‘Yüceliğine yemin ederim ki, hiç kimsenin kendini oraya girmekten alıkoyabileceğini sanmıyorum’ dedi.”

(Ebû Dâvûd, Sünnet: 24; Tirmizî, Cennet: 21.)

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ فِي قَوْلِهِ:
 ﴿وَيُسْقَى مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ﴾ قَالَ: ﴿يَقْرُبُ إِلَى
 فِيهِ فَيَكْرَهُهُ فَإِذَا أُذْنِي مِنْهُ شَوَى وَجْهَهُ وَوَقَعَتْ فَرْوَةُ رَأْسِهِ، فَإِذَا شَرِبَهُ
 قَطَعَ أَمْعَاءَهُ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ دُبُرِهِ يَقُولُ اللَّهُ ﴿وَسُقُوا مَاءَ حَمِيمًا فَقَطَّعَ
 أَمْعَاءَهُمْ﴾ وَيَقُولُ: ﴿وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ
 بِئْسَ الشَّرَابُ﴾.

1389

Ebû Ümâme'den (r.a.) rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.), Allah Teâlâ'nın, "Ona irinli sudan içirilecektir. O [cehennemlik] bundan zorlanarak içmeye çalışacak, ancak bir türlü boğazından aşağı geçmeyecektir (İbrahim Sûresi, 16-17) âyet-i kerimesini açıklarken şöyle buyurdu:

"O irinli su ağzına yaklaştırılacak. O içmek istemeyecek. Bu su ona iyice yaklaştırıldığı sırada yüzünü kavuracak ve kafasının derisi düşecektir. İçtiği zaman da dübüründen çıkıncaya kadar bağırsaklarını parçalayacaktır. Allah Teâlâ, 'Onlara kaynar su içirilecek ve bu su da bağırsaklarını parçalayacak (Muhammed Sûresi, 15)' buyurur. Ve yine 'Eğer susuzluktan kurtulmak için yardım dileğinde bulunurlarsa, yüzleri kavuran irin suyu kendilerine verilecektir. O ne kötü bir içkidir.'"

(Tirmizî, Cehennem: 4; Müsned, 3:71.)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يُلْقَى عَلَى
 أَهْلِ النَّارِ الْجُوعُ فَيَعْدِلُ مَا هُمْ فِيهِ مِنَ الْعَذَابِ فَيَسْتَغِيثُونَ فَيُعَاثُونَ
 بِطَعَامٍ مِنْ ضَرِيعٍ لَا يُسَمِّنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ، فَيَسْتَغِيثُونَ بِالطَّعَامِ
 فَيُعَاثُونَ بِطَعَامٍ ذِي غُصَّةٍ فَيَذْكُرُونَ أَنَّهُمْ كَانُوا يُحْجِزُونَ الْغُصَصَ فِي
 الدُّنْيَا بِالشَّرَابِ فَيَسْتَغِيثُونَ بِالشَّرَابِ فَيَرْفَعُ إِلَيْهِمُ الْحَمِيمُ بِكَلاِبِيبِ
 الْحَدِيدِ، فَإِذَا دَنَتْ مِنْ وُجُوهِهِمْ شَوْتٌ وَجُوهُهُمْ، فَإِذَا دَخَلَتْ بَطُونُهُمْ

قَطَعْتُ مَا فِي بُطُونِهِمْ فَيَقُولُونَ: ادْعُوا خَزَنَةَ جَهَنَّمَ فَيَقُولُونَ: أَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ، قَالُوا: بَلَى، قَالُوا: فَادْعُوا وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ، قَالَ فَيَقُولُونَ: ادْعُوا مَالِكًا، فَيَقُولُونَ: يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ، قَالَ: فَيَجِئُهُمْ إِنَّكُمْ مَكِثُونَ، قَالَ فَيَقُولُونَ: ادْعُوا رَبُّكُمْ فَلَا أَحَدَ خَيْرَ مِنْ رَبِّكُمْ، فَيَقُولُونَ: رَبَّنَا عَلَبْتُ عَلَيْنَا شَقَوْتْنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ، قَالَ: فَيَجِئُهُمْ: اخْسَئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونَ. قَالَ: فَعِنْدَ ذَلِكَ يَسْأَلُونَ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ وَعِنْدَ ذَلِكَ يَأْخُذُونَ فِي الزَّفِيرِ وَالْحَسْرَةِ وَالْوَيْلِ ﴿

1390

Ebû Derdâ (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Cehennemliklere, çekmekte oldukları azaba denk şiddetli bir açlık verilecek. Onlar yardım isteyecekler. Ancak, onlara açlığı gidermeyen hayvanların dahi yiyemediği zehirli ‘dari’ denilen bir diken, yiyecek olarak verilecektir. Yemek isteyecekler, ancak bir türlü boğazlarından geçmeyecek. Bunun üzerine dünyada yemek yerken boğazlarına durduğunda suyu yetiştirdikleri gibi, sudan medet umacaklar ve içecek bir şey isteyecekler. Bu defa da kendilerine demir kancalarla [kaplarla] kaynar su verilecek. Bu kancalar kaynar su yüzlerine yaklaştığında, yüzlerini kavuracak. Karınlarına girdiğinde de orasını parçalayacak. Bu sırada birbirlerine, ‘Cehennem görevlilerini çağırın’ diyecekler. Ancak bu cehennem görevlileri onlara yardım etmek şöyle dursun, ‘Peygamberleriniz size apaçık deliller getirmemiş miydi?’ diye karşılık verecekler. ‘Evet’ diyecekler. Cehennem görevlileri, ‘Dua edin. Yardım isteyin. Kâfirlerin dileği asla onlara bir fayda getirmez’ diyecekler.

“Daha sonra, cehennem zebanilerinin başı ‘Mâlik’i çağırın’ diye yalvaracaklar. Ancak Mâlik’in onlara cevabı ‘Hayır. Siz ebediyen bu azapta kalacaksınız’ olacak.

“Daha sonra cehennem görevlileri, ‘Siz yine Rabbinize dua edin. Rabbinizden daha hayırlı birisi asla yoktur’ diyecek. Onlar da şöyle duaya başlayacaklar:

“Ey Rabbimiz! Bedbahtlığımız bize üstün geldi. Biz doğru yoldan sapan bir topluluk idik. Ey Rabbimiz! Ne olur bizi buradan çıkar. Eğer yine küfre dönecek olursak, işte o zaman gerçekten zâlimlerden oluruz.”

“Allahü Teâlâ onlara şöyle cevap verecek: ‘Defolun gidin! Cehenneme yuvarlanın! Artık azabın kaldırılması veya hafifletilmesi için de bir şey konuşmayın, bir istekte bulunmayın!’

“Bundan sonra her türlü iyilik ve kurtuluş ümidini kaybedecekler. Hıçkırmaya, dövünmeye ve pişmanlık içinde feryat etmeye başlayacaklar.”

(Tirmizî, Cehennem: 5.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ:
﴿اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ ثُمَّ قَالَ: ﴿لَوْ أَنَّ
قَطْرَةً مِنْ الزُّقُومِ قَطَرَتْ فِي دَارِ الدُّنْيَا لَأَفْسَدَتْ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا
مَعَايِشَهُمْ فَكَيْفَ بِمَنْ يَكُونُ طَعَامُهُ﴾

1391

İbn Abbas'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah’a karşı gelmekten layıkıyla korkup, emirlerine riayet edin ve ancak Müslüman olarak vefât edin! (Âl-i İmrân Sûresi, 102)” meâlindeki âyeti okuduktan sonra, Rasûlullah (a.s.m.), şöyle buyurdu:

“Eğer zakkumdan bir damla dünya yurduna damlamış olsa, dünyadaki bütün yaratıkların ağızlarının tadını bozardı. Ya yemeği zakkumdan ibaret olan kimselerin hali nasıl olur?”

(Tirmizî, Cehennem: 4; İbn Mâce, Zühd: 38.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ الْحَمِيمَ
لَيَصَّبُّ عَلَى رُؤُوسِهِمْ فَيَنْفُذُ حَتَّى يَخْلُصَ إِلَى جَوْفِهِ فَيَسْلُتُ مَا فِي
جَوْفِهِ حَتَّى يَمْرُقَ مِنْ قَدَمَيْهِ وَهُوَ الصَّهْرُ ثُمَّ يَعَادُ كَمَا كَانَ﴾

1392

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Cehennemliklerin başlarına kaynar sular dökülecek. Bu su karınlarına ulaşacak, bağırsaklarını parçalayıp ayaklarından çıkıp gidecektir. İşte

[Kur'ân-ı Kerîm'de bahsedilen] 'Sahr' budur. Daha sonra kâfir tekrar eski haline döndürülecek ve bu azap böylece devam edip gidecektir.”

(Tirmizî, Cehennem: 4.)

عَنِ الثُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ أَهْوَنَ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا مَنْ لَهُ نَعْلَانِ وَشِرَاكَانِ مِنْ نَارٍ يَغْلِي مِنْهُمَا دِمَاغُهُ كَمَا يَغْلِي الْمِرْجَلُ مَا يَرَى أَنَّ أَحَدًا أَشَدَّ مِنْهُ عَذَابًا وَإِنَّهُمْ لَأَهْوَنُهُمْ عَذَابًا﴾ 1393

Nu'mân bin Beşîr (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Cehennemlikler arasında azabı en hafif olan, ayakkabılarının bağları ateşten olan kimsedir. Bunların tesiriyle tencerenin kaynaması gibi beyni kaynar. O, azabı en hafif olan birisi olduğu halde, çektiği azabın dehşetinden dolayı kendisinden daha şiddetli azap çekenlerin varlığını düşünmez.”

(Müslim, İman: 364; Müsned, 2:432.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿ضُرْسُ الْكَافِرِ أَوْ نَابُ الْكَافِرِ مِثْلُ أَحَدٍ وَغَلِظَ جِلْدُهُ مَسِيرَةَ ثَلَاثٍ﴾ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَالتِّرْمِذِيُّ وَلَفْظُهُ: ﴿إِنَّ غِلَظَ جِلْدِ الْكَافِرِ اثْنَانِ وَأَرْبَعُونَ ذِرَاعًا وَإِنَّ ضُرْسَهُ مِثْلُ أَحَدٍ وَإِنَّ مَجْلِسَهُ مِنْ جَهَنَّمَ كَمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ﴾ 1394

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kâfirin azı dişi, (yahut köpek dişi) cehennemde Uhud Dağı kadar, derisinin kalınlığı da üç günlük yol kadar olacaktır.” (Müslim rivâyeti)

Tirmizî'deki rivâyet de şöyledir:

“Kâfirin derisinin kalınlığı kırk iki arşın, azı dişi de Uhud dağı kadar olacaktır. Cehennemde işgal edeceği yer de Mekke ile Medine arası kadardır.”

(Müslim, Cennet: 44; Tirmizî, S. Cehennem: 3.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿ثُمَّ يُضْرَبُ الصِّرَاطُ بَيْنَ ظَهْرَانِي جَهَنَّمَ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يَجُوزُ مِنَ الرُّسُلِ بِأَمَّتِهِ وَلَا يَتَكَلَّمُ أَحَدٌ يَوْمَئِذٍ إِلَّا الرُّسُلَ وَكَلَامَ الرُّسُلِ يَوْمَئِذٍ: اللَّهُمَّ سَلِّمْ سَلِّمْ. رَوَاهُ الشَّيْخَانِ وَسَيَأْتِي فِي حَدِيثِ الشَّفَاعَةِ: وَنَبِيُّكُمْ قَائِمٌ عَلَى الصِّرَاطِ يَقُولُ: رَبِّ سَلِّمْ سَلِّمْ وَفِي حَافَتِي الصِّرَاطِ كَلَالِيْبُ مُعَلَّقَةٌ مَأْمُورَةٌ بِأَخْذِ مَنْ أَمَرْتُ بِهِ فَمَخْدُوشٌ نَاجٍ وَمَكْدُوشٌ فِي النَّارِ. وَسَيَأْتِي فِي شَفَاعَةِ غَيْرِ الرُّسُلِ فَيَمُرُّ الْمُؤْمِنُونَ كَطَرْفِ الْعَيْنِ وَكَالْبَرْقِ وَكَالرَّيحِ وَكَالطَّيْرِ وَكَأَجَاوِيدِ الْخَيْلِ وَالرِّكَابِ فَنَاجٍ مُسَلِّمٌ وَمَخْدُوشٌ وَمَكْدُوشٌ فِي النَّارِ﴾

1395

Ebû Hüreyre (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Sonra cehennem üzerine Sırat Köprüsü kurulur. Peygamberler içinde ümmeti ile birlikte ilk olarak oradan geçen ben olurum. Peygamberlerin dışında hiç kimse o gün konuşmaya güç yetiremez. Onların sözü de sadece, ‘Ey Allahım, kurtar, kurtar!’ sözünden ibarettir.”

Şefaât hadisinde de Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurur: “Ve Peygamberiniz Sırat Köprüsü üzerinde, ‘Ey Allahım, kurtar, kurtar!’ diyerek durur. Sırat’ın iki kenarında asılı kancalar durur. Bunlar emredilen kimseleri yakalamakla görevlidir. Oradan geçenlerden kimi yalnız çimdiklenmekle kurtulur, kimi de itilip cehenneme yuvarlanır.”

(Buhârî, Tevhid: 24; Müslim, İman: 299-329.)

Bölüm 28

Zikir ve dua

İmandan sonra, İnsan için en ehemmiyetli vazife ibadettir. İbadet, kulun kulluğunu idrak etmesi, Rabbinin birliğini, büyüklüğünü ifade etmesi, hamd ve şükrünü Yaratanına bildirmesidir. Hadisteki ifadesiyle, dua ibadetin özüdür. Onun içindir ki Peygamberimiz (a.s.m.) sadece farz ve nafile namazların sonlarında değil, her vesileyle dua etmiş, Cenâb-ı Hakk'ı zikretmiş ve ümmetine de böyle yapmalarını emir ve tavsiye buyurmuştur.

Peygamber Efendimizin (a.s.m.) hayatında dua ve zikir, onun hayatının her safhasına şâmil olan bir gerçektir. Yatarken, kalkarken, yemeğe başlarken, yemeği bitirirken, bir elbiseyi giyerken, onu çıkarırken, gecenin başında ve sonunda, gündüzün başında ve sonunda; kısacası her zaman, her yerde, her vesileyle dua ve zikretmiştir.

Hemen hepimiz, ayı bedir halinde (on dördünde) gördüğümüz zaman, hayran hayran seyrederek. Şüphesiz, Rabbimizin kudret ve büyüklüğünü de hatırlarız. Ama Peygamber Efendimiz (a.s.m.), bizden farklı olarak hemen duaya başlar: 'Yâ Rabbi, bu ayı bizim için hayır ve berekete vesile kıl.' Ve birçok duada olduğu gibi, burada da insan ve kâinat arasında alâkaya dikkat çeker: "Ey ay! Ben, seni Yaratana iman ettim."

Bu vesileyle şöyle bir tefekkürü de hatıra getirir: 'Yâ Rabbi, bu muhteşem ayı da, beni de Sen yarattın. Bunu benim emrime, istifademe Sen musahhar kıldın. Sen ne kadar yücesin ve Sen ne kadar ikram ve iyilik sahibisin!'

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً يَطُوفُونَ فِي الطُّرُقِ يَلْتَمِسُونَ أَهْلَ الذِّكْرِ، فَإِذَا وَجَدُوا قَوْمًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَنَادَوْا هَلُمُّوا إِلَى حَاجَتِكُمْ قَالَ: فَيُخَفُّونَهُمْ بِأَجْنِحَتِهِمْ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا قَالَ: فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ مَا يَقُولُ عِبَادِي قَالُوا: يُسَبِّحُونَكَ وَيُكَبِّرُونَكَ وَيُحَمِّدُونَكَ وَيُمَجِّدُونَكَ. قَالَ: فَيَقُولُ هَلْ رَأَوْنِي فَيَقُولُونَ لَا وَاللَّهِ مَا رَأَوْكَ، قَالَ: فَيَقُولُ كَيْفَ لَوْ رَأَوْنِي قَالَ: يَقُولُونَ لَوْ رَأَوْكَ كَانُوا أَشَدَّ لَكَ عِبَادَةً وَأَشَدَّ لَكَ تَمَجُّدًا وَأَكْثَرَ لَكَ تَسْبِيحًا، قَالَ: يَقُولُ فَمَا يَسْأَلُونِي قَالَ: يَقُولُونَ يَسْأَلُونَكَ الْجَنَّةَ. قَالَ: يَقُولُ وَهَلْ رَأَوْهَا قَالَ: يَقُولُونَ لَا وَاللَّهِ يَا رَبِّ مَا رَأَوْهَا. قَالَ: يَقُولُ فَكَيْفَ لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا. قَالَ يَقُولُونَ لَوْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ عَلَيْهَا حِرْصًا وَأَشَدَّ طَلَبًا وَأَعْظَمَ فِيهَا رَغْبَةً قَالَ فَمِمَّ يَتَعَوَّدُونَ. قَالَ يَقُولُونَ مِنَ النَّارِ. قَالَ يَقُولُ وَهَلْ رَأَوْهَا. قَالَ يَقُولُونَ: لَا وَاللَّهِ مَا رَأَوْهَا يَقُولُ فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْهَا، قَالَ يَقُولُونَ لَوْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ مِنْهَا فِرَارًا وَأَشَدَّ مِنْهَا مَخَافَةً. قَالَ فَيَقُولُ فَأَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ. يَقُولُ مَلَكٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ فِيهِمْ فُلَانٌ لَيْسَ مِنْهُمْ إِنَّمَا جَاءَ لِحَاجَةٍ، قَالَ هُمْ الْجُلَسَاءُ لَا يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ﴾

1396

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

"Allah'ın yeryüzünde seyahat eden bazı melekleri vardır. Onlar Allah'ın anıldığı ve O'na ibadet edildiği meclisleri araştırırlar. Böyle bir cemaat buldukları zaman, 'Gelin buraya! İşte aradığınız burada' diye diğer melekleri çağırırlar. Bunun üzerine dünya semasında bulunan melekler gelip kanatları ile onları kuşatırlar. Sonra, her şeyi en iyi bilen meleklerin Rabbi, 'Kullarım ne diyor?' diye sorar. Melekler, 'Seni tesbih ediyorlar, yüceltiyorlar, Sana hamd ediyorlar, Seni her türlü eksiklik ve noksanlıktan uzak tutuyorlar' diye cevap verirler. Allah Teâlâ, 'Peki, onlar Beni gördüler mi?' diye sorar ve aralarındaki konuşma şöyle devam eder:

“Hayır, Seni görmediler.’

“Peki, Beni görmüş olsalardı nasıl olurdu?’

“Seni görmüş olsalardı, Sana daha çok ibâdet eder, Seni daha çok anar ve daha çok tesbih edip yüceltirlerdi.’

“Benden ne istiyorlar?’

“Senden cenneti diliyorlar.’

“Peki, onlar cenneti gördüler mi?’

“Hayır! Vallahi, görmediler, yâ Rabbi.’

“Eğer görmüş olsalardı nasıl olurdu?’

“Eğer görmüş olsalardı, ona kavuşmayı daha çok arzular, ona ulaşmayı daha çok isterlerdi.’

“Peki, onlar neden Bana sığınıyorlar?’

“Cehennemden Sana sığınıyorlar, yâ Rabbi.’

“Onlar cehennemi gördüler mi?’

“Hayır, vallahi görmediler.’

“Peki, görmüş olsalardı ne olurdu?’

“Eğer görmüş olsalardı, ondan daha çok kaçır, daha çok korkarlardı.’

“Siz şahit olun ki, ben onları bağışladım.’

“Bu konuşma üzerine meleklerden biri, ‘Mecliste bulunan falan kimse onlardan değildir. Bir işi dolayısıyla onların yanına gelmiştir’ dedi.

“Allahü Teâlâ, ‘Orası zikir ve ibadet meclisidir. Oralara katılanlar mesut olur’ buyurdu.

(Buhârî, Daavât: 66; Tirmizî Daavât: 129; Müslim, Zikir: 25.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَقْعُدُ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا حَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَنَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ﴾

1397

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah’ı zikretmek maksadıyla bir araya gelmiş olan hiçbir topluluk yoktur ki, Allah’ın rahmeti onları kuşatmamış, kendilerine bir iç huzuru gelmemiş ve Allah onları melekleri yanında anmamış olsun.”

(Müslim, Zikir: 39.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي، وَأَنَا مَعَهُ حِينَ يَذْكُرُنِي. فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَأٍ ذَكَرْتُهُ فِي مَلَأٍ خَيْرٍ مِنْهُ وَإِنْ اقْتَرَبَ إِلَيَّ شَبْرًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا وَإِنْ اقْتَرَبَ إِلَيَّ ذِرَاعًا اقْتَرَبْتُ إِلَيْهِ بَاعًا، وَإِنْ أَتَانِي يَمْشِي أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً﴾

1398

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah şöyle buyurur:

“Kulum Beni nasıl bilirse, Ben ona öyle muamele ederim. Kulum Beni andığı zaman Ben onunla beraber olurum. Eğer kulum Beni kendi kalbinde gizlice anarsa, Ben de onu kendi zâtımda gizlice anarım. Eğer beni bir topluluk içinde anarsa, Ben de onu o topluluktan daha hayırlı bir toplulukta—melekler cemaati içinde—anarım. Kulum Bana bir karış yaklaşırsa Ben ona bir arşın yaklaşıyorum. O Bana yürüyerek gelirse, Ben ona rahmetimle koşarak varırım.”

(Buhârî, Tevhid: 15; Müslim, Birr: 2.)

عَنْ مُضْعَبِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ﴿أَيَعْجِزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَكْسِبَ كُلَّ يَوْمٍ أَلْفَ حَسَنَةٍ، فَسَأَلَهُ سَائِلٌ مِنْ جُلَسَائِهِ كَيْفَ يَكْسِبُ أَحَدُنَا أَلْفَ حَسَنَةٍ؟ قَالَ: يُسَبِّحُ مِائَةَ تَسْبِيحَةٍ فَيَكْتُبُ لَهُ أَلْفَ حَسَنَةٍ وَيُحِطُّ عَنْهُ أَلْفُ خَطِيئَةٍ﴾

1399

Mus'âb bin Sa'd (r.a.) babasından rivâyet ediyor:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) yanında bulunduğumuz bir sırada “Herhangi biriniz günde bin sevap kazanabilir mi?” diye sordu.

Orada bulunanlardan birisi, “Nasıl bin sevap kazanabiliriz?” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.) şöyle cevap verdi:

“Kim yüz defa Allah'ı tesbih ederse [Sübhaneallah derse] kendisine bir sevap yazılır. Bin günahı da silinir.”

(Müslim, Zikir: 37; Tirmizî, Daavât: 58.)

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَثَلُ الْبَيْتِ الَّذِي يُذَكَّرُ اللَّهُ فِيهِ وَالْبَيْتِ الَّذِي لَا يُذَكَّرُ اللَّهُ فِيهِ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ﴾
1400

Ebû Mûsa'nın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allahın anıldığı ve ibadet edildiği ev ile anılmadığı ve ibadet edilmediği ev, diri ile ölü gibidir.”

(Buhârî, Daavât: 66: Müslim, Mûsâfirîn: 211.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجَ مُعَاوِيَةُ عَلَى حَلَقَةٍ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ: مَا أَجَلَسَكُمْ؟ قَالُوا: جَلَسْنَا نَذْكُرُ اللَّهَ، قَالَ: اللَّهُ مَا أَجَلَسَكُمْ إِلَّا ذَاكَ، قَالُوا: وَاللَّهِ مَا أَجَلَسْنَا إِلَّا ذَاكَ، قَالَ: أَمَا إِنِّي لَمْ أَسْتَحْلِفْكُمْ تَهْمَةً لَكُمْ وَمَا كَانَ أَحَدٌ بِمَنْزِلَتِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَقْلَ عَنْهُ حَدِيثًا مِنِّي، وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ عَلَى حَلَقَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ: ﴿مَا أَجَلَسَكُمْ؟ قَالُوا: جَلَسْنَا نَذْكُرُ اللَّهَ وَنَحْمَدُهُ عَلَى مَا هَدَانَا لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ بِهِ عَلَيْنَا، قَالَ: اللَّهُ مَا أَجَلَسَكُمْ إِلَّا ذَاكَ؟ قَالُوا: وَاللَّهِ مَا أَجَلَسْنَا إِلَّا ذَاكَ، قَالَ: أَمَا إِنِّي لَمْ أَسْتَحْلِفْكُمْ تَهْمَةً لَكُمْ وَلَكِنَّهُ أَتَانِي جِبْرِيلُ فَأَخْبَرَنِي أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَبْأِي بِكُمْ الْمَلَائِكَةَ﴾
1401

Ebû Saîd Hudrî (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Bir defasında Muâviye mescidde halka halinde oturmuş olan bir cemaate rast geldi ve “Hangi maksatla toplandınız?” diye sordu. Cemaat, “Allah’ı zikretmek maksadıyla toplandık” dediler. Muâviye, “Allah için söyleyin, siz gerçekten bu maksatla mı toplandınız?” dedi.

Cemaat, “Vallahi, bundan başka bir niyetimiz yoktur” diye cevap verdi. Bunun üzerine Muâviye şöyle dedi:

“İnanın, ben sizi suçlamak için yemin ettirmedim. Hz. Peygamber’e (a.s.m.), benim kadar yakın olup da, benden az hadis rivâyet etmiş olan bi-

risi yoktur. Rasûlullah (a.s.m.) bir gün, Sahabîlerin teşkil ettiği bir ders hal-kasının yanına geldi ve ‘Niye böyle toplandınız?’ diye sordu.

“‘Allah’ı zikretmek ve bize İslâm yolunu gösterdiğinden dolayı O’na hamd etmek üzere toplandık” dediler.

“Rasûlullah (a.s.m.), ‘Allah için söyleyin, gerçekten bunun için mi bir araya geldiniz?’ diye sordu.

“Sahabeler, ‘Vallahi, bunun dışında bir maksatla bir araya gelmiş değiliz’ diye cevap verdiler. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu: ‘Ben sizleri itham etmek için yemin ettirmedim [Size böyle sormamın sebebi şudur]. Cibrail (a.s.) bana gelip, Allahü Teâlâ’nın sizlerle meleklerle karşı ifti-har ettiğini haber verdi.”

(Müslim, Zikir: 40.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَخَدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَتْ لَهُ عِدَلُ عَشْرِ رِقَابٍ وَكُتِبَتْ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ وَمُحِيتَ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ وَكَانَتْ لَهُ حِزْزًا مِنَ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمَسِّيَ وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ أَفْضَلَ مِمَّا جَاءَ بِهِ إِلَّا أَحَدٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ وَمَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ حُطَّتْ خَطَايَاهُ وَلَوْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ﴾

1402

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kim günde yüz defa ‘Lâilâhe İlallahü vahdehü lâ şerike lehü lehü’l mül-kü ve lehü’l-hamdü ve hüve alâ külli şey’in kadir [Allah’tan başka ilâh yok-tur; O’nun ortağı yoktur. Mülk O’nundur. Hamd da O’na mahsustur O her şeye kâdirdir]’ derse, on tane köleyi hürriyetine kavuşturmuş kadar sevap kazanır. Kendisine yüz iyilik sevabı yazılır, yüz günahı affedilir. Bu zikri, erte-si güne kadar kendisini şeytandan korur. Bunu daha fazla yapanların dı-şında, hiç kimse bundan daha üstün bir iş yapmış olmaz.

“Kim bir günde yüz defa ‘Sübhânallahi ve bihamdihi (Allah’ı her türlü eksiklik ve noksanlıklardan uzak tutar, O’na, kendisine layık bir hamd ile hamd ederim)’ derse, günahları deniz köpüğü kadar bile olsa silinir.”

(Buhârî, Daavât: 65; Müslim, Zikir: 28; Tirmizî, Daavât: 59.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿سَبِّقَ الْمُفْرَدُونَ، قَالُوا: وَمَا الْمُفْرَدُونَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الذَّاكِرُونَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتُ﴾
1403

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Bir defasında Rasûlullah (a.s.m.), “Seçkin olanlar cennete ilk önce girdiler” buyurmuştu.

Sahabîler, “Yâ Rasûlallah, kimdir bu seçkin olanlar?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), “Allah’ı çok zikreden erkekler ve kadınlar” buyurdu.

(Müslim, Zikir: 4; Tirmizî, Daavât: 5.)

عَنْ يُسَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَمَرَهُنَّ أَنْ يُرَاعِينَ بِالتَّكْبِيرِ
وَالْقُدُسِ وَالتَّهْلِيلِ وَأَنْ يَغْقِدْنَ بِالْأَنَامِلِ فَإِنَّهُنَّ مَسْئُولَاتٌ مُسْتَنْطَقَاتٌ.
1404

Yüseyre (r.a.) rivâyet ediyor:

“Hz. Peygamber (a.s.m.) kadınlara Cenâb-ı Hakk’ı çok tesbih edip O’nun adını yüceltmelerini, Kelime-i Tevhidi çok tekrar etmelerini ve bunu parmakla saymalarını emretti ve “Çünkü bunların ne maksatla kullanıldığı sorulacaktır” buyurdu.

(Ebû Dâvûd, Vitir: 24; Tirmizî, Daavât: 121.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا
مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ، هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ
الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهِيمُنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ الْخَالِقُ
الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ الْغَفَّارُ الْقَهَّارُ الْوَهَّابُ الرَّزَّاقُ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ الْقَابِضُ

الْبَاسِطُ الْخَافِضُ الرَّافِعُ الْمُعِزُّ الْمُدِلُّ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ الْحَكَمُ الْعَدْلُ
 اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ الْحَلِيمُ الْعَظِيمُ الْغَفُورُ الشَّكُورُ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ الْحَفِيفُ
 الْمُقِيتُ الْحَسِيبُ الْجَلِيلُ الْكَرِيمُ الرَّقِيبُ الْمُجِيبُ الْوَاسِعُ الْحَكِيمُ
 الْوَدُودُ الْمَجِيدُ الْبَاعِثُ الشَّهِيدُ الْحَقُّ الْوَكِيلُ الْقَوِيُّ الْمَتِينُ الْوَلِيُّ
 الْحَمِيدُ الْمُخَصِّي الْمُبْدِئُ الْمُعِيدُ الْمُخَيِّ الْمُمِيتُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ
 الْوَاحِدُ الْمَاجِدُ الْوَاحِدُ الصَّمَدُ الْقَادِرُ الْمُقْتَدِرُ الْمُقَدِّمُ الْمُؤَخِّرُ الْأَوَّلُ
 الْآخِرُ الظَّاهِرُ الْبَاطِنُ الْوَالِي الْمُتَعَالِي الْبَرُّ التَّوَّابُ الْمُتَّقِمُ الْعَفُو
 الرَّؤُوفُ مَالِكُ الْمُلْكِ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ الْمُقْسِطُ الْجَامِعُ الْغَنِيُّ
 الْمُغْنِي الْمَانِعُ الضَّارُّ النَّافِعُ النُّورُ الْهَادِي الْبَدِيعُ الْبَاقِي الْوَارِثُ الرَّشِيدُ
 الصَّبُورُ ﴿١٤٠٥﴾

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah'ın doksan dokuz ismi vardır. Kim bunları mânâlarını bilerek ve idrak ederek anarsa, cennete girer. O isimler şunlardır:

1. Allah: Cenâb-ı Hakk'a has bir isimdir. İsm-i Âzâm.
2. Rahmân: Mü'min, kâfir herkese bu dünyada büyük nimetler veren.
3. Rahîm: Âhirette mü'minlere sonsuz nimetler ihsan edecek olan.
4. Melik: Mülkün, kâinatın sahibi; onda istediği şekilde hükmeden.
5. Kuddûs: Her türlü eksiklikten uzak, tertemiz.
6. Selâm: Bütün işlerinde noksanlık ve eksiklikten uzak olan.
7. Mü'min: Kullarına emniyet ve güven bahşeden.
8. Müheymin: Her şeyi koruyup gözeten, himayesi altında tutan.
9. Azîz: Mutlak gâlip, karşı konulamayan güç sahibi.
10. Cebbâr: Bütün varlıklar üzerinde hüküm sahibi.
11. Mütekebbir: Her şeyin üzerinde mutlak büyük.
12. Hâlık: Yegâne yoktan var eden, yaratıcı.
13. Bâri: Herhangi bir örneğe ihtiyaç duymaksızın, hiçten yaratan.
14. Musavvir: Varlıkların herbirine, diğerlerine benzemeyecek bir şekil ve sûret veren.

15. Gaffâr: Kullarının kusurlarını ve günahlarını bağışlayan.
16. Kahhâr: Her şey kendisine boyun eğen ve râm olan.
17. Vehhâb: Karşılık beklemeden bol bol ihsan eden.
18. Rezzâk: Bütün canlıların rızıklarını veren.
19. Fettah: Rahmet ve rızık kapılarını açan.
20. Alîm: Her şeyi en iyi bilen.
21. Kâbîd: Dilediğinin rızkını azaltan, ruhları alan.
22. Bâsîr: Canlılara hayat bahşeden, rızıkları çoğaltan.
23. Hâfid: Kâfirleri zelil kılan, alçaltan.
24. Râfî': İyileri yüksek derecelere yükselten.
25. Muizz: Dilediği kimseyi aziz yapan.
26. Muzill: Dilediğini de alçaltan.
27. Semî': Her şeyi işiten.
28. Basîr: Her şeyi gören.
29. Hakem: İtiraza ve yanlışlığa yer vermeden hükmeden.
30. Adl: Yüksek adalet sahibi.
31. Latîf: İyi kullarına sonsuz lütuflarda bulunan.
32. Habîr: Her şeyden haberdar olan.
33. Halîm: Hilim sahibi, yumuşaklıkla muamele eden.
34. Azîm: İnsan idrakinin erişemeyeceği kadar büyük.
35. Gafûr: Çok çok bağışlayan.
36. Şekûr: Kullarının az amellerine çok sevaplar veren.
37. Aliyy: Yüce, en yüce.
38. Kebîr: Mutlak büyük.
39. Hafîz: Bütün sevapları ve günahları, her şeyin aslını ve özünü koruyan.
40. Mukîr: Maddî ve manevî rızıkları yaratan.
41. Hasîb: Bütün ihtiyaçlara kâfi gelen.
42. Celîl: Bütün yüksek sıfatlar kendinde bulunan.
43. Kerîm: Karşılıksız ikramlarda, iyiliklerde bulunan.
44. Rakîb: Her şeyi kontrolü altında tutan.
45. Mucîb: Bütün dualara cevap veren.
46. Vâsi': Bol bol nimetler veren.
47. Hakîm: Hikmet sahibi. Asla faydasız ve hikmetsiz bir şey yaratmayan.
48. Vedûd: Mahlukâtım seven ve onlar tarafından sevilen.
49. Mecîd: Yüksek şeref sahibi, iyilikleri bol olan.
50. Bâis: Kabirdekileri diriltten. Ümmetlere peygamberler gönderen.

51. Şehîd: Her şeyi, her an görüp bilen.
52. Hak: Gerçekten var olan, asla değişmeyen.
53. Vekîl: Kullarının yaşaması için gerekli işlerini gören.
54. Kaviyy: Sonsuz güç sahibi.
55. Metîn: Son derece metanet sahibi.
56. Veliyy: Seven, yardımcı olan, mahlukâtının işlerine bakan.
57. Hamîd: Her türlü hamde layık olan.
58. Muhsî: Her şeyin ölçü ve miktarını bilen.
59. Mübdî: Her şeyi yoktan var eden.
60. Muîd: Her şeyi hayattan ölüme, ölümden hayata götürüp, getiren.
61. Muhyî: Her canlıya hayat veren.
62. Mümît: Her canlıyı öldüren.
63. Hayy: Sonsuz hayat sahibi.
64. Kayyûm: Kendi kendine kâim ve her şey O'nunla kâim olan.
65. Vâcid: Varlığından hiçbir şey eksilmeyen. Her şeyi, istediğinde bulan.
66. Mâcid: Son derece şan ve şeref sahibi.
67. Vâhid: Zâtında, sıfatlarında tek, yegâne.
68. Samed: Her türlü güçlük ve ihtiyaç için kendisine başvuru.
69. Kâdir: Son derece güçlü olan, sonsuz kudret sahibi.
70. Muktedir: Sonsuz güç sahibi.
71. Mukaddim: İstedliğini istediği zaman öne bırakan.
72. Muahhir: İstedliğini istediği zaman sona bırakan.
73. Evvel: Bütün varlıklardan önce var olan ve Kendisinden önce hiçbir şey var olmayan.
74. Âhir: Sonsuza kadar da var olacak olan.
75. Zâhir: Varlığa apaçık, aşikâr olan.
76. Bâtın: Zâtıyla mahlûkatın gözünde gizli, ancak eserleriyle aşikâr olan, her şeyin iç yüzüne hükmeden, var eden.
77. Vâli: Her şeyi, her an idaresi altında tutan.
78. Müteâlî: Yüceler yücesi.
79. Berr: Kullarına iyiliklerde bulunan.
80. Tevvâb: Günahkâr kullarının tevbelerini kabul eden.
81. Müntakim: İnançsızları, yoldan sapanları ve günahkârları cezalandıran.
82. Aftüvv: Tevbe edenlerin günahlarını affeden.
83. Rauf: Son derece merhametli.
84. Mâlikü'l-Mülk: Yegâne mülk sahibi.

85. Zü'l-Celâli ve'l-ikrâm: Yegâne şeref ve büyüklük sahibi.
86. Muksıt: Adaletten asla ayrılmayan.
87. Cami': Toplayıp bir araya getiren.
88. Ganiyy: Hiçbir şeye muhtaç olmayacak derecede zengin olan.
89. Muğnî: Kullarından dilediğini lütfü ile zengin kılan.
90. Mâni': Dilediği şeylerin yok olmasını önleyen.
91. Dâr: Müstehak olana zarar veren.
92. Nâfi': Dilediğine fayda veren.
93. Nûr: Her şeyi aydınlatan.
94. Hâdi: Dilediğini doğru yola erdiren.
95. Bedî': Numune ve misal olmaksızın yoktan var eden.
96. Bâki': Ebediyyen var olan. Yok olmayan.
97. Vâris: Her şeyin mülkünü elinde tutan.
98. Reşîd: Kullarını doğru yola yönelten.
99. Sabûr: İsyân edenlere cezasını hemen vermeyip sabreden.”

(Tirmizî, Daavât: 83.)

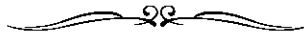
عَنْ مُسْلِمِ بْنِ الْحَارِثِ التَّمِيمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَسْرُّ إِلَيَّ رَسُولُ
 اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ﴿إِذَا أَنْصَرَفْتَ مِنْ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ فَقُلْ: اللَّهُمَّ أَجْزِنِي مِنَ
 النَّارِ سَبْعَ مَرَّاتٍ فَإِنَّكَ إِذَا قُلْتَ ذَلِكَ ثُمَّ مِتَّ فِي لَيْلَتِكَ كُتِبَ لَكَ جَوَارٌ
 مِنْهَا، وَإِذَا صَلَّيْتَ الصُّبْحَ فَقُلْ كَذَلِكَ فَإِنَّكَ إِنْ مِتَّ فِي يَوْمِكَ كُتِبَ
 لَكَ جَوَارٌ مِنْهَا﴾

1406

Müslim bin Haris el-Temîmî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.), kendisine şöyle duyurduğunu rivâyet ediyor:

“Akşam namazından döndüğün zaman, yedi defa ‘Allahım, beni cehennemden koru’ de. Eğer bunu söyledikten sonra o gece ölecek olursan, cehennemden kurtuluşun takdir edilir. Sabah namazını kıldığın zaman da, namazdan sonra aynı duayı yap. Eğer bu duayı yaptığın gün ölürsen, cehennemden kurtuluşun takdir edilir.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 101.)

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿أَفْضَلُ
1407 الذِّكْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَفْضَلُ الدُّعَاءِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾

Câbir bin Abdullah (r.a.) Rasûlullah'tan (a.s.m.) şöyle işittiğini rivâyet ediyor:

“En üstün zikir, ‘Lâilâhe illallah’ en üstün dua da ‘Elhamdülillah’ır.”

(İbn Mâce, Edeb: 55.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا مَرَزْتُمْ بَرِيَاضَ الْجَنَّةِ
1408 فَارْتَعُوا، قَالُوا: وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ؟ قَالَ: حَلَقُ الذِّكْرِ﴾

Enes bin Mâlik (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Hız. Peygamber (a.s.m.), “Cennet bahçelerine rastladığınız zaman oranın nimetlerinden faydalanmaya bakın” buyurmuştu.

Sahabeler, “Yâ Rasûlallah, cennet bahçeleri nedir?” diye sordu.

Rasûlullah (a.s.m.), “Allah’ın anıldığı zikir meclisleridir” buyurdu.

(Tirmizî, Daavât: 83.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿كَلِمَتَانِ
خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ:
1409 سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ﴾

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Dile hafif gelen, buna karşılık Kıyâmet Günü Mîzanda çok ağır basan ve Rahmân olan Allah’ın sevdiği iki kelime vardır. Biri, Sübhanallahi ve bihamdihi [Allah’ı her türlü eksiklik ve noksanlıktan uzak tutar, Ona kendisine layık bir hamd ile hamd ederim]; diğeri, Sübhanallahi’l-azîm’dir [Azamet sahibi Allah’ı her türlü eksiklik ve kusurlardan tenzih ederim.]”

(Buhârî, Daavât: 66; Müslim, Zikir: 31; Tirmizî, Daavât: 59.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا مَن حَفِظَهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ وَإِنَّ اللَّهَ وَتَرَّ يُحِبُّ الْوَتَرَ﴾ 1410

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

"Allah'ın doksan dokuz ismi vardır. Bunları ezberleyen cennete girer. Allah tektir, teki [dua ve zikirlerin tek rakamlı olarak yapılmasını] sever."

(Buhârî, Daavât: 68; Müslim, Zikir: 5; İbn Mâce, Dua: 10.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ قَالَ فِي ذُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ الْفَجْرِ وَهُوَ ثَانِي رَجُلَيْهِ قَبْلَ أَنْ يَتَكَلَّمَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُخَيِّ وَيُؤْمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ كُتِبَ لَهُ عَشْرُ حَسَنَاتٍ وَمُحِيتَ عَنْهُ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ وَرُفِعَ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ وَكَانَ يَوْمَهُ ذَلِكَ فِي حِرْزٍ مِنْ كُلِّ مَكْرُوهٍ وَخُرْسٍ مِنَ الشَّيْطَانِ، وَلَمْ يَنْبَغِ لِدَنْبٍ أَنْ يُذْرَكَ فِي ذَلِكَ الْيَوْمَ إِلَّا الشِّرْكَ بِاللَّهِ تَعَالَى﴾ 1411

Ebû Zer'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Kim sabah namazının peşinde, henüz diz üstü oturduğu sırada hiçbir şey konuşmadan önce, on defa 'Lâilahe illallahü vahdehü lâ şerike lehü lehül-mülkü ve lehü'l-hamdü yuhyî ve yumîtü ve ve hüve alâ külli şey'in kadir [Allah'tan başka ilâh yoktur. O tektir, eşi ve benzeri yoktur. Mülk O'nundur. Her türlü hamd da O'na layıktır. Hayatı veren de, alan da O'dur. O her şeye kâdirdir] derse, kendisine on sevap yazılır, on günahı silinir ve manevî makamı on derece yükseltilir. Bunu yaptığı gün her türlü kötülükten ve şeytandan korunmuş olur. Şirkin dışında, o gün işlemiş olduğu bütün günahları affedilir."

(Tirmizî, Daavât: 63.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ

قَالَ: ﴿خَصْلَتَانِ أَوْ خَلَّتَانِ لَا يُحَافِظُ عَلَيْهِمَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ هُمَا يَسِيرٌ وَمَنْ يَعْمَلْ بِهِمَا قَلِيلٌ، يُسَبِّحُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ عَشْرًا وَيَحْمَدُ اللَّهَ عَشْرًا وَيُكَبِّرُ عَشْرًا فَذَلِكَ خَمْسُونَ وَمِائَةً بِاللِّسَانِ وَأَلْفٌ وَخَمْسُمِائَةٍ فِي الْمِيزَانِ وَيُكَبِّرُ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ وَيَحْمَدُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَيُسَبِّحُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَذَلِكَ مِائَةً بِاللِّسَانِ وَأَلْفٌ فِي الْمِيزَانِ، فَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَعْقِدُهَا بِيَدِهِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ هُمَا يَسِيرٌ وَمَنْ يَعْمَلْ بِهِمَا قَلِيلٌ، قَالَ: يَأْتِي الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمَا فِي مَنَامِهِ فَيَنْوِمُهُ قَبْلَ أَنْ يَقُولَهُ وَيَأْتِيهِ فِي صَلَاتِهِ فَيَذْكُرُهُ حَاجَتَهُ قَبْلَ أَنْ يَقُولَهَا﴾

1412

Abdullah bin Amr (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“İki şey vardır ki, bunları devamlı olarak yapan Müslüman, muhakkak cennete girecektir. Bu iki işi yapmak çok kolaydır. Ne var ki, yapan da pek azdır.

“1. Müslüman, her namazın sonunda on defa Sübhânallah, oh defa El-hamdülillah ve on defa Allahü Ekber der. Bunların [beş vakit namaz hesabıyla] sayısı yüz elliye bulur. Fakat, âhiret terazisinde sevapları bin beş yüzdür.

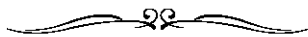
“2. Yatacağı zaman da, 34 defa Allahü Ekber, 33 defa Elhamdülillah, 33 defa da Sübhânallah der ki, bunların toplamı da yüzü bulur. Fakat âhiret terazisinde, sevapları 1000'dir.”

Râvi der ki, Rasûlullah (a.s.m.) bu sözleri söylediği sırada eliyle hesabını yapıyordu.” Sahabeler, “Yâ Rasûlallah, nasıl olur da bunları yapmak kolay olur ve yapanlar da az olur?” diye sordular.

Rasûlullah (a.s.m.) şöyle cevap verdi:

“Birisi uyuyacağı sırada şeytan gelir ve tesbihlerini yapmadan önce uyutur. Namazın sonu gelir ve bu tesbihleri yapmadan bir işini hatırlatır.”

(Tirmizî, Daavât: 25; Ebû Dâvûd, Edeb: 100; Neseî, Sehv: 91.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَكْثِرُوا مِنْ قَوْلٍ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَإِنَّهَا كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ﴾
1413

Ebû Hüreyre (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.m.), kendisine hitaben şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Lâ havle velâ kuvvete illâ billah [Güç ve kuvvet ancak Allah'ındır] sözünü çok tekrar et. Çünkü o, cennet hazinelerinden bir hazinedir.”

(Tirmizî, Daavât: 131; İbn Mâce, Edeb: 59.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَمْسَى قَالَ: ﴿أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَسُوءِ الْكِبَرِ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابٍ فِي النَّارِ وَعَذَابٍ فِي الْقَبْرِ. وَإِذَا أَصْبَحَ قَالَ: ذَلِكَ أَيْضًا أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ﴾
1414

Abdullah İbn Mes'ûd'un (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) akşama eriştiği zaman şöyle dua ederdi:

“Biz Allah için akşama eriştik. Mülk de Allah'ın olarak akşama ulaştı. Hamd, tek ve bir olan Allah'a mahsustur. O'nun ortağı yoktur. Mülk de Allah'ındır. Hamd O'na mahsustur. O'nun ortağı yoktur. Her şeye gücü yeter. Ey Rabbim, Senden bu gecenin ve bundan sonraki gecelerin iyiliğini dilerim. Bu gecede ve bundan sonraki gecelerdeki kötülüklerden Sana sığınırım. Ey Rabbim, tembellikten ve ihtiyarlığın kötülüklerinden Sana sığınırım. Ey Rabbim, cehennem ve kabir azabından Sana sığınırım.”

Sabah kalktığında da, “Allah için sabaha ulaştık. Mülk de Allah'ın olarak sabaha ulaştı...” diye başlar ve duanın gerisini aynen okurdu.

(Müslim, Zikir: 75; Ebû Dâvûd, Vitir: 32; Nesefî, İstîâze: 8.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرِ: قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ شَرَائِعَ الْإِسْلَامِ قَدْ كَثُرَتْ عَلَيَّ، فَأَخْبِرْنِي بِشَيْءٍ أَتَشَبُّثُ بِهِ، قَالَ: لَا يَزَالُ لِسَانُكَ رَطْبًا بِذِكْرِ اللَّهِ ﴿

1415

Abdullah bin Büsr (r.a.) rivâyet ediyor:

Bir bedevî Rasûlullah'a (a.s.m.), "Yâ Rasûlallah, bana sevaplı işler çok geliyor. Bunlar içerisinde benim için en kolay olanı söyle ki, onu yapayım" dedi. Rsulullah (a.s.m.), "Dilinden, Allah'ın zikrini düşürme" buyurdu.

(İbn Mâce, Edeb: 53.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنَ الدُّعَاءِ﴾

1416

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

'Allah katında duadan daha değerli bir şey yoktur.'

(Tirmizî, Daavât: 1; İbn Mâce, Dua: 1.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ، وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لَأُمَّتِي وَهِيَ نَائِلَةٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ مَنْ مَاتَ مِنْهُمْ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا﴾

1417

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Her peygamberin kabulü kesin olan bir duası vardır. Ben ise duamı, ümmetine şefaath etmek üzere sakladım. İnşallah ümmetimden Allah'a şirk koşmamış olarak vefât eden herkes benim bu şefaathime nail olacaktır."

(Tirmizî, Daavât: 131; Müslim, İman: 334.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ لَمْ يَسْأَلِ
اللَّهَ يَغْضَبْ عَلَيْهِ﴾

1418

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

“Kim Allah’a dua etmeyi terk eder, bir şey istemezse, Allah ona öfkele-

nir.”

(Tirmizî, Daavât: 2.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ سَارَهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ اللَّهَ لَهُ
عِنْدَ الشَّدَائِدِ وَالْكَرْبِ فَلْيَكْثِرِ الدُّعَاءَ فِي الرَّخَاءِ﴾

1419

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kim sıkıntı ve belâ zamanında dualarının kabul edilmesini arzu ederse, bolluk ve rahatlık zamanında çok çok dua etsin.”

(Tirmizî, Daavât: 9.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تَسْتُرُوا
الْجُدْرَ مَنْ يَنْظُرُ فِي كِتَابِ أَخِيهِ بِغَيْرِ إِذْنِهِ فَإِنَّمَا يَنْظُرُ فِي النَّارِ، سَلُوا اللَّهَ
بِبُطُونِ أَكْفِكُمْ وَلَا تَسْأَلُوهُ بظُهُورِهَا، فَإِذَا فَرَعْتُمْ فامْسَحُوا بِهَا
وُجُوهَكُمْ﴾

1420

İbn Abbas'ın (r.a.) rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Bir ihtiyaç olmadan duvarları [halı ve benzeri şeylerle] örtmeyin. Kim izni olmadığı halde, başka birisinin mektubunu açıp bakarsa, ancak cehennem ateşine bakmış olur. Ellerinizin dış kısmını yukarıya çevirerek [iyi şeyler istemek maksadıyla] dua etmeyin. Duanızı bitirdiğiniz zaman da ellerinizi yüzünüze sürün.”

(Ebû Dâvûd, Vitir: 23.)

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَا عَلَى
الْأَرْضِ مُسْلِمٍ يَدْعُو اللَّهَ بِدَعْوَةٍ إِلَّا آتَاهُ اللَّهُ إِيَّاهَا أَوْ صَرَفَ عَنْهُ مِنَ
السُّوءِ مِثْلَهَا مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ أَوْ قَطِيعَةٍ رَحِمَ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: إِذَا
نَكُثْتُ، قَالَ: اللَّهُ أَكْثَرُ﴾

1421

Ubâde bin Sâmî (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Yeryüzünde Allah'tan bir istekte bulunup, Allah'ın kendisine dilediğini vermediği veya bir kötülüğü ondan uzaklaştırmadığı hiçbir Müslüman yoktur. Ancak, bir kimse, bir kötülük yapmayı diler, akrabalık haklarını çiğner tarzda bir istekte bulunursa, elbette yerine getirilmez."

Rasûlullah'ın (a.s.m.) bu sözleri üzerine dinleyenlerden birisi, "Ya çok çok dua eder, dileklerde bulunursak?" diye sordu.

Hz. Peygamber (a.s.m.), "Ne kadar çok dua ederseniz ediniz, Allah daha fazlasını kabul edecektir" buyurdu.

(Tirmizî, Daavât: 116.)

عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: جَلَسْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَدَخَلَ
رَجُلٌ فَصَلَّى فَقَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ: ﴿عَجِلْتَ أَيُّهَا الْمُصَلِّي إِذَا صَلَّيْتَ فَقَعَدْتَ فَأَحْمَدَ اللَّهَ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ
وَصَلَّى عَلَيَّ ثُمَّ ادْعُ، قَالَ: ثُمَّ صَلَّى رَجُلٌ آخَرُ بَعْدَ ذَلِكَ فَحَمِدَ اللَّهَ
وَصَلَّى عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: ﴿أَيُّهَا الْمُصَلِّي ادْعُ تُجَبَّ﴾ 1422

Fedâle bin Ubeyd (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'la (a.s.m.) birlikte oturuyorduk. Birisi mescide girip namaz kıldı ve hemen "Ey Allahım, günahlarımı bağışla. Bana merhamet et" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.), "Acele ettin, ey namaz kılan kimse. Namazını kılıp, tamamladıktan sonra otur, Allah'a, O'na layık bir şekilde hamd ü senâda bulun. Bana salât ve selâm getir. Ve ondan sonra dilediğin şekilde dua et" buyurdu.

Daha sonra başka birisi geldi. Namazını tamamladı. Allah'a hamdetti, Peygamberimize (a.s.m.) salâtü selâm getirdi. Bunun üzerine Peygamberimiz (a.s.m.) ona, "İşte şimdi dua et, ey namaz kılan adam. Yapacağın dua kabul olunur" buyurdu.

(Tirmizî, Daavât: 65.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿سَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ أَنْ يُسْأَلَ، وَأَفْضَلُ الْعِبَادَةِ أَنْتَظَارُ الْفَرَجِ﴾
1423

Abdullah (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Cenâb-ı Hakk'ın fazlını ve iyiliğini isteyiniz. Zira Allahü Teâlâ Kendisinden istekte bulunulmasından hoşlanır. En üstün ibâdet, kurtuluşu beklemektir."

(Tirmizî, Daavât: 116.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ الدُّعَاءَ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ وَمِمَّا لَمْ يَنْزَلْ فَعَلَيْكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِالدُّعَاءِ﴾
1424

İbn Ömer'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz dua, başa gelmiş ve gelecek olan şeylere faydalıdır. Onun için sık sık dua edin."

(Tirmizî, Daavât: 102; İbn Mâce, Mukaddime: 10.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُعْجِبُهُ أَنْ يَدْعُو ثَلَاثًا وَيَسْتَغْفِرَ ثَلَاثًا.
1425

Hız. Abdullah (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) duasın ve istiğfarını üç defa tekrar etmekten hoşlandı.

(Ebû Dâvûd, Vitir: 26; Müsned, 1:394.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ فُتِحَ لَهُ مِنْكُمْ
بَابُ الدُّعَاءِ فَتَحَتْ لَهُ أَبْوَابُ الرَّحْمَةِ وَمَا سُئِلَ اللَّهُ شَيْئًا يُعْطَى أَحَبَّ
إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يُسْأَلَ الْعَافِيَةَ﴾

1426

(Abdullah) İbn Ömer'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"İçinizden kime dua kapısı açılmışsa, rahmet kapıları açılmış demektir. Bir kimsenin, kendisi için dünyada ve âhirette afiyet ve huzur dileğinde bulunması, başka her şeyden daha iyidir."

(Tirmizî, Daavât: 102.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿ثَلَاثَةٌ لَا تُرَدُّ دَعْوَتُهُمْ: الصَّائِمُ
حَتَّى يَفْطِرَ، وَالْإِمَامُ الْعَادِلُ، وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ يَرْفَعُهَا اللَّهُ فَوْقَ الْعَمَامِ،
وَيَفْتَحُ لَهَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ وَيَقُولُ الرَّبُّ: وَعِزَّتِي لَأَنْصُرَنَّكَ وَلَوْ بَعْدَ
حِينٍ﴾

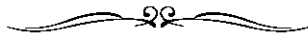
1427

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Üç kişinin duası reddolunmaz: (1) İftar edinceye kadar oruçlunun, (2) adaletten ayrılmayan idarecinin ve (3) zulme uğrayanın. Allah zulme uğrayan kimsenin duasını bulutların üstüne kaldırır, gök kapılarını açar ve şöyle buyurur:

"İzzetim hakkı için, bir müddet sonra da olsa, Ben sana yardım edeceğim."

(Tirmizî, Daavât: 120; İbn Mâce, Sıyâm: 48.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَقُولَنَّ
أَحَدُكُمْ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي إِنْ شِئْتَ اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي إِنْ شِئْتَ لِيَغْزِمَ الْمَسْأَلَةَ
فَإِنَّهُ لَا مُكْرَةَ لَهُ﴾

1428

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Biriniz, ‘Allahım, dilersen beni affet. Ey Allahım, eğer dilersen bana merhamet et!’ demesin. Dileğinde kararlı olsun. Çünkü Allah’ı duayı kabule zorlayacak hiçbir kuvvet yoktur.”

(Buhârî, Daavât: 21; Müslim, Zikir: 9; Tirmizî, Daavât: 77.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ﴾ 1429

Enes (r.a.)’ın rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

“Dua ibâdetin özüdür.”

(Tirmizî, Daavât: 1.)

عَنْ سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا يَزِيدُ الْقَضَاءُ إِلَّا الدُّعَاءَ وَلَا يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلَّا الْبِرُّ﴾ 1430

Selmân (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Duadan başka hiçbir şey kazayı geri çevirmez; iyilik ve yardımdan başka hiçbir şey de ömrü uzatmaz.”

(Tirmizî, Kader: 6; İbn Mâce, Mukaddime: 10.)

قَالَ أَبُو مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: دَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ وَرَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطِيهِ. 1431

Ebû Mûsa (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) dua etti ve ellerini o kadar kaldırdı ki, koltuk altlarının beyazlığını gördüm.

(Buhârî, İstiskâ: 21; Müslim, İstiskâ: 5.)

عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا رَفَعَ يَدَيْهِ فِي الدُّعَاءِ لَمْ يَزِدْهُمَا حَتَّى يَمْسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ. 1432

Ömer (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) dua sırasında ellerini kaldırdığı zaman, yüzüne sürme-
den indirmezdi.

(Ebû Dâvûd, Tahâre: 121.)

قَالَ عَبْدُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: كُنْتُ أَصَلِّي وَالنَّبِيُّ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ
مَعَهُ فَلَمَّا جَلَسْتُ بَدَأْتُ بِالثَّنَاءِ عَلَى اللَّهِ وَالصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ
دَعَوْتُ لِنَفْسِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿سَلْ تَغْطَهُ سَلْ تَغْطَهُ﴾
1433

H. Abdullah (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

H. Peygamber (a.s.m.) birlikte namaz kılıyordum. Ebû Bekir ve Ömer
de (r.a.) vardı. Namazı bitirip oturduğum zaman Allah'a hamd ü senâya
başladım. H. Peygamber'e de (a.s.m.) salâtü selâm getirdim. Daha sonra
da kendim için dua ettim. Bunun üzerine H. Peygamber (a.s.m.) şöyle bu-
yurdu:

"İşte şimdi Allah'tan dile. Dilediğin verilir."

(Tirmizî, Cumua: 64; İbn Mâce, Zühd: 37.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يُسْتَجَابُ لِأَحَدِكُمْ مَا لَمْ
يَعْجَلْ يَقُولُ دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِي﴾
1434

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyur-
muştur:

"Bir kimse, 'Dua ettim, fakat hâlâ kabul olunmadı' demesin. Acele etme-
diği müddetçe duası kabul olunur."

(Buhârî, Daavât: 22; Müslim, Zikir: 91; Ebû Dâvûd, Vitir: 23; İbn Mâce, Dua: 7.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿ادْعُوا اللَّهَ وَأَنْتُمْ مُوقِنُونَ
بِالْإِجَابَةِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَجِيبُ دُعَاءَ مَنْ قَلْبٌ غَافِلٌ لَاهٍ﴾
1435

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyur-
muştur:

“Allah’a duanızın kabul edileceğine kesinlikle inanmış olarak dua edin. Şunu da bilin ki, Allah Kendisinden gafil ve başka işlerle meşgul bir kalbin duasını asla kabul etmez.”

(Tirmizî, Daavât: 65; Müsned, 2:77.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿يَنْزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرِ يَقُولُ: مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيهِ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ﴾ 1436

Ebû Hüreyre (r.a.) Hz. Peygamber’in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Gecenin son üçte biri kaldığı zaman, Rabbiniz rahmetiyle her gece dünya semasına tecellî eder ve şöyle buyurur: ‘Bana dua eden birisi yok mu, duasını kabul edeyim. Benden bir dilekte bulunan yok mu, dileğini yerine getireyim. Günahlarının bağışlanmasını isteyen yok mu, bağışlayayım.’”

(Buhârî, Teheccüd: 14; Müslim, Müsâfirin: 168;

Ebû Dâvûd, Sünnet: 19; Tirmizî, Daavât: 97.)

عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَوْلَادِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَى خَدَمِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَمْوَالِكُمْ لَا تُوَافِقُوا مِنَ اللَّهِ سَاعَةً نِيلَ فِيهَا عَطَاءٌ فَيَسْتَجِيبَ لَكُمْ﴾ 1437

Câbir’in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kendi aleyhinize, evlâdınız, hizmetçileriniz ve mallarınız aleyhine beddua etmeyiniz. Duaların kabul edildiği vakte denk gelir de, bedduanız kabul olunur.”

(Müslim, Zühd: 74; Ebû Dâvûd, Vitir: 27.)

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الدُّعَاءِ أَسْمَعُ قَالَ: ﴿جَوْفُ اللَّيْلِ الْآخِرِ وَدُبُرُ الصَّلَوَاتِ الْمَكْتُوبَاتِ﴾ 1438

Ebû Ümâme (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

Rasûlullah'a (a.s.m.), "Hangi dualar en çok kabul edilmeye layıktır?" diye soruldu.

Rasûlullah (a.s.m.), "Gece yarısından sonra ve farz namazların sonunda yapılan dualar" buyurdu.

(Tirmizî, Daavât: 79.)

عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَدِمْتُ الشَّامَ فَأَتَيْتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ فِي مَنْزِلِهِ فَلَمْ أَجِدْهُ وَوَجَدْتُ أُمَّ الدَّرْدَاءِ فَقَالَتْ: أَتُرِيدُ الْحَجَّ الْعَامَ؟ قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَتْ: فَادْعُ اللَّهَ لَنَا بِخَيْرٍ، فَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ دَعْوَةُ الْمُسْلِمِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ مُسْتَجَابَةٌ، عِنْدَ رَأْسِهِ مَلَكٌ مُوَكَّلٌ كُلَّمَا دَعَا لِأَخِيهِ بِخَيْرٍ قَالَ الْمَلَكُ الْمُوَكَّلُ بِهِ أَمِينَ وَلَكَ بِمِثْلِ 1439

Safvân bin Abdullah (r.a.) rivâyet ediyor:

Şam'a gelmiştim. Ebû Derdâ'yı evinde ziyarete gittim. Ancak kendisi yoktu. Hanımı Ümmü Derdâ bana, "Bu sene hacca gidecek misin?" diye sordu.

"Evet" dedim.

"Öyle ise, bizim için hayır duada bulun. Çünkü Peygamber (a.s.m.) bu hususta şöyle derdi:

"Bir Müslümanın kardeşi için gıyabında yapmış olduğu dua kabul olunur. Başında vazifeli olarak bulunan melek, o, kardeşine hayır duada bulunduğu zaman, "Amin. Kardeşin için istediğinin bir misli de sana verilsin" der."

(Tirmizî, Birr: 50; İbn Mâce, Menâsik: 5.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ﴾ 1440

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurur:

"Kulun Rabbine en yakın olduğu hal, secdede bulunduğu haldir."

(Müslim, Salât: 215.)

عَنْ سَعْدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿دَعْوَةُ (ذِي النُّونِ) إِذْ دَعَا وَهُوَ فِي بَطْنِ الْحُوتِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَإِنَّهُ لَمْ يَدْعُ بِهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ﴾

1441

Hız. Sa'd (r.a.) Hız. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Zü'n-Nûn'un [Yunus (a.s.)] balığın karnında iken duası şu idi: 'Lâilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü minezzâlimîn [Senden başka ilâh yoktur. Seni her türlü eksiklik ve noksanlıklardan tenzih ederim. Ben zâlimlerden oldum].' Bir şey hakkında bunu okuyarak dua eden hiçbir Müslüman yoktur ki, Allah onun duasını kabul etmesin.”

(Tirmizî, Daavât: 82.)

عَنْ ابْنِ عَمْرِو قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِنَّ أَسْرَعَ الدُّعَاءِ إِجَابَةُ دَعْوَةِ غَائِبٍ لِّغَائِبٍ﴾

1442

İbn Amr (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“En çabuk kabul edilen dua, birinin diğeri hakkında gıyâben yaptığı duadır.”

(Tirmizî, Birr: 50; Ebû Dâvûd, Vitr: 29.)

عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: اسْتَأْذَنْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي الْعُمْرَةِ فَأَذِنَ لِي وَقَالَ لَا تَنْسَنَا يَا أَخِي مِنْ دُعَائِكَ فَقَالَ عُمَرُ: كَلِمَةٌ مَا يَسُرُّنِي أَنْ لِي بِهَا الدُّنْيَا

1443

Hız. Ömer (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'tan (a.s.m.) umre yapmak için izin istedim. İzin verdi ve “Bize dua etmeyi unutma, ey kardeşçigim” buyurdu.

Ömer der ki, “Bu öyle bir sözdür ki, bana dünyalar verilseydi o kadar sevinmezdim.”

(Ebû Dâvûd, Vitr: 23; Tirmizî, Daavât: 110.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿ثَلَاثٌ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٍ لَا شَكَّ فِيهِنَّ: دَعْوَةُ الْوَالِدِ، وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ، وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ﴾

1444

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Üç çeşit dua vardır ki, bunların kabulünde şüphe yoktur: Anne babanın çocuğuna duası [veya bedduası], misafirin ev sahibine duası ve mazlumun duası.”

(Tirmizî, Birr: 7; İbn Mâce, Dua: 11; Müsned, 2:258.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ أَكْثَرُ دُعَاءِ النَّبِيِّ ﷺ: ﴿اللَّهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾

1445

H. Enes'in (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber'in (a.s.m.) çoğunlukla yapmış olduğu dua şu idi:

“Allahümme Rabbenâ âtinâ fiddünya haseneten ve fil-âhireti haseneten ve kınâ azâbe'n-nâr [Allahım, ey Rabbimiz! Bize dünyada da, âhirette de iyilik ver. Ve bizi cehennemden koru].”

(Müslim, Zikir: 26.)

عَنِ الْعَبَّاسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلِّمْنِي شَيْئًا أَسْأَلُهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ: ﴿سَلِ اللَّهَ الْعَافِيَةَ فَمَكَثْتُ أَيَّامًا ثُمَّ سَأَلْتُهُ ثَانِيًا فَقَالَ لِي: يَا عَبَّاسُ يَا عَمَّ رَسُولِ اللَّهِ سَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾

1446

Abbas bin Abdülmuttalib (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir:

“Yâ Rasûlallah, bana Allah'tan dileyeceğim bir şey söyle” dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), "Allah'tan afiyet dile" buyurdu.

Birkaç gün geçtikten sonra ikinci defa kendisine sordum.

Bana, "Ey Abbas, ey Rasûlullah'ın amcası, Allah'tan dünya ve âhirette afiyet dileyin" buyurdu.

(Tirmizî, Daavât: 85.)

عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿إِذَا
وَلَجَ الرَّجُلُ بَيْتَهُ فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَوْلِجِ وَخَيْرَ الْمَخْرَجِ
بِاسْمِ اللَّهِ وَلَجْنَا وَبِاسْمِ اللَّهِ خَرَجْنَا وَعَلَى اللَّهِ رَبِّنَا تَوَكَّلْنَا ثُمَّ لِيُسَلِّمْ عَلَى
أَهْلِهِ﴾

1447

Ebû Mâlik el-Eş'ârî'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.)
şöyle buyurmuştur:

"Bir kimse evine girdiği zaman, 'Ey Allahım, Senden bu eve hayırlı bir
şekilde girmeyi ve hayırlı bir şekilde çıkmayı dilerim. Allah'ın adıyla girdik,
Allah'ın adıyla çıktık. Ve Rabbimiz Allah'a tevekkül ettik' diye dua etsin,
sonra da aile efradına selâm versin."

(Ebû Dâvûd, Edeb: 103.)

قَالَ عَلِيُّ بْنُ رَبِيعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ شَهِدْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنِّي
بَدَأْتُهُ لِيُزَكِّيَهَا فَلَمَّا وَضَعَ رِجْلَهُ فِي الرِّكَابِ قَالَ: بِاسْمِ اللَّهِ ثَلَاثًا فَلَمَّا
اسْتَوَى عَلَى ظَهْرِهَا قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا
لَهُ مُقَرَّنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ، ثُمَّ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ ثَلَاثًا وَاللَّهُ أَكْبَرُ
ثَلَاثًا سُبْحَانَكَ إِنِّي قَدْ ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا
أَنْتَ ثُمَّ ضَحِكَ قُلْتُ: مِنْ أَيِّ شَيْءٍ ضَحِكْتَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ قَالَ:
رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ صَنَعَ كَمَا صَنَعْتُ ثُمَّ ضَحِكَ فَقُلْتُ: مِنْ أَيِّ شَيْءٍ

صَحِكَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَيَغْجَبُ مِنْ عَبْدِهِ إِذَا قَالَ: رَبِّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرُكَ﴾
1448

Ali bin Rebîa (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Hız. Ali'yi (r.a.) görmüştüm. Kendisine binmesi için bir hayvan getirilmişti. Ayağını üzenkiye koyduğu zaman, üç defa “Bismillâh” dedi. Hayvanın üzerine binince de, “Her türlü noksanlıklardan tenzih ederiz o Allah'ı ki, bu hayvanı bizim emrimize ve hizmetimize verdi. Yoksa bizim buna gücümüz yetmezdi. Ve biz sonunda Rabbimize döneceğiz” duasını okudu. Daha sonra üç defa Elhamdülillah, üç defa Allahü Ekber dedi ve “Seni bütün noksanlıklardan uzak tutarız. Ben nefsimi zulmettim. Beni bağışla, zira Senden başka günahları bağışlayacak birisi yoktur” duasını okudu. Bu duaları okuduktan sonra güldü.

Ben, “Ey mü'minlerin emiri niye güldünüz?” diye sordum. Şöyle cevap verdi:

“Rasûlullah'ın da (a.s.m.) benim gibi yaptığını ve sonra güldüğünü görmüştüm. Ben, ‘Niçin güldünüz, yâ Rasûlallah?’ diye sormuştum. O da şöyle cevap vermişti:

“Senin Rabbin, bir kulu ‘Yâ Rabbi, günahlarımı bağışla. Çünkü Senden başka günahlarımı bağışlayacak birisi yoktur’ diye dua ettiği zaman kulundan memnun kalır.”

(Tirmizî, Daavât: 47; Ebû Dâvûd, Cihad: 74.)

وَقَالَ شَهْرُ بْنُ حَوْشَبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِأُمِّ سَلَمَةَ يَا أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ مَا كَانَ أَكْثَرَ دُعَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذَا كَانَ عِنْدَكَ؟ قَالَتْ: كَانَ أَكْثَرَ دُعَائِهِ يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَكْثَرَ دُعَائِكَ بِهَذَا؟ قَالَ: ﴿يَا أُمِّ سَلَمَةَ إِنَّهُ لَيْسَ أَدْمِي إِلَّا وَقَلْبُهُ بَيْنَ إِصْبَعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ اللَّهِ فَمَنْ شَاءَ أَقَامَ وَمَنْ شَاءَ أَزَاغَ﴾
1449

Şehr bin Havşeb (r.a.) Ümmü Seleme'ye (r.a.), “Ey mü'minlerin annesi! Rasûlullah (a.s.m.) nasıl dua ederdi?” diye sordu. Ümmü Seleme şöyle cevap verdi:

“Çoğunlukla duası şu idi: ‘Ey kalbleri istediği gibi değiştiren Allahım! Kalbimi Senin dinin üzerine sâbit kıl.’”

“Rasûlullah’a (a.s.m.), ‘Ey Allah’ın Rasûlü, niye çoğunlukla böyle dua ediyorsun?’ diye sordum. Rasûlullah (a.s.m.) şöyle cevap verdi:

“‘Ey Ümmü Seleme, herkesin kalbi Allah’ın iki parmağı [kudret ve tasarrufu] altındadır. Dilediğini doğru yolda tutar, dilediğini de saptırır.’”

(Tirmizî, Daavât: 90.)

عَنْ خَوْلَةَ بِنْتِ حَكِيمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ
نَزَلَ مَنْزِلًا ثُمَّ قَالَ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ الثَّامَاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ لَمْ
يُضُرَّهُ شَيْءٌ حَتَّى يَرْتَحِلَ مِنْ مَنْزِلِهِ ذَلِكَ﴾

1450

Havle binti Hakîm (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kim bir yerde konaklamak üzere, bineğinden iner ve ‘Yarattığı her şeyin kötülüğünden Allah’ın eksiksiz kelimelerine sığınırım’ derse, oradan ayrılınca kadar hiçbir şey kendisine zarar veremez.”

(Tirmizî, Daavât: 41; Müsned, 1:63.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُعَلِّمُهُمْ هَذَا
الدُّعَاءَ كَمَا يُعَلِّمُهُمُ السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ يَقُولُ: ﴿اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ
عَذَابِ جَهَنَّمَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ
الدَّجَالِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ﴾

1451

(Abdullah) İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) Sahabelerine Kur’ân’dan bir sûreyi öğretir gibi şu duayı da öğretirdi:

“Ey Allahım, cehennem azabından Sana sığınırım. Kabir azabından Sana sığınırım. Mesih Deccâl’in fitnesinden Sana sığınırım. Hayatın ve ölümün fitnesinden Sana sığınırım.”

(Tirmizî, Daavât: 77.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا رَأَى نَاشِئًا فِي أَفْقِ السَّمَاءِ تَرَكَ الْعَمَلَ وَإِنْ كَانَ فِي صَلَاةٍ ثُمَّ يَقُولُ: ﴿اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا، فَإِنْ مُطِرَ قَالَ: اللَّهُمَّ صَيِّبًا هَنِيئًا﴾

1452

Hız. Âişe (r.anha) rivâyet ediyor:

Hız. Peygamber (a.s.m.) semanın ufkunda bir şey [bulut] belirmediğini gördüğünde, [nafile] namazda bile olsa, yapmakta olduğu işi bırakır ve “Allahım, onun şerrinden Sana sığınırım” derdi. Bulut yağmur getirdiği takdirde de “Ey Allahım, bu yağmuru toprağa ve toprakta bulunan şeylere faydalı kıl” diye dua ederdi.

(Ebû Dâvûd, Edeb: 104; İbn Mâce, Dua: 21.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ: ﴿اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَالْهَرَمِ وَالْمَأْتَمِ وَالْمَغْرَمِ وَمِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ فِتْنَةِ النَّارِ وَعَذَابِ النَّارِ وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْغِنَى وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْفَقْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ. اللَّهُمَّ اغْسِلْ عَنِّي خَطَايَايَ بِمَاءِ الثَّلَجِ وَالْبَرْدِ وَنَقِّ قَلْبِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثُّوبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ وَبَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾

1453

Hız. Âişe'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle dua ederdi:

“Ey Allahım, tembellikten, aşırı ihtiyarlıktan, günah işlemekten, borçlanmaktan, kabir fitnesinden ve azabından, cehennem fitnesinden ve azabından, zenginliğin fitnesinden Sana sığınırım. Fakirliğin fitnesinden de Sana sığınırım. Mesih Deccâl'in fitnesinden Sana sığınırım.

“Ey Allahım, günahlarımı kar ve dolu suyu ile yıka. Beyaz elbisenin kirini temizlediği gibi, kalbimi günahlardan temizle. Beni günahlardan koru, doğuyu batıdan uzaklaştırdığın kadar uzak tut.”

(Buhârî, Daavât: 39; Müslim, Zikir: 49; Ebû Dâvûd, Salât: 149;

Tirmizî, Daavât: 77; Neseî, İstiâze: 9.)

عَنْ قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا رَأَى الْهِلَالَ
 قَالَ: ﴿هِلَالُ خَيْرٍ وَرُشْدٍ، هِلَالُ خَيْرٍ وَرُشْدٍ، هِلَالُ خَيْرٍ وَرُشْدٍ، أَمَنْتُ
 بِالَّذِي خَلَقَكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ذَهَبَ بِشَهْرِ كَذَا وَجَاءَ
 بِشَهْرِ كَذَا﴾

1454

Katâde (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Hız. Peygamber (a.s.m.) hilâli gördüğü zaman şöyle dua ederdi: “Ey Allahım, bu hilâli bizim için hayır, bereket ve doğruluğa vesile kıl. (Sonra da üç defa) Seni Yaratana iman ettim” derdi.

Daha sonra şunu da ilâve ederdi:

“Bu ayı götürüp, diğerini getiren Allah’a hamdolsun.”

(Ebû Dâvûd, Edeb: 102.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا سَمِعَ صَوْتَ
 الرَّعْدِ وَالصَّوَاعِقِ قَالَ: ﴿اللَّهُمَّ لَا تَقْتُلْنَا بِغَضَبِكَ وَلَا تُهْلِكْنَا بِعَذَابِكَ
 وَعَافِنَا قَبْلَ ذَلِكَ﴾

1455

İbn Ömer (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) şimşek ve gökgürültüsünün sesini işittiği zaman şöyle dua ederdi:

“Ey Allahım, gazabınla bizi öldürme. Azabınla da bizi helâk etme. Bunlardan önce bize afiyet ver.”

(Tirmizî, Daavât: 50; Müsned, 2:100.)

عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَقْرَأُ عِنْدَ
 نَوْمِهِ سُورَةَ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ إِلَّا وَكَّلَ اللَّهُ بِهِ مَلَكًا فَلَا يَقْرُبُهُ شَيْءٌ حَتَّى
 يَهْبِ مَتَى هَبْ﴾

1456

Şeddâd bin Evs (r.a.), Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Uyuyacağı sırada Allah’ın Kitabından herhangi bir sûreyi okuyan bir Müslüman yoktur ki, Allah onu korumak için bir meleği görevlendirmesin. Bu melek sayesinde, uyanıncaya kadar ona zararlı hiçbir şey yanaşmaz.”

(Tirmizî, Dua: 23.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ قَالَ حِينَ يَأْوِي إِلَى فِرَاشِهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، غَفَرَ اللَّهُ ذُنُوبَهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ، وَإِنْ كَانَتْ عَدَدَ وَرَقِ الشَّجَرِ، وَإِنْ كَانَتْ عَدَدَ رَمْلِ عَالِجٍ، وَإِنْ كَانَتْ عَدَدَ أَيَّامِ الدُّنْيَا﴾

1457

Ebû Saîd’in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur: “Kim uyuyacağı zaman yatağına girerken üç defa, ‘Diri ve Kayyûm olan ve Kendisinden başka ilâh olmayan Allah’tan af diler, günahlarıma tevbe ederim’ derse, günahları deniz köpüğü, ağaçların yaprakları, Âlic’teki kum taneleri, hatta dünyadaki günler sayısınca dahi olsa, Allah onun günahlarını affeder.”

(Tirmizî, Daavât: 17.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّاسُ إِذَا رَأَوْا أَوَّلَ الثَّمَرِ جَاءُوا بِهِ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَإِذَا أَخَذَهُ قَالَ: ﴿اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي ثَمَارِنَا وَبَارِكْ لَنَا فِي مَدِينَتِنَا وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا وَمُدِّنَا اللَّهُمَّ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ عَبْدُكَ وَخَلِيلُكَ وَنَبِيُّكَ وَإِنِّي عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ وَإِنَّهُ دَعَاكَ لِمَكَّةَ وَأَنَا أَدْعُوكَ لِلْمَدِينَةِ بِمِثْلِ مَا دَعَاكَ بِهِ لِمَكَّةَ وَمِثْلِهِ ثُمَّ يَدْعُو أَضْعَفَ وَلِيدٍ يَرَاهُ فَيُعْطِيهِ ذَلِكَ الثَّمَرَ﴾

1458

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet ediyor:

İnsanlar ilk olarak, turfanda meyve çıktığını görünce, hemen alıp Rasûlullah'a (a.s.m.) getirirlerdi. O da meyveyi eline alır ve şöyle dua ederdi:

“Ey Allahım, meyvelerimize bereket ihsan eyle. Şehrimize, ölçü ve tartı aletlerimize bereket ver. Ey Allahım, İbrahim (a.s.) Senin dostun, kulun ve peygamberindir. Ben de Senin kulun ve peygamberinim. O Sana Mekke için dua etmişti. Ben de onun Mekke için yaptığı aynı duayı Medine için yapıyorum.”

Rasûlullah (a.s.m.) daha sonra, gördüğü en küçük çocuğu çağırır ve meyveyi ona verirdi.

(Tirmizî Daavât: 54.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ صَلَّى عَلَيَّ وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا﴾

1459

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim bana bir defa salavât getirirse, Allah ona on misli rahmetini ihsân eder.”

(Ebû Dâvûd, Vitr: 26; Dârimî, Rikâk: 58.)

شَكََا خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ﴿يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَنَا مِنَ اللَّيْلِ مِنَ الْأَرْقِ، فَقَالَ: إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَقُلِ اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ وَمَا أَظْلَتْ وَرَبَّ الْأَرْضِينَ وَمَا أَقْلَتْ وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أَضَلَّتْ كُنْ لِي جَارًا مِنْ شَرِّ خَلْقِكَ كُلِّهِمْ جَمِيعًا أَنْ يَفْرُطَ عَلَيَّ أَحَدٌ أَوْ أَنْ يَتَّبِعَنِي عَلَيَّ، عَرَّ جَارُكَ وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ وَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ﴾

1460

Hâlid bin Velid (r.a.) “Yâ Rasûlallah, geceleri uyuyamıyorum” diye şikayette bulundu. Rasûlullah (a.s.m.) bunun üzerine şöyle buyurdu:

“Öyle ise yatağına girdiğin zaman şu duayı yap: ‘Ey yedi gök tabakasının ve onların içinde bulunanların, yerlerin ve üstünde taşıdıklarının, şeytanların

ve dalâlete sapanların Rabbi olan Allahım! Bana zararı dokunmaması için bütün yaratıklarına karşı beni himaye et. Sana sığınan kazanır. Senin şânın ne yücedir! Senden başka ilâh yoktur. Yegâne Sen varsın.”

(Tirmizî, Daavât: 91.)

عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿الْبَخِيلُ
الَّذِي مَنْ ذُكِرْتُ عَنْدهُ وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ﴾

1461

Hüseyin bin Ali (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Asıl cimri o kimsedir ki, yanında benim adım anıldığı halde bana salavât getirmez.”

(Tirmizî, Daavât: 101.)

وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَسْجِدَ ذَاتَ
يَوْمٍ فَإِذَا هُوَ بِرَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ أَبُو أُمَامَةَ فَقَالَ: ﴿يَا أَبَا أُمَامَةَ
مَا لِي أَرَاكَ جَالِسًا فِي الْمَسْجِدِ فِي غَيْرِ وَقْتِ صَلَاةٍ؟ قَالَ: هُمُومٌ
لَزِمْتَنِي وَدُيُونٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: أَفَلَا أُعَلِّمُكَ كَلَامًا إِذَا قُلْتَهُ أَذْهَبَ
اللَّهُ هَمَّكَ وَقَضَى عَنْكَ دَيْنَكَ، قُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: قُلْ إِذَا
أَضْبَحْتَ وَإِذَا أَمْسَيْتَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَأَعُوذُ
بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ
غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ﴾ قَالَ: فَفَعَلْتُ ذَلِكَ فَأَذْهَبَ اللَّهُ هَمِّي وَقَضَى
دِينِي.

1462

Ebû Saîd (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bir gün mescide girdi. Orada Ensârdan Ebû Ümâme'ye rastladı.

“Ey Ümâme, ne diye namaz vakti haricinde seni mescidde otururken görüyorum?” diye sordu.

Ebû Ümâme, “Yâ Rasûlallah, beni dertler ve borçlar buraya getirdi” dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), “Sana bir dua öğreteyim mi? Bunu okuduğun zaman Allah derdini giderir ve borçlarını ödemede yardım eder” dedi.

“Peki, Yâ Rasûlallah” dedim.

Rasûlullah (a.s.m.), “Sabah akşam şu duayı oku” buyurdu. ‘Allahım, sıkıntıdan, üzüntüden, acizlikten ve tembellikten, korkudan ve cimrilikten, borcun altında ezilmemden ve insanların kahrından Sana sığınırım.’”

Ebû Ümâme der ki, “Bu duayı çok yaptım. Allah derdimi giderdiği gibi, borcumu da giderdi.”

(Ebû Dâvûd. Vitir: 32; Tirmizî, Daavât: 71.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿أُولَى النَّاسِ بِي
يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكْثَرُهُمْ عَلَى صَلَاةٍ﴾

1463

Abdullah (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kıyâmet Gününde benim şefaatile en çok layık olanlar, bana en çok salavât getirenlerdir.”

(Tirmizî, Salât: 352, Vitir: 22.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿وَاللَّهُ لَا يَسْتَعْفِرُ
اللَّهُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ أَكْثَرُ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً﴾

1464

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Ben, muhakkak ki günde yetmiş defadan daha fazla Allah'a istiğfar eder, bağışlanmamı diler, günahlarıma tevbe ederim.”

(Buhârî, Daavât: 3; İbn Mâce, Edeb: 57.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُمَا شَهِدَا عَلَى النَّبِيِّ

﴿مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ صَدَّقَهُ رَبُّهُ، فَقَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَأَنَا أَكْبَرُ، وَإِذَا قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي، وَإِذَا قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي لَا شَرِيكَ لِي، وَإِذَا قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا لِي الْمُلْكُ وَلِي الْحَمْدُ. وَإِذَا قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ. قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِي. وَكَانَ يَقُولُ: مَنْ قَالَهَا فِي مَرَضِهِ ثُمَّ مَاتَ لَمْ تَطْعَمُهُ النَّارُ﴾

1465

Ebû Saîd ve Ebû Hüreyre (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğuna şahit olmuşlardır:

"Kim, 'Allah'tan başka ilâh yoktur ve Allah en büyüktür' derse, Rabbi onu tasdik eder ve 'Benden başka ilâh yoktur. Ve Ben en büyüğüm' der.

"O tek olan Allah'tan başka ilâh yoktur' dediği zaman, Rabbi, 'Benden başka hiçbir ilâh yoktur. Ben tekim' der.

"Bir tek Allah'tan başka ilâh yoktur' dediği zaman, Rabbi, 'Bir tek Benden başka ilâh yoktur, Benim benzerim de yoktur' der.

"Allah'tan başka ilâh yoktur, mülk O'nundur. Hamd da sadece O'na yapılmalıdır' dediği zaman da Rabbi, 'Benden başka ilâh yoktur. Mülk Benimdir ve hamd da sadece Benim içindir' der.

"Allah'tan başka ilâh yoktur. Güç kuvvet Allah'ındır' dediği zaman Rabbi, 'Benden başka ilâh yoktur. Yegâne güç ancak Benim gücümdür' der."

Hız. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyuruyordu:

"Kim hastalığı sırasında bu duayı yapar, sonra da ölürse, cehennem ateşi asla kendisine dokunmaz."

(Tirmizî, Daavât: 37.)

عَنِ الْأَعْزِ الْمَزْنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّهُ لَيَعَانُ عَلَى قَلْبِي وَإِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي الْيَوْمِ مِائَةَ مَرَّةٍ﴾

1466

Eğarrü'l-Müzenî (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Bazen kalbimi bir bulut kaplar. Ve ben günde yüz defa Allah’a istiğfar ederim.”

(Müslim, Zikir: 41; Ebû Dâvûd, Vitir: 62.)

عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ دَخَلَ السُّوقَ فَقَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُخَيِّ وَيُهِمِّتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ حَسَنَةٍ وَمَحَا عَنْهُ أَلْفَ أَلْفِ سَيِّئَةٍ وَرَفَعَ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ دَرَجَةٍ. وَفِي رِوَايَةٍ بَدَلْ وَرَفَعَ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ دَرَجَةٍ وَبَنَى لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ﴾ 1467

Hz. Ömer (r.a.) Hz. Peygamber'in (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Kim çarşı pazara girer ve ‘Allah’tan başka ilâh yoktur. O tektir, ortağı yoktur. Mülk Onundur. Hamd da O’na yapılmalıdır. Dirilten de, öldüren de O’dur. O asla ölmez, diridir. Her türlü hayır ve iyilik O’nun elindedir. O’nun her şeye gücü yeter’ derse, Allah ona bir milyon sevap yazar, bir milyon günahını siler ve derecesini bir milyon derece yükseltir.”

Bir başka rivâyette de, “Derecesini bir milyon derece yükseltir ve kendisine cennette bir saray ihsan edilir” denilir.

(Tirmizî, Daavât: 36.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿كُلُّ بَنِي آدَمَ خَطَّاءٌ وَخَيْرُ الْخَطَّائِينَ التَّوَّابُونَ﴾ 1468

Enes (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Bütün insanlar günah işlerler. Fakat günah işleyenlerin en hayırlısı, tevbe edenlerdir.”

(Tirmizî, Kıyâme: 49; İbn Mâce, Zühhd: 30.)

عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿سَيِّدُ
الْإِسْتِغْفَارِ أَنْ تَقُولَ: اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ
وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ
وَأَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ لَكَ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ
الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ. قَالَ: وَمَنْ قَالَهَا مِنَ النَّهَارِ مُوقِنًا بِهَا فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ
قَبْلَ أَنْ يُمْسِيَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَمَنْ قَالَهَا مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ مُوقِنٌ بِهَا
فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ يُضْبَحَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ﴾

1469

Şeddâd bin Evs (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“En mükemmel istiğfar şudur: ‘Ey Allahım, Rabbim Sensin. Senden başka ilâh yoktur. Beni yaratan Sensin. Ben senin kulunum. Gücüm yettiğince Senin ahdin ve va'din üzerine olacağım. Yaptığım kötü işlerden Sana sığınırım. Bana ihsân ettiğin nimetleri minnetle anar, günahlarımı itiraf ederim. Günahlarımı bağışla, yâ Rabbi! Senden başka günahları bağışlayacak birisi yoktur.’”

Rasûlullah (a.s.m.) buyurur ki, “Kim bunu sabahleyin, tam bir inanç ve samimiyetle okur da o gün günah işlemeyen ölürse cennetlik olur. Kim bunu geceleyin, tam bir inanç ve ihlâsla okur ve sabahlamadan vefat ederse yine cennet ehlinen olur.”

(Buhârî, Daavât: 1; Tirmizî, Daavât: 15; Neseî, İstiâze: 57.)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَقْبَلُ تَوْبَةَ
الْعَبْدِ مَا لَمْ يُغْرِغْ﴾

1470

İbn Ömer'in (r.a.) rivâyetine göre Hz. Peygamber (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz ki, Allah, can boğazına gelmediği müddetçe kulun tevbesini kabul eder.”

(Tirmizî, Daavât: 99; İbn Mâce, Zühd: 30.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿وَالَّذِي نَفْسِي
بِيَدِهِ لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا لَذَهَبَ اللَّهُ بِكُمْ وَلَجَاءَ بِقَوْمٍ يُذْنِبُونَ فَيَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ
فَيَغْفِرَ لَهُمْ﴾

1471

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, eğer siz günah iş-
lememiş olsaydınız, Allah sizi bırakır günah işleyip Allah'tan bağışlanma-
rını dileyen ve Allah'ın da kendilerini bağışlayacağı bir halk yaratırdı."

(Müslim, Tevbe: 11.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
إِذْ جَاءَهُ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ: يَا أَبَايَ أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ تَقُلْتَ
هَذَا الْقُرْآنُ مِنْ صَدْرِي فَمَا أَجِدُنِي أَقْدِرُ عَلَيْهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿يَا
أَبَا الْحَسَنِ أَفَلَا أَعَلِمْتَ كَلِمَاتٍ يَنْفَعُكَ اللَّهُ بِهِنَّ وَيَنْفَعُ بِهِنَّ مَنْ عَلَّمْتَهُ
وَيُثَبِّتُ مَا تَعَلَّمْتَ فِي صَدْرِكَ، قَالَ: أَجَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَعَلَّمْنِي، قَالَ:
إِذَا كَانَ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَقُومَ فِي ثُلُثِ اللَّيْلِ الْآخِرِ فَإِنَّهَا
سَاعَةٌ مَشْهُودَةٌ وَالِدُعَاءِ فِيهَا مُسْتَجَابٌ، وَقَدْ قَالَ أَخِي يَعْقُوبُ لِبَنِيهِ
سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي يَقُولُ حَتَّى تَأْتِيَ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ
فَقُمْ فِي وَسْطِهَا فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقُمْ فِي أَوَّلِهَا فَصَلِّ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ تَقْرَأُ
فِي الرُّكْعَةِ الْأُولَى بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَةَ يَسَ وَفِي الرُّكْعَةِ الثَّانِيَةِ
بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَحَمَّ الدُّخَانَ وَفِي الرُّكْعَةِ الثَّالِثَةِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَالْم
تَنْزِيلِ السَّجْدَةِ وَفِي الرُّكْعَةِ الرَّابِعَةِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَتَبَارَكَ الْمُفْضَلُ،
فَإِذَا فَرَغْتَ مِنَ الشَّهَادَةِ فَاحْمَدِ اللَّهَ وَأَحْسِنِ الثَّنَاءَ عَلَى اللَّهِ وَصَلِّ عَلَى
وَأَحْسِنِ وَعَلَى سَائِرِ النَّبِيِّينَ وَاسْتَغْفِرِ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا إِخْوَانِكَ

الَّذِينَ سَبَقُوكَ بِالْإِيمَانِ ثُمَّ قُلْ فِي آخِرِ ذَلِكَ اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي بِتَرْكِ
 الْمَعَاصِي أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي وَارْحَمْنِي أَنْ أَتَكَلَّفَ مَا لَا يَغْنِيَنِي وَارْزُقْنِي
 حُسْنَ النَّظَرِ فِيمَا يُرْضِيكَ عَنِّي، اللَّهُمَّ بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ذَا
 الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَالْعِزَّةِ الَّتِي لَا تُرَامُ أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ بِجَلَالِكَ
 وَنُورِ وَجْهِكَ أَنْ تُلْزِمَ قَلْبِي حِفْظَ كِتَابِكَ كَمَا عَلَّمْتَنِي وَارْزُقْنِي أَنْ أَتْلُوهُ
 عَلَى النَّحْوِ الَّذِي يُرْضِيكَ عَنِّي اللَّهُمَّ بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ذَا
 الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَالْعِزَّةِ الَّتِي لَا تُرَامُ أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ بِجَلَالِكَ
 وَنُورِ وَجْهِكَ أَنْ تُتَوَرَّ بِكِتَابِكَ بَصَرِي وَأَنْ تُطْلِقَ بِهِ لِسَانِي وَأَنْ تُفَرِّجَ بِهِ
 عَنْ قَلْبِي وَأَنْ تَشْرَحَ بِهِ صَدْرِي وَأَنْ تُعْمَلَ بِهِ بَدَنِي لِأَنَّهُ لَا يُعِينُنِي عَلَى
 الْحَقِّ غَيْرُكَ وَلَا يُؤْتِيهِ إِلَّا أَنْتَ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ
 الْعَظِيمِ، يَا أَبَا الْحَسَنِ فَافْعَلْ ذَلِكَ ثَلَاثَ جُمُعٍ أَوْ خَمْسٍ أَوْ سَبْعٍ
 تُجَابُ بِإِذْنِ اللَّهِ، وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ مَا أَخْطَأَ مُؤْمِنًا قَطُّ. قَالَ ابْنُ
 عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: فَوَاللَّهِ مَا لَبِثَ عَلَيَّ إِلَّا خَمْسًا أَوْ سَبْعًا حَتَّى
 جَاءَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي مِثْلِ ذَلِكَ الْمَجْلِسِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي
 كُنْتُ فِيمَا خَلَا لَا أَخْذُ إِلَّا أَرْبَعَ آيَاتٍ أَوْ نَحْوَهُنَّ وَإِذَا قَرَأْتُهُنَّ عَلَى
 نَفْسِي تَقَلَّتْنِ وَأَنَا الْيَوْمَ أَتَعَلَّمُ أَرْبَعِينَ آيَةً أَوْ نَحْوَهَا وَإِذَا قَرَأْتُهَا عَلَى
 نَفْسِي فَكَأَنَّمَا كِتَابُ اللَّهِ بَيْنَ عَيْنَيَّ وَلَقَدْ كُنْتُ أَسْمَعُ الْحَدِيثَ فَإِذَا
 رَدَدْتُهُ تَقَلَّتْ وَأَنَا الْيَوْمَ أَسْمَعُ الْأَحَادِيثَ فَإِذَا تَحَدَّثْتُ بِهَا لَمْ أَخْرِمْ مِنْهَا
 حَرْفًا، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: عِنْدَ ذَلِكَ: مُؤْمِنٌ وَرَبِّ الْكُعْبَةِ يَا أَبَا

İbn Abbas (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'ın (a.s.m.) yanında bulunduğumuz bir sırada Ali çıkıp geldi ve "Annem babam sana fedâ olsun, yâ Rasûlallah! Kur'ân'ın bazı âyetleri zihnimden çıktı, hatırimda tutamıyorum" dedi.

Rasûlullah (a.s.m.), "Ey Ebû'l-Hasan! Sana bazı sözler öğreteyim. Bu sa-yede, Allah sana ve senin öğrettiğini kimselere fayda verir" dedi.

Ali (r.a.), "Evet, öğret yâ Rasûlallah" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurdu:

"Cuma gecesi olduğu zaman, gecenin son üçte birinde kalkabilirsen kalk. Çünkü bu vakit, meleklerin müşahade ettiği ve duaların kabul edildiği bir vakittir. Kardeşim Yâkup (a.s.) oğluna 'Yakında Rabbimden sizin bağışlan-manızı dileyeceğim' demişti. 'Cuma gecesi gelince bunu yapacağım' diyor-du. Son üçte birinde kalkamazsan, gecenin yarısında kalk, onu da yapamaz-san ilk saatlerinde kalk. Dört rekât namaz kıl. Birinci rekâta Fâtiha ile Yâsin Sûresi'ni, ikinci rekâta Fâtiha ile Hâ Mîm [Duhan] Sûresi'ni, üçüncü rekâta Fâtiha ile Tebâreke Sûresi'ni okursun. Teşehhüdü tamamladıktan sonra Al-lah'a hamd et, O'nu güzel bir şekilde senâ et, benim ve diğer peygamberler üzerine salavât getir. Erkek kadın bütün mü'minlerin senden önce iman et-miş olan din kardeşlerinin bağışlanmalarını dile, sonunda da şöyle dua et:

"Allahım, günahları ebediyen terk ettirmek suretiyle bana merhamet et. Bana, faydası olmayan şeylerle meşgul olmamam için merhamet et. Senin hoşnut olacağın şekilde bakmayı ve düşünmeyi bana nasip et.

"Ey gökleri ve yeri hiçten, yoktan, örneksiz yaratan, Kendisine hiç kimse-nin ulaşamayacağı izzet, ikram ve celâl sahibi Allahım! Yâ Allah, yâ Rahmân! Celâlin ve rızan hakkı için Kitabını bana öğrettiğin şekilde kalbimde hıfzetme-yi nasip eyle. Onu Senin razı olacağın şekilde okumayı bana nasip et.

"Ey gökleri ve yeri hiçten, yoktan, örneksiz yaratan, kimsenin ulaşama-yacağı izzet, ikram ve celâl sahibi olan Allahım! Yâ Allah, yâ Rahmân! Kita-bınla gözümü aydınlatmanı, onu okuyabilmek için dilime kolaylık vermeni, onunla kalbime sürûr ve gönlüme ferahlık vermeni, onun yol göstermesiyle bedenime iyi ameller yapttırmaya muvaffak etmeni, Celâlin ve Zâtının nuru aşkına Senden dilerim. Zira doğru yolda, hak üzerinde olabilmek için bana Senden başka yardım edecek birisi yoktur. Onu bana ihsan edecek olan an-cak Sensin. Güç ve kuvvet ancak azamet sahibi yüce Allah'tandır.'

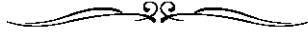
"Ey Ebû'l-Hasan! Bu duayı üç, beş yahut yedi cuma tekrar et. Allah'ın iz-niyle duan kabul edilir. Beni hak ile gönderen Zâta yemin ederim ki, mü'mi-nin samimiyetle yaptığı ve istediği hiçbir iş kendisini sıkıntıya uğratmaz."

İbn Abbas der ki, “Vallahi, Ali aradan beş veya yedi hafta geçmeden, aynen böyle bir toplantıda Hz. Peygamber’in (a.s.m.) yanına gelip şöyle dedi:

“Yâ Rasûlallah, ben bundan önce dört beş âyet ezberliyor, ancak kendi kendime okumak istediğim zaman unutuyordum. Şimdi ise kırk kadar âyet öğrenip ezberliyorum. Bunları kendi kendime okumak istediğim zaman, sanki Allah’ın Kitabı gözlerimin önünde imiş gibi okuyorum. Önceleri bir hadis işitirdim. Onu tekrar etmek istediğim zaman unutturdum. Şimdi ise birçok hadis işitiyorum, onları nakletmek istediğim zaman, bir harfini bile eksik bırakmadan tekrar edebiliyorum.”

Bu sözler üzerine Rasûlullah (a.s.m.) kendisine, “Kâbe’nin Rabbine yemin ederim ki, ey Ebû’l-Hasan! Sen tam bir mü’minsin” buyurdu.

(Tirmizî, Daavât: 115.)

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَقِينِي كَعْبُ بْنُ
عُجْرَةَ فَقَالَ: أَلَا أَهْدِي لَكَ هَدِيَّةً، إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ عَلَيْنَا فَقُلْنَا: يَا
رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلِمْنَا كَيْفَ نُسَلِّمُ عَلَيْكَ فَكَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ؟
قَالَ: ﴿قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى
آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ
كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ﴾

1473

Abdurrahman bin Ebû Leylâ (r.a.) rivâyet ediyor:

Ka’b bin Ucre ile karşılaşmıştım. “Sana bir hediye vereyim mi?” diye sormuş ve şunu anlatmıştı:

“Bir gün Peygamber (a.s.m.) bize çıkıp geldi. Kendisine, ‘Yâ Rasûlallah, size nasıl selâm vereceğimizi biliyoruz. Fakat nasıl salavat getireceğiz?’ diye sormuştuk. O da şöyle cevap vermişti:

“Şöyle deyiniz: ‘Ey Allahım! Muhammed’e rahmetini ihsan et. İbrahim’in yakınlarına, ona inanıp tâbi olanlara, rahmetini ihsân ettiğin gibi, Muhammed’in yakınlarına, ona inanıp tâbi olanlara da rahmetini ihsân et. Hiç şüphesiz Sen Hamîd’sin, Mecîd’sin. Her türlü hamd Sana layıktır. Sen şânı en yüce olansın. Ey Allahım, Muhammed’i mübarek kıl! Ona bereket ihsân et.

İbrahim'in (a.s.) yakınlarına, ona iman edenlere bereketini ihsân ettiğin gibi, Muhammed'in yakınlarına, ona iman edenlere de bereketini ihsân et."

(Buhârî, Enbiyâ: 10; Müslim, Salât: 66; İbn Mâce, İkâme: 25.)

عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَا أَصْرَ مَنْ
اسْتَغْفَرَ وَإِنْ عَادَ فِي الْيَوْمِ سَبْعِينَ مَرَّةً﴾

1474

Ebû Bekir'in (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:
"İstîğfar eden kimse, günde yetmiş defa daha günahını tekrar etse, yine günah işlemede ısrar etmiş olmaz."

(Ebû Dâvûd, Vitr: 26; Tirmizî, Daavât: 107.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿رَغِمَ أَنْفُ
رَجُلٍ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ وَرَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانُ
ثُمَّ انْسَلَخَ قَبْلَ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ وَرَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ أَدْرَكَ عِنْدَهُ أَبَوَاهُ الْكِبَرَ فَلَمْ
يُدْخِلَاهُ الْجَنَّةَ﴾

1475

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

"Burnu yerlerde sürünsün o adamın ki, yanında benim adım anılır da bana salavat getirmez. Yazıklar olsun o kimseye ki, Ramazan ayına girer de başışlanmamış olarak çıkar gider. Yine burnu yerlerde sürünsün o adamın ki, yaşlı anne babası yanında bulunur da, o onların rızâsını alarak gerekli hürmeti göstererek cennete girme fırsatını elde edemez."

(Tirmizî, Daavât: 101.)

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ لَزِمَ
الِاسْتِغْفَارَ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْ كُلِّ ضِيقٍ مَخْرَجًا وَمِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجًا وَرَزَقَهُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾

1476

Abdullah İbn Abbas'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim istiğfara yaparsa, Allah ona her darlıktan bir çıkış, her sıkıntıdan bir kurtuluş yolu yaratır ve onu ummadığı yerden rızıklandırır.”

(İbn Mâce, Edeb: 57.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَا تُقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا فَإِذَا طَلَعَتْ أَمِنَ النَّاسُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ أَمَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا﴾ 1477

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.), şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

“Güneş battığı yerden doğmadıkça Kıyâmet kopmayacaktır. Güneş batıdan doğduğu zaman da, artık bütün insanlar iman edeceklerdir. ‘Ancak o gün, önceden iman etmiş ve imanının gereğini yerine getirerek bazı iyilikler kazanmayan kimselerle, güneş batıdan doğduktan sonra iman etmiş olanların imanları hiçbir fayda getirmeyecektir (En’âm Sûresi, 158).”

(Müslim, İman: 248.)

عَنْ زَيْدِ مَوْلَى النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ﴿مَنْ قَالَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ غُفِرَ لَهُ وَإِنْ كَانَ فَرْ مِّنَ الزَّخِيفِ﴾ 1478

Hiz. Peygamber'in (a.s.m.) azatlı kölesi Zeyd (r.a.) Rasûlullah'tan (a.s.m.) şöyle işittiğini rivâyet ediyor:

“Kim, ‘O büyük Allah’a istiğfar ederim ki, O’ndan başka ilâh yoktur, hayat sahibidir, her şeyin dizgini O’nun elindedir, her şeyi ayakta tutan O’dur; günahlarımdan tevbe eder, O’ndan bağışlanmamı dilerim’ derse cihaddan kaçma gibi bir günah işlese dahi günahları bağışlanır.”

(Ebû Dâvûd, Vitir: 26.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿اللَّهُ أَشَدُّ فَرَحًا بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ مِنْ رَجُلٍ فِي أَرْضٍ دَوِّيَّةٍ مَهْلِكَةٍ، مَعَهُ رَاحِلَتُهُ عَلَيْهَا طَعَامُهُ وَشَرَابُهُ، فَنَامَ فَاسْتَيْقَظَ وَقَدْ ذَهَبَتْ، فَطَلَبَهَا حَتَّى أَدْرَكَهُ الْعَطَشُ ثُمَّ قَالَ: أَرْجِعْ إِلَى مَكَانِي الَّذِي كُنْتُ فِيهِ، فَأَنَامُ حَتَّى أَمُوتَ فَوَضَعَ رَأْسَهُ عَلَى سَاعِدِهِ لِيَمُوتَ، فَاسْتَيْقَظَ وَعِنْدَهُ رَاحِلَتُهُ وَعَلَيْهَا زَادُهُ وَطَعَامُهُ وَشَرَابُهُ، فَاللَّهُ أَشَدُّ فَرَحًا بِتَوْبَةِ الْعَبْدِ الْمُؤْمِنِ مِنْ هَذَا بِرَاحِلَتِهِ وَزَادِهِ﴾

1479

Abdullah İbn Mes'ûd (r.a.) Rasûlullah'tan (a.s.m.) şu sözleri işittiğini rivâyet ediyor:

“Şüphesiz ki, Allahü Teâlâ, mü'min kulunun tevbesine şu hikâyedeki adamın sevincinden daha çok sevinir. Adam ıssız ve tehlikeli bir arazide bulunmaktadır. Yanında devesi ve devesinin üzerinde de yiyeceği ve içeceği vardır. Derken uykusu gelir ve uyur. Uyandığında bir de bakar ki, devesi çekip gitmiş. Devesini arar. Bu arada kendisi de çok susamıştır. Sonra kendi kendine şöyle der: 'Artık ben ilk bulunduğum yere döneyim de orada ölünceye kadar uyuyayım.' Gider ve uyumak üzere başını kolunun üzerine koyar. Uyuduktan sonra, bir aralık uyanır. Bir de bakar ki, devesi yanı başında durmaktadır. Bütün azığı, yiyeceği ve içeceği de üzerindedir. İşte Allah, mü'min kulunun tevbe etmesine, bu durumdaki bir kimsenin devesini ve azığını bulmasına sevinmesinden çok daha fazla sevinir.”

(Buhârî, Daavât: 3; Müslim, Tevbe: 3; Tirmizî, Daavât: 98.)

عَنْ ابْنِ عُمرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ مِائَةَ مَرَّةٍ﴾

1480

İbn Ömer (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:
“Ey insanlar! Allah'a tevbe ediniz! Çünkü ben günde yüz defa Allah'a tevbe ediyorum.”

(Müslim, Zikir: 42.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿جَعَلَ اللَّهُ الرَّحْمَةَ مِائَةَ جُزْءٍ فَأَمْسَكَ عِنْدَهُ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ وَأَنْزَلَ فِي الْأَرْضِ جُزْءًا وَاحِدًا فَمِنْ ذَلِكَ الْجُزْءِ تَتَرَاخُمُ الْحَلَائِقُ حَتَّى تَرْفَعَ الدَّابَّةُ حَافِرَهَا عَنْ وَلَدِهَا خَشْيَةً أَنْ تُصِيبَهُ﴾

1481

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah'ın yüz rahmeti vardır. Bu yüz rahmetin birini de yeryüzüne indirmiştir. İşte bu rahmetle yaratıklar birbirlerine karşı merhamet ederler. Hatta bu rahmetle, vahşî hayvanlar bile yavrularına şefkatle davranırlar. Ve Allah yüz rahmetin doksan dokuzunu, Kıyâmet Gününde mü'min kullarına merhametle muamele etmek üzere tehir etmiştir.”

(Müslim, Tevbe: 19; İbn Mâce, Zühd: 35.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ رَجُلٌ قَتَلَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ نَفْسًا فَسَأَلَ عَنْ أَغْلَمِ أَهْلِ الْأَرْضِ فُذِّلَ عَلَى رَاهِبٍ فَأَتَاهُ فَقَالَ: إِنَّهُ قَتَلَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ نَفْسًا فَهَلْ لَهُ مِنْ تَوْبَةٍ، فَقَالَ: لَا، فَقَتَلَهُ فَكَمَّلَ بِهِ مِائَةً، ثُمَّ سَأَلَ عَنْ أَغْلَمِ أَهْلِ الْأَرْضِ فُذِّلَ عَلَى رَجُلٍ عَالِمٍ فَأَتَاهُ فَقَالَ إِنَّهُ قَتَلَ مِائَةَ نَفْسٍ فَهَلْ لَهُ مِنْ تَوْبَةٍ فَقَالَ: نَعَمْ وَمَنْ يَحُولُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ التَّوْبَةِ انْطَلِقْ إِلَى أَرْضِ كَذَا وَكَذَا فَإِنْ بِهَا أَنْاسًا يَغْبُدُونَ اللَّهَ فَاعْبُدِ اللَّهَ مَعَهُمْ وَلَا تَرْجِعْ إِلَى أَرْضِكَ فَإِنَّهَا أَرْضُ سَوْءٍ، فَاَنْطَلَقَ حَتَّى إِذَا نَصَفَ الطَّرِيقَ أَتَاهُ الْمَوْتُ فَاخْتَصَمَتْ فِيهِ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ وَمَلَائِكَةُ الْعَذَابِ فَقَالَتْ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ: جَاءَ تَائِبًا مُقْبِلًا بِقَلْبِهِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى، وَقَالَتْ مَلَائِكَةُ الْعَذَابِ: إِنَّهُ لَمْ يَعْمَلْ خَيْرًا قَطُّ، فَأَتَاهُمْ مَلَكٌ فِي صُورَةِ أَدَمِيٍّ فَجَعَلُوهُ بَيْنَهُمْ فَقَالَ: قِيسُوا مَا بَيْنَ

الْأَرْضَيْنِ فَإِلَى أُتِيهَمَا كَانَ أَذْنَى فَهُوَ لَهُ، فَقَاسُوهُ فَوَجَدُوهُ أَذْنَى إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي أَرَادَ فَقَبَضَتْهُ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ ﴿

1482

“Ebû Saîd (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Sizden önceki milletler içinde bir adam doksan dokuz kişiyi öldürmüştü.

Bunun üzerine ‘Yeryüzünün en âlimi kimdir?’ diye sordu. Böyle bir âlimin bir râhip olduğunu söylediler. Râhibin yanına gelerek kendisinin doksan dokuz kişiyi öldürdüğünü ve kendisi için bir tevbe kapısı olup olmadığını sordu. Râhip, ‘Hayır, yok’ diye cevap verdi. Bu defa adam râhibi de öldürdü ve şekilde öldürdüğü kimselerin sayısı yüze çıktı. Daha sonra yine ‘Yeryüzünün en âlimi kimdir?’ diye sordu. Gerçekten âlim birisini gösterdiler. Onun yanına geldi ve yüz kişiyi öldürmüş olduğunu söyledi ve kendisi için bir tevbe kapısı olup olmadığını sordu. O âlim, ‘Evet, var. Seninle tevbe arasına kim girebilir ki? Şimdi sen filan memlekete git. Orada Allah’a ibadetle meşgul kimseler vardır. Sen de onlarla birlikte Allah’a ibadet etmeye başla ve artık memleketine de dönme. Çünkü orası gerçekten kötü bir yerdir’ dedi. Adam gitti. Yolun yarısına vardığı zaman öldü. Rahmet melekleri ile azap melekleri, onun üzerinde münakaşaya tutuştular. “Rahmet melekleri, ‘Bu tevbe etmiş ve Allah’a yönelmiş olarak geldi’ dediler. Azap melekleri de, ‘Bu hayatında hiçbir hayır işlememiş birisidir’ diye karşılık verdiler.

“Onlar böyle münakaşa ettikleri bir sırada, insan sûretinde bir melek [Cebrail] geldi. Onu hakem seçtiler. O, ‘Bu adamın memleketi ile, gideceği yerin arasındaki mesafeyi ölçünüz. Şu anda bulunduğu yer, hangisine yakınsa, bu oraya aittir’ dedi. Ölçtüler ve gitmekte olduğu Allah’a ibadet eden kulların bulunduğu memlekete daha yakın olduğunu gördüler. Bunun üzerine rahmet melekleri alıp götürdüler.”

(Buhârî, Enbiyâ: 54; Müslim, Tevbe: 46.)

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ
يَدَهُ بِاللَّيْلِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ النَّهَارِ وَيَبْسُطُ يَدَهُ بِالنَّهَارِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ اللَّيْلِ
حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا﴾

1483

Ebû Mûsa (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allah, gündüz günah işleyenlerin tevbealarını kabul etmek için gece rahmet elini açar; geceleyin günah işleyenlerin tevbesini kabul etmek için gündüzün elini açar. Ve bu güneşin batıdan doğuşuna (Kıyâmetten önce tevbe kapısının kapanmasına) kadar devam eder.”

(Müslim, Tevbe: 31.)

عَنْ أَبِي ذَرِّ الْغِفَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَأَزِيدُ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَجَزَاؤُهُ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا أَوْ أَغْفِرُ وَمَنْ تَقَرَّبَ مِنِّي شَبْرًا تَقَرَّبْتُ مِنْهُ ذِرَاعًا وَمَنْ تَقَرَّبَ مِنِّي ذِرَاعًا تَقَرَّبْتُ مِنْهُ بَاعًا وَمَنْ أَتَانِي يَمْشِي أَتَيْتُهُ هَزْوَلَةً وَمَنْ لَقِينِي بِقَرَابِ الْأَرْضِ خَطِيئَةً لَا يُشْرِكُ بِي شَيْئًا لَقِيتُهُ بِمِثْلِهَا مَغْفِرَةً﴾

1484

Ebû Zer-i Gıfârî (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Allahü Teâlâ şöyle buyurur: ‘Kim iyi bir iş yaparsa, ona on misli sevap veririm. Dilediğime göre daha da arttırırım. Kim bir kötülük yaparsa, onun karşılığı ise bir tek günahıdır. Dilersem, onu affederim de. Kim Bana bir karış yaklaşırsa, Ben ona bir arşın yaklaşıyorum. Kim Bana bir arşın yaklaşırsa, Ben ona üç arşın miktarı yaklaşıyorum. Kim Bana yürüyerek gelirse, Ben ona koşarak gelirim. Kim Bana şirk koşmamak şartıyla dünya dolusu günah ile gelirse, Ben onu o kadarlık bir mağfiretle karşılarım.’”

(Müslim, Zikir: 22.)

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: قَدِمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بَسْبِي فَإِذَا امْرَأَةٌ مِنَ السَّبْيِ تَبْتَغِي إِذَا وَجَدَتْ صَبِيًّا فِي السَّبْيِ أَخَذَتْهُ فَأَلْصَقَتْهُ بِبَطْنِهَا وَأَرْضَعَتْهُ فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿أَتَرُونَ هَذِهِ الْمَرْأَةَ

طَارِحَةً وَلَدَهَا فِي النَّارِ؟ قُلْنَا لَا وَاللَّهِ وَهِيَ تَقْدِرُ أَنْ لَا تَطْرَحَهُ فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: اللَّهُ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ مِنْ هَذِهِ بَوْلَدِهَا ﴿

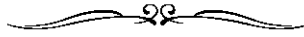
1485

Ömer bin Hattab (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah'ın huzuruna birtakım esirler getirmişlerdi. Bunlar arasında bir kadın vardı ki, telaşla bir şey arar gibi koşuşturuyordu. Nihayet esirler arasından bir küçük çocuğu bulunca, bağrına bastı ve onu emzirmeye başladı. Bunun üzerine Peygamber (a.s.m.), “Bu kadının çocuğunu ateşe atabileceğini düşünabiliyor musunuz?” diye sordu. Biz, “Hayır, vallahi atmamaya gücü yettiği müddetçe bunu yapmaz” dedik.

Rasûlullah (a.s.m.), “Allah kullarına bu kadının çocuğuna karşı şefkatinden, çok daha fazla şefkatlidir, merhametlidir” buyurdu.

(Müslim, Tevbe: 22.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِيمَا يَخْكِي عَنْ رَبِّهِ
عَزَّ وَجَلَّ قَالَ: ﴿أَذْنَبَ عَبْدٌ ذَنْبًا فَقَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، فَقَالَ اللَّهُ
تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَذْنَبَ عَبْدِي ذَنْبًا فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ وَيَأْخُذُ
بِالذَّنْبِ، ثُمَّ عَادَ فَأَذْنَبَ فَقَالَ: أَيُّ رَبِّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، فَقَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ
وَتَعَالَى: عَبْدِي أَذْنَبَ ذَنْبًا فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ وَيَأْخُذُ بِالذَّنْبِ،
ثُمَّ عَادَ فَأَذْنَبَ فَقَالَ: أَيُّ رَبِّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى:
أَذْنَبَ عَبْدِي ذَنْبًا فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ وَيَأْخُذُ بِالذَّنْبِ، اْعْمَلْ مَا
شِئْتَ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكَ﴾

1486

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Aziz ve Celîl olan Allah buyurdu: Bir kulum günah işledi ve ‘Allahım, günahımı bağışla’ dedi. Allah, ‘Kulum bir günah işledi ve günahı hem bağışlayan, hem de cezalandıran bir Rabbi olduğunu bildi’ buyurdu.

“Bu kul, sonra dönüp yine günah işledi ve ‘Ey Rabbim, günahımı bağışla’ diye yalvardı. Bunun üzerine Allah, ‘Kulum bir günah işledi ve günahı hem bağışlayan, hem de cezalandıran bir Rabbi olduğunu bildi’ buyurdu.

“Daha sonra kul, yine bir günah işledi ve ‘Yâ Rabbi, günahımı affet!’ dedi. Allah, ‘Kulum bir günah işledi ve günahı hem bağışlayan, hem de cezalandıran bir Rabbi olduğunu bildi. Dilediğini yap. Ben seni bağışladım’ buyurdu.”

(Buharî, Tevhid: 35; Müslim, Tevbe: 29.)

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِيمَا رَوَى عَنِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنَّهُ قَالَ: ﴿يَا عِبَادِي إِنِّي حَزَمْتُ الظُّلُمَ عَلَى نَفْسِي وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا فَلَا تَظَالَمُوا، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ ضَالٌّ إِلَّا مَنْ هَدَيْتُهُ فَاسْتَهْدُونِي أَهْدِكُمْ، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ جَائِعٌ إِلَّا مَنْ أَطْعَمْتُهُ فَاسْتَطْعِمُونِي أَطْعِمَكُمْ، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ عَارٍ إِلَّا مَنْ كَسَوْتُهُ فَاسْتَكْسُونِي أَكْسِكُمْ، يَا عِبَادِي إِنَّكُمْ تُخْطِئُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَأَنَا أَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا فَاسْتَغْفِرُونِي أَغْفِرْ لَكُمْ، يَا عِبَادِي إِنَّكُمْ لَنْ تَبْلُغُوا ضَرِّي فَتَضُرُّونِي وَلَنْ تَبْلُغُوا نَفْعِي فَتَنْفَعُونِي، يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّتُمْ كَانُوا عَلَى أَتَقَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مِنْكُمْ مَا زَادَ ذَلِكَ فِي مُلْكِي شَيْئًا، يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّتُمْ كَانُوا عَلَى أَفَجَرِ قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِنْ مُلْكِي شَيْئًا، يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّتُمْ قَامُوا فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَسَأَلُونِي فَأَعْطَيْتُ كُلَّ إِنْسَانٍ مَسْأَلَتَهُ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِمَّا عِنْدِي إِلَّا كَمَا يَنْقُصُ الْمَخِيطُ إِذَا أُدْخِلَ الْبَحْرَ، يَا عِبَادِي إِنَّمَا هِيَ

أَعْمَالَكُمْ أَحْصِيهَا لَكُمْ ثُمَّ أَوْفِّيْكُمْ إِيَّاهَا فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ
وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ فَلَا يُلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ ﴿١٤٨٧﴾

Ebû Zer (r.a.) rivâyet ediyor:

Hz. Peygamber (a.s.m.) Cenâb-ı Allah'ın şöyle buyurduğunu haber verdi:

“Ey kullarım! Şüphesiz ki Ben zulmü Kendime haram ettim ve sizin de aranızda onu haram kıldım, öyle ise birbirinize zulmetmeyiniz.

“Ey kullarım! Benim doğru yola sevk ettiklerim dışında hepiniz dalâlette-siniz, sapıtmışsınız. Şu halde, Benden hidayet dileyin ki, Ben sizi doğru yola yönelteyim.

“Ey kullarım! Benim doyurduklarımın dışında, hepiniz açsınız. Şu halde, Benden sizi doyurmamı isteyiniz ki, sizi doyurayım.

“Ey kullarım! Benim giydirdiklerimin dışında hepiniz çıplaksınız, öyle ise giydirmemi isteyiniz ki, sizi giydireyim.

“Ey kullarım! Siz gece gündüz günahlar işlersiniz. Ben ise bütün günah-ları bağışlarım. Şu halde, Benden bağışlanmanızı isteyin ki, Ben de sizin günahlarınızı bağışlayayım.

“Ey kullarım! Siz asla Bana zarar verecek bir duruma gelemezsiniz ki, Ba-na zarar veresiniz. Bana faydalı olacak bir duruma gelemezsiniz ki, Bana bir faydanız dokunsun.

“Ey kullarım! Sizden önce gelenlerle, sonra gelecekler ve bütün insanlar ve cinler arasından en takvâlı bir adam kadar Allah'tan korksanız bile, bu Benim mülkümde bir şey katmaz.

“Ey kullarım! Sizden öncekilerle, sonra gelecek olanlarınız, bütün insanlar ve cinler, aranızda en günahkâr birisinin kalbi kadar günahkâr bile olsa, bu benim mülkümde bir eksiklik getirmez.

“Ey kullarım! Sizden öncekilerle sonrakiler, bütün insanlar ve cinler bir yerde toplanıp Benden bir şey istese, Ben de herkese dilediğini versem, bu Benim hazinemden bir şey eksiltmez. Bu ancak denize atılan bir iğne ucu kadar bir eksiklik getirir.

“Ey kullarım! Sizin bütün amellerinizi sayar ve tespit ederim. Daha sonra onların karşılığını size tam olarak veririm. Bundan dolayı kim bir hayır işle karşılaştı, Allah'a hamd etsin. Bunun dışında bir şeyle karşılaştığın zaman da kendinden başkalarını suçlamasın.”

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ مَا عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الْعُقُوبَةِ مَا طَمَعَ بِجَنَّتِهِ أَحَدٌ، وَلَوْ يَعْلَمُ الْكَافِرُ مَا عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الرَّحْمَةِ مَا قَنِطَ مِنْ جَنَّتِهِ أَحَدٌ﴾

1488

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Eğer mü’min Allah katındaki azabın dehşetini bilseydi, hiçbir kimse Allah’ın cennetini ümit etmezdi. Eğer kâfir de Allah’ın rahmetinin büyüklüğünü bilseydi, hiç kimse de Allah’ın cennetinden ümidini kesmezdi.”

(Müslim, Tevbe: 23; Tirmizî, Daavât: 100.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْخَلْقَ كَتَبَ فِي كِتَابِهِ فَهُوَ عِنْدَهُ فَوْقَ الْعَرْشِ إِنَّ رَحْمَتِي تَغْلِبُ غَضَبِي﴾

1489

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Allah, mahlûkâtı yarattığı zaman, Arşın üstünde ve katındaki kitabına şöyle yazdı:

“Şüphesiz ki, rahmetim gazabımdan üstündür.”

(Buhârî, Bedü'l-Halk: 1; Müslim, Tevbe: 14; Tirmizî, Daavât: 100.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَقُومَ مِنَ الْمَجْلِسِ يَقُولُ: ﴿سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ، كَفَّارَةً لِمَا يَكُونُ فِي الْمَجْلِسِ﴾

1490

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Kim bir yerde oturup boş yere çok konuştuğundan sonra, kalkıp gitmeden önce şu duayı okursa, orada işlemiş olduğu günahları affedilir:

“Allahım, Sana layık bir hamdle Seni her türlü noksanlıktan tenzih eder, uzak tutar, Senden başka ilâh olmadığına inanır, yalnız Senden af diler ve günahlarımdan dolayı Sana tevbe ederim.”

(Tirmizî; Daavât: 39.)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا سَافَرَ فَأَقْبَلَ اللَّيْلُ قَالَ: ﴿يَا أَرْضُ رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ، أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّكَ وَشَرِّ مَا فِيكَ وَشَرِّ مَا خُلِقَ فِيكَ وَمِنْ شَرِّ مَا يَدْبُ عَلَيْكَ وَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ أَسَدٍ وَأَسْوَدٍ وَمِنْ الْحَيَّةِ وَالْعَقْرَبِ وَمِنْ سَاكِنِي الْبَلَدِ وَمِنْ وَالِدٍ وَمَا وَلَدَ﴾

1491

Abdullah bin Amr (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) bir yolculuğa çıktığı zaman gece olduğunda şu duayı okurdu:

“Ey yeryüzü, senin de benim de Rabbimiz Allah’tır. Senin kötülüğünden, sende bulunan şeylerin kötülüğünden, sende bulunan yaratıkların ve senin üzerinde yürüyen yaratıkların kötülüğünden Allah’a sığınırım. Aslandan, yilandan, akrepten, burada yaşayanlardan, şeytandan ve şeytanın yardımcılardan Allah’a sığınırım.”

(Ebû Dâvûd, Cihâd: 75; Müsned, 2:132.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ تَابَ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾

1492

Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah’ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

“Her kim güneş battığı yerden doğmadan önce tevbe ederse, Allah onun tevbesini kabul eder, günahını bağışlar.”

(Müslim, Zikir: 43.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا اسْتَجَدَّ

ثَوْبًا سَمَّاهُ بِاسْمِهِ إِثْمًا قَمِيصًا أَوْ عِمَامَةً ثُمَّ يَقُولُ: ﴿اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ
أَنْتَ كَسَوْتَنِيهِ أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا صُنِعَ لَهُ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ
وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ﴾

1493

Ebû Saîd Hudrî (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) yeni bir elbise giydiği zaman, ismini söyleyerek şöyle dua ederdi:

“Allahım, hamd ancak Sana mahsustur. Bunu bana Sen giydirdin. Bu elbisenin hayırlı olmasını ve ne için yapıldıysa onun da hayırlı olmasını Senden dilerim. Bu elbisenin şerrinden ve kötüye kullanılmasından Sana sığınırım.”

(Ebû Dâvûd, Libâs: 1.)

عَنْ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿مَنْ أَكَلَ
طَعَامًا فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي
وَلَا قُوَّةَ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ﴾

1494

Muaz bin Enes (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Bir kimse yemek yedikten sonra, ‘Güç ve kuvvetim olmadığı halde bu yemeği bana yediren ve beni bununla rızıklandıran Allah’a hamdolsun’ derse, geçmiş günahları affolunur.”

(Ebû Dâvûd, Libâs: 1; Tirmizî, Daavât: 55; İbn Mâce, Et'ime: 16.)

عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ﴿إِذَا أَتَيْتَ
مُضْجِعَكَ فَتَوَضَّأْ وَضُوءَكَ لِلصَّلَاةِ ثُمَّ اضْطَجِعْ عَلَى شِقِّكَ الْأَيْمَنِ
وَقُلِ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَالْجَأْتُ ظَهْرِي
إِلَيْكَ رَهْبَةً وَرَغْبَةً إِلَيْكَ، لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنَاجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ أَمَنْتُ

بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ، فَإِنْ مِتُّ مِنْ لَيْلَتِكَ مِتُّ
عَلَى الْفِطْرَةِ فَاجْعَلْهُنَّ آخِرَ مَا تَقُولُ ﴿

1495

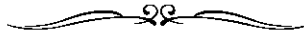
Berâ bin Âzib'den (r.a.) rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (a.s.m.) şöyle buyuruyor:

“Yatacağın zaman önce namaz abdesti gibi abdest al, sonra sağ tarafına uzanıp yat. Daha sonra da şöyle dua et:

“Allahım, Sana teslim oldum. İşimi de Sana havale ettim. Seni sevdiğim ve Senden korktuğum için Sana dayandım. Ancak Sana sığınırım. Kurtuluşum da Sendendir. İndirdiğin Kitaba ve gönderdiğin Peygamber'e iman ettim.”

“Eğer bu şekilde hareket edip o gece ölürsen, Müslüman olarak ölmüş olursun. Öyle ise son sözlerin bunlar olsun.”

(Müslim, Zikir: 56.)

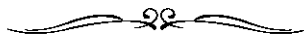
عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ
مِنَ اللَّيْلِ وَضَعَ يَدَهُ تَحْتَ خَدِّهِ ثُمَّ يَقُولُ: ﴿اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَمُوتُ
وَأَحْيَا، وَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَمَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ
النُّشُورُ﴾

1496

Huzeyfe (r.a.) rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) gece yattığında elini yanağının altına koyar ve sonra şöyle derdi: “Ey Allahım, Senin adınla ölür ve Senin adınla dirilirim.” Uyku-
dan kalktığı zaman da, “Bizi öldürdükten sonra dirilten Allah'a hamdolsun. Gidilecek yer O'nun dergâhıdır ve O'nun huzurunda toplanılacaktır.”

(Müslim, Zikir: 59; Tirmizî, Daavât: 19; İbn Mâce, Dua: 15.)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: إِنَّ اللَّهَ لَيَرْضَى عَنِ الْعَبْدِ أَنْ يَأْكُلَ الْأَكْلَةَ
فَيَحْمَدَهُ عَلَيْهَا أَوْ يَشْرِبَ الشَّرْبَةَ فَيَحْمَدَهُ عَلَيْهَا ﴿

1497

Enes bin Mâlik (r.a.) Rasûlullah'ın (a.s.m.) şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

“Şüphesiz ki, Allah, kul bir şey yerken ve içerken hamd etmesinden hoşnut olur.”

(Müslim, Zikir: 89; Tirmizî, Et'ime: 18.)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا فَرَعَ مِنْ طَعَامِهِ قَالَ: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَجَعَلَنَا مُسْلِمِينَ﴾

1498

Ebû Saîd Hudrî (r.a.) rivâyet etmiştir:

Rasûlullah (a.s.m.) yemekten sonra, “Bizi doyuran, bize içiren ve bizi Müslüman olarak yaratan Allah’a hamdolsun” derdi.

(Ebû Dâvûd, Et'ime: 52; Tirmizî, Daavât: 55.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا مَرِضَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِهِ نَفَثَ عَلَيْهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ، فَلَمَّا مَرِضَ مَرَضُهُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ جَعَلْتُ أَنْفُثُ عَلَيْهِ وَأَمْسَحُهُ بِيَدِ نَفْسِهِ لِأَنَّهَا كَانَتْ أَكْثَرُ بَرَكَاتٍ مِنْ يَدِي

1499

Hız. Âişe (r.a.) şöyle rivâyet ediyor:

Rasûlullah (a.s.m.) ailesinden birisi hastalandığı zaman, ona Muavvizeteyn [Nâs ve Felâk] Sûrelerini okur, üflerdi. Vefatını netice veren hastalığa tutulduğu zaman, ben kendisine Muavvizeteyn Sûrelerini okuyup, üfleme ve kendi eliyle vücudunu meshetmeye başladım. Şüphesiz ki, onun eli benimkinden çok daha mübarekti.

(Buhârî, Daavât: 12; Müslim, Selâm: 50; Ebû Dâvûd, Tıb: 19.)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعَوِّذُ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ: ﴿أَعِيذُكُمَا بِكَلِمَاتِ اللَّهِ الثَّامَةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ

كُلِّ عَيْنٍ لَّامَةٍ. ثُمَّ يَقُولُ: كَانَ أَبُوكُمْ يُعَوِّذُ بِهِمَا إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ
عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ﴿

1500

İbn Abbas'ın (r.a.) rivâyetine göre Rasûlullah (a.s.m.) Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'e okur ve şöyle derdi:

“Her nevi şeytandan, her çeşit zehirli hayvan ve günahkâr gözden koruması için Allah'ın tam kelimeleri ile senin için dua ederim.”

Sonra da şöyle derdi:

“Babanız da [Hz. İbrahim (a.s.)] İsmail ile İshak'a (a.s.) bu duayı okurdu.”

(Ebû Dâvûd, Sünnet: 20; Tirmizî, Tıb: 18.)